ef.57.

14

THOMÆ CAII
(COLLEGII UNIVERSITATIS
REGNANTE ELIZABETHA
MAGISTRI)
VINDICIÆ
ANTIQUITATIS ACADEMIÆ
OXONIENSIS
CONTRA JOANNEM CAIUM,
CANTABRIGIENSEM.

In lucem ex Autographo emiſit
THO. HEARNIUS.

Qui porro non tantum ANTONII à WOOD Vitam, à ſeipſo conſcriptam, & HUMPHREDI HUMPHREYS (epiſcopi nuper HEREFORDIENSIS) de viris claris Cambro Britannicis Obſervationes, ſed & reliquias quaſdam, ad Familiam religioſiſſimam FERRARIORUM, de GIDDING PARVA in agro HUNTINGDONIENSI, pertinentes, ſubnexuit.

DUOBUS VOLUMINIBUS.

OXONII,
E THEATRO SHELDONIANO, MDCCXXX.

~~a. 4171~~.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

7 13 13 ‡e

IN HOC OPERE

CONTENTA.

I. DE Editione Operis hujus Præfatio. Pag. IX.
II. Concerning the Antiquary and the Orator of Cambridge. From a Letter written to the Publiſher from Cambridge Febr. 1. 1729. by the Rev^d. M^r. Thomas Baker. LIV.
III. Notes relating to D^r. Caius. E Coll. noſtr. MSS. Vol. 122. p. 119. LV.
IV. Vita Thomæ Caii, cum Latine tum Anglice, ex Antonio à Wood. LVII.
V. The Story of Thomas Newland, Prior

Prior of S^t^. Alban's, and Eliz. Bywell, è Coll. noſtris MSS. Vol. 124. p. 6. LXII.

VI. Form of the Preſentation of Thomas Marclogh̄ to the Vicarage of S^t^. Gyles's in the Suburbs of Oxford Febr. 6. 1489. From an old Piece of Parchment in the hands of Thomas Ward (of Longbridge, near Warwick) Eſq;. LXIV.

VII. Editoris Diſſertatio de Codice MS. in Bibliotheca Collegii Magdalenenſis Oxoniæ, modum creandi Artium magiſtros, Veſperiarum tempore, ſecundum uſum Oxoniæ continente. LXV.

VIII. Concerning M^r^. Ant. à Wood's dying in the Communion of the Church of England, tam è Coll. noſtr. MSS. Vol. 6. p. 23. quam & ex Epiſtola ab amico ſingulari ac pererudito Thoma Smitho ad nos ſcripta. LXXXI.

IX. A Note relating to the Cathedral Church of Lincoln and the great Bell there, from a MS. in the hands of Thomas Ward, Eſquire. LXXXII.

X. The Story of the Pedlar of Swafham-Market in Norfolk, è Coll. noſtr. MSS. Vol. 124. p. 54. LXXXIV.

XI. D^r^. Spencer, Vice Chancellour, His Speech to the Duke of Monmouth, inſtalled Chancellour of the Univerſity of Cambridge, at Worceſter Houſe *Anno Domini* 1674. LXXXVI.

XII. Operum noſtrorum hactenus impreſſorum Catalogus. XC.

XIII. De Antiquitate Cantabrigienſis Academiæ Libri duo (in quorum ſecundo de Oxonienſis quoque Gymnaſii Antiquitate diſſeritur) Londinenſi [i.e. Joanne Caio] authore. Pag. 1.

XIV. Thomæ Caii Stricturæ in dictos

ctos libros duos. 4, &c. ad imum pag. paſſim.

XV. Catalogus Scriptorum, quibus uſus eſt in duobus ſuis libris Londinenſis, ab ipſo Londinenſi confectus. 257.

XVI. Index rerum & verborum, quæ in duobus libris de antiquit. Cantabrig. Academiæ continentur, ab ipſo itidem confectus Londinenſi. 262.

XVII. Thomæ Caii Aſſertio Antiquitatis Oxonienſis Academiæ, cum Fragmento Oxonienſis Hiſtoriolæ. 273.

XVIII. Ejuſdem Thomæ Caii Animadverſiones aliquot in Londinenſis de Antiquitate Cantabrigienſis Academiæ libros duos. 315.

XIX. The Life of Mr. Anthony a Wood (from the time of his Birth Dec. 17th. 1632. to July 6. 1672.) Written by himſelf, and now firſt print-

printed from a Copy, tranſcrib'd by the Publiſher from the Original in the hands of the Reverend D^r. Thomas Tanner. 438.

XX. Biſhop Humphreys's Additions to, and Corrections of, *Athenæ et Faſti Oxonienſes*, from a Copy given to the Publiſher by the Rev. M^r. Thomas Baker. 605.

XXI. An Epitaph upon D^r. John Worthington. 680.

XXII. Hiſtorical Notes relating to the Ferrars, particularly to that truly great and good Man M^r. Nicholas Ferrar. 683.

XXIII. M^r. Ed. Lenton's Letter to M^r. John Ferrar, about a Libellous Pamphlet intituled, *The Arminian Nunnery at Little Gidding*, &c. 693.

XXIV. Two Letters of M^r. John Ferrar's to D^r. Baſire, about Bibles and Teſtaments, as alſo about the

Labours of the reputed Nuns of Little Gidding. 697.
XXV. M^{r}. Ed. Lenton's Letter to S^{r}. Thomas Hetly, concerning the reputed Nunnery of Little Gidding. 702.
XXVI. Some Remains of the Maiden-Siſters Exerciſes at Little Gidding in Huntingdonſhire. 713.
XXVII. Notæ. 795.
XXVIII. Editoris Index in Thomam Caium, &c. 816.

De Editione Operis hujus

PRÆFATIO.

THOMÆ Caii Vindiciæ Antiquitatis Academiæ Oxonienſis eo conſilio nobis donatæ, ut in lucem publicam ederemus. §. I. *Duabus autem partibus conſtat Codex MS.* §. II. *Antiquarii cujuſdam Cantabrigienſis* (*Joannis nimirum Caii*) *Epiſtola controverſiæ anſam præbuit. Guilielmus Maſterus Orator Cantabrigienſis.* §. III. *Quem attentiſſime Cantabrigiæ audivit Elizabetha Regina, quæ tamen Academiam Cantabrigienſem Oxonienſi juniorem eſſe judicavit.* §. IV. *Simulatque Oxonienſibus narratum eſſet de Maſteri Oratione, repente de eadem ſermonibus ſuis varie diſputabant.* §. V. *Ita tamen, ut Thomas Caius maxime omnium laboraverit in eadem refutanda.* §. VI. *Cujus Aſſertio in eas incidit manus, ad quas ut deveniret nunquam in votis habuit auctor.* §. VII. *Inde factum, ut invito auctore in lucem etiam prodiret. Quod ægre ferens auctor,* *Defenſionem conſignat.* §.VIII. *Quam una cum Aſſertione ſua, Joanniſque Caii libris de Antiquitate Academiæ Cantabrigienſis, excudendam eſſe ſtatuit.* §.IX. *Sed quo minus faceret ipſe obſtitit mors acerba, autographo tamen ipſo adeo fideliter adſervato, ut ad nos tandem pervenerit, qui & edimus.* §.X. *De Caii noſtri opere audiviſſe veriſimile eſt Caium Cantabrigienſem, qui, ut res magis eſſet perturbata, novam operis ſui editionem prelo parat, ſed antequam typis eſſet excuſa diem obit.* §. XI. *Quæ proinde poſt obitum lucem adſpexit, ſed in qua nihil novi argumenti, eaque igitur de cauſſa à nobis ſuſque deque habenda.* §.XII. *Joannis Caii argumenta utcunque ſpecioſa videantur, admodum tamen inania eſſe è Cantelepo liquet, cujus maxime uſus eſt teſtimoniis, auctore certe admodum levi.* §.XIII. *Aſſerii locus inſignis de antiquitate Univerſitatis Oxonienſis cur Caio noſtro non commemoratus?* §. XIV. *Thomas Caius ſcriptor perſpicuus ac nervoſus.* §. XV. *Id quod aperte conſtat ex opere, quod damus. Nec quidem vitiis illis deditus fuiſſe videtur, de quibus accuſavit auctor nuperus.* §.XVI. *De ſcholis Sigebertianis quo minus in præſentia diſſeramus, effecerunt obſervationes quædam noſtræ (in Vita Ælfredi Magni Spelmanniana) pariter atque Wodii induſtria.* §.XVII. *Eorum opinio rejicienda, qui vel Univerſitates vel etiam Univerſitatem Sigebertum fundaſſe aiunt. Academia Cantabrigienſis ortum ſuum debuiſſe videtur philoſophis, in horreo Cantabrigiæ legentibus,* re-

regnante Henrico I^{mo}. §.XVIII. *Aularum magnam vim Oxoniæ inſtituit Aluredus Magnus. Eccleſia Grymbaldiana, in qua forſitan honores Academici in litterarum bonarum ſtudioſos iiſdem dignos conferebantur.* §.XIX. *Haud aliter atque antea in Eccleſia quadam vetuſtiori, ad partem Oxoniæ Borea-Zephyralem, honores Academicos collatos fuiſſe è Roſſo conſtat.* §.XX. *Eccleſiæ Ægidianæ Oxoniæ quis fundator? Elwinus ſcilicet filius Godegoſii, qui & inter benefactores eccleſiæ Godſtovianæ recenſetur,* §.XXI. *tantumque rei antiquariæ amorem præ ſe ferebat, ut de antiquo Belliſito, aliiſque eodem ſpectantibus, non raro ſermonem haberet.* §.XXII. *Formulæ honores Academicos conferendi aliæ atque aliæ, tum apud veteres tum & apud recentiores.* §.XXIII. *Formula quædam id genus apud Senenſes uſurpata.* §.XXIV. *Non eſt quod nos de ejuſmodi formulis fuſe agamus. Wodii Adverſaria uſui eſſe poſſunt de iiſdem tractantibus. Moles quædam ingens ſchedularum Wodianarum tunc temporis periit quum jam moribundus eſſet Wodius.* §.XXV. *Metus etiam eſt, ne & ipſa quoque Wodii Hiſtoria collegii Mertonenſis interciderit.* §.XXVI. *Wodii perplura etiamnum exſtant Adverſaria.* §.XXVII. *In quibus numeranda plane eſt ipſius Diarii pars prima, in Bibliotheca Harleiana adſervata.* §.XXVIII. *E Diario aliiſque ſuis pugillaribus vitam propriam contexuit Wodius, ita tamen, ut obierit antequam perfecerit. Quam quidem vitam nunc tandem puram* *putam emittimus.*§.XXIX. *Quemnam in finem hanc vitam ſcripſerit Wodius, campanarum admodum ſtudioſus.* §.XXX. *Eandem authenticam eſſe maniſeſte conſtat, in qua ſane proferenda nihil commutavimus.* §.XXXI. *De erratis corrigendis admodum ſollicitus erat Wodius, cui ſudanti opem tulerunt viri eruditi, Humphredus præcipue Humphreys, præſul doctiſſimus.* §.XXXII. *Neque profecto Wodio vitio eſt vertendum, quod hinc inde ejuſmodi reperiantur maculæ quæ offendant, qui aliis potius, quam ſibi ipſi, tribuendas eſſe declaraverit.* §. XXXIII. *Inter quas mendas & illa demum cenſenda eſt, quæ de Joanne cernitur Worthingtono. Præfatio noſtra in Trokeloum emendatur. De Spenceri Oratione ad Jacobum Ducem Monemuthenſem.* §. XXXIV.

§.I. DECENNIUM eſt, & quod excurrit, ex quo mihi dono datus fuerit Codex quidam egregius, Thomæ Caii, collegii Univerſitatis regnante Elizabetha Magiſtri, Vindicias antiquitatis Academiæ Oxonienſis continens. At vero non alia lege ſive conditione donatus eſt, quam ut in lucem ederem publicam. Quam equidem conditionem lubenter amplexus ſum, quippe qui compertiſſimum habuerim, Thomam Caium virum fuiſſe cum primis elegantem, & an-

antiquitatum noſtrarum ſcientiſſimum. id quod & ipſi etiam fatentur inimici.

§. II. Codex hic conſtat duabus partibus. Nam præter illa, quæ de antiquitate Oxonienſis Academiæ vir ille, divino ingenio, antedictus Thomas Caius litteris conſignavit, complectitur etiam libros illos duos, quos de antiquitate Cantabrigienſis Academiæ contexuit Joannes Caius, Medicus celeberrimus, qui (& ingenio valuit, & ſtudio, &) A. D. MDLXVIII. eoſdem in 8vo. divulgavit ſub nomine ficto *Londinenſis*.

§ III. Controverſiæ ſive diſceptationi anſam præbuit Epiſtola Antiquarii cujuſdam Cantabrigienſis (quem non alium atque ipſum Joannem Caium fuiſſe cum amiciſſimo Bakero[1] exiſtimo) ad Oratorem Cantabrigienſem Guilielmum Maſterum. Maſterum hunc ob doctrinam ac eloquentiam omnes complexi ſunt Cantabrigienſes. Adeo ut omni elegantiæ laude quum fuerit cumulatus (nam, id quod officium eſt Oratoris, omnem ſuam actionem pro virili accommodare ſolebat ad mores, nutus & voluntates eorum qui audiebant) mirum non ſit, eundem & ipſum etiam eo nomine à Joanne Caio collaudatum fuiſſe, qui proinde neque Caio quicquam denegandum eſſe judicavit, quod in ipſius ſtudiorum commodum ceſſurum eſſe putavit. Itaque quum Antiquario (hoc eſt, Joanni Caio) amicitiæ omnes neceſſitudines cum Oratore (hoc eſt, Guilielmo Maſtero) fuerint, ea plane de cauſſa Antiquarium conſulendum eſſe duxit Orator, quotieſcunque in concionibus ſuis de rebus hiſtoricis agendum erat. Maxime vero omnium, tum demum ipſius operam neceſſariam eſſe ſenſit, quum de antiquitate Cantabrigienſis Academiæ dicendum eſſet. Quapropter & Antiquarii epiſtolâ uti viſum eſt in Oratione illa, quam coram Elizabetha regina, Cantabrigienſe gymnaſium inviſenti, A.D. MDLXIV. habuit.

---

[1] *Vide Appendicem*, *Num.* I.

§. IV. Quam equidem Orationem audiendi tanto deſiderio flagrabat Regina, ut totam attente perpenderit, omnemque curam ac cogitationem dum pronunciaretur defixerit in ea. Cujus rei ſatis magnum Cantabrigienſibus indicium præbuit, quum ejuſdem exemplar ſuam in gratiam deſcribendum poſtularet. Sed quanquam Reginæ non diſplicuerit Oratio, neutiquam tamen exiſtimavit, Cantabrigienſem Academiam antiquiorem eſſe Oxonienſi, quam à Danis deſtructam (unde factum, ut in profundiſſima ignorantia demerſi jacerent Oxonienſes) reſtituerat Ælfredus Magnus, Elizabethæ anteceſſor nunquam ſatis laudandus, quo certe non tulit ullos principes hæc Anglia noſtra (CAROLUM

LUM PRIMUM niſi forſitan excipias) aut doctrina clariores, aut virtute illuſtriores, aut humanitate politiores, qui ſecum eruditiſſimos homines ex variis partibus poſt Academiam Oxonienſem inſtauratam palam ſemper habuit.

§. V. Statim ubi nunciatum eſſet Oxonienſibus, Cantabrigiæ ejuſmodi habitam fuiſſe Orationem, alii (convitiis potius quam argumentis pugnare ſoliti) perinde ac ſi cornicum oculos confixiſſent, joculatoriam appellabant, alii (prudentia ac ſcientia ducti) de eadem ſerio refellenda conſilium inierunt. Propterea & viri docti non raro inter ſe ſermones habuerunt de monumentis veteribus perveſtigandis ac perlegendis. Verum enimvero nemo his in rebus Thomam Caium ſuperabat, qui ab ineunte ætate ſummam adhibuit in id genus ſtudiis diligentiam, doctrinaque plane ſingulari pariter atque ingenio judicioque acri pollebat.

§. VI. Thomas igitur Caius Orationis nactus exemplar, omnia accurate examinavit, intraque unius ſeptimanæ ſpatium de antiquitatibus Oxonienſibus commentarium contexuit, *Aſſertio Antiquitatis Oxonienſis Academiæ* inſcriptum. Quod opuſculum ut conſignaret vir quidam magnus hortatus eſt. In eo certe ſumma peritia elucet, ſingulariſque elocutionis varietas atque copia, neque minor eruditio. Equidem ſuccincte omnia perſequitur, tanta tamen cum perſpiſpicuitate, ut omnium ſeculorum laude procul dubio ſit digniſſimus. Nec quidem hanc laudem ullus unquam ipſi invidebit Univerſitatis Oxonienſis amicus.

§. VII. Fidem obſtrinxit Thomas Caius, ſe opuſculum abſolutum cum viro, quem dixi, magno communicaturum eſſe. Fidem non fefellit. Ipſi in manus traditum eſt, ea conditione, ut reſtitueretur, neque typis mandaretur. quippe quod exemplar minus eſſet accuratum, neque amicorum judicio examinatum. At poſt diutinam exſpectationem, quum non redderetur, aliud exemplar, in quo nihil fere immutatum, deſcribendum curavit auctor. hunc nempe in finem, ut penes ſe lateret, non ut in publicum prodiret. Ceterum amico cuidam roganti dum oſtendit, & ut perlegeret permittit, inde factum, ut non tantum extra muſéum fuerit portatum, ſed & clam auctore comiti Leyceſtrienſi traditum. in magnum haud dubie dolorem viri præclari, qui ejuſmodi fraudes odio habebat.

§. VIII. Quorſum hæc? rogabis. Horſum ſcilicet, ut intelligatur, utrumque Thomæ Caii opuſculi apographum ad manus perveniſſe Joannis Caii, qui abſque auctoris conſenſu A. D. MDLXVIII. in 8vo. edidit, una cum duobus libris ſuis de antiquitate Cantabrigienſis Academiæ, contra Caium noſtrum ſcriptis. Ægre tulit

lit Caius noſter, ac repente ingraveſcente jam ætate ad cuncta examinanda ſe contulit. Novum itaque tractatum ſcripſit, Aſſertionis nempe ſuæ Defenſionem; ita tamen concinnatum, ut duas partes complecteretur, quarum prior pars Stricturas breves comprehenderet, poſterior Animadverſiones prolixiores. Totam Defenſionem prelo deſtinavit, non alio autem conſilio, quam ut Joannis Caii libri duo una cum propria ſua Aſſertione eodem itidem tempore denuo divulgarentur.

§. IX. Peracto opere, de methodo, qua ſingulæ partes digerendæ eſſent, jam eſſe ſollicitus cœpit Thomas Caius. Diu vero non cogitaverat, neque multas horas vacuas ſive ſubſecivas in hoc negotium impenderat, antequam ſatis eſſet manifeſtum, eum ordinem præferendum eſſe, qui adverſarii ſui methodo maxime eſſet congruus. Idcirco ſic apud ſe ſtatuit; primo nempe Joannis Caii libros duos exhibere, ſecundo Stricturas ſuas in eoſdem ad oram collocare, tertio Aſſertionem ſubjicere, denique Animadverſiones (in quibus paullo latius dixiſſet, copioſiuſque & uberius cauſſam tractaverat) ad finem ſubnectere, quas Animadverſiones viderat etiam Antonius à Wood, licet alio titulo ac ipſe auctor notaverit.

§.X. Sed vix jam, quamnam potiſſimum viam & rationem ſequeretur in opere excudendo, decreverat, totumque prelo paraverat, quum diem obierit A. D. MDLXXII. lugentibus eruditis, quibus pergrata perque jucunda fuerant tum ſcripta perelegantia, tum & mores ſuaviſſimi Thomæ Caii, doctrina recondita & lepore quodam minime vulgari inſtructi. Quid nunc faciendum? Num in mandatis dederat, ut amici ederent? Equidem non liquet, utrum hoc fecerit. Id tamen conſtat, autographum ipſum ſumma cura fuiſſe in manibus adſervatum privatis, & poſt obitum unius atque alterius deveniſſe ad magnum Uſſerium Armachanum, tandemque ad Jacobum Tyrrellum, Uſſerii è filia nepotem, qui paucis annis antequam moreretur viro cuidam dedit litterato, qui plane moribundus nobis (ſpartam, quam nacti ſumus, exornare, vocationemque noſtram diligenter exſequi ſtudentibus) donavit, ea conditione, ut ſupra innuimus, ut proferremus, id quod fideliter nunc demum facimus, magnum, ut ſperamus, in bonarum litterarum commodum.

§. XI. Unquamne Thomæ Caii Defenſionem viderit Caius Cantabrigienſis, me prorſus latet. Veriſimile videtur, ipſum nunquam adſpexiſſe. Nec tamen eſt, cur cenſeas, Caium Cantabrigienſem ejuſdem fuiſſe ignarum. Contra, mihi clarum eſt, plures cum ipſo hac de Defenſione collocutos eſſe, ipſumque adeo fuiſſe eo nomine vexatum (quipe qui optime cognoverat, nullum

lum fuiſſe periculum, ne quid Thomas Caius elocutus fuiſſet, niſi ita prudenter, ut neminem Oxonienſium pœnituerit ad hanc Defenſionem impuliſſe) ut paullo poſt animam exhalaverit, Julii videlicet 29. MDLXXIII[1]. additionibus tamen quibuſdam libris de antiquitate Cantabrigienſis Academiæ prius manu propria adpoſitis, non alio conſilio, quam ut nova ejuſdem prodiret editio, quæ, quoad paginarum numerum, Caii noſtri (qui & verbis ad audiendum jucundis, & ſententiis ad probandum accommodatis uti ſolebat) citationibus neutiquam reſponderet.

§.XII. Mirum eſt, quantopere has additiones laudaverint quidam è Cantabrigienſibus. Quam vero abſurde, brevi patebat. Nam A.D. MDLXXIV. editio emiſſa eſt in 4to, ubi comparebant additamenta ipſa Joannis Caii. In illis ædepol nihil novi argumenti. Quinimmo potius levia ac inania eſſe audacter dixeris, perinde ac ſi auctor ex illis eſſet, qui de rebus non neceſſariis argutiſſime diſputare amant. Neque aliter eſſe judicabant Cantabrigienſes omnes, partibus minus addicti, qui Londinenſem ob eadem vituperandum non laudandum eſſe cenſuerunt. Quod ſi quis aiat, hæc additamenta neque eſſe authentica, neque omnia quæ poſt ſe reliquit auctor, contrarium verum eſſe inde manifeſtum arbitror, quod ipſe Matthæus Parkerus unus ex illis eſſet, quorum curæ atque fidei commiſerat auctor, ipſeque Matthæus diligentiam quandam adhibuerit circa editionem, ita ut abſque ipſius conſenſu typis non fuerit excuſa. Quidni itaque pro genuino auctoris opere habeas, aliaque omnia additamenta, ſi quæ ſint, auctori adſcripta, pro minime genuinis, vel ſaltem pro talibus, qualia ipſe auctor nunquam probaverit? Sed quomodocunque hoc ſit, nos certe recte fecimus, qui puram putam Editionem, quam ipſe Caius jam vivus divulgavit, ſecuti ſumus, nec quid protruſimus niſi quod ipſe proculdubio ſcripſerit auctor. Quid quod & idcirco conſilium noſtrum vehementer, ſicut videtur, laudabis, qui ambages ac ſtrophas illas Caii Cantabrigienſis omittendas eſſe duximus, quæ in prima (haud dubie authentica) editione non comparent?

---

[1] *Vide Richardi Parkeri* Σκελ. *Cant.* (*p.*221.) *à nobis edit. in Vol.*V. *Lelandi Coll. Vide etiam Append. ad hanc Præf. Num.*II.

§. XIII. Jam, ne fraudi ſit, quod admodum ſpecioſa videantur eſſe argumenta à Joanne Caio adducta, id velim notes, vim maximam illa præ ſe ferre, quæ è Cantalupo ſive Cantelepo, Codicis Nigri auctore, protulit. Quæ tamen & ipſa admodum eſſe levia ac inania cuilibet liquebit, totum librum perlegenti, paucos ante annos hìc Oxoniæ à nobis excuſum. Utinam & ipſe edidiſſet Brianus Twynus in Apologia,

gia, in qua Joannis Caii opus pro virili evertit atque refutavit, obiterque etiam ipſos locos recitavit è libro Nigro allegatos, valdeque eſſe infirmos docuit. Atqui hanc Twyni operam idcirco eo magis æſtimandam duco, quod argumenta ejus contra librum Nigrum maximi eſſe momenti nunc cenſeant Cantabrigienſes in re antiquaria verſatiſſimi, librumque illum fabularum tantummodo eſſe farraginem rectiſſime judicent. Imo Twynum laudibus etiam efferunt quidam è Cantabrigienſibus, Caii ſui quantumvis labefactantem rationes, ſi modo rationum nomine dignæ ſint fallaciæ; licet alii nonnulli (quomodocunque pauciſſimi) ægerrime moleſtiſſimeque ferant, quod ullis laudibus celebretur Twynus.

§.XIV. Sed dum ſtrenue & fortiter adverſus adverſarium pugnat Thomas Caius, permirum forſitan nonnullis videbitur, locum inſignem Aſſerii Menevenſis, unde, Academiam Oxonienſem Ælfredi Magni regno eſſe antiquiorem demonſtratur, apud eundem non commemorari. At objectio ad nihilum penitus recidet, ſi expendatur, Aſſerii in Codicibus, quos Oxonienſis viderat, locum illum fuiſſe deſideratum, neque orbi litterario comparuiſſe, donec è Codice quodam eximio reſtituerit Camdenus, quem ea de cauſſa convitiis conſectati ſunt malevoli. Cujuſmodi tamen convitia contemnenda eſſe, & ad malevolos ipſos potius pertinere, ſatis inde liquet, quod locum authenticum eſſe abunde probaverit (non obſtante quod magnus etiam Uſſerius contra objecerit) Wodius, ne quid dicam (nam de nobis ipſis prædicare deforme eſt) de diſſertatiuncula noſtra in notis ad Ælfredi Magni vitam Spelmannianam; quas idcirco commemoro, quia eas perlegendo hoc demum aſſequêris, quod ex eo quod dixi, quantulum id cumque eſt, quid ſentiam, judicari poteſt.

§. XV. Bene cecidit, quod perſpicue & nervoſe ſcripſerit Thomas Caius, adeo ut verba ejus non ſint aliqua caligine offuſa. Nec quidem puto, aliquem nunc hæſitare poſſe, Academiam Oxonienſem Cantabrigienſi vetuſtiorem eſſe. Nec quis poſthac, ut videtur, ſciſcitabitur, quid cenſes de Grantabrigia? quum uberrime oſtenderit Caius Oxonienſis, Grantabrigiam ac Cantabrigiam urbes fuiſſe diverſas. Quinetiam & hoc deprehendes in ipſo, quod veritatis magis quam victoriæ cupidus Vindicias haſce conſignaverit, utpote in quibus lenitatem in refellendo videas, defenſioneſque ſine fuco meditatas, quales ſane virum verecundum pariter atque probum & acutum decent.

§. XVI. Equidem ſimul atque vidiſſem hanc Aſſertionis Defenſionem, repente collegi, neutiquam eſſe jejunam atque nudam, ſed aſperſam atque diſtinctam multarum rerum jucunda quadam

dam varietate, multaque legendo percurriſſe auctorem (ſcriptorem dubio procul valde dulcem, & perfacetum, cujuſque in labris, id quod de Pericle, Xantippi filio, ſcripſit Eupolis, Muſas ſeſſitaſſe judices) ut ea, quæcunque ad inſtitutum facerent, delibaret. Quid ſi itaque, & ipſum ob induſtriam maxime prædicandum eſſe dixerim? Nemo mehercule, eam ob cauſſam vituperandum eſſe, cenſuerit, Wodio duntaxat excepto, qui[1] de negligentia accuſaverit, nullis tamen, quod ſciam, ad accuſationem indicandam productis teſtibus. Ni fallor, in ſtudiis optimis totam ætatem contrivit Caius noſter Oxonienſis. Certe veriſimile non eſt, ipſum vitio illi deditum fuiſſe, cujus reum fuiſſe innuit Wodius. Potius exiſtimarim, hominum aliquot, ſeu Pontificiorum ſeu aliorum Puritanis inimicorum, ſententiis faviſſe, eamque ob rationem malignos incaluiſſe, rem amplificaſſe, & ut pœnas daret laboraſſe. Adeo ut vitia ab ipſius moribus atque vitæ conſuetudine abhorruiſſe pronunciarim, niſi probari poſſit, & ejuſmodi vitiorum fautores fuiſſe qui poſtea ad honores ipſum evexerint.

§. XVII. Nemo moleſte ferret, ſi nunc paucis agerem de ſcholis grammaticalibus, à Sigeberto, Orientalium Anglorum rege, inſtitutis, ſeu, ut Beda, de ſchola illa grammaticali, quam, ipſo narrante, inſtituit Sigebertus. Sed hac de re alibi, in annotationibus nimirum noſtris ad Ælfredi Magni vitam Spelmannianam. Atque, ut verum fatear, ſatis multa Caius noſter de his etiam ſcholis in opere, quod nunc tandem damus. Quæ ſi minus ſatisfaciant, tum adſciſci poteſt ſcriptor ille clariſſimus Antonius Wodius, vel, ut ipſe efferre ſolebat, Antonius à Wood ſive Antonius à Boſco, qui certe eripiet ex tenebris illis, quibus te aliâs circundatum eſſe forſan querêris. Abſit tamen, ut illa contemnenda eſſe judicem, quæ pro Academia Cantabrigienſi nuper in medium attulit Bedæ operum hiſtoricorum editor doctiſſimus (vir ſubacto ingenio) licet (ut, quemadmodum ſentio, loquar) ipſius argumenta invalidiora eſſe putem, quam ut Academiam Cantabrigienſem Oxonienſi, quoad antiquitatem, parem eſſe evincant.

---

[1] *Vide Append. Num.* III.

§. XVIII. Itaque hæc, quæ de Scholis grammaticalibus Sigebertianis memoriæ prodiderint Oxonienſes, quum vere dicta eſſe arbitrer, non poſſum, quin eorum rejiciam opinionem, qui vel Univerſitatem, vel, ſi numero plurativo vox accipiatur, Univerſitates à Sigeberto fuiſſe fundatas ac inſtitutas innuant. Non eſt tamen, cur ejuſmodi homines vel pergraviter reprehendas, vel etiam invidia & odio premas. Quiſque ad arbitrium judicet; hac enim de re muliebriter altercari nec vacat nec lubet. Interim ta-

tamen ipſe ſentio, Univerſitatem Cantabrigienſem ortum ſuum debere philoſophis illis gravibus atque eruditis, qui in horreo quodam, Henrico I^{mo}. regnante, Cantabrigiæ docuerunt, quoſque prælegentes avide expetebant audire omnes bonarum litterarum ſtudio flagrantes, quotquot in illis partibus degebant. Quam ſententiam neque ipſi valde vituperant Cantabrigienſes, illi ſpeciatim, qui, rerum omnium viciſſitudinem maximam ponderantes, facile concedunt, aperteque & prolixe teſtantur, horreum fuiſſe primum ædificium academicum Cantabrigiæ, quum diu jam antea ædificia litteraria Oxoniæ eſſent conſpicua, omnibus fatentibus, nullam ſedem eſſe vel commodiorem, vel etiam amœniorem, quam ſane proinde χρύσεον δάπεδον, ſive κεχρυσωμένον ϗ καλὸν τόπον jure optimo appelles.

§. XIX. Quod ſi aliqui dicant, & Aluredum Magnum Scholas duntaxat grammaticales Oxoniæ poſuiſſe ac inſtituiſſe, contrarium veriſſimum eſſe, è multis magnæ auctoritatis ſcriptoribus certo conſtat. Quid multa? Sicut magnam vim aularum ibi condidit Aluredus, (qui Academiæ diſciplinam, jam diu antiquatam, quaſi poſtliminio reduxerat, & à cujus excellenti virtute plurima in omnes Angliæ partes commoda dimanarant) ita tres Theologiæ, Philoſophiæ ac rei Grammaticæ profeſſione maxime celebres fuiſſe, omnes, partium ſtudio neutiquam dediti, fatentur, qui & pedem ſupplodere ſolent, quum de eccleſia Oxoniæ Grymbaldiana narratur hiſtoriola. Siquidem tum authenticam, tum & fide dignam, eſſe contendunt, monentque, ut ediſcant juvenes, eaque pro re nata in ſermonibus utantur. Non me fugit, nonnullos ſic hujus eccleſiæ Grymbaldianæ mentione exardere, ut non tantum inficientur, ipſam à Grymbaldo conditam fuiſſe, ſed & pernegent, ejuſmodi hominem in rerum natura unquam exſtitiſſe, qui Theologiæ Oxoniæ fuerit profeſſor. Sed id genus hominum argutias, ſeu potius ignorantiam ac pervicaciam, non eſt quod refutem, quum volta Grymbaldiana nunc dierum ad extremam partem (verſus Orientem) eccleſiæ conſpicua, omnia, quæ adſtruant, ridicula eſſe probet, Grymbaldique commemoratio, tanquam Oxoniæ noſtræ amici egregii, in hiſtoricis paſſim antiquis deprehendi queat. Tantum dico, Grymbaldum tum profeſſorem apud nos fuiſſe, tum & eccleſiam ſatis celebrem Oxoniæ ædificaſſe, academicoſque aliquot (ut mihi videtur) in eadem eccleſia honoribus & præmiis decoraſſe, licet Academici veteres Grymbaldi dictis atque legibus minime eſſent audientes, quem tamen venerati ſunt ſcholaſtici recentiores, multique plane ſic flagraverunt ſtudio & amore ſapientiæ, ut ex longinquo ipſum tum ſpectatum tum & veneratum venerint.

§. XX. Neque, ut opinor, me operam luſiſſe repones, eo quod in eccleſia illa honores academicos collatos fuiſſe monuerim, quum & idem factum ſit in eccleſia longe vetuſtiori Academica, quæ ad Borea-Zephyralem Oxoniæ, vel, ut tunc appellabant, Belliſiti partem poſita in uſum Academicorum ceſſerat. In qua re me non male judicare, næ tu affirmabis, modo ea, quæ Roſſus (ut ea mittam, quæ ſcriptis prodidit Brianus Twynus, in collectaneis, de gradibus Scholaſticis apud nos ante Guilielmi Baſtardi conquæſtum) ſcripſit, ſerio expendas. Hunc nimirum in modum, quemadmodum nos certiores fecit Joannes Lelandus Antiquarius [1], is quem maxime ego admiror. *Erant circa hæc tempora & aliæ Aulæ à nobilibus, exemplo regis,* [Aluredi] *fundatæ: quo tempore eccleſia S. Ægidii deputata erat eorum convocationibus & congregationibus, ſicut nunc eſt eccleſia S. Mariæ.* Quam tamen eccleſiam Britannico cuidam Sancto illis ſeculis dicatam fuiſſe compertum habeo, non Divo Ægidio, quod tum demum contigiſſe arbitror, poſtquam (Academiâ novâ diu antea ſtabilitâ) nova eccleſia poſt conquæſtum Normannicum condita fuerit loco veteris eccleſiæ à Danis dirutæ, qui & totam etiam Academiam antiquam deſtruxerant. Quam noſtram opinionem de Sancto Britannico Roſſus ipſe etiam firmat in libro de Regibus, à nobis divulgato. Nam ſic ibi, p. 22. — *opinantur multi, Univerſitatem à Greklad ad ipſum Bellum montem, vel Belleſitum tranſlatum* [f. *tranſlatam*] *ante adventum Saxonum Britonibus in inſula regnantibus, & eccleſia Sancti Ægidii, ſub nomine cujuſdam alterius Sancti dedicata, erat locus creationis graduatorum, ſicut modo eſt eccleſia Sanctæ Mariæ infra muros.*

---

[1] *Itin. Vol.* IV. *p.* 133.

§. XXI. Eccleſiæ, quam diximus, Ægidianæ fundator erat Elwinus filius Godegoſii (quemadmodum olim obſervavi [1], in qua permaneo quidem ſententia) qui & ipſe etiam inter benefactores eccleſiæ Divi Joannis Baptiſtæ de Godſtowe, prope viculum de Wolvercote ſive Wolveſcote anno IV^to^. Stephani Regis conditæ, jure optimo recenſetur. Adeo ut mirum non ſit, patronatum eccleſiæ Ægidianæ, antequam cœnobiis clades intentaretur, hominibuſque religioſis (contra quos fabulas perplures, quomodocunque falſas, unde & falſam etiam eſſe illam adverſus Priorem S^ti^. Albani [2] fere ſuſpicor, finxerunt malevoli) inſidiæ ſtruerentur, ad prioratum ſanctimonialium de Godſtowe [3] pertinuiſſe. Sed quid impulit Elwinum, Stephani, utcunque *uſurpatoris*, partium ſtudioſum, eccleſiam Oxoniæ condere eo ipſo loco, quo, Æthelredo rerum potito (cujus de jure in regnum Angliæ nemo unquam bonus diſputaverit) Dani tantam fecerant ſtragem, ædemque etiam cremarant, ab Æthelredo aliiſque optimæ notæ hominibus maximi æſtimatam? Nihil ſane (ut non dicam ſecus ac ſentio) niſi quod exiſtimarit, ſe, quantumvis alioqui perduellem, de poſteris præclare inde eſſe meriturum, illoſque etiam ipſum laudibus eſſe ornaturos, qui Æthelredi virtutes perpetua memoria conſervandas eſſe clamarunt, ipſiuſque inimicorum perfidiæ (in cujuſmodi hoſtium numero cenſendus utique erat Elwinus) labem æternam inurendam.

---

[1] *Apud Lelandi Itin. Vol.* II. *p.* 75. [2] *Vide Append. Num.* IV. [3] *Vide Append. Num.* V.

§.XXII. Ceterum & Elwinus (haud aliter atq; perduelles recentiores, regnante CAROLO PRIMO, ad quos confluere ſolebant perditi homines, ex illo ſcilicet hominum genere quos **Ribaldos** vocant) ſe mire faviſſe bonis litteris aiebat, (Jovam ipſum ſubinde conteſtatus, ſe ſine fuco loqui) Danorumque proterviam & acerbitatem ſubinde damnabat. Qua etiam occaſione non raro de Belliſito antiquo locutus eſt, (quod & caꞅꞇel ab Angloſaxonibus vocatum fuiſſe monuit, ea ratione qua & Lucæ Evangeliſtæ verba cap.X. v.38. ϗ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. verterunt Angloſaxones ꞅe Helenꝺ eoꝺe on ꞅum caꞅꞇel, & quidem *caſtellum* etiam habet verſio vulgata Latina, ne quid dicam de **caſtel** in verſione quæ Wicleſo vulgo adſcribitur, è verſione illa vulgata plane confecta) Græciſque itidem philoſophis, qui huc à Græcolada ſeceſſiſſe perhibentur, Univerſitatique Oxonienſi originem præbuiſſe. Rumor etiam percrebuerat, Græcoladenſes illos (de quibus crebro cum amicis diſſerebat Elwinus) in parte Borea-Zephyrali Oxoniæ ſedem poſuiſſe, ibique hoſpitia in uſum litteratorum ædificaſſe; è quibus hoſpitiis aliquot vocabantur *aulæ Græcæ.* Atque inde *Aula* illa *Græca*, quæ regnante Henrico VI. floruit, quo tempore in eadem rei litterariæ operam dedit Thomas Swan, Juris Canonici ac Civilis perquam peritus. Scias tamen, ejuſmodi hoſpitia id nomen tuliſſe, non quod in ſtudiis Græcis tempus conſumerent academici ulli, ſed quod Græcoladenſes ibidem habitaſſent. quam ſententiam & ipſe etiam olim amplexus eſt Brianus Twynus.

§. XXIII. Quanam formula in gradibus conferendis uſi ſint vel Belliſitenſes, vel etiam Oxonienſes, non adeo clare liquet, ut hac de re audacter quid protulerim. Nemo tamen dubitaverit, alias atque alias fuiſſe diverſis ſeculis, forſitan autem magis congruas formulis in Academiis tranſmarinis uſurpatis, quam illis, quæ nunc dierum apud nos ipſos in uſu eſſe noſcuntur. Abſit autem, ut inficietur quis, formulas apud ex-

exteros varias & ipſas etiam fuiſſe, ſicut & nunc temporis diverſas quoque eſſe exploratiſſimum habent, quotquot his in rebus ſint parum verſati, qui & animadvertunt, in quibuſdam formulis omnia jejuna atque nuda eſſe, in aliis vero enucleate quidem atque polite cuncta exprimi. Ceterum ſingula hæc perſequi ad ipſum demum pertinet, qui ad Formulare contexendum maxime ſe applicuerit. Satis eſt, quod ipſe mentionem formularum fecerim. alii, ſi viſum fuerit, fuſius agant. Interim tamen, non abs re fore duxi, in illorum gratiam, ſubſequentem formulam divulgare, ex illis equidem formulis, quas in honoribus academicis conferendis adhibent Senenſes. Atque eo lubentius emitto, quia ejuſmodi honores apud Senenſes conſequi ſolent etiam noſtrates, ſicuti & ex ipſa hac formula[1] diſcere queas, quam mecum communicavit amicus egregius Franciſcus Taylor, A. M. collegii Univerſitatis ſocius, virique admodum Reverendi Radulphi Taylor, S. T. P. non ita pridem defuncti, ex fratre nepos.

§. XXIV. “IN NOMINE D. N. IESU CHRISTI, AMEN. CAESAR CAMPANUS Juris “Utriuſque Doctor, Canonicus Senenſis Cathe-“dralis Eccleſiæ, Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi “in Chriſto Patris, et Domini, D. FRANCISCI

---

[1] In Coll. noſtr. MSS. Vol. 125. p. 12.

“BANDINEI De Piccolomineis, Dei, et Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopi Senenſis, et Almi univerſalis Studii Senenſis Cancellarii Apoſtolici atque Cæſarei, in ſpiritualibus ac temporalibus Vicarius generalis, & ad infraſcripta ſpecialiter deputatus, Univerſis et ſingulis Mundi Principibus et Prælatis, omnibuſque aliis, ad quos præſentes noſtræ pervenerint, majoribus debitam reverentiam, Amicis quoque et cæteris ſalutem et proſperos ad vota ſucceſſus. Glorioſa Scientiarum Mater Senarum Urbs præclariſſima, et veneranda Clariſſimorum Doctorum auctoritas, quæ cunctis ſidereis ſplendoribus obtinet principatum, illos duntaxat ad publicam licentiam, et Cathedram doctoralem extollit, quos certamen generalis examinis dignè ad id promovet, per concurrentem virtutem, et excellentiam meritorum, ut ſic promoti apud univerſos Mundi Principes, et Rectores, pro eorum aſſiſtentia, cæteris aliis hominum generibus, ſingulis dignitatibus, et honoribus, ac laudibus merito veniant præferendi. Cum igitur Nobiliſſimus, Reverendus ac doctiſſimus Vir, D^{nus}. MATTHEUS CAREW Cornubienſis, [1] Exonenſis diœceſeos Anglus, Archidiaconus Norfolcienſis Noruicenſis diœceſeos, filius Nobiliſſi-

---

[1] *Sic.*

“mi Viri D. Wimundi Carew Equitis Aurati Angliæ, Quem tunc [1] præcipuæ vitæ, ſcientiæ, morum, honeſtatis, atque virtutum ſpecialis prærogativa ſublimavit [2] honoris, quando coràm nobis pro recipiendis punctis, et intrando Juris Canonici et Civilis facultatum examen per famoſiſſimos et Excellentiſſimos Utriuſque Juris Interpretes D. Hieronymum Beneuolentium, D. Celſum Sozzinum, D. Achillem Santium, et D. Pamphilum Columbinum Equitem Cæſ. nobiles Patritios Senenſes in dictis Juris Canonici, et Civilis facultatibus promotores ſuos extitit præſentatus; Et ad earundem facultatum examen ſubeundum ſe die infraſcripta privatè tremendæ ac rigoroſæ examinationi omnium et ſingulorum Dominorum Doctorum Collegii Univerſalis Studii Senenſis prædicti, ad hoc ſpecialiter congregati, ultro, tanquam vir fortiſſimus et doctiſſimus, animoſe ſubjecit. Et ita in ſuo rigoroſo examine, poſtquam puncta, ſibi in dictis facultatibus per nos more ſolito ſpecialiter aſſignata, viz. c. Ut commutationes. De rerum permut. et L. etiam nomen. C. de Exeq. rei jud. elegantiſſime et doctiſſime recitavit, Ita egregie argumenta reſumpſit, ſubtiliterque et copioſe re-

---

[1] *F.* præcipue. [2] *F.* honoribus.

"ſolvit, ſeque digniſſime et laudabiliter habuit, "ut, poſt longum de eo in dictis facultatibus ri- "goroſum examen, tam à nobis, quam ab omni- "bus Doctoribus dicti Collegii, ibidem præſen- "tibus, concordi voto atque conſenſu, et ne- "mine penitus diſcrepante, hilari animo fuit ap- "probatus, Eique licentiam ſe doctorandi, et "doctoratus inſignia in dictis Utriuſque Juris "facultatibus recipiendi, tanquam viro digniſſi- "mo, conceſſimus libentiſſime. Conſideratis ita- "que ſcientia, ætate, prudentia, Vitæ ac morum "honeſtate, aliiſque plurimis probitatis et virtu- "tum meritis, quibus perſonam ſuam Altiſſimus "inſignivit ac decoravit, ſicuti tam hodie in ſuo "rigoroſo examine, quam alibi in ſuis publicis "et privatis actibus extitit mirabiliter compro- "batus. Ut tandem ſtudiorum ac laborum ſuo- "rum coronam merito valeat reportare, ejuſque "gloria ceteris tranſeat in exemplum, tantoque "fiant ad ſtudia promptiores, quanto ex eo ube- "rioris dono gratiæ noverint ſe refertos; Nos "Cæſar Campanus Doctor, Canonicus, et Vica- "rius antedictus, auctoritate præfati Illuſtriſſimi "ac Reverendiſſimi D. Archiepiſcopi, et ſui "Cancellariatus Officii nobis conceſſa, et ſpe- "cialiter demandata, et qua fungimur in hac "parte, de conſenſu, et voluntate dictorum Do- "minorum Doctorum omnium ibidem præſen-

"tium, præfatum D. Matthæum Carew Cornu-
"bienſem Anglum in dictis Juris Canonici et Ci-
"vilis facultatibus Doctorem et Magiſtrum pro-
"nunciavimus, fecimus ac declaravimus, dantes
"et concedentes ſibi nomen, ac titulum docto-
"ratus, et in dictis Utriuſque Juris facultatibus
"legendi, gloſſandi, interpretandi, conſulendi,
"judicandi, cathedram doctoralem aſcendendi,
"ceteroſque doctoreos actus faciendi, et exer-
"cendi hîc Senis et ubique locorum, quo ſe du-
"xerit conferendum, plenam et liberam ſibi de
"cætero conceſſimus facultatem et poteſtatem.
"Demumque, ut idem D. Matthæus Anglus poſ-
"ſeſſionem ſui doctoratus hujuſmodi ab omni-
"bus videatur adeptus, præfatus Ex^{mus}. D. A-
"chilles Santius doctor, habita prius deſuper
"luculenta et ornatiſſima oratione, nomine ſuo,
"et aliorum compromotorum, Doctoratus In-
"ſignia per ipſum humiliter poſtulata ſub hac
"forma tradidit gratioſe, Quia primum libros
"dictarum facultatum clauſos, mox aſſignavit
"apertos, birretum doctoreum capiti ſuo impo-
"ſuit, ejus digitum aureo anulo more ſolito ſub-
"arravit, et ei pacis oſculum præbuit, DEUM
"quoque Omnipotentem humiliter exoravit, ut
"tam præfatum D. Matthæum Carew Cornu-
"bienſem Anglum, quam omnes alios Chriſti
"fideles, ſua ſancta benedictione ſanctificare di-

“gnetur per infinita ſeculorum ſecula Amen.
“In Quorum Omnium et ſingulorum
“præmiſſorum fidem, robur, ac teſtimonium,
“præſentes noſtras literas fieri, et per Notarium
“noſtrum publicum infraſcriptum de præmiſſis
“rogatum ſubſcribi, Sigillique Pontificalis
“præfati Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Archiepiſcopi
“juſſimus ac fecimus appenſione ſolita
“communiri. Dat. et act. Senis in Aula
“magna Palatii Archiepiſcopatus, Anno Dominicæ
“Incarnationis Milleſimo Quingenteſimo
“Sexageſimo Quarto. Indictione Octava. Die
“vero Epiphaniæ ſexta menſis Januarii. Pio
“Quarto Pontifice Max°. Et Maximiliano Secundo
“Romanorum Imperatore electo, prout
“aſſeritur. Coràm et præſentibus ibidem Nobiliſſimo
“ac ℞ Domino, D. Marco de Rye, Commendatario
“et perpetuo Adminiſtratore Incliti
“Monaſterii Sancti Eugendi[1] Jurenſi Burgundo,
“D. Joanne Barone in Lymburg Sacri
“Rom̄ Imperii Pincerna hereditario ac ſemper
“libero franco, D. Joanne Fen Anglo. D. Joanne
“Viron V. J. Doctore Salinen̄ Burgundo, ac
“Dominis Clemente Polito et Aloiſio Capaccio

---

[1] *De quo in Martyrologio Romano ad Kal.* (*ſive diem primum*) *Jan. hunc in modum:* In territorio Lugdunenſi, monaſterio Jurenſium, ſancti Eugendi Abbatis, cujus vita virtutibus & miraculis plena refulſit.

"Nobilibus Senen̄ teſtibus, vocatis habitis ſpe-
"cialiter et rogatis.

"Ego Nicolaus Thurmozzius P. notarius
" Archiepiſcopatus Senenſis de præmiſſis
" rogatus de mandato præfati Reverendi
" Domini Vicarii.

"Nicolaus Derames Gen^{lis}: Adm^{tor} &c.
locus Sigilli.

A tergo Inſtrumenti, (membranei quidem & eleganter ſcripti)
6° Januarii 1564

fo. XLVII.

§.XXV. Quamplurima eodem ſpectantia congeri poſſent, modo è re noſtra eſſet. Sed id genus labores in præſentia non vehementer amplectimur. Metuo etiam ne operam perderem, ſi quid amplius ea de re offerrem. Etenim ſine controverſia ad Juris Canonici Civiliſque ſtudioſos formularumque cautores potius pertinent ejuſmodi obſervationes quam ad nos, qui vitam inſuavem ſine antiquitatis ſtudiis eſſe putantes, in leguleiorum artibus minime nos eſſe verſatos lu-

lubentiſſime profitemur. Ne quid dicam, nos in eo eſſe ſtudio, ut non plura loquamur, quam par ſit, garrulorum ad inſtar quidvis inaniter effutientium. Quod ſi quæratur, an Wodii noſtri in formulari ejuſmodi concinnando adjuvare quid poſſint adverſaria, breviter reſpondebo, mihi veriſimile eſſe, in hoc genere doctrinæ plurima ex illis eſſe petenda, ac mea quidem ſententia multum inde confici poſſe, utpote qui perplures eo pertinentes Codices MSS. conſuluiſſet, in quorum numero cenſendus plane eſt Codex[1] ille Henrico V^{to} regnante conſcriptus, in archivis Bibliothecæ collegii Magdalenenſis Oxoniæ adſervatus, qui, inter alia, modum creandi Artium magiſtros in Veſperiis ſecundum uſum Oxoniæ continet. Verum enimvero id dolendum eſſe arbitror, quod non pauca à Wodio collecta perierint, in magnum, ni fallor, rei antiquariæ damnum. Nec eſt quod hac in parte inertiæ nequitiæque condemnemus homines illos, ad quos devenerint, ſi forſitan ipſe juſſerit Wodius ut perderentur; id quod equidem feciſſe (quum jam moribundus eſſet) quoad molem quandam ingentem epiſtolarum aliarumq; ſchedularum nos docuit Arthurus Charlettus in litteris, ad cl. Teniſonum, ad calcem Joannis Glaſtonienſis à nobis juris factis publici. Sed epiſtolas ſchedulaſque haſce, maxima ſaltem ex parte, ab aliis, non à ſeipſo, ſcriptas fuiſſe existimo. Quæ noſtra opinio & tibi, ut videtur, valde arridebit, ſi cogites, non paucos jam in vivis fuiſſe, qui ad Antonium ſcripſerant, quorum epiſtolæ ſi conſervarentur, in eorundem forſan cederet detrimentum. Quidni igitur dicam, ea de re omnem præciſam nobis eſſe dubitationem?

---

[1] *Vide Append. Num.* VI.

§. XXVI. At vero, ut pergam, & hinc etiam dolor ſuboritur, quod penitus perierit (id quod valde metuo) Wodii Hiſtoria Collegii Mertonenſis, in qua conſignanda mirum eſt quantos exantlaverit labores, ſicuti & ipſe amicis ſæpenumero narrabat. Levia proculdubio & puerilia in eadem comparuiſſe non diffiterer, quippe qui & alibi in Wodii ſcriptis judicium deſiderem. quo tamen nomine non eſt quod quiſpiam rejiciat, quum inexplebili eſſet cupiditate Wodius Collegii Mertonenſis decus promovendi, vigilaretque etiam ſemper ad multam noctem lectitando, ſcribendo, & libros componendo, tum ad Collegii tum & ad totius Academiæ res geſtas pertinentes. Me autem vere loqui vel hinc elucеſcat, quod ipſe hanc hiſtoriam Collegii Mertonenſis in Hiſtoria & Antiquitatibus Univerſitatis Oxonienſis diſerte commemoraverit. Nempe hæc in verba, l. II. p. 85. *Hactenus Collegii Mertonenſis fundationem breviter enarravi, quod paucio-*

ribus propterea factum, quoniam peculiarem Sodalitii illius notitiam propalare, reſque omnes ad idem ſpectantes ſeorſim tandem aliquando tractare, in animo eſt. Quæ verba faciunt ut exiſtimem, opus fuiſſe omnibus rerum Mertonenſium ſtudioſis in primis & utile & neceſſarium.

§. XXVII. Ceterum quamvis tot Antonii à Wood adverſaria atque ſchedæ interciderint, vim tamen ingentem etiamnum adſervari nemo poteſt negare, qui Catalogum Codicum MSS. Angliæ & Hiberniæ unquam viderit. Nec tamen eſt, quod quis dicat, in eodem illo Catalogo omnium contineri adverſariorum indicem, quæ poſt ſe reliquerit Wodius. Nam mihi compertiſſimum eſt (nec quidem ulla oſtentatione utor) permulta in privatis nunc manibus eſſe, de quibus non eſt neceſſe, ut nos (etſi non quid nobis utile, verum quid publico neceſſarium atque commodum ſit, fere quæramus) aperte ac glorioſe diſſeramus. Quanquam hoc non tacendum eſſe duco, quædam in manus privatas incidiſſe ipſo Antonio ut ita fieret prudenter dirigente, quippe qui in votis habuerit, ut tandem aliquando à privatis hominibus (ſi fieri poſſet) immortalitati commendarentur, & in reipublicæ litterariæ converterentur uſum. Neque tamen me fallit, non paucos inveniri, qui forſitan eo nomine ipſum damnabunt, quem certe alii potius laudaverint, in quibus & nos ipſos eſſe quid obſtat, quo minus palam enunciemus ac patefaciamus?

§. XXVIII. Quamobrem & ea quoque de cauſſa laude dignum eſſe Antonium arbitror, quod Diarium ſuum moribundus hominis cujuſdam fidei commiſit, neque voluit ut in loco publico poneretur, metuens ne forte fortuna caſu aliquo deplorando periret. Verum enimvero homo ille privatus neutiquam, quod audio, fidem liberavit, aliâs aliud forſitan iiſdem de rebus & ſentiens, & judicans. Sæpius me certiorem fecit vir reverendus, qui nuper ad manes conceſſit, Antonium ad mortem fere uſque Diarium continuaſſe. At ubinam gentium nunc adſervetur pars poſterior, non liquet. Pars autem prior ab auctoris die natali ad anni uſque 1659, & non inferius, aliter atque vir quidam eruditus me olim docuerat [1], finem pertingens, in bibliotheca Harleiana inſtructiſſima reconditur. Nobiliſſimus ſcilicet Harleius (cui dono dederat fecialium princeps Joannes Anſtis, amicus noſter pereruditus) operam dedit, ut ab interitu vindicetur, quemadmodum & ſimilem operam navabit, ne à vaga atque incerta fortuna pars altera corrumpatur & perdatur, ſi modo ad manus unquam pervenerit. At vero eo maxime nomine Harleium in præſentia commemorandum

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 56. *p.* 20.

dum duxi, quod mihi, omne fere tempus inter pugillares ac libellos jucundiſſima quiete tranſmittenti, partem, quam dixi, primam Diarii mutuo dederit.

§.XXIX. Partim è Diario, partim ex aliis pugillaribus vitam propriam contexuit Wodius; ita tamen, ut minus perfecerit. Ad meliorem etenim vitam abiit, quum jam ſub manibus ferveret opus. Deſinit hæc vita in annum MDCLXXII. Apographum penes me habeo, ad fidem autographi (propria ipſius auctoris manu conſcripti) quod mutuo dedit doctiſſimus Tannerus. Hoc Apographum ut typis excudam, efflagitarunt nonnulli. Nec eſt cur vitio vertas, præcipue etiam quum & is, qui communicavit autographum, (è quo deſcripſi) veniam edendi dederit. Contra, quantum ego augurari queo, lectoribus pleriſque omnibus opuſculum erit pergratum. Nam multa complectitur hæc vita ſcitu perquam digna. Unde & illud quoque intelligas, Antonium cenſuiſſe (quemadmodum & ipſe etiam cenſeo) tantam oblectationem eſſe in re antiquaria, ut nihil hominum aut auribus, aut mentibus jucundius percipi poſſit. Fateor autem, alia eſſe in hac vita inepta (quomodocunque hilaritate quadam conſperſa) alia nimium forſitan acerba, à nobis tamen nihilominus retinenda (nam ne quidem fas eſſe duximus, vel tranſverſum, ut aiunt, unguem à Codice

MS. diſcedere) ne fides deſideretur, ſicut ſane deſiderant in curatoribus (quicunque demum illi fuerint) editionis ſecundæ Athenarum Oxonienſium, quam proinde editionem *ſpuriam* appellare jure merito ſoleo. Alii, ſi lubet, pro γνησίοις νόθους ſupponant, & falcem immitentes, editiones librorum mancas emittant, judiciumque ſuum ac prudentiam crepent, nos more noſtro pergamus, mereamurque elogium editorum fidelium & ſincerorum. Hinc enim naturam rerum & veritatem attingere poſſunt lectores, dum contra neceſſe eſt ut in caligine tenebrarum verſentur, ubi ad arbitrium editorum hæc mutantur, illa prorſus reſecantur.

§. XXX. Sed non deerunt, qui à nobis forte requirent, quemnam in finem vitam hanc ſuam conſignaverit Wodius? quibus non multum hæſitans (nam rem à me ſæpe deliberatam, & multum agitatam requirunt) reſpondebo, non alio conſilio feciſſe, quam ut volumini Athenarum Oxonienſium tertio præmitteretur. Certe etenim tertium volumen ſeorſim edere ſtatuerat [1], una cum emendationibus voluminum duorum priorum, quæ jam antea comparuerant. At vero poſtea ita denuo prodierunt duo illa volumina, ut una cum ipſis, tanquam eorundem pars, jungeretur ipſum etiam volumen tertium (vita tamen Wodiana prorſus omiſſa) ſecus atque conſtituerat auctor, qui tam de ſcopo operis, quam & de vita ſua, ſæpius cum amicis habuit colloquium, voluitque ſane, ut verſiculus hicce in XII. tabulis ſervaretur, *Uti lingua nuncupaſſit, ita jus eſto*, id eſt, quod quis ore pronunciaverit, ratum eſto. Hujus legis ſæpius fecit mentionem, & de fidelitate [1] hominis illius, cui ſchedas aliquammultas dono dedit, admodum erat ſollicitus, vehementerque ſibi elaborandum eſſe ſentiebat, ne forſitan verba ſua in contrarium atque volebat ſenſum perverterentur. Subinde etiam contracta fronte, vultuque irato admodum, amicis conqueſtus eſt de fraude preli correctorum, aliorumque etiam, qui in libris ejus examinandis operam ponebant. Quamobrem dixit Antonius, ſe tertium ſuum volumen Athenarum Oxonienſium ut in partibus tranſmarinis excuderetur curaturum; quod ut rectius fieret, cum viro [2] quodam Oxonienſi, hujuſmodi rebus inſtructiſſimo (quippe qui earum uſum mire percalluit) conſilium iniit. Sed quo minus quod animo conceperat perſequeretur, obſtitit ægritudo, quo tempore ſemel atque iterum amicos certiores fecit, ſe mortem nihil timere; ſeptimanas tamen aliquot adhuc etiam agere, ſi Deo Optimo Maximo ita viſum fuerit, in animo ſe habere aiebat, ut vitam propriam ad colophonem perduceret. Sed voti non compos, Antonius (eccleſiæ Anglicanæ filius[1]) placide in Chriſto obdormivit in ædibus paternis die Nov. 28. 1695. anno ætatis 63. quum jam vix conſeneſcere cœpiſſet vir ſane animoſus ac procerus, & qui multos homines humeris ſupereminebat, cadaverque traditum eſt ſepulturæ Nov. 31. mox ſequenti in eccleſia Divi Joannis Baptiſtæ Oxoniæ (cujus funeri deducendo interfuerunt quidam de amicis eruditis) unde fit, ut opuſculum nunc demum prodeat imperfectum, quod tamen omnibus ſuis numeris abſolutum reddere fortean haud multi eſſet ſudoris, ſi adipiſci quis poſſit eruditus partem, quam diximus, Diarii ſecundam; in qua abſque dubio & de campanarum Mertonenſium fuſione nova egit A. D. MDCLXXX. cujus ſane meminit[2] in Regiſtro, quod contexuit, parochiali eccleſiæ Mertonenſis, quod ſemel atque iterum inſpexi beneficio cujuſdam capellani collegii Mertonenſis, ad quod collegium ea de cauſſa contendebam, mihi perquam benigne porrigentis. Et quidem quo minus dubites de ejuſmodi nota in Regiſtro, obſtat deſiderium, quo flagrabat Wodius campanas tum audiendi tum & pulſandi, præcipue ſi forſitan notatu paullo eſſent digniores, moduli que, quod dicunt, majoris, in quorum numero campanæ equidem Mertonenſes ſunt habendæ, licet longe minores, quam vel magna illa campana Ædis Chriſti Oxoniæ, vel etiam campana Lincolnienſis, (ne quid dicam de Thoma Oſneienſi [1]) quas tantopere crepant multi, qui & inſcriptionis quæ viſitur in campana Lincolnienſi, eccleſiæque etiam cathedralis Lincolnienſis dimenſionum mentionem faciunt, ad eundem modum, quo & eaſdem in Appendice [2] è ſchedulis MSS. viri amiciſſimi Thomæ Wardi Warwicenſis divulgandas duximus.

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 83. *p.* 118.

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* VI. *p.* 38. [2] *Coll. noſtr. MSS. Vol.*V. *p.*139.

---

[1] *Vide Append. Num.* VII. [2] **Mr Ant. a Wood (in his Regiſter of St. John's Pariſh) tells us, that the** 8 **Bells in Merton College Tower were new-caſt in** 1680. *Sic in nota mecum communicata à capellano, quem hîc innuimus.*

§. XXXI. Sed mehercule inquiet nonnemo vel hanc ob rationem hæc vita nobis minus genuina ſive authentica eſſe videtur, quod auctor de ſeipſo tertiâ perſonâ, aliter atque in Diario, paſſim loquatur. At vero hoc de induſtria factum eſt, ne alioqui omnia, ſe ipſo vivente, ſicut deſignaverat, prodeuntia, minime probarentur, faſtidiiſque etiam adhæreſcerent. Quam ob cauſſam & in ipſo itidem Diario primam in tertiam ſimiliter perſonam aliquoties permutavit; id quod tum demum feciſſe opinor, quum vitam, quam proferimus, primum aggrederetur. Sed hæc leviora eſſe puto, quam ut iiſdem diutius immoremur. Itaque illis miſſis, id profecto operam dedi, ut ipſius auctoris voluntatem ubique ſequerer, neque vel verbum vel etiam litteram commutarem; quam rationem opera poſthuma edendi religioſe ſemper tenendam eſſe duximus, qui & illud ſcimus, Wodium ipſum etiam eandem laudare conſueſſe, doloſque ac corruptelas tantopere damnaſſe, ut ea de cauſſa nonnunquam exclamando plane irraucuerit, omneſque, qui id genus criminum rei eſſent, inopes humanitatis, atque inurbanos appellarit.

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 88. *p*. 7. [2] *Num.* VIII.

§. XXXII. Quam Antonii opinionem dum attente conſidero, non poſſum quin encomiis efferam, quod errores ſuos, quotieſcunque de iiſdem ſatisfactum eſſet, ſtudioſe corrigere ſolebat, amicoſque ad ea, quæ veritati accommodate congruerent, ſibi tranſmittenda dies & noctes (ut memoriæ proditum eſt) incitaverit. non aliter atque vir doctiſſimus Rogerus Twyſdenus Hiſtoriolæ de aginatore de Swafham-Market fidem adhibendam eſſe neutiquam duxit, donec à viris, fide digniſſimis, veriſſimam eſſe didiciſſet [1]. Atque hanc laudem jure optimo meritum fuiſſe Antonium, noſtramque orationem quamproxime ad veritatem accedere, abunde declarant ejus ſcripta, pariter atque hominum illuſtrium de ipſo teſtimonia. Quod ſtudium

---

[1] *Vide Append. Num.* IX.

(nam ne valetudini quidem dedit operam) poſtquam deprehendiſſent eruditi, tantum abfuit, ut Antonii opera pervellerent, ut ſane confiterentur, ſibi eſſe perjucunda, ſeque pro virili ipſum eſſe adjuturos. Id quod re vera præſtiterunt. Adeo ut mirum ſit, quantam molem correctionum congeſſerit Wodius, quarum haud paucas acceptas retulit Humphredo Humphreys, epiſcopo tunc temporis Bangorienſi, tandem vero Herefordienſi, viro admodum reverendo, de cujus eruditione perquam honorifice ſemper locuti ſunt omnes Antiquitatum Britannicarum cultores, ſicut & aliquatenus etiam tum è Wodio noſtro [1], tum & ex Edvardi Lhuydii Archæologia Britannica ediſci queat. At vero eo maxime nomine in præſentia mihi commemorandum eſſe duxi, quod obſervationes præclaras, ad viros litteratos Cambro-Britannicos pertinentes, ad Wodium tranſmiſerit, quas (nam nondum prodierunt) nunc demum proferendas eſſe curavi, prout mecum communicavit amicus eruditiſſimus Thomas Bakerus Cantabrigienſis, qui ſane ipſe à Whiteo Kennetto, epiſcopo nupero Petriburgenſi, acceperat. Memet vero edidiſſe multo ſatius eſſe cenſebis, quam ſuppreſ ſiſſe fatique caſibus permiſiſſe. Atque eo etiam lubentius, quod hac in re fecimus, laudabis, quod non alio conſilio, quam ut in lucem emitterentur, ad Bakerum tranſmiſerit Kennettus, ſicuti me certiorem fecit ipſe Bakerus.

---

[1] Ath. Oxon. Vol. II. col. 1183. ed. 2. *He* [Bp. *Humphreys*] *is a Perſon excellently well verſ'd in the Antiquities o* Wales, *and in the Arms and Genealogies of the Gentry o* Wales.

§. XXXIII. Sed quid virorum doctorum in ſubſidiis adferendis diligentiam commemorem, ſi non æque curioſus eſſet Antonius collocator rerum, quas ſciebat? Unquamne quis ſapiens illum laudandum eſſe contendet, qui neque eruditionis, neque peritiæ expers atque ignarus, in eo ſtudium poſuerit, ut etiam, quam ab amicis receperat, rerum notitiam in convitia verteret ac calumnias? Nemo profecto, ut ingenue fatear, ſi modo pudor ullus inſit, ejuſmodi unquam probaverit ſcriptorem. At quî ſciri poteſt, Wodium non fuiſſe veracem, ſed ſummam ubique adhibuiſſe diligentiam, ut viris ſummis labem aſpergeret? Equidem fateor, permulta in Antonii operibus inveniri, quæ à veritate, pariter atque à charitate Chriſtiana, eſſe aliena ſæpe conqueſti ſunt homines aliquot graviſſimi. Unde & referunt, ceſpitaſſe etiam in ætate notanda Comitis nuperi Roffenſis Joannis Wilmoti [1]. Verum Antonius ipſe ſerio ac ſolenniter aſſeverare ſolebat, ſe veritatis fuiſſe ſtudioſiſſimum, partibuſque minime deditum nihil, quod falſum eſſe cognoverat, litteris tradidiſſe. Quinimo & amicis frequenter declarabat, errores in operibus pleroſque omnes aliis, à quibus acceperat, tribuendos eſſe [1]. Proinde nonnunquam amicos certiores fecit, non defuiſſe aliquot, qui narrationes falſas ſibi tranſmiſerint, unde & vix fieri potuit, quin mendæ in opera ſua irrepſerint, quas tamen auctoribus, qui communicaverant, non ſibi ipſi, adſcribendas eſſe dixit. Quapropter & monuit etiam aliquos, Joannem Aubreium quoque, qui crebro epiſtolas dedit, non raro ipſum, quum nimis eſſet credulus [2] Aubreius, in errorem duxiſſe. cui quidem Aubreio [3] (ut obiter notem) & illud etiam tribuendum eſt, quod de Hiſtoricorum recentium principe paucula ediderit, Hiſtorici amicis neutiquam grata, (quippe qui judicabant non decere, ut fama hominis illuſtriſſimi ullis moleſtis aculeis ſcommatum ac contumeliarum pungatur & laceretur) qua de cauſſa pœnas luebat Antonius, erroreſque, modo fuerint errores, magnis detrimentis expiavit, ſicuti academicis aliiſque etiam notiſſimum eſt.

---

[1] Bp. Burnett makes my Ld. Rochester to have been only ſomething above 32 Years of Age. But Gadbury in his Almanack for 1695 tells us, that he was born on April 1°. 11^{h}. manè, 1647. and died July 26. 1680. being then ſomewhat above 33 Years old. He ſays he receiv'd the Account of his Birth from

---

from his Ldſhip himſelf. Anth. à Wood **is guilty of the ſame Miſtake with** Burnett. Coll.noſtr.MSS. Vol.27. p.196.

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* VIII. *p.* 211.

[2] *Vide infra, p.* 576, 577.

[3] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 26. *p.* 39.

§. XXXIV. Multa exempla, ſi vacaret ac neceſſe eſſet, proferre poſſem, quibus facile probarem, ſubinde apud Antonium ortos fuiſſe errores è commercio, quod inſtituerat, epiſtolari, colloquiiſque etiam ab ipſo cum ſociis, quibus uſus eſt pauciſſimis, aliquando habitis. Atque hac in re me nihil fingere, abunde teſtantur illi, quibus cognitus erat. Edo igitur hoc iis cognoſcendum, qui de ipſius virulentia lapſibuſque conqueri ſolent. Verum (ut dixi) exempla prætereo, à quibus etiam abſtinendum eſſe pudor profecto & ingenua quædam timiditas ſuadent. At ne, incaſſum memet hæc monuiſſe, objicias, unum ob oculos ponendum eſſe duxi exemplum, è prima nempe Athenarum Oxonienſium editione, quam ſemper tanquam genuinam citandam eſſe arbitror, quum auctore jam vivo prodierit, alteram vero, poſt mortem emiſſam, tanquam ſpuriam, quum perplura in eadem fuerint prætermiſſa, alia etiam mutata, aliaque deinde (quæ jam mortuo auctore contigerint) inſerta. Quid plura? In hoc opere ſuo elevavit Wodius publicam opinionem, quam de Joanne Worthingtono, S.T.P. conceperant permulti, auctoritatibus illorum, qui publice declaraverant, ipſum Presbyteranum ſive Puritanum fuiſſe. At vero tam illos, quam & Antonium, erraſſe, teſtes mihi ſunt viri aliquot probitate ſingulari, qui de Worthingtoni pietate, integritate, eruditione & do-

doctrina multa nobis narrarunt. Quid quod & ipſe etiam magnus Aldrichius, Ædis Chriſti nuper Decanus, præclare etiam de Worthingtono ſentiebat, ipſiuſque opera juvenibus aliiſque legenda commendavit? Non igitur fuit expers (ſecus atque monuit Wodius) probitatis egregiæ Worthingtonus. Quam quidem noſtram opinionem neque abſurdam neque ineptam, ſed plane veriſſimam, eſſe, ex epitaphio ejus manifeſtiſſimum fore opinor, quod ad calcem invenies, mecum à filio Worthingtoni (qui & contexuit) communicato, qui & excerpta quædam eodem tempore tranſmiſit è Patris reliquiis, quæ mihi pariter atque tibi vel idcirco jucundiſſima ſimul & gratiſſima fore judico, quod ad Ferrariorum familiam ſpectent religioſiſſimam, (nam intereſt certe exempli, ut ejuſmodi ſciamus) illaque etiam corrigant, quæ eodem pertinentia ad principium Langtofti noſtri non ita pridem in lucem emiſimus. Vale lector, & conatibus noſtris, in decus Academiæ Oxonienſis & rei litterariæ commodum, quod ſperamus, ſuſceptis, favere perge. Nec tamen te dimittere poſſum, donec moneam, ad finem Præfationis noſtræ ad Trokeloum pro *Pharaonis* reponendum eſſe *Potipharis* (& tamen quotuſquiſque eſt, qui locum, ad CAROLUM PRIMUM, omnium Regum & clementiſſimum caſtiſſimumque, & litterarum amantiſſimum, pertinentem, videns, non agnoſcat, utramvis ad noſtram rem æque facere lectionem, nihilque proinde intereſſe ſeu *Pharaonis* ſeu *Potipharis* legatur?) meque prelo ſudante Orationem, à D^no^. D^re^. Spencero, quo tempore Jacobus Dux Monemuthenſis in Cancellarium Academiæ Cantabrigienſis inauguratus fuerit, habitam, accepiſſe. Eam nimirum è Muſéo ſuo impertiit amicus eruditus Beaupré Bell, cui & aliis nominibus me devinctum eſſe gratus agnoſco. Ceterum vel ea de cauſſa divulgandam[1] duximus, quod in ea acumen quoddam compareat, monſtretque etiam quanta vis inſit adulationi, qua mire ineſcari ſolebat Dux Monemuthenſis, jure merito poſthac ob perduellionem (nam homines nequam & improbos, qui ad eum ſeſe aggregaverant, fovebat) decollatus, ſicut è rebus geſtis illius temporis liquet, quanquam nemo hactenus eaſdem accurate perſecutus eſt. Hæc ut breviſſime dici potuerunt, ita à me dicta ſunt; & quidem ſine voluntate fingendi, ac mentiendi, quæ eorum eſt, qui opes appetunt, qui lucra deſiderant, quæ res (ſi modo dicere fas ſit) procul à nobis abfuit. Nec eſt cur neges, à quibus abfuit ſtudium lucri, ab iiſdem etiam abfuiſſe voluntatem, & cauſſam fallendi.

Oxoniæ Dec. 15. MDCCXXX.

---

[1] *In Append. Num.* X.

APPENDIX

Ad PRÆF.

Num. I. Vide Præf. §. III.

Concerning the Antiquary and the Orator of Cambridge. From a Letter written to the Publiſher from Cambridge Febr. 1. 1729. by the Reverend Mr. Thomas Baker.

TO your Enquiries, The Antiquary you ſpeak of, I always took to be Dr. Caius himſelf. I know of no other. Having ſent ſuch an account, he was bound in honor to maintain it.

The Orator's name was Maſters. Dr. Nic. Robinſon has left an account of the Queen's Entertainment at Cambridge Aug. 5. *&c. an.* 1564. —— *Publicus Academiæ Orator, Maſterus nomine, homo elegans & exquiſitâ doctrinâ, ex ipſâ Portâ* [Occidentali Sacelli Coll. Regalis] *tanquam è loco quodam ſuperiori, ad dicendum erat paratus, quem ubi animadvertiſſet* [Regina] *componit ſe ad audiendum, ex equo laſcivo ſatis, ac ſententiarum periodos interturbante* —— *Non pertulit ſolum ſub dio longius dicentem, ſed ſereniſſimo etiam vultu eum ſæpius recreavit, ne novâ hâc rerum omnium* *formâ exhorreſceret. Nubeculam quidem adverſæ frontis nemo unquam aſpexit, niſi ſi quid de ejus veriſſimis laudibus intermiſcens Orator, habitaret in ea diutius* ——

Then follows the Oration, with the words exactly the ſame, as printed by Dr. Caius. This Mr. Maſters, William Maſters, was Fellow of King's College, admitted into the Coll. from Eton School *an.*1549. His Character, in my Catalogue of Hatcher partly Latin, is as follows.

An. 1549. *Gulielmus Maſters M. A. Studens in Jure Civ. aliâs Dr.Procurator Acad.*1561, *ejuſdem Orator, homo cum primis eruditus, & maximæ eloquentiæ; hic multarum rerum cognoſcendarum cupiditate ductus, ab excell.Reginâ Eliz.favore & gratiâ Nob. Domini Rob. Leiceſtr. Comitis (apud quem plurimum valuit) mare trajiciendi in Galliam & Italiam ad triennium poteſtatem impetravit. Vir tum Gallicæ linguæ & Italicæ non ignarus, tum Græc. literarum peritiâ facile omnes ſui temporis antecelluit. Sereniſſ. Angl. Reginam Eliz. in Collegium Regium Oratione, non ſummâ ſolum elegantiâ contextâ, ſed magno etiam artificio & candore prolatâ, ſolenniter excepit* 1564, *Aug.*5.

Gul. Maſterus admiſſus Orator Acad. Cant. an. 1563. So you have enough of the Orator. for the Antiquary, Eloquence and Languages were his chief Talent.

Num. II. Vide Præf. §. XI.

*Notes relating to Dr.Caius. E Coll. noſtr. MSS. Vol.*122. *p.* 119.

HAving mention'd what Parker ſays of Dr.Caius in his *Sceletos Cant.* to Mr. Baker, Mr. Baker thereupon wrote to me as follows conc. the ſaid Caius, in his Letter from Cambridge of the 26th. of Oct. 1729. *viz.*

" Parker you may ſafely truſt in what concerns his own " College. In the Continuation of Dr. Caius's Annals of " his College, it is as you have it.

" *Johannes Caius Medicinæ Dr. electus et creatus eſt Cuſtos* " *Coll. de Goneville et Caius* 24 *Jan.an.Domini* 1559. *Et poſt-*

“ *quam functus eſt Officio Cuſtodis ad annos tredecim, menſes*
“ *quinque, et dies* 14. *reſignavit Officium ſuum Cuſtodis Thomæ*
“ *Legge Artium* M^{ro}. *Viro gravi atque docto, et Cuſtodi decimo*
“ *nono*, 27°. *die Junii horâ ſextâ mane ſtatim à precibus anno*
“ *Domini* 1573.

“ *Idem Jo. Caius* 2°. 3°. *et quarto Julii anno Domini* 1573.
“ *curavit, ut Sepulchrum ejus concameratum, in quo reponeretur*
“ *Corpus ejus, conſtrueretur, ſub Tabernaculo Annunciationis*
“ *B. Mariæ, ex parte Septentrionali Summi Altaris in Sacello*
“ *Collegii ſui, expectans Dei voluntatem, gravis annis et*
“ *morbo.*

“ *Idem Joh. Caius natus* 6to. *die Octobris anno Domini* 1510,
“ *poſtquam vixiſſet annos* 62os: *menſes* 10, *& dies* 16, *reſignaſſetque*
“ *Officium ſuum Cuſtodis Collegii prædicti Thomæ*
“ *Legge infraſcripto, homini Norwici oriundo, et profeſſione Juriſperito,*
“ *languido morbo correptus, exhauſtis viribus, in magnâ*
“ *imbecillitate obiit mortem Londini* 29°. *Julii, anno Domini*
“ 1573.

“ *Proximo die* —— *ejus cadaver* —— *Cantabrigiam tranſvectum*
“ *fuit* &c.

“ On the North ſide of the Chappell near the Altar is
“ the Monument of Dr Caius, thus,

“ *Vivit poſt Funera Virtus.*
“ *Fui Caius.*
“ *Ætatis ſuæ* 63. *Obiit* 29. *Julii Anno Dom.* 1573.

“ And in the Continuation of his Annals, this is added:

“ *Poſitum eſt Johanni Caio, ex Alabaſtro Monumentum ſummi*
“ *decoris et artificii, eodem in Sacelli loco, quo Corpus ejus*
“ *antea ſepeliebatur. Cui præter inſculpta illius Inſignia, et annotatum*
“ *ætatis obituſque diem et annum* (*uti vivus Executoribus*
“ *ipſe præceperat*) *duas tantummodo Sententias has inſcripſimus,*

“ Vivit poſt Funera Virtus. Fui Caius.

“ The Dr, as you obſerve, was a Humoriſt, as appears
“ both by his Building, from his Grant of Arms (a Copy
“ whereof I have from the Heralds Office) which ſeems to
“ have been of his own contriving, & otherwiſe. He did
“ ſeem to affect the name of *Caius*, & yet his true name
“ was *Key*.

“*An.*1532,3. *Imprimis conceditur ——Joanni Kees —— ad reſpondend: Quæſtioni.* This you know was Bac. of Arts. Senior of his Year.

“An.1535. *Dominus Keys Incipit in Artibus. Regr̄ Acad. Cant.* Our Matriculation Book does not begin ſo early, ſo cannot be met with there.

“*An.* 1557, 8. *Conceſſum eſt Doctori Caio, ut ſit hîc apud vos in eiſdem gradu, ordine, et anno, quibus fuit in tranſmarinis partibus. Regr̄ Acad.*

“*Idem creatus eſt Doctor Patavii* 13°. *Maii A*^{o}. *Domini* 1541. *ut patet per Literas teſtimoniales à me lectas & conſideratas. Math. Stoks No*^{us}. *Publicus. Ibid.*

“His Book in 4to. as you obſerve, was a Poſthumous work, but it was left in very ſafe & carefull hands, viz. Arch^{bp} Parker's, who bore part of the expence of the Edition, as I find in ſome MSS. Notes of his Son S^{r}. John Parker.

“The D^{r}, in all appearance, was a Roman Catholic, and yet he joyn'd in Communion with the Church of England to the laſt, & came to the Chappell & to our Prayers, as many of the R. Catholicks did till towards that time, when the Pope ſent out his Bull *&c.* His Succeſſor Dr. Legge was popiſhly affected in a high Degree, and probably for that reaſon, was brought in by him, & during that Reign, there was a Popiſh Leaven in that College amongſt the Fellows and Scholars.

Num. III. Vide Præf. §. XVI.

Vita THOMÆ CAII, *cum Latine tum Anglice, ex Antonio à Wood.*

Hiſt. & Antiq. Univ. Oxon. l.II. p.179.

THOMAS CAIUS, vulgo *Key*, in agro *Lincolnienſi* (id quod ego optimis argumentis inducor ut credam) natus, ibique diſciplinis primoribus imbutus, *Oxoniam* amandatus eſt, & in Collegii iſtius [Omnium videlicet Animarum] ſocium cooptatus an. CIↃDXXV. Progreſſus ibidem in ſtudiis uberrimos fecit, adeo ut linguarum græcæ ac latinæ peritiſſimus, Poëta quoque & Orator

inſignis evaſerit; omni etiam genere laudis excellens & (ut [1] inquit *Stanihurſtus*) *Antiquitatum noſtratium plane helluo.* Anno XXXI. gradu Magiſtrali ornabatur, annoque XXXIV. uno omnium conſenſu Scriba ſeu Regiſtrarius Academicus à Senatu togato deligitur, quo munere propter Eloquentiam haud vulgarem digniſſimus habebatur, ſiquidem per ea juxta temporaque prægreſſa, Regiſtrario incubuit Oratoris publici munia obire, ſive Orationibus excipiendi erant Magnates, ſive Epiſtolæ ad eoſdem totius Univerſitatis nomine conſcribendæ. At vero tametſi egregiâ dicendi ſcribendique facultate polleret, nullam tamen in exequendo quod prædiximus munere diligentiam adhibuit, ſive ipſius Academiæ everſionem inſtare arbitratus (quippe temporibus crebris cultûs divini mutationibus turbulentis vixit) ſive, quod veri videtur ſimilius, vitio quodam imis medullis infixo à rebus ſeriis perpetuo avocatus. Utcunque, Univerſitatis geſta & decreta ſcriptis mandare neglexit, & propterea varia accuſationis capita proferentibus Magiſtris, Munere exutus eſt anno CIↃDLII. Qualem mox inde provinciam adierit nequeo dicere; conſtat vero anno LXI. in Collegii *Univerſitatis* Magiſtrum, ſeu Præfectum, cooptatum fuiſſe, & poſt biennium Magiſtrum *Petrum Vannes*, Collegii ab *Henrico VIII.* inſtituti haud ita pridem Canonicum, in Rectoriâ opimâ de **Tredington**, in Diœceſi *Wigornienſi*, excepiſſe, quo perinde Beneficio ac prædicti Collegii Præfecturâ ad obitum uſque fruebatur. Scripſit

Aſſertionem Antiquitatis Oxonienſis *Academiæ*. Lond. 1568. & ibid. 1574. lat.

Hunc ille libellum ſeptem dierum ſpatio conſcripſiſſe fertur, quem Sereniſſimæ *Elizabethæ*, Univerſitatem noſtram anno CIↃDLXVI. inviſenti, obtulit [2]; cum vero ejuſdem Apographum *Johanni Caio*, Medicinæ apud *Cantabrigienſes* Doctori, obtigiſſet, Reſponſionem ille adornavit, *De Antiquitate Cantabrigienſis Academiæ* inſcriptam, quam una cum præfato libello, inſcio authore, typis propa-

---

[1] *In præf. ad Harmon. ad Porphir. Conſtitut. edit.* 1570. 121. 123.

[2] *Fallitur Wodius, ſicuti ex ipſius Thomæ Caii conſtat Vindiciis, à nobis editis.*

T. H.

lavit ſub nomine *Londinenſis*. Id ægre ferens *Caius* noſter, tantam injuriam ulciſci ſtatuit, & Reſponſionem [1] contexuit (partem ejus videre mihi contigit) quam tamen morte præventus in lucem haudquaquam edidit. Multa quoque è linguis aliis in alias transfudit, quorum utique meminere *Baleus* & *Pitſeus*, fatoque in Coll. *Univerſitatis* functus, in Eccleſiâ Divi *Petri* ad Orientem *Oxon.* ſecus parietem aquilonarem ſepultus eſt XX. *Maii* an. CIƆDLXXII. Ulteriorem viri notitiam apud *Lelandum* [2] in Libro *De Encomiis* & *Parkhurſtum* [3] in Epigrammatibus invenies.

Athen. Oxon. Vol. I. col 136.

THOMAS KEY or *Cay*, whoſe name, and the ſame bearers of armes, tho they have continued for ſeveral generations at *Woodſome* or *Woderſome* and elſewhere in *Yorkſhire*; yet I cannot ſay that this our Author was born there, becauſe the ſtatutes of *Allſouls* Coll. (of which he was Fellow) oblige the ſociety to chooſe their Members from the Province of *Canterbury*. His Relations therefore having in his time (and perhaps before) lived in *Lincolnſhire*, I ſhall appoint that County for his native place, but the houſe of Learning in *Oxon.* of which he was originally a ſtudent, I cannot aſſign, unleſs *Univerſity* Coll. Howſoever it is, ſure I am, that he was in 1525 elected Fellow of *Allſ.* Coll. being then about 3 years ſtanding in the Univerſity, where running through the ſeveral *Claſſes* of Logick and Philoſophy, took the Degrees in Arts, and made ſo great a proficiency in his ſtudies, that he became an eminent Latiniſt, Grecian, Poët and Orator, excellent alſo for all kind of worth, and at length *antiquitatum noſtratium plane helluo*, as one [4] is pleaſed to ſtile him. In the Year 1534 he was unanimouſly choſen Scribe or Regiſtrary of the Univerſity, being then eſteemed moſt worthy of that place, becauſe he had a command of his tongue and pen. For in his time, and long before, it was commonly the Regiſtrarie's office to ſpeech it before, and write Epiſtles (as the Orator doth now) to, great perſonages. But as he was excellent in thoſe matters, ſo to the contrary in the performance of his Regiſtrarie's place. For whether it was upon a foreſight of the utter ruin of the Univerſity, which was intended, as he thought, by the Reformers, (for he lived in the changeable times of Religion) or his being beſotted with a certain crime, which he could not avoid till old age cured it, he became ſo careleſs in committing the acts of congregation and convocation to writing, that divers articles being publickly put up againſt him by the Maſters, he was deprived of that place in 1552, and *Will. Standiſh* M. of A. of *Magd.* Coll. ſucceeded by virtue of the King's Letters, ſent to the Univerſity in *Oct.*1543 for the next reverſion of that office. In 1559 he was made Prebendary of *Stratton* in the Church of *Sarum*, by virtue of the Queen's Letters, dated in *Dec.* the ſame year, in 1561 he was elected the Head or Maſter of *Univ.* Coll. (to which he was afterwards a conſiderable benefactor) and upon the death of *Pet.Vannes*, (whom I ſhall anon mention) which hapned in the beginning of 1563, he became Rector of the rich Church of *Tredington* in the County and Dioc. of *Worceſter*: All which he kept to his dying day. He hath written.

---

[1] *Quondam in Bib.* Tho. Allen. [2] Pag. 95. [3] Pag. 79. [4] *Ric. Stanyhurſt* in præfat. ad *Harmon.* in *Porphir. conſtitutiones* —— Edit. 1570.

Aſſertio antiquitatis Oxonienſis Academiæ. Finiſhed on the firſt of *Sept.*1566, as a copie thereof under his own hand in my poſſeſſion, atteſteth. Which book being written within the ſpace of ſeven days, was by him preſented in MS. to Qu. *Elizab.* at her being entertain'd by the Univerſity in the ſaid month of *Sept.* A copie of which book coming into the hands of *Joh. Cay* Doctor of Phyſick of *Cambridge*, he wrot an anſwer to it in a book entit. *De antiquitate Cantabrigienſis Academiæ*, and were both by him publiſhed (contrary to the knowledge of our Author *Cay* of *Oxon.*) under the name of *Londinenſis* ---- Lond.1568. in oct. and there again under the name of *Joh. Caius* an. 1574 in qu. Whereupon our Author being unwilling to ſet down, and ſee himſelf ſo unworthily dealt withal, wrot a reply ſoon after the firſt edition of his *Aſſertio* was printed, bearing this title.

Examen judicii Cantabrigienſis cujuſdam, qui ſe Londinenſem dicit, nuper de origine utriuſque Academiæ lati. Before which is written an Apologie for himſelf why he wrot his *Aſſertio*, and why the ſaid *Reply*. But this book being never printed, there only went about from hand to hand ſome MS. Copies of it; one of them Mr. *Tho. Allen* of *Gloceſter*-hall, and another Mr. *Miles Windſore* of *Corp. Ch.* Coll. had in their reſpective libraries. From one of which Copies, I remember formerly I took ſome notes, being then in other hands, but where either of thoſe Copies are now, in truth I cannot tell. Our Author *Th. Key* tranſlated from Lat. into Engliſh *Eraſmus* his *Paraphraſe on S. Mark*, being that part of the New Teſt. which he was deſired to tranſlate by Qu. *Catherine Parre*. Alſo from Engliſh into Lat. *The Sermons of Dr. Jo. Longland Biſhop of Lincolne*; from Greek into Lat. *Ariſtotle*'s book *De mirabilibus mundi*, dedicated to the Archbiſhop of *Canterbury*; *Euripides his Tragedies*, and the *third oration of Iſocrates*, called *Nicocles*; with other things which I have not yet ſeen. At length arriving to the age of Man, he concluded his laſt day in his Lodgings in *Univerſ.* Coll. about the middle of the month of *May* in Fifteen hundred ſeventy and two, and 1572 was buried on the 20 of the ſame month under the North wall of the alley or iſle, joyning on the North ſide of the body of the Church of St. *Peter in the Eaſt*, near to, and within, the Eaſt gate of the City of *Oxon*. Over his grave, tho there was never any Epitaph to celebrate his memory, yet certain noted [1] Poëts of his time have done it in their reſpective works, by *Encomia*'s and *Epigrams*, to which I refer the curious reader, as they are cited in the margin. As for *Pet. Vannes*, whom I have before mention'd, he was the Son of *Steph. de Vannes* of the City of *Luca* in *Italy*, was brought into *England* by *Andrew Ammonius* his Mother's brother, and made Secretary of the Latin tongue to K. *Hen.* 8. who ſent him to *Rome* with *Steph. Gardiner* and others, to ſollicite the Pope for a divorce from Qu. *Catherine*. In the Year 1527. *March* 5. he was made Prebendary of *South Grantham* in the Church of *Sarum*, upon the reſignation of one *Will. Burbanke*, and in 1529. *Dec.*4. Preb. of *Bedwyn* in the ſame Church, on the reſignation of *Thom. Winter*. In 1534 he was made Archdeacon of *Worceſter* in the place of Dr. *Will. Cleybroke* deceaſed, and the ſame year *Feb.*25. was admitted Preb. of *Bool* in the Church of *York*. In *Feb.*1539, he, by virtue of the King's Letters, became Dean of *Saliſbury*, but whether in the place of *Reymund Pade* who obtained that Deanery in *Januar.*1522. I cannot tell, nor do I know yet to the contrary, but that he was deprived of that Dignity in the beginning of the Reign of K. *Edw.*6. becauſe that one *Tho. Cole* is ſaid [1] to be Dean of *Salisbury* in that King's time. Howſoever it is, ſure I am that *Vannes* was Dean in the time of Qu. *Mary*, and beginning of Qu. *Elizabeth*, and that ſeveral years before, viz. in 1543. *March* 12. he was made Preb. of *Shipton* (*Shipton under wood*) in the ſaid Ch. of *Sarum*, on the death of Dr. *Joh. London*, that in 1545 he occurs one of the Canons of the Coll. of K. *Hen.* 8. at *Oxon*, and ſoon after Rector of *Tredington* in the Dioc. of *Worceſter*. On the ſixth day of *May* 1563 he reſigned his Deanery of *Salisbury*, and in few days after died either in *London* or *Weſtminſter*, leaving then all his wealth to his heir called *Benedict Hudſon* aliâs *Vannes*. This *Peter Vannes* being well known to *Joh. Leland*, he is therefore by him [2] numbred among the famous Men living in the Reign of K. *Hen.*8. He was alſo much in favour with Cardinal *Wolſey*, to whom he wrot divers letters while he continued in *Rome* an. 1528. giving him an account of the affairs of that place, and how matters went relating to the divorce between K. *H.* 8. and Qu. *Catherine*.

---

[1] *Joh. Leland* in *Illuſtr. & eruditorum in Angl. Virorum Encomiis*, &c. Lond. 1589. p. 95. & in *Epigram. Joh. Parkhurſti* Lond. 1573. p. 79. & 121.

Num.IV. Vide Præf. §. XXI.

The Story of Thomas Newland, Prior of St. Alban's, and Eliz. Bywell, è Coll. noſtris MSS. Vol. 124. p. 6. Exſcripſimus autem è Cod. MS. (p.171.) **Remem-**

---

[1] In *A brief diſcourſe of the troubles began at Frankford*, &c. printed 1575. qu. [2] *In Encomiis* &c. ut ſupra p.27.

brances inſcripto (auctore viro cl. Rogero Twyſdeno, Baronetto) nobiſcum communicato ab amico pererudito Joanne Thorpio, M. D. qui noſtram in gratiam mutuo ſumpſerat à Guilielmo Twyſdeno, de Eaſt-Peckham in agro Cantiano, Baronetto.

THOMAS Newland, **Pryor of St** Albons, **ſwes** Elizabeth Bywell **in the Court** Chriſtian, **for ſaying** Cok. lib.4. fol.20.a. **the 10th day of** Aprill, **and at other tymes,** Anno 1480, **diffamatory ſpeeches of hym,** vidz. Thou wouldſt have made me thy harlot. **Whereupon the ſayd** Elizabeth T. 22. Ed. 4. Rot. 143. Bywell, **the wife of** Robert Bywell (**who had before ſued** William **the Abbot of St.** Albons, **and** Thomas Newland Comonachus, **upon an action of falſe impriſonment concerning this matter) procures a prohybition, in which the woman relates the cauſe in theſe words, and how ſhe was uſed by the Pryor, in Engliſh.** The fourth day of *Auguſt*, in the yeere of our Souueraigne lord King *Edward* the 4th the 17. *Thomas Newland*, Pryor of St. *Albons*, ſent for me *Elizabeth Bywell* home to my howſe, by one of hys ſeruants, that I the ſayd *Elizabeth* ſhould ſpeak with the ſayd Pryor. And then I asked of the ſaid ſeruant, where I ſhould ſpeak with hym? And the ſayd ſeruant ſayd, you muſt come in to the Kitchener's chamber. And then I went with the ſayd ſervant to the ſayd Chamber, the ſayd Pryor being in his Coumpting howſe there. And when I came to the ſayd Coumptyng howſe, the ſayd ſeruant opened the dore of the ſame, and the ſayd Pryor was ready there. And the ſayd Pryor ſayd, Elizabeth *good morrow*. And I ſayd, *God give you good morrow Maſter*. And then the ſayd ſeruant ſhut the dore and departed, and then and there the ſayd Pryor tooke me by the hand, and ſet me downe by hym on hys left hand, ſaying to me, Elizab. *how fareſt thou*? And I ſayd, *the better for you Maſter*. And then I ſayd, *Sr. where is your ſeruant that brought me hether*? And the ſayd Pryor ſayd, *peace foole, he will come anon*. And then the ſayd Pryor asked me, *why I went in ſo ſimple Array*? And I ſayd, *this Array is good enough for me on the weeke day*. And then the ſayd Pryor ſayd, *thou ſhalt have better Array, if* *if thou wilt bee a good fellow.* And then he felt my belly, and ſayd, *thou art with Childe, but thou art not quick, but mayſt bee a good fellow*, and kiſſed me twiſe or thriſe, and ſayd ſuch words to me, which I may not reherſe of my womanhood, and put me in ſo great a fray, that I wiſt not what to doe. And then he ſtooped downe, and tooke up my clothes, and then I would have ſmitten him. And the ſayd Pryor then ſaid, *what wilt thou ſmite me?* And then I ſayd, *you would cauſe me to goe to the Dyvell, if I would bee ſo diſpoſed as you bee.* And then I asked of hym, *whether he had ſent my husband, and whether he were hys kinſman or no.* And he ſayd, *my husband was hys kinſman, but foole thou art not.* And then he kiſt me again. And I ſayd, *Sir, weene you that I will make my husband a Cuckold? Nay I love not ſo evell.* And ſo kept me in the ſayd Coumpting howſe againſt my will by the ſpace of two houres. And then came to the ſaid Coumpting howſe doore a perſon and knocked, and ſayd, *Maſter, the Perſons bee come to dyne with you.* And then the ſayd Pryor, and I, and the other perſon aforeſayd went out of the ſayd Coumpting howſe, till wee came to the long Alley, next the ſayd Pryor's Chamber, and ſo I departed. And then as I was going home, the ſayd Pryor called me againe, ſaying to me in this manner of wiſe, *I warne you, that you tell never your husband.* And I ſayd, *I will tell ſome body.* And ſo I departed, and went my way in greate feare.

eademque etc.

Copyed out of a book of Reports had beene my uncle Heneage Finche'**s, is now my brother** Thom'**s,** fol.321. a. b. **in which the whole prohybition was. and this for the ſtory I copyed out, becauſe it is not ordynaryly thus large, though mentyoned by ſome, as by** Wever **in his funerall Monuments, pag.**75.

Num. V. Vide Præf. §.XXI.

From an old Piece of Parchment (but the Seal is off) lent me by the ingenious Thomas Ward (of Longbridge near War-

E Coll. noſtr. MSS. Vol.128. p.117.

Warwick) Eſq;, on July 5. 1725. containing the following Preſentation to the Vicarage of St. Gyles's in the Suburbs of Oxford, which was formerly of the Patronage of Godſtowe Nunnery.

Reverendo in Chriſto patri et Domino, Dnō [1]Johanni, Dei gracia Lincolnienſi Epiſcopo, vere, hum[iliter] et devote, [2]Katerina, Abbatiſſa Beatæ Mariæ virginis et Sancti Johannis Baptiſtæ de Godſtowe, & reverenciam tanto patri debitam cum honore. Ad vicariam perpetuam Eccleſiæ parochialis Sancti Ægidii juxta Oxon̄ veſtræ dioceſis noſtrique patronatus, per liberam reſignacionem magiſtri Willelmi, ultimi vicarii ejuſdem, vacantem, et ad noſtram præſentacionem ſpectantem, dilectum nobis in Chriſto Thomam Marclogh̄ presbiterum paternitati veſtræ præſentamus, humiliter ſupplicantes, quatenus prædictum Dominum Thomam ad vicariam prædictam admittere, ac ipſum vicarium perpetuum inſtituere, ceteraque peragere, quæ veſtro in hac parte incumbunt officio paſtorali, dignemini intuitu caritatis. Dat. in domo noſtra Capitulari, ſub Sigillo noſtro communi, ſexto die menſis Februarii, anno Domini milleſimo CCCC^{mo}. octuageſimo nono[3].

Num. VI. Vide Præf. §. XXV.

Editoris Diſſertatio de Codice MS. in Bibliotheca Collegii MAGDALENENSIS OXONIÆ, *modum creandi Artium magiſtros* Veſperiarum *tempore ſecundum uſum* Oxoniæ *continente.*

ETSI in Codice hocce nihil de cucullo *repererim, non tamen alius eſt ab illo cujus meminit* Brianus Twynus. §. I, II. Profeſſoris Oratio *in eodem Codice adſervata. At vero*

---

[1] Johanni Ruſſel. He was tranſlated from Roch. a°. 1480. & died Jan. 30. 1494. See Le Neve's Faſti, p. 141.

[2] Katherine Field Abbeſs a°. 1480. and ſucceeded by Iſabell Brainters or Braynton, of whom we have mention a°. 1495. and 1516.

[3] 5 Hen. VII.

Profeſſoris *quodnam fuerit nomen*, *incertum plane eſt*, *quamvis* Inceptorum *nomina compareant*. §. III. *Quemadmodum &* tractatûs *totius* Collectoris *nomen nos etiam prorſus latet.* §. IV. Inceptorum *numerus* quinarius *in* tractatu *commemoratorum*, *qua de cauſſa nobis pergratus?* §. V. Quæſtiones, *ab* Inceptoribus *ventilatæ*, *ſigillatim recenſitæ*. §. VI. Facies *in Codice MS.* humana cucullum, *ut videtur*, *cujus mentio apud* Twynum, *reſpicit*. Brutiorum *nummus illuſtratus* Calvertianus. Pittacia *antiqua*. §. VII. Inceptorum, *in* Oratione *nominatorum*, *deſcriptio ab hodiernorum* terræ-filiorum *conſuetudine non abhorret*. §. VIII. Orationis *Fragmentum*. §. IX. *In quo* Fragmento mediclinii *pro* mediæ lineæ *legitur*; *haud aliter atque alibi* exafrenon *pro* exameron. Tera *antiquitus pro* terra; *uti etiam* πετοπωμένος *pro* πετυπωμένος. §. X. Domus Kalendarum Briſtolliæ & Wintoniæ. Somneri *lapſus*. *Ejuſmodi* Domibus *unde nomen?* Brianus Twynus *emendatur*. §. XI. Gildæ religioſæ *aliæ utique atque* Gildæ ſeculares. Corveſariorum *Gilda* Oxonienſis. §. XII. **Schobyrig** *in agro Surreienſi unde nomen tulerit?* Tabella *manerii de* Feens topographica. *De ejuſmodi* tabellis *per occaſionem quæſitum*. §. XIII.

§. I. *Codicem* hunc pervolvi beneficio optimæ ſpei juvenis *Joannis Lovedaii*, è Collegio *Magdalenenſi* ſuperioris ordinis *commenſalis*. Non alius eſt ab illo, cujus meminit *Brianus Twynus* in *Apologia* l. III. n. 339. hiſce nempe verbis: *Extat in bibliotheca Magdalenenſi Oxon. liber ſatis vetus MS. qui Oxonienſem creandorum magiſtrorum in veſperiis uſum, moremque continet, in quibus reſponſurus, cucullo faciei atque capiti obducto inter ſuos tanquam verecundiæ litans, aut quod diſputantes ignorare videatur, ſedere ſolebat, quærique ab illo tria*, ſub quo ſcilicet, in quo loco, & quo in tempore inciperet, *quibus reſponderi* ſub meipſo licet indigno in Eccleſia S. Mariæ Virginis: & craſtina die ante Nonam.

§. II. Etſi nihil de *cucullo* in ipſo *Codice* invenerim, verba tamen illa, characteribus *diverſis* diſtincta, illico mihi occurrebant, aliquantulum autem diſcrepantia. Hunc nempe in modum: *Hîc ſolent* 3ª *quæri*, *ſ. ſub quo iſti inceptores incipient*, *in quo loco incipient*, *& in quo tempore incipient? Ad* *quæ reſpondendum eſt, quod ſub me licet indigno, & in eccleſia ſanctæ Mariæ virginis, & craſtina die ante nonam cc.*

§. III. Formula hæc, triplici quæſtione concepta, proxime excipit *Orationem* quandam (cujus *Thema*, *Scientis ſignum eſt poſſe docere, p° metaphyſicæ*) ſcholaſtico ac philoſophico more ſcriptam. Cujus equidem *Orationis* auctor fuit *Artium ac Philoſophiæ* quidam *profeſſor*, qui & eandem in *Veſperiis* coram *Inceptoribus* aliquot habuit. *Profeſſoris* quodnam fuerit nomen, non conſtat. E *collegio* autem neſcio quo fuiſſe fidem facit *Oratio*. Quomodocunque ſit, inter ſcriptores *anonymos*, *Henrici* V^{ti}. æquales, numerârim. At vero *profeſſoris* nomen quantumvis non compareat, quinque tamen *Inceptorum*, coram quibus *Orationem* habuit, nomina exhibuit *Codex* ipſe *MS^{tus}*, quemadmodum & *quæſtiones*, ab *Inceptoribus* ventilatas, ſimul etiam tradidit. Sed quo modo fit, ut *quinque* duntaxat prodiderit memoriæ *Inceptores?* An quod in *Veſperiis* tunc temporis non plures fuerint, an quod è re ſua plura nomina edere haud cenſuerit *Orationis* auctor? Ut aperte dicam, mihi ſane videtur, ea duntaxat *Inceptorum* nomina hîc divulgare in animo habuiſſe, qui ex eodem fuerint ſeu *collegio*, ſeu *aula* vel *hoſpitio*, è quo & ipſe ſane fuerit. Abſit igitur, ut putes, *Inceptores Academicos* non majorem quam numerum *quinarium* confeciſſe, vel etiam in ipſo illo *collegio*, ſive *hoſpitio* vel *aula*, ex quo & ipſe eſſet *profeſſor*, *Inceptorum* illo anno majorem quam *quinarium* numerum neutiquam exſtitiſſe.

§. IV. Quemadmodum autem *Orationis* auctoris nomen nos prorſus latet, ita & *tractatus* totius *conditoris* ſive *collectoris* nomen æque mihi incognitum eſſe lubens fateor. Quamvis enim ad principium Codicis *Willelmi Kyrkgarth* legatur nomen, is tamen *poſſeſſor* tantummodo totius *Codicis*, non *conditor* re vera hujus *tractatus* erat. Sic enim verba ſe habent[1]: *Iſte liber conſtat Willo Kyrkgarth in aula Boſtar Eborum dioceſis, poſtea Rector eccleſiæ B. Mariæ Magdal. Lyncoln*, ita tamen ut ipſe *Kyrkgarthus* hæc ſolummodo ſcripſerit, *iſte liber conſtat Willo Kyrkgarth in aula Boſtar* (quam aulam inter *Oxonienſes* aulas *veteres* olim celebrem fuiſſe compertum habeo) *Eborum dioceſis* adjecerit alia manus, *vetuſta* licet et ipſa, ad indicandum, munere aliquo functum eſſe *Kyrkgarthum* in diœceſi *Eboracenſi*, verbaque poſtrema addiderit *Wodius* noſter *Oxonienſis*, qui (dum ſtudebat omnem antiquitatem Univerſitatis Urbiſque etiam *Oxonienſis*, quæ in tenebris jacebat, excitare, litteriſque illuſtrare) *Codicem* ſedulo pervolutaverat. Ceterum, quicunque fuerit *collector*, mihi tamen videtur, eundem fuiſſe vel *Collegio*, vel *Aulæ* ſive *Hoſpitio* cuidam *Oxonienſi* à commentariis.

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.*126. *p.*46.

§. V. Equidem vehementer gaudebam, quum primum viderim numerum, quem dixi, *quinarium*. utpote in quo repererim *Robertum Gloceſtre*. Etſi enim *Robertus* iſte non ſit hiſtoricus ille *metricus*, è Codice eximio *Harleienſi* à nobis nuper editus, non alium tamen eſſe opinor atque *Robertum* illum *Glouceſtrienſem* in Epiſtolis *Oxonienſium*, ſicuti me docuit cl. *Tannerus*, memoratum. An & ipſe rei *hiſtoricæ* itidem eſſet peritus, non eſt manifeſtum. Hoc certiſſimum eſſe judico, in re *philoſophica* optime verſatum fuiſſe. Quapropter & ipſi aliquanto majus atque difficilius onus, quam cuivis uni ex reliquis hac in diſceptatione *philoſophica*, aſſignatum fuiſſe cenſuerim. Neque tu, ut videtur, diſſenties, ſi *quæſtiones*, à ſingulis ventilatas, conſideraveris, quæ eo, quo & in Codice MS. *Magdalenenſi* deſcribuntur, hîc ſubſequuntur[1] ordine.

quæſtio prima. §. VI. *Quæſtio prima (ad quam reſpondebit primus noſter inceptor, Dominus Robertus Dobbys) eſt hæc in forma: Utrum ſidus legalis juſticiæ, præclaro fulgeſcens lumine, in emiſperio voluntatis, mores regat, dampnet vicia, pœnas inferat, detque præmia inmenſæ dignitatis?*

quæſtio 2a. *Quæſtio 2ª (ad quam reſpondebit ſecundus noſter inceptor, Dominus Johannes Lyttylton̄) eſt hæc in forma: Utrum futura contingencia, comparans ad præſencia, prudencia cardinalis, praxim regat intellectus, cui concors eſt effectus, appetitus racionalis?*

quæſtio 3a. *Quæſtio 3ª (ad quam reſpondebit 3us noſter inceptor Dominus Thomas Eland) eſt hæc in forma: Utrum Gigas virtuoſæ potenciæ*

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.126. p.32.*

vicium repellens vecordiæ, terribilia aggrediendo, pacienter pro re publica, mortis ſubiciat pericula, injurias ſuſtinendo?

Quæſtio 4a (ad quam reſpondebit 4us noſter inceptor Dominus Thomas Vycary) eſt hæc in forma: Utrum moralis temperancia, qua carnalis petulancia in exilium religatur, ſit appetitus ſobrietas, cui pudica caſtitas frequencius maritatur? quæſtio 4ta.

Quæſtio 5a (ad quam reſpondebit 5us noſter inceptor Dnus. Robertus Glocefter) quæ de licencia dominorum procuratorum, & cum ſupportacione hujus venerabilis auditorii, eſt diucius pertractanda, eſt hæc in forma: quæſtio 5a.

Utrum potenciarum imperatrix, celſa morum gubernatrix, vis libera racionalis, ſit laureata dignitate, eleccionis conſiliatæ, ut domina principalis?

§.VII. Quinetiam & idcirco oppido gaviſus ſum, quod in hoc *tractatu ſchedulam* quandam invenerim, nihil præter *faciem* quandam *humanam* continentem. Primo intuitu exiſtimavi, hanc *faciem*, minus eleganter delineatam, *luſum* tantum fuiſſe manus cujuſdam *puerilis*. id quod ſæpius fit in *Codicibus antiquis*. Tandem vero concluſi, reſpicere ſane *cucullum* illud de quo *Brianus Twynus*. Opinionem firmat color *atramenti*. Nec tamen diſſimulandum, *faciem* non obtegi, ſed *nudam* apparere. Attamen, id quod ad rem maxime pertinere cenſeo, *velum* quoddam *monaſticum* in capite conſpicitur, *modeſtiæ* procul dubio argumentum. Nam & omnigena *vela* pudorem ſignare, notius eſt quam ut probari debeat. Inde ſane & in *Brutiorum* nummo quodam, mihi donato ab amico nobili ac erudito *Benedicto Leonardo Calverto*, Armigero, *velum* ſive *circulum* (σκιάδιον, ſi lubet, appellent alii) juxta *Martis* effigiem *modeſtiæ* etiam ſymbolum eſſe arbitror. *Brutii* populi erant virtute *militari* inſignes, multaſque victorias reportarunt. At vero tanta ornati erant *modeſtia*, ut *Marti* potius quam propriæ *fortitudini* tribuendas eſſe duxerint. Χώρα Βρεττία *Stephano* appellatur terra illa *Brutiorum*, pars *Italiæ* ultima. Hodie *Calabria* audit. Atque prope mare eſſe indicat quoque in nummo noſtro *Calvertiano Cancri* figura, oræ *maritimæ* abſque dubio ſymbolum. Sed his miſſis, ad *ſchedulam* redeamus, quæ mihi videtur ex illis eſſe, quas *pittacia* appellaverint *mediæ ætatis* ſcriptores. Quidni & idem quod *Anglo-Saxo-*

nicum boc-ꝼel eſſe dixerim? Quam vocem *Anglo-Saxonicam* adhibuit etiam ipſe *Edgarus*, *Anglorum* rex, in *Concordia regulari* à *Seldeno*[1] typis edita. Voxque *pitacium* [ſive *pittacium*] in Verſione antiqua *Latina*, ab ipſo itidem *Seldeno* divulgata, ad amuſſim reſpondet, quantum ego *Anglo-Saxonice* ſcripta intelligere poſſum.

§. VIII. Ceterum & illud demum maxime placuit, quod in *profeſſoris Oratione* deſcriptio *Inceptorum* habeatur ſatis jucunda ac utilis. E *ſignis* etenim aliquot, qualis fuerit quiſque, *auditoribus* explicuit, *vitia* ſimul notans, quibus & *Inceptores* aliquando forſitan eſſent contaminati. Qui mos *vitia* perſtringendi ſicut *laudabilis* eſt, ita & congruum eſſe mori recentiori in uſu apud *terræ-filios* fere dixerim. Quin & morem originem ſumpſiſſe ab ipſo ævo *Ælfredi Magni* exiſtimârim, qui, ut *juvenum* in *Orationibus* itidem vitia damnarentur, ni fallor, in mandatis dederat. De qua tamen re obſtat quo minus ſcienter dicamus, *Statutorum Aluredianorum* deſiderium, jam, ut videtur, penitus deperditorum. Nam *Statuta* illa *Aularia*, à nobis apud *Lelandum* emiſſa, alia atque *Alurediana* eſſe abunde conſtat. Nec tamen diffiterer, & ipſa etiam eſſe *valde antiqua*. Sed ne plura, quam decet, proferam, *Orationis profeſſoris* fragmentum ipſum ſubjiciam, in quo *Inceptorum* maculas paucis tetigit. Itaque hunc in modum ſe habet *fragmentum*.

§.IX. *Cum honor ſit exibicio reverenciæ in teſtimonium excellenciæ per verba vel facta, utinam minima ſintilla virtutis aut virtuoſi operis intellectus mei diffidenciam irradiaret, ut facto vel verbo, nutu vel ſigno, honoris reverenciam* inceptoribus *poſſem veraciter exibere. Nam, quamvis indignus*, profeſſor *nuncupor* veritatis. *Ne igitur ſplendor tam radioſi nominis* falſitatis *caligine maculetur*, veritatis *ſemitam in dicendo lingua ſcienter non tranſgredietur, & ſi vera dixero, indignacionem* Inceptorum *indubitanter incurram. Inter malleum igitur & incudem poſitus, quid eligam ignoro, ſilere verecundor, loqui non audeo. quo me divertam, ut ſarcinam* indignacionis *ſubterfugiam, &* veritatis *lucerna ſplendeat in apertum? Revera armorum* moderatoris *habitu veſtiri me curavi, &* inceptorum *naturalis*

---

[1] *Spicileg. ad* Eadmerum, *p.*146.

tunicæ porciones propono lucidius explicare. ſic etenim inceptores *culparum ſarcinam michi non imponent, ſed pocius naturæ, & huic venerabili auditorio in dicendis* veritatis *evidencia clarius apparebit. Secundum enim philoſophum, in libello ſuo de phiſonomia in principio*: animæ ſequuntur corpora, & ipſæ ſecundum ſeipſas non ſunt inpaſſibiles à motibus corporis. *& alibi in eodem*: videtur autem michi, animam & corpus compati adinvicem. nota. *&* animæ habitus alteratus ſimul alterat corporis formam. *& iterum*: forma corporis alterata ſimul alterat animæ habitum. *& hoc manifeſtat docendo, quod* triſtes obſcuræ faciei ſunt gaudentes aut hillares, *ex quibus pateſcit, quod ſigna exteriora naturæ ſunt latentis diſpoſicionis maxime expreſſiva. ſic ſupra naturam, tanquam ſupra firmiſſimam petram,* inceptorum *commendacionis ædificium ſtabilire propono. quoniam* ſignum naturæ *eſt res magni vigoris, reſerans ſecreti latenciam, qua mentis certitudo forcius roboratur. Sed quia ſingulos in ſpeciali commendare temporis brevitas non permittit, aliquos, quorum mores & converſacionis opera cotidiana experiencia michi relucent, intendo in præſenti, juxta demerita, veſtris reverenciis commendare, ac eciam (ſignis communibus* phiſonomiæ *prætermiſſis) ad particularia ſigna* inceptorum *exprimenda me diverto, cum quibus natura noſtros* inceptores *mirabiliter prædotavit. Nam primus noſter* inceptor caput taurinum *erigit, aliis membris omnino improporcionatum*: 2us vultum *prætendit* murænæ: 3us effigiem *gerit* ſimiæ: 4us æquæ libræ, *cujus unum brachium elevatur, & aliud deprimitur, una medietas faciei reſpicit ad aquilonem, & alia ad meridiem*: 5us *neque* mas *neque* femina, *communicat cum utroque. Primus* ſtolidus *&* contumelioſus, 2us iracundus *&* impetuoſus, 3us Ydolatra, 4us Ypocrita, *&* 5us monſtrum in natura. *Primus noſter* inceptor Dobbys *nuncupatur, ex cujus nominis circumſtanciis primo* duplex *&* inconſtans *omnino probatur. Nam nomen ſuum à* d *littera ſumit inicium, quæ* duplicitatem *notat, ut conſtat quia* d duplex. 2°. *quia ex 2abus ſillabis integratur, &* i i *duplicitas.* 3°, *quia duplex* b b *in medio nominis interponitur, & iterum duplicitas. &* 4° *& ultimo, ut fiat correſpondencia finis ad principium, finalis ſillaba ſui nominis adverbialiter* duplicitatem *ſignat, quia* bis *hic noſter* in-

inceptor *caput magnum erigit in altum*, *igitur* indiſciplinalis & ſtolidus. frontem parvam & *nimium* anguſtam, *igitur* iracundus, inſtabilis & impetuoſus. *ſupercilium groſſum & protenſum*, *ergo* arrogans *in geſtu*. *oculos nigros magnæ apercionis*, *ergo* inbecillis, ſtultus & *omnino* invirtuoſus. *os ultra modum magnum & naſum groſſum*, *ergo* vorax, iniquus & immitis. *labium ſuperius præeminens ſupra labium inferius*, *igitur* impacificus & contumelioſus. *aures magnas*, *igitur* fatuus, ſtolidus & impudens. *Ut ergo fiat correſpondencia* ſignorum *ad* ſignata, *breviſſime oſtendam* inceptoris *opera*, fatuitatis & impudenciæ *veraciter expreſſiva*. *Hic noſter* inceptor, *cum quadam nocte à* [1]Quadrivio, *exceſſu vinolento crapulæ inebriatus*, *collegium noſtrum vix titubando adiens*, aſtrolabium *arripuit*, & *ſtellarum altitudinem*, *ac earundem abinvicem diſtanciam conſiderare propoſuit*, *cui*, *per utrumque* mediclinii *foramen reſpicienti*, *cœlum ac aſtra cœleſtia ſibi accedere*, & *in eum velociſſime irruere*[2] *videbatur*. Inceptor *vero timens cœli caſuram*, *retro-abiens in magnum fontem cecidit*, & *aperta voce exclamavit*, **Wo a ha**, jam in molli lecto poſitus requieſcam in domino, & *completa*[3] *tenuis morula*, *in aqua ſe balneans*, *ex frigiditatis refrigerio ſe percipiens in vini potacione enormiter erraſſe*, *de fonte ſe levavit*, & *ad cameram ſuam pergens* (*ut vix potuit*) *eiſdem veſtibus indutus*, *per totam illam noctem ſuper lectum ſuum requievit*, & *in craſtino de hiis interrogatus*, *juravit & anathematizavit*, *ſe in præcedente nocte in fontem non cecidiſſe*, *ſic etenim ſuæ ebrietatis & impudenciæ opera ſunt aperte demonſtrata*. 2us *noſter* inceptor Lyttyltō *appellatur*, *quod nomen*[4] *id ſonat quod* parvum dolium. *quod eſt manifeſta repugnancia*. *quis enim* parvum *noverit*, *niſi ſicut* magnus mons *dicitur* parvus? *Revera hoc nomen convenientiſſime ſibi appropriatur*, *quoniam in ſingulis ſuis conſociis continue contrariatur*. *Hic noſter* inceptor faciem peltæ *ſimilem elevat*, *igitur* ſubdolus & perverſus. frontem [5]*mimis* longam, *ergo* obtuſus ingenio & inſenſilis. ſupercilium gracile, *igitur naturaliter* laſcivus. oculos nigros, mobiles & concavos, *ergo* inbecillis, mollis & malicioſus. os magnum *cum* ſubtilibus labiis, *igitur* avarus, tenax & impetuoſus. mentum groſſum *in medio* ſciſſum, *igitur* mendax, [1] illeberalis & inconſtans. aures molles, jacentes & nimium *rotundas*, *igitur* piger, indocilis & *de levi* iraſcibilis. naſum curtum & *nimium* acutum, *igitur* detrahens, ſuperbus & præſumptuoſus. *Hujus* inceptoris [2] *præſumpcionum opera publice atteſtantur. Nam cum hanc* univerſitatem *vix per annum frequentaſſet, ad parentes amicos ve repatrians*, medicinalis *ſciencia inſignia ſe didiciſſe publicavit. ad quem quidam ſenex mendicus & pauper, oculorum lippitudine infirmatus*, [3] *acceſſet, ſperans ſuæ infirmitatis medelam recipere, & certam ſummam* inceptori, *pro ſuis laboribus micius tollerandis, præ manibus contulit. Noſter vero* inceptor *in quodam inveterato* [4] reportorio *quandam vetularum* incantacionem *reperiens, quæ ſic incipit*, ad faciendum oleum. *ex qua, præſumptuoſa feſtinancia, ab indeliberata inſpeccione, ad ſanandum oculum concepit ſentenciam, & ſingula in* incantacionis *ſerie ſequencia oculis* paſſionati *appoſuit, & lapſo biduo ſenex oculorum totali privatur lumine, ſic quod noſter* inceptor, *ex ſuæ præſumpcionis* [5] *arrogacia*, juſtum innocentem *injurioſe ſpoliavit, &, quod medico deterius erat, oculos veſtitos claro lumine complete caligavit.* 3us *noſter* inceptor Eland *nominatur. Hoc enim nomen ſibi convenit à proprietate loci ſuæ primævæ* generacionis. *quoniam non* in terra, *ſed* extra terram *generabatur, & hoc ideo modo cum mater ſua quondam peregrinando rediiſſet à loco* Sancti Jacobi *navigando uſque* Northumbriam, *quidam* Scotus, *nomine* Anglas, *matri ſuæ obvians, & in medio maris, ex ea genuit* 3es *filios, & quia tres erant*, Sem, [6] Clam & Japhet *vocabantur. de quorum numero* inceptor *noſter erat ſenior, & vocabatur* Sem *in rei veritate, ſed jam mutavit nomen, & vocatur* Eland, *quaſi* extra terram, *à proprietate loci ſuæ generacionis. Hic noſter* inceptor ſimiæ *gerit* effigiem. frontem rotundam, *igitur* obtuſus ingenio & iracundus. oculos lippos & concavos, *igitur* guloſus. os *exceſſive* magnum, *ergo* vorax, immitis & malicioſus. mentum groſſum & integrum, *ergo* elatus, mendax & præſumptuoſus. naſum curtum, *in medio* depreſſum, *igitur* tenax *et omnino* illiberalis. *Hic noſter* inceptor *infra anni terminum parentes & amicos viſitaturus, equum conſcendit, & verſus* Northumbriam *velociter equitavit. cum autem quadam die in itinerando apud* Eboracum *fortis vini* [1] *crapulă ſe guloſe inebriaſſet in tantum, quod vix ſuper equum ſedere valuit, reſpiciens ad caput equi, culices volantes circa caput equinum intuebatur, ſed tamen credidit quod fuiſſent* Scoti, *qui ad ſe debellandum ſibi* [2] *in'' obviam adveniſſent,* inceptor *vero, timore percuſſus, cum una manu gladium extraxit & peltam cum alia, & cum culicibus prœliando longo tempore triumphavit, ſed tum demum à culice devictus, ab equo cecidit, & qui hoc vidit, teſtimonium perhibuit, & ſcimus quia verum eſt teſtimonium ejus, & ſic noſter* inceptor, *ebrietatis devictus inſania, durum bellum cum culicibus commiſit. Non ſic amplius, conſulo tibi fili mi, & vobis omnibus filiis meis cariſſimis, opera enormiter vicioſa* (*ad qua exequenda naturalis diſpoſicio inſtigat*) *perficiatis.* [3] *a̅i̅a̅advertite inſuper, quæſo, diligenter, quomodo princeps ſupernaturalis* (*cujus imperio natura ſubminiſtrat*) *racionis & intellectus ac virtutum moralium præeminencia vos excellenter* [4] *previlegiavit, quibus enormes ſenſualitatis inſultus occurrentes, poteritis faciliter ſuperare. Moroſi* Ypocratis *veſtigia ſequamini, qui ex natura ad illicita multipharie facienda fertur eſſe diſpoſitus, qui tamen* (*freno racionis & virtutum ſingula ſua opera moderans*) *illicitos motus appetitus ſenſitivi plenarie devicit. Nam, ut recitat philoſophus in libro* 9no de ſecretis ſecretorum, *quod diſcipuli* Ypocratis, *formam ejus in pergameno depingentes,* Philomoni, *ſummo* phiſonomiæ *doctori, detulerunt, dicentes,* conſidera hanc figuram, & ejus qualitates & complexiones nobis manifeſta. *qui reſpiciens compoſicionem & diſpoſicionem figuræ, comparavit partes ejus ad partes, dicens,* iſte homo luxurioſus eſt, deceptor & amans coitum. *ob quam cauſam voluerunt diſcipuli* Ypocratis *eum interfeciſſe, dicentes ſibi,* O ſtulte, hæc figura eſt dignioris & melioris hominis, qui in hoc mundo eſt ſuperſtes. *& ad Ypocratem revertentes, retulerunt Ypocrati, quod judicium dederat Philomon de eo, qui pro-*

---

[1] **Cairfax.**
[2] *F.* videbantur.
[3] *F.* tenui.
[4] *F.* idem.
[5] *L* nimis.

---

[1] *Sic.* [2] *F.* præſumpcionem. [3] *Sic.* [4] *L.* repertorio. [5] *Sic.* *L.* arrogancia. [6] *L.* Cham.

---

[1] ***Id eſt,*** crapulam, ***ut vulgo notat virgula. Alibi tamen idem eſt quod accentus circumflexus; in quem accentum & hîc etiam proinde mutari velim.***

[2] ***F. delend.*** [3] ***L.*** animadvertite. [4] ***Sic.***

tinus reſpondit, eis dicens, certe verum dicit Philomon. verumtamen ex quo reſpexi & conſideravi hæc turpia eſſe & reprobanda, conſtitui animam meam regere, & eam ab eiſdem retraxi. *ſic vos, filii mei cariſſimi, ab illecebris & aliis viciis voſmet retrahite (ad quæ exequenda naturaliter eſtis diſpoſiti) & ad ſtudium nobilis philoſophiæ totaliter anelate, quoniam (teſtante philoſopho in libello ſuo* de pomo *capitulo* 7°) *nulla ſcienciarum philoſophiæ eſt ſimilis, quoniam ipſa clarificat animam, & facit eam delectari in hoc ſeculo in perfeccione & in rectitudine, quod eſt principium bene eſſe ſui, & per eam demonſtrat ei comprehendere & intelligere bonum alterius ſeculi, & qui invenit eam, invenit vitam in utroque ſeculo. ſic vos in unda philoſophiæ* [1] *laborare ac paſſiones ſenſualitatis* [2] *moderare, ut finaliter in ſupracœleſtibus valeatis regnare. ita concedat, qui ſupra omnes creaturas æternaliter vivit & regnat. Amen cc.*

§. X. De quo *fragmento* hoc memoria perquam dignum eſt, quod in eodem legatur *mediclinii*. quod verbum à *Latinis* auribus adeo abhorret, ut quid ſibi velit vix intelligi queat. Imo, ſi plura id genus vocabula in uno eodemque ſimul occurrerent ſcriptore, eum profecto nemo, utpote *aliena* quaſi lingua locutum, conaretur attingere, ſed potius rejiceret, illoſque duntaxat adhiberet, qui ita loquuntur atque ſcribunt, ut videantur voluiſſe eſſe legentibus familiares. Verum enimvero in *monaſticis* ſcriptoribus crebro occurrunt ſalebræ, quæ anſam præbuerunt *Dufreſnio* aliiſque *Gloſſaria* contexendi, quemadmodum & ipſe quoque *Gerardus Joannes Voſſius* eam itidem ob cauſſam *de vitiis* ſcripſit *ſermonis*, in quibus tamen *vitiis* nonnunquam *ſcribarum imperitorum* errores etiam numerantur. Nec quidem aliam quam corruptelam eſſe puto hoc monſtrum verbi *mediclinii*. Vera ſcilicet lectio, ni fallor, eſt *mediæ lineæ*. Similem *corruptelam* & eam eſſe opinor, quæ in libri cujuſdam inſignis *aſtronomici* inſcriptione deprehenditur. Nam ſic inſcriptio: *Exafrenon prognoſticationis temporum*. Quodnam auctoris nomen fuerit neſcio; ex calculatione tamen temporis collegit *Brianus Twynus*, p. 217. eum circa annum Domini 1249 floruiſſe. qui & pro *exa-*

---

[1] F. laborate. [2] F. moderate.

frenon reponendum eſſe cenſet *examerōn*, cujus ſententiam & ipſe utique probo. Ceterum dum hîc loquimur de *corruptelis*, non eſt quod putes, mendoſe antiquitus *teram* cum *R* uno ſcripſiſſe pro *terram*. Nam *tera* vera lectio antiqua. Idcirco nimirum ſic dicta, quod teritur. Ita *Ælius*. Teſtis eſt *M. Varro*, quo [1] nemo unquam doctior, ne apud *Græcos* quidem, nedum apud *Latinos*. Quemadmodum neque puto πετοπωμένος apud Sibyllam Erythræam malam eſſe lectionem, licet πετυπωμένος (ſicuti apud Theophilum effertur) anteferendam eſſe conceſſerim. Sibyllæ verba ſunt:

——— ——— Οὐ δυνάτ' ἀνδρὸς
Ἐκ μηρῶν μήτρας τε θεὸς πετοπωμένος εἶναι.

Obſervare eſt ejuſmodi locutiones ſæpius in Codicibus vett. MSS. Ipſe certe obſervavi cum alibi, tum in Codicibus calamo exaratis Homeri. Quod lubentius noto, ne quis id genus locos inſigniter corruptos eſſe opinetur.

§. XI. Tametſi vero tot ſint apud ſcriptores *monaſticos* corruptelæ, caveas tamen putes, & eam locutionem *corruptelam* eſſe, quæ in *Monaſtico* occurrit *Anglicano*. hanc ſcilicet: *Domus Kalendarum Briſtolliæ*. Alii forſitan *Kalendariorum* nuncuparent. idque ea potiſſimum de cauſſa, quod **Calendaries** vocet *Lelandus* [2], qui monuit, ſe libello uſum fuiſſe *de Antiquitatibus domus Calendariorum apud Briſtolliam*. Docuit inſuper, hujus domus originem ſe neutiquam perveſtigare potuiſſe. Utinam ipſe eundem librum inſpicere poſſem. *Fraternitas* ſive *Sodalitas* haud dubie erat hæc domus. Vulgo **Gilds** id genus *ſodalitia* appellantur. *Anglo-Saxonum* temporibus *Oxoniæ* ejuſmodi *ſodalitia* exſtiterunt [3]. Imo admodum fuerunt frequentia, *Anglo-Saxonibus* apud nos florentibus, per alias regni partes. Exempla dedit doctiſſimus *Hickeſius*, qui & docuit in *Diſſertatione Epiſtolari* [4], *nobilium ſodalitatem Cantabrigienſem*, ſive ðeᵹena ᵹilꝺ on Gꞃantabꞃẏcᵹe, minus recte apud *Somnerum* verti **Gentleman-hall in Cambridge**. Eo enim ſeculo nulla *aula Scholarium* exſtitit *Cantabrigiæ*. *Kalendarum domum* (ſive *ſodalitium*) quod attinet *Briſtollienſem*, exiſtimârim nomen inde ſumpſiſſe, quod *Calendis* quibuſvis fratres, qui eandem conficiebant, convenerint. quam opinionem noſtram ſtabilit *Dufreſnius*. Ita enim ille in *Gloſſario Med. & Inf. Lat.* "*Kalendæ*, Sodalitates ad pias cauſas, inquit Sambucus. *Fratres Calendarum*, qui vulgo *Confratres*, fortè quòd ſingulorum menſium Kalendis invicem convenirent, occurrunt in lib. 1. Decret. S. Ladiſlai Regis Hungariæ c.14.39. & in Capitulis Laurentii Archiep. Strigon. c.46". Hinc liqueat, & in aliis regnis *Kalendarum ſodalitates* fuiſſe. Fratres autem, è quibus conſtabant, rectiſſime *Calendarios* nomines. Quapropter nec inepte *Lelandus Anglice* **Calendaries** vocitavit. At præter *domum Kalendarum Briſtollienſem* fuit in *Anglia* noſtra alia ejuſdem nominis *Wintoniæ*, ſicut me monuit doctiſſimus *Tannerus*. quando & me etiam certiorem fecit, librum monaſterii *Oſneyenſis*, à *Briano Twyno*[1] citatum, non à *Guilielmo de Quittona* Abbate (ſicut voluit *Twynus*) ſed à *Guilielmo de Suttona* compoſitum fuiſſe. Nam hunc in modum ad finem libri: *Librum iſtum compoſuit et ordinavit bonæ memoriæ Frater Willelmus de Suttonâ Abbas Oſen cum ſummâ diligentiâ et magno ſtudio* ——— Is factus eſt abbas *Oſneyenſis* XI. Kal. *Feb.* A.D. 1267. obiitque A.D. 1284.

---

[1] Lactant. *Divin. Inſtitut.* p. 23. Ed. *Oxon.* [2] Itin. *Vol.* VII. p. 75.
[3] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 88. *p.* 27. [4] *P.* 20.

§.XII. At quæ breviter de *gildis* hîc obiter commentati ſumus, de *gildis religioſis* non *ſecularibus* ſunt intelligenda. *Seculares* autem eas vocamus, quæ ad artes *mechanicas* pertinebant, ad quas promovendas antiquitus *fratres* aliquot *ſymbolas* invicem conferebant; tandemque *Chartas regias* in ſubſidium ſuum atque auxilium conſecuti ſunt. Ex hujuſmodi *fratribus* re vera fuerunt *corveſarii Oxonienſes*, quorum *gilda Henrico* Imo. regnante incepiſſe videtur, quo tempore in album *conſuetudines* quaſdam ſuas retulerunt, quas *Charta* ſua demum confirmavit *Henricus* IIdus; adeo ut *corveſarii Oxonii* antiquitate *corduenarios* ſuperarint. Nam *corduenarii Henrico* III regnante in *ſodalitatem corveſariorum* admiſſi, ab illo rege *Chartam* in gratiam ſuam obtinebant, ita tamen ut *corveſarii* primum in eadem commemorarentur. Neque dubium, quin *corveſariis* locus princeps concedendus eſſet, nempe quoad antiquitatem, licet quoad dignitatem *corduenarii* locum principalem vendicare debeant. *Corveſarii* in *calceis veteribus* reparandis, *coriiſque* damno affectis refingendis, operam maxime ponebant. Contra, *corduenariorum* officium erat *calceos novos* conficere, tam ad virorum quam & ad feminarum uſum ſpectantes. Quod quum ita ſit, ſuſpicor, ante regnum *Henrici* III *calceos* omnigenos *novos* ex aliis locis *Oxoniam* fuiſſe advectos ibique venditos, & ad illos renovandos, quotieſcunque è re eſſet, *corveſarios* adhibitos fuiſſe, quorum inſuper munus erat ea omnia parare, quæ ornamentis *calceorum*, è partibus aliis portatorum, neceſſaria eſſent. Inter quæ ornamenta *inſtitas fimbriaſque* recenſerem, quibus *calceos* ſuos adornare ſolebant feminæ forma egregia. Si quæratur, quid ſibi velit lingua noſtra vernacula vox *corvaſarius* ſive *corveſerius*, ſine ulla dubitatione ſic ſtatuo & judico, tam **coblers** quam & **lea=ther=dreſſers** ſive **curriers** (nam *corveſare* idem eſt ac *corium vaſare*) eam denotare, ita tamen ut **coblers** potiſſimum primarioque ſignificet. id quod colligo etiam è Dufreſnio, qui & locum è *Monaſtico Anglicano* adfert, adprime ad rem noſtram facientem. Sic enim *Monaſticon*[1], in Carta ſcilicet *Ranulphi* Comitis *Ceſtriæ*, S. *Werburgæ* Cœnobio in urbe *Ceſtrenſi* conceſſa: *Quapropter prohibeo ſuper amorem meum, ut nec mercator nec inſtitor nec permentarius, nec corveſarius, nec ullus miniſter volens vendere vel emere, non vendat nec emat aliquid alicubi niſi ibi quamdiu nundinæ duraverint*; &c. Sane vox nunc rancidæ & obſoletæ videtur eſſe antiquitatis. Quod ſi ſerio ac diligenter attendas, conſuetudini illius ævi admodum fuiſſe congruam agnoſces, quando *mercatores* ad *nundinas calceos* adferre ſolebant, ibique *corveſariis* vendere, qui ſicut poſtea pro re nata & ipſi eoſdem vendebant, ita & ſimul atque opus eſſet reparabant. Fateor, vocem raro occurrere apud auctores impreſſos; at, ni fallor, ſæpius invenias apud ſcriptores nondum excuſos medii & latentis ævi. Nihil etiam prohibet, quo minus exiſtimes, in regiſtris aliquot *Frideſwidenſibus* reperiri poſſe. argumento eſt, quod in nundinis *Frideſwidenſibus* (ad feſtum S. *Benedicti* quotannis, quas *H.* tertius *Frideſwidæ* feſto tranſtulit, duodecim dierum ſpatio in prato, quod monaſterio S. *Frideſwidæ* ſubjacet, celebratis [1]) *calceos* antiquitus coëmere ſoliti fuerint *corveſarii*, poſteaque, prout occaſio obtulit, *ſcholaribus oppidaniſque Oxonienſibus* aliiſque etiam vendere, in quibus non tantum virorum, ſed & feminarum itidem, quantumvis ita *mollium delicatarumque*, ut præ mollitie & delitiis pedum veſtigia humi figere vix ſuſtinuerint, *calcei* jure merito cenſeri debent. Nec quidem vox ignota erat *Julianæ Barnes*, feminæ illi doctrinæ eximiæ formæque elegantis quæ *Henrico* VI regnante floruit, ſcripſitque lingua Anglicana *de arte aucuparia*, *arte venatoria legibuſque armorum*. Nam hunc in modum loquitur femina illa illuſtris (corporis animique dotibus ſpectabilis) in exemplari à *Caxtono* excuſo:

---

[1] Apol. *p.* 211, 212.

---

[1] *Tom.* I. *p.* 987. a.

a Trynket of Corueſeris
a Plocke of Shoturneris
a Dronkſchip of Coblers
a Sculke of foxis

ubi tamen in hoc à nobis differt, quod *corveſarios* de **curriers** potius quam de **coblers** intelligere ſane videatur, alioqui *cerdonibus* locum tertium non aſſignaret. Quos vero (ut obiter notem) ſeculo noſtro **ſhoemakers** (ſive *ſutores*) vocitamus, tunc temporis **ſhoeturneris** appellabant.

§.XIII. Non deſunt fortean, qui opinentur, à **Schobyrig** ad oram *maritimam* in agro *Surreienſi*, pariter atque ab aliis locis *Oxoniam calceamenta* aſportata fuiſſe; ea nimirum de cauſſa, quod ipſum oppidum *Schobyrigenſe* opificio *calceorum* inſigne fuiſſe videatur, atque inde nomen ſumpſiſſe. Nec quidem diffiterer, oppidum eſſe *vetuſtum*. Nam meminit Chronicon *Saxonicum*, ſub anno DCCCXCIV. ubi de *Ælfredo* rege hoc modo loquitur: Ða he [Ælꝼꞃeꝺe] þa ƿıð þone heꞃe þæꞃ ƿeꞅꞇ abıꞅᵹoꝺ ƿæꞅ. ⁊ þa heꞃᵹaꞅ ƿæꞃon þa ᵹeᵹaꝺꞃoꝺe beᵹen ꞇo Sceo-bẏꞃıᵹ on Eaꞅꞇ-Sexum. ⁊ þæꞃ ᵹeƿeoꞃc ƿoꞃhtun. Sed, ut ingenue ſcribam quod ſentio, à *ſylva* potius deflecterem. Adſtipulatur *Skinnerus*. Satiſque notum eſt, *loca nemoroſa* vulgo appellari **ſhaws**, vel ab *A. Sax.* ꞅcaꝺe, *umbra*, vel à *Dan.* **ſkow**, *ſylva*. Quæ *nemora* ſi *quercubus* conſtent, **hokets** aliquibus appellantur. Inde non alio quam **Hoket** nomine profecto gaudet *nemus* quoddam ad manerium de *Feens* (in parochia de **White-Waltham** in agro *Bercherienſi*) ſpectans, cujus manerii *tabellam topographicam* ſatis accuratam penes ſe habet *Joannes Lovedaius*, amicus noſter ille *Magdalenenſis Oxoniæ*, bonarum litterarum perquam ſtudioſus. *Tabellæ* hujus auctor erat *Guilielmus Mar*. Sic enim ſe habet *Titulus*[1]: **A Mapp of Land belonging to Feenes House in the Parriſh of White Waltham, in the County of Berks, cont. 365 Acres 3 Roods 13 Perch. Survey'd per Will: Mar** 1689. Hujuſmodi *tabellas* nunc eſſe maxime in uſu, res eſt omnibus ſatis nota. Sed antiquitus minus fuiſſe *vulgares*, non æque omnibus conſtat. Id quod tamen veriſſimum eſſe, vel inde liquet, quod regnante *Guilielmo Baſtardo* nemo in *Anglia* noſtra id genus *tabellas* conficere poſſet propter rerum *mathematicarum* imperitiam, quas tum demum præcipue, poſtquam *Oxoniæ* celeberrimus eſſe cœperit *Rogerus Baconus*, excultas fuiſſe exiſtimo. Quamobrem non mirari ſubit, *hiſtoricam deſcriptionem* duntaxat, non *delineationem chorographicam*, nedum *topographicam Angliæ* noſtræ, confectam fuiſſe *Guilielmi* juſſu. Per *hiſtoricam deſcriptionem* librum *cenſualem* de **Domeſday** intelligo. *Mathematici* ſi illo ævo apud *Guilielmum* periti exſtitiſſent, eiſdem proculdubio in mandatis dediſſet, ut totum itidem regnum delinearetur. eo nimirum, ni fallor, modo, ut ſingulis provinciæ *particulares* deſignarentur. Quo facto, *mathematicos* hoſce in ſuam quemque *provinciam* dimiſiſſet, non alio fine, quam ut inde Inſulæ *tabellæ* conficerentur, regulis optimis prorſus conſentaneæ. Sed quamvis tantus eſſet id genus *mathematicorum* in curia *regia* tunc temporis defectus, tandem tamen orti ſunt viri harum rerum admodum ſtudioſi. Quapropter florente jam *Rogero*, quem dixi, *Bacono*, *tabulæ* aliquot depingi ſolebant

---

[1] Brian. Twyn. *Apol.* p. 305.

---

[1] *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 125. *p.* 68.

mi

minus tamen accurate, quam, ut eaſdem laudibus dignas eſſe, quis contenderet; quales quidem laudes neque multas *tabellas* meruiſſe puto donec, arte *typographica* inventa, ſtudia *mathematica* diligentius, quam jam antea, in *Britannia* noſtra proſequerentur viri eruditi. Etſi vero *rudes* admodum eſſent *tabellæ* illæ antiquiores, ob *raritatem* tamen magni æſtimandas eſſe judico; quo nomine & penes ſe ἀνεκδότους ſervant homines bonis litteris dediti. Quinimo neque ante *Guilielmum Baſtardum* apud *Anglo-Saxones* de tabellis *chorographicis topographiciſ*que legere eſt. Certe in cœnobio *Elyenſi* nullæ conſpiciebantur in convivio, quo tempore *monialis* facta eſſet S. *Werburga* celebrato. Inde de *tabellis* ejuſmodi nihil in ejuſdem *Legenda*, in linguam *vernaculam* ab *Henrico Bradſhao Ceſtrienſi* converſa. in qua tamen permulta de aliis *picturis*. Colligo ex ejuſdem exemplari typis excuſo, mihi mutuo dato ab amiciſſimo *Weſto*. De illis *tabellis* non abs re facturum exiſtimarem, ſi hîc dicerem, modo de iiſdem mentionem feciſſet *Henricus*. idque etiam quantumvis ἐν παρόδῳ. eo pacto nimirum, quo & alii locuti ſunt de ſignis peplo *Minervæ* intertextis, quomodocunque aliâs ab inſtituto alienis. Nam peplo illi *Titanomachia* intertexta, reſque in ea à *Minervâ* præclare geſtæ. Teſtes ſunt qui περὶ Παναθηναίων ſcripſerunt.

Num. VII. Vide Præf. §. XXX.

Concerning Mr. Wood's dying in the Communion of the Church of England, è Coll. noſtr. MSS. Vol. 6. p. 23.

Out of the Maſter[1] of Univerſity College's Copy of *Athen. Oxon.* in a ſpare Leaf at the End.

MEmorandum, That Mr. *Antony à Wood* told Mr. *Martin* ſeveral times before his Sickneſs, that he intended to receive the Sacrament at his Hands in the Church of *Witham* in the following Chriſtmaſs.

That during his Sickneſs he was almoſt conſtantly attended by Mr. *Martin*, Mr. *Biſs* &c. who can certifie, that

---

[1] *Dr. Charlett.*

he always deſired the Ch. of England Prayers, which he had conſtantly read to him twice a day for the laſt Week of his Sickneſs; that he deſired the Sacrament to be given him by Mr. *Martin*; that He himſelf particularly ordered, that it ſhould be inſerted in his Will, which was made 3 or 4 days before his Death, that he died in the Communion of the Church of England [1] as by Law Eſtabliſhed": that there was no Papiſt or reputed Papiſt that viſited him during his laſt Sickneſs.

This was tranſcrib'd, at the Maſter's Deſire, from the Original of Mr. *Tanner*.

Part of a Letter from the late learned Dr. Thomas Smith to the Publiſher, dated at London Dec. 31. 1705.

I often ſeveral yeares ſince, urged Mr. Antony à Wood, who then ſeriouſly proteſted to mee, that hee was no Papiſt, for the world's better ſatisfaction, to receive the H. Sacrament in Merton-College-Chappell, or in our [2] College-Chappel with mee: but this hee utterly refuſed. But ſoon after, upon a ſolemne Feſtivall, hee went over to Iſly, and communicated there: of which hee brought a certificate, & which hee ſhewed mee. And now I am extremely wel ſatisfyed and pleaſed with the account you give mee of his perſevering and dying in the communion of our Church.

Num. VIII. Vide Præf. §. XXX.

Coll. noſtr. MSS. Vol. 128. p. 94. *A Note relating to the Cathedral Church of Lincoln and the great Bell there, from a MS. in the Hands of the ingenious Thomas Ward, Eſq;.*

Inſcription about Great Tom at Lincoln.

SPiritus Sanctus, à patre & filio procedens,
ſuaviter ſonare ad Salutem, aº Domini 1610,
Decembris 3, Regni Jacobi Angl̄ 8 & Scociæ 44.

---

[1] *Theſe Words are not in his Will, which I have printed at the End of Adam de Domerham, p.* 731. 2 *Magdalen-College.*

The Cathedral Church of Lincoln was firſt founded by Biſhop Paulinus in King Edwin's time, *Anno Dom.* 955 to 959.

The length of the ſaid Church	230 Yards
The Weſt Front	60
The Inſides	40 — wide
The great Croſs in length	90
The leſſer Croſſe	70

Temp. Reg. Eliz. 30th. Janry. 1547. F.1597.

The Spire of the Great Tower was blown down by a great ſtorm, which was then 50 yards high (that is) 50 yards from the foundation to the Rooff, 50 more from thence to the top of the Steeple, and 50 was the Spire above, which was then ſuppoſed to be the higheſt known — the remains of the ſaid Steeple is 100 Yards high — the heighth of the Weſt Steeple is 90 yards.

The Weight of the great Bell 94 Hundred:
Contains 74 Gallons:
was recaſt 30th Jany 1610.
The Circumference 19 foot 4 Inches.
The depth 6 Foot 5 Inches.
Pd the Founder for caſting of it 100 l.
Pd. for mettle, that was added to the old Bell, 47 l. 19 s. & 2d.

The new [1] Ball at the Weſt End Steeple holds 6 ſtrike of Corn, and was ſet up on the 10th. of October 1699, being 2 foot 7 Inches deep, and 6 foot in Circumference.

	Yds	F	I
The Length of the Cathedral Church of Lincoln from Weſt to Eaſt	159.	2	0
Imps. from the Weſt doors to the Entrance of the Choir	82.	1.	6
from thence to the high Altar	50.	1.	6
from thence to the Eaſt End	26.	1.	0
The Breadth of the Choir	14.	2	0
The breadth of the Body and ſide Iſles.	27.	1.	6
The length of the lower Croſſe Iſle	74	0	0

---

[1] *Sic.*

	Yds—F—I
The breadth ditto 13yds. & ½ Chappels adjoyning 7½ yds.	21—0—0
The length of the upper Croſſe Iſle	67—0—0
The breadth ditto Chappels omitted	10—1—6
The breadth of the Weſt Front without ſide	59—0—0
The heigth of the body from the Pavement to the Top of the Vaulting	27—2—0
The Heigth of the Lanthorn	41—1—6
The great Tower in the middle	96—0—0
The Weſt Steeples	90—0—0
The Square of the Cloyſters one way	38—0—0
another way	30—0—0
The Diameter of the Chapter Houſe	20—0—0

NB. Theſe Dimenſions contayne only the Inſide of the Fabrick.

Note allſo the Walls and Buttreſſes at evry End is 5 yards, except the Weſt End, whoſe Thickneſs is 8 yards, all which is not included in this Menſuration.

Num. IX. Vide Præf. §. XXXII.

Coll. noſtr. MSS. Vol. 124. p. 54.

From Sr. Roger Twyſden's Remembrances, *MS.* (*lent me by my learned Friend Dr. Thorpe of Rocheſter*) *p.* 299.

THE Story of the Pedler of Swaſham-Market is in Subſtance this:

That dreaming one night, if he went to London, he ſhould certainly meet with a man upon London Bridg, which would tell him good news, he was ſo perplex't in his mind, that till he ſet upon the journey, he could have no reſt. To London therefore he haſts, & walked upon the Bridg for ſome hours; where being eſpyed by a Shop-keeper, and asked what he wanted, he anſwer'd, you may well ask me that queſtion, for truely (quoth he) I am come hither upon a very vain errand, & ſo told the ſtory of his dream which occaſioned the journey. Whereupon the Shop-keeper replyed, Alas good friend, ſhould I have heeded dreames, I might have proved my ſelf as very a fool as thou haſt; for 'tis not long ſince that I dream't, that at a place called

Swaſ-

Swafham-Market in *Norfolk* dwells one *John Chapman* a Pedler, who hath a tree in his backſide, under which is buried a pot of Money. Now therefore if I ſhould have made a journey thither to dig for ſuch hidden treaſure, judg you whether I ſhould not have been counted a fool. To whome the Pedlar cunningly ſayd, yes verely, I will therefore return home and follow my buſineſſe, not heeding ſuch dreames hence forwards. But when he came home (being ſatisfyed that his dream was fulfilled) he took occaſion to dig in that place, and accordingly found a larg pot full of money, which he prudently concealed, ſetting the pot amongſt the reſt of his braſſe. After a time it hapned, that one, who came to his houſe, and beholding the pot, obſerved an inſcription upon it, which being in Latine, he interpreted, viz. that under that there was an other twiſe as good. Of this inſcription the Pedlar was before ignorant, or at leaſt minded it not; but when he heard the meaning of it he ſayd, Tis very true, In the ſhop where I bought this pot ſtood an other under it, which was twiſe as big: but conſidering that it might tend to his further profit to dig deeper in the ſame place where he found that, he fell again to work, & diſcovered ſuch a pot, as was intimated by the inſcription, full of old coine. Notwithſtanding all which, he ſo concealed his wealth, as that the neighbours took no notice of it. For not long after the inhabitance of Swafham reſolving to reedify their Church, and having conſulted with the workmen about the charge, they made a Levy, wherein they taxed the Pedlar according to no other rate then what they formerly had don. But he knowing his own abilitys, came to the Church, and deſired the workmen to ſhew him their modell, and to tell him what they eſteemed the charge of the North Ile would amount to; which when they told him, he preſently undertooke to pay them for building it, and not onely that, but of a very tall and beautifull Tower Steeple. This is the tradition of the inhabitants as it was told me there. And in Teſtimony thereof, there was then his picture, with his wife and 3 children, in every window of the Ile, with an inſcription running through the bottome of all thoſe windows, viz. Orate pro bono ſtatu Johannis Chapman[1] Σ: . . .

---

[1] *Id eſt*, et, *ſicuti conjicio. Nam ſic & alibi idem ſignum.*

uxoris ejus, et liberorum ſuorum, qui quidem Johannes hanc alam, cum feneſtris, tecto et - - - - - fieri fecit.

It was in H. 7. time. but the year I now remember not, my notes being left with W. Sedgwike who trick't the pictures, being then with me.

In that Ile is his ſeat of an antique forme, and on each ſide the entrance, the ſtatue of the Pedlar, of about a foot in length, with his pack on his back very artificially cut.

This was ſent mee from Mr Wm Dugdale, of Blyth hall in Warwickſhire, in a letter dated the 29 January 165$\frac{2}{3}$. which I have ſince learnt from others to have beene moſt true.

Roger Twyſden.

But in effect the ſame is found in the Hiſtoires admirables de noſtre temps par Simon Goulart imprime a Geneve 1614. tom. 3. p. 366. ſoubs ce titre Songe merveilleus, et Johannis Fungeri Etimologicon Latino-Græcum, pag. 1110 et 1111.

Num. X. Vide Præf. §. XXXIV.

Dr. Spencer, *Vice Chancellour, His Speech to the Duke of Monmouth, Inſtalled Chancellour of the University of* Cambridge, *at Worceſter Houſe*, An: Domini 1674.

May it pleaſe Your Grace;

WE come not hither in the Confidence of ſo vain a Thought, as that all our Addreſſes & Ceremony can confer any Honour upon your Grace's Perſon. Your own great Actions have put ſuch a Glory about Your Head abroad, and your excellent Vertue and Temper have given Your Grace ſo great a place in the Hearts of men at home, that we have as little Deſign as Power to add any Luſtre to ſo bright a Name.

Nor do we approach this preſence, to give any Aſſurance to Your Grace's Fortune, and that in the Credit of our Numerous and united Suffrages, Your Grace might bear your Self the better againſt the Zeal and Envy of a Miſtaken

taken Multitude. It is Your Grace's Happineſs, that your Fortune is Solid as Your Vertue; and that like the Sun, tho mounted in ſo high an Orb, You have no Angry Creatures to open their Mouths againſt You, but numbers that rejoyce in Your Riſeing, and pay You an hearty Worſhip and Obſervance.

Nor do we come to Barter our Praiſes; or that by the Arts and Inchantments of a little flattering Oratory, we might poſſeſs your Grace with a great Opinion of us: for we need no Charms to provoke a flowing and eaſy Love; and it's our Happineſs, that we have a Chancellour now, whoſe mind is as great as his Place, and Liberal and Ingenious as the Arts and Sciences, which he is pleaſed to patroniſe.

And in this Aſſurance we approach Your Grace's Houſe, as we do a Temple, not to Crouch and Flatter, but to pay a Debt, and expreſs our Joy and Obeyſance. We have nothing better to preſent than Our Selves to your Grace, in a great and juſt Reſentment of your Goodneſs, in recieving us to the Honour of your Care and Patronage, and pawning Your Vertue and Intereſt for our future Happineſs; which toucheth us already with the better and more affecting Pleaſure, being we have the freſh Remembrances of an Iliad of Evils to indear it to Us.

Thoſe unhappy days are not far removed from our thoughts, in which as the other Eye of our Nation was Blood-ſhot, ſo This which Your Grace Services, was Clouded, and in Danger of putting out. We can eaſily remember when our Gowns and Ornaments were Anti-Chriſtian, our Charters and Privileges the Eaſy Triumph of our Envious Neighbours; when to profeſs Ignorance was not only a piece of Philoſophy, as of Old, but of Religion; and when to ſpeak Reaſon, was ſuſpected, but to Defend it, Heretical.

But your Grace's Particular Affection and Concernment for us, hath plac'd us above the Fears of a returning Cloud, and aſſured Our Mother the Univerſity of Cambridge, it ſhall be as difficult now for her Adverſaries to foreſee her End, as it is for her Friends to diſcover when ſhe did Begin.

gin. Nor can we have cauſe to Doubt, but now we ſhall hold thoſe Privileges in Effect, and Truth, which we often held before merely in Parchment, and Imagination; and we can as little Doubt, but Knowlege can Thrive and Flouriſh, while your Grace, like Pallas, is the great Patron of *Arts* as well as *Arms*.

The Advancement of Learning and Ingenuity is the Noble and Human Work, and the Uſual Study and Buſineſs of all Civil Nations in a time of Peace; and your Grace's Character makes us eaſily believe, you will acquit your ſelf as great a Maſter of the Arts of Peace, as you have done of War; and as fit to Deſign and Conduct the Conqueſt of the Intellectual World, as you are of the Senſible & Material.

In an eaſy Proſpect of ſuch great Felicities we could not reſt aſſured of your Grace's Pardon, nor of our own, if we ita MS. ſhould not Bow our Head, and Kiſs the hands which concieved them to us; and we think it a leſs Treſpaſs againſt good Manners to trouble Your Grace a little farther, than to ſay nothing of the Fountain of our Hopes and Joys, tho' we never can ſay enough.

His Majeſtie's Letter is the Charter by which we hold our preſent Happineſs, and We have an honour equal to the Biggeſt Ambition that we could concieve: it is his Royal Favour to which we muſt entitle the Advantages we promiſe our ſelves from Your Grace's Power and Goodneſs: by which Eminent and Surprizing favour His Majeſty hath made great and wiſe Proviſion, for the Advancement of Learning and Knowlege in his Kingdom, and hath given us a full Aſſurance, that he hath no deſign to be ſerved with Ignorant and Undiſcerning people; that He deſires to be a King of Men, to appear the Defender of Reaſon as well as Faith, and profeſſeth a Religion that Dares Come not only where Men can Believe, but where they can Diſcern and Judge.

For our Selves, we can return ſo great a Grace and Favour only with our Thankful Acknowlegement and moſt hearty Wiſhes, that your Grace may long Enjoy this Office amongſt us, with a Satisfaction, if it were poſſible, equal to that with which you were Elected to it, and that your Grace's Government may have ſo kind an Influence on our Minds and Studies, that his Majeſtie's Reign may be bleſſed like that of Salomon with *a General Peace, and Men of Wiſdom and Learning Eminent beyond the Examples of foregoing Times.*

Operum noſtrorum hactenus impreſſorum Catalogus.

I. AN *Index of the principal Paſſages in Sir Roger L'Eſtrange's Tranſlation of Joſephus into Engliſh.* Lond. 1702. fol. Hæc verſio deinde in 8vo. prodiit una cum eodem noſtro Indice.

II. Reliquiæ Bodlejanæ: *Or, ſome genuine Remains of Sir Thomas Bodley*. Lond. 1703. 8vo. Ex Autographis. Prelo mandavit Amicus quidam Londinenſis, ad quem Apographum miſeram.

III. C. Plinii Cæcilii Secundi Epiſtolæ & Panegyricus, cum variis Lectionibus & Annotationibus. Accedit vita Plinii ordine chronologico digeſta. Oxon. è Th. Sheld. 1703. 8vo.

IV. Eutropii Breviarium Hiſtoriæ Romanæ, cum Pæanii Metaphraſi Græca. Meſſala Corvinus de Auguſti Progenie. Julius Obſequens de Prodigiis. Anonymi Oratio Funebris Gr. Lat. in Imp. Fl. Conſtantinum Conſtantini M. fil. Cum variis Lectionibus & Annotationibus. Oxon. è Th. Sheld. 1703. 8vo.

V. Indices tres locupletiſſimi in Cyrilli Hieroſolymitani opera Gr. Lat. Oxon. è Th. Sheld. 1703. fol. ad finem Cyrilli operum.

VI. Ductor Hiſtoricus: *Or, a ſhort Syſtem of Univerſal Hiſtory, and an Introduction to the Study of it. Vol. the firſt, in three Books, containing,* I. *A Chronology of all the moſt celebrated Perſons and Actions from the Creation to this Time. To which is premiſed an Explication of Terms, and other Præcognita.* II. *An Introduction to Hiſtory. Wherein an Account is given of the Writings of the ancient Hiſtorians,*

rians, Greek and Roman, with the Judgment of the beſt Criticks upon them. Together with an ample Collection of Engliſh Hiſtorians. III. *A Compendious Hiſtory of all the ancient Monarchies and States from the Creation to the Birth of Chriſt.* Lond. 1705. 8vo. *the ſecond Edition.* Prodiit item, me inſcio, anno 1714. & 1724. Ad primam editionem quod attinet, alteri cuidam omnino illa eſt adſcribenda. Quin & duo primi libri in ſecunda, tertia & quarta editione ſunt item alterius cujuſdam auctoris, qui & Præfationem ſcripſit. Librum autem tertium ipſe contexui, veterum Hiſtoricorum, Inſcriptionum, Nummorum, aliorumque monumentorum antiquorum auctoritate nixus.

VII. Ductor Hiſtoricus: *Or, a ſhort Syſtem of Univerſal Hiſtory. Vol. the ſecond. Containing a Compendious Account of the moſt conſiderable Tranſactions in the World, from the Birth of Chriſt to the final Decay of the Roman Monarchy, and the Eſtabliſhment of the German Empire by Charles the Great: In three Books,* viz. I. *A Series of the Succeſſion, and a Hiſtory of the Reigns of all the Emperors, from the Birth of Chriſt to the Removal of the Imperial Seat to Conſtantinople.* II. *The ſucceſſion of the Emperors, continued from the Tranſlation of the Empire, to the Reign of Charlemayne.* III. *The Hiſtory of Perſia under Parthian Kings, and the Perſian Race reſtored, to the Deſtruction of that Monarchy by the Saracens: The ſeveral Kingdoms erected in Europe, by the Francks, Saxons, Goths, Vandals,* &c. *and their reſpective Succeſſions: The Life of Mahomet, and the Succeſſion of the Saracen Caliphs: Together with an account of the Foundation of the moſt conſiderable Cities,* &c. *for* 800. *Years after Chriſt, with other Miſcellaneous Things, not mentioned in the Courſe of the Hiſtory.* Oxon. 1704. 8vo. è prelo Lichfeldiano. Prodiit etiam ter Londini, (clam me,) id quod innui in Gloſſario ad Petrum Langtoftum, voc. Wiri. Tertium volumen me editurum eſſe

in Præfatione monui. Quem in finem multa ex optimæ notæ libris collegeram. At quo minus pergerem impediit Puffendorfii Introductionis verſio Anglicana, quæ ab eo ſeculo exordium ducit quo deſinit volumen ſecundum, & ad noſtra uſque tempora ſerie continua hiſtoriam deducit.

VIII. *Index of the four Parts of Dr. Edwards's Preſervative againſt Socinianiſm.* Oxon. 1704. 4to. è prelo Lichfeld. Ipſius auctoris rogatu confeci.

IX. *Index to the Lord Clarendon's Hiſtory of the Rebellion.* Oxon. è Th. Sheld. 1704. fol. Aliæ item exſtant editiones tum in fol. tum in 8vo. Hanc opellam navavi rogatu clariſſimi doctiſſimique viri, Henrici Aldrichii, S. T. P. Ædis Chriſti Decani.

X. M. Juniani Juſtini Hiſtoriarum ex Trogo Pompeio libri XLIV. MSS. Codicum collatione recogniti, annotationibuſque illuſtrati. Oxon. è Th. Sheld. 1705. 8vo.

XI. T. Livii Patavini Hiſtoriarum ab urbe condita libri qui ſuperſunt, MSS. Codicum collatione recogniti, annotationibuſque illuſtrati. Oxon. è Th. Sheld. 1708. ſex voluminibus in 8vo.

XII. *A Letter containing an account of ſome Antiquities between Windſor and Oxford, with a Liſt of the ſeveral Pictures in the School Gallery adjoyning to the Bodlejan Library.* Edidit amicus quidam (ad quem ſcripſeram) Lond. A. D. 1708. in libro nimirum miſcellaneo (in 4to.) cui tit. *The Monthly Miſcellany, or Memoirs for the Curious.* Exſtat etiam alia editio, auctior & emendatior, omiſſo tamen Picturarum Catalogo, (quem calamo quoque correxeram,) ad calcem Vol. quinti Itinerarii Lelandi. At quum Catalogum etiam hunc vehementer expeterent eruditi, opuſculum totum à memet recoctum (nam ed. Londinenſis mendis obſita fuit) ſicut jam prius ſcripſeram denuo edidi A. D. M. DCC. XXV.

in 8vo. nimirum, idque conſilio atque hortatu amicorum aliquot doctorum; ita tamen, ut centena duntaxat exemplaria excudenda duxerim.

XIII. *The Life of Ælfred the Great, by Sir John Spelman, Kt. Publiſhed from the Original MS. in the Bodlejan Library. To which are added many Hiſtorical Remarks, and a Diſcourſe upon an old Roman Inſcription lately found near Bathe.* Oxon. è Th. Sheld. 1710. 8vo.

XIV. *The Itinerary of John Leland the Antiquary, in IX. Volumes* 8vo. *Publiſhed from the Original MSS. and other authentick Copies.* Oxon. è Th.Sheld. 1710,1711, 1712. NB. *This Work, which is very ſcarce, there having been only an hundred and twenty Copies printed,* viz. 12. *in fine, and* 108. *in ordinary, Paper, is adorned with divers curious Diſcourſes and Obſervations, partly written by the Publiſher himſelf, and partly by others.*

XV. Henrici Dodwelli de Parma Equeſtri Woodwardiana Diſſertatio. Accedit Thomæ Neli Dialogus inter Reginam Elizabetham & Robertum Dudleium, comitem Leyceſtriæ & Academiæ Oxonienſis Cancellarium, in quo de Academiæ Ædificiis præclare agitur. Oxon. è Th. Sheld. 1713. 8vo. E Codicibus MSS. edidi, quos & ſumma cura recenſui. Libro huic Operum Dodwelli editorum Catalogum præmiſi.

XVI. Joannis Lelandi Antiquarii de rebus Britannicis Collectanea. Ex Autographis deſcripſi edidique. Quin & Appendicem ſubjeci, totumque opus (in VI. Volumina diſtributum) notis & indice adornavi. Oxon. è Th. Sheld. 1715. 8vo. Non plura quam centum quinquaginta ſex exemplaria imprimenda curavimus.

XVII. Acta Apoſtolorum Græco-Latine, litteris majuſculis. E Codice Laudiano, characteribus uncialibus exarato, & in Bibliotheca Bodlejana adſervato, deſcripſi edidique. Symbolum etiam Apoſtolorum ex eodem Codice ſubjunxi. Oxon. è Th. Sheld. 1715. 8vo. Centum viginti duntaxat exemplaria excudimus.

XVIII. Joannis Roſſi Antiquarii Warwicenſis Hiſtoria Regum Angliæ. E Codice MS. in Bibliotheca Bodlejana deſcripſi, notiſque & indice adornavi. Accedit Joannis Lelandi Antiquarii Nænia in mortem Henrici Duddelegi Equitis; cui præfigitur Teſtimonium de Lelando amplum & præclarum, hactenus ineditum. Oxon. è Th. Sheld. 1716. 8vo. Sexaginta tantummodo excuſa ſunt exemplaria.

XIX. Titi Livii Foro-Julienſis Vita Henrici quinti, regis Angliæ. Accedit Sylloge Epiſtolarum, à variis Angliæ Principibus ſcriptarum. E Codicibus calamo exaratis deſcripſi edidique. Appendicem etiam Notaſque ſubjeci. Oxon. è Th. Sheld. 1716. 8vo.

XX. Aluredi Beverlacenſis Annales, ſive Hiſtoria de Geſtis regum Britanniæ, libris IX. E Codice pervetuſto, calamo exarato, in Bibliotheca Viri clariſſimi, Thomæ Rawlinſoni, Armigeri, deſcripſi edidique. Quin & Præfatione, Notis atque Indice illuſtravi. Oxon. è Th. Sheld. 1716. 8vo. Centum quadraginta octo ſolummodo exemplaria ſunt impreſſa.

XXI. Guilielmi Roperi Vita D. Thomæ Mori equitis aurati, lingua Anglicana contexta. Accedunt, Mori Epiſtola de Scholaſticis quibuſdam Trojanos ſeſe appellantibus; Academiæ Oxonienſis Epiſtolæ & Orationes aliquammultæ; Anonymi Chronicon Godſtovianum; & feneſtrarum depictarum eccleſiæ Parochialis de Fairford in agro Gloceſtrienſi Explicatio. E Codicibus vetuſtis deſcripſi edidique, Notiſque etiam adornavi. A.D. 1716. 8vo. Neque hujus quidem libri plura quam centum quadraginta octo exemplaria ſunt excuſa.

XXII. Guilielmi Camdeni Annales Rerum Anglicarum & Hibernicarum regnante Elizabetha. Tribus Voluminibus comprehenſi. E Codice præclaro Smithiano, propria Auctoris manu correcto, multiſque magni momenti Additionibus locupletato, erui edidique, aliumque inſuper Codicem è Bibliotheca Rawlinſoniana adhibui. A.D. 1717. 8vo.

XXIII. Guilielmi Neubrigenſis Hiſtoria ſive Chronica rerum Anglicarum, libris quinque. E Codice MS. pervetuſto in bibliotheca prænobilis Domini Dni. Thomæ Sebright, Baronetti, uberrimis additionibus locupletata, longeque emendatius quam antehac edita. In hac Editione præter Joannis Picardi Annotationes, meas etiam Notas qualeſcunque & Spicilegium ſubjeci. Quinetiam accedunt Homiliæ tres eidem Guilielmo à Viris eruditis adſcriptæ, partim è Codice præclaro antedicto, partim è Codice antiquo Lambethano nunc primùm editæ. Oxonii, è Theatro Sheldoniano, 1719. 8vo.

XXIV. Thomæ Sprotti Chronica. E Codice antiquo MSto. in Bibliotheca prænobilis Adoleſcentis Dni. Edardi Dering, de Surrenden Dering in Agro Cantiano, Baronetti, deſcripſi edidique. Quin & alia quædam Opuſcula, (Nicholai ſpeciatim Cantalupi Hiſtoriolam de Antiquitate & Origine Univerſitatis Cantabrigienſis) Codicibus MSStis. authenticis à meipſo itidem deſcripta, ſubjeci. Oxon. è Th. Sheld. 1719. 8vo.

XXV. *A Collection of curious Diſcourſes, written by minent Antiquaries upon ſeveral Heads in our Engliſh Anquities, and now firſt publiſhed chiefly for the uſe and ſerice of the young Nobility and Gentry of England.* Oxon. Th. Sheld. 1720. 8vo.

XXVI. Textus Roffenſis. Accedunt Profeſſionum anquorum Angliæ Epiſcoporum Formulæ, de canonica bedientia Archiepiſcopis Cantuarienſibus præſtanda, & eonardi Hutteni Diſſertatio, Anglice conſcripta, de ntiquitatibus Oxonienſibus. E Codicibus MSS. deripſi edidique. Oxon. è Th. Sheld. 1720. 8vo.

XXVII. Roberti de Avesbury Hiſtoria de Mirabilibus geſtis Edvardi tertii. Accedunt, (1.) Libri Saxonici, qui ad manus Joannis Joſcelini venerunt. (2.) Nomina eorum, qui ſcripſerunt hiſtoriam gentis Anglorum, & ubi exſtant; per Joannem Joſcelinum. E Codicibus MSS. deſcripſi edidique. Appendicem etiam ſubnexui, in qua, inter alia, continentur, Letters of K. Henry VIII. to Anne Bolen. Oxon. è Th. Sheld. 1720. 8vo.

XXVIII. Johannis de Fordun Scotichronicon genuinum, una cum ejuſdem Supplemento ac Continuatione. E Codicibus MSS. erui edidique. Appendicem etiam ſubjunxi, totumque opus (in quinque Volumina diſtinctum) Præfatione atque Indicibus adornavi. Oxon. è Th. Sheld. 1722. 8vo.

XXIX. *The Hiſtory and Antiquities of Glaſtonbury. To which are added, (1.) The Endowment and Orders of Sherington's Chantry, founded in St. Paul's Church, London. (2.) Dr. Plot's Letter to the Earl of Arlington concerning Thetford. To all which Pieces (never before printed) a Preface is prefix'd, and an Appendix ſubjoyn'd.* Oxon. è Th. Sheld. 1722. 8vo.

XXX. Hemingi Chartularium Eccleſiæ Wigornienſis. E Codice MS. penes Richardum Graves, de Mickleton in agro Glouceſtrienſi, armigerum, deſcripſi edidique. Quin & eam partem libri de Domeſday, quæ ad Eccleſiam pertinet Wigornienſem, aliaque ad Operis (duobus Voluminibus comprehenſi) nitorem facientia, ſubnexui. Oxon. è Th. Sheld. 1723. 8vo.

XXXI. Robert of Glouceſter's Chronicle. *Tranſcrib'd, and now firſt publiſh'd, from a MS. in the Harleyan Library. To which is added, beſides a Gloſſary and other Improvements, a Continuation (by the Author himſelf) of this Chronicle from a MS. in the Cottonian Library. In two Volumes* 8vo. Oxon. è Th. Sheld. 1724.

XXXII. **Peter Langtoft's Chronicle**, (*as illuſtrated and improv'd by* **Robert of Brunne**) *from the Death of Cadwalader to the end of K. Edward the Firſt's Reign. Tranſcrib'd, and now firſt publiſh'd, from a MS. in the Inner-Temple Library. To which are added, beſides a Gloſſary and other curious Papers,* (1.) *A Roll concerning Glaſtonbury Abbey, being a Survey of all the Eſtates belonging to that Houſe at the Diſſolution, taken by King Hen. the Eighth's order and for his uſe.* (2.) *An Account of the Hoſpital of St. Mary Magdalen near Scroby in Nottinghamſhire, by John Slacke, Maſter of that Hoſpital.* (3.) *Two Tracts by an anonymous Author; the firſt relating to Conqueſt in Somerſetſhire, the ſecond concerning Stone-henge. In two Volumes* 8vo. Oxon. è Th. Sheld. 1725. NB. *The foreſaid Roll conc. Glaſtonbury Abbey, was printed from a Copy given to the Publiſher by the ingenious Charles Gray, of Colcheſter, Eſq;. who had it tranſcribed from (and he afterwards compared it himſelf with) the Original in his own hands, a thing he gives me leave now to mention, tho' at that time (for ſome prudential reaſons) he deſired his name might be concealed.*

XXXIII. Johannis, confratris & monachi Glaſtonienſis, Chronica, ſive Hiſtoria de rebus Glaſtonienſibus. E Codice MS. membraneo antiquo deſcripſi edidique. E quo Codice & hiſtoriolam de antiquitate & augmentatione vetuſtæ Eccleſiæ S. Mariæ Glaſtonienſis præmiſi, multaque Excerpta è Richardi Beere (Abbatis Glaſtonienſis) Terrario hujus cœnobii ſubjeci. Accedunt, Quædam, eodem ſpectantia, ex egregio MS. nobiſcum communicato ab amicis eruditis Cantabrigienſibus, ut & Appendix, in qua, inter alia, de S. Ignatii Epiſtolarum Codice Medicéo, & de Johannis Dee, Mathematici celeberrimi, vita atque ſcriptis agitur. Duobus Voluminibus. Oxon. è Th. Sheld. 1726. 8vo.

XXXIV. Adami de Domerham Hiſtoria de rebus geſtis Glaſtonienſibus. E Codice MS. perantiquo, in bibliotheca Collegii S. Trinitatis Cantabrigiæ, deſcripſi primuſque in lucem protuli. Quin & (præter alia, in quibus Diſſertatio de Inſcriptione perveteri Romana, Ciceſtriæ nuper reperta,) Guilielmi Malmeſburienſis librum de Antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis, et Edmundi Archeri Excerpta aliquammulta ſatis egregia è Regiſtris Wellenſibus, præmiſi. Duobus Voluminibus. Oxon. è Theatro Sheldoniano 1727. 8vo. *NB.* Vir amiciſſimus Thomas Bakerus dum nuper Roberti Bradii, clariſſimi hiſtoriographi, adverſaria excuteret, in laciniam ſequentem forte fortuna incidit. Curioſam eſſe & penſiculatione dignam proculdubio judicabis. Nec tamen puto, virum pium ac religioſum, in eadem commemoratum, pro votis reliquias Joſephi reperiſſe. Quam noſtram opinionem & ipſa etiam ſtabilit Bakeri ſententia. Nec tamen interea diffitendum eſt, nos ſentire, Joſephum Glaſtoniæ re vera fuiſſe ſepultum. Sed noſtræ ſententiæ vix ſubſcribent, qui veterum hiſtoricorum fidei detrahunt. Nedum illi, qui & Sacrarum Scripturarum auctoritatem pro virili diminuunt, è quibus illi minime ſunt eximendi, qui obtendunt, earundem accuratiſſimam nunquam prodiiſſe editionem. Quid mirum? quando Arianos ſane eſſe, vel ſaltem Arianorum fautores, opera clare oſtendunt. Sed ne moram ulteriorem interponamus, ſubjiciamus, quam dixi, antiquitatis laciniam. *Rex omnibus ad quos* &c. *Salutem. Supplicavit nobis Joannes Blome de London, ut cum ſibi, ſicut aſſerit, Divinitus ſit injunctum, ut venerandum Corpus Decurionis nobilis Joſephi ab Arimathea, quod infra ſepta Monaſter̄: Glaſton̄: in Chriſto quieſcit humatum, et eſt ad honorem et multorum ædificationem, his temporibus reveland: quærat, donec in-*

invenerit, diligenter. Et quia in quibuſdam antiquis ſcripturis dicitur contineri, corpus ejus ibidem fuiſſe ſepultum. Nos ſi ſit ita, deſiderantes monumentum ejus venerand: ipſius Reliquias, qui Redemptori noſtro morienti, tantum exhibebat pietatis et humanitatis obſequium, corpus ejus de Cruce deponendo, et illud in monumento novo ponendo, devotis honoribus provenire, et ſperantes nobis, et toti Regno noſtro, ex Revelatione prædicta, gratiam uberiorem provenire: Conceſſimus et licentiam dedimus, quantum in nobis eſt, eidem Joanni, quod ipſe infra Præcinctum dicti Monaſterii fodere, et illas pretioſas Reliquias, juxta Conjunctionem et Revelationem ſibi factam, quærere valeat in locis, ubi melius viderit [1]experire. Dum tamen abſque dampno Dilectorum nobis in Chriſto Abbatis et Conventus dicti Monaſterii, et ruina Eccleſiæ et Domorum ſuarum ibidem id fieri valeat; et quod ad id, ipſorum Abbatis et Conventus licentiam habeat et aſſenſum. In cujus &c. Teſte Rege apud Weſtm^{r}. 10. die Junii. Per ipſum Regem.

Ex Rotulo Patentium de A°. 19
Ed. 3. Parte prima. M. 8.

What the Event was, (inquit Bakerus) **does not appear, no doubt, a Diſappointment.**

XXXV. Thomæ de Elmham Vita et Geſta Henrici Quinti, Anglorum Regis. E Codicibus MSS. vetuſtis deſcripſi, & primus luci publicæ dedi. Oxon. è Th. Sheld. 1727. 8vo.

XXXVI. Liber Niger Scaccarii. E Codice, calamo exarato, mihique à Richardo Graveſio Mickletonienſi donato, deſcripſi & nunc primus edidi. Qui et cum duobus aliis Codicibus MSS. contuli, Wilhelmique etiam Worceſtrii Annales rerum Anglicarum (antehac itidem ineditos) ſubjeci. Duobus Voluminibus. Oxonii, è Th.Sheld. 1728. 8vo.

XXXVII. Hiſtoria Vitæ & Regni Ricardi II. Angliæ Regis, à Monacho quodam de Eveſham conſignata. Acceſſerunt, præter alia, Joannis Roſſi Hiſtoriola de Comitibus Warwicenſibus; Joannis Bereblocі Commentarii de rebus geſtis Oxoniæ, ibidem commorante Elizabetha Regina; & D. Ricardi Wynni, Baronetti, Narratio hiſtorica de Caroli, Walliæ Principis, Famulorum in Hiſpaniam Itinere A. D. MDCXXIII. E Codicibus MSS. nunc primus edidi. Oxon. è Th. Sheld. 1729. 8vo.

---

[1] F. expedire.

XXXVIII. Johannis de Trokelowe Annales Edvardi II. Henrici de Blaneforde Chronica, et Edvardi II. Vita à Monacho quodam Malmesburienſi fuſe enarrata. E Codicibus MSS. nunc primus divulgavi. Quin &, præter Appendicem (in qua, inter alia, Ordinationes Collegii Orielenſis) Monumenta quædam vetera, ab Edmundo Archero communicata, ſubjunxi. Oxon. è Th. Sheld. 1729. 8vo.

XXXIX. Thomæ Caii (Collegii Univerſitatis regnante Elizabetha Magiſtri) Vindiciæ antiquitatis Academiæ Oxonienſis contra Joannem Caium, Cantabrigienſem. In lucem ex Autographo emiſi. Porro autem non tantum Antonii à Wood Vitam, à ſeipſo conſcriptam, & Humphredi Humphreys (epiſcopi nuper Herefordienſis) de viris claris Cambro-Britannicis Obſervationes, ſed et reliquias quaſdam, ad Familiam religioſiſſimam Ferrariorum, de Gidding Parva in agro Huntingdonienſi pertinentes, ſubnexui. Duobus Voluminibus. Oxon. è Th. Sheld. 1730. 8vo. NB. Pag. 38. l. 25. *poſeſſionem*] L. *profeſſionem*. P. 133. l. 10. *Permanſiſſe Stamfordienſe,*] L. *permanſiſſe Samfordienſe*. P. 262. l. 19. *Æthelmus*] L. *Æthelhelmus*. P. 448. l. 22. *Eq;.*] L. *Eſq;*. P. 468. l. ult. Dele, *And their* Diarium. P. 526. l. 17. *aud*] L. *and*. P. 582. l. 25. *Acquintance*] L. *Acquaintance*. P. 592. l. ult. *oſ*] L. *of*. P. 750. l. ult. *Neighour,*] L. *Neighbour*. Præf. p. xviii. l. ult. *quipe*] L. *quippe*.

THE NAMES OF THE SUBSCRIBERS.

NB. *An Aſterisk is put before thoſe that ſubſcrib'd for large Paper, a Dagger after thoſe that ſubſcrib'd for ſeveral Copies.*

A.

EDWARD Acton, LL. B. Rector of Bentworth in Hampſhire, and Chaplain to the Right Honble. Talbot Earl of Suſſex.

Thomas Allen, M. A. Rector of Murſton and Kingſdown in Kent. †

John Anſtis, Eſq. Garter, Principal King of Arms.

Edmund Archer, D. D. Archdeacon of Wells.

B.

* Thomas Bacon, aliâs Sclater, of Catley near Linton in Cambridgeſhire, Eſq.

Thomas Baker, B.D. of St. John's-Coll. Cambr.

William Baker, D. D.

* Charles Bale, M. D. [deceas'd.]

* Oliver Battely, M. A. Student of Chriſt-Church Oxon.

Mr. William Bedford.

Beaupré Bell, Eſq. M. A. of Trin. Coll. Cambr.

Thomas Bowdler, Eſq. †

Henry Bradſhaw, of Marple in Cheſhire, Eſq.

Ralph Bridges, D. D. Vicar of South-Weald in Eſſex, and formerly Chaplain to the Right Rev. Father in God Henry (Compton) Ld. Biſhop of London.

* William Brome, of Ewithington near Hereford, Gent.

* The Honble. William Bromley, Eſq. Member of Parliament for the Univerſity of Oxford.

Thomas Bryan, Eſq.

Edward Burton, of the Middle-Temple, Eſq.

C

* The Honble. Benedict Leonard Calvert, Eſq. Governour of the Province of Maryland in America.

Francis Canning, of Foxcote in Warwickſhire, Eſq.

The Reverend Mr. Thomas Carte.

Seymour Cholmondeley, of Holford in Cheſhire, Eſq.

*The Honble. George Clarke, Eſq. D. Civ. L. Member of Parliament for the Univerſity of Oxford, and Fellow of All-Souls-College in the ſame Univerſity.

Walter Clavell, of the Inner-Temple, Eſq. F. R. S.

The Rt. Honourable Henry Lord Coleraine, Baron of Coleraine in the Kingdom of Ireland.

* Edward Collingwood, of Newcaſtle, Eſq.

The Reverend Mr. George Coningsby, M. A. Rector of Bodenham in Herefordſhire.

* The Honble.Cuthbert Conſtable, Eſq. †

Nicholas Corſellis, Eſq. B. Civ. L. of Lincoln-College Oxon.

Sir Clement Cottrell, Kt. Maſter of the Ceremonies.

The Reverend Mr. John Creyk, M. A.

* Thomas Crowe, of London, M. D.

D

Charles Davis, of London, Bookſeller.

Peter Davis, Eſq. Recorder of Wells.

Francis Dickins, L. D. Regius Profeſſor of Law of the Univerſity of Cambridge.

* The Honourable Major General James Dormer, Eſq.

E

Sir John Evelyn, of Wotton in Surrey, Baronet.

* Sir Robert Eyre, Kt. Lord Chief Juſtice of the Common-Pleas.

F

* The Rt. Honourable Thomas Ld. Foley, Baron Foley, of Kidderminſter in Worceſterſhire.

* Martin Folkes, Eſq.

Richard Frewin, M. D. Camden Profeſſor of Hiſtory in the Univerſity of Oxford.

Thomas Frewin, of Lincolns-Inn, Eſq.

G

The Honourable Roger Gale, Eſq. F. R. S.

Samuel Gale, Eſq.

The Reverend Claude Gilbert, D.D. Vice-Provoſt of Trinity-College in Dublin.

Thomas Girdler, D.D. Rector of Reedham in Norfolk.

The Reverend Mr. Charles Godwyn, M.A. of Balliol-College Oxon.

* Thomas Goodman, M. D. Phyſician in ordinary to his Majeſty.

Mr. Thomas Granger.

The Reverend Zachariah Grey, LL. D. Rector of Houghton Conqueſt Com. Bedf.

John Griffin, of Sareſden in Oxfordſhire, M.A.

* Sir Richard Groſvenor, of Eaton in the County of Cheſter, Baronet.

* The Honourable Francis Gwyn, of Ford-Abbey in Devonſhire, Eſq.

Fletcher Gyles, of London, Bookſeller. †

H

George Harbin, M. A.

* Philip Harcourt, of the Inner-Temple, Eſq.

* Edward Harley, Eſq. M.A. of Chriſt-Church Oxon.

William Holwell, of Exeter, Eſq.

The Reverend Mr. John Hotchkin, M. A. Rector of Abbat's-Ripton in Huntingdonſhire.

I

* William Inge, of Thorp-Conſtantine in Staffordſhire, Eſq.

* James Joye, of Duke ſtreet Weſtminſter, Eſq.

Sir Juſtinian Iſham, Baronet, Knight of the

Shire for the County of Northampton.

Benedict Ithell, of Temple Dinſley in Hertfordſhire, Eſq.

K

Charles Kimberley, of Northampton, M. D.

*William King, D.Civ.L. Principal of St. Mary-Hall Oxon.

L

Gilbert Lake, B. D. Vicar of Chippenham in Wilts. [deceas'd.]

Henry Layng, M. A. Rector of Pauler's-Pury in Northamptonſhire.

Smart Lethieullier, Eſq. F. R. S.

*Richard Levett, M. A. Rector of Blithfield in Staffordſhire.

*Lincoln-College Library Oxon.

*The Right Honourable George Henry (Lee) Earl of Litchfield.

John Loveday, Eſq. Gent. Com. of Magd.Coll. Oxon.

Francis Lutterell, of the Middle-Temple, Eſq.

*Charles Lyddell, B.Civ. L. Rector of Ardingly in Suſſex.

*Richard Lyddell, Eſq.

M

*Richard Mead, M. D. F. R. S. †

*Samuel Mead, Eſq. †

John Burchard Menckenius, Counſellor and Hiſtoriographer to the King of Poland.

Conyers Middleton, D.D. Principal Librarian of the Univerſity of Cambridge.

Sir Charles Mordaunt, Baronet.

* Richard Moſtyn, of Penbedw, Eſq.

* Sir Roger Moſtyn, Baronet.

John Murray, of London, Gent.

* Robert Myddelton, of Chirk Caſtle in Denbighſhire, Eſq.

N

Robert New, of the Middle-Temple, Gent.

* His Grace Thomas Holles (Pelham) Duke of Newcaſtle.

Mr. Francis Nicholſon, of Stockport in Cheſhire.

John Nicoll, M. A. ſecond Maſter of Weſtminſter School.

O

* The Rt. Honourable Edward (Harley) Earl of Oxford and Earl Mortimer. †

P

* The Right Honourable Thomas (Herbert) Earl of Pembroke.

Mr. Prowſe of Chriſt-Church Oxon.

R

Thomas Rawlins, of Pophills in Warwickſhire, Eſq.

* Richard Rawlinſon, D. Civ. L. of St. John's Coll. Oxon. and F.R.S.

Richard Richardſon, of North-Bierly in Yorkſhire, M. D.

* Mr. Thomas Richardſon, of London.

S

Joſeph Sandford, B. D. Fellow of Balliol-College Oxon. †

* Sir Thomas Sebright, Baronet. †

Edward Sheldon, Eſq.

Matthew Skinner, of Lincoln's-Inn, Eſq. Serjeant at Law, and Recorder of the City of Oxford.

Sir Hans Sloane, Baronet, Preſident of the College of Phyſicians, *&c.* †

George Smith, of Burnhall near Durham, Gent.

John Strachey, of Sutton-Court in Somerſetſhire, Eſq.

*William Stuart, D.D.

Sir Philip Sydenham, Baronet.

T

* John Ivory Talbot, of Lacock in Wilts, Eſq.

Thomas Tanner, D.D. Chancellor of the Dioceſs of Norwich, and Canon of Chr. Ch. Oxon.

Francis Taylor, Eſq. M. A. and Fellow of Univerſity-College Oxon.

*Timothy Thomas, M. A. Rector of Preſteign in Radnorſhire.

William Thomas, Eſq.

John Thorpe, of Rocheſter, M.D. F.R.S.

Richard Topham, of Windſor, Eſq. [deceas'd.]

John Tottenham, M.A. Rector of Allerton and Vicar of Chedder in Somerſetſhire

Richard Tyſon, of London, M. D.

V

* Arthur Vanſittart, Eſq.

William Veſey, B. D. Fellow of Lincoln-Coll. Oxon.

W

Thomas Ward, of Warwick, Eſq.

Lee Warner, Eſq.

The Rt. Rev. Father in God Thomas (Milles) Lord Biſhop of Waterford and Liſmore.

Mr. William Webber of Exeter.

Sir Anthony Weſcombe, Baronet.

* James Weſt, Eſq. M.A. of Balliol-Coll. Oxon. and F.R.S.

Robert Woodforde, B.Civ.L. Rector of Yeovilton in Somerſetſhire.

Dr. Worth of Dublin.

John Worthington, M. A.

Chriſtopher Wren, Eſq. F. R. S.

Martin Wright, of the Inner-Temple, Eſq.

William Wright, of Offerton in Cheſhire, Eſq.

* * *

DE ANTIQUITATE CANTABRIGIENSIS ACADEMIÆ

LIBRI DUO.

IN QUORUM SECUNDO DE
OXONIENSIS quoque GYMNASII
ANTIQUITATE
DISSERITUR,
Et CANTABRIGIENSE longe eo antiquius eſſe
definitur.

LONDINENSI AUTHORE.

¶ Adjunximus aſſertionem antiquitatis Oxonienſis Academiæ, ab Oxonienſi quodam annis jam elapſis duobus ad Reginam conſcriptam, in qua docere conatur, Oxonienſe Gymnaſium Cantabrigienſi antiquius eſſe. Ut ex collatione facile intelligas, utra ſit antiquior.

Excuſum LONDINI, Anno Domini. 1568.
Menſe Auguſto.

Per HENRICUM BYNNEMAN.

Recuſum OXONIÆ A.D. 1730. una cum Thomæ Caii in antedictos libros duos ſtricturis, ut & animadverſionum libro ſatis luculento, nunquam antehac typis editis; cujus & aſſertioni accedit unum atque alterum additamentum, ipſo Thoma Caio authore.

*DE ANTIQUITATE CANTABRIGIENSIS ACADEMIÆ,

LIBER PRIMUS.

*Pag. [a]3.

[[a] *Numeri marginales autographi paginas ſignant.*]

GRAVIS controverſia orta eſt inter Oxonienſem quendam, & Cantabrigienſem oratorem, de antiquitate utriuſque Academiæ, gravior futura ſi lis non componatur. Nam alter quum ſe Maſterum putet, alter ſe Leonem futurum dicat, & dente ungueque ſuperbus confidat, metus eſt, ne alter rem fuſte tranſigat, ſi intractabilis eſſe alter pergat: alter oculos aut ungue eruat, aut dente crudeliter alteri laceret, ni ille omnino conticeſcat. At quum Academiæ omnium virtutum matres ſint, omnis pietatis & officii alumnæ, lumina denique atque oculi Regum quibus videant, & capita quibus ſapiant & intelligant, Reipublicæ gravis noxa futura eſſet, ſi vim alterutra pateretur. Cauſſa tantæ * controverſiæ haec eſt. Cantabrigienſis orator quum ad Elizabetham, ſereniſſimam Anglorum Reginam, Cantabrigienſe Gymnaſium Nonis Auguſti anno verbi incarnati 1564. inviſentem, orationem habuit, inter alia, ex occaſione Cantabrigienſem Academiam fuiſſe antiquam, & [1] Oxonienſi multo antiquiorem paucis pronunciavit. Quod ut officii ejus fuerat in hoc munere, ita bona fide & integra, ſine invidia & affectione ab eo dictum exiſtimo, quo Principem doceret, non nuper nata, ſed longe ante poſita: non humilia & obſcura, ſed excelſa & illuſtria initia Gymnaſium habuiſſe. Hinc tamen offenſus Oxonienſis quidam, qui an albus an ater ſit neſcio, vehementer excanduit, & contra inſtitutis commentariis (quos *aſſertionem antiquitatis Oxonienſis Academiæ* vocat) Oxonienſe Gymnaſium Cantabrigienſi longe antiquius eſſe magna contentione aſtruit. Sic tamen hanc fabulam ſub perſona agit, ut nullius nomen famamque denigrarit, quod eſt laudabile, niſi ſeorſum ſenſus in*volucrum viva voce forſan explicuerit, aut nota marginali [2] imprudens id prodiderit, aut tacitis conjecturis id ſubindicaverit. In eis commentariis etiam in Antiquarium quoque neſcio quem (ſic enim ille nominat) immoderatius inſultat, quod idem illum cum Oratore ſenſiſſe, & cum eo veluti dextram junxiſſe, ex epiſtola ejus deprehenderit. Eos [3] commentarios poſt

*P. 4.

*P. 5.

THOMÆ CAII STRICTURÆ.

[1] Hîc Caii præceptoris parum recta inſtitutione deceptus eſt, ut ex ejus ad oratorem literis apparet. [2] Nomen ſcil. Caii. [3] Hæc falſa ſunt omnia. Vide pag. 427.

annos duos quam hæc geſta Cantabrigiæ ſunt, per interpoſitum nuncium ex nobilitate, ſcriptos [1] exhibuit eidem Principi auguſtiſſimæ Elizabethæ, quum Majeſtas ejus anno 1566. pridie Calend. Septembris Oxonium venerat. Ita dum ille aiat, iſte neget, nec alter alteri lubenter cedit (nam ſi alter proreta, alter gubernator eſſe vult) uterque ſuam ſententiam præſtare deſiderat: ſic ut in judicandis componendiſque iſtis litibus, Ariſtophanis Prodico, aut Τενεδίῳ, ut aiunt, συνηγόρῳ opus eſſet. Quæ res quum multos utriuſque Academiæ viros ſuſpenſos teneat, atque in diverſa ſtudia cum ſuſpicione contentionis multos impellat, in rem utriuſque fore exiſtimavi, * ſi omnis controverſia (quam verba potius quam res faciunt) præoccupatione cauſſæ tolleretur, ne quando res ad ſaga veniret. Quanto enim commodius fuerit ſemotis contentionibus atque motibus (quod quiſque poſſit) tranquilla uti libertate, in ſuum quemque uſum ſtudium conferre, ſimulque & citra faſtum diſcere quod neſcias, & citra invidiam docere quod ſcias: ſive, ut Græci dicunt, μανθάνειν ἀνεπαισχύντως, καὶ διδάσκειν ἀνεπιφθόνως; Etenim ut ex injuriis, mutua talione reciprocantibus, ingens bellum ſæpe oritur, ita conviciis ultro citroque relatis periculoſum incendium non raro naſcitur. Nam fumo flamma ſolet eſſe proxima, & ſæpe uſu venit, ut iritatæ neceſſitatis acerrimi ſint conflictus, odiumque ſæpe pluſquam agreſte ſequatur. Atqui ut parum prudentis eſt injuriam injuria penſare (nam ignis igne non exſtinguitur) ita parum generoſi pectoris eſt animi dolorem feminarum exemplo conviciis ulciſci, per temeritatem diſcordias alere, & incendium oleo reſtinguere. Ce-

* P. 6.

Hortatio ad concordiam.

---

[1] Iſthuc ſi factum, clam authore factum eſt.

terum ad has diſcordias rumpendas atque finiendas,
ſanctamque pacem componendam atque ſtatuendam,
*P. 7. quum * neque Oxonienſis Cantabrigienſem, nec Cantabrigienſis
Oxonienſem fert in controverſia judicem,
quod pro ſua cujuſque affectione rem tractatum iri
uterque judicat, ex libidine magis quam ex vero celebratam
exiſtimat, res ſuaſit & commiſeratio juſſit, ut
[1] ego homo Londinenſis, medio loco inter utrumque
poſitus, & eodem animo in utrumque affectus, cui
longa [2] triginta annorum abſentia à gymnaſiis (niſi ſubinde
inviſendi gratia charitatis ſtudio) omnem affectum
juvenilem in Gymnaſia ſuſtulit, hanc [3] controverſiam
ut inutilem, imo vero rem damnoſam, tanquam communis
amicus definirem ac componerem. Etenim ſic
in animum induxi meum, boni viri officium atque partes
eſſe omnem litis anſam intercipere, dulcem pacem
componere, atque alienas ſimultates ut ſuas nec excitandas
aut alendas eſſe exiſtimare, et opportunitate
data aut exſtinguendas aut mitigandas eſſe, idque minimo
motu ſi maximas, nullo tumultu ſi periculoſas
ſentiat. Quod [4] ideo me facturum bona utriuſque venia
ſpero, quia bono in utramque ſtudio ſum facturus,
*P. 8. ut proſim ſi poſſim, * lædam neminem, nulli vel leviſſimam
labem aſpergam. Omnem reverentiam Oxonienſi
Academiæ tribuam, contra eam cauſſam non ſuſcipiam,
tantum Oxonienſem [5] quod de antiquitate Cantabrigienſi
petit docebo, et ſi quando erret, revocabo, ſi

---

[1] Sub larva ludis. Detracta tibi leonina pellis eſt. Ne ſimula. [2] Negligens collegii ſui moderator. [3] Leges civiles eos ut inidoneos à judicio excludunt, qui ultro ſibi judicandi munus arrogant. [4] Non es ex litigantium conſenſu electus judex aut arbiter: ſed in alieno choro pedem ponis. [5] Senis doctor.

maledixerit, amanter admonebo: idque ſub perſona [1] quoque ludens ne quem offendam, quando libuit Oxonienſi viro nube contegi, ſub umbra volitare, nec clara luce conſpici. Quod certe homini vitio non verto (ut dixi) ſed humanitati ejus & candori tribuo, & inter virtutes colloco, qui etſi acrius quenquam notare præter cauſſam voluerit, tamen veterum comicorum more nominatim perſtringere abſtinuerit, & Lucianum referre non male diſtulerit. Honeſtum enim nomen, & anima & vita eſſe debet. Niſi ſi forte lucem refugit pictorum conſilio: quorum quædam picturæ magis placebunt ſi propius ſis, quædam ſi longius abſis:

Hæc amat obſcurum, volet hæc ſub luce videri,
Judicis argutum quod non formidat acumen.

Utcunque eſt, eandem humanitatem ex*perturus eſt, * P. 9.
qua eſt ipſe uſus. Ea tamen lege, ut [2] qui cauſſa ceciderit, aut nihil poſthac moveat, aut ardentis juventutis facibus contentus ſe exponat, experturus contentionis commoda, ſi mihi recte conſulenti minus fidem adhibet, & contentionis cupidior quam veritatis fuerit. Mihi interim nec contendendum, nec niſi ſedato ſcribendi genere utendum cenſui, quod faces & tragœdiæ in iſtis cauſſis & perſonis, in iſto tempore & ætate minus certe deceant. Quod ſi forſan acrior tibi quandoque videbor, hoc admonentis potius quam objurgantis, amantis quam contendentis eſſe ſcito. Quid [3] enim attinet de Parni ſcaphula, aut lana caprina ju-

---

[1] Reticulo bene tectus. [2] Novum reſpondendi laborem reformidat. [3] Si tam parvi momenti res ſit, cur in hac una tantopere ſudas, ut tua ceteris omnibus antiquior academia videatur? cur tot annos huic uni ſtuduiſti? cur tot excuſſæ bibliothecæ? tot undique conquiſita anti-

quoveniliter digladiari, ac lites & diſcordias tam acriter, tamque acerbe, quam ſi de aris ac focis res eſſet, conſectari, incandeſcere acrius, inſultare vehementius, invehi amarulentius, lædere virulentius, denique in commentariorum ſinum omnes animi motus inſulcire, omnes pectoris æſtus effundere? Quid profuerit ſi hæc illa antiquior fuerit Academia, modo hæc illi virtute *P. 10. par ſit? Equi*dem [1] ſane manum non verterim, utra antiquitate anteverterit. Puerorum [2] eſt de locorum præſtantia & dignitate contendere, ex minutis pluviis imbres facere, & inanium verborum contentione & diſſidio animos vulnerare. Quod ut tenuis labor eſt, ſic tenuis certe gloria eſt.

Dulce [3] bellum inexpertis, expertus metuit.
Vulneribus miles diſcit habere metum:

Atque, etiam

tranquillas naufragus horret aquas.

Scio anum ſubſultantem plurimum poſſe excitare pulveris. Sed quid attinet fruſtra niti, et nihil aliud quam odium quærere, quod ſane extremæ dementiæ eſſe Saluſtius cenſuit? Proinde, [4] ſi vel mediocriter ſatisfa-

---

quorum monumenta? tot denique omnis generis authores tam ſedulo tibi nocturna diurnaque manu verſati? Num ut culicem prædicares, aut lenticulæ unguentum admiſceres? An quod magnum potius ex antiquitate, gloriæ (quam maxime aſſertam cupis) incrementum eidem academiæ tuæ acceſſurum putaras? 1 Hîc ſe peſſime collocati ſtudii reum peragit. 2 Rem, in qua fere conſenuerat, ceu inutilem, et frivolam, damnat. 3 Fugam videtur meditari, & quam prior incepit, pugnam detrectare. 4 Quid fruſtra times? Satis tu quidem prudenter, dico, nam fortiter non poſſum dicere, tibi proſpexiſti, ſi vera audio, qui ante libelli tui editionem, cum Cantabrigienſibus quibuſdam, accepta ab illis ſyngrapha, pactus es, ut, ſi forte ſuborire-

tur,

ctum tibi fuerit (ô Oxonienſis) quorſum pertinebit novas Tragœdias excitare, bonas horas diſſidiis puerilibus male collocare, quæ in neceſſariis ſtudiis debeant conſumi, & ætatem tuam (quam audio jam confectam ſenio) tanquam ſi velles nuces repetere, nugis cruciare?

Ridendus ſenex pueri qùi ſuſcipit artes,
Tanquam ſi in cunas nunc remeare velit.

*Imo vero, *P. 11.

Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectat barbatum, amentia verſat:

ut Flaccus ait. Etenim nihil indecentius quam authoritatem habere ſenum, vitia vero puerorum: & ſeptennis quum ſis, nondum dentes edere. Id [1] tamen levius multo eſt, quam in Leonem tranſmutari. Etenim à ſene in puerum naturalior et decentior tranſmutatio eſt (ſiquidem bis pueri ſenes, juxta proverbium) ab homine vero in beſtiam, præter omnem naturam & decorum eſt. Verum ſi ab homine in beſtiam omnino velis transformari, quod non conſulo mi Oxon. per me licebit, non tamen video quo iſta transformatio, nec quid opus hîc ſit aut aſpero Leone, aut immiti Tigride, aut irritabili Pardo. Etenim,

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Neque certe terrorum commemoratio à veritatis authoritate deterrere poteſt: ut nec pulicis morſus juſta cauſſa, cur Leonem invoces. Id Leo cogitet, nullam

---

tur, qui eundem impugnaret, ipſi tuas protinus in reſpondendo vices capeſſerent, & pro te molerent. Hac ratione, ceu ignavus imbelliſque Rhipſaſpis, pulchre tibi poſt principia caveris. [1] De univerſo Oxonienſium cœtu dicta, pa. 405. reclamante numero ad hujus ſolius perſonam ma-

tam crudelem beſtiam eſſe, quæ non poſſit caſtigari: & repugnando, [1] quam nihil aliud tandem conſequetur
*P. 12. quam aut fuſtem, * aut militum inſignia cicatrices, aut quod pueri in faba, ut dici ſolet. καὶ γὰρ βαλὼν φεύξεσθαι οἴει, ut inquit Homerus. Etenim ſi ferias, evaſurum te putas [2]. Hæc eo dico, quod eum, quem prima [3] libri ſui editione joco luſuque egiſſe putabam, jam ſerio rem tractare ex ſecunda advertam, quum & calculos reduxerit, & veteri ſuæ ollæ novas anſas affixerit, calamo dentem poſtremo addiderit, atque ad arma ſe accinxerit. Exiſtimabam quoque, eum commentarios adhuc rudes, & quaſi à follibus etiamnum calentes, ſecunda cura voluiſſe duntaxat perpolire, nec de bello quicquam cogitare. Etenim in hoc genere ut nihil idem poteſt eſſe & feſtinatum & perpolitum, ita nihil ad laudem diligentiæ, ſimul & gratiam celeritatis ſine ſecunda manu poteſt reportare. Nam neque chorda ſonum reddit quem vult manus ſemper,

Nec ſemper feriet quæcunque minabitur arcus.

Quaſdam enim maculas incuria fudit: quaſdam humana natura parum cavit. Fingebam quoque per jocum luſos, & non ad contentionem elaboratos. Ve-
*P. 13. rum ſi ad *contentiones expeditior eſſe omnino volet Oxonienſis præter amicorum ſuorum voluntatem & conſilium, ſic expeditus eſto, ut ſunt pueri in ſupplicationibus Lovanienſibus, qui, ne decidant, alligantur equis. Certe [4] quod ad me attinet, ne ſumma quidem

---

le coarctat. 1 Leonem larva terres. 2 Nihil magis ſeriò ſcripſit. 3 Quæ hîc de libelli prima & 2ª. editione fingit, tam ſunt vera, quam quæ pag. 5ª. ſuperius produxit. 4 Pulchre diſſimulat. Nam diu antequam libellus hic prodiret, ingens de hac re volumen ſcripſit, quod ſe vivo non divulmanu hanc controverſiam ut inutilem attigiſſem, [1] ſed ad juventutis ingenia excitanda, ſtylumque exercendum relegaſſem, niſi ob eas, quas ante dixi, pacis & concordiæ cauſſas, niſi Oxonienſi ſeni in eo, quod petit, de conſenſu ſcriptorum aliqua ex parte ſatisfaciam, ac juvenum concuſſionibus ac palæſtris ſenectæ ætati ſatis iniquis, & plus juſto temerariis [2] hominem ſenem [3] liberem. Patior enim ego facile ſuum cuique pulchrum eſſe, & quum mihi nec ſeritur nec metitur, πολλὰ χαιρέτω. Si tamen cujuſquam ingenium uſque adeo tetricum ſit, atque ab omnibus gratiis alienum, tanquam ſi ex Trophonii antro veniret, aut ex ſaxis aut quercubus natus eſſet, ut nec verum ferat, nec amicam & feſtivam orationem honeſta æmulatione, ſi qua *fuerat, nulloque incommodo enunciatam ſuſtineat, quid facias? Ego vero ne longiori morer procemio, dicamque numero quæ ſentio ſingula, primo loco Antiquarii epiſtolam proferam, ut apes adverſas, ut aiunt, primum abigam: tum Oratoris verba adducam: tertio Oxonienſem hiſtoriolam aſſcribam: ad poſtremum, cum Oxonienſis argumentis illa omnia componam: obiterque pro re nata, veri conſtituendi cauſſa, meam ſententiam intertexam, ut ſic omnem controverſiam, ſi poſſit fieri, reſcindam. Incipiam ab iis, quæ ad Cantabrigienſem antiquitatem faciunt, tum ad ea tranſibo, quæ ad Oxonienſem pertinent.

* P. 14.

Antiquarii epiſtola.

"Cœpit Cantabrigia" (inquit Antiquarius in epiſtola ad Oratorem) "anno mundi 4321. ex nigro co-

---

gandum decreverat. [1] Harum rerum juvenibus minus apta tractatio. [2] Cur ſenem ſenior ipſe, aut ſenium rides? [3] Præſtantior eſt leonum ſenectus, quam hinnulorum juventa.

“dice univerſitatis, in quo multa habes de origine Cantabrigienſis Academiæ. Ex aliis tamen libris vetuſtis[1], quos vidi, anno mundi [2] 1829. & anno 3377. & 4095. & 3588. cœpiſſe intellexi. Quam poſtremam *ſupputationem veriorem [3] exiſtimo, quod circa ea tempora Gurguntius fuit, quo regnante cœpit Cantabrigia [4] omnium conſenſu. Ex his (etſi ſcriptores varient) ſcire tamen licet [5] antiquam eſſe Academiam, quod etiam multis argumentis per controverſias comprobare poſſem. [6] Ea olim Granteceſtria dicebatur, longe lateque diffuſa [7] ad Granteceſtriam pagum, & agrum domorum ultra Caſtrum, hamaxeo coquorum farcimine noſtra memoria celebrem. Ejus alium authorem quam Cantabrum Hiſpanum non reperio, præterquam apud Polydorum Vergilium[8], qui ejus originem ad [9] Sigebertum recentem authorem refert: quod mihi non videtur veriſimile multis de cauſſis. Cantabrum authorem agnoſcere Academiam, [10] ejus epiſtola ad Philippum Hiſpaniæ Regem quarto Nonas Auguſti 1554. ſcripta, docet. Hæc quod ſa-

*P. 15.

---

1 Vetuſtatis tantum nomine commendat: de induſtria non nominat. 2 Mirum ſane, quam inter ſe conveniant in temporum ſupputatione. Hîc conciliatore opus eſt. 3 Nigrum Codicem tanquam mendacem tacite arguit. 4 Pugnantia loquitur. 5 Antiquam fateor. pag. 431. 6 In hoc errat. ibidem. 7 Granteceſtriam hanc tam longe lateque diffuſam Beda, teſtis oculatus, hiſt. Angl. li. 4°. cap. 19°. deſolatam civitatulam vocat. ibidem. 8 Hoc ſolus Polyd. non affirmat, ſed alii multi, pa. 432. 9 Sigebertus ſupra [a] nonginta aut eo amplius annos vita functus eſt: non ergo recens. ibid. 10 Academiæ teſtimonium in propriæ antiquitatis probationem affert, homo nullius judicii. pag. 33.

(a) F. nongentos.

"tisfacere poſſunt petitioni tuæ, & diligentiam tuam "in ea re vellem excitare, plura non ſcribo.

"Vale.

*Hactenus Antiquarii epiſtola, ad amicum ſcripta familiariter, nihil ſuſpicati (credo) in lucem eam aliquando prodituram, aut ejus rationem ſeſe redditurum, etiam ſi caſus vellet aliquando ut excideret. Ex hac tamen fortuna facile videas, quanta res ſit veritas, quam conſtans atque ſimplex. Sequuntur Oratoris verba ad Reginam, ex Oxonienſis commentariis ad verbum deſumpta. "Supereſt adhuc (excellentiſſima prin-"ceps) quum poſita ſunt breviter multorum collegio-"rum incunabula, ipſa Academia noſtra quando eſſe "cœperit, paucis explicetur. Hiſtoria noſtra ſcriptum "eſt, à Cantabro quodam Hiſpaniæ Rege, quum dome-"ſtico tumultu patria ejectus, in noſtrum regnum ap-"puliſſet, Gurguntii temporibus fuiſſe exſtructam. Hu-"jus authores ſententiæ Lelandus & vanitatis arguens "et mendacii, Sigebertum regem facit Academiæ no-"ſtræ conditorem, in quo pernicioſum reliquit exem-"plum nimis curioſe in hiſtorias inquirendi, & ſibi "quoque parum conſuluit. Nam ſi ipſe tam multis "non credat mirabiliter in hoc conſpirantibus, quis "paulo magis conſideratus, ei ſoli fidem eſſe putabit "adhibendam? Sed ſive ad hunc, ſive ad illum autho-"rem referatur, illud conſtet inter omnes, Oxonienſi "Academia noſtram multis eſſe annis antiquiorem. "Nam illa ab Aluredo rege dicitur inſtituta, quem "omnes ſciunt & Gurguntio & Sigeberto ætate multo "fuiſſe poſteriorem. Illud præterea ad magnam no-"ſtram gloriam omnes una voce teſtificantur hiſtoriæ, "Oxonienſem Academiam à Cantabrigienſi doctiſſimos "mu-

*P. 16.

Oratoris verba.

*P. 17.

“mutuatam eſſe, qui prima ingenuarum artium incunabula
“in ſuo Gymnaſio traderent. Pariſienſem
“etiam,quaſi Coloniam à noſtra Academia ductam, Alcuinum
“noſtrum Bedæ diſcipulum, à Carolo magno
“Gallorum Rege magnis locupletatum beneficiis habuiſſe,
“qui diſcendi cupidis, quaſi ludum quendam
“bonarum artium Lutetiæ primus aperuerit”. Hæc
Orator.

Oxonienſis hiſtoriola. Subjungam Oxonienſem Hiſtoriolam, ex procuratorum libro in Aſſertionem Oxonienſis viri tranſcriptam.

*P. 18. “*Conteſtantibus [a] pleriſque chronicis, multa loca per
“orbis climata variis temporibus variarum ſcientiarum
“ſtudiis floruiſſe leguntur. Omnium autem inter Latinos
“nunc extantium ſtudiorum univerſitas Oxonienſis,
“fundatione prior, quadam ſcientiarum pluralitate
“generalior, in veritatis catholicæ profeſſione firmior,
“ac privilegiorum multiplicitate præſtantior inveni-
“tur, prout ſuæ fundationis inſinuant hiſtoriæ Britannicæ
“perantiquæ. Fertur enim inter bellicoſos quondam
“Trojanos, quando cum duce ſuo Bruto Inſulam
“tunc Albion, poſtmodum Britanniam, ac demum dictam
“Angliam, triumphaliter occuparunt, quoſdam
“Philoſophos adventantes,locum habitationis ſibi congruæ
“in ipſa Inſula elegiſſe, cui & nomen, videlicet
“Grekelade, hi Philoſophi, qui Græci fuerant, uſque
“in præſentem,quaſi ſui veſtigium reliquerunt. A quo
“quidem loco non longe municipium Oxon noſcitur
“eſſe ſitum, quod propter amnium, pratorum, & nemorum
“adjacentium amœnitatem, Belloſitum olim
*P. 19. “antiquitas, poſtmodum Oxon, à quodam *vado vicino
“ſic dictum, populus Saxonicus nominavit, & ad
“locum ſtudii præelegit.

[a] *Vide Lelandi Itin. Vol.* IX. *p.* 123.

Oxonienſis contra Antiquarium.

Hucuſque Oxonienſis hiſtoriola, ante commentarios Oxonienſis viri publicata. In his omnis Oxonienſis oratio verſatur, in his conſumitur, dum hiſtoriolam Oxonienſem ſtatuat, & Antiquarium cum oratore (qui à Cantabrigienſis Academiæ antiquitate ſtant) refellat. Sed qua ratione & authoritate, quo judicio & gravitate jam expendamus. Et primo [1] quæ Antiquario objicit: "quem occæcatum (ut ait) uſque adeo non puduit prodigioſæ Μυθολογίας, ut quum veram (ut videtur) gloriam in vana antiquitatis opinione potius, quam in virtutis ac literarum cultu, ſitam eſſe falſo ſibi perſuadeat, Cantabrigienſem Academiam, anno à creatione mundi 1829. longe ante inhabitatam inſulam, niſi à Gigantibus, cœpiſſe, nimis quam impudenter dicat. In quo acerbus tu quidem accuſator es (mi Oxonienſis) & parum æquus atque moderatus. Etenim expenſis verbis tuis perquam odioſis, ſermoniſque tui gravitate intolerabili, & cum epiſtola Antiquarii diligenter *collatis, majorem licentiam & dicacitatem deprehendimus, quam veritatem & modeſtiam invenimus: ſtomacho profecta verba magis, quam ex re ſuſcepta: criminationis nimium, argumenti nihil. Alioqui, licet graviter, æquo tamen animo patiendum Antiquario fuit. At quum morbo animi magis quam judicio iſta facis, quumque nodum tantum in ſcirpo quæris, idque cum acerbitate animi, quid dicamus contra Antiquarium ſane non habemus. Neque enim iſte ſcribit, incepiſſe Cantabrigienſem Academiam anno

Confutatio Oxonienſis ſententiæ.

*P. 20.

---

[1] Locus eſt pa. 391. ubi antiquarium nuſquam nominat. Hîc autem ad unicam torquet perſonam, quæ ibi de multis dicta ſunt. Notat autem eo in loco illos vetuſtos ſcriptores, quorum ipſe opinionem rejicere videtur, quod à poſtrema et veriori, ut ei videtur, ſupputatione recedant.

mundi 1829. ſed refert tantum, quæ in codicibus an-
tiquis viderat. In quibus ſi quis error eſt, in authores
litem intendas oportet. Se autem non illam, ſed ex
multis, quas citat, poſtremam temporum ſupputatio-
nem magis approbare, nimirum 3588. quæ per omnia
cum recentium ſcriptorum (quorum authoritate in hac
controverſia tu quidem diligenter uteris) ſupputationi-
bus convenit, Stovei nempe, & Lanqueti. Iſti enim
ſcribunt, Gurguntium regnaſſe anno à mundo condito
*P.21. 3588. & ante Chriſti adven*tum 375. Itaque pone
ſupercilium (ô Oxonienſis) mitte imperium. Cogita,
A Gigantum temporibus literæ in Britannia. te ædilitatem gerere ſine populi ſuffragio. Ceterum
ſi dixiſſet Antiquarius, Cantabrigienſes ſcholas Gigan-
tum temporibus fuiſſe conditas (quod non dicit ta-
men) rem tam abſurdam non dixiſſet, quam tu exiſti-
mas, nec ante litteras in Britannia excultas. Nam, [1]ut
ἀπὸ Ναννάκου (ut aiunt) ordiamur, atque à ſeculo aborigi-
num rem repetamus, etiam Gigantes (ſi neſcis) noſtræ
inſulæ aborigines, ſapientiæ [2] ſenſum habuiſſe, probita-
tem dilexiſſe, & literas excoluiſſe, Gildas, rerum Bri-
tannicarum memorabilis ſcriptor, & fidei integræ hi-
ſtoricus (ut Gul. Noviburgenſis ſcribit) teſtatur, &
Polydorus Vergilius lib. Angl. hiſt. primo refert, quo
loco ſcribit, inſulam Britanniam incolas habuiſſe ſta-
tim poſt Noæ diluvium, & habitatores ejus primos
Dei cognitionem habuiſſe perfectiſſimam. Nec deeſt
verbis fides. Etenim Beroſus, antiquæ memoriæ ſcri-
ptor, & in eum Annius Viterbenſis libro antiquitatum
*P.22. quinto ſcribunt, pium quendam Gigantem, *qui (quo-
niam omnibus ſua ætate ſapientior fuerat) Samothes

---

[1] Captata digrediendi occaſio, ut centones nobis faciat.

[2] Quis hoc negat?

dictus eſt, cognomento Dis, ſtatim poſt inundationem terrarum, ſeu Noæ diluvium, inſulam incoluiſſe, aboriginibuſque in Britannia atque Celta imperaſſe, à quo inſula primum Samothea dicta eſt, & gens primo Samothei, maxime Philoſophi & Theologi, qui religionis Samothei ſectatores exſtitere. Poſt Samothen, Sarron quidam Britannorum Celtarumque rex tertius fuit, qui ab infantia literas & præclaras artes adamavit, publicaque literarum ſtudia Britannis atque Gallis primus inſtituit. Unde Sarronidæ apud Diodorum lib. hiſt. rerum antiquarum ſexto. Quo mortuo ſucceſſit Druys (qui Beroſo Dryius dicitur & peritiæ plenus, Senecæ de morte Claudii Dryus) Britanniæ rex quartus, à quo Philoſophi, quos Laërtius libro de vitis Philoſophorum primo, σοφοὺς καὶ σεμνοθεοὺς (non σαμοθεοὺς) & Pom. Mela de ſitu orbis libro tertio, ſapientiæ magiſtros vocat, Druydes (ſeu, ut Seneca, Dryudes) appellati ſunt. Etſi Plinius nat. hiſt. *lib. XVI. cap. ult. Druydes à δρῦς nominari interpretatione Græca videri poſſe ait, quod ſine ejus fronde nulla ſacra conficiebant Druydes. Hi & nomen & originem in Britannia primum acceperunt, ac poſtea Gallis nomen & ſcientiam impartiverunt, communi utriuſque Rege Druyde exſiſtente. Atque ut initium à Druyde in Britannia habuere annis ante Chriſtum 1013. ſic & finem in Britannia poſt Chriſtum natum habuerunt annis 179. Quin & primos muſicos, teſte Cæſare, Britannia peperit, quos Bardos olim dicebant, atque adhuc Cambri dicunt, à Bardo quodam quinto Britannorum rege, homine inventione carminum & Muſices inclyto, ut Beroſus memoriæ prodidit, qui in regnum ſuffectus eſt, poſtquam Druys annos regnaſſet duodecim. Hi Poëtæ erant, & egregia facta virorum illuſtrium carmine

Samothea.

Druys.

Druydes.

*P. 23.

Bardi.

ad lyras atque organa celebrabant, canendique arte excellentes erant, ut Diodorus Siculus Libro ſexto Hiſtoriæ Rerum antiquarum memorat.

*P. 24. * Albion quoque primus in Britannia docuiſſe creditur
Albion. aſtrorum ſcientiam. Sed de his plura Diodorus, Strabo, Lucanus, atque Nonnius Marcellus. Qualis autem Druydum diſciplina fuit, & quemadmodum ex Britannia in Galliam promanarit, copioſe docet Julius Cæſar commentariorum ſuorum de bello Gallico libro VI. quo minus mihi Gigantum diſciplinas obiter commemoranti, atque ad inſtitutum feſtinanti, his immorandum
Gigantes. longius ſit. Verum nomen fortaſſe Giganteum incognitum & contemptum, atque vulgo etiam fabuloſum, facit, ut res Oxonienſi minus approbetur. Equidem [1] non alios fuiſſe Gigantes exiſtimo, quam procerum & incorruptæ magnitudinis naturalis primi ſeculi hominum genus (quod etiam Beroſus videtur approbare, quum Noam unum inter gigantes fuiſſe tradit) eoſque non à monſtruoſa (ut ſtultum vulgus putat) magnitudine appellatos, ſed à ſolo, in quo nati ſunt, denominatos. Gigantes [2] enim ſeu γηγενεῖς, terræ filios, ſeu aborigines, [3] denotat, ſeu, ut Cæſar vocat, indigenas.
*P. 25. Quod * ſi unus aliquis, ut Golias, Polyphemus, & Gogmagogus (quem duodecim cubitorum fuiſſe, & Goëmagot vero nomine appellatum cap. IX. lib. I. de geſtis Britonum Galfridus memorat) ceteris major vi-

---

[1] Galfr. Monumetenſis & alii diverſum plane ſentiunt.

[2] A poëtis non niſi phyſica ratione ſic dicti ſunt.

[3] Aliter his verſibus ſenſit poëta.

Terra ferax, & amœna ſitu, dum nomen haberet
Albion, indigena plena gigante fuit.

Si gigas aboriginem ſignificet, et præterea nihil, quid opus hoc vocabulo *indigena*?

debatur, id evenire, ut in noſtro genere, tum ſolebat, quum luxurians parentum natura, huberiorem ſolito materiei copiam, et formæ majorem vim ſubminiſtraſſet. Nam & inter gigantes ſuæ erant & diverſæ magnitudines, ut & hodie inter noſtri temporis homines, ſi parvos propter degenerem longi temporis ſobolem cum magnis componerem. Neque pudeat nos quod actum aut natum prius eſt referre, nec gigantes aborigines habuiſſe, quum & præclara gens Germanica ſuo Thuiſcone, Italica ſuo Gomero, & Hiſpanica ſuo Tubale gigantibus & aboriginibus glorientur. Itaque nihil hîc eſt, quamobrem offendatur Oxonienſis.

De vera autem gloria [1] in vana antiquitatis opinione potius, quam in virtutis & literarum cultu ab Antiquario poſita, certe merito poſſet, ſi notum non fuiſſet * univerſo populo, & à Polydoro [2] Vergilio, homine Italo, & in neutram partem inclinato, confeſſum, Cantabrigienſem Academiam cum Oxonienſi & potuiſſe ſemper, & nunc quoque poſſe de virtutis, literarum, ingeniorum, fœtuſque ſui gloria certare, non dicam ſuperare: multo vero magis, ſi exemplis rem explicare, & perſonarum ſuperiorum & præſentium temporum ſplendore & nobilitate illuſtrare voluiſſem. Etenim, ut à fœtus numero ordiamur, Joannes Major homo Scotus, & recens Hiſtoricus ſcribit, [3] ætate ſua annis abhinc plus minus quinquaginta retroactis, exſtitiſſe Cantabrigiæ quatuor aut quinque millia Scholaſticorum: quo tempore plures Oxonii non fuiſſe, idem Major author eſt: quamvis innumerum [4] ab ipſo ini-

* P. 26.

De utriuſque Academiæ numero.

---

[1] Captatur alia digrediendi occaſio. [2] Lege Polydori verba pag.433. [3] Hæc in gratiam ſcripſit hoſpitæ academiæ. pag.433. conſulenda eſt. [4] Incredibilem ab ipſa ſtatim inſtitutione, Polydorum ſecutus, dixit.

tio Oxonienſis profiteatur. Imo vero, quo propius ad initia Oxonienſis ſcholæ accedes, eo pauciores invenies. Anno enim verbi incarnati 1209. authoribus Radolpho Nigro, & Matthæo Pariſio, tria [1] tantum millia erant. Eorum verba hæc ſunt:

*P. 27. * "Clericus quidam apud Oxoniam mulierem quan-"dam caſu interfecit, & per fugam ſibi conſuluit. Un-"de Præfectus urbis & alii quærebant homicidam in "hoſpitio ſuo, quod cum tribus ſociis ſuis clericis lo-"caverat: ceperuntque tres illos clericos homicidii "penitus neſcios, & in carcerem retruſerunt, &, ju-"bente Rege, propter interdictum exoſos extra villam "ſuſpenderunt. Unde receſſerunt ab Oxonia ad tria "millia clericorum tam magiſtri quam diſcipuli, ita "quod nec unus ex omni Univerſitate remanſit. Quo-"rum quidam apud Cantabrigiam, quidam vero apud "Radyngum, quidam quoque apud Maideneſtane li-"beralibus artibus vacantes, villam Oxoniam vacuam "reliquerunt.

Hactenus Pariſius atque Niger. Meminit hujus hiſtoriæ & Polydorus Vergilius lib. hiſt. ſuæ Angl. XV. ſed imperfectius. Sed de numero utriuſque Academiæ, ſeorſum alio in loco. De literis autem ſi experimentum cupis, Hiſtoricos excute omnes[2], faſtos omnes & tempora *evolvito mundi, [3] & ſuperiores aut ſaltem

De utriuſque Academiæ literis.

*P. 28.

---

[1] Hujus rei rationem quære pag.434. [2] Ne unus quidem ſcriptor ante Gulielmi, Neuſtriorum ducis, tempora Cantabrigienſis academiæ meminerat. [3] Multas toties jacentis, tantum non propter varias eaſque graves clades & calamitates penitus deſertæ, academiæ tuæ reſtaurationes habes in libri progreſſu pag.129. et quatuor aliis inſequentibus: quare ſi tu probe memor eſſes, cum hîc tum ſupra pag.26. inconſideratæ jactantiæ tuæ pruritum reſtinxiſſes opinor. Nec, dum tuam acad. laudibus evehis (quod

et

pares ſemper invenies Cantabrigienſes: quod & ante diximus, & mox ex Polydoro oſtendemus. At noſtra ætate, & recenti adhuc memoria cognitum eſt & illud, anno Dominicæ incarnationis 1533. Procancellario Simone Heynes, procuratoribus Gul. Caco & Joanne Tayler, Oxonio Cantabrigiam [1] veniſſe Throgmertonum quendam, ſingularis doctrinæ & humanitatis virum, altero pari doctrina viro, & Oxonienſi juriſconſulto [2] aſſociatum, qui una atque altera quæſtione, in quibus multum verſati ſunt, propoſita, univerſis ſe artium & juris utriuſque ſcholis Cantabrigiæ oppoſuerant. Verum in prima congreſſione atque quæſtione, qua defendebat jus civile fuiſſe medicina præſtantius, ſic afflictus Throgmertonus eſt ab adverſariis [3] Joanne Redmanno & Nicolao Ridleio artium magiſtris, Joanne Rokesby & Eliſæo Pryce, Hoſpitii ſancti Nicolai juris Baccalaureis, ut ſecundus ille Throgmertoni ſocius, imparem ſe exiſtimans in tanta Cantabrigienſium *doctrina, nec tantum belli impetum ſe ſuſtinere poſſe ratus contra tantos hoſtes, cogebatur ægritudine ſimulata [4] ſe clam ſubducere. Quo audaci facinore offenſi Oxonienſes, utrumq; [5] revertentem in exſilium, ut aiunt, relegarunt. Erant autem per ea tempora Oxoniæ diſſidia inter medicos & juriſconſultos, de ſua cujuſque facultatis præſtantia, ac proceſſus conſeſſuſque loco &

Diſputatio inter Cantabrigienſes & Oxonienſes.

* P. 29.

digni-

---

et nos non ſine cauſſa facimus) noſtram, præter omnem veritatis rationem, inciviliter dicam an invidenter? imo et virulenter & impudenter, deprimere ſtuduiſſes. 1 Egregiam vero laudem, & ſpolia ampla refertis. 2 Conſule pag. 434. 3 Bancus & Bernardus, qui huic interfuere ſpectaculo, Throgmartonum magna cum laude cum Cantabrigienſibus diſputaſſe affirmant. 4 Non ſimulavit ægritudinem. 5 Hoc quoque falſum eſt.

Eraſmus Cantabrigiæ ſtuduit.

dignitate. Quid multis? Deſiderius Eraſmus Roter. homo Hollandus atque doctus, libro epiſtolarum ſecundo, in epiſtola [1] ad Bovillum, ſic Græcis Latiniſque literis, ſic mathematicis Theologiciſque diſciplinis effloruiſſe Cantabrigienſem Academiam ſcribit, ut cum primis hujus ſeculi ſcholis certare poſſit. Quo certe quid in rem honoremque Cantabrigienſem dici poteſt magnificentius? quid in laudem gloriamque virtutis & excellentis doctrinæ Cantabrigienſis Gymnaſii honoratius? maxime à tam laudato & honorato viro, tam docto & experienti ſene, tam gravi & ingenioſo judice.

*P. 30.

Oxonienſis Acad. laus.

Sentio tamen [2] quam optime de virtute * & literis veſtræ florentis Academiæ, de nutrice omnis humanitatis, de collegiorum magnificentia & numero, ut & de Oxonienſi viro non male, niſi in quibus non bene jam ante ſenſit, & in quo commentus præterea eſt, Antiquarium Polydoro ſubiraſci [3], quod Cantabrigienſis Gymnaſii originem ad Sigebertum recentem authorem retulerit, nihilque antiquum illi videri, niſi quod multis annis Chriſti nativitatem anteceſſerit. Sed hæc quoniam Antiquarii cauſſam (quæ non ex perſonis ſed ex genere quæſtionis pendet) non oppugnant ſed perſonam, nec authoris ſui defenſioni proſunt ſed officiunt, noſtro judicio commenta ſunt non bene ſentientis animi (quod pace tua dixerim) ad calumniam potius excogitata, quam ad juſtæ cauſſæ defenſionem concepta. Nam quid bilis, quidve ſtomachi in hiſce antiquarii verbis eſſe poſſit, equidem non video. “Ejus alium “authorem quam Cantabrum Hiſpanum non reperio, “præterquam apud Polydorum Vergilium, qui ejus “originem ad Sigebertum recentem authorem refert, “quod mihi non * videtur veriſimile multis de cauſſis”. *P. 31. Quibus verbis quid poteſt eſſe ſedatius? quid mitius? quid omni bile magis vacuum? quid modeſtius? Sedata [1] ſatis eſſent certe (ô Oxonienſis) omnia, ſi tu ſedato eſſes animo. Sed in Antiquarium ſic affectus videris, ut eum, ſi vel feſtucam moverit, verbis hercule non bene ſanis, imo pene dixi rabioſis ſuavis homo laceres, ϗ ἀμφ᾽ ἀστραγάλοισι χολωθεὶς, ſic ſævis tamen, ut canis in lapidem, (ita ſi liceret dicere) etſi alicubi rides blandum, in laudes vertis ſtylum, verbis coquinariis ϗ μειλιχίοις demulces hominem, & roſas loqueris Protheus alter, ſed quas tamen cum anemona certe licet conferre. Siquidem vulnere dato medicinam adhibes, & eodem ſpiritu calidum & frigidum ſufflas. Sed tempera te magis (mi Oxonienſis) & gratiora erunt omnia. Mihi certe nec Lydorum carycæ, nec μαστίγων ψόφοι placent. Ceterum ſi non ſolum ſubiraſceretur Antiquar. ſed & incandeſceret acrius, atque exardeſceret quoque inflammatus, quid hoc referret tua? quid ad antiquitatem Oxon. confirmandam aut refellendam * faceret? *P. 32. Non enim affectus faciunt fidem. Neque ſi recentem vocet Sigebertum, cum primo authore Cantabro componens, quid abſurdi dixerit? quum Sigebertum primum fuiſſe non ante in controverſiam venit, & jam in controverſia poſitum, nondum eſt definitum, Cantabro ſemper primo habito. Itaque dum tu de ira, de antiquitate ante & poſt Chriſtum (quæ contentioſi animi imagines videri poſſunt, ut pace tua dixerim) & quid antiquum & non antiquum videatur antiquario, verbis quantum potes crimineris, vide ne firmis interim argumentis probari poſſit, non tantum antiquitate Chriſtiana, ſed ante-Chriſtiana quoque (ut ita dicam) Cantabrigienſem Academiam fuiſſe inſtitutam.

---

[1] De hac Eraſmi epiſtola, et bonarum artium pariter ac linguarum florentiſſimo apud Oxonienſes ſtatu, Cantabr. tum cæcutiente, leges plura pag. 435, 436, 437. [2] Quis credat? [3] Vide quam copioſam ſcribendi materiam unica vox (*ſubiraſci*) huic ſedato homini ſubminiſtraverit.

---

[1] Obſerva quas extra cauſſam excitet tragœdias.

Verum non ſolum iræ hominem inſimulas, ſed & vanitatis quoque & mendacii licenter admodum tuo more alio in loco arguis. "Etenim Antiquarium ſcri- "bis citaſſe neſcis quam Polydori epiſtolam, in qua "Polydorus Cantabrigienſem Academiam Cantabrum "authorem agnoſcere dicat". Sed nolim ſic cantes luſ-
*P. 33. cinia. Nam ſi paulo *conſideratius eam rem expendiſſes, neque umbram pro corpore, falſum pro vero habuiſſes, ac tum demum animi tui ſenſum explicaſſes, certe neque operam luſiſſes, neque exiſtimationem [1]tuam læſiſſes, neque in epiſtolam Polydori (quæ nulla eſt) divinationibus & commentis parum aptis atque commodis uſus eſſes. Non enim ex Antiquarii verbis Polydori epiſtolam intelligendam, ſed Academiæ decerno. Nam hæc verba, *ejus epiſtola*, quæ in Antiquarii literis continentur, non ad Polydorum referenda ſunt, ſed ad Academiam: ut dicat Antiquarius, *ejus Academiæ epiſtola, non ejus Polydori*, quod tu non animadvertis, ô Oxonienſis. Tanta enim levitate, tanquam alatis pedibus, in hoc campo feris, ut non ſentias quid calces, & tanta exſultatione deprehenſi erro-

---

[1] Tu potius culpandus, qui ἀμφιβολικῶς ſcribens, errandi occaſionem ſubminiſtraras. Nam quis unquam tam nullius te hominem judicii exiſtimaſſet, ut velles aliquando ipſius academiæ teſtimonium in propriæ antiquitatis probationem afferre? Quid enim hoc aliud, quam ex filio [a]ſiſcitari, num pater furtum commiſerit?

(a) *Sic:*

ris geſtis, ut non cernas quid deprehenderis. Ne ſis tantæ intemperantiæ in alterutro, ô Oxonienſis, ut de re nuſquam exſiſtente, ut ſi eſſet, pronuncies, ne Argivus ille Horatianus videaris, qui hactenus inſaniebat, ut totos dies ſolus deſideret in theatro, ri*dens, plaudens, gaudens, quod crederet, illic miras agi tragœdias, quum nihil omnino ageretur, interim falſi gaudii uſura fruitus. Ita Ἑρμόδωρος λόγους ἐμπορεύῃ, & inanes voces in aërem ſpargis, dum falſas iracundias, prodigioſas Μυθολογίας, vanas opiniones, & nimias impudentias non merenti Antiquario acerbius objicis. *P. 34.

Oxonienſis contra Oratorem.

Atque hæc quidem ſunt, quæ in Antiquarium, tanquam incredibilia [1] in epiſtola proferentem, obiter (ut ait) adducit Oxonienſis. In Oratorem vero, tanquam credibiliora & probabiliora dicentem, ſic conſequenter, dataque opera ſcribit. "Sunt tamen alii" (inquit) "qui intra credibilitatis (ut hoc verbo uti liceat) limites ſeſe continentes, & veluti à manifeſtis mendaciorum portentis abſtinentes, ad neſcio quem Cantabrum Hiſpaniæ regulum, qui Gurguntii temporibus vixit, illius originem referre malint. Sed neque hos recte ſentire, ſed toto (quod aiunt) cœlo errare, manifeſte ſtatim docebo. Orator Cantabrigienſis, huic favens ſententiæ, mire infenſus videtur Joanni Lelan*do, peritiſſimo dubio procul Antiquario &c. quod hujus authores ſententiæ vanitatis arguens & mendacii, unus auſus eſt (ut ille ait) tam multis in hanc rem conſentientibus contradicere, et, rejecto Cantabro, Sigebertum, Oſtroſaxonum regem, primum illius inſtitutorem facere". *P. 35.

Confutatio argument. Oxonienſis.

Ubi illud placet (mi Oxonienſis) credibile [2] tibi videri, Cantabrum Acade-

---

[1] Conſule pag. 438.

[2] Credibile idem poſſe eſſe et falſum,

miæ Cantabrigienſis authorem eſſe, etſi falſum dicas, idque te probaturum affirmas. Sed quemadmodum publicato jam libello tuo confirmaveris, jam expendamus. "Lelandus" (inquis) "hujus ſententiæ authores vanitatis arguens & mendacii, Cantabrum authorem fuiſſe negat, Sigebertum ait. Addis, [1] in marginali nota apud Polydorum Lelandum ſcripſiſſe, _ſe apud quoſdam miræ vetuſtatis Britannicarum rerum ſcriptores legiſſe, tempore Britonum tam Græcas quam Latinas ſcholas ad vadum Iſidis floruiſſe, eaſque bellicis tumultibus deletas fuiſſe, & non ante Alphredi tempora reſtauratas eſſe._ Ad poſtremum ſcribis, _ſi Lelandi liber_ [2] _de Academiis_
*P. 36. *_Britannicis prodiret in lucem, apertiſſime convinceret errorem illorum, qui nullum non comminiſcuntur, quo Cantabrigienſem Academiam, neſcis quot annorum centenariis, veſtra antiquiorem eſſe probent._

Quod ad primum attinet, quis homo ille Lelandus [3] fuit, & qua mente conſtabat, per longam familiaritatem didicimus. Novimus & in vita & in morte, intus & in cute. Et quamvis erat homo (non nego [4]) doctus atque diligens, erat tamen in gloriam ſuam nimium effuſus, & plane Mævius aut Suffenus: tantæque fidei, quantam fecit aut ratio [5] aut authoritas. At quum nullam aut rationem [6] aut authoritatem contra Canta-

---

ſum, diſce pag.438.

[1] Verba ipſa reperies pag.438.

[2] Vide pag.442.

[3] De Lelando Balei habes elogium, pa.440, 441.

[4] Amice tu quidem facis, qui mortuum inſectaris.

[5] A Lelando ea exigit, quæ ab infimæ notæ ſcriptoribus non exigit. pa.441.

[6] Hæc ejus eſt ratio. Sigebertus Cantabrigienſis academiæ fundator fuit. Ergo, vana & mendax eſt hiſtoria, quæ Cantabrum facit authorem. Præterea. Ubi de excidio Granteceſtrenſis urbis ſive antiquæ Grantæ, & de nova Granta, et ejuſdem academia, ac etiam de

Granta

brum, atque adeo univerſam hiſtoriolam hic adduxerit præterquam affectus, tantumque dicat, *ſe nunquam vidiſſe vaniora aut ſtultiora* (quod non ſatis probat, vana aut ſtulta eſſe, quod is ita dixerit) non eſt quamobrem ei fidem adhibeam, etiam ſi aram tenens affirmaverit, & hiſtoriolæ Cantabrigienſis authoritatem, antiquam [1] quidem illam, rejiciam, *maxime in re ſuis temporibus extra omnem controverſiam poſita, atque etiam noſtris (niſi in quibus etiam evangelicæ veritates controvertuntur) recepta & comprobata. Quam hiſtoriolam etſi tu per omnia non probes, ego tamen neque hîc neque in multis aliis eam rejiciam, quum ſcriptorum (maxime Ranulphi & Malmesburienſis inter alios multos, inter quos eſt Beda & [2] Alfridus authore Lidgato) conſenſum [3] videam, quem mox aperiam. Antiquam voco hiſtoriolam, quod nuper nata non ſit, neque à Cantabrigienſibus in gloriam ſuam commenta, neque domi ſuæ nata, contra quam Oxonienſis exiſtimat, ſed ante annos multos [4] ab authore, cujus nomen cognitum non eſt (licet quidam ad [5] Cantelupum referant)

De authoritate Cantabrig. hiſtoriolæ.

*P. 37.

Granta flumine, contra quam nigri codicis hiſtoria loquitur, in his locis, illum non omnino ſine authoritate ac ratione loquutum videbis. Ibi permultas, eaſque juſtiſſimas, rejectionis hujus cauſſas, ac rationes invenies. 1 Antiquam dicit, quum tamen à quo conſcripta ſit, neſciat. 2 Fibroleganus ſive Beverlacenſis. 3 Cum nigro codice horum conſenſum promittit, ſed in quibus non oſtendit: nec poteſt opinor. præterea hii ſunt in ſuis libris muti: in alienis operibus multiloqui. Ea de cauſſa nullius ſunt hæc authoritatis. 4 Hæc admodum antiqua non eſt, quæ Cantelupum authorem habet. Vixit enim Cantilepus tempore Henrici 6^{i}. & annis abhinc plus minus 70. vita functus eſt. Neque multum refert, quam nova ſit aut vetus hiſtoria, ſed quam vera ſit, et vẽterum ſcriptis conſentanea. 5 Cantilepum.

rant) conſcripta & per orbem ſparſa. Et quamvis noſtra ætate per venerandum ſenem, & bonæ memoriæ virum Gulielmum Buckenham Theologum, Collegii Gonevilli & Caii Cantabrigiæ præfectum, quum eſſet Procancellarius, in nigrum Academiæ codicem inter *P. 38. alia Gymnaſii monumenta ſit transfuſa, *non tamen *Antiquit. nigri codicis.* tum primum ab eo, tanquam à primo authore, conſcripta fuit, ut recens opus videatur. Cujus ſi color offendit, ſi ideo ineptum putes quod niger ſit, en & candidum proferemus, ne quid in candidam veritatem peccet niger codex, ut tu quidem cenſes: en flavum quoque atque ruffum dabimus, ſi quid colores ad veritatem puritatemque cauſſæ faciant. Si papyrus novitatem arguit, διφθέρας, ſi libet, vel Amaltheæ capræ exhibebimus. Sin atramento recens videatur, minio literiſque aureis artificioſe elaboratis, ſcita vetuſtaque manu ſcriptum oſtendemus. Si novam libri faciem incuſas, ejus argumenti alios vetuſta imagine decoratos commonſtrabimus. Si veſtis nova, ſi integra diſplicet, etiam vetuſtate laceras & detritas producemus. Sin apud ſolos Cantabrigienſes in archivis hunc repoſitum exiſtimes, etiam apud hujus regni proceres, alioſque venerandos viros non paucos procul à ſcholis, inter *P. 39. vetuſtatis venerandæ monu*menta, non unum, ſed plures, non novos, ſed veteres religioſe aſſervatos intelliges: ut hîc omnibus modis tibi ſatisfiat, ſi quoquo modo id poteſt fieri.

Jam vero quod ante diximus, fuiſſe recepta & comprobata [1] præteritis temporibus quæ de Cantabrigiæ ortu & Cantabro in hiſtoria ſcribuntur omnia, diploma ſeu privilegium Cadwalladri regis (de quo poſtea) certiſſimum facit teſtimonium: ut ceteros omnes ſcriptores atque teſtimonia taceamus.

---

[1] Tam certò iſta probat, quam certum eſt, Cadwalladrum unquam tale diploma conceſſiſſe: quod nunquam fecit.

Ad ſecundum argumentum dicimus, nobis fidem non facere, ſi Lelandus dicat nota marginali apud Polydorum, quoſdam miræ vetuſtatis ſcriptores tradere, tempore Britonum Oxoniæ ſcholas Græcis Latiniſque literis floruiſſe, quum nec proferat eorum teſtimonia, nec indicet nomina. Quaſi vero quicquid in buccam illi venerit, hiſtoriæ vim haberet, aut quod ab Hiſtorico dictum ſit, juratores non exigeret, contra quam Seneca de morte ſeu ἀποθεώσει Claudii ſenſit. * Siquidem in nota quoque marginali apud Gualterum Coventrenſem, anno Annalium 1117. ubi mentio eſt Crikladi, ſed non ejus loci Academiæ, idem manu ſua ſcripſit, Crikladi fuiſſe aliquando Academiam, quum tamen in commentariis [1] in Cygneam Cantionem, indocti vulgi ſomnium eſſe dicat, locum illum Crikeladenſem Græcanicis ſcholis fuiſſe inſignem. Dabis veniam ergo, ſi nobis ſecundum allegata & probata, ut juriſconſulti ſolent dicere, judicandum ſit. Quod deinde objicis, *ſi Lelandi*[2] *liber de Academiis prodiret in lucem, illos convinceret qui antiquiorem Cantabrigienſium Academiam Oxonienſi aſtruant*, perſimile videtur illi argumento, quod veteri noſtro proverbio dicitur, *ſi cœlum ruat, caperentur alaudæ*. Nam quum neutrum ſit, nec ille quicquam probat, nec iſtud quicquam capit.

* P. 40.

Poſtremo, quod aſſeris, non Lelandum ſolum, ſed & veterum & recentium ſcriptorum probatiſſimos monumentis prodidiſſe, Sigebertum Cantabrigienſis Aca-

---

[1] Tua me ratione tuebor. Nulla hanc opinionem authoritate vel ratione refellit: ſine his tu ejus authoritatem non admittis, pag. 441. [2] Pag. 442.

de-

*P.41. *demiæ conditorem exſtitiſſe, tuo more dolis agis (ut
tua pace dicam) & non juſtis argumentis: adeo morbus
iſte adlubeſcit, ſi quem corripuerit. Nam [1] poſtquam
ab uno atque altero recentiori auſpicatus fueris,
ut Polydoro, Baleo, atque Lilio (quorum oſcitante
uno oſcitat & alter, nam unum Polydorum authorem
ſequuntur omnes) quum locus ſit introducendi veteres
ſcriptores, nullum prorſus introducis, ſed in alium locum
differs, hiſce verbis. “De veteribus ſcriptoribus,
“qui in eandem pedibus (ut dicitur) eunt ſententiam,
“mox [2] dicemus. Proximis tamen verbis, quaſi ſola
vetuſtatis commemoratio ſine teſtibus atque teſtimoniis
productis ſufficeret, Larus parturis, concludiſque
ad iſtum modum. “Clare jam liquet [3] opinor, non
“tam male ſibi conſuluiſſe Lelandum, quam prædicat
“orator, quando non ſolus affirmat, quod tam multi”
(ſic enim authores numeras ut arenas) “cum illo tam
“veterum quam recentium ſcriptorum confirmant.
Quaſi vero utriuſque generis plures produxeris, ac non
*P.42. alterius duntaxat tres. Aut quaſi trium * iſtorum [4] teſtimonia
unum non eſſent, ſed plura, uno Polydoro authore,
pluribus, qui eum authorem ſequuti ſunt, referentibus.
Atque ita pedibus quidem itum eſt, ut tu
dicis, ſed peronatis certe: & iis non plurium veterum

---

[1] Pag. 443. [2] Quod hîc diſtulit, ſuo loco diligenter præſtitit. [3] Recte quidem. Nam ſolus Lelandus Sigebertum academiæ Cantabrigienſis conditorem non facit: ſed & permulti alii, tum veteres, tum recentes. Hujus rei 8. teſtes producti ſunt: quos tu multos eſſe non putas.

[4] Cur hîc in teſtium numerum recipiendos non putas, qui idem cum aliquo teſtantur? Certe juriſconſulti hos ſolos, qui in teſtimonio conſentiunt, pro idoneis admittunt. Vide pag. 443.

pro tua pollicitatione, ſed unius recentis. In hoc tamen caute agis, quod, [1] *opinor*, narras, quum certa res non ſit, & ni opineris, nihil prorſus concluderes. Eſt enim, *opinor*, baſis, fulcimentum, & nervus tui argumenti. Idcirco ſimplicius fuit, quum, *opinor*, narras, *neſcio* dicere, quum ad iſtum modum plura in re dubia & incerta liceat opinari, ſic ut dubium ſit, *naviſne an galerus, lepus an filix ſit*, ut dici ſolet. Poſtea tamen in alieno argumento, interpoſitis aliquot paginis, quaſi in confirmationem hujus argumenti longius diſſiti, pleno ore profundere te putas veteres ſcriptores, quum tamen nihil tanto hiatu dignum [2] profers, & paucos admodum adducis, qui certe non Sigebertum authorem aſſerant, quod in controverſia fuit, ſed aliud quid, nempe Cantabrigienſem Academiam, non * univerſalem ſcholam, qualem Sigebertus poſuiſſe dicitur, ſi Diis placet, oſtendant, iſtis verbis. "Reſtat jam [3], ut veterum "ſcriptorum teſtimonio probemus, talem à Sigeberto "Academiam Cantabrigiæ non eſſe inſtitutam, qualem "ſupra definivimus. Et ſic ab alliis ad cepas diſſiliens, oculos Oratori technis atque dolis perſtringere tentas, quibus M. Cicero nihil odioſius putat. Lib. enim offic. I. vim & fraudem beſtiarum eſſe exiſtimat. Alteram enim leonis, alteram vulpeculæ eſſe judicat, neutram hominis eſſe cenſet, & fraudem odio dignam majore: totiuſque injuſtitiæ nullam capitaliorem eſſe

*P. 43.

---

[1] Vocabulum iſtud (*Opinor*) non refertur ad res illatas: ſunt enim certiſſimæ: ſed ad Londinenſis animum, cui an ſatis perſuaſerit, adhuc dubitat Oxonienſis. Quid hîc abſurdi eſt? (*opinor*) in re dubia. quippe de aliena mente, non de rebus ipſis illatis, ut tu male accipis, dubitat. [2] Imo ſane idipſum colligunt ex Bedæ loco lib. 3°. Angl. hiſt. cap. 17. qua de re pag. 443. [3] Vide pag. 442. & 443.

quam eorum, qui tum quum maxime fallunt, id tamen
agunt, ut boni viri eſſe videantur. Nam etſi id utile
ſit cauſſæ, non eſt tamen honeſtum perſonæ. Qua de
cauſſa ſapienter Ariſtides, qui diſſuaſit, ne Lacedæmo-
niorum claſſis incenderetur. Nam etſi commodum id
fuiſſet Athenienſibus, non tamen honeſtum erat: ſen-
tiens cum Furio Camillo de proditione Faliſcorum,
& cum Fabritio de tollendo Pyrrho, eam eſſe veram
victoriam, quæ ſalva fide & integra dignitate parare-
* P.44. tur. Ego tamen æquior ſum (mi Oxonienſis.) *Nam
ſine pennis volare, haud eſſe facile ſentio: & fraudes
doloſque imbecillum decere, dixit olim Seneca: & eos
maxime, qui quum ſuperos nequeunt flectere, Acheron-
ta ſtudent movere. Sed adjicis ex Lelando, *Rouſum, ſeu
Roſſum, quendam Waruicenſem authorem novum, & anno
gratiæ* 1491. *viventem, ſcripſiſſe contra librum Cantabrigien-
ſis hiſtoriolæ.* Id ſi fecerit (ô Oxonienſis) quid mirum,
obſecro te, quum eadem ſchola qua tu edoctus eſt?
At Lelandus [1] ille tuus, cui tu tantum tribuis, Roſſum
illum longe majoris diligentiæ hominem fuiſſe, quam
judicii, monumentis ſuis tradidit. Sed neque diligen-
tiæ ſane nimiæ. Etenim in libro de Academiis Brit.
ſcribit, Crekeladam, Latheladam, & Lecheladam, tres
fuiſſe Academias, quum tamen ex Jorenal. conſtet hiſt.
Lathelade & **Lechelade**, eundem fuiſſe locum. "Apud
"Lathelade" (inquit hiſtoria) "quæ modo vocatur
"Lechelade, juxta Oxoniam. Vin' ergo tantum in
affirmatione ejus pondus eſſe, ut citra authoritatem
* P.45. quod cupis efficiat? * & Cantabrigienſis antiquitatis

---

[1] Hîc citatur adverſus Roſſum Lelandus, cujus authoritatem quum contra te facit, penitus repudias. Huic ego Baleum oppono, qui longe aliter de Roſſo judicat. Quære pag.444.

fidem & authoritatem, quæ altiores egit radices quam ut iſtis modis poſſit everti, unius oris ſpiritus & inanis vox convellat? Itaque quum, præter ſententiam ejus nullo confirmatam argumento, contra antiquitatem Cantabrigienſem nihil adducis, nihil aliud eſt quod contra eum ipſe dicam, quam referentis Lelandi judicio, ſcribentis Rouſſi authoritatem repellam. Polydorus certe Vergilius, homo doctus atque moderatus, uſque adeo non videtur hiſtoriolam Cantabrigienſem rejicere, ut in dubia authoris fide [1] propter ſolam nominis incertitudinem, etiam in confirmationem adducat. Nam lib. V. Angl. hiſt. quo loco Cantabrigienſem Academiam Oxonienſi antiquiorem probat, ſic ſcribit. "Certat [2] nominis celebritate cum Oxonienſi Gymnaſio Academia quæ Cantabrigiæ apprime floret, "quæ tametſi ſcholaſticorum numero, & cœnobiorum "magnificentia minus vincit, bonarum tamen artium "feracitate nequaquam impar eſt. At vero antiquitate longe præſtat[3]. *Quod quum paucis interpoſitis comprobaverit, hæc aſſumit. "Verum [4] ſi commentariis credimus incerti authoris, antiquior eſt tum oppidi tum Gymnaſii origo. Ita Polyd. de hiſtoriolæ authore (quiſquis ille fuit, qui Cantabrum [5] Hiſpanum Cantab. gymnaſii authorem facit) non inique cenſuit.

1. *Antiquitatis Cantabr. confirmatio.*

*P. 46.

2.

---

[1] Non citat Polydorus nigri codicis hiſtoriam: ſed aliam æque incertam. ut ex collatione diſcere poteris pag. 445. et ſequentibus. [2] Conſule pag. 433. [3] Addit Polydorus hæc verba: "Ab hac enim academia Cantabrigiæ poſita, "uſque ad initium gymnaſii Oxonienſis, anni interfuere "265. &c." Erroris cauſſam aperit aſſertio Oxon. [4] Aliorum opinionem non ſuam hic refert Polyd. [5] Eo in loco non Cantabrum Hiſpanum, ſed Bartholomæum hominem Cantabrum, conditorem facit. Vide pag. 446.

Et quum ſcholaſticorum numero minime vincere dicat, non inferiorem tamen eo nomine ſenſit. At literis, parem quidem, antiquitate [1] vero, longe ſuperiorem. Quod idem quum Orator dicat, non video ſane, quæ ſit Oxonienſi Academiæ facta [2] injuria (de qua tamen Oxonienſis conqueritur) non magis certe quam fratri natu minori, quod frater natu major ſuperior ætate cenſeatur.

Hic tamen Polydorus ſi ejus ſolus eſſet ſententiæ, nec alios plures aſſertores haberet, Oxonienſi æquior eſſem. Jam vero quum ſcriptorum conſenſus ſit (ut Antiquarius & Orator dicunt) nec tanta paucitas quantam Oxonienſis putat, ſpero futurum, ut & Oxonienſis ipſe de ſententia deduci poſſit, & illi facile perſuadeam (ni omnino præfractus homo ſit, *& parum audiens rationi) vera eſſe, quæ de Cantabro, Cantabrigienſiſque Gymnaſii Antiquitate dicuntur omnia: nec tamen ampliorem fidem poſtulo, quam aut ratio aut authoritas fecerint. Incipiam ab incerto authore, ut certorum authoritate comprobem, non illo quidem primo, ſed alio: non ob id tamen minoris fidei quod nomen non habeat, quum rarum admodum ſit noſtræ gentis ſcriptoribus nomen addidiſſe, propter modeſtiamne an gentis morem neſcio, an tertio aliquo, nimirum quod veritas odium pariat, libertaſque dicendi hiſtorica periculum afferat: aut, ne videatur famam aucupari: neve materia detrahendi detur: ne vileſcat opus cognito authore, ne materia non reſpondeat dignitati perſonæ. Quæ cauſſæ eſſe poſſunt quoque, ut ſi quando nomen addant, tam occulte id faciant, atque literis

*P. 47.

Cur ſuppreſſa Scriptorum nomina.

Ratio explicandi occulta Scriptorum nomina.

---

[1] Vide aſſertionem pag.410. [2] Si tantum Polydoro attribuis, cur cum illo Sigebertum academiæ Cantabrig. conditorem non facis?

majuſculis initialibus capitum proœmii, libri, aut utriuſque id abſcondant, ut te omnino lateat, niſi collatis literis. Ad quem modum Polychronici ſcriptor & nomen & profeſſionem in proœmio libroque primo iſtis, quæ ſequuntur, literis explicat. *PRAESENTEM CHRONICAM COMPILAVIT FRATER RANULPHUS CESTRENSIS MONACHUS. Idem de arte prædicandi. ARS RANULPHI CESTRENSIS: interpoſito inter ſingulas literas integro capite. In qua explicandi nominis ratione ſi diligentior eſſe cupis, & illud obſervandum tibi eſt: ſi duæ literæ capitales ejuſdem figuræ duorum conſequentium capitum concomitentur, alteram tantum eſſe aſſumendam. Joannes Sulgenus quoque (quem Sulghenum & Sullienum Walli nominant) memoratæ eruditionis vir apud Cambros, qui vitam patris ſui Sulgeni (proximi ante Abrahamum Sancti David epiſcopi, priuſquam Gul. Normannus in Britannia gubernaret) verſu quidem exametro, ſed literis Saxonicis ſcripſit, nomen ſuum capitalibus Carminum literis explicavit. Inter quæ illud memorabile eſt, fuiſſe patris ſui memoria in Anglia & Hibernia clariſſimas literarum ſcholas, quod iſtis verſ*ibus extulit.

*P. 48.

*P. 49.

Quı poꞅꞇquam pꞃımo Nablam ꞇeneꞃ eꝺıꝺıꞇ ınꝼanꞅ,
Peꞃluꞅꞇꞃaꞇ ꞅcolaꞅ ꞅꞇuꝺıo ꝼloꞃenꞇe Bꞃıꞇannaꞅ.
Aꞇ cꞃeꞅcenꞇe ꞅımul aꞃꝺoꞃe ac ꞇempoꞃe mulꞇo,
Exemplo paꞇꞃum commoꞇuꞅ moꞃe leᵹenꝺı,
Iuıꞇ aꝺ Hıbeꞃnoꞅ ꞅophıa mıꞃabıle claꞃoꞅ.

Schola in Hibernia.

Neque novum ſane nominandi genus illud eſt, ſed vetus, quum obſervem, Sibyllam quoque Erythræam (ut de Ennio taceam) uſam eſſe. Etenim verſibus ſuis quum hæc de Jeſu Chriſto verba, ἰησοῦς χειστὸς θεοῦ ὗιος σωτὴρ, occultius vellet explicare, primis horum ſuorum verſuum literis omne myſterium, etſi retruſius, extulit.

*P. 50. * Ἰδρώσει γὰρ χθὼν, κρίσεως σημεῖον ὅτ᾽ ἔσται,
Ἥξει δ᾽ οὐρανόθεν βασιλεὺς αἰῶσιν, ὁ μέλλων
Σάρκα παρὼν κρῖναι πᾶσαν, καὶ κόσμον ἅπαντα.
Ὄψονται δὲ θεὸν μέροπες πιστοὶ, καὶ ἄπιστοι
Ὕψιστον μετὰ τῶν ἁγίων ἐπὶ τέρμα χρόνοιο
Σαρκοφόρων, ψυχὰς δ᾽ ἀνθρώπων ἐπὶ βήματι κρινεῖ.

Et quæ ſequuntur, ad viginti verſus: quorum ultimus eſt,

Ρεύσει δ᾽ οὐρανόθεν ποταμὸς πυρὸς, οὐδέ γε θείου.

Ex quorum priorum ſex carminum (quas ἀκροστιχίδας Græci dicunt) literis capitalibus compoſitis, Ἰησοῦς produco. Cętera brevitatis cauſſa reſeco. Illud addo tamen neceſſario, in ſexto verſu, ψυχὰς δ᾽ ἀνδρῶν non ψυχὰς δ᾽ ἀνθρώπων legendum eſſe. Sic enim carminis ratio poſtulat. Proinde caſtigandi ſunt codices Sibyllini,& ſi
P. 51. qui ſunt qui iſta mendoſe referunt: ut Euſebii λόγος βασιλικὸς in Conſtantinum regem, Divi Aug. lib. XVIII. de civitate Dei ad Marcellinum, cum ſcholiis Lodovici Vives. Meminit horum verſuum, ſed Latinorum, Matth. Pariſius in Hiſtoria majori, ætate quarta. Ad iſtum modum literis luſitare noſtris hominibus viſum eſt, aliquando in nominibus, aliquando etiam in
Hubaldus. carminibus, ut Hubaldo noſtro, Poëtæ non vulgari, qui de laude Calvorum ſcripſit ter quinquaginta verſus, ad exemplum numeri ter quinquaginta pſalmorum Davidis Prophetæ, quorum verſuum ſingulæ voces incipiunt à *c* litera, ad hanc formam.

Carmina clariſonæ calvis cantate Camœnæ,
Comere condigno conabor carmine calvos.

Quos primos ejus verſus exempli gratia aſſcribo. Atque ita iſti quidem literis: alii numeris ſua nomina explicarunt. Etenim ſcalæ chronicæ author, homo Britannus, etſi Gallice ſcribat rudius, & ordinis equeſtris Balneorum Regalium, *literarum Alphabeticarum numeris, non literis & figuris nomen ſuum expreſſit. Jungendo enim decimæ nonæ literæ Alphabeticæ (quæ eſt T.) octavam, decimam quartam, duodecimam, primam, & decimam octavam (quæ ſunt *H. O. M. A. S.*) reſultat proprium nomen *THOMAS*, etſi ſunt qui nomen illi Joannis fuiſſe ſcribant. Tum dein ſeptimæ (quæ eſt *G*) committendo decimam ſeptimam, primam vocalem atque tertiam (ſunt autem iſtæ *R.A.I*) cognomentum *GRAI* oritur: quod non male conjecturis ſuis conſequutus eſt in Aſſertione Arthuri Joannes Lelandus, qui opinatus eſt, hunc, Graium appellatum. Iſtiuſmodi involucris nominum & alii ſcriptores noſtri uſi ſunt, explicatu difficillimis, niſi artis eorum gnaris, ob eas (credo) quas ante dixi cauſſas: quo minus credas, minorem fidem adhibendam, quod cognomentis vacent. Quod ſi eo minoris fidei eſſent, quod nomina non haberent, neque decreta [1] Gratiani, neque Gloſſemata Accurſii, imo neque epiſtola divi Pauli ad Hebræos, tantæ fidei eſſent, quantæ *eſſe certe deberent. Nam epiſtolæ illi divum Paulum non addidiſſe nomen, notum eſt, & Gratianum atque Accurſium nomina in principio non appoſuiſſe (quicquid hodie à poſteris factum ſit, quod cognitus eorum ſtylus eſt) author eſt Joan. Andreas, juriſconſultorum non poſtremus, de re-

Graius.

* P. 52.

* P. 53.

---

[1] Certe neque hæc, quantumvis hodie apud nos meritiſſimæ fidei, ſtatim poſtquam edita ſunt, nec dum à doctis examinata, fidem publice apud omnes conſequuta ſunt: ſed eis tandem una cum tempore accrevit authoritas.

gulis juris ſexto. Imo neque commentariis tuis (ô
Oxonienſis) eſſet adhibenda fides, quod tuo careant
3. nomine. Sed redeo. Is, inquam, author [1] incerti quidem
nominis, authoritatis [2] tamen gravis, anno à Christo
nato 1447. minio & atramento in charta pergamena
ſcriptus, quum Londini, Eboraci, Caſtri puellarum
Nic. Trevetus. (quod Edenburgum dicit Nicolaus Trevetus in Annal.
regum Angliæ, in anno Domini 1189.) Carleoli (quod
Antoninus & Ranulphus Luguballiam vocant) Cantuariæ,
Septoniæ & Bathoniæ urbium authores & initia
explicuerit, univerſitatem [3] Cantabrigienſem (ſic enim
vocat) à Cantabro duce ædificatam aſſerit anno à mundi
creatione 4095. & frequentatam à Philoſophis ante
Chriſti incarnat. 394. ab adventu Bruti 2425. ab
*P. 54. ædificatione urbis Londini 2430. * Addit præterea
"conſtare" (hoc enim verbo utitur) "Cantabrigiam
"fuiſſe univerſitatem ante tempus, quo hæc ſcripſerat,
"annis 1825. Quibus explicatis, poſtremo in loco hæc
Urbes antiquior. & nobil. Britannicæ. ſubdit. "Et quia hæ civitates antiquiores & nobiliores
"erant in Britannia, de ceteris civitatibus ponam
"ori meo clauſtrum ſilentii. *Univerſitatem* dicens, ut
Univerſitas. & majores noſtri, quo ſenſu Cicero mundum dixit univerſitatem.
Nam ut hic res univerſas ſuo complexu
contineat, ita hæc univerſarum ſcientiarum cognitionem
& poſeſſionem habeat.

4. *Boulus.* Poſt hunc Rogerus Boulus, Neonamienſis hiſtoricus,
eſt, homo [4] doctus atque diligens, qui præterquam quod

---

1 Egregius. ſ. teſtis ἀνώνυμος· authoritatis tamen non contemnendæ, ſi huic quicquam credis. 2 Et quî id conſtat obſecro? num tibi familiariter notus eſt? 3 Hic quomodo cum Polydoro conſentiat, vide, quum hic à Cantabro, ille à Sigeberto, Oſtroanglorum rege, exſtructam aſſerat. Plura lege pag.448. 4 Hic nulli antea notus, quam

ſuis

antiquiſſimam eſſe tradat, etiam à Cantabro exſtructam ſcribit, & varias clades ex direptionibus & vaſtationibus Danorum, ex populationibus & injuriis Saxonum, perpeſſam explicat, de quibus in libris noſtris de Hiſtoria Cantabrigienſis Academiæ explicatius egimus. *Hiſtoria Cantabrigienſis Academia.* Refert [1]quoque Gurguntii temporibus inſtitutum gymnaſium anno mundi 4321. & ſecundum quoſdam *(inquit) 1829. ***P. 55.** Fidem facit authoritate variorum librorum vetuſtorum, quos invenerat in monaſteriis Angliæ, ſed præcipue Walliæ & Cornubiæ, & inter ea Morganenſi monaſterio: docetque in eo libro, non ſolum de Cantabrigia, ſed de aliis urbibus Angliæ pertractari, librumque ſic incipere: *Chronica vero, quæ ſunt imagines hiſtoriarum* &c.

5. Sed quia fuſior hic eſt, proniorque in rem controverſam de antiquitate Cantabrigienſis Academiæ (ne qua ſuſpicio eſſe poſſit falſæ aut authoritatis aut relationis, quod liber ſcriptus ſit, & nondum exſtat publice, ut nec multi alii noſtri ſcriptores quibus utor) viſum eſt Joann. Lydgati (Galfridi Chauceri, nobiliſſimi olim Poëtæ, diſcipuli, omnium poëtarum ſui temporis in Anglia facile principis, ſicut Baleus ſcribit) *Lydgatus.* proferre teſtimonium, opus jam ante annos multos Anglico metro formulis excuſum, omnique populo divulgatum. In quo non ſuam profert ſententiam, ſed Bedæ *Beda.* & Alfridi *Alfridus.* transfert hiſtoriam: quos conſtanter affirmare dicit, Cantabrum ducem, *Partholini regis Hiberniæ fratrem, ***P. 56.** Cantabrigiam ſuper Cantam fluvium, muro cinctam, turreque defenſam condidiſſe, nomenque Cantabrigiæ dediſſe anno mundi 4348. à transmigra-

---

is titulis à te primum ornatur. Lege de hoc authore et jus teſtimonio plura pag. 449. [1] Bowlei verba non recitat: ſed pro arbitratu ſuo loquentem inducit.

tio-

Cantabrigia prima univerſitas.

Cantabrigiæ laudatio.

tione Babiloniæ annis 230. & ante Chriſtum annis 539. Authores præterea eſſe, Cantabrum Athenis edoctum, inde Philoſophos advocaſſe, & Cantabrigiæ docendi gratia collocaſſe: & ab his initiis ad ſuam (Bedæ & Alfridi) memoriam, primæ ſcholæ & Univerſitatis nomine Cantabrigiam claruiſſe. Dein acceſſiſſe Caſſivellauni Regis favorem anno à tranſmigratione Babiloniæ 532. qui, multis conceſſis privilegiis, gymnaſium non ſolum exornavit, ſed etiam amplificavit: Quumque Romam ſocietate Julii Cæſaris concedendum fuit, multos præclaros Cantabrigienſis Academiæ viros ſecum abduxiſſe. Ad extremum, & antiquitate venerandam Academiam, & fama honeſti nominis prædicatam eſſe, quod nunquam facinoroſæ hæreſeos infami nota contaminata exſtiterit. Hæc Beda & Alfridus Beverlacenſis interprete Lydgato, cujus * verba etiam Anglica poſuiſſem, ſi ipſe Latine non ſcripſiſſem, aut opus non exſtaret publice. Hinc natum puto, quod Joffridus, Croilandenſis hiſtoricus (cujus hiſtoriæ extremam partem quidam ad Petrum Bleſenſem referunt) ad iſtum modum de Cantabrigia ſcribat. "Jam magnam "videmus, jam lætificatam civitatem Dei, & totam "Angliam factam frugiferam per plurimos Magiſtros "Doctoreſque de Cantabrigia exeuntes, ad ſimilitudi-"nem ſanctiſſimi Paradiſi. Tantus erat honos Cantabrigienſis Academiæ.

* P. 57.

6. Secundum Lydgatum [1] eſt et alius ſcriptor, anonymos quidem, ſed bonus author in primis, qui ſcriptis ſuis commendavit, Cantabrigiæ Univerſitatem ince-

---

[1] Quid ineptius, quam illius vel bonitatem vel fidem laudare, quam nec ipſe expertus es, nec à quoquam diſcere potes: quum omnibus ſit æque ignotus?

piſſe ante tempus Caſſivellauni annis 322. & Caſſivellaunum exſtitiſſe poſt tranſmigrationem Babiloniæ annis 532. & Gurguntium floruiſſe anno Mundi 4317. circiter Dionyſii Siculi tyranni tempora, ut Ranulphus lib.I. & III. ſcribit.

7. *P.58. Lego etiam in vetuſto quodam libro *Joannis Warkeworth, Lanfrancum quendam idoneum authorem ſcripſiſſe chronicon Wallice, quod olim inter chronica alborum monachorum Morganiæ repertum, ſic ſcriptum habuit. “Anno à mundi creatione 4824. Gurguntius, Bellini filius, Bartholomæo & Cantabro, propter ſeditionem in partibus Hiſpaniæ factam, apud Inſulas Orchadum in mari obviavit, quorum precibus poſt multa acquieſcens, conceſſit eis Hiberniam tunc ad inhabitandam. Etiam eodem anno Cantabrigia ſumpſit originem. Hæc Lanfrancus.

8. Accedit iſtis vetus [1] genealogiæ principum Cambrorum, Britannicorum, & Saxonicorum author, non minus gravis quam doctus. Is linea ſeu proſapia principum Cambriæ, ubi de Bladud mentio eſt, ſic ſcribit. “Facta eſt Cantabrigia à Cantabro duce ante incarnationem per annos 394. & à Philoſophis frequentata, ut dicit Gildas in lingua Britannica. Hæc quidem ille. Eo etiam libro, quem ſcripſit de victoria Aurelii Ambroſii (regis *Britonum & reparatoris monaſterii *P.59. Weſtmonaſterienſis anno 1088. ut ex hiſtoria ejuſdem eccleſiæ intelligo) multa de Cantabrigia Gildam ſcripſiſſe, author eſt Joannes Herriſonus. Idem genealogiæ ſcriptor, ubi ad Aluredum ventum eſt, in linea Weſtſaxonum ad iſtum modum habet: “Iſte Aluredus fundavit [2] Univerſitatem Oxoniæ anno Domini 873.

---

[1] Nullum finem facit citandi obſcuros, & apocryphos ſcriptores, et nulli notos. [2] Genealogicus iſte fatetur,

“ Sed Cantabrigia erat fundata à Cantabro duce ante
“ incarnationem annis 394. & à Philoſophis inhabita-
Cantabrigia longe ante Oxonium. “ ta. Et ſic Cantabrigia erat ante Univerſitatem Oxoniæ per 1267. annos. cujus libri Genealogici initium eſt: *Cuilibet principi congruum, utile, & honeſtum eſt, genealogiæ ſuæ ſeriem cognoſcere* &c. quod addo[1], ut libro ſit authoritas, quum non ſit illi nomen.

9. *Diviſienſis.* Confirmat Richardus Diviſienſis, antiquus & ipſe ſcriptor, doctus in primis atque elegans, ex Caſtro de Diviſis in Wiltonia provincia oriundus, qui in epitome rerum Britannicarum graviter ſane in hæc verba ſcribit. *P. 60. “Gurguntius. In hujus * tempore condita[2] eſt “ civitas Scholarium Cantabrigia à Cantabro duce.

10. His ſuffragatur Joannes Herriſonus, Artium & Medicinæ doctor, & author [3] non incelebris, idem plane in ſumma ſentiens, quæ hiſtoriola, ac præterea docens, Cantabrum anno ſexto Gurguntii eidem [4] fuiſſe obviam in mare. Scripſit iſte anno ſalutis 1464.

11. Nicaſius Cadnæus quoque de adventu Julii Cæſaris, vir cum primis doctus, author eſt, civitatem Cantabrigiam, ſtudiorum matrem, fuiſſe anno mundi 4415. ſuper Cantæ flumen in orientali plaga Britanniæ artificioſe conſtructam à Cantabro Regis Hiſpaniæ filio, tempore Gurguntii Regis Britonum, & multipliciter decoratam Philoſophorum præſentia, ex qua proceſſerunt Doctores & Poëtæ totius Europæ.

12. Quin & Guolphgangus Juſtus, rei Academicæ non indiligens ſcrutator, in Catalogo Academiarum tradit,

---

Aluredum fundaſſe Academiam Oxon. A°. Domini 873.

[1] Quaſi fictis & mendacibus libellis ſua deſint principia.

[2] Grantanam forſan condidit academiam: non Cantabrigienſem.

[3] Qui nunquam tamen antea in teſtimonium productus eſt.

[4] Nihil hæc ad Novæ Grantæ antiquitatem faciunt.

eſſe qui[1] Cantabrigienſem Academiam antiquiorem ſtatuant, quam aut Polydorus aut *Baleus ſtatuerunt. *P. 61. Quod certe eſt veriſſimum, quum ſint qui ſcribant, tempore Regis Bladud, qui Gurguntium anteceſſit, fuiſſe conditam.

13. His ſubnectam Georgium Lilium, diligentem ſane virum, qui in chronico Anglorum Regum, in Aluredo [2] conteſtatur, Cantabrigienſem Academiam ante Oxonienſem fuiſſe annis 265. nec tamen ſe extendit ultra Sigeberti tempora.

14. Cum iſtis, quod ad gymnaſii authorem attinet, conſentit Georgius Coriatus, [3] Poëta Oxonienſis, & cum primis elegans, hiſce verſibus:

Et duo ſunt totum gymnaſia nota per orbem:
Oxonium ſtudiis florens, mihi dulcis alumna,
Regis opus: tuaque illuſtris Rex Cantaber ædes,
Magnifice florens ſacris Academia muſis.

15. Secundum hos Stoveus[4] eſt, in cujus authoritate totus conquieſcis, qui in epitome chronicarum ex antiquis monumentis, *his ſubſcribit, quem tamen tu *P. 62. Oxonienſis adverſari dicis. Is poſtrema ſua editione, δευτέραις φροντίσεσιν aucta, & non ante annum Domini 1566. in octavo excuſa, ſcribit, *Gurguntii temporibus conſtructam Academiam*: *Sigeberti reparatam*[5]. At Gorbomanni temporibus (quem Huntudonenſis & Monumetenſis Gorbonianum vocant) qui exſtructam dicunt, er-

Gorbonianus.

---

[1] At, receptos et fide dignos eſſe ſcriptores, non addidit.
[2] In eo Polydorum ſequutus erravit, quod pædagogium academiam appellaverit.
[3] Quæ tua eſt faciendi poëtas authoritas.
[4] Stoweus, ſuaſu Londinenſis, deceptus, priorem ſuam ſententiam in pejus mutavit.
[5] Revixiſſe per eum bonas literas ſcribit.

Granta & Grantam.

rore nominis *Grantam* deluſos cenſet, quod Cantabrigiam, Grantam quoque ea ætas nominavit. Atque ita quum Grantam Lincolnienſem ædificatam dicerent, Grantam Elienſem ædificatam ſcribunt. Sed quum *ædificatam* dicunt, *reparatam*[1] intelligunt: quum alioqui unum & idem principium ætate Gurguntii (quod jam nunc conſtat) atque etiam Gorboniani (quod nondum conſtat) natura eſſe negat. Monemutenſis vero lib. primo cap. XXI. de templis exſtructis & reparatis à Gorboniano ſcribit, de civitatibus non ſcribit. Etſi Eulogii hiſtoriarum ſcriptor[2], libro ſecundo quinti libri (nam quintum in plures dividit) Gorbonianum civitates renovaſſe, duas * autem de novo ædificaſſe monumentis tradidit, Grantam[3] ſcilicet & Cantabrigiam, eaſque ſuo nomine inſigniviſſe: pari forſan cum priori errore. Nam Granta ſeu Cantabrigia nominis ſimilitudine nihil habet cum Gorboniano commune, niſi cum Grandobodia, altero ejus apud authores corrupto nomine, convenire dicas. Hinc tamen natum videtur, quod hiſtoria Sancti Albani, & Thomæ Lanqueti chronicon tradant, ante Chriſtum natum 303. per Gorbonianum Cantabrigiam exſtructam. Niſi ſi forte idem Eulogii author, Cantabrigienſe caſtrum vocet Grantam, quo nomine id olim appellatum, antiquæ memoriæ ſcriptor Felix monumentis ſuis prodidit. Gervaſius tamen Tilberienſis Cantubricam antiquitus appellatum ſcribit. At Grantam pro caſtro dixiſſe, non

* P.63.

Caſtrum Cantabrigienſe.

---

[1] Manifeſtam vim infert hiſce noſtrorum annalium ſcriptoribus, dum *exſtructam, hoc eſt, reparatam*, falſo interpretatur. [2] Hic contra te facit, niſi forſan Grantam & Grantamiam male confuderit. [3] De exſtructis à Gorboniano, et à ſuo nomine appellatis, *Grantham* & *Cantabrigia*, & de caſtro, plane nugatur.

ſit veriſimile, quum caſtrum urbs non ſit: de qua hic ſermo eſt. Quomodocunque ſe res habet, etiam iſta authoritate Eulogii, multo antiquior eſt Academia quæ Cantabrigiæ eſt, quam quæ eſt Oxonii.

*Sequitur & Jacobus Middendorpius[1] de Academiis celebrioribus, & Cantabrigienſem Oxonienſi antiquiorem dicit. Addit & hoc, *ſunt qui antiquiorem putent.* 16. *P.64.

Sed hi poſtremi, recentes ſunt. Redeo ad antiquos: Ranulphum dico & Huntudonenſem. Sic enim Henrici Huntudonenſis, ſummi hiſtorici & archidiaconi, nomen in vetuſtis codicibus ſcriptum invenio. Hi, libris hiſtoriæ ſuæ primis, inter antiquiſſimas[2] & nobiliſſimas totius Britanniæ urbes Cantabrigiam connumerant. Utriuſque verba ſubſcriberem, niſi uterque idem prodiderit. Quia tamen Huntudonenſis plenius ſcribit, atque alterum tum antiquitate, tum authoritate antevertit, ejus ſolius verba ſubjunxiſſe ſatis fuerit. "Erat autem" ([3]Britannia inquit) "civitatibus quondam viginti octo nobiliſſimis inſignita, præter caſtella innumera, quæ & ipſa muris, turribus, portis "& ſeris erant inſtructa firmiſſimis. Civitatum autem "nomina hæc erant Britannice. Cairbranc, id eſt, Eboracum: *Cairchent, id eſt, Cantuaria: Cairgorangon, "id eſt, Wigornia: Cairlunden, id eſt, Lundonia: "Cairlirion, id eſt, Leiceſtria: Caircollon, id eſt, Coleceaſtria: Cairgloue, id eſt, Gloueceaſtria: Caircei, "id eſt, Ciceaſtria: Cairbriſtou, id eſt, Briſtollia: Cairceri, id eſt, Circeceaſtria:" (Aſſerus de geſtis Alphre- 17. 18. *Antiquæ urbes.* *P.65.

---

[1] Hic, unum ſecutus Polydorum, cum eo dormitat.
[2] Ut ſit urbs antiquiſſima, academia tamen nihilo erit antiquior.
[3] Producit probatos, ſed extra cauſſam, ſcriptores. Vide pag.458.

di

Cantabrigia antiqua civitas.

*P.66.

di anno 679. Cirrenceaſtre interpretatur:) "Cairguent, id eſt, Winceaſtria: Cairgrant[1], id eſt, Granteceaſtria, quæ[2] modo dicitur Grantebrigia: Cairlion, quam vocamus Cairleuil: Cairdauri, id eſt, Dorceſtria: Cairdorm, id eſt, Dormeceaſtria; quæ ſita in Huntedonenſi provincia ſuper flumen quod vocatur Nen, penitus deſtructa eſt: Cairloitchoit, id eſt, Lincolnia: Cairmardin, quæ nunc quoque ſic vocatur: Cairguorton, Caircucerat, Cairguortegern, Cairurnach, Caircelennon, Cairmeguaid: Cairleil, id eſt, Luguballia: Cairperis, id eſt, Portcheſtre: Cairlegion, in qua fuit archiepiſcopatus tempore Britonum; nunc autem vix mœnia ejus comparent, *ubi Uſca cadit in Sabrinam: Cairdraiton, Cairmaircipit" (forſan Cairmunicip, quod Nennius Verulamium, notam adhuc urbem propter Sanctum Albanum, vocat:) "Cairſegent, quæ fuit ſuper Thameſin non longe à Redinge, & vocatur Silceſtre. Hæc erant nomina tempore Romanorum & Britannorum. Hactenus Huntudonenſis. Cui conſentit & Gildas de geſtis Britonum, qui viginti octo eſſe dicit, & recenſet nominatim, ſed ſine[3] interpretatione. Et Ranulphus quoque, qui enumerat quidem, ſed pauciores: & pro *Cairperis* & *Silceſtre*, legit *Caerberis* & *Seleceſtre*. Sunt & alii qui triginta duas recenſent, & *Caerperis* legunt. Alfridus & Radulphus Marrham in manipulo chronicorum viginti octo fuiſſe dicunt, ſed decem & octo tantum referunt, & aliquibus nominibus ſcribendis à ceteris variant: ut Cairlud, id eſt, Lundon: Caerglau, id eſt, Glouceaſtria: Caerceri, id eſt, Circeſtria: Caergrant, id eſt, Cantabrigia (quo modo etiam nominat Joannes Ufforde in Scuto Bedæ:) Caerleil,* id eſt, Luguballia: Caerporaris, id eſt, Porceſtria: Cairdorin, id eſt, Dorceſtria: Cairludcoth, id eſt, Lincolnia: Caermarlin, id eſt, urbs Merlini: Caerſegent, id eſt, Siliceſtre, quæ ſuper Thameſin non longe à Redinges ponitur: Caerlium vel Caerlegion, id eſt, urbs Legionum: Caerbadon, id eſt, Bathonia: Caerpaladur, id eſt, Septonia, quæ hodie dicitur Shafteſbery. Ninianus quoque in Eulogio hiſtoriarum has eaſdem urbes recenſet: & Nennius in Catalogo urbium. Aſſerus de geſtis Alphredi anno 875. de Grantabricge quoque meminit. *P.67.

---

[1] Veterem Grantam antiquam eſſe urbem quis negat?
[2] Male hæc verba addit Huntudonenſis, locorum vicinitate deceptus: nec quenquam ex vetuſtioribus in hoc ſequutus eſt. [3] Ergo Cairgrantum Cantabrigiam non eſt interpretatus.

19. De his viginti octo civitatibus, muris, turribus, portis atque propugnaculis bene munitis, Beda quoque eccleſiaſticæ hiſto. gentis Angl. lib. I. cap. I. meminit. Muros [1] habuiſſe inter eas Cantabrigiam, quam *Grandaceſtriam* in impreſſis, *Grantaceſtre* in ſcriptis, & *Grantaceaſtre* in Saxonicis libris Beda vocat. Idem Beda [2] lib. IIII. ejuſdem hiſt. cap. XIX. in illis, cap. XXI. in Saxonicis aperte docet. Nam [3] *juxta urbis muros* (inquit) *repertum eſt ex* * *albo marmore divæ Etheldredæ monumentum.* Ex verbis item commemoratis Henrici Hun-

Muro cincta Cantabrigia.

*P.68.

---

[1] Muros habuiſſe Cairgrantum et Granteceſtriam ſæpe legitur: at Cantabrigiam non item. [2] Hic nuſquam Cantabrigiæ meminit. [3] Quorſum hæc omnia? nempe horſum, uti ſuſpicor. Ex iis 28. urbibus unam fuiſſe Cantabrigiam Beda intellexit: quia Ranulphus et Huntudonenſis aliique recentiores huic illam numero incluſerunt. Vera eſſe quæ dicis concedo: ſed parum efficax eſt ratio. Nam poſteriorum ſcripta ad veterum normam examinanda ſunt: non econtra, etiam te judice.

tudonenſis lib.I. de antiquis urbibus, & Ranulph. Ceſtrenſis ex lib.I. cap.XLVII. de eiſdem ſcire licet, non ſolum caſtella, ſed & civitates illas viginti octo muris cinctas, turribus, portis atque ſeris fuiſſe defenſas. Id etiam Cair[1] vocabulum loquitur, quod non niſi urbibus muro ſeptis attribuitur: nam ipſum, *murum* ſignificat, ut Cambri dicunt. De hac urbe, Cairgranti nomine, meminit quoque hiſtoria Sancti Albani, qui Caxtoni Impreſſoris nomine circumfertur: & ſine cognomento Robertus quidam, qui ſub Henrico tertio ſcripſit, in ipſis Librorum initiis. Sed exſtitiſſe Cantabrigiam[2] atque ejus Academiam Britannorum & Romanorum temporibus, & eas antiquas atque nobiles, ex his quidem conſtat ſatis.

20. *Arthurus.* Fuiſſe autem ante Sigeberti tempora ſtudium Cantabrigiæ, & hæc docent, & diploma illud magni regis Arthuri, quod ſubſequitur. “ Arthurus, regali à Deo “ fultus dignitate, omnibus ſuis ſalutem. *Quia omnipotens Deus per miſericordiam clementiæ ſuæ, abſ“ que ullo antecedente merito, ſceptra regis mihi lar“ gitus eſt, libenter ex eo quod dedit retribuo. Idcir“ co ejus gratia eruditus, pro amore cœleſtis patriæ, “ remedioque animarum anteceſſorum meorum Britan“ niæ regum, pro augmentatione inſuper reipub. regni “ mei Britanniæ, ac profectu ſpirituali ſcholarium in “ lege Domini jugiter Cantabrigiæ ſtudentium, conſilio “ & aſſenſu omnium & ſingulorum Pontificum & Prin“ cipum iſtius regni, & licentia ſedis Apoſtolicæ, ſta“ tuo præſenti ſcripto, & firmiter decerno, ut civitas “ Scholarium prædicta (ubi hactenus ſplendorem ſcien“ tiæ & lumen doctrinæ, gratia favente conditoris, mei

*P.69.

Reges ante Arthurum Cantabrigiæ docti.

---

[1] *Cair* quid. [2] Urbem fortaſſe: non academiam.

“præděceſſores acceperunt) à publicis vectigalibus & operibus oneroſis abſolvantur, ut quietudine doctores inibi & ſcholares valeant doctrinæ ſtudio inhærere, ſicut glorioſus rex Britanniæ Lucius decrevit, Chriſtianitatem amplectens prædicatione doctorum Cantabrigiæ. Quamobrem ſint ſcholares atque doctores Cantabrigiæ manentes, * in tranquillitate perpetua tuti, privilegiiſque muniti regalibus cum ſuis rebus & familiaribus ab omnibus ſecularibus ſervitutibus, nec non à regalibus tributis majoribus ſeu minoribus. Datum anno ab incarnat. Domini 531. VII. die Aprilis, in civitate London.

Eluani (credo) Meduuini & aliorum.

* P. 70.

Hæc Arthurus: Cujus authoritatem [1] ſi quis elevare ſtudet, quod Polydorus Ang. Hiſt. li. III. vana eſſe, quæ de Arthuro ſcribuntur, aſtruat, is non videtur mihi vetuſtatis monumenta diligenter evolviſſe, ſed de rebus ejus plane ſomniaſſe, quum de geſtis Arthuri, de regno, de caſtris, de regiis, de conviviis, de legibus, de Academiis, de vita, de morte, de ſepultura plena ſunt omnia: adeo ut hîc Jo. Lelando [2] de aſſertione Arthuri magis accederem, ſi nullum mihi de vetuſtate judicium eſſet, quam Polydoro, qui ut in aliis, ita & hîc licenter errat, ut pace ejus dixerim, etſi in aliis bene geſtis commendarem. Quem, ne aliquando intelligerentur errores, fama percrebuit, atque etiam cognitum & compertum certo eſt, tot hiſtoricos noſtros vetuſtos & manuſcriptos immani ſcelere igni commendaſſe, quot ne plauſtrum quidem *poſſet capere atque ſuſtinere, arbitratus, ut credo, ſe ejus generis omnes ſolum habuiſſe: aut veritus ſibi vitio dari, quod ſecutus legem, jampridem librorum veterum caſtigatoribus datam, (ut ipſe de ſe ait in præfatione in Gildam) nonnulla reſecuerit, quæ ſcriptores prodiderunt. Superſunt tamen, Deo volente, quamplurimi omnis generis, & Polydori multo pleniores & perfectiores. Qui ſi conſerventur, nec ea barbarie atque feritate conſumantur, qua tum quum monaſteria noſtræ ætatis legibus ſunt ſublata, ſpes eſt, ad rerum Britannicarum ſuperiorum temporum cognitionem, & ad præſentium & futurorum magnum uſum futuros. Quamobrem non video, cur Adamus Muremutenſis, homo Britannus & Hiſtoricus Lond. vetus, tantopere conqueſtus ſit, in prologo operis ſui de continuatione hiſt. Matt. Weſt. paucos eſſe ſcriptores factorum antiquorum memorabilium in Britannia, quum tamen Albert. Crantzius, homo externus, in hiſt. Sax. ſcribat, in Anglia fuiſſe annales multos, &, ut ejus utar verbo, expeditiſſimos. Ob quam cauſſam multa de hiſt. Anglica ſuo operi intertexere recuſavit, atque ad * Annales Anglicos data opera Lectorem relegat. Sed redeo ad Arthurum, cujus hiſtoriam [1] vehementer laudo. Excipio quaſdam aniles fabulas, quas Gul. Noviburgenſis in proœmio, & Henr. Marleburgenſis ſuo damnat in libro, quum alioqui dignus Arthurus erat, quem veraces hiſtoriæ prædicarent, ut idem Marleburgenſis cenſet, quod labentem patriam ſuſtinuerit, infractos civium animos ad

---

[1] Arthuri authoritatem non protinus elevat, qui adulterinum diploma, ejus nomine divulgatum, rejicit, ſed tuetur potius. Læſæ majeſtatis neutiquam eſt reus, qui regii ſigilli aut monetæ adulterationem retegit: ſed qui ipſe adulterationis crimen admiſerit, aut adulteratorem defenderit.

[2] Hîc cum Laylando ob Arthuri aſſertionem utcunque in gratiam rediit.

*P. 71.

In aliis codicibus, Mirimuthenſis.

Lib. 1. *Cap.* 22.

*P. 72.

---

[1] Arthuri hiſtoria anilibus fabulis plena: nec tamen eſt omni ex parte mendax.

bellum acuerit, & alia multa egregie geſta perpetraverit. Fabulas enim volo tolli, non perſonam. Audio, in Arce Londinenſi [1], inter regni vetuſtas conceſſionum tabulas atque monumenta, ſupereſſe adhuc vetus ſcriptum, quod Juriſconſulti vocant *inſpeximus*, in quo Arthuri conceſſionum mentio eſt. Quod ſi Rolandi ſui figmentis ſimilia Polydorus exiſtimet quæ de Arthuro ſcribuntur, parum illis tribuet credo hiſtoricis, qui [2] Aſſuerum (quem Latini *Xerxen*, Chaldæi *Artaxerxen primum* vocant) tradunt convivium maximis ſumptibus & deliciis celebraſſe Suſis in regia Cyri, ex candido varioque * lapide ſtructa, columnis aureis ſuffulta, aureis lacunaribus concamerata, gemmis diſtincta, cœli faciem imitata, micantibus ſtellis radiata, multiſque aliis inſignita, quæ fidem credo apud eum ſuperarent, quum tamen uſu comperimus, principes terreſtres eſſe Deos, & artis ſumptuſque poteſtate poſſe cœlos imitari, & incredibilia quædam humana opera efficere ac præſtare. Quod qui neſcit, foſſam Vandalorum, quam vocant **Wanſdich**, in Wiltonia conſideret, tumulum quoque Baronum in monte Ambrii, & murum Pictorum in Britannia boreali animo verſet. Foſſam quoque Sancti Edmundi in planitie Novomercatenſi in Euroanglia contempletur, quæ vaſta & profunda, ad ſex paſſuum millia, ut aiunt, extenditur. Quam, quod Dæmonis arte potius quam humana opera factam vulgus putat, *Dæmonis foſſam* vulgus nominat: quum tamen Gul. Malmesb. lib. de pont. II. quo loco de monaſterio S. Edmundi ex profeſſo ſermonem facit, à Ca-

* P. 73.

Foſſa Sancti Edmundi.

---

[1] Si exemplar diplomatis ibi repertum fideliter tranſcripſeris, et regii ſigilli authoritate comprobatum oſtenderis, non amplius contendemus. [2] Parerga ſunt hæc omnia.

nuto factam ſcribit, “ ne monaſterium S. Edmundi ve-
*P.74. “ ctigalium exactores * inquietarent. Erat enim Ca-
“ nutus vir bonus, & religioſiſſima devotione cuncta
“ fere Angliæ cœnobia regali munificentia veneratus
“ eſt, & opibus ditavit, ut Gul. Thornæus in chronicis,
anno 1017. author eſt. Sed de regibus quid attinet
dicere, quum ſint apud nos mercatores, qui majora
poſſunt quam M. Craſſus apud Romanos, qui neminem
divitem exiſtimabat, qui exercitum alere nequiviſſet:
quam Xerxes apud Perſas? Nam & movere
montes, replere convallia, ædificare turres, palatia
pluſquam regalia conſtituere, hortos, arbores, fructus,
flores, lacus denique pauculis diebus ponere atque
tollere, regiones quoque propemodum acquirere,
& univerſum credo orbem retro referre profuſione
nummi poſſunt. Quemadmodum autem Monaſterium
à Sigisberto ſit fundatum in villa regia Anglorum, quæ
Beatriceſ-worth. tunc temporis **Beatriceſworth** ſeu **Beodriceſcurte** (utroque
nomine vocabatur) nunc *villa S. Edmundi* dicitur,
& quemadmodum Canutus poſt annos 383. quam
ſit exſtructum, clericos mutavit in Monachos, in epitome
*P.75. chronicon * S. Edmundi diſces. Nam hîc commemorare
non facit ad inſtitutum, etſi cognitu ſit digniſſimum.
Quamobrem hæc & Arthurum mitto, ad
Lelandum & Raſtellum te relego, & ad Honorium venio.
Magnam enim antiquitatem & ejus indultum
monſtrat.

21. “ Honorius epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis
Honorius primus. “ filiis [1]doctoribus & ſcholar. in Univerſitate Canta-
“ brigiæ ſtudentibus, ſalutem & Apoſtolicam benedi-

---

[1] Qui regium poteſt diploma adulterare, pari facilitate et pontificium poteſt. Sed tu manifeſta adulterationis indicia pag. [460.] videbis.

“ctionem. Dilectiſſimi in Chriſto filii, non abſque labore & plurima turbatione didicimus, quomodo multitudine nefanda Paganorum Univerſitas veſtra olim celeberrima vehementer affligitur. Quorum pravitate nonnulli, propriæ ſalutis immemores, luporum faucibus & vulpina facie libertates & privilegia, quæ vobis & prædeceſſoribus in eadem Univerſitate ſtudentibus gratioſe indulſit ſedes Apoſtolica, moliuntur enervare. Ita quod plures eccleſiarum præpoſiti abſque rationis jure minus juſte in vos juriſdictionem indebitam & inſolitam uſurpantes, quanquam non conſueverunt hactenus, ad Univerſitatem veſtram accedunt, materiam *perturbationis & diſcordiæ ſeminantes, non correctionis, emendationis aut reformationis ibidem officia exercentes, contra inhibitionem ſedis Apoſtolicæ. Volentes igitur, ut tenemur, juſticia ſuadente, paci & tranquillitati Univerſitatis veſtræ paterna ſollicitudine ſalubriter providere, ubi clementia Salvatoris poculum doctrinæ ſalutaris ſcientiæ hauſimus tunc agentes in minoribus, prædeceſſorum noſtrorum Romanæ eccleſiæ Pontificum Eleutherii, Fabiani, Leonis, Simplicii, Felicis, & Bonifacii veſtigiis debite inhærentes, authoritate omnipotentis Dei diſtrictius inhibemus ſub pœna excommunicationis, quam veniens in contrarium ipſo facto incurrat, ne quis Archiepiſcopus aut eorum officiales, ſeu viſitatores generales aut ſpeciales à ſede Apoſtolica deputati, audeat in aliquem veſtrûm ſuſpenſionis vel excommunicationis, ſeu interdicti ſententias inferre, aut vos ſeu familiares veſtros moleſtare præſumat, ſed Cancellarius cum rectoribus de conſilio ſaniorum & ſeniorum veſtræ Univerſitatis ſecundum *ſtatuta veſtra corrigere & emendare ſtudeant,

*P. 76.

Honorius Cantabrigiæ ſtuduit.

*P. 77.

“deant, charitate ſemper media, ſecundum quod magis expedire videritis. Si quis vero ſubditorum veſtrorum ſtatutis veſtris contraire præſumpſerit, aut contempſerit obſervare, eum eccleſiaſtica ſententia percellatis. Quam ſcilicet ſententiam rationabiliter latam, tam à diœceſano epiſcopo, quam ab aliis inconcuſſam uſque ad condignam cum humilitate & pœnitentia ſatisfactionem præcepimus obſervari. Decrevimus etiam, quod nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, voluntatis, exemptionis, & libertatis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ſe noverit incurſurum. Scriptum apud Sanctum Petrum anno ab incarnatione verbi 624. viceſimo die Februarii. Hæc Honorius paulo ante Sigeberti tempora, qui Cantabrigienſem Academiam condidiſſe creditur, ſecundum Polydorum, anno Salutis 630. ſecundum alios, 635. Hic Honorius ille eſt, qui *Honorium Archiepiſcopum Cantuarienſem ab Auguſtino quintum anno Domini 630. inſtituit. In hac Bulla (ut vocant) obſervandum quoque & illud eſt, ex aliorum Romanorum Pontificum indultis inſpectis referri, Cantabrigiæ fuiſſe Academiam etiam Eleutherii ætate, qui ſedebat anno Domini 184. & eam jam tum olim celeberrimam, antequam à Danis deſtrueretur. Id ex eo quoque ſcire licet, quod Univerſitatem vocet, quod ad doctores & ſcholaſticos ſcribat. Idem & alii quoque ſcriptores antiqui, quos dudum produximus, prodiderunt, quum Univerſitatem dicant, quum doctores, magiſtros, Philoſophos, Aſtronomos & Poëtas commemorant, quos ex ea in univerſam Europam manaſſe pronuncient. Atque ita conſtat, Univerſitatem fuiſſe Cantabrigiæ & Honorii pri-

*P. 78.

Academia fuit Cantabrigiæ Eleutherii temporibus.

primi ætate, & longe ante, Eleutherii quoque tempore. Eandem fuiſſe & Sergii primi tempeſtate, ex ejus quoque indulto ſcire licet, quod jam produco. Neque enim longum eſt, & antiquitatis gratia cognitu eſt jucundum.

22. *Sergius primus.* “Sergius epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, * dilectis filiis Doctoribus & Scholaribus Univerſitatis Cantabrigiæ in Anglia ſtudentibus, ſalutem & Apoſtolicam * P. 79. benedictionem. Quoniam fama bonæ opinionis in doctrina fidei Orthodoxæ veſtræ Univerſitatis ubique terrarum diffunditur & experti ſumus, ut vobis gratiam faciamus, inducimur juſticia ſuadente. Eapropter, dilecti in Domino filii, veſtris piis & honeſtis juſtiſque poſtulationibus annuentes, paci & tranquillitati veſtræ Univerſitatis almæ, ubi odor devotionis cum labore ſanctitatis adeſſe ſolebat, ſollicite volentes providere, præſentium authoritate decrevimus, ut nulli Archiepiſcopo ſeu Epiſcopo, aliive eccleſiaſticæ perſonæ vel ſeculari liceat, Univerſitatem veſtram, aut aliquem veſtrûm ſuſpendere ſeu excommunicare, vel quolibet ſub interdicto ponere, abſque ſummi Pontificis aſſenſu, vel ejus mandato ſpeciali. Prohibemus inſuper, ne quis privilegia, à ſede Apoſtolica gratioſe conceſſa vel indulta, auſu temerario infringere ſeu reſtringere præſumat vel attemptet. * Nulli igitur hominum omnino liceat hanc * P. 80. paginam noſtræ conceſſionis & exemptionis infringere, vel ei quoviſmodo contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ſe noverit incurſurum. Scripta Romæ in Eccleſia Lateranenſi anno ab incarnatione verbi ſexcenteſimo octogeſimo nono, tertio die Menſis Maii. Ex

hac [1] conceſſione, præter nomen & authoritatem Univerſitatis, & illud obſervare licet, fuiſſe ante Sergii tempora, aliorum R. P. privilegia Univerſitati conceſſa, quæ hic confirmat: inter quæ illud eſt Honorii primi, quod ipſum etiam Bonifacii, Felicis, Simplicii, Leonis, Fabiani, & Eleutherii diplomatum, gradatim & ſucceſſione temporum meminit. Jam vero diplomata Joannis viceſimi ſecundi & Bonifacii [2] noni, recentiorum temporum [3] R. P. quid attinet hîc commemorare, quum ille tantum nomen, authoritatem, & privilegia Univerſitatis, bellicis tumultubus & anti- *P. 81. quitate attrita & propemodum abolita & conſumpta, ſupplicationbus Edwardi Angliæ regis ejus nominis ſecundi, revocando reſtituit & confirmavit [4]: iſte, ne Cancellarius, ab Univerſitate electus, ab Elienſi epiſcopo confirmetur, bonitate ſua indulſit: hocque iſte, anno Domini 1402, illud ille anno Chriſti 1316? Quamobrem revertar ad Cadwalladri ſuperiora tempora, atque ab Antiquitate omnia repetam, ubi primum iſta Honorii & Sergii confirmaverim. Suſpicor enim, Oxonienſem tantam antiquitatem habiturum ſuſpectam. Dabo igitur, ut veram intelligat. Quod dum facio, ſpero, me cum tædio legentis non dicturum. Curabo enim, ut omnia ſint, quoad poſſum, breviſſima.

---

[1] Eadem opera fictitiam eſſe concedis: quatenus nimirum ea quæ manifeſte falſa ſunt, quæque, temporis ratione prorſus repugnante, fieri nunquam potuere, confirmet. [2] Quum nec potueris, nec pro te faciat, quid attinet recenſere? [3] Hîc producendum foret Jo. 22i. indultum verum, per quod Cantabrigia primùm facta eſt academia: ſed hoc pulchre diſſimulat. [4] Mera itaque figmenta confirmavit.

Anno igitur ſalutis 1430. ſedente Martino ejus nominis quinto Romano Pontifice, orta controverſia eſt inter Elienſem epiſcopum & Academiam Cantabrigienſem, Joanne Holbroke Cancellario, de juriſdictione eccleſiaſtica, quam ut à multis annis authoritate principum & Ro. Pontificum exercuerat Cantabrigienſe Gymnaſium, ita Elienſis epiſcopus ad ſe jure *ſuo pertinere exiſtimabat, quod Cantabrigia in diœceſi Elienſi conſtituta ſit. Academia autem haud lubenter renuncians conſuetudinibus, quas vetuſtatis privilegia ac vetera ſtatuta condita, ab authoritate Principum & Romanorum Pontificum pendentia, fecerant, & longus uſus confirmaverat, omnem cauſſam ſupplicibus literis ad Martinum Pontificem Romanum referebat. Ille autem cauſſæ neſcius, delegatos ſuos conſtituit Priorem de Barnewel, & Joannem Deping Canonicum Lincoln. ad definiendam controverſiam, per literas ſuas ſecundo Nonas Julii anno pontificatus ſui XIII. ſcriptas, qui erat annus Domini 1430. Coram his conteſtata lis eſt, conſtituti procuratores (quos nominare nihil attinet, ut nec ceteras cauſſæ circumſtantias apponere, brevitatis cauſſa) prolata indulta Regia & Pontificia (inter quæ iſta Honorii & Sergii erant) producti uſus eccleſiaſtici juris longinqui teſtes ſeptem, ex quibus nonnulli ſenes admodum, omnes jurejurando aſtricti ad veritatem, ceteraque peracta, quæ in *hujuſmodi cauſſis jure requiruntur. Tranſcripta præterea diplomata pontificia Honorii & Sergii ſunt, propter vetuſtatem ferme conſumpta, per Rich. Pyghteſley notarium publicum, in hac cauſſa ſcribam authoritate apoſtolica deputatum, ad futuros uſus Academiæ, propter eorum notoriam vetuſtatem, ut Scribæ verbis utar. Poſtremo, per Delegatos ſupradictos, authoritate Martini

Controverſia inter Cantabr. Academiam & Epiſc. Elienſem.

*P. 82.

*P. 83.

tini Ponti. Ro. conſtitutum & definitum eſt, ut Academia Cantabrigienſis eccleſiaſtico & ſpirituali, ut prius, jure uteretur: prohibito, ne quis Archiepiſcopus aut alius eccleſiaſticus interturbet, ad ſenſum Honorii, aut ſacrificiis interdicat, ad voluntatem Sergii. Teſtibus tum aliis, tum Radul. Remington & Rich. Pighteſley notariis publicis, publicis ſuis inſtrumentis ſeorſum in hoc ſcriptis, & res geſtas cum ſuis circumſtantiis confirmantibus. Quam ſententiam authoritate Martini latam, ſcriptam & obſignatam curioſius, Eugenius IIII. R. P. per literas ſuas datas Romæ apud S. Laurentium
*P. 84. in Damaſo anno verbi incarnat. 1433. *decimo quarto Cal. Octobris, anno Pontificatus ſui tertio, confirmavit. Quas in perpetuam memoriam rei geſtæ, & antiquitatis Academiæ, ut mihi grave non fuerit aſſcribe-
Eugenius quartus. re, ita ſpero nemini futurum legere atque ſcire. “Eu-
“genius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram
“rei memoriam. Dum attentæ conſiderationis inda-
“gine perſcrutamur, quod per literarum ſtudia, faven-
“te chariſmatum cunctorum largitore Domino, viri
“ſuccreſcunt ſcientiis eruditi, divini nominis fideique
“catholicæ cultus protenditur, omniſque proſperitas
“conditionis adaugetur humanæ, libenter non ſolum
“loca, quibus hujuſmodi ſtudia vigent, illorumque
“ſuppoſita gratiis & libertatibus fulcire ſatagimus, ſed
“etiam illa, quæ pro ſtudiorum ſubſiſtentia, necnon
“eorum & ſuppoſitorum hujuſmodi favoribus proin-
“de facta comperimus, ut illibata perſiſtant, cum à
“nobis petitur, apoſtolicæ confirmationis munimine
“roboramus. Dudum ſiquidem ex parte dilectorum
“filiorum magiſtrorum, doctorum & ſcholarium Uni-
*P. 85. “verſitatis ſtudii Can*tabrigiæ Elienſis diœceſis, piæ
“memoriæ Martino papæ quinto prædeceſſori noſtro

“ expoſito, quod olim felicis recordationis Honorius
“ Papa primus & prædeceſſor noſter, pro incremento
“ & in favorem doctorum & ſcholarium qui tunc erant
“ & pro tempore forent Univerſitatis hujuſmodi, per
“ quaſdam literas ſub dat. Romæ apud Sanctum Petrum
“ anno ab incarnatione Domini ſexcenteſimo vicesimo
“ quarto, die ſeptima Menſis Februarii, inter
“ cetera diſtrictius inhibuerat ſub pœna excommunicationis,
“ quam veniens in contrarium incurreret ipſo facto,
“ Ne quis Archiepiſcopus, Epiſcopus, Archidiaconus,
“ aut eorum officiarii, in aliquem Doctorum &
“ ſcholarium eorundem, ſuſpenſionis vel excommunicationis
“ ſeu interdicti ſententias ferre, aut ipſos vel
“ familiares ipſorum moleſtare præſumerent, ſed rector
“ ipſorum doctorum & ſcholarium, de conſilio ſeniorum
“ & ſaniorum ejuſdem Univerſitatis, ſecundum
“ eorum ſtatuta, charitate ſemper media, corrigere &
“ emendare ſtuderet, prout ſtudentium ſaluti magis videretur
“ expedire: Ac piæ memoriæ Sergius etiam *P. 86.
“ Papa primus, ſimiliter prædeceſſor noſter, etiam pro
“ incremento & in favorem hujuſmodi per alias ſuas
“ literas ſub dat. in eccleſia Lateranenſi anno ab incarnatione
“ verbi ſexcenteſimo octogeſimo nono, die tertia
“ Menſis Maii, inter alia decreverat, quod nulli
“ Archiepiſcopo vel Epiſcopo liceret Univerſitatem
“ prædictam, vel aliquem Doctorum aut ſcholarium
“ eorundem ſuſpendere vel excommunicare, ſeu quomodolibet
“ ſub interdicto ponere, abſque ſummi pontificis
“ aſſenſu, vel ejus ſpeciali mandato: Quodque
“ ſuper inhibitione ac decreto, necnon Honorii & Sergii
“ prædeceſſorum ſuperinde confectis literis hujuſmodi,
“ quædam ipſius Univerſitatis antiqua ſtatuta,
“ communi conſenſu & deliberatione matura magiſtro-

“ rum & doctorum prædictorum, ad bonum regimen
“ & ſtabilitatem ejuſdem Univerſitatis ordinata funda-
“ bantur, ipſorumque inhibitionis & decreti & litera-
“ rum vigore, Cancellarius dictæ Univerſitatis pro tem-
*P. 87. “ pore exiſtens (qui Subcancellarii denomi*natione ini-
“ bi vicem Rectoris obtinuerat, & tunc obtinebat)
“ omnimodam ſuper corrigendis puniendiſque exceſſi-
“ bus ſuppoſitorum ſeu perſonarum ejuſdem Univer-
“ ſitatis, ac cognoſcendis & decidendis cauſſis & ne-
“ gotiis, ſuppoſita & perſonas hujuſmodi contingenti-
“ bus, juriſdictionem eccleſiaſticam & ſpiritualem ex-
“ ercere conſueverat: Quodque de originalibus dicto-
“ rum Honorii & Sergii prædeceſſorum literis hujuſ-
“ modi, ex eo quòd propter diuturnitatem temporis,
“ cum tunc ſeptingenti anni & ultra ab illarum con-
“ ceſſione defluxerant, aut ex earum cuſtodum negli-
“ gentia, aut aliâs caſualiter deperditæ vel amiſſæ fue-
“ rant, licet plurimæ ipſarum copiæ de antiquiſſima
“ ſcriptura in archivis ejuſdem Univerſitatis reconditæ
“ extare noſcerentur, doceri nequiret: Ipſe Martinus
“ prædeceſſor noſter per ſuas literas dilectis filiis Prio-
“ ri Monaſterii de Barnewelle, per Priorem ſoliti gu-
“ bernari, dictæ diœceſis, ejus proprio nomine non ex-
*P. 88. “ preſſo, & Joanni Deping Canonico Lincolnienſi *in
“ eadem diœceſi reſidenti, cum clauſula, quod ſi non
“ ambo his exequendis poſſent intereſſe, alter ipſorum
“ ea nihilominus exequeretur, dedit in mandatis, u
“ eis ſingularum literarum Honorii & Sergii præde-
“ ceſſorum ſingulis copiis hujuſmodi in forma publica
“ exhibitis, ſi & poſtquam ipſis legittime conſtaret
“ magiſtros, doctores & ſcholares qui pro tempore fue
“ rant, ac Univerſitatem prædictam in pacifica poſſeſ
“ ſione, vel quaſi uſus & exercitii eccleſiaſticæ ſpiri

“ tu

"tualiſque juriſdictionis ac obſervationis inhibitionis "& decreti hujuſmodi à tanto tempore fuiſſe & eſſe, "quod memoria in contrarium non exiſteret, eiſdem "magiſtris, doctoribus & ſcholaribus obſervantiam in"hibitionis & decreti, necnon uſum & exercitium ju"riſdictionis eccleſiaſticæ ac ſpiritualis hujuſmodi au"thoritate ſua approbarent, & etiam confirmarent, "prout in prædictis ipſius Martini prædeceſſoris lite"ris plenius continetur. Poſtmodum vero, ſicut ex"hibita nobis nuper pro parte magiſtrorum, doctorum "& ſcholarium prædictorum petitio continebat, ipſe "*Prior (eodem Joanne dictarum literarum præfati "Martini prædeceſſoris executioni intereſſe nequeun"te, ſeque ſuper hoc legittime excuſante) quia per "ipſarum copiarum exhibitionem, necnon alia acta "actitata & deducta coram eo, ſibi dictos magiſtros, "doctores, ſcholares & Univerſitatem à ſupradicto "tempore in poſſeſſione hujuſmodi abſque perturba"tione, moleſtatione, vel inquietatione archiepiſcopo"rum, epiſcoporum, archidiaconorum, aut aliorum "officialium quorumlibet fuiſſe & eſſe legitime con"ſtitit, ipſoſque archiepiſcopos, epiſcopos, archidia"conos, & officiales à præfata juriſdictione ſe totali"ter abſtinuiſſe reperit, obſervantiam inhibitionis & "decreti, necnon uſum & exercitium juriſdictionis hu"juſmodi magiſtris, doctoribus & ſcholaribus præfatis "vigore dictarum literarum ejuſdem Martini præde"ceſſoris ſententialiter approbavit, laudavit, ratifica"vit, pariter & confirmavit, prout in literis autenticis "deſuper confectis latius cognoſcitur contineri. Qua"re pro parte dictorum magiſtrorum, doctorum & "ſcholarium *nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ap"probationi, laudationi, ratificationi & confirmatio-

*P. 89.

*P. 90.

"ni prædictis, pro illarum ſubſiſtentia firmiori, robur "Apoſtolicæ confirmationis adjicere de benignitate "Apoſtolica dignaremur. Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, approbationem, laudationem, "ratificationem & confirmationem prædictas, ac quæcunque inde ſecuta rata habentes & grata, illa Apoſtolica authoritate confirmamus, & præſentis ſcripti "patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, "ſi qui forſitan intervenerint in eiſdem. Nulli ergo "omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, communitionis, & ſuppletionis infringere, "vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc "attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, "ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Laurentium in Damaſo anno incarnationis Dominicæ "1433. decimoquarto Cal. Octobris Pontificatus noſtri anno tertio.

* P.91.

Controverſia inter Archiepiſ. Cantuar. & Oxon. Acad. Ex Archivis Turris Londinenſis.

Atque hæc quidem de controverſia *inter Elienſem epiſcopum & Academiam Cantabrigienſem in confirmationem [1] diplomatum Honorii & Sergii. Conſimile quid, ſed diſſimili eventu, intervenit inter Reverendiſſ. Thomam Arundel Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Oxonienſem Academiam de jure viſitandi, quod Rex Richardus ſecundus decrevit Archiepiſcopo, excuſſa ſibi omni poteſtate, quam Academia tribuit, per literas ſuas patentes, dat. anno regni ſui XX. Idem & Henricus quartus eidem Archiepiſcopo confirmavit anno regni ſui XIII. & anno Domini 1411. decreto Parlamenti partim Latine partim Gallice ſcripto, ſublata

---

[1] Non effecit confirmatio, ut plus quam antea veritatis, ſed roboris haberent.

Bonifacii VIII. bulla, (quæ ab omni poteſtate archiepiſcopi Academiam exemerat,) quod conſpicuum erat, "impetratam fuiſſe in præjudicium coronæ ſuæ, legum "& conſuetudinum regni ſui enervationem, & in Hæ"reticorum, Lollardorum, homicidarum & aliorum "maleficorum favorem & audaciam, dictæque Univer"ſitatis veriſimilem ruinam", ut decreti verbis utar, "cum hoc ut ſolvat academia mille libras domino Re"gi & ſucceſſoribus ejus, & omnes interim libertates *P. 92. "amitteret, niſi ei, qui renitatur archiepiſcopo, ipſa "academia reſiſteret, atq; archiepiſcopo omnem opem "ferat cum viſitatum venerit. Sed hæc obiter, ſimilitudine fortunæ. Quamobrem, confirmata jam Honorii & Sergii diplomatum authoritate re judicata, revertor, ut ante ſum pollicitus, ad Cadwalladrum regem. Etenim & is quoque in regio ſuo indulto, Cantabrigienſem Academiam à Cantabro conditam, & Lucii regis temporibus fuiſſe Gymnaſium, & id quoque celebre, commemorat, de quo neminem dubitare exiſtimo. "Cadwalladrus, divina favente gratia Rex to- 23. *Cadwalladrus.* "tius Britanniæ, omnibus Chriſti fidelibus, tam nobi"libus quam plebeis, ſalutem. Notifico vobis, me "conceſſiſſe Almerico, rectori ſcholarium Cantabrigiæ, "& ſingulis ſuis ſucceſſoribus legitime ordinatis, li"bertates, jura, conſuetudines, & privilegia ſuper "omnes ſcholares moram ibi facientes. Sintque do"ctores & ſcholares illius celeberrimæ matris Philo"ſophiæ civitatis Cantabrigiæ à Cantabro ædificatæ, "necnon à Grantino Comite honorabiliter muratæ, ab *P. 93. "omni calumnia, inquietatione & ſcandalo liberi, ſic"ut heredes mei mihi habentur. Eidem inſuper Al"merico, & ejus vicem gerentibus, concedo poteſta"tem cognoſcendi, tam in ignotis cauſſis quam in no-

“ tis, in modicis & in magnis. Et eandem authori-
“ tatem puniendi & dimittendi habeat, quam mea cu-
“ ria (tantummodo læſæ majeſtatis crimine excepto)
Reges indulgentes Cantabrigiæ. “ quemadmodum anteceſſores mei rectoribus ejuſdem
“ civitatis conceſſerunt, & ſtatuendo confirmarunt, vi-
“ delicet Lucius, Aſclepiodorus, Conſtantinus, Uther
“ Pendragon, Arthurus, & pater meus Ceadwallus, Bri-
“ tanniæ patris altiſſimi gratia reges, qui civitatis Can-
“ tabrigiæ habitatores, cauſſa doctrinæ & ſanctitatis
“ vitæ honorantes, in reverentia habuerunt & amore,
“ cum ex illa civitate præcipue proceſſerunt Philoſo-
“ phantes & ſcientiæ amatores totius Europæ. Quo-
“ circa, omnipotentis Dei patris & filii & ſpiritus ſan-
“ cti authoritate, & perpetuæ virginis prohibeo, &
*P. 94. “ univerſis regni mei, *ceterarumque gentium in circui-
“ tu perſiſtentium præpoſitis & primatibus præcipio,
“ ut nullus rectorem civitatis prædictæ, ſeu ſcholarem
“ cujuſcunque facultatis in eadem perturbare aut in-
“ quietare audeat, ſed omnes pariter & ſinguli Pontifi-
“ ces, reguli, & Principes, reſpectu ſcholarium ac eiſdem
“ ſervientium, tam in ſecularibus quam eccleſiaſticis
“ cauſſis prædicti rectoris judicium expectent, ſicuti
“ prædeceſſores noſtri ſanxiverunt. Si quis autem quo-
“ viſmodo deinceps ſub aliqua occaſione interrumpe-
“ re, ſeu irritum facere, hujuſmodi privilegii teſtimo-
“ nium niſus fuerit, à conſortio pietatis ultimi exami-
“ nis ventilabro diſpartitus ſit. Datum Cantabrigiæ
“ anno ab incarnatione Domini 685. Hactenus Cad-
walladrus: recordatus obiter privilegiorum, quæ Lu-
cius rex, Eleutherio Ro. Pontifici coætaneus, & ali-
quot alii Principes Cantabrigienſi Academiæ indulſe-
runt. Ex quo ſcire licet, etiam ante Lucii tempora
fuiſſe Academiam, & longe ante Sigeberti regnum.

Nam dixi, Eleutherium ſediſſe anno à Chriſto nato 184. Lucium anno 180.* regnaſſe: Sigebertum autem anno 630. etſi variatum tempus ſit, prout hunc aut illum authorem iſti habuerunt, ut alio loco explicuimus. *P. 95.

24. Præter hos omnes, in pervetuſtis Annalibus [1] Burtonenſibus ſic lego. “Anno Domini 141. Hîc baptiſati “ſunt novem ex [2] doctoribus & ſcholaribus Cantabri“giæ. Unde ſcire licet, fuiſſe Gymnaſium Cantabrigiæ ante Lucii tempora, & receptum Evangelium ante Lucii regnum, etſi non publice. Quod ſi cui dubium ſit, eum Polydorus certiorem faciet. Is enim Angl. Hiſt. li. I. & II. (ut dixi) ex Gilda teſtis eſt, Britannos jam inde ab ortu Evangelii Chriſtianam recepiſſe religionem Authore Joſepho ab Arimathia. Idem ait & Gul. Malmesb. libro quem ſcripſit de antiquitate Glaſtonienſis monaſterii. Is enim tradit, Philippum Apoſtolum ad fidem convertendi & baptiſandi cauſſa Francos adiiſſe, & inde duodecim ex ſuis diſcipulis ſelectos, præfecto Joſepho ab Arimathia chariſſimo ſuo amico, & nobili Decurione qui Chriſtum ſepelivit, verbi Dei *dilatandi gratia in Britanniam miſiſſe anno verbi incarnati 63. & Aſſumptionis beatæ Mariæ 15. Idem & Freculfus in Chronici ſui libro ſecundo ſcribit. Nicephorus tamen Calliſtus Eccleſiaſt. hiſt. libro II. ſcribit, Simonem Zelotem Britannos ad Chriſtum convertiſſe. Utcunque eſt, hoc conſtat, ab Apoſtolorum tempore fidem Chriſtianam in Britannia receptam atque cultam, etiam inter ſæviſſimas Romanorum procellas, quibus victi, etſi Diis ſacrificare publice

Religio Chriſtiana in Britannia, ab Apoſtolorum tempore.

*P. 96.

---

[1] Anonymus iſte Cantabrum et academiam ne ſemel quidem nominat: nec quiſquam alius eadem quæ ille affirmat. [2] Doctores. [p. 470.]

cogerentur, privatim tamen non diſcedebant ab officio Chriſtiano. Suſceptam jam olim fidem & ipſi Britanni conteſtati ſunt in hiſtoria ſua Britannica pervetuſta, quam ejus libri author *Brutum* nominat. In cujus capite XCVIII. refertur, Britannos Auguſtino ſecundo ſic reſpondiſſe: *ſe Carlionenſi Archiepiſcopo obedire voluiſſe, Auguſtino autem Romano Legato omnino noluiſſe: nec Anglis inimicis & paulo ante Paganis, à quibus ſuis ſedibus pulſi erant, ſubeſſe ſe, qui ſemper Chriſtiani fuerant, voluiſſe.* *P.97. Hactenus *Brutus*. Quem *alius vetuſtus ſcriptor ſecutus, in abſtractis addit, *ab incarnatione Chriſti*: ut legendum ſit, *qui ſemper Chriſtiani fuerant ab incarnatione Chriſti*. Eandem hiſtoriam refert & Graius in Scala chronica: & Gocelinus vetus ſcriptor (quem Baleus Gotcelinum vocat) in hiſt. majori in vita S. Auguſtini cap. XXXI. & in hiſtoria minori cap. XXIIII. Gocelinum dico, non eum qui Epiſcopus erat Pariſienſis, de quo in Chronicis Reginonis de origine gentis & Regum Francorum libro ſecundo, & anno 887. nec qui Wellenſis Canonicus fuit, de quo Thomas Wiccius in hiſtoria monaſt. beatæ Mariæ de Meritona facit mentionem, ſed Gallum illum apud Divum Auguſt. Cantuariæ Monachum, ab Anſelmo in Angliam vocatum, qui de vitis Patrum multa ſcripſit: præcipue vero Divi Auguſtini. Hanc de Britannis hiſtoriam idcirco refero, quod ſemper ſe Chriſtianos fuiſſe glorientur. Quod etiam verum eſſe ex hiſtorico pervetuſto de primo ſtatu Landavenſis eccleſiæ deprehendo: in quo lego, Eluanum *P.98. *Eluanus. Meduuinus.* & Meduuinum, legatos *Lucii ad Eleutherium duodecimum, fuiſſe viros eloquentia diſertos, & ſacris ſcripturis eruditos. Quod eſſe certe nequibat, niſi prius fuiſſent bonæ literæ, & Chriſtiana fides in Britannia. Fuiſſe autem ante Lucium annis 103. Guliel.

Malmesb. libro de antiquitate Glaſtonienſis eccleſiæ docet hiſce verbis. “ Fluxerunt ab adventu diſcipu-“ lorum Sancti Philippi in Britanniam uſque ad adven-“ tum Phagani & Deruviani 103. anni. Quos omnes ſciunt ab Eleutherio miſſos ad Lucium regem. Verum, in majorem religionis antiquæ fidem, verba hiſtoriæ de primo ſtatu Landavenſis eccleſiæ referam. “Anno ab incarnatione Domini centeſimo quinqua-“ geſimo ſexto, Lucius, Britannorum Rex, ad Eleuthe-“ rium duodecimum, Apoſtolicæ ſedis Papam, Legatos “ ſuos Eluanum & Meduuinum miſit, implorans, ut, “ juxta ejus ammonitionem, Chriſtianus fieret: quod “ ab eo impetravit. Nam gratias agens Deo ſuo, quod “ illa gens, quæ à primo regionis inhabitatore Bruto “ gentilis fuerat, tam ardenter ad fidem Chriſti * fe-“ ſtinabat, conſilio ſeniorum urbis Romæ placuit, eoſ-“ dem legatos baptiſari, &, catholica fide ſuſcepta, or-“ dinari Eluanum in Epiſcopum, Meduuinum autem in “ Doctorem. Et propter eloquentiam & ſcientiam, “ quam in ſacris habebant ſcripturis, prædicatores ad “ Lucium in Britanniam reverſi ſunt. Quorum ſancta “ prædicatione Lucius & totius Britanniæ primates “ baptiſmum ſuſceperunt, et, ſecundum juſſum Beati “ Eleutherii Papæ, eccleſiaſticum ordinem inſtituit, epi-“ ſcopos ordinavit, & bene vivendi normam docuit. “ Quam Chriſtianæ religionis fidem ſine aliqua pravi “ dogmatis macula ſynceram conſervaverunt, uſque “ dum Pelagiana hæreſis orta eſt. Hæc vetus hiſtoria. Fuiſſe autem Eluanum & Meduuinum Cantabrigienſis ſtudii Alumnos ex hoc conjicio, quod Arthurus in diplomate, Cantabrigienſi Academiæ conceſſo, ſcribat, prædicatione doctorum Cantabrigiæ Lucium Chriſtianitatem amplexum eſſe. Sed quid iſta anxius perſequor?

Brutus.

*P. 99.

Legati Lucii, Cantabrigienſes.

quor? Certe ut confirmem, quæ de Doctoribus & *P. 100. ſcholaſticis * Cantabrigienſibus, anno Chriſti 141. baptiſatis, Annales Burtonenſes prædicant.

25. Redeo igitur ad argumenta, Cantabrigienſem antiquitatem conteſtantia: inter quæ illud eſt ex Genealogico anonymo pervetuſto ſcripto de geſtis Anglorum (cujus initium eſt, *non ſolum audiendæ ſcripturæ ſacræ* &c.) in quo, ubi de Guthelino & uxore ejus Marcia mentio eſt, ſic ſcribitur antiqua litera, cauſſa admonendi lectorem: “Tempore Guthelini erat univerſitas in “Anglia, ut per eruditionem in artibus Martiæ. Eam fuiſſe Cantabrigiæ ex hoc ſcire licet, quod Cantabrigia Guthelini regia fuit, & prima urbs totius Angliæ orientalis: in qua tres fuiſſe hominum ordines, ſcholaſticos, cives, & athletas, Marciamque remanſiſſe à Mariti morte literarum ſtudioſam inter Philoſophos, quum leges Marcianas tulerit, alio forſan loco dicam fuſius.

26. Poſtremum eſt: Exſtare ex Archivis Wigornienſibus annales [1] pervetuſtos, & non parvæ authoritatis, quos *P. 101. ob id *magnos annales* *vocant, in quibus anno mundi 3868. ſic ſcribitur. “Cantabrigia, mater peritorum “in Britannia, ædificatur à Cantabro [2] duce, & fre“quentatur à Philoſophis ante Chriſti incarnat. per an“nos 394. Hæc quidem illi. Cui rei fidem facit & Dolenſis libro ſuo de laudibus Britonum cap. XIX. & Girardus [3] Cornubienſis de geſtis Anglorum libro ſexto capite XIII: & [4] Florentius in Florario hiſtoriarum libro octavo, cap. X. ne quid dubites de fide [5] Anna-

---

[1] Magnæ authoritatis neſcio cujus, annales Wigornenſes. [2] Contra, alii Cantabrum ducis fuiſſe fratrem referunt. 473. [3] Mutas has perſonas. quidni miſſos faciam, donec qui ſint, & quid loquantur intellexero? [4] Wigornienſis opinor. [5] pag. 473.

lium. Quod unum teſtimonium, [1] tot probatorum hiſtoricorum ſuffragiis comprobatum, ſufficere potuiſſet & omnium loco eſſe, niſi ſi cui volenti & ſcienti contra verum niti ex profeſſo libeat.

27. Hæc ad faciendam fidem antiquitati Cantabrigienſi ſi ſufficiant, nihil eſt, quod apponam amplius. Sin minus, addam communem opinionem, cui etiam jura cedunt. Apud omnes enim receptum eſt & confirmatum, Cantabrigienſem Academiam antiquiorem eſſe Oxonienſi, quod tu quoque aſtruis, qui receptum errorem dicis. Cui opinioni communi atque famæ * ſtandum eſſe, author eſt Titus Livius (ut alio loco diximus) ubi certæ fidei deroget vetuſtas, multo ſane magis ubi non deroget, uti hîc uſu venit. *P. 102.

En tibi ergo (ô Oxonienſis) ſcriptorum inſtructam aciem conſpirantium atque adeo pugnantium contra te: en veteranos milites omnis gentis, ne ſolus Orator cum nigro ſuo codice in acie inveniatur (ut tu ais) qui belli impetum ſuſtineat, neve admirabilis conſentientium multitudo (quod tu per eironiam dicis) ad miram paucitatem redigatur: neve poſthac mireris, cur ex tam multis, quos in genere citat Orator (ut affirmas) nullum præter domeſticam hiſtoriam produxerit. Utor verbis tuis. En duces [2] exercitus, Reges & Pontifices. Dico autem milites variæ gentis & eos veteranos, ſcriptores varios, plurimum antiquos, alios recentes quidem, valentes tamen, quoſdam etiam tuos & ſuperiorum & præſentium temporum. Duces voco, Arthurum & Cadwalladrum Britannorum reges, *P. 103. Honorium atque Sergium Pontifices *Ro. En viginti ſeptem & amplius, integrum juſtumque grandium inquiſitorum numerum (Juriſconſultorum more loquor) pro uno illo, [1] quem ſolum petis in conſenſum antiquitatis Cantabrigienſis Academiæ. Vides quanta [2] amphora ex tuo urceolo præter opinionem tuam. An non hæc credibilia exiſtimas, quo Academiæ tuæ juventam, & illatam illi injuriam de prærepta antiquitate (ut ais) æquius feras? an hæc debilia antiquitatis fundamenta putas? His ſi fidem adhibes, recte facis, atque ut decet doctum & æquum virum. Sin minus, ſed tuo more dicis, non referre [3] tua quam multis premaris teſtibus, dummodo veritas à te ſteterit, primo quis homo prudens à te veritatem ſtare arbitrabitur, qui hæc legerit? tantum ſcriptorum probatorum numerum conſentientem viderit? & tuum dummodo rite expenderit? Tum quis non impudentem judicabit, ſi refrageris? inſanum, ſi tanto exercitui imbellis propugnator (quod tuis verbis dico Oxonienſis) te oppoſueris, numerum *P. 104. negligens ut ſolet lupus? * Jus divinum duos aut tres in teſtimonium productos ſufficere putat: jus civile & canonicum duos: jus item regni noſtri municipale duos, niſi in damnationibus, vitæ neciſque judiciis, in quibus duodecim recipit: & tu, quum vigintiſeptem &

---

[1] Florentius quum Chronicon ex Chronicis ſcribat, nihil mirum, ſi in fabuloſum incidens ſcriptorem, talia interdum literis mandet, qualia apud authorem illum legerat.

[2] Hiis omnibus vel unum aliquod ex vetuſtioribus et receptis authoribus teſtimonium longe anteferrem.

---

[1] Iniquus es præ ſtudio, dum iſtuc quaſi abſolute dictum pronuncias, quod ſub conditione prolatum eſt. Non enim ſimpliciter unicum omnino teſtem petiit, ut videre eſt in aſſertione pag. 404. *Imo vero* (*ut ingenue* &c. [2] Nihil adhuc video, cur urceolus iſte tuus in amphoræ magnitudinem turgeſcere debeat. [3] Vir bonus veritatis partes pro virili tueri ac ſuſtinere debet. Veritas enim deprimi fortaſſe, vinci non poteſt: et quo magis opprimitur mendaciis, eo vehementius adverſus injectum onus inſurget.

ultra [1] probatæ fidei ſcriptores (præter Gildam, Dolenſem, Girardum, Florentium, & aliquot alios) in teſtimonium Antiquitatis Cantabrigienſis Academiæ produxerim, Reges etiam atque Pontifices, non tamen fidem adhibebis? Hoc ſi feceris, credemus omnes, atque etiam certo intelligemus, ſecuturum te conſilium ſcelere damnandorum,qui quod damnationem metuant, etiam Atticæ probatiſſimæque fidei teſtes, æquiſſimi animi inquiſitores, atque adeo Amphictyones ipſos ſæpiſſime reſpuunt,cauſſantes aut inimicitias,aut odia, aut id genus alios non ſynceros affectus. Ad hæc expende [2] antiqua initia & Urbis & Academiæ eodem tempore, cujus cauſſa [3] *civitas ſcholarium* dicebatur, quod ejus gratia condita ſit. Expende utriuſque authorem Cantabrum *proprio nomine [4], non patriæ appellatione, non Partholomi, quo vocabulo re vera appellandum, tu tamen non recte colligis. Hunc, inquam, expende, non Sigebertum [5]: quem tot hiſtorici non præteriiſſent, ſi conditor ejus (ac non reparator potius) exſtitiſſet. Quem Cantabrum ſi tot ſcriptores Cantabrigienſis Gymnaſii authorem faciant, cur omnes, quotquot hanc præſentem attigere hiſtoriam, eadem [6] dinarrare dicis, quæ incertus author, quæ Monumeten-

*P. 105.

---

[1] Hii omnes aut nihil, aut citra vetuſtatis authoritatem loquuntur. [2] Si cum veteri Cairgranto incepit academia, quid hoc ad rem? pag. 488. [3] Ex antiquis ſcriptoribus Saxonicis aliiſve quis hæc habet? [4] Uter verius ſenſerit liquido apparet pag. 488. [5] Probati ſcriptores tum veteres tum recentes Sigebertum fundatorem non tacuerunt: Cantabrum Utopienſem qui in catalogum referuntur omnes prætereunt. pag. 476. [6] Hos de ducis tantum in Hiberniam cum ſuis profectione, et non de rebus aliis eadem dinarrare oſtendit pag. 398. quod quidem faciunt Cantabrigienſibus duntaxat exceptis.

ſis & hiſt. regia? cur nullum Oratori ſuffragari ais? cur omnes [1] tam adverſari quam qui maxime ſcribis? Imo, ſi quis volet legere, quos commemoraſti, ſcriptores, non modo non eſſe veriſſima [2] quæ dicis comperiet, ſed contra falſiſſima, ſi ita liceret per gratiam tuam dicere. En dignitatem loci. En Cantabrigiæ mœnia [3] atque turres. En inter præcipuas recenſitam urbes, Oxonia [4] excluſa & nullo loco habita. En quæ in defenſionem epiſtolæ ſuæ, in confirmationem antiquitatis Cantabrigiæ Antiquarius proferre poſſet, ſi vellet: uti in epiſtola ſua ſe potuiſſe per controverſias *dixit. En quæ deſiderio tuo [5] ſatisfacere poſſent ſi liberet, & quæ te multo temperatiorem feciſſent ſi præſciſſes, ſi hiſtoricos diligenter evolviſſes, quod certe doctum virum decuiſſet, ne quid temere ſenex effutiret: maxime quum [6] ad tantam principem libellum inſtituerat, cujus majeſtatem alii uſque adeo ſuſpexere, ut in oratione non aliter ac clarus Orator Demoſthenes, muti plane & elingues facti ſunt: ut ſolet verecundia [7] ſilentium imperare. Alii adeo ſunt reveriti, ut ne vocem quidem attollere, aut memoria conſtare potuerunt: alii pavidi & trementes allocuti. Sed & eum in docto viro decorem & decentiam tu quoque ut virtutem alicubi in commentariis laudas, dum gravitatem & modeſtiam bonarum literarum profeſſores decere dicis,

*P. 106.

Reverentia.

---

[1] Illos intelligit, quos paulo ante nominarat, ſcriptores, quorum nullus Cantabrum vel ſemel nominat. pag. 395. [2] Aliquem igitur profer locum, ut aperte convincas mendacii. [3] Cantabrigiæ mœnia pag. 489. [4] Oxoniam inter antiquiſſimas civitates numeratam lege pag. 489. [5] Nihil adhuc tanto hiatu dignum profers: imo omnino nihil, quod vel tantillum ad opinionem tuam confirmandam faciat. [6] Egregie mentitum ſcias ex pag. 427. [7] Satis ipſe eventus huic rei fidem fecit.

videns meliora probanſque, deteriora tamen ſequens. En rurſus Gurguntii tempora: en Cantabri adventus occaſionem domeſticum [1] tumultum, quam expreſſit Orator, etſi tu id alto ſilentio prætermiſſum crimineris, ac nimiam incolarum multitu*dinem in occaſionis *P. 107. cauſſam tua conjectura ſuffulcis, atque ita quum leporem habeas, palpamentum quæris. En civitatis nomina, *Cairgrantum*, *Granteceſtriam*, *Grantebrigiam*[2], & *Cantabrigiam*: à Cantabro, Grantino Conſule, & Granta ſeu Canta fluvio deſumpta nomina, & prout uſus voluit hoc aut illo tempore, hoc aut illo nomine recepto & comprobato. Quod non magis abſurdum videtur, quam ſi Londinum à primo conditore in memoriam *Londinum.* veteris Trojæ, *Trinovantum*, ſeu *Trojam Novam* appellatum, à Lud, qui novis ædificiis, muris, turribus, portis, atque pontibus inclinantem jam vetuſtate & conquaſſatam bellis urbem refecit (ut Henr. Huntud. de geſtis Britonum libro octavo author eſt) *Caerlunden* diceretur: ac poſtea uſu derivante, & molli ſuavique ſermone delectato, *Lundonia*, *Lindonia* (ut Martian. atque Stephan. περὶ πόλεων ſcribunt) & *Londinum* nominetur. Quid enim non facit vetuſtas in nominibus commutandis? An non *Vindobonnam* (quam Anton. in Itinerario *Vindobonam* vocat) primum Viennæ *nomen, in *P. 108. *Fabianam*, *Bianam*, *Biennam*, & *Viennam* tandem commutavit? an non *Everwicke* in *Everacum* & *Eboracum*: *Stadford* in *Stafforde*: *Lindecollin* in *Lincolne*: *Kynneban-*

---

[1] Qualis hic fuerit tumultus, qua de cauſſa, aut à quibus excitatus, quoniam ex veterum fide docere non potes, ex decade tua figmentum hoc primùm ortum judico. [2] *Cantabrigia* pro *Grantabrigia* corruptum nomen unde effluxerit non oſtendit: ſed de triplici, eaque fortuita appellatione nugatur. pag. [490.]

tum in *Kymbalton* & *Kymboltun* loquendi uſu verſa ſunt: authore Rogero Hovedeno in Annalibus in vita Henrici ſecundi? ut, inter multa, pauca enumerem. Quamobrem non eſt, cur dicas, à Granta nomen habuiſſe ſolum Cantabrigiam, & non à Cantabro, quantumvis id Lelandus aſtruat. Et quanquam inter Scriptores de annorum numero controverſia eſt, principe tamen atque re reique antiquitate conveniunt omnes. Quod autem tempore non conveniant, in cauſſa eſſe puto variam ſecundum varios authores annorum mundi ſupputationem[1], ut Euſebii, Martini, Oroſii, Bibliorum, ſeptuaginta interpretum, Bedæ, Dionyſii, & Judæorum, variamque ſcribarum oſcitantiam & errorem, in quem, quod ſæpius eadem fundunt & refundunt, neceſſum eſt, ut ſæpius incidant: maxime autem in numeris. Nec *diſſimilis diſcordia temporum eſt apud alios hiſtoricos aliis de rebus & perſonis, niſi ubi multi unum conſequuntur, ut ſolent Dodonæi lebetes, quod hîc non eſſe factum varietas temporum docet. Nec aliud exſpectandum eſt in antiquitatibus, longe à ſcriptorum memoria remotis. Id quod ex Lucio, rege Britanniæ (quæ omnium Provinciarum prima publicitus Chriſti nomen recepit, authore Sabellico libr. V. Enneadis VII.) ſcire licet. Nam Beda eccl. hiſt. lib. I. cap. IIII. ait, fidem recepiſſe Lucium anno ab incarnatione Domini 156. Chronicon vetus Landavenſis eccleſiæ 156. Gocelinus in vita S. Auguſtini ca. XXXI. hiſtoriæ majoris 156. & chronicon vetus Anglicum, vocatum *Brutus*, 156. in quo anno Galfr. Monem. lib. II. cap. II. Lucium è vita migraſſe ſcribit, & in Claudioceſtria ſe-

Temporum diſcrepantia.

*P. 109.

---

[1] Inter eccleſiaſticos ſcriptores temporum varietatem aliquam reperiri ſcribit Auguſtinus lib. 15°. de civitate Dei.

pultum ait. Quod quum ipſiſſimis Galfr. verbis, tanquam ab eo fonte natis, in hiſtoria majori extulit Matthæus Pariſius, annis tamen variat, & 201. annis è vita migraſſe Lucium ſcribit. Ut & genealogicon de geſtis Anglorum, Lucium obiiſſe anno * regni ſui quadrageſimo tertio, quum tamen alii ſcribant, eum regnaſſe annos tantum duodecim. Joannes Nauclerus, voluminis primi generatione triceſima, Lucium obiiſſe tradit anno 156. etſi alii anno 170. quod & ipſe eodem loco advertit. Idem tamen volumine ſecundo generatione ſeptima, ex authoritate hiſtoriæ S. Timothei Apoſtoli, & S. Lucii, quæ eſt in eccleſia Curienſi, ubi Epiſcopus fuit & Martyr, Lucium, Britanniæ regem, cum tota Britannia à Timotheo Apoſtolo, qui in Britanniam venerat, fidem recepiſſe ſcribit. At in hiſtoria Saxonica Peterburgenſi traditum eſt, Lucium ſcripſiſſe ad Eleutherium anno à nativitate Chriſti 167. in antiquo vero Codice, *Bruto* etiam nominato (ubi inter leges S. Edwardi ponitur epiſtola Eleutherii ad Lucium) à paſſione Chriſti anno 169. In hiſtoria Roffenſi item, centeſimo octuageſimo quinto, in aliis, centeſimo ſeptuageſimo ſexto. In Nennio, antiquiſſimo hiſtorico, lego, Lucium miſiſſe nuncios ad Evariſtum (qui erat quartus à Petro) anno 164. de Eleutherio nu*lla facta mentione. Et in Mariano Scoto, anno 177. Lucium dediſſe literas ad Eleutherium, qui anno decimo ſexto imperii Antonini Veri (ut ex Methodio refert) Papa fuit duodecimus. Martinus quoque Polonus, anno 188. Eleutherium ſcripſiſſe ad Lucium ait, ſediſſe autem annis quindecim, menſibus ſex, diebus V. Georgius Lilius in volumine ſuo Lucium petiiſſe baptiſmum refert anno 181. Lanquetus Lucium regnare cœpiſſe tradit anno 180. & anno regni ſui octavo, circiter annum

* P. 110.

* P. 111.

Domini 187. miſiſſe ad Eleutherium. Polydorus quoque ait, anno 182. & regni Lucii decimo tertio, Eleutherium miſiſſe Fugatium & Damianum ad Lucium in Britanniam. Baleus tamen ſcribit, Lucium anno Chriſti 179. (ut Annales veriores, ut ipſe ait, commemorant) miſiſſe Eluanum & Meduuinum ad Eleutherium. Atque ita de tempore Lucii & Eleutherii variatum eſt. De ſede vero Eleutherii ſic diſcrepant authores, ut Bibliander Eleutherium fuiſſe dicat duodecimum, & ſediſſe annis quindecim, anno Chriſti 180. *P. 112. * Panthaleon Eleutherium exſtitiſſe decimum tertium epiſcopum, & anno 177. rexiſſe Ro. eccleſiam. Citat Irenæum li.III. ca.III. Euſebium lib.V.ca.VI. Volateranum & Sabellicum: qui li.V. Enneadis ſeptimæ, ſcribit quoque, Eleutherium fuiſſe ordine decimum tertium. Quanquam Irenæus in ſua computatione alium obſervat ordinem in catalogo horum XII. epiſcoporum, quam ceteri omnes hiſtorici. Nam poſt Petrum dicit ſediſſe Linum omiſſo Cleto, & poſt Anacletum enumerat Clementem. Chronica Chronicarum ait, anno Chriſti 184. Eleutherium ſediſſe, idque annis quindecim, menſibus tribus, diebus tribus. Faſciculus temporum anno Domini 184. & ſediſſe annis quindecim, menſibus ſex, diebus ſex. Onuphrius anno 171. & numero facit decimum quartum, & vixiſſe ſub Aurelio Antonino & Aurelio Commodo, & ſediſſe annis quindecim, diebus XIII. Infinita hujus generis alia ſunt, ſi quis prolixior juſto eſſe ſtudeat. Ego paucis contentus, ne tædio ſim Lectori, volo ex his oſtendere, *P. 113. quam non bene conveniant in*ter ſe ſcriptores, & tamen propter temporum varietatem, neque de fide rerum neque perſonarum quicquam dubitandum, ſed componenda magis omnia eſſe, ut ex collatione eluceſcat, ubi major ratio, authoritas & probabilitas ſubſint, in quibus conquieſcas. Nam etiam in hac controverſia certum eſt, Lucium & Eleutherium fuiſſe συγχρόνους, & cum Antonino Vero & Aurelio Commodo συνοδικούς· atque id etiam, conſenſu majori ſcriptorum, Eleutherium fuiſſe à Petro duodecimum. Hos tamen ut commode reconcilies, in uſu eſſe poſſit author ille (arbitror) qui per Alphabetum ſcripſit Chronicantium (ut vocant) concordantias, ſine quibus non niſi magnis difficultatibus & inextricabilibus carnificinis te expedies. Hæc eo pertinent, ut quemadmodum Lucius & Eleutherius fuere coætanei, ita & [1] Cantaber & Gurguntius fuere contemporanei: qui quo tempore fuerint, etſi inter authores diſcordia eſt, certum id tamen eſt, à multis ſeculis utrumque fuiſſe, & eo tempore per Cantabrum[2] fuiſſe exſtructam Cantabrigienſem * Academiam. * P. 114.

Tu tamen contra contendis, atque etiam pugnas multis argumentis, quæ deinceps commemorabo, & primo calamitoſi. Pergis enim atrocibus verbis (ut ſoles homo gratiarum plenus) ejecticii, extorris, profugi, exſulis, calamitoſi, bonum hoſpitem atque nobilem premere & inſectari, Dionyſii Siculi Tyranni conditionem objicere, vivendi cauſſa literas profiteri, & quo minus Cantabrigiam exſtruat, inopiam cauſſari, atque in hoc Oratorem teſtem adducere. In quo [3] certe parum facis ingenue. Etenim, ſi dicat Orator, domeſtico tumultu patria ejectum [4] Cantabrum, non dicit ta-

Cantaber fuit Author Cantabrigienſis Academiæ.

---

[1] Iſtuc eſſe verum quid vetat, quando ex propriis unguibus exſuxeris? [2] Tibi magis incumbit probare, Cantabrum fuiſſe, quam feciſſe quicquam. [3] Piaculum ſ. ligonem ligonem vocare. pag. 494. [4] Nonne miſerum, ejectitium, exſulem, extorrem, profugum, pauperem & calami-

men, fuiſſe calamitoſum atque inopem. Imo neque ullo modo conſequi, niſi Partholomum [1]Hiberniæ regem, & fortunæ ſocium, inopem quoque ſtatuas atque miſerum. Sed iſtud de Oratore figmentum, ferendum quidem. Illud vero inhumanum[2], malis verbis eum perſequi, qui bene nobis fecerit, & bono hoſpiti malas gratias agere, quum bonas ob egregia facta mereatur. *P. 115. Eadem opera & Brutum, generis noſtri *authorem, contemnes, & Antenora ſuum Veneti atque Patavini condemnabunt. Eadem ratione ſpreveris etiam Brennum noſtrum, Bellini regis noſtri fratrem, cui, licet ejectitius non fuerit, fortunæ tamen caſum & eventum temporum aliena regione experiri libuit: quæ ea ſemper fuerit, ut pauculis Britannis, mixtis aliquot Gallis Neuſtricis, etiam Romam ſubjugaverit. Quod ſi majori oſtentatione dictum putes quam veritate, Hiſtoriis crede, &, *Conſtantinus.* Conſtantinum Magnum, natione Britannum, Britanno Milite univerſam pene Europam deviciſſe recordare, quod ſane magna authoritate Roffenſis hiſtoriæ jam referimus. Quanta autem virtute atque animo *Richardus primus.* Richardus ejus nominis primus, Saracenos atque Turcas debellarit in expeditione Hieroſolymitana, atque etiam Gallos rebelles in reditu ſuis Britannis domuerit, Richardus Canonicus docet in Itinerario de expeditione Chriſtianorum contra Paganos, qui erant Hieroſolymis. Cujus inter alia, hos antiquos duntaxat verſus commemorabo de Richardo.

*P. 116. **Cujus iter, greſſus, obſtacula nulla retardant,*
Non ſtrepitus, non ira maris, non vallis, abyſſus,

---

mitoſum eadem opera appellarit? [1] Vide, quid agas. [2] Tu quidem ſupra quam dici poteſt humanus & gratus videri vis, qui beneficium agnoſcis priuſquam perceperis.

Non juga, non celſi præceps audacia montis,
Aſperitaſque viæ Saxis calloſa, non ipſæ
Limitis ambages, deſertaque neſcia greſſus,
Non rabies venti, non imbribus ebria nubes,
Non tonitrus horrenda lues, non nubilus aër:

Quin experiretur quid Siculi, quid Cyprus, quid Saladinus, quidque gens pagana poſſet in armis. Quin & vos quoque Aluredum veſtrum, quem Sanctus Neotus vagum & profugum [1] apud Capgravium, Ailredus Rievallenſis inglorium, & Sanctus Cuthbertus apud Gulielmum Malmesb. extorrem vocat, recuſabitis. Referam verba ſanctiſſimi viri ex III. de pont. ne videar quicquam comminiſci. Capgravium jam olim impreſſum legat qui volet, ut & Ailredum. "Tu quoque" (inquit) * "tam miſerabiliter regno extorris, glorioſe "poſt paucum tempus reponeris. Quem tamen Aluredum ob id non contemnam, quemadmodum nec Appollinem, quod aliquando apud Admetum, Pheræorum regem, Æſculapii filii ſui cauſſa exſulabat. Quid multis? cetera quoque gens Italica ſuum Æneam atque Silvium, & Gallica ſuum Francionem pari modo ſpernent. Nam & Galli quoque, ex Trojanis ſe propagatos eſſe, magnopere exſultant. Quos tamen uſque adeo non ſpreverunt, neque ejectitios aut profugos nominarunt, ut ex hoſpitum gloria ſe præfulgere exiſtiment,

Aluredus.

* P. 117.

---

[1] Quamvis hoc Aluredo et aliis pleriſque, rebus, per fortunæ indulgentiam, in melius commutatis, acciderit, ut ſeſe ab iis rerum anguſtiis extricarent demum, et lautiori fortuna uterentur: non tamen propterea neceſſario ſequitur, idem & Cantabro olim uſui veniſſe. At magna, inquis, et egregia nonnunquam præſtitere exſules: ſed non ante quam ab exſilio fuerint revocati, fortunam magis benignam experti. pag. 493.

ment, & nominis famam hiſtoriis celebrent. Quod qui neſcit, Titum Livium, Criſpum Saluſtium, Antonium Sabellicum, Joan. Zonaram, & Epitomen Chron. regum Galliæ à Pharamondo ad Carolum nonum (quam ex Annal. Gaguini & Pauli Æmilii præcipue collectam excudit Guli. Niger) inter alios legat. Neque certe calamitoſus eſſe potuit Cantaber, qui genere Nobilis ſocerum regem [1] in Anglia (cujus liberalitatem cum filia uxore ſenſerat, ut * Brutus Pandracis Græcorum regis munificentiam fortuna perſimili, Æneaſque Latini) & fratrem quoque regem in Hibernia habuit, boniſque literis (quæ maxima felicitatis pars eſt) claruit: ut neque mirandum ſit, unde tantam Academiam iſte fecerat, quum & Brutus hoſpes hic majorem Trinovantum Urbem, & Brennus in Italia hoſpes, multas ibi urbes condidit & refecit, inter quas Mediolanum eſt, Verona, Mantua, Brixia, Vincentia, Sena, Papia, Comum, & Cremona, uti & ipſi Italici ſcriptores prodiderunt, & Fabianus noſter ſecunda parte, & Ranulphus libro tertio manifeſte referunt. Gathelus quoque, Cecropis, primi Athenarum regis, filius, in Hiſpania haud diſpari fortuna hoſpes, Braccaram (quæ ſedes Archiepiſcopalis eſt) & Brigantium urbem (quæ hodie Compoſtella dicitur) non longe inter ſe diſtantes exſtruxit. Quibus ut felicitate par fuit Cantaber (quem alii ſcriptores regem, alii ducem, alii regis Hiſpaniæ filium dicunt) ita literarum virtute ſuperior exſtitit. Quæ res ut ad res gerendas magnum eſt in vita compendium, ita his, quos ante fortuna erexerat ad gloriam, ſi ceciderint, ſecurum eſt refugium. Ut Dionyſio tuo fuit,

*P. 118.

Bracchara.

Brigantium.

*P. 119.

---

[1] Principes raro admodum ejuſmodi ſortis hominibus filias ſuas locare ſolent.

quem ut calamitoſum Cantabro objicis. Quem tamen, ne infimi aut afflicti hominis ſorte viveret, neve calamitoſus eſſe poſſit, virtus effecit, & quum fortunæ culpa regno Rex eſſe amplius non potuit, virtutis gloria inter ſuos Rex eſſe non deſiit, & eo loco artium profeſſione claruit, quo cuivis non facile contingit pervenire: quamvis ſtultum vulgus, qui Philoſophiam neſcit, & tu quoque, qui longe à vulgo ſentire debes propter eruditionem (ſi eam ad Reip. uſum, & non ad contentionem conferre velles) id regnum ut inglorium repudiatis. Certe ſapientibus viris hæc ſemper ſtetit ſententia, Literas tutiſſimas eſſe divitias, ut quæ nec tolli poſſunt, nec gravant circumferentem: atque in proſperis ornamento eſſe, in adverſis refugio, ſed nemini mortalium opprobrio. *Vnicum perfugium doctrina & literæ* (inquit Ci. ad Bal.) *quibus ſemper uſi ſumus: quæ ſecundis rebus delectationem modo habere videbantur, nunc vero etiam ſalutem.* * In quo tu quidem longe à ſapientibus diſſentire videris, qui principis & generoſi animi non eſſe cenſes virtutes colere, & literas profiteri (nam hoc abjectorum eſſe judicas) ſed venationem magis atque aleam ſectari (quam tamen ut damnationis pœnam Æacus Claudio imperavit) ſpretis illis & contemptis, hoc glorioſum exiſtimare ex eo judicaris. Conſtantinus Ducas eruditos viros mirabiliter coluit, dicere ſolitus, malle ſe eruditione quam imperio nobilitari: cum Platone ſentiens, præclaris literis excelluiſſe, veræ nobilitatis eſſe: quæ ſplendor quidam eſt ex ipſa virtute natus, ut volunt Stoici. Tu contra, imperio magis quam eruditione florere malis. Scipio item Africanus, homo bellator, ſecundo bello Punico Terentium illum Aphrum atque comicum captivum, literarum cauſſa, quas honorabat, inter nobiles captivos poſuit, vinculis ex-

Corinthi.

Literæ utiles, delectabiles, & ſalutares.

Cicero in epiſt. ad Balbum.

* P. 120.

Literarum fautores.

Terentius.

ſolutum libertate donavit, in triumpho poſt Currum conſtituit, & pileo contectum, in literarum honorem & libertatis ſignum, ſequi voluit, ut Oroſius & Quin-
*P. 121. tilianus * in declam. pro gladiatore, & Jo. Nauclerus in generatione LIX. referunt: & tu, qui literas profiteris, literas contemnis? Lego in pervetuſto quodam li-
Alexandri reſponſum. bro manuſcripto de actibus Alexandri, Diomedi Philoſopho Alexandrum reſpondiſſe, ſe ante optaſſe Homeri diſcipulum eſſe quam Achillis, quum Diomedes dixerit, ſe majores laudes de rebus geſtis Alexandri potuiſſe ſcribere, quam Homerus de Græcorum & Trojanorum actibus. At tu inaurari magis optas (ut videris) cum Mida aut Crœſo, aut etiam Carolo Magno, cui immenſam vim auri ex Hiſpania allatam Turpinus Remenſis in hiſt. Caroli Magni ſcribit: pro theſauro ſcilicet carbones. Eodem pertinet, quod Merchiaunus, Glatmorgantiæ rex, uſque adeo honorabat bonas artes, ut Eltuto ita dixerit: „ veſtrum Gymnaſium erit vene-
„ rabile: tributarii tibi ſervient, & omnes indigenæ. Tu contra, ut literæ omnibus ſerviant, cupis, cetera imperent: quod nunquam conſequêris. Nam literæ ſemper imperarunt, & ſemper imperabunt: cetera ſer-
*P. 122. vient. Verum quia * tu calamitoſi eſſe putas literas
Nobiles, literarum cultores. profiteri, dic, quæſo te, quid in Carolo Magno, quid in Claudio Cæſare calamitatis fuit, quod ille Germanicæ Linguæ Grammaticam commentus eſt, menſibus atque ventis nova nomina indidit? iſte uſque adeo Græcis literis excelluerit, ut tres novas literas illi linguæ ſua induſtria adjecerit? Quid in Pertinace imperatore, qui Grammaticam docuit? quid in Julio Cæſare, qui Commentarios edidit? Quid in Ptolomæo, qui orbem terrarum tabulis circumſcripſit? Quid in Conditore veſtro Aluredo, quod Bedæ hiſtoriam gen-

tis Anglorum, Severini Boëtii Philoſophiæ conſolationem, & Oroſium Hiſpanum hiſtoricum inſignem, in Saxonicam Linguam authore Gul. Malmeſ. traduxerit? Quid, quod novum & vetus teſtamentum in Anglicam linguam transfuderit? ut in hiſt. Elienſi libro primo ſub fine ſcribitur, cujus initium eſt: *Cum animadverterem excellentiam Elienſis inſulæ* &c. Nam authoris nomen non gerit liber. Quid in eodem Aluredo, quod legem *Martianam, inter ceteras, in eundem ſermonem tranſtulerit? ut & Galfr. Monem. lib. I. & Genealogia Principum in linea Monarchiæ Britonum, qua de Martia ſermo eſt, & Ranulphus libro ſexto conteſtentur. Imo, quid in eodem ipſo Aluredo, quod pueros docuit, ſcribente Aſſero libro ſuo de actis Alphredi, anno 885? "Filios quoque eorum" (inquit) "qui in "regali familia nutriebantur, non minus propriis dili- "gens, omnibus bonis moribus inſtituere, & literis "imbuere ſolus die noctuque inter cetera non deſine- "bat. Quo quidem docendi munere quum ſit perfunctus Aluredus, nec tamen apud Cantabrigienſium aliquem Dionyſii Siculi Tyranni, aut Ludimagiſtri nomen obtinuerit: quæ Cantabri infelicitas eſt, ut quod Alphredo glorioſum ſit ad nominis famam, & ad omnem æternitatem illuſtre, id illi ad invidiam apud Oxonienſem, & luctuoſam ſortem facere videatur? Divus Auguſt. quoque Mediolani Rhetoricam docuit, authore Proſpero Reginenſi hiſtorico in chron. Prætereo Guthelinum regem Gurguntii filium, quem Beda Græce & Latine *doctiſſimum fuiſſe ſcribit: & Edgarum regem, qui doctrina excelluerit: & Blegabridum (quem alii Blegrabedum vocant) hominem regem, tantum tamen muſicum, uti Fabianus ſcribit, ut, propter muſices excellentem cognitionem, muſicorum Deus dicere-

*P. 123.

Guthelinus.

*P. 124.

Edgarus.

Henricus primus Cantabr. educatus. tur. Mitto liberalium ſcientiarum cognitionem Henrici ejus appellationis primi, quas Thomas Rudbornus hiſtoricus eum Cantabrigiæ hauſiſſe ſcribit: quibus uſque adeo claruit, ut Henricus Belloclericus ab omnibus *Elizabeth.* diceretur. Demum Regina, quæ nunc regnat, Elizabetha, Græcis & Latinis, ſacris & prophanis literis inſtructiſſima, quum ſuperioribus annis Cantabrigiæ eſſet (quò ſolo Muſarum amore & benefaciendi ſtudio venerat) in ſcholis publicis & frequentibus quaſi literas profeſſura, docta Princeps orationem habuit Latinam, & eam tam eruditam, ut ſexum mutaſſe, & ſupra feminam ſapuiſſe dixeris: cum ſignificatione *Beneficium Principis.* benevolentiæ ſuæ erga bonas literas, aliquo beneficio ſuo futuro in eo Gymnaſio explicandæ. At quo tandem **P. 125.* *authoramento, niſi virtutis? Quid inopiæ (quæſo te) iſtos huc adegerit? quum non lucri cupiditate (quod video quam ſit exiguum ex profeſſione literarum) non victus inopia, ſed virtutis ſtudio, & literarum gloria geſta hæc ſunt: quum his delectati boni Principes ſunt, cum quibus nullæ divitiæ, nullæ opes, nulla diademata, nulla denique regna comparanda ſunt. Quæ ſi illis ut vitia objicis, temeritas tua reprehendetur, non eorum vitia culpabuntur. Sed perge (avellor enim dulci virtutum tantorum virorum atque feminarum recordatione, & bonorum operum memoria ſempiterna, partim exemplorum copia, partim brevitatis deſiderio) Dionyſius docuit, Cantaber docuit. Sit ita ſane. Id tamen non lego, niſi apud Polydorum in fine libri quinti Angl. hiſt. ex incerto authore, & in collectionibus tuis, in quibus Ludimagiſtrum per contemptum nominas. Schola enim Cantabrigienſis non id agnoſcit, ſed Philoſophos conduxiſſe eum, id affirmat. Quid *Calamitoſus.* tum quæſo te? Calamitoſos ob id dices? Calamitoſi ſunt * qui virtutibus deſtituti ſunt, non quibus, fortuna *P. 126. recedente, virtus ſupereſt. Nam virtus ſemper habet fortunam comitem, niſi mens oberit, ut in Pacæo. Neque ſe miſerum putabat, imo feliciſſimum juxta ac liberrimum, qui ex naufragio omnia ſua ſecum portaſſe dixit. Neque Anaximander, homo Philoſophus & domi ſuæ dives, ſe calamitoſum cenſuit, quum ex peregrinatione, quam literarum gratia habuit, reverſus, ac omnia ſua conſumpta domi ſuæ videns, condolenti reſpondit, *ego ſalvus non fuiſſem, niſi iſta periiſſent*. Ratio eſt, quod nemo cum ſarcinis poteſt enatare: exiſtimans, animi bona extra fortunam eſſe, et eum, qui ſe habet, nihil perdidiſſe, fortunamque nihil addere ſapientiæ: ſic ut *nemo miſer niſi comparatus*, ut in Troade dixit Seneca. Non hæc dico tamen Stoicus, ut virtute felicem, fortunæ vero bonis infelicem Cantabrum exiſtimem, ſatiſque eſſe divitem putem, qui cœlo & terra frui poſſit. Diverſum enim jam ante oſtendi, & te memorem vel maxime cupio. Certe quo * minus fortunæ *P. 127. etiam arridenti quis fidat, quoque magis virtuti, eo ſapientior eſt: quum videamus, & principes ſtabile regnum non habere, nec epiſcopos firmas ſedes. Quod illud ex Joanne Boccatio de caſibus virorum illuſtrium inter alios hiſtoricos, hoc ex Nigello noſtro, non contemnendo *Nigellus.* viro & Cantuarienſi Monacho, diſces, qui bene longa epiſtola ad Gul. Elienſem epiſcopum, virum ſuo tempore primarium, & magni nominis authoritatiſque apud Principem, poſtea tamen calamitoſum, exemplis noſtræ gentis adductis ſuadet, ut fortunam contemnat, &, quam ſit frivolum in blandimentis fortunæ conquieſcere, expendat. Verum, ut demus, ejectitium fuiſſe & calamitoſum, certe non ſolum inhumanum, ſed & crudele quoque judicamus, ut tum contra

tra hoſtem, tum contra calamitates quoque ejus pugnes: & non ſolum crudele, ſed etiam injurioſum. Nam in calamitoſo, vel riſus eſt injuria, ut Mim. Publ. recte ſcripſit. Longe majoris æquitatis & magnitudinis animi nobilis ille bellator Alexander fuit, quum de Perſarum imperio cum Dario pugnaret. *Etenim, quum Darii, hoſtis ſui, uxorem ex colliſione abjecti partus deceſſiſſe intellexerat, illachrimatus eſt, exſequiaſque benigne proſecutus. Quod à ſe factum dixit, non amoris, ſed humanitatis, cauſſa: neque in hoſtis adulationem: nec quod in dubios belli exitus, aut in leges pacis ſibi lenocinia quæreret, ſed animi magnitudine, qua didicerit, adverſus vires hoſtium, non adverſus calamitates contendere: pollicebaturque, ſe præſtaturum ea Dario, ſi ſecundus ſibi, non par, haberi velit. Itaque in eum, cui miſericordia opitulari debeat, invidia abs te quæſita eſt. Quamobrem, hoc in te dicendum exiſtimo, quod uni ex militibus Darii dux Memnon dixit. Quum enim maledixiſſe Alexandro obſervaſſet, *non te*, inquit, *ut maledicas, ſed ut pugnes adduxi.* Si igitur juſtæ cauſſæ contemnendi Cantabri hæ non ſunt, ſi iniquæ & nullæ repudiandi conditoris primi rationes exſiſtant, quæ injuſticia homini hoſpiti, & ſempiternæ memoriæ conſecrando fundatori atq; principi foret, ſi illi gloriam facti tolleremus, & Gorboniano, Sigebertoque noſtris tribueremus? Quia noſtrates ſunt? Quaſi vero patriæ cauſſa injuſte agendum? Imo prædicandus magis hoſpes eſt, quod in alienam regionem naturalem gerat affectum, quum hoc voluntatis & virtutis ſit, quod laudi ducitur, & non naturæ, quæ neceſſitatem quandam inducit, & non meretur tantam gloriam. Alioqui id per ingratitudinem ſummamque injuriam illi obveniret, quod proverbio dici ſolet de ge-

Alexandri humanitas.

*P. 128.

Memnon.

*P. 129.

Gorbonianus.

Sigebertus.

generoſi equi ſenecta, quum, poſt res utiliter præclareque geſtas, ob ſolos annos rejiciatur. Gorboniano tamen & Sigeberto, ſi quid in Cantabrigienſes contulerint, ſi Cantabrigienſium ſcholas, bellorum procellis collapſas, reſtituerint (ut Stoveus tuus author eſt, & nos non repugnamus) agendæ gratiæ ſunt, & prædicanda nomina. Sed quemadmodum? ut primorum conditorum? non, ſed poſteriorum reparatorum. Hoc illis denegaſſe (quod nemo facit) impium. Offa, [1] rex Merciorum, renovavit ſcholas variarum artium Cantabrigiæ, authore Richardo Diviſienſi in epitome rerum Britannicarum, cujus * hæc jam relata verba ſunt: ergo fundavit [2] eas? Eandem Academiam reparavit & Edwardus ſenior, Aluredi filius, à Danis combuſtam, ut habet [3] S. Swithuni Chronicon, & privilegiis munivit, ut ex charta ejus ſcire licet in hiſtoriola, in qua confirmat doctoribus & ſcholaribus Cantabrigiæ, & eorum ſervientibus, “(ubi ab olim viguit mater Philo-“ſophiæ, & reperitur in præſenti fons Clerimoniæ) “ſua & aliorum principum indulta, in æternitatem “duratura, &” (ut ejus verbis utar) “quamdiu verti-“go poli circa terras, æquora, & æthera ſiderum juſto “moderamine volvet. Renovavit academiam & Cædwallus [4] rex, eadem atteſtante hiſtoriola. Quid igitur, ab eis inſtituta fuit? Coſmus Medices, dux noſtra memoria Florentinus, homo qui literarum gloria perpe-

Reparatores Cantabrigienſis Academiæ.

*P. 130.

Privilegium Edwardi ſenioris.

Coſmus Medices ſcholas Piſanas reſtituit.

---

[1] Solus hæc habet, nullius alterius teſtimonio firmata. [2] Nequaquam ſane. nec animus eſt Offam fundatorem veſtrum ſtatuere. [3] Tametſi nihil tale apud Malmesburienſem aut Huntudonenſem habeatur, non tamen ſtatim (quod Lond. ſolet) tanquam vanum rejiciemus, quod apud minime vanos authores hac de re ſcribitur. pag. 497. et ſeq. [4] Vide pag. 92, 93, & 470.

tuus vivat digniſſimus, quod anno Dominicæ incarnationis 1543. me vidente atque ſentiente, ſcholas Piſanas, jam ante multos annos deſertas, reſtituerat, & per Matthæum Curtium, excellentis doctrinæ virum, alioſ- *P. 131. que doctos magna pecunia conductos, omnium ſcientiarum profeſſione claram celebremque fecerat, primuſne dicitur Piſanæ Academiæ conditor, quam aliquot ante ſeculis fuiſſe Academiam conſtat? nequaquam, ſed reparator. Futurum tamen forſan eſt, ſi res memoriæ non commendetur, ut non reparator ſolum, ſed & conditor quoque videatur: uti jam Sigeberto regi noſtro eveniſſe uſus docuit. Quod ideo tamen non dico ut tollatur, aut ulla ex parte minuatur excellentiſſimi principis gloria, ſed ut ob bene merita, juſta ea tribuatur. Nam condita Piſana Academia fuit anno Domini 1339. Deſerta jacuit ante poſtremam iſtam renovationem 150. annis, uti Guolphg. Juſtus author eſt. Quapropter, recte quidem quiſquis fuit ille ſcriptorum, quem Georgius Lilius in chronico regum Angliæ eſt ſecutus, & quotquot alii ejus generis ſunt, quum dicat, non ſimpliciter Sigebertum excitaſſe [1] Cantabrigienſem Academiam, ſed excitaſſe dicitur. Multi erunt Cantabrigienſis Academiæ conditores, ſi quis rationem facti inire nolit, &, quid dicatur vulgo, tantum ſpectat. *P. 132. * Nam poſt deſertam varias ob clades Cantabrigiam, quod [2] Albinus, Rabanus, Claudius &

Alumni Cantabrigienſes, non conditores.

---

[1] Myſterium magnum. Quaſi hic non ſit communis fere ſcriptorum mos, qui ex alienis operibus ſua hauriunt. Quod ſane illorum factum Londinenſi ac ſuis documento eſſe poterit, ne tanta cum aſſeveratione quæ de Cantabro, qualicunque paucorum inferioris notæ ſcriptorum relatione, didicerunt, affirment. [2] Hos ex Frecolfo, hiſtoriographo Cantabrigienſi, pro conditoribus academiæ illius ha-

Joannes Scotus, qui floruerunt circa Caroli Magni, Galliarum Regis, tempora, profitendo bonas literas Cantabrigiæ ſtudioſos revocarunt, & ſua virtute frequentem fecerunt, Freculfo in Chronicis Academiæ Cantabrigienſis conditores habebantur. Giſlebertus quoque atque Odo, Terricus & Gulielmus, Croilandenſes Monachi, qui jacentem propemodum Academiam & languentem lectionibus Grammaticalibus, Logicis, Rhetoricis, & concionibus Theologicis ſublevarunt, quum ad concremati Monaſterii ſui ædificationem per eas partes mendicarent, à Josfrido Gallo, Croilandenſi hiſtorico, Cantabrigienſis Gymnaſii authores conſtituti ſunt: quum tamen in magnis Annalibus Wigornienſibus legam, Cantabrigiæ ſtudium ab eis renovatum tantum. Quin & magna hiſtoria Jorenallenſis tradit, creditum eſſe, juxta quorundam opinionem, & vulgarem antiquorum & modernorum dictum (hæc enim verba ejus * ſunt) Egberti, Cantiorum Regis, tempore, Bedam [1] venerabilem ſtudium Granteceſtriæ juxta [2] Cantabrigiam poſuiſſe, quum per ea tempora apud Cantianos quoque fuiſſe excitatam Academiam dicere perinde vulgus ſcriptorum potuit, quum, authoribus Theodoro natione Græco, ſed officio Cantuarienſi Archiepiſcopo (cujus libros Græcos adhuc exſtantes dudum vidimus) & Adriano Abbate, Cantiana gens Phi-

Croilandenſes.

* P. 133.

Beda.

Theodorus.

---

habitos fuiſſe refert, quos ex aliis, quam domeſticis ſuis ſcriptoribus, nunquam probare poterit in hodierna illa academia unquam ſtuduiſſe. [1] Bedam Granteceſtriæ non docuiſſe, fidem facit manifeſtam, quod urbem ſuo tempore deſolatam et everſam ſcribit: denuo reparatam non item. [2] Hinc duas et diverſas urbes fuiſſe intelligat Londinenſis. Quare nec quicquam facit ad hodiernæ academiæ antiquitatem.

loſophicis, Græcis, Latiniſque literis ſic effloruerit, ut Inſula, prius Tyrannorum nutricula, jam familiare domicilium Philoſophiæ, ſcientiarumq; liberalium profeſſioni [1] efficeretur, authoribus venerab. Beda eccleſiaſt. hiſto. lib. IIII. & Gul. Malmesb. de geſtis Anglorum libro primo. Propter celebritatem enim, quæ fuit præſente tanto viro et promovente in deſolata dudum civitate, propterque revocata ſtudia, Academiam ab eo conditam eſſe creditum eſt. Ut non addam, Granteceſtriæ juxta Cantabrigiam fuiſſe poſitam ideo vulgus ſcriptorum dixit, quod Granteceſtriam & Cantabrigiam idem fuiſſe, idem vul*gus [2] ignorabat. Excitatam tamen à Beda eam eo probabilius eſſe hiſtoria dicit, quod Alcuinus, Bedæ diſcipulus, poſtea Roma Lutetiam Pariſiorum ſtudium [3] tranſtulerit. Etſi ſunt qui putent (inter quos Oxonienſis [4] eſt) nec Bedam monaſterio unquam egreſſum eſſe [5] (quod in homine docto & experiente rarum eſt, & pene inauditum, maxime

*P. 134.

Alcuinus Bedæ diſcipulus.

Beda egreſſus monaſterium.

---

[1] Si doctorum præſentia, et bonarum artium profeſſio academias faciat, et eas quidem celebres, multas habemus hodie in Anglia Academias. Sunt tamen iſtæ ſcholæ temporariæ tantum ac inſtabiles, proque docentium arbitrio tranſmutabiles, eæque poſt doctorum mortem aut aliò deceſſum omnino ceſſant. Tales hodie complures in Hybernia habentur. Sed cum ejuſmodi ſcholis nihil nobis negotii. [2] Tu magis in hac re prodis ignorantiam tuam. [3] Ridicula collectio. Quam ſcite argutatur. Alcwinus, Bedæ diſcipulus, Roma ſtudium generale Lutetiam Pariſiorum tranſtulit: ergo Beda academiam Egberti temporibus Granteceſtriæ poſuit; ô admirandum dialectici acumen. [4] Habet Oxonienſis pag. 416. *nunquam ſtudiorum gratia monaſterium ſuum egreſſus eſt: ſed in eodem totum vitæ ſuæ tempus* (*ut ſcribit* Florilegus) *tranſegit*. [5] Addendum erat, *ſtudiorum gratia*.

in venerabili presbytero, & haud ſcio an ullis Benedictinis legibus obligato) nec Alcuinum ejus [1] idcirco fuiſſe Cantabrigiæ diſcipulum (quod Oxonienſis arguit, etſi alio loco veriſimile [2] eſſe dicat) ſed non aliter atque Veronenſis ille ſenex, atque ruſticus apud Claudianum (poëtam ammiratione dignum, ut Proſper cenſet in chronicis) ſemper eadem domo latitaſſe & prædiolo, ſemper eodem dolio uſum eſſe, quaſi ſpongiæ vitam egerit Beda, ſemper eidem affixus loco: aut cochleæ, quæ nunquam teſta egreditur, nunquam relinquit. Nec venerabilem illum Bedam diſcipulos habuiſſe Rabanum, Clementem, & Joannem Scotum [3]. Quanquam de his atque Alcuino diſcipulis, non dubitat Baleus [4] in libro * Scriptorum Britannicorum ſub nominibus Joannis Mailroſſii, Flacci Albini, & Claudii Clementis: nec Antoninus, archiepiſcopus Florentinus, in chronica ſua tit. XIIII. partis II. ca. IIII. paragr. XII. de ſtudio Pariſienſi: nec chronicon Germanicum, quod Mutius tranſtulit, lib. VIII. Nec Polydorus Vergilius lib. Angl. hiſtoriæ V. nec hi, quos Polydorus authores eſt ſecutus, ut nec de egreſſu Guliel. Malmesbur. quum dicat, vocatum [5] ad Papam Sergium primum Bedam, ſed iveratne an ſecus, non conſtituit. Pronior tamen eſt in egreſſum. Nam libro primo ſic ſcribit. "Ferunt, [6] Bedam Romam iviſſe. Verumtamen, quod Romæ non fuerit, ſolide non affirmo. Sed eum illuc in-

Bedæ diſcipuli.

* P. 135.

---

1 pag. 501. de *idcirco*. 2 Veriſimilius eſſe dicit, quam ſunt quædam alia, quæ à nigri codicis authore proferuntur. 3 Addendum erat, *Cantabrigiæ*. pag. 501. 4 Hos citat teſtes, ut rem non negatam probet. 5 Fueritne Romæ, necne, quid ad nos? 6 Dubitat igitur & non dubitat, pro tuo arbitratu, de una eademque re, idem Malmeſburienſis.

"vitatum, haud dubie pronuncio: producens Sergii primi epiſtolam. Et quanquam Beda ſcribat [1], eodem referente, libro I. ſe cunctum ex eo (quo datus fuit ad educationem Benedicto Abbati et Celfrido) vitæ tempus in ejuſdem monaſterii habitatione peregiſſe, tamen non ita craſſe intelligendum, ut dicat, nunquam ſe fuiſſe egreſſum Monaſterium, ſed quod aliam habitationem non *habuit aut novit perpetuam & familiarem, quam id monaſterium, ut nec civis aliam quam Londinum, etſi non eum ſemper habet Londinum: aut à tempore, quo traditus eſt Benedicto, omne vitæ tempus [2] in eo tranſegiſſe ad annum decimum nonum: qui verus ejus ſenſus eſſe videtur, diſpartiens moræ tempora per ætatis annos. Quo magis miror, Baleum, ex quo tu hanc ſuxiſti [3] opinionem, centur. II. ſcribere, nunquam eſſe egreſſum Bedam Britanniæ limites, & ætatem omnem ſub uno Abbate in cœnobiis Wirmuthenſi [4] & Girvienſi exegiſſe, & ad Gregorium [5] ſecundum, non Sergium primum, vocatum fuiſſe: quæ certe (ſi bona ejus venia dicere liceat) vera non ſunt. Quod ſi Aldelmus [6] ad Sergium primum vocatus iverat, quidni & Beda ad eundem accerſitus idem fecerit? maxime ad gravia & magni momenti negotia vocatus, & à ſummo Pontifice, cui negare quicquam nephas erat, *P. 136.

---

[1] Cur igitur locum ex ipſo Beda non producis? Hunc, quo melius expendas, pag. 502. invenies. [2] Poſtea igitur regularis diſciplinæ obſervantia liberum, quaſi vagæ vitæ ſectatorem errabundumque, ſi non apoſtatam facere videris. [3] Oxonienſis nihil tale aſſeruit: reliquum eſt ergo, ut cum demortuo litiges. Mortui non mordent: confide. [4] Pag. 503. et ſeq. [5] Ad Gregorium vocatum ait: ad Sergium non negat tamen. [6] Quam dextre concludit ducta à comparatis ratione, de eo neutiquam ſolicitus, omnia in utriſque paria ut ſint?

accerſitus. Sed iviſſe [1] Bedam, certum eſt. In eo enim authore, qui uſque ad Edwardum tertium proſecutus eſt [2] Hiſtoriam Rogeri Hovedeni *(cujus initium eſt, *Excerpta ex dictis viri religioſi* &c.) ſic lego. “Succeſſit “Nicolao Papæ anno 1281. Martinus, vir natione “Turonenſis. Hic autem dictus fuit Simon, ſolennis “Legatus in Franciam, ſed ſpecialiter Pariſius pro ſe“danda diſcordia inter ſcholares. Nam Sathanas ſe“minaverat inter eos quaſi ſchiſma, ut quæque natio “pro ſe contenderet, Primatum Univerſitatis ad ſe per“tinere. Veniens autem Legatus, & controverſiam “audiens, pro lege promulgavit, eſſe Anglos primariam “illius ſtudii nationem. Nam Beda[3]” (ait) “Romam “petens, primus omnium ſcholas Pariſius [4] veniens te“nuit, ſacramque Theologiam ab Evangelio S. Joannis “inchoans, dum primus ordinarie legit, omnibus aliis “ſcientiis poſt ſe aditum pandit. Hæc proſecutor: apud quem *Pariſius* legis, conſueto priſcis ſcriptoribus vocabulo, pro *Pariſias*. Idem Onuphrius Veronenſis de geſtis Pontificum affirmans, ſcribit: “Symonem Tu“ronenſem (qui poſtea Martinus quartus fuit) miſſum “fuiſſe Legatum Nicolai tertii in Galliam pro arduis “eccleſiæ Romanæ *negotiis anno 1281. Quamobrem audiendi non ſunt, qui putant, Bedam nunquam exiviſſe monaſterium, inter quos eſt Tho. Stubbæus ſeu Stobæus Dominicanus, qui de Archiepiſcopis Eboracenſ. ſcripſit. Quanquam ne is quidem tantopere contendit, Bedam non egreſſum monaſterium, ſed quod

Beda egreſſus eſt inſulam.

*P. 137.

Angli, prima natio Pariſienſis ſtudii.

*P. 138.

---

[1] Satis confidenter. [2] Huic oppono Ranulphum Ceſtrenſem lib. 5°. cap. 24. conſule pag. 505. [3] Pag. [a] 50. [4] Si ibi profeſſus eſt bonas literas, hoc illum Cantabrigiæ profeſſum eſſe non arguit.

(a) *F. 505.*

mare nunquam transfretaverit. At ſi is perlegiſſet vitam venerabilis Bedæ antiquam (cujus initium eſt, *Operæ pretium eſt cognoſcere* &c.) illic legiſſet, Bedam Apoſtolicam ſedem adiiſſe, coram Rom. eccleſia libros ſuos relegiſſe & enunciaſſe, ac dein authoritate Apoſtolica aliis tranſſcribendos obtuliſſe &c. forſan Sergio evocante, ut prius dictum eſt. Hoc enim ſolenne erat ſcriptoribus eccleſiaſticis ejus ætatis, ut ſuas lucubrationes Ro. Pont. primum examinandas traderent. In qua re quod negligentior erat Joannes Scotus, quum Dionyſium convertit in Latinum, Nicolaus primus eum reprehendit in epiſtola ad Carolum, dicens: *juxta morem nobis mitti, & noſtro judicio debet approbari*, ut Gul. Malmesb. lib. *V. de Pont. explicatius memorat. Ita quum habeas, Bedam iviſſe Romam, & egreſſum eſſe monaſterium, atque etiam Britanniæ fines, quid eſt quod amplius deſideres (mi Oxonienſis) niſi afferas, Alcuinum, cognomento Diaconum (quem alii ſcriptores undicunque doctiſſimum, alii Græca & Latina lingua egregie doctum vocant) non Bedam, primum profeſſum eſſe Lutetiæ bonas literas? Quod ſi dixeris, confitebor certe humaniores, ſcientiaſque liberales, quas & Carolum docuit, & alios (maxime Aſtronomiam, qua valde delectabatur Carolus) de quibus plura apud Jacobum Philippum Bergomenſem in ſupplemento chronicarum [1] libro decimo, & in chronica Antonini titulo XIIII. cap. IIII. & paragrapho XII. de ſtudio Pariſienſi, & cap. V. etiam. In chronico mundi Chriſtiani Maſſei lib. XIIII. & anno *791*. In annalibus Joannis Aventini, lib. IIII. & in chronico Sige-

Joan. Scotus.

*P. 139.

---

[1] Multis probat, quod Oxonienſis non negat, Alcwinum primùm bonas literas Pariſiis docuiſſe. Vide aſſertionem pag. 414.

berti Gemblacenſis an. 790. ubi in excuſis legitur *Alcnium* corrupte: in ſcriptis *Alcuinum* recte: ut in ſupplemento chronicarum male *Gallus* pro *Anglus*, * quem- *P. 140. admodum etiam in chroni. chronicarum. Eo te ablego, quod longum eſſet omnia aſſcribere, & non ſine legentis tædio, etſi cognitu utiliſſima. Eo explicatius iſta refero, additis libris, titulis, paragraphis, atque annis, ut & alia omnia apertius, quò intelligas[1], me bona fide & ſine dolo omnia tecum agere, ſub aſpectum tuum omnia ponere, & de cauſſa Oratoris minime ſollicitum, de Antiquitate Cantabrigienſi nihil dubitare. Sed ab Alcuino ad Bedam redeo, quem profeſſum eſſe bonas literas Cantabrigiæ, idem Baleus in prima editione lib. ſcriptorum Britann. quo loco de Claudio *Beda Cantabrigiæ fuit.* Clemente, & Jo. Mailroſſio mentio eſt, aperte profitetur: in ſecunda autem non item. Sed quamobrem[2], non video. Si enim perſuaſum illi fuit, Bedam non egreſſum eſſe monaſterium, cur dicit, eum docuiſſe Wermuthi & alibi? Nam illud, *alibi*, ſignificat, aliis[3] in locis docuiſſe eum quam in Monaſterio. Quod ſi aliis in locis, cur [4] non Cantabrigiæ (ut conſtans fama[5] eſt, cui credendum eſſe præcipit Titus Livius, quoties certæ fidei * deroget vetuſtas) proximo Gymnaſio, & eo *P. 141. ſolo per ea tempora, ut paulo poſt dicemus? Certe recepta ab omnibus [6] opinio eſt, & fama [7] celebris, Cantabrigiæ & fuiſſe illum & ſtuduiſſe. Id, præter cete-

---

[1] Immo potius, ut te multæ lectionis hominem eſſe oſtendas, omniſque antiquitatis ſcientiſſimum. [2] Ne in errore perſeveraret. [3] Alio in loco verius. [4] Cur non tam Gerovici quam Cantabrigiæ? [5] *Incertæ murmura famæ.* Ovid. Hæc *levis*, *vaga*, *inſtabilis* Maroni dicitur *Fama*, malum quo non aliud velocius ullum. ibidem. [6] Cantabrigienſibus ſcilicet. [7] Hac nihil pene incertius.

Joan. Elienſis. ros, Joannes, Elienſis epiſcopus, in conſtitutione, quam ipſe fecit, & Richardus Pinſon impreſſit, pro feſtis Divi Chryſoſtomi, Bedæ, & aliorum ſua diœceſi celebrandis, refert. Agens enim de venerabili Beda, ſic ſcribit. "Cui, ut [1] fertur, nobiſcum erat natio com"munis, & ſub hac alma matre Univerſitate noſtra Can"tabrigiæ ſimilis educatio: qui ita celeberrimus fama "extitit, ſicut inquit Guillelmus, ut in quæſtionibus "enodandis indigeret eo ſublimitas Romana. Hæc ille. Joannes Herriſonus [2] etiam conſtanter affirmat, floruiſſe eum Cantabrigiæ. Verba ejus hæc ſunt. "Inſuper ſan"cti Dei univerſitatem Cantabrigiæ honorarunt, ut ſan"ctus Doctor & venerabilis Beda presbiter: ſanctus "Swithunus doctor Theologiæ: ſanctus Joan. Bever"laci, Archiepiſcopus Eboracenſis, & doctor Theo- *P. 142. "logiæ temporibus Bedæ: * & ſanctus Albanus, artium "Doctor & Angliæ Protomartyr. Hactenus Herriſonus. *Bedæ domicilium Cantab.* Ad hæc, exſtant hodie Cantabrigiæ ædes pene angulares, vetuſtæ [3] quidem illæ, & Petreæ, medio loco inter vetus ſacellum fratrum ſancti Joannis Evangeliſtæ (quod jam Collegii ſancti Joannis eſt) & templum ſancti Sepulchri rotundum poſitæ, quæ ad hunc uſque diem Bedæ domicilium vulgo nominantur. Neque iſtud tibi fabuloſum videatur. Nam ſi is, qui Dunelmenſem hiſt. ſcripſit, referat, etiam ætate ſua oſtenſum locum in Girwe, *Bedæ dom. Girwe.* ubi, de lapide manſiunculam habens, Beda, ab omni inquietudine liber, ſedere, meditari, legere, dictare, & ſcribere conſueverat, quidni [4]

---

[1] Nigri codicis authorem haud dubie ſubintelligit. [2] Huic tum fidem adhibendam ſuadeo, quando authoritati niſus quicquam affirmarit. [3] Famæ tantum nititur. [4] Quidni frivolis & omnino infirmis utare argumentis, docto viro indignis?

& Cantabrigiæ fama propagante ad uſus ſimiles domicilium Beda habuit, quod uſque nomen ejus retinet? quando perinde teſtis temporum fama eſt, atque hiſtoria, ubi certæ fidei deroget vetuſtas, ut paulo ante ex Livio diximus. Siquidem fama fuit, quum adhuc eſſem puer, fuiſſe regiam Attylburgi, atque etiam Caſtoriæ (quam hodie Caſtre dicunt) in Norfolcia. Eam *fuiſſe veram, ſuperioribus certe diebus ex pervetuſta *P. 143. hiſtoria Waldei, Norfolciæ & Suffolciæ Regis, deprehendi: de qua mox latius. Hæc eadem domus, quæ Cantabrigiæ eſt, quod Judæi poſtea inhabitabant, Judæorum ædes etiam appellantur. Proinde[1], quid quiſque dixerit feceritque, expendendum, & ſic, quis quiſque fuerit, & quo quiſque nomine dignus ſit, cenſendum eſt. Alioqui neſcias, [2] Alcuinum ſub Beda ſtuduiſſe, an ſecus: Cecropemne conditorem, an reſtauratorem Athenas habuiſſe: Carthaginem à Didone, an à Carchedone conditam eſſe: quum ad hunc quidam, quidam ad illam ejus originem ſcriptores referant. Appianus Alexandrinus in Libyco ſcribit, Carthaginem Phœnices condidiſſe annis quinquaginta ante Ilii captivitatem: conditoreſque fuiſſe Xorum & Carchedonem. Sicut autem Romani & ipſi Carthaginenſes exiſtimant, Dido mulier è Tyro profecta. Neſcias item alioqui, num Edgarus, Britannorum rex, quem *Edgari monaſteria.* Edmerus (cujus ſobriam ſermonis feſtivitatem laudat Gul. Malm. lib. de *Regibus prœmio ſecundo) in hi- *P. 144. ſtoria novorum in Anglia, glorioſiſſimum regem vocat, &

---

[1] Proinde ſatis inepta eſt hæc illatio, nec ex præmiſſis concludens quicquam. [2] Sex integras paginas ſequentes inutili plane, ſi inſtitutum ſpectes, verborum mole commaculat: faſſus tandem, ſe nihil agere, dum iſtuc agit.

ſanctiſſimis legibus gubernaſſe ſcribit, Monaſteria quadraginta ſeptem conſtituerit, quod dicit, quinquaginta pollicitus in charta quadam ſua (quam vidimus) XIX. Februarii anno regni ſui ſexto Weſtmonaſterii ſcripta: quum Polydorus tamen Vergilius Angli. hiſt. lib. VI. memoriæ prodidit, eum, excluſis ſacerdotibus ſecularibus, quod uxores haberent, contra decreta patrum, monachos atque monachas, qui canonice viverent, in eorum loca & collegia tantum ſubſtituiſſe. Deucalion quoque, Theſſaliæ Rex, dicitur humanum genus condidiſſe, quum tantum ratibus ad ſe vectos conſervarit, quum Amphitryonis, Athenarum regis, tempore aquarum illuvies majorem Græciæ partem abſumpſerat. Et Herbertus, Norwicenſis epiſcopus, Norwicum fundaſſe, quum Monaſterium ſolum conſtruendum curarit. Fieri enim non potuit, ut ejus author eſſet civitatis, cujus erat epiſcopus. Id tamen lego in fragmento quodam libri ſeptimi *Hen. Huntud. quum in alio nullo (quod ſciam) habeatur. Etenim ex hiſtoricis noſtris cognitum eſt, Caſtellum Norwicenſe Gurguntium authorem habuiſſe: à quo *Cairguntinum* principio dicebatur: Civitas autem, mercimoniis & populorum frequentia inſignis vicus, Gul. Mal. in vita Gul. Rufi teſte, *Norwicus*. Hæc eo dico, ut temporum rerumque ratio habeatur. Non enim ſum neſcius, tantam eſſe doctorum virorum potentiam & virtutem, ut etiam Academias, quo loco ante non fuerant, nullo negotio ſuſcitent: multo certe magis, quo loco jam ante erant. Quod ſi cuiquam parum probabile videatur, cogitet quæ Dubritius, Legionenſis olim Archiepiſcopus, quum regnaret Arthurus, in ea re geſſerit memorabile. In vetuſto enim codice, cui titulus eſt, *de vitis Sanctorum Wallenſium*, in vita ſancti Dubritii, iſta lego. “Crevit

“ il-

*P. 145.

Caſtrum Norwic. Cairguntinum & Burghceſtre.

Docti quid poſſunt conſtituendis Gymnaſiis.

Dubritii gymnaſium.

“illius” (Dubritii) “fama cum utriuſque legis, novæ
“& veteris, peritia per totam Britanniam, ita quod ex
“omni parte totius Britanniæ ſcholares veniebant, non
“tantum rudes, ſed etiam viri ſapientes & *doctores ad *P. 146.
“eum ſtudendi cauſſa confluebant. Inprimis ſanctus
“Helianus, Sampſon diſcipulus ſuus, Ubelinus, Mer-
“chiguinus, Elguoredus, Gunuinus, Longual, Artbo-
“du, Longur, Arguiſtil, Junabin, Conbram, Goruan,
“Guernabin, Jovan, Elheharn, Judnon, Curdocui, Ai-
“dan, Cinuarch, & cum his mille clericos per ſeptem
“annos continuo in podo (ſeu pago) Hentlan, ſuper
“ripam Guy, in ſtudio literarum divinæ ſapientiæ &
“humanæ retinuit, exemplum eis præbens in ſemetipſo
“religioſæ vitæ, & charitatis perfectæ. Et per aliud
“ſpatium in nativitatis ſuæ ſolo, id eſt, Miſerbdil, eli-
“gens locum unum in angulo illius Inſulæ opportu-
“num ſylvis & piſcibus ſuper ripam Guy, cum ſuis in-
“numerabilibus diſcipulis manſit, per plures annos re-
“gendo ſtudium, nomen loco imponens *Mochros* Bri-
“tannice, id eſt, *Porci locus*, quod in ſomnis admonitus
“eſt, ut ibi habitaculum & Oratorium fundaret, ubi
“ſcropham albam cum porcis cubantem repperit. Hac-

*tenus vetus codex. Hoc ne vanum videatur, confirmat *P. 147. Benedictus Claudioceſtrenſis in vita ſancti Dubritii: in qua, *Guy* fluvium *Waiam* interpretatur, quæ hodie Wie, ut reor, appellatur. Ubi id obſervo, ut in aliis *Piſcium uſus.* hiſtoricis Britannicis, magnam gloriam menſæ apud Anglos fuiſſe olim piſcem, & apud vulgum & apud principes, ut olim apud Rhodios Æliano teſte: ſive ratio loci id ſuaſit, aut negligentia carnis, ſive quod piſces his, ut & aliis gentibus, erant olim in deliciis: ſive quod parabilior cibus erat Inſulanis. Jam nihil niſi caro placet. Eltutus quoque Gymnaſium ſua doctrina *Eltuti Gymnaſium.*

Glatmorgantiæ excitavit. Nam Merchiaunus, cognomento Veſanus, ad eum ſic effatur, ut in vita ejus in libro de vitis ſanctorum Wallenſium legi in hæc verba. “Magiſtralis tibi cura conceſſa eſt à Pontifice. Hoc etiam concedo & confirmo regali conceſſione. Veſtrum gymnaſium erit venerabile: tributarii tibi ſervient & omnes indigenæ. Confluent multi ex diverſis partibus: erudiantur documentis liberalibus”. Et paulo poſt. “Confluebant ad illum ſcholares plu-

*P. 148. rimi, quorum de numero quatuor iſti * Samſon, Paulinus, Gildas, & Dewi, id eſt, David. Studebant ſapienter eruditi, aliique complures ſicut illi. Talis

Tathei Gymnaſium. etiam fuit ſanctus Tatheus, ut ex eodem libro de vitis ſanctorum Wallenſium in vita Tathei legimus. Is enim Guentoniæ magna frequentia ingenuas artes docuit, hortante Caradoco, utriuſque Guentoniæ rege. Verba hæc ſunt. “Caradocus, rex utriuſque Guentoniæ, ut audivit famam famoſiſſimi viri & venerabilis (Tathei) viſitavit honorabilem doctorem, rogans immenſis precibus, ut ad urbem Guentonienſem tenderet, & ilico ſtudium regeret, quia cives diligebant ejus adventum, qui inter eos ſtabile retineret magiſterium. Vir doctiſſimus, rogatui obediens regali, ac talentum, ſibi commiſſum, ſeminare cupiens, adivit proximam civitatem, & incepit regere ſtudium, confluentibus undique ſcholaribus ad erudiendam ſcientiam ſeptem diſciplinarum. Fuiſſe quoque ſex-

Thetfordiæ rex & ſtudium. centorum ſcholaſticorum ſtudium Thetfordiæ in Norfolcia, accepi quidem, ſed non ab hiſtorico, qui tamen

*P. 149. ex hiſtoria ſe di*dici*ſſe dixit. Quod certe probabile eſt, quod olim regia fuit civitas. Cujus rex, cognomento Rond, quod infeſtus erat Norfolciæ regi Atlynge, occaſionem huic dedit in defenſionem ſuam haud procul conſtruendi urbem, quam à nomine ſuo **Atleburgh** (hodie **Attylburgh**) appellavit. Eam muris foſſiſque ſepſit, & quatuor portis quatuor turres addidit: ut ex veteri hiſ. Waldei, Norfolciæ & Suffolciæ regis, ſcripta, quam Joannes Bramis, Thetfordienſis monachus, ſcripſit, didici, quæ ſic incipit. *Caſtor, à Julio Cæſare rex Norfolciæ conſtitutus,* **Caſtre** *civitatem ædificavit. Tempore illo Julio quo Cæſari,* &c. Ex eadem hiſtoria intellexi & illud, fuiſſe per ea tempora Cantabrigiæ regem Knoud. Cui, in prœlio per Waldeum interempto, ſucceſſit Rex Florentius, Waldei comes: **Caſtre** quoque (Maritimam olim civitatem in **Fleg** in Norfolcia) regiam fuiſſe Caſtoris Norfolciæ regis, à quo conditore *Caſtoria* olim dicebatur: etſi jam non præ ſe ferat tantam majeſtatem. Maritimam fuiſſe olim, ferrei annuli, muris affixi (ad quos alligabant *naves) indicio ſunt, hodie à mari divulſam ad mille quingentos paſſus. Sed hæc quidem obiter, ex occaſione ſtudiorum, ut ſcias, quid poſſunt docti viri. Illa vero de authoribus Gymnaſiorum, ex profeſſo: ut intelligas, ne cenſendos quidem Cantabrigienſis Gymnaſii authores Gorbonianum aut Sigebertum, Bedam aut Terricum, Rabanum aut Clementem, hocve genus alios, quos aut imperitum vulgus, aut parum conſiderati Scriptores fecerint, ſed Cantabrum Hiſpanum, hominem doctum atque nobilem, & ſempiterna memoria celebrandum.

Atleburgh.

Cantabrigiæ reges.

Caſtoria.

*P. 150.

Quid ergo [1] dicis probabilius eſſe, ſi ad Gorbonianum aut Sigebertum authores Gymnaſii origo referatur? Quaſi vero quotidiano uſu notum non ſit, atque exemplis pluſquam 2000. etiam à primis ſeculis com-

Probabilius non eſt, Gorbon. aut Sigeb. authores eſſe Canta. Academiæ.

---

[1] Verba expende pag. 399. *Quocirca, multo probabiliora ſunt, mea ſententia,* et c. Vide pag. 506.

probatum iſtud ſic in hoſpite [1] ut in Incola: inter quæ unum Oxonii ante oculos tuos eſt quotidie poſitum, Balliolenſe nimirum collegium: & unum Cantabrigiæ, Penbrochiana Aula. Illud enim Balliolus [2], rex Scoto- *P.151. rum, quum iſtic in Britannia exſularet, hanc * Maria de Valentiis, Adomari comitis Penbrochiani uxor, natione Gallica, ædificavit. Columbanus quoque Scotus, Lexovienſe monaſterium in Burgundia condidit. Henricus etiam Angliæ rex, ejus appellationis quintus, Cadomenſe Gymnaſium in Normannia exſtruxit anno Domini 1418. Aut quaſi, quum probabilius eſſe dicis, probabile eſſe quod Orator ſcribit confitearis. Quod [3] ſi probabile, quid refragaris? quid Leo fremis? Si quod hoc probabilius [4], illud non eſſe probabile ſentis, contra verborum naturam (id quod apertis verbis confiteris, quum ejus rei authores non recte ſentire, & toto errare cœlo aſſeris) diffidentia dicis & diſcordia, nec tibi ipſi conſtas: quodque te probaturum manifeſtis rationibus ſcribis, non probas, ſed ſuſpicionibus [5] & probabilitatibus neſcio quibus conjecturalibus ſequeris, iis quæ vulgi rumoribus agitantur confidis, & quæ animo non cernis, κατὰ μήλην exploras: atque ita, probaturum te antiquiorem Oxonienſem Academiam Cantabrigienſi, exiſtimas, quod tum efficies tamen quum mula[1] pepererit, id quod anno magno Platonis erit. *Nam video, Bernardum non vidiſſe omnia, *P. 152. nec totius antiquitatis memoriam replicaſſe atque excuſſiſſe: quod certe inoffenſo animo dico, & ſine reprehenſione tua. Verum ſatis eſſe forſan putas, tibi, tanquam alteri Pythagoræ, fidem adhiberi, quod ipſe dixeris. Sed hoc optandum quidem potius quam exſpectandum tibi eſt, qui nec ſatis probabilia ipſe adducis, nec aliis fidem adhibes, id quod in hoc prodis quod ſcribis. "Sed demus, maximam ſcriptorum partem illi "ſuffragari, quo nihil eſt à veritate alienius, nemo ta-"men, niſi admodum credulus, rebus uſque adeo in-"credibilibus fidem eſſet habiturus". Et rurſum alio in loco. "Non referre tua, quam multis premaris te-"ſtibus, dummodo ipſa veritas à te ſteterit. Quam tamen à te ſtare non probas, nec dummodo tuum ab omni conditione eximis. Quaſi vero id ſolum Jovis ſuffragium, id ex Jovis tabulis petitum ſit, quod ipſe aſſeris: id ſolum in priſcis rebus verum eſſet, quod tibi ſoli, non quod antiquitati verum eſſe videatur: quum tamen in tanta antiquitate quid dicas quidve ſentias *citra authoritatem non omnino habeas. Itaque nihil *P. 153. [2]probabile tuo judicio eſt, niſi quod recens ſit, & tuæ memoriæ proximum. Quæ veneranda antiquitas prodidit, fabulæ[3] ſunt apud te (mi Oxonienſis) vanitates ac mendacia, apud quem pluris eſt (ut videtur) tua unius opinio, quam mille oculati teſtes, qui aut ea ſcribunt quæ ipſi viderint, aut ex aliis referunt quæ ipſis ſuis oculis hauriebant. Dabis veniam ſpero, ſi teneras auriculas mordaci radam vero, quod titillet tamen magis quam vulneret. Libet enim vera magis quam jucunda loqui in præſentia, nec nigrum in candida vertere: ſine tamen ſtomacho, ut admoneam non lædam. Si [1]antiquitati in iſtis non credis, minus certe credes in illis: Deum apparuiſſe Annibali, quem admirabilem ducem deſcribit Titus Livius: aut ingenuum infantem ſemeſtrem in foro olitorio triumphum clamaſſe: aut bovem [2] ſua ſponte in tertiam contignationem aſcendiſſe: aut in agro Piceno lapidibus, aut in Anglia & Vecti inſula ſanguine & ranis pluiſſe: aut corvum de *ſtilo deſcendiſſe comprehenſum extremam veſtem M. Ciceronis, ut admoneret imminentis jam Antonii: aut Midæ puero dormienti, formicas in os grana tritici congeſſiſſe: aut Platoni parvulo in cunis quieſcenti, labellis mel apes inſeruiſſe: aut anno gratiæ 1014. ingentem nubem in Flandria ſubito de cœlo cecidiſſe, & multa hominum millia obruiſſe, ſic ut in ea ſint ſubmerſi: aut Julium Cæſarem eodem tempore quatuor epiſtolas dictitaſſe: aut Tyberium Cæſarem clarius tenebris quam luce vidiſſe: aut riſiſſe puerum natali die, quum lætitiæ ſenſus nulli ſit ante quadrageſimum diem, ut ſcribit C.Plinius & Ju.Solinus: aut Servii Tullii, & Aſcanii pueri caput in cunis arſiſſe: aut nobilem Hollandam tot liberos uno partu enixam, quot ſunt anni dies: aut ovem leonem peperiſſe: aut elephantem Latinas literas ſcripſiſſe, quod ſe vidiſſe Æ-

---

[1] Hoſpites de aliena rep. bene meritos non negat. Vide pag. 507. [2] Joannes Balliolenſis, olim Scotorum rex, collegium Balliolenſe incepit tantum, non perfecit, ſed illius uxor Katharina, Domina de Gallovidia: Joanne Balliolo, filio utriuſque, factum confirmante. [3] Quam ſibi placet infirmo dilemmate? [4] Non quicquid probabile eſt, idem protinus verum eſſe conceditur. Itaque Cic. in Ver. act. 4. ſcribit: *Nihil eſt tam incredibile, quod dicendo non fiat probabile.* Vide plura pag. 507. [5] Has ei concedi non eſt iniquum, ubi tu nudam famam ad rei probationem ſufficere debere æquum cenſes.

---

[1] Et Plinius lib. 8. Nat. Hiſt. ex Rom. annalibus refert, mulas ſæpius peperiſſe. [2] Sua credo narrat ſomnia. [3] Non. Sed quæ nugonum quorundam audacia citra vetuſtatis authoritatem nimis licenter confinxerat, qualia ſunt tua de Cantabro commenta.

*P. 154.

---

[1] Sit par ſcriptorum authoritas, ut tum demum probabiliter non neceſſario concludas tamen. [2] Quod optimi ſcriptores cum judicio legendi ſint vide pag. 507, 508.

lianus ſcribit: aut Ariſtomenem Miſſenium cor piloſum habuiſſe, & trecentos Lacedæmonas interfeciſſe: aut unum Alexandrum adverſus aliquot hoſtium millia in urbe Cicam*brorum Cori prœliatum eſſe, belli impetum diu ſolum ſuſtinuiſſe, & tandem hoſtes cecidiſſe & fugaſſe: aut Corinæum Trojanum Tyrrhenos gigantes fugaſſe, quum ipſe tamen Gigas non eſſet, & eos ternos quaternoſque ſolum fudiſſe, noſtrumque Goëmagot (quem Gogmagogum noſtri vocant) in humeris ſublatum, è ſcopulis præcipitaſſe: aut in Britannia reperta eſſe Gigantis oſſa anno 1170. cujus longitudo 50. pedum erat, authore Chriſt. Maſſ. in chro. mundi lib. XIIII. aut exercitum ſimiarum, in poſteriores pedes erectum, fuſtulis virgultorum in humeris armatum, è ſylvis ordine militari, ad ſpeciem imitationemque prœliantium hominum, ex acie, haud procul conſtituta, ordine diſcedentium, egreſſum eſſe, quum tamen naturaliter humanos actus per luſum imitentur: aut tantum prœlium inter paſſeres anno Domini 1365. commiſſum in Britannia, ut magna corporum ſtrages ubique intereſſet: aut paſſerculum, accipitrem fugientem, in Zenocratis Chalcedonii ſinum ſe recepiſſe: aut in Niba gallos nunquam ceciniſſe: aut ingentem *lapidem de cœlo cecidiſſe, quod in chron. abbatis Urſpergenſis lego: aut Starcuterum Gigantem, animo & viribus ceteris præſtantem, trium hominum continuatas impleſſe ætates, ut Saxo Grammat. & Albertus Crantzius in hiſt. Danica lib. I. cap. XXXV. & hiſt. Sueciæ lib. II. cap. XXII. memorant: aut hoc genus alia fuiſſe aut incidiſſe: quum tamen graviſſimos authores Titum Livium, Plinium, Juſtinum, Florum, Ælianum, Valerium Maximum, Ciceronem, Laërtium, hiſtoricos Hollandos atque etiam noſtros, illuſtrium-

*P. 155.

*P. 156.

que ducum fidem iſta habeant. Maxime vero numeroſus fœtus (de quo quis magis forſan dubitaverit) quum tamen non ſolum hiſtoriæ Hollandicæ, ſed & Eraſmus Roterod. & Jo. Lodovicus Vives ejus meminerunt, &, præter ceteros, Lodovicus Guicciardinus in deſcriptione inferioris Germaniæ intra complexum hiſt. Hollandiæ, particulatim docens fœtus matrem, cognationem, nobilitatem, ſexum, locum, tempus, baptiſmum, ſuſceptores, epiſcopum baptiſantem, nomina, obitum,
*P. 157. & epitaphium, * atque omnium primum eventus cauſſam. Chriſtianus Maſſeus in chronico mundi, lib. XVII. addit annum 1313. & pelvim in qua ſuſceperunt baptiſmum, & fœtus numerum 363. ne quis rem vanam eſſe putet. Ego Ulmis (quum in Italiam proficiſcerer per Germaniam) boves in Pergamis, ſeu in tertia contignatione altos memini: & equum ad ſummam turrim campanarum S. Marci Venetiis, quamvis altam, aſcendiſſe, à fide dignis accepi. Nec mirum, quum ita leni latoque aſcenſu formentur gradus, ut vel bos aſcendere poſſet, aut aliud ad ſcandendum ineptiſſimum animal. Iſta, inquam, hocque genus alia minus iſtis credes [1], ſi de antiquitatis Cantabrigienſis veritate minus fidem illis adhibes. Concipis [2] tu quidem apud te neſcio quam aliam veritatem, quam nemo præter te in tanta luce videt: quam nemo poteſt oculis aſſequi, niſi tam Lynceus, ut ea quoque per altiſſimas tenebras videat, quæ nuſquam ſunt, & ſpectra, tanquam pueri in nubibus, cernens, veraſque imagines
*P. 158. errore mentis judicans, ut ſolent qui * umbras tantum rerum in ſpecu Platonico contemplentur: aliquando tuo more ludis, aliquando gravibus [3] verbis & magno

---

[1] Elumbis & infirma ratio. [2] Vide pag. 508. [3] Te hîc

faſtu (quæ parum decent doctum virum) contendis, quum bonis juſtiſque rationibus certe nequis. Nam & portentoſæ vanitatis, gravis impudentiæ, vitioſæ cæcitatis, & prodigioſæ Μυθολογίας ſæpiſſime homines arguis, parum candide, mi Oxonienſis, & miris ſermonis deliciis (quæ tua ſunt verborum lenocinia & blanda eloquentia) mendaciorum copias, fabuloſa nugonum commenta, ementitas teſtium multitudines, portenta mendaciorum, & hoc genus alia conviciorum plauſtra ſubinde Scriptoribus objicis (idque nudo capite, ut dici ſolet, urens ſine torre Theon alter) quos ſeculum[1] prius honorarit: ὅς τε μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται, in tractatione aſtutus, in oratione crudelis, ſic ut, antequam mactas, etiam excories: conſilium ſecutus (credo) Aulicorum, qui raro profici ad invidiam reprimendam cenſent obſequio, ut author eſt Jo. Sarisb. in Prologo Metalogici. *Nam obſequendi mos* (ut * inquit) *nota abjectionis inuritur: innocentia, impotentiæ videtur eſſe profeſſio: taciturnus, criminatur indoctus. Sic ut ſi rixa non eſt, vix eſt ut livor non ſit in Curia.* Sed hæc de Curialibus nugis ſcribit Sarisburienſis: nos de Muſis contendimus, quos alii mores decent (ô Oxonienſis) diſparia ſtudia. Ita quum rebus vincere nequis, verbis uſurpas libertatem muliebri more, immemor te virum eſſe, ut de comatis Anglis ætate Henrici primi Gul. Malmesb. in hiſtoria novella ſcribit, qui obliti, ſe viros eſſe, promiſſo capillo muliebrem ſexum ementiti ſunt: quaſi è Maſſilia veniſſent, aut Lentiſcum manderent, juxta proverbium. Sed hæc, tua eſt Rhethorica, hæc convicia & maledicta orationis tuæ ornamenta putas, quum for-

* P. 159.

---

hîc intueri non potes? nam in hoc ſpeculo tua relucet imago, ni fallar.

[1] Quis tulerit Graccos de ſeditione querentes?

ſan legeris apud Quintilianum, inter præcepta Rhetorices eſſe, ut noſtra quam commodiſſime referamus, additis confirmationibus, & ſi quid eſt quod mitiget, quod extenuet, quod alioqui cauſſam adjuvet. Contra, quæ ſunt adverſarii, ea his omnibus deſtituta recitemus, *P. 160. idque verbis quam *fieri poteſt odioſiſſimis. At ſi hæc ſit Rhetorica [1] maledictis laceſcere, rudis certe & plebeia eſt rhetorica. Ego malim (ſi tu eſſem, ô Oxonienſis) peccare in iſtam rhetoricam quam in candorem, in artis ejus præcepta quam in modeſtiam. Quam rem miror non veniſſe tibi in mentem in iſtis aliiſque hoc genus locis, ut in illo de his, qui ab Oxonienſi ad Cantabrigienſem Academiam (ut ais) commigrarunt. In quo quum nullus ſit, quem proferas, præter [2] Rydleium & Crayfordum, qui melioris fortunæ gratia Cantabrigiam ſponte venerant, & non in Academiæ ornamenta aſciti [3] ſunt, ut tu non recte dicis (quorum Crayfordus [4] meliorne gladiator an procancellarius fuerit dubito) probitate morum ſimulata, rem ſilentio præteris. “Dicis enim, te id commonſtrare poſſe, ſi in his “contenſioſior eſſe velles quæ inanem potius jactantiam “reſipiunt, quam gravitatem & modeſtiam, qualem “deceat bonarum literarum profeſſores, oſtendunt. Eos tamen ſi ſciſſes, haud dubie non ſic tranſiliiſſes. At-

---

1 Priuſquam in aliis maledicentiam reprehendas, ipſe maledicus eſſe deſine, ac aliorum famam maledictis proſcindere. 2 Immo Redmannus ex ædibus Corporis Chriſti, Linacer è collegio Omnium Animarum ad Cantabrigienſes tranſierunt. Linacro D. Caius Cantabrigienſis, Londini in Paulino templo marmoreum locellum ſuis impenſis poſuit. Redmannus ſub Jo. Claymundo, ædibus corporis Chriſti præſidente, adoleſcentiam tranſegit. 3 Hîc immutat adverſarii verba, ut ſæpe aliâs. 4 Hîc mortuo Crayfordo parcendum foret.

que ita flores quidem, ſed non * fructificas ut ſolet arbor ſterilis: ſonas, ſed ut inanes cupæ: ſine bile [1] loquor. Sed video γναφεῖ τε καὶ λευκεῖον οὐ ταυτὸν, ut eſt in proverbio. Video Athenienſes ſcire quid faciundum ſit, ceterum Lacedæmonas facere. Etenim melius honeſta probamus quam ſequimur. At *P. 161.

Quid didiciſſe viam prodeſt, qua pergere nolis?
Turpior ignaro factus es ipſe ſciens.

Id te ſciviſſe oportuit, antiquis [2] deberi venerationem, οὐ δεῖ ἀνδράσι προτέροισιν ἐριστέον, neque cum majoribus concertandum. Hoc enim Homerus admonet. Sed mitto tua indecentia jurgia, inurbana vocabula, & redeo ad argumenta. Nam etſi gravatim iſta obſervo in te, & neque modum neque conſilium ullum in verbis tuis animadverto, quod non lubenter refero, mi Oxonienſis, non committam tamen, ut quam maledicendo voluptatem cepiſti, eam male audiendo amittas. Siquidem mihi ratio habenda eſt, non quid affectus tuus debeat audire, ſed quid judicii ratio honeſte dicere, nec dentem dente rodere. * Non enim contendendi partes ſuſcipio, ſed admonendi. Quapropter volo ἁλμυροὺς λόγους γλυκέσιν ἀποκλύσεσθαι νάμασιν, ut Cynulcus apud Athenæum dixit, & ſalſa verba dulci aqua abluere (etſi nulla medicamenta ſunt tam ſalutaria, quam quæ faciunt dolorem, ut ait Cic.) mollioribuſque quo modo poſſum verbis fraudes [3] tamen detegere, & veritatem denudare, ne, fucatis ornamentis contecta, ſpecie ſua non compareat, atque ita multos & incautos oratio tua cir- *P. 162. Cicero.

---

[1] Quàm ſe Catonem ſimulat? [2] Non tam vetuſtatem quam veritatem ſpectare debes. pag. 509. [3] Quas tandem, ſi Diis placet, fraudes deteget? quæ fucata orationis ornamenta?

cumveniat. Tu interim, me conſultore, revocato gradum. Non enim, qui ſemel verecundiæ fines leviter tranſierit, eum bene & gnaviter oportet eſſe impudentem, ſed quotidie ad æquitatem & rerum naturam delabi potius. Neque enim indulgendum tibi ipſi omnia.

Non quod mentio non eſt Cantabri, non fuit Cantaber.

*P. 163.

Partholomus.

Sed, inquis[1], neque Monumetenſis, neque hiſtoria regia faciunt mentionem Cantabri. Reſpondeo, nec Ranulphus [2]Ceſtrenſis, nec Ingulphus Croilandenſis, nec Giraldus Cambrenſis, nec hiſtoria *Brutus*, faciunt mentionem Bartholomæi: quem rectius [3]Partholomum ex Gilda de geſtis Britonum, & ex Florilego ubi de Gabio & *Porcenna ſcribit, aut Partholinum ex aliis, diceres. Etſi animadvertam, tibi magis placere Bartholomæum, inuſitatum priſcis Hiſpanis vocabulum, quod Partholomeum apud Monumetenſem vertis in Bartholomæum, quum in Partholomum vertendum fuit. cujus Monemutenſis ſenſum tu quidem explicas, ſed verba [4]non refers. Imo neque Huntudonenſis, quamvis homo diligens, neque hiſtoria S. Albani in vita Aluredi, faciunt mentionem Oxonienſis ſcholæ. Hiſtoriam S. Alb. dico, non illam quæ ſupplementum eſt Ranulphi, à Monacho quodam S. Albani conſcriptum, & ſic incipit: *Rex Edwardus fecit tres comites* &c. ſed alteram. Sed nec Matthæus Florilegus ejus meminit, licet [5]hoc confidentius quam verius aſſeris. In omni enim vita Aluredi, ne verbum quidem Oxonienſis Academiæ eſt. Exoniam (in quibuſdam *Oxonium*) ab Aluredo obſeſſam, ibidem lego: de ſcholis Oxonienſibus ab eo inſtitutis, nihil lego. Imo vero neque apud Joannem

---

[1] Si quæras, ubi? reſpondeo nuſquam. Vide Aſſert. pag. 396. et ſequent. [2] Vide pag. 509. [3] Vide p. 510. [4] Reſponſionem aptat rationi à ſe primùm confictæ, non ab adverſario profectæ. Vide pag. 510. [5] Pag. 510, 511.

Capgravium in vita ſancti Neoti, in eo libro quem de ſanctis Angliæ *ſcripſit, ubi tamen de ſchola Anglorum Romæ utrobique plura. Non erat ergo Oxonienſis Academia? aut non erat Cantaber? Dioſcorides non meminit hujus aut illius herbæ: non eſt ergo? Gildas atque Beda non fecerunt mentionem Arthuri, ut arguit Guliel. Parvis, authore Baleo in Jo. Graie: non fuit igitur Arthurus? Neque controverſia eſt, Partholomuſne fundaverat Cantabrigiam an non, (in qua re magnopere [1] tu laboras tamen) ſed an Cantaber? Nam Partholomum in Hibernia ſe continuiſſe, ut gentis ſuæ μονάρχην, certum eſt. Nec conſequi, Cantabrum non exſtitiſſe authorem Cantabrigienſis ſcholæ, quod incertus author apud Polydorum, aut Monemutenſis libro primo, non Cantabri ſed Partholomi regis faciunt mentionem, quem natione Cantabrum fuiſſe ſcribunt, quum is Partholomus primus ſuæ gentis Dux ſeu rex erat, cujus ſolo nomine omnia geri dicebantur, etſi alios duces ſibi aſſociatos habuit. De bellis enim à Romanis contra Britannos, & inter Cæſarem & Pompeium geſtis, *omnia dicuntur geſſiſſe Cæſar, Caſſivellaunus, & Pompeius, in ſuo quiſque prœlio: quamvis auxiliarii Duces eſſent Comius Atrebas, & T. Labienus, contra Britannos. Item in Trojano bello omnia egiſſe Agamemnon atque Priamus, etſi alios Duces nobiles, Hectorem & Achillem belli ſocios (de quibus ne verbum quidem apud ſummarios iſtos hiſtoricos)

*P. 164.

Partholomus ſuorum Monarcha.

*P. 165.

---

[1] Certe non omnino: quippe neutrum condidiſſe perſuaſiſſimum habet. Sed hoc agit, ut incerti ſcriptoris authoritate oſtendat à Cantabro non eſſe exſtructam. Nam qui Bartholomæum conditorem facit, idem à Cantabro conditam eſſe prorſus inficiatur. Alioqui duo erunt ejuſdem academiæ inſtitutores.

iſtud

Annus unde incipiendus Chronicis.

*P. 166.

Differentia inter Chronicum & Hiſtoricum, Hiſtoriam & Annales.

iſtud bellum habuit. Etenim qui [1] ſummas rerum ſcribunt, hiſtoricæ fidei ſatisfaciunt, ſi primum Ducem, omiſſis ceteris, nominaverint. Imo vero ſæpiſſime utrumque omittunt, ut Giraldus Cambrenſis libro de Topographia Hiberniæ diſtinctione tertia, qui quum hanc hiſtoriam referat, neutrum Ducem nominat. Sed iſtos Scriptores, non Hiſtoricos, ſed Chronicos ex Gervaſii Dorobernenſis ſententia dicerem. Nam ut is ante Prologum hiſtoriæ ſuæ tradit, ſe & alios ante ſe chronicos annos incepiſſe à nativitate Domini, voluiſſe autem ſe ab annunciatione Dominica, ſed non potuiſſe abſque falſitatis fuco propoſitum ſuum ad effectum perducere, ſic in Prologo ſuo * refert, hiſtoricum fuſius & elegantius ſcribere: Chronicum ſimplicius atque brevius: atque ita inter chronicum & hiſtoricum interſtinguere, ut Radulphus de Diceto, Londinenſis olim eccleſiæ Decanus, ex Agillii libro V. inter Hiſtoriam & Annales. Etenim, quum utrumque rerum geſtarum ſit narratio, tamen earum proprie rerum eſt hiſtoria, quibus gerendis interfuit is qui narrat: Annales vero, quum res geſtæ plurium annorum, obſervato cujuſque anni ordine, deinceps componuntur. Sed hæc obiter. Redeo ad inſtitutum, Cantabrum in Britanniam veniſſe, etſi Monumetenſis & hiſtoria regia ſubticuerint.

Cantabrigienſis ſchola fuit Academia ante Oxonienſem.

Verum tu, quum in iſtis omnibus argumentis nullam ſpem certam atque firmam eſſe tibi poſitam vides futuræ victoriæ, tum propter alia, tum propter ætatem Sigeberti, qui multis annis anteceſſit Aluredum Conditorem veſtrum, pedem refers ab ætate Principum, ad Academiæ appellationem: ſic ut, licet ætate Sigeberti vincere Academia Cantabrigienſis poterit, non tamen

---

[1] Bello hoc fit: pace non item.

Academiæ ratione & *appellatione, ſed ſcholæ poterit. Nam Matthæum Florilegum Weſtmonaſterienſem Monachum, hiſtoriam [1] regiam (quam glorioſo nomine inſignis, quum non regio ſed monachico, ut ita dicam, potius appellares) & omnium primum Bedam Angloſaxonicæ hiſtoriæ libro III. cap. XVII. referre dicis, Sigebertum ſcholas literarum per loca inſtituiſſe: ſcholas literarum in regno ſuo ordinaſſe: & ſcholam, in qua pueri erudirentur [2] Cantuariorum more, inſtituiſſe. Itaque quam Cantabrigiæ fundaverat Sigebertus ſcholam, grammaticalem fuiſſe ſcribis, qualis eſt Etonæ aut Wintoniæ, non Academia variarum artium, qualis veſtra jam eſt, & fuiſſe ab initio aſſeris ab Aluredi tempore. Quæ non poſuiſti, ne tollas, ô bone. Remum ducat qui didicit. Etenim quod [3] ex Beda refers, ut non hiſt. Angloſax. lib. III. cap. XVII. ſed eccl. hiſt. gentis Angl. li. III. ca. XVIII. lego, ita non ex Beda ſed ex Lelando, [4] ut ſoles omnia, hoc eſt, non ex fonte, ſed ex rivulo: non tua, ſed aliena fide, ut pace tua dicam, te hæc referre video. At quum nec Beda, nec *Flores hiſtoriarum, nec hiſt. S. Edmundi, quam regiam vocas, qui unicum Bedam authorem ſequuntur, ut ex eorum verbis ſcire licet, has ſcholas fuiſſe Cantabrigiæ à Sigeberto nominatim [5] poſitas conteſtentur, ut nec Guli. Malmesb. libro de geſtis regum Angliæ primo,

*P. 167.

Sigebertus non fundavit Academiam Cantabrigienſem.

*P. 168.

---

[1] Burienſis monachi hiſt. regiam appellat, quæ regis Richardi 2^{i}. juſſu eſt conſcripta. Hic ſi Cantabri tui meminiſſet, audiſſet, procul dubio, antiquus, doctus, cumprimis gravis author, diligens, magnæ authoritatis ſcriptor, antiquitatis non indiligens ſcrutator, et ſimilia. [2] Vide pag. 511. [3] Vide pag. 511. [4] Æque licebit Oxonienſi ex aliis alios citare authores atque Londinenſi. pag. 511. [5] Ubi igitur collocatæ fuerint ipſe, ſi poteris, refer. Vide pag. 512.

nec de Pontificibus in Felice, quî ex iſtorum ſcriptorum verbis jam relatis Oxonienſes cum Cantabrigienſibus ætate poſſunt conferri? quîve ſciri poterit ex iſtis dico verbis, ſcholane antiquior ſit quæ Oxonii eſt, an quod hodie Cantabrigiæ eſt Gymnaſium? quî Grammaticalis ſcholane iſtud, an generale ſtudium fuerit? In quo quum tu adhuc dubius, objectioni tuæ reſpondeas, Bedam non expreſſe (ut ingenue dicas) ſcholæ Grantanæ meminiſſe, miror quid in mentem venerat, ut ex præcedentibus colligas, Bedam aperte confirmaſſe, pædagogium fuiſſe, quod à Sigeberto inſtitutum eſt. Quod quum tu[1] Cantabrigiæ[2], ut materiæ ſubjectæ, accommodas, eodem ore & ſpiritu aperte & non expreſſe (quæ inter ſe non mediocriter pugnant) ſignificari* pædagogium haud conſiderate aſtruis. Imo vero, quod inconſideratius eſt (ne quid gravius dicam) auſus es, hiſtoriarum vulgarium homo cenſor, in alienas hiſtorias nugamenta tua infulcire, ita ſi liceret dicere, & Grammaticalem[3] ſcholam nominatim Cantabrigiæ Sigebertum poſuiſſe ſcribere, atque falſarum rerum novus author haberi. Quod quanta fide hiſtorica abs te factum ſit, & quanta injuria ejus hiſtoriæ authoris, ipſe expende. Certe, ſatius multo fuiſſet, ſi functioni tuæ attentior eſſes tollendis mendis, quæ, ut aiunt, te fugerunt multa, quam novis apponendis, ut ne tua

*P. 169. *Fallacia aliena authoritate contecta.*

Det veniam corvis, vexet cenſura columbas.

Sed Polydorum, Lelandum, & Baleum, non poſtremæ notæ homines, ſic colligere ais, & non aliunde quam ex hoc Bedæ loco [1]. Ex quibus verbis obſecro te? cedo. Ego certe non video, nec ipſe tu, nec alius quivis, quantumvis doctus atque diligens, videre ex iſtis poterit, etiam ſi Lynceus eſſet, aut eo etiam perſpicacior. Ex aliis ſcriptoribus forſan, aut ex eiſdem aliis in locis id ſcire poſſunt quod * colligunt, ſed non ex *P. 170. iſtis. Quod ſi ex aliis, authores notaſſent, loca deſignaſſent, quo certiorem rei fidem facerent. Quod quum nequeant, eo loco ſe inveniſſe exiſtimo, ubi cervi cornua deponunt; aut ab illo accepiſſe, qui Druſillam in cœlum euntem viderit. At ſi non ex aliis, fruſtra tam multa verba facis, atque argumenta texis in Grammaticalem ſcholam ſublatis fundamentis: niſi ſi quid Apollo cecinit, aut Vulcanus vaticinatus eſt. Jam vero ſocietatis ratione magis conſentire videntur iſti in collectione, quam virtute ſenſus ex verbis eliciti. Etenim ex Joanne Lydgato certo conſtat, iſto in loco de Cantabrigia Bedam ſenſiſſe minime; alio autem, in quo de Cantabro authore hiſtorica fide expreſſe ſcripſerit, certe vel maxime. Itaque nihil ad fides iſta, ut dici ſolet, quum nihil aliud quam bullatæ nugæ ſint, nec os ineſt illis. οὐ γὰρ ἡ ἀπ' ἀρέτης ὦ παῖ, ut apud Pauſaniam. Quod ex eo facile intelliges, quod Lelandus in comment. in Cyg. cantionem ſcribat, "ſe nihil cer-"tius de origine Grantanæ ſcholæ legiſſe, * quam quod *P. 171. "ex Beda & aliis de Sigeberto rege colligunt. Qua in re ſane non tollit antiquam originem, ſed cognitionem ſuam ampliorem: nec ponit ejus originis certam aliorum ſcientiam, ſed conjecturalem collectionem. Non enim aperte hoc à Beda ſcribi dicit, ſed tecte latenterque poſſe colligi. Quod quum Lelandus ipſe non obſcure dicat, quid te movit ut ſcribas, Lelandum clare ex veterum monumentis docuiſſe, Sigebertum Cantabrigienſis Academiæ fuiſſe conditorem? Cujus ſi profiteatur ſe non legiſſe alium authorem quam Sigebertum, non erat ergo alius? Quaſi vero is legiſſet omnia, & ſolus omnia, aut aliis non eſſet ea librorum copia, aut par ſtudium & diligentia quæ illi fuerit. Qui ſi alium ejus authorem non legerit, nihil legit. Etenim vides, quid tam multi ſcriptores vetuſti & recentes de authore & antiquitate Cantabr. Acade. ſcribant, quos his ipſis noſtris oculis vidimus, noſtris manibus contrectavimus & evolvimus. Proinde, ſi conſenſus ſcriptorum Sigeberto tribuat gloriam Gymnaſii inſti- *P. 172. *tuti (ut Lelandus ait) certe recentium conſenſus eſt, quorum multitudo aut unus Polydorus eſt, aut unum Polydorum ſequuntur, qui inter eos eſt vetuſtiſſimus. Horum authoritates ſi lubenter audis cum Beda conſenſiſſe, cur non etiam æquo animo audis, eos, à Sigeberto poſitam Academiam & non ſcholam Grammaticalem, memoriæ prodidiſſe, in favorabilibus admittens, in adverſis excludens, quod parum æqui animi eſt, mi Oxonienſis? Illud certe dicam, ſi primus author fuiſſet Sigebertus, ſilentio non præteriiſſent Cantabrigienſes commentarii, ut tuo more argumenter. Qui licet author non fuit, ſingularis tamen patronus & reſtitutor eſſe potuit, quales ſemper Cantabrigia habuit, & Deo propitio habitura ſemper eſt, & habet quoque hodie (gratiæ Superis) multos. Habet enim (ut ex multis paucos referam) lucens ille & pulcherrimus orbis virtutum Cantabrigia, præter ceteros, tres ſummos & primarios viros, tanquam tres ſtellas radiantes, de quibus multum ſane gloriatur, & jure gloriari poteſt: *P. 173. *Patroni & Alumni Cantabrig. Academ.* *Reverendiſſimum Matthæum Cantuarienſem Archiepiſcopum, & totius Angliæ Primatem: D. Nicolaum

---

[1] Oxonienſis non facit: ſed alii quidem non poſtremæ notæ ſcriptores iſtud faciunt. Vid. pag. 512. [2] Sive alibi. [3] Non ipſe affirmo: tantummodo, quid Laylandus et alii hac de re ſcribunt, refero: Fides penes authores eſto.

---

[1] Vide pag. 513.

Bacon equeſtris ordinis virum, ſummi Cancellarii Angliæ locum tenentem, & Magni Sigilli cuſtodem: & Guliel. Cecilium equitem auratum, regiæ majeſtati à ſecretioribus libellis & conſiliis, atque Cantabrigienſis Academiæ Cancellarium ſummum. Qui ut eodem tempore Cantabrigiæ omnes ſtuduerunt, ſtudiiſque floruerunt maxime, ita in adminiſtranda rep. ſub clementiſſ. noſtra Principe ELIZABETH, eodem tempore omnes graviter ſane & ſapienter præſunt, omnibuſque modis prodeſſe Muſis ſtudent. Verum Sigebertum non exſtitiſſe fundatorem Cantabrigienſis Gymnaſii, & ante eum fuiſſe id Academiam, ſatis.

Venio ad numeros tuos. Etenim relicta hac tua ratione, pene dixi frivola & inani, omnique re deſtituta, ad nominum numeros confugiendum tibi fuit: à calcaria (ut aiunt) ad carbonariam. Nam *ſcholam* non *ſcholas* Bedam dixiſſe [1] annotas. Unde pædagogium [2] non univerſitatem fuiſſe * colligis. At ea res ſi tantopere facit in rem tuam (libet enim rationes tuas, nulla cogente neceſſitate, ſubtractis jam ante fundamentis examinare) pro antiquitate Cantabrigienſi ſtabunt etiam ipſiſſimi tui ſcriptores, Florilegus & hiſtoria regia, qui, vel te referente, *ſcholas* in plurali habent. Alter enim dicit, *ſcholas literarum per* [3] *loca inſtituit.* Cum quo Gul. Malmesb. de regibus, & hiſt. mag. Jorenallenſis in vita Sigeberti per omnia conſentiunt. Altera, *ſcholas literarum in regno ſuo ordinavit*: Florilego annum addente *636.* atque cauſſam, *ut literarum dulcedinem experirentur agreſtes.* Si igitur numerus plurativus facit aliquid ad univerſitatis ſignificationem, dato[4],

Schola numerus non tollit Academiæ appellationem.

* P. 174.

---

[1] Locum vide in Aſſertione pag. 408. & 409. [2] Vide pag. 513, 514. [3] i. variis in locis. Vide pag. 514. [4] Tu tibi concede, ſi vis: nam ille non dat.

quod ſcholas Cantabrigiæ poſuit Sigebertus, conſequetur facile, vel tuorum authoritate, Academiam jam tum poſuiſſe eum, quum primum ſcholas poſuit: etiamſi tacuiſſent Polydorus & Baleus, dum affectibus, ut ais, indulgentes, adamatæ ſtudent Academiæ. Aut certe neceſſario dabis mihi, & Academiam Oxonienſem non
*P. 175. fuiſſe à principio Academiam,ſed Grammaticalem ſcho-
Aſſer. lam, qualis eſt Etonæ aut Wintoniæ. Nam Aſſer,(quem Aluredus *Aßerum*,Lelandus *Aſſerium* nominat,ſed quamobrem neſcio) de geſtis Alphredi refert, Aluredum tertiam partem bonorum ſuorum, ſcholæ, quam ex multis ſuæ propriæ gentis nobilibus pueris, & etiam ignobilibus, ſtudioſiſſime congregaverat, dediſſe. Idem, Aluredi literarium Ludum *ſcholam* vocat in ſingulari.

Grammaticalis ſchola fuit, quam Oxoniæ poſuit Aluredus, ſi qua fuit.

Quæ ſi ad Oxon Acad. referantur, ut ſolent, etiam [1] ſcholam Grammaticalem fuiſſe à principio vel ex te confitendum eſt. Quod & tu quoque in commentariis tuis exemplis confirmas[2]. Etenim, Jo. Beverlacenſem, regnante Henrico tertio, primum apud vos fuiſſe artium magiſtrum aſſeris. Nam Academia ante non fuit, quam facultas creandi magiſtros fuit. Quæ ſi tum fuit quum is primum crearetur, ante id tempus ſchola Grammaticalis fuit, ſi ſchola tum omnino fuit, qualis eſt Etonæ, aut Wintoniæ. Non enim veriſimile eſt, facultatem vos ante habuiſſe, atque uſum negle-
*P. 176. xiſſe. Demum, qui * hiſtoriæ Lanqueti ſupplementum addidit (quem Oxonienſem & bene doctum audio, & ex iis unum, quos tu ceteris anteponis) refert conſilio Noti (*Neoti* ſcribendum) Aluredum, Angliæ

---

[1] Iſtuc quomodo concedatur, vide pag. 515. [2] Verba ejus in Aſſertione pag. 419. hîc impudenter corrumpit; quod ex collatis verbis apparebit.

regem, primam ſcholam Grammaticalem Oxoniæ ordinaſſe, & oppidum magnis privilegiis anno Domini 886. donaſſe. *Oxon. ſchola Grammaticalis.* Stoveus quoque primam poſuiſſe ſcholam Grammaticalem Oxonii, & ornaſſe privilegiis, Aluredum, in epitome Chronicarum, quam anno poſt Chriſtum natum ſexto ſupra 1560. edidit, ſcriptum reliquit. Cujus authoritate eo lubentius in hac cauſſa utor, quum antiquiorum copia ſit, quod in hac controverſia ejus, ejuſque ſimilium (quos citas) authoritatem [1] præponderare debere exiſtimas. Eſt in marginali nota apud Richardum Diviſienſem in epitome rerum Britannicarum, antiqua manu ſcripta, regem Aluredum conſilio S. Neoti inſtituiſſe informatores artis grammaticæ per regnum, ſpecialiter in Oxonia duos ordinaſſe. Quæ ſane Oxonienſem ſcholam à principio nominatim fuiſſe *Grammaticalem,* * certo indicant. *P. 177. Itaque in magnas certe anguſtias cogeris, Oxonienſis, ſi ad iſta numerorum aſyla confugias: ſi Cantabrigienſem antiquitatem ad numeros traxeris, uti Pythagoras rerum principia, atque adeo univerſam Philoſophiæ rationem. Eadem curioſitate brevi futurum exiſtimo, ut etiam ſcruteris, qui ſunt apud inferos terniones. At vero iſti numeri magis contra te quam pro te faciunt. Siquidem nemo eſt qui dubitat, quin Salernum Academia fuerat, & ea celebris: ſe tamen *ſcholam* vocat. Etenim ſic ſcribit.

Anglorum regi ſcribit ſchola tota Salerni.

Verum hujus ſcholæ, ut Latine neſcientis, Barbariem mihi forſan objicies. Novit enim vias, quibus effugiat, Eucrates. At ego vel ex ipſo Cicerone, qui omnium

---

[1] Quod de veteribus locutus eſt Oxonienſis, id Stoveo attribuit inique admodum Lond.

Latinorum inſtar erit, edocebo, & *ſcholam* & *ſcholas* quoque quo libet numero *Academiæ* nomine & appellatione Latiniſſime dici. Nam de natura Deorum ſic ſcribit: *Ex Platonis ſchola Ponticus Heraclides*: & de
*P. 178. finibus, *in Epicuri ſchola*: & a*libi eodem libro, *explicare ſcholam.* In epiſtolis, *habes ſcholam Stoicam*: & alio in loco, *homo ad perſuadendum concinnus, perfectus, politus ex ſchola.* De officiis, *ſed hoc de genere commodius à quibuſdam optimis viris, ad medium januæ ſedentibus, quam ab ullis Philoſophis ulla in ſchola diſputatur.* De divinatione item, *multa iſtiuſmodi dicuntur in ſcholis.* In Tuſculanis quæſt. *ut jam etiam ſcholas Græcorum more habere auderemus*: & rurſum, *fuiſti ſæpe credo quum Athenis eſſes in ſcholis Philoſophorum.* In Oratore, *è Philoſophorum ſcholis tales fere evadunt.* Et rurſum, *Clamabunt, credo, omnia Gymnaſia, atque omnes Philoſophorum ſcholæ.* Quid multa? nuſquam non occurrunt *ſchola* & *ſcholæ* in Gymnaſii ſignificatione apud Ciceronem & probatos authores: niſi ſi vox grammaticalis adjungatur. Hæc enim addita, facit ut *ſchola* non *Gymnaſium*, ſed *pædagogium* ſenſu tuo ſignificet. Quin & Lelandus tuus, quem ideo adduco, quod magnæ authoritatis virum exiſtimas, in epigrammate, quod citas, Sigebertum
*P. 179. *Cantabrigiam artibus illuſtrem atque ſcholis reddidiſſe confitetur. Nozerenus quoque in deſcriptione Burgundiæ, per *Sigeberti ſcholam* intelligit *Academiam.* Nam ex Felice capta occaſione, ſic ſcribit. "Felix "Burgundio, Archiepiſcopus Bizontinus, Sigeberto "ſuaſit, ut Cantabrigiæ Academiam excitaret anno Do"mini 630. Idem faciunt Polydorus li. V. & Baleus de ſcript. Britan. centur. I. ubi de Sigeberto pio mentio eſt, quem bonarum artium Gymnaſium Cantabrigiæ poſuiſſe ſcribunt. Sic tamen, ut addat iſte, *revoca-*

catas jam bonas literas ante ſepultas, ut intelligas, non jam tum primo Cantabrigiæ inſtitutas eſſe à Sigeberto, ſed revocatas. Georg. Lil. quoque in chro. Angl. regum, publicam Academiam Sigebertum poſuiſſe dicit: ſed an primus poſuerat, dubitat. Etenim, *fertur*, addit. Ejus verba hæc ſunt. "Sigebertus, orientalium "Anglorum rex, primus bonarum artium author, ſua"ſu Felicis cujuſdam Burgundiæ epiſcopi, Cantabrigiæ "publicam Academiam excitaſſe fertur, anno ſalutis "630. Eraſmus item Rotherodamus in ea, quam nuper retuli, epiſtola ad Bovillum, *Academiam Cantabrigienſem, et *ſcholam* & *Academiam* nominat, & ceteras Academias *ſcholas* appellat. Denique, tu quoque *ſcholam* atque *ſcholas* in libello tuo ſubinde vocas Cantabrigiam & Oxonium, nota jam Gymnaſia & celebria. Nec improbo, modo tu id juris alteri permiſeris, quo es ipſe uſus. Quid igitur de Pædagogio illo tuo Grammaticali loqueris? cur ad numeros confugis? Nullane alia quam numerorum erant argumenta? tam infœcunda ejus argumenti omnia ſunt, ut quum plus contenderis quam poſſis, minus tamen feceris quam cupis? Certe fefelliſti me. Nam antehac putabam, te habuiſſe cornua, quiſquis es qui antiquitatem Cantabrigienſem oppugnare auſus es. Sed addes forſan, Bedam non *ſcholam* atque *ſcholas* ſimpliciter dixiſſe, ſed *ſcholam in qua pueri erudirentur Cantuariorum more* ſcripſiſſe, atque ita locorum[1] & perſonarum circumſtantiis ſignificationem ligaſſe & reſtrinxiſſe: ut quod Beda dixerit, *Pædagogium* potius ſignificet quam *Gymnaſium*. Ita ſi dixeris, non *agis ingenue (Oxonienſis) quum non dicat Beda, *ſchola in qua pueri erudirentur*

*P. 180.

*P. 181.

---

[1] Tu negas?

Cantuariorum more, ſed *in qua pueri literis*[1] *erudirentur juvante Felice, & præbente doctores* (ſic enim Saxonicum laꞃeoƿaſ. verbum **Lareoƿas**, iſtud Bedæ vocabulum interpretatur) *Cantuariorum more*. Sic ut voces[2] iſtæ, *Cantuariorum more*[3], referantur ad *doctores*, non[4] ad *literas*. Si alio referant Florilegus tuus & hiſtoria S. Edmundi, quam *Regiam* vocas, qui aliquid ſemper ex ſuo adjiciunt, & mutant ſæpe quadrata rotundis, contentus eſſe non debes, ſed ad Archetypos & origines recurrere[5], Bedam nimirum, quem hi ſecuti videri volunt. Sed eſto, ſi placet, quo modo objicis, ut omnibus modis veſtræ Academiæ conſulatur. Nam tutum[6] tibi exiſtimo, duabus niti in hoc ſalo anchoris. At dic rogo te, ſuntne omnes viri qui hodie ſunt Oxonii? an non major pars puerorum atque adoleſcentum turba eſt? quibus etiam præponitur altera Academiæ pars quæ gravior eſt, quos & olim & hodie quoque *tutores* vo- *P. 182. cant, qui * magiſtri juventutem erudiant, moribus inſtruant, atque adoleſcentiam ad literarum cognitionem mente manuque producant. Nam quid aliud eſt[7] *mu-*

---

[1] Hoc eſt, non arte gladiatoria, aut alea exercerentur: quod hic tam providus eſt, ut metuat male, ni vocab. Saxonico medelam paret. [2] Regula hæc Lesbia eſt. Nam ad Latinam veritatem, qua lingua ſcripſit, Saxonica Bedæ verſio caſtiganda eſt: non econtra. [3] Nodum in ſcirpo quæris. [4] Quid abſurdi ſequetur, ſi ad *literas* referatur? niſi forte tales adhibitos doctores et magiſtros intelligas, quales erant Theodorus et Adrianus Dorobernenſes, ut hac ratione ſcholam illam academiam fuiſſe probes? Vide pag. 520. [5] Nec tu temere damnabis, ſi ſapis, primarios ſcriptores, ſpecie tantum, non reipſa, diſſidentes. [6] Si ad anchorarum præſidia fugiendum ſit, non illis tam invalidis, quas tu illi cuderas, ſed firmioribus et ſuis utetur. [7] Quaſi nihil aliud ſit academia, quam pædagogium. Vide diſcri-
men

διαγωγεῖν, ἢ πρὸς τὰς παιδείας ἀγαγεῖν ; Ad hæc apud veteres ſcriptores, adultiores, atque ſervi, etſi grandiores, etiam pueri dicebantur: ut apud Comicum. *Puer,* [1] *eme mihi piſciculos oboli in cœnam.* Et Titum Livium: *tum Sotinius miniſter ex regiis pueris.* Et Ciceronem ad Atticum: *veniat obviam puer tuus: is mihi literas à te reddidit.* Et ad Appium pulchrum: *Hæc ſcripſi ſubito, quum Bruti pueri me Laodiceæ conveniſſent, & ſe Romam properare dixiſſent.* Quo ſenſu Bedam Anglosaxonem [2] dixiſſe *pueros,* non ſolum vetus patriæ mos, ſed etiam vetus ejus temporis Saxo Bedæ interpres docent. De more patriæ, certiorem te quidem facient, quæ paulo ante de iis, qui ſcholas Eltuti, Tathei, & Dubritii frequentarunt, diximus: ad quas ex omni parte totius Britanniæ ſcholaſticos veniſſe, non tantum rudes, ſed & ſapientes * & Doctores, ex Benedicto Claudioceſtrenſi, & vitis ſanctorum Wallenſium retulimus. Saxonicus vero interpres Bedæ, *pueros* eo loco interpretatur **cnihtas and geonge menn**: hoc eſt, *diſcipulos & juvenes*: quo modo & ſenſu Chriſtus ſuos Diſcipulos **cnihtas** Saxonice vocat. Apponam ipſa verba Saxonica Bedæ hiſtoriæ, de Sigeberti ſchola inſtituta: quo tibi ipſi credas, & non mihi. ƿæꞅ he (ꞅıebꞃẏhꞇ) ᵹoꝺmann ⁊ æꝼæꞅꞇ. ꞅe æꞃ ın ᵹallıa ꞃıce ꝼulpıhꞇ onꝼenᵹ. ðа pılnoꝺe he ꝥ lıꝼ onhẏꞃıᵹan ðe he pell ᵹeꞅæꞇ ᵹeꞅeah ın ᵹallıa ꞃıce. ⁊ he ꞅceole ᵹeꞅeꞇꞇe. ⁊ on ðæꞃe cnıhꞇaꞅ. ⁊ ᵹeonᵹe menn ᵹeꞅeꞇꞇe ⁊ ᵹeꞇẏꝺe ⁊ læꞃꝺe. ⁊ ꝼelıx ꞅe bẏꞅceop hım ꝼulꞇumoꝺe. ðone he æꞃ on cenꞇ nam. ⁊

Ratio nominis pueri.

* P. 183.

cnıhꞇaꞅ ⁊ ᵹeonᵹe menn.

---

men pag. 521. [1] Quorſum tam multis tamque intempeſtive de pueris & puerili ætate philoſopharis? quaſi diſcipulorum et ſtudentium ætates, non literarum, quas profitentur, varietates potius generalem à grammaticali ſchola non diſtinguant? [2] Vide pag. 522.

he him lareoƿas gesette æfter Cantƿara ðeaƿe. Hoc

*P. 184. *Traducta ad verbum.* eſt. *"Fuit ille Sigebertus bonus vir & religioſus, qui "ante in Galliæ regno Baptiſmum ſuſcepit. Tum voluit ille eam vitam ſequi, quam ille bene conſtitutam "vidit in Galliæ regno. Et ille ſcholam poſuit, & in "ea diſcipulos & juvenes poſuit tum inſtructos tum doctos. Et Felix epiſcopus illum juvit, quem is ante in "Cantia cepit. Et hic illis doctores poſuit, ſecundum "Cantuariorum morem. Quod ſi, adultiores fuiſſe cum pueris mixtos, nullo modo placeat, at ſaltem tales [1] pueri Cantabrigienſes illi per initia Sigebertina ſunto, quales Oxonienſes illi erant, quos Aluredum congregaſſe atque aluiſſe paulo ante ex Aſſero ſcripſimus, quum de Aluredi ſchola in ſingulari diximus, ſi eam ad Oxonienſem ſcholam referremus: quo minus glorieris ac triumphes. Quid, quæſo, de Academiarum, quantumvis illuſtrium ac celebrium, ſentis initiis? ſicne conſtitutas exiſtimas, ut nundinæ ac fora publica?

Academiæ per incrementa grandes. An tales fuiſſe putas in initio, quales hodie ſunt? Nonne arbitraris, etiam his ſuas fuiſſe infantias [2], incrementa, atque jam * tandem ſtatus? Vin' omnia con-

*P. 185. *Oxonienſium numerus in principio.* ſummata primo die? Non credo. Proinde mirarer certe, tam miram fuiſſe Oxonienſium turbam in principio, niſi, ejus rei author, Polydorus [3] addidiſſet, *eſſe*

---

[1] Reſpondeo. Si de grammaticali ſchola tantum ab Aluredo Oxoniæ inſtituta intelligis, concedam tibi, utriuſque ſcholæ pares fuiſſe pueros. Verum enimvero non à grammaticis ſolum tota Aluredi ſchola, ut illa tua, incepit: ſed à theologis, philoſophis, dialecticis, rhetoribus, aſtronomis, et aliarum omnium ſcientiarum cultoribus originem habuiſſe optimorum ſcriptorum conſenſus docet. Plura require pag. 522. [2] Vide pag. 522. [3] Polydori verba inique admodum depravat, ſenſumque aliò retorquet. Vide pag. 523.

cœpit. Nam ubi prius nulli erant, quum plures eſſe cœperunt, in magna paucitate mira multitudo reſpectu videbatur: niſi ſi Cricladenſes eo turma tranſlatos (quod non fateris) uno die dixeris: quos tunc aut nondum fuiſſe, aut eſſe deſiiſſe, mox paucis edocebo. Sic tamen Polydorus iſta ſcribit, ut non abſolutum quid & omnibus ſuis numeris perfectum Gymnaſium, ut Oxonienſis vult, Aluredum poſuiſſe ſentiat, ſed fundamenta tantum jeciſſe dicat. Libro enim Angl. hiſt. V. ſub finem ſic ſcribit. "Ceterum Aluredus[1], poſtquam in "regno ſuo literarum fundamenta jecerat, bonis mo"ribus augendis intentus, tulit ſanctiſſimas leges. At ſi à parvis initiis per incrementa celebres evaſiſſe Academias, ut credere fas eſt, dixeris, ſpero, te mihi facile conceſſurum, etſi per initia ſchola Grammaticalis fuerat Cantabrigienſis Academia *(quod non fatemur) *P. 186. ante tamen [2] Aluredi tempora 265. annorum, ſecundum Polydorum, curriculo, in celebrem eam creviſſe Academiam: poſito jam, argumenti cauſſa, ſed non conceſſo, Cantabrigienſem ſcholam à Sigeberto conſtitutam. Quod ſi uno tantum anno, aut eo minus, ante Aluredi regnum factum ſit, aut in regno modo ante XXIII. regni ſui annum fuerit, (nam eo anno conſtitutum Oxonienſe Gymnaſium Polydorus ſcribit, etſi [1] tu primo aut ſecundo ſummum anno dicis) non negabis, credo, Cantabrigienſem ſcholam etiam ante veſtram fuiſſe Academiam, & ob id antiquiorem: maxime [2], quod ipſe tu diverſum, paradoxon videri recte dicis in commentariis. Quod tamen ne videatur, flectis non rem (nam nequis, ſemper enim fuit à principio Academia) ſed orationem à Gymnaſio ad ſcholam: quam nihilominus ante Aluredi tempora fuiſſe Academiam, ex chronico [3] ſancti Suythuni quoque ſcire licet, in quo de Edwardo ſeniore, Aluredi filio, ſic ſcribitur. “Iſte rex inſignis reparavit univerſitatem *P. 187. “Canta*brigiæ, à Paganis (videlicet Danis) combuſtam. In quo loco *univerſitatem*, non *ſcholam Grammaticalem* legis: & eam *reparatam*, non jam tum *primo inſtitutam*. Et quamvis Cantabrigienſi Academiæ, tanquam ſcholæ Grammaticali, Cantiana tribuas initia, majora certe & celebriora quam pro opinione tua, aut quam velles, qui puerilia conſtituis, largiris. Siquidem, etiam in Cantianis ſcholis floruiſſe Græcas Latinaſque literas, atque etiam Philoſophicas, Metricas, Geometricas, Arithmeticas, atque ſacras, clariſſimoſque doctrina viros, & Beda eccl. hiſt. lib. IIII. & Gul. Malm. & hiſt. magna Jorenall. teſtes ſunt. “Etenim quo [4] tempore “Theodorus, Archiepiſcopus Cantuar. natione Græ“cus, & Adrianus abbas, peragrata Inſula quaquaver“ſum ubi gentes commorabantur, ſcholas ſacrarum &

---

[1] Quomodo ex his Polydori verbis, Alfredum non fundaſſe Oxon̄. academiam, colligis? [2] Cantabrigiæ ſcholam fuiſſe grammaticalem ante Alfredi tempora non négatur. Hanc antiquitatem Polyd. Laylandus et Baleus vel opinione decepti, vel ex affectu magis quam veterum fide, quos tamen imitari velle videntur, Cantabrigienſi academiæ falſo attribuerunt. Nec piaculare fuerit ab iſtis, licet doctiſſ. et ab omnibus inter recentiores receptiſſimis, diſſentire, ubi illi à veterum conſenſu recedunt. Sed cur non æque credis Polydoro, Sigebertum fuiſſe fundatorem, atque academiam veſtram noſtra antiquiorem?

Cantiana ſchola.

---

1 De hac re aliâs. 2 Verba ſunt. *Poteſt hoc paradoxon fortaſſe* 1°. *fronte videri, maxime quum* 3°. *poſt defunctum Sigebertum ſeculo Alfredum vixiſſe conſtet.* 3 De incerto et ignobili admodum hujus Chronici authore lege pag. 523. 4 Stobeus, verba Bedæ imitatus, addit de ſuo, *poſitas variis in locis academias.* pag. 524.

"ſecularium literarum inſtituebant, magna ſcientiæ "ſtudia floruerunt in Anglia, ſcribente Thoma Stubbeo ſeu Stobeo, qui ſub Edwardo tertio claruit. Ex horum diſcipulis (quos Beda Latinam Græcamque linguam æque ut propriam noviſſe tradit) * inſtitutus Beda adoleſcens eſt, authore eodem Stobeo, interque ſexcentos viros, ſcientia & integritate vitæ claros, edoctum fuiſſe, idem quoque author eſt Stubbeus, quod ideo exſtitiſſe Cantabrigiæ intelligo, quod, [1] referente Lydgato ex Beda & Alfrido, ad eorum memoriam prima fuit univerſitas, ut & Bedæ ætate quoque. Nam qui Bedam vocavit [2] Romam Sergius primus, idem ſcripſit ad Academiam Cantabrigienſem, quam *univerſitatem* vocat. Ad hæc, ſunt qui ſcribant (ut alio loco diximus) Bedam fundaſſe Cantabrigiam, quod, revocatis ſcholaſticis & doctis viris, concuſſam prius externis injuriis Academiam ſuo tempore fecerat celebrem. Erat enim ſub Bedæ temporibus [3] *deſolata* quidem, *ſed non inhabitata, hoc eſt, habitatoribus deſtituta* (ut quidam addunt ex ſuo) *civitatula*, quam alii Bedæ interpretes Saxonici *Grantam*, plurimi *Granteceſtre*, vocant in eccle. hiſto. lib. IIII. cap. XIX. Quibus verbis [4] Henr. Huntudonenſis, & Ranulph. de antiquis urbibus, *Cantabrigiam* ſignificari ſcribunt: quo minus credas, Grammaticalem fuiſſe ſcholam ab initio. Imo, quo ſcias, Cantabrigiam jam olim fuiſſe Academiam, etiam longe ante Sigeberti tempora, memineris eorum, quæ [5] ex

*P. 188.

*P. 189.

---

1 Vide ſupra. 2 De his literis eandem noſtram, quam de ejus dyplomate, cenſuram eſſe cognoſcito. 3 Erat igitur & non erat *deſolata*: ſed ita tamen deleta, ut nunquam in eodem, in quo prius ſtetit, loco reſurgere contigerit. Vide pag. 525. 4 His ſupra reſponſum eſt. 5 Non ſine lectoris tædio citra neceſſitatem ullam hæc repetis. Eum

ad

Honorii indulto adduximus, & de præcedente ſcriptorum velut acie, ducibus, regibus atque pontificibus, ne orator cum nigro codice ſolus in acie, ut tu dicis, relinquatur, diximus. Neque id te prætereat, Polydorum Vergilium, Angl. hiſt. libro quarto, “omni populo indubitanter tradere, poſtquam ſcholas Sigebertus poſuit, brevi multos mortales doctiſſimos evaſiſſe: Floruiſſe dein Cantabrigienſe Gymnaſium bonarum omnium diſciplinarum cognitione perpetuo. Ex quo Polydori loco ſcire licet, etſi paulo ante dixerat, ut pueri ab ineunte ætate erudirentur, eo puerorum ſenſu, quo nos dixiſſe Bedam jam ante explicuimus, ſenſiſſe tamen & Gymnaſium fuiſſe, & brevi celebre, & omnium artium profeſſione in eo initio clarum. Quare nolo amplius in argumento frivolo operam ponere non neceſſariam, quod hactenus, ut dixi, perſecutus *P. 190. ſum * ex epimetro, ut rationes tuas oſtendam inanes, non quod neceſſariam operam hîc impendendam cenſeam, quum principio omnia argumentorum tuorum fundamenta ſuſtulerim, quum Bedæ loci ſenſum de Sigeberti ſchola tibi ademerim: ne quid mihi deinceps objicias, ſi quid ſit quod iſtic tibi parum placeat. Nam ſcio, faſtidientis ſtomachi eſſe, quum pauca deguſtet, plura rejicere.

Par numerus Cantabrigienſium & Oxonienſium.

De numero autem [1] ſcholaſticorum, quem mirum & innumerum fuiſſe ſcribis, mirum quid ſane dicis: nec credimus, niſi rem nobis patefacias. Magnum fuiſſe aliquando numerum, ſed Cantabrigienſium non majorem, jam ante dixi ex Majore. Si adhuc majorem putas, quod certe poteſt, ex quo authore dicas optem. Nam de incredibili numero Anglorum Oxonii ſtuden-

---

ad ſupra adhibitas reſponſiones remittimus.

[1] Vide pag. 526.

tium, quum adhuc floreſceret, nuſquam lego alibi. Acceſſionem fuiſſe grandem hoſpitum ſcholaſticorum ex Gallia, regnante & alliciente Henrico III. ex Jo. Tilii Galli chron. lego. Scribit enim, "divum Ludovicum "anno regni ſui ſexto, & anno Domini 1232. reſtituiſſe "* ſcholam Pariſienſem, quæ, propter motus, injurias, *P. 191. "atque cædes ſcholaſticis illatas (cujuſmodi jam nu-"per anno Domini 1565. iidem perpeſſi ſunt) dilabe-"batur, atque à rege Anglo Oxonium pellicebatur. Itaque ſi quis immenſus numerus eſſet, eo tempore fuiſſet & ea ratione, eoque magis, quod Galliæ proximius multo Oxonium eſt, quam Cantabrigia. Alioqui, quum utrique Academiæ ut ſuæ ex æquo rex faveret, non video, cur Oxonium magis quam Cantabrigiam Lutetianos rex alliceret. De Cantabrigienſis autem Academiæ numero, iſtud lego apud Josfridum [1] Croilandenſem veterem hiſtoricum, regnante Henrico primo, doctiſſimo illo Principe, fuiſſe Cantabrigiæ tantam ſtudentium multitudinem, ut non ſcholæ, non vaſta horrea, non templa potuerunt capere literarum ſtudioſos, quum publicas lectiones frequentarent: fuiſſeque coactos literarum profeſſores ob ingentem multitudinem ſe dividere, & variis locis ſeorſum prælegere, ad formam Aurelianenſis ſtudii, ut Josfridi verba referam. Quod ſi per i*nitia plures fuiſſe dicas Oxonii quam *P. 192. Cantabrigiæ, non credam facile: quod per initia Cantabrigienſis Academiæ, haud ſcio, an aliud fuerat in univerſa Britannia Gymnaſium, ut quod [2] antiquiſſimum

---

[1] Quæ apud Joffridum Cœnobiarcham Croylandenſem et hiſtoricum legit de numero ſcholarium Cantabrigienſium pervertit omnino, ex muſca elephantum faciens. id verba ipſa legenti pag. 500. manifeſtum fiet. [2] Si modo vera ſint, quæ prædicas.

Banoch. & Carleonen. Gymnaſii initium. mum ſit. Nam & longe ante Bannochorenſe poſitum eſt, quod Lucii regno inchoatum fuit: & ante Carleonenſe, quod Arthuri temporibus fuit conſtitutum: quæ poſt Cantabrigiam vetuſtiſſima erant, quæ aut fama, aut hiſtoria celebrata ſunt, relatu ſaltem digna. Non enim de Eltuti, Tathei, aut Dubritii Gymnaſiolis jam ſermo eſt. Quamobrem neceſſum fuit eo ex omni regno, ex *Cantabrigiam undique ventum.* omni inſula confluere. Sed regnet per me veſtra utriuſque Academia, atque floreat, tum præſtantia, tum dignitate atque numero, verum ſuis tamen principiis & antiquitatibus, quod velim ſuum cuique tributum. Illud miſerum, fuiſſe olim innumerum: ut & Mileſios fuiſſe olim ſtrenuos. Nam, ut Severinus Boëtius cenſet, in omni adverſitate fortunæ infeliciſſimum genus infortunii eſt, fuiſſe felicem.

**P. 193. Cantabrigia interdictis non ſublata.* *Sed fuiſſe à principio ſcholas Cantabrigienſes Academiam, ſatis. Pergis demonſtrare, ante Sigeberti tempora non fuiſſe inſtitutam. Aſſeris [1] enim, ex eo uno conſtare poſſe, Cantabrigienſem Academiam ante Sigeberti tempora non fuiſſe conditam, quod Gregoriano decreto ſublata fuiſſet, ut erant Stamfordienſis & Legionenſis Academiæ. Sed hoc ut [2] Lelandicum eſt, ſic mihi non fit veriſimile: tum quod Rogerus Boulus, ut & Cantabrigienſes commentarii tradant, Cantabrigienſem Academiam magnam cladem pertuliſſe, quia Pelagianos oppugnaverat: tum quod Joannes Lydgatus, non contemnendæ authoritatis vir, ſcribat, Cantabrigiam ἀρχαίως ἔχουσαν (ut cum Demoſthene loquar) catholicæ religioni ſemper faviſſe (ut & Polyd. Angl. hiſto. lib. V.) nec ullis ſciſmaticis aut hæreticis pravitatibus

---

[1] Pag. 405. [2] Non ſolus hoc affirmat Lelandus, ſed alii complures. pag. 528.

aliquando corruptam eſſe. Ex quibus colligeres, Cantabrigienſe Gymnaſium conſervatum atque ſtabilitum potius Gregorii decreto, quam ſublatum eſſe; quicquid de Stamfordienſi, aut *Legionenſi, aut etiam Oxonienſi (quam tu multis annis ante decretum fuiſſe, ex hiſtoriola veſtra ſcribis) actum ſit: Cujus uvas acerbas[1] (de quibus conſtitutiones provinciales) nolo jam honoris cauſſa gravius premere, ſed conſulto præterire. *P. 194. Imo proviſum longe ante fuerat authoritate Eleutherii & aliorum [2] Romanorum Pontificum, quorum Honorius in diplomate meminit, ne qui Epiſcopi, neve quis vel delegatorum generalium vel ſpecialium Romanæ ſedis, Academiam Cantabrigienſem ſacrificiis interdiceret. Ego Oxonienſem [3] ſcholam, quod tunc temporis non exſtiterit, tutam fuiſſe plane exiſtimem, quum decretum Gregorianum anno Domini *727.* tempore Gregorii ſecundi promulgatum ſit, & Oxonienſis ſchola anno verbi incarnati *895.* ex ſententia Polydori fundata ſit: idque XXIII. regni ſui anno, non primo aut ſummum ſecundo, ut tu (Oxonienſis) exiſtimas. Quod illud eo probabilius eſt, quod primis annis bellis vacabat Aluredus, quod & tu non diffiteris, & ego mox commemorabo. Et quema*dmodum ex hiſtoria *P. 195. magna Jorenallenſi, ex Gervaſio Tilberienſi, Monemutenſiſque libro ſeptimo de Hiſtoria Britonum intellexi, in civitate Carleonenſi, amœniſſima olim urbe, fuiſſe Gymnaſium Philoſophorum, regiis (Arthuri) ſumptibus inſtructum, quod liberalibus artibus eruditum, curſus ſtellarum rimaretur (ut Tilberienſis verbis utar) & Arthuro [1] futuros eventus prænunciaret, ſic aliis de cauſſis, ut belli & vetuſtatis, eam, ut & alias antiquas Academias, non interdictis ſublatam exiſtimem. Etenim in hiſtoria Roffenſi ſub anno ſalutis 727. in hiſtoria majori Matthæi Pariſii, & Floribus Hiſtoriarum Matthæi Weſtmonaſterienſis qui eum imitatus eſt, ſcriptum ſit, Epiſcopos Romanos interdixiſſe [2], non ſuſtuliſſe Academias, ſuſtulerunt vitia non ſcholas. Neque *Hom. Iliad. 1. & Phurnutus.* enim tam crudelis Jupiter erat, ut Vulcanum de vita tolleret, quod opem tulerit Junoni rixanti cum marito, ſed crus illi tantum fregit, & de cœlo deturbavit *P. 196. in Lemnon: atque ita caſtigavit. *Quod ſi quæ interdiceretur, eadem tolleretur, etiam Oxonienſem Academiam Otho ſuſtulit, quum ab ea male habitus & tractatus, & in campanile Oſneienſis monaſterii ſe recipere coactus, ob perpetratum facinus interdixerat: univerſumque regnum Angliæ Ro. Pontifex ſuſtuliſſet, quum regnante Joanne [3] id ſacrificiis interdixerit. Et tum quoque ſublata Oxonia fuiſſet, quum exoſi propter interdictum homicidæ (ut paulo ante retuli) extra urbem ſuſpendio ſunt affecti. Sed hiſtoriæ verba referre præſtat. "Erant" (inquit) "doctrina & ſcholæ "Anglorum à temporibus ſancti Auguſtini per Ro. Pon"tifices interdictæ propter aſſiduas hæreſes, quæ in ad"ventu Anglorum in Britanniam emerſerant, dum Pa"gani, Chriſtianis permixti, ſanctæ converſationis gra"tiam, & Chriſtianam fidem corruperant. Hæc Roff. hiſtoria. Neque conſequitur neceſſario, ſi Legionenſis & Stamfordienſis ſcholæ interdicto tollerentur, ut & Cantabrigienſis quoque tollatur, non magis quam ſacrificiis interdicta ab Othone Oxonienſi ſchola, Cantabrigien*ſe quoque Gymnaſium, aut Bannochorenſe, ſi ſupereſſet, interdiceretur. At ſi conſequitur, dicat [1] Oxonienſis qua Dialectica. Quod ſi non Gregorii ſecundi ſed primi decreto ſanxitum ſcribat, ut videtur, eadem ratio & conſequentia manet. Ad hæc, ſi Joan. Hardingus in epitome chronicωn dicat, ad Auguſtini tempora permanſiſſe Stamfordienſe, ut ille vocat, ſi vitioſus codex non ſit, ſeu Stamfordienſe, ut hodie, Gymnaſium, & poſtea propter hæreſes interdictum[2], ſtudio tamen fuiſſe à Ro. Pontifice ſublatum non dicit. Imo [3] ſuo ſtudentium vitio deſertum potius credendum eſt, quam à quoquam ſuppreſſum. Ut qui quum diſperſi ſemel, aut ea, aut alia occaſione, ſuave culpa eſſent, amiſſis profeſſoribus, nunquam redeundi ſtudium fuit, quum nunquam eſſent revocati: ut hoc genus hominum rei ſuæ quantumvis pretioſæ, neſcio quo fato, minimum ſit intentum: etſi ab Horatio didicerit, nec regna viri ſortiere talis. Uſque adeo ovium nulla utilitas, ſi Paſtor abſit: ſtultum pecus, & ſibi inutile, niſi Paſtoris cura ſuccurrat: cereum in vi*tia flecti, monitoribus aſperum, utilium tardus proviſor, prodigum æris, gaudens avibus, equis, canibus, & aprico gramine campi, ſic ut ſcias, non poſſe jam iſtiuſmodi, vitæ ſuæ habere modum, niſi paſtor adſit. Mel recuſat propter apes, & Moly florem lacteum, propter radicem nigram, hoc eſt, animi veram tranquillitatem,

---

[1] Quid hîc apud te ſubmurmuras, plane non intelligo.
[2] Ab illorum authoritate, quæ everſa plane eſt ac pro nulla habita, patrocinium requiris. [3] Vide pag. 530. hac ratione tuta credo fuit Cantabrigienſis academia.

---

[1] Balei ſententiam veriorem eſſe exiſtimabo, donec certiori teſtimonio tuam confirmaveris. [2] Contrarium aperte docent Florilegus, et Baleus. pag. 528, 529. Vide etiam pag. 531. [3] Interdictionis æquivocatio.

*P. 197.

Scholaſtici ſibi inutiles.

*P. 198.

---

1 Omnes academiæ à Ro. pontificibus erant interdictæ. Cantabrigia tum temporis erat academia. & una cum aliis illa quoque erat interdicta. 2 In perpetuum, i. ſublatum. 3 Somnia ſua quanto opere ſtudet veriſimilia reddere?

virtutis abſolutæ præmium, propter laboris levem moleſtiam, ut Homerus innuit. Multum tamen ſapientiæ ſibi tribuit, & vult ante barbam docere ſenes. Quæ cauſſa eſt etiam quum abſint bella, intermittendi ſtudia multis Academiis, ut multis ex Juſto exemplis videre licet. Itaque [1] non obſtante eo decreto Gregoriano, Cantabrigia permanſit integra. Neque legi aliquando, eam [2] ſacrificiis interdictam à Ro. ſede, nec ob id diſperſam aliquando aut ſublatam. Imo id legi apud Polydorum Angl. hiſt. lib. IIII. jam inde à Sigeberto Cantabrigiæ Gymnaſium bonarum literarum cognitione floruiſſe perpetuo. At ſi ſublatum demus interdicto, longe aliud ſubſequetur quam pro argumento tuo. *P. 199. Nam quod ſublatum *fuit, prius fuit. nihil enim tolli poteſt, quod non ante fuit. Quod ſi prius, quidni & ante Sigeberti tempora, etſi de ſublato Gymnaſio nulla ſit recordatio? Alias [3] antiquas Academias dixi, *Bannochorenſe ſtudium.* propter Bannochorenſem illam (quam hodie Bangorenſem dicimus) quæ ſub Lucio (cujus regni initium fuit anno Domini 156.) inchoata, poſtea à Congello Bangorenſi in Monaſterium Monachorum mutata fuit, quum annos 350. perſtitiſſet, ut Guolphg. Juſt. refert. Hæc *Athenienſis Academia.* ab urbe aberat mille paſſibus (ut audio) ſicuti olim Athenienſis Academia, quæ in agro Athenienſi loco ſylvoſo, ut Horatius ait, poſita, mille paſſibus ab urbe diſtabat, ut & multa alia Gymnaſia, Philoſophorum ſectis extra urbem conſtituta, quorum omnium illuſtriſſimum fuit Academicorum. Gaudebant Muſæ ſylvis atque aquis. Eam ob cauſſam Dubritius iſtic in Britannia Gymnaſium ſuum loco utriſque accommodo poſuit.

---

[1] Unde id colligis? [2] De hac tua interdictione nemo loquitur: ſed de ea, qua prohibita eſt bonarum artium publica profeſſio. Hanc aperte commemorat Matth. Weſtmonaſt. Matth. Pariſ. Annales Roffenſes, & Baleus non uno in loco: ubi tu legiſſe poteras. Vide pag. 528, 529, 530, 531. [3] Supra pag. 195.

A cenſuris [1]eccleſiaſticis vindicata jam Cantabrigia, tranſitus eſt ad quoſdam egregios & doctos viros Cantabrigienſes, *Oxonium per Aluredum tranſlatos, ad ſtatuendas atque exornandas ſcholas Oxonienſes. Quod ut tu veriſimile quidem eſſe dicis, ita vanum exiſtimas: etſi non ſolum hiſtoriola Cantabrigienſis, ſed præfatio quoque docti[2] in primis viri in ſacrum vetuſque teſtamentum, Anglice ante annos trecentos conſcriptum[3], veriſſimum eſſe docent, quo loco iſte potiſſimum in præfatione tradit, [4]Aluredum tranſtuliſſe Pſalmos, & Bedam univerſam fere Bibliam in linguam Britannicam convertiſſe. Et quidni? quum Richardus[5] Diviſienſis, author gravis atque vetus, in epitome rerum Britannicarum ſcribat quoque, Pendam, Merciorum regem, Cantabrigienſes Cricladum tranſtuliſſe: unde tranſlatos Oxonium, hiſtoriola Cantabrigienſis docet, ut & Oxonienſis[6] quoque Lelando teſte. Sed, ne res incredibilis tibi videatur, ipſa Diviſienſis verba aſcribam. "Kinegilphus, filius Celrici, rex Weſtſa-"xonum, Pendam, regem Merciorum, devicit. In

Fons literarum Oxonienſibus Cantabrigia.

*P. 200.

Cricladenſe ſtudium ex Cantabrigienſibus.

---

[1] Facile à cenſuris eccleſiaſticis vindicata eſt Cantabrigia, quibus nunquam erat obnoxia: quod aliquot poſt ſeculis comparuerat. [2] Hunc etſi ignotum laudat more ſuo Londinenſ. [3] Non tam ſpectandum, quid quiſquam ſcribat, ſed quam vera, & veris conſona, probatorum ſcriptorum teſtimoniis. [4] Quæ hîc de Aluredo & Beda commemorat vera ut ſint, & cum approbatis ſcriptoribus conſentiant; nihilo tamen minus in dubio ſunt reliqua: nec aliqua authoritate confirmantur. [5] Vide pag. 532. [6] Manifeſtum iſtuc eſt mendacium. Vide pag. [532.]

" tempore iſtius regis, Penda, rex Merciorum, inſtituit *P.201. " ſtudium generale ex Cantabrigiæ Philo*ſophantibus, " & Doctoribus in civitate Eretenenſi, quæ nunc dicitur **Crekelade**. Hæc Diviſienſis. Ubi forſan legendum pro *Eretenenſi*, *Erudinenſi*. Nam de antiquo nomine variant codices: aliis *Eridunenſi*, aliis *Erudinenſi*, vetuſtioribus *Eridamenſi* & *Eridemenſi* referentibus. Quemadmodum de **Crekelade** quoque nomine, Gualtero Coventrenſi et id genus aliis antiquis ſcriptoribus, *Criclade* & *Kirclade* & *Crikklade*, recentioribus, *Crekelade* & *Criclade* & *Græcolade* nominantibus: quum tamen Lelandus ſcribendum tradit, non *Græcoladum*, quod vanum exiſtimet ex Græcis ortum, ſed *Crekeladum*, quod vocabulum mere ſit Saxonicum. Utcunque ſit, hæc adduco, quo minus tu ut vanum eleves, atque tuo more eludas, quod eſt non ſolum veriſſimum, ſed etiam fatale propemodum Oxonienſi Academiæ. Etenim anno Domini 1524. quo tempore conderetur Cardinalis Wulſæi collegium Oxonii, quod hodie [1] Chriſti & Frediſwidæ collegii nomen habet, ad ejus inſti- *P.202. tutionem atque ornamentum multi præ*clari viri Cantabrigia [2] ampliori præmio ſunt aſciti, & ex [3] omnibus ejus collegiis ſelecti quique eo tranſlati. Inter quos (ut ex multis paucos referam) Reverendus pater Rich. Coxus, epiſcopus hodie Elienſis, erat: Jo. Friar, inſignis noſtri temporis Medicus, Henr. Sumner, & Jo. Clerke, eximii Theologi, Gul. Bettes, Nic. Herman, Rich. Taverner, Flor. Dominicanus, Jo. Drumme, Jo. Akars, Jo. Frythe, & aliquot alii probi viri, liberalibus

Collegium Cardin. Wulſai.

Cantabrigienſes tranſlati Oxonium.

---

[1] Hîc lapſus eſt antiquarius. Non tam illi noſtros, quam noſtri illos ornarunt. [2] Vide pag. 533. [3] Cantabrigienſes accepiſſe quidem beneficia, non lediſſe comprobat.

ſcientiis cum primis eruditi. Rogati quoque erant per Rob. Shirton, Aulæ Penbrochianæ præpoſitum, atque ad hoc internuncium, Reverendiſſ. Matthæus hodie Cantuarienſis Archiepiſcopus, & Joannes Scippus, Herefordienſis dudum Antiſtes: viri ſuo tempore apud Cantabrigienſes ingenio, doctrina, authoritate, & rerum uſu longe clariſſimi: atque ad hos Tho. Cranmerus, epiſcopus & ipſe nuper Cantuarienſis, niſi aliter illis perſuaſum fuiſſet ab amicis. Mitto Gual. Haddonum J. U. Doctorem, virum & humanitate & eloquentia clarum, qui, ut Magdalenenſi collegio præſit, Cantabrigia *Oxonium avocatus fuit anno ſalutis 1553. Sed primos illos ſi in veſtram Academiam aſcriptos aut non memineritis, aut negaveritis, & hos quoque Oxonium vocatos eſſe, tempus & oblivio negabunt, etſi recens memoria veriſſimum eſſe affirmet, & Drummi fama id uſque perſonet, niſi monumentis conſerventur. Quamobrem non eſt, cur hîc repugnes, ô Oxonienſis. Sed quid dico, literatos viros Cantabrigia ad vos tranſlatos, quum & collegiorum quorundam veſtrorum fundatores Cantabrigienſes habuiſtis? Etenim Richardus Foxus, Penbrochianæ Aulæ Cantabrigiæ Alumnus (cui pretioſa Aulæa, vulpis imagine inſignita, diſcedens dono dedit) Corporis Chriſti collegium Oxonii ædificavit anno Domini 1516. & poſſeſſionibus 401. librarum VIII. ſolidorum & XI. denariorum annui redditus donavit: & Tho. Rotheram Cantabrigienſis Cancellarius, epiſcopuſque Lincolnienſis, ſecundus fundator Lincolnienſis collegii: atque, ut quidam cenſent, etiam Gul. Smithe, epiſc. Lincoln. unus conditorum ænei naſi *collegii apud vos fuit. Demum, quo minus indigneris, Nicaſius [1] Cadneus de adventu Julii Cæſaris

R. Matt. Cantuar. & Joan. Scippus Heref.

**P. 203.*

Cantabrigienſes fundatores collegiorum Oxonii.

Gul. Smythe Aulæ Penbro. in art. inceptor Cantabr. anno Domini 1489.

**P. 204.*

---

[1] Magni facienda eſt horum authoritas ſcilicet. Vide

& Cadwalladrus Rex, cujus antea memini, è Cantabrigia Doctores & Poëtas totius Europæ (in qua eſt Oxonium) progreſſos eſſe tradunt, non tantum Oxonienſis Academiæ. *Rich. Crocus.* Richardus Crocus quoque (quem Eraſmus Rother. in epiſtola ad Linacrum, & Joachimus Camerarius in narratione de Helio Eobano Heſſo tanti faciunt) in ſecunda oratione ſua ad Cantabrigienſes, Oxonium Cantabrigienſium Coloniam eſſe ſcribit. *Aliena ſchola Britannicis literis imbuta.* Quid multis? Aluredus veſter, in epiſtola ad Werferthum, exteros olim à Britannis bonas literas petiiſſe commemorat. Julius Cæſar[1] in comment. belli Gallici lib. VI. Gallos ex Britannia diſciplinas hauſiſſe primum dicit. Et quid incommodi foret[2] (obſecro te) ſi Britanni à Britannis, incolæ ab incolis, recentior academia ab antiquiori literarum ornamenta ſuſciperet? quum ex quovis didiciſſe honeſtiſſimum ſit: quumque Edwardus[3] ſenior in privilegiis, Cantabr. Academiæ *P. 205. * conceſſis, matrem Philoſophiæ, & fontem clerimoniæ *Cantabr. fons Cleri.* eſſe dicat Cantabrigiam. Lutetia Pariſiorum in prima inſtitutione ſua (et poſtea etiam, quum Stephanus Anglicus Gymnaſii Pariſienſis decus floruit, & noſtra ætate quoque quum Rodolphus Baynus Anglus, *Rodolphus Baynus.* Cantabrigienſis gymnaſii alumnus, epiſcopus poſtea Lichfeldenſis & Coventrenſis, vir melior an doctior non facile dixerim, Hebraicas literas regio ſtipendio Lutetiæ

---

pag. 470, 484. [1] Non tamen ſtatim ſequitur, à Cantabrigienſibus accepiſſe. [2] Non; quid abſurdum ſit aut incommodum, quæritur: ſed quid hiſtoricæ veritati conſentaneum. [3] Roſſus, Rodburni (ut ait) in majori Chronica authoritatem ſecutus, Edwardum, Alfredi filium, Cantabrigienſem academiam inſtituiſſe, ut patrem ejus Oxonienſem fundaſſe, ſcribit: Illamque ab hac noſtra magiſtros et doctores accepiſſe. pag. 498.

publice docuit) à Britannis diſcere non erubuit. Id quod Rupertus Gaguinus Gallus in Annalibus non diſſimulavit, & Tho. Morus Britannus diligenter advertit. Tho. Morus. Ita tamen Oxonienſis inſoleſcit, ut ſubſidiarios per initia amicos atque ſocios, imo potius omnis doctrinæ [1] authores, non agnoſcat, faſtidiat. Verba Thomæ Mori excellentis ingenii & doctrinæ viri, ex apologia pro Moria Eraſmi ad Martinum Dorpium de Jacobo Fabro Pariſienſi, quem, velut reſtauratorem veræ dialecticæ & Philoſophiæ Ariſtotelicæ, feliciora ingenia ſectabantur, hæc ſunt. "Per eum * virum Lutetia *P. 206. "gratiam nobis referre quodammodo accepti olim be-"neficii videtur, quum per eum apud nos diſciplinas "inſtauret, quas ipſa à nobis initio acceperat. Quod "uſque adeo in confeſſo eſt, ut id Gaguinus quoque, "nec detractator Gallicæ laudis, nec buccinator no-"ſtræ, in Annales ſuos retulerit. Hæc Morus. Id agnoſcit & Pet. Ramus Gallus, Philoſophus hujus ætatis non ignobilis, in præfatione in Ariſtotelis Phyſica. "Britanniam" (inquit) "ut Pariſienſis Academiæ "parentem exoſculor. Lypſenſis quoque Academia, Græcas literas ex Britannia acceptas per Richardum Crocum, Cantabrigienſem olim oratorem, confitetur: ut Eraſmus Rotherodamus in epiſtola ad Linacrum, & Joachimus Camerarius in narratione de Eobano Heſſo teſtes ſunt. Monaſterium item Fuldenſe bonas literas ex Britannia acceptas fert, quod in eo prælegebat Rabanus Anglus, ut Tritemius in chronica Hirſaugienſis Monaſterii author eſt, ex recepta in Britannia conſuetudine per Bedam inita, & per omnia totius Europæ

---

[1] Qui nihil præter Grammaticam, nec eam fortaſſe tunc temporis, noverunt.

*P.207. *monaſteria ordinis ſancti Benedicti uſitata. Ingenuas artes ex Britannia hauſtas beneficio Marſilii de Ingelne Angli, profeſſoris & rectoris primi, Heidelbergenſis quoque confitetur Academia, ut idem Tritemius libro de ſcriptoribus literis tradidit. Imo nec Patavium, nobile certe Gymnaſium, à Britannis noſtra memoria publicis ſcholis inſtitui erubuit (quod vidi teſtor) nec Ticinum antiquis temporibus, ut alio loco diximus. Hæc ſi celebres viri atque Academiæ confiteantur[1], & cum gratia agnoſcunt, Oxonienſis beneficium acceptum agnoſcere dedignabitur? Amicos ſuos adjutores contemnet? ſocios ingratis modis atque odioſis verbis proſequetur, nulla facti gratia, nulla benemeritorum, nulla humanitatis ratione habita? Sed de iis non licet copioſius dicere. Id te forſan, Oxonienſis, ab omni gratia diſſuadet, quod ex Francia, ſeu, ut alii, ex veteri Saxonia, non Cantabrigia, per Alphredum revocatum Scotum Gulielmus Malmesb. de regibus in vita Aluredi tradit. *P.208. * At unde is, quæſo te, ante erat, quam bellicos tumultus fugiens (ut idem Gul. author eſt) in Galliam ſe receperat? *Gymnaſia Britannica.* Si [2]non ex Oxonienſi Academia, quæ tum non erat, neque ex Carleonenſi, Stamfordienſi, Bannochorenſi, Crekeladenſi, nec Latheladenſi, quæ ante diu eſſe deſierunt, neceſſario ex Cantabrigienſi gymnaſio fuiſſe cenſendum eſt. Nam in Scotia (ubi natus à Boëtho dicitur) non fuiſſe per ea tempora academias certum eſt, quum legam in antiquis monumentis Cantabrigienſis academiæ, [1] Edwardum primum, Angliæ regem, anno ſalutis 1270. inſtituiſſe, ut quinque Angli, tres Scoti, duo Cambri, & tres Hiberni ex gravioribus, ad pacem conſervandam in Academia Cantabrigienſi præficerentur, ut ſingulis gentibus aliqui ex ſuis moderentur. Unde ſcire licet[2], Scotos, literarum gratia, Cantabrigiam veniſſe. Neque enim ſalſuginoſa erat ea Scotis vicinia, ut habet Proverbium, neque, ut Ariſtophanis utar verbis, ἁλμυρὸν γειτόνημα. Etenim Joannes Major, homo Scotus, & hiſtoricus non incelebris, * libro ſuo de geſt. Scotorum primo, ſe [3] quoque Cantabrigiæ in collegio Chriſti eruditum confitetur. At vero non ante annum Domini 1411. ſtudium ſancti Andreæ in Scotia, nec ante annum ſalutis 1480. Aberdonenſem & Glaſguenſem ſeu Glaſcovienſem Academiam in eadem inſtitutas eſſe, hoc eſt, multis ſeculis poſt conditam Cantabrigienſem Academiam, Guolph. Juſtus in Catalogo Academ. author eſt. Ex Gymnaſio fuiſſe oportet, qui honeſtas diſciplinas, ſapientiamque venalem habuit, ut joco[4] inter mercatores Britannos ſolebat dicere, ob quas à Ca-

---

[1] Ingrati eſt beneficium acceptum non agnoſcere: Stulti eſt permulta ſe fateri ei debere, à quo nihil accepit. [2] Londinenſis ſic ratiocinatur: Ex academia fuit Erigena; ſed non ex Oxonienſi quæ non dum erat, neque ex Carleonenſi, ergo ex Cantabrigienſi. Major propoſitio non eſt indubitate vera, etſi Jo. Mailroſi joco confirmata. Sed ut ſit veriſſima, nihil tamen certi ex hac argumentandi forma colligitur, ubi plena non eſt partium enumeratio, quas per negationem ab aliquo removemus. Nulla autem hîc fit mentio academiarum, quas per ea tempora in majoribus cœnobiis celebrabant. Vide plura pag. 537.

Scoti, Cambri, Hiberni, Cantabr. ſtuduerunt.

* P. 209.

Scotica ſtudia.

---

[1] Hunc Longum appellant. [2] Huic, tametſi ſit noſtro ab inſtituto alienum, tamen hoc reſponſum volo: Oxoniam quoque veniſſe Scotos apud Jo. Majorem reperies. [3] Tres hoc loco viros, Joannis prænomine donatos, confundit: Joannem monaſterii in Ethelinga Abbatem, Erigenam, & Mailroſum Carolo Magno notum, cui ſoli multa conveniunt, quæ hoc loco Erigenæ tribuit Londinenſis. Vide pag. 553, 554, 555. [4] Sic jocatus eſt Jo. Mailroſus.

rolo Magno humaniſſime acceptus, honorificentiſſime tractatus, & Papienſi ſcholæ præfectus fuit. Quapropter[1], ſi à Cantabrigienſium ſchola Scotus primo promanarit, poſtquam literarum rudimenta in Weſtphalia & Hibernia, aut, ſi mavis, in Scotia didicerit, ac dein ad docendas literas Oxonium ab Aluredo ſit vocatus, ut tu confidenter dicis, quo pacto negare auſus es, Oxonienſes ſcholas Cantabrigienſium literis atque ornamentis neutiquam floruiſſe? *P.210. * Auſus tamen es negare, atque etiam regerere[2], Cantabrigiam ab Oxonienſibus petiiſſe potius doctos viros, Ridleium & Crayfordum: *Ridleius.* quorum Ridleium jure veſtro Oxonienſem dicis, quod in veſtræ Aulæ ſocietatem cooptatus ſit decimo tertio Aprilis anno Domini 1521. Sed Oxonienſes fuiſſe tam eſt verum, quam ſunt cetera omnia quæ ſcribis: ut pace tua dixerim. Conſtat enim ex Annalibus Cantabrigienſibus, Nicolaum Ridleium ſtuduiſſe in Aula Penbrochiana Cantabrigiæ, creatumque eſſe artium Baccalaureum anno Domini 1522. proximo videlicet anno quam tu electum ſocium apud vos fuiſſe dicis: & artium Magiſtrum 1525. Procuratorem Univerſitatis 1534. Baccalaureum Theologiæ 1537. & Doctorem Theologiæ 1541. *Crayfordus.* Crayfordum etiam, Baccalaureum artium anno 1512. Magiſtrum artium 1515. Procuratorem Academiæ 1522. Procancellarium 1535. eodemque anno Doctorem Theologiæ. Quid ergo? Oxonienſes iſti[3]? Ad iſtum modum, quiſquis Cantabrigienſis apud vos * fuerit vel ſpectandi gratia, Oxonienſis erit. Atque hæc quidem ut oſtendam, Cantabrigienſes ab Oxonienſibus non mutuatos eſſe doctos viros, ſed è contra Oxonienſes à Cantabrigienſibus: Joannemq; Erigenam fuiſſe Cantabrigienſem [1]. Idque eo magis, quod Bedæ diſcipulus fuit, ut ſcriptores referunt, & unus ex fundatoribus Cantabr. Acade. ut Freculfus: ideoque Gymnaſii veſtri ornamentum, quod tu à Cantabrigienſi aliquo doceri petis, ut ſæpe facis quoties ignoras, & tempus protrahis ut cunctando meliorem fortunæ eventum experiaris, & ignoratione adverſarii non virtute tua ſubterfugias, & quaſi victor evadas: quod tamen non es conſecutus. Si Gervaſius Dorobornenſis in hiſtoria ſua et anno Domini 1151. ſcribat, Stephanum regem multa ſtrenue incepiſſe, pauca cum laude finiviſſe, ſic ut labor ejus & ſtudium ſæpe emarcuit & elanguit, flore caruit [2] atque fructu, quid de tuis nec bene inſtitutis, nec finitis bene (quod bona tua venia dixerim) Gervaſius diceret, ſi in vitam is rediret? Sed fuiſſe plures uno illo Joanne Scoto Cantabrigia Oxonium tranſlatos (ſi eo tranſlatus is eſt) & olim, & non multis retro annis, jam [3] ante paucis explicavimus. Oxonienſis tamen bene ſecum actum exiſtimat, ſi argutiis ſuis id poſſit conſequi, nullum Oxonienſes accepiſſe doctum à Cantabrigienſibus, ſi Joannem Erigenam non acceperint. Sed [4] qua Dialectica, viderit ille. Atque hæc quidem fuiſſe non affirmo. nam Joan. Erigenam Oxonii docuiſſe non [5] concedo, ſed ut eſſent,

---

[1] Aſſumit tanquam verum, quod maxime eget probatione. [2] Nuſquam hæc habet Oxonienſis in Aſſertione ſua. Videto pag.416. et 420. [3] Fuerint, necne pag. 539ª. te docebit. Sed quando, volentibus nolentibus nobis, ita eos pro tuis haberi poſtulas, ut noſtros eſſe non ſinas, age tui poſthac per me ſunto. Nihilo tamen antiquior Cantabrigia fuerit.

* P. 211.

* P. 212.

per

---

1 Iſtuc temere magis quam vere abs te et tuis ſcriptoribus aſſertum eſſe videas pag. 541. 2 Obgannis. 3 Ne dixeris priuſquam ſciveris, oro. 4 Tua certe, aut nulla. Verba quæ hîc pervertit vide in Aſſert. pag. 414. 5 Baleus affirmat. pag. 541.

per rationes ejus ſtare poſſe dico. Quod autem de Joan. Scoto dixi, de Rabano, Claudio Clemente, & Alcuino dictum puta, quum neque iſtos in Britannia ſuis temporibus alibi quam Cantabrigiæ abſolute edoctos, eadem ratione exiſtimem. Quin & Polydorus quoque lib. V. Angl. hiſt. videtur indicare, Cantabrigienſes Oxonienſis Gymnaſii hortos ſua doctrina irrigaſſe, quum dicat: "Equidem[1] ab eo tempore, quo Sigebertus, Orientalium Anglorum rex, ſcholas in regno ſuo extruxerat, deinceps fuere viri ſemper in Inſula eruditiſſimi, qui, tanquam doctrinarum rivuli, ab illo fonte perpetuo *decurrentes, non modo Angliam, ſed Galliam quoque, mellifluo diſciplinarum nectare irrigarunt. Etenim [2] in Anglia eſt Oxonium. Quod ideo ex Sigeberti [3] fontibus ſapientiæ aquas hauſiſſe oportet, quod id poſterius Cantabrigia fuerit. Confirmationis loco id erit ex Josfridi [4] Croilanden. hiſt. in qua ſcribitur, "totam Angliam factam frugiferam per plurimos magiſtros doctoreſque de Cantabrigia exeuntes, ad ſimilitudinem ſanctiſſimi Paradiſi. Proinde non male ſcribunt, qui, Univerſitatem Oxonienſem ſcholam ſecundam eccleſiæ, putant, nempe [5] Anglicanæ, & fundamentum ejuſdem, literis eccleſiaſticis ſcilicet, poſt Cantabrigiam. Nam aliud fundamentum eccleſiæ nec Cantabrigia eſt nec Oxonium. Fundamen-

*P. 213.

---

[1] *Hic deceptum Polydorum, quum à veteribus plurimum diſſideat, cum hac tua interpretatione non admitto. Nam nec tu ei credis, ſcholas has Sigebertum conditorem habuiſſe. [2] Male infertur, *ergo Oxonium* c. nam quæ præceſſere locutiones ſunt hyperbolicæ, in quibus per omnia urgendum non eſt. [3] Hoc eſt, tuo judicio, nullis. [4] Joſfridi loco itidem reſponſum volo. [5] Morologica interpretatio: non Theologica.

tum enim aliud nemo poteſt ponere præter Jeſum Chriſtum. Ex eiſdem fontibus Oxonium bibiſſe, & illud Polydori[1] docet hiſt. ſuæ lib. IIII. "Poſtquam ſcho-"las Sigebertus Cantabrigiæ poſuit, brevi multi morta-"les doctiſſimi evaſerunt, floruitque deinde Cantabri-"giæ Gymnaſium bonarum omnium diſciplinarum "cognitione perpetuo. Quamobrem Anglia, quod poſt- *P. 214. ea claros ſemper doctrina viros tulerit, haud dubie Sigeberto cum primis acceptum referre debet. Ad hæc, quum is ipſe Polydorus lib. hiſt. ſuæ V. ſcribat, Aluredum propoſuiſſe mercedem omnibus, qui publice bonas artes profiterentur, & ea occaſione multos confluxiſſe Oxonium, docendi gratia, enarret, unde confluebant Oxonienſis dicat? Ex monaſteriis? hoc non eſſe veriſimile mox docebo. Ex aliis Academiis? ex quibus? quum nullæ aliæ eſſent præterquam [2]Cantabrigienſis per ea tempora, ut jam ante demonſtravi. Neque in toto occidentali regno, neque in auſtrinis regionibus ad Thameſim[3] uſque ne unus quidem fuit, qui Latine intelligeret, ſic ut epiſtolam de Latino in Anglicum verteret, vel ipſo Aluredo teſte in epiſtola ad Werferthum. Ex quibus Polydori teſtimoniis quid poteſt eſſe clarius, quam Oxonienſem ſcholam à Cantabrigienſi Gymnaſio literas atque literatos accepiſſe? Quamobrem non eſſe video, cur nolit Oxonienſis amicis Cantabrigienſibus gratus[4] eſſe, & ob acceptas li-

Imperitia Aluredi temporis.

---

[1] Paulo ante reſponſum *eſt Polydoro. [2] Immo neque Cantabrigienſis. [3] Ut demus tibi, Aluredum ita ſcribere, claudicabit tamen hæc tua ratio. Fuerunt namque per ea tempora in reliqua Anglia et Wallia docti aliquot viri, qui academiam noſtram citra veſtram operam inſtituere poſſent. Quinam fuerint vide pag. 543. [4] Præpoſtere quidem facis, qui prius gratias exigis, quam beneficia

*P.215.

Legionenſe ſtudium Oxonienſi antiquius.

*teras & literatos cumulate gratias agere. Nec [1] eſt certe, quamobrem indignetur, quum & Legionenſe ſtudium, quod Oxonienſi multo eſt antiquius (prætereo Cricladenſe, ut à Cantabrigienſibus ortum, quod de eo jam ante diximus) à Cantabrigienſibus cepit augmentum: quum [2] multi præclari [3] viri Cantabrigienſes, Lupo Trecaſſenenſi, & Germano Alticiodorenſi epiſcopis (quos Britanni è Gallia contra Pelagianos in ſubſidium fidei Chriſtianæ advocaverant) juncti, poſt cladem à Pelagianis Cantabrigienſi Gymnaſio illatam, ibi [4] ſe firmarunt, & ſacras literas, juxtaque liberales artes docuerunt. Ob quam cauſſam, haud ſcio an hæc illa Cantabrigia ſit & dicatur, quam ad Sabrinam poſitam Roffenſis hiſtoria refert. Anno enim Domini 896. ſic in ea ſcribitur. "Pagani noctu recedentes "per provinciam Merciorum, non ceſſabant donec ad "villam ſuper Sabrinam, quæ **Cantabrigge** dicitur, per"venerunt. Per *Sabrinam*, *Vſcam* intelligens (credo[5]) quod notior fluvius illa eſt, in quam ſe Uſca recipit.

Cantabrigia ad Sabrinam.

*P.216.

Non ex Monaſteriis profeſſores Oxonienſes.

*Sed in [6] Monaſteriorum ſcholis, non in Academiis, literatos viros per ea tempora edoctos dicis, & ex [7] eis

---

expoſueris.

[1] Sic colligit ineptam rationem ſuam Londinenſis: Legionenſe & Crickladenſe ſtudia, Oxonienſi antiquiora, beneficia Cantabrigienſium agnoſcunt, ergo et Oxonienſes pro acceptis beneficiis eis plurimum debent.

[2] Quinam obſecro?

[3] Hiſtoriam commentis tuis male confundis. Vide pag.544.

[4] Urbem Legionum intelligit: ſed male.

[5] Hæc conjectura tua, qua putas villam Cantabrigge ſuper Sabrinam eandem eſſe cum urbe Legionum, & Sabrinam pro Uſca ſumi, ideo mihi non ſatis placet, quod, Cantabrigiam villam ad Sabrinam non longe à Gloceſtria diſtantem etiamnum hodie exſtare, ſciam.

[6] Verba ejus in Aſſertione videre licet pag. 415.

[7] Ex academiis ad nos venire quî potuerunt, quum nullas tum tempo-

monaſteriis [1] veniſſe tuos, idque fulcis argumento non inani, ut tu quidem cenſes, quod docti fere id atteſtati ſunt. Atque ita in lubrico ante ſolo vacillans, denuo iter ſuſcipis, & non minori tamen erroris periculo verſaris. Sed quid dicam periculo, quum errores tui, nec valde periculoſi, neque graves ſunt? Etenim per ſumma & leviter tantum fundati ſunt. Periculoſius errant (ut ſcribit Jo. Sarisb. in Polycratico de Curialium nugis & veſtigiis Philoſophorum lib. II.) qui in ſoliditate naturæ, & vigore rationis, ſuum fundare videntur errorem, quod tu facis minime. Sapis tamen, qui in ſecunda tua editione, prioris ſenſum retractaveris, *fere*que in ea caute addideris, veritus alioqui, ne in prima veritatem non dixeris: atque ita ubi leonina pellis deficit, vulpinam inſuis. At qui ſunt iſti [2] docti viri (Oxonienſis) qui, temporum ratione habita, hæc affirmant? Quaſi vero ſub initio regni Aluredi (quo tu Oxonienſe * Gymnaſium conſtitutum aſſeris) omnia *P.217. eſſent monaſteriis plena, omnia monaſteria doctis occupata: Quum tamen [3] conſtet ex Aſſero, Gul. Mal. & aliis antiquis hiſtoricis, Danos evertiſſe omnia, monaſteria [4], eccleſias, bibliothecas [5], oppida denique, &

---

poris in Anglia fuiſſe, interdictis ac ſuppreſſis omnibus, certo conſtet? 1 Non ſine ratione veriſimilius eſſe putavit, doctos à monaſteriis, quàm à Cantabrigienſi pædagogio, ad nos veniſſe: nam ſimpliciter è monaſteriis eſſe profectos neutiquam affirmavit. 2 Complures ſane, ut videre eſt pag. 405, 528, 529. et ſequent. 3 Florilegus. Danicus hic furor in Weſtſaxonia non ante annum D^{i}.878. cœnobia invaſit: hoc eſt, 5. fere annis poſt Alphredi principatum. 4 De Danica hac rabie in monaſteria ſæviente plura te docebit pag. 544. 5 Parum firma eſt hæc conſecutio. Nam ut demus, omnia fuiſſe deleta: ſequiturne propterea doctos omnes, qui in ipſis erant, una interiiſſe?

quid non? ita ut vix quicquam ſupereſſet[1] integrum & inconcuſſum: ut & labor ingens Alphredo & inſequentibus principibus fuerit, nova reponere, & vetera reficere. Ex eiſdem ſcriptoribus[2] & illud quoque conſtat, doctos viros in fugam ſe per ea tempora conjeciſſe, " quod formidabant magis capitis periculum, quam " ſequerentur librorum exercitium: ut Gul. de regibus ex lib. II. verba referam: adeo ut vix unus ſupereſſet per omne occidentale regnum, & auſtrales Inſulæ partes ad Thameſim uſque, qui ſic Latine ſciret, ut epiſtolam Latinam in noſtrum ſermonem recte tranſferret, ut [3] ex ipſo Aluredo jam ante nos retulimus. Unde ſcire licet, tam eſſe veriſimile, Joannem Erigenam accitum[4] eſſe ad ſtudium Oxonienſe è cœnobio Menevenſi, quam eſt illud, eum à ſuis diſcipulis inter *P.218. legen*dum graphiis[5] fuiſſe occiſum: de qua re paulo poſt dicemus. Etſi ſunt, qui ore rotundo, & magna hiſtoriæ conſtantia & gravitate iſta tradant. Quod ſi in Monaſteriis eſſent literis educati, aut in celebrioribus, aut in minoribus obſcurioribuſque id fuiſſet. Si

Monaſteria celebriora.

---

[1] Vide pa. 545. [2] Apud hos de doctorum fuga ne verbum quidem. Tantùm dicit Malmesb. Jo. Scotum, concrepitantibus undique bellorum fragoribus, in Franciam ad Carolum Calvum tranſiiſſe. [3] Huic reſponſum eſt pag. 214. & 543. [4] *Ad ſe vocavit*, inquit Oxonienſis in Aſſertione ex Ranulpho Ceſtrenſi, non *ad ſtudium Oxon.* Vide pag. 415. Quamvis & cum Baleo, ibi profeſſum eſſe in ipſis academiæ noſtræ primordiis, cenſeat. [5] Jo. Erigenam à pueris, quos docebat, graphiis, ſeu, ut alii referunt, pugionibus eſſe confoſſum, Baleus, Platina, Martinus Polonus, in ſupputationibus, Hector Boëthus, Ja. Phil. Bergomenſis, Vincentius lib.24.hiſt.Ranulph.Ceſtrienſis, Florilegus, Malmeſburienſis, et alii non pauci affirmant. tu negas?

in celebrioribus, aut in Monaſterio S. Petri & Pauli Wermuthi[1] Beda claro, aut Bannochorenſi, aut Horniggeſſeyenſi[2], tribus paſſuum millibus Cantabrigia diſtante, eſſent. Quod ultimum, regalis dignitatis monaſterium fuiſſe, & non parvam Clericorum congregationem habuiſſe, hiſtoria Elienſis teſtis eſt: quæ ſic incipit. *Anno ab incarnatione Dominica 616. qui eſt annus* XXI. *ex quo Auguſtinus cum ſociis ad prædicandum genti Anglorum miſſus eſt* &c. quod idcirco adjungimus, quod author nomen non appoſuit. Nam de celebrioribus ea ætate, qua iſta floruerunt, non lego. At ubi [3]iſta erant regnum inchoante Aluredo? A Danis[4], qui annis XXV. ferro atque flamma Britannos fatigaſſent, prorſus attrita & dejecta. In Bannoch*orenſi[5] autem quum ſteterat, non niſi magna, ſi Divis placet, potuit eſſe eruditio, quum monachi, qui per ea tempora erant 2100. in ſeptem claſſes per centurias tres diviſi, quibus ſingulis ſinguli præficiebantur rectores, [6] ut Beda eccl.hiſt. gentis Angl. lib.II. & ca. II. docet, operi faciundo magis quam evolvendis libris erant intenti, ut idem Beda, & Ranulphus lib.hiſt.V. manifeſte docent: etſi unum [7] ſolum Gildam feliciori tempore & ingenio aliquando erudivit: ſed longe ante Aluredi tem-

*P.219.

Bannochorenſes Monachi.

---

[1] Debuiſſes *et Gerovici* addere. [2] Horniggeſſ.cœnobium inter incenſa et deſolata monaſteria Florilegus non recenſet. [3] Vide præcedentem pag. [4] Demus, hæc fuiſſe incenſa et deleta: ſequiturne propterea, omnia ſimili vi fuiſſe vaſtata? Vide pag.545,546. [5] Oblitus eſt Antiquarius, monaſterium Banacch. diu ante hæc tempora everſum eſſe. Vide pag.546. [6] De labore manuum ſuarum vixiſſe illos, uterque horum, quemadmodum et Galf. Monumetenſis, ſcribit: ſed *magis operi* c. tuum eſt gloſſema. [7] Potuiſſes et Abbatem eorum Dinoothum, et alios excepiſſe non paucos. Vide pag.546.

po-

Monaſteria minora. pora. Verum ſi, [1] in minoribus monaſteriis majorem doctorum copiam fuiſſe, dixeris,

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo?

Et cujuſmodi erant ea monaſteria? An talia fuiſſe putas, qualia erant noſtra memoria illud Sanctæ Trinitatis Norwici in Norfolcia, aut Sancti Albani propter [2] antiquiſſimos urbis Verulamii muros in Hertfordiæ provincia, aut magnificum illud S. Auguſtini Cantuariæ in Cantia, aut S. Suithuni Wintoniæ in Wiltonia, aut *P. 220. in Suffolcia illud S. Edmundi *Buriæ, aut illud Redyngæ, aut beatæ Mariæ Glaſtoniæ, multaque alia in Britannia, quæ propemodum civitates æquabant, opere ſane mirabili ſtructa? Cum quibus nulla monaſteria noſtri orbis potuiſſent conferri, aut eſſe æqualia. Certe credo, te negaturum. Nam iſtiuſmodi nulla erant ea ætate. Creverunt enim [3] ſucceſſione temporum. An qualia [4] ergo illa Edgari, grandia ſcilicet, quorum XLVII. dicit ſe exſtruxiſſe, pollicitus quinquaginta, ut alio ante loco diximus? An cujuſmodi illud Aluredi Ethelingia Monaſterium. [5] potius Ethelingiæ poſitum (cujus generis omnia fuere in principio, nam majora ætas fecit per incrementa, ut dixi) quod ſic deſcribit Gul. Malm. lib. de Pontif. V. "Quatuor [6] poſtes, ſolo infixi, totam ſuſpendunt ma-

---

1 Nullo negotio expugnatur arx, quam nemo propugnat. Nec iſtuc defenſum volo: quanquam nec iſta doctis omnino caruiſſe veriſimile eſt. Vide pag. 547. 2 Horum nonnulla longo ante Alfredum tempore conſtructa ſunt. 3 Facilè tibi aſſentior, ſi initio, et ante Danicam direptionem, magna quoque fuiſſe fateare. Vide pag. 547. 4 Hæc ante Alfredi ætatem evanuere. Quanquam ex iis etiam quædam magna initio fuiſſe ex Hovedeno & Ranulpho liquet. 5 Quale fuerit, vide pag. 548. 6 Huic loco reſpondetur pag. 548, 549.

"chinam, quatuor cancellis opere ſphærico in circuitu "ductis. Sunt ibi monachi pauci numero & paupe"res[1], ſed qui egeſtatem ſuam quietis & ſolitudinis "amore vel magni pendant, vel conſolentur. Hæc Gul. Malmesb. In quibus ſi doctos fuiſſe dicas, ut in iſto [2] Joannes Erigena, illud meminiſſe oportet, non hinc edoctum * avocatum Oxonium, ſed [3] aliunde [4] inſtructum, huc ab Aluredo aſcitum. *P. 221. Quæ res certe minimum facit ad tuum inſtitutum, imo adverſatur plurimum. Quod ſi iſtic erudirentur, unde inſtrumenta vitæ & literarum[5] in tanta egeſtate? At ſi concedam,[6] in monaſteriis claros fuiſſe viros, non per ea tamen Aluredi tempora: non quales in Academiis eſſe ſolent, nec [7] quales hi erant, quos ex Cantabr. Academia ortos dixi. Siquidem non ea univerſalis ſcientiarum profeſſio[8] in cœnobiis quæ in Academiis fuit, etiam ne tum quidem quum floruerunt maxime. Etenim in illis trivialis tantum ſcholæ fundamenta et literarum ſeminaria jacta ſunt potius, quam variæ ſolidæque ſcientiæ[9]: atque ſacrarum literarum, quam humaniorum & liberalium ſcientiarum ſcholæ poſitæ, & [10] eæ privatæ

---

1 Voluntaria ſcilicet profeſſione: quoniam privati nihil habuerunt aut cupiverunt. 2 In Ethelingenſi cœnobio monachum aut abbatem fuiſſe Jo. Erigenam non ſine errore affirmat. 3 Non in Gallia, ubi illum non didiciſſe, ſed docuiſſe, frequenter legimus. 4 Meneviæ ſ. Nam ea natalis urbs, ut ſcribit Baleus, illi fuerat. 5 Sup̄. ſatis. 6 Quomodo igitur Aſſerum et Erigenam ex Monaſterio Meneviensi ad ſe accivit? 7 Quales nemo unquam novit, ſi non Utopiæ per ea tempora viderit. Vide pag. 550. 8 Quantus olim viguerit diſciplinarum cultus in Theodori & Adriani ſchola Doroberni, pag. 524. in Maydulphi cœnobio, pag. 529. in cœnobio Pharenſi, pag. 549. et Wyrmuthenſi, pag. 550. videto. 9 Frivola tapinoſis. 10 In hoc aſſentior

magis quam publicæ: & commodiori tempore quam Aluredi. Itaque παρὰ μέλος iſta tua, ut dici ſolet. Tu tamen quaſi in re certa, doctis id fere atteſtantibus, ut ais, argute pergis, exempliſque agis, atque Joannem Erigenam (quem Scotum vocas) ex Menevienſi mona*ſterio per Alphredum [1] in Academiam veſtram evocatum dicis, qui in ea primus docuit, ut Baleus in Erigena ſenſiſſe videtur, à quo videris iſta mutuatus. In cujus rei confirmationem [2] profers Ranulphi Ceſtrenſis ex libro ſexto teſtimonium, in prima editione tua ſolo Baleo contentus, atque illum, quantumvis invitum & repugnantem, cogis in teſtimonium, cujus hæc verba profers. “Joannem Monachum” (Erigenam te intelligere ſcribis) “de ultimis Walliæ finibus, è monaſterio*S. David Meneviæ ad ſe vocavit. Sed hæc tua ratio aliud nihil eſt, quam umbra volitans, quam λῆρος ϗ φλυαρεία. Nam primo, non fuiſſe ex eo monaſterio factum ſapientem, & inde propter doctrinam Oxonium avocatum, jam ante demonſtratum eſt. Quod autem ad teſtimonium attinet, non videris ſane id citaſſe bona fide atque integrum, ſed dolo malo atque mutilum, uno atque altero vocabulo, quod ſermonem expleat, nempe, *ut literis* [3] *inſtrueretur*, prætermiſſis: ſpe-

Joan. Erigena non docuit Oxonii.

*P. 222.

---

tior tibi: ita tamen, ut non monachi ſoli, ſed et vicini literis inſtruerentur. Mutas reſtringendo errorem, non tollis. 1 Nullibi, Oxonium ab Alfredo vocatum, dicit. Vide Aſſertionem pag. 415. 2 Ad Balei confirmationem non profert Ceſtrienſis teſtimonium, ſed potius ut probet, ejus ætatis doctos non alibi quam in monaſteriis fuiſſe: Alfredumque, ſi non ſtatim poſt illius ad ſe vocationem, aliquanto poſt tamen Erigenam Oxonium miſiſſe, ut ipſe variarum literarum profeſſione ſuam initio academiam adornaret. 3 Ille *ad literarum profeſſionem vocatum* dixit, quod idem fere ſonat.

ciem quidem probationis præferens, probans autem minime, florens quidem ſed non *fructificans: dolo at- *P.223. que aſtu, pene dixi, uſus (οὐ γὰρ ἐπιγλωττήσομαι) ſolita tua rhetorica in mala cauſſa, quæ ſterilior eſt quam ut ullam veritatis faciem præ ſe ferat, ni fucis artibuſque commendetur. Quibus rebus opus eſt vel maxime, quod putre ſalſamentum amat origanum. Si enim ad eum modum referres Ceſtrenſis locum, quo ab eo ſcriptus eſt, cauſſam funditus everteres. Quod ut omnes intelligant, integrum aſcribam. Nam tu ſurculum tantum defringis & abis. Ejus verba hæc ſunt. "Aluredus elemoſinæ dator, miſſarum auditor, rerum "ignotarum inveſtigator, Sanctum Grimbaldum monachum, literatura & cantu peritum, de partibus Galliæ, & Joannem monachum de ultimis Walliæ finibus, ſcilicet de monaſterio ſancti David Meneviæ, "ad ſe vocavit, ut literis inſtrueretur. Hæc Ranulphus. Ex quo loco luce clarius eſt, Aluredum regem, Grimbaldum & Joannem monachum ſibi præceptores *Præceptores Aluredi.* ad docendas literas habuiſſe, non ſcholæ Oxonienſi profeſſores literarum advocaſſe, *etſi id Baleus dixerit. *P.224. Neque[1] ſi ad ſe vocarit, neceſſario ſequeretur, ut eum docendi gratia Oxonium amandarit Aluredus. Itaque dic amabo te, qua rhetorica, aut quibus artibus, verba illa Ranulphi, de Jo. Scoto Oxonium vocato, ut tu ais, tuo conveniant inſtituto? Quum certe cauſſæ tuæ tantum abeſt ut proſint, ut etiam vehementer obſint, imo vero contradicant. Hîc ergo, mi Oxonienſis, opus fuit diligentiori rhetorica (rhetorem enim te vocat Lelandus[1], & elegantem Poëtam) hîc aſtu & vaſritie majori, quod bona tua venia dicam. In qua re ſi jucundum tibi cenſes perſiſtere, ſi ϑύειον λῆμα, ſi ingens affectus tibi ſit pugnare pro Academia tua malis artibus, ſi hoc tibi glorioſum fore exiſtimas, cur non id agis quoque ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ, ut apud Thebanos Heros fias? Et licet rhetorica dicat, nude & jejune proferenda adverſarii verba, non tamen dicit, decerpenda duo aut tria vocabula teſtimonii ut cauſſam adjuves: nec ita implicanda ſcriptorum teſtimonia ut imponas, quod abs te *P. 225. factum eo in loco * eſt, quo de celebritate originis veſtræ Academiæ grandi faſtu magna crepas. Productis enim Polydori & hiſtoriæ regiæ teſtimoniis[2], Higdeni ſic involvis, ut primus, quod in eo continetur, & inſtituto tuo adverſatur, non explices, ſed complicatum verbis teſtimonii univerſalibus ſic præteris, ut credulo lectori, nec examinanti, præterquam quod tenebras offundis, etiam dolis imponis. Involvis autem ad iſtum modum. *Eadem etiam pene ad verbum deſcribit Ranulphus Ceſtrenſis*: quæ tua argumentandi citandique ratio eſt perpetua. Etenim alio in loco, uno atque altero teſte producto, ut Monem. & hiſt. regia, ubi [3] probare conaris, non alium fuiſſe Cantabrum quam Partholomum,

---

[1] Hanc ego argumentandi formam nec agnoſcere ut meam, nec probare poſſum: ut nec hanc tuam æque ineptam, *Erigenam et Grimbaldum ad ſe vocavit Aluredus, ut ſibi ac liberis præceptores eſſent: ergo poſtea Oxoniæ docere non potuerunt.*

---

[1] Amice fecit, ſi quid hîc peccavit Laylandus: quod & Baleus pro te fecit, nec tu ei ſuccenſes. [2] Si quid particulatim objeciſſes, reſponſum tuliſſes. [3] Minime, ſed Partholimum hunc hominem fuiſſe Cantabrum, i. ex Cantabria oriundum, ex Polydoro docuit: eoque authores, quos commemoravit, Oratori adverſari, quod hunc una cum claſſe (nam alterius Cantabri non meminere) in Hiberniam profectum eſſe, ac inibi conſediſſe, ſcribant: alto ſilentio ejus in Britanniam appulſum pertranſeuntes.

mum, ceteros acervo accumulas, & numero adjicis, diciſque, omnes, quotquot illam hiſtoriam attigerunt, eadem ferme dinarrare, & Oratori ſuffragari nullum, adverſari omnes. At qui ad iſtum modum ſcribunt, Gul. Tyrenſis, in prologo hiſtor. de rebus geſtis in terra ſancta, ne numerandos quidem inter ſcriptores [1] cenſet. Itaque ſi ad hanc rationem *examinarem ſingulas *P. 226. tuas argutias, quas plures eſſe credo, quam aut Chryſippi aut Didymi voluminibus [2] comprehendi poſſunt, certe tollerem tibi univerſas (ex fimbria de texto judicabis) atque ita in magna civitate, magna, ut aiunt, ſolitudo: cogeremque ad Cantabrigienſes denuo te [3] confugere, qui (ut Orator dixerit) prima bonarum literarum fundamenta apud vos jecerunt, non obſtantibus iis, quæ tu adverſum ſcribis. Sed iſta mitto. Illud eſſe verum [4], Alphredi docendi cauſſa Joannem adſcitum, Ingulphus in chronicis Croilandenſibus docet, & Aluredus ipſe quoque in præfatione Saxonica in Paſtoralem Gregorii ad Werferthum Wigorn. ſeu (ut Gul. Malm.) Wictiorum epiſcopum, teſtis eſt, ne quid de popinis mutuati videremur, quam ſic traduximus. “Poſtquam animo revolviſſem, Latinam linguam jam “olim intermortuam in Britannia, Anglicæ autem ſtu“dium & lectionem apud multos permanſiſſe, occepi, “inter varia atque multiplicia regni mei negotia, in

---

[1] Qualem igitur te ſcriptorem cenſeret, qui perpetuo varios indiſcriminatim authores, atque id fere præter inſtitutum, nullo judicio aut delectu habito, accumulas? [2] Adeone pauca aut compendioſa fuerunt horum volumina, ut te à mendacio liberare queas? [3] Noli, quæſo, præ humanitate tua hominem tam male tractare. [4] Miſere præter omnem neceſſitatem in re confeſſa te torques. Satis probaſti, quod nemo negat.

“Anglicum ſermonem Paſtoralem Gregorii nunc ad
*P. 227. “*verbum, nunc ad ſenſum convertere, prout à Ple-
“gmundo Archiepiſcopo meo, Aſſero Epiſcopo meo,
“& à Grimbaldo & Joanne Sacerdotibus meis didici.
Hactenus Alphredus. Id referunt & Flores hiſt. anno
ſalutis 872. & tu quoque in principio libri tui confi-
teris, quo [1] loco Alcuinum Levitam, alîus ætatis homi-
nem, inter præceptores etiam Aluredi infulcis, πάνθ᾽
ὑπὸ μίαν μύκωνον, nullam faciens diſcrepantiam, etſi hoc
præſenti loco immemor tui aliud dicis. Sed memo-
Unde Scotus. rem eſſe oportet. non enim inceſſam ego lingua. Ex
Flor. hiſt. anno eodem intelligo item, Aluredum [2] ex
Gallia utrumque avocaſſe, & Jo. Scotum anno 883.
non ex monaſterio Menevenſi veniſſe, hominem per-
ſpicacis ingenii & facundiæ ſingularis. Qui ſi Oxonii
bonas literas tradidiſſet, unde eſt, quod, referente [3] Gul.
Malm. de geſtis Britonum, Florib. hiſt. anno 883. &
Ranulpho lib. quinto, Malmesburiæ à pueris, quos do-
cebat, graphiis interemptus eſt? Hoc arguit, eum Mel-
duni docuiſſe, ut Hector Boëthus quoque author eſt,
*P. 228. non Oxonii (non enim ab equis ad aſinos, *hoc eſt,
Oxonia Meldunum, migraſſe puto) cujus nullam facit
prorſus mentionem, quum tamen ea res fuiſſet admo-
dum glorioſa Scotis. Regiis liberis adhibitum eum
præceptorem, cum Aſſero, Ingulpho, & aliis vetuſtis
ſcriptoribus diligenter tradit Boëthus: cujus verba ex

---

[1] Caſtigatur in margine libri pag. 387. quo te iniquiorem judico. Nam ille tuos errores caſtigatos non notat.

[2] Ex eodem loco conſtat, è Gallia vocatum eſſe Grimbaldum: Scotum non item; ſed, quod tu negas, è monaſterio Menevenſi. Vide pag. 550.

[3] Betas et fungos eſſe oportet, qui hujuſmodi rationes admittunt, quas male-ſuada rhetorica tua contra dialecticorum formas conficit.

decimo lib. Scoticæ hiſtoriæ huc aſcripſimus. "Joannes Scotus noſtras miſſus fuit ad Alarudum. unde, "Anglica nobilitate hortante, ex legato factus eſt hoſpes, regiiſque liberis adhibitus præceptor. Ad profitentem hunc Joannem Scotum Malmesburienſi cœnobio frequens auditor ex omni Anglorum ordine "confluxit, unde brevi res literaria in Anglia haud mediocre cepit incrementum. Ipſe Joannes cum corruptiſſimos mores adoleſcentum, quos docebat, acrius "argueret, ab eiſdem inter legendum pugionibus confoſſus interiit, & ibidem ſepultus. Hactenus Hector Boëthus. In quo ſcribendum *Aluredum* non *Alarudum*, etſi hiſtoria *Brutus* hoc nomen *Alarudum* ſubinde habeat, & hiſtoria S. Suithuni utrumque reſpuat, quæ non aliud admittit *quam *Alphredum*, quod [1] in teſtamento ſuo Rex (ut ait) non alio ſe nomine vocet quam *Alfreode*. Equidem, quid in teſtamento dicat, quod nondum vidi, neſcio: at in libris ejus Saxonicis, quos ego vidi, omnibus, ſe *Ælfred*, non *Alfreode*, nominare ſolet. Sed hæc de nominibus. De Erigena ſic ſentio. Si extra [2] Aulam regiam docuit, probabilius eſt, eum in monaſterio aliquo docuiſſe, quam in Oxonienſi Academia, propter metum Nicolai primi Pontificis Ro. apud quem fama hæreticum eum criminabatur. Docuiſſe [3] autem aliquando Oxonii, apud aliquem vetuſtum ſcriptorem non lego, ut [4] nec apud Aſſerum, nec hiſtorias Saxonicas, anno ætatis Alphredi XXIII. ſcriptas. Receptum eſt, eum Athenis per Italiam ad Lodovicum Galliæ regem deveniſſe, & illi Dionyſium

*P. 229.

Alfredi nomina.

Alꝼꞃeoꝺe.

Ælꝼꞃeꝺ.

In Aula regia & monaſteriis docuit Scotus.

---

[1] Curioſus eſt in re nihili. [2] Ex ſomnio tuo conjecturam facis. [3] Hoc probat, Bernardum non vidiſſe omnia: Nam Baleum legiſſe puto. [4] Nec mirum, quum nuſquam hujus Jo. meminerit (quod tu falſo aſſeris) ſed alterius.

tranſtuliſſe, alioſque ſcripſiſſe libros, qui, quod aliqua ex parte diſſonabant à fide Catholica, hæreticus eſt à Nicolao habitus, qui ad Carolum Calvum ſcripſit ea de re. Hinc Gul. Malmesb. credit, metu hujus infa- *P. 230. miæ Joannem Scotum ad Alfredum *declinaſſe. Unde veriſimilius eſt, poſtquam aliquando [1] apud Aluredum docuerat, eum ſe clam ſubduxiſſe in monaſterium Maildunenſe, ubi docuit, & graphiis interemptus à multis creditur. Apponam ejus verba ex lib. de Pont. V. raro admodum noſtra ætate. “ Jo. compoſuit librum περὶ “ φυσικῶν διαιρέσεων, in quo plurima, niſi diligenter diſcu- “ tiantur, à fide catholicorum abhorrentia videantur. “ Hujus opinionis particeps fuiſſe cognoſcitur Nico- “ laus Papa, qui in epiſtola ad Carolum dicit, Joannem “ olim non ſane ſapere, in frequenti rumore dicitur. “ Propter hanc ergo infamiam (credo) tæduit eum “ Franciæ, venitque ad regem Alphredum, cujus mu- “ nificentia & magiſterio uſus, ut ex ſcriptis regis in- “ tellexi, ſublimis Melduni reſedit, ubi poſt aliquot an- “ nos à pueris, quos docebat, graphiis perforatus, ani- “ mam exuit. Hæc Gulielmus. Quæ ideo adduxi, ut oſtendam, in Aula regia & Monaſteriis docuiſſe Joannem, non in Gymnaſio Oxonienſi: maxime quum hæreſeos nota laboraſſet. De ceteris, hoc eſt, an natio- *P. 231. *ne Scotus idem Joannes erat, ut Hector Boëthus vult? *Erigena non fuit natione Scotus.* an Britannus Meneviæ oriundus, & in reditu Athenis & ex Gallia eo loci monachus factus aut exceptus, et inde Oxonium ad profeſſionem literarum per Aluredum vocatus, ut Joannes Baleus ſcribit? & an à pueris graphiis peremptus, ut Gulielmus Malmesburienſis docet? nihil diſputo. Penes authores fides eſto. Illud dicam [1], Aſſerum, vetuſtum authorem, cujus fidem hîc maximi facio, quod cum Joanne in Aula regia conſuetudinem habuit, iſta non tradere, ſed fuiſſe eum genere Ealdeſaxonem, (quod [2] et Ingulphus & Gul. Mal. in vita Aluredi confitentur) [3] hoc eſt, *veterem Saxonem*, & abbatem monaſterii quod Ethelingiæ exſtruxerat Aluredus, & à Gallicorum monachorum auditorum ſuorum famulis noctu in eccleſia inter orandum vehementer ſauciatum, atque ut mortuum, projectum ante ædes publicæ meretriculæ, quaſi ab ea aut procis ejus interfectum, in libro de geſtis Alphredi, atque etiam in Annalibus ſcribere: * etiamſi Hector Boëthus in Scotorum hiſtoria, & Martinus Polonus in Supputationibus, aliud dicant. Ex quibus Boëthus illud Aſſeri *inter orandum*, vertit in, *inter legendum*. Veterem Saxoniam voco, Weſtphaliam. Etenim Wernerus Roleuinck [4] Weſtphalus, Chartuſianus Colonienſis, & Sebaſtianus Munſterus Coſmographus Baſilienſis, ſic interpretantur. Ille enim in faſciculo temporum circa annum Chriſti 714. ubi de Conſtantino filio ſcribit, ſic habet. "Lebuinus, presbyter ſanctus, Anglicis prædicat in Velva, & poſt in Saxonia antiqua, id eſt, "Weſtphalia. Iſte, Coſmographiæ ſuæ lib. III. ad iſtum modum: "Vera & vetus Saxonia, eſt Wephalia. Et rurſus eodem libro: "Weſtphalia, quæ eſt occidua Sa"xonia. Etſi hodie *Oſtfalai* pro *Weſtphali*, & *Angrarii* pro *Angli*, & *Angria* pro *Anglia* Saxoniæ corrupte ſcribunt duces eorum locorum in titulis, ut in Baſilio Joan-

---

[1] Cur non, poſtquam Oxoniæ profeſſus fuerit hoc accidiſſe, exiſtimem?

Cujas Scotus, & qualis illi mors.

*P. 232.

Vetus Saxonia.

---

[1] Bella collectio, ducta ab authoritate negative. Vide pag. 552.
[2] Hii omnes de alio Joanne, non de Scoto, loquuntur.
[3] Vid. pag. 553.
[4] Quam nihil ad propoſitum ſunt hæc omnia?

ne Heraldo inter leges Saxonum titulo ſeptimo libri de originibus ac Germanicis antiquitatibus atque legibus: & *Alberto Krantzio in ſua Saxonia lib. I. cap. XXI. & lib. II. cap. II. ſcire licet. Erat ergo Erigena Saxo, appellatus tamen *Scotus*: non à natione Scotica[1], uti Boëthus exiſtimat, ſed quod verſabatur in Hibernia, quam olim bonis literis floruiſſe, author eſt Sulgenus, ut eo loco diximus, quo tacita authorum nomina explicuimus. Etenim ætate Alphredi regis, Hiberni vulgo dicebantur Scoti. Eam ob cauſſam ubicunque apud Oroſium occurrebat *Hibernus*, Aluredus vertit **Scotte**. Ratio eſt, ut reor, quod Scoti prius Hiberniam quam Albaniam incoluerunt: quibus adhuc deſtituta Hibernia non eſt, **Kedſchankes** hodie (ut audio) appellatis. Hinc natum puto, ut hi, [2] quos lib. hiſt. ſuæ V. Polydorus ſequutus eſt, authores, è fama referant, Jo. Scotum[3] ex Hibernia aut Scotia in Galliam delatum. Certe id mihi perſuadeo, ſi in ſchola veſtra prælegiſſet Joannes Scotus, aut Boëthus aut Joannes Major annotaſſet. Etenim, quum de Alexandro Halenſe, Richardo Middeltono, Joanne Dunſo, Gul. Occham, Roberto Holcot,* Hentisbero, & aliquot aliis recentioribus Oxonii educatis, diligenter ſcribat libro hiſt. ſuæ primo Major, non committeret, credo, ut Joannem Scotum, inſignem certe virum, & Oxonii do-

*P. 233.

Cur Erigena dictus Scotus.

*P. 234.

---

[1] O raras antiquitatis delicias. [2] Nihil quicquam tuæ cauſſæ patrocinantur. Vide pag. 554. [3] Joannem Erigenam Scotum natione fuiſſe, apud nullum probatum ſcriptorem, præterquam Hectorem Boëthum, reperitur: ſed Anglum aut Wallum fuiſſe, certiſſima conjectura paulo ante declaravimus. Non eſt igitur mirum, ſi hac de re altum ſit apud Scoticos hiſtoricos ſilentium. Cur *Scoti* cognomento ſit inſignitus vide pag. 555.

centem, ut tu ais, unum inter alios intermitteret. Eſt Scoti. enim hoc [1] hominum genus in gloriam ſuam gentiſque ſuæ nimium effuſum, & reliquorum mortalium contemptor quidam, ut à multis proditur. In tantum enim nobilitatem ſuam oſtentare ſolet, ut in ſumma rerum inopia degens, ad regiam tamen ſtirpem genus ſuum referre non dubitet. Itaque ut magnifica quædam de Joannis Scoti legatione, de interceſſione Principum Britanniæ, de ſcholaſticorum multitudine Hector Boëthus in hiſtoriam ſuam interſeruit, ita publice in univerſitate docuiſſe, atque ea in Britannia, quod ad Scotiæ laudem atque gloriam vel maxime pertineret, quomodo ſilentio præterire potuiſſet? Tam eſt igitur probabile, Jo. Erigenam primum fuiſſe apud vos literarum profeſſorem [2], quam eſt id, quod Polydorus lib. Ang. hiſt. V. ſcribit, Aluredum, rerum potitum, primo quoque tempore* voti cauſſa Romam profectum * P. 235. eſſe, ubi regiæ [3] coronæ honore ab Adriano II. Ro. Pont. rurſus honeſtatur, quod fuit anno ſalutis 872. Quum tamen Aſſerus & Henr. Huntud. dicant, "eo anno bellis eum fuiſſe implicitum, verſus Londoniam duxiſſe exercitum, & octo prœlia ut iſti, novem ut Simeon Dunelm. & Florilegus conteſtantur [4], cum Danis commiſiſſe, neque operibus pietatis incubuiſſe ante pacis & quietis tempora. Polydorus quoque ipſe eodem loco ſcribit [5], ab initio [6] principatus omnia dif-

---

[1] Hæc ex Sabellico ſunt ſatis inconſiderate deſumpta. [2] Captat digrediendi occaſionem. [3] Nec me quidem hac in re ſuffragatorem habet. [4] Non tamen, ad finem ſui principatus eum iſta relegaſſe aut diſtuliſſe, volunt. [5] De primi anni difficultatibus loquitur: nam qui ſecuti ſunt labores, ipſæ res ſecundæ probe temperarunt. Vide pag. 556. [6] Primo viz. anno.

ficillima fuiſſe,& deinceps omnia [1] plena laboris. Quæ quemadmodum cohæreant, non video, ut cui omnes difficultates & labores eſſent in principio, ei tantum eſſet otii, ut primo quoque tempore peregrinationis cauſſa Romam iret, & coronatione rurſus honeſtetur. Demum, quum ab Adriano rurſus honeſtatum dicit, non dignatur tamen concedere, honeſtatum eum prius à Leone quarto, ut Gualterus Coventren. & Gul.Mal. aliique vetuſti authores conteſtantur. Niſi enim à Leone prius, ab Adriano rurſus honeſtari nequibat. Nam
*P.236. illud *rurſus, ſimile quid factum prius commonſtrat. Atque ita per incogitantiam id verum eſſe confitetur, quod verum eſſe poſtea negat. Quamobrem ſi iſti monachi profeſſores veſtri non eſſent (non [2] fuiſſe autem jam eſt comprobatum) magnam certe injuriam facis tuæ Academiæ, quum ejus literarum fundamenta craſſis monachis (quibus nihil indoctius [3] proverbio celebratur) non Academicis omnis doctrinæ fontibus, tribuis. Quam inique comparatum abs te eſt, ut, propter odium aut invidiam Cantabrigienſium, malis ſcholam tuam ab ingloriis [4] & ſtupidis monachis, qui ne tria quidem Steſichori norunt, ut dici ſolet, quam ab illuſtribus & glorioſis [5] Academiis, literarum nutricibus, virtutum domiciliis, omnium Muſarum ſedibus, atque omnis pietatis & officii alumnis originem ducere? & propter celebritatem loci, [6] ejus literas contemnere, ut ſolet ſtultum vulgus, cui vix triens ſapientis viri eſt, imo

---

1 Sed feliciora. 2 Somnians dicit quæ vigilans voluit. 3 Stultorum ac malevolorum diverbium. μωρὸς γὰρ μωρὰ λέγει, ut ait Euripides. Vide pag. 558. Reſponſum quære pag. eadem. 4 Sic tu appellas doctiſſ. viros Jo. Erigenam ac Grimbaldum? 5 Utopienſibus. 6 Contemnit igitur, qui antiquiorem, quam revera eſt, non eſſe concedit.

vix ſemuncia rationis ſi compares ad aſſem, quod non alia ratione contemnit Muſicam, ex ſeptem ſcientiis li*beralibus unam, omnibus ſeculis cultam & laudatam, quam quod ejus uſus in eccleſiis ſit: quum tamen authoritate Nicephori Calliſti eccl. hiſt. lib. IIII. etiam ab exordio primativæ eccleſiæ canendi uſus in templis erat, & ad ſua uſque tempora retentus? Sed ad ſtultum vulgus ſua ſtulta relegamus, tu, [1] qui literatus es, Academias literarum matres agnoſce. Etenim à monachis [2] nihil Latinum, nihil elegans atque terſum, nihil politum per ea tempora afferri ſolebat. Unde natum putem [3], ut quæ parum Latina, quæque corrupta ſunt, *Bangorenſia* noſtris hominibus Latinis vulgari proverbio [4] dicerentur, & adhuc dicuntur. Credo, quod Bangorenſes monachi, Bannochorenſis [5] ſtudii reliquiæ, fæces tantum literarum retinuerint. Noto imperitiem, non noto ordinem. Imo ſunt qui ſcribant, monachos olim fere fuiſſe laicos, ex quorum genere Benedictinos & Franciſcanos numerant. Sunt & alii qui putent, illis irreligioſum fuiſſe ſcire literas. Sed hoc quam ſit verum, neſcio. Illud verum eſſe ex monachis Bannochorenſibus *intelligo, de quibus, opera victum quæritantibus, paulo ante ex Beda & Ranulpho diximus. Sed dices, bona verba, quæſo te, Londinenſis.

Muſica exculta.

*P. 237.

Bangorenſia.

*P. 238.

---

[1] Equum in planitiem provocas. Vide pag.558. [2] Non id monachorum, ſed temporis vitium erat. Nec Cantabrigienſes tui, ſi eo tempore exſtitiſſent, ab hac corruptela immunes fuiſſent. Vide pag.559. [3] Egregia divinatio. [4] Turpiter tu quidem *Bangorizas* et à vero exorbitas. Non monachi Banochorienſes, ut tu exiſtimas, ſed rureſtres parochi diverbio locum fecere. Eum namque *Bangorizare* dicebant olim, quem non rite horarias preces abſolvere ſciebant, plura vide pag,560. [5] De his nullibi veteres.

An non bona pars ſcriptorum tuorum monachi ſunt? non Bramis, quem Baleus non recte *Bromum* vocat? non Higdenus, non Matth. Weſtm. non Gocelinus denique, & aliquot alii ſcriptores tui monachi erant? Quid ergo, indocti monachi? Docti quidem hi erant, mi Oxonienſis, ut ſua ferebant tempora, et multo quam docti ſane diligentiores, quæ res hac noſtra ætate, florente doctrina, deſideratur. Sed una hirundo non facit ver. Si pauci docti & ſtudiis dediti ſunt, ergo omnes? ergo Aluredi tempeſtate? Verum hac de re paulo ante copioſius: hoc jam dicam [1], hanc ſcribendi rationem hiſtoricam monachis datam potius exiſtimo authoritate bonorum principum, quibus reipublicæ ſuæ cura fuit, quàm ſtudio monachorum natam. Quum enim res geſtas ſuorum temporum memoriæ mandari boni Reges ſtuduerunt, hanc provinciam monachis dederunt. Sic *Edwardus primus anno Domini 1291. & regni ſui XIX. imperavit cœnobio Roffenſi, ut in commentarios referrent res geſtas ſui temporis ut acciderint, idque cœnobium cum multis aliis monaſt. & præcipue S. Albani, in hoc delegit, tanquam in theſaurum & cuſtodiam rerum memorabilium, uti Matth. Weſtm. & is qui Roffenſem hiſtoriam edidit, ſcribunt. Sic Henricus tertius præcepit Matth. Pariſio, anno ſalutis 1247. & regni ſui XXXI. ut ſcriptis commendaret, ne ulla unquam oblivione deleatur, ſe peditem geſtaſſe in ſolenni proceſſione, ſpectante populo, ſanctum Chriſti ſanguinem (quem Magiſtri templi à terra ſancta miſerunt ad regem) ab æde ſacra Divi Pauli ad eccleſiam Weſtmonaſterienſem. Erat autem Matthæus Pariſius Chronographus regis. Poſt cujus mortem, ſuffectus eſt in ejus

Quibus commiſſum ſcribendi hiſt. negotium.

*P. 239.

Hiſtoriarum officina.

Hiſtorici Regii.

---

[1] Alieniſſima ſunt à propoſito, quæ hîc inſarciuntur.

officium ſtipendio regis Gulielmus Riſehanger, Sancti Albani monachus: & à morte ejus alii multi ejuſdem eccleſiæ monachi ad multos annos. Etenim Regibus occidentis mundi partis conſuetum fuit olim, apud ſe *habere eos, qui res eorum, ut erant geſtæ, annis ſingulis bona fide ſcriberent. Sic tamen, ut neque regis ætate, nec filiorum ejus, facerent publicas, ſed ita concinnatas hiſtorias, in archiva referrent regia, ubi ad poſteros reſervarentur: uti Virumnius Ponticus in hiſtoria Britannorum refert. Neque iſti principes authores ſolum erant novas hiſtorias conſcribendi, ſed conſervandi veteres etiam. Lucubrationes enim Rogeri Hovedeni diligenter perquiri juſſit Edwardus primus, quum pro jure principatus regni Scotiæ ingens eſſet controverſia, authore Ranulpho lib. ſeptimo. Qua definita quæſtione, magno ſtudio curavit per literas ſuas, ſigillo Scacarii ſui obſignatas, ut Prior & conventus Cœnobii Meritonenſis in Surria, in perpetuam rei geſtæ memoriam, commentariis traderent, quæ acta decretaque ſunt de primatu regni Scotiæ ad Angliæ regem pertinente, quum Joannes de Baliol in regem Scotiæ eſt ſuffectus: teſte Matt. Pariſio & M. Weſt. Quæ res, tum diligentia ſua, tum præcedentium principum, illi poſtea magno certe *fuit uſui. Nam in ea, quam nuper dixi, controverſia de primo & capitali Domino regni Scotiæ, productis edicto ſuo ex omnibus eccleſiis cathedralibus, ex omnibus monachorum monaſteriis & canonicorum cœnobiis, hiſtoriis & annalibus, per cujuſque loci duos deſignatos utriuſque juris peritos, Norhami ſuper Tuedam in confinio utriuſque regni, in concilio generali (quod Parlamentum dicunt) anno Domini 1291. & regni ſui XIX. habito, & diligenter evolutis & collatis, & quid quodque Chroni-

con

*P. 240.

*P. 241.

Quantum profuerunt Principibus hiſtoriæ.

Ex hiſtoria Abindonenſi.

con de ea re contineret aut non contineret, collecto & explicato, per eos & alios doctos viros in hoc ſelectos, *Rex Angliæ, Dominus regni Scotiæ.* repertum & decretum eſt, Angliæ regem, principem & capitalem Dominum eſſe totius Scotiæ. Hæ hiſtoriæ ut erant multæ (quo minus ſit Mirimutho, cur de hiſtoriarum inopia conqueratur) ita adhuc ſuperſunt, ſi non univerſæ, at ſaltem ſingulæ: quarum Catalogus uſque manet integer, & ipſe liber de controverſia conſcriptus, cedro certe dignus, (quem aliquando *P. 242. per otium forſan dabimus) *& epiſtola una bene longa Edwardi regis nomine per Gul. Riſehanger conſcripta, aliaque per magnates Angliæ ad Bonefacium octavum ſuper ea re miſſæ, docentes ex his, & aliis hiſtoriis ex archivis regni Scotiæ apud Stone, ad regem Angliæ pertinere jus regni Scotiæ. De quo argumento etiam Gul. Hothome, Prior provincialis fratrum prædicatorum Angliæ, *Ex Chronic. Wal. Hemingford Gisburnenſis.* orationem habuit Gallice ad Regem & magnates utriuſque regni, ex chronicis, privilegiis, & aliis literis regalibus, & papalibus, Scotorum reges Anglorum regibus homagium feciſſe, & eos dominos ſuos vocaſſe, ut hiſt. verbis utar. Atque hæc quidem de principatu Scotiæ. Ad Hiberniæ regnum cognoſcendum & antiquos gentis mores multum facere poſſunt eædem hiſtoriæ. Nam ex eis ſcire licet, *Rex Angliæ, rex etiam Hiberniæ à multis annis.* quemadmodum Henrico ſecundo & heredibus ſuis confirmatum ſit in Concilio Caſſellenſi anno 1171. Hiberniæ regnum: & eum non Dominum tantum, ſed regem cum heredibus ſuis in perpetuum conſtitutum. In quo Concilio ſtatutum & illud quoque fuit, ut pue- *P. 243. *Baptiſmus.* ri baptiſentur in Eccleſiis à Sacerdotibus: (Nam *ante in multis Hiberniæ regionibus ſtatim ut puer naſceretur, à patre, aut quovis alio, ter mergebatur, in aqua ſi ex paupere, in lacte ſi ex divite, natus eſſet:) & de-

decimas ſolverent quas non ſolebant: & quas vellent uxores jure eccleſiaſtico ducerent, nec ut ante quot vellent, nec cognatas aut germanas, nec obvias aut promiſcuas haberent. Eædem hiſt. & hoc docent, "Henricum ſecundum Oxoniæ anno 1177. coram epiſcopis & principibus regni conſtituiſſe Joan. filium ſuum natu minimum Hiberniæ regem, & familiaribus ſuis diſtribuiſſe terras Hiberniæ, & feciſſe eos devenire homines ſuos & Joannis filii ſui, & jurare ſibi & Jo. filio ſuo fidelitatem & legiantiam ſeu ligantiam", (utor verbis hiſt.) "contra omnes gentes de terra Hiberniæ: & Hibernos etiam ipſos cum regibus ſuis (præter Connatiæ regem) cum IIII. archiepiſc. & ſuffrag. ſuis homagium & fidelitatem feciſſe, hoc eſt, in verba & fidem juraſſe eidem Jo. regemque quadringentis navibus armatorum hominum in Hiberniam trajeciſſe, an. 1171. quæ omnia Gualt. Coventrenſis fuſius explicat, ſi cui ſtudium ejus rei ſit. *Sed hæc obiter, oblata occaſione ex monachis, qui Aluredi tempore indoctiores erant, quam ut Oxonii bonas literas profiterentur, paucis exceptis, qui ibidem nunquam docuerunt. Etſi monachi, qui inſecuti ſunt, paulo doctiores erant, & authores variarum hiſtoriarum, quæ magno commodo regno fuerunt & eſſe poterunt, ſi qua ratione habita conſerventur: quod optandum quidem eſt, & precibus poſtulandum quoque, quum hodie nullus fere antiquitatis eſt reſpectus, nec memoriæ rerum geſtarum ulla cogitatio. Noſtrarum rerum major cura exteris eſt quam noſtris. Quæ res occaſionem dedit Polydoro Vergilio conſcribendi hiſtoriam Anglicam: Paulo Jovio, Carioni, & aliquot aliis noſtri temporis mandandi ſcriptis quæ hac noſtra ætate acciderunt, cum pudore noſtrorum. At quid mirum, quum

Conjugium.

Ex Gual. Coventrenſi.

*P. 244.

Proſpiciendum hiſtoriis temporum.

quum Literatorum nulla hodie habeatur ratio, quum literæ laudentur & algeant? Sed de monachis, Oxoniæ non docentibus, abunde dictum eſt.

*P. 245. *Anaxagoras potuit eſſe* [1] *Cantabrigiæ.*

Redeo ad argumenta tua, unde ſum digreſſus: & primo ad Anaxagoram *Philoſophum, quem intempeſtive in hiſt. Cantab. ingeſtum & repugnante tempore aſſeris. Verum concordante tempore[2] id factum judicabis, ſi ab aliis quidem ſcriptoribus Gurguntium regnare cœpiſſe annis ante Chriſtum 487. à Paulo vero Conſtantino Phrigione (diligentiſſimo noſtri temporis Chronographo) 479. & Anaxagoram annis ante Chriſtum 450. vixiſſe, memoriæ traditum intelligas. Ceteros[3] mitto, Euſebium dico, Achillem Gaſſarum, Chriſtianum Maſſeum, Joannem Functium, Henricum Panthaleonem, Valerium Anſelmum, Ryd, Cornelium Cornipolitanum, & Bibliandrum, inter quos, papæ! quanta temporum diſcordia eſt, dum ex his alii Bibliorum, alii ſeptuaginta interpretum, alii aliam ſupputationem ſequantur, ut ante exemplis declaravimus? Richardus Diviſienſis[4], homo noſtras, in Epitome rerum Britannicarum contemporaneos facit Gurguntium regem, & Anaximandrum Anaxagoramque Philoſophos. Nam poſtquam oſtendiſſet, quo anno, quo regnante Principe, & quo authore *condita fuit Cantabrigia eis verbis, quæ jam ante retulimus, quum antiquitatem Cantabrigienſis Academiæ ſcriptorum multitudine comprobavimus, eodem anno mox ſubjungit: "Thaletis diſcipulus fuit Anaximander, cujus Anaximenes, cujus "Anaxagoras. Marianus quoque Scotus (quem hiſtoria Roffenſis veraciſſimum hiſtoricum vocat) lib. chron. I. anno mundi 3616. ætate quinta, "Anaximandrum "Mileſium Phyſicum agnoſci ſcribit. Quod tempus ut erat ante Chriſtum annis 347. juxta Lanquetum, ita non abhorret à Gurguntii ætate, qui regnaſſe legitur annis ante Chriſtum 375. ut ex Lanqueto quoque tuo & Stoveo diximus. Cum Mariano conſentit & Freculſus lib. IIII. chronic. "Tunc" (inquit) "& Anaximander Mileſius Phyſicus agnoſcitur, cujus Præceptor Thales Mileſius fuit. Et paucis interpoſitis: "Huic ſucceſſit ejus auditor Anaximenes, &c. Itaque, ſive Conſtantini, ſive Mariani ſupputationem ſequaris, differentia tantum XXVIII. aut ſummum XXIX. annorum *erit: qui ab ætate, qua floruit, ad obitum uſque facile potuiſſent conſumi. Sic ut nihil repugnet poſt conditam Academiam Cantabr. & Anaximandrum & Anaxagoram Cantabrigiæ eſſe potuiſſe. Imo ſi [1]Jo-

---

[1] Ex ſupputatione nigri codicis, et tua.

[2] Vide pag. 560.

[3] Non ob id, opinor, quod in temporum ſupputatione inter ſe, ut cauſſaris, diſſentiant: ſed quod tibi penitus adverſentur.

[4] Ludis operam, dum multus es in aſtruenda academiæ tuæ à Gurguntii regno antiquitate, quum de ea nihil nobis certi ex recentiorum ſcriptis referre poteris. Quippe ii de rebus ab eo, in quo vixerunt, ſeculo remotiſſimis, ideoque maxime incertis, plus ſcire non poterant, quam ab ipſa didicerunt antiquitate: qua tacente, ipſorum fides vacillet eſt neceſſum. Quocirca eatenus fidem eis adhibendam cenſeo, quatenus quæ ſcribunt veterum authoritate confirmant. Ego, quid de noſtra Britonum temporibus academia non omnino malæ fidei ſcriptores ſentirent, quanto potuerim ſermonis compendio retuliſſe contentus ſum:

* P. 246.

* P. 247.

ſum: quod te meo exemplo facere ſatius foret, quando ad rem controverſam non pertinent quæ tu de priſcis illis, quæ cum hodiernis ne nomine quidem conveniunt, nimis anxie diſquiris. Stultum eſt, mea ſententia, harum Britannica principia ſine Britannicorum ſcriptorum authoritate, quorum ſcio nemo tibi ſuffragatur, tanto ſtudio perquirere. Præſtaret itaque ſilere, quam nihil dicere.

[1] Diog. Laërt.

Herriſono, authori gravi atque docto, credendum ſit, Anaxagoras Cantabrigiæ ſepultus eſt: quod ut non affirmo, ita nec oppugno. Hoc dico tamen, tam eſſe probabile, Anaxagoram obiiſſe Cantabrigiæ in ædibus, quæ Anaxagoræ nomine appellantur, quam ab Aluredo [1] ortam veſtram Academiam, aut à Græcis [2] natam, ut hiſtoriola veſtra gloriatur, quæ nec ſtylo nec argumento convenit cum antiquis ſcriptoribus, quos mihi ſaltem vidiſſe contigit, vidi autem non paucos. Quod ſi quis bonæ fidei ſcriptor ſit præter te & hiſtoriolæ id qui ſcribat, ne graveris locum deſignaſſe & authorem in rei fidem.

Cantabr. Academia antiquior collegiis.

Ad extremum[3], Cantabrigienſe Gymnaſium antiquum non putas, quod ejus collegia[4] nova exiſtimas, nec ante Gulielmi, Neuſtriorum Ducis, tempora poſita[5], hoc eſt, non ante annum ſalutis 1067. *P.248. * Age, ſi lubet, Muſis bene fortunantibus: commodum iſtud inductum eſt & auſpicato. Dabo iſtum modum temporum:

---

lib.2. Lampſaci ſepultum ſcribit. hunc ego centum Herriſonis antepono. [1] Orator concedit pag. 17a. [2] De hac re non laboro. Nam de hodiernis academiis quæſtio inſtituta eſt, non de priſcis illis. [3] Pag.408. [4] In quibus aliæ artes, quam Grammatica, tradebantur. [5] Poſt Danicam cladem acceſſit Edwardus ſenior, Alfredi filius, qui collapſam Cantabrigienſem ſcholam, à Sigeberto poſitam, in veterem, hoc eſt, pædagogicam formam, reparavit, aut novam (ut ait Roſſus) academiam inſtituit. Sed magnificentiam ſuam non eſt adepta, priuſquam principum, (ut dixi) pontificum, et magnatum benignitate, ſtudioſorum ædes et collegia conſtructa ſint: id quod in noſtræ ſane academiæ initio, una cum ipſarum artium profeſſione, factum eſſe Roſſi authoritate oſtendimus; et in veſtræ itidem primordiis uſu veniſſe non ſine ratione conjicimus. Vide fundat. Croyl. pag. 500.

rum: & hoc quoque addam in gratiam tuam, nullum fuiſſe, quod ſcio, collegium Cantabrigiæ ante regnum Henrici tertii, nec ante annum Domini 1259. Scholas[1] quoque publicas novas eſſe confitebor, ſi vetuſtatem reſpicias. Convincam tamen facile, citraque pulverem, ut dici ſolet, antiquiſſimam eſſe Academiam. Non enim in collegiis[2] à principio, ſed in urbanorum ædibus, poſita fuit. In eis docuit Academia, in eis ſcholaſticos aluit. Id ex vetuſtis Academiæ monumentis didici, id ex Josfrido Croilandenſi hiſtorico, qui monachos[3] ſuos Giſlebertum, Odonem, Terricum, & Gulielmum (de quibus ante) in horreo conducto Cantabrigiæ prælegiſſe ſcribit, intellexi. Ex his ædibus, ad decennium conductis, ſcholas fecerunt & habitacula, quas eis tollere ne poſſeſſoribus quidem licuit, niſi propriæ habitationis cauſſa. Sic enim[4] authoritate regia cautum fuit. Has *ſcholas* (quum nullæ aliæ eſſent) has *hoſpitia* (quas Oxonienſes *Aulas* vocant) atque *literarum diverſoria* antiquitas vocabat. Et ne cives locandis ædibus ſint iniquiores, conſtitutum olim & illud eſt, ut ex urbanis quidam, quidam ex ſcholaſticis,

Habitatio ſcholaſticorum ante collegia.

* P. 249.

Hoſpitia.
Taxatores.

---

[1] His ne obſcuriſſimæ academiæ deſtitui ſolent. [2] Non hoc antiquitatis, ſed ruditatis et imperfectionis, argumentum eſt. [3] Hinc, ab Edwardo ſeniore ſcholam fuiſſe reparatam, intelligas; à monachis autem cœpiſſe academiam. Vide pag. 500. & 561. [4] Utinam oſtendiſſes, cujus regis diplomate ſic vobis proſpectum fuerit. Nam ſi non ab aliquo eorum, qui ante Neuſtriorum in Angliam adventum regnarunt (quod ego credo) conceſſum fuerit hoc privilegium, nihil pro te facit. Idem namque privilegium et nos habemus, ſed longo poſt Guilielmum conquæſtorem tempore nobis indultum: quo tamen uti non licet, niſi quum adeo creverit ſcholaſticorum multitudo, ut propriæ ædes illis recipiendis non ſufficiant.

deſignarentur, qui locationis modum urbanis præſcriberent & taxarent: ut neque urbani locationis pretio graves ſint ſcholaſticis, & ſit tamen urbanis condignum locationis pretium. A quo taxandi officio, principio *Taxatores* dicebantur, atque adhuc dicuntur, etſi, exſtructis jam collegiis, & relictis urbanorum ædibus, retento tamen Taxatorum nomine, id officii aliò ſit converſum. Neque hoc tibi novum videri debet, vetus exemplum revocamus. Siquidem Patavium [1], Bononia, Ferraria, Sena, atque Piſæ (quæ olim *Alpheæ* dicebantur) antiqua Italiæ Gymnaſia, eum morem & olim ſervarunt, & uſque ſervant, in quibus ne unum

Collegia Italiæ. quidem eſt collegium, quod ſciam, præterquam Patavii unum, Senæ unum, Bononiæ duo, & Romæ unum, Caperanicum nimirum, & ea nuper, nec niſi admodum

*P. 250. egenis poſita: * cujus generis pauciſſimi ſunt in Italia. Aut ſi ſint, non videntur tamen, dum, ſimulata animorum generoſitate, omnem inopiam & mendicitatis notam ſuſpicionemque vitant (ut Theagenes ille Mercator, vulgo dictus Καπνὸς) etſi eis premantur graviſſime. Quod certe laudis eſt. Etenim abjecti plane animi eſt, & parum excelſi, velle inopiæ cedere, & mendicando aperta facie non erubeſcere, in ſordibus per omnem vitam volutare, atque ex limo, ut ſolet cephalus, eſitare. Quum in Italiam primo veneram, publica pro-

Scholæ Patavinæ. feſſio liberalium ſcientiarum Patavii in ædibus cujuſdam civis Patavini apud ſanctum Blaſium fuit, & eis humilibus ſatis & obſcuris. Ante tamen diſceſſum noſtrum, exſtructæ aliæ ſcholæ magnificentiores ſunt ſumptu publico Senatus Veneti, ad quem ea civitas pertinet, in foro Boario Patavii, juxta ſcholas Juriſperitorum, quas ſolas publicas habet Academia. Etenim habitationes ſcholaſticorum, privatæ adhuc ſunt urbanorum ædes, alio alia vivendi ratione in aliena æde uſo aut Doſenæ, aut *Cameræ, aut, ut vocant, Caſæ. *P. 251. Quod ſi non ante collegia condita Academia fuit Cantabrigia, ſed ſchola Grammaticalis, ut tu dicis, Oxonium autem inſigne tum temporis Gymnaſium, cur Gulielmus Normannus, prudens certe princeps, chariſſimum ſuum filium Henricum Belloclericum[1], quem ad ſummam omnium ſcientiarum cognitionem atque ad epiſcopatum deſtinaſſet, ad univerſitatem Cantabrigiæ (ſic enim Rudbornus, hujus rei author, vocat) ſtudendi gratia amandarit? Unde ſcire licet, ante collegia condita fuiſſe univerſitatem, & eam celebrem, atque ante Gulielmum Neuſtrium etiam. Non eſt ergo æſtimanda Oratoris Academia ex tua, Oxonienſis, quam dicis ab univerſitatis collegio initium ſumpſiſſe, neque antiquitatis argumentum ex collegiis eſt ſumendum. Sed neque tu quidem ex Aulæ aut collegiorum tuorum principiis Academiæ tuæ antiquitatem æſtimares, ſi illi bene atque ut par eſt conſuleres. Nam ſi[2] à collegiis & magna Aula univerſitatis incepiſſe dices, aut *non [3]ante Balliolenſe aut Mertonenſe, antiquiſſima *P. 252.

---

[1] Apud nos tamen ita comparatum eſt, ut, ſublatis collegiis, ipſæ protinus academiæ concidant.

Henricus Belloclericus.

---

[1] Guilielmus rex filium ſuum Henricum forſan ad Cantabrigienſem ſcholam, ut Grammatices præceptis inſtrueretur, amandavit, quam Rodburnus *univerſitatem* nominat, communem ætatis illius (qua Edwardus quartus regnavit) ſecutus appellandi conſuetudinem. Nam quî celebris eo loci regnante Gul. Neuſtriorum duce, potuit eſſe academia, ubi ante monachorum Croylandienſium profeſſionem, Henrici Bellocleri tempore, literarum ſtudia prorſus jacuerunt? [2] Vide pag. 561. [3] Subtilis diſputator, qui ideo fortaſſis ſic argumentatur, quod ante id temporis unum tantum et non plura collegia fuerant.

veſtra collegia, fuit Academia: aut ſi fuit, ſemel in univerſitatis Aula poſita, uſque ad Balliolenſe atque Mertonenſe collegium nunquam eſt egreſſa. At illud ſi fatearis, recens eſt Gymnaſium, nec ante annum ſalutis 1288. aut ſummum 1285. inſtitutum. Sin hoc, exile admodum & jejunum fuit, & ſchola plane trivialis, nec tantæ magnificentiæ quantam tu prædicas, quod una tantilla Aula, tanto (ut tu quidem cenſes) tempore concluderetur. Nam per intervallum id, alium ſcholæ aut commorandi locum non adducis, aliam rationem non explicas.

Atque hæc[1] quidem ſunt (ſi bene memini) omnia, quæ adverſus Cantabrigienſis Academiæ antiquitatem in commentariis affers, relatu ſaltem digna. Neque enim ad vivum omnia reſeco, imo vero neque ad cutim uſque rado, & quædam, ut levia, contemno, atque ut in judicium veniant indigna exiſtimo vel tua cauſſa. Etenim plura tibi diverſoria, ſed pauci amici, ut dici *P.253. ſolet. Itaque, age, mi Oxonien*ſis, & jam,[2] citra cujuſquam offenſionem, quod petis, dicito, quam multa ab Hiſtoriolæ Cantab. authore narrata, parum tibi probabilia videantur, quam nonnulla mera ſomnia, ac prorſus incredibilia? inter quæ illa ſunto, ſi placeat, Cæſarem, devicto Caſſivellauno, Cantabrigienſes quoſdam Romam ſecum abduxiſſe: ut loqui docerent Romanos, ſi placeat: aut uti Oſtrea eo transferrent, ſi illud non placeat, aliud ſi non ſit quod Romæ agerent. Nam Romæ Oſtrea non ſunt. Et illa, Pendam, Merciorum regem, Cricladenſes ſcholas inſtituiſſe: Cantabrigiam à Cantabro exſtructam fuiſſe, ex eoq; nomen ſumpſiſſe.

---

[1] Operis multo longioris, quam utilioris, peroratio.
[2] Vide Affert: pag. 400. ubi hæc tibi expoſuit.

Cetera, quæ tu ſomnia [1] dicis atque vana, nec ulla tamen ratione ſomnia aut vana eſſe doces, ſed tantum dicis, apud homines non omnino obeſæ naris, ut omnem authori fidem non adiment (ut tu exiſtimas) ita quia nullum eſt neceſſum demolire quæ tu non ſtabiliviſti, prudens omitto, hiſtoriolæ Cantabrigienſis fidem atque authoritatem [2] tuæ oppono, atque ad Oxonienſis * Gymnaſii antiquitatem tranſeo. In qua [3] nec à Græcis Philoſophis ortum [4], ut ex hiſtoriola veſtra ariolaris: neque ab Aluredo conſtitutum Gymnaſium, quod [5] vis & non vis, edocebo [6]. *P. 254.

---

[1] Suſpectæ vanitatis eſt, quicquid à vano et mendace ſcriptore (qualis tuo etiam teſtimonio Nigellus iſte eſt) traditur: præſertim quum nulla veterum authoritate confirmari queat. [2] Ego meam authoritatem, quam nullam eſſe agnoſco, illius nec antepoſuerim nec æquarim quidem: fidem tamen majorem eſſe non diffiteor. [3] Gigantea, mehercle, audacia. [4] Quid dignum præſtas tanto promiſſor hiatu? [5] Locum innuit pag. 406. ubi tanquam verum, diſceptandi gratia, ponit, quod ſimpliciter verum eſſe non credit: quum longe ante fuerit academia. [6] Validis credo rationum machinis.

* * *

DE

*P. 255.

*DE ANTIQUITATE CANTABRIGIENSIS ACADEMIÆ,

LIBER SECUNDUS.

Oxonienſis hiſtoriolæ examinatio.

OXONIUM ceteris omnibus totius orbis Gymnaſiis Latinis & prius & præſtantius eſſe hiſtoriola veſtra gloriatur. Hoc [1] inſinuare dicit ſuæ fundationis hiſtorias Britannicas perantiquas: quod confirmationis loco addidit. Sed eadem, quum explicandæ eſſent hiſtoriæ perantiquæ, & producendi authores in confirmationis rationem, "Fertur" (inquit) "inter bellicoſos quondam

---

THOMÆ CAII STRICTURÆ.

[1] Ego, ut hiſtoriolæ noſtræ in omnibus fidem adhibeas, non poſtulo: hanc tamen priuſquam everteris, tu ne damnaveris.

"Trojanos &c. inſinuationem commenta ex vulgo fabula roborans, quo nihil eſt vanius aut incertius: apta tamen ratione inſtituto, quum ante dixerat, hiſtorias inſinuaſſe antiquitatem Gymnaſii & præſtantiam, id eſt, obſcure ſubindicaſſe, non aperte explicateque profeſſas eſſe. Nec ſi profiterentur, eſſet probabile. Quid [1] enim Muſis cum Marte? quid paci cum bello? quid libri cum lanceis? *Nam, pugnatum [2] ante acriter eſſe quam Trojani Britanniam quiete poſſederant, ſcriptis commendatum eſt. Niſi ſi putes[3], omnia loca Philoſophis patuiſſe libera, non item militibus: aut habitatoribus deſtituta, occupanti omnia cederent: quod ſane hiſtoriarum teſtimonio verum non eſt. Atque hæc quidem commemoratio eſt veteris memoriæ Britannicorum[4] authorum, antiquitatis veſtræ teſtium, de qua in commentariis agis. Jam vero expendamus iſta diligentius, & componamus. Nam ſcopæ videntur plane diſſolutæ. "Fertur" (inquit) "inter bellicoſos quondam Trojanos, quoſdam Philoſophos Græcos adventantes, apto quodam loco, cui nomen Grekelade, in ſui ſignum, addiderunt, Oxonio non multum diſtante, ſedes ſuas poſuiſſe. Quorſum hæc? ut Oxonienſis Gymnaſii originem oſtendant? Nequaquam. ſed Cricladenſis ſtudii, ſi id oſtendant fabulæ. Quibus[5], vel ipſis Attellanis ineptioribus, ſi antiquitatem

*P.256.

---

[1] O! inexpugnabilem rationem! [2] Cum gygantibus igitur, ejus loci incolis. Nam alia eorum bella pauci ſcriptores commemorant. [3] Non ſtatim poſt Trojanorum appulſum Crekeladæ conſediſſe dicit hiſtoria: ſed poſtquam ab armis ceſſatum eſt. [4] Quando ultra Edwardi ſenioris ætatem noſtræ academiæ antiquitatem protulerimus, quorſum attinet à Britonum temporibus altiora principia petere? [5] Cur non re ipſa fabulas eſſe comprobas?

Gymnaſii ſui non committeret Oxonienſis, ad antiquitatem *P.257. Cantabrigienſem propius * non accederet, tantum abeſt ut anteverteret. Quapropter[1], longiora initia quam veriora petere neceſſum fuit: facillimum ratus, antiquitate rei fidem fallere, & memoriam obſcurare. Verum id perquam eſt difficile. Etenim ex hi- *Criclade.* ſtoriis notum eſt, primum nomen non fuiſſe Grekelade, à Græcis[2] inditum, aut à Græcorum literis aut nomine prognatum (nam mere Saxonicum Lelandus affirmat) ſed *Erudinum*. Neque ſtudium à Græcis (niſi Cantabrigienſes Græci erant, aut Græcæ linguæ profeſſores) ſed à Penda, Merciorum rege, poſitum, ut paulo ante ex Diviſienſi[3] hiſtorico manifeſte explicuimus. Taceo quæ de ea re tradunt Cantabrigienſes commentarii. Nam hoc ulcus non licet tangere. Non fuiſſe autem Cricladi Græcorum[4] Philoſophorum ſcholas, contra quam hiſtoriola veſtra tradit, author eſt Jo. Lelandus, peritiſſimus dubio procul, ut tu ais, Antiquarius, in commentariis[5] in Cygneam cantionem. In decurſu enim Iſidis fluvii, ſic ſcribit. "Tum pleno *P.258. "petit alveo Crecoladam, non inſignem olim, ut * vulgus indoctum ſomniat, Græcanicis ſcholis. In eiſ- *De Rouſſo Lelandi judicium.* dem commentariis & Joannem Rouſſum ſeu Roſſum Warvicenſem, non ita magnæ authoritatis virum, de quo libro primo, quod vanam eam opinionem ſecutus ſit, ut hominem longe majoris diligentiæ quam judicii reprehendit: atque ob id non *Græcoladam*, ſed *Crecoladam* appellandum cenſet, vocabulo, ut inquit, mere Saxonico, non ex Græcis nato. Lelando iſtic veraciſſimo & hiſtoriola veſtra ſuffragatur, è cujus principio ſcriptum adducis *Crekeladam*, etſi tu verius *Grecoladam* ſcribendum [1] tuo judicio cenſes. Ex quo & illud quoque fit, te hiſtoriolam pro voto tuo corrupiſſe [2], & multis in locis commentariorum tuorum corrupte citaſſe. Etenim quum ex ea *Crekeladam* nativum hiſtoriolæ verbum referas, in eam tamen *Grekelandam*, factitium vocabulum tuum, inſulcis [3]: & quum in priori editione hiſtoriolæ erat, *& privilegiorum multiplicitate generalior & præſtantior invenietur*, in poſtrema eſt, *ac* [4] *privilegiorum multiplicitate ac præſtantior invenitur*: *&* in *ac* mutato, *generalior* *omiſſo, *ac* ex abundanti relicto, *P. 259. & futuro in præſens tranſmutato. Sed pergit hiſtoriola. “Grekelado” (inquit) “non longe poſitum eſt “Oxonium, quod olim, ob amœnitatem loci, *Belloſitum* Belloſitum. “dicebatur. Id loci poſtea Saxonicus populus “*Oxonium* appellavit, & ad locum ſtudii cooptavit. Hic verus ſenſus eſt hiſtoriolæ. In quo ad Oxonienſis inſtitutum id ſolum continetur, Oxonium fuiſſe ad locum ſtudii electum. Sed [5] an Saxones ſtudium eo in loco jam electo poſuerunt, aut quodnam ſtudium illud fuit, Philoſophorumne an aliorum, ex hiſtoriola nondum eſt compertum. Cricladi fuiſſe poſitas Græcorum Philoſophorum ſcholas, hiſtoriola hæc veſtra, nobis ſaltem propoſita, docet. Oxonii autem per Saxonas fuiſſe aut novas fundatas, aut Criclado Oxonium priores illas tranſlatas, non docet[1]. In qua re diſſentire ex diametro Oxonienſis videtur à ſuis inſigniter doctis viris, inter quos non poſtremus eſt Joan. Lelandus, illo de tranſlatione in univerſa hiſtoriola mentionem fieri negante, iſto affirmante. *P. 260. *Oxonienſis tamen veluti commento Megarenſi ſic videtur in iſta commentari, ut primas illas Cricladenſes ſcholas Oxonii fuiſſe poſitas dicat, temporumque antiquitate, bellis atque tempeſtatibus, ſic collapſas eſſe, ut Aluredo reſtauratore indigerent. Ad cujus rei confirmationem, hiſtoriolæ ſuæ authoritatem adducit, atque, ut nobis fucum faciat, Cricladenſis[2] loci nomen ſubtrahit: ut, quod hiſtoriola de Cricladenſi ſchola dixerit, id hic ad Oxonienſes ſcholas per fraudem detorqueat. "Nam "eo tunc loci (id eſt, Oxonii) fuiſſe", inquit, "non "incelebrem Philoſophorum ſcholam, à Græcis olim "Philoſophis ortam, qui cum Trojanis Duce Bruto in "hanc Inſulam appulerant, cum ex aliis pleriſque, tum "ex noſtra colligitur hiſtoriola. Quod ut falſum eſt, quandoquidem hæc, ut dixi, de Cricladenſi, non Oxonienſi, ſchola ſcripta ſunt in hiſtoriola, ſic hanc hiſtoriolæ partem cum altera ejuſdem pari dolo roborat, dicens[1]: "Cricladenſes ſibi locum Oxoniæ commodiorem elegiſſe, quum id Saxonicum populum feciſſe hiſtoriola referat. Atque id *aliquando[2], poſt diu perquiſitum habitationis locum: aliquando, non longo poſt illorum Cricladam adventum tempore factum Oxonienſis dicit, mira ſane orationis inconſtantia. Similis inconſtantiæ eſt & illud[3], *non expreſſe continere*, & *aperte inſinuare* hiſtoriolam ſcribere, quum[4] *inſinuare* ſit diſſimulatione & circuitione quadam latenter & obſcure, non[5] aperte, ſubire legentis animum. ut non addam, *aperte* & *non expreſſe* inter ſe[6] contradicere. Atque[7] ita *P. 261.

---

[1] Tu te his verbis depingis.
[2] Sed à poſterioribus in rei geſtæ memoriam.
[3] Quid Diviſienſis et Nigellus hîc crocitent, non magni refert. Rem adeo antiquam antiquiori decet teſtimonio confirmatum iri. Vide pag. 564.
[4] Laylandus ſuam, ubi vult, mutet ſententiam: ego non muto meam.
[5] Nullam hîc mutatæ ſententiæ cauſſam oſtendit. Itaque Laylandum Laylando oppono. pag. 565.

---

[1] Si tu ſic ſcribendum non cenſes, quodnam (obſecro te) ſui veſtigium philoſophi illi in oppidi nomine reliquerunt? [2] Imo corruptum nomen in nativum, et congruens hiſtorici verbis, demutans, priſtinæ integritati reſtitui. [3] Nuſquam, quod ſciam, feci. [4] Erratum hoc, ut et præcedens, amanuenſis tranſcribendo commiſit. [5] Quæ Britonum temporibus incepit, eam dein reparaſſe Saxones academiam, et ad locum ſtudii elegiſſe, hæc quoque hiſtoria ſignificat. Quod ſi, cujuſmodi fuerat Saxonum temporibus ſtudium, ignoras, authores hoc tui, quos plurimos evolviſti, te docebunt.

---

[1] Tecte id facit: aliâs, quorſum hîc philoſophorum mentio, niſi credas non curaſſe, quid quo loco infulciret? Quocirca Laylando non adverſor, qui tantùm de explicita tranſlatione locutus eſt, quam ipſe quoque nullam hîc eſſe fateor. [2] Impudens mendacium.

Ut ſapiant fatuæ fabrorum prandia Betæ,
O quam ſæpe petit vina piperque coquus?

Sed

Infanti melimela dato, fatuáſque mariſcas,
Nam mihi, quæ novit pungere, Chia ſapit.

---

[1] Quam hîc contrarietatem deprehendis? Nam ego utrumque verum eſſe credo, Græcos philoſophos primùm huc migraſſe, et ut locum ſibi commodiorem occupaſſe, et Saxones poſterioribus ſeculis, rerum in Anglia potitos, collapſam Græcorum ſcholam reparaſſe, et ad locum ſtudii elegiſſe. Alioqui, ſi id non ſenſerit hiſtoriolæ author, Britonum viz. temporibus Oxonienſe gymnaſium incepiſſe, quomodo academiam fundatione antiquiſſimam dixerit, quum conſtet, ſi à Saxonum temporibus tantùm ejus initium petendum ſit, Pariſienſe et Papienſe gymnaſia (ut cetera taceam) noſtro hoc, quod hodie floret, multo eſſe antiquiora? [2] Quas tu mihi hîc pugnantes objicis ſententias? [3] Verba ſunt pag. 389. *Quamvis hæc non expreſſe* etc. [4] Poſuit Oxonienſis pro quocunque modo indicare. [5] Adjectum eſt, ne, ſubeſſe aliquod involucrum, lector putaret. [6] Ne ſpecie quidem eo loci. [7] Non rationibus, ſed convitiis: non authoritate, ſed dicacitate pugnat.

His

*P.262.

Gualterus Burleus Merton. Colleg. alumnus.

His commentis pluſquam Theſſalicis, quibus quaſi ſepimento aliquo circumvallat omnia, lectori credulo imponit, oſque ſublinit, neque habens rationem ejus[1], ad quam ſcripſerit, neque plerorumque illorum ſcriptorum, quos memorat, authoritatem apponens, ſed tumida (inani tamen & ſterili) verborum jactatione præteriens omnia, tanquam [2]ſi librum illum ſuum nemo auſus eſſet attingere, nemo de eo ſciret judicare, *aut leoninis terroribus conſternatus, dubitaret aliquis vel de longe pavidus aſpicere, quaſi umbram metueret Orator, aut muſcam prætervolantem formidaret. Ita dum centones farcit, & huc atque illuc incertus fluctuat, ut hiſtoriolam ſuam incertam ſtatuat, ſcholamque Oxonienſem quam ſit antiquiorem faciat, præterquam quod operam ludit, & quod cupit non conſequitur, etiam fraudem ſuam detegit: & ne illam quidem, quam putat, gratiam apud ſuos obtinet, quos non poteſt magis credo demereri, quam quum verum, quum non fucatum, de Gymnaſio ſuo prædicaverit. Sed video nunquam recte cancros incedere. Ex iſtis tamen, non quam verba dant, ſed quam ipſe commentus eſt, ſummam colligit, nimirum Oxonienſe Gymnaſium à Græcis ipſis Philoſophis ortum, idque non longo poſt illorum Grekeladam adventum tempore originem ſumpſiſſe. Quam ſummam Burlei ſumma quum comprobatam velit, ex duobus alterum in medium adducit, ut vel hiſtoriola, vel Burleus[3] ipſe aperte erret: altera per Philoſophos Græcos Cricladenſes ſcholas

---

[1] Reginæ ſcil. ad quam Oxonienſis non ſcripſit.
[2] Meum forte ex tuis moribus æſtimas ingenium.
[3] Burlei locus pag. 390. optime ad inſtitutum facit. Nam ſi urbis condendæ authores fuerunt, quomodo huc, quæſo, niſi migratione à Græcoladienſi pago venerunt?

conſtitutas referente, altero *Oxonienſes per eoſdem ordinatas conſcribente, neutro tranſmigrationem interponente. Ita vir iſte diligenter ſupputat dotis modum, nec tamen ad rationem vocat ſponſæ ſcabiem. Erret dixi, quod à mendacii vocabulo abſtinere volui. Nam etſi tu, pro libidine tua, voces alios cum reprehenſione *Alpha*, nolumus tamen reſpondere *Betam*: etſi id juris de ſe permiſerit Marcialis. Scimus enim civilitatis eſſe nemini ſuum refricare vulnus, nec quæ dolent ea moleſtius contingere. Quod ſi in proximo fuerant Cricladenſes ſcholæ, contra quam Lelandus in commentariis ſenſerit, ut propter vicinitatem non ſit opus tranſlatione, cur non id fateris libere, ſed artibus uteris homo ἀγκυλομήτης, & magnus verſator in re puſilla, quæ indicium faciunt, te, neceſſitate & inopia cauſſæ coactum, aſtu agere, nec cauſſæ tuæ hiſtoriolam conſcientia teſte favere? Certe Jorenallenſis hiſtoriæ author *Lathelade* quidem (quæ ſua ætate dicebatur *Lechelade*) juxta Oxonium fuiſſe ſcribit: *Grekelade* vero in proximo fuiſſe, non item ſcribit. *Etſi in proximo[1] ſit non omnino abſimilis nominis fundulus (ut audio) de cujus jure ſuperioribus annis inter poſſeſſorem & Oxonienſes cives orta controverſia eſt, cujus nominis ſimilitudine decepti, in proximo fuiſſe Cricladenſem ſcholam ſomniant: non alia perſuaſione, quam qua Ariſtotelem Oxonii ſtuduiſſe[2] exiſtimant, quod fons quidam ejus nomine uſque appelletur: quum tamen inde natum videatur[3], quod ſcholaſtici quidam, propter fontem recubantes, & per herbam fuſi æſtivo tempore

*P. 263.

*P. 264.

Fons Ariſtotelis.

---

[1] Hic locus, tantum abeſt ut commoda philoſophis ſedes eſſe potuerit, ut æſtivis plerumque temporibus Tameſinis undis operiatur. [2] Quinam obſecro? [3] Materiæ melioris inopia ad hæc delyria confugiſti.

vaporis & refrigerii cauſſa[1], dum Ariſtotelis ſtudio liberalius incubuerant, ex ſtudii ratione nomen dederunt. Quamobrem non poſſum non cum illis inſigniter doctis viris, quos Oxonienſis ille memorat, conſentire, qui, ex hac hiſtoriola nihil, ad Oxonienſis inſtitutum probandum, colligi poſſe, affirmabant. Id rurſum tamen ſentio, ope Cantabrigienſis commentarii, cujus facit mentionem, effectum iri facile, ut ille ſcriberet, Cricladenſem ſcholam per Alphredum Oxonium eſſe tranſlatam. Quod, etſi in rem ſuam, ita vanum tamen judicat, *ut, eluſa, quæ ad inſtitutum ſuum faceret, tranſmigratione, Pendam[2], Merciorum[3] regem, inſolitis modis, miraque prope dixi rabie, perſequatur: quaſi ſemel malus ſemper malus[4]. Gul. Malmesb. in vita Gul. Rufi vehementer reprehendit juventutem Herberti, Norvicenſis epiſcopi, cognomento Luſingi, ſeu, ut in exemplari, Loſingi, propter adulationem, cujus tamen ſenectutem propter pietatem, & duo monaſteria condita, alterum Norwici, alterum Thetfordi in Norfolcia, magnis laudibus extulit. Et

*P. 265.

Penda.

---

[1] Non tam creduli ſunt Oxonienſes, ut ſomnianti credant, ubi optimorum authorum non accedit conſenſus. Atque ideo veſtra de Anaximandro, Anaxagora, Julio Cæſare, Beda, Penda, et aliis, commenta, a nigri codicis authore profecta, tanquam fabulamenta meritò derident. [2] Ex Nigelli fide (quæ nulla eſt) aſſerere eſt auſus, ſcholas illas, quæ Penda, ut dicis, authore Græcoladam Cantabrigia ſunt tranſlatæ, Aluredum Oxoniam in prima ejus inſtitutione tranſtuliſſe. [3] Vide pag. 565. [4] Ejus crudelem ac flagitioſam vitam, quæ tu hîc infarcis, minime excuſant. Nam, ut ſcribit Ranulphus, non ante 50um ætatis ſuæ annum rerum gubernaculis admotus eſt. Quo minus dubium eſt, quin qua improbitate priorem vitam tranſegit, eadem et reliquam finierit.

Henrici quinti poſterior ætas laudata, cujus prior reprehenſa fuit. Ut & Henrici Belloclerici, qui primis regni ſui annis omnibus inviſus, poſtremis omnibus chariſſimus exſtitit. Quid veſtrum fundatorem Aluredum commemorem, cujus omne tempus inſequens omnes laudarunt, juventutem tantum Neotus Abbas reprehendit? Malus homo eſt, qui nihil in vita boni fecit. Sæpiſſime mali bonum faciunt, non in bonitatis & virtutis rationem, ſed in reip. ſuæ ornamentum atque commodum. Quare quod fortuna Oxonienſi *P. 266. obtulit, quum non admiſerit, nec conſilium meo judicio ſumminiſtrabit. Imo vero ne requirat ille roſam, quæ præterierit, ut dici ſolet. ϗ γὰρ καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος, ut ait Heſiodus. Etenim in omnibus rebus opportunitas temporis optima eſt. Ita dixi, quid operoſa illa (ſi Diis placet) de Cricladenſibus ſcholis narratio longo ſermone loquitur, quidque ejus author ſenſerit: longe diverſum ſcilicet ab eo, quod commentus Oxonienſis eſt. Quod commentum tamen ſi verus hiſtoriolæ ſenſus non ſit, quorſum hiſtoriola tendat ſe neſcire, ingenue Oxonienſis confitetur. Nam ſenſiſſe forſan non male Oxonienſis hiſtoriolæ authorem Oxonienſis putat, ſed eloqui non potuiſſe propter infantiam idem exiſtimat: intentionem probat, ſed verba ſunt faſtidio, ut de Elwardo Gul. Mal. dixit in procemio. Atque ita poſtquam diu in dubiis varius ſe torquendo volutaverit, & longa ſine capite fabula ſpiritum exhauſerit, infulceritque quæcunque dormiens ſomniaverit (quod ſine offenſione dictum ſit) in dubio dubius hucuſque permanet: & *Scytharum more vagus, *P. 267. certas ſedes adhuc requirit: ſic ut remis ſit uſus an aura felicius, non eſt facile judicare. Itaque quum nihil eorum aſſerit, quæ in Aſſertione ſua ſe aſſerturum dicit, in eum id referre licet, quod Dion Caſſius lib.Hiſt. ſuæ 57. in Tyberium dictum refert, ab Auguſti morte nihil adhuc ejus nomine perſolventem. Narrat enim, quum funus quoddam per forum efferretur, acceſſiſſe quendam, & mortuo in aurem quid inſuſurraſſe: interrogatumque ab his, qui viderant, quidnam dixiſſet, reſpondiſſe, ſe juſſiſſe eum Auguſto indicare, nihil dum ejus nomine quenquam accepiſſe. Sunt tamen (dicet Oxonienſis) multa, quæ ſi non hactenus, at ſaltem deinceps relata, illuſtrare Oxonienſ. Academiam poſſunt: ex quibus hoc unum eſt, cujus ipſe in commentariis Aſſertionis antiquitatis Oxonienſis Academiæ meminit, quo aut antiquitatem Academiæ ſuæ, aut certe gloriam vendicet, ut ariolatur, nempe commemoratio nominis Oxonienſis Gymnaſii in Jure Canonico, libro Clementinarum quinto,* capite primo de Magiſtris: quo loco de Cantabrigienſi Gymnaſio mentio nulla eſt. At id ſi ſciret qui hoc ariolatur, de Oxonienſi Gymnaſio [1] fieri eo in loco mentionem, non in virtutis perfectioniſque laudem et memoriam, ſed in defectus imperfectioniſque notam & remedium, à mentione juris temperaſſet, nec tam magna de communi [2] totius orbis conſenſu (qui nullus eſt in eam rem, quam ille fingit) crepaſſet: legat [3] qui volet locum. Eadem ratione poterit etiam gloriari, de Oxonienſi Academia mentionem fieri in conſtitutionibus [4] provin-

Mentio Oxonienſis academiæ in Clementinis.

* P. 268.

---

[1] Hîc virus omne ſuum in noſtram academiam evomit.
[2] In generali concilio, nempe Viennenſi.
[3] Locum tranſcriptum lege pag. 566.
[4] Hæc conſtitutio fuit Tho. Arundelli, Cantuarienſis olim regnante Henrico 4°. archiepiſcopi, adverſus Wiclevi ſectatores, *Lolardos* famoſo nomine vocatos. Vixit Oxoniæ Wiclevus Edwardi tertii et Richardi 2i temporibus. Ejus oſſa 41°, poſtquam mortuus eſt, an-

cialib. tit. de Hær. etſi veritatis catholicæ profeſſione ceteras omnes academias veſtram anteire hiſtoriola veſtra contendat: & de Jo. Wickliffo ejus alumno anno ſalutis 1376. de quo plura leges in continuatione hiſtoriæ Ranulphi, à monacho quodam S. Albani anno 1378. conſcripta, quam alio nomine hiſtoriam ſancti Albani libro primo nomino: deque civibus Oxonienſibus, qui vos ſuo oppido & veſtra Academia[1] ſeditione pepulerunt anno Domini 1354: de diſ*cordia etiam *P. 269. anno à Chriſto nato 1264. regnante Henr. III. exorta (non dicam contra regem) ob quam Northamptonæ exſulaſtis[2], ut Ranulph. lib. VII. cap. XXXVII. & chron. Abindonenſe, quod Gualterus Hemingfordus Giſburn. ſcripſit, teſtes ſunt: de indigentiis[3] denique veſtris ſublevandis, & promotionibus conquirendis, quum eſſetis paupertate oppreſſi regnante Edwardo tertio, ut ex epiſtolis veſtris ad eundem regem intellexi, per quas Robertus de Stratforde, Academiæ veſtræ tum temporis Cancellarius (poſtea Angliæ Cancellarius) & cœtus Magiſtrorum orarunt regem, “ut dignaretur ad Benedi-“ctum XII. Ro. Pon. ſcribere, ut in creatione ſua pro “conſuetudine vellet providere Oxonienſi Academiæ

---

anno, Rom. Pontificis juſſu, effoſſa comburebantur.

[1] Hujuſce rei non nos, ſed eos pudeat, qui per inſidias (quod tu omittis) complures noſtrûm interfecere. Neque enim id noſtro vitio, ſed ipſorum perfidia, factum eſt. Vide pag. 527, et 566.

[2] De hoc exſilio nuſquam niſi apud te legi. Vide pag. 567.

[3] Πενία τὴν σοφίαν ἔλαχε· fereque ignava fit opulentia. Et, Ariſtophane teſte, multarum artium repertrix paupertas: quas nonnunquam rerum abundantia exſtinguit potius quam fovet. Ut vere de *penia* noſtra gloriari valeamus; tantum abeſt, ut ullo modo probroſa eſſe poſſit, quando ab omni luxu tutiſſime conſervet.

“de quibuſdam ſacerdotiis, quod eccleſiaſticis beneficiis carerent, & alios redditus in quotidianum victum non haberent: Utque moleſtias ingraveſcentes atque motus ex grandi & antiqua controverſia, nata inter dominum Gailardum de Mota, diaconum Cardinalem, Oxoniæque Archidiaconum, & Academiam Oxo*nienſem, ſedaret: Demum, ut per omnem modum, nocivum & peſtiferum, atque adeo novum concurſum ſcholarium ad oppidum Stamfordiæ, prætextu ſcholaſticæ diſciplinæ, tam in diſpendium ſtudii veſtri, quam in totius regni diſcordiarum ſeminarium generale, inhiberet. Quem concurſum quidam ex univerſitate veſtra, quos ea de pulvere produxit in viros, & honoribus pluribus decoravit, de corpore matris ſuæ perperam diviſi, non eo contenti, ad loca vetita, quæ ſibi eligerant, paſſim alliciebant & induxerunt. utor verbis epiſtolarum veſtrarum, quas Robertus de Paterna, vir Lincol. diœceſis, & publicus ſerviens Academiæ veſtræ (ut epiſtolæ veſtræ referunt) authoritate quorumdam Cardinalium tunc in Anglia, Epiſcopi Ceſtrenſis, & Archidiaconi Cantuarienſis papalis nuncii, vobis petentibus notarius publicus ſcripſit, qui in unum librum congeſſit non ſolum epiſtolas veſtræ Academiæ, ſed & publica inſtrumenta, & conciones Latinas examinatorias ſui temporis. Examinabantur enim per illa tempora ante à do*ctoribus theologicis, “quam de ſuggeſto pronunciabantur, propter Wickliffi doctrinam. De his inquam recordatio eſt & in hiſtoriis, & veſtris etiam, ut vocant, regiſtris. Quantum autem operæ impendit Jo. Pecham, archiep. Cantuar. ut vos ab uvis acerbis ad dulces revocaret, & Thomas de Bradwardin Cancellarius Lond. primo, poſtea archiepiſc. Cantuar. ut eodem vos reduceret et legendo,

*P. 270. *Hinc fortaſſe jusjurandum, ne quis Oxonienſis legat Stamfordiæ.*

Robertus de Paterna.

Conciones examinatæ olim.

*P. 271.

do, & opere, & libris inſcriptis *de cauſa Dei contra Pelagium*, & *de virtute cauſſarum* vobis relictis, & Robertus de Kelewarby, & Gul. Courtney ejuſdem eccleſiæ quoque archiepiſcopi, nolo hîc commemorare, ut nec multa alia, quæ ſciens honoris cauſſa prætereo. Tranſiliiſſem & iſta, niſi hiſtoriola veſtra huc urſiſſet, niſi res adegiſſet oſtendere, non [1] ſemper quæ de Academiis ſcribuntur, aut antiquitatem aut honorem commonſtrare: niſi Oxonienſis, non contentus ſuam produxiſſe antiquitatem, etiam Cantabrigienſem Academiam & ejus authorem elevaſſet atque contempſiſſet, alioſque, non merentes, laceraſſet, idque verbis perquam odioſis: ad * cujus rutam volui tamen mei ſermonis uti pulegio, atque ita hanc rem agere, ut ulcera non refricem, nævos tantum & verruculas attingam, atque hoc parcius & ſuſpenſa manu, ne quem dolorem inferam. Quod ſi ejus nominis ſola commemoratio tantam gloriam pareret, quantam tu exiſtimas, ad eum modum etiam ſtrigibus, maleficiſque mulieribus gloriandum fuit, quod de eis quoque coërcendis atque caſtigandis mentio eſt in legibus. At vero antiquitatem arguere [2] nullo modo poteſt, quia non ante Clementis quinti tempora, annis abhinc 264. recordatio ea cœpit. Sed de commemoratione nominis Oxonii in Clementinis, ſatis. De Oxonii nomine in Oxonienſi hiſtoriola, jam pauca dicam. In ea, quiſquis ejus author fuit, de authoribus Oxonii [3] nominis non recte

*P. 272.

Oxonii urbis nomen.

---

[1] Hoc ego non diffiteor. Sed quæ tu modo commemoraſti, adeo in Oxonienſ. non cedunt ignominiam, ut noſtram potius illuſtriorem reddant academiam. [2] At generalem eſſe univerſitatem oſtendit. pag. 566. [3] Oxonienſis hiſtoriolæ author per Latinum nomen *Oxoniam* Angloſaxonicum vocabulum Oxenford intelligi vult. Nec adeo

ſtu-

ſentit, quum Saxonas *Oxonium* appellaſſe dicat, quod prius[1] *Belloſitum* dicebatur. Etenim uſu & antiquorum gentis noſtræ ſcriptorum authoritate conſtat, Saxonas, urbes, à ſe nominatas, [2] **Ceaſtres** appellaſſe, aut
*P.273. à fluviis & vadis nomen * dediſſe: ut & Britannos ſuas (quibus muri erant) **Caeres** nominaſſe. Itaque [3]ſi à Britannis conſtituta aut nominata urbs eſſet, **Caeroxon** diceretur: ſin à Saxonibus, **Oxencheſter**, aut **Oxenforde**, ab *Oxonio* (priori, non antiquo tamen, nomine) & **Forde** vocaretur, non *Oxonium*. Sed video tamen, qua[4] ad antiquitatem tendat Oxonienſis, nempe per Britannicum nomen **Caerpenuhelgoit**, quod *Oxonium* appellatum fuiſſe Galfr. Monemutenſis libro primo de origine Britannorum author eſt. Quanquam in aliquot manuſcriptis codicibus **Kaerpenhuelgoid** ſcriptum obſervo. Sed id me parum movet, cum propter diſtantiam loci, tum quod in eadem hiſtoria, ab Eulogii

---

ſtupidus erat, ut, *Oxoniam* (quæ vox Latino more formata eſt) Saxonicum vocabulum eſſe, putaret: ſed eam potius, quam patria lingua *Oxonia* ſignificaret. 1 *Belliſitum*, quum ſit vocabulum Latinum, à Britonibus patria lingua uſurpatum eſſe non credo, ſed aliud potius, quod ejus vocis ſignificationem exprimeret. 2 Non recte colligis, Saxonicum ideo non eſſe nomen, quia in **ceaſtre** non deſinit. Nam et aliæ complures urbes, eædemque non incelebres, ſunt, quas Saxones **ceaſtres** non appellarunt: ut **Wallingforde, Stamforde, Salesbury, Lychfeld, Northampton, Yorke, Nottingham, Canterbury, Lincolne, Warwyk, Derby,** et aliæ, quæ tamen ante Saxonum huc adventum floruere. 3 Non recte concludis. Nam **Oxon**, vox mere Saxonica eſt, ideo priſcis Britannis incognita fuit. **Caerichen** potius diceretur, quæ vox plane Britannica eſt. 4 Nihil minus. Nam quæ tu (dum digrediendi occaſionem libenter captas) parerga adducis, quaſi cum propria umbra certamen ſuſcepiſſes, ego antea æque ac tu noveram.

hiſtoriarum ſcriptore de geſtis Britonum relata, *Exceſtriam* lego. Sic, ut apud Monemutenſem non *Oxoniam*, ſed *Exoniam*, ſit legendum, facili errore: etſi liber ille Monemutenſis, qui hodie impreſſus circumfertur, aliis in locis fœdis erroribus, atque alienis diſſonantibuſque ſit corruptiſſimus. Eulogii enim libro quinto (quem *monachus Cantuarienſis, non Maildunenſis, ut Lelandus ait, ſcripſit) ubi de Arvirago ſermo eſt, ſic ſcribitur. “Veſpaſianus, mare ſulcans, ut “portum Dovoriæ applicuerat, ab Arvirago prohibi“tus, iterum mare repetit, & ad portum Totoneſiæ “applicavit. Villam vero Exceſtriæ per dies ſeptem “obſedit, quæ tunc vocabatur **Caerpenhuelgoit.** Hæc Eulogium. Eodem pertinet, quod in quinque diverſis exemplaribus manuſcriptis Galfridi *Exoniam* lego eo in loco. Haud diſpari errore facile ſeduci poteris apud Mathæum Pariſium in hiſtoria majori, anno nongenteſimo ſexageſimo octavo, ubi, Scribæ errore, leges, Edgarum Oxoniæ congregatis monachis Sidemannum præfeciſſe, quum in exemplaribus verioribus Florilegi *Exoniæ* legitur: Et in ſtatutis quoque Edwardi tertii impreſſis, in quibus attribuuntur parlamento anni quinquageſimi, quæ conſtituta ſunt anno quinquageſimo primo, ut ex archivis Regiis in arce Londinenſi, & Jo. Fabiano parte ſeptima ſcire licet. Demum in publicis regni ſtatutis, vulgari *noſtra lingua excuſis, & anno Richardi ſecundi XII. Cantabrigiæ in plebiſſcito conditis, mendum ſubeſt. Etenim capite XIII. in ipſo titulo legitur *Cantuariæ* pro *Cantabrigiæ*: magna certe Cantabrigienſis Academiæ injuria, & veritatis diſpendio. Hoc intelligo ex Charta optimi Principis Henrici ſexti ad Academiam Cantabrigienſem, data anno regni ſui triceſimo ſeptimo, in qua facit mentionem ejus Par-

*P. 274.

Errata codicum.

*P. 275.

Parlamenti, atque ad verbum recitat quæ continentur in eodem capite decimo tertio. Error natus videtur ex brevitate ſcribendi *Cant.* quod oſcitanti, atque parum diligenter expendenti, lectori, tum ad Cantabrigiam, tum ad Cantuariam referri poteſt. Tanti eſt, omnia expendiſſe accuratius. Sed de corruptione nominum ſatis. *Ob diſtantiam loci* dixi, quod Oxonia quidem longiſſime abeſt à Totoneſiaco littore, Exonia vero prope, ſedecim tantum paſſuum millibus. Hæc tamen ſic dico, ut non ſentiam, urbem multis retro annis non fuiſſe: aut *Oxoniam* non appellatam eſſe, ſed à
*P. 276. Saxonibus id * nomen poſitum non fuiſſe: nec Gymnaſium ab antiquis temporibus & cum primordiis urbis inceptum eſſe: quod tu tamen antiquitatis urbis commemoratione ſequeris. Qua in re quoque cares arte, ô Oxonienſis. Quamobrem dum fugis culpam, incidis in vitium, ut Q. Horatius Flaccus ait.

In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.

Præterea, neque *Belloſitum* proprio nomine, ſed communi, credo, propter loci amœnitatem, inditum: ut
Caleva. nec *Calevam* ab Antonino vocatum exiſtimem, quod Lelandus tuus, non contemnendus, ut ais, antiquarius, reclamet, & id plane neget; etſi Baleus centuria decima, titulo tertio, de Oleno Calevo, ex ſuſpicione Geſneri, aiat. Sed ita tamen, ut, *ferunt,* dicat, affirmet nihil. Nam, Lelando authore, *Wallingfordiam,* non *Oxonium, Caleva* ſignificat. Quo magis novum videtur, quoſdam Oxonienſes jam dudum in lexicis tradidiſſe, quo puerorum animis id altius inſideat, & in ipſa viſcera & medullas juventutis imbibatur, *Calenam Oxonium* eſſe: in qua primam & præcipuam totius Chri-
*P. 277. * ſtiani orbis Academiam exſiſtere dicunt: quum tamen

men jam multis argumentis comprobavimus, Cantabrigiam fuiſſe primam & præcipuam in Britannia, & ſub fine hujus libri multas Oxonienſi antiquiores eſſe edocebimus. Quod certe propter hiſtoriæ veritatem magis, quam propter authoritatem Oxonienſ. minuendam, dico[1], quod in omnibus refugio. Etenim ex animo univerſitates amo atque colo, ut certe debemus omnes. Antiquiſſimum[2] Oxonii nomen, **Ridocen** exiſtimo, idque ex Monemutenſis libro ſeptimo, & Eulogio hiſtoriarum[3] de feſto Arthuri libro quinto. Quibus locis[4] de Boſo, Ridocenſi conſule (quo vocabulo Fabius Quæſtor de geſtis Anglorum *Comitem*[5] ſignificari ſcribit, & Gulielmus Malmesburienſis in titulo & præfationis exordio in hiſtoriam novellam ad Robertum Glouceſtriæ comitem exemplo confirmat) faciunt mentionem. In quibus locis uterque ſcriptor **Ridocen**, *Oxenofordiam* interpretatur. De eo Boſo, de vado Boum, mentio quoque fit apud Galfrid. Monem. libro ſeptimo, quo *magis intelligas, quum de vado Boum hoc in loco dicat, de Oxenofordia quoque in illis dictum eſſe. Sed utut eſt, ubicunque de Oxonio, ſive eo, ſive antiquiori nomine, mentio eſt ante Aluredi tem-

*P. 278.

---

[1] Quæ virulenta lingua inflixit vulnera, non temere perſanantur blanditiis. [2] Britonum temporibus **Caer Memprise** et **Caerboſo** fuiſſe nominatum, et **Ridochen** novitium eſſe vocabulum, pag. 568. docet. [3] Mauricius. [4] Cur hîc de Cantabrigia ejuſque conſule, ſi quem habuerat, ſilentium eſt? [5] Tametſi hæc vera ſint, non conſequitur tamen, propterea Arturianis temporibus in uſu fuiſſe vocabulum, ni probare poſſis, eos hiſtoriarum ſcriptores Arthuri etiam temporibus vixiſſe. Poſſumus enim de antiquiſſimis ſcribentes noſtri ſeculi verbis uti. Et ideo ex hac authoritate non potes firma aliqua conſequutione nominis antiquitatem ultra ſcriptoris ſeculum extendere.

pora, de Gymnaſio, quod [1] ſciam, verbum nullum: omnibus propemodum poſt Ranulphum, qui circa annum Domini 1363. vixit, quos ego hactenus vidi (vidi autem plurimos) Aluredum authorem agnoſcentibus, etiam Graio ipſo conſentiente, qui Gallice fideliter, ſed rudiori Idiomate, ſcripſit, uti & Joannes de Monteville eques, qui anno ſalutis 1367. itinerarium Hieroſolymitanum ſcripſit Gallice, & multi alii noſtri, pro more & inſtituto Gul. Neuſtrii, Gallizantes, ut alio loco diximus. Is, inquam, Graius in Scala Chronica, in vita Aluredi, ſic habet. **Ceſti [2] Roi Alured fiſt eſtablir le univerſite de Oxenforde.** id eſt, *iſte rex Aluredus ſtabiliri fecit Academiam Oxonienſem.* In qua ſententia etiam Lelandus tuus eſt, qui, in verbo *Iſiacus*, in comment. in Cyg. cantionem, ſcribit, alios, præter hiſto-
* P. 279. riolæ Oxonienſis authorem, * approbatæ fidei ſcriptores, inſtitutionem ſcholarum Iſiacarum manifeſte Alphredo aſcribere. Nec [3] certe unquam legi, tantæ eſſe antiquitatis Oxonium, quantæ eſt Cricladum, quod bona fide refero, niſi apud te Oxonienſis. Propemodum dixi, quod non omnes, qui poſt eum fuerunt, cum illo

---

[1] Iſtud ni addidiſſes, in manifeſto certe mendacio te deprehendiſſem. Vide pag. 568. ubi apertum habes ex Gyraldo teſtimonium, quale nullum apud probatos authores exſtare putabas, Oxonienſe gymnaſium Britonum temporibus, multis ante Alfredi ætatem ſeculis, floruiſſe. [2] Hoc ego in aſſertione mea pag. 387. & 391. non diſſimulo. [3] Si de veteri illa Græcolada loqueris, Græcorum aliquando ſcholis inſigni, nunquam tale quicquam à me aſſertum eſt: ſin de commentitia illa Crikeladenſi ſchola, quam fingunt tui à Penda, Merciorum regulo, inſtitutam, quaſique coloniam à Cantabrigienſi gymnaſio ductam, talem omnino non agnoſco. tantum abeſt, ut putem cum noſtra poſſe de antiquitate contendere.

cenſuerunt. Quod[1] ſi qui antiquiores ſcriptores, aut alii quam nos vidimus, qui multi ſunt, olim celebres, jam ſuppreſſi, aut ignorantia vulgi in excidio Monaſteriorum noſtri temporis conſumpti, ſuperioribus ſeculis ſuperfuiſſent, qui alium Oxonienſis Gymnaſii conditorem in ſcriptis reliquiſſent, id indubie aut Polydorus, aut ante eum Ranulphus, eo tempore viventes, quo boni libri ſupereſſent, aut hiſtoria magna Jorenallenſis, qui alia initia, quam Aluredi tempora, non intellexerant, aut alius quiſquam patefeciſſet: maxime noſtri temporis Baleus[2], Lelandus, & ante hos Polydorus, qui ſcio non diſſimulaſſent, ſi alia principia legiſſent, præcipue vero Polydorus Vergilius, ſi vel in incerto authore id deprehendiſſet, *ut Anglicæ hiſtoriæ lib. V. de Cantabrigienſi antiquitate fecerat: profeſſus lib. I. hiſtoriæ ſuæ, nova & vetera, certa & incerta, particulatim proferenda, ut quo plus ipſe laboris hauriat, hoc plus legentes voluptatis capiant, quum legendo alia fide, alia gratia, alia joco digna annotarint.

* P. 280.

Aluredus non reſtituit ſcholas Oxonienſes.

Verum tu, quum nec philoſophos authores retinere poſſis propter hiſtoriæ vanitatem, nec Aluredum conditorem retinere vis propter recentem ætatem, quem tamen relinquere non ſit futurum commodum, quod

---

[1] Paucis hîc mutatis, rationem hanc ſic retorquere potero. *Quod ſi qui* c. *ſuperfuiſſent, qui Cantabrum academiæ Cantabrigienſis inſtitutorem ſcriptis declaraſſent, id indubie aut Polydorus* c. *aut alius quiſpiam approbatæ fidei ſcriptor, patefeciſſet: maxime* c. *qui ſcio non diſſimulaſſent, ſi apud vetuſtum aliquem et certæ fidei ſcriptorem* (*nam ex incerto quid certi colligas?*) *reperiſſent.*

[2] At noſtrum gymnaſium, præter eos, quos in aſſertione teſtes adduxi, etiam ipſum Merlini apud Alexandrum Neckam de eo vaticinium, cujus Sylveſter Gyraldus meminit, Britonum temporibus fuiſſe perſpicue declarat.

alium fundatorem neſcias, non inſtitutorem eum, ſed ſcholæ veſtræ reſtauratorem tantum facis. Sed unde id, quæſo te? Certe ne univerſus quidem ille libellus tuus omnibus artibus ϗ χειμερινῷ ὀνειρῷ (ut Luciani verba referam) id vel una ſolida ratione comprobat, nec Oxonienſis hiſtoriola narratione ſua quantumvis operoſa (ut tuo verbo utar) ullo perantiquarum, quas vocat, hiſtoriarum teſtimonio explicat, aut uno tantum argumento confirmat. Imo, ne per umbram quidem
*P.281. in ea univerſa de Aluredo fieri *[1] mentionem, Lelandus in commentariis tradit[2]. Id quod & tu confirmas quoque, quum dicas: “Sed interim nullam de Al-“phredo mentionem facit (hiſtoriola) quem utique ſi-“lentio non præteriiſſet, ſi primus ille Academiæ no-“ſtræ conditor fuiſſet. Quod ſi reparatio [3] tantum eſſet (ut tu ſolus arbitraris, & ex te docti alii) & non inſtitutio, fuiſſet id commodis verbis ab hiſtoricis aliquibus expreſſum atque explicatum, ut eſt in hiſt. mag. Jorenallenſi, in vita Aluredi, reparatio urbis Londini hiſce verbis. “Idem rex” (Aluredus) “poſt incendium “urbium” (per Danos) “poſt ſtrages populorum, Lon-

---

1 Expreſſam. 2 Ipſe hæc omnia vera eſſe fateor, ſi de expreſſa mentione loquare: alioqui, quis dubitat, de renovatione illa per Alfredum intelligere hiſtoriolæ authorem, quum Belliſitum ad locum ſtudii elegiſſe Saxones ſcribit? 3 Quid hanc reparationem expreſſius probare poteſt, quam quod Oxoniam, quæ hodie florentem habet academiam, etiam regnantibus antiquis Britannis, literarum ſtudiis floruiſſe comprobaverimus? Quanquam Laylandus quoque, ut de Roſſo taceam, Aluredianæ hujus reparationis expreſſam facit mentionem, ut in aſſertione videre eſt, quum pium Alphredum literas ſuis ſedibus Oxoniæ reſtituiſſe ſcribit. Quare non ſolus (ut tu affirmas) Alfredi inſtitutionem, quæcunque illa fuerat, reparationem voco.

"don reparavit, & habitabilem eam fecit. Non autem fuiſſe Oxonienſium ſcholarum reſtaurationem, ſed inſtitutionem primam, authores ſunt eadem hiſtoria Jorenallenſis in vita Aluredi, & Ranulphus Ceſtrenſis lib. VI. & ejus ſequaces, qui multi[1] ſunt, iſtis verbis. "Scholas publicas variarum artium apud Oxoniam pri-"mus inſtituit. Et in epitome hiſtorica rerum geſtarum principum, verſu conſcripta, memoriali,

Oxoniis flores Alured fert iſte priores. *P. 282.

Qui verſus hodie aſcribitur Huntudonenſibus illis ex li. V. quo major fides ſit in hac re, quorum primus eſt:

Nobilitas innata tibi probitatis honorem,

& qui ſequuntur: ut ſemper aliquid addit & pervertit poſteritas. Mitto Hiſtoriam Burienſem, quam *regiam* vocas, Ranulphi ſimiam, & ceteros hujus ſententiæ omnes. Quæ verba, *primus inſtituit*, & *priores*, manifeſte docent, fuiſſe *fundationem*, non *reparationem*, primumque conditorem fuiſſe Aluredum. Nam ſi primus fuit, non præceſſit alius: & quod jam primo inſtitutum eſt, nemo eodem tempore reſtauratum dicet præter te. Cujus rei non aliam confirmationem petam, quam ex libro tuo. Scribis enim ex Rouſſo, Aluredum primo, aut ſummum ſecundo, regni ſui anno *univerſitatis Aulam* fundaſſe, & eodem tempore in univerſitatis veſtræ fundationem, ut [2]bona pars ſcriptorum aſtruit; reſtaurationem, ut tu ſolus exiſtimas, incubuiſſe. Addis, Joannem Scotum, Aluredi Sacellanum, *P.283. primum fuiſſe, qui bonas *literas & ingenuas artes [1] apud vos profeſſus eſt, ſic ut ea præſtiterit vobis, quæ Alcuinus Lutetianis. Ad hæc, ais, Aluredum nullis pepercisse ſumptibus, quo bonas literas in Academia ſua veluti ſubnaſcentes proveheret: & artium ſtudia in ipſis Academiæ veſtræ initiis (quæ non uno ſolo loco, ſed univerſo libello tuo, Aluredo tribuis) ferbuiſſe. Siquidem commentitiæ illi veſtræ fundationis hiſtoriolæ minimam videris fidem adhibere, qui concedis, Cantabrigienſem ſcholam, ut Grammaticalem, veſtra univerſitate eſſe antiquiorem: quique ab antiquis illis & infantibus initiis deficis, quorum ſenſum vix dum bene concipis, & ad altera illa Aluredi, tanquam ad ſacram anchoram, per omnem librum, perque omnes ſermones atque ſcriptiones, confugis. Dicis præterea,

---

[1] Multo plures ſunt, qui particulam (primus) omittunt, ut Baleus, Laylandus, Lilius, Polydorus, author ſcalæ mundi Tho. Graius. c. Illi autem, quos tu hîc producis, ob diuturnam ſcholarum deſolationem Britannicum principium pro nullo habebant. Vide pag. 391. Ideoque collapſæ ſcholæ renovatio non abſurde inſtitutio dicta eſt: quum tamen à reparatione nihil omnino differat. [2] Unde id contigerit

---

rit in aſſert.pag.391. ſatis ſuperque oſtenſum eſt. [1] Cum iſtis pugnare illud putas, quod ego dico, fuiſſe viz. ante Alfredi ætatem, Britonum temporibus, Oxonienſem academiam: quæ tamen conſiſtere ſimul poſſunt. Nam totus hic ſermo noſter de Aluirediana fundatione perinde eſt inſtitutus, ac ſi non alia fuiſſet antiquior; Britannica nihilominus illa academiæ noſtræ initia retineo ac defendo, ſed ita tamen, ut intra quæſtionis limites me, quoad per te licet, contineam, quæ non de Britannico, ſed Saxonico, principio propoſita eſt: atque hoc mihi in hac concertatione retinendum decrevi, non quod illud alterum vanum ac commentitium putaverim, ſed quod hoc ad victoriam obtinendam ſatis eſſe noverim. Quorſum enim in Britannicis initiis exquirendis longius immorari neceſſum erat, quum tu academiæ tuæ initium ultra Edwardi ſenioris ætatem proferre non poteras? Hæc ita ſe habere aperte declarant mea in aſſertione verba pag.411. *Sed miſſa Cantabrigienſis academiæ origine*, c.

Polydorum, libro V. Anglicæ hiſtoriæ, ſcribere, Oxoniam ſtatim à principio multo celeberrimam fuiſſe. Cui & tu eodem in loco ſuccinis quoque, & ab ipſa ſtatim inſtitutione longe celeberrimam fuiſſe ſcribis. Ita celebritati totus intentus, initia *imprudens confiteris, *P. 284. & dum caſtellum defendis, urbem prodis, quum nec tu (ut confeſſio tua docet, etiam ſi verbis rem diſſimules ſub initio commentarii tui, & poſtea tui oblitus, alio per imprudentiam dilaberis) nec alii, quos citas, alium Academiæ veſtræ conditorem quam Aluredum cognoſcatis. Sed promovebo cauſſam tuam quo modo poſſum, ut deſiderio tuo pluſculum etiam, quam concedit res, elargiar, reſpondeboque ex hiſt. mag. Jorenal. ad [1] iſtum modum. "Licet, tempore Aluredi "regis, in toto occidentali regno Grammatica à nullo "docebatur, tamen ante tempus ejus in aliis regni par"tibus, in civitate videlicet legionum in Sowthwallia, "modo *Carleonum* dicta, fuerunt aſtrologi & philoſo"phi in omni arte eruditi, ut Galfridus Monemutenſis "ſupra in libro ſuo de proceſſu regis Arthuri ſatis com"memorat evidenter". Et paucis de Beda interpoſitis, hæc ſubjungit. "Sed, ſecundum quoſdam, adhuc an"te iſta" ([2] Bedæ) "tempora fuerunt duo ſtudia, **Cirk**"**lade** & **Lathelade**, quæ modo vocatur **Lechelade**, juxta "*Oxoniam. *P. 285. Hactenus Jorenall. hiſt. In qua illud primo diligenter occurrit advertendum, hiſtoriam teſtari, [3] non fuiſſe olim ante Aluredi ætatem Oxonienſe

---

[1] Re ipſa, qua lædere ſtudes, cauſſam noſtram promoves. [2] Vafre hîc Bedæ nomen interpoſitum eſſe videbis pag. 569. [3] Hoc, opinor, inde colligis, quod dicat, tempore Aluredi regis in toto occidentali regno grammaticam neminem docuiſſe: quaſi Oxonium Occidentalium Saxonum, et non Merciorum, urbs fuerit.

ſtu-

Cricladenſia ſtudia deleta.

*P. 286.

ſtudium, (quod fundatum dicit ab Aluredo) ſed fuiſſe ante Aluredi tempora in aliis regni partibus Carleoni ſtudium, fuiſſe ante Bedæ tempora Cirkladenſe & Latheladenſe ſtudium. Neque hæc tamen abſolute, ſed *ſecundum quoſdam*, quod perinde eſt atque illud, *fertur*, Oxonienſis hiſtoriolæ. Et quum *fuiſſe* [1] dixit, *non eſſe* intellexit, eo plane ſenſu quo Ovid. quinto de Triſtibus, *Nos quoque floruimus*: & Vergilius Maro Æneid. ſecundo, *Fuimus Troes, fuit Ilium & ingens gloria Teucrorum.* Iſtis enim verbis periiſſe notat, nec jam tum fuiſſe: herbamque eſſe ubi iſta erant, nec veſtigia quidem ſupereſſe. Ex quo & illud quoque ſequitur neceſſario: Si deletæ [2] eſſent Cirkladenſes ſcholæ ante Aluredi tempora, neque Oxonienſes ſcholas ex eis oriri, neque per tranſlationem naſci aut augeri, aut ab Aluredo reſtaurari, quum non eſſent * prius à philoſophis ortæ, neque ob vicinitatem (ſi id jam monitus poſthac [3] cauſſaveris: nam poſt malam ſegetem ſerendum tibi ſæpius puto) coaleſcere potuiſſe. Huic & illud quoque ſecundo loco accedit expendendum ex hiſtoria, tempore [4] Aluredi nullam fuiſſe ſcholam Grammaticalem ne per totum quidem occidentale regnum. Quod certe multo magis diceres, ſi ipſam Aluredi epiſtolam (in qua ſui temporis inſcitiam dolet) ſapientiæ ejus verum teſtimonium, ad Werferthum Wigornenſem (ſeu Wictiorum) epiſcopum, à Boſelo (qui primus fuit) duodecimum, & circa annum Domini octingenteſimum nonageſimum quartum ſedentem, legeres. Præfixa eſt epiſtola Paſtorali Gregorii, quod ex Latino in Saxonicum Aluredus ipſe vertit, & ad Werferthum, ut ad aliorum regni ſui Weſtſaxonici[1] primorum Epiſcoporum ſedes, unum, in Cathedrali ſua cujuſque eccleſiæ conſervandum, miſit, *addita mancuſsa argenti una* (ut eſt in quibuſdam codicibus) *addito pugillari aureo, in quo eſſet manca auri*, ut apud Guliel. *Malm. in vita Aluredi: *addito* [2]**an aeſtel**, *id eſt, pugillari*, ut idem Gul. transfert, *in quo ſunt mancuſſæ quinquaginta*, ut in ipſa Aluredi præfatione Saxonica legitur: quod regium magis eſſe videtur. ⁊ ꞇo ælcum biꞅceop ꞅꞇole (inquit) on minum ƿice: ƿille an on ꞅenꝺan. ⁊ on ælcƿe bið an æꞅꞇel ꞅe bið on ꝼiꝼꞇiᵹūme monceꞅꞅa. Quæ ſic interpretor: *Et unicuique ſedi epiſcopali regni mei volo unum* (librum) *mittere, & unicuique* (libro) *pugillarem unum addere, in quo ſunt mancuſsæ quinquaginta*. Mancuſſa autem valebat monetæ Anglicæ ſolidos duos, denarios ſex,

---

[1] Tuus igitur Nigellus plane mentitur, qui, commentitium illud Crekeladienſe ſtudium ad Aluredi uſque tempora ſuperfuiſſe, ſcribit, et ab eodem Oxoniam tranſlatum eſſe. Sed mendacem memorem eſſe oportet.

[2] Concedo hæc omnia. Nec uſquam dixi, Aluredianas ſcholas à Græcoladienſi ſtudio incepiſſe; aut Aluredi ætate aliquam ab eo tranſlationem factam: aut ſcholas per illum Græcoladienſes reparatas. De Græcis tamen philoſophis, longe ante hanc Aluredi inſtitutionem, non ſolùm ex hiſtoriolæ noſtræ, quam adeo contemnis, ſed aliorum etiam, non contemnendorum, fide, quod ſatis eſt, diximus. Tu jam novam ordire ſationem, aut infrugiferam tondes meſſem.

[3] Congruè diceres, *cauſſatus fueris*.

[4] Quid tu inde ſperas bo-

Mancuſſa.

*P. 287.

æꞅꞇel.

---

boni, quum Oxonia non ad Weſtſaxonum, ſed Merciorum, regnum pertinuerit, in quo non tantum Grammatici, ſed et alii quoque omnifariam docti Alfredi temporibus habebantur. Atque inde Werfridum, ſive, ut tu appellas, Werferthum, è Mercia, viz. eundem Alfredum, ad ſe vocaſſe conſtet. [1] Cur hæc adducas non video, niſi forſan, tibi contrarius, non ſolùm Oxoniam, ſed et totam Merciorum provinciam, ad Weſtſaxonum regnum pertinuiſſe ſimiliter affirmes. [2] Nugatur à propoſito.

ut Tho. Sprottæus (ſeu, ut Lelandus in comment. in *Doroverno*, Spottæus,) vult in chronicis anno ſeptingenteſimo ſexageſimo quarto. Continet etenim triginta denarios. Etenim, authore Ælfrico Abbate (qui Sprottæo multo eſt antiquior) in extremo fine Grammaticæ ſuæ Saxonicæ, Libra On leꝺen, ẏꞅ punꝺ on enᵹlıꞅc. *P.288. ꝼıꝼ *peneᵹaꞅ ᵹemacıᵹað ænne ꞅcıllınᵹe. ⁊ xxx. peneᵹa ænne mancꞅ. hoc eſt, "libra *Latine*, **Punꝺ** *eſt Anglice: quinque denarii faciunt unum ſolidum: & triginta denarii unam mancuſſam*; quæ ex eo nomen habere videtur, quod manu cuſa ſit: de qua qui plura velit, leges Saxonicas Anglorum & Danorum legat: quibus ut Norfolciæ, Cantabrigiæ, & Deiræ populus uſus eſt, quod Dani & Norwegii ea loca habitarunt, ita Gul. Normannus ſub initio principatus ſui vel maxime approbarit, uſque dum Angliæ proceres ab eo impetrarunt, ut avitis & ſancti Edwardi legibus uterentur, authore Thoma Rudborno. Illud interim ſcire licet, *Solidus.* aliam fuiſſe rationem ſolidorum ætate Ælfrici quam noſtra. Nam per ea tempora triginta denarii faciebant ſex ſolidos, noſtra vero & Sprottæi, duos tantum & ſemiſſem. Sed de mancuſſa ſatis, redeo ad librum. Quem ipſum ab Aluredo miſſum adhuc ſuperſtitem vidimus anno ſalutis 1566. una cum præfatione, ſeu epi*P.289.ſtola, & propter antiquitatem venerati ſumus. Ex ea epiſtola, ſeu præfatione, Gul. Malmesb. multa in vitam Aluredi tranſcripſit, deque paſtorali multa monumentis ſuis tradidit. At ſi toto occidentali regno ſcholæ erant nullæ, ubi Oxonienſes erant[1]? Si tempore Alu-

Oxonienſis ſchola author non fuit Aluredus.

---

[1] Ubi nunc ſunt. Nam, ut ſæpe dixi, et tu poſtea fateris, tui forſan oblitus, ea urbs non Weſtſaxonum ſed Merciorum erat. Vide Florilegi locum pag. 569. Qnanquam hæc tua alioqui parum efficax eſt ratio. Nam, ut tibi conce-

ceredi nullæ, quomodo potuit Aluredus ſcholæ veſtræ author eſſe? quomodo adjutor? Quod ſi ejus author non fuerat, ubi Higdeni tui, ubi hiſt. regiæ Higdeni mimi, & aliorum ejus ſequacium, de Oxonienſis ſcholæ authore Aluredo, de artium varietate, de privilegiorum multitudine, commentum[1]? Scribunt enim iſti, Aluredum Oxonienſem Academiam condidiſſe, & multis privilegiis[2] urbem inſigniviſſe: quæ certe alia non ſunt, quam mera figmenta, ſtudio in gloriam Oxonienſis Academiæ aut Neoti, ut paulo poſt dicemus, confiƈta. Nam Aſſerus Aluredi Sacellanus[3], Capgravius, & Osbernus in vita S. Neoti, Hen. Huntud. & Gul. Malmesb. de geſtis Alphredi, ſcholæ Anglorum Romæ (quam Ine rex conſtruxit, & Ethelwolphus, Aluredi * pater, reparavit) privilegiis pontificiis, intercedente Alphredo[4], donatæ meminerunt, non Oxonienſis ſcholæ ab Aluredo exſtruƈtæ, aut privilegiis conceſſis munitæ. Ut non addam, veri non eſſe ſimile,

Schola Romana.

* P. 290.

---

cedam, nullum in regno Weſtſaxonum fuiſſe, qui tum temporis grammaticam doceret, quando ita Alfredus de grammaticorum inopia conquerebatur, potuit tamen, mox poſt illam querelam, in hujus indigentiæ remedium, noſtram academiam exſtruere, dato, quod illius regni urbs fuerat, aut ei condendæ ibidem academiæ poteſtatem rex Merciorum fecerat.

[1] Quem hîc triumphum inſtituit ante partam viƈtoriam?

[2] Sinito, quæſo, ſalva nobis Alfredi privilegia, donec tu ejus inſtitutionem fiƈtitiam eſſe comprobaveris.

[3] Solidioribus utere argumentis: nam hæc jaƈta ab eo fundamenta ne labefaƈtant quidem, tantum abeſt ut evertant.

[4] Hoc tantùm probat, illis ſcriptoribus ſtudio potius fuiſſe res geſtas Alfredi, paucis cognitas, quam publicas et omnibus notas, in ſcripta referre. Succeſſerunt tamen, qui, quod ab iſtis omiſſum eſt, in omnem uſque poſteritatem tranſmiſere.

ut primo, aut ſummum ſecundo, anno regni Aluredi Oxonienſe Gymnaſium ab Aluredo conſtruatur: tum quod per ea tempora Burrhedus, Merciorum[1] rex, qui ad annos viginti duos Merciis imperaſſet, jam tum imperavit, nec ante tertium Aluredi annum à Danis regno eſt expulſus, ut Henr. Huntud. lib. de geſt. Angl. V. memorat: tum quod probabile[2] non eſt, Aluredum voluiſſe Gymnaſium conſtituere regno non ſuo. Nam Oxonium in regno Merciorum fuit. Et ſi maxime voluit, non tamen potuit[3], quod de latibulis potius illis diebus cogitandum illi fuit, quam de Academiis: & quid haberet quod ederet, quam quid conſtrueret, curandum. Quod autem ſuaſu Neoti Oxonienſe ſtudium ab Aluredo conſtitutum à ſcriptoribus quibuſdam traditur, vanum commentum judicatur, quum jam tum *P.291. mortuus Neotus eſt, *quum Polydorus[4] ſuaſiſſe ſcribit XXIII. videlicet anno regni Aluredi, & per ſpeciem tantum ſeu viſum, ut Aſſerus ſcribit, aliquando apparuit Aluredo: etſi per primos annos juventutem Aluredi vivus reprehenderat. Proinde per errorem ſcri-

Quo errore factum, ut Aluredus ſcholæ Oxon. author habeatur.

---

[1] Quod paulo ſuperius negaras, modo affirmas: nempe Oxoniam ad Merciorum regnum, non Weſtſaxonum, pertinuiſſe. [2] Tu contra ſentis pag. 118. Quam igitur probabile eſt, Cantabrum, patria exſulem, academiam veſtram in regno non ſuo condidiſſe? Vide pag. 570. [3] Secundo regni ſui anno à bellicis tumultibus liberatum ſtudiis vacaſſe ex Florilego oſtendimus. Nec ſummis difficultatibus in Ethelingia deliteſcens ante ſeptimum regni ejus annum premebatur, ut ex Aſſero, Florilego, Hovedeno, et aliis liquet. Vide pag. 556. [4] Si Polydorus erraverit, quid ad me, quem in hac parte peccaſſe non oſtendes (qui primo aut 2° (ſummum) regni ejus anno conditam academiam dico) priuſquam probaveris (quod nunquam poteris ſcio) eundem Neotum ante initum Aluredi regnum è vivis exceſſiſſe?

ptorum natum puto,ut *ſcholam Oxonienſem* dicant,quum *Romanam* dicerent. Alioqui Aſſerus, ex familiaribus Aluredi & domeſticis, cui nihil ejus vitæ & rerum geſtarum incognitum fuit, id vel maxime, ut rem memoria digniſſimam, retuliſſet. Quod quum verum fuiſſe & probabile Oxonienſis[1] præcenſuerat, aſtute factum ab eo eſt, ut antiquiora initia, etſi parum probabilia (nam recentiora poſuiſſe puduit) iſtis parum confiſus introduxerit. Quanquam[2] & recentius initium nihil cogitando confitetur, quum, præter alia, quibus hoc oſtenderit, ut ante retuli, etiam Joannem Beverlacenſem primum fuiſſe Artium magiſtrum in commentariis tradidit, de quo prius diximus. Sed ne videar multa dicere, & pauca comprobare, * quæ contractius dixi, *P. 292. fuſius explanabo. Non poſco[3] enim fidem, quam non fecero: idque argumentis non ex vitreis feneſtris, aut depictis parietibus, aut periſtromatum imaginibus, petitis, ſed ex ipſis[4] antiquitatis penetralibus, & vetu-

---

[1] Cribro divinare didicit: nam confidenter admodum de alieno cogitatu pronunciat. [2] Adhuc non intelligis, quomodo poſſint Britannica principia cum Alfredianis initiis conſiſtere: alioqui, opinor, illud de Jo. Beverlacenſi non objeciſſes. Dicam igitur apertius. Deletam funditus, quæ Britonum fuit temporibus, academiam, et ad Saxonum uſque regnum deſertam, ac miſere ſine ulla academiæ ſpecie jacentem, pius Aluredus primus ad academicam reduxit formam, bonaſque literas (ut ſcribit Laylandus) priſtinis ſedibus reſtituit: adeo ut ſecundus noſtræ fundator ſcholæ recte appelletur. In ſumma igitur ita recentius agnoſco principium, ut vetus interim non rejiciam. [3] Bene habet. [4] Sed multo infirmioribus. Tu non horum verbis, ſed argutiis pugnare inſtituis, quibus veterum ſcriptorum nuda nomina ad fallaciam detorta inſeruntur. Demum, multa locutus, nihil quicquam probas.

ſtiſſ.

Argumentum inſequentium. ſtiſſ. hiſtoricis, erutis. In quo de reſtauratione ſcholæ Oxonienſis non eſt magnopere nobis laborandum, quum & ante juſtis argumentis id convellerim, &, præter te, authorem id habeat neminem. Ut neque de origine duplici (quibus tu, tanquam duabus anchoris, niteris, incertus tamen cui potiſſimum adhæreas) eſt cur ſimus nimium ſolliciti, quum primam illam, vanam eſſe jam ante oſtendi. In ſecundam vero, quum magnum in ea ſit firmamentum tuum, jam eſt paucis incumbendum, & oſtendendum, nec primo, nec ſecundo, regni Aluredi anno, aut univerſitatis Aulam ab Aluredo poſitam, aut Academiam fundatam: multo vero minus hortante Neoto id eſſe factum, aut privilegiis ab Aluredo munitam, ut vult Ranulphus, aut eorum multiplicitate præſtantem, ut docet hi*ſtoriola. *P.293. Quod dum oſtendero, ne moleſtum tibi ſit audire. Volo enim ego Londinenſis non ſolum docere, Cantabrigienſem Academiam Oxonienſi multo antiquiorem (quod ab oratore, vel ab aliquo alio ex eo literario cœtu, certioribus teſtimoniis probatum tibi cupis) ſed etiam Academiæ veſtræ originem examinare exquiſitius, quid verum ſit inquirere accuratius, & rationum momenta ponderare diligentius. Sic enim eluceſcet facile, utra ſit antiquior. Expediam quam poſſum pauciſſimis. Non enim longum iter eſt ad omnia. Incipiam à Neoto: à quo ad Aluredum tranſibo: & tandem de primis annis diſputabo. Omnia ab origine repetam, & ab his repoſcam, quorum ſenſus fecit fidem. Nam recentiores[1] iſti ſcriptores, qui veluti per manus videntur errores tradere, & ex ſuo etiam aliquid nonnunquam adjungere, ut de hiſtorica fide multum declinant, ita multa corrumpunt, quæ vetuſtiores hiſtorici vera prodiderunt. Quod, ne criminationis cauſſa magis quam veritatis gratia injuſte dicere *videar, *P. 294. exemplis rem commonſtrabo. Controverſia eſt inter ſcriptores, matrimoniumne legitimum fuerat inter Henricum primum & Matildam, ex Malcolino, Scotorum rege, & uxore Margareta, femina laudatiſſima, natam, annon, quod Matilda, Deo dicata, regi invita nupſit, & fœtum, ex ſe natum, dæmoni ob id devoverit, ut quidam ſcribunt? Quid hîc facies? Recentioribusne, ut Matth. Pariſio, Tho. Rudborno, & Polydoro libro XI. (laudatis certe Scriptoribus) hîc accedes, qui aiunt, an Edmero, vetuſtiori Hiſtorico, aurito & oculato teſti, qui plane negat, libro tertio de Hiſt. novorum in Anglia ſub initio: qui, re probe per Anſelmum examinata, & regem & Anſelmum ab omni crimine liberat ſuo, qui præſens fuit, teſtimonio? Rurſum, non convenit inter ſcriptores, an Edwardus (quem merito dicunt *martyrem*) ex conjugio natus ſit, an ſecus. In qua controverſia, ad quos recurrendum eſt? ad Florentium Wigorn. Osbernum, Simeonem Dunelmenſem, *Gul. Malmesb. Vincentium Beluacenſem, *P. 295. Nicolaum Trevetum in Hiſt. Gallica, & Antoninum Archiepiſcopum Florent. ejuſque antiquitatis alios, qui hac de re tractarunt & affirmant, an ad recentiores,

---

[1] Ego recentiores omnes non uno ordine indiſcriminatim, ut nec veteres, haberi volo. Nam (quod tu non obſervas) ex eis alii aliis ut diligentiores, ita et fideliores ſunt, quos ſilente antiquitate tutius imiteris. De utriſque au-

---

autem ſic cenſeo, eos, qui de eadem re ſcripſerunt, quo ſunt antiquiores et fide celebriores, eo recentioribus ſuperiores eſſe: quo tamen iſti plus habent fidei illique minus, eo eſſe inferiores. Etenim Malmesburienſis, etſi recentioris, certiſſimi tamen ſcriptoris, authoritatem, quam Gildæ quarti, longe antiquioris, ſuſpectam fidem, ſequi malo.

qui ſecus dicunt? Hæc non eo refero, quo quicquam derogem ſanctitati ſacrati principis, per quem non ſtetit, hoc an illo modo natus ſit (ut nec Athelſtano, religioſiſſimo principi, nec Gul. Normanno) ſed ut explicem, credendum eſſe potius in controverſiis ſcriptoribus vetuſtis quam recentibus. Præterea in dubio adhuc eſt, an Gulielmus Parvis, dicatur *Neubrigenſis* an *Noviburgenſis*, *Parvis* an *Parvus*? etſi magni momenti res non ſit. Scriptores recentiores, *Parvum* & *Neubrigenſem* ſcribunt: qui autem vetuſtiores ſunt, aut vetuſtos inſequuntur, ut proſecutor hiſt. Hovedeni anno 1087. & antiqui ejus Neubrigenſis libri, *Noviburgenſem*, & *de novo Burgo* nominant. Id quod etiam ex epiſtola ejus ante librum ſuum ſcriptum, multis capitibus impreſſo copioſiorem, & ex aliis vetuſtis libris facile
*P. 296. intelliges: etſi *libro hiſt. ſuæ V. Polydorus Vergilius *Gul. Neuburgum* vocitet. Ad hæc, ſunt ex recentioribus multi qui ſcribunt, Damianum & Fabianum, ſive (ut alii) Fugatium, ab Eleutherio miſſos ad Lucium, & eum una cum gente Anglica baptiſaſſe primos. In vetuſtioribus tamen leges, Lucium miſiſſe Eluanum & Meduuinum nuncios doctos ad Eleutherium, Chriſtiana prius fide inſtructos, & ſacris literis eruditos (de quibus ante fuſius) qui non ſolum Lucium, ſed & populum Britannicum primi baptiſarunt: quod recentiores in ſcriptis ſuis omiſerunt. Quid multis? Fidem & authoritatem majorem ſemper affert vetuſtas in omnibus controverſiis, ut quæ, res, ut erant, viderat, aut illis quam proxime acceſſerat. Poſteriores igitur [1] examinabo ad primos illos incorruptæ vetuſtatis

---

[1] Si ejuſmodi ſcriptorum examinationem uſquam obſervaſſes, Bowlos tuos, Herriſonos, et ejus farinæ alios, tanquam incorruptæ veritatis aſſertores, melioris notæ ſcriptori-

ſcriptores, qui aut illis diebus vixerant, quibus hæc geſta ſunt, aut his quam proxime acceſſerunt, ut ex illis haurire poſſent. Inter quos primus primæque fidei Aſſer ſeu Aſſerus eſt, oculatus & auritus teſtis, qui ex Aſſer. intimis Alphredi *familiaribus fuit[1], qui in ejus Aula *P. 297. vixit, res ejus & domeſticas & forenſes novit, atque etiam cum doctis regiæ familiæ viris conſuetudinem habuit, omniaque in vita & in morte diligenter obſervavit, ut ſolent qui hiſtorias veras ſcribere decreverunt. Nam etſi Florilegus dicat, Aſſerum, Sireburnenſem antiſtitem, obiiſſe anno Domini 883. (vivente adhuc Aluredo) & Aſſero ſucceſſiſſe Suithelmum, Aluredi eleemoſinarium ad S. Thomam: tamen qui paralipomenon annalium Aſſeri ſcripſit, ait, defunctum eum hac vita anno 909. & Thriſtanum inſecutum eſſe in epiſcopatum, novem annis, hoc eſt, quam ex hac vita migravit Aluredus, qui obiit mortem anno Domini 900. Licet in Catalogo Epiſcoporum Sireburnenſium nec Thriſtanus, nec Suithelmus, ſed Ethelwardus ſecutus legitur. Erat iſte Aſſerus, homo doctus atque gravis, vitæ integræ & fama celebris, authoritate epiſcopali inſignis, & ab Aluredo ipſo gravi teſtimonio approbatus. Quibus nominibus eum plurimi fecit etiam *Lelandus tuus, in comment. in Cyg. Cantionem ſub *Alphredi* nomine. *P. 298.

Neotus itaque, Glaſtoniæ abbas, ut cognatus Aluredi fuit, ſic, quod bene regi cupiebat, ejus juventutem amanter reprehendit, atque ad meliora ſuaſit, tum aliis de cauſſis, tum quia non inclinarit aurem populo ſuo,

---

ribus tanto cum faſtu non oppoſuiſſes. 1 Argumenta negantia, ab authoritate ſive pronunciatis ducta (qualia tua fere ſunt omnia) raro probabiliter, neceſſario quidem nunquam concludunt.

conquerenti de injuriis. Iſtud apud Aſſerum, qui actus ejus diligentiſſime ſcripſit, lego: de ſchola autem Oxonienſi, re memorabili, Neoti ſuaſu conſtructa per Aluredum, ne verbum quidem, ut nec apud alios vetuſtos, quos deinceps commemorabo. Idem Aſſerus in Annalibus quoque, etſi de Neoto facit mentionem, non tamen dicit, Neotum ſuaſiſſe Aluredo, ut ſcholas Oxonienſes fundaret. Meminit etiam vitæ Neoti antiquæ quidem, ſed ab alio quodam diligenter conſcriptæ (cujus initium eſt: *Sanctus igitur Neotus fœcundæ Britanniæ,* hoc addo quod anonymus eſt) ſed in tota ea vita ne per ſomnium quidem ſcholarum Oxonienſium mentio eſt. De privilegiis ſcholæ Romanæ conquirendis, ad
*P. 299. iſtum in ea modum Ne*otus hortatur. “Pro tui ergo “regni ſalute ac ſtatu ſanioribus uſus conſiliis, legatos “Romam cum muneribus reverendiſſimo Papæ Marino “dirige, hunc obnixius deprecare, quatenus Anglorum “ſcholis Romæ libertatem dignetur concedere. “Ego enim, univerſæ carnis viam ingrediens &c. Hucuſque in antiqua Neoti vita. Quam Joannes Capgravius Libro de Sanctis Angliæ ſecutus quidem eſt, ſed diſſimulanter admodum, refertque, Neotum ſic dixiſſe. “Nunc igitur quantotius Romam legatos dirigens, “Martinum Papam magnis ampliare muneribus ne tardes, “ſuppliciter rogans, ut Anglicam ſcholam, in eadem “urbe ſitam, libertati non deneget applicare, ut “per hoc beneficium, gratius tibi præſtetur inter in“commoda ſubſidium. Matthæus quoque Pariſius in chronica majori, quem Matthæus Weſtmonaſterienſis ſecutus eſt, ſic ſcribit. “Martinus ſcholam Anglorum “Romæ, Alphredo rege deprecante, à tributo liberam “fecit”. Simeon etiam Dunelmenſis. “Martinus Pa-
P. 300. “pa ſcholam Saxonum, in Roma morantium, pro amo-

“re & deprecatione Elfredi regis, ab omni tributo & “telonio liberavit. Quo in loco non facit mentionem ſuaſoris Neoti. Ingulphus item. “Scholam Saxonum “in Romana urbe, pro amoris affectu benigniſſimi re-“gis Alphredi, conſtituit ab omni tributo liberam”. Ad hos Henricus Marleburgenſis. “Martinus Papa “ſcholam Saxonum prece regis Aluredi ab omni tribu-“to relaxavit. Inſuper & magnam ſanctæ crucis par-“tem Aluredo miſit. Hiſtoriæ dein Saxonicæ, ſcriptæ anno octingenteſimo octogeſimo quinto, “Ðẏ ılcan “ᵹeaꞃe ꝼoꞃꝼeꞃꝺe ꞅe ᵹoꝺa papa maꞃınuꞅ, ꞅe ᵹeꝼꞃeoꝺe “anᵹel cẏnneꞅ ꞅcole be Ælꝼꞃeꝺeꞅ bene peꞅꞇꞅeaxna “cẏnınᵹeꞅ, ⁊ he ꞅenꝺ hım mẏcele ᵹıꝼa. ⁊ þeꞃe ꞃoꝺe “ꝺæl, þe Cꞃıꞅꞇ on ðꞃopoꝺe. Hoc eſt, *illo anno obiit bonus papa Marinus, qui libertatibus donavit ſcholam gentis Anglorum precibus Alphredi, * Weſtſaxonum regis, cui miſit* *P. 301. *multa dona, & fruſtum crucis, in quo Chriſtus paſſus eſt.* Quod poſtea Aluredus dedit eccleſiæ Glaſtonienſi, ut Gul. Malmesburienſis in libro de antiquitate ejuſdem eccleſiæ commemorat. Ailredus Rievallenſis ſimiliter. “Summus vero pontifex, tantam devotionem gratan-“ter amplectens, piis precibus ejus inclinatus, ſcho-“lam Saxonicam ab omni tributo & telonio abſolvit. Aſſerus demum in Annalibus anno 885. Nam eo anno, & nativitatis Alphredi 33. Martinus, quem multi ſcriptores *Marinum* nominant, ſcholam Anglorum Romæ ab omni tributo (vel *talento*, ut aliquot libri habent, corrupte forſan pro *telonio*) liberavit. “Martinus “Papa ſcholam Anglorum, in Roma conſiſtentem, pro “amore & deprecatione Alphredi, occidentalium Sa-“xonum regis, ab omni tributo & telonio benigne li-“beravit. Et de geſtis quoque eodem anno & modo, paucis tantum immutatis vocibus, & *Angulſaxonum* pro

Martinus & Marinus, idem.

*P. 302. *occidentalium Saxonum*, & *morantium* pro *conſi*ſtentem*, ſuffectis. Quem ſequutus videtur Henr.Huntud. in vita Aluredi. “Anno Domini 884. Martinus Papa ſcholam Saxonum, in Roma morantium, pro amore & deprecatione regis Elfredi, ab omni tributo & telonio liberavit benigne. Cum eo Rogerus Hoveden convenit, & quotquot alii ſunt, qui vetuſtatem ſequuti ſunt. In quo tamen, ut & in multis aliis ex iis quos enumeravimus, de Neoto, inſtigante ad libertates quidem ſcholæ Romanæ, ne verbum ullum. At de eodem impellente, ut Aluredus exſtruat aut reparet ſcholas Oxonienſes, multo minus, ut nec apud alios ſcriptores vetuſtos, qui ex eis ſaltem ſunt, qui magnæ authoritatis ſunt, & hos ſequuntur diligenter & bona fide, & maxime Aſſerum: cujus ipſiſſima verba ex libro de geſtis Alphredi ut certiſſimæ fidei quum referant, nemo tamen Neoti meminit, ut ſuaſoris Oxonienſis Gymnaſii conſtruendi aut raparandi. Ad hæc, quum idem Aſſerus ſtudioſius enumeret (ut ſolet omnia, nihil *P. 303. prætermittendo, quod ad Aluredi res ge*ſtas pertineat) omnes doctos & ſanctos viros, qui Aluredo à conſiliis erant, qui à literis & pietate fuerant, ut Werfrithum Wigornienſem epiſcopum, Plegimundum Doroberniæ archiepiſcopum, Athelſtanum & Werwulfum ſacellanos regios, Grimbaldum & Joannem ſacerdotes atque monachos ejuſdem, & poſtremo in loco ipſum ſe inter ceteros, non tamen Neotum, hortantem, ad Oxonienſes ſcholas conſtituendas, ne per umbram quidem ſcribit[1], imo neque tecte ſignificat, ut Lelandus exiſtimat, ſuppreſſo Iſidis vadi nomine. Id quod ex illis ipſis Aſſeri verbis ex libro de geſtis Alphredi, quæ [1] Joannes Lelandus in Commentariis citat, facile liquet. In quibus non alienarum ſcholarum, ſed ſuæ regionis meminit, nec alîus nationis, ſed ſuæ gentis, puerorum: non Oxonii, ſed Aulæ regiæ ſeu curti ſui, ut Aſſeri verbis utar: non triplicium ſcientiarum profeſſionis, Grammaticæ, Philoſophiæ, & Theologiæ (uti Oxonienſis ex Rouſſo apud Lelandum tradit, etſi antiquorum monumentorum collegii ſui nomine id obumbret, quod collegium ſuum illuſtrare ſtudet) ſed Latinæ[2] linguæ & Saxonicæ, quibus *ſcriptionem* addit. Atque iſta quidem non admodum tecte, ſed apertiſſime. Tectum admodum eſt quod de ſchola Oxonienſi tradit Aſſerus, nec oculis quantumvis Lynceis, nec menti cujuſquam conſpectum aut cognitum, ne Lelandi quidem, etiamſi ceteris omnibus oculatior & hîc ſit, & in antiquitate Cantabrigienſis Academiæ à Sigeberto petita. In quibus certe credo, non eſſe ſecutum illum ſuam cognitionem, ſed aliorum judicium & perſuaſionem, Polydori nimirum & [3] Balei. Etenim quod Beda de ſcholis Sigeberti in univerſum dixit, id hi ex ſuo ad Cantabrigienſes tantum ſcholas expreſſo nomine accommodant. Tectum[4] & quod de **Lechlade**,

---

[1] Aſſeri verba lege pag. 570. et Laylandi defenſionem pag. 571.

Schola, quam ſtatuit Alu-redus.

*P. 304.

---

[1] Iſta nec pro te, nec adverſus Laylandum, quicquam faciunt, quum idem ſæpe rex non Weſtſaxones ſolùm, ſed Anglos etiam univerſos, et quotquot ex Saxonibus oriundi ſunt, *ſuos* appellet. id videre licet in loco ex Gul. Malmeſ. producto pag. 571. [2] Quaſi in his linguis Theologia et ceteræ etiam artes tradi non poſſent. [3] Laylandum conſtat longo ante Baleum tempore ſuam hac de re ſententiam publicaſſe. Inter eum vero et Polydorum non ita conveniebat, ut hunc imitari vellet. [4] Sed magis tectum, quod de Cantabrigienſis academiæ per Cantabrum origine

tui

Lathelade, & **Creklade**, (nominibus mere Saxonicis, Lelando authore) & ſcholaſticorum hinc Oxoniam tranſmigratione, Aſſerus ſcribit. Tamen quum de ſcholis Aulæ regiæ mentio fuit, oblata occaſio erat commemorandi,* quemadmodum Academiam Oxonienſem, aut univerſitatis Aulam, vel erexiſſet Aluredus, vel reſtauraſſet, ſi res ita ſeſe habuiſſet, non ſine magna certe authoris gloria & facti laude: multoque ſane majori, quam pro urbium, palatiorum, aut monaſteriorum ædificatione aut reparatione, de quibus tamen Aſſerus vel diligentiſſime ſcribit, nihil [1] præteriens à primo nativitatis Aluredi anno ad ætatis XLV. Itaque tam eſt credibile, univerſitatem veſtram, aut univerſitatis Aulam ab Aluredo, ſuadente Neoto, conſtitutam, quam eſt, Ethelwolfum, Aluredi patrem, Oxonienſes ſcholas poſuiſſe anno Chriſti incarnati 850. Aut annis antehac ſexaginta [2] ab Offa, Merciorum rege, imperante Carolo magno, fundatas eſſe, quod tamen probabilius eſſe ſcribit Fabianus parte ſexta cap. CLXII. quod Offa Merciorum rex erat: etſi neutrum videatur approbare: aut novum collegium Oxonii à Neoto [3] exſtructum: quæ [4] Oxonienſes quidam, non contemnendæ

* P. 305.

Ethelwolfus.

Offa.

---

tui comminiſcuntur. [1] Non facile tibi in hac re aſſentior. Nam multa auſim dicere apud Hovedenum, Huntedunenſem, Malmesburienſem, Florilegum & alios non contemnendos authores de eo ſcribi, quorum nulla prorſus apud Aſſerum, etiam te alibi judice, mentio eſt. Quapropter alterutrum ſequi oportet, aut te falli, aut tam probatos ſcriptores multa de illo vana commemoraſſe. [2] Qua ratione hæc inferas, oſtende obſecro. Nam Fabianus tibi non patrocinatur. Adde, quod idem academiæ noſtræ fundationem expreſſis verbis Alfredo aſcribit. [3] Vix tibi hoc credo, noſtrum quenquam hoc dixiſſe seriò. [4] Fuit olim (quod in antiquis reddituum indicibus reperi) aula quædam Neoeruditionis viri, nuper in gratiam, credo, Oxo*nienſis Gymnaſii, atque ad fulcimentum labentis antiquitatis, ſunt commenti. Nam ut ille authorem nullum in confirmationem adducit, vel quod nullum habeat præter illum unum de quo Fabianus (ſi eum omnino habeat) vel ſi quem habeat, deceptus tamen publico errore vertentium *Romam* in *Oxonium* (nam Ethelwolfus ſcholam Anglorum Romæ reparaſſe dicitur) ita hic, opinionis ſuæ quum aliud non eſſet argumentum, perſuaſit ſibi forſan, à Neoto exſtructum id collegium, quod nomen ejus Anglicum, **neu** ſeu **neou**, quadam vocis ſimilitudine cum Neoto conſentiat. Niſi ſi cogitaverit, à Græcis[1] dictionibus νέος vel νεότης (quod tantundem eſt) deduci conjecturam, exiſtimans, ut videtur, à Gul. de Wicham reparatum ſolum, non ante annos abhinc 200. à fundamentis exſtructum eſſe. Gul. de Wicham[2] dico, cognomento *longum*, ſeu, ut Lelandus ait, *Perottum*: hominem primo præbendis & præfecturis quatuordecim[3] annui cenſus 900. librarum conſpicuum, ut ipſe (cum aliis totius regni clericis) Ro. ſedi ſignificavit, ad man*datum Urbani quinti, contra pluralitates beneficiorum: poſtea Lincolnienſi archidiaconatu, privati Sigilli regii cuſtodia, Angliæ Cancellariatu, Wintonienſique Epiſcopatu clarum, &, propter hoc aliudque Wintoniæ collegium exſtructum, ampliſ-

* P. 306.

Gul. de Wicham.

* P. 307.

Neoti nomine in ejus collegii horto haud procul à Divi Petri in Oriente, ut vocant, templo: ſed an à Neoto, aut alio quopiam conſtructa, quoniam certi nihil proferre poſſum, non pronuncio. [1] Infeliciter græciſſat qui hæc cogitat. [2] Ego nobilis illius collegii Gul. de Wikham verum, atque adeo primum, non reparatorem, ſed fundatorem, conſentientibus ejuſdem collegii monumentis, fuiſſe non dubito. [3] Πάρεργα.

ſi-

Windeſore. *Queneburgum.*

ſimoſque fundos donatos, omnium ſeculorum memoria dignum: ut & propter transformatum Windeſoræ caſtrum, & exſtructum Queneburgi caſtellum (quod Lelandus **Cuningburgh** appellat) in inſula Shepeio, laudatum. Erat enim Regi Edwardo III. in principio à fabricis, quod erat ingenioſus, & architectura delectatus: homo alioqui humilis conditionis (ut hiſtorici referunt) & mediocris literaturæ. Nomen Wicham, à loco habuit unde natus eſt, non à parentibus. Proinde Gul. de Wicham appellandus eſt, non Gul. Wicham, ut ſolet Polydorus atque alii multi ſcriptores. Verum ut revertar à Perotto ad Neotum, quum demonſtratum jam ſit, Neoto hortante non eſſe conſtructam Oxonienſem Academiam, mirari ſubit, unde inter vetuſtos ſcriptores recentior Ranulphus, libro ſexto confidenter quidem[1], ſed nulla antiquitatis * authoritate[2], ſcribat, "Aluredum, conſilio Neoti abbatis, quem "crebro viſitaverat, ſcholas publicas variarum artium "apud Oxoniam primum inſtituiſſe: & ejus urbem in "multis privilegiari procuraſſe". Et infra: "Tertiam (partem bonorum ſuorum) ſcholaribus Oxonien"ſibus congregatis & congregandis aſſignaſſe: nemi-

Contra Ranulphum de conſtitutione Oxonien. Academiæ.

*P. 308.

---

[1] Non hoc primus, ut tu affirmas, ſcripſit Ranulphus: ſed idem ante eum prodidit Rogerus de Ceſtria, ut apud eum videre eſt, et alii etiam complures, ſi non vetuſtiores eo, paulo certe recentiores, et ab omnibus propter hiſtoriæ fidem recepti et approbati. Ranulphum item à ſuſpicione liberat quod ſcribit Roſſus in Edwardo Seniore. (Vide pag. 498.) et noſtri collegii monumenta pag. 517. et recepta vetus admodùm ea conſuetudo in eodem noſtro collegio ſingulis diebus dominicis, dum ſacra peragebantur, orandi pro eodem Alfredo, tanquam primario collegii fundatore, ita ſe rem habuiſſe comprobant. [2] In tuis Cantabri aſſertoribus cur hoc non requiris?

nem authorum, quos ſe in ſcriptorum catalogo ſecutum profitetur, imitatus. Etſi Hen. Huntudonenſ. cujus verba refert, ac præterea ex ſuo *ſcholas Oxonienſes* & *ſcholaſticos* adjungat, authorem ſequi diligenter ſimulet. Etenim nec [1]Marianus Scotus, nec Henr.Huntud. nec Gul.Malmesb. nec Gualterus Oxonienſis, nec Alfridus Beverlacenſis, nec Galfridus Monem. nec Gul. Rievallenſis, nec Giraldus Cambrenſis, nec Joannes Sarisburienſis, nec Hugo Piſanus epiſcopus, nec Gul. Beverlacenſis in ſpeculo hiſtoriarum, nec Ivo Carnotenſis, denique nec Martinus Polonus ſive pœnitentiarius, nec Florentius Wigornienſis, (quem vel maxime Ranulphus ſequitur in ſupputationibus annorum) Oxonienſes *ſcholas ne nominarunt[2] quidem ut ab Aluredo inſtitutas, aut ſcholaſticos liberalitate ejus fotos. *P. 309. Niſi ſi forte Hiſt. Francorum, cujus meminit (quam nondum eo nomine me vidiſſe memini, etſi multas vidi Gallicas) quid habeat, quo opinionem ſuam tueatur. Imo nec Chronicon Meritonenſis cœnobii, nec Simeon Dunelmenſis, nec Ailredus Rievallenſis, nec Joannes Capgravius, nec chronicon reginale, nec Matthæus Pariſius in hiſtoria magna ab origine mundi, nec Matthæus Weſtmonaſterienſis qui Pariſium expreſſit, nec Jo. Pariſienſis in Chronico univerſali (cujus initium eſt, *in exordio mundi & initio creaturarum opifex omnium Deus* &c.) quod produxit ab origine mundi ad annum 1322. nec vetuſti Annales Cantuarienſes, neque Aſſerus, diligentiſſimus rerum Alphredi ſcriptor, faciunt mentionem Oxonienſis ſcholæ ab Aluredo conditæ, aut tantæ liberalitatis Oxonienſibus ſcholaſticis ab eodem collatæ: ut nec tabellæ ante magnam hiſtoriam Matthæi Pariſii, nec volumina, quas rotulas vocant, *P. 310. *Genealogiarum principum, quæ multa vidi & Latine & Gallice ſcripta: nec ullus alius vetuſtus ſcriptor, quod ſciam. Nam quos hactenus commemoravi ſcriptores vetuſtos, omnes, qui ſcholarum meminerunt Aluredi, habent, ſcholam Romanam beneficiis Alphredi recepiſſe libertatem: & ſuis [1] domi ſuæ ſcholaſticis tertiam partem facultatum ſuarum contuliſſe. Quidam enim ex his (inter quos Aſſerus eſt) ad iſtum modum ſcribunt. "Tertiam partem bonorum ſuorum "ſcholæ [2] ſuæ, quam ex multis ſuæ propriæ gentis nobilibus pueris & etiam ignobilibus ſtudioſiſſime congregavit, dedit. Quem locum Matth. Pariſius, & ejus ſequax Matth. Weſtmonaſt. quem Florilegum vocant, pervertunt, atque ita legunt. "Tertiam [3] partem ſcholæ, quam ex multis Galliæ, aliiſque remo-

---

[1] Hac eadem ratione et tua ilico à Cantabro ducta antiquitas corruet: multoque facilius, quod nullius prorſus horum teſtimonio fulciatur, quum tamen inter eoſdem ſit, qui noſtram antiquitatem longe etiam ultra Aluredi tempora proroget. [2] Fateor ita eſſe: quid tu inde ab authoritate colligis negative, ut plerumque ſoles?

---

[1] Quinam hoc ſcribunt? nam ſi qui ſint, eos, te docente, tanquam ſuſpectæ fidei ſcriptores rejicio, vel hoc nomine, quod ab Aſſero, antiquiori atque adeo certiori hiſtoriographo, diſſentiant. [2] *Suam* merito appellare poterat, quam, poſt longam deſolationem, priſtinæ celebritati reſtituerat. Quin etiam Oxonienſibus et Cantabrigienſibus ſcholaſticis, et non domeſticæ ſcholæ ſuæ, Alfredum has elargitum facultates, hiſtoriola veſtra teſtatur: ei credes ſcio. [3] Hæc illorum verba cum Aſſerianis non pugnant. Nam ille de pueris et auditoribus illius ſcholæ locutus eſt: illi de doctoribus et magiſtris, puta Jo. Scoto, Grimbaldo et aliis, quos partim ex Gallia, partim ex aliis remotis regionibus, ad ſe vocarat Alfredus, paululum diverſa deſcriptione eandem Oxoniam ſignificantes, verbis mutatis, genuinum ſenſum ſervantes.

“tis regionibus, congregaverat, clericis & doctoribus, “ſecundum ſingulorum ſufficientiam, deputavit. Unde forſan alia, præter eam quam ante retuli, origo Academiæ Ranulpho fuit, ex male[1] intellecto loco, quod doctorum & clericorum iſti meminerunt: & ex * eo quoque, quod, ex Gallia vocatum Scotum, opinio inolevit. Quartam vero partem, de qua Aſſerus, uterque [2] Matthæus omiſerunt: quam ut Ranulphus addit, ita monaſteria relinquit, & eccleſias tantum in ea aſſumit. Sed ut eodem revertar, quidam tertiam partem datam ſcholaſticis, quidam pauperibus clericis, tradunt: minime addentes, *Oxonienſibus*[3], ſed intelligentes aut in univerſum omnes ſuæ gentis, aut ſuæ ſcholæ domeſticæ, literarum ſtudioſos. Nam Mercii (in quibus eſt Oxonium) ſua [4] gens non erat, ut paulo poſt dicemus. Si quid tamen aliæ ſcholæ [5] quam ſuæ dederit, probabile eſt Romanæ dediſſe. Nam Henricus Huntudonenſis, anno 887. in aliis exemplaribus 888. ſcribit, Æthelhelmum[6], Wintunenſium comitem, elemoſinam regis Elfredi Romam detuliſſe, ſic ut videatur omnis Alphredi animus Romæ fuiſſe non Oxoniæ. Ad hæc[7], quum legem tulerit, ut pueri prima ætate erudirentur, Oxonium eis non deſignavit locum, ut Gulielmus * Normannus[8] ſuo filio Henrico Belloclerico Cantabrigiam. Aſcribam legem ex Rievallenſi, majoris fidei gratia. “Univerſis liberis hominibus totius regni noſtri prædicti, qui ad minus duas hidas terræ poſſident, fir-

Unde Oxonienſis inſtitutio Alphredo attributa.

* P. 311.

* P. 312.

---

[1] Sic tu parum conſiderate judicas. [2] Quid ad me? [3] Hunc tuum ſenſum non probo. [4] Angli itaque non erant. [5] Cur hanc ſcholam tanti faceret non video, quam nec exſtruxit nec reparavit: aut cur ſuam appellaret. [6] Nihil quicquam ſponte, ſed Neoti rogatu quædam, in illam contulit. [7] O! mirificum argumentum. [8] Hanc chimæram pag. 251. deſtruximus.

“miter præcipimus, ut liberos ſuos uſque ad ſpacium quindecim annorum ætatis ſuæ habeant & teneant literarum eruditionem, ipſoſque interim diligenter inſtruant, ut Deum agnoſcant, & deinceps ſapientiores ſint, & melius eis ſit. Verum” (*etenim* forſan legendum) “liberum hominem illiteratum, pro bruto, & cephalo, & ſtulto reputamus. Quod ſi forſan aliquando legas apud aliquem hiſtoricum, Ethelwardum, Aluredi filium natu minimum, fuiſſe virum literatiſſimum, aut literis apprime inſtructum (quod poteſt fieri) hocne arguet, Cantabrigiæ aut Oxonii fuiſſe eum eruditum? Aſſerus enim affirmat, eum & ceteros regios liberos domi patris [1] ſuæ cum aliis nobilium pueris fuiſſe educatos: & hunc ſecutus Florilegus, anno 871. ſcribit Eadwardum & Ethelwardum ſemper in curia regis fuiſſe *literali ſcientia educatos. *P. 313. Poſtremo, quum Aſſerus de his, quæ Aluredus fecerit, monaſteriis, eccleſiis, & ſervis Dei nominatim in Saxonia atque Mercia meminit, mirum, quamobrem eadem opera ſcholæ quoque in Mercia non meminerit, ſi in ea Academiam Aluredus poſuiſſet. Idem Rievallenſis de diſtributione facultatum Alphredi in ſcholas & ſcholaſticos Oxonienſes ne gry quidem: quicquid Ranulphus cenſuerit, qui largitatem Aluredi à Romanis ſcholis ad Oxonienſes, & à ſcholaſticis Saxonicis ſeu Anglicis Romæ, ad Oxonienſes ſcholaſticos in Anglia, unus [2] inter primos converterit. *Ranulphi errorem ſecuti multi.* Qua prodita ſemel opinione, qui poſt [3] eum inſecuti ſunt [4], eadem pari ſide referunt, iiſdem ejus veſtigiis incedentes, & eiſdem pene verbis uſi: de fide & veritate rei parum ſolliciti. Ut *hiſtoria Brutus*, quam tu *hiſtoriam regiam* nominas (cujus initium eſt [1], *de patre iſtius Bruti Hiſtoriæ videntur diſſonare*) quæ propemodum nihil aliud eſt quam Ranulphi ſimia: ut & monachus ille, qui hiſtoriam Gla*ſtonienſem ſcripſit [2], & is qui marginalem notam *P. 314. apud Diviſienſem addidit, & chronicon Jorenallenſe, Caxtonus, Florilegus, Ranulphus, Fabianus, Hardingus, Henricus Marleburgenſis, Polydorus, Baleus, Lelandus, Lilius, Volaterranus, Middendorpius, Juſtus, & quotquot alii ſunt ejus generis. Proinde nihil miror, ſi Ranulphi, ſi Hiſtoriæ regiæ, ſi Florilegi, & hujuſmodi ex vetuſtis recentium ſcriptorum authoritatem præponderare debere dicat & conſtituat: ſi Fabiani, Polydori, Lilii, Balei, Caxtoni, Lanqueti, & aliquot aliorum novorum authoritatem in hac controverſia lubenter amplectatur Oxonienſis, qui quum hos omnes in medium attulerit, unum tantum Ranulphum authorem produxerit. Cujus authoritas quanta ſit in hac

---

[1] Videbis hæc plenius pag. 570. 571. 572. [2] Idem ante eum Rogerus de Ceſtria aſſeruit. Vide pag. 307. [3] Nec dubito, quin & is quoque habuerit quos ſequebatur, etſi temporum injuria perierint, nec ad manus noſtras pervenerint. [4] Tuum unius igitur horum omnium judiciis præva-

---

valet. [1] Cur non audacter referant poſteri, quæ à laudatis ſcriptoribus prius commemorata fuerunt? Hîc etenim ut non ſuffragetur, non adverſatur tamen antiquitas. Alioqui vel unum ex veteribus profer, qui alium Oxonienſis academiæ quam Alfredum, à Britonum temporibus, fundatorem ſtatuit. Quanquam, nec plane veterum authoritate deſtituitur, qui Aſſerum habet, licet non apertum, tectum tamen ſententiæ ſuæ aſtipulatorem, ut ex utriuſque Matthæi interpretatione et Laylando liquet. [2] Dum recentiorum authoritatem elevare ſtudes, quaſi fidem non mereantur, quoties ſine veterum teſtimoniis quicquam affirmant, recte quidem facis: ſed peſſime cauſſæ tuæ conſulis, quæ tota recentiorum authoritate fulcitur. Vide pag. 572.

cauſſa, arbitror jam omnibus eſſe notum. Verum ſi non ex eo uno penderent univerſi, non mereretur tamen hiſtoriæ laudem, quæ ex novis & recentibus, non autem à vetuſtis & primis rerum ſcriptoribus fidem eſſet allatura. Quapropter neque ego certe uſus eſ-

*P. 315. ſem *recentium [1] authoritate, niſi tibi in hac controverſia placere ex uſu animadvertam, ſic ut non alii æque. Uſus autem ſum pauciſſimis, ut & impreſſis paucis, ceteris omnibus ſcriptis, quibus delector maxime, ut incorruptæ & venerandæ vetuſtatis exemplaribus.

Dolus poſteriorum ſcriptorum.

Atque hæc quidem cauſſa eſt, quamobrem tam multi ſcriptores primam inſtitutionem ſcholæ Oxonienſis Alphredo aſcribant. Inter quos Hiſtoricus Glaſtonienſis (non Gul. Malmesburienſem dico, qui de antiquitate Glaſtonienſis eccleſiæ fideliter ſcripſit) in gloriam Neoti abbatis ſui nimium affectus, ſtudio videtur omnia corrupiſſe. Siquidem quo loco de geſtis Alphredi ſcribit, utitur primo ipſis verbis & ſententiis, quas in antiqua Neoti vita (de qua prius) invenit. Poſtea, quæ eadem antiqua Neoti vita Romanæ ſcholæ tribuit, is ad Oxonienſem ſcholam transfert. Referam verba, ut fraudem detegam, & exemplo rem illuſtrem. "Rex Alphredus" (inquit) "Dei ſervus, "Neotum ſæpius adiit, ſuiſque nonnunquam uteba-

*P. 316. "tur conſiliis. *Hactenus bona fide ex vita antiqua Neoti. Tum pervertit omnia, & addit ex Ranulpho. "Conſilio namque Neoti abbatis publicas variarum ar-

---

[1] Recentiores certe amplector, quamdiu ad veterum fidem ſcribere animadverto, à qua eos ſi recedere videam (quod manifeſte in Laylando, Baleo et Polydoro deprehendi, quum Bedæ verba ad Cantabrigienſis academiæ, et non pædagogii, per Sigebertum fundationem detorquent) protinus abjicio, nullius addictus jurare in verba Magiſtri.

"tium apud Oxoniam primus inſtituit. Dein apponit quæ ad ſenſum eorum faciunt, quæ à Joanne Capgravio, Simeone Dunelmenſi, & ceteris jam ante commemoratis de ſchola Romana ſcribuntur, ad ſcholam Oxonienſem detorquens, in hunc modum. "Romamque legatos miſit, obſecrans dominum Papam Martinum, ut Anglorum ſcholis eandem libertatem, quam "Romæ habent, dignaretur concedere: & quod à "ſanctiſſimo patre petiit, ſine ulla cunctatione impetravit. Quibus interpoſitis, poſtremo in loco ſubdit, quæ Ranulphus præcedentibus annexuit, nimirum, "& "in multis articulis privilegiari procuravit": confundens & quæ vetuſti & bonæ fidei ſcriptores de ſchola Romana ſcripſerunt, & quæ Ranulphus ex ſuo ad Oxonienſem ſcholam per vim injuriamque detorſit, quæque antiqua Neoti vita de Neoto tradidit: artibus uſus & ille quoque, *quo Oxonienſem ſcholam ab Aluredo poſitam præter authoritatem conſtituat.

*P. 317.

Quod qui dicunt primo, aut ſummum ſecundo, regni Aluredi anno factum, longe à ſcopo aberrant. Etenim[1] his annis, & inſequentibus ſeptem continuis, Alphredus cum hoſtibus pugnavit, ut Gul. Malmesb. author eſt: & per ſylveſtria Summerſetenſis pagi loca in magna tribulatione & anguſtia inquietam vitam ducebat, ut Aſſerus anno 878. ſcribit. Cui vix erat quod eſſet, niſi quod à Paganis abſtulerit, aut ipſe piſcando ceperit, aut à ruſticis & eorum uxoribus in panificiis habuit, aut à Denewolpho ſuario, hoſpite ſuo, (quem epiſcopum poſtea Wintonienſem ipſe fecit) accepit. Nolo[2] hìc inopiam objicere, quo minus Oxonienſem

Non primo aut ſecundo regni Aluredi anno conſtitutum Oxon. Gymnaſium.

Alphredi tribulationes.

---

[1] Vide pag. 573. et 556. [2] Acerba præteritio, qua plura Alfredi infortunia commemorantur quam apud Aſſerum habentur, aut vera eſſe comperiuntur. Primo, extorrem

aut

ſcholam exſtruxerit, ut ſolet Oxonienſis Cantabro: nec quod extorris, profugus, & inglorius à ſcriptoribus dicitur, ut alio loco diximus. Nec quod anno decimo, poſtquam novem pugnaſſet cum Danis, captus ſit, & in carcerem detruſus ab hoſtibus, in quo ad an- *P. 318. num unum ante permanſit (ut Jo. Pariſienſis, natione Gallus, in Hiſtoria ſua anno 872. refert) quam Sanctus Neotus (ut Aſſer vere anno 878.) aut Sanctus Cuthbertus, (ut Hiſtoricus Dunelmenſis in gloriam patroni ſui, Gul. Malmesburienſem lib. II. de regibus ſecutus, & aliæ hiſtoriæ parum vere habent) meliora nunciarit. Iſta volo ſilentio præterire, ne in miſerias boni principis inſultare videar. Ad hæc, [1] primis hiſce annis cum juſto exercitu prœlia octo (ut Aſſerus) novem (ut Hen. Huntudonenſis, Simeon Dunelmenſis, & Florilegus ſcribunt) commiſit cum Danis, ut ante eſt expoſitum, præter innumerabiles & quotidianas ir-

---

aut profugum non recte appellas, qui patria nunquam eſt ejectus, ſed in eadem miſerias (quibus non ita diu preſſus eſt) pertulit. Inopia autem, quam ei objicis, non ante conditam academiam noſtram laborabat, nec illa vera quidem, ſed ad tempus diſſimulata. Nam parcam et inopem ex induſtria vitam agebat, non quod neceſſariis indigeret, ſed ne regio luxu ſe hoſtibus patefaceret. De eo in carcerem detruſo nulla eſt apud Aſſerum mentio: fictitium itaque eſſe tuo more poſſem concludere. [1] Duabus de cauſſis vitioſa hæc collectio eſt: primum, quia mala fide Aſſeri verba, quibus tota rationis vis innititur, citas, qui non ***primis annis*** (ut tu fraudulenter ingeris) ſed ***primo anno*** hæc contigiſſe ſcribit. Deinde, quod Neoti, qui tum vivebat, et aliorum cura, eo abſente, et bellicis negotiis occupatiſſimo, ſolo illius juſſu inſtitui potuit: quemadmodum, Lutetianam academiam à Carolo magno in mediis bellorum fluctibus ſtabilitam, legimus.

irruptiones, quas Alphredus cum ſuis contra Paganos magna contentione atque ſtudio indefatigabiliter habuit, ut Florentius ait, & attritus tandem (ut ejuſdem Florentii verbo utar) atque regno exutus, cogebatur in anguſtias Æthelingiæ inſulæ (quæ hodie **Athelnea**, **Atheney**, & **Aetheney** dicitur, ac quinque paſſuum millibus Tauntona abeſt) confugere, & in ea ad annos tres, ut & Gleſtingienſibus *paludibus quoque aliquandiu (ut chronicon Dunelm. refert) extorris regno (ut Gul. Somerſetus lib. de Pont. tertio, & Jo. Pariſienſis anno 872. vocant) & inglorius latitare (ut Simeon ſcribit) ſpoliatus omnibus poſſeſſionibus & fortunis, ut Ailredus Rievallenſis, vel ipſo Aluredo conquerente, tradit, quo minor occaſio ſit ſcholis variarum artium Oxoniæ illis diebus conſtruendis. Verba Alphredi ad ſuos apud Rievallenſem, hæc ſunt. "Non "aliena petimus, ſed noſtra repetimus: noſtra nobis "eripuerunt, noſtra poſſident, noſtra luxurioſe con-"ſumunt, noſtra Idolorum ſuorum ſacrificiis expen-"dunt. At ſi ſuffeciſſet ille ſcholæ Oxonienſi conſtruendæ & alendæ, non tamen Oxonii potuiſſe aut voluiſſe credendum eſt. Oxonium[1] enim in regno Aluredi non fuit, ſed regno Merciorum per ea tempora. Quod ut rationi conſonum non eſt, eum voluiſſe ſcholas fundare, ita ſi vel maxime vellet[2], non potuiſſe tamen vivente & imperante adhuc Burrhedo (quem Aſſerus Burghredum vocat) Merciorum rege, qui expul-

Æthelingia Aluredi latibulum.

*P. 319.

---

[1] Benè habet, quod Oxoniam hîc, contra quam alibi aſſeris, ad regnum Merciorum pertinere dicis. [2] Qua id conſequatur ratione non video. ni forſan probare poſſis, Burrhedum ab Alfredo, ejus affini et beneficiario, exorari nullo pacto potuiſſe, ut de ipſo et regno ejus ſibi bene mereri liceret.

*P. 320. ſus regno à Danis eſt non ante annum *Domini 874.
poſtquam annos regnaſſet XXII. teſte Henr. Huntudonenſi
lib.V. & Aſſero de geſtis Alphredi anno 874.
anno quarto videlicet regni Aluredi regis, prout antiquus
etiam Genealogiæ principum Brit. & Sax. liber
refert, qui ita cum Florentio Wigornienſi conſentit,
ut ſi ab eo natus eſſet. "Burrhedus" (inquit) "anno
"quarto Ætheldredi expulſus à regno, Romam abiit,
"ubi non diu vivens defunctus eſt, & in ſchola Saxonum
"in eccleſia beatæ Mariæ ſepultus requieſcit. Hæc
eadem verba propemodum habet & Aſſerus anno 874.
Dein Genealogiæ ſcriptor addit. "Pagani quoque poſt
"ejus expulſionem totum Merciorum regnum ſuo dominio
"ſubdiderunt". Et rurſus idem. "Pagani eodem
"anno, quo Burrhedus expulſus regno eſt, Ceolpho
"ejus miniſtro (*inſipienti* addit Aſſerus, & *Ceolwulfe*
"appellat) regnum Merciorum cuſtodiendum
"ad tempus commiſere. Verum triennii tempore
"completo, partem illius inter ſe diviſerunt, partem
"autem illi dedere, & eum regnare permiſere, qui ultimus
*P. 321. "regum *Merciorum extitit. Poſt cujus mortem,
"Weſtſaxonum rex Alfredus, ut exercitum Paganorum
"Danorum ſuo de regno expelleret, ſtrenuitate
"ſua Londoniam cum adjacentibus terris recuperavit,
"& partem regni Merciorum, quam Ceolphus habuit,
"acquiſivit". Non abſimilia ſcribit & Ranulphus
lib.VI. "Hoc anno" (inquit) "Dani, Lindeſeiam deſerentes,
"venerunt ad Rependon, ubi expulſo rege
"Merciorum Burdredo, regnum illud tradiderunt cuidam
"Colwlfo (*Ceolwulfo* ſcribendum) Burdredi miniſtro,
"eo pacto, ut, quando vellent, illud reacciperent.
"Verum, triennio elapſo, partem regni illius
"inter ſe diviſerunt, partem Colwlfo reliquerunt, qui

"etiam ultimus rex Merciorum fuit. In qua re ideo Ceſtrenſi credendum eſt, quod [1] antiquos ſcriptores ejus rei authores habeat [2]. Hanc diviſionem factam quidem anno ſexto regni Aluredi, & anno ſalutis octingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo Henr. Huntudonenſis libro quinto author eſt: autumnali vero tempore, referunt hiſtoriæ antiquæ Saxonicæ in hunc modum. * ⁊ ða on heꝛꝼeꞅꞇe ᵹeꝼoꝛ ꞅe heꝛe on Ꮇẏꝛcna lanꝺ. * P. 322.
⁊ hıꞇ ᵹeꝺælꝺō ꞅum. ⁊ ꞅum ceolƿulꝼe ꞅealꝺen. Hoc eſt, "*& tum in autumnale tempore profectus eſt exercitus in* "*Merciam, & partem inter ſe diviſerunt, & partem Ceol*-"*wulfo dederunt*. Imo, ſi quid credendum ſit hiſtoriæ Burienſi, quam [3] tu *regiam* vocas, Dani, muſis formandis parum propitii, Oxoniam etiam anno regni Aluredi XXII. occuparunt. "Hoc anno" (inquit) "rex Alu-"redus fugavit Danos de Cantia, de Oxonia, de Chi-"cheſter. Erat iſte annus 894. ex quo Chriſtus natus eſt, teſte Ranulpho, cujus verba Burienſis iſte refert. Quod miror Oxonienſem non advertiſſe, maxime in hiſtoria ſibi familiari, & pene ſola: quamque regio nomine dignam cenſeat, quum vix monachi [4] authoris appellationem mereatur. Etenim omnia aliena ſunt,

---

[1] Quaſi, tacente vetuſtate, nullam ex ſe fidem promereatur. [2] Ranulphus, pro Londinenſi quicquam ſcribens, magnæ eſt authoritatis: contra, nullius prorſus, ubi noſtram confirmat ſententiam. hîc æquitatem deſidero. Idem Lond. Bowlo, Herriſono, Lydgato, anonymis, apocryphis et obſcuris ſcriptoribus ſuis, in rebus à ſeculo noſtro remotiſſimis, etiam citra vetuſtatis teſtimonium, credit: ſine quo, multo illis vetuſtiori ac probatiori Ranulpho fidem, quam meretur, non adhibet. hîc judicium requiro. [3] Ea hiſtoria ideo *regia* dicta eſt, quod à Burienſi monacho, Richardi ſecundi mandato, conſcripta fuerit. [4] Quid mihi tantillæ fidei ſcriptorem opponis?

nec quicquam ſuum, præterquam peculiaria quædam ad monaſterium Sancti Edmundi pertinentia. Quibus *P. 323. omnibus ſi quis animum adhibeat, facile *intelliget, non primo [1], aut ſummum ſecundo, regni ſui anno, imo ne quarto aut ſeptimo quidem, ſcholam Oxonienſem Aluredum poſuiſſe, ſi omnino poſuit: maxime, quod, viventibus adhuc fratribus natu majoribus (is enim natu minimus erat) *rex* non fuit Aluredus, ſed *ſecundarius*, ut Aſſerus & ceteri ſcriptores antiqui nominant, *Dolphinus.* quem *Brutus* & vetuſti authores Anglici *Dolphinum* vocant, ut hodie Gallia regis ſui filium natu maximum. Nec regnum Merciorum regnum ex ſe eſſe deſiit ante expletum annum Domini 875. minimum [2], qui annus regni Aluredi quartus fuit. Nam is regnare cœpit anno Domini octingenteſimo ſeptuageſimo primo, uti Aſſerus, ejus rei ſcientiſſimus author, tradidit. Quo tamen anno 875. ſtatim non conjungebatur occidentalium Saxonum regno, niſi nomine tenus. Siquidem Etheredus Merciam & Londinum (præcipuam Merciorum urbem) genero ſuo Etheredo commiſit, qui ea ad Edwardi, heredis Etheredi, tempus retinuit. Quo mortuo, Edwardus regno ſuo Weſtſaxonico Merciam *P. 324. annexuit, ut *Gul. Malmesb. lib. quinto ſcribit. Sic tamen, ut, retentis ſibi Londino & Oxonio, reliquum ſorori Elfledæ, Etheredi uxori, durante vita non ſuſtu- *Elfleda.* lerit, quæ ad annos octo poſt mariti mortem Merciam magna laude gubernavit. Unde illud de Elfleda apud Henri. Marleburgenſem:

Fecit natura puellam,
Sed probitas fecit nomen habere viri.

---

[1] Vitioſam hanc eſſe collectionem pag. 575. oſtendit.
[2] Multa hîc extra cautionem narrat.

Iſtis ſubſcribit & Simeon Dunelmenſis, qui Londinum & Oxonium, ceterumque Merciorum regnum, non ante occidentalium Saxonum regno juncta ſcribit, quam Edwardus rex regnare cœperit, neque tum quidem primo quoque tempore, nec antequam Egelfleda (quam Ingulphus anno 884. Æthelfledam vocat) Etheredi uxor & Alphredi filia, è vita deceſſit. Anno enim 912. ſic Dunelmenſis ſcribit. "Eximiæ vir probitatis, dux "& Patricius, dominus & ſubregulus Merciorum, E-"theredus, poſt nonnulla, quæ egerit, bona deceſſit. "Poſt cujus mortem uxor ejus Egelfleda, regis Alphre-"di filia, regnum Merciorum (exceptis Londonia & "Oxenofordia, quas ſuus germanus rex *Edwardus ſi-"bi retinuit) ſtrenuiſſime annis octo tenuit. *P. 325. Prætereo quæ in Bathonienſi chronica lego in Athelſtano de hac re: "Athelſtanum nimirum, nepotem Ælfredi, anno "926. totius Angliæ monarchiam ſuſcepiſſe, ſolumque, "abſque aliqua aliorum conditione, ſuper totam An-"gliam regnaviſſe, quod Alphredus & Edwardus, pro-"pter Danorum irruptiones & invaſiones, facere pe-"nitus non prævalebant. Sunt tamen ex ſcriptoribus, ut Gul. Malmesb. qui dicant, Alphredum fuiſſe primum totius Angliæ monarcham: ut & Ailredus Rievallenſis, poſtquam Godwinus regni ſocius vita functus eſt. Quod ideo ſcriptum eſſe chronicon Eboracenſe tradit, quod omnium regum, qui à Romana ſede unctus in regem eſt, primus exſtitit. A Leone enim pontifice Ro. ejus nominis quarto, Romæ ungebatur in regem, anno à Chriſti nativitate 853. Referam verba chronici. "Hic (Alphredus) fuit primus rex in Anglia qui "fuit unctus, & accepit coronam de Papa Leone. Pro-"pter hoc dicitur, ſecundum chronicas Anglorum, "primus *monarcha, ut ſuperius eſt notatum. *P. 326. Quod cer-

Primus Angliæ monarcha.

certe verius exiſtimo: etſi legam, in libro de concordantiis chronicantium, ſub litera *M.* ſecunda monarchæ ratione Alphredum imperaſſe. In eo enim ſcribitur, primos monarchas Anglorum tripliciter dici ſecundum chronicantes, ut ejus verbis utar. "Nam "primo modo, Anglorum monarcha primus dicitur, "qui Angliam, in ſeptem regna diviſam, ſub unius im"perium redegit: reges tamen ſub ſe regnare permi"ſit, & tributa ſolvere coëgit: ut Egbirtus ſeu Egber"tus. Secundo, qui non ſolum alia regna conquiſi"vit, verum etiam, ut reges ſub ſe dominentur, re"nuit, regna ſic conquiſita in comitatus dividens: quo "modo Alfredus, Egbirti regis nepos, primus monar"cha dicitur. Tertio modo primus monarcha nomi"natur, qui non terram ſolam, ſed etiam mare cir"cumfluum ſuo dominio adjecerit, ut pacem omni ex "parte retineret: qua ratione Edgarus, rex pacificus, "Edwardi ſenioris nepos, & inclyti principis Alfredi "pronepos, primus monarcha nominatus eſt. Hæc etſi *P. 327. commode libri de concor*dantiis chronicantium author diſtinxit, tamen exempli gratia Alfredum potius, quam rei geſtæ fidei cauſſa, introduxiſſe videtur, ſi Hiſtoriam Bathonienſem reſpicias, ut certe par eſt, propter eas, quas adducit, rationes de Danorum bellis & irruptionibus. Quod ſi primum monarcham omnino fuiſſe contendas Aluredum, non ante tamen annum Domini 886. ut ait Matth. Weſtm. in Flor. hiſtor. eodem anno monarcha fuit: nec omnibus regni partibus, ſed illis tantum quas non occupaverant Dani. Dani autem Merciam, ut ante dixi, tenuerunt, quam eis eripuit Edwardus, non Alphredus, ut in eodem Matthæo anno 907. Nec primo quoque tempore. Nam Dani[1]

Triplex monarchiæ ratio.

---

[1] Si Danicæ irruptiones, ut tu opinaris, noſtræ academiæ

in Merciam hoſtiliter ſunt ingreſſi (eodem Florilego authore) anno Salutis 911. mortuo jam Alphredo, & nullo loco paci atque ſtudiis ponendis Oxoniæ relicto. Ex his ergo ſequitur, neque per primos regni Aluredi annos, ut nec per poſtremos etiam, Oxonienſem Academiam ab Aluredo conſtitutam: nec hortante Neoto id factum, *nec primo, aut ſummum ſecundo, anno *P. 328. rem geſtam, ut Roſſus in Academiis, & tu ex Roſſo judicatis: contra certe ſcribens quam Lilius[1] in tabulis univerſalibus ſuà manu ſcriptis, atque chronicis exiſtimat, in quibus, Polydorum ſecutus, tradidit, anno Domini 895. Oxonienſe Gymnaſium poſitum, & anno regni Aluredi XXIIII. ea propemodum ætate, qua exſpiravit: & contra quam tuus ille cenſuit, qui anno Salutis 885. Grammaticalem ſcholam Oxonii ab Aluredo poſitam aſtruit, & Lanqueti chronico ſupplementum addidit: contraque quam hi cenſuerunt ſcriptores, qui monumentis ſuis reliquerunt, Martinum[2] P.R.

---

miæ exſtructionem remorari potuerint, quod unicum eſt tibi, quantum video, perfugium relictum, aut ſi primo, aut ſummum 2°, anno conditam non docuiſſem, non potuit tamen tantilla illorum, quantulam deſcribit Florilegus, in Merciorum regnum excurſio, prædandi tantum cauſſa, ut idem inquit, facta, impedire, quominus academiam conditurus cœptis inſiſteret. Nam intra paucos poſt irruptionem dies ab Edwardo, occiſis eorum ducibus, fuſos fugatoſque apud eundem legimus.

[1] Uterque horum Alfredum noſtri gymnaſii inſtitutorem prædicat: et ut ab iis in annorum ſupputatione diſcrepem, ſequor tamen Balei hac de re opinionem. hanc tu leges pag. 576.

[2] Perſpicuum authoris ſenſum pervertis, idque dedita quidem opera, ut videtur. Nam hoc tantum innuit Baleus, pontificem Rom. quæ ab Alfredo condita eſt, academiam pro generali ſtudio approbaſſe: alioqui idem author ſibiipſi contrarius eſſet, qui ſcribit, Oxonienſe gymnaſium anno 873. ab Alfredo

non niſi anno Salut. 882. authoritatem conceſſiſſe Aluredo conſtruendi ſcholam Oxonienſem, poſt annos undecim, hoc eſt, quam regnare cœpit. Aſſero enim authore regnum inchoavit anno Salutis octingenteſimo ſeptuageſimo[1] ſecundo. Si quid tamen geſtum ſit & excitatum, tempore pacis geſtum & excitatum eſt. Nam,
*P. 329. authore Ailredo Rievallenſi, "in diebus pacis non *torpuit otio, ſed legere & ſcribere, & ſacras apices" (refero Rievallenſis verba) "in linguam Anglicam vertere laborabat, leges Chriſtianiſſimas & ſcripſit & promulgavit: in reſtaurandis eccleſiis, quas impia manus Danorum everterat, in reparandis, ditandis, ornandiſque monaſteriis deſudabat: inter quæ duo nobiliſſima condidit. Hæc quum Alphredum geſſiſſe[2] Rievallenſis ſcribat, quem ad Henricum, Neuſtriæ ducem, poſtea Angliæ regem, omnibus pietatis laudibus ſtuduit commendare, quod ab eo genus duxiſſe vellet oſtendere, tamen de ſcholis Oxonienſibus, præcipua laudis gloria, ab Aluredo fundatis, de fortunis ejus ſcholaſticis Oxonienſibus diſtributis, ne verbum quidem, ut nec apud alium vetuſtorum ſcriptorum quenquam ante Ranulphum Ceſtrenſem, quod ſciam, qui nulla ſane antiquorum authoritate iſta ſcribit. Itaque recentium ſcriptorum fraude atque vitio videtur hoc initum, ſed inſequentium negligentia con-
Cautio. firmatum. In qua ne nos quoque atque poſteri in
*P. 330. utramque aurem dor*mientes perſiſtamus, diligenter circumſpiciendum, neve quid temere credamus (quod

---

do conſtitutum. [1] Non 2°. ſed primo. [2] Quam turpe eſt homini γεροντοδιδασκάλῳ toties in artem, ipſis pueris familiarem, peccare: præſertim quum rationes huc adferendæ eſſent non probabiles tantum, ſed firmæ, ſolidæ, et efficaces, quæ neceſſario fidem facerent?

nervi atque artus ſapientiæ eſſe M. Cic. docet) attendendum. Sunt enim, qui tendunt inſidias, & præteritis ſuis dolis fidem facere futuris hiſtoriis, necdum ex toto editis, ſtudent: ſuamque ſententiam, aliorum nomine & authoritate munitam, quaſi ab antiquitate natam populo obtrudunt. Præſcribunt enim (quod compertum habeo) vulgaribus hiſtoricis Anglice ſcribentibus, qui ex alieno judicio toti pendent, ut in Rhapſodiis ſuis, & conſarcinatis centonibus, de antiquitate Oxonienſi ſic pronuncient. *Oxonienſis commentum.* "Aluredus anno[1] Chriſti 872. conſilio pii viri & eruditi monachi Neoti, "aliorumque doctorum virorum ejus ætatis, Oxonienſem Academiam fundavit: & libertatibus multis, "privilegiiſque commodis & præclaris communivit. "Hiſtoriola tamen ejus Academiæ, antiquiorem multo videtur indicare, atque ad Græcos quoſdam Philoſophos, qui in Inſulam hanc cum Bruto aliiſque "Trojanis venerant, originem referre. Qui ut poſtea "loco quodam, non longe *Oxonia poſito, corrupte *P. 331. "**Crekelade** pro **Graekelade** appellato, ſedes ſuas poſuerunt, ita poſtea, amœnitate loci allecti, eo ſoli "commigrarunt, ubi nunc Oxonium eſt, ibique ingenuas artes docuerunt. Hanc ſcholam, bellis tandem "civilibus temporumq; viciſſitudine fractam & concuſſam, atque ad extremas ruinas perductam, Aluredus, "velut ſecundus fundator, in priſtinum ſtatum, ut non "nemo ait, revocavit. Qui, præter multa, à ſe præclare geſta, ad alendas augendaſque bonas literas, eo "loci collegium magnæ univerſitatis Aulæ nomine, "nunc univerſitatis collegii appellatione, conſtruxit, "& in ea magiſtri nomine gubernatorem, & LXXVIII.

---

[1] Hæc omnia vera eſſe non diffitemur.

“ ſociorum numerum inſtituit, ex quibus XXVI. theo-
“ logi, XXVI. philoſophi, & totidem grammatici erant.
“ Ad quem numerum alendum, quantum neceſſitatibus
“ commode inſervire poſſet, è fiſco regio ab heredibus
“ & ſucceſſoribus ſuis in æternitatem numerari juſſit.
“ Quod, ut vetuſta collegii monumenta teſtantur, non
“ ante defecit, quam regnum ſuſceperat Gul. Neu-
“ ſtrius, qui, ſcholaſticis offenſus, eis primus id ſub-
*P. 332. “ traxerit. *Hæc Anglicis hiſtoriis ab Oxonienſi dolo[1] commiſſa, & à me Latina facta, quemadmodum cum hiſtoriola conveniant, ex collatione facile intelliges. Etenim neque Crekelado Oxonium tranſlatos Græcos docet, nec Oxonii[2] docuiſſe, tradit hiſtoriola, quam ſaltem ante aſſertionem nobis propoſuit Oxonienſis. Quod ſi in reliqua hiſtoriola id contineretur, Oxonienſem non diſſimulaturum, aut ſilentio præteriturum, quòd in rem ſuam fuiſſet ut ille quidem exiſtimat, affirmaverim. Sed demus ita eſſe, quod tamen Oxonienſis in commentariis negat, Lelandus ait. At, per quem & quo tempore dicat, velim. Lelandus de tranſlationis authore atque tempore ſilentium eſſe ingens in hiſtoriola dicit: id quod etiam Oxonienſis confirmat in commentariis. Eſto tamen per Aluredum tranſlatos[3], ut Cantabrigienſes commentarii tradunt, quos ut vanos Oxonienſis ſpernit. An antiquiorem ergo ſtatuet Aluredo Oxonienſem Academiam? Alius certe quam *P. 333. Oxonienſis non faceret, ſcio. Etenim antiquitas inde incipere debet, unde rei eſt initium. Initium[4] autem

---

[1] Nullo certe. [2] Nec dormiviſſe quidem. Quare ut hoc taceat hiſtoria, ſi dederis tamen ibi conſediſſe, et prælegiſſe illic ac diſputaſſe ſequetur. [3] Nigelli ſomnium. [4] Falſiſſimum eſt quod hîc pro vero aſſumis, nempe Græcorum ſcholas, de quibus ipſe ſum locutus (non quas tu tibi

ſcholæ Oxonienſis tum erat, quum primum Oxonium Græci venerant, & Criclade eſſe deſierunt: ſic ut finis unius initium eſſet alterius. At id initium quum ab Aluredo inceperat, (ſic enim poſitum jam eſt argumenti cauſſa, quod alium authorem nullum habeas) quomodo poteſt Oxonienſis ſchola Aluredo eſſe antiquior[1]? Neque enim Oxonienſe Gymnaſium ideo antiquius eſt, quod Græci, qui longe ante Cricladi erant, jam Oxonium ſunt tranſlati. Nam ea, ſpeciei gentis & ſcholæ Cricladenſis continuatio & antiquitas eſt, non Oxonienſis Gymnaſii. Quamdiu enim Cricladi moram fecerant, tamdiu antiquitas Cricladenſis producebatur. Ubi autem Oxonii eſſe cœperunt, non amplius Cricladenſis eſt antiquitas, ſed Oxonienſis ſcholæ initium exiſtimandum eſt. Ut non addam[2], Lelandum ſcribere, fabulam eſſe, Cricladam Græcanicis ſcholis fuiſſe inſignem, ut alio loco diximus. Quod eo probabilius eſt, quia à Cantabrigienſibus, non à Græcis, *ſumpſit initium, ut jam ante ex Diviſienſi[3] oſtendimus. Quo fit etiam, ut Cantabrigienſis[4] Academia etiam Cricladenſi multo ſit antiquior. Quod autem ſequitur *de reparatis per Aluredum ſcholis, ut non nemo ait*, ſuum[5] id eſt Oxonienſis figmentum. Ob quam cauſſam fraudu-

*P. 334.

Cantabrig. Academ. Cricladenſi antiquior.

---

ex Nigello fingis) ad Aluredi uſque ætatem Græcoladæ floruiſſe. [1] Te viciſſim interrogo, qua ratione hodiernam Cantabrigiam cum veteri, toties à Saxonibus et Danis funditus deleta, non in eodem, ſed diverſo plane in loco ab eo, quo olim erat, ſitam, tanquam unam eandemque confundas? [2] Ego uni Laylando, Laylandum ac Baleum etiam oppono, ut antehac feci. [3] De eo quid ſenſerim dixi pag. [532.] [4] Nondum eſt: nec ſpera futuram ex eo Nigelli tui commento. [5] Præter Laylandum et Polydorum, mihi quoque ſuccinunt quotquot ſcribunt, Oxonienſe gymnaſium Britonum temporibus floruiſſe.

lenter addidit, *ut non nemo ait*: non alios, ſed ſe intelligens. Quæ verba etſi Latine ad plures referri poſſunt, Anglice tamen, **ſay**[1] **ſumme** ad ſingularem accommodari ſolent: ea eſt hominis fraus inſignis. Prætereo, quemadmodum in eiſdem hiſtoriis vulgaribus Oxonienſis videtur indicare ex iſtis verbis[2], *eo ſoli, ubi jam Oxonium eſt*, philoſophos inſtituiſſe ſcholas ſuas, antequam urbs conderetur, in ſolo, ſeu terra, ubi nunc urbs Oxonium eſt. Hiſtoriola tamen Oxonienſis urbem ibi fuiſſe prius docet Belloſiti nomine. Tranſeo quoque quæ in eandem hiſtoriam, & eam alienam ſuo ſenſu infarciat: philoſophos Græcos, amœnitate loci allectos, eo ſoli, id eſt, eo terræ loci, commigraſſe,
*P. 335. quo nunc eſt Oxonium: docens, præter *authoritatem hiſtoriolæ ſuæ, Cricladenſes[3] philoſophos Oxonienſis ſcholæ fuiſſe authores, quum ad locum ſtudiis Saxonas Belloſitum elegiſſe hiſtoriola dicat: ut alio loco explicuimus. Atque[4] hæc quidem paucis. Cetera, quia non in hiſtoriola, ſed in feneſtris (ut ait) vitreis Sarisburiæ, atque, ut audio, domi ſuæ, quæ vetera forſan collegii monumenta ſunt, ut non magnopere urgentia antiquitatem majorem Oxonienſis quam Cantabrigienſis Academiæ, mitto. Nam plura de hiſtoriolæ vanitate, & Oxonienſis in hanc commenti ſupra diximus, ut non ſit opus hîc plura commentari. Hoc

---

1 Detegis hîc tuam in vernaculo ſermone imperitiam. 2 Non magis docet hiſtoriola, urbem hanc *Belloſitum* dictam ante philoſophorum eo adventum fuiſſe, quam *Oxoniam* quo primum tempore venerunt. Tantum *Belloſitum* antiquitus nominatam refert: at qua primùm ætate urbs ita appellari cœpta eſt, non item commemorat. 3 De his ſupra quam ſatis eſt diximus pag. [532.] 4 Tu hac faſtidioſa ac futili tua μακρολογίᾳ pene enecaſti.

tan-

Cauſſa offenſionis Gul. Normanni.

tantum addam, Oxonienſem in aſſertione ſua offenſionis Gulielmi Normanni duas cauſſas afferre: aut quod ſcholaſtici civium partes ſecuti ſunt reſiſtendo, aut quod Anglicam linguam (quam Normannus exſtinctam voluit) conſervarunt. Sed hæ an aliquæ cauſſæ eſſe poſſint, videat Oxonienſis. Quum enim per ea tempora ſcholæ erant Oxoniæ nullæ, quomodo civium partes ſequi potuerunt ſcholaſtici? quomodo ſtuduerunt linguam Anglicam * conſervare? Nam [1] in Boſtono Burienſi lego, Heraldum primum, qui regnare cœpit anno Salutis 1013. ſubvertiſſe ſcholas veſtras, nec ante reſtitutas eſſe, quam regnaret Stephanus, idque à doctiſſ. quodam viro Roberto Pullino, qui floruit circa annum Domini 1146. & omnibus modis egit advocando, pellicendo, prælegendo, ſcribendo, perſuadendo, docendo, exponendo, & omnia humanitatis officia ſcientiis promovendis præſtando, ut ſcholaſtici ex omnibus regni partibus Oxonium confluant. Itaque injuriam facere videtur Normanno Oxonienſis, qui ſublati ſcholaſticis nummi, & imminuti cenſus crimen, eaſque offenſionis cauſſas objicit: quum hæc in eum verius cives quam ſcholaſtici dicerent. Etenim de urbis muro obvertens quidam eas corporis partes denudatas, quæ verecunde non poſſunt nominari, oppedebat Normannis in obſidione poſitis. Qua de cauſſa indignatus rex, mox irrupit & caſtigavit. Hinc civibus offenſio: de qua qui plura velit, Matth. Pariſii hiſt. majorem anno Domini 1067. * legat. Nam plura non ſinit verecundia mea explicare. Itaq; hactenus [2] oſtendimus, Oxonienſis ſcholæ authorem Aluredum non

* P. 336.

* P. 337.

---

[1] Magna clade affectas eſſe noſtras ſcholas ab Haraldo non nego: ſed non ante reſtitutas, quam Boſtonus ſcribit, falſum eſſe pag. 576. oſtendit. [2] Solidis argumentis ſcilicet.

fuiſſe, quod ipſe quoque aſſeris in principio comment. tuorum: nec Academiam anno regni Aluredi primo aut ſecundo, aut univerſitatis aulam, poſitam fuiſſe. *Inconſtantia.* Atque hoc eo magis, quod in hac re ſibi non conſtet Oxonienſis. Etenim alicubi dicit, Aluredum[1] conſtruxiſſe univerſitatis Aulam: alicubi ait, ſunt qui putent, ex tribus collegiis, univerſitatis[2] aulam Theologorum fuiſſe cœnobium: & rurſum alio loco, ferunt, illum tria apud nos collegia conſtruxiſſe. Quaſi hoc ex vulgo[3] ſuſceperit, non ex vetuſtis collegii monumentis, ut ille ait, acceperit: immemor, quid prius affirmaverit. Quod ſi verum ſit, non eſt cur ſuccenſeat: ſi non ſit, eſt ut verbis utatur certioribus, quibus animi ſui ſenſum conſtantius explicet. Sed in hac cauſſæ vanitate nihil miror, Oxonienſem non conſtare ſibi, quum & collegæ, anteceſſores ſui, & collegiorum Oxonienſium chronographici etiam,de fundatione magnæ *illius Aulæ ab eo ſane diſſentiant. *P. 338. [4] Nam Leonardus Hucheſon, nuper Aulæ ejus magiſter, Hugo Hucheſon, Georgius Ellyſon, Edmundus Thomſon, & Chriſtoferus Richardſon, cum aliquot aliis ejus Aulæ ſociis, in ſcriptis ſignificarunt delegatis regiis, *ma-*

---

[1] Novam oppoſitionis formam narras.

[2] Vide Aſſert. pag. 417.

[3] Ex vulgo me hæc non accepiſſe, teſtes ſunt Roſſus et Baleus, ut non commemorem quæ de eiſdem ſcribit Laylandus in Cygneam Cantionem, in dictione *Iſiacus*: et quæ nos etiam ex collegii monumentis retulimus.

[4] Antiquum illud ſcriptum ad verbum recitavimus pag. 577. in quo (ut videtur) magis erant de rei veritate, quam de exacta annorum ſupputatione, ſoliciti. Alioqui non (*circa annum Domini octingenteſimum*) ſcripſiſſent, ſed annum potius certum (ut tu, falſarium agens) addidiſſent. Nec novum hoc videri debet, quando, ſimili in appendendis temporibus incertitudine complures hiſtoricos uſos eſſe, conſtet.

gnum

gnam Aulam univerſitatis Oxonienſis fuiſſe ex fundatione regis Ælredi anno Domini octingenteſimo, ut patet ex antiquo ſcripto. Hæc eorum verba ſunt. Quod ſi demus, fundatum fuiſſe annis XLIX. antequam natus Aluredus eſt, concedendum eſt. Nam Aſſerus de geſtis Alphredi, natum eum ſcribit anno Domini 849. In Epitome[1] quoque Chronographica Collegiorum Oxonienſ. (ſic enim vocat qui ſcripſit) ab Oxonienſi quodam conſcripta tum, quum præſens regina fuit, annis abhinc duobus, omni populo divulgatum eſt, Collegium univerſitatis cœpiſſe ſub Aluredo per dominum Guliel. archidiaconum Dunelm. anno 873. Verum is[2], ut pace ejus dixerim, rei hiſtoricæ omnino rudis et ignarus eſt. Nam ſi vel unum proferre mihi poterit archidiaconum, Gulielmi nomine, ante Edwardum* Sanctum, unum epiſcopum aut abbatem, unum ducem aut equitem, concedam illi facile quod affirmat. Nam diligentiſſime obſervavi & in ſerie epiſcoporum omnium ſeu catalogis, in teſtimoniis epiſcoporum, abbatum, ducum atque militum, in chartis regum antiquorum, nullum nominatum Gulielmum, Robertum, Thomam aut Joannem, ante Edwardum Sanctum. Nam iſta nomina mere ſunt apud nos Normannica: cetera autem ante Edwardum Sanctum, Britannica aut Saxonica. Ad hæc, ex archiepiſcopis nemo fuit, qui cum alio conveniebat nomine, ante Hubertum, Cantuarienſem archiepiſcopum, qui conſecratus eſt anno Domini 1193. ab Auguſt. XLIII. archiep. id quod Radulphus de Diceto diligenter cum admiratione advertit in lib. Chronicorum. Primum Robertum, in ſedem

De nominibus propriis Anglorum ante S. Edwardum.

*P. 339.

---

[1] Lapſus eſt, fateor, incuria illius, cujus fidei certam hujus rei inveſtigationem, gravioribus occupatus ſtudiis, commiſit.

[2] Refellis ea, quæ nos tibi concedimus: plura itaque, quam eſt opus, extra cauſſam adfers.

archiepiſcopalem Cantuarienſis eccleſiæ: primum Gulielmum & Robertum, in epiſcopatum Londinenſem, introduxit Edwardus Sanctus. In cujus tempore, & non ante Lanfrancum Cantuarienſem archiepiſcopum, qui conſecratus * eſt anno Salut. 1070. nullus fuit Cantuar. eccleſiæ archidiaconus. Exercuit enim officium ejus epiſcopus S. Martini Cantuariæ, ut ex codice archidiaconali eccleſiæ Cantuarienſis intellexi. At ſi in ſede archiepiſcopali Cantuar. & primatu totius Angliæ, archidiaconus erat nullus ante Lanfrancum, in Dunelmenſi, epiſcopatu ſuffraganeo, fuiſſe archidiaconum credendum eſt? Sed longus eſſem, ſi omnes de Oxonienſis Academiæ & magnæ Aulæ univerſitatis fundatione vanitates perſequerer. Bene multa enim ſunt, et ante proſecutus ſum abunde: ut non ſit opus hîc jam repetere. Sequuntur privilegia, quæ ab Aluredo data ſcribit Ranulph.[1] et multiplicitate ceteris omnibus Gymnaſiis Latinis præſtare, hiſtoriola affirmat. In qua re exponenda, ſpero, me nec veſtra infirmaturum, nec cuiquam anſam præbiturum veſtra infringendi aut labefactandi privilegia, conſuetudines, atq; leges, quibus jam fruimini. Non enim de præſentibus, ſed præteritis, ſum dicturus, quæ aut ab Aluredo conceſſa dicuntur, aut conditoris

*P. 340.

De privilegiis Oxonienſibus.

---

[1] Cur non alios complures æque ac Ranulphum idem ſcribentes taxas? cur, Ranulphi et Malmesburienſis authoritate corroboratum, Nigellum rejicis, de Alfredo noſtro ad hunc modum loquentem? *Et Cantabrigienſes et Oxonienſes maxime honoravit, et privilegiis pluribus inſignivit. Deinde per totam inſulam ſcholas grammaticales inſtituit.* c. Ea Aluredi privilegia tametſi hodie non exſtant, quid enim non exedit longa dies, præſertim ubi tot bellorum procellæ ſævierunt? iis tamen, principum benignitate, multo plura atque adeo nobis commodiora, jam olim habemus, ſic ut illis jam (gratia ſuperis) non magnopere egeamus.

veſtræ

* *Hoc omiſſum negligentia, referendum eſt in paginæ* 340. *P. 340. b.
verſum [a] *decimum, inter* eſt *&* Sed. *ſic ut poſtquam in-*
ſertum ſit, ſed, *deleatur, in cujus locum,* Nam, *ſuf-* [a] octavum,
fecimus.

Itaque cautius tu quidem (mi Oxonienſis) qui non Ælfredi ætate, ut Chronographus, [1] ſed Henrici tertii: non fundatorem, ut ille, ſed benefactorem tantum, fuiſſe Gulielmum Archidiaconum Dunelmenſem ſcribis. Sic enim facis, ne recentior, quàm conſtituis, Univerſitatis Aula videatur. Hocque miris agis modis atque artificiis more tuo (ſed an juſtis neſcio) forſan ut tenebras nobis offundas, animoſque avoces à vero Aulæ veſtræ conditore. Etenim, quum de Richardo Aungerville, epiſcopo Dunelmenſi, ſermonem faceres, mutata perſona, de Gulielmo, archidiacono Dunelmenſi, ſcribis: verbis tamen Richardum innuis. Nam ipſiſſima Jo. Balei (in quo multus eſſe videris) verba de Richardo Aungerville, ex libris de ſcript. Britan. cent. 5. *tit. 69. imitaris [2], atque ad Gul. archidiaconum Dunelmen. detorques. *P. 340. c. Hunc enim (quem benefactorem veſtrum, atque ſub Henrico tertio vixiſſe ais) tu eximium literarum ac literatorum per ea tempora Mæcenatem ſcribis. Baleus autem, Richardum illum (qui regnante Edwardo tertio floruit) literarum ac literatorum fautorem ea ætate maximum fuiſſe, dicit, & Mæcenatem quoque vocat. In qua re non videris mihi ἀντιπελαργεῖν (mi Oxonienſis) neque diſſimulatione tantæ perſonæ atque benemeritæ, ita eſſe gratus [3], ut videri cupis. Fundavit enim Richardus ille

---

[1] Vide pag. 578. et ſeq. [2] Quaſi non potuiſſem, niſi verbis à Baleo emendicatis, ſuas illi laudes tribuere. [3] Præpoſterum hoc gratitudinis genus tibi tuiſque relinquo, qui-

Aulam ſive Domum Oxoniæ, in perpetuam elemoſinam, ut in Philobiblo ſuo ſcribit, inter an. Domini 1333. quo conſecratus eſt, authore Adamo Muremuthenſi in ſupplemento Florilegi,& annum Salutis 1344. quo condita charta ordinationis ejus fuit: cujus exemplar una cum philobiblo diligenter aſſervo integra, nulla ex parte vitiata aut raſa, antiquaque litera ſcripta. Quorum ſi ingenuus Lector eſſe velles, forſan de *P. 340. d. magnæ Univerſitatis * Aulæ fundatore aliter quam nunc ſentires atque ſcriberes. Eam non ſolum redditibus [1] neceſſariis, in commodum ſuorum ſcholaſticorum victum, dotavit, verum etiam libris utiliſſimis ſtudio[2] (quos maxima cura undique conquiſiverat) in communem uſum totius univerſitatis, atque omnium omnis generis in ea ſtudioſorum, ſive ſeculares illi ſive regulares fuerint,(quos in hoc favore ad paria duxit, ut ejus more loquar) multo magis: ſic ut in ea, tanquam in communi Bibliotheca, conſerventur libri per quinque ſcholaſticos, quos ejus Aulæ magiſter aſſignaret: ut ipſe in eodem philobiblo meminit. Quæ Aula an univerſitatis Aula ſit, atque ea de cauſſa univerſitatis Aula dicta fuerit, ipſe cogita. At ſi verum ſit, univerſitatis Aulam Richardum poſuiſſe, quomodo verum eſſe poterit, Edmundum Abyndonenſem, Cantuariæ quondam archiepiſcopum, ex ea Aula prodiiſſe, quum centum ante annos vixit quam condita ea Aula fuit? Sed *P. 340. e. eo jure tuo eum vendicabis, quo Ridleium & *Craifordum (de quibus ante diximus) vendicabas. Erat Richardus ille, ſi neſcis, Buriæ Sancti Edmundi in Suffolcia natus, Dunelmenſis eccleſiæ primum monachus,

---

bus cordi eſt, pro veris fundatoribus alienos & fictitios amplecti. [1] Hos redditus, poſtquam inveneris, tibi donabimus. [2] In tenebris oberras. Lucem quære pag. 581.

dein epiſcopus: homo infiniti ſtudii in bonos libros: quos qui attulerit, gratior illi exſtitit, quam ſi generoſos equos contuliſſet, ut ipſe ſcribit. Quo nomine atque ſtudio, libro ſuo inſcriptionem fecit, *philobiblon*, Græco vocabulo: quem abſolvit in manerio ſuo de Aukelande, viceſimo quarto Januarii, anno Domini Milleſimo trecenteſimo quadrageſimo quarto, ætatis ſuæ quinquageſimo octavo præciſe completo, ut ejus verbis utar, & anno pontificatus ſui undecimo. Vixit ſub Edwardo tertio: vir legationibus multis clarus, Cancellarii Theſaurariique regni Edwardi muniis publicis nobilis, & Aulicæ vitæ officiis certe inſignis. Sed de hac Richardi Aula, aliiſque Oxonienſis viri commentis, aliàs forſan, ſi occaſio dabitur, dicam latius.

Nam longus eſſem &c.

*P. 341. *Reſtituta Privilegia.*

*veſtræ hiſtoriolæ tempore exſiſtebant. Nam de his, quæ vobis & oppidanis Oxonienſibus ob diſcordias [1]ſuſtulit, & poſtea indulgentia ſua vobis reſtituit per breve ſuum, datum Weſtm. XX. Maii, anno reg. ſui Angliæ XXIX. Franciæ vero XVI. Edwardus III. circa annum Salutis 1355. quum vos, oppreſſos & fugatos per oppidanos atque ruſticos, ſub protectione ſua ad univerſitatem veſtram congregavit, quod erat ea, *ſicut ficus fatua, ſine fructu* (ut verbis [2] brevis utar) nihil dico, tantum de his ſermonem faciam, qui erant ante

---

[1] Non ſuſtulit, ſed nos ultro illuſtriſſimi regis arbitrio noſtra omnia commiſimus, qui pro incredibili ſuo erga literas & literatos amore, eadem ipſa multo quam ante auctiora nobis reſtituit. Vide ipſius regis hac de re verba pag. 582. [2] Hæc verba in regiis ad academiam literis non habentur, quarum exemplar habes pag. 582. 583. etſi non integrum.

Annales ſcribendi utrique Academiæ.

*P. 342.

Epiſtola ad epiſcopum Lincolnienſem pro Oxonienſibus.

annum Dom. 1284. & regni Edwardi primi duodecimum. Fidem petam ex vetuſtis monumentis, in quibus puto vos facile conquieturos, quod in archivis veſtris ea conſervari exiſtimem, ſi quæ ratio memoriæ conſervandæ veſtris olim fuit, fuit autem, ut ex Regiſtro ſeu commentariis Roberti de Paterna (de quo ante) intelleximus: & eſſe certe debet vel maxime in futurum quam unquam diligentius, non ſolum vobis Oxonienſibus, ſed etiam Cantabrigienſibus quoque. Jam enim *uſus docet, quantum profuerunt Annales, & diligens hiſtoriarum rerumque geſtarum conſervatio & cognitio, quantumque negligentia obſit. Eſt inter epiſtolas Joannis Pecham, archiepiſcopi olim Cantuarienſis (cujus bonam memoriam ideo honoro, quod vos amavit) una, ad reverendum patrem Oliverium, Lincolnienſem epiſcopum, veſtra cauſſa Northamptonæ ſcripta anno Domini 1284. octavo Calendis Octobris: in qua temperare conatur & emollire rigorem juſtitiæ Lincolnienſis epiſcopi, ne compellat vos coram tribunali ſuo convenire ſuper iis, quæ vos ad cognitionem cancellarii veſtri ab antiquo pertinere judicatis: “quòd” (inquit) “contra conſuetudines & immunitates univerſitatis prædictæ, prædeceſſorum veſtrorum temporibus approbatas, feciſtis &c. Rogat præterea, ut remittat univerſitati veſtræ hujuſmodi ſummonitiones & vocationes, atq; ut diſſimulet. “Petunt” (inquit) “quidem contra [1] jus commune, ut cre-

---

[1] His (quod minime tibi negamus) eviceris, nobis litem olim cum epiſcopo Lincolnienſi, de rebus ad ordinariam ipſius juriſdictionem pertinentibus, fuiſſe. Ceterum quando dubius fuerit litis eventus, quomodo nos ab ordinaria epiſcopi juriſdictione non fuiſſe exemptos, ſed precariam, aut contra leges communes uſurpatam, juriſdictionem exer-

er-

“ditur: ſed hoc eo liberius & decentius, tanti ſtudii “emolumento, ad præſens diſſimulare poteritis, * quia *P. 343. “idem nonnullis univerſitatibus aliis pro quiete ſtudentium dicitur eſſe conceſſum. *Inter ceteras Academias Cant. innuit.* Hæc Jo. Pecham “ad Lincoln. epiſcopum. Ad vos autem Cancellarium & magiſtros Oxonienſes, hortatus primo per viſcera Jeſu Chriſti, ne proni ſitis ad diſſidium vel diſſentionis ſcandalum, ſic conſequenter ſcribit. “Quia epi- *Epiſtola ad Univerſitatem Oxonienſem.* “ſcopus Lincolnenſis, in motis contra vos quæſtioni-“bus, juris communis (ut videtur) contra vos tegitur “armatura: & vos econtra conſuetudines prætendi-“tis, quas juraſſe vos dicitis, juris communis (ut dici-“tur) regulis repugnantes, cum contra jus commune in “ejuſdem præjudicium nulli ſe liceat obligare, quin “potius decretum in talibus ſit mutandum: Rogamus “vos affectu, quo poſſumus, ampliori, quatenus (licet “vobis in jure veſtro parati ſumus aſſiſtere, ut tene-“mur) humilitate veſtra veſtrum ſtudeatis epiſcopum “(virum utique valentiſſimum) honorare, & ipſius im-“plorare gratiam, qui vobis poteſt non ſolum in facto “ſtudii veſtri, ſed & in multis aliis, exiſtere fructuo-“ſus. Et ſi vos, conſue*tudini, juri contrariæ, inhæ- *P. 344.

“ren-

---

ercuiſſe probaveris? Habebat etenim academia, quo ſe adverſus Lincolnienſem defendere in hac cauſſa jure poſſet, quicquid contra ſcribat Pecchamus. Nam quum longe ante Gul. Rufi ætatem, quo regnante ſedes Dorceſtrienſis, à Berino, homine Italo, inſtituta, Lincolniam primum tranſlata eſt, ea ſemper juriſdictione uſa fuiſſet, ac longiſſimi temporis præſcriptione ſuam feciſſet, quorſum deberet eandem, quam bono jure poſſidebat, denuo à recentiore epiſcopo precario quærere? Sed in hoc laudandus Pecchamus, quod, ſuæ non immemor profeſſionis, omni conatu litem componere ſtuduerit.

"rentes, nullo vobis patrocinante ſuperioris privile-"gio, organa ſuſpendatis, dicetur proculdubio, non "ipſi pro jure agenti, ſed vobis, juri refragantibus, eſſe "ſtudii periculum imputandum. Advertentes igitur, "quod ipſe humilitate flectitur, & paterno vos affectu "proſequitur quantum poteſt, ſalvo eccleſiæ ſuæ jure, "recurratis ad eum, ut filii patrem, juxta legis imperium honorantes, experturi, ut ſperamus firmiter, "quod humilibus dat gratiam, & ſuperbis merito adverſatur. Valete in Chriſto & virgine glorioſa. Da-"tum apud Thornholm ſexto Calend. Februarii, anno "Domini 1284. ordinationis noſtræ ſeptimo. Vides (mi Oxonienſis) quam numeroſa erant veſtra privilegia per ea tempora, ut magna ſcilicet occaſio authori veſtræ hiſtoriolæ ſit ſcribendi de privilegiorum tanta multiplicitate, quantam inter omnes univerſitates Latinas non exſtitiſſe aſſeverat.

Gul. Sherwode.

De Gul. archidiacono Dunelmenſi, quem virtutibus quam opibus ditiorem ſcribis, & Gul. Sherwode (de quo Baleus * centuria IIII. tit. IX.) hîc nihil dicerem, niſi te Poëtam hîc monſtraſſes, atque ex uno [1] duos faceres. Etenim Jo. Lelandus, antiquitatis ſtudioſus, facit conjecturam, eum eſſe hunc Gulielmum Sherwodum, quem Matth. Pariſius à Dunelmo cognominat, nec archidiaconum tamen vocat. At hunc ut Matth.

* P. 345.

---

[1] Duos fuiſſe, et non unum, ex eo fit manifeſtum, quod Sherwodus, teſte Baleo, vitæ diem clauſit A°. 1249. hoc eſt, regni Henrici tertii 33. alter vero, ut ex publico inſtrumento liquet pag. 579. ante quartum regni ejuſdem regis annum. hunc quoque Dunelmenſem archidiaconum in eodem inſtrumento appellatum vides. Quod ſi confictum putas, paratus ſum cuivis publico academiæ ſigillo ante trecentos quinquaginta annos obſignatum oſtendere.

Pariſius in hiſt. minori ſub anno Salutis 1249. electum Rothomagenſem ſcribit, atque hominem eminentiſſime literatum vocat, ita in hiſt. majori eo anno tradit, abundantem quidem multis cenſibus, ſed amplioribus inhiantem, rectoremque nobilis eccleſiæ de Weremue exſtitiſſe. Sed quid anxius iſta perſequor, quum annus non ſufficeret commemorandis omnibus, quæ tu in commentariis non bene dixeris?

Definitio controverſiæ.

Supereſt ergo, ut ab hiſtoriolæ antiquitate deficias, atque omnem ſpem antiquitatis Gymnaſii veſtri ad recentiorem aliquem authorem, quam eſt Aluredus, referas, niſi indulgentia potius quam jure, communi opinione magis quam veritate, ad Aluredum referre libeat. Quod ſi feceris, neceſſario *conſequitur, Gymnaſium veſtrum tanto Cantabrigienſi eſſe recentius, quanto Aluredum præceſſit rex Gurguntius, annis nimirum 1247. rationem ineundo à Stovei tui, ad cujus authoritatem nos exemplo tuo alligas, ſupputatione[1]: quod hujus controverſiæ definitio ſit. Quod ſi cuminum ſecare vellem, & habere rationem VI. anni Gurguntii, quo ſcribitur, Cantabrum in mare obviam fuiſſe illi, & poſt III. aut IIII. annos à ſexto Cantabrum ædificaſſe (quod ſtatim id feciſſe eum non ſit forſan tibi veriſimile, etſi eodem anno conſtitutum Gymnaſium Lanfran. ſcribat) atque intermedium tempus à ſexto aut nono ad annum regni Aluredi XXIII. aut primum aut ſummum ſecundum, ut tu ais, in numerum colligam, tempus ſane non multo minus relinquerem. Ad hanc autem definitionem ſtatuendam dixi primo, quæ antiquitatem Cantabrigienſem confirment, poſtquam

*P. 346.

Quanto antiquior Cantabr. Acade. Oxonienſi.

---

[1] Alteram ſupputationem, qua Oxonienſis academia Cantabrigienſi annis 431. antiquior eſt, hac tua longe certiorem pag. 583. et ſeq. invenies.

calumnias Oxonienſis in Antiquarium abluerim. Tum rationes omnes, quibus Oxonienſis in Aſſertione ſua antiquitatem Cantabrigienſem oppugnat, delevi, quaſ-
*P. 347. dam obiter & aliud agendo, quaſdam ex profeſſo, * ſed diverſo tamen ordine: quod ſtudio à me factum eſt, quod is volantia ſectari videatur. Dein, quemadmodum illuſtri Academiæ nomine, non Grammaticalis ſcholæ appellatione, Cantabrigienſe Gymnaſium Oxonienſe longe antevertit, & authoritate & argumento demonſtravimus. Poſtremo, non niſi à recentiori aliquo, quam eſt Aluredus, antiquitatem Oxonienſem neceſſario auſpicatam oſtendimus, confutatis iis, quæ adverſum ex Oxonienſi hiſtoriola Oxonienſis affert. Conſtituimus tamen ſubinde Aluredum fundatorem, non jure, ſed per indulgentiam, quod communis opinio hodie ſic invaluit. Etenim ſi quando Aluredum facio Oxonienſis ſcholæ authorem, non hoc confirmandi, ſed argumentandi, cauſſa facio, quum in hac re varius ſit Oxonienſis. Quamobrem mihi quoque neceſſum fuit variare, negando quod ille affirmaverit, & affirmando quod negaverit, pro natura rei. In qua Oxònienſis inconſtantia, adducor facile ut credam, eum alio conſilio non ſcripſiſſe libellum ſuum, quam qui ſtultitiam laudant, & quartanam, muſcam & calvitiem, paraſi-
*P. 348. tam & injuſtitiam, Therſitem & Buſiridem, * nucem ludunt atque culicem, eque ſchola cantilenam: videlicet ad ingenii laudem & oſtentationem, non ad rei uſum atque veritatem. Quamobrem id illi obvenit, quod quibuſdam militiæ rudioribus ſolet evenire. Hi enim adhuc rudes, & quum recenter veniunt gloriæ cupidi, ut vires oſtentent & audaciam, dum incautius rem gerunt, occumbunt frequentius, quod Gul. Tyrenſis in hiſtoria de rebus geſtis in terra ſancta lib.

XVII. in obſidione Aſcaloniæ incidiſſe ſcribit. Sed ut eodem revertar: hæc, quæ ſummatim dixi, omnia dum fecerim, ſpero, me & cum decoro, & cum æquitate arbitri & amici, id feciſſe, idque δίκης ὀφθαλμῷ, ut Suidas ſolebat dicere. Quod ex eo facile intelliges, quod auctos, & poſtrema manu longaque meditatione abſolutos, commentarios, quos poſtremo Oxonienſis edidit, examinarim. Auctos autem & limatos volui examinare, quod hominem improviſum & impræmeditatum adoriri nolui, quodque quædam retractaverit Oxonienſis, quodque nolim eſſe acer hoſtis, ſed moderatus arbiter, *ne de iniquitate arbitrii conqueratur. Nam primum & vitioſum ejus exemplar, Reginæ deſtinatum, non niſi damno ejus, & oratoris commodo, percenſendum fuit, quod refugi, ut rationis æquitate, non affectionis violentia, res tractetur, partitionem, ut aiunt, non præfocationem, cupiens. De qua re ut melius exiſtimes, ejus commentarios noſtris adjunximus, quo, ſententiarum collatione, de re facilius judices. Idque fide integra, &, ut accepimus, ſine ulla additione aut ſubtractione. Id quod ſpero Oxonienſem eſſe obſervaturum & confeſſurum quoque, ea uſum, credo, arte in commentariis ſuis, quibus providæ matronæ in lagenis. Etenim Marc. Cicero, ad Tironem ſcribens, refert, ſe meminiſſe, matrem ſuam lagenas etiam inanes obſignaſſe, ne dicerentur aliquæ inanes fuiſſe, quæ furtim eſſent exſiccatæ. Eo etiam uſi ſumus dicendi genere, ut neque amplificare exornando, aut extenuare abjiciendo quicquam voluerimus, ſed univerſa (quo æquius ſit arbitrium) ſuæ naturæ relinquere, ſive ſententia noſtra approbavimus, ſive reppu*limus. Rationes autem nudas atque ſimplices, in ſententiæ noſtræ robur & confirmationem, appoſuiſſe, pro-

Æquitas.

*P. 349.

*P. 350.

pter dubium lectorem, omnino fuit neceſſarium. Levitatem quoque argumenti libri, rerum gravitate compenſavimus, quo ſit, quo delectetur gravior lector, intermiſtis iis, quæ nec à re ſunt aliena, &, propter raritatem atque utilitatem, cognitu jucundiſſima. Commentarios Oxonienſes dico, priores illos, ſed cum caſtigationibus poſterioribus aſſociatos, ſic ut ſub unum aſpectum utroſque habeas. Noſtris addidimus & indicem, & notas marginales, quo omnia ſint expedita magis atque obvia, nihil metuentes cauſſæ. Quam calumniis forſan exagitare potes, lædere non potes: appendices turbare, at antiquitatem non movere. Cui ergo contendendi ſtudium eſt, is antiquitatem Cantabrigienſem ut ſcopum ſibi proponat: eam petat ſi poſſit, accidentia mittat. In qua ſi vicerit, palmam feret, omnemque punctum. Sin accidentia perſequatur, relicta re & antiquitate, riſus materiam commovebit. Sed ſatis eſſe forſitan arbitraberis ad prima conten*dentem, *P. 351. in ſecundis conſiſtere, atque ita honeſta conatus ſpecie vadimonium deſerere. Quod certe ut prudentius erit quam in errore perſiſtere, ita infirma contradicendi ratio eſt & ridicula. Quod autem multas rationes pro antiquitate Cantabrigienſis Academiæ, paucas autem pro Oxonienſi, propoſueram, id feci ſane, non ut aſſertor aut advocatus, ſed ut amicus atque arbiter, ex fœcunditate[1] rei: idem Oxonienſi facturus, ſi res materiem pari modo ſuggeſſiſſet. In qua re expendendum tibi cenſeo, non qui ſum qui ſcribo, ſed quid ſit quod dico: verba & ſententias, non perſonam reſpice. Sequuti hîc ſumus æquiſſimorum judicum exemplum.

---

[1] Non infœcunditas materiæ in cauſſa fuit, ſed æquitatis inopia.

plum. Etenim hi, poſtquam cauſſa controverſa diu inter juriſperitos, ut ſolet, atque exagitata multum, tandem pro tribunali, ut definiatur aut amplietur, coram judice conſtituta fuerit, graves ſapienteſque judices ſuas primo dicunt publice rationes, quibus in hanc aut illam ſententiam impellantur: aliquando etiam cum orationis contentione, *aliquando cum perſonarum reprehenſione, quum videant, eos aut ſtateram tranſiliiſſe, aut dolo egiſſe, atque tum demum in hanc aut illam partem ſententiam ferunt. Quod tamen præter decorum Judicum, aut cauſſæ æquitatem, factum, non eſt exiſtimandum, quum ſyncere conſulant, moneant amice, & objurgent amanter. Etenim, ut prudentis æquique judicis non eſt juſtitiam præterire, ita ejuſdem non eſt, in omni cauſſa πίθων καλὸς cum pueris dicere. Atque iſtud quidem quod ad arbitrium. Reliquum ad benevolentiam ſpectat & concordiam: quod duobus complectemur membris. Primo, ne orator aut Antiquarius actione calumniæ gravent Oxonienſem (quod jure alioqui poſſunt) legemve intendant Rhemmiam (lex ea talionis erat) quæ dictat, ut, qui crimen intenderit, quod probare nequeat, pœnam ferat, quam laturus erat reus, ſi convinceretur. Quærimus[1] enim concordiam, atque, ut uterque concedat alteri, neque longius contentionis filum ducat, magnopere ſtudemus. Si quid offenſæ eſt, imis ceris eradatur, *ollæquæ veſtigium in cinere turbetur, etiamſi κύδου δίκην ὀφείλει, conviciique pœnam debeat. Secundo, hoc conſulo, ut hiſtoriolam, ex procuratorum tuorum libro prognatam, ſupprimas, tum quod laborat fides, tum ne gymnaſiorum omnium invidiam in vos conſletis: neve,

*P. 352.

Concordia.

*P. 353.

---

[1] Λόγος φρονῆ, νοῦς δὲ παραφρονῆ. Verbis pacem ſimulat, quam reipſa profligatam cupit.

dum Geranam ſimuletis, Junonem, Minervam & Dianam infenſas habeatis[1], qui ceteris totius orbis Latinis omnibus, præter modeſtiam, & antiquitate & ceteris virtutibus vos præfertis, miraque de lente traditis, quaſi Jovis germen, aut Mundi Cymbalum eſſetis, quum tamen veſtro Gymnaſio[2] multo eſt antiquior, literarumque fama atque gloria celebrior & Mediolanenſis,& Bononienſis, & Romana Academia: Pariſienſis quoque & Patavina, Ticinenſis, Lugdunenſis atque Tholoſana. Sapientum præceptum eſt, intra ſuam ſe quemque pelliculam continere, nec pennas nido majores extendere. Braſidas quidem vir bonus erat, non nego, ſed Lacedæmon multos habuit præſtantiores. Quæ non ſic dico tamen, ut non ſentiam, florentiſſ.
* P. 354. eſſe veſtram *Academiam. Hanc antiquitatem, ſive indulgentia, ſive jure veſtro abſoluto, vobis conceſſam, ſi facilis admiſeris, ſi optimis conſiliorum noſtrorum monitis parere volueris, tacebunt credo, quos alioqui loquuturos pertimeſco. Sin minus, vereor, ut multo adhuc convellant magis antiquitatem veſtram, quam tu vis, aut ego cupiam, illi, quibus abundat otium, & me inſecuturi ſunt. Nam mihi nec conchas legere cum Oxonienſi vacat,& repugnanti ac convicianti ne Dionis gry quidem reſpondere conſtitutum eſt. Aliquid tamen Medis ad hanc defenſionem reliqui,

Non etenim uni commiſimus omnia puppi, qui & ipſi avide exſpectant, tanquam mellis, ut aiunt, medullam, occaſionem proſequendi, ſi quid deficiat, ne tu ſis neſcius. moneo non minitor. Quos ſi provocaveris, Lydos in campum provocabis: ita tamen hanc rem tractaturos ſpero, ut rationem honoris veſtræ Academiæ (quod cupio) ſunt habituri. Neque enim contentiones ſuſcipient. *Etenim res eſt hæc literaria, res pacis & quietis eſt, & belli haudquaquam lachrymoſi, nec niſi provocati reſpondebunt, ſi pacis ſpes jam non affulſerit, cujus ſane & nomen dulce eſt, & res ipſa ſalutaris. Certe, quoniam Cantabrigia & Oxonium duæ ſunt nobiliſſimæ Academiæ, tum structura magnifica, tum literarum & virtutum præcellentia & dignitate, quumque duo totius orbis ampliſſima diſciplinarum omnium theatra, piaculum plane eſſet, ut leviculis iſtis de rebus gravis inter eas contentio aut oriatur aut producatur. Valeant, qui inter eas volunt diſſidium quavis de re: multo vero magis de antiquitate, re propemodum inani, niſi fidei hiſtoricæ cauſſa, atque ordinis in rep. naturalis, quæ maxime faciunt ad decorum. Argumentum enim leve eſt, nec tractatione fere dignum, niſi acerbitas Oxonienſis laceſſiſſet, niſi veritas & ſimplicitas rerum omnium mihi ſemper placuiſſent, niſi linguæ ejus petulantia eo incitaſſet. Quod tamen ſic tractavimus, ut omnino laboris noſtri non pœniteat, quum ſit quod gravibus etiam *viris placere poterit. Alioqui, certe parum intereſſet, utra ſit antiquior, modo utraque virtute & doctrina floreat, de quibus quantum libet certent velim, non autem nugis & conviciis. Expetendum, ut concordes inter ſe vivant in unitate vitæ, morum gravitate, & ſtudiorum gratia, nec, ut imperiti, inter ſe diſſideant loci aut ætatis ratione, quod in votis eſt vel maxime, & fu-

---

[1] Lege Eraſmi de Oxonia judicium pag.585. [2] Non tam ob antiquitatem ſolam primas inter Latinorum academias tenet, quam ob variarum artium ac diſciplinarum profeſſionem,quæ jam inde ab initio excultæ fuerunt: quum exteræ iſtæ ſingularum cultrices haberentur. Vide Eraſmi verba pag.585. et Jac. Middendorp. de academia Pariſ.

*P. 355.

*P. 356.

turum ſpero, ſublata jam controverſia, & definita quæſtione. Quum enim in mutuum corpus Cantabrigienſes & Oxonienſes ſæpe ſolent tranſmigrare, & omnes literis ſtare & florere, fratrum loco eſſe debent omnes inter ſe amore mutuo, mutuiſque officiis & officioſis verbis opem ferre, quemadmodum vobis aliquando tulerunt fidiſſimi veſtri atque dulces ſocii & amici *Gratia Cantabrigienſium in Oxonienſes.* Cantabrigienſes in anguſtiis veſtris, &, ſi gratiam amoremque mutuum intellexerint, laturi ſunt in conſervationem veſtram atque perpetuitatem. Cujus ſi non memineritis, at ſaltem meminiſſe debetis, & ego paucis memoriam veſtram refricabo. Non excidit veſtris *P. 357. animis (ſcio) diu * fuiſſe in diſcrimine veſtram Academiam, & longa perſuaſione atque metu partim vaticinii, quod fatidico quodam carmine Robertus Talbotus, antiquarius Oxonienſis, libro ſuo peramplo de verſibus antiquis, cui inſcriptionem fecit ſatis familiarem, *aurum ex ſtercore*, titulo *de ænigmaticis & propheticis*, ſic expreſſit:

Hoc magnum ſtudium, quod nunc eſt ad vada boum,
Tempore venturo celebrabitur ad vada Saxi:

partim rei geſtæ quoque exemplo, quod quidam ex Oxonienſibus, Oxonium deſerentes, (ut paulo ante ex monumentis veſtris diximus) multos ſecum Oxonienſis ſcholæ Stamfordiam abduxere, quibus eo loci prælegerunt. Hinc exſpectatum continuo eſt, ut, ex diſſoluta veſtra Academia, Stamfordienſis reſurgeret. Quod ne fiat, vos jurejurando cautius proſpexiſtis in gradibus conferendis, ne quis Stamfordiæ doceat. Simon Iſlep quoque, archiepiſcopus Cantuarienſis, idem metuens, in ſtatutis Aulæ ſuæ, quam conſtituit Oxoniæ, *P. 358. anno Domini 1361. *circa annum conſecrationis ſuæ *Statutum Aulæ Cantuarienſis.* XII. (*Aulam Cantuarienſem* vocabant, quum adhuc ex ſe ſteterat, juncta nunc collegio Chriſti) cavit, ut, "ſi "contingat locum univerſitatis de Oxon tranſmutari, "liceat ſcholaribus ſuis ubilibet alibi, ex conſenſu ar"chiepiſcopi, gaudere, ſub forma qua prius, cunctis "bonis, quæ domui contigerit pertinere. Hæc verba ſunt ſtatuti poſtremi. Cui malo quum ipſi ſoli mederi nequiviſtis, niſi per gratiam Cantabrigienſium, in ſalutem veſtram conſpirarunt illi, & in largiendis gradibus, à multis ſeculis, publico totius univerſitatis conſenſu & decreto, ſanxitum quoque eſt, ne quis extra Cantabrigiam alibi quam Oxoniæ aut gradum ſuſcipiat, aut publice legat. Verba univerſitatis ſtatuti addito titulo, hæc ſunt. "Juramentum magiſtrorum in "inceptionibus & ſolennibus reſumptionibus. Jurent "etiam, quod extra iſtam univerſitatem nuſquam alibi "in Anglia præterquam Oxoniæ in aliqua facultate "incipiet, aut lectiones ſuas ſolenniter reſumat, nec "conſentiet, quod aliquis alibi in Anglia incipiens, "hîc pro magiſtro in ulla *facultate habeatur. Videtis, Oxonienſes, gratiam Cantabrigienſium: videtis ſalutis veſtræ ſolicitam curam, & incrementi atque perpetuitatis veſtræ ingens deſiderium. Redamate igitur, & referte gratiam. Non enim vobis tam veſtra ſalus chara eſſe debet, quam pietas in referenda gratia jucunda. Quod ſi gratiam referre tantam non poteſtis quantam debetis, habenda tamen eſt quantam maximam animi veſtri capere poſſunt. In univerſum, diſcordias fugite. Nulla enim domus tam ſtabilis, nulla civitas tam firma eſt, quæ non odiis & diſſidiis poſſit everti. Mementote ejus, quod à Saluſtio ſapienter dictum eſt, *concordia parvæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur*. Quæ ſi in re familiari, re levicula & contemptibili, ne ruina inſequatur, vitanda eſt vel maxime,

Statutum univerſ. Cantabr.

*P. 359.

me, quid in re literaria, rerum omnium pretioſiſſima, virtutum atque officiorum omnium firmiſſimo fundamento & ſuſtentaculo, faciundum eſt, ne ignorantia per diſcordias vos confodiat ac ſubvertat? Proinde *P. 360. hoc vobis omnibus * utriuſque Academiæ exopto, quod mihi ipſi, ut velitis ſapere & futura proſpicere. Quod iſtis noſtris diebus expetendum eſt cum primis, in quibus ordinis & authoritatis contemptus, morum levitas, licentia rerum omnium, veſtium luxus non ferendus eſt. Sed harum rerum culpa meticuloſorum aut abblandientium cuſtodum potius eſt, quam negligentium aut palantium ovium, (de quibus libro primo) qui temeritatem non coërcent, inſolentiam non retundunt, veſtium luxum non impediunt, mores non corrigunt, atque ad bonam frugem non perducunt.

LONDINENSIS, De antiquitate Cantabrigienſis Academiæ libri ſecundi & ultimi,

FINIS.

*CA-

*CATALOGUS SCRIPTORUM, *P. 361.

QUIBUS
uſus eſt duobus hiſce libris Londinenſis.

Hiſtorici noſtri antiqui & ſcripti.

GILDAS ſapiens.
Nennii, Eluodugi diſcipuli, Eulogium.
Beda.
Aſſerus.
Osbernus Dorobernenſis.
Florentius Wigornienſis.
Edmerus Dorobernenſis.
Jo. Bramis.
Elwardus.
Alfredus Beverlacenſis.
Gul. Malmesb. de *Regibus.*
Pontificibus.
Ant. Glaſt. eccleſiæ.
Agillius.
Hen. Huntudonenſis.
Gocelinus.
Leges Saxonicæ Anglorum & Danorum.
Gul. Rievallenſis.
Galfridus Monemutenſis.
Simeon Dunelmenſis.
Ailredus Rievallenſis.
Joannes Sariſburienſis.
Richardus Diviſienſis.
[Joannes Herriſonus, Artium & Medicinæ doctor. Scripſit aº. ſalutis 1464.]
Gervaſius Dorobernenſis.
Gervaſius Tilberienſis.
Gul. Noviburgenſis, quem Neuburgenſem vocant.
Rogerus Hoveden.
Sylveſtri Giraldi Canbrenſis varia opera.
Sylveſter Girardus Cornubienſis.
Lanfrancus.
Ponticus Virumnius.
*Gualterus Coventrenſis. *P. 362.
Gualterus Hemyngforde Gisburnenſis.
Jo. Boſtonus Burienſis.
Radulphus Niger.

Radulphus de Diceto.
Matthæi Pariſii, ſeu Pariſienſis, chron. majus & minus.
Jo. Pariſienſis.
Hiſtoria Roffenſis.
Thobias Roffenſis.
Dolenſis.
Radulphus Marrham.
*P. 363. Matthæus Weſtmonaſterienſis, Florilegus, ſeu flores Hiſtoriarum.
Thomas Rudborne.
Fabius Quæſtor.
Ninianus.
Ælfricus Abbas.
Joannes Capgravius.
Vita Neoti antiqua.
Ranulphus Ceſtrenſis.
Joannes Ufforde.
Hiſtoria Jorenallenſis.
Hiſtoria Glaſtonienſis.
Epitome Chronicon S. Edmundi.
Benedictus Claudioceſtrenſis.
Chronicon Landavenſis eccleſiæ.
De vitis ſanctorum Wallenſium.
De actis Alexandri, anonymos.
Hiſtoria Burienſis, quam *regiam* vocant.
Hiſtoriæ S. Albani II.
Sulgenus ſeu Sulienus.
Hiſtoria *Brutus*.
Abſtracta Bruti.
Rogerus Boulus.
Robertus ſine cognomento.
Thomas Graius.
Henricus Marleburgenſis.
Annales Wigornienſes.
* Annales Burtonenſes.
Aluredi opera quædam.
Ingulphus Croilandenſis.
Joffridus Croilandenſis.
Annales Weſtm. quos Jo. Fiberius ſcripſit.
Gul. archiepiſcopus Tyrenſis, Malrici regis Cancellarius, ut ſcribitur in principio ejus hiſtoriæ.
Adam Muremuthenſis, aliàs Mirimuthenſis, canonicus Londinenſis.
Nicolaus Trevettus.
Vincentii Beluacenſis ſpeculum hiſtoriale.
Thomas Sprottæus ſeu Spottæus.
Gul. Thornæus.
Hiſtoria Waldei per Jo. Bramin.
Freculfi Chronicon.
Eulogium hiſtoriarum.

Genealogiæ principum variæ.
Hiſtoriola Cantabrigienſis.
Hubaldus poëta ſcriptus.
Thomas Bradwardinus.
Vita antiqua Bedæ, incerto authore.
Hiſtoria Reginalis.
Tho. Stobeus ſeu Stubbeus.
Hiſtoriæ Elienſes II.
Thomas Wiccius.
Author Hiſt. Meritonenſis, quam Mertonenſem corrupte dicunt.
Hiſtoriæ Cantuarienſes II.
Nigellus Anglus.
Chronicon Eboracenſe.
Hiſtoriæ Saxonicæ plures.
Fragmenta quædam hiſtorica.
*Proſecutor Hiſtoriæ Rog. Hovedeni, qui vixit anno 12. Edw. filii Henri. 4. ut ipſe ait anno 1154. libri ſui.
Felix.
Concordantiæ Chronicantium.
Regiſtrum Oxonienſe per Robertum de Paterna.
Archiva turris Londinenſis.
Richardus Canonicus.
Tho. de Walſingham.

Externi antiqui atque ſcripti.

Turpinus Remenſis.
Fulcherus Carnotenſis.
Gul. Tyrenſis.
Oroſius Hiſpanus, quem Aluredus vertit.
Nicaſius Cadnæus.
Petrus Bleſenſis.

Impreſſi.

Appianus Alexandrinus.
Titus Livius Patavinus.
Titus Livius Ferrarienſis.
Antonini Auguſti itinerarium, in quod vir magnæ diligentiæ, & præſtabilis noſtri temporis antiquarius, Robertus Talbotus ſcripſit commentarios, ſatis certe luculentos atque elaboratos. *P. 364.
Volaterranus.
Beroſus.
Annius Viterbenſis.
Sabellicus.
Jo. Boccatius.
Euſebius.
Dion Caſſius.
Nicephorus Calliſtus.
Irenæus.
Diodorus Siculus.
*Commentaria Cæſaris. *P. 365.

Martianus.
Stephanus περὶ πόλεων.
Solinus.
Strabo.
Pomponius Mela.
Juſtinus.
Florus.
Plinius.
Saluſtius.
Ælianus.
Saxo Grammaticus.
Chriſtianus Maſſeus.
Jacobus Philippus Bergomenſis.
*P. 366. Antoninus, archiepiſcopus Florentinus.
Proſper Reginenſis.
Sigebertus Gemblacenſis.
Reginon.
Onuphrius.
Jo. Aventinus.
Chronica chronicorum.
Albertus Crantzius.
Joannes Zonaras.
Jo. Nauclerus.
Abbas Uſpergenſis.
Panthaleon.
Bibliander.
Laërtius.
Martinus Polonus.
Paulus Conſtantinus.
Gaguinus.
Paulus Æmilius.
Joannes Tilius.
Tritemius.
Hiſtoriæ Hollandæ.
Wernerus Roleuinke.
Marianus Scotus, Bedæ conſanguineus, ut in Flor. Hiſtoriarum anno 1082.
Hector Boëthus.
Joannes Major.
Nozerenus.
Gul. Niger.
Sebaſt. Munſterus.
Juſtus.
Carion.
* Middendorpius.
Guicciardinus.
Hiſtoria S. Albani, quæ appendix eſt ad Treviſam, Caxtoni nomine.
Jo. Monteville.
Joannis Raſtelli chronicon.
Lydgatus.
Fabianus.
Joannes Hardyngus.
Richardus Crocus.
Polydorus.
Georg. Lilius.
Talbotus.
Baleus.
Lelandus, & aliquot alii hujus ætatis.
Joannes Andreas.
Conſtitutionum provincia-

cialium authores.
Ludovicus Vives.
Eraſmus Roterodamus.
Tho. Morus.
Demoſthenes.
Cicero.
Quintilianus.
Severinus Boëtius.
Seneca.
Pauſanias.
Athenæus.
Lucianus.
Sibylla Erythræa.
Homerus.
Ariſtophanes.
Vergilius.
Claudianus.
Marcialis.
Ovidius.
Horatius.
Juvenalis.
Terentius.
Mimus Publianus.
Phurnutus.

CATALOGI FINIS.

IN-

*P. 367. *INDEX

RERUM & VERBORUM,

Quæ in duobus libris de antiquit. Cantabrig. Academiæ continentur.

A

ACADEMIÆ, virtutum matres 3
Academiæ utriuſque numerus 26
Academiæ utriuſq; literæ 27
Academiæ epiſtola ad illuſtriſſ. Philippum, Hiſpaniæ Regem 32
Academiæ per incrementa grandes 184
Achilles 165
Agamemnon 165
Aeſtel 287
Æthelmus 311
Æthelingia, Aluredi latibulum 318
*P. 368. Albion primus Brit. aſtronomus 24
Alpha 263
Alexandri reſponſum 121. humanitas 127
Alcuinus, Bedæ diſcipulus 134
Alcuinus, cognomento Diaconus, ſeu Levita 139. docuit Carolum 139
Alienæ ſcholæ Britan. literis imbutæ 204
Aluredus an ſecundò ab Adriano, R. P. Romæ honeſtatus ſit anno regni ſui primo? 235
Aluredus non reſtituit ſcholas Oxonienſes 280
Aluredi epiſtola 286
Aluredus quo modo Oxonienſis ſcholæ author habitus eſt 291
Aluredo omnes aſcribunt Oxonienſis ſcholæ inſtitutionem 279
Aluredus docuit pueros 123
Aluredi temporis imperitia 214. & 217. & 284. præceptores 223. nomina 229
Aluredi tribulationes & miſeriæ 317. & 116
Aluredus ſpoliatus 319

Annales ſcribendi Cantabrigienſibus & Oxonienſibus 341
Angrarii pro *Angli* 232
Angliæ primus monarcha 325
Angliæ rex Dominus Scotiæ 241. & rex Hiberniæ à multis annis 242
Angli Gallizantes 278
Angli prima natio Pariſienſis ſtudii 137
Anaxagoras potuit eſſe Cantabrigiæ 245
Annus unde incipiendus chronicis? 165
Antiquarii epiſtola 14
Antiquitas Cantabrigienſis indubitata ante hanc ætatem 39
Antiquitatis Cantabrigienſis confirmatio argumentis 27. ordine conſequentibus 45
Antiquiorem eſſe Cantabrigiam, injurioſum non eſt Oxonio 46
Antiquitati credendum 152
Antiquitas Cantabrigienſis credibilis 157
Cum Antiquis non contendendum 161
Antiquitas nigri codicis 38
Arbitrii æquitas 348
Argumentum ſenibus ineptum 10
Ariſtotelis fons 264
Ariſtides 43
Archidiaconus Cantuariæ nullus ante Lanfrancum 339
Argivus 33
Arthurus 68. erat 70
Arthuri authoritas 70
Arthuri diploma 68
De Arthuro hiſtoria non eſt vana 72
Aſſer ſeu Aſſerus 296. ejus ſucceſſor 297. homo *doctus *ibid.* *P. 369.
Athenienſis Academiæ ſitus 199
Attilburgum 142. & 149
Aulæ univerſitatis ædificatio certa non eſt 337
Aula Penbrochiana 150

B

Bardi 23
Balliolenſe Collegium 150
Bangorenſia 237
Bannochorenſis ſtudii initium 192
Bannochorenſis ſtudii ſitus 199
Baliol ſuffectus rex Scotiæ 240
Beta 263
Beda inſtitutus à diſcipulis Theodori 188
Beda dicitur ſtudium poſuiſſe Cantabrigiæ 133
Beda fuit Cantabrigiæ 140
Beda egreſſus inſulam 136
Beda egreſſus monaſterium 134
Bedæ diſcipuli 134

Bedæ domicilium Girwe, & Cantabrigiæ 142
Beatriceſworth & Beadriceſcurte 74
Belloſitum 259. & 276
Bramis 238
Bracchara 118
Brennus 115. quot & quantas urbes fecit? 118
Brigantum 118
Britanni recuſabant Anglorum imperium 96
Brutus gentilis 98. ejus fortuna 114
Bullarum confirmatio 81. bullarum tranſcriptio 83
Bulla Eugenii quarti 84
Burghceſtre 145
Burrhedus 290
Buckenham Gul. 37

C

Cacus Gul. 28
Cadomenſe ſtudium 151
*P. 370. Cadwalladrus 92. * reparator Cantabrigienſis Academiæ 130
Cantabrigia ante Chriſtum 53. anno mundi 54. varias clades perpeſſa 54. prima univerſitas 56. vaſtata à Danis 54
Cantabrigiæ laudatio 57. & 29. author Cantaber 60
Cantabrigia, ſecundum quoſdam, condita tempore Bladud 61. antiqua civitas 65
*P. 371. Cantabrigienſe caſtrum 63
Cantabrigia muro cincta 67
Cantabrigia Britannorum & Romanorum temporibus 68. privilegiis munita 343
Cantabrigiæ edocti reges ante Arthurum 69. leges, Danorum leges 288
Cantabrigienſis Academia Eleutherii ætate 78
Cantabrigia Guthelini regia 100. mater peritorum 101
Cantabrigienſis Academia Oxonienſi antiquior communi opinione 101
Cantabrigia ante Oxonium annis 1267. 59. & 346. ejus reges 100
Cantabrigienſis antiquitatis teſtes XXI. 104
Cantabrigienſes alumni non conditores 131. & 173. reparatores 129
Cantabrigienſis antiquitas credibilis 157
Cantabrigienſis ſchola fuit Academia ante Oxonienſem 166
Cantabrigienſium numerus 26. & 190. & 191
Cantabrigienſem Academiam reparavit Edwardus ſenior 186
Cantabrigia deſolata 188. Gymnaſium ex Polyd. 189
Cantabrigia frequentata 191. 192
Cantabrigia interdictis non ſublata 193
* Cantabrigia Oxonienſibus ma-

mater & fons 199
Cantabrigienſes tranſlati Oxonium 200. & 202.
Cantabrigia fons cleri 205. & 130
Cantabrigia ad Sabrinam 215
Cantabrigienſis acad. collegiis eſt antiquior 247
Cantelupus creditur hiſtoriolæ Cantabrig. author 37
Cantuaria pro *Cantabrigia* 275
Cantianæ ſcholæ 187
Cantaber fuit, quamvis ejus mentio non ſit 162
Cambri Cantabrigiæ ſtuduerunt 208
Cantaber non calamitoſus 117. fuit author Cantabr. acade. 114
Calamitoſus quis? 126. non qui docet calamitoſus 125
Calena non Oxonium 276
Cair quid ſignificet? 68
Cairguntinum 145
Cairgrant, Cantabrigia 65
Cairpenhuelgoit 273
Carolus mag. dives ex Hiſpania 121
Carleonenſe Gymnaſium 195
Carleonenſis ſtudii initium 192
Caſſivellaunus Cantabr. acad. patronus 56
Caſtoria ſeu **Caſtre** 149
Caſtrum Norwicenſe 145
Caſtrum puellarum 53
Cautio ne imponatur 329
Ceolwulfus 320
Clericus mulierem interfecit 27
Collegium Tho. Wulſæi Cardinalis 201
Collegium Gonevilli & Caii 37
Collegia Italiæ 249
Conciones examinatæ olim 270
Contentiones deponendæ 10
Contentio inter medicos & juriſconſultos Oxonienſes,* de locorum dignitate & facultatum præſtantia 29 *P. 372.
Controverſia inter epiſcopum Elienſem & Academiam Cantabrigienſem 81
Controverſia inter archiepiſcopum Cantuar. & univerſitatem Oxon. 91
Controverſiæ definitio de antiquit. Cantabrig. 345
Controverſiæ cauſſa inter Cantab. & Oxon. 4
Conſtantinus mag. Britannus 115
Concordia 352
Coſmus Medices 130
Crayfordus 160. & 210
Cricladi ſchola ex Græcis non fuit 40. & 257
Cricladi ſtudium ex Cantabrigienſibus 200
Criclade dicebatur *Erudinum* 201
Cricladenſia ſtudia deleta 285

Cricladenſi ſtudio Cantabrigienſis acad. antiquior 334
Crœſus 121
Croilandenſes monachi 132
Crudelitas 11

D

Dani ſubverterunt omnia 217
Definitionis controverſiæ rationes 346
Deucalion 144
Diviſienſis 29
Dionyſius non erat calamitoſus 119
Diſputatio inter Cantabrigienſes & Oxonienſes 28
Diſcipuli Theodori & Adriani docti 187
Dolus poſteriorum ſcriptorum 315
Dolphinus 323
Docti quid poſſunt gymnaſiis conſtituendis 145
Dubritii gymnaſium 145
Draiton, quæ olim dicebatur *Cairdraiton* 66
Druys 22
Druydes 22

*P. 373. *E

Edgari monaſteria 143
Edgarus doctus 124
Edwardus ſenior reparavit Acade. Cantabr. 130. ejuſdem privilegia. *ibidem.*
Edwardus ſanctus an legitime natus? 294
Eliſabeth Regina quando Cantabrigiæ? 4. eadem quando Oxoniæ? 5
Eliſabeth reginæ beneficium in Cantabrigienſes 124
Elyſæus Pryce 28
Elfleda Merciam gubernavit 324
Eleutherius quando ſedit? 111
Eluanus 98
Epiſtola Acad. Cantabr. ad Philippum Hiſpaniæ regem 32
Epiſtola Jo. Pecham archiepiſcopi ad Lincolnienſem epiſcopum pro Oxonienſibus 342
Epiſtola ejuſdem ad univerſ. Oxon. pro obedientia & concordia 343
Errores periculoſi qui? 216
Errata codicum 278
Erigena cur condemnatus? 229
Ethelingiæ monaſterium cujuſmodi? 220
Ethelwolfus Oxon. ſcholas poſuiſſe dicitur 305
Ethelhelmus. *Vide* Æthelhelmus.

F

Fabius Quæſtor 277
Fallaciæ aliena authoritate contectæ 169
Fides in hoſtes 43
Fides bona 140
Fons Ariſtotelis 264

Foſſa S. Edmundi 73
Flos medicinæ, liber Salernitanorum 177

G

Galli ex Trojanis 117
Gailardus de Mota 269
* Germanus Alticiodorenſis 215
Georgius Lilius 61
Georgius Coriatus 61
Genealogicon 58
Gigantes qui? 24
Gigantum diverſæ magnitudines 25
Gleſtingienſes paludes 318
Gocelinus 97
Gomerus 25
Gorbonianus non condidit Academiam Cantab. 62. & 129
Granta & Grantam 62
Grantam Lincolnienſem exſtruxit Gorbonianus 63
Granteceſtria & Cantabrigia idem 65. & 188. & 133
Graius 51
Gualterus Burleus, Mertonen. collegii alumnus 262
Guy fluvius 146
Gul. Cacus 28
Gul. Buckenham 37
Gul. de Wicham 306
Guthelini regno Academia fuit Cantabrigiæ 100
Guthelinus doctus 123
Gul. Sherwode 344
Gul. Dunelmenſis 344
Gymnaſia à doctis excitata 145
Gymnaſium Eltuti 147
Gymnaſium Tathei 148
Gymnaſium Cadomenſe 151
Gymnaſia Britannica 208
Gymnaſium Oxonien. non conſtitutum primo aut ſecundo anno regni Aluredi 317 * P. 374.

H

Hardingus 197
Henricus Belloclericus 251. erat juſtus 265. Cantabrig. educatus 124
Herbertus 265
Hiberni Cantabrigiæ ſtuduerunt 208
Hibernorum conjugium 243. & baptiſmus 242
Hiſtoriolæ Cantabrigienſis authoritas 35. antiquitas 37. ejus author, Hugo Cantelupus *Oxonienſis archidiaconus Gloverniæ 37 * P. 375.
Hiſtorico, opus eſt teſte 39
Hiſtoriola Cantabrig. Academ. 54
Hiſtoricus & Chronicus 166
Hiſtorias ſcribendi negotium quibus commiſſum? 238
Hiſtoriarum officinæ 239
Hiſtorici regii 239
Hiſtoriarum conſervatio 240
Hiſtoriæ quantum profuerunt? 241
Hiſtoricorum diſſenſio 245
Hiſtoriola Oxon. non anti-

qua 247
Hiſtoriolæ Oxon. examinatio 255
Honeſtum nomen 8
Honorii primi indultum 75
Honorius Cantabrigiæ ſtuduit 76
Hoſpitia Cantabrigienſia 248
Hortatio ad concordiam 6
Hubaldus poëta 51

I

Jacobus Faber 205
Jacobus Middendorpius 64
Jo. Scippe, epiſcopus Heref. 202
Jo. Elienſis 141
Jo. Scotus 138. Papienſi ſcholæ præficitur 209. Cantabrigienſis 211. non docuit Oxoniæ 212. & 221. Unde erat? 227. ubi docuit? 229. cur condemnatus? *ibid.* non fuit Scotus natione 231. cujas erat? 231. cur dictus Scotus? 233
Jo. Herriſonus 60. 141
Jo. Redman 28
Jo. Tayler 28
Jo. Werkworth 58
Jo. Rokesby 28
Inconſtantia Oxonien. 237
Italia magnifica 250
Italiæ collegia 249

L

*P. 376. **Lathelade**, & **Lechelade** *idem locus 44
Leges Danorum 288
Leges S. Edwardi 288
Lelandus quis homo fuit? 36
Lelandi liber de Academiis Britannicis 40. & notæ marginales 40. & 39
Lelandi judicium & lectio de ſchola Sigeberti 170
Legionenſe ſtudium Oxonienſi antiquius 215
Lelandi judicium, ex aliis 304
Libra 287
Librorum antiquorum copia 71
Literæ utiles, delectabiles, & ſalutares 119
Literæ in Britannia Gigantum temporibus 21
Literæ utriuſque academiæ 27
Literarum fautores 120. cultores nobiles 122
Londinum 107. reparatum 281
Lucius à doctoribus Cantabrigienſibus baptiſatus 69
Lucii legati, Cantabrigienſes 99
Lucius quando fidem ſuſcepit, non bene convenit inter ſcriptores 109
Lucius quando ſcripſit ad Eleutherium? 110
Luguballia, Carleolum 53
Lupus Trecaſſenenſis 215
Lydgatus Chauceri diſcipulus 55

M

Martinus & Marinus idem 301
Matthæus Cantuarienſis archiepiſcopus 202
Mancuſſa 286. unde dicta? 288
Monarcha primus Angliæ 325
Monarchæ triplex ratio 326
Meritonenſe cœnobium 240
Meduuinus 97
*Mercatorum facta 74
Memnon contra maledicos 128
Mirimuthenſis 71
Midas 121
Miſerbdil 146
Mochros 146
Mons Ambrii 73
Monaſteria celebriora 218
Monaſteria minora 219
Monaſteria grandia 219
Monaſterium Ethelingiæ quale? 220
Monachi Bannochorenſes 219
Monachi docti pauci Aluredi ætate 221
Muſica exculta 236

N

Nicaſius Cadnæus 60
Nicolaus Trevettus 53
Nicolaus Ridleius 28
Nigri codicis antiquitas 38
Nigellus contra fortunam 127
Noa gigas 24
Non ſtatim honeſtum quod eſt utile 43
Nomina propria Anglorum ante S. Edwardum 338
Nomine non conveniebant archiepiſcopi ante Hubertum 339
Norfolciæ rex 149
Norfolciæ leges, Danorum leges 288
Norwicus 145
Noviburgenſis 21. auctior 295 *P. 377.

O

Offa, Merciorum Rex 305. reparavit ſcholam Cantabr. 129
Offenſionis cauſſæ Gul. Normanno 335
Oratoris verba 16
Oxonienſis hiſtoriola 17
Oxonienſis contra antiquarium 19
Oxonia deſerta 27
Oxonienſis Academiæ laus 30
*Oxonienſis affectus in Antiquarium 31 *P. 378.
Oxonienſis contra Oratorem Cantabrigienſem 34
Oxonienſis ſententiæ confutatio 19
Oxonii urbis nomen 272. & 273
Oxonienſis jurgia 158

Oxonienſis ſchola grammaticalis 175. & 176. ex Fabiano & aliis
Oxonienſis ſtudii ratio 181
Oxonienſium numerus in principio 26. & 185. & 190
Oxonienſium collegiorum fundatores Cantabrigienſes 203
*P. 379. Oxonium ſchola ſecunda 213
Oxonienſium profeſſores non ex monaſteriis 216
Oxonienſis hiſtoriola antiqua non eſt 247. ejus author infans 266
Oxonienſis academiæ mentio in Clementinis 267
Oxonienſis ſcholæ inſtitutio, non reparatio, per Aluredum 282
Oxonienſis ſcholæ author non fuit Aluredus 289
Oxonienſis ſchola ab Aluredo non conſtructa, nec hortante Neoto 298
Oxonienſis Academiæ inſtitutio unde Alphredo aſcribitur? 310
Oxonienſis commentum 330
Oxonienſium infortunia 268. & 269

P

Partholomus 163
Portholomus ſuorum monarcha 164
Pariſienſis academiæ diſſolutio 191
Pariſienſium ſcholarium contentio de primatu 137
Patavinæ ſcholæ 250
Paterna 270
Patroni tres Cantabrigienſis academiæ 173
Partus numeroſus 156
Penda 265
Petrus Ramus 206
* Piſanæ ſcholæ reſtitutio 130
Piſcium uſus olim multus 147
Polydorus veteres libros combuſſit 70
Præceptores Aluredi 223
Principum opera 72
Privilegia Oxonienſia pauca 340
Privilegia ſublata & reſtituta 341
Pueri nominis ratio 182
Pudendum facinus 336
Pullinus reſtituit ſcholas Oxonienſes 336
Pyrrhus 43

Q

Quintiliani præceptum Rhetoricum 159
Queneburgum 307

R

Radulphus Remington 83
Rara, ſed non incredibilia 153

Ranulphus de Conſtitutione Oxonienſis Academiæ 307
Ranulphi errorem ſecuti multi 313
Redſhankes 233
Reges indulgentes Cantabrigiæ 93
Religio Chriſti in Britannia ab Apoſtolorum tempore 95
Rerum principia ſecundum Pythagoram 177
Reverentia 106
Richardus primus Turcas debellavit & Gallos 115
Richardus Diviſienſis 55
Richardus Pighteſley 83
Richardus Crocus 204
Ridoce, vetus Oxoniæ nomen 277
Robertus de Paterna 270
Rodolphus Baynus 205
Roſſus, ſeu Rouſſus, cujus judicii? 44. & 258
Roſſus Oxonienſis 44
Rydleius 160. & 210

* S

Salſa verba dulci aqua abluenda 162
Samothea 22
Samothes 22
Sancti Cantabrigienſes 141
Saxonia vetus 232
Scriptores cur ſua ſuppreſſerunt nomina? 47
Scriptorum occulta nomina quomodo explicanda? 47
Scholæ Hibernicæ 49
Scholæ numerus non tollit academiæ appellationem 173
Scholæ Piſanæ reſtitutæ 130
Scholæ Patavinæ 250
Schola in ſingulari Academia 177
Schola Cantuariorum more 180
Scholæ Cantianæ 187
Schola Romana 289
Schola Romana cur inſtituta? 196
Scholæ alienæ à Britannis doctæ 204. 205. 206. 207.
Schola Legionenſis antiquior Oxonienſi 215
Schola quam ſtatuit Aluredus 303
Scholarum Oxonienſium infortunia 268. & 269. & 336
Scholaſticorum Cantabrigienſium habitatio ante collegia 248
Scholaſtici, cauſſa deſerti ſtudii 197. ſibi inutiles 197
Scotus Joannes 138 *P. 380.
Scoti Cantabrigiæ ſtuduerunt 208
Scoti Hiberniam prius incoluerunt 233. glorioſi 234
Scotica ſtudia 209
Sergii primi bulla 78
Specus Platonicus 158
Sigebertus Cantabr. Academiæ author non eſt 41. & 129. & 167. & 150. nominatim 168

Sibyllæ de Chriſto vaticinium, literis concluſum capitalibus verſuum 49 *P. 381.
Simon Iſlep 357
Solidus 288
Stephani Regis fortuna 211
Stamfordiæ non docendum 270. & 357
Stratford Robertus 269
Stubbæus 138. quando floruit? 187
Sulgenus 48

T

Taxatores Cantabrig. 249
Temporum diſcrimen 108
Terentius libertate donatus 120
Teſtimonia detruncata 222. involuta 225
Theodorus Græcus 133
Theodori & Adriani diſcipuli, docti Græce & Latine 187
Thetfordiæ rex & ſtudium 148
Thomas Morus 205
Thomas Graius 51
Throgmertonus in exſilium relegatus 28. & 29
Timotheus apoſtolus 110
Tubal Hiſpanorum author 25
Thuiſco author gentis Germanicæ 25

V

Veneti ex Trojanis 115
Verulamium 66
Vetuſtas magnæ authoritatis 296
Vindobonna 107
Univerſitas 54
Urbes antiquæ Britanniæ 53.54.64.65.66.67
Utile, ſed non honeſtum 34

W

Waldeus, Rex Norff. 143
Wansdich 73
Weſtphali 232
Windelesore, ſeu **Windesore** 307

INDICIS FINIS.

Paginæ 382, 383, 384. *errata quædam continent. Sed hæc ſuis quæque locis caſtigavimus.*

† ASSERTIO †P. 385.
ANTIQUITATIS
OXONIENSIS
ACADEMIÆ,

Incerto Authore Ejusdem Gymnasii:

AD ILLUSTRISS. REGINAM

Anno 1566.

CUM FRAGMENTO

OXONIENSIS HISTORIOLÆ.

Additis caſtigationibus authoris marginalibus ad aſteriſcum poſitis. Inter quas libri titulus eſt, qui ante caſtigationem (quam editionem ſecundam dicimus) nullus erat.

Omnia, prout ab ipſis authoris exemplaribus accepimus, bona fide commiſſa formulis.

Excuſum LONDINI Anno Domini 1568.
Menſe Auguſto.

Per Henricum Bynneman.

Recuſum Oxoniæ A.D. 1730. Accedit unum atque alterum additamentum (hactenus ineditum) ex ipſo Thomæ Caii Autographo.

†P. 386.
Hiſtoriolæ Oxonienſis initium, ex libro procuratorum.

†*OXONIENSIS HISTORIOLA.

**Conſtantibus*

*CONTESTANTIBUS pleriſque Chronicis multa loca per orbis climata variis temporibus variarum ſcientiarum ſtudiis floruiſſe leguntur. Omnium autem inter Latinos nunc extantium ſtudiorum Univerſitas Oxonienſis fundatione prior, quadam ſcientiarum pluralitate generalior, in veritatis catholicæ profeſſione firmior, *& privilegiorum multiplicitate generalior ac præſtantior invenietur, prout ſuæ fundationis inſinuant hiſtoriæ Britannicæ perantiquæ. Fertur enim inter bellicoſos quondam Trojanos, quando cum duce ſuo Bruto inſulam tunc Albion, poſtmodum Britanniam, ac demum dictam Angliam triumphaliter occuparent, quoſdam Philoſophos adventantes locum habitationis ſibi congruæ in ipſa inſula elegiſſe, cui & nomen, videlicet Grekelande, hii Philoſophi, qui Græci *fuerant, uſque in præſentem, quaſi ſui veſtigium reliquerunt. A quo quidem loco non longe municipium Oxon noſcitur eſſe ſitum, quod propter amnium, pratorum, & nemorum adjacentium amœnitatem Belloſitum olim antiquitas, poſtmodum Oxon, à quodam vado vicino ſic dictum, populus Saxonicus nominavit, & ad locum ſtudii præelegit. &c.

**ac privilegiorum multiplicitate ac præſtantior invenitur.*

**fuerunt.*

†* ASSERTIO ANTIQUITATIS OXONIENSIS ACADEMIÆ. †P. 387.

COLLEGIUM Univerſitatis, quod primum *magna univerſitatis aula* appellabatur, ab optimo pariter & doctiſſimo principe Alphredo, qui & Aluredus dicitur, ex quatuor Ethelwolphi Viciſaxonum Regis filiis natu minimo, Vanatingi in Bercherienſi provincia nato, circa annum Domini 873. primo, vel ſecundo ad ſummum poſt initum ab eo principatum, anno fundatum eſſe conſtat, quo videlicet tempore in Academiæ noſtræ inſtaurationem, quam bona ſcriptorum pars *fundationem* vo-

vocat, totis viribus incumbebat. Huic autem Regi jam inde ab initio regiminis, quamvis Danicis bellis occupatiſſimo, nihil potius fuit, quam literarum ſtudia, quæ ſævis diuturniſque bellorum tempeſtatibus tantum non exſtincta apud ſuos jacuerunt, reſuſcitare. Et quo id commodius *potuiſſet.* facere * poſſet, undique viros, in omni literarum genere præſtantes, ad ſe accivit. Quippe præceptoribus ac conſiliariis uſus eſſe fertur **Grymbaldo, Aſſerio.* Joanne Erigena, Wirifrido, * Grymbaldo, [1] Alquino″, Aſſerio Menevenſi, Dunwalpho, Neoto, & ſimilibus, quibus illuſtrem nominis famam non minus vitæ integritas quam excellens do- † P. 388. ctrina compararet, quorum Neotus, † monaſticæ relligionis profeſſor, ſedulus hortator Regi fuit, ſuapte alioquin natura ad quodvis pium opus proclivi, ut collapſas vellet ad Vadum Iſidis, Oxoniam hodie vocant, temporum iniquitate ſcholas inſtaurare, & veluti bonas literas, quæ ibi regnantibus Britonibus floruerunt, priſtinis ſedibus reſtituere. Nam eo tunc loci fuiſſe non incelebrem Philoſophorum ſcholam, à Græcis olim Philoſophis ortam, qui cum Trojanis, Duce Bruto, in hanc inſulam appulerunt, cum ex aliis pleriſque, tum ex noſtra colligitur hiſtoria. Quippe quum probare velit, Oxonienſem Aca-

---

[1] *Delevit proprio ſuo calamo ipſe Thomas Caius. Et quidem caſtigatur etiam hîc in margine, ſicut & ipſe quoque viderat Joannes Caius, qui proinde male Thomæ Caio vitio vertit, perinde ac ſi Thomas Caius credidiſſet, Alquinum è præceptoribus ac conſiliariis Alphredi re vera fuiſſe. Vide pag.* 227. H.

demiam omnium Chriſtiani orbis gymnaſiorum facile antiquiſſimum eſſe, mox probationis loco ſubjungit, primum ipſorum Philoſophorum Crekeladam, ſeu verius Grekocoladam, adventum, narrans, qua occaſione illuc venerant, & quomodo, poſt diu perquiſitum commodum habitationis locum, illum tandem pagum elegerunt Oxoniæ, ſimul & vicinitatem, ſimul & amœniorem ſitum adjiciens. Sed interim nullam de Alphredo mentionem facit, quem utique ſilentio non præteriiſſet, ſi primus ille Academiæ noſtræ conditor fuiſſet. Scio tamen, non deeſſe viros etiam inſigniter doctos, qui propterea ex hac hiſtoriola nihil ad inſtitutum probandum colligi poſſe affirmant, quod in eadem nulla mentio ſit de illorum illinc philoſophorum Oxoniam tranſlatione, ſicuti nec quo tempore, quam ob cauſſam, aut per quem † facta ſit hujuſmodi † P. 389.
tranſlatio meminit. Sunt & alii * quoque (ut id * *etiam*
obiter attingam) qui ex nigri Cantabrigienſium codicis authoritate * aſtruant, Grekeladenſes * *aſſerunt*
ſcholas olim à Penda, Merciorum Rege, Cedwalli Regis permiſſu, inſtitutas, poſtea per Alphredum Oxoniam tranſlatas fuiſſe. Quod equidem tam verum eſſe credo, quam veriſimile ſit, Tyrannum adeo ſævum, impium, ſanguinarium, ſuorum cæde ac nullo non vitiorum genere infamem, eundemque paganum, ut à Florilego & aliis depingitur, unquam de generalibus ſtudiis

inſtituendis cogitaſſe. Sed ad rem redeo. Quamvis hæc non expreſſe contineat hiſtoria, eadem tamen ipſa lectori, paulo attentiori & rem penitius introſpicienti, aperte inſinuat. Nam quid aliud, quæſo, loquitur tam operoſa illa de Grekeladienſibus philoſophis narratio, cujus antea meminimus, quam ipſos videlicet, non adeo longo poſt illorum adventum tempore, amœnioris loci illecebra pellectos, Oxoniam, quo facilis erat, ob loci vicinitatem, commigratio, relictis prioribus ſedibus, commeaſſe, ibique, quam antea Grekecoladæ profeſſi ſunt, philoſophiam diſcipulos ſuos edocuiſſe? Quin & illud quoque * innuit (ut ingenue fatear) primas nimirum illas ad vadum Iſidis ſcholas, bellorum & vetuſtatis injuria deletas, Saxones demum, poſt illorum huc adventum, inſtauraſſe, quod priſtina illa Muſarum ſedes, propter ſitus amœnitatem, plus ceteris Regni locis arrideret, † & ſtudiis aptior videretur. Enimvero ſi hic non ſit verus hiſtoriæ ſenſus, quorſum horum meminit (ut ingenue fateor) non video. Atque hunc inde ſenſum facile colligere poſſunt quotquot rei potius circumſtantias conſiderant, quam nuda perpendunt verba ſcriptoris, qui, temporis vitio, non tam apte forſan ac perſpicue, ut debuiſſet, ſuam proſecutus eſt narrationem, ſed ut per illius ætatis infantiam, in qua omnes pene meliores litteræ ſepultæ ſunt, licuerat. In ſumma igitur rem paulo di-

* *innuit primas*

† P. 390.

diligentius perpendenti apparebit (uti dixi) Oxonienſe Gymnaſium à Græcis ipſis philoſophis, idque non longo poſt illorum Grekeladam adventum tempore, originem ſumpſiſſe. Hanc etiam, præter alios, ſententiam confirmat Gualterus Burleus, qui in libello, cui titulus, *ſumma cauſarum problematum Ariſtot.* ita ſcribit. “Tria “ſunt” (inquit) “notanda, primum, quod civi-“tas ſana erit, quæ verſus Boream & Orientem “plana eſt & aperta, & Auſtrum Occidentem-“que verſus montoſa, propter puritatem Boreæ “& Orientis, & propter putredinem Auſtri & “Occidentis, ſicut Oxonia, quæ per induſtriam “Græcorum philoſophorum fuerat ordinata. Hæc ille. Johannes item Leylandus in * marginali quadam annotatione, quam ſcripſit in Polydori Virgilii Anglicam hiſtoriam, quo loco idem Polydorus primam Oxonienſis Academiæ fundationem Alphredo aſcribit, affirmat, ſe legiſſe apud quoſdam miræ vetuſtatis Britannicarum rerum ſcriptores, tempore Britonum, tam † Græcas quam Latinas ſcholas ad vadum Iſidis floruiſſe, eaſque bellicis tumultibus deletas fuiſſe, & non ante Alphredi tempora inſtauratas. Hæc in codicis margine illius manu ſcripta habentur. Et fieri quidem poteſt, quod tam diutina ſcholarum deſolatio cauſſa fuerit, cur tam multi, approbatiſſimæ alioqui fidei, ſcriptores hanc Academiæ noſtræ per Alphredum inſtaurationem, pri-

* *marginale, ut loquuntur, annotatione.*

† P. 391.

primam ejuſdem inſtitutionem appellarint. Eadem quoque hiſtoria noſtra veteris memoriæ Britannicos citat authores antiquitatis noſtræ teſtes, ad hunc ordiens modum: *Omnium inter Latinos nunc exſtantium ſtudiorum Oxon. Academia fundatione prior eſt, & ſcientiarum pluralitate generalior, prout ſuæ fundationis inſinuant hiſtoriæ Britannicæ perantiquæ.* Idem quoque Leylandus in libro de Academiis Britannicis, quem paulo ante mortem Oxoniæ ſcripſit, hæc eadem fuſiori teſtimonio comprobat. Qui liber ſi integer aliquando, & prout ab authore ſcriptus eſt, in lucem * prodiret, illorum proculdubio apertiſſime convincet errorem, qui nullum non * movent lapidem, quo, Cantabrigienſem Academiam, neſcio quot annorum centenariis, noſtra antiquiorem eſſe, * doceant. Quam ſane injuriam, noſtræ illatam Academiæ, æquioribus animis ferremus, ſi vel credibilia eſſent, quæ pro tuenda antiquitate ſua proferunt. Quod ſane ideo dico, quia quoſdam, immodico ornandæ Academiæ illius ſtudio occæcatos, adeo † non pudet prodigioſæ μυθολογίας, ut, quum veram (ut videtur) gloriam in vana antiquitatis opinione potius, quam in virtutis ac literarum cultu, ſitam eſſe falſo ſibi perſuadeant, nimis quam impudenter memoriæ prodere non dubitarint, Cantabrigiam incepiſſe circa annum mundi 1829. mille fere annis ante Bruti & Trojanorum in hanc

* *prodierit*

* *commini-ſcantur, quo*

* *probent.*

† P. 392.

hanc inſulam adventum, quo tempore nullos adhuc incolas (niſi forſan à gigantibus occupatam contendant) habuiſſe illam magno ſcriptorum conſenſu conſtat. Sunt tamen alii, qui intra credibilitatis (ut hoc verbo uti liceat) limites ſeſe continentes, & veluti à manifeſtis mendaciorum portentis abſtinentes, ad neſcio quem Cantabrum, Hiſpaniæ Regulum, qui Gurguntii temporibus vixit, illius originem referre malint. Sed neque hos recte ſentire, ſed toto (quod aiunt) cœlo errare, manifeſte ſtatim docebo. Orator Cantabrigienſis, huic favens ſententiæ, mire infenſus videtur Johanni Leylando, periſſimo dubio procul antiquario, in oratione, quam habuit coram Regia majeſtate, ſplendida quidem illa ac magnifico verborum * apparatu, ſed non perinde, mea ſententia (quod pace ejus dixerim) hac præſertim in re, veritati conſentanea: nimirum, quod, hujus authores ſententiæ vanitatis arguens, unus auſus eſt (ut ait ille) tam multis, in * hanc rem conſentientibus, contradicere, &, rejecto Cantabro, Sigebertum, Oſtroſaxonum regem, primum illius inſtitutorem facere. Sed, ne dolo malo age†re cum illo videar, præſtiterit illius verba ſubjungere. “Superеſt adhuc (excellentiſſima princeps) cum po“ſita * ſunt multorum collegiorum incunabula, “ipſa Academia noſtra quando eſſe cœpit, pau“cis explicetur. Hiſtoria noſtra ſcriptum eſt, à

* apparatu compoſita, ſed

* hac re

† P. 393.

* ſunt breviter multorum

"Cantabro quodam, Hiſpaniæ Rege, cum, dome-"ſtico tumultu patria ejectus, in noſtrum regnum "appuliſſet, Gurguntii temporibus fuiſſe exſtru-"ctam. Hujus authores ſententiæ Leylandus & "vanitatis arguens & mendacii, Sigebertum Re-"gem facit Academiæ noſtræ conditorem, in "quo perniciosſum reliquit exemplum nimis cu-"rioſe in hiſtorias inquirendi, & ſibi quoque pa-"rum conſuluit. Nam ſi ipſe tam multis non "credat, mirabiliter in hoc conſpirantibus, quis "paulo magis conſideratus, ei ſoli fidem eſſe pu-"tabit adhibendam? Sed ſive ad hunc, ſive ad "illum authorem referatur, illud conſtat inter "omnes, Oxonienſi Academia noſtram multis "eſſe annis antiquiorem. Nam illa ab Aluredo "Rege dicitur inſtituta, quem omnes ſciunt & "Gurguntio & Sigeberto ætate multo fuiſſe "poſteriorem. Illud præterea, ad magnam no-"ſtram gloriam, omnes una voce teſtificantur "hiſtoriæ, Oxonienſem Academiam à Canta-"brigienſi doctiſſ. mutuatam eſſe, qui prima "ingenuarum artium incunabula in ſuo gymna-"ſio traderent. Pariſienſem etiam, quaſi Co-"loniam à noſtra Academia ductam, Alcui-"num noſtrum Bedæ diſcipulum, à Carolo ma-"gno, Gallorum Rege, magnis locupletatum †P. 394. "beneficiis ha†buiſſe, qui diſcendi cupidis, qua-"ſi ludum quendam bonarum artium Lutetiæ "primus aperuerit". Hactenus ille. Primum, quod ad inſtitutam adverſus Leylandum accuſationem pertinet, quando ille ſuperioribus annis (ut omnes norunt) vita functus eſt, magnum ſui deſiderium omnibus Britannicæ antiquitatis ſtudioſis, cujus erat ille callentiſſimus. & per omnem vitam diligentiſſimus aſſertor, relinquens, pro ſe reſpondere nequit. Ne tamen veritas errori, quantumvis recepto, patroni inopia cedere cogatur, haud gravabor ipſe, licet imbellis admodum propugnator, pro virili mea parte, defuncti amici patrocinium ſuſcipere, atque aliis etiam reſpondere, quæ ab eodem multo ſunt confidentius quam verius aſſerta. Et ut rem aggrediar, non diffiteor equidem, Leylandum vanitatis arguere hujus ſententiæ authores, ſed propterea tamen non magis eſſe culpandum ab æquis & candidis rerum cenſoribus, quam quibus ſtudio eſt veram hiſtoriam à fabuloſis nugonum commentis vindicare. At qua fronte (inquit) audebit quiſpiam fabuloſum appellare, in *quod (pene dixerim *mendacium) tam multi conſentiunt? Reſpondeo, parum mea refert, quam multis premar teſtibus, dummodo vel ſola veritas à me ſteterit. Sed miror, cur ex tam multis, quos in genere citat, nullam, præter domeſticam, id eſt, Cantabrigienſem, hiſtoriam producere voluit. Itaque vereor ſane, ut mirabilis iſta conſentientium ſcriptorum multitudo, quam confiden†ter

* *quo*
* *mendatio*
† P. 395.

adeo pro ſe facere dicit, in miram recidat paucitatem, ſi res, juſto examinata libramine, ad vivum (quod aiunt) reſecetur. Locum & hîc habere poſſit Horatianum illud, *Amphora* * *inſtituit fieri, currente rota urſeus exit*. Certe hii, quorum in hac controverſia authoritas merito præponderari deberet, adeo in * hanc ſententiam non conſpirant, ut impugnent potius ac maxime adverſentur. Loquor autem de Beda, Monumetenſi, Florilego, hiſtoria Regia (ſic enim Chronicon appello, quod Richardi ſecundi juſſu conſcriptum ſit) Ranulpho Ceſtrenſi, & hujuſmodi vetuſtis ſcriptoribus, ne recentiores illos commemorem Baleum, Polyd. Verg. Georgium Lilium, Fabianum, Caxtonum, Lanquetum, Cooperum, Stoveum, & alios, quorum nemo certe eſt, qui illius * errorem dicam an aſſertionem? ſuo teſtimonio comprobat, tantum abeſt, ut vel ille tam mirificum habeat veterum conſenſum ſcriptorum quam ſe habere prædicat, vel ſolus Leylandus Sigibertum Regem Cantabrigienſis * Academiæ authorem faciat. Et, ut rei veritas melius eluceſcat, libens ab eo reſciverim, quiſnam ille Cantaber fuit, cui tam egregium facinus acceptum refert, & num * vox *Cantaber* proprium ſit viri nomen, * an à Cantabria potius, Hiſpaniæ regione, quæ à Romanis Bætica Provincia dicebatur, deductum? Tantum Regem

* *cœpit inſtitui, currente.*

* *hac ſententia.*

* *aſſertionem dicam an errorem*

* *Gymnaſii*

* *vox hæc Cantaber*

* *an gentile potius, à Cantabria, Terraconenſis Hiſpaniæ regione, deductum?*

gem Hiſpaniæ fuiſſe audio, & patria per po†pularem tumultum ejectum, * ſed præterea nihil. At certe Regem fuiſſe, præterquam quod * hiſtoriæ non convenit, mihi non fit veriſimile multis de cauſſis. Non ignoro tamen, Polydo. lib. 5. Angl. hiſtoriæ, rem, alioqui dubiam & perplexam, incerti cujuſdam authoris teſtimonio ad hunc * modum illuſtrare. “Ferunt, olim poſitum fuiſſe oppidum, nomine Chergrantium, ad radices vicini monticuli, quem Whithill appellant, eoque, docendi cauſa, regnante Gurguntio, Belini filio, Bartholomæum quendam hominem Cantabrum perveniſſe, & illum deinde duxiſſe uxorem Chembrigiam, Regis filiam, condidiſſeque oppidum ex uxoris nomine Cantabrigiam dictam, atque in eo primum docuiſſe. Hact.* Polyd. Ex quibus equidem verbis colligo, Cantabrum hunc ejectitium, quum re vera Bartholomæus vocaretur, à patria ſua Cantabria ſic dictum eſſe, nec Regem (ut dicit Orator) * ſed ludi potius magiſtrum & literarum profeſſorem fuiſſe, niſi forſan ſortem illi Dionyſii Siculi Tyranni tribuat hi†ſtoria. Sed quando de nomine * inter nos, opinor, convenit, maxime quod reliqui fere Britannicarum re-

† P. 396.

* *in hanc inſulam Gurguntii temporibus appuliſſe. Sed, quod cum primis ſcitu dignum erat, quo regni illius tempore, quomodo aut qua occaſione huc venerat, hoc alto tranſit ſilentio. At certe.*

* *hiſtoriæ uſquequaque non*

* *modum utcunque illuſtrare. Ferunt, poſitum fuiſſe olim oppidum &c.*

* *ille*

* *ſed (ſi vera ſunt, quæ prodidit incertus ille author) ludi potius magiſtrum &c*

† P. 397.

* *inter Britannicarum rerum ſcriptores fere convenit, miſſa illius, quæcunque demum illa fuerit, hac de re ſententia, quid ab aliis hiſtoricis*

rum ſcriptores hac etiam in re conſentiunt, quid ab aliis hiſtoricis de hoc Bartholomæo proditum ſit, audiamus. Ita enim fiet, ut quæ ab illo aſſeruntur, verane ſint an ſecus manifeſto deprehendamus. Hiſtoria de Hiſpanorum promiſcua turba, qui, Gurguntii temporibus, relictis (fortaſſis propter nimiam incolarum multitudinem) patriis ſedibus, per maria longo tempore vecti, novas ſibi ſedes * quæſiviſſent, cum apud alios, tum apud Galfridum Monumetenſem, exſtat in hunc modum. "Gurguntius, illato Dacis bello, ob denegatum ſibi tributum, ubi, interfecto illorum Rege, regnum illud priſtino "jugo" (ut authoris verbis utar) "ſuppoſuiſſet, "in Britanniam redire parat. In reditu autem "triginta forte fortuna naves, viris ac mulieribus onuſtas, ad Orchades inſulas obvias habuit, duce Bartholomæo quodam, qui Regem "adiens, eumque more regio ſalutans, ei expoſuit, gentem illam, Hiſpaniis pulſam, longo "tempore maria ſulcaſſe, quo locum tandem "invenire poſſent, ubi commode habitarent. "Denique ſupplex ab illo petit, ut aliquam Britanicæ ditionis regionem ſuis habitandam concedat. Rex, cognito, quod, ab Hiſpaniis profecti, Balenſes dicti eſſent, integrumque jam "ſeſquiannum per maria erraſſent, illorum miſertus, Hiberniam * tunc vacuam incolis, eis "habitandam dedit, adjunctis ſimul comitibus,

* quærebant

* incolis vacuam.

"qui illos eo deduce†rent. At hii, temporis pro- † P. 398. "greſſu, in tantam multitudinem mutua propagatione creverunt, ut ab hiis oriundi ſint, qui "hodie inſulam tenent. Hucuſque Monemutenſis. Obſecro te (amice lector) quis ex hac colligat hiſtoria, Bartholomæum iſtum à Rege in Britanniam abductum fuiſſe? imo contra potius, illum, una cum populo illo, ad Hiberniam profectum eſſe, * conſtat. Non enim veriſimile* *ex hoc loco clariſſime liquet.* eſt, promiſcuam illam multitudinem ἄναρχον & ſine duce ad ignotam inſulam perveniſſe. Sed ſi quis adhuc de Ducis eo cum ſuis profectione dubitet, ***regiam*** ſuper hac re ***hiſtoriam*** * legat,* *conſulat* quæ ita quidem habet. "Gurguntius, filius Be"lini, Rex Britannorum, rediens de Dacia, tri"buta ſolita ſibi negante, invenit juxta Orcha"des inſulas 30. naves, Balenſibus repletas, de "oris Hiſpaniæ illuc advectas, quos cum Duce "ipſorum Bartholomæo ad Hiberniam miſit, in"cola * carentem. Quibus ſane verbis adeo ma-* *carentem &c.* nifeſtum eſt, Ducem ſimul cum populo iviſſe, ut nullus jam reliquus ſit cavillo locus. Reliqui porro omnes, quotquot præſentem attigere hiſtoriam, eadem ferme dinarrant. Suffragatur illi hac in re nullus, at omnes tam adverſantur quam qui maxime. In nullo horum habetur, Bartholomæum in Britanniam veniſſe, & ſcholas * Can-* *Grantæ ſive Cantabrigiæ.* tabrigiæ ſive Grantæ inſtituiſſe, ſed quod cum eo pugnat, ex nullo * non colligi hoc poteſt.* *non horum colligi poteſt.*

Tam multi ſunt ſcilicet, qui *in ejus ſen†tentiam tam mirabiliter conſentiunt. Sed demus, maximam ſcriptorum partem illi ſuffragari, quo nihil eſt à veritate alienius, nemo tamen, niſi admodum credulus, rebus uſque adeo incredibilibus fidem eſſet adhibiturus. Unde enim, poſt tam longos errores, homini extorri, & patria ejecto, tantæ ſuppeterent facultates, quantæ urbi exſtruendæ, vel Academiæ inſtituendæ, in alieno præſertim Regno, ſufficerent? Legat, qui volet, *quos commemoravi ſcriptores, & veriſſima, quæ dico, comperiet. Credibiliora certe fuiſſent omnia, ſi ipſum potius Regem quam exſulem Academiæ ſuæ authorem *finxiſſent. maxime quum Regum ſit, & Regiis divitiis affluentium, & non calamitoſorum hominum, qualis erat, vel oratore teſte, Cantaber iſte, quem victus (ut videtur) inopia ad artium ac literarum profeſſionem adegerat, urbes & Academias fundare. Quocirca, multo probabiliora ſunt, mea ſententia, quæ in *noſtris annalibus hiſce de rebus *prodita ſunt, vel ob id in primis, quod urbium initia Regibus, & non mediocris ſortis hominibus, aſcribunt: veluti Londinum Bruto, Cantuariam, Vintoniam & Shafteſburiam Ludo, cognomento Rudibras, Stampfordiam Bladudo, & Cantabrigiam Gorbomanno, Morindi filio, qui plus minus 60. annis poſt Gurguntii tempora regnaret. Sed vacillat,* inquit, in nonnul-

** in hac ſententia tam mirabiliter*

†P. 399.

** quos ſupra commemoravi*

**finxiſſet*

** noſtris ſunt annalibus*

** prodita vel*

** inquiet.*

nullis & incerta eſt noſtræ hiſtoriæ fides. Non diffiteor equidem ita eſſe, nec illam conor ab omni errore liberare, ſed in † cunctis tamen, maxime quæ ad hanc rem ſpectant, multo me tutius arbitror * hiis fidem adhibere poſſe, quam nigro Cantabrigienſium codici, qui ſæpiuſcule (ne quid acerbius dicam) in candidam veritatem peccat. Ceterum non hic * eſt animus ejus hiſtoriolæ authoris, quiſquis ille fuerit, cenſorem agere. Illud tamen, citra cujuſquam offenſionem, quantumvis ab ejus authoritate pendentis, me dicturum confido, multa, quæ ab eo narrata ſunt, parum mihi probabilia videri, nonnulla etiam mera ſomnia ac prorſus incredibilia: qualia ſunt, quod dicit, Anaximandrum & Anaxagoram Græcos philoſophos, tempore reclamante, Cantabrigiam veniſſe, & ibi philoſophiam docuiſſe: Cæſarem, devicto Caſſibiliano, Cantabrigienſes quoſdam Romam ſecum abduxiſſe, fortaſſe ut emendatius loqui, aut ſuam linguam rectius pronunciare, Romanos docerent: Pendam, Merciorum Regem, Grekeladienſes ſcholas inſtituiſſe, Grantam ſive Cantabrigiam à Cantabro exſtructam fuiſſe, nomenque ab illo ſumpſiſſe, quum potius à vicino flumine Granta nominatam conſtat, quemadmodum eleganter cecinit Leylandus, Cantabrigiam ſuam laudans:

† P. 400.

* *huic*

* *animus eſt*

Olim Granta fuit titulis urbs inclita multis,
Vicini à fluvii nomine nomen habens.

Saxones hanc belli deturbavere procellis:
Sed nova pro veteri non procul inde ſita eſt.
Quam Felix monachus, Sigeberti juſſa ſequutus,
Artibus illuſtrem reddidit atque ſcholis.
† P. 401. † *Hæc ego perquirens gentis monumenta Britannæ*
Aſſerui in laudem, Granta diſerta, tuam.

Vereſimiliora tamen ſunt, quæ Orator ex eodem profert authore, quum affirmet, noſtram ab illorum Academia doctiſſimos mutuatam eſſe, * qui in ea primum ingenuas artes profiterentur, & Alcuinum Bedæ diſcipulum fuiſſe, ſed non minus tamen à veritate deviantia, ut ſuo loco docebimus. Hæc & ſimilia commenta, quæ pro certiſſimis affirmantur, omnem illi fidem, apud eos præſertim, qui paulo ſunt excuſſiori judicio, penitus adimunt. Et ideo Johannes Roſſus Warwicenſis, antiquarius & ipſe, ſuo ſeculo non incelebris, dicitur in eundem calamum ex profeſſo ſtrinxiſſe. Eadem authoris vanitas Laylandum etiam movit, ut ea in illum diceret, quæ magnam (ut apparet) invidiam illi conflaverant, apud eos præſertim, qui tam debili fundamento Cantabrigienſis Academiæ antiquitatem ſuperſtruunt. Nam in ſuis in cygneam cantionem annotationibus ita de illo ſcribit. "Extat Grantæ Girvio-"rum in archivis hiſtoriola incerti authoris, & "fidei longe incertioris. Hinc apparet, Gur-"guntium neſcio quem Regem Britannorum "de-

* *qui primum ingenuas artes apud nos profiterentur*

"dediſſe Cantabro Hiſpano, qui Athenis ſtu-
"duerat, orientalem Britanniæ partem, eumque
"poſtea urbem ſuper Cante flumen conſtruxiſſe,
"& Academiam ibidem conſtituiſſe, quæ à Gran-
"tano comite, ejus filio, nomen ſumpſit. Ad-
"docet hæc eadem, Anaximandrum & Anaxago-
"ram, Græcos Philoſophos, Grantam veniſſe,
"ſtu†diorum gratia. Centum ſunt ibi præterea † P. 402.
"ejuſdem farinæ fabulæ. Profectò nihil unquam
"legi vanius, ſed neque ſtultius aut * ſtupidius. * *ſtupidius. Huc uſque Leylandus.*
"Miſſas igitur facio has antiquitatis delicias.
Hucuſque Leylandus. Quibus verbis ſatis liquere arbitror, unde iſtæ lachrymæ, unde tam ingens cum illo demortuo expoſtulatio ſuborta eſt. Sed de Cantabro ſatis. Nunc ad Sigebertum venio, quem idem Leylandus Cantabrigienſis Academiæ conditorem fuiſſe ex veterum monumentis clare docet. Neque tamen ſolus, aliiſque reclamantibus ſcriptoribus, ut Orator videtur aſſerere, hoc ſcribit, ſed idem quod ille ſentiunt tum veterum, tum recentiorum ſcriptorum, probatiſſimi. Et ut à recentioribus auſpicemur, Polyd. Virgili. Angl. hiſtoriæ libro 5. eidem ſuccinit, cujus hæc ſunt verba. "Illam vero" (de Cantabrigien. Academia loquitur) "Sigebertus Can-
"tabrigiæ circiter annum ejuſdem 630. collo-
"cavit. Hæc Polyd. Ecce tibi, quomodo hic affirmat quod ille ſcribit. Idem utriuſque crimen eſt, ſi modo crimen ſit dicendum veritatem

* *aſſerere.* *tueri, & tamen alter, ſi Divis placet, non impune tulit quod ab altero, citra cujuſquam offenſionem, aſſeritur, ſic ut vere hîc locum habere poſſit Anglicum illud diverbium, *potior eſt ejus nonnunquam conditio, qui ipſe equum furto abſtulerat, quam illius, qui commiſſi tantum furti ſpectator exſtiterit.* Sed Polyd. fortaſſis & alii minus ſunt ideo calumniis obnoxii, quod nunquam nigri codicis authorem vanitatis & mendaciorum, † P. 403. †ut Leylandus, arguerat. Ceterum Cantabrigienſis quidam, Britannicæ antiquitatis non vulgariter peritus (ut id obiter commemorem) Polydorum ad ſuas pertrahere partes cupiens, citat epiſtolam quandam ejuſdem ad Philippum, Hiſpaniæ Regem, 4. Nonas Aug. 1554. ſcriptam, in qua (ut inquit ille) ſcribitur, Cantabrum authorem ſuum illam agnoſcere Academiam: & locus perinde ab eo citatur, ac ſi Polydorus, mutata priori ſententia, palinodiam ceciniſſet. Quod non videtur veriſimile. Nam ſi aliter ſenſiſſet quam prius, locum indubie * in ſecunda operis recognitione retractaſſet. Sed * quando id non fecit, quis dubitat, quin in priori ſententia perſtiterit? Sed ut demus, ita ſcribere Polyd. quemadmodum ille refert: (nam epiſtolam mihi hactenus videre non contigit) minime tamen probant iſta, meo judicio, ſecus illum quam antea ſenſiſſe. Nam tantum ibi dicit, Cantabrigienſes hoc facere. at, ſe idem ſentire

* *in operis recognitione*
* *cum*

aut illis aſſentiri, non dicit. Imo vero, ſi in re, parum mihi cognita, divinare liceret, putarem potius his verbis virum illum gravem ac doctum ingratitudinis pariter ac erroris notare quotquot ex eo literario cœtu alienum amplecti malint, quam verum ac proprium, fundatorem agnoſcere. Hæc Antiquarius ille in Epiſtola quadam ad Oratorem, quæ non ita pridem ad manus meas forte pervenerat, ſcribit. Quo etiam loco eidem Polydoro veluti ſubiraſci videtur, quod Cantabrigienſi gymnaſio authorem tribuit tam recentem † quam eſt Sigebertus, † P. 404. qui tamen ſupra nongentos annos vita functus eſt: fortaſſe nihil antiquum ducens, quod Chriſti Servatoris nativitatem multis annis non præceſſerat. alioqui, cur recentem appellarit, non video. Præterea, cum Leylando conſentit & Baleus, ut cuivis facile apparebit, qui eximium illud de Britannicis ſcriptoribus opus vel perfunctorie perlegerit. De Felici enim epiſcopo ſcribens, ita ait: "Hujus hortatu & ſuadela Si-"gebertus, earum partium rex, Academiam (ut "præfertur) Grantæ Girviorum, ſeu Cantabri-"giæ (quæ ejus tunc ditionis erat) * inſtituit. * *inſtituit &c.* Mitto alia ejuſdem ſcriptoris loca, in quibus eadem identidem inculcat. Georgius quoque Lilius, doctus cum primis & elegans juvenis, illorum ſuffragiis in Chronicorum Epitome ſuum calculum apponit. Quid multis? vix invenies inter recentiores ſcriptores (excipio ſemper, qui ejuſdem aliquando gymnaſii fuerint alumni) qui ab iis diſſentiunt. De veteribus ſcriptoribus, qui in eandem pedibus (ut dicitur) eunt ſententiam, mox dicemus. Clare jam liquet, opinor, non tam male ſibi conſuluiſſe Leylandum, quam prædicat Orator, quando non ſolus affirmat, quod tam multi cum illo tum veterum, tum recentiorum, ſcriptorum confirmant: nec adeo pernitioſum reliquiſſe exemplum, qui errores tantum patefacta veritate refutavit. Imo vero (ut ingenue quod ſentio dicam) arbitror, Oratorem ipſum tum exiſtimationi, tum * cauſſæ ſuæ, melius conſulturum fuiſſe, ſi omiſſa, quam in Ley†landum inſtituerat, accuſatione, vel unico ſaltem ex tam multis approbatæ fidei teſtibus, quos pro ſe facere aſſeverat, aſſertionem ſuam confirmaſſet. Sed quando id non facit, ſed ad ea potius digreditur, quæ ad inſtitutum minus pertinent, quid aliud hîc ſuſpicari poſſumus, quam quod nos inanibus tantum verborum terriculamentis à veri defenſione deterrere conetur? avium fortaſſis ſimiles exiſtimans, quæ umbras & ſtramentitias hominum figuras reformidare ſolent. At ſi errorem illum ſuum defendere perget, videat, ne Leones experiatur, quos nunc, ut meticuloſas aves & * aviculas, contemnit. Poſtremo, vel illud ſolum, citra ullius ſcriptoris teſtimonium, cuivis, non admodum

* *cauſſæ etiam ſuæ*

† P. 405.

* *oviculas*

modum pertinaci erroris defenſori, perſuadere poteſt, Cantabrig. gymnaſium ante Sigeberti tempora non fuiſſe, quia priori ætate Gregoriano decreto cautum erat, ne Britanni extra monachorum cœnobia gymnaſia celebrarent, propter Arrianam & Pelagianam hæreſim, & quoſdam * errores Britannorum. Et ex eo tempore, inquit Baleus, non tam Stamfordienſis quam Legionenſis Academiæ perierunt, * quibuſcum haud dubie & Cantabrigienſis quoque una interiiſſet, ſi eo tempore inſtituta fuiſſet. Quare, quum rei hîc veritas vel cæco apparere queat, ne pudeat hominem doctum, & in melioribus diſciplinis, ut audio, non infeliciter verſatum, * una nobiſcum, imo cum tam multis probatæ fidei teſtibus, Sigebertum Regem, Academiæ ſuæ conditorem, † agnoſcere, ne, tam eximium regis beneficium diſſimulando, turpi ingratitudinis vitio obnoxium ſe reddat, quo haud ſcio an aliud ſit, quod ingenuarum artium candidatos magis dedeceat. Nec in ementita teſtium multitudine fiduciam collocet, ne, ſi quando in aciem producere cogatur, ſolus ipſe cum nigro ſuo codice inveniatur, qui belli impetum ſuſtineat, ni forſan Nicolaus Cantilepus, olim Cantabrigienſis doctor, & alii ejuſdem farinæ ſcriptores, cum ſuis auxiliaribus mendaciorum copiis, quas ex eodem collegerant libro, affuerint. Sed quid ſi concedamus (inquit Orator)

* *Britannorum errores.*

* *quibuſcum indubie*

* *una cum Leylando, imo*

† P. 406.

tor) Sigebertum, & non Cantabrum Academiæ noſtræ authorem fuiſſe? adhuc tamen nihilominus cauſſa cadent Oxonienſes. Nam, ſive ad hunc ſive ad illum authorem referatur, velint nolint fatebuntur, noſtrum tanto illorum gymnaſio antiquius eſſe, quanto tempore Alphredus, à quo hoc inſtitutum dicitur, ætate Sigeberto poſterior fuerat. Reſpondeo, ut ipſi dem, quod minus verum eſſe * credo, non propterea tamen evincet, quod tanta cum confidentia, nullis non hiſtoricis in teſtimonium vocatis, aſſeverat. Poteſt hoc paradoxon fortaſſe prima fronte videri, maxime quum, tertio poſt defunctum Sigebertum ſeculo Alphredum vixiſſe, conſtet: ſed nihil eo verius tamen apparebit, ſi, quid per Academiam * intelligitur, quidque in controverſia poſitum ſit, * prius explicetur. Academiam autem appello, non quamlibet ſcholam, ſed celebre approbatumque duntaxat gymnaſium, † ubi non tam linguarum, quam omnium ingenuarum artium ſeu liberalium (ut vocantur) ſcientiarum, publica eſt profeſſio. Res autem, qua de inter nos contravertitur, illa eſt, utra nimirum Academia, Oxonienſiſne an Cantabrig. ſit antiquior? quod perinde eſt, ac ſi quærat aliquis, utrum Oxonia an Cantabrigia prius fuerit Academia: ſive (ut recepto utar vocabulo) univerſitas ex prima ipſa inſtitutione facta? Reſtat jam, ut veterum ſcriptorum teſtimonio

** credo, Alphredum academiæ noſtræ primum conditorem fuiſſe, non propterea.*

** intelligatur*

** primum*

† P. 407.

monio probemus, talem à Sigeberto Academiam Cantabrigiæ non eſſe inſtitutam, qualem ſupra definivimus. Florilegus, de Sigeberto ſcribens, hæc habet: “Dum in Gallia exularet Sigebertus, imbutus eſt Chriſtianæ fidei ſacramentis, quorum participem, ut regnare incepit, totam ſuam provinciam efficere curavit, ſcholaſque literarum per loca inſtituit. Hæc Florilegus. Similia quoque de eodem ſcripſit author *hiſtoriæ Regiæ*, apud quem legimus quæ ſequuntur: “Sigebertus, poſt Corpwaldum fratrem ſuum, regno potitus, ſicut in Galliis viderat, ſcholas literarum in regno ſuo ordinavit, ac pædagogos pueris inſtituendis more Cantuariorum * aſſignavit. Hactenus ille. Quorum (ſi quid equidem judico) ſcriptorum verba manifeſtiſſime probant, inſtitutas à Sigeberto ſcholas, hujuſmodi tantum fuiſſe, cujuſmodi ſunt, in quibus pueris Grammatica tradi ſolet. alioqui, ſi quis per *ſcholas* hoc loco *Academias* (quales hodie noſtrates ſunt) intelligi contendat, ſequetur profecto, multas illum Aca†demias inſtituiſſe, quod nemo *utique conceſſerit. Nam quum non uno tantum loco, ſed *per loca* (ut inquit Florilegus) id eſt, in variis regni ſui locis, hoc ab illo factum ſit, dubium certe non eſt, quin tales & alibi conſtruxit, qualem Cantabrigiæ condiderat. Huc etiam facit, quod, in ſcholis ordinandis, Gallorum & Cantuariorum ſive Cantiorum exemplum

* *aſſignavit &c.*

† P. 408.

* *utique, mentis compos, conceſſerit*

ſequutus dicitur, qui tunc temporis Academias non habebant. Ex iis igitur clariſſime patet, Cantabrigienſem ſcholam, non niſi pædagogium initio fuiſſe, cujuſmodi * ſchola Wintoniæ, Aetonæ, & in aliis pleriſque regni locis, habentur: quæ tamen ipſa (ut ingenue fatear) ſenſim ac temporis progreſſu adeo crevit, ut, conſtructis demum principum, pontificum, & magnatum, ſingulari munificentia aliarum etiam artium collegiis, in juſtam tandem Academiæ [1] magnitudinem coaluerit [2]. Sed hoc non ante Gulielmi Nothi, Neuſtriorum Ducis, in Angliam adventum factum eſſe vel ex eo liquet, quod nullum hodie Cantabrigienſes collegium, hujus antiquius ætate oſtendere poſſunt. Reſtat jam, ut, quid Beda, felix (ut inquit Leylandus) antiquæ ſcriptor memoriæ, &, ut ego exiſtimo, teſtis πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, hac de re ſcriptum reliquit, recenſeamus. Is Angliſaxonicæ hiſtoriæ tertii lib. cap. 17. de Sigeberto loquens, hæc refert: “Mox ea, quæ in Galliis bene diſpoſita vidit,

* ſcholæ

---

[1] Hoc eſt, academicam magnificentiam. Nam academiam artium profeſſio facit, quæ apud nos una cum collegiis cœpit. [2] Præter tria illa collegia, quæ, ut Roſſus et Baleus ſcribunt, Aluredus ædificarat, complures etiam ex magnatibus, nobiliſſimi regis exemplum imitati, ſtudioſorum ædes ſimiliter conſtruxerunt. Quid quod, et ipſi quoque oppidani aulam, ut vocant, condidere, quam *urbanam* ab urbe appellarunt, in Orientali olim collegii corporis Chriſti parte ſitam? Complures alias omitto.

"imitari cupiens, inſtituit ſcholam, in qua pueri "erudirentur, juvante epiſcopo Felici, quem de "Cantia accepe†rat, eiſque pædagogos ac ma"giſtros, juxta morem Cantuariorum, præbente. Hæc ille. *Scholam* (inquit Beda) *inſtituit Sigebertus, in qua erudirentur pueri ſub pædagogis* &c. Jam quid aliud, quæſo, hic ſignificat, quam pædagogium & ſcholam (ut vocant) grammaticalem, in qua tenera ætas, nondum altioribus matura diſciplinis, puerili grammatices inſtitutione ſub pædagogis ac præceptoribus formari ſolet, quales fere non habent, qui ingenuis artibus in pub. gymnaſiis operam navant? Non enim proprie pædagogi vocantur, qui artes illas adultioribus in academiis, ſed qui * ludis literariis, puerili inſtitutione dicatis, præficiuntur. Beda ergo, una cum illis, pædagogium fuiſſe, quod à Sigeberto inſtitutum eſt, aperte confirmat. Sed dicet fortaſſe, hunc Bedæ locum non magis probare, Sigebertum ſcholam illam Cantabrigiæ quam Oxoniæ collocaſſe, quod ibi nulla prorſus mentio Grantæ ſive Cantabrigiæ habeatur. Certe, quamvis expreſſe (ut ingenue dicam) hujus non meminerit, non poſtremæ tamen notæ ſcriptores ex hoc colligunt loco, Grantanam ſcholam à Sigeberto originem ſumpſiſſe. Nam Baleus, Cantabrigienſis olim Academiæ (ut ipſemet non uno loco fatetur) alumnus, adeo Bedæ verba ad alterius ſcholæ in

† P. 469.

* *ludis potius literariis*

alio quopiam loco fundationem non detorquet, ut eundem ipſum authorem pro hujuſce rei confirmatione citat. De ſcholæ enim Grantanæ prima fundatione loquens, ad hunc ſcribit modum: "Sigebertus, Orientalium † Anglorum "rex, Beda etiam teſte, ſcholas literarum, ſicut "in Galliis viderat, in ſuo regno ordinare,& pædagagos pueris inſtituendis, more Cantuariorum, aſſignare diſponebat. Et, perſuadente "Dunvicenſi epiſcopo Felice, illas Cantabrig. "poſuit primum, anno ſalutis humanæ 636. Hactenus ille. Idem etiam & Leylandus ante illum ex eodem Bedæ loco collegerat, quemadmodum videre eſt in ejuſdem in cygneam cantionem annotationibus. Neque vero aliunde, ut videtur, quam à Beda & illis, quos ſupra commemoravi, authoribus deſumpta ſunt, quæ hac de re Polyd. Virgil. lib. 4. Angl. hiſtoriæ ſcribit, cujus hæc ſunt verba. "Sigebertus item princeps ſapientiſſimus, ſciens nihil æque hominibus eſſe ornamento ac literas, & eas quidem "per id tempus in inſula admodum raras, hortante epiſcopo Felice, natione Burgundione, "viro doctiſſimo, ſcholas paſſim in ſuo regno "poſuit, & inprimis Cantabrigiæ, ubi pueri ab "ineunte ſtatim ætate erudiantur. Hucuſque Polyd. Horum jam teſtimonio arbitror nemini non perſpicuum eſſe, de prima illa per Sigebertum fundatione Bedam eſſe loquutum. Quanquam

†P. 410.

quam (ut ingenue quod ſentio dicam) * tam Baleus quam Polydorus, dum, affectibus indulgentes, adamatæ ſtudent Academiæ initia paulo illuſtriora reddere, à veteris nonnihil hiſtoriæ veritate diſcedunt: veluti quum uterque dicit, Sigebertum ſcholas Cantabrigiæ poſuiſſe, quando Beda numero multitudinis non utitur, & † * quo loco Polydorus eundem regem affirmat inprimis Cantabrigiam ſcholis * ornaſſe, quum hoc nec apud Bedam, nec alios, quod ſciam, vetuſtiores ſcriptores, habeatur. * Sed de Cantabrigienſis Academiæ origine, ſatis. Nunc viciſſim de noſtræ initio, non illo quidem primo ac vetuſtiſſimo, ſed quod Orator ille tribuit, paucis diſſeramus. Nam, cognita utriuſque * origine ac incremento, omnis facile controverſia conquieſcet. Hæc autem non ex humili, ut illa, * initio ad Academicam magnitudinem paulatim excreverat, ſed ab ipſa ſtatim inſtitutione longe celeberrimam fuiſſe, cum propter incredibilem ſcholaſticorum multitudinem, qui undique ſtudiorum gratia eo confluxerant, tum etiam ob linguarum & omnium ingenuarum artium publicam ibidem profeſſionem, probatiſſimorum ſcriptorum authoritate conſtat. De hac enim re ita ſcribit Polyd. Angl. hiſt. lib. 5. “Oxonia ſtatim à principio tum divinarum hu-

“ma-

** tum Baleus tum Polydorus etiam, dum affectibus.*

† P. 411.

** quo etiam loco affirmant, eundem Regem in primis*

** ornaſſe, ibique Academiam inſtituiſſe, quum hoc*

** Sed, miſſa Cantabrigienſis Academiæ origine, de noſtræ nunc initio, non illo quidem*

** origine pariter ac incremento*

** principio*

“manarumque literarum ſtudiis, tum mira hominum in doctrina incumbentium frequentia, multo celeberrima eſſe cœpit: deincepſque uſque eo floruit, ut jam facile cum quovis alio totius Chriſtiani orbis gymnaſio de nominis gloria certare poſſit. Huc[†]uſque Polyd. Huic conſentit & *Regia hiſtoria*, in qua legitur, publicas variarum artium ſcholas * Alphredum poſuiſſe, earundem profeſſores variis privilegiis muniviſſe, &c. * Hæc teſtimonia apertiſſime docent, non tam grammatices ut Cantabrigiæ, quam Theologiæ, ac *reliquarum artium, ſtudia in ipſis Academiæ noſtræ initiis ferbuiſſe. Nam pientiſſimus idemque benigniſſimus ille rex, videns, veriſſimum eſſe quod à Marco Cicerone celebratur, *honos alit artes*, nullis pepercit ſumptibus, quo bonas literas in Academia ſua veluti ſubnaſcentes proveheret. Et quo id faceret expeditius, doctos non vulgaribus præmiis ad artium profeſſionem excitabat. In imperitioribus vero,* ac literarum adhuc rudibus, diſcendi ſtudium acuebat, conſtructis collegiis, in quibus certus ſtudioſorum numerus gratis viveret, ipſiuſque impenſis ad literas aleretur. Ferunt enim, tria illum apud nos cœnobia ſive ſtudioſorum collegia conſtruxiſſe, primumque grammaticis, alterum liberalium artium ſtudioſis, & tertium theologis conſecraſſe. Sed de iis paulo poſt fuſius.

†P. 412.

* *Alphredum Oxoniæ poſuiſſe, & earundem*

* *Eadem etiam pene ad verbum ſcribit Ranulphus Higdenus Ceſtrenſis. Quid multis?*

* *reliquarum etiam artium*

* *&*

ſius. Nunc ab Oratore diſcere libens velim, qua ille Dialectica gymnaſii ſui antiquitatem à Sigeberto colligit authore, quum tot fide dignis te†ſtibus conſtat, nullam illum unquam * Academiam Cantabrigiæ inſtituiſſe. Ceterum, ſi de pædagogii aut ludi literarii antiquitate gloriari libeat, per me fruatur licebit hac gloria quouſque volet: quippe qui hanc antiquitatis prærogativam ultro illi deferam Academiæ, ſed non alteram illam certe, donec vel ipſe, vel alius quiſpiam ex eo literario cœtu, certioribus * doceat teſtimoniis, Sigebertum Regem Academiæ ſive generalis ſtudii authorem apud Cantabrigienſes exſtitiſſe. * Sed & aliam quoque, ſi Divis placet, gloriandi cauſſam ſe ſuoſque Cantabrigienſes habere dicit, nimirum, quod ab illis doctiſſimos mutuati ſumus, qui primi ingenuarum artium incunabula in noſtra Academia traderent, quod tam verum eſſe credo, quam verum eſt quod ſubjungit, nullos non hiſtoricos videlicet hoc una voce teſtificari, niſi forſan omnium ſe conſenſum habere putet, quoties nigri codicis authoritas illi ſuf-

† P. 413.

* *Academiam, qualem ſaltem ſupra definivimus, Cantabrigiæ.*

* *probet*

* *Porro, quum Academia, approbatum ſit (ut antea definivimus) gymnaſium, non video ſane, quid hic pro Academiæ ſuæ approbatione afferre poſſint Cantabrigienſes, præter domi ſuæ nata teſtimonia: quum noſtram, non tam regum, quam veterum Ro. Pontificum diplomatis, quæ juris etiam pontificii authoritate, ac communi totius Chriſtiani orbis conſenſu, jam olim pro publico approbatam eſſe gym†naſio nemini non conſtet.*

† P. 414.

Poſtremo, quod ad magnam Cantabrigienſium ſuorum gloriam omnes una voce hiſtoricos teſtificari dicit, Oxonienſem Academiam à Cantabrigienſi doctiſſimos mutuatam eſſe, qui prima ingenuarum artium incunabula (illius utor verbis) in ſuo gymnaſio traderent: certe, ſi gloria hæc à communi ſcriptorum teſtificatione (ut ille ait) pendet, umbratilis (mihi crede) ac evanida ſit, prorſus eſt neceſſum, maxime quod, in tanta veterum hiſtoricorum multitudine, nullus certæ (præſertim) ac indubitatæ fidei reperiatur, qui iſtud affirmet. At ille fragetur. Proditum ſane eſt, idque à *non poſtremæ notæ ſcriptoribus, Johannem *Erigenam, virum omnifariam doctum, imo quo habuit nihil ea ætas eruditius, linguarumque ac omni bonarum literarum genere inſtructius, primum fuiſſe, qui publice in academia noſtra docuit, illumque ipſum eadem apud nos, quæ Alcuinus Lutetiæ Pariſiorum, præſtitiſſe. Ceterum Cantabrigienſem fuiſſe, in nullo equidem ſcriptore reperio. Si is legerit, ne gra†vetur, pro candore ſuo, apud *quem probatæ fidei authorem legerit nobis indicare. Certe, nulla equidem ratione mihi ſit veriſimile, nos doctos ab illis mutuo accepiſſe, qui ipſi mira doctorum *penuria laborarunt: perpauciſſimoſque habuerint, & eos quidem αὐτοδιδάκτȣς, qui quicquam commercii cum altioribus diſciplinis habuere. Sed dicet fortaſſe orator, ſi à nobis doctos non accepiſtis, unde ergo ad vos venerunt, qui prima bonarum literarum fundamenta in Academia veſtra jecerunt? Profecto non à Cantabrigienſium *Academia, ſed ab ipſis potius monaſteriis & Religioſorum cœnobiis, quæ tunc temporis (doctis *id atteſtantibus) publica gymnaſia & veluti literarum ſeminaria quædam fuerunt. *Quanquam in urbibus inſignioribus

** minime vanis ſcriptoribus*

** Erigenam, quem non nulli Scotum appellant, virum omnifariam doctum, utpote quo habuit*

†P. 415.

** quem legerit*

** penuria tum temporis laborarunt.*

**pædagogio*

** id fere atteſtantibus.*

**A monaſterio enim Menevenſi prædictus Johannes Erigena, ab Alphredo (ut inquit Ranulphus Ceſtrenſis) ad literarum profeſſionem accerſitus eſt. Nam de Alphredo loquens, ita ſcribit: "Johannem monachum" (Erigenam intelligit) "de ultimis Walliæ finibus è monaſterio S. David Meneviæ ad ſe vocavit." Et ideo in illis locis, ubi majora erant cænobia, nunquam defuerunt per id tempus viri docti, qui artes & bonas literas.*

non defuerunt etiam viri doctiſſ. qui artes ac bonas literas non infrequentibus auditoribus profitebantur. † * Poſtremo Alcuinum, qui primus quaſi ludum quendam bonarum artium Lutetiæ aperuerit, in Cantabrigienſium album refert, non hîc neceſſe habeo illi reſpondere, quando ipſemet ſeipſum aperte impugnet, vel ob id ipſum, quod Bedæ diſcipulum fuiſſe * affirmet, qui nunquam ſtudiorum gratia monaſterium ſuum egreſſus eſt, ſed in eodem totum vitæ ſuæ tempus (ut ſcribit Florilegus) tranſegit. Proinde, ſibi perſuadeat Orator, Oxonienſes nec tam ingratos eſſe, nec adeo ἀντιπελαργεῖν (quod Græci dicunt) neſcios, ut poſſent, aut vellent quidem, tam inſignis beneficii, quale prædicat à majoribus ſuis in remp. noſtram literariam, idque in * ipſis literarum incunabulis, collocatum, unquam obliviſci, ſi tale unquam collatum exſtitiſſet: nec contra adeo ſtupidos, & ab omni ſenſu communi alienos, ut vellent eorum ſe beneficiarios fateri, pro illis præſertim beneficiis, quæ nunquam accepere. Imo vero nulla non ætate à noſtra ad illorum Academiam viros in omni literarum genere præſtantes migraſſe, qui ipſis magno & uſui & ornamento fuere, facile commonſtrare poſſem, ſi in iis contentioſior eſſe velim, quæ inanem potius jactantiam reſipiunt, quam gravitatem & modeſtiam, qualem * deceat literarum candidatos, oſtendunt. Supereſt jam,

† P. 416.

** Poſtremo, quod Alcuinum*

** affirmat*

** in ipſius incunabulis*

** deceat bonarum literarum profeſſores, oſtendunt.*

ut quænam fuerint, & quibus in locis conſtructa tria illa Alphredi collegia, de quibus ſupra meminimus, paucis oſtendamus. Sunt qui putant, † P. 417. theologorum cœnobium fuiſſe, quod † hodie collegium univerſitatis vocatur, eique, qua ſpectat orientem, pædagogium ſive grammaticorum collegium adhæſiſſe. Philoſophorum vero συνοικίαν, quo loco collegium, quod ab æneo naſo, foribus præfixo, nomen habet, ſitum videmus: ſed in vetuſtis ejuſdem collegii monumentis reperio, Alphredum unum tantummodo collegium conſtruxiſſe, illud nimirum, quod ab univerſitate nomen habet, in eoque præſidem, ſive moderatorem, quem Magiſtrum hodie vocant, treſque ſtudioſorum catervas, quarum ſingulæ viginti ſex collegas continebant, poſuiſſe: atque harum primam Grammaticæ, alteram Philoſophiæ, ac tertiam rei Theologicæ incubuiſſe. Has fortaſſe ſtudioſorum catervas, collegiorum nomine vocant, qui, tria illum condidiſſe, dicunt. Nullis illud prædiis donavit, ſed ſanxit, ut à ſuis perpetuo ſucceſſoribus, Angliæ regibus, tanta quotannis penderetur pecuniarum ſumma, quanta tam numeroſæ alendæ multitudini ſufficeret. Atque hæc pia ejuſdem regis ſanctio non ante violata eſt, quam Guliel. Nothus, quem vulgus *conquæſtorem* vocat, rerum apud Anglos potiretur. Is enim, Oxonienſibus ſcholaſticis offenſus, ſive quod civium partes ſequuti, in urbis obſidione illi reſiſtere, ſive quia linguam Anglicanam, quam ille vehementer cupiebat exſtinctam, nullis non rationibus ab interitu vindicare, ſtudebant, memorabile hoc regis inſtitutum ſubtracta penſione fruſtratus eſt. Ex eo autem tempore ſtudioſorum egeſtas ſola † bonorum munificentia ſuſtentabatur, quouſque, regnante Henrico ejus appellationis tertio, archidiaconus quidam Dunelmenſis, Guliel. nomine, eximius literarum ac * literatorum Mæcenas, virtutibus tamen quam opibus ditior, manus in hoc tam miſerabili collegii ſtatu pro virili ſua parte porrexerit adjutrices. Quippe qui certam pecuniarum ſummam ad Regii operis inſtaurationem ex teſtamento legavit. Ea autem pecunia empta ſunt prædia, ſed adeo pauca tamen, ut eorum redditus vix quatuor alendis collegis eſſent ſatis. Verum enimvero tam pium ejus exemplum nemo, prôh! dolor, ante Henrici 4. principatum imitatus eſt. Tunc enim ſingulari ejuſdem principis, Gualteri Skirlei Dunelmenſis epiſcopi, & Henrici Percæi Northumbrorum reguli, beneficio, collegarum ſive ſociorum numerus *duplicabatur. Hujuſmodi collegii noſtri initium, hujuſmodi ruina, ac talis quoque inſtauratio fuit. Hoc tam nobile, & antiquum, Muſéum, permultos omni ætate jam inde à jactis ipſius fundamentis Reip. utiliſſimos produxit alumnos, quorum alii in ſacro miniſterio pie

† P. 418.

* *literatorum per ea tempora Mæcenas*

* *duplo auxior efficiebatur.*

ac ſanɠte ſeſe geſſerunt, ſtrenueque in dominica vinea laborarunt: alii, principum miniſteriis addicti, ſuam illis fidem ac diligentiam in maximis Reip. negotiis approbarunt, non pauci etiam orbi ſeſe notos Chriſtiano, præclaris editis voluminibus, reddidere. Et, ut ex multis aliquot commemorem (nam ſuperiorum incuria, qui * codices & tabel†las rerum memorabilium apud nos ſervare neglexerunt, non niſi paucorum nomina ad noſtram notitiam pervenerunt) Joannes Beverlacius, non ille quidem, qui à neſcio quo Romano pontifice in Divorum album relatus eſt, ſed alter, eo multo recentior, qui Henrici tertii tempore floruit, vir excellentis doctrinæ, & à multis hoc nomine celebratus, in noſtro hoc Muſéo diu bonarum artium ac diſciplinarum ſtudiis invigilavit. Hujus quædam adhuc opera in collegii Reginæ bibliotheca aſſervantur. Sunt qui illum longe antiquiorem faciunt, nimirum Alphredo σύγχρονον affirmantes, atque adeo primum, qui in Oxonienſi gymnaſio artium magiſterio ſit inſignitus. Et certe in bibliotheca eccleſiæ Sariſburienſis, illius in quadam vitrea feneſtra habetur imago, cum tali inſcriptione ſive titulo: *Joannes de Beverlaco primus Magiſter artium in Oxonienſi* * *Academia.* Sed prior ille Beverlacius longo ante Alphredi ætatem tempore defunctus eſt. Ex eodem etiam prodiit collegio Edmundus Abingdonenſis, vir

* *codicillos*

† P. 419.

* *Academia creatus.*

ſuo ſeculo literarum gloria vel maxime famigeratus, qui è Sarisburienſi theſaurario archiepiſcopus demum Cantuarienſis Henrici tertii favore deſignatus eſt. Opera, quibus ille famam ſuam in omnem uſque poſteritatem tranſmiſit, à Leylando & aliis enumerantur. Eodem etiam tempore Guliel. Sherwodus, non paucorum ſcriptor voluminum, claruit, qui & ipſe egregiarum artium fundamenta in hoc collegio jecit. † Porro, regnante Edoardo ejus nominis tertio, idem noſtrum Muſéum Joannem Aſwardebum peperit, quem doctioremne appellem an prudentiorem haud facile dicam. Hunc nobiliſſimus ille Rex, ingenii ac eruditionis fama permotus, non modo in famulitium accivit, ſed ab * intimis ſibi conſiliis eſſe voluit: qua in functione ille viciſſim tam bene de ſe merito principi fideliſſime per omnem vitam inſervivit. Sub hæc protulit quoque, præter Joannem Caſtellum, theologum non minus gravem quam doctum, ac Henrici quinti, propter eximias dotes, domeſticum ſacellanum, Thomam Benevelium, & Joannem Martonum, quorum ille in agro Eboracenſi concionatoris munere functus eſt, tanta cum ingenii dexteritate & auditorum admiratione, ut ea ætate nemini haberetur ſecundus: hic, peritiſſimus pubis inſtituendæ artifex, magna cum laude Eboraci multis annis ludum literarium moderatus eſt. Noſtra quoque memoria Collegæ hîc

† P. 420.

* *intimis etiam conſiliis ſibi. eſſe.*

hîc fuerunt Joannes Crayfordus & Leonardus Hutchinſonus, ambo theologiæ Doctores, virtutis ac literarum gloria non incelebres: quorum Crayfordus, ob ſingularem prudentiam ac reliquas eximias animi dotes, poſtea in Cantabrigienſis gymnaſii procancellarium electus eſt. Denique & Nicholaum Ridleium, quo viro nihil integrius & omnibus egregiis dotibus ornatius Anglia noſtra multis hiſce retro ſeculis habuit, pro noſtro jure optimo vendicare poſſumus. Nam in noſtrum ipſe † ſodalitium 13. Aprilis, anno 1521. cooptatus eſt. Hos paucos ex ingenti multitudine, quorum nomina ſuperiorum (ut dixi) * negligentia paſſa eſt intercidere, proferre tantum potui. ſaxit Deus Opt. Max. ut * quod primum fuerat Oxonienſis gymnaſii collegium, à pientiſſimo principe Alphredo, ad Dei gloriam & Chriſtianæ Religionis incrementum, * inchoatum & perfectum, & poſtea, neſcio quo malo fato, ita dejectum, ut ad nihilum propemodum reciderit, ab altero tandem aliquando in ſolidum inſtauretur Alphredo, quem, omnium conſenſu, clementia,* pietate, ac omnibus vere regiis ornamentis expreſſiſſime refert, principum decus, ſereniſſima Regina noſtra ELIZABETHA, cui, præter longiſſimam vitam, omnia fauſta feliciaque omnes apprecamur.

† P. 421.

* *incuria*

* *quod fuerat Oxonienſis Gymnaſii primum collegium*

* *inchoatum pariter ac perfectum.*

* *pietate, liberalitate, ac omnibus.*

MVSEVM BRITANNICVM

Pag. 422. *Errata preli in Aſſertione continet, quæ in ipſo textu emendavimus. Pag.* 423. *Henrici Bynnemanni typographi inſignia exhibet, à nobis, tanquam nullius momenti, omiſſa. Paginæ* 424,425,426. *vacuæ ſunt.*

ef·58

THOMÆ CAII
VINDICIARUM
ANTIQUITATIS
ACADEMIÆ
OXONIENSIS

VOLUMEN SECUNDUM.

~~a 4171.~~

MVSEVM
BRITAN
NICVM

7.B.B.&c

*ANIMADVERSIONES
ALIQUOT IN
LONDINENSIS de Antiquitate
CANTABRIGIENSIS ACADEMIÆ
LIBROS DUOS.

*P. 427.

Hujus concertationis ratio.

CAIO Oxonienſi amicus quidam homo orationem eam oſtendit, qua Cantabrigienſis Orator, totius Academici cœtus nomine, Sereniſſimam Angliæ reginam Elizabetham excepit, ubi academiam ſuam (quod ad antiquitatis laudem attinet) Oxonienſi longe anteſtare volebat. Hujus argumenta, ab hiſtorica veritate nonnihil abhorrentia, rogatus eſt, ut evertere ſi poſſet, ſuamque hac de re ſententiam ingenue proferre, non gravaretur. Paruit roganti: ſcripſitque, intra unius ſeptimanæ ſpatium, libellum ſeu commentariolum quendam, cui titulum præfixit, *Aſſertio antiquitatis Oxonienſis academiæ.* Hunc ad eum protinus, cujus hortatu ſcriptus eſt, mittit: quem tamen, tanquam minus elaboratum, longe abfuit, ut divulgandum, aut prelo committendum, putaret. Libellus hic, paucis poſt diebus à magnæ authoritatis viro acceptus mutuo, non eſt reſtitutus. Vide pag. 12. Novum idcirco exemplar deſcribitur domi aſſervandum, in quo nihil fere immutatum eſt. Ejus inſpiciendi copiam cuidam dum facit, Domino *P. 428. Leyceſtrienſi comiti clam eo traditum eſt: *in Vid. pag. 5. cujus bibliotheca eouſque delituit, donec Cantabrigienſis quidam antiquarius, qui ſe Londinenſem ſimulat, utrunque nactus exemplar, formulis excudendum curarit, adjuncta ſimul ſua ſatis aculeata & mordaci apologia: in qua (ſi Diis placet) à nemine, quod ſciam, rogatus, arbitrum ſe ſatis ambitioſe profeſſus, in hac dirimenda controverſia perinde ſe gerit, ac ſi, œſtro percitus divino, Ajax quiſpiam ex tragœdia. Nam quum firmis rationibus agendum eſſet,omnia jurgiis & inſanis vociferationibus confundit: modo hunc, modo illum ſcriptorem (quoties ab eo diſſentiant) effreni linguæ petulantia mordet, lacerat, convellit. Ut taceam, quam ſint ſupervacanea fere omnia, & ad calumniam detorta: quot ſtrophæ? quot figurati morſus? quantum conviciorum, ſannarum? quot pluſquam puerilia ſcommata? quot intempeſtivæ egreſſiones, et quot in illis moræ, quæ ἀπροσδιόνυσα dicuntur & ab inſtituto prorſus aliena? In Lelando, Polydoro, Roſſo Verovicano, Baleo, & ſimilibus, rerum antiquarum inſcitiam notat, eoſque doctorum albo eximit, quod totam illam de Cantabro hiſtoriam ceu commentitiam rejiciunt, & Sigebertum, Orientalium quondam Anglorum regem, Cantabrigienſis ſcholæ fundatorem faciunt. Pari utitur cenſura in Ranulphum quoque Ceſtrienſem, & alios, qui Aluredum primùm, poſt Britonum tempora, academiam noſtram con*didiſſe ſcribunt. In citandis vero authoribus, receptiſſimis neglectis, ad eos confugit, quos ipſe primum authoritate donavit. Hos, quantumvis alioqui ſuſpectæ fidei, bardos, ac inſulſos, ſi modo quicquam ad Cantabrianæ fabulæ confirmationem adferant, Dii boni! quibus titulis exornat! doctos, eloquentes, graves, & bonos inprimis authores appellans. Ex Gilda, Nemnio, Joſepho Iſcano, Beda, & aliis ſcriptoribus antiquiſſimis, qui Gurguntii ætate geſta referunt, nihil adfert, niſi in parergis, & iis quæ ad rem minus pertinent: quod aliquando callide facit, ne illorum prorſus teſtimonio carere videatur. Sic, antiquiſſimam eſſe Cantabrigienſem academiam, ex eo probare

* P. 429.

bare nititur, quod illorum aliqui ſcribunt, 28. civitates in Britannia antiquitus fuiſſe. Quæ verba ut urbis antiquitatem utcunque probent, ita academiæ non item, de qua apud eos ne verbum quidem. Nemnium, & Aſſerium Menevenſem antiquitatis ſuæ teſtes producit: illum, quia ſemel in urbium elencho Grantæ meminit; hunc, quod bis ad ſummum in annalibus loci cujuſdam, **Grauntbridge** dicti, mentionem fecit, quum neuter tamen vel ſemel Cantabrigienſem academiam nominet. Breviter, quoties res probatione indiget manifeſtiori, idoneorum teſtium inopia miſere laborat, quum alioqui in minus dubiis, & nulli non pro confeſſo habitis, mirum *P. 430. eſt,* quam non modo citet, ſed coacervet etiam, omne genus authores, antiquos, mediæ ætatis, recentes, Græcos, Latinos, domeſticos, externos, impreſſos, manuſcriptos, quique diu cum tineis & blattis rixati ſunt, ut nihil illi non lectum, nihil non excuſſum videatur. Hæc lectorem monere volui, ut, à quo veritas ſteterit, facilius judicet.

Quæſtionis ſtatus.

EAM ſolummodo defendit Oxonienſis in Aſſertione ſua academiæ antiquitatem, quam ei concedit Orator Cantabrigienſis, ab Aluredi viz. regis temporibus. Simpliciſſima itaque, & nullis involucris tecta, non de priſcis illis academiis, Belliſitenſi & Cairgrantenſi ſive Granteceſtrenſi, quarum ſola nomina hodie manent (*Jam ſeges eſt ubi Troja fuit*) ſed de hodiernis Oxonienſi & Cantabrigienſi, utra antiquior fuerit & prius declarata univerſitas? hîc inſtiſtituta eſt quæſtio. Hæc autem inter ſe ne nomine quidem conveniunt : reipſa & ſitu differunt. Cauſſæ vero ſtatum penitus immutat Londinenſis, qui nihil, niſi vetuſtiſſima Granteceſtrenſis ſcholæ initia, crepans, ita rem tractat, ac ſi in quæſtionem caderet, utrum Oxonienſis an Granteceſtrenſis prius inceperit, factaque, ut vulgo dicunt, univerſitas fuerit? Ita quæ fere dicit, ad veterem urbem, hoc eſt, Granteceſtriam, non autem novam ſive hodiernam Cantabrigiam, cujus multo recentiora fuerunt principia, pertinent. Qua in re aperte indicat, maluiſſe ſe in malæ cauſſæ patrocinio extra cautionem omnia, quam nihil, dicere.

*P.431. pag.15. *CANTABRIGIAM antiquam eſſe academiam ipſe non diffiteor, ſi vel Sigebertum regem, vel Edwardum Seniorem authorem habuerit, ſive (ut aliis placet) Henrici Bellocleri temporibus per quoſdam Croylandenſis cœnobii monachos inceperit. Non enim antiquitatem intra tam anguſtos limites coarcto, ut nihil antiquum exiſtimem, niſi quod ad veterum Britonum tempora pertineat.

Londinenſi neutiquam eſt concedendum, hodiernam Cantabrigiam *Granteceſtriam* olim dictam eſſe. Nam duæ jam inde ab initio diſtinctæ urbes ſitu, nominibus, temporibus, & conditoribus fuerunt, ut diligentiſſimus antiquarius Jo. Laylandus in annotat. in Cygneam cantionem copioſius docet. Nam vetus urbs, quam Lond. cum nova modis omnibus confundere ſtudet, hodie ruſtica villa, antiquum nomen retinet, à nova urbe, ſive hodierna Cantabrigia, ſeſquimiliare fere diſtans.

Longe lateque diffuſam, hoc conſilio, Granteceſtriam urbem facit. Novit enim (qua eſt aſtutia) parum apte ad hodiernam urbem poſſe referri, quæ tantum de veteri, i. Granteceſtria, ſcribuntur, & ideo neceſſum ei fuerat, duas urbes combinare, & novam (quod in commentitia ſua topographia facit) intra veteris pomœria includere. author eſt. Ipſe dixit.

*P.432. * Polydorus lib. 5°. Angl. hiſt. accito in teſtimonium anonymo quodam ſcriptore, Chergrantium, i. Granteceſtriam, ad radices vicini monticuli, **Whithill** nomine, ſitam eſſe innuit. Hic autem monticulus intra Cantabrigiam urbem non eſt.

Nec Beda ſtuduit Cantabrigiæ, ut ſomniat *Lond.* niſi, ſibiipſi contradicens, duas Cantabrigias, i. veterem & novam, Bedæ ætate fuiſſe ſtatuat, illumque in nova ſtuduiſſe. Niſi enim hoc dixerit, libens ex eo ſciſcitarer, quomodo in tam miſera & deſolata urbe ſtudii locus eſſe potuerat, & quomodo id abſurdi non ſequatur, unam & eandem urbem uno eodemque tempore, magnam ſimul & parvam, celebrem & deſolatam, ſtudiis florentem & à Saxonibus miſere vaſtatam, & propemodum ſolo æquatam, fuiſſe? ex nigro codice.

Granteceſtriæ originem ad Sigebertum authorem Polyd. Virgilius ſolus non refert: ſed huic etiam ſuccinunt Laylandus, Baleus, Georgius Lilius, Jacobus Middendorpus, ceterique bene multi: & ex vetuſtis quoque Beda ipſe, ſi recte illum ſcriptores quidam non contemnendi interpretantur.

Ridiculum eſt, quod Sigebertum, qui nongentis, aut eo amplius, ab hinc annis vixerat, recentem vocat authorem, ex collatione fortaſſe locutus ad Cantabrum, qui illius ætatem multis *annorum centenariis præceſſerat. Nam, ut hîc maxime comparationis rationem habuiſſet, recentiorem potius, quam recentem, dixiſſet. *P. 433.

Polydorus lib. 5°. Angl. hiſt. hæc habet. "Certat "nominis celebritate cum hoc Oxonienſi gimnaſio "academia, quæ Cantabrigiæ apprime floret: quæ tam"etſi diſcipulorum numero, & cœnobiorum magnifi"centia, minus vincit, bonarum tamen artium uberta"te nequaquam impar eſt &c". *Certat* (inquit) *acad. Cantabrig. cum Oxonienſi*, ut eam tandem nominis celebritatem aſſequatur, quam altera, cujus eſt æmulatrix, prius ſit conſequuta. Æmula igitur eſt, non æqualis præſtantiæ cum archetypo ſuo Oxonia: quum fere im- pag. 26

perfectiora ſint exemplaribus ea, quæ ad exemplar finguntur.

Jo. Major Scotus, libro de geſtis Scotorum ſcribens, abhinc plus minus quinquaginta annis præteritis, Cantabrigiæ exſtitiſſe quatuor aut quinque ſtudentium millia, male contrahit ad eundem numerum Oxonienſes. Noſtri enim ſenes, illorum temporum probe memores, quorum adhuc bene multi ſuperſunt, duplo pene majorem fuiſſe eorum numerum tradunt: quorum equidem relationem Majoris unius authoritati non op-
*P. 434. pono ſolum, * ſed antepono etiam, qui amantius quam verius in gratiam hoſpitæ academiæ iſta (ut videtur) ſcripſerit. Hic Major, iter Parhiſios per Angliam faciens, vix quidem à limine Cantabrigiam ſalutavit, omniaque veluti per tranſennam conſpexit.

pag. 27. Tria tantum Oxoniæ fuiſſe ſcholaſticorum millia, tempore perpetrati homicidii, regnante Johanne, narrant Radulphus Niger & Matthæus Pariſius. Quod propter bellorum tumultus, aut peſtem, aut propter magnæ vacationis tempus, fortaſſe contigit. Nec tamen propterea ſequitur, plures ibi antea nunquam fuiſſe.

pag. 28. & 29. Anno Domini 1532. duo Oxonienſes, Throgmartonus & alter ἀνώνυμος, ambo juris ſtudioſi, in diſputationibus oppoſuerunt ſe univerſis Cantabrigienſium ſcholis. in quibus non ita multum à Redmanno & Rydleio Throgm. (ut Londinenſis ait) afflictus fuit, ſed ita ſe geſſit, ut multa cum laude diſceſſerit, vir apud Oxonienſes mediocris literaturæ. Teſtes ſunt, hujus rei ſpectatores, Bancus & Barnardus. Alter Oxonienſis, gravi ibidem morbo, non ſimulato, correptus, qui eum diu poſt reditum male vexavit, cœptis deſiſtere coactus eſt. Verum, ſi parum feliciter res ſucceſſerit, ſi ex impari congreſſu victi fuerint, num propterea omnis Oxonienſi*um fama, decus, & exiſtimatio unà conciderat? Quænam erat ſperanda victoria, quibus omnia fuerant iniqua: quæſtio in aliena (ut vocant) facultate agitata: longe major adverſariorum numerus: auditorum conſeſſus in ſuos æquo propenſior: & quid non? Quare, ſi in tanta rerum inæqualitate unus Throgmartonus, tanquam Megarenſis, contra tot lectiſſimos athletas impetum concertationis ſolus ſuſtinens, præ multitudine adverſariorum oppreſſus fuiſſet verius, quam fortiter ſuperatus, nihil erat cauſſæ, cur tantopere ob partam victoriam gloriaremini: quum nulla tam immanis ſit aut ferox bellua, quam numeroſior canum multitudo facile non domet. Interim hoc falſiſſimum eſt, utrunque, domum reverſum, exſilio,ob tam temeraria auſa, mulctatum fuiſſe: quod Lond. ſcribit. *P. 435.

Eraſmus, in epiſtola ad Henricum Bovillum Cantabrigienſem, non æqualitatem, nedum primatum, in literis Cantabrigiæ concedit: ſed ibidem exſtinctas prope bonas artes cœpiſſe per 30, ſuperiores ab eo tempore annos iterum repullulaſcere ſcribit. Quaſque ſtudiorum ſordes ſub id tempus amplexi fuerint commemorat. Academia Oxonienſis barbaris ſtudiis nulla ætate æque obnoxia.

*Regnante Henrico 3° Robertus Groſted ſive Capito, & ejuſdem individuus comes Gregorius Huntingdonus, ambo Oxonienſes, linguarum ſtudioſiſſimi, floruerunt. *P. 436.

Hic Ro. Groſted, hortatu G. Huntingd. moriens, bibliothecam ſuam, quam habebat Græcis & Hebraicis voluminibus inſtructiſſimam, cœnobio Franciſcanorum Oxonienſ. legavit.

Eodem tempore floruit Oxoniæ Nicolaus [1] Græcus, Abbas poſtea monaſterii D. Albani: qui Roberto Groſted, viro in Latina & Græca lingua peritiſſimo, coadjutor fuit in tranſlatione *teſtamentorum duodecim patriarcharum* è Græco in Latinam linguam A°. Domini 1242. Refert Matthæus Pariſius in majori Chronicorum libro. Hic Nicolaus Græcus Oxoniæ primum, deinde Lutetiæ, ſtuduit. Author eſt Lelandus: qui ejus in illis ſtudiis diligentiam mirifice commendat.

Edwardi tertii ſeculo, quando magna erat cæcitas academiæ Cantab. Rogerus Bacon in mathematicis & aliis diſciplinis excelluit: Græcæ & Hebraicæ linguæ non imperitus, quemadmodum Græca & Hebraica volumina, ejus manu annotata, teſtantur.

Sub Henrico 5°, Jo. Batus, Græcæ linguæ peritus, vixit.

*P. 437. * Tempore Henrici 6i. linguarum peritiſſimus Jo. Phræa Diodorum Siculum è Græco tranſtulit: quæ traductio Poggio Florentino falſo aſcribitur. Nam exſtat adhuc archetypon ejuſdem in bibliotheca collegii Balliolenſis, cujus ille olim ſocius fuerat, ipſius manu ſcriptum, diu antequam Poggii nomine evulgaretur.

Barbarie adhuc apud Cantabrigienſes regnante, linguarum ac meliorum diſciplinarum celeberrimi profeſſores ex recentioribus (Muſarum delicias dixeris) apud Oxonienſes fuerunt, Tho. Linacer, Guliel. Latimerus, primus Eraſmi Rot. in Græcis, ut fertur, præceptor: & Guliel. Grocinus, toties ab Eraſmo decantatus.

---

[1] F. Græcus, Clericus poſtea Abbatis monaſterii D. Albani.

Fuit Oxoniæ aliquando ſcholaſtica doctrina in pretio, verbis, dedita fortaſſe opera, inculta: ſed rerum abſtruſiſſimarum cognitione penſata. ut ex Scoti, Baconthorpii, Holcotti, Neccami, Burlæi, & ſimilium, ſcriptis liquet.

Eraſ. Rot. libro epiſtolarum 17°. ad Jo. Lod. Vivem Oxoniam vetuſtiſſimam pariter ac clariſſimam ſcholam nominat. Cantabrigiam nuſquam æque laudat.

* Incredibilia non immerito vocat Oxonienſis recentiorum figmenta, quæ nulla vetuſtatis authoritate nituntur. cujuſmodi multa antiquarium defendere quis non videt? Credibiliora vero pleraque Oratoris putat, quod aliter non perſuaſis probabili argumentatione utcunque poſſunt perſuaderi: quo in ſenſu Ariſtoteles, Hermogenes, & alii plerique Græcorum τὸ πιστὸν accipiunt. Itaque ſatis mirari non poſſum quam ſecutus dialecticam, credibile à falſo ita ſejungit Londinenſis, quaſi de eodem dici non poſſit utrunque: quum nihil hoc Ariſtotelicis notius, aut magis in confeſſo, habeatur.

* P. 438. pag. 34. & 35.

Hæc eſt Lelandi apud Polydorum annotatio, margini affixa. "Fuere ad ripas Iſidis, tempore Britonum, Græcæ ſcholæ, fuere & Latinæ, quarum nomina vel adhuc, ſed corrupte, manent, quas præceptores, loci amœnitate ducti, Calenam tranſtulerunt, ubi pius Alfredus literas priſtinis ſedibus reſtituit.

Baleus etiam in libro de illuſtribus Britanniæ ſcriptoribus, de Roberto Canuto loquens, Lelandum in vita Alfredi magni citat, ſimilia ſcribentem, iis verbis. "Erant olim non procul ab Oxonio, antequam poneretur illic gymnaſium, florente Britanici nominis "* gloria, duæ ſcholæ, tum eruditione, tum eloquentia pollentes (ut Lelandus habet in vita regis Alfredi.) "Ha-

* P. 439.

"Harum uni, Græcoladæ vocabulum, ab ejus linguæ "profeſſione; alteri, ex Latini ſermonis promulgatio- "ne, Latinoladæ nomen eſt impoſitum. Hæ nunc cor- "ruptis vocibus Cricolada & Lichelada vocantur". Hæc Baleus.

Jam ſi hiis addideris tertium ejuſdem authoris te- pag.40. ſtimonium, quod ipſemet Londinenſis apud Gualterum Coventrienſem ab eo in margine etiam codicis annotatum dicit, tria habes ejuſdem ſcriptoris, quæ noſtram de Græcoladenſibus ſcholis, & academiæ noſtræ ortu, ſententiam confirmant.

Objicit Londinenſis ea, quæ ſcribit Lelandus in annotationibus in Cygneam cantionem, ubi *ſomnium vulgi* appellat, quod de his ſcholis hactenus proditum eſt. Huic reſpondet Oxonienſis, quemadmodum alibi ad locum quendam Balei: in quo, priori retractata ſententia, Cantabrigiam in Gyronicum demutat: ad hunc viz. modum. *Quoniam mutatæ ſententiæ cauſſam* *P. 440. *hîc nullam aut rationem adfert, non video* (*inquit) *qua neceſſitas cogat, ut ab altera opinione recedam.* Tria igitur hujus teſtimonia huic uni loco oppono.

pag. 36. De Lelando, cui fidem omnem atque authoritatem abrogare conatur Londinenſis, in his præſertim rebus, quarum erat callentiſſimus, Baleus ſcribit in hunc modum.

"Johannes Lelandus antiquarius, inclitæ urbis Lon- "dinenſis indigena, omnium, quos præterita Britan- "nia nutrivit, rerum ſuarum ſtudioſiſſimus, patriam "omnem exquiſitiſſimis laboribus adornavit. De ejus "ingenii & doctrinæ amplitudine non eſt quod hîc "dicam, quum opuſcula plura, tam proſa, quam car- "mine, ab ipſo feliciter ædita, in omni diſciplinarum "genere Græce & Latine, atque in multis aliis linguis

“eruditiſſimum fuiſſe teſtentur. Sub Sylvio quodam
“Lutetiæ Pariſiorum ſtuduit: & alibi locorum, ſub
“præceptoribus ſemper optimis. Antiquitatis Britannicæ
“fervidus amator, ac diligentiſſimus perſcrutator,
“vetera totius inſulæ monumenta, magna ubique
“induſtria & cura perluſtravit, ac quaſi ex ſilice flammam
“diſquiſivit, ut ipſam illuſtraret. Incognita locorum
“& rerum ex nimia vetuſtate vocabula prima,
“per antiquos ac fide dignos authores, revocavit: &
“quo facilius intelligerentur, tam ori*ginalibus, quam * P. 441.
“nunc uſitatis, explicuit illa nominibus. Exoletos ſeu
“ab uſu remotos, atque ideo in oblivione pene ſepultos,
“Britannicos authores, hic ſolus reſuſcitavit, ut
“dignam haberent ex ſplendidis factis & ipſi memoriam.
“Nihil præterea omiſit, ex aliarum nationum
“ſcriptis aut linguis, quod ad natalis ſoli ornamentum
“quoquo modo faceret: quaſi ad commune ejus tum
“comodum, tum decorem, fuerit natus”. Idem quoque
in fine addit. “Quod ex ſubita mentis deturbatione,
cerebri vitio, furore, triſtitia, vel alio quocunque
“immoderato animi affectu, in amentiam aut
“phreneſim inciderit, lugere certe debet, quiſquis patriæ
“ſtudium inter virtutes commemorat: de quo à
“docto quodam conſcriptum tale extat epitaphium.

“ *Quantum Rhenano debet Germania docto,*
  “ *Tantum debebit terra Britanna mihi.*
“ *Ille ſuæ gentis ritus & nomina priſca*
  “ *Æſtivo fecit lucidiora die.*
“ *Ipſe antiquarum rerum quoque magnus amator,*
  “ *Ornabo patriæ lumina clara meæ.*

Huic, in antiqua hiſtoria exquiſitiſſime verſato, & antiquario extra omnem controverſiam facile peritiſſimo,

nullam adhibebit fidem Londinenſis, niſi quatenus aſ-
*P. 442. ſertionem ſuam *ratione vel authoritate confirmârit.
A Stoweo, qui nuper palinodiam cecinit, (ejus fortaſſe
ſuaſu) hoc non exigit: plus tribuens authoritatis ſu-
ſpectæ fidei hominibus Bowleo, Harriſono, Stoweo, &
aliis ejus farinæ ſcriptoribus, qui quicquid fere habent,
temere, ac ſine judicio, ex alienis operibus, idque ſup-
preſſis authorum, quos ſequuntur, nominibus, congeſ-
ſerunt. Non autem alia de cauſſa ſic eſt rejectus Le-
landus, quam quod hiſtoriam de Cantabro, ceu rem
confictam, improbaverit, & Sigebertum academiæ Can-
tabrigienſis inſtitutorem fecerit. Hoc alii complures
ex præſtantiſſimis ſcriptoribus affirmant: ſed non eo,
quo Londinenſis accipit, ſenſu. Nam ideo condidiſſe
academiam illam dicitur Sigebertus, non quia perfe-
ctam, & omnibus numeris abſolutam, academiam fun-
darat, qualemque nos in aſſertione noſtra diffiniera-
mus: ſed quod futuræ academiæ, nempe ejus quæ ho-
die eſt, exædificato pædagogio, veluti fundamenta je-
cit.

pag. 40. Lelandi librum de academiis obiter citavit Oxo-
nienſis, non quod imperfecti libri, et cui author, mor-
te præventus, ſupremam adhuc manum non impoſuit,
authoritatem admiſſurum per omnia Londinenſem pu-
taret: ſed ut oſtenderet tantùm, eo in libro, non ob-
*P. 443. ſcuris argu*mentis, docuiſſe illum noſtram academiam,
quod ad antiquitatem ſpectat, gymnaſium illud Can-
tabrigienſe longe ſuperare. Qui libellus ſi caſu forſan
interciderit, non ex tantilla tamen jactura noſtræ anti-
quitatis ruina, quæ tam multis alioqui veterum ac re-
centiorum teſtimoniis approbata eſt, conſequetur.

pag. 41. Rogerus de Ceſtria idem affirmat. Sigebertum Cantabrigienſis academiæ conditorem
exſtitiſſe, præter Lelandum, ſcribunt Polydorus, Ba-
leus,

leus, atque Lilius. Horum trium teſtimonium unum eſſe vult Londinenſis, quod poſteriores duo Polydorum authorem ſecuti ſint. Hos, idem teſtantes, rejicit, credo, quia illius fere ſcriptores omnes, quos pro Cantabro adducit, intra ſe diſſentiunt, idque in temporum ſupputatione, quo nihil abſurdius.

Sigebertus pædagogium, non generale ſtudium, Cantabrigiæ condidit. Facta eſt academia authoritate Johannis 23i. vel, ut alii volunt, 22i. regnante in Anglia, & deprecatorem pro ea re apud pontificem agente, Edwardo 2°.

Pag. 42. Probati ſcriptores (inquit Oxonienſis) ex Bedæ loco lib. 3°. Angloſaxonicæ hiſtoriæ cap. 17°. ubi Sigebertum ſcribit, adjuvante Felice, *ſcholam, in qua pueri erudirentur, inſtituiſſe, colligunt, Cantabrigienſem vel Grantanam ſcholam à Sigeberto originem ſumpſiſſe: non quod nominaverit Cantabrigiam, magis quam Oxonium, aut aliam civitatem; ſed quod ea una ex primariis eſſet ejus ditionis urbibus, & Sigebertus illi magis quam ceteris impenſe faveret, credibile eſt, eum ibi potius quam alibi ſcholam erexiſſe. Nec in alia urbe id eum feciſſe, narrat probatorum ſcriptorum quiſquam.

*P. 444.

Pag. 44. De Roſſo hæc habet Baleus. “Johannes Roſſus, aliâs Rouſſus, Warwici, urbis magnæ olim celebritatis, natus ſimul & educatus fuit”. & paulo poſt. “Tum vero Oxonium petiit, altum aliquid in re literaria inchoaturus: ubi, inter cetera, incredibili diligentia uſus eſt in legendis authoribus, qui de noſtris rebus ſcripſerunt. Unde tam exactam Britannicæ antiquitatis cognitionem ſibi comparavit, ut multos ex noſtris longo præceſſerit intervallo. Perluſtratis enim apud Anglos & Cambros omnibus fe-

"re bibliothecis, copioſam rerum maxime memorabi-"lium ſuppellectilem collegit: quæ ne per incuriam *P. 445. "dilaberentur, contulit ſe ad quietem, rem *ſcriptu-"rienti inprimis neceſſariam. &c." Lelandus diligentiæ laudem illi tribuit, quamvis judicio non perinde valere autumet. Baleus utrunque in illo laudat. Londinenſis neutrum illi concedit: oſcitantiæque inſimulans, quod ſemel in re levi erraverit, ut ex Jornallenſis colligit hiſtoria, ejus authoritatem omnino rejicit. Erravit autem in eo, quod ſcribit, Crekeladam, Latheladam, & Lechlam, tres fuiſſe academias: quum conſtet, poſtremas duas unum tantum locum fuiſſe. At ſi ideo rejiciendus eſt ſcriptor aliquis, quod ſemel atque iterum forte labitur aut erret, cui, obſecro, fidem adhibebimus? Nullus enim fere eſt, qui alicubi non dormitet.

pag. 45. Dicit Londinenſis, Polyd. lib. 5°. Angl. hiſt. ſub titulo incerti authoris, Nigri Codicis authoritatem confirmare. Quod falſum eſſe, utriuſque inter ſe collata verba facile convincent.

Incerti authoris verba ex Polydoro deſumpta hæc ſunt. "Verum, ſi commentariis credimus authoris in-"certi, antiquior eſt tam oppidi quam Gymnaſii ori-"go. Ferunt enim, poſitum fuiſſe olim oppidum ad "radices vicini monticuli (quem vocant Whithyll) *P. 446. "*eoque, docendi cauſa, rege Gurguntio, Belini filio, "Bartholomæum quendam, hominem Cantabrum, per-"veniſſe, & illum deinde duxiſſe uxorem Chembri-"giam, regis filiam, condidiſſeque oppidum ex uxoris "nomine Cantabrigiam, atq; in eo primum docuiſſe. &c.

In Nigro Codice[1] ſic ſcribitur. "Accedens nam-

---

[1] *Vide Ed. noſtr. hujus Nigri Codicis ad calcem Thomæ Sprotti Chron. p.* 264. *ubi* patriæ *pro* patris *reponend.*

"que ad prædictum exhibitum dominium" (de Cantabro loquitur) "civitates & oppida ædificavit prudenter per loca. Demum patriæ amœnitatem conſiderans, civitatem magnam ſuo nomine ſuper flumen Cante ædificavit". Et paulo poſt. "Exinde civitas illa Caërgrant à Grantino Comite ejus filio, qui ibidem pontem ædificavit, ſeu à multitudine philoſophorum [1] Britanniæ dicebatur, Latine vero civitas Cante à Cantabro, ejus conditore. Succedente autem tempore Cantebrigia nominatur.

Jam expende, num incertus iſte commentarius, hîc à Polydoro citatus, idem ſit cum Nigro Codice. Videbis omnia inter ſe diverſa.

Primùm, Niger Codex Cantabrum facit proprium viri nomen, & Partholini, ſive Bar*tholomæi, ducis fratrem. alter gentile. Incipe hiſt. Nigri Codicis ab eo loco [2]: *Sed Cantabrum ducis Partholaim fratrem*, c. *P. 447.

Niger Codex à Cantabro exſtructam urbem dicit: alter ab ipſo duce Bartholomæo, homine Cantabro.

Incertus iſte author ſitam urbem affirmat ad radices vicini montis 𝔚𝔥𝔦𝔱𝔥𝔶𝔩𝔩: Niger Codex ſuper Cante flumen, ſuper quod etiam Grantanum comitem poſtmodum dicit pontem conſtruxiſſe.

Ille à Chembrigia, Cantabri uxore, urbem nomen accepiſſe ſcribit. Hic ab ipſo Cantabro civitatem Cante, & deinde à Grantano comite, ejus filio, Caërgrant nominatam affirmat: & ſuccedente tempore Cantabrigiam à Cantabro etiam primo conditore fuiſſe dictam.

Alter Cantabri uxorem Chembrigiam vocat. Alter Cuenolenam.

---

[1] *Potius*, Britannice. [2] *Vide ad calcem Sprotti*, *p*. 263.

Hinc liquet, Polydorum non ex Nigro Codice, ſed ex alio æque incerto authore, teſtimonium citaſſe. Immo, eadem opera mendacii & vanitatis hiſtoriam Nigri Codicis arguit, quatenus Sigebertum Cantabrigienſis academiæ conditorem affirmat, Polydorus. Alioqui fatearis oportet, * duos illum fundatores conſtituiſſe. *P. 448.

pag. 53. Multi ſcriptores (inquit Londinenſis) cum Polydoro conſentiunt.

Eorum primus eſt ἀνώνυμος, *authoritatis tamen* (inquit, perinde ac ſi eum familiariter noſſet) *gravis*. Hic quomodo cum Polydoro conſentiat, vide.

Iſte à Cantabro: Polydorus à Sigeberto, Oſtroanglorum rege, Cantabrig. academiam exſtructam aſſerit. iſte A°. Mundi 4095. Polyd. vero A°. Domini 630.

Neque anonymus iſte eundem tribuit ei academiæ conditorem, quem incertus ille author, à Polydoro citatus. Nam hic hominem Cantabrum, i. ex Cantabria oriundum: ille Cantabrum Hiſpanum (quaſi proprium ſit, & non gentile nomen) hujus inſtitutorem facit.

Sed nec cum Nigro Codice conſentit. In eo namque ſcribitur, Cantabrigiam à Cantabro, Ducis Partholini fratre, conſtructam eſſe: anonymus iſte à Cantabro duce conditam affirmat.

Inter eum vero & Londinenſem non levis diſſenſio: quum ille dicat, incepiſſe Cantabrig. acad. Anno Munpi 4095. Lond. vero 3588. nam ex quatuor ſupputationibus, in epiſtola citatis, poſtremam, tanquam veriorem, approbat.

*P. 449. * Secundo loco adeſt Bowlus, author Neonamienſis hiſtoriæ. Hujus authoritas non ideo rejicitur, quod ejus liber ſit manu ſcriptus, & nondum in publicum prodierit, (ut Londinenſis ſomniat) ſed quod diligentiſſimo noſtratium authorum indagatori Jo. Baleo & aliis ignotus eſt, & in catalogo Britannicorum ſcriptorum ne ſemel quidem nominatus eſt, nec à quoquam antehac (quod ſciam) pro authore habitus.

Hic non ſolùm Cantabrigiam eſſe antiquiſſimam, ſed à Cantabro etiam exſtructam, refert, &, varias clades ex direptionibus & vaſtationibus Danorum & Saxonum perpeſſam, explicat. Urbem intelligit: non academiam, quæ non erat.

Non conſentit cum Polydoro: & à Londinenſi in ipſa annorum ſupputatione diſcrepat.

Præterea, quæ dicit omnia ad Granteceſtrenſem academiam (ſi modo ulla fuerit) referenda ſunt: nec ullo modo ad hodiernam Cantabrigiam pertinent.

Adde etiam, quod Giganteam illam academiam ſtatuere videtur.

Producitur Lydgatus, poëta Anglicus, Galfridi olim Chauceri diſcipulus, qui ex Beda & Alfrido Cantabrum ducem, Par*tholini regis fratrem, academiæ Cantabrigienſis authorem facit. *P. 450.

Sed quod Bedam non ex Beda, nec Alfridum ex Alfrido, potius quam ex Lydgato, Londinenſis citare voluerit, ratio eſt, quia nihil tale habetur apud Bedam, in hiſtoria unde illa citat.

Lydgatus doctus quidem fuit: ſed propter hiſtoriæ fidem neutiquam probatus. Scripſit enim, Baleo teſte, ineptiſſima multa & fabuloſa: præcipue vero Beviſii Hamptonenſis res geſtas.

Huic non convenit cum Polydoro: nec cum Nigro Codice, & aliis pluribus, in quorum numero eſt Monumetenſis, quod Cantabrum ducem vocat: quum non

Cantaber (ſi iſti vera prædicant) ſed ejus frater Partholinus Hiſpanicæ claſſis dux fuerit.

Deinde in annorum ſupputatione, ubi refert, Cantabrigiam incepiſſe Anno Mundi 4348, diſſentit à Nigro Codice, ab authore anonymo & Bowleo.

Præterea, Niger Codex ſic habet[1]: "Iſtam autem "civitatem" (de Caërgranto, ſive Granteceſtria loquitur) "Guttelinus rex, filius Gurgunt, ædificiis & mu-"ris decorare ſtuduit". Iſte dicit, Cantabrum Cam- *P. 451. *brigiam, ſuper Cantam flumen, muro cinctam, turreque defenſam, condidiſſe.

Breviter, quicquid iſte probat (ſi modo aliquid probat) id totum ad veteris Grantæ ſive Granteceſtriæ, & non ad novæ urbis, laudem, referendum eſt.

Jeofflinus, abbas & Croylandienſis hiſtoricus, quum videret, opera ſuorum monachorum, vicinam urbem Cantabrigiam tam inſignem ſubito factam eſſe academiam, in hanc exſultationem præ gaudio erupit: *Jam magnam videmus* &c. Hic locus Londinenſis propoſito maxime adverſatur. Nam hinc ſcire licet, Cantabrigienſem academiam à Croylandienſibus monachis incepiſſe.

Alter nullius authoritatis ſcriptor anonymus, ex Lydgato citatus, à Polydoro & reliquis in temporum ſupputatione diſcrepat. hic (vel ob id ſolum, quod incertus eſt ſcriptor) merito eſt rejiciendus. Et ut maxime vera eſſent quæ narrat, nihil aliud, quam veteris Grantæ antiquitatem, celebrant.

De Warkwortho & Lanfranco Baleus ne verbum quidem dicit: ut veriſimile ſit, vel fictitios eſſe au- *P. 452. thores (ut & alii, *quos Londinenſis adducit) vel illi ſoli notos. Lanfrancus iſte, ex Warkwortho citatus, Polydoro, in iis quæ ſcribit, minus ſuccinit. Adde etiam, quod à reliquis omnibus in annorum ſupputatione longe diſſidet. Nec affirmat (ut Londi.) à Cantabro exſtructam eſſe academiam: ſed eo anno conditam dicit, quo rex Gurguntius ei & fratri Partholino Hyberniam inhabitandam dedit. Sic ut hujus authoritate appareat, Cantabrum una cum fratre in Hyberniam profectum eſſe, & ibi habitaſſe. Nam tantùm dicit, eodem anno Cantabrigiam originem ſumpſiſſe, quo hæc geſta ſunt: ſed à Cantabro exſtructam non dicit. Et ut maxime Cantabrum Grantanæ academiæ authorem probaret, non magis tamen pro novæ urbis antiquitate faciunt hæc, quam ſi quis perantiquam novam Severiam ſive Salisburiam probaret (quæ regnante Henrico 3° primùm incepit) quod vetus, Severum Cæſarem conditorem habuit. Nam vetus, & hodierna urbs, quæ Cantabrigia dicitur, ut ſitu, ita etiam nomine, pro duabus ſemper, & diverſis, ſunt habitæ.

---

[1] *Vide ad calcem Sprotti*, p. 264.

*Prodit alter genealogias contexens anonymus, atque ideo incertæ fidei ſcriptor. *P. 453.

Polydoro adverſatur etiam & iſte, & Nigri etiam Codicis authori, quod Cantabrum *ducem* appellat, non *ducis fratrem*.

Accedit etiam, quod Gildam citat teſtem: ſed Britannica lingua, qua ille non ſcripſit, quod magnum eſt depravationis indicium; maxime quum in Latino Gilda nihil tale reperiatur.

Jo. Harriſonus (quem paulo poſt artium & medicinæ doctorem vocat, & authorem non incelebrem, quanquam de eo nuſquam mentionem faciat Baleus, aut Geſnerus, vel quiſquam eorum, qui ſcriptorum catalogos confecerunt) affirmat, Gildam hunc, Albanium viz. certo quodam libro multa de Cantabrigia ſcripſiſſe. Si liber exſtet, cur non ex ipſo potius authore, quam ex recenti ſcriptore, Harriſono, iſta profers? Sed dejerare certe auſim, ne nomen quidem Cantabrigiæ eo in opere, ſi modo exſtet, reperiri: ut neque in aliis ejus, quæ adhuc ſuperſunt, operibus, aut in iis, quæ vel Cambrius, vel Badonicus, Gildas, quorum adhuc bene multa exſtant, conſcripſerat. Nam Britonum ætate incognitum erat, atque adeo inauditum, Cantabrigiæ vocabulum.

*P. 454. * Genealogiarum ſcriptor, Aluredum fundaſſe Oxonienſem academiam, ſcribit: quod Londinenſis non admittit. ut in lib. 2°. videre licet. Nec ſequitur, Cantabrigiam ea eſſe antiquiorem, niſi hodiernæ Cantabrigiæ, quæ ad radices montis **Whythill**, ut vetus illa, ſita non eſt, Cantabrum authorem facias. Et ideo παραλογισμὸς eſt, ex catachreſi vocabuli (*Cantabrigia*) natus: quod novæ urbi, & non veteri, niſi καταχρηστικῶς, nomen eſt.

Nicazius, Baleo incognitus, à reliquis in eo diſſentit, quod Cantabrum regis Hiſpaniæ filium vocat: quem Nigellus tantum Cantabriæ civitatis heredem, & aliquot alii ex apocryphis citatis Partholini ducis fratrem appellant. Certe non eſt veriſimile, paſſurum regem, ut, eo vivente, filii, propter ſeditionem ab illis excitatam, in exſilium relegarentur.

De doctoribus & poëtis quod refert, merum videtur eſſe commentum: quum nulla ſuperſint ab iiſdem monumenta conſcripta.

Quod Cantabrigiam ſtudiorum matrem appellat, ſi ſic intelligi vult, eam primam omnium fuiſſe academiam, unde ceteræ profectæ ſint, *P. 455. * hoc plane ridiculum eſſet. Nam, quos adfert Londinenſis, anonymi omnes, Nigri Codicis authoritatem ſequentes, dicunt, ab Athenarum Academia Cantabrum adduxiſſe philoſophos, qui eam inchoarunt. Et ab hac academia (de Athenienſi loquor) quamdiu ſtaret, non philoſophos ſolum, ac poëtas, ſed medicos quoque, oratores, matheſeos ac omnium aliarum artium profeſſores, qui non in Europa ſolum, ſed & in Aſia etiam, atque Africa, variis temporibus docuerunt, prodiiſſe in confeſſo eſt. Quod ſi verum ſit, ſequetur profecto, non Cantabrigiam Athenienſis academiæ, ſed hanc illius matrem potius appellandam eſſe.

Ea vero, quæ Nicaſius iſte Cantabrigiæ tribuit, merito poterit academia Oxon. tanquam ſua, ſibi vendicare. Ab hac enim ſemper exierunt, qui apud exteras quoque nationes, magna nominis celebritate partim ſcribendo, partim docendo vixerunt. Et ideo meritiſſime à Sylveſtro Geraldo, antiquo ſane & fide digno authore, inter 4or. primaria orbis gymnaſia numeratur. Nam in Itinerario Cambriæ, quo loco de generalibus ſtudiis loquitur, ad hunc ſcribit modum. "Viguerunt autem ſtudia in Ægypto: ut probat Alexander Neckam in libris de naturis rerum. Abraham docuit * quadruvium. i. 4or. artes. ſ. arithmeticam, geometriam, muſicam, & aſtronomiam. Demum cœpit nobilitari philoſophorum frequentia: & conſecratæ ſunt Athenæ deæ ſapientiæ Minervæ, ut dicit Auguſtinus 19° de civitate Dei cap. 8.

* P. 456.

"Poſtea, Carolo magno regnante, cœpit ſtudium florere Pariſiis. cujus fundatores fuerunt Rabanus, Alkwinus, Claudius & Jo. Scotus. Demum Oxoniæ in Anglia ſtudia floruerunt. Et, ſicut ait Alexander Neckam, ubi ſupra, juxta vaticinium Merlini, *Ad vada boum vigent ſtudia, ad partes Hiberniæ ſuo tempore tranſitura.*

Hîc libens à Londinenſi reſciverim, cur Oxoniam hoc loco potius quam Cantabrigiam nominet, ſi tam celebris fuerit academia, ut ille nuſquam non prædicat?

Præterea, ſi Merlini tempore, qui regnante Vortigerio, Britonum rege, vixit, vigebant ſtudia Oxoniæ (ut hoc vaticinium aperte teſtatur) quis negare poteſt, quin Britonum tempore, & ante Saxonum dominium, academia fuerit, quam Britanni etiam hodie **Redeichen** appellant: hoc eſt, *vadum boum*.

*P. 457. *Hæc adducta ſunt ex receptiſſimis authoribus: qualem ſi vel unum pro ſuæ ſcholæ antiquitate Londinenſis proferre poſſet, quantis exſultaret triumphis?

Guolfgangus Juſtus in catalogo academiarum ſcribit, eſſe qui Cantabrigienſem academiam antiquiorem ſtatuant, quam aut Polydorus, aut Baleus. At receptos, & fide dignos eſſe ſcriptores, non addit.

Geor. Lilius, Polydori ſecutus authoritatem, ac putans ſcholam (referente Beda & aliis) à Sigeberto conditam, academiam fuiſſe, & non potius pædagogium, in hunc de antiquitate errorem incidit.

Coriatus noſter modeſtior ſane eſt, quam ut ullam authoritatem, in his præſertim rebus, in quibus parum aut nihil hactenus elaborarit, ſibi vendicet: nec, niſi Cantabrigienſium more locutus, quicquam de hac re ſtatuit.

Granta & Granthamia Lincolnienſis non habent eam vocis affinitatem, ut inde in Latina lingua confuſio oriri poſſit: nedum in materna lingua, in qua altera **Grant**, *P. 458. altera **Grantham** dicitur. Et Stoweus * in pervetuſtis ſcriptoribus Cantabrigiam **Caer Grant**, **Granteceſter**, & **Grantbridge** dictam fuiſſe ſcribit: **Grantham** vero materna lingua appellatam nuſquam ait.

Conjecturam facit Londinenſis, urbem à Gorboniano non eſſe ædificatam, quia Monumetenſis, ubi de templis ab eo ædificatis ſcribit, de urbibus nullam mentionem facit. Pari modo Monumetenſis, quo loco de 30. Hiſpanorum navibus Partholino duce, & rege Gurguntio eiſdem ad Orchadum inſulas obviam facto, ſcribit, commodam habens occaſionem de Cantabro Partholini fratre, & de academia per illum fundata, loquendi, ne verbum quidem de ea re habuit. ergo, nihil tale unquam accidiſſe, ſimili cum Londinenſi, ſed longe fortiori, ratione, concludo.

Ne veterum & probatorum teſtimonio carere prorſus videatur, producit, ut alibi ſæpe ſolet, Ranulphum, & Henricum Huntudonenſem, in re minus neceſſaria, ut inde probet, non quod in controverſia eſt, Cantabrigienſem academiam Gurguntii temporibus authore Cantabro incepiſſe: ſed Cantabrigiam (ſeu verius Caërgrantum) perantiquam urbem eſſe, & ab iis inter præcipuas & nobiliſſimas *totius Britanniæ urbes, quod nemo negat, annumeratam eſſe. A Cantabro autem extructam eſſe urbem ne quidem uſquam comprobat, nec à quo primum academia inſtituta eſt, quod inprimis facere debuiſſet, horum teſtimonio declarat. *P. 459.

Huntudonenſis **Cairgrant** *Granteceſtriam* recte interpretatur, ſed eam hodie *Grantebrigiam* dici male addidit. Nam neque ex Beda, neque alio quoquam ſcriptore Brytannico (exceptis ſemper adulterinis) veterem urbem **Caergrant** *Cantabrigiam*, nec contra hodiernam *Cantabrigiam* **Caergrantam**, unquam eſſe appellatam probabis. Ab errore itaque non aliter Huntudon. & Ranulphus liberari poſſunt, ni dicas, illos aliorum ſcriptorum more, deletam, & non nunc exſtantem, urbem per vicinioris, & quæ veluti in ejus locum exædificata eſt, nomen reddidiſſe. Nam ad eum modum Baleus, de Alexandro Neckamo loquens, dicit, eum Verulamii, ſive ad Fanum Albani, natum, eodem nomine novam, & ſolo æquatam, urbem appellans, quum tamen diverſæ eſſent, & adeo vicinæ, ut altera ex alterius ruinis ſurrexerit.

*P. 460. * Poſtea Gildas, idem Ranulphus, Alfridus, & Radulphus Marrham in manipulo Chronicorum, Jo. quidam Ufforde in ſcuto Bedæ, Ninianus in Eulogio hiſtoriarum, Nennius & Aſſerus citantur, ſed ad illorum probationem, quæ nihil ad præſentem controverſiam attinent. Quid enim ad antiquitatem Acad. Cantab. facit, ſcire, quot urbes Brytannia antiquitus habuerat?

Laylandus in Aſſertione Arthuriana. “Eſt”, inquit, “in archivis etiam Grantæ Girviorum tabula diplo“matis, ab Arturio aliquando erogati in gratiam ſtu“dioſorum. Fidem tamen facti nondum ſatis excuſſi.

Fictum & adulterinum eſſe Arthuri diploma, his conjecturis facile ducor ut credam. Solenne ſemper fuit regibus regnorum & dominiorum ſuorum titulos chartis ſuis præponere: quod Juſtinianus (cui coætaneus regnavit Arthurus) fecit in principio libri Inſtitut. Idem feciſſet hîc Arthurus, nam ſuos habuit titulos, ut ex ſigillo ejus, Laylando teſte oculato, liquet: *P. 461. in quo, ut in Arthuriana Aſſertione ſcribit, talis *habetur inſcriptio: *Arturius Britanniæ, Galliæ, Germaniæ, Daciæ imperator*.

Adde quod Cadwalladrus, qui & ipſe rex Britonum fuit, diverſo utitur ſalutandi genere: quod etiam nonnullam adulterationis ſuſpicionem facit. Nam initium diplomatis tale eſt. “Cadwalladrus, divina favente “gratia, rex totius Britanniæ, omnibus Chriſti fideli“bus, tam nobilibus quam plebeiis, Salutem”. Nihil hîc ſimile, ſed diverſa omnia, adulterationis non leve argumentum, maxime quum utrique Britonum erant reges, nec adeo multi anni inter utriuſque regnum intercesſerant.

Præterea, Arturianum privilegium datum fuit Anno Domini 531. quo tempore, invito Arthuro, Eſt-Anglia à paganis Saxonibus occupata fuit. Nam, ut ſcribit Matthæus Florilegus, "Anno gratiæ 527. venerunt de "Germania Pagani, & occupaverunt Eſt-Angliam, i. "regionem Orientalium Anglorum, omnia latè depo-"pulabantur, & Chriſtianos nullo non crudelitatis ge-"nere afficiebant.

*Idem Florilegus hæc habet verba. "Anno gratiæ *P. 462. "511. videntes Saxones, qui Britanniam incolebant, "Uther Pendragon regem gravi infirmitate Verulamii "decumbere, convenerunt omnes in unum, ut omnes "inſulanos à finibus ſuis expellerent, & junctis viri-"bus fertilem patriam ſibi in perpetuum ſubjugarent. "Perluſtrantes itaque quaſque provincias, quum ne-"minem ſibi reſiſtere cognoviſſent, totam fere inſu-"lam à mari uſque ad mare devaſtare cœperunt, nec "prælatis eccleſiarum, nec rebus eccleſiaſticis parcen-"tes, Chriſtianitatem pene totam inſula deleverunt". Hæc geſta ſunt, ſi recte computat Florilegus, tredecim annis ante Arturiani diplomatis conceſſionem. Neque vero putandum eſt, minus tunc temporis in Eſt-Anglia (in qua eſt Cantabrigia) à Saxonibus in eos, qui Chriſtianam profeſſi ſunt religionem, ſævitum eſſe, quam antea, quum viribus non perinde valerent. Nam uno & eodem anno incepere Euro-Anglorum & Euro-Saxonum regna, teſte Florilego. Quare brevi poſt illorum huc adventum tempore ita ceſſavit Chriſtianæ religionis *cultus, ut ante pii Sigeberti tempora denuo non *P. 463. cœperit.

Si rem Chriſtianam promovere in hunc modum Arthuro adlibuiſſet, iſtud in ſua potius urbe Legionum feciſſet, quæ eo regnante academia fuit, ut teſtatur Monumetenſis, ac non incelebris quoque, utpote in qua fuerant, præter aliarum artium ſtudioſos, permulti etiam rei aſtronomicæ & aſtrologiæ pulchre gnari, qui curſus ſtellarum obſervabant, & prodigia ventura regi ipſi veris argumentis prædicebant.

Tempore Sigeberti non fuiſſe theologos & prædicatores Cantabrigiæ, liquet manifeſte ex iis, quæ ſcribit idem Matthæus Florilegus Anno gratiæ 649. ad hunc modum. "Rex Oſwy Sigebertum, regem Orien-"talium Saxonum, cum frequenter ad eum in provin-"ciam Northumbriorum veniret, hortabatur, ut fidem "Chriſti ſuſciperet. Tandem, amicorum auxiliante "conſenſu, à Finiano epiſcopo baptizatus eſt. Igitur "æterni regni jam civis effectus, ad patriam reverſus, "à rege Oſwy poſtulavit, ut aliquos *ſibi doctores da-"ret, qui gentem ſuam ad fidem converterent. At "ille mittens ad provinciam mediterraneorum, ad ſe "virum Dei Ced vocavit, &, dato illi ſocio presbyte-"ro quodam, miſit eos ad Saxones Orientales, ut ver-"bum fidei illis prædicarent". Eandem hiſtoriam narrat & Beda lib. 3°. cap. 22°. Jam vero, ſi fuiſſent Arturiano tempore, & poſtea quoque, qui, Cantabrigiæ theologicis litteris operam dantes, verbum Dei per totum regnum prædicare poſſent, ut videtur diploma innuere, cur à vicina potius Cantabrigia non petiit Oſwy, quam à longius diſſitæ provinciæ regulo?

*P. 464.

Porro, adulterationis quoque ſuſpicionem adauget, quod voce *(Cantabrigia)* utitur in diplomate, quæ ab Anglicana lingua originem ſumpſit. Alioqui, ſi ab Anglico vocabulo (**bridge**) Britonibus prorſus incognito, to, ac minus idcirco uſitato, ortam quiſquam non credit, unum aliquem, ſi poteſt, proferat ex tota antiquitate Britannicum ſcriptorem, qui hoc nomine (*Cantabrigia*) vel ſemel utitur.

* *Diploma Honorii primi.* * P. 465.

Hæc ſunt adulterationis indicia. Primo, datum eſt anno ſecundum incarnationem verbi 624. Qualis autem eo tempore fuerit Angliæ ſtatus, ex Matthæo Weſtmonaſterienſi & aliis cognoſcere licet. "Anno" (inquit) "gratiæ 624. defuncto rege Orientalium Anglo-"rum Redbaldo, Eorpenwaldus regni gubernacula ſuſ-"cepit &c." Jam vero Eorpenwaldo, ſive (ut Beda vocat) Carpualdo, Eſtangliam regente, Paganiſmus adhuc per totam illam provinciam invaluit. Nam licet Carpwaldus, Eduini ſuaſu, baptizatus fuerit, brevi tamen poſt tempore (ut inquit Beda lib. 2°. cap. 15°.) occiſus eſt. Poſt cujus mortem provincia illa in errore permanſit, uſque dum ejus frater Sigebertus, rerum potitus, primus ibi publicitus receptæ Chriſtianitatis author exſtiterit. Sed dices: Quamvis Pagani circum circa habitabant, manſere tamen Cantabrigienſes à Paganiſmi labe ſemper puri. Hoc quomodo fieri potuerit, nondum video: quia veriſimile non eſt, reges pati voluiſſe, regni ſui inter primarias * numeratam urbem ab iis habitari, quorum religioni maxime adverſarentur. Saxones autem, nondum ad fidem converſi, ita Chriſtianiſmum exoſi ſunt, ut funditus exſtirpandum curarent: quod Monumethenſis libro ultimo his verbis teſtatur. "Interea miſſus eſt Auguſtinus à beato "Gregorio Papa in Britanniam, ut Anglis verbum Dei "prædicaret, qui, pagana ſuperſtitione cæcati, in illa "inſulæ parte, quam habebant, totam deleverant Chri-"ſtia- * P. 466.

"ſtianitatem". In parte autem Britonum adhuc vigebat, quæ, à tempore Eleutherii papæ habita, nunquam inter eos defecerat. Si ergo in Eſt-Anglia, nondum ad Chriſti fidem converſa, prorſus deleta eſt Chriſtianitas (ut illius verbis utar) ubi tum temporis erant theologi Cantabrigienſes, ubi archiepiſcopus & eccleſiarum præpoſiti, aut eorum officiales ſeu viſitatores generales, quos doctores & ſcholares Cantab. tantopere metuebant? Quænam fuit paterna illa Rom. pontificis pro infidelibus ſolicitudo? quodnam excommu- *P. 467. nicationis genus, quo illos magis *perterrefacere potuit, quam hodie Turcam aut Judæum, ſi eo in illis ſævire placuerit?

Adde, quod Pontifex, in Campania natus, relicto natali ſolo, Cantabrigiæ, inter Chriſtiani nominis hoſtes, *in minoribus* (ut ait) *agens, poculum ſalutaris doctrinæ hauſerat* ſcilicet.

Præterea, dicit Honorius, ſe, talis indulti conceſſione, *Eleutherii, Fabiani, Leonis, Simplicii, Felicis & Bonifacii veſtigiis inhærere*: quaſi ipſi ante id temporis talia indulta conceſſerint, quum conſtet, Eleutherium nullam ſibi in Anglos univerſalem juriſdictionem, ut neque in alias regiones extra Romanæ ditionis ambitum, ſibi vendicaſſe. Quare non niſi à Lucio rogatus, cum Eluano & Medwino, nunciis regiis, Fugatium & Damianum in Britanniam, ad fidem Jeſu Chriſti regi & inſulanis prædicandam, miſit, quorum demum miniſterio baptizati ſunt, & in credentium numerum admiſſi. Poſt eccleſiam verò eo loci confirmatam, & ritibus quibuſdam inſtructam, illi Romam reverſi ſunt. *P. 468. At *Britones poſt receptam fidem nunquam Romanum pontificem pro univerſali epiſcopo, ut nec ejus ſucceſſores uſque ad Auguſtini tempora, habuerunt, uni archiechiepiſcopo ſuo, cui ſummam obedientiam præſtabant, ſubjecti.

De Auguſtini vero in Angliam adventu hæc proxime ſubjungit Monumethenſis. "Poſtquam autem venit "Auguſtinus, invenit in eorum provincia 7. epiſcopa"tus & archiepiſcopatum religioſiſſ. præſulibus muni"tos, & abbatias complures, in quibus grex Domini "rectum ordinem tenebat. Inter ceteras erat in civi"tate Bangor una quædam nobiliſſima, in qua fertur "fuiſſe tantus numerus monachorum, ut quum eſſet in "7. portiones cum præpoſitis ſibi prioribus monaſte"rium diviſum, nulla harum portionum minus quam "ter centum monachos haberet, qui omnes labore ma"nuum ſuarum vivebant. Abbas autem eorum Dino"tus vocabatur, miro modo liberalibus artibus erudi"tus, qui Auguſtino, petenti ab epiſcopis Britonum "ſubjectionem, & ſuadenti, ut ſecum genti Anglorum "communem *evangelizandi laborem ſuſciperent, di"verſis [1] argumentationibus, ipſos ei nullam ſubjectio"nem debere, neque ſuam prædicationem inimicis "ſuis velle impendere, quum & ſuum archipræſulem "haberent, & gentes Saxonum patriam propriam eiſ"dem auferre perſtarent. Unde eos ſummo habebant "odio, fidemque eorum & religionem pro nihilo ha"bebant, nec in aliquo Anglis magis quam canibus "communicabant". Hactenus Monumethenſis.

De hac re vide Florileg. Anno gratiæ 603.

*P. 469.

Adde, quod ea ætas Pontificum Ro. bullas prorſus ignoravit. Nam Platinas author eſt, Bonifacium tertium, patria Romanum, à Phoca Imperatore primum, magna tamen contentione, obtinuiſſe, ut Pontifex Rom. univerſalis eccleſiæ ſupremum caput haberetur, ejuſque ſedes aliarum omnium prima. Falſum itaque eſſe conſtat, longo ante Bonifacii ætatem tempore, epiſcopos Rom. bullas ſuas Cantab. conceſſiſſe.

---

[1] *Subintellige*, reſpondit.

*P. 470. *Sergii diplomatis impoſtura.*

Sergii ætate nondum bullæ inventæ erant: ſed (ut inquit Polydorus lib. 8. de inventoribus rerum) Joanne ejus nominis 22° Romæ pontificatum gerente, initium accepere, longo poſt Sergii papatum tempore.

Cadwalladri diploma.

Eiſdem argumentis evertitur quibus Arturianum, & aliis non paucis.

Primò, utitur nomine (*Cantabrigia*) Britonibus incognito.

Deinde, à Grantino comite, Cantabri filio, urbem illam muris cinctam dicit: quum Niger Codex id regi Guitelino tribuat; & unus ex productis teſtibus, Cantabro.

Præterea, quamvis Cadwalladrus ſe totius Britanniæ regem ſcriberet, in Saxonum tamen regionibus tantum potuit, quantum illi permiſerunt: tantum abeſt, ut aliis, quam ſuis Britonibus, imperare potuerit, inclinato præſertim jam Britannicorum regum imperio, & ad ruinam, Saxonibus indies magis magiſque prævalentibus, feſtinante.

*P. 471. *Sed hoc maxime adulterationis fraudem detegit, quod Cadwalladrus ſubito in diplomate, tanquam ſui oblitus, Romani pontificis ſibi aſſumit perſonam, excommunicatione perſtringens quotquot aliquid in hujus privilegii caſſationem tentaverint.

Fabuloſam è Burtonenſis Cœnobii annalibus hiſtoriam ſubnectit, qua probet, non ſolum academiam Cantab. ante Lucii regis tempora exſtitiſſe, ſed & fidem quoque Chriſtianam, licet non publice, in Britannia receptam fuiſſe. ubi de doctoribus vaniſſimum eſt figmentum. Nam ſi prædicatores intelligit (quid enim aliud intelligat haud ſcio) hii nondum ſacri baptiſmatis lavacro ſunt perfuſi: ſin autem voluerit gradus ejuſmodi honorarios fuiſſe eo tempore, quibus hodie ſuos nobilitant Academiæ, mihi quidem non ſit veriſimile.

Ex Arthuriano diplomate conjecturam facit, Eluanum & Medwinum Cantabrigienſis olim academiæ alumnos fuiſſe, quod ibi ſcriptum ſit, prædicatione doctorum Cantabrigiæ Lucium Chriſti fidem amplexum fuiſſe. Sed vana ſunt utraque: tum hæc conjectura, tum Arthuri diploma.

*Prodit rurſus alius ſcriptor anonymus genealogicus, unde hæc deſumuntur argumenta. Martia, uxor Guthelini, artibus erat inſtructa: ergo ſtuduit Cantabrigiæ, aut ſaltem in aliqua academia. Cantabrigia Guithelini regia fuit: ergo fuit academia. *P. 472.

Prioris argumentationis vis in eo ſita eſt, quod tam erudita Martia non fuiſſet, niſi in aliqua academia ſtuduiſſet. Baleus tamen ſcribit, Probam Martiam, omnibus pene liberalium artium diſciplinis imbutam, plura & inaudita proprio ingenio adinveniſſe.

Quod ad ſecundam attinet. Qui Guthelini regiam dicit, id ipſum non probat tamen: ut neque, Cantabrigiam primam Orientalium Saxonum urbem fuiſſe. Nam Aſſer, primam Nordovicum fuiſſe, dicit.

Ægre præterea probabitur, Martiam Cantabrigiæ inter philoſophos ſtuduiſſe: ſed regni gubernacula poſt mariti obitum ſuſcepiſſe, & rempub. filio nondum regni gubernationi, ob teneram ætatem, maturo, ſibi ſubjeciſſe, à Galfrido Monumetenſi, & aliis compluribus, proditum eſt.

*P. 473. *Annales Wigornenſes magnæ eſſe authoritatis, ideoque *magnos* vocatos, ſummopere contendit, cum de authore, tum de authoritate æque incertus. Horum author (quiſquis fuerit) in ipſo limine impingit, Cantabrum (contra multorum, quos citat Cantabrigienſis, teſtimonium) *ducem* appellans: niſi per *ducem* dignitatis hodiernæ titulum intelligat, quo ex illuſtribus magnatibus multi hodie in Chriſtianorum regionibus inſigniuntur. Sed hujuſmodi honorum gradus & tituli, quales ſunt Ducum, Marchionum, Comitum, & Baronûm, tum temporis non fuere in uſu. Denique, cum nullo eorum, quos Caius Cantabrig. citavit, in annorum ſupputatione concordat.

Non in univerſum communi opinioni jura cedunt: ſed, tacentibus Legibus, prævalet conſuetudo & communiter recepta opinio. Communis tamen hic error verius quam opinio, Cantabrig. academiam Oxonienſi eſſe antiquiorem, apud ſolos Cantabrigienſes invaluit, cui ſtandum cur ſit, non video. Vulgus præterea omnis erroris parens eſt & magiſter.

*P. 474. *Mures pro leonibus, pro veteranis militibus mendaces & parum ſibi conſtantes ſcriptores adfers: quorum alii anonymi ſunt, alii incertæ & ſuſpectæ fidei, alii etiam apocryphi, alii elingues ac muti, quidam vero ita obſcuræ notæ, ut ne nomina quidem eorum cuiquam antehac innotuerint. Quotuſquiſque horum veteranorum (qui vix tyronum nomen merentur, à te primùm in aciem producti, paucos admodum excipio) vel ſemel nominatus eſt, nedum in teſtimonium vocatus, vel à Tritemio aut Geſnero, ſive à Laylando, Baleo,

leo, vel Foxo, aut hujus claſſis quopiam alio, qui ex profeſſo de iis, qui literis aliquid mandarunt, ſcripſerit? Hos tamen, quæ tua eſt dementia, tanquam veros ac idoneos teſtes admittis, idque rejectis, aut non requiſitis ſaltem, illorum teſtimoniis, qui apud nos approbatiſſimæ ſemper fidei ſunt habiti. Hos adverſum me pugnare quis miretur, quum & ipſi ſibi, & tibi etiam nonnunquam, ſub cujus militant ſtipendiis, auſi ſint repugnare? Adeo ut, in tanta diſſentientium varietate, pene dixerim mendacitate, nihil quicquam certi colligas.

Authores, qui à Londinenſi citantur, fere ab Edouardi tertii principatu ſcripſerunt. Maxima vero illorum pars Henrici ſexti ætatem non ſuperat. Quidam multo ſunt recentiores, & aliquot adhuc vivunt. Horum aliqui, bellandi penitus ru*des, mutuis ſe vulneribus conficiunt: peritque ac in nihilum recidit conſpirantium ſcriptorum, ac veteranorum, ſi Diis placet, militum acies inſtructiſſima. *P. 475.

Veteranos tres tantum in aciem productos video, Gildam, Bedam, & Beverlacenſem, qui tamen in adverſum non feruntur: quantumvis Lydgatus & alii, illorum authoritate abutentes, multa, quorum illi ne per ſomnia quidem meminerunt, eis aſcribant.

Jam ſi quis, Neuſtriorum Duci coætaneus, hanc cauſſam defendendam ſuſcepiſſet, ubi, quæſo, ex his ſuffragantes ſibi ſcriptores inveniſſet? Quòd ſi nullus tum temporis fuerit, qui vel ſemel Cantabri tui meminit, qua fiducia auſi ſunt poſteriores, tot præſertim Britannicis & Saxonicis etiam ſcriptoribus tacentibus, citra vetuſtatis teſtimonium, hujuſmodi commenta ſcriptis ad memoriam mandare? Nam, ut ipſe quoque recte judicas, poſteriorum ſcripta ad veterum authoriritatem, qui vel illis diebus vixerant, aut quam proxime acceſſerant, examinanda ſunt. Proinde, quum inter veteres de his rebus altum ſit ſilentium, ab his tuis primùm nata & conficta eſſe quis dubitabit?

*P. 476. *Sin autem vera fuerint, quæ tui teſtes ſcribunt, magnæ profecto negligentiæ, vel ſaltem hiſtoriarum ignorantiæ, vel utriuſque, optimi & receptiſſimi [1] quique rerum Britannicarum, Saxonicarum, Anglicarumque merito condemnandi ſunt, qui hujus de Cantabro hiſtoriæ ne ſemel quidem meminerunt. Quorum catalogum ſubjungere non gravabor, ideo, ut candidus lector non ſolum intelligat, inter ſcriptores quos quibus præferat, ſed ut ſciat etiam, quod non veriſimile ſit, ea, quæ affirmas, vera eſſe, nullis præſertim horum tibi ſuffragantibus.

Receptæ & probatæ fidei ſcriptores Britannici, Saxonici & Anglici, tam veteres quam recentes, qui Cantabri, & Cantabrigienſis per eum [2] fundatæ, hiſtoriam, verius fabulam, intactam reliquerunt.

Nennii Britanni chronicon vetuſtiſſimum.
Gildas Albanius.
Gildas Badonicus.
Gildas Cambrius.
Aſſer Meneyenſis.
Joſephus Damnonius.
Galfredus Monumetenſis.
*P. 477. *Beda.
Gotcelinus.
Gervaſius Dorobornenſis.
Gervaſius Tilberienſis.

---

[1] *Subaudi*, ſcriptores. [2] *Supple*, Academiæ.

Henricus Huntudonenſis.
Speculum hiſtoriale Vincentii.
Gulielmus Malmesburienſis.
Gulielmus Neoburgenſis.
Ponticus Verumnius.
Alphredus Beverlacenſis.
Hiſtoria regia.
Chronica Chronicarum.
Caradocus.
Nicolaus Trivethus.
Rogerus Hovedenus.
Matthæus Pariſius.
Simeon Dunelmenſis.
Gualterus Hemmingfordus.
Radulphus de Diceto.
Philippus Bergomas.
Joannes Capgravius.
Giraldus Cambrenſis.
Richardus Hagulſtadenſis.
Elias Trickinghamus.
Gulielmus Riſhanger.
Thomas Rudburnus.
*Ranulphus Hygdenus. *P. 478.
Mauricii Chronicon.
Rogerus Ceſtrienſis.
Matthæus Weſtmonaſterienſis.
Joannes Hardingus.
Richardus Ciceſtrienſis.
Radulphus Niger.
Thomas Walſinghamus.
Eadmerus Dorobernenſis.
Joffridus Croylandenſis.
Gulielmus Rhievallenſis.

Hiſtoria Jornallenſis.
Petrus Bleſenſis.
Jo. Sarisburius.
Thomas Wicamius.
Marianus Scotus.
Saxo Grammaticus.
Rogerus Wyndorus.
Adamus Muremuthenſis.
Thomas Wykeus.
Jo. Tiberius.
Antoninus.
Jo. Eureſdenus.
Jo. Burgenſis ſive de Burye.
Faſciculus temporum.
Jocelim Brakelondius.
Ja. Myddendorpius.
Laylandus.
*P. 479. *Baleus.
Polydorus.
Caxtonus.
Joannes Major.
Hector Boëthius.
Paulus Æmilius Veronenſis.
Georgius Lilius.
Galfridus Chaucerus.
Hawlus.
Froyſardus.
Lanquetus.
Rhegino Otho.
Beatus Rhenanus.
Joannes Gouërus.
Fabianus. Cum multis aliis, cum antiquioribus tum recentioribus, quorum nomina me fugiunt.

[1] Iſtuc vero, quoniam, ejuſmodi authorum ſuffragio deſtitutus, eorum maxime eges, qui obſcuri, incogniti, apocryphi, recentes, & anonymi fere omnes, nullius plane, vel dubiæ ac parum ſynceræ, fidei deprehenduntur, quantumvis elogiis tuis, ut inde eis authoritatem parias, commendati, quo melius inopiæ ſuccurram tuæ, do tibi, ut hii etiam de numero tuorum ſint teſtium, quando ita vis, hac tamen lege, ut, ſi inter ſe parum concordes, in rebus non parvi ponderis aut * momenti, reperiantur, quoniam ſic meriti ſunt, ſuſpecti habeantur. * P. 480.

Si itaque pro teſtibus idoneis non ſint admittendi, qui de tempore, perſonis, aliiſque rerum circumſtantiis, parum ſibi conſtantes deprehenduntur: id quod ff. *de teſtibus* L. *ob carmen*, Accurſius habet ſuper verbo *aſſiſtit*. & Leo 3us in Canone *nihilominus* quæſt. 7. Si qui falſo, vel varie, teſtimonia dixerint, à competentibus judicibus puniri debeant, L. *qui falſo*, ff. *de teſtib.* quid illis 27. quæſo, fiet, quorum teſtimonio tam probe ſe fulcitum iri putat Cantabrigienſis? Hos etenim, opinionum varietate miſere fluctuantes, ita ut nullo modo conciliari poſſint, ex eorum inter ſe collatione ſic accipies.

Nigri Codicis author Cantabrigiam incepiſſe dicit Anno Mundi 4321.

Primus ſcriptor Anonymus 4095.

Bowlus, Nigri Codicis fidem ſecutus, 3588.

Beda & Alfredus, Anglice loquentes apud Lydgatum, vel, ſi mavis, ipſe Lydgatus, 4348.

Secundus ſcriptor anonymus 4317.

Chronicon Morganenſe 4848.

---

[1] F. iſtos.

Nicaſius Cadnæus 4415.

Author anonymus magnorum annalium Wigornenſium 3868.

*P. 481. * Vetuſtus ſcriptor anonymus, ab antiquario in epiſtola citatus, 1829.

Alter ejuſdem conditionis ſcriptor, ibidem productus, 4091.

Hîc inter hos bene conſentientes, atque adeo contra veritatem credo conſpirantes, teſtes, ter mille annorum, eoque amplius, (diſcrepantiam certe levem) ſi rationem, ex quorundam inter ſe collatione, inire volueris, labor admodum levis oſtendet.

Præterea, tam de re ipſa, quam de perſona, aliiſque circumſtantiis non parum multis, hos ut æque incertos & varios eſſe ſcias, hæc tibi intuenda propono.

Eorum unus à quodam, nomine Cantabro, exſtructam, nominatam, & muris cinctam, fuiſſe Cantabrigiam ſcribit.

Alter, exſtructam quidem, ſed à Grantino Comite, ejus filio, nomen accepiſſe, & à Guthelino muris decoratam eſſe, affirmat.

Tertius aſſerit, à Bartholomæo duce, homine Cantabro (quaſi dicas Hiſpano, gentile eſſe, non proprium viri, nomen innuens) conditam eſſe. ut apud Polydorum lib. 5°. videre licet.

Et qui à vicino flumine Cante, ſive Granta, nomen profluxiſſe contendit.

*P. 482. * Chembrigiam alius, regis Gurguntii filiam & Cantabri uxorem, nomen urbi contuliſſe ſcribit.

Adde quod quidam Cantabrum ducem, alii ducis Partholini fratrem, quidam regem, alii civitatis Cantabriæ heredem, nominant.

Ex horum quoque eſt numero, qui ſcriptis prodidit,

dit, Gurguntium regem Partholino duci, & Cantabro, ejus fratri, Hiberniam inhabitandam dediſſe: unde, eum in ea fuiſſe opinione, recte conjicias, Cantabrum huc adductum à rege neutiquam fuiſſe, ut nec Cantabrigiam condidiſſe, verum mage cum fratre Partholino in Hybernia conſediſſe.

Scriptorum, quibus inſiſtit, numerus jam venit examinandus, in epitomen miræ paucitatis non ſine cauſſa coërcendus.

Primus occurrit anonymus ſcriptor, à Polydoro citatus, pag.46. Hunc ſuſpectum reddet pag.445. Nam Polydorus, eo quod Sigebertum ſtatuerit Cantabrigienſis academiæ fundatorem, *in eo tamen lapſus, huic numero non inſeritur. pag.45.46. 1. *P.483.

Secundus anonymus, minio & atramento in charta (ut ait) pergamena ſcriptus Anno Domini 1447. pag. 53. Hic cur nihil agat, pag.448. oſtendit. 2.

Rogerus Boulus, incertus & obſcurus author, de quo nullum exſtat doctorum teſtimonium, facile contemnitur. pag.54.449. 3.

Proximus eſt Lydgatus. Hic, quia non ſuam, ſed Bedæ & Alfredi, neſcio ex quibus libris, transfert ſententiam (nam tale nihil in eorum Latine ſcriptis reperitur) non admittitur. pag. 55. 450.

Tertius prodit anonymus author admodum incertus: certò itaque exſulat. pag. 57. 451. 4.

Jo. Warkeworth, ſcriptor credo Utopienſis, libro neſcio quo, Lanfrancum quendam, æque ignotum, ad Cantabri hiſtoriam, verius fabulam, comprobandam citans, merito erit repudiandus. pag.58.451.

*Author anonymus, qui veterem principum Britannicorum & Saxonicorum genealogiam conſcripſit. Hujus fidem expende mecum pag.58.59. & 452.454. 5. *P.484.

6. Richardus Deviſenſis, monachus Wintonienſis, Grantanam commemorat academiam, non Cantabrigienſem. pa.60.

7. Jo. Harriſonus ex Gildæ libro, nulli forſan viſo, multa de Cantabrigia, donec Gildam ipſum producat, ſomniare videatur. pag.60. 453.

8. Nicaſius Cadnæus, nulli prius, quod ſciam, quam Londinenſi notus, aut in teſtimonium productus, exinde fingendi, quæ voluerit, conſequutus eſt veniam. pag.60. 454.

Guolphgangus Juſtus, ſi ex ipſius verbis, quouſque progreſſus hac in re fuerit, conſiderare volueris, nihil magis quam Polydorus aut Lilius pro te facere videbitur: hoc eſt omnino nihil. pag.60.457.

Georgius Lilius de Cantabro ne verbum quidem facit. Hunc cum Polydoro errantem, & ſcholam ſeu *P. 485. pædagogium * academiæ titulo ornantem, ibi tum in teſtium numerum admittere animus eſt, quum tu Sigebertum Cantabrigienſis ſtudii primum inſtitutorem agnoveris. pag.61. 457.

Coriatus noſter hodie vivit. Hîc, Cantabrigienſium more locutus, nihil quicquam arrogare ſibi, in hac præſertim re, cujus pene eſt ignarus, nec debet nec vult. pag.61. 457.

9. Stouëus Londinenſis, adhuc vivus, tuo ſuaſu à veritate devius. Invenias in hoc homine, præter conatum, nihil: ita ut facile & literas & judicium & conſtantiam deſideres. cujus tamen verba ſi diligenter examinaveris, contra te facere in quibuſdam comperies. pag.61. 457.

Ja. Middendorpius ex Polydoro errandi anſam arripuit. pag.64.

Ranulphus Ceſtrienſis & Henricus Huntudonenſis, apud quos de Cantabro altum ſilentium, Cairgrantum antiquam fuiſſe urbem affirmant: præterea nihil. Hinc tua tam elumbis & parum firma *conſequutio: *ergo hodierna Cantabrigia eſt academia admodum antiqua.* pag. 64.65. & 458.459. *P.486.

Bedæ hiſt. eccleſiaſtica Angl. Cur Bedam hîc proferres, non video, niſi hanc ex eo egregiam elicere rationem volupe eſt: *Beda ſcribit, antiquitus fuiſſe* 28. *urbes in Britannia: ergo Cantabrigienſis academia eſt perquam antiqua, & à Cantabro exſtructa.* pag.67. 459.

Diplomata & indulta Arthuri, Honorii primi, Sergii primi, & Cadwalladri, tanquam adulterina rejiciuntur omnia, pag. 69. & ſequent. uſque ad 95. & 460. cum ſeq. uſque ad 471.

Burtonenſium annalium ſcriptor anonymus ideo ſuſpectæ fidei mihi videtur, quod ſolus ea ſcribit, nec quenquam alium ſibi aſtipulantem habet. pag.95.471.

Alîus ſcriptoris genealogiarum anonymi leves quas de Martia conjecturas adfert, ad antiquitatis aſſertionem nihil facientes, in ſuum authorem rejicio. pag. 100.472.

*Magnorum Wigornenſium annalium author, nullius notitiæ, ac perinde nullius, aut non magnæ, authoritatis, ſuis è latebris exſiliens, veritatis limites quibus in rebus tranſilierit, videto pag.101.473. 10. *P.487.

Communis adducta opinio (Cantabrigienſium ſolùm) quam fidem mereatur, aliorum eſto judicium. pag.101.473.

Alios tres, Dolenſem neſcio quem, Gerardum Cornubienſem, & Florentium Wigornienſem, pauciſſimis admodum, dubium ſanè an tibi ipſi, notos, tanquam mutas perſonas in ſcenam adductos, poſtquam quid teſtentur reſciverim, ſimne probaturus an recuſaturus, tandem intelliges. pag. 101.

Ubi nunc eſt glorioſa illa acies regum, pontificum, ducum, ſigniferorum, militum, veteranorum, triariorum, & quid non? Vides, integrum exercitus tui robur diſſipatum & fuſum, relicta duntaxat imbelli anonymorum, incognitorum, & tyronum multitudine, concidiſſe. Nam ex viginti ſeptem, & eo amplius, decem vix reliqui fiunt. His ego veniam lubens con-
*P. 488. cedo, quoniam per im*prudentiam peccarunt ſcio. Quòd ſi prius ſciſſent, ſe pro Cantabro duce Utopienſi, tanquam pro aris & focis, depugnaturos, non opinor militiæ tuæ nomina dediſſent. Tu igitur hos quoque, ſi me audis, quoniam nulli tibi futuri ſunt uſui, perſolutis quamprimum ſtipendiis, exautorabis.

pag. 104. Cairgrantum fateor, poſtea Granteceſtria, quæ hodie non exſtat, ſane pervetuſta olim urbs fuit, Britonum tempore condita. Sed quid hoc ad hodiernam Cantabrigiam, quæ non ante veteris excidium, idque alio in loco, ſurrexerat? Perinde enim facit, qui novæ Cantabrigiæ antiquitatem per veteris initium probare velit, atque is, qui novam Severiam, ſive Salisburiam, quæ urbs regnante Henrico ejus appellationis tertio primum incepit, parem antiquitatem cum veteri, quæ Severum habuit conditorem, nactam eſſe contendit.

pag. 105. Ut ſcias, Cantaber ſitne proprio nomine appellandus, an Partholimus ſive Bartholomæus, Authoris incerti, à Polydoro citati, verba ipſa excutiantur. "Ferunt" (inquit) "poſitum fuiſſe olim oppidum, nomine Chergrantium, ad radices vicini montis Whythill, eoque, docendi cauſa, rege Gurguntio, Belini filio,
*P. 489. "Bartholomæum *quendam hominem Cantabrum perveniſſe, & illum deinde duxiſſe uxorem regis filiam Chembrigiam, condidiſſeque oppidum ex uxoris nomine Cantabrigiam. &c". Hunc Monumetenſis Partholimum vocat.

De Cairgranti & Granteceſtriæ mœniis alicubi mentionem factam puto: de Cantabrigiæ muris non item, niſi apud te, & tuos. Proba igitur, eandem urbem Cantabrigiam & Granteceſtriam fuiſſe. pag. 105.

Hîc non de veſtra iſtac nova, ſed de veteri, à Saxonibus deleta, urbe loquuntur Huntudonenſis, & ſi qui ſint alii: qui tametſi ſicco pede (quod aiunt) Oxoniam præterierint, ſicut & quamplures alias florentiſſimas hodie in Anglia urbes: æque tamen boni ac præſtantes authores, & multo quidem vetuſtiores, hujus meminerunt; ut Aſſer ſive Aſſerius Menevenſis, Sylveſter Gyraldus Cambrenſis in Itinerario Cambriæ, Mauritius, & Gaufridus Monumetenſis, & alii complures. ibidem.

Galf. Monumetenſis lib. 7. eam inter nobiles Britanniæ civitates regnante Arthuro numeravit: idque excluſa (ut tuis utar verbis) & nullo loco habita Cantabrigia. Ejus hæc ſunt verba. “Venerunt nobilium * civitatum conſules, Moruid conſul Claudioceſtriæ, Mauron Wigornenſis”. paucis deinde interpoſitis, “Aderat conſul Salesburienſis, Jonathal Dorcaſtrenſis, & Boſo Ridochenſis”. (i. Oxenfordiæ.) &c. *P. 490.

Mauricius etiam, qui chronicon ſcripſit à nativitate Domini uſque ad Cadwallum, regem Britonum, eadem, de rebus geſtis Arthuri loquens, ferme ſcribit. Ab hoc conſule Boſone, Oxonia antiquitus dicta eſt **Cair Boſo**, teſte Roſſo.

Urbis Cantabrigienſis quod ad nomen attinet, tres origines facit Londinenſis: nempe Cantabrum, Grantinum neſcio quem conſulem, Cantabri filium, & Cantam ſive Grantam flumen. A qua iſtarum originum dictio *Cantabrigia* nomen ſumat, quod inprimis ſcire cupiebam, non explicat. Si à Cantabro, cur non *Cantabria* quam *Cantabrigia* potius dicitur? nam ſic analogiæ ratio ipſa ſuadet. pag. 107.

Ni-

Ibidem. Nigri Codicis author ſcribit, à Grantino comite ædificatum ibi pontem fuiſſe: id agens fortaſſe, ne quis dubitaret, ab initio veterem urbem dictam fuiſſe Cantabrigiam ab illo ponte, qui tamen multis poſtea annis, regnantibus Saxonibus, exſtructus dicitur, & novæ urbi nomen dediſſe. Cujus rei certiſſimum eſt *P.491. argumen*tum, quod dictio (**bridge**) Angloſaxonicum eſt, (ut ſæpius dictum eſt) non Britannicum, vocabulum. Et ideo falſiſſimum indubie eſt, Cantabrigiam ſive Grantbrigiam veteris urbis nomen Britonum temporibus fuiſſe, ſed Cairgrantum à vicino fluvio, qui *Granta* ſive *Gronta* & non **Cante**, dicitur, authoribus Felice in vita D. Guthelaci Crulandenſis, & Gulielmo Rameſegano. Unde ipſa etiam urbs ab antiquiſſimo ſcriptore Nēnio in urbium elencho *Granta* dicitur.

pag.107. Aſſerius Menevenſis, qui tamen longo poſt Bedam tempore ſcripſit, ſemel atque iterum loci cujuſdam (**Grantbridge**) dicti (ſic enim vocat) meminit. Sed à nemine credo eo antiquiore ſcriptore hoc nomen uſurpatum eſt. Londinenſis tamen vult, omnem omni ætati & tempori quadrare, & quaſi fortuitam eſſe appellationem.

pag.108. Oxonienſis in aſſertione ſua cum Laylando dicit, Grantam à vicino flumine Granta nomen habuiſſe, quæ poſterioribus ſeculis *Grantabrigia*, i. *Grantanus pons*, & hodie, ſed corrupte tamen, *Cantabrigia* & *Cambrigia* dicitur. verum vocabuli etymon ex illius, non ſua, ſententia aperuit.

pag.108. *P.492. *Londinenſis authores ſuos, in temporum ſupputatione diſcrepantes, gloſſematis ſuis excuſat, ſed ineptiſſime, per Euſebium, Martinum, Oroſium, Biblia, 70. interpretes, Bedam, Dionyſium, & Judæos: partim etiam per ſcribarum oſcitantiam. Hæc inter eccleſiaſticos ſcriptores variarum gentium, ætatum & temporum, admittenda forſitan excuſatio: ſed in iſtis prophanis talis temporum varietas admitti non debet. Non poteſt igitur hac ratione eorum diſſonantia conciliari: niſi ter mille annorum diſcrepantiam prophanis concedendam putes, ubi in eccleſiaſticis ſcriptoribus (quod ad hujuſmodi rerum circumſtantias attinet) nuſquam ſupra 300. annos indultos eſſe ſcias.

Aſtute faciunt, dum de induſtria diſſident hiſtorici, quos numerat Londinenſis: qui ne viderentur in mendacio conſpirare, varia maluerunt quam omnino eadem de re una prodere, præſertim ubi citra vetuſtatis teſtimonium loquuntur, ſine quo nullius ſunt authoritatis quæ illi ſcribunt. Quis enim ex poſteriorum ſeculorum ſcriptoribus certi quicquam de rebus, à ſuo tempore remotiſſimis, ſcribere poteſt, quod ex vetuſtioribus hiſtoricis non collegerat? Jam vero nullus ex Londinenſ. decade Gulielmi, Neuſtriorum ducis, *ætatem anteceſſerat: nullus pro ſe veterum teſtimonium adfert. Nihil igitur agerent, tametſi conſentirent, tam obſcuri ſcriptores. Ad hæc 100. ſunt, aut eo amplius, recepti & approbatiſſimi authores, ſuperius nominati, qui Cantabrum alto ſilentio pertranſeunt. *P. 493.

De Lucio inter ſcriptores levis error, fortaſſe duorum, trium, aut 10. annorum, admittitur, de tempore mortis, regni, ætatis, & ejuſmodi. Hîc poterit eſſe excuſationi locus: ſed illi incredibiliter diſſentiunt; nec quiſquam eorum, uno excepto, Gurguntium, te authore, anno Mundi 3388. regnantem, Cantabro coætaneum facit. Nec in eo per omnia conveniunt, viz. Cantabrum authorem ejus academiæ fuiſſe: nec commoda aliqua conciliatione componi poſſunt. pag. 109.

Gurguntium & Cantabrum neſcio qua arte contem- pag. 113.

poraneos eſſe colligis, quemadmodum Eleutherius & Lucius, qui, tuorum ſcriptorum teſtimonio, diverſis ſeculis vixere.

pag. 116. Alphredus, teſte Aſſero, Danorum metu totam propemodum Weſtſaxoniam occupantium, in Æthelinga & alibi ad tempus deliteſcens, poſtea, recuperato regno, multa pia & egregia facinora perfecit. Pauciſſimi tamen poſt ejuſmodi fortunæ ludibria in integrum reſtituti ſunt: in quorum numero Cantabrum fuiſſe adeo non conſtat, ut nec in rerum natura exſtitiſſe unquam.

pag. 114. *P. 494. * Æque ingratitudinis notam ſubire debet, qui Galeni temperatum, Quintiliani Oratorem, Homeri οὔπνα, aut Ariſtotelis perfecte felicem male tractaverit, atque is qui Cantabrum tuum, hominem nobilem, ſed Utopienſem, probris inſectatur.

pag. 115. & ſeq. Cantabri tui tam incerta ſunt omnia, parentes, natales, patria, vitæ conditio, cognatio, fortuna, exſilii cauſſa &c. ut mirum ſit, te, tanquam de his omnibus certiſſimum, eum tum nobilem genere, tum neſcio cujus regis aut ducis filium, affirmare auſum eſſe. Hîc autem quid attinet tam multa de Bruto, Antenore, Brenno, Conſtantino magno, Richardo 2°, & aliis commemorare, quum hos aliquando vixiſſe, & tales quidem fuiſſe, quales ab hiſtoricis paſſim prædicantur, nemo dubitet? Cantabrum autem non niſi pauci apocryphi, iidemque anonymi, memorant, ita tamen, ut de eo nihil quicquam certi ſtatuant.

Stultum eſt, urbis alicujus initium ei tribuere authori, de cujus vita aut conditione apud fide dignos authores nuſquam conſtet. Sed ut concedatur, Cairgrantam aut Granteceſtriam à Cantabro eſſe exſtructam, ac inibi ejus opera & impenſis academiam inſtitututam, qualem maxime exoptat Londinenſis, quæ tamen veterum ſcriptorum teſtimonio comprobare nunquam poterit: quid hoc ad hodiernæ Cantabrigiæ *antiquitatem facit, quæ tunc temporis non fuit? Alia ſiquidem vetus, alia nova urbs: quæ non tam nomine, quam ſitu etiam erant diverſæ. Proinde ad novam non ſpectant, quæ de veteris initio, incremento, & per Saxones everſione, ut neque fabuloſa omnia, quæ de Cantabro referuntur: niſi putes forſan, novam urbem jure quodam hereditario veteris antiquitatem ſortiri: ac ſi quis ideo Fani S^ti^. Albani antiquitatem ab urbe veteri Verulamio peteret, quod proxime poſt hujus excidium in vicino admodum loco ſurrexerat. Duo igitur reſtant probanda. Primum viz. de quo orta eſt contentio, Cantabrum olim fuiſſe, ac talem qualem Cantabrigienſes illum faciunt: Secundum, veterem & novam urbem, eandem omnino fuiſſe. *P. 495.

Sed, ut error omnis in re controverſa manifeſtior evadat, Laylandum in annotationibus in Cygneam Cantionem, quo loco de Granta loquitur, audiamus.

"Percognito", inquit, "jam Grantæ fluminis curſu, non erit erudito injucundum lectori cognoſcere, quæ fata veteris, & incrementa novæ Grantæ fuerint: utque academia, quæ ibi longe florentiſſima eſt, exordium ſumpſerit. Subſerviam igitur, ſed compendio, ſtudioſorum votis. Granta, antiqua quidem illa, concuſſa bellis Saxonicis, & civibus vel fugatis, vel interfectis, indies *magis magiſque ad ruinam inclinabat: id quod ex 19° cap. lib. 4^i^. hiſt. Bedæ apparet. Nam deſolatam ſuo fuiſſe tempore ſcribit, Nova autem, quæ nunc *Grantanus pons* dicitur, Saxones conditores habuit. At cujus hoc factum regis imperio, ex hiſtoria, quod ego ſciam, nulla liquido *P. 496.

"conſtat. Conſtat autem, Sigebertum, regem Orientalium Anglorum, cujus ditionis & tunc Granta fuit, ac Felicem Burgundionem, epiſcopum Dunovicanum, novæ urbi faviſſe. Conſenſus etiam ſcriptorum illis attribuit gloriam gymnaſii ibidem, auſpice Chriſto, inſtituti. c". Cujus ex verbis apertiſſime liquet, non hodiernam urbem, quæ *Cantabrigia* dicitur, eandem eſſe cum ea, quæ antiquitus *Cairgrantum*, & *Granteceſtria* vocabatur. Non enim hîc, ut Londinenſis ejuſque mercenarii, omnia temere confundit: ſed ſuum utrique urbi nomen & locum docte ac diſerte tribuit.

Vocabulum porro **Grantbrydge** recentius fatetur, dum initio ejuſdem annotationis ita ſcribit. "Granta" (nam hoc nomen utrique urbi commune eſt) "Britannice" (inquit) "**Cairgrant**, Saxonice **Grantceſtre**, & vocabulo recentiori **Grantbridge**, corrupte autem, mutata *G* in *C*, & ablata *R* litera, **Cantebridge**; & mutata rurſus *N* in *M* & ſublata *T*, **Cambridge** dicta eſt" Hæc doctiſſ. pariter ac diligentiſſ. antiquarius Jo. Laylandus, vetuſta nomina à recentioribus, * P. 497. ſynceraque à corruptis, diſtinguens, ac ſuum denique *cuique genti ac ætati nomen tribuens, clariſſime ſcribit. Quæ omnia Londinenſis ſuo more confundit pag. 107. his verbis: *En civitatis nomina* &c. Quæ ejus profecto ignoratio dicam an diſſimulatio? magnam hîc confuſionem parit, ipſiſſimam dubio procul totius controverſiæ noſtræ parentem.

Idem quoque Laylandus veteris urbis ſitum ab hodierno diverſum monſtrat, quo loco Grantæ fluminis curſum deſcribit: cujus hæc ſunt verba: *Ab antiqua Granta, jam villa ruſtica, ad Grantanum pontem, oppidum nundinarum frequentia, & academiæ celebritate cognitiſſimum, pergit.* &c. Ecce tibi utramque urbem, novam & veterem, cujus adhuc manere vetus nomen, quantumvis tu id diſſimulatum cupias, certum eſt. Nec dubium, quin eodem in loco ſteterit, ubi modo ruſtica illa villa eſt, quæ in hodiernum uſque diem antiquum nomen retinet, vulgò **Grantceſtre** dicta, quæ tamen magna ex parte, exceptis ruſticanis aliquot ædificiis, vel ager eſt compaſcuus, vel aratrum hodie patitur.

Tradit Baleus in Edwardo Seniore, Laylandum ſecutus authorem, *hiſtoriographos aliquot, inter quos* (inquit) *ſunt Ranulphus Higdenus Ceſtrienſis & Jo. Roſſus Warwicenſis, attribuiſſe huic gloriam Grantanæ academiæ, violenter à Danis concuſſæ, & poſtea reparatæ.* Tantum Baleus ex Laylando. Ceterum, ut quod verum eſt libere *dicam, nihil tale à Ranulpho commemoratur, ut neque apud Roſſum Danicæ cladis mentio habetur. Hic namque, neſcio quem ſecutus authorem, veteris urbis excidium (de quo meminit Beda lib. 4. cap. 29.) Gregorianæ academiarum ſuſpenſioni aſcribit, quum revera (ut antea non ſemel dixi) Saxonum violentia deleta eſt longo ante Danorum in hanc inſulam appulſum tempore. Neque unquam poſt ædificata aut reparata legitur apud ullum, præſertim idoneum aut certæ fidei, ſcriptorem, niſi quis forſan novæ urbis alio in loco exſtructionem veteris reparationem nimiſquam abſurde vocare velit. Urbs ergo illa, quam ob ſuſpenſionem deſtructam ac deſolatam dicit, vetus indubie Granteceſtria fuerat, non quæ hodie Cantabrigia dicitur, quam eo tempore vix inceptam fuiſſe facile crediderim. Et quod poſtea per Edwardum ſeniorem factum ſcribit, in nova urbe factum eſſe quis dubitat? Nam vetus, longo ante ejus ætatem tempore, tantum non funditus everſa eſt. Ideoque quam hic vocat *repara-*

pag. 130.

*P. 498.

tionem, *primaria* procul dubio hodiernæ academiæ *fundatio* fuerit, niſi mavis, à Croylandienſibus monachis initium accepiſſe. Nam ad Sigebertum quod attinet, academiam non fundavit, ſed pædagogium, quaſi futuræ academiæ fundamentum, jecit.

Sed jam Roſſum[1] ipſum, ſive potius Thomam Rud-
burnum ex Roſſo loquentem audiamus. “Rex Ed-
“wardus, dictus *Senior*, patri ſuo Aluredo hereditarie
“ſucceſſit, qui quamvis patri in literatura erat inæqua-
“lis, potentia tamen erat major. Proficientes etiam
“in ſcholis adamavit, & ad dignitates eccleſiaſticas,
*P. 499. “ſecundum *merita ſua, moribus & vita ſublimavit.
“Propterea ad Clerimoniam augmentandam, ſicut pa-
“ter ejus Oxoniam, ſic ipſe Cantabrigiam, ab antiquo
“cum ceteris ſtudiis generalibus ſuſpenſam, deſola-
“tam, & deſtructam, iterum ad primam gloriam ere-
“xit, necnon ibi aulas ſtudentium, & doctorum ma-
“giſtrorumque cathedras & ſedilia, ut dilectiſſimi cle-
“ri nutritor, amator, & defenſor, ſuis ſumptibus eri-
“gi & fabricari præcepit. Ab Oxoniæ namque Uni-
“verſitate, quam pater ſuus nobilis rex Alfredus ere-
“xerat, magiſtros artium, quas liberales vocamus, pa-
“riterque in ſacra theologia doctores advocavit. Hæc
“Thomas Rodburne in Chronico majori”. Subjun-
git idem Roſſus. “Sed plenius hæc vidi Wintoniæ
“in abbathia de Hida in quadam antiqua tabula, cu-
“jus copiam inde habui, & habeo. Et in dicta abba-
“thia ambo reges prædicti Aluredus & Edwardus ſunt
“conſepulti. Eſt etiam idem proceſſus ibi in bene in-
“dictata nobili chronica, quæ de vetuſta & antiqua
“manu iterum, ne periret, nova manu & placida ſcri-

---

[1] *Vide Roſſi Hiſt. regum Angliæ à nobis edit. p.* 96.

“pta eſt, ut egomet vidi benevola licentia Domini abbatis ejuſdem loci”. Hucuſque Roſſus.

Quibus etiam quæ ex Chronico D. Swithuni citantur adjicito, & veram hodiernæ academiæ originem habeto, quæ à noſtra, ut vides, promanârat. Nam cum Granteceſtrenſi, ut ſæpe diximus, nihil nobis negotii.

Quod ad privilegium Edwardi Senioris attinet, ſi nihil aliud, ſaltem ineptæ illæ ac pueriles locutiones, & regia majeſtate indignæ, adulterationem manifeſte arguunt. Accedit * etiam, quod ejus ætate nomen (ut videtur) *Cantabrigia* in uſu adhuc non fuit. Nam Aſſer, qui circa illa tempora vixerat, eandem urbem ſemel atque iterum **Grantbridge**, at nuſquam *Cantabrigiam*, appellat. Ex ejuſdem igitur architecti officina bullæ ac dyplomata veſtra omnia videntur eſſe profecta.

* P. 500.

Aliam adhuc affert jacentis academiæ ſuæ per Croylandienſes monachos inſtaurationem, quam alii *primam* ejus *fundationem* (& meritò quidem, ſi minus Edwardum Seniorem pro veſtro conditore agnoveritis) appellarunt. Nam & hodiernæ ſcholæ ſuum etiam dare conditorem oportet: qui nullo modo (ut ſæpiſſime eſt dictum) Cantaber fuerat, cui ſatis ſuperque fuerat Granteceſtrenſem exſtruxiſſe. Sed quoniam Croilandienſium monachorum factum attingis tantum, ſuppreſſis fere quæ rei veritatem illuſtrare queant, integram hiſtoriam ex Petri Bleſenſis coronide, quam Jeoffridi hiſtoriæ addiderat, recitare hìc libet, quæ in hunc habet modum. “Jeoffridus, abbas Croylandiæ tempore *Henrici primi*, miſit ad Cottenham manerium ſuum juxta Cantabrigiam Dominum Giſlebertum commonachum ſuum, cum aliis tribus monachis, ad impetrandam benevolentiam vicinorum ad reædificationem Croylandiæ, quod ut facilius efficeretur, ad-

pag. 132.

Belloclerici viz.

"adeptus eſt abbas indulgentiam Papæ omnibus largientibus. Hi igitur, conducto horreo magno Cantabrigiæ, palam profeſſi ſunt logicam, philoſophiam, *P. 501. & theologiam: * & infra annum adeo excrevit auditorum numerus, ut ſeſe in turmas dividerent, ſecundum morem Aurelianenſis ſtudii. Et ex hoc parvo fonte emanavit magnus ille fluvius, qui nunc per magiſtros & doctores ſuos totam Angliam irrigat". Hæc Petrus Bleſenſis, qui Henrici ſecundi, cui erat à ſacris, vitam deſcripſit, ut in ejus epiſtolis videre licet: de cujus hiſtoriæ fide, quum tam vicinus illis temporibus vixerit author, quis dubitare poterit? Quare, nec mirandum eſt, ſi Jeofflinus abbas, quem Croilandenſem hiſtoricum appellat, quum videret vicinam Cantabrigiam tam ſubito monachorum ſuorum opera inſignem factam eſſe academiam, in hanc, præ gaudio, proruperit exclamationem, (quam ſupra pag. 57. *Cantabrigiæ laudationem* in margine libri dici invenies:) *Jam magnam videmus, jam lætificatam* c.

pag. 134. Alcwinum non ſtuduiſſe Cantabrigiæ credibile eſſe quid vetat, hac de cauſſa, quod ejus præceptor Beda, non ibi, ſed in Giruicenſi cœnobio docuerat?

Baleus oſtendit, Bedam diſcipulos habuiſſe Rabanum, Clementem, & Jo. Scotum: non tamen Cantabrigiæ, ſed in Girwicenſi & Wirmuthenſi monaſteriis. "Nam," ut ſcribit Florilegus A°. *727.* "erant doctrina & ſcholæ Anglorum, à temporibus S^{ti}. Auguſtini, per Romanos pontifices interdictæ, propter aſſiduas hæreſes, quæ in adventu Anglorum in Britanniam *P. 502. emerſerant &c." Et ideo ad majora ſolum mo*naſteria bonarum literarum profeſſio Gregoriano decreto relegata eſt, teſte Laylando & aliis. Itaque (ut idem ſcribit Laylandus) "Theodorus & Adrianus docebant

“bant Duroverni Cantiorum, Maydulphus Bladuni, quod oppidum hodie *Maydulphi curia*, Angl. **Malmeſbury**, vocatur, ubi etiam Aldelmus, vir regii generis, prælegebat. Boſillus & Oſtophorus in ſinu Phario ſtudia bonarum promovebant artium. Flaccus Albinus, qui & Alcwinus, Iſurovici, hoc eſt, Eboraci, profitebatur. Acca idem præſtitit Haguſtalduni. Beda vero Gerovici, & in Vedræ fluminis oſtiis, ut alios omittam multos”. Hæc Laylandus.

Bedæ locus in Epitome hiſtoriæ gentis Anglorum. pag. 136.

“Hæc de hiſtoria eccleſiaſtica Britannorum, & maxime gentis Anglorum, prout vel ex literis antiquorum, vel traditione majorum, vel ex mea ipſe cognitione ſcire potui, Domino adjuvante, digeſſi Beda Dei famulus & presbiter monaſterii beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, quod eſt ad Wirimundam & Giruum: qui natus in territorio ejuſdem monaſterii, cum eſſem annorum ſeptem, cura propinquorum datus ſum educandus reverendiſſimo abbati Benedicto, ac deinde Ceolfrido; cunctumq; ex eo tempus vitæ in monaſterii habitatione peragens, omnem meditandis Scripturis operam dedi: atque inter obſervantiam diſciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in eccleſia curam, ſemper *aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce habui. Decimo nono autem vitæ meæ anno diaconatum, triceſimo gradum presbyteratus, utrumque per miniſterium reverendiſſimi epiſcopi Joannis, jubente Ceolfrido abbate, ſuſcepi. Ex quo tempore accepti presbyteratus uſque ad annum ætatis meæ quinquageſimum nonum, hæc in Scripturam ſanctam, meæ meorumque neceſſitati, ex opuſculis venerabilium patrum breviter an-

* P. 503.

"notare, ſive etiam ad formam ſenſus & interpreta-"tionis eorum ſuperadjicere, curavi". His Bedæ verbis quam male conveniat interpretatio, vel divinatio potius, Londinenſis noſtri pag. 136. aliorum eſto judicium.

Affirmat Baleus, Bedam nunquam Britanniæ limites egreſſum eſſe. Nec dubito, quin illi opinionis ſuæ ratio optime conſtiterit. Non enim ſolus eſt in ea ſententia Baleus, ſed Ranulphus quoque, & alii authoritatis non contemnendæ. Tu tamen mortuo jam homini tutò convitiari poteris: quando (juxta proverbium) *mortui non mordent*. Quod ad Oxonienſem attinet, abſolute nihil quicquam pronunciat: ſtudiorum autem gratia Bedam non exiiſſe monaſterium dicit, ex collatione tantùm locutus. pag. 416.

Excuſari in eo poterit Baleus, quod ætatem omnem ſub uno abbate in cœnobiis Wirmuthenſi & Giruicenſi Bedam exegiſſe ait, præſertim ſi quis ex hiſtoria perpetuam fere Benedicti à monaſterio ſuo abſentiam con-
* P. 504. ſideret: quem Ranulphus lib. 5°. cap. 16°. * quinquies Romam adiiſſe, & pene tota vita peregrinatum eſſe affirmat.

At ſi id quoque offendit, quod ex uno duo faciat monaſteria (nam Aſſer, Florilegus & aliquot alii unius tantùm meminere) dubium tamen non eſt, quin in duobus (ut Baleus dicit) vixerit, Geruicenſi viz. & Wirmuthenſi, quod Beda ipſe affirmat: quorum utrunque à præfato Benedicto Biſcopo fundatum erat, & alterum D. Petro, alterum D. Paulo dicatum: de quibus idem Ranulphus loco ſuperius citato ex primo Gulielmi Malmesburienſis de pontificibus ita ſcribit. "Duo "monaſteria" (de Benedicto loquitur) "S^ti^ Petri & "Pauli ſuper ripas Wyri fluminis in gyrum hinc inde "conſtruxit, quibus utriſque jure abbatis præfuit" &c. Quæ duo monaſteria, quoniam ab uno eodemque regebantur abbate, pro uno à ſcriptoribus habentur. In iis autem fertur, eundem Benedictum 600. monachos ſub Benedicti Nurſini inſtituto foviſſe.

Baleus ut à Gregorio 2° Bedam per literas vocatum fatetur, ita à Sergio non vocatum nuſquam (quod ſciam) ſcribit. Nec dubito quin probabili ratione ductus hæc aſſeruerit: nam & rem magis veriſimilem facit, quod Platina de Leone 3° Imperatore in vita Gregorii 2ⁱ ſcriptum reliquit. Nam de tollendis è Chriſtianorum templis divorum imaginibus eo tempore inter Ro. pontificem & Imperatorem ſumma contentione agebatur. Non mirum igitur, ſi in tam gravi controverſia Romam tantus * theologus, pro illo ſedando ſchiſmate, ab eo Pontifice vocatus fuerit. * P. 505.

De Bedæ Romam profectione ſi tecum contendere liberet, Ranulphum Ceſtrenſem, ſummæ fidei ſcriptorem, ignoto tuo ſcriptori opponerem, qui longe ſecus ſcribit. Cujus verba lib. 5°. cap. 24. hoc modo ſe habent. "Hîc ſuccumbit ingenium, deficit eloquium, "ſufficienter admirari hominem" (Bedam intelligit) "à ſcholaſtico exercitio tam ſemotum, ſub tantillo vi"tæ ſpacio, tam ſobrio ſermone tanta elaboraſſe volu"mina; ex quibus conjicio, illum Romæ nunquam "fuiſſe, quamvis aliqui contendant, eum Romam iviſſe, "ut libros ſuos eccleſiaſticæ convenire doctrinæ præ"ſens aſſereret, vel, ſi reſultarent, apoſtolico nutu cor"riperet". Hujus authoritatem nemo ſanæ mentis minus approbati ſcriptoris qualicunq; teſtimonio poſtponet. Hinc colligas, eundem Bedam nec Cantabrigiæ ſtuduiſſe, nec in aliqua academia verſatum fuiſſe, quum dicat, à ſcholaſtico exercitio illum ita ſemotum fuiſſe. In academiis namque omnia diatribis ac ſcholaſticis conflictatiunculis fervere ſolent. Præterea hoc addo. Si unquam in eo ſtuduerit gymnaſio, longe profecto ingratiſſimus haberi debet, qui ne ſemel quidem de altrici academia per omnem ſuam hiſtoriam mentionem fecit.

Si Beda à Sergio papa, ut ſcribis, graviſſimis de cauſſis Romam accerſitus fuerat, non eſt veriſimile, illum, quaſi pontificii mandati oblitum, aut aſpernatum, Pariſiis aliquandiu profitendarum literarum gratia commoratum fuiſſe, *& non potius velis equiſque, ut aiunt, eo properaſſe quo eſſet vocatus, ne, qui vocarat, longiorem in itinere moram ſui contemptum interpretaretur. *P. 506.

Locum iſtum ex T. Livii libro 7°. decad. 1ª productum, ubi de Curtio lacu ſermonem habet, ibi tum nihil pro te facere comperies, quum proxime præcedentia verba rite expenderis. Ita namque ſcribit. *Cura non deeſſet, ſi qua ad verum via inquirentem ferret. Nunc famæ rerum ſtandum, ubi certam derogat vetuſtas fidem.* Hæc Livius. Hujus loci genuinus ſenſus docet, non antea ad vulgatæ famæ præſidium confugiendum eſſe, quam, ad veri inveſtigationem omnem aliam tibi deeſſe rationem, cognoveris, quod hîc uſu venire neutiquam poterit. Nam, ut recentiores taceam, approbatiſſimæ fidei ſcriptores veteres, Aſſer nimirum, Malmesburienſis, Rogerus de Ceſtria, Ranulphus Higdenus, Matthæus Florilegus, & alii complures, de Bedæ vita, moribus, doctrina, & obitu, diligentiſſime ſcripſerunt, nihil omittentes, quod de eo ſcitu dignum judicarunt. Sed apud hos, & ſimiles ſcriptores, quod Cantabrigiæ ſtuduerit inveniri non poteſt. Ad vulgus igitur & Cantabrigienſes tanquam fabula rejiciatur. Neque enim hîc Livius famæ ſic ſtandum cenſet. O-

Oxonienſis pag. 399. his verbis, *Quocirca, multo probabiliora ſunt* c. de urbe tantum non de academia eſt locutus, ac de ſolo Gorbomanno, de Sigeberto non item: hunc non aliter academiæ Cantabrigienſis inſtitutorem admittit, niſi quatenus futuræ (ut ſæpe dictum eſt) academiæ veluti fundamenta primus jecerit. Nam quæ Laylandus, Polydorus, Baleus, & *alii recentiores, hac de re ſcribunt, eatenus amplecti debet, quatenus veterum inſiſtunt veſtigiis, à quibus ſi aliquando exorbitent, non video, cur debeat adhæreſcere. Neque ideo eo loci probabilius eſſe quicquam contendit, quod ſenſerit, hoſpites nunquam fuiſſe de aliena republica bene meritos, ſed quod fere majore conſtent fide, quæ regum potentia perficiuntur, quam quæ à tenuioris fortunæ hominibus, miſeris præſertim ac calamitoſis, geſta narrantur, qualem fuiſſe Cantabrum negari non poteſt. *P. 507.

Author Promptuarii linguæ Latinæ *probabile* vocat, quod licet verum non ſit, videtur tamen rationibus probari poſſe. i. credibile, veriſimile, &c. pag. 151.

Gulielmus Parvus Neoburgenſis lib. I°. cap. 28. fabuloſam hanc ſcribit hiſtoriam. "Dum in lapidicina "quadam petra ingens ferramentis finderetur, apparuere duo canes, capacem ſui in eadem petra concavitatem replentes abſque omni ſpiraculo. Videbantur autem eſſe ex eo canum genere, quos leporarios "vocant, ſed vultu truces, odore graves, pilorum expertes: quorum unus, ut dicitur, cito defecit, alterum ſtupendæ edacitatis Henricus, Wintonienſis epiſcopus, diebus plurimis in deliciis habuit." Hæc G. Parvus, apud quem in eodem & præcedenti cap. multa parem vanitatem reſipiunt.

Non diſſimile eſt quod Sylveſter Gyraldus, in Itine-

*P. 508. nerario Cambriæ, de Pygmæis, *à puero quodam, antrum ingreſſo, repertis, narrat. Et quod Ranulphus Ceſtrienſis lib. 7°. cap. 22°. Henrici 2ⁱ. temporibus contigiſſe narrat. Sexcenta hujuſmodi alia apud non contemnendos authores occurrunt, quibus, propter narrantium authoritatem, adhibere, abſque delectu, fidem, ſtultum quidem eſſe dixeris. Legendi ſunt igitur etiam probati ſcriptores cum delectu & judicio.

157. Concipio quidem aliam, quam tu hactenus hiſce de rebus prodidiſti, veritatem, quam licet corporeis oculis intueri nequeas, mentis tamen acumine, ſi rem expiſcari liberet, facile poſſes intelligere. Sed quando iſtud facere in animum inducere non potes, age, ipſemet mentis feneſtras aperiam tibi, ut omnia intuenti clariſſime appareant. Primum, ſentio, meras eſſe & aniles fabulas, quæ tu ac tui de Cantabro ſcribitis. Deinde, ſi unquam Granteceſtriæ fuerit academia, illam quidem omnino diverſam eſſe ab ea, quæ hodie Cantabrigiæ floret. Cenſeo præterea, vocabulum *Cantabrigia*, ſeu potius *Grantbrigia*, recentius eſſe nomen, nec antea cognitum, quam novæ inditum urbi fuiſſet: quæ ipſa ſane Alfredi tempore adeo obſcura erat, ut Aſſer, de illa locutus, nec urbis nec pagi nomine dignatus ſit, ita A°. 875. ſcribens. " Altera quoque pars, " cum Guthran, & Osketello, & Auando, tribus Pa-" ganorum regibus, ad locum, qui dicitur **Grantbrige**,
*P. 509. " pervenit". Hæc ille, prorſus nulla de acade*mia facta mentione. Cenſeo etiam cum Beda, Matthæo Florilego, Rogero de Ceſtria, Ranulpho Ceſtrienſi, ac aliis antiquis ſcriptoribus, Sigebertum ejus academiæ non fuiſſe primum conditorem, ſed pædagogium inibi conſtruxiſſe, & ita veluti futuræ academiæ fundamenta jeciſſe: quemadmodum, & veros hodierni gymnaſii inſti-

ſtitutores, ſi non Edwardum Seniorem, Alfredi filium, pro fundatore agnoveritis, Croylandienſes monachos Henrici 2^{i} temporibus (ut ex Petri Bleſenſis authoritate liquet) fuiſſe non ſemel dixi.

Erant aliquando ſummo in pretio glandes, quorum tamen uſus, repertis frugibus, vileſcere cœpit. Ita & fabuloſa veterum barbaries, ſimplicitati juncta, ſuos quondam habebat admiratores, quam tamen inſecuta doctior ætas non immerito contempſit, &, repertis veritatis frugibus, ἅλις δρυὸς exclamant omnes. Hæc non ideo dico, quod antiquis ſcriptoribus ſuam deberi venerationem negare velim, ſed quòd ita deberi ſciam, ut vetuſtatis ergô eorum mendacia & errores ne amplexemur. Eatenus enim recipiendi ſunt, quatenus vera, aut veris conſona, ſuis ſcriptis nobis explicant. 161.

Ranulphus Ceſtrenſis lib. 3. cap. 22. ſic habet. "Cir- 162.
"ca hæc tempora Gurguntius Bartruc, filius Belini,
"regis Britannorum, rediens de Dacia, tributa negan-
"te, invenit juxta Orchades 30. naves, Balenſibus *ple- *P. 510.
"nas, de oris Hiſpaniæ illuc advectas, quas cum duce
"illorum Bartholomæo miſit ad terram Hiberniæ,
"omni incola tunc carentem". &c. de Cantabro ne gry quidem.

Quod porro aſſeris, ex Gildæ de geſtis Britonum & Matthæi Florilegi authoritate, rectius *Partholomum*, ſive *Partholinum* ex aliis, quam *Bartholomæum*, ſcribi oportere: certe *Partholomus* apud hunc neutiquam habetur, ſed in quibuſdam manu ſcriptis codicibus *Protholoin*, in aliis vero *Partholoim*, legitur. Similiter quidam codices Monemuthenſis *Partholoim*, quidam *Paraloim*, alii vero *Bartholmi*, habent. Et proinde, in tanta lectionum varietate, mihi tutius videbatur, cum Polydoro, Ranulpho, ac incerto illo authore, barbarum nomen in *Bartholomæum* vertere, quam in diverſa, nullo ducente, diſtrahi.

162.163. Quum Londinenſis alibi, Gurguntii temporibus Cantabrigiam à Cantabro conſtructam eſſe dixerit omnium conſenſu: adduxit Oxonienſis ingentem ſcriptorum numerum, 80. viz. & eo amplius, receptiſſ. ſcriptores, qui in hoc, cum paucis illis anonymis ſuis, ac minus receptæ fidei authoribus, nec conſenſerunt, nec Cantabri ſemel quidem meminerunt. Nuſquam hic argumenta depromit ab authoritate negative, ut Londinenſis.

163. Matthæus Florilegus, licet ſuppreſſo Oxoniæ nomine, mentionem ejus fecit, quo loco de eleemoſinis Alfredi loquitur his verbis. "Secundam denique partem,
"quæ ex annuo ad eum cenſu ſpectabat, in tres dividens
*P.511. "por*tiones, primam pauperibus, 2^{am} cœnobiis, ter-
"tiam ſcholæ, quam ex multis Galliæ aliiſque remotis
"regionibus congregaverat, clericis & doctoribus, ſe-
"cundum ſingulorum ſufficientiam, deputaverat". Hæc
Florilegus, Aſſerum Menevienſem veluti interpretatus: cujus verba in alium ſenſum Londinenſis miſere detorquet.

167. De titulo hiſtoriæ à Beda conſcriptæ, & capitis numero, rebus non magni momenti, nimium curioſus eſt Londinenſis. Nam quod ad titulum ſpectat, nihil refert, hac an illa inſcriptione utaris: caput autem in impreſſis codicibus eſt 18um. quod in ſcriptis eſt 17um.

ibidem. Cur Londinenſis ſibi id indulgeat, quod Oxonienſi non concedit? Nam is unum & eundem authorem ex Lydgato, & alibi ex Malmesburienſi, Gyldam, non qua lingua ſcripſerat, ſed Cambrice loquentem, & Alphredum Beverlacenſem ex eodem item Lydgato citat.

Quæ de veterum teſtimoniis dixit Oxonienſis, non ita ſunt accipienda, ac ſi affirmaret aut ſentiret, illos Sigebertum Cantabrigienſis academiæ authorem nominatim facere: nec ita Bedæ verba (ut alii, qui inde primam Cantabrigienſis academiæ originem colligunt) accipi oportere cenſet. Sed juxta probatiſſimorum judicium & conſenſum, quæ à Beda, Florilego, & aliis de Sigeberti ſcholis referuntur, interpretatus,* ex ſuppoſitione ad hunc modum argumentatur. Si Cantabrigiæ Sigebertus ullam omnino ſcholam inſtituit, talis equidem fuerat, qualem in aliis regni ſui locis inſtituerat. ergo alterum ſequi debet, fuiſſe eas omnes vel grammaticales (ut vocant) ſcholas, vel (quod nemo concedet) academias. Nunc autem, ne vocis ignoratio confuſionem pariat, Academia appellanda venit, non quælibet ſchola, ſed celebre approbatumque gymnaſium, ubi non tam linguarum, quam omnium ingenuarum artium, publica eſt profeſſio. *P. 512.

Hoc audacter affirmare auſim. Si Sigebertum primum academiæ iſtius fundatorem, hoc tamen ſenſu, ut ſæpe dixi, quod primus futuræ academiæ quaſi fundamenta, locato inibi, ut dicunt, pædagogio, jecerit, non agnoveris, ejus vel Edwardum ſeniorem, vel Croylandienſes ſaltem monachos pro primis inſtitutoribus, agnoſcas eſt neceſſum. 168.

Pugnantia loqui Oxonienſem ex eo contendit, quod affirmaverit, Bedam expreſſe Grantanæ ſcholæ non meminiſſe: & eundem Bedam aperte confirmaſſe, pædagogium fuiſſe, quod à Sigeberto inſtitutum eſt. Et ut re ipſa, quæ ſibi minime contradicunt, pugnare videantur, fingit, Oxonienſem pædagogium iſtud Cantabrigiæ, tanquam materiæ ſubjectæ, accommodaſſe, quod nuſquam facit, ſed alios * quidem non poſtremæ notæ ſcriptores iſtud facere dicit. *P. 513.

169. Laylandus in annotat. in Cygneam cantionem ita ſcribit. "Conſtat autem, Sigebertum, regem Orientalium Anglorum, cujus & ditionis tum Granta fuit, ac Felicem Burgundionem, epiſcopum Dunovicanum, novæ urbi faviſſe. Conſenſus etiam ſcriptorum illis attribuit gloriam gymnaſii ibidem, auſpice Chriſto, inſtituti". Hinc colligitur quod quærit Londinenſis. Nam ſi faverit novæ urbi, ut hic affirmat, ubi potius ſcholam illam, ſive unam potius ex ſcholis, quam in adamata urbe collocaſſet? Idem colligunt Baleus & Polydorus ex eodem Bedæ loco.

pag. 173. Dubium eſſe ſi cui fortaſſe videbitur, unam an plures condiderit ſcholas Sigebertus, ei ex Beda prima ſtatim fronte apparebit, unam condidiſſe tantum, ex aliis vero duobus, plures. Alioqui non dixiſſet Florilegus, *ſcholas per loca inſtituit*. i. in diverſis regni ſui locis. Sed nec veriſimile eſt, poſteriores duos à Beda diſſentire voluiſſe. Idem ergo ſcribunt omnes indubie, quod ad verborum ſenſum attinet, nimirum non unam tantum, ſed diverſas ſcholas à Sigeberto conditas eſſe. Sic & Matthæus Florilegus & alter ille, qui *regiæ hiſtoriæ* author fuerat, verum Bedæ ſenſum nobis explicuere: *quemadmodum & ante illos Gul. Malmesburienſis de Pontificibus & Rogerus de Ceſtria fecerunt, oſtendentes, Sigebertum *ſcholas per loca poſuiſſe*, ſed non omnes in uno aliquo loco. Neque item novum videri debet, *ſcholam* aliquando pro *ſcholis* accipi. Nam ſic habet Matthæus Florilegus, A°. gratiæ 727°. "Erant enim doctrina & ſchola Anglorum, à temporibus S^ti^ Auguſtini, per Romanos Pontifices interdictæ, propter aſſiduas hæreſes", &c. Ubi videas aperte, *ſcholam* idem quod *ſcholas* ſignificare. Quod ad numerum itaque attinet, nihil refert *ſcholam* an *ſcholas* dixe-

*P. 514.

xeris. Nec ideo à Polydoro & Baleo diſſenſeram, quod verbum *ſcholam* apud Bedam in *ſcholas* verterit, ſed quod Bedæ verba non ad veritatem hiſtoriæ, perinde ac debuerant, ſed ad reddenda ejus academiæ initia paulo illuſtriora, immutârant, quaſi plures eo loci ſcholas Sigebertus, contra quam Beda aſſerit, poſuiſſet.

Sigebertum *ſcholas per loca poſuiſſe* non ſic refert Florilegus, quaſi omnes in aliquo uno loco poſuiſſet, ſed variis in locis regni ſui. Nam & eadem alibi loquendi forma utitur idem author A° gratiæ 649. his verbis. "Qui" (de Cedda loquitur) "accepto epiſcopatus "gradu, ad provinciam rediit Orientalium Saxonum, "ubi per loca fabricavit eccleſias, presbyteros & dia"conos ordinavit." Ubi intelligendum eſt, * Ceddam non tam uno in loco plures ædificaſſe eccleſias, quam in ſingulis urbibus & pagis ſingulas. Quare infirma admodum videtur ea Londinenſis ratio. Scribit Florilegus, *Sigebertum ſcholas per loca ordinaſſe* (adde etiam cum Polydoro hæc verba ſi placet) *Cantabrigiæ præſertim: ergo Cantabrigiæ varias ſcholas condidit: & conſequenter* (ex falſa ſuppoſitione) *academiam.* Nam ſomniat, Oxonienſem per *ſcholas* in plurali numero *academiam* magis, quam per *ſcholam* in ſingulari numero, deſignare: & id dari oportere ſibi perſuadet, Sigebertum ſcholas plures Cantabrigiæ, ex hoc præſertim Florilegi teſtimonio, poſuiſſe. Hîc tamen nihil adeo præter chymæras ſibi fingit, neutrumque horum aſſequitur.

pag. 174.

* P. 515.

Non ita malè colligis, Academiam noſtram *ſcholam* fuiſſe *grammaticalem* in initio. Nam, ut ſcribit Raynulphus lib. 6. cap. 1. "Alphredi tempore nullus in toto "occidentali regno grammaticæ doctor extitit. Quam"obrem" (inquit) "ad conſilium beati Neoti abbatis,

pag. 175.

"quem crebro viſitaverat, ſcholas publicas variarum "artium apud Oxoniam primus inſtituit, quam multis "privilegiari procuravit". &c. Quibus verbis aperte liquet, grammaticam docentium inopiam cauſſam fuiſſe vel præcipuam, cur Alphredus collapſas ad Iſidis vadum ſcholas Neoti monitu repararet. Itaque ſcholam *P. 516. ibi grammaticalem haud dubie *inſtituit, ſed ita tamen, ut cum ea quoque alias bonarum artium ſcholas ordinarit, quemadmodum ex præcedentibus Ranulphi verbis liquido apparet.

Roſſus item de eadem re, ubi collegii Univerſitatis ab Alphredo fundati mentionem facit, hæc habet verba.

"[1] In prima dictæ Univerſitatis fundatione ipſe nobilis rex Aluredus infra urbis Oxoniæ mœnia doctores in grammatica, artibus, & theologia tribus locis "in nomine S^tæ^ Trinitatis ſuis ſumptibus inſtituit. In "quorum uno, in alto vico verſus portam orientalem "ſituato, 26. grammaticis & omnibus neceſſariis ipſam "aulam dotavit, & eam, propter ſcientiæ inferioritatem, parvam Univerſitatis aulam appellari decrevit, "& ſic in diebus meis appellata eſt. Aliam aulam verſus muros urbis boreales, ubi jam dicitur vicus ſcholarum, in ſumptibus neceſſariis pro dialecticis ſeu "philoſophis 26. abundanter conſtruxit: & hanc minorem aulam Univerſitatis appellari præcepit. Tertiam, in alto vico verſus portam orientalem fundatam, primæ aulæ occidentaliter contiguam, aulam "pro 26. theologis appellans, ſacræ ſcripturæ ſtudium "daturis, ordinavit, quibus & expenſas ſufficientes abundanter exhibuit. Multæ præter has in brevi aulæ

---

[1] *Vide Roſſum noſtrum, p.77.*

“ aliæ ſingularum fa*cultatum à Burgenſibus urbis & *P.517.
“ comprovincialium circumjacentium, deinde à remo-
“ tioribus provinciis, ſunt exortæ, licet non de regiis
“ expenſis, ſed regio gratioſe exemplo, feliciter cre-
“ verunt.

Hæc Roſſus de primis academiæ noſtræ ſtudioſorum ædibus. Habebant hæ. 3. ædes unum tantum præfectum, quem *Magiſtrum* vocabant: & tam parva quam minor aula etiam hodie à Magiſtro quidem & ſociis collegii Univerſitatis poſſidentur. His ſimilia ſcribit Baleus in Neoto.

Hoc ipſum, quod Roſſus ſcribit, confirmatur quodammodo ex aſſervatis collegii ipſius monumentis, quæ, lite pendente inter Gulielmum Abbatem de Oſney & Ricardum Magiſtrum collegii ſupradicti, primis annis Henrici ſexti, ab eodem Ricardo Witton, vocato ab adverſario in jus per nomen *Richardi Witton, cuſtodis ejuſdem collegii* c. ex archivis collegii coram judicibus ad hunc modum exhibebantur. [1]“Et prædictus Ri-
“ cardus in propria perſona ſua proteſtando dicit, Quòd,
“ ubi prædictus Abbas breve ſuum prædictum et c. tu-
“ lit, ipſum Ricardum per idem breve per nomen cu-
“ ſtodis magnæ aulæ Univerſitatis Oxon̄ nominando,
“ dicit, quod ipſe eſt magiſter ipſius aulæ, & per no-
“ men Magiſtri aulæ prædictæ cog*nitus, ac non per *P.518.
“ nomen cuſtodis magnæ aulæ prædictæ. & quod ipſe,
“ & omnes prædeceſſores ſui, Magiſtri ejuſdem aulæ,
“ per nomen Magiſtrorum ejuſdem aulæ, cogniti, ac
“ per nomen Magiſtrorum magnæ aulæ prædicti impla-
“ citati extiterunt. Quia dixit, quod magna aula præ-

---

[1] *Vide Briani Twyni Apolog. Antiq. Acad. Oxon. p.*189. *ut & Gloſſar. noſtr. ad Petr. Langtoſtum, voc.* **writ.**

“dicta eſt quoddam antiquum collegium, ex fundatione & patronatu prædicti Domini regis nunc, & progenitorum ſuorum quondam regum Angliæ, viz. ex fundatione quondam Domini Alfredi, quondam Regis, progenitoris Domini regis nunc prædicti, ante tempus à toto tempore cujus contrarii memoria hominum non exiſtit, ad Magiſtrum & 78. ſcholares, viz. ad 26. ſcholares gramatic. 26. ſcholares philoſophos, & 26. ſcholares theologos, ibidem erudiend. edocend. & ad fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti, S^{tæ} quoque eccleſiæ, ac jura, leges & conſuetudines Regni ſupportand. manutenend. & ſuſtentand. ac per nomen Magiſtri & ſcholarium magnæ aulæ prædictæ habiles facti & incorporati, ad quæcunque terras ſeu tenementa ſibi perquiſit. & in poſterum perquirend.” &c.

Frivola admodum eſt ea, quam ſibi fingit Londinenſis, numerorum diſtinctio. Neque, quod ad numerum attinet, curat quicquam Oxonienſis, *ſchola* an *ſcholæ* *P. 519. dicantur: tantummodo indicat, quænam ſit *genuina Bedæ lectio, à qua Polydorus & Baleus, nulla cogente neceſſitate, receſſerunt. Senſum igitur ab iis, quæ adjiciuntur, circumſtantiis potius quam a nudis verbis, quæ polyſema plane & ambigua ſunt, eruit. Florilegus & Malmesburienſis, dum *ſcholas* in plurali Sigebertum condidiſſe affirmant, idque *per loca*, Beda vero *ſcholam* in ſingulari, nonne aperte inter ſe diſſentiunt? Quum itaque exiſtimandum non ſit, hos adeo fideles hiſtoricos temere voluiſſe à Beda reſilire, eoſdem, ſpecie ſola diſcordes, ſic commoda conciliatione componit, ut dicat, Bedam in eodem, quo illos, ſenſu locutum fuiſſe, ipſiſſimamque Bedæ ſententiam recentiores hoſce παραφραστικῶς, tanquam interpretes, explicuiſſe:

tantumque Bedæ *ſcholam* ſingulariter, quantum apud illos *ſcholas* in numero multitudinis, complecti. Nam *ſcholam* pro *ſcholis* interdum accipi novum non eſt. Si hæc tibi minus ſatisfaciant, velim mihi reſpondeas ex horum teſtimonio, unamne an plures ſcholas condiderit Sigebertus: & ſi plures, grammaticaleſne, an academias? Si unam tantum, num Malmesburienſis, Florilegus, & alii à Beda diſſentientes, quod plures ſtatuant, falſi ſint opinione: an ipſe potius Beda, multitudinem ad unitatem redigens? *Nam & ſic veteres, *P. 520.
eoſque principes, hiſtoricos temeritatis, inſcitiæ, & vanitatis argues. Præſtaret, opinor, hos concordes facere, priuſquam à recentioribus Baleo, Laylando, Polydoro, Lilio, &c. qui ex veterum monimentis pendent, ſuaque inde hauriunt, certi quicquam colligas, quod cum eorum ſcriptis conveniat. Qua in re quam præpoſtere faciat, qui veterum ſcripta ad recentiorum normam, & non econtra, examinaverit, æquus rerum æſtimator viderit.

Multis irretiri plexibus ex hoc Bedæ loco videtur Londinenſis, qui ſic habet: “Sigebertus inſtituit ſcholam, in qua literis pueri erudirentur, juvante epiſcopo Felice, quem de Cantia acceperat, eiſque pædagogos ac magiſtros, juxta morem Cantuariorum, præbente”, c. Hîc nullum non movet lapidem, quo lectori tenebras offundat, fumoque tectus evadat. Queritat, verbum *literis* deeſſe: voces iſtas *Cantuariorum more* ad *doctores*, non ad *literas*, referri debere. Ubi forſan tales adhibitos doctores & magiſtros à Felice pueris imaginatur, quales erant Theodorus & Adrianus Dorobornenſes, ut hac ratione academiam ſcholam illam fuiſſe probet. nam quid aliud ex eo ſibi velit, non eſt facile divinare.

Sed præterquam quod iſti magiſtri & pædagogi nuſquam à Beda vocantur, ita nec Cantuarios hîc pro Dorobornenſibus, ſed ipſis *potius Cantiis, accipi, ut aliâs ſæpe, facile crediderim, & Bedam nihil aliud ſignificare, quam inſtitutionem & docendi formam talem ibi præſcripſiſſe ac ordinaſſe Felicem, qualis erat Cantianis, apud quos antea vixerat, uſitata. *P. 521.

Ad hæc, ſcholam illam academiam non fuiſſe, vel illud probat, quod ibidem eſt apud Bedam. *Mox ea, quæ in Galliis bene diſpoſita vidit, imitari cupiens, inſtituit ſcholam* &c. At quas, obſecro, tum temporis in Gallia ſcholas habebant? Certe Academias non potes dicere, niſi aliquas ex publicis Sarronidarum gymnaſiis forte ſuperfuiſſe contendas. Relinquitur ergo, grammaticales illum ſcholas, quales erant per ea tempora in Galliis, ad imitationem condidiſſe.

Pædagogium eſt, in quo adoleſcentum & puerorum cœtus, pædagogorum & præceptorum opera, literis ac moribus informantur. Academiam longe aliter definiendam ſcimus: nimirum, celebre approbatumque duntaxat gymnaſium, ubi non tam linguarum, quam omnium ingenuarum artium ſeu liberalium ſcientiarum, publica eſt profeſſio. de qua publica artium profeſſione in illa Bedæ deſcriptione ne verbum quidem. Sequitur igitur, Bedam pædagogium ac ſcholam grammaticalem nobis deſcripſiſſe, aut certe mancam & imperfectam prorſus academiæ finitionem tradidiſſe.

*P. 522. *Puerorum appellatione eos omnes complexum eſſe Bedam exiſtimo, qui nondum ex ephebis exceſſerunt, eoſque inſuper ipſos, qui tametſi juniores facti, primis tamen literis capeſſendis ætate non inidonea cenſebantur. Non enim unius ſunt ætatis, qui hodie in ludis literariis grammaticæ operam navant, ſed alii aliis adultiotiores & ætate grandiores. Obtinuit tamen loquendi conſuetudo, ut συλλεπτικῶς *puerorum* nomine comprehendantur etiam ii, qui puerilem ætatem diu exceſſere, vel ob id, quod his ſe dedunt ſtudiis, quibus pueri fere inſiſtunt.

Quia, ob grammaticam docentium inopiam, in Weſt- pag. 184.
ſaxonum præſertim regno, primam Oxoniæ grammaticalem ſcholam ordinavit Alfredus, idcirco nonnunquam de univerſa ſchola ſcribuntur, quæ in unam tantum, hoc eſt, grammaticalem, quadrant, quæ aliarum prima & quaſi parens (ut ſcribit Ranulphus) fuerat.

Quemadmodum in aliis, ita etiam in academiis, non ibidem.
ſemper tempus & longa dies profectionis eſt parens: ſed contra, interitus fit nonnunquam & excidii cauſſa. Academias autem aliquas obſcura habuiſſe initia, & non niſi ſenſim temporiſque progreſſu ad ſummam nominis celebritatem perveniſſe, concedi poterit: omnes nequaquam. Sed quid ad Cantabrigiam, quæ in prima inibi ſcholæ per Sigebertum inſtitutione, academia ut hæc noſtra Alfredi tempore, non incepit, ſed à parvis pædagogii initiis, non niſi longo poſt tempore à jactis per Sigebertum fun*damentis, in juſtam aca- *P. 523.
demiæ magnitudinem accrevit?

Polydori verba de incipiente academia Oxonienſi ſic habent. "Oxonia ſtatim à principio tum divinarum "humanarumque literarum ſtudiis, tum mira hominum in literas incumbentium frequentia, multo celeberrima eſſe cœpit: deincepſque uſque eo floruit, "ut jam facile cum quovis alio totius Chriſtiani orbis "gymnaſio de nominis gloria certare poſſit.

Quoniam incertus admodum & ignotus author eſt, quiſquis ille fuerit Chronici S^ti^ Swithuni author, nec qua fide ſcripſerit ex idonei cujuſquam ſcriptoris teſtimonio (quod ſciam) conſtet, parum aut nihil apud quenquam valere debet hîc nuda illius aſſertio, nulla vetuſtatis authoritate corroborata. Conjicere licet, monachum aliquem ex eo cœnobio fuiſſe, quod Wintoniæ vulgò D. Swithuni vocatur, eumque olim Cantabrigiæ literarum tyrocinia poſuiſſe, & ideo multa ex affectu potius quam hiſtorica fide conſcripſiſſe. Proinde, hujus qualicunque authoritati Roſſum oppono, qui ſcribit, aſtipulante etiam Thoma Rodburno, Cantab. academiam Edwardum ſeniorem non reparatorem ſed primum authorem habuiſſe.

*P. 524. *Stobæus fingit, varias à Theodoro & Adriano poſitas academias, quarum apud Bedam nulla fit mentio.

Bedæ vero locus, quem pervertiſſe videtur, in hunc modum ſe habet.

“Pervenit autem Theodorus ad eccleſiam ſuam”, (& paucis interjectis) “moxque peragrata inſula tota, quaquaverſum Anglorum gentes morabantur (nam libentiſſime ab omnibus ſuſcipiebatur atque audiebatur) “rectum vivendi ordinem, ritum celebrandæ Paſchæ “canonicum, per omnia comitante & cooperante Adriano, diſſeminabat”. &c.

De ſchola vero ab eiſdem Theodoro & Adriano inſtituta, paulo poſt ad hunc modum ſcribit Beda. “Et “quia literis ſacris ſimul & ſecularibus” (ut diximus) “ambo abundanter erant inſtructi, congregata diſcipulorum caterva, ſcientiæ ſalutaris quotidie flumina in “rigandis eorum cordibus emanabant: ita ut etiam “Metricæ artis, [1]Aſtronomicæ & etiam Arithmeticæ “Eccleſiaſticæ diſciplinam inter ſacrorum apicum vo“lumina ſuis auditoribus contraderent. Indicio eſt,

---

[1] Aſtronomiæ *al.*

"quod uſque hodie ſuperſunt de eorum diſcipulis, "qui Latinam Græcamque linguam æque ut propriam, "in qua nati ſunt, norunt". Hæc de Theodori & Adriani ſchola Beda: quæ haud dubie, ut Laylandus & alii teſtantur, Doroberni fuit.

*Sed quod ad Cantiana ſpectat initia, non aliud plane arbitror intellexiſſe Bedam per illa verba, *juvante epiſcopo Felice, quem de Cantia acceperat, eiſque pædagogos & magiſtros, juxta morem Cantuariorum, præbente*, quam, Felicem Sigebertinam ſcholam ad œconomiam grammaticalium ſcholarum, quæ ſtatim, ut credibile eſt, poſt Auguſtini adventum paſſim per totam Cantianam provinciam inſtitutæ erant, & non Theodorianæ, quæ tum non erat, ordinaſſe. Nam Honorii, Cantuarienſis archiepiſcopi, tempore, cui ſucceſſit Theodorus, ſcholam Cantabrigienſem ordinavit Felix, viz. anno Domini 636. ante Theodori pontificatum annis plus minus 30. Unde fieri non potuit, ut in ſchola ordinanda Theodori œconomiam imitatus fuerit Felix, niſi eandem forſan in ſpiritu prophetico præviderit. Et vel hinc apparet, quam probus hiſtoricus Stobæus ſit, qui à fideliſſimo Beda in rebus, à memoria noſtra tam remotis, diſſidet. *P. 525.

Bedæ tempore ita deleta & everſa erat Granta illa civitatula, ut nunquam ullius beneficio eodem loco, in quo prius fuerat, reſurgeret, ſed diverſo plane, nempe ſeſquimilliari, aut eo amplius, à veteri diſtante: de qua re non ineleganter Laylandus.

De his ſup. habes plura.

Olim Granta fuit titulis urbs inclita multis:
Vicini à fluvii nomine nomen habens.
Saxones hanc belli deturbavere procellis.
Sed nova pro veteri non procul inde ſita eſt.

*P. 526. *Quòd ſi poſt Saxonicam cladem urbs ea reparata fuerit, & ad priſtinam (ut vult Londinenſis) celebritatem reſtituta, dicat tandem, cui tam eximium facinus acceptum ferri debebit.

pag. 190. Non tantùm ob numerum ſcholaſticorum celebrem initio fuiſſe academiam Oxonienſem teſtatur Polydorus, loco ſupra adducto pag. 523. ſed & tandem à publica variarum artium profeſſione incepiſſe refert. Hujus unius ſufficiet ad numerum confirmandum authoritas, donec poteris antiquiori ac meliori refellere. nec eum ita vanum eſſe ſcriptorem exiſtimo, ut ex ſe iſta confinxerit, ſed ex alio potius ſcriptore quopiam hauſerit. nec eſt quiſquam veterum, qui in hoc ei adverſatur. Cur igitur ejus fidem hîc ſuſpectam habeas, quem toties pro te, interdum autem ubi veterum veſtigiis per omnia (ſalva tanti viri reverentia) non inſiſtit, adducis?

quod prudens Lond. omiſit.

Non ſum equidem tuæ opinionis, ut exiſtimem, numeroſiſſimam fuiſſe academiam noſtram regnante Henrico 3°, quantavis fuerit tum temporis, hoſpitum ſcholaſticorum migratione Pariſienſi, facta acceſſio: ſed potius Edwardi 3ii ætate. Cujus rei fidem facit, quod per eos dies fuerunt, præter collegia, 140. aut eo amplius ſtudioſorum ædes, quas *aulas* vocamus. Sed nec ea ædium multitudo capiendis ſcholaſticis, qui tum Oxoniæ ſtudebant, ſufficiebat. Itaque ad petitionem

*P. 527. *academiæ, indultum eſt ab eodem rege, ut ſcholaſticis, quoties ædium inopia laborarent, liceret, ſi quas oppidanorum domus ſibi commodas viderent, poſt earundem taxationem occupare, &, excluſis prioribus inquilinis, inhabitare. In ea tempora, creſcente indies magis magiſque ſcholaſticorum multitudine, (fertur enim, academicam turbam ad numerum quindecim millium tunc temporis fuiſſe) varii ac funeſti tumultus inter eoſdem crebro inciderunt: quorum unum Rogerus Ceſtrienſis, de Edwardo 3° ſcribens, A° Domini 1325 contigiſſe refert, "quo tempore" (ut verbis ejus utar) "ſcholares in magiſtros ſurrexerunt, univer-"ſitatis leges mutabant, malefactores ac pacis pertur-"batores fovebant" &c. Alter vero, teſtante hiſtoria regia, fuit magnus & cruentus ille conflictus, qui A° Domini 1350. inter ſcholaſticos & oppidanos fuerat, quum hi, tantæ illorum multitudini & viribus impares ſe eſſe ſentientes, Abyndonenſes & alios complures confœderatos in ſubſidium contra illos vocarunt: atque ita magna ſcholaſticorum ſtrages, inermibus ab armatis per inſidias oppreſſis, facta eſt. Quære in archivis Oxonienſ. academiæ.

Pariſienſium tranſlatio, ne ad noſtram academiam, tanquam ad celebriorem ſcholam, facta videretur, cauſſam eſſe divinare ve*rius quam probare inſtituit Londinenſis, viciniorem ad Galliam ſitum, fortaſſe tamen nec Lutetiis nec Galliæ propinquiorem, ſi ad calculos deveniendum eſſet, demonſtrare poterit. * P. 528.

Gymnaſia publica Gregoriano decreto ſublata fuiſſe non Laylandus ſolum, ſed una Matthæus Pariſius, & Roffenſes annales, quos ipſemet etiam teſtes pro hac re adducis: Matthæus Florilegus & Baleus. pag. 193.

Matthæus Florilegus anno gratiæ 727. ita ſcribit. "Erant enim doctrina & ſcholæ Anglorum, à tempo-"ribus S^ti Auguſtini, per Romanos pontifices interdi-"ctæ, propter aſſiduas hæreſes, quæ in adventu Anglo-"rum in Britannia emerſerant.

De eadem re Baleus item ſub nomine Felicis Burgundionis ſic habet. "Hujus etiam hortatu & ſuade-"la Sigebertus prædictus, earum tum partium rex, "Cantabrigiæ, quæ ejus eo tempore ditionis erat, A°. "Domini 636. gymnaſium inſtituit, juxta formam à "Cantiorum recenti ſynagoga receptam. Antea enim "erant per Gregorium primum tranſlata Britannorum "gymnaſia, ad monaſterium monachorum, ſub Pelagianorum abigendorum fuco, ne noviter plantatæ religioni impedimenta darent, quorum tamen (Britannorum ſcilicet doctorum) vix unus aut alter ex bellis, ut dictum eſt, relinquebatur.

*P. 529. *Idem quoque Baleus ſub nomine Maildulphi pædagogi. "Habebant" (inquit) "in monaſteriis ſolennioribus privatas ſcholas tunc prælati, futuris commodis proſpicientes, dum adhuc non eſſent in Anglorum gente gymnaſia publica, propter ſibi contrarias Britannorum & Scotorum opiniones, quas ipſi "timebant, viſumque illis erat, loricatum hunc ſatellitem, ad Cairbladon, Viſiſaxonum urbem, quæ alio "nomine Durotellus Bladuni nuncupatur, collocare, "ut ipſis Britannis os obſtrueret, qui illam, ut ſibi "viciniorem, ſæpenumero frequentarent. Cœnobium "ergo eorum opere adjutus Maildulphus erexit anno "Chriſti 865. ut ſcholam illic publicam tam Græcæ 685. "quam Latinæ linguæ aperiret, ac artes prælegeret. "quæ ab eo deinceps una cum urbe cognomentum accipiens, **Maidulphesbery**, i. *Maydulphi curia* (nunc verò, ſed corrupte, **Malmesberye**) in rei geſtæ memoriam, diceretur. Hæc Baleus. Hinc apparet prorſus in Anglorum gente non fuiſſe gymnaſia publica, quamdiu illud Gregorii decretum, & aliorum ſequentium Pontificum Rom. ſuſpenſio, invaleſcebat. Invaluit autem uſque ad Aluredi ætatem, cujus beneficio Oxoniam primùm omnium poſt eandem interdictionem reſuſcitatam conſtat. Hæc Roſſus in hunc narrat modum.

dum[1]. "Quæ Oxonienſis academia poſt univerſitatum "ſuſpenſionem veluti Lucifer in aurora prima Anglo"rum Univerſitas in Anglia effulſit. * Et certum eſt, *P. 350. "quod ab Aluredi regis tempore, quo per eum fuerat "Univerſitas iſta fundata, fides catholica per hoc re"gnum ſtetit ſana & inconcuſſa, non obſtante Pagani"ca ex Danmerchia cum Anglicis frequenti commixtio"ne, divina hoc operante clementia, quæ lucem Oxo"niæ ſolarem viz. ſcientiæ ſalutaris nunquam paſſa eſt "enormiter eclypſari.

Londinenſis, Cantabrigiam (quia tum non erat, opinor) minime fuiſſe obnoxiam Pontificiæ interdictioni, contendit, eoque argumento, quod quum eo tempore acerrima fuerit Pelagiani dogmatis oppugnatrix, conſervatam ac ſtabilitam potius quam oppreſſam aut everſam à Pontifice ſit veriſimile. Sed quo tandem modo Pelagianis reſiſtebant? Concionibus? At non facile ad Pontificis aures ob locorum invicem diſtantiam perferri potuerunt. Si ſcriptis: cur non opera ipſa unà cum authorum nominibus in lucem ſunt edita? Id tamen confirmant egregii teſtes Rogerus Bowlus, & commentarii Cantabrigienſes: Niger viz. Codex, & Jo. Lydgatus aliquo modo, ut Londinenſis ex eo colligit.

Oxoniæ antiquitus fuiſſe academiam, quam priſca ætas Belliſitenſem appellabat, eamque longe ante pontificium hoc edictum promulgaretur per bellorum (ut veriſimile eſt) tumultus & civiles diſcordias deletam, & non ante Aluredi tempora reſtitutam fuiſſe, alibi non tam nudis verbis aſſertum, quam non contemnendis teſtimoniis comprobatum eſt. quo major impudentia eſt affirmare, ante *tempus promulgati edicti *P. 531.

---

[1] *Vide Roſſum noſtr. p.* 39.

ſcholam noſtram non fuiſſe, nec Britonum temporibus apud nos ſtetiſſe academiam.

pag.195. *In hiſtoria Roffenſi, Matthæo Pariſio, & Florilego ſcribitur* (inquit Londinenſis) *Epiſcopos Romanos interdixiſſe, non autem ſuſtuliſſe Academias.* Et hoc ideo dicis, ne ipſorum interdictio generalis aut longo tempore duraſſe videretur. Primùm, generalem fuiſſe aperte docent tum ipſa Florilegi tum Balei verba, quæ ſupra recenſuimus. Durationis præterea argumentum eſt, quod Ina, rex Viſiſaxonum, authore eodem Florilego, A° gratiæ 727. *Romæ, conſenſu Gregorii Papæ, domum, quam ſcholam Anglorum* (hodie S^{ti} Thomæ hoſpitalem vocatam) *ſuis impenſis ædificari fecit, ad quam reges, & genus regum, cum epiſcopis, presbyteris, & clericis, in doctrina, & fide catholica erudiendi venirent, ne quid in eccleſia Anglicana ſiniſtrum, aut Catholicæ unitati contrarium, doceretur, & ſic, in fide ſtabili roborati, ad propria remearent.* Hæc Florilegus. Quorſum iſta Inæ proviſio, niſi ad ſupplendas vices ſublatarum academiarum? Huc etiam facit, quod non per unum aliquem Ro. Pontificem, ſed diverſos, doctrina & Scholæ Anglorum interdictæ erant tot continue ſeculis à S^{ti} Auguſtini temporibus, ut nihil de earum ſublatione dubitandum ſit, præſertim quum extra Monachorum cœnobia paſſi non fuerint eaſdem apud Anglos frequentari. Nec brevis quælibet interdictio
*P.532. ſublatio eſt ejus rei, * quæ interdicitur: ſed ea duntaxat, quæ perpetua, & multis continue ſeculis durat. Illa non manet diutius, quam pro offenſa à delinquentibus ſatisfiat: hæc perpetua & irrevocabilis à ſublatione non differt. hanc duplicem interdictionis rationem æquivocatione confundit Londinenſis pag. 196.

pag.200. Videtur hic Deviſienſis, aliquando Cantabrigienſis academiæ fuiſſe alumnus, & proinde magis ex affectu, quam hiſtoriæ fide aut veterum conſenſu, multa ſcripſiſſe, præſertim ubi in aliquid incidat, quod ad gloriam, decus, famam, aut antiquitatem ejus academiæ pertineat. Hunc itaque tametſi, ob exquiſitam Britannicarum hiſtoriarum cognitionem, commendet Baleus, fidem tamen in his præſertim deſideres, quæ præter veterum authoritatem de Penda ſcriptis ſuis prodidit, quem veriſimile non eſt literarum fautorem adeo inſignem fuiſſe & academiam condidiſſe: ut conjicere licebit ex iis, quæ de eo Beda, Malmesburienſis, Matthæus Weſtmonaſterienſis, Ranulphus Ceſtrienſis, & alii ſcribunt.

Oxonienſem hiſtoriam ex Lelandi ſententia Cantabrigienſium philoſophorum à Crekelada ad noſtram academiam tranſlationem approbare, impudentiſſimum eſt figmentum. Lelandi namque verba ſic habent. "Hiſtoria enim rerum memorabilium, quam academia "Iſiaca religioſe ſervat, aperte pronunciat, ſcholas, fa-"ma antiquitus inſignes, à Græcolada fuiſſe Belloſi-"tum tranſlatas". &c. Ubi hîc quæſo *Pendæ, aut *P. 533. Cantabrigienſium philoſophorum mentio? Immo verò hæc potius, quæ ſequuntur, in noſtra reperies hiſtoria. "Fertur inter bellicoſos quondam Trojanos, "quando cum duce ſuo Bruto inſulam tunc Albion, "poſtmodum Britanniam, ac demum dictam Angliam "triumphaliter occuparunt, quoſdam philoſophos ad-"ventantes locum habitationis ſibi congruæ in ipſa in-"ſula elegiſſe, cui & nomen, viz. Grekelade. Hi phi-"loſophi, qui Græci fuerant, uſque in præſentem diem "quaſi ſui veſtigium reliquerunt. A quo quidem lo-"co non longe municipium Oxon̄ noſcitur eſſe ſitum, "quod propter amnium, pratorum, & nemorum amœ-"nitatem, Belloſitum olim antiquitas appellavit", &c.

Si qua igitur fuerat à Græcolada ad Belliſitenſem academiam tranſlatio, ea quidem, hujus hiſtoriæ teſtimonio, Græcorum fuit, non Cantabrigienſium philoſophorum.

Oxonienſium ſemper fuit, Cantabrigienſes, tanquam ſuos, amare, colere, & fovere. Illi igitur, qui à Cardinali Wulſæo non coacti quod ſciam, ſed ultro & ſua ſponte à tenuiori fortuna ad lautiorem vitæ conditionem vocati, ædes Chriſti acceſſerunt, eo Oxonienſi academiæ magis ſunt *obſtricti, quo minori ei ornamento vel uſui eſſe potuerunt. Nam ut erant docti ſane viri, cum his tamen in omni literarum & linguarum peritia conferendos antagoniſtas hîc tum fuiſſe conſtat, & illi repererunt. Fuerunt illi quidem Pacidiani, ex literario veſtro cœtu lectiſſimi, &, ut fama refert, totius academiæ veſtræ flos & decus: at invenerunt hîc quidem æque præſtantes Eſernios, cum illis in literariam arenam nunquam non deſcendere paratiſſimos. Quo minus erant ad collegii, quod Wulſæus parabat, inſtitutionem aut ornamentum neceſſarii Cantabrigienſes: nec tam illi noſtros, quam noſtri illos, ornarunt, à quibus beneficia accepere, non dedere itidem.

*P. 534.

Fuerunt certe Richardus Foxus, Thomas Rotheramus & Gul. Smytheus literarum ac literatorum ſummi fautores: ſed non ita in omni literarum genere præſtantes, ut inde conjicias, eos pontifices factos: ſed hinc maxime, quod aliarum virtutum commendatione regium in ſe favorem promeruerint. Proinde nec Cantabrigia, cujus alumni fuerunt, illos ita ornavit literis, ut propterea dignos effecerit, qui ad Pontificiæ dignitatis apicem proveherentur. Hi fundatores exſtiterunt collegiorum aliquot Oxonienſium. Nos hoc nomine illis plurimum debemus: Cantabrigiæ nihil.

*Nec aliunde obtigit, quòd maxima iſta beneficia, *P. 535. ac ſempiterna memoria digniſſima, Oxoniæ potius quam Cantabrigiæ, in qua, te authore, educati ſunt, collocare libuit, quam quod hîc magis arriderent illis omnia, doctrina, mores, inſtituta, juventutis educatio, pietatis cultus, εὐταξία, ritus, conſuetudines, & externæ ceremoniæ, ipſaque demum Oxoniæ dignitas, nominiſque celebritas, quam apud eos, quos alioqui vel ipſius naturæ impulſu haud dubie prætuliſſent.

Aulæa pretioſa, à Foxo dono data Aulæ Penbrochianæ, non vulgare erat beneficium, etſi privatum, & non ſemper duraturum: publicum eſt, quod in Oxonienſes contulerat, & nunquam intermoriturum. Ex beneficiorum itaque collatione ſatis apparet, utri impenſius faverit academiæ. Idem de aliis duobus judicandum.

Crocus, renaſcentibus primum in Germania bonis literis, Lipſiæ Græca prælegebat, & Camerarii primus in Græcis præceptor fuit, ut ipſe in quadam Græca ante Theocritum præfatione teſtatur. Nec mirum eſt, ſi magnæ eruditionis apud eos *cenſeretur, qui eo tem- *P. 536. pore politiores literas vix deguſtarant. Juvenis qualis fuerit, haud ſcio. Talem autem fuiſſe, qualem Eraſmus & Joachimus Camerarius prædicant non ambigo. Senex factus, omnium pene, quæ didicerat, eſt oblitus: quanquam ne tum quidem, quum maxime ingenio ac eruditione vigeret, judicio quicquam valuit. Aſſerenti itaque illi fidem non adhibebimus.

In Britannia regnante Alfredo (quæ erat ejus æta- pag. 205. tis in literis cæcitas & ignorantia) reperiri vix potuerunt (illique non niſi in monaſteriis) qui in reſuſcitandis bonis literis, pene exſtinctis & ſepultis, quicquam adminiculi præſtare poterant. Ideoque Malmeſburienſis in vita Alfredi ſcribit, *non aliam ob cauſſam* *doctiſſimum virum Grimbaldum ab eodem Alfredo in Angliam eſſe vocatum, niſi ut literaturæ ſtudium, in Anglia ſopitum & pene ſepultum, ſua ſuſcitaret induſtria,* &c. Ubi ergo erant (ſi vere ſcribit Malmesburienſis) literatiſſimi illi Cantabrigienſes doctores, qui Oxonienſem inchoarunt academiam, & ſuis prælectionibus per ipſa initia tantopere ornarunt? Grimbaldum hunc, *P. 537. una cum *Erigena, apud Oxonienſes theologiam, aliaſque diſciplinas, inter initia (utcunque tibi reclamare libeat) docuiſſe, apud multos quidem non contemnendæ authoritatis ſcriptores invenies: at Cantabrigienſes eo apud nos munere tunc temporis perfunctos eſſe, plane commentum eſt.

Jo. Erigenam, antequam in Galliam proficiſceretur, in monaſterio S^{ti} David, in quo monachum induerat, literis à tenera ætate imbutum fuiſſe, credibile eſt.

Scribit Baleus, *illum, dum Anglos Daci crudeles bellis ac rapinis vexarent, & omnia hîc eſſent bellorum tumultibus plena, longam peregrinationem Athenas uſque ſuſcepiſſe, annoſque complures literis Græcis, Chaldaicis, & Arabicis inſudaſſe: omnia illic inviſiſſe philoſophorum loca ac ſtudia, immo & ipſum oraculum Solis, quod Æſculapius ibi olim conſtruxerat: ac, inventis tandem, quæ longo quæſierat labore, in Italiam & Galliam reverſum eſſe, ubi, ob inſignem eruditionem, Carolo Calvo, & poſtea Ludovico Balbo acceptus, Dionyſii Areopagitæ libros de cœleſti hierarchia, Conſtantinopoli miſſos, Latinos fecit, anno Domini* 858: *P. 538. *profectum ilico* * *in Britanniam, in Menevenſi monaſterio, quod Davidis Fanum dicitur, ubi fuerat natus, monachum ſe feciſſe, in ultimis Cambriæ finibus,* c.

De eo ſic etiam ſcriptum reliquit ante illum Hector Boëthius, lib. Scotorum hiſtoriæ 10°. “Cui & plurimum contulit ornatus Jo. Scotus noſtras, ipſi coæ-

"vus, vir divinarum rerum ſcientiſſimus, qui complu"res annos Athenis literis Græcis inſudavit. Unde à "Ludovico, Romanorum imperatore, accitus in Gal"liam, præter alia ſtudiorum monumenta, jubente ipſo "Ludovico Auguſto, hierarchiam Divi Dionyſii fecit "Latinam.

Et paulo inferius. "Profectus aliquanto poſt tem"pore in Britanniam Caroli tertii, Romani principis, "legatus ad Aluredum, Anglorum regem, optimo prin"cipi gratulaturus, quod, poſt partam adverſus Danos "victoriam, pacem cum Scotis ac Francis, jam tum "ſociis & confœderatis populis, coluerit, perſtiterit"que in officio: ob eximiam eruditionem, Anglica no"bilitate vehementer hortante, ex legato Aluredo fa"ctus eſt hoſpes, regiiſque liberis adhibitus præce"ptor." c.

Ex iis, & quæ ab aliis etiam ſcriptoribus de eo referuntur, facile judicare poterit *candidus lector, quam veriſimile ſit, hunc, de quo tantopere gloriatur Londinenſis, Cantabrigienſem, ut ſomniat Nigellus, aliquando fuiſſe. De iſtoc homine varii varia commemorant autores, parumque inter ſe conveniunt. *P. 539.

Scoti, literarum gratia, priuſquam academias habuerunt, non Cantabrigiam ſolùm, ſed & Oxoniam quoque appulerunt. Refert enim Jo. Major, Edwardi primi temporibus duos Franciſcanos adduxiſſe ſecum ex Scotiæ oppidulo, nomine **Duns**, tria circiter milliaria à Beruico diſſito, puerum quendam Oxoniam, qui poſtea à patriæ urbis nomine *Duns* vocabatur. Hujus fama ſcholaſticæ eruditionis ergò, cujus erat peritiſſimus & facile ſubtiliſſimus indagator, apud omnes, ad hunc uſque diem, exteras nationes percrebuit.

Crawfordum & Ridleium adeo contendit Oxonienſes non fuiſſe, ac ſi in eo cardo rei verteretur. Sed qua arte illos Oxonienſium albo eximit, operæ pretium eſt audire. *Nullo* (inquit) *gradu Oxoniæ erant inſigniti: ergo non ſunt dicendi Oxonienſes.* Quaſi nemo dici poſſit Oxonienſis, niſi qui literaria fuerit laurea apud nos donatus. *P. 540. *Cur igitur in Cantabrigienſium ſint numero Eraſ. Roterodamus, Jo. Major Scotus, Illuſtris Do. N. Bacon ſummus totius Angliæ Cancellarius, Rich. Taverner, Jo. Drum, & alii nonnulli, qui in academia Cantabrigienſi nullos honorarios titulos ſunt conſequuti? Denique, cur H. Sumnerus, Guil. Bettes, & Jo. Akers, qui apud Cantabrigienſes bacchalaurei, apud Oxonienſes facti ſunt artium magiſtri? Contra, cur D. Rich. Coxum, Elienſem epiſcopum, (qui non ſolum magiſter artium, juvenis adhuc, apud nos creatus eſt, ſed & eccleſiæ Chriſti Decanus, ac ſummus demum academiæ noſtræ Cancellarius factus) cur item Gualt. Haddonum, collegii non ita pridem apud nos Magdalenenſis præſidem, Oxonienſes aliquando fuiſſe neges, certe non video, ni putes forſan, in eum minus recte Oxonienſis nomen quadrare poſſe, qui prius Cantabrigiæ ſtuduerat. Sin autem Oxonienſis ſit dicendus, qui moderator aut ſocius perpetuus fuerit alicujus apud nos collegii (quod nemo ſanæ mentis, opinor, negaverit) Crayfordum & Ridleium cur non perinde noſtros ac veſtros fuiſſe exiſtimem, quum non modo in ſodali- *P. 541. *tium collegii Univerſitatis Oxon̄ utrumque olim aſcriptum, ſed & Crayfordum Magiſtrum ejuſdem Collegii conſtitutum, & in ea adminiſtratione fuiſſe defunctum, ex ejuſdem collegii monumentis evidentiſſime appareat? Horum neuter, credo, præ pudore ſe Londinenſem, quod Caius, potius quam Oxonienſem, dici maluiſſet. Vere utique Oxonienſes erant, quod nos didicimus: Lumina & ornamenta fuiſſe non tam noſtræ academiæ, quam veſtræ dicimus.

Jo. Erigena ſi Bedam diſcipulus audiviſſet, nunquam potuiſſet ad Aluredi tempora ætatem prorogare. Quod oculatiſſimum Baleum non latuit, in hunc modum ſcribentem. "Videbit vigilans Argus, non ſatis congrue-"re, quod legentem Bedam audiverit, & hucuſque vi-"xerit, niſi centum & ſeptuaginta annos ſaltem illi "conceſſerint.

Jo. Erigenam Oxoniæ docuiſſe ſcribit Baleus, non ſine veterum authoritate. "Hoc viro" (inquit) "exi-"mio, tanquam geniali quodam ſydere, adornavit Al-"phredus academiam ſuam, Oxoniæ inchoatam. Erat "enim ille primus, qui publice illic *bonas artes pro-"fitebatur". Huc transfer quæ de Erigena in vita Neoti ſcribit Baleus. *P. 542.

Tu ſi collapſæ ac deſolatæ academiæ tuæ reparationis gloriam uni Bedæ, eidemque monacho & pauperi, tribuis, cur non multo magis hoc idem initio apud nos à pluribus, eiſdemque doctiſſimis viris, jubente Alfredo, ſumptuſque ſuppeditante, citra operam veſtram factitatum eſſe credis? Nam ſi vera ſunt, quæ narrat tuus Chronicorum D. Swithuni author, afflictæ res veſtræ, incenſa à Danis, ac funditus pene deleta, Alphredi tempore Cantabrigia, vos, quod ad literarum profeſſionem attinet, nobis inutiles effecere. Ideoque, doctos viros Alfredus è monaſteriis ſæpius ad ſe vocaſſe legitur: è Cantabrigienſi gymnaſio nunquam. Teſtis hujus rei ſit Malmesburienſis, de Weſtſaxonum imperitia in hunc ſcribens modum: "Præterea, quia nul-"lus in ſuo regno literarum erat peritus, evocavit è "Mercia Wicciorum epiſcopum Werefrithum, qui, "juſſu regis, Dialogorum Gregorii libros in Anglicum "ſermonem convertit," c.

Idem alibi eadem etiam de re ſcribens, non obſtante ea literarum infantia, in Alfredi regno & Auſtrinis partibus ad Thameſim uſque, in reliqua tamen Anglia do-
*P. 543. *ctos fuiſſe ſignificavit, ibidemque Grimbaldum ab Alfredo accerſitum ſic commemorat. "Cauſa evocatio-"nis Grimbaldi fuit, ut literaturæ ſtudium, in Anglia "ſopitum & pene ſepultum, ſua ſuſcitaret induſtria". c. Nec temere ab eo inſerta eſt particula (*pene*) quò intelligeremus, doctos aliquot etiam per ea tempora, licet non adeo multos, in Anglia comparuiſſe. Quos ſi tu Cantabrigienſes fuiſſe contendas, cur (obſecro) apud exteros quærebat Alfredus, quod in Anglia Cantabrigiæ, non ita procul à ſe diſſitæ, obtinere potuerat?

Supererant ergo tum temporis in omni literarum genere præſtantes viri, iique omnes fere ex Angliæ & Walliæ ditionibus oriundi, quos ille tacite hoc loco excepit, quorumque pars magna, Alfredi & liberorum ejus erudiendorum gratia, in regia verſabantur, Neotus, Adulphius, Plegmundus, Aſſer, Jo. Erigena, Ethelſtanus, Werwulphus, Dunwolphus, Werferthus, vel, ut habet Malmesburienſis, Werefrithus, c. Unde Baleus, ſub nomine Werfridi, ex Capgravo & Laylando hæc ſcribit. "quum feliciſſimus princeps Alfredus Acade-"miam ad Iſidis vadum inſtituiſſet, excellentis doctri-"næ viros in ſuo palatio nutriebat, qui non modo li-"teras illic profiterentur, verum etiam interpretationi "Latinorum authorum ſedulo incumberent. Inter hos
P. 544. " in aulam vocatus Werfridus, tanquam anteſignanus "prænituit.

pag. 215. Quam multa hîc vana ac commentitia veræ hiſtoriæ Londinenſis admiſceat de Cantabrigienſibus, Lupo & Germano aſſociatis, candidus lector facile cognoſcet, ſi quæ Beda eccleſiaſticæ Anglorum hiſtoriæ lib. primo mo cap. 17°, Jac. Philippus Bergomas lib. 9. cap. 61, Platina in Cæleſtino 1°, & Hilario, Ranulphus Ceſtrenſis lib. 5°. cap. 20°, & Martinus Polonus in ſupputationibus ſcribunt, perlegere non gravabitur.

Matthæus Florilegus A° gratiæ 896. ejuſdem etiam hiſtoriæ meminit: ſed in quibuſdam ejuſdem authoris exemplaribus pro **Cantebrigge**, **Gantebrigge**, & in aliis quoque **Quantebrigge**, legitur. In libro autem collegii animarum quidam, locum, ut videtur, emendaturus, pro eodem vocabulo ſubſtituit *Glouceſtriam*, ſed quam recte, viderint alii.

Danos Anglis maximam intuliſſe cladem certum eſſe mihi perſuadeo. Monaſteria tamen non ita direpta erant & deleta, quin bene multa remanſerint ſalva & intacta: & quæ Danicus evertit furor, ſalvis fundis ac prædiis non adeo longo poſt tempore ſunt reparata. Matth. Florilegus Anno * gratiæ 870. deſtructa à Danis monaſteria recenſet, hæc viz. “monaſterium Lindisfernenſe monachorum, in quo tunc ſedes erat cathedralis; cœnobium Tynemuenſe ſanctimonialium; Girſenſe ſive Girvicenſe, & Wiremithenſe, in quibus Beda presbiter legitur educatus; Streneſhalenſe ſanctimonialium, quod beatiſſima Hilda abbatiſſa fundavit, & multas in eo virgines congregavit; Crulandienſe, Thorneienſe, Rameſeienſe, Hamedenſe, ſive Petroburgenſe, & Elienſe” c. Hæc ſolùm enumerat Florilegus, quæ brevi poſt tempore reſtituta, ad generalem uſque monaſteriorum ſuppreſſionem ſub Henrico 8° durarunt. Sed demus, omnia fuiſſe deleta funditus, ſequiturne propterea & doctos omnes, qui in ipſis erant, una interiiſſe?

*P. 545.

A quibuſdam hiſtoricis, qui, quod longo poſt tempore vixerint, Danicos impetus conjectura magis quam certa cognitione deprehenderunt, pleraque ſunt hyperbolis, ad rei indignitatem augendam confictis, expreſſa, quibus, inter cetera, poſt deleta funditus monaſteria, doctis quoque exhauſtam tum temporis Angliam, ad miram doctorum hominum paucitatem monſtrandam, referunt. Nam aliquos ſuperfuiſſe abunde multis ſuper declaravimus. Quod ſi in his per omnia urgendum cenſeas, vide, ne te tuo jugules gladio. Nam quî (obſecro) potuerunt Cantabrigienſes tui ad nos doctos viros, quos, te judice, non habebant, tranſmittere?

*P. 546. * Omnia cœnobia à Danis everſa non legimus. Imo conſtat, Alfredum ab uno Menevienſi monaſterio duos inſigniter doctos ad ſe vocaſſe, Jo. viz. Erigenam, ut ex Ranulpho Ceſtrienſi retulimus, & Aſſerum, ſeu, ut Malmesburienſis vocat, Aſſerionem: præterea & Neotum Glaſcouienſe cœnobium educavit, ut de ceteris taceam monaſteriis, quæ à Danica barbarie tuta utcunque, inter quæ Horniggeſſeyenſe, ut conjicio ex Florilego, uſque ad Alfredi tempora permanſere.

Banachorenſis monaſterii cur hîc mentionem facias, haudquaquam ſcio. Nam id longo ante Alfredi tempora ab Ethilfrido, ſeu Edilfrido, Northumbrorum rege, inſtigatione Ethelberti, vel, ut Beda ſcribit, Edilberthi, Cantiorum Reguli, occiſis & fugatis monachis, deletum eſſe conſtat, quod Auguſtino, à Gregorio, pontifice Romano, ad fidem Chriſtianam Anglis annunciandam miſſo, ſeſe, ut author eſt Galfredus Monumethenſis, ſubmittere, eique in ſacro adeſſe miniſterio, recuſarent.

Quam præceps ſis & temerarius, quamque à probatis hiſtoricis in eo diſſentias, quod Banachorienſes monachos indoctos fuiſſe, uno Gilda excepto, exiſtimas, tam ex Galfredo & Jo. Capgravio, quam ex Beda, addiſcere poteris. Abbatem eorum Dinoothum, liberalium ſcientiarum non vulgariter peritum, commendat ille, alioſque permultos, ut Congel*lum, Elchutum, Nennium, Pelagium, Melkinum, qui, ut author eſt Jo. Capgravius in Sanctorum catalogo, illius olim celeberrimi collegii præſides primarii, mirandum in modum ſacrarum literarum ſtudia aſſidue provehere non deſtiterunt. Beda vero, quem pro te male citas, his aperte verbis tibi contradicit. "Venerunt (ut perhibent) ſeptem Britonum epiſcopi, & plures viri doctiſſimi, maxime de nobiliſſimo eorum monaſterio, quod vocatur lingua Anglorum **Bancornaburg**, cui tempore illo Dinooth abbas præfuiſſe narratur. *P. 547. ad ſynodum viz. ab Auguſtino congregatam.

Majorem literarum cultum in illis viguiſſe conſtat monaſteriis, in quibus præmia erant literarum profeſſoribus liberalius propoſita, quod in magnificentioribus ac locupletioribus fieri conſueviſſe quis dubitat? Ideoque, cum Laylando & Baleo, in illis ſcholas & quaſi privatas quaſdam academias fuiſſe dico, quas ſi Danicæ procellæ aliquandiu interrumpebant, non niſi temporaria tamen fuit ea interruptio, qualiſque, pace reddita, non ita multum obeſſe potuerat.

Hiſtorica veritas oſtendet, monaſteria aliquot ante Danorum adventum magna fuiſſe. Nam de Fano Albani, uno ex iis, quæ tu enumeras, ita ſcribit Florilegus A° gratiæ [1] 894. "Offa, congregato apud Verolamium epiſcoporum & optimatum ſuorum *conſilio, unanimi omnium conſenſu & voluntate, Beato Albano amplas contulit terras & poſſeſſiones innumeras, quas multiplici libertatum privilegio inſigni- *P. 548.

---

[1] L. 794.

“vit”. In chronicis quoque ejuſdem monaſterii ſcribitur, quod Baſilicam pulcherrimi operis idem Offa ibidem ædificavit. Falleris itaque, qui, tam tenues cenſus Alfredi ætate monaſteria habuiſſe, credis.

Utcunque tibi Malmesburienſem interpretari libet, multis poſſeſſionibus ac divitiis Alfredum ſua ditaſſe monaſteria fide digniſſimorum teſtimoniis conſtat. De iis enim ita ſcribit Rogerus Hovedenus. “Inter innumera bona, quæ rex Elfredus geſſit, duo nobiliſſima conſtruxit monaſteria; unum monachorum in loco, qui dicitur **Ethelinge**, id eſt, *nobilium inſula*, ubi diverſi generis adunatis monachis, primitus Johannem presbyterum & monachum, genere [1] Ealdſaxonum, abbatem conſtituit. Aliud quoque monaſterium juxta orientalem portam **Shaftesbrig** habitationi Sanctimonialium nobile conſtruxit, in quo propriam filiam Ethelgeoſam, devotam Deo virginem, abbatiſſam conſtituit. Quæ duo monaſteria terrarum poſſeſſionibus omnibuſque divitiis locupletavit.

Elredus etiam, Rhivallenſis abbas, in vita Alfredi hæc habet. “Duo nobiliſſima monaſteria, unum monachis in loco quod dicitur **Ethelinge**, alterum feminis in civitate quæ **Sheftbrige** dicitur, multis ſumptibus condidit, multis ditavit poſſeſſionibus, multis donariis adornavit. &c.

* P. 549. * His etiam Polydorus lib. 5. Angl. hiſt. ſuccinit.

Poſtremo doctis alendis antiquitus ſuffeciſſe monachorum opes & prædia, argumento eſt, præter cetera, vel unum illud Pharenſe, ſive Streneſhallenſe, cœnobium, à pientiſſima muliere Hilda conditum, quod, ob doctorum, qui in eo alebantur, multitudinem, facile celeberrimum. In hoc enim tam clara enituerunt virtutum, ac literarum lumina, ut totam late Britanniam ſuo fulgore illuſtrarint. Quippe alumnos habuit Boſam, Aetlam, Jo. Tatfridum, Wilfridum, Boſillum, Oſtophorum, & alios. Denique ex hoc eodem quinque prodiiſſe epiſcopos, quorum etiam nomina recenſet, Beda ſcribit lib. 4°. Angl. hiſt. cap. 23.

---

[1] *Potius, ut in Codd. impreſſis,* Ealdſaxonem.

Poteram hîc, ſi liberet, uni Malmesburienſi ſummæ fidei & authoritatis ſcriptorum teſtimonia, quæ recenſui, opponere: ſed quando aliter hic nodus haud incommode diſſolvi poſſit, ſtet ſua per me probato ſcriptori inviolata authoritas. Nam qui æquior eſt animi, cœnobiorum magnitudinem aut opulentiam ex ſola ædificiorum magnificentia & pulchritudine neutiquam æſtimabit. Ideoque fortaſſe prudentiſſimus princeps, eadem locupletiora potius quam magnificentiora efficere ſtudens, magiſque de parandis poſſeſſionibus quam de ædificiorum apparatu ſollicitus, quod in ſtructuræ luxum conſumere potuerat in coëmendis poſſeſſionibus impendere maluit, quæ perpetua ipſis eſſent ſuſtentacula futura. Pag. 220.

*Ex te, ſi recte memini, regnante Alfredo Cantabrigienſem academiam diremptam, ac Danica violentia miſere concuſſam incenſamque fuiſſe, didici. Quod ſi verum ſit, quos mihi ſuperfuiſſe literatos narras cum Erigena & Aſſero, monaſticæ religionis profeſſoribus, conferendos? Cur academiam appellas, quæ, veſtris etiam atteſtantibus ſcriptoribus, fugatis aut interfectis ſtudioſis, ne faciem quidem academiæ habebat? Cur noſtrî inſtitutricem tum Alfredi patris tempore facis, quæ ipſa Edwardi filii ætate reparatore indigebat? Pag. 221. *P. 550.

De Bedæ in Wyrmuthenſi cœnobio ſchola ita, libro de regibus 1°, ſcribit Malmesburienſis: "Pote-

"ritne ulla excuſatione hîc attenuari pudor, ut nêc in "eo monaſterio, ubi vivente illo totius literaturæ gy- "mnaſium exultabat, potuerit inveniri homo, qui me- "moriam illius firmaret, niſi exili & miſerabili ſtylo?

Florilegus Anno 872. hæc habet: "Legatos præ- "terea ad Gallias direxit, & inde S^tum Grimbaldum "ſacerdotem & monachum, ac virum in eccleſiaſticis "diſciplinis eruditum, nec non & Johannem presby- "terum ac monachum, bonis moribus adornatum, ex "ultimis etiam Wallorum finibus, de monaſterio etiam "S^ti David, ejus aſſenſu, ad ſuum accivit conſortium, "&c. Florilego etiam præter Baleum aſtipulatur Ranulphus quoque Ceſtrienſis, lib. 6. ut in Aſſertione pag. 415.

pag. 227. *P. 551. *Errandi anſam captat Londinenſis ex Florilego A°. 883. qui ſcribit, *eo anno in Angliam veniſſe Jo. Scotum, perſpicacis ingenii virum, & facundiæ ſingularis*: quaſi alium Joannem quam Scotum ex Menevienſi monaſterio prius vocaſſet, & hunc non ante ſuum è Gallia reditum (de quo hoc loco) ad ſe acciviſſet. Rei autem veritas ſic habet. Jo. Eriginam primum è monaſterio S^ti Davidis, anno, ut antea ex Florilegi authoritate dictum eſt, 872. circa Oxonienſis academiæ & Alfredi principatus initium, ad ſe vocavit, quo tempore res Anglicæ pacatiſſimæ erant, & Alfredus tantùm de literis cogitabat, ut ex eodem Florilegi loco apertiſſime liquet. Et ideo ante ſuam in Galliam profectionem ſeu fugam & eruditiſſimum fuiſſe, & ab Alfredo literarum commendatione accitum, non dubito. Hic idem itaque Jo. Scotus, Danis in Anglia ſævientibus, quum Alfredi res paulo eſſent turbulentiores, Gallico ad tempus uſus eſt ſeceſſu, donec, rebus domi pacatis, ad priſtinum munus ab Alfredo è Gallia eſſet revocatus,

tus, quod factum eſt, ut Florilegus ſcribit, A° 883. Atque hoc pacto duo hæc Florilegi loca, quæ ſpecie tantum pugnare videntur, commode poſſunt conciliari.

*Quantum firmitatis habeant argumenta, quæ eò adducit Londinenſis, ut probet, Eriginam non docuiſſe Oxonii, tu hîc mecum expende. Ea ſunt hujuſmodi. *P. 552.

Malmesburiæ docuit, & à diſcipulis ſuis graphiis ſeu pugionibus interemptus eſt. ergo Oxoniæ docere non potuit. Aliud. pag. 227.

Hector Boëthus Scotus in ſua hiſtoria ſcribit, eum Melduni docuiſſe. ergo nunquam docuit Oxoniæ. Rurſus. pag. 228.

Nec apud Aſſerum, diligentiſſimum rerum ab Alphredo geſtarum ſcriptorem, nec apud Saxonicas hiſtorias, ut nec apud aliquem vetuſtum authorem, eum Oxoniæ literas profeſſum eſſe reperio. ergo in ea academia nunquam prælegit. pag. 229. 231.

Nam ſi ei ſic ratiocinari licebit, quid de his cenſes?

Hæc aut illa non ſcribit Malmesburienſis. ergo nihil tale geſtum eſt.

Apud Hovedenum non legitur. ergo merum eſt commentum. Rurſus.

Nec Aſſer, nec Hovedenus, nec Malmesb. nec Huntingdonenſis ſcribunt, Jo. Scotum Alfredi liberis præceptorem eſſe adhibitum. ergo vani ſunt qui prodidere.

Apud Aſſerum, diligentiſſimum ſcriptorem rerum ab Alfredo geſtarum, non habetur. ergo nihil tale fuerat. Nam apud Aſſerum non ha*betur, novum monaſterium Wyntoniæ ab Alfredo fuiſſe exſtructum: quum Malmeſburienſis, Hovedenus & alii complures optimæ fidei ſcriptores, cum veteres tum recentiores, hoc tradant. *P. 553.

Adde etiam, quod Huntingdonenſis multa ſcribit de Alfredo, quorum Aſſer nuſquam meminit: eadem ipſa tamen, propter ſcribentis authoritatem, magnam apud omnes fidem obtinuerunt.

pag.231. Aſſer, de Alfredo ſcribens, hæc habet. “Inter cetera bona, quibus aſſidue & maxime ſtudebat, duo monaſteria conſtrui imperavit: unum monachorum in loco, qui dicitur **Athelinge**, in quo conſtituit Joannem abbatem, religioſum virum de genere antiquorum Saxonum”. &c. Hunc Joannem Aſſer nuſquam *Scotum* appellat.

Malmesb. Aſſerum indubie ſecutus eſt, qui hac de re in vita Alfredi hæc prodidit.

“Monaſteria, ubi oportunum videbatur, conſtruxit: unum in Athelingia, ubi eum latuiſſe ſuperior relatio aſſeruit, ibique abbatem Joannem conſtituit, ex antiqua Saxonia oriundum”; c. Vides, & hunc *Scoti* cognomen minime adjeciſſe.

Sed proximo poſt capite, quum de ipſo loquitur, ita ſcribit: “Hoc tempore creditur fuiſſe Jo. Scotus, vir perſpicacis ingenii & multæ facundiæ, qui dudum, concrepantibus undique bellorum fragoribus, in Franciam ad Carolum *transierat”, c. Certe ſi his duobus in locis de uno eodemque homine loqui Malmeſburienſem putas, judicium requiro. *P.554.

Sed hîc obiter notandum, ubi Malmesb. habet, *qui dudum, concrepantibus undique* c. Hovedenum habere, *qui dudum, relicta patria, ad Carolum Calvum tranſierat.* Unde colligas, illius natale ſolum Walliam fuiſſe, ut & Baleus refert (quæ miſere tum temporis, quemadmodum & Anglia tota, Danicis concutiebatur procellis) non Hiberniam, ut tu, neſcio qua ductus conjectura, ſomnias.

Huc etiam facit, quod de eodem ſcribit Matth. Florilegus Anno gratiæ 883°.

Quod ad Ingulphum ſpectat, ubi eandem recenſet hiſtoriam, Scoti nomen reticetur.

Polydorus Anglicæ hiſt. lib. 5° ſic ſcribit. "Fuit is "annus ſalutis noſtræ circiter 792, quum duos ferunt "monachos ex Hybernia, ſive ex Scotia, ut quibuſdam "placet, in Galliam delatos, ſe ſapientiam venalem habere, magna voce teſtantes, mercedis loco cibaria & "veſtiaria duntaxat petiiſſe: & iſtorum alterum, qui "Clemens nominabatur, à Carolo Lutetiæ retentum, "eique ex omni ordine civitatis traditos juvenes in "diſciplinam". hucuſque Polyd. Pag.233.

Falleris, profecto falleris, quantumvis boni antiquarii nomine te vendites, ſi ex hoc loco colligas, Jo. Scotum Erigenam unum ex duobus illis fuiſſe, aut id ſenſiſſe Polydorum, aut eos ſaltem, quos ipſe ſecutus eſt. Nam Carolo Calvo, * non autem magno illi (qui Lutetiæ & Ticini academias primitus inſtituit) familiaris erat Scotus, utpote vir altero poſt eum ſeculo natus. Et tametſi idem Polydorus paulo poſt Jo. Scoti mentionem faciat, non is tamen Erigena fuit, ſed Mailroſius, Alcwini Claudiique Clementis ſocius, ac Bedæ olim diſcipulus, dum Wermuthæ (ut ſcribit Baleus) profiteretur. Unde idem Baleus in Claudio Clemente: "Hic Claudius ille erat, qui Pariſiis, inter mer"catores Anglos, cum Joanne Scoto, Mailroſio dicto, "ſapientiam habere ſe venalem dicebat, nihilque pe"tere mercedis loco, præter victum & veſtes". &c. Duos iſtos Scotos turpiter confundit Londinenſis, præcipue vero pag. 208. 209. ubi multa Erigenæ tribuit, quæ nulli poſſunt alii quam Jo. Scoto Mailroſio convenire.

*P. 555.

Jo. Erigena non ideo dictus eſt Scotus, quod Scotia ei natale ſolum contigerit: ſed quod familiæ ſuæ forſan id nomen fuerit. (Hodie namque in Septentrionali Anglia familiarum id uſitatum eſſe cognomentum ſcimus.) Cui, epitheti loco, dictio *Erigena*, à Græco ἠειγενὴς *mane genitus*, adjecta eſt, quod literarum ſplendore ceteris omnibus, ceu rutilans aurora matutino ſolis jubare, præfulgeret.

Alfredum non ante, quam, Dacis regno penitus ex-
*P. 556. pulſis, ſumma jam pace frueretur, pietatis * operibus incubuiſſe, aut ſtudiis vacaſſe, minus recte judicas. Nam tametſi ſcribat Polyd. omnia illi ab initio principatus difficillima fuiſſe, non tamen id vult, quod tu ex eo inferre videris, nempe illum ita bellicis negotiis per ea tempora eſſe implicitum, ut his ſtudiis animum adjungere non poſſet: ſed id innuit potius, ſtatim, poſtquam principatui inauguratus eſſet, nempe intra menſis ſpatium, hæc illi contigiſſe, nec intra annum deſiiſſe. Nam apud Aſſerum legimus, "vixdum men-
"ſe regni ſui expleto, contra Dacos apud Wyltonam
"pagum prœlium commiſit, quo anno" (inquit) "Sa-
"xones & Angli maxima ex parte octo contra Paganos
"prœliis populariter ſunt attriti". Hæc ille. Poſt primum autem regni ſui annum, datum illi fuit à bellis reſpirandi tempus. Idem etenim Aſſer ſcriptum reliquit, Occidentales Saxones cum eiſdem Paganis eodem anno pacem pepigiſſe, ea conditione, ut ab eis diſcederent, quod & impleverunt. Dein factis induciis, non ante quartum regni ſui annum cum illis (ut ex eodem Aſſero & Huntedunenſi conſtat) bellum geſſit, quo tempore navali pugna eos adortus eſt. Sed renovatæ ſunt paulo poſt induciæ, quas non niſi pauco admodum tempore, nempe non niſi ad ſextum princi-

patus ſui annum, perfida gens ſervavit. Poſt autem ſummis rerum anguſtiis premebatur. Hinc eſt, quod ſcribit Hovedenus Anno 877. "Elifredus rex his die-"bus magnas ſuſtinuit tribulationes, & inquietam vi-"tam ducebat". *Porro ſub principatus ſui initium *P. 557. pietatis ſtudiis vacaſſe Alfredum, locupletiſſimus, præter ceteros, teſtis eſt Matth. Florilegus, qui Anno gratiæ 872. (fuitque idem regni Alfredi ſecundus) ad hunc ſcribit modum.

"Hic" (de Werfrido Wigornienſi epiſcopo loquitur) "ad petitionem regis Alfredi, libros dialogorum "Beati Papæ Gregorii in linguam Saxonicam tranſtu-"lit eleganter. Eundem poſtea epiſcopum rex Alfre-"dus, & Plegmundum Cantuarienſem archiepiſco-"pum, Ethelſtanum Herefordienſem, & Werebertum "Legeceſtrenſem antiſtites, viros optime literatos, ad "ſe vocans, multis eos donariis honoravit, ut eum in "diſcenda literarum ſcientia adjuvarent. Legatos præ-"terea ad Gallias direxit, & inde Sanctum Grimbal-"dum ſacerdotem & monachum, ac virum in diſcipli-"nis eccleſiaſticis eruditum, nec non & Jo. presbite-"rum & monachum, bonis moribus adornatum, ex ul-"timis etiam Wallorum finibus, de monaſterio Sancti "David, ejus aſſenſu, ad ſuum accivit conſortium, ut, "horum omnium ſapientia & doctrina, regis deſide-"rium creſceret, qui & in brevi ita profecit, ut libro-"rum omnium perfectam haberet notitiam". Hucuſque Florilegus.

Hinc intelligere poteris, Alfredum ſtudia & pia opera ad finem uſque ſui principatus non rejeciſſe, quod tu facere videris: ſed, paulo poſt principatus initium, bellicis negotiis minus quam antea impeditum, non alia de re magis, quam de literis & pietatis ſtudiis, cogitaſſe.

*P. 558. *Non recte, mea ſententia, accuſationem inſtituis tuam in univerſum monachorum ordinem, quaſi omnes monachi tales eſſent, quales tu, tuo indulgens ſtomacho, eos eſſe prædicas: & non in omni potius ætate ex eo fuiſſent ordine viri undecunque doctiſſimi, ſacrarum pariter ac profanarum literarum callentiſſimi, ut ex Hieronimi, Euſebii, Nicephori, Tritemii, Geſneri, Balei, & aliorum, lucubrationibus apertiſſime liquet.

Non Cantabrigienſium odio (ut tu falſo objicis) ſed veritatis amore, monachis quæ ſua ſunt tribuit. Neque, ob academiarum excellentiam, quas nullis non laudibus ornas, & recte quidem, ſi modo ullæ tum temporis in Anglia fuiſſent, ei committendum erat, ut potius, quæ ad illarum gloriam facerent, aſſereret, quam quæ ſunt hiſtoricæ veritati conſentanea.

Quorſum hîc equum in planitiem provocas? Academias literarum matres libenter agnoſcit, ſed ita tamen, ut nihilominus aſſerere non dubitet, doctiſſimos eo tempore in Anglia fuiſſe, quum nullæ adhuc academiæ eſſent. Quod ſi ei non credis, audi quæſo quæ ſcribit Jo. Major lib. 2. cap. 13. hiſt. Scot. de doctis quibuſdam monachis, natione Scotis. "Prima fronte" (inquit) "mirandum eſt, quomodo in orbis angulo, "ante univerſitatem omnem, viri tanta ſcientia pollerent. Sed, omnibus æqua lance trutinatis, ſtupendum minime eſt. Nam plerique qui Britanniæ fines "nunquam egreſſi erant, ut Bedas ait, Græce Latineque ad perfectum locuti ſunt". c. His verbis convincit errorem tuum de monachorum inſcitia: atque excellentem doctrinam à ſolis academicis non eſſe pro-
*P. 559. fectam, contra te demonſtrat. *Ut veſtium formæ, ita & hominum ſtudia, tempore mutantur. Fuit ſeculum,

in quo ſcholaſtica doctrina primas tenebat, majorque intelligentiæ quam eloquentiæ ratio habebatur. Alfredi ſeculo non ut nos eloquendi viribus, ſed abſoluta quadam ſcientiarum ac bonarum artium cognitione, doctrinam metiebantur. Et quamvis politior multo ſit hæc noſtra ætas quam illa fuerit, vereor tamen, ut cum ea poſſit multiplici artium ac ſcientiarum peritia comparari. Ita, quod diminutum eſt verborum apparatu, cognitione rerum abunde penſatum eſt. Vitium itaque illud, ſi modo vitium ſit dicendum, commune erat ejus ætatis, non monachorum proprium. Nec Cantabrigienſes (opinor) ſi eo tempore exſtitiſſent, ab hac barbariei labe ac corruptela, quæ totam late Europam poſſederat, immunes evaſiſſent: maxime quum apud eos intra paucos hoſce annos adeo meliorum literarum ſtudia refrixerint. Cujus rei fidem facit Eraſ. in epiſtola ad Henricum Bovillum ita ſcribens. "Ante annos ferme triginta nihil tradebatur in ſchola "Cantabrigienſi præter Alexandrum, & *parva logicalia* "ut vocant, & *vetera Ariſtotelis dictata*, *Scoticaſque quæ*"*ſtiones*", c. En veſtra ante paucos annos ſtudia, etiam tum, quum in Italia, & aliis quibuſdam orbis nationibus, linguæ ac bonæ literæ maxime florerent. Et tu, in illa communi eloquentiæ & melioris literaturæ πανολεθρίᾳ, ſolos monachos, propter Latinæ linguæ & eloquentiæ imperitiam, taxandos cenſes, quaſi ipſorum vitio id mali accidiſſet?

*Tres noſtra memoria fuerunt in eccleſia Anglicana precandi ritus: Sariſburienſis, Eboracenſis, & Banochorenſis; quorum hic quum à paucioribus admitteretur, pro minus probato habebatur. Itaque *Banochorizare* dicebatur, qui à legitimo precandi ritu aberrans, Banochorenſem orandi in templis conſuetudi- * P. 560.

nem imprudens ſequeretur. Poſtea vero generaliter hoc diverbio notabantur, qui à præſcripta orandi forma quocunque modo deviarunt, etiamſi ſecundum Banochorenſem ritum horarias ſuas preces non dicerent. Male ergo ad monaſterium refers, quod de urbe, quæ hodie epiſcopalis ſedes eſt, dicebatur.

Si, quod tu in epiſtola ad Oratorem pag. 14. ex Nigro Codice refers, Cantabrigia cœperit Anno Mundi 4321. hoc eſt, ante Chriſtum natum 878. regnante eo tempore Gurguntio, nec Anaximander (quem, referente ex Apollodori chronicis Diogene Laërtio, ſecundo anno 58^æ^ Olympiadis egiſſe ætatis 64um annum, ac paulo poſt obiiſſe diem, legimus, hoc eſt, Anno Mundi, ut in chron. ſcribit Euſebius, 4650, ante natum Chriſtum 549,) nec Anaxagoras (quem ex eodem Laërtio floruiſſe didicimus Olympiade ſeptuageſima, hoc eſt, Anno Mundi 4720, & ante natum Chriſtum 479,) potuerunt ulla ratione Gurguntii temporibus Cantabrigiæ prælegere, quum longo poſt tempore vixerint. Sin autem veriorem exiſtimes ſupputationem eam, quæ cœpiſſe Cantabrigiam oſtendit Anno Mundi 3588, quod circa ea tempora fuerit Gurguntius, nam ſic ais pag. 15^a^, annon reclamant tempora, eoque magis?

*P. 561. *Cantabrigienſes non ante regnum Henrici tertii proprias ullas ædes aut ſcholas habuerunt. Cauſſa eſt: Daci circa annum Domini 1010, regnante Ethelfredo, ferro & igne omnia apud eos vaſtarunt & abſumpſerunt, cives, ſcholaſticos, ſcholas, civium ædes, bibliothecas, libros, &c. Alfredi filius Edwardus ſenior hæc omnia reparavit. Quis poſtea evertit? Nam Croylandienſes jacentia ſtudia reſuſcitarunt. Dicam quod res eſt. Edwardus Senior Sigebertinam ſcholam reparavit: Cantabrigienſem academiam Croylandienſium monachorum opera inchoavit. A-

Academiam noſtram à collegiis incepiſſe, hodiernam ſecutus appellandi conſuetudinem, dixi: non ignarus tamen quæ hodie collegia vocantur Mertonenſe, Oriellenſe, Exonienſe, & Univerſitatis, antiquitus, & in ipſa prima illorum erectione, aularum Mertonenſis, regiæ, Stapeltonenſis, & Univerſitatis appellationem ſubiiſſe: mutatis viz. pro temporum diverſitate, nominibus. Sed ut tibi dem, à ſolo collegio ſive aula Univerſitatis gymnaſium noſtrum incepiſſe: num inde colligis, non adeo antiquam eſſe academiam, quòd collegii nomen non niſi diu poſt Alfredi ætatem in uſu fuerat? Sed iſtuc inventum tibi plane non proderit. Nam aulam dixi non collegium primitus eſſe appellatum pag. 387. An potius, quod, quemadmodum una hyrundo non facit ver, ita nec unum collegium academiam? * Sed hæc quoque ratio ſatis infirma eſt. Nam quamvis appellatione una fuerat συνοικία, reipſa tamen (ut ex Roſſo & Laylando liquet) tria ſtudioſorum contubernia fuere, quæ, quod uni parebant moderatori, pro uno cenſebantur, non ſecus quam duo illa Bedæ monaſteria, Gerwicenſe ſ. & Wirmuthenſe, pro uno apud quoſdam ſcriptores habebantur, quod unus utriuſque Cœnobiarcha fuerat. Adde, quod ad Alfredi imitationem aliæ complures aulæ conſtructæ initio fuerunt. Apparet itaque, Aluredum, ante Mertonenſis & Baliolenſis collegiorum fundationem, perfectam nobis academiam inſtituiſſe.

*P. 562.

*P. 563. *Veriſſimum eſſe non dubito, quod ex Gilda Polydorus Angl. hiſt. lib. I°. refert. Britannicam nempe inſulam, ſtatim poſt inundationem illam aquarum, quæ incidit tempore Noachi, incolas obtinuiſſe. Nam, ut author eſt Jo. Annius in commentariis Beroſi, tam Britanni quam Galli Samothem, ſextum Japheti filium, primum generis ſui authorem habuerunt: unde Britanni primùm, deinde Galli, *Samothei* dicti ſunt. Atque in hujus quidem Samothei pietate, ac optimis inſtitutis, tota perſtitit poſteritas, donec Chami maledicti progenies mundum corrupiſſet. Quod ſane factum eſt regnante in Britannia Albione Mareotico, qui primus author fuerat, ut tam regnum quam nomen à Samotheis, religioſa Japheti ſtirpe, ad impiam Chami poſteritatem transferretur. Qua de re ita ſcribit Baleus, in eodem Albione Mareotico. "Sic enim poſt "aureum ſeculum in orbe toto, ducentorum & quinquaginta fere annorum, ſub Noacho ſanctiſſimo poſt "diluvium (de quo tanta ſcribunt Fabius, Myrſilus, "Trogus, Diodorus, & alii) ſequebatur in particularibus regnis, ad eandem circiter temporis menſuram, "ſub Japheti filiis ac nepotibus, ætas argentea, ut eſt "apud Virgilium, Ovidium, ac reliquos authores. "Tandem ſucceſſit, ſub opprimentibus Chameſenis *P. 564. "tyrannis, tempus omnino ferreum, * ſpurium ac "ſpurcum, degenerantibus à [1] piorum patrum inſtituto "filiis, ut author eſt Philo Judæus. Ita poſſederunt "eos, rectores abſque Domino, Eſa. 26. Atque hoc "in Britannia duravit ad Brutum uſque". hactenus ille.

In hac tanta morum corruptione ac ferina hominum crudelitate, omnibus quotidie in deterius labentibus, imbellis haud dubie multitudo paulatim à potentiori ac violentiori turba conſumpta penitus, ac ad internecionem uſque deleta, fuerit: ſic ut, ſub Bruti adventum, ſuperfuerint tantum potentiſſimi ac peſſimi illi oppreſſores, quos, ob immanem corporis vaſtitatem, Britannica hiſtoria *gygantes* appellat. Itaque bene conſiſtere poſſunt hæc utraque, quod & hæc inſula ſtatim à diluvio (ut inquit Polydorus) incolas habuerit, & quod ſub Bruti adventum non niſi à paucis gygantibus habitata fuerit. Atque hi procul dubio fuerunt, qui tot bellis Trojanos vexarunt: nam de aliis non legimus. Hæc ideo referre libuit, ut inde conjicias, quam vana ſunt, quamque ad inſtitutum tuum non faciant, quæ de Gygantibus initio operis, viz. pag.21. & quatuor proxime inſequentibus, ſcribit Londinenſis: ubi tempora gygantum incaute confundit, ac ſi omni tempore & apud omnes par literarum ac pietatis cultus fuiſſet.

Rerum Britannicarum compendio multa, ipſo authore indigna,(quem Baleus ob exquiſitam Britannicarum rerum notitiam tantopere commendat) ſciolorum opera inſerta videntur. Id vero hanc ſuſpicionem auget, quod longe ab aliis rerum Britannicarum ſcriptoribus diſſideat.

---

[1] Priorum *apud Baleum*.

*P. 565. *Laylandum ejuſdem aliquando cum hiſtorico noſtro, Roſſo, & Baleo, opinionis fuiſſe, indicat idem Baleus, de Roberto Canuto ſcribens his verbis. "Erant
" olim non procul ab Oxonio, antequam poneretur il-
" lic gymnaſium, florente Britannici nominis gloria,
" duæ ſcholæ, tum eloquentia, tum eruditione pollen-
" tes, ut Laylandus habet in vita regis Alfredi magni.
" Harum uni, Græcoladæ vocabulum ab ejus linguæ
" profeſſione, alteri ex Latini ſermonis promulgatio-
" ne, Latinoladæ nomen eſt impoſitum. Hæ nunc cor-
" ruptis vocibus Crikelada & Likelada vocantur".
Hæc Baleus. Idem Laylandus in annotat. in Polydorum: " Fuerunt tempore Britonum ad vadum Iſidis
" Græcæ ſcholæ, fuerunt Latinæ, quas præceptores,
" loci amœnitate capti, Calenam tranſtulerunt.

pag. 265. Pendæ crudelitatem Ranulphus lib. 5°. cap. 12. oſtendit, dum ſcribit, eum duos reges Northumbrorum Edwinum & Oſwaldum, nec non & tres Orientalium Anglorum Sigebertum, Egricum, & Annam, crudeliſſime interfeciſſe. Unde de eo cecinit poëta quidam referente Florilego, A°. Gratiæ 654, ad hunc modum:

Totus in arma furens, nullas, niſi ſanguine fuſo,
Gaudet habere vias.

Hinc ſcias, me de Penda non niſi, quæ boni ſcriptores, commemoraſſe.

*P. 566. *In Clement. conſtitut. lib. 5°. cap. 1°. de magiſtris, quum inter ſelectiſſimas totius Europæ, principeſque adeo & generales, academias Oxonia cenſeatur, rejecta Cantabrigia, quid habes amplius, quod obmurmures? Conſtitutionis hæc ſunt verba. " Ut igitur peri-
" tia linguarum hujuſmodi poſſit habiliter per inſtru-
" ctio-

“ctionis efficaciam obtineri, hoc ſacro approbante “Concilio”, (Viennenſi ſcilicet) “ſcholas in ſubſcriptarum linguarum generibus, ubicunque Romanam “Curiam reſidere contigerit, nec non & Pariſienſi, & “Oxonienſi, Bonon̄. & Salamantino ſtudiis providimus erigendas”. & quæ ſequuntur. Nulla hîc imperfectionis nota: ſed, quod tibi neutiquam placet, quæ in hac conſtitutione commemorantur academiæ, *ſtudiorum* nomine vocantur: quod perinde eſt, teſte gloſſatore, ac ſi *generales univerſitates* appelles. Ita enim ſcribit ſuper ejuſdem conſtitut. procemium. *Iſtud C. dicit, quod in civitate Romana, in civitate Pariſienſi, Oxonienſi, Bononienſi, & Salamantina, ubi eſt univerſitas generalis, debent eſſe duo Magiſtri, qui ſciant loqui idiomata, de quibus in textu*, c.

Oxonienſes cives, veteris, quod diu animis celarunt, odii impulſu, adulterinas regis literas ſcholaribus oſtenderunt, quibus rex Oxoniam die conſtituto venturum ſe ſignificarat, mandans, ut uterque, tam academicorum quam oppidanorum, cœtus ſolenni pompa in occurſum prodeant, & aliquot ab academia ſtadiis illum excipiant: hoc conſilio, quo univerſos ſcholaſticos ab ur*be in eorum perniciem evocarent. Quod & factum eſt. *P. 567. Ceterum, quum ad præſtitutum inſidiarum locum perveniſſent, prorumpentibus, ſubito hinc inde ſigno dato, qui inſidias tendebant, oppidanis, inermes, & nihil tale metuentes, ſcholaſtici, facile ab armatis oppreſſi trucidabantur. Sed, comperto poſt dolo, urbis præfectus, una cum civibus, læſæ majeſtatis convicti, perpetratum facinus partim capitali ſupplicio, partim vero privilegiorum jactura, ac aliis nonnullis graviſſimis pœnis, luebant. de hac ſeditione vide pag. 527.

Certum eſt, in turbulento illo, quo Henricus 3us regnarat, ſeculo, gravi inter ipſum & optimates diſſenſione coorta, procerum factionem (ut varia tunc temporis fuerant per totum regnum partium ſtudia) ſecutos eſſe Oxonienſes, hac potiſſimum occaſione, quod eos rex academia prius ejecerat, quod ex Ranulpho conjicias: ſed quare ejecerit, aut quo in exſilium miſerit, non commemorat. In chronico tamen, cui titulus *Scala mundi*, ab optimatibus ad urbem Northamptonam Oxonia tranſlatos legimus, ut ſequitur: "Clerici "univerſitatis Oxon̄, quæ quidem univerſitas, juſſu "Britonum, illuc" (Northamptonam intelligit) "tranſ-"lata fuerat, ipſis ingredientibus & inſultantibus ma-"jora inferunt mala. &c.

Jo. Roſſus, neſcio quem ſecutus authorem, ſcribit, Oxoniam primùm à Mempricio, tertio Britonum rege, ædificatam fuiſſe, & ab eo **Caer Mempriſe** appellatam. Verba ejus [1] apponam. "Nihil boni" (inquit) "de Mempricio commemoratur, niſi quod probum fi-
*P. 568. "lium & heredem *genuit nomine Ebrancum, & "unam nobilem urbem condidit, quam à nomine ſuo "Caer Mempriſe nominavit; ſed temporum poſtea "decurſu Belliſitum, demum Caer Boſo, tandem Ri-"dochen, & ultimo Oxonia, ſive Oxenfordia, ob quen-"dam eventum, à quodam vado vicino per Saxones ap-"pellata eſt.

De nomine **Caerboſo** quod narrat, non eſt vero diſſimile: quia Boſo Arthuri temporibus, ut ex Galfredi lib. 7°. liquet, Oxonienſis urbis conſul (idem eſt, ut quidam interpretantur, *comes*) atque in magna admodum apud ipſum regem gratia fuit.

---

[1] *Vide Roſſum noſtr. p. 21.*

Walli noſtri, à veteribus indubie Britonibus oriundi, urbem **Redeechen** appellant: quæ vox, mea ſententia, Saxonici tantum nominis interpretatio eſt, à Britannicæ fortaſſe hiſtoriæ authore primum nata, quam Galfredus Mon. Gualteri, Oxonienſis archidiaconi, rogatu, à quo eandem accepit hiſtoriam, Latine vertit. Et ideo priſcis Britonibus, ante Saxonum adventum, incognitam vocem fuiſſe facile equidem crediderim: maxime, quum nulla conſtet veterum authoritate, vocabulum **Oxenforde**, ſive **Redeechen**, urbi ante Saxonum adventum inditum fuiſſe.

Sylveſter Gyraldus Cambrenſis in Itinerario Walliæ ex Alexandro Neckamo ſcribit de generalibus ſtudiis in hæc verba. "Viguerunt autem ſtudia in Ægy-
"pto, ut probat Alexander Neckam in libro de na-
"turis rerum. Abraham docuit quadruvium, i. 4. ar-
"tes; ſ. arithmeticam, geometriam, muſicam, & aſtro-
"nomiam. Demum, cœpit Græcia nobilitari philoſo-
"phorum frequentia: & conſecratæ ſunt Athenæ deæ
"ſapientiæ Minervæ, *ut dicit Auguſtinus 19° de ci- *P. 569.
"vitate Dei, cap. 8°. Demum, Carolo Magno re-
"gnante, cœpit florere ſtudium Pariſiis, cujus funda-
"tores fuerunt Rabanus, Alcwinus, Claudius & Jo.
"Scotus. Poſtea Oxoniæ in Anglia ſtudia floruerunt,
"&, ſicut ait Alexander Neckam ubi ſupra, juxta va-
"ticinium Merlini, ad *vada boum* vigent ſtudia, ad par-
"tes Hiberniæ ſuo tempore tranſitura". c. Nec quicquam refert, ſive Ambroſium ſive Caledonium Merlinum, quem & Sylveſtrem quidam appellant, vaticinii authorem facias, quum utrumque Britonum temporibus vixiſſe conſtet.

Quod vel maxime adverſum te facit, quodque hoc pag. 284. loco, inſerto parum ſyncere Bedæ nomine, diſſimulatum cupis, notandum cenſeo, Græcoladam illam, Græcis olim philoſophis inſignem, & non fictitiam tuam Cantabrigienſium Coloniam, à Penda, Merciorum regulo, inſtitutam, authorem hunc Jornallenſis hiſtoriæ intelligere: alioqui ante urbis Legionenſis academiam Græcoladienſe ſtudium fuiſſe non dixiſſet. Nam quis ignorat, Pendam longo poſt Arthuri ætatem, cujus Legionenſis illa, ut ex Galfredo patet, academia fuit, tempore vixiſſe?

Florilegus Anno gratiæ [1] 585. hæc habet: "Reges "Merciorum dominabantur in provinciis Glovernen"ſi, Wigornienſi, Warwicenſi, Ceſtrienſi, Derebienſi, "Scrobesberienſi, Notynghamenſi, Lincolnienſi, Leir"ceſtrenſi, Oxonienſi, Herefordenſi, Staffordenſi, "Northamptonenſi, Buckynghamenſi, Bedefordenſi, "Huntedunenſi, & Hertfordenſi. Reges Weſtſaxo"num dominabantur in provinciis Weſtſaxonum Bero"cenſi, Dorſcetenſi, Devonenſi, Suthamtonenſi, Suthe"rienſi, Wiltonenſi, Salesberienſi, & Bathonenſi". c.

*P. 570. *An tibi veriſimile videtur, quod pag. 118. confirmare ſtudes, Cantabrum nempe, patria exſulem, parum ſecunda fortuna uſum, in regno non ſuo, ubi nihil quicquam poſſedit, præter id quod precariò à rege obtinuerat, academiam, & eam quidem nobilem commode exſtructam fundaſſe: & non æque etiam probabile exiſtimas, Aluredum, præpotentem regem, utpote totius fere Angliæ Monarcham, quum jam à bellorum injuriis immunis eſſet, & tantum de literis provehendis cogitaret, potuiſſe à vicino ſuo Burrhedo, cujus & ipſe quoque affinis erat, precibus impetrare, ut liceret ei, in publicum non Weſtſaxonum modo ſed etiam

---

[1] *Potius*, 586.

Merciorum bonum, academiam intra ditionis ſuæ pomœria condere, quod vix hoſtis hoſti ſolet denegare? Nam ſi hoc tibi non videtur eſſe credibile, quam tu eis fidem adhibebis, quæ de Maydulpho Scoto à Florilego Aº gratiæ 872 prodita ſunt: qui non tantum dicitur Malmesburienſe monaſterium ab imis, quòd aiunt, fundamentis erexiſſe, ſed etiam tam Græcas & Latinas, quam variarum artium, ſcholas ibidem exſtruxiſſe?

Aſſeri verba ex libro de geſtis regis Alfredi, ubi de educatione regiorum liberorum loquitur, hæc ſunt: "Ethelueardus, omnibus junior, ludis literariis, divi-"no conſilio, & admirabili regis prudentia, cum omni-"bus pene totius regionis nobilibus infantibus, ac etiam "multis ignobilibus infantibus, ſub diligenti magiſtro-"rum cura traditus eſt; in qua ſchola utriuſque lin-"guæ libri, Latinæ ſcilicet & Saxonicæ, aſſidue lege-"bantur: ſcriptioni quoque vacabant, ita ut, ante-"quam humanis artibus vires haberent, venatoriæ ſci-"licet & ceteris artibus, quæ nobilibus conveniunt, in "liberalibus artibus ſtudioſi & ingenioſi viderentur.

*Et alio in loco hæc ſcribit: "Tertiam partem "ſcholæ, quam ex multis propriæ ſuæ gentis nobili-"bus pueris & ignobilibus ſtudioſiſſime congregave-"rat, dedit. *P. 571.

Gul. Malmesburienſis ita de Alfredo loquitur, lib. de regibus 2º. "Propterea in tota inſula ſtudium li-"terarum abolitum, quod quiſque magis vereretur pe-"riculum, quam ſequeretur librorum exercitium. Qua-"propter in hoc Anglis ſuis conſulere, ut prælibarent "tumultuarie", c.

Ergo per nationem, regionem, & gentem, ſuam, propriam, non Weſtſaxonum tantum regnum, ut tu arbibitraris, ſed Anglorum procul dubio gentem ſive nationem intelligit: ſub qua & Merciam quoque comprehenſam quis dubitat? Neque vero, quia ſcholæ, quam in regia ſua habebat, meminerat Aſſer, ideo ſequitur, illum de ſchola noſtra non intellexiſſe. Nam ex iſtis locis palam fit, Ethelwardum primum in regia, & deinde in academia (quam per ludos hîc literarios intelligit) educatum fuiſſe. Nam & Matthæus Florilegus ſic locum eundem interpretatur quum ait: "Edwardus & Ethelwardus ſemper in curia regis educati, pſalmos & libros Saxonicos docebantur". quæ verba in hoc ſenſu non ſunt accipienda, quaſi Ethelwardus non alibi, quam in aula, literis inſtitueretur, aut nihil didicerat aliud, quam pſalmos & libros Saxonicos (nam hoc ei adverſatur, quod ſequitur, quum ſcribit, *illum diligenti parentis cura*, * *cum aliis nobilibus regionis literali ſcientiæ applicatum eſſe, ut, antequam aptas humanis rebus & artibus vires haberet, liberalibus ſtudiis traderetur*) ſed hic potius genuinus, quanquam tectus, loci ſenſus eſt. *Quamdiu Ethelwardus una cum fratre Edwardo in regia educabatur, tamdiu pſalmos ſemper & libros Saxonicos docebatur: ſed poſtquam, patris cura, ludis literariis* c. i. Oxoniam amandatus eſt, liberalium artium ſtudiis operam navarat non inſtrenuam, in quibus adeo tandem profecit, ut Malmesb. pro literatiſſimo habitum eſſe ſcribat. Quin & eum quoque ibi ſtuduiſſe, veriſimile facit, quod Baleus, ſub nomine Ethelwardi junioris, Edwardi ſenioris filii, ex Mariano Scoto ſcribit ad hunc modum. "Marianus Scotus, hiſtoriographus illuſtris, ſcribit, hunc" (Ethelwardum) "diem obiiſſe ſupremum in Iſidis vado, ſeu Oxonio, inter literas, ibidemque fuiſſe ſepultum". hæc ille. Nunc utra expoſitio tua, an hæc noſtra, propius ad veram Aſſeri ſententiam accedat, lector judicet.

* P. 572.

Mirum ſane, quod tu recentiores ſcriptores excludis, qui nullibi veterum authoritati niteris. Nam, ſublatis anonymis tuis, quos pro nullis duco, una cum Bowlo, hiſtoriolæ veſtræ ſcriptore, Lydgato, Herriſono, Diviſenſi, eodemque corrupto, Nicazio Cadnæo, Guolphango Juſto, Coriato, Stoveo, & ſimilibus aliquot, quos mihi relicturus es Cantabrianæ academiæ aſſertores, veterum authoritate fidem rei facientes? Nam quotuſquiſque horum Nennium, Gildam, Joſephum Iſcanum, aut ſimiles vetuſtos & Britannicos ſcriptores, pro hujuſce rei confirmatione citat? Imo, quotuſquiſque horum his multo recentiorem Bedam, *niſi ficticium & Anglicana lingua loquentem, pro ſe *P. 573. teſtem adducet? Nam qui poterit eſſe teſtis, qui ne ſemel quidem Cantabrigienſis academiæ meminerit? Ut breviter dicam, tam procul abſunt tui à veterum teſtimonio, quos à te ſtare ubique gloriaris, ut auſim dicere, non eſſe quenquam ante Ranulphi ætatem bonæ ſaltem fidei ſcriptorem, aut qui ſibi vetuſtiorem aliquem etiam citra Gulielmi Nothi tempora, in ſui ſubſidium citare poſſit.

Quamvis non multum referre exiſtimem, quando ab Alfredo inſtituta fuerit Oxonienſis academia, dummodo ab eo inſtitutam conſtet; primo tamen aut 2° ejus regni anno factum id, non ita incredibile eſſe aut falſum, ut tu dicis, ante oſtenderam, pag. viz. 556. & nunc paucis repetam. Aluredus, poſt factas primo anno cum Dacis inducias, à bellis quietus uſque ad quintum regni ſui annum fuit. Sextus vero malorum initium fuit. Ceterum, non ante ſeptimum (ut ex Aſſero liquet) ad Athelingiæ paludes ſe recepit, quo tempore multis premebatur anguſtiis. Porro 2° anno tantum de literis cogitaſſe, antea ex Florilego docuimus. Fruſtra ergo de ejus per id tempus miſeriis narrationem inſtituis.

pag.318. 319. Miror hîc inconſtantiam tuam, quod tam multa de Aluredo ſcripta ex Florentio, Chronico Dunelmenſi, Gul. Somerſeto, Jo. Pariſienſi, Symeone Dunelmenſi, Ailredo Rhievallenſi, & aliis, tanquam vera citas, quæ apud Aſſerum non reperiuntur, quorumque pars magna ei plane adverſantur: cujus generis eſt, quod, Flo- *P. 574. *rentii authoritate, aſtruis, Alfredum in eadem inſula ad tres annos regno exutum latitaſſe; quum contra Aſſerus ingreſſum ſcribat Anno Domini 878, egreſſum vero anno eodem, ſeptima poſt Paſcha hebdomade. Rurſus, exutum regno non dicit, ſed Dacos, maxima ex parte Weſt-Saxonici regni incolas, ſuo dominio ſubdidiſſe. Nec regno extorrem fuiſſe Alfredum, ſed in regno tantum ſuo ad tempus latitaſſe ſcribit: "quo "viz. tempore Daci" (ipſius Aſſeri [1] verba ſunt) "mul-"tos ejuſdem Occidentalium Saxonum gentis ultra ma-"re compulere hoſtili vi, ut pro penuria atque pavore "navigarent atque abdicarent" (forſan *abderent*) "ſe "in Oceano. Nec Alphredum divitiis, ſed maxima regni parte, ſpoliatum, apud Aſſerum habetur: quo ſenſu cur Rhievallenſis verba non accipias item, non video. Quorſum igitur verba hæc tua? *Nam recentiores iſti ſcriptores*, c. pag.293. Rurſus illa? *Credendum potius in controverſiis ſcriptoribus vetuſtis quam recentibus.* pag.295. Rurſus? *Fidem & authoritatem majorem* c. pag.296. Denique & illa quoque, eadem pag.? *Poſteriores igitur examinabo ad primos illos* c. Nam ſi hæc vere & ex animo ſcripſeras, cur ab Aſſero jam diſſen-

---

[1] *In Annalibus nimirum, à v. doctiſſimo Thoma Galeo editis, p.* 166.

tis, & ad recentiorum authoritatem declinas? aut cur ejus de primo Alfredi anno verba in tuum ſenſum torquendo pervertis? "Anno Domini 871. Erant" (inquit[1]) "Saxones vel Angli maxima ex parte in eodem "uno anno" (viz. primo) "octo contra Paganos prœ"liis populariter attriti, in quibus octo prœliis unus "rex Paganorum & novem duces cum innumeris co"hortibus occiſi perierunt, exceptis quotidianis & in"numerabilibus irruptionibus", c. *Apparet igitur ex * P. 575.
Aſſero, hæc omnia, quæ hîc commemorantur, primo anno, & non primis annis, regni ejus, ut tu vis, geſta fuiſſe. Poſt primum vero annum omnia tranquilla per aliquot annos eidem Alfredo fuiſſe, ſequentia hæc apud Aſſerum [2] verba declarant. "Eodem quoque an"no" (viz. primo) "Occidentales Saxones cum eiſdem "paganis, ea conditione ut ab eis diſcederent, pacem "pepigerunt, quod & impleverunt". c. Commode itaque ſi non primo, altero tamen anno ab Alfredo academia inſtitui potuit.

Dani (inquit Londinenſis ex hiſtoria regia) *muſis formandis parum propitii, in Mercia, poſt Burrhedi expulſionem, uſque ad annum Aluredi* 22um *regnarunt: ergo ante id tempus Oxonia muſarum ſedes eſſe non potuit.* pag. 322. 323. Reſpondeo, vitioſam collectionem eſſe, quia pro confeſſo aſſumit, quod eſt controverſum: nempe, bonarum literarum ſtudia Danos, rerum in Mercia potitos, ferre non potuiſſe. Non enim majori odio literas, quam Chriſtianam religionem, proſecuti ſunt pagani, cui ſemper hoſtes erant infenſiſſimi. Ceterum non legimus, propter Danorum ibi dominatum Chriſtianiſmum refrixiſſe. Et quod de religione, idem & de literis ſentiendum: adverſus quæ, quantumvis illis inviſa, bellum non eſt ſuſceptum, ſed contra incolas potius, quibuſcum pro imperio ac regni jure decertarunt. Multo minus etiam valebit ratio, ſi quiſquam conſideret, me ante Danorum in Merciam irruptionem, ipſo adhuc regnante Burrhedo, aſſerere, academiam noſtram ſumma regis Alfredi beneficentia incepiſſe.

---

[1] *Annal. p.*164. [2] *Ibid. p.*164.

*P. 576. *Baleus quo loco de veteribus academiis loquitur, ad hunc ſcribit modum. "Fallitur nimirum Polydorus Virgilius in annorum ſupputatione, ponens inſtitutum Cantabrigiæ ſtudium à Sigeberto rege ſexto ante initum principatum anno, dum eſſet adhuc in Galliis exul, & Oxonii per Alfredum 24° regni ſui anno, quum fuerit tamen à Martino 2° Ro. pontifice A° Domini 883 confirmatum, decimo ab ejus fundatione, & regni ipſius undecimo anno. Et ſic inter illas fundationes ſunt ſolummodo 236 anni; & non 265. ut ille in 5° Anglicæ hiſtoriæ ſcribit". Idem etiam in vita Neoti A°. Domini 873 conditam ſcribit, cui Roſſus ac vetus ille, quem inter teſtes tuos annumeras, genealogiæ principum Cambrorum, Britannicorum & Saxonicorum ſcriptor ſubſcribunt. Ceterum, ſi adhuc aliquis reſtet ſcrupulus, quomodo quæ aſſeruerim cum Polydoro & aliis conſentiant, quum inter nos unius anni diſcrepantia eſſe videatur, tolletur ilico conſideranti, quod ſecundo anno cœptum eſt, 3° perfectum & conſummatum. Non eſt autem inter nos 1000. annorum diſſonantia, qualem in tuis plerumque ſcriptoribus excuſare ſoles.

Haraldus levipes Danus urbem & academiam noſtram magna clade affecit, propter interfectos à noſtris nobiles Danos, qui ad Fani Frideſwidæ templum confugerunt. Sed quod tu addis, ſcholas noſtras non ante reſtitutas, quam Stephani tempore Robertus Pullenius, vir doctrina ac pietate [1] inſigni, acceptam cladem, reſuſcitatis ibi literarum ſtudiis, reſarciret, prorſus * inficior: niſi forſan per *reſtituere* ad priſtinam celebritatem publica literarum profeſſione reducere intelligas. Ideoque non ſcribit Laylandus, illum direptas ſtudioſorum ædes reparaſſe, ſed ſtudiorum alacritatem primùm, poſt cladem illam, apud nos excitaſſe, quæ prius languerunt. Fuiſſe enim Oxonii Gul. Nothi temporibus ſcholaſticos, licet non adeo, ut antea, numeroſos, cum alia non parum multa, tum illud inprimis teſtatur, quod, inter monumenta collegii noſtri, in codice quodam perantiquo, nempe ante bis centum annos ſcripto, legitur in hunc modum. "Memorandum, "quod circa annum Domini 800um Rex Alredus, aliâs "Alfredus, fundavit collegium iſtud, cujus exhibitio "ſumebatur à Scaccario regio continue uſque ad con"queſtum, ſaltem excluſive. Tunc Willelmus Con"queſtor, pro viribus nitens deſtruere linguam Angli"canam, dictam exhibitionem retraxit, nolens ulte"rius nutrire clericos ad prædicandum fidem in no"ſtro vulgari idiomate: & tum vixere ſcholares col"legii diu ex ſola devotione diligentium linguam no"ſtram, quouſque, ut ſequitur, indotabatur". c. Ecce tibi irrefragabile ejus rei teſtimonium, non ex vitreis, ut cavillari ſoles, feneſtris, ſed ex perantiquo collegii monumento, depromptum, quod meritò debet, venerandæ antiquitatis ergô, Boſtoni tui Burienſis authoritati præponderare, qui non ante Henrici quarti ætatem claruerit. * P. 577.

Nec id verum eſt, hoc Polenii factum in Stephani regis tempora incidiſſe, quod Belloclerico regnante con-

---

[1] F. inſignis.

*P. 578. contigerat, Laylando & Roſſo authoribus. *Scribit Baleus, Polenium ſive Polenum iſtum vixiſſe Aº Domini 1146. regnante Stephano, Anglorum rege, ſed, hæc eo tempore à Pullenio geſta, non ſcribit. Horum etiam opinionem confirmant Chronica Oſneyenſis cœnobii, in quibus ad hunc modum legitur: “Quidam nobilis theologus, Magiſter Robertus Poleyne appellatus, ſcripturas divinas, quæ in Anglia diu obſoleverant, apud Oxon̄ legere incepit publice in ſcholis ſacræ theologiæ Aº. Domini 1134.” &c. quo tempore Henricus Bellocl̄ericus rerum ſummam extra controverſiam in Anglia moderatus eſt. Ut non addam, quorundam teſtimonio, cladem hac majorem, regnante Ethelredo, academiam noſtram accepiſſe.

Gulielmum, archidiaconum Dunelmenſem, vixiſſe regnante Henrico 3º ex Roſſo apparet, cujus hæc ſunt verba[1]. “Demum ſupervenit quidam bonæ memoriæ doctor theologiæ Mr. Gul. de Dorrham, quondam ſocius magnæ aulæ theologorum Oxon̄, qui trecentas libras pecuniæ univerſitati Oxon̄ contulit pro. 6. theologis in eadem aula futuro tempore ſuſtinend. & erat archidiaconus Dunelmenſis, &, ſecundum Matthæum Pariſium in Chronica ſua, obiit anno Domini 1249, rediens à Romana curia eminentiſſime literatus, quondam electus Rhothomagenſis”. c. Sed hîc Matthæi Pariſ. erroneam triginta, aut eo amplius, annorum ſupputationem evidentiſſime deprehendas ex *P. 579. inſtrumento quodam in ar*chivis collegii, publico academiæ ſigillo corroborato, & ejus nobis ex teſtamento donationem continente, in hunc modum.

“Omnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Venerabilis Magiſter Lodovicus de

---

[1] *Vide Roſſum noſtr. p.* 101.

“Chapyrnay, doctor ſacræ theologiæ, Cancellarius univerſitatis Oxon̄, Doctores ſacræ theologiæ & procuratores ejuſdem per Univerſitatem deputati, Salutem in Domino ſempiternam. Quum, ad laudem Dei & augmentum Cleri, Mr Wilhelmus Byrkley, Adomarus de Chewingham, Radulphus Senowme, executores bonæ memoriæ Magiſtri Wilhelmi de Dunelme, archidiaconi de Dunelme, nobis & Univerſitati deliberaverint quadringentas mercas bonæ monetæ Angliæ, ad acquirend. & emend. certos redditus, terras & tenementa, diſponenđ. pro exhibitione ſex Magiſtrorum in facultate artium, magis propinquorum partibus Dunelm. in perpetuum, prout in teſtimento dicti Magiſtri Wilhelmi plenius continetur. Sciatis igitur, nos Magiſtrum Lodovicum de Chapyrnay doctorem ſacræ theologiæ, & Cancellarium Univerſitatis Oxon̄, doctores ſacræ theologiæ, & procuratores ejuſdem, habentes authoritatem totius Univerſitatis nobis deputatam, ad honorem Dei ſtabilimentumque noſtræ Univerſitatis, dediſſe, conceſſiſſe, & hac præſenti charta noſtra confirmaſſe Magiſtro Rogero Caldwell, cuſtodi ac ſeniori ſo*cio magnæ Aulæ Univerſitatis Oxon̄, & ſcholaribus ejuſdem, octo Meſſuagia cum gardinis” &c. & in fine ejuſdem. “Et nos Mr Lodovicus de Chapyrnay Cancellarius de Oxon̄, doctores ſacræ theologiæ, & procuratores ejuſdem, habentes authoritatem à tota Univerſitate nobis deputatam & conceſſam, ad dand. ten̄. terras & redditus prædictis cuſtodi ſeu ſeniori ſocio aulæ prædictæ & ſociis ejuſdem, & eorum ſucceſſoribus, contra omnes gentes warantizabimus, acquietabimus & defendemus in perpetuum. Pro qua quidem warantizatione, acquietantia & defenſione, “de-

*P. 580.

"dedimus, ſolvimus & deliberavimus trecentas mer-"cas bonæ monetæ Angliæ præ manibus pro dictis 8. "meſſuagiis, libero reditu, & 4. cotagiis de pecuniis "antedictis. In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtræ "Univerſitatis appoſuimus. Datum Oxoniæ X° die "menſis Julii, A° regni regis Henrici tertii poſt con-"queſtum Angliæ 4°". Hinc aperte liquet Gul. archid. primis Henrici tertii annis mortuum eſſe, & non quo anno Matthæus Pariſius illum diem obiiſſe ſcribit. Hinc etiam colligitur, magnam Univerſitatis aulam 4° Henrici tertii anno, quo hæc facta eſt donatio, collegium fuiſſe. Adde etiam iis, quæ ſcribit Roſſus, Gulielmum nimirum archidiaconum, ejuſdem aulæ ſocium olim exſtitiſſe: Quod ſane fieri non potuit, niſi Henrici ſecundi, Richardi primi, aut minimum Joannis temporibus id tribuamus. Vaniſſima ergo eſt tua de Ricardo Aungervillo ſive de Byrry divinatio, *P. 581. *qua aulam, ab eo exſtructam, cujus penultimo Philobibli capite ipſe meminit, magnam Univerſitatis aulam fuiſſe auguraris.

Fuit aula illa, de qua mentio eſt apud eundem Aungervillum loco ante citato, aula Dunelmenſis, intra paucos annos *collegium Dunelmenſe*, & hodie *collegium Trinitatis*, vocata. Hanc bonus ille epiſcopus primus erexit, conſtructa inibi bibliotheca optimis libris referta, ceteraque ibi diſpoſuit juxta formam illam, à ſe in Philobiblo deſcriptam, qui deinceps habitus eſt ejuſdem fundator. donec, regnante Ricardo ejus appellationis 2°, Richardus Hatefelde, epiſcopus item Dunelmenſis, ordinaret, ut ſecularibus aulæ Angervillianæ ſcholaſticis certus monachorum Dunelmenſium numerus adjungeretur, qui Oxoniam, ſtudendi cauſſa, prioris ſemper Dunelmenſis nutu perpetuis poſt temporibus amandaretur, domumque revocaretur. His ita proſpectum eſt ab Hatefeldo, ut, datis abunde ad illorum ſuſtentationem redditibus, ſine ullis monaſterii impenſis ibi ſtuderent. Quo beneficio ita ſibi monachos demeruit, ut, oblivioni tradito Angervilli nomine, ſolus ille collegii fundator uſque ad monaſteriorum everſionem haberetur. Hodie tamen inſigne muſéum, ſub nomine (ut dixi) *Trinitatis*, à bonæ memoriæ Domino Tho. Popo, equeſtris ordinis viro, reſuſcitatum, qui id longe quam antea præſtantius, atque adeo ſtudioſis, quos frequentes alit, commodius, effecit. In ejus collegii bibliotheca, poſtremis regis Henrici 8ⁱ annis, vidi ac perlegi hunc Aungervilli *librum, cui *Philobibli* titulum indidit, eundem ipſum indubie, quem ipſemet bibliothecæ illi vivus contulerat. *P. 582.

Edwardus 3ᵘˢ, princeps indulgentiſſimus, de damno, nobis per oppidanos illato, graviter dolens, in ſuis ad academiam literis ita loquitur. "Audito pridem damnoſo diſſidio, inter vos & laicos dictæ villæ ſuſcitato, nos, videntes & dolentes ipſam Univerſitatem, velut navem in mari procellis expoſitam, periculoſiſſime fluctuantem: ne mergeretur, vel diſpergeretur, erigere diſpoſuimus manum noſtram demum, quia tam pars veſtra, quam major & communitas dictæ villæ ordinationi noſtræ ſe, libertates, & privilegia ſua propter hoc in omnibus humiliter ſubmiſerunt" c. Nihil hîc de fatua ficu, quæ verba tua invidentia excogitavit. Imo honorifice (paternum in noſtram academiam gerens affectum) loquitur, eam veſtræ longe præferens, quum ad hunc ſcribit modum. "Sane Univerſitas Oxon̄, velut fons & alveus hujus ſtudii præcipuus, rore ſcientiæ literalis regnum noſtrum Angliæ eminentiſſime reſperſerit, & ſicut ab-

“ undans vitis multos in vinea Domini produxerit palmites fructuoſos, viros viz. literatiſſimos, per quos tam ipſum regnum, quam ejus ſacerdotium decoratum eſt & multipliciter roboratum”. c. Audis magnificentiſſimi regis magnificum de noſtra academia judicium, cujus erga nos favor quanto magis elucet, tanto livor hic tuus manifeſtior eſt, dum in locum regiorum verborum tua κακοτεχνήμενα ſubſtituis, capitali audacia, & corrumpendi inaudita licentia, quæ in laudem dicuntur, in probrum & ignominiam noſtram pervertens.

*P.583. *Priuſquam res ad calculum vocetur, conſidera, non de quibuſlibet ſcholis, aut ſtudiis privatis, inſtitutam eſſe diſceptationem, ſed de publicis, generalibus & approbatis tantum, quæ hodie recepto vocabulo *Univerſitates* appellantur, ut in Aſſertione videre licet pag. 407. Jam vero, ſi libet, congruam propoſitæ quæſtioni antiquitatis rationem ineamus.

Scribit Baleus, Oxonienſem ſcholam pro academia ſive univerſitate confirmatam à Martino 2°, Pontifice Ro. Anno Domini 883°. decimo ab ejus fundatione, & regni Alfredi 11°. Veſtram autem academiam non ante annum Domini 1318. hoc eſt, non ante annum Edwardi ſecundi undecimum, Univerſitatem inſtitutam ac declaratam fuiſſe, ex Pontificio diplomate, vobis conceſſo & in archivis veſtris olim ſervato, aperte liquet, cujus tenor ſequitur.

“ Joannes epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilectis filiis Univerſitatis Cantabrigiæ, Elienſis dioceſis, Salutem & benedictionem. Inter ſingula, quæ grata nos oblectatione lætificant, grandi cor noſtrum reficitur gaudio, & lætitia exultat optata, quum eos, qui cœleſti ſunt providentia præditi, ad populorum "regimen & regnorum, ad communem ſubjectorum "ſuorum profectum intentos aſpicimus, ipſoſque ad "publicæ utilitatis bonum ſolicitos intuemur. Sane "chariſſimus in Chriſto filius noſter Edwardus, rex "Angliæ illuſtris, prudenter attendens, quod multitu"do ſapientum ſalus eſt regnorum, quodque non mi"nus prudentum conſilio, quam fortium ſtrenuitate, "virorum, regentium & regnorum mo*deramina diſ- *P. 584. "ponuntur, apud Cantebrigiam, Elienſis dioceſis, lo"cum in regno ſuo multis commoditatibus præditum "& inſignem, deſiderat vigere ſtudium generale, & "quod à doctoribus & docendis in poſterum frequen"tetur, humiliter poſtulavit à nobis, ut ſtudium, ab "olim ibi ordinatum, & privilegia, à Rom. Pontifici"bus prædeceſſoribus noſtris vel regibus quæ fuerunt "pro tempore eidem conceſſa, apoſtolico curemus mu"nimine roborare. Nos igitur, ſuæ intentionis pro"poſitum dignis in Domino laudibus commendantes, "ejuſque ſupplicationibus inclinati, apoſtolica autho"ritate ſtatuimus, ut in prædicto loco Cantabrigiæ ſit "de cetero ſtudium generale, volentes authoritate præ"dicta & etiam decernentes, quod collegium Magi"ſtrorum & ſcholarium ejuſdem ſtudii Univerſitas ſit "cenſenda, & omnibus juribus gaudeat, quibus gau"dere poteſt & debet Univerſitas quæcunque, legiti"me ordinata. Ceterum omnia privilegia & indulta, "prædicto ſtudio rationabiliter [1] pontificibus & regi"bus prædictis conceſſa, authoritate prædicta confir"mamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc "paginam noſtri ſtatuti, voluntatis, conſtitutionis & "confirmationis, infringere, vel auſu temerario con-

---

[1] *Potius*, à pontificibus.

"traire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, "indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri "& Pauli apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. "Dat. Avinionæ quinto Idus Julii, pontificatus noſtri "anno ſecundo.

Fuit iſte Jo. ejus nominis, ut alii ſcribunt, 22us, ut *P. 585. alii vero 23: qui, teſte Platina, *Lugduni creatus anno 1316. inde cum curia Avinionem profectus eſt, ibique diem obiit. Hanc inter reliquas bullas tuas non produxiſti, quod omnem penitus controverſiam adverſum te dirimat. Etenim ex his patet, Oxonienſem academiam, anno Domini 883. confirmatam, Cantabrigienſi, quæ anno Domini 1316. confirmata eſt, 431. annis antiquiorem eſſe. Nam tua ſupputatio eſt à propoſita quæſtione alieniſſima.

Eraſmus in epiſtola ad Ludovicum Vivem de Oxonia ita ſcribit. "Oxonienſis academia, Monachorum "quorundam opera, nonnihil obluctata eſt politiorum "literarum ſtudiis initio: ſed Cardinalis ac regis au"thoritate coërciti ſunt, qui tantum bonum clariſſi"mæ ac vetuſtiſſimæ ſcholæ invidebant.

Idem in epiſtola eadem. "De Italia quid attinet "commemorare, in qua ſemper regnarunt hæc (me"liorum literarum) ſtudia, ſed pene ſola, ſi Medici"nam & Juriſperitiam excipias?

Paucæ apud exteros academiæ philoſophiam docuerunt. Et Toloza, teſte Myddendorpo, Cæſareis legibus totam operam impendit. Pariſienſis autem non tam celebris olim, opinor, fuit, atque hodie eſt, ut ea de cauſſa noſtræ præferri debeat. Nam ſcribit idem Jacobus Middendorpus, Labaſcantem academiam illam inſtauraſſe ævo noſtro Chriſtianiſſ. regem Franciſcum, ejus nominis primum, ac nullis illam inſtauranrando ſumptibus peperciſſe. Quod ſi te non occæcaſſet, vel dementaſſet verius, invidentia, noſtram contemptiſſimam eſſe non duceres, nec iſtis cedere oportere putares.

THE

THE
LIFE
OF
Mr. ANTHONY A WOOD

(From the time of his Birth Dec. 17th. 1632.
to July 6. 1672.)

Written by himſelf, and now firſt printed from
a Copy, tranſcrib'd by the Publiſher from
the Original in the hands of the Reverend
Dr. Thomas Tanner.

An. { *Dom.* 1632.
Reg. 8 *Car.* I.

Dec. 17. ANTHONY WOOD or à Wood, ſon of Tho. Wood or à Wood, Bachelaur of Arts and of the Civil Law, was borne in an antient Stone-houſe, oppoſite to the forefront of Merton Coll. in the Collegiate Pariſh of S. John Bapt. *de* Merton, ſituat and being within the Univerſitie of Oxford, on Munday the ſeventeenth day of December (S. Lazarus day) at about 4 of the clock in the morning: which Stone-houſe, with a Backſide and Garden adjoyning, was bought by his Father of John Lant, Maſter of Arts of the Univ. of Oxford, 8. December, 6. *Jac.* I. *Dom.* 1608, and is held by his family of Merton Coll. before mention'd.

He was chriſtned or taken into the boſome of the Church. At which time he had to his Godfathers, Anthony Clopton, Bachelaur of Divinity and Fellow of Corp. Chriſti College, and Edward Dawſon, Dr. of Phyſick of Lincolne College: and to his Godmother, Mris Catherine Fiſher, the Wife of Will. Seymoure of Oxon. an Attorney; and afterwards the firſt Wife of Tho. Rowney, an Attorney alſo of the ſame place, Father, by his ſecond Wife, to Thom. Rowney, Eſq; High-Sheriff of Oxfordſhire *an.* 169. . Dec. 23.

An. { *Dom.* 1633.
9 *Car.* I.

He was altogether nurſed by his Mother (of whome ſhal be mention made under the yeare 1666) and by none elſe. For as ſhe nurſed his 3 elder brothers, ſo ſhe nurſed him (whom ſhe found very quiet) and the two next that followed.

An. { *Dom.* 1634.
10 *Car.* I.

At the Summer Aſſize, held in the Guild hall of the Citie of Oxon. appeared with a Commiſſion from the King, Georg Owen and Will. Ryley, Officers of Armes, to viſit and take an account of all the Armes and Pede- July.

degrees of the Gentry of Oxfordſhire. And to add authority to their Commiſſion, 'twas read in the open Court before the Judg, Juſtices and Country Gentrie. This Memoire I here ſet downe, becauſe Mr. Wood's Father (of whom I ſhall make mention under the yeare 1642) was warn'd among the Gentrie to appeare before the ſaid Officers or Heralds with his Armes and Pedegree, and to have them entred into their Books; but he, forſooth, pleading the Privilege of the Univerſity, or that he was a Privileged perſon, and ſo conſequently exempted, as he pretended (but falſe) *è curia Mariſchalli*, he did not appeare in his owne behalf, tho' he did in the behalf of the Petties of Tetſworth, and entred, what he knew of that Family, the Armes, Matches, and Iſſue of three or more Deſcents, being deſired ſo to do by Maximilian Pettie, who gave him the Fees, and he [1] the Heralds. It was afterwards to Mr. A. Wood, when he came to underſtand thoſe things, a great trouble to him, that his Father did not enter three or more Deſcents of his owne Familie, which he had then [been] better able to doe, than thoſe of the Familie of his Wife (Pettie.) And the reaſon is, becauſe that his Father dying when he was yong, thoſe things, which he knew of his Family, dyed with him, and his Son could never obtaine them from any other perſon of his kindred, nor can he yet from any place of Record, unleſs he take a journey into Lancaſhire, from whence his Grandfather [came] about the beginning of the raigne of Qu. Elizabeth.

---

[1] The ſaid Heralds *in Diario Antonii à Wood, cujus* αὐτόγραφον *mihi perquam benevole mutuo dedit nobiliſſimus Comes Oxonienſis, Edvardus Harleius.*

An. { *Dom.* 1635.
11 *Car.* I.

This yeare he had the ſmall Pox ſo much, that he was for a time blinded with them.

Aug. 1. A Fine of 30^{li}. was ſet by the Warden and Fellowes of Merton Coll. when his Father renewed his Leaſe of the old Stone-houſe, wherin his ſon A. Wood was borne (called antiently Portioniſts or Poſtmaſters hall) for 40 yeares, and for a common Inn called the Flowr de Luce, ſituat and being in the Pariſh of S. Martin *ad Quadrivium* in Oxon̄. (which Inn his Father had bought of Rich. Theed, Gent. on the eleventh of Sept. 14. *Jac.* I. *Dom.* 1616.) and at the ſame time a Leaſe of the Garden, oppoſite to S. Alban's hall, was let to his Father for 27 yeares.

An. { *Dom.* 1636.
12 *Car.* I.

Aug. 29. The King, Queen, Prince Rupert, many of the Nobility and others came from Woodſtock into Oxon. a little before which time he was conveyed in a ſervant's Armes, with his Father and Mother, [1]going" to the Lodgings of Dr. Tho. Iles, Canon of Chriſt Church, whence being conveyed to the Mount in his Garden looking into Fiſh ſtreet, he ſaw the K. Qu. and the reſt riding downe the ſaid ſtreet into Ch. Ch. great Quadrangle. This was the firſt time he ever ſaw the ſaid K. and Queen, and the firſt time that he ever ſaw ſuch a glorious Traine as that was, which he would often talk of when he was a man.

---

[1] *Deeſt in Diario Ant. à Wood.*

30. They were entertained by the Univerſitie, and by Dr. Laud Archb. of Canterbury, at S. John's Coll.

31. They departed. See the whole Story of this entertainment in *Hiſt. & Antiq. Univ. Oxon. Lib.* 1. *ſub an.* 1636; which Hiſt. was written by Mr. A. Wood.

An. {*Dom.* 1637.
13 *Car.* I.

He was put to School to learne the Pſalter. And about that time playing before the Dore of his Father's Houſe, neare Merton Coll. one of the Horſes, called *Mutton*, belonging to Tho. Edgerley, the Univerſity Carrier, rode over him (as he was going to be watered) and bruis'd his head very much. This cauſed a great heavineſs for ſome time after in his head, and perhaps a ſlowneſs in apprehending with Quickneſs things that he read or heard; of which he was very ſenſible, when he came to reaſon.

An. {*Dom.* 1638.
14 *Car.* I.

In the beginning of this yeare his eldeſt Brother Thomas Wood (who was borne at Tetſworth in Oxfordſhire) became one of the Students of Chriſt Church, by the favour of Dr. Tho. Iles, he being then 14 yeares of age. See more of him under the yeares 1642 and 1651.

An. {*Dom.* 1639.
15 *Car.* I.

He was in his Bible, and ready to go into his Accedence.

His yonger Brother John Wood died, and was buried the day following in Merton Coll. Church. Mar. 8.

An. {*Dom.* 1640.
16 *Car.* I.

He was put to a Latine School in a little Houſe, neare to the Church of S. Peter in the Baylie, and oppoſite to the Street, called the North Baylie, which leads from New Inn to the [1] Bocherew. The name of his Maſter he hath forgot, but remembers, that he was Maſter of Arts and a Preacher, by a good Token, that one of the Beadles of the Univerſitie did come with his Silver Staff to conduct him from the ſaid little Houſe (a poore thing God wot) to the Church of S. Marie, there to preach a Latin Sermon he thinks (for it was on a working or School day) before the Univerſitie.

An. {*Dom.* 1641.
17. *Car.* I.

He was tranſlated to New Coll. Schoole, ſituated between the Weſt Part of the Chappell and E. Part of the Cloyſter, by the advice, as he uſually conceived, of ſome of the Fellowes of the ſaid Coll. who uſually frequented his Father's houſe. One John Maylard, Fellow of the ſaid Coll. was then, or at leaſt lately, the Maſter (afterwards Rector of Stanton S. John neare Oxon.) and after him ſucceeded Joh. Davys, one of the Chaplaynes of the ſaid Houſe, whome he well remembers to be a quiet man.

---

[1] Bocherew. What the Maſter's name was unleſs Wirley, in truth I cannot tell: ſure I am, that he was Maſter of Arts *in Diario*.

Nov. His Grandmother Penelopie, the Widdow of Capt. Rob. Pettie or Le Petite Gent. (his Mother's Father) died with greif at or neare Charlemount in Ireland, the Seat of her Nephew William Viſcount Caulfield, occaſion'd by the barbarous uſuage of her intimate acquaintance (but a bigotted Papiſt) Sr. Philim O Neale, who acted the part of an Arch-Traytor and Rebell, when the grand rebellion broke out in that Kingdome 23 October 1641. This Penelopie was daughter of Richard Taverner, Lord of Wood-Eaton in Oxfordſhire, by his ſecond Wife, Mary, dau. of Sr. John Harcourt, Kt, of the antient and noble Family of the Harcourts of Stanton Harcourt in the ſaid Countie. She was borne at Wood-Eaton in the beginning of Sept. 1566, and when ſhee was about 21 yeares of age (being then a moſt comlie and proper perſon, as moſt of the Taverners were then, and in after times, ſome of whome he does remember) ſhee was married to his Grand-father Robert Pettie before mention'd, then Lord of Wyfald or Wiveold, and of other Lands, neare to Henlie in Oxfordſhire, and a Tenant to Eaton Coll. of a very good Farme at Cotsford neare to Biſter in the ſaid Countie.

Mar. In the beginning of March his Brother Robert, who had lately been taken from the Free-ſchool at Thame, left Oxon. in order to goe to France with Charles

Dufore of Montillet, a kind of a Merchant at Bloys. After he was ſetled there, the ſaid Charles was to ſend his Son Dennis to Oxon. to live with Robert's Father by way of Exchange for Robert, but the Troubles in England ſoon after following, Charles Dufore refuſed to ſend his Son. Wherefore Rob. Wood continuing at Bloys, and in other places in the Kingdome of France, till the beginning of 1647 (at which time he was neare 17 yeares of age) he return'd to his native place of Oxon. but had utterlie forgotten his Mother tongue, which was a great Trouble to his Brethren to make him underſtand what they ſpoke to him.

An. {*Dom.* 1642.
18 *Car.* I.

In the beginning of this yeare the ſecond Brother of A. Wood, named Edward, became one of the Portioniſts or Poſtmaſters of Merton College, under the Tuition of Mr. Ralph Button.

Aug. Upon the publication of his Majeſtie's Proclamation, for the ſuppreſſing of the Rebellion under the conduct and command of Robert Earl of Eſſex, the Members of the Univerſitie of Oxon. began to put themſelves in a poſture of Defence, and eſpecially for another Reaſon, which was, that there was a ſtrong Report, that divers companies of Soldiers [were] paſſing thro' the Country, as ſent from London by the Parliament for the ſecuring of Banbury and Warwick. Dr. Pink of New Coll. the Deputy-Vice-chancellour, called before him to the public Schooles all the privileged men's Armes, to have a view of them: where not onlie privileged men of the Univerſitie and their ſervants, but alſo many Scholars appeared, bringing with them the Furniture of Armes of every Coll. that then [1] any any. Mr. Wood's Father had then Armour or Furniture for one man, *viz.* a Helmet, a Back and Breaſt-piece, a Pyke and a Muſquet, and other Appurtenances: And the eldeſt of his Men-ſervants (for he had then three at leaſt) named Thomas Burnham, did appeare in thoſe Armes, when the Scholars and privileged men trained; and when he could not train, as being taken up with buſineſs, the next ſervant did traine: and much adoe there was to keep Thomas, the eldeſt Son, then a Student of Chr. Ch. and a youth of about 18 yeares of age, from putting on the ſaid Armour and to traine among the Scholars. The ſaid Scholars and privileged men did ſomtimes traine in New Coll. Quadrangle, in the eye of Dr. Rob. Pink, the Dep. Vicechancellour, then Warden of the ſaid Coll. And it being a novel matter, there was no holding of the School-Boyes in their School in the Cloyſter from ſeeing and following them. And Mr. Wood remembred well, that ſome of them were ſo beſotted with the Training and activitie and gaytie therein of ſome yong Scholars, as being in a longing condition to be of the Traine, that they could never be brought to their Books againe. It was a great Diſturbance to the Youth of the Citie, and Mr. Wood's Father foreſaw, that if his Sons were not removed from Oxon. they would be ſpoyl'd.

Oct. 23. The great Fight at Edghill in Warwickſhire, called Keynton-Battle, between the Armies of K. Ch. I. and his Parliament was [2] began".

---

[1] *L.* had any è *Diario.* [2] *Deeſt in Diario.*

Upon the firſt Newes at Oxon. that the Armies were going to fight, Mr. Wood's eldeſt brother Thomas, before mention'd, left his Gowne at the Town's end, ran to Edghill, did his Majeſtie good ſervice, return'd on horſe-back well [1] accountred, and afterwards was made an Officer in the King's Army. See more in *Athenæ & Faſti Oxon.* written by A. Wood *lib.* 2. p. 692.

The King with his Army of Foot, Prince Rupert Oct. 29.
and Pr. Maurice (his two Nephews) Prince Charles and James Duke of York (his two Sons) entred into Oxon.

His Father's houſe, oppoſite to Merton Coll. was Nov.
taken up for the Quarters of John Lord Colepeper, Mr. of the Rolls, and of the Privie Councill to his Majeſtie. Whereupon Mr. Wood's Father with his Familie removed to a little Houſe in his Backſide, which he about 2 or 3 yeares before had new built.

About the ſame time his Maj. cauſed his Magazine to be put into New College Cloiſter and Tower *&c.* Whereupon the Maſter of the School there, with his Scholars (among whome A. Wood was one) were removed to the Choriſters Chamber at the Eaſt-end of the Common Hall of the ſaid Coll. It was then a dark naſty Room, and very unfit for ſuch a purpoſe, which made the Scholars often complaine, but in vaine.

His Father Thom. Wood or à Wood, before men- Jan. 19.
tion'd, died, being Thurſday, about 4 of the clock in the Morning, to the very great Grief and Reluctancy of his Wife and Children. He died in his Houſe in the Backſide before mention'd, in the room over the

---

[1] *Sic.*

Kitchin: and being a fat and corpulent man, and therefore his Body could not keep, he was buried between 8 and 9 of the clock at night, on the ſame day, in the North part of Merton Coll. outer-Chappell or Church, neare to the Graves of Jam. Wood, his yonger brother, who died in Sept. 1629. and Jo. Wood, his Son, whome I have mention'd under the yeare 1639. This Tho. Wood (Father to A.W.) was borne at Iſlingdon neare London in January 1580, was bred in Grammar Learning in thoſe parts, became a Student in Broadgate's hall (now Pembr. Coll.) in the yeare 1600, afterwards one of the Clerks, I think, of Corpus Chriſti Coll. and, as a member of that Houſe, he was admitted Bach. of Arts on the 15 of Mar. 1603. Before which time he had taken to wife an antient and rich maid, called Margaret, dau. of Hugh Wood of Kent (of the Family of the Woods of Waterbury in that County) and Siſter to Rob. Wood, a Haberdaſher of Hats, living at the Plow and Harrow on Ludgate Hill in London, and to Henry Wood, living in Kent. They were married at Wood-Eaton in Oxfordſhire, where ſhee lived in the Houſe of Rich. Taverner, Eq;. (Uncle to Tho. Wood his ſecond Wife.) About which time the ſaid ſecond Wife, named Mary (who was borne in the ſaid Houſe) being then a Child of about two yeares old, Tho. Wood would often take her out of the Cradle, dandle her in his Armes, and would ſeveral times ſay, that he hoped ſhee would live to be his ſecond Wife, which accordingly came to paſs, and was Mother to A. Wood. By and with the Money, which Tho. Wood had with the ſaid Margaret, and the 500^{li}. which his Parents bequeathed to him, he grew rich, purchaſed the Houſe wherein A. Wood was borne, with it's appurtenances, alſo the great Inne called the Flour de Luce, which I have before mention'd, Land in Tetſworth, now valued at 45^{li}. *per an.* and Lands and Tenements in other places. In the yeare 1618 the ſaid Tho. Wood was actually created Bach. of the Civil Law, had ſome employment in that facultie, and after the death of his ſaid firſt Wife, which hapned at Tetſworth 14 July 1621, he took to Wife Mary Pettie, *aliâs* La Petite, Mother to A. Wood (the ſame who had been the child in the Cradle before mention'd) by whome having a good portion, and growing richer thereupon, he was fined in October 1630 for refuſing the honour of Knighthood, a matter then lately brought [up] to obtaine Money for his Majeſtie's uſe. This Money, which was paid by all perſons of 40^{li}. *per an.* that refuſed to come in and be dub'd Knights, was called *Knighthood-Money*. This Thom. Wood was Son of Richard Wood, who, when a youth, was brought to Iſlingdon by Rob. Wood his Uncle and Godfather, as the tradition goeth in the Family: who giving him good breeding, he ever after lived in good Faſhion. The Poſterity of the ſaid Robert, who have Lands and Tenements to this day in Iſlingdon, live at Kingſton upon Thames in Surrey; where, and elſewhere, they have an Eſtate, that amounts to 2000^{li}. *per An.* and have been ſeveral times offer'd the degree of Baronet.

An. { *Dom.* 1643.
19 *Car.* I.

It was much lamented by the Relations of the Father and Mother of A. W. that he and his brother Chriſtopher were left yong, when their Father dyed, and that no body was left (becauſe of the raging of the Civil Warr) to take care of them, only a Woman. His eldeſt Brother Thomas, whome I ſhall mention under the yeare 1651, was then a rude and boiſterous Soldier. His ſecond Brother Edward, was now a yong Scholar of Trinity Coll. (lately of Merton) and did in this, or in the next, yeare beare Armes for his Maj. within the Garriſon of Oxon. and was ſo farr from being a Governour or Tutor to others, that he could ſcarcely govern himſelf; and his 3ᵈ. Brother Robert was in France in the thirteenth yeare of his age. In this condition he continued, and yet went to Schoole at New Coll. but by the great Hurry and noiſe, that was this yeare in Oxon. and by the abſence of his Maſter, he and his Brother loſt much time.

This yeare the Plate, which had been given to A. Wood by his Godfathers and Godmother, which was conſiderable, was (with all other Plate in Oxon.) carried by his Majeſtie's command to the Mint at New Inne, and there turned into Money to pay his Majeſtie's Armies.

An. {*Dom.* 1644.
20 *Car.* I.}

May 29. On Wedneſday, being the Eve of the Aſcenſion, Robert Earl of Eſſex, Generaliſſimo of the Parliament Forces, and Sʳ. Will. Waller, going with their Forces from Abendon over Sandford Ferry, and ſo thro Cowley, and over Bullington Green (to the end they might go towards Iſlip) faced the City of Oxon. for ſeveral Houres, whilſt their Carriages ſlipt away behind them. This gave ſome Terror to the Garriſon of Oxon. his Maj. being then therein, and great Talke there was, that a Siege would ſuddenly follow. Mr. A. Wood's Mother therefore reſolving, that he and his Brother Chriſtopher ſhould be removed out of harme's way, ſhe ſent them with an horſe and man into the country: And becauſe the Infection was then in Oxon. ſhe order'd, that they ſhould be conveyed to Tetſworth, ten Miles diſtant from Oxford; where they continued for a fortnight or more in the Houſe of [1] Rich. Scienſe, then called the Catherine Wheel, now a great new built Inn of Brick (1683) at the lower end of the Towne. There, I ſay, they continued till it was thought, that they had no infection about them, and then they were conveyed two miles on one ſide of Tetſworth, to a Merkate Towne called Thame, and there they were ſet downe, and conveyed into the Vicaridge Houſe, neare to, and on the North ſide of, the Church, where they were very lovingly received by the Vicar Mr. Thom. Henant, and his Wife Elizabeth, one of the Daughters of Leonard Pettie, Gent. Kinſman to the Mother of A. and Ch. Wood; in which houſe their three elder Brothers had before ſojourned, while they went to the Free-School in Thame. Afterwards they were entred into the ſaid School, there to be educated till they were fit to be Academians or Apprentices. The Maſter of that School was William Burt, Mr. of A. ſomtimes Fellow of New Coll. who before had married Elizabeth, one of the Daughters of Maximilian Pettie of Thame and Tetſworth, Kinſman to their Mother. Which Will. Burt was afterwards Schoolmaſter of Wykeham's School neare Wincheſter, Warden of the Coll. there, and Dr. of Divinity. The

---

[1] Ral. *in Diario*.

Uſher of the ſaid School was one David Thomas, Bach. of Arts of Jeſus Coll. who before had married a Maid of ordinary Note, but handſome. Shee had ſeveral yeares lived in the Pariſh where A. and Ch. Wood were borne, and her Sirname, I think, was Price, having been brought up under [her] Kinſwoman or Aunt called Joane Evans, who kept a publick houſe, now knowne by the name of the *Magpie*, in the ſame Pariſh. Anne Price.

The ſaid D. Thomas was afterwards the ſecond Maſter of the Free-School of Dorcheſter in Oxfordſhire, founded by Joh. Feteplace, Eſq;. and at length Maſter of a well endow'd School at Leyceſter, the chief Towne in Leyceſterſhire, where he continued till the time of his Death, in Aug. 1667, having before obtained a comfortable Eſtate by the great paines he took in Pedagogie, and by the many [Sojournours] that he alwaies kept in his Houſe.

It was obſerv'd by the Vicar Mr. Henant, while A. Wood ſojourned in his houſe, that the ſaid A. Wood was very ſedulous, was alwaies up and readie the firſt in the Houſe, and alwaies ambitious of being firſt in the School in the Morning; and if any way hindred, he would be apt to cry and make a noiſe, to the diſturbance of the family, as Mr. Henant hath ſeveral times told him, when he was Mr. of Arts.

A. Wood did partly remember, that he was much retired, walked moſtly alone, was given much to thinking and Melancholy; which ſomtimes made his night's reſt ſo much diſturb'd, that he would walk in his Sleep (only with his ſhirt on) and diſturb and fright people of the Houſe, when they were going to their reſpective Beds, two or 3 houres after he had taken up his reſt. This alſo, beſides his owne memorie, he hath been often told by his Cozen Henant the Wife, who lived at Great Milton neare Oxon. in the houſe of his Cozen Joh. Cave, after her husband's death.

On Sunday the [1] 8 of Octob. hapned a dreadfull fire in Oxon. ſuch an one (for the ſhortneſs of the time, wherein it burned) that all Ages before could hardly paralel. It began about two of the clock in the afternoon in a little poore houſe, on the South ſide of Thames ſtreet (leading from the North gate to High Bridg) occaſion'd by a Foot-Soldier's roaſting a Pigg, which he had ſtoln. The wind being verie high, and in the North, blew the Flames Southward very quick and [2] ſtrangly, and burnt all Houſes and Stables (except S. Marie's Coll.) ſtanding between the back-part of thoſe houſes, that extend from the North Gate to S. Martin's Church on the Eaſt, and thoſe Houſes in the North Baylie, called New inn Lane, on the Weſt: then all the old Houſes in the Bocherew (with the Bocherew it ſelf) which ſtood between S. Martin's Church and the Church of S. Peter in the Baylie; among which were two which belong'd to A. Wood's Mother, beſides the Stables and back-houſes belonging to the Flowr de Luce, which were totally conſumed, to her great Loſs, and ſo conſequently to the Loſs of her Sons, as they afterwards evidently found it. Oct. 8.

An. { *Dom.* 1645.
21 Car. I.

While A. Wood and his brother Chriſtopher continued at Thame, you cannot imagine, [3] was great Diſ-

---

[1] *Sic MS. Neque aliter in ipſo etiam Diario. Sed* 6 *reponend. Vide Hiſt. & Antiq. Univ.* Oxon. *ſub hoc anno.* [2] *Sic. Neque aliter in Diario.* [3] *L.* what *è Diario.*

tur-

Uſher of the ſaid School was one David Thomas, Bach. of Arts of Jeſus Coll. who before had married a Maid of ordinary Note, but handſome. Shee had ſeveral yeares lived in the Pariſh where A. and Ch. Wood were borne, and her Sirname, I think, was Price, having been brought up under [her] Kinſwoman or Aunt called Joane Evans, who kept a publick houſe, now knowne by the name of the *Magpie*, in the ſame Pariſh.

Anne Price.

The ſaid D. Thomas was afterwards the ſecond Maſter of the Free-School of Dorcheſter in Oxfordſhire, founded by Joh. Feteplace, Eſq;. and at length Maſter of a well endow'd School at Leyceſter, the chief Towne in Leyceſterſhire, where he continued till the time of his Death, in Aug. 1667, having before obtained a comfortable Eſtate by the great paines he took in Pedagogie, and by the many [Sojournours] that he alwaies kept in his Houſe.

It was obſerv'd by the Vicar Mr. Henant, while A. Wood ſojourned in his houſe, that the ſaid A. Wood was very ſedulous, was alwaies up and readie the firſt in the Houſe, and alwaies ambitious of being firſt in the School in the Morning; and if any way hindred, he would be apt to cry and make a noiſe, to the diſturbance of the family, as Mr. Henant hath ſeveral times told him, when he was Mr. of Arts.

A. Wood did partly remember, that he was much retired, walked moſtly alone, was given much to thinking and Melancholy; which ſomtimes made his night's reſt ſo much diſturb'd, that he would walk in his Sleep (only with his ſhirt on) and diſturb and fright people of the Houſe, when they were going to their reſpective Beds, two or 3 houres after he had taken up his reſt. This alſo, beſides his owne memorie, he hath been often told by his Cozen Henant the Wiſe, who lived at Great Milton neare Oxon. in the houſe of his Cozen Joh. Cave, after her husband's death.

Oct.8. On Sunday the [1]8 of Octob. hapned a dreadfull fire in Oxon. ſuch an one (for the ſhortneſs of the time, wherein it burned) that all Ages before could hardly paralel. It began about two of the clock in the afternoon in a little poore houſe, on the South ſide of Thames ſtreet (leading from the North gate to High Bridg) occaſion'd by a Foot-Soldier's roaſting a Pigg, which he had ſtoln. The wind being verie high, and in the North, blew the Flames Southward very quick and [2]ſtrangly, and burnt all Houſes and Stables (except S. Marie's Coll.) ſtanding between the back-part of thoſe houſes, that extend from the North Gate to S. Martin's Church on the Eaſt, and thoſe Houſes in the North Baylie, called New inn Lane, on the Weſt: then all the old Houſes in the Bocherew (with the Bocherew it ſelf) which ſtood between S. Martin's Church and the Church of S. Peter in the Baylie; among which were two which belong'd to A. Wood's Mother, beſides the Stables and back-houſes belonging to the Flowr de Luce, which were totally conſumed, to her great Loſs, and ſo conſequently to the Loſs of her Sons, as they afterwards evidently found it.

An. { *Dom.* 1645.
{ 21 *Car.* I.

While A. Wood and his brother Chriſtopher continued at Thame, you cannot imagine, [3]was great Diſturbances they ſuffer'd by the Soldiers of both Parties, ſomtimes by the Parliament Soldiers of Aylesbury, ſomtimes by the King's from Borſtall houſe, and ſomtimes from the King's at Oxon. and at Wallingford. The chiefeſt Diſturbances and Affrightments, that they and the family, wherein they lived, endured, were theſe.

---

[1] *Sic MS. Neque aliter in ipſo etiam Diario. Sed* 6 *reponend. Vide Hiſt. & Antiq. Univ. Oxon. ſub hoc anno.* [2] *Sic. Neque aliter in Diario.* [3] *L.* what *è Diario.*

On the 27 of January, being Munday, *an.* 1644, Colonel Tho. Blagge, Governour of Wallingford Caſtle, roving about the Country very early with a Troop of ſtout Horſmen, conſiſting of 70 or 80 at moſt, met with a Partie of Parliamenteirs or Rebells, of at leaſt 200, at Long Crendon, about a mile Northward from Thame: which 200 belong'd to the Garriſon of Aylesburie, and being headed by a Scot, called Colonel Crafford, who, as I think, was Governour of the Garriſon there, they pretended, that they were looking out Quarters for them. I ſay, that Col. Blagge and his partie, meeting with theſe Rebells at Long Crendon, fought with, and made them run, till his men following them too eager[ly] were overpower'd with multitudes, that afterwards came in to their aſſiſtance, (almoſt treble his number) at which time he himſelf with his ſtout Captaine -- -- -- -- Walter (they two only) fought againſt a great many of the Rebells for a long while together; in which encounter the brave Colonel behaved himſelf as manfully with his Sword, as ever man did, ſlaſhing and beating ſo many freſh Rebells with ſuch Courage and Dexterity, that he would not ſtirr, till he had brought off all his owne men, whereof the Rebells kild but two (not a man more) tho they took ſixteen, who ſtayed too long behind. Captain Walter had ſix Rebells upon him, and, according to his cuſtome, fought it out ſo gallantly, that he brought himſelf off with his Colonel, and came home ſafe to Wallingford with all their men, except 18. Col. Blagge was cut over the Face, and had ſome other hurts, but not dangerous.

After the Action was concluded at Crendon, and Blagge and his men forced to fly homeward, they took part of Thame in their way. And A. W. and his Fellow-Sojournours being all then at Dinner in the Parlour with ſome Strangers there, of whome their Maſter Burt and his Wife were of the number, they were all alarum'd with their approach: and by that time they could run out of the Houſe into the Backſide, to look over the Pale that parts it from the common Road, they ſaw a great number of Horſmen poſting towards Thame over Crendon Bridge, about a Stone's caſt from their Houſe (being the out and only Houſe on that Road, before you come into Thame) and in the head of them was Blagge with a bloody Face, and his party with Capt. Walter following him. The number, as was then gueſſed by A. W. and thoſe of the family, was 50 or more, & they all rode under the ſaid Pale and cloſe by the Houſe. They did not ride in order, but each made ſhift to be foremoſt; and one of them riding upon a ſhelving ground, oppoſite to the Dore, his Horſe ſlip'd, fell upon one ſide, and threw the Rider (a luſty man) in A. Wood's ſight. Colonel Crafford, who was well[1] hors'd at a pretty diſtance before his men in purſuite, held a Piſtol to him; but the Trooper crying Quarter, the Rebells came up, rifled him, and took him and his Horſe away with them. Crafford rode on without touching him, and ever or anon he would be diſcharging his Piſtol at ſome of the Fag-end of Blagg's Horſe, who rode thro the Weſt end of Thame, called *Prieſt-End*, leading towards Ricot.

---

[1] Hors'd and at *in Diario*.

Whether Crafford and his men followed them beyond [1] Thame, I think not, but went into the Towne, and refreſhed themſelves, and ſo went to Aylesbury. I find one Laurence Crafford, the ſixth ſon of Hugh Crafford (of the ſame family, which is noble, of Kilbourne) to have been borne in his father's Caſtle at Jordan hill neare [2] Gloſcow in Scotland, on the Cal. of Nov. 1611, and to have received ſome Education in Glaſcow. Afterwards it appeares, that he went beyond the Seas, and ſerved in the Warrs for eleven yeares under Guſtavus and Chriſtianus, Kings of Sweedland, in Germany, and afterwards for the ſpace of three yeares he was a [3] Protobune of Horſe under Charles Lewis Elector Palatine. In 1641 he was ſent into Ireland by the Parliament of England to fight againſt the Rebells, where he ſerved in the quality of a Tribune for two yeares, and in 1643 he was ſent for from thence by the Parl. of England, and made *Legatus ſecundus* under Edw. Earl of Mancheſter, and afterwards in the Scotch Expedition. At length when the Scots beſieged Hereford, he was kil'd with a Bullet, ſhot from the Works, on the 17 of Aug. 1645, aged 34 yeares: whereupon his body being carried off to the City of Glooeſter, it was buried there in the larg Chappel at the Eaſt End of the Choire, called our Ladie's Chappel, within the Cathedral there, and ſoon after had a

Major general.

---

[1] *Sic MS. At in Diario*: in truth I cannot now tell: But I think they did not, but went. [2] *Sic.* [3] *Sic.*

very fair Monument ſet or faſtned on the North Wall neare to his Grave, containing the proportion of a man to the middle (or the Buſt of a man) in white Marble, with a ſhort ſtaff in his right hand. which monument continuing in it's luſter till after the reſtoration of K. Ch. 2. it was then ordered to be plucked downe by the Biſhop, Deane and Prebends. This Laurence Crafford ſeems to be the ſame perſon with Colonel Crafford before mention'd, who, I think, was Governour of Aylesbury in Bucks for a time. As for Colonel Blagge, who was borne of an antient and gentile familie in Suffolke, he ſuffered much between the declenſion of the King's cauſe and the reſtoration of K. Ch. 2. by exile and ſeveral impriſonments; but after the [King was] reſtored, he was rewarded with [1] with" the Governourſhip of Yarmouth and other things in Norfolk; yet being juſt ſetled, and in capacity of ſpending the remainder of his Dayes in eaſe and quietneſs, he died, to the great grief of his family and relations, within the City of Weſtminſter, on the 14 of Nov. 1660, aged 47 yeares: whereupon his body was buried in the great North Iſle, joyning to the Church of S. Peter (commonly called the Abbey Church) within the ſaid Citie.

The next great Diſturbance, whereby A.W. and his Fellow Sojournours were alarum'd at Thame, was this. In the latter end of Apr. 1645, a famous Buckinghamſhire commander, called Capt.-- -- -- -- Phips the Ragman, was in Thame with 20 Horſe and Dragoons, to guard their committee for the Exciſe (the chief of which committee were Goodman Heywood and Goodman [2] [Hen] the Butcher his ſervant) and tarrying there two dayes or more, Sr. Will. Campion, Governour of Borſtall Houſe, having received notice of them, ſent out his Captaine Lievetenant, called Capt. -- -- -- -- Bunce, with a partie of 20 Horſe, who inſtantly marching thither over Crendon Bridg, as it ſeems, and ſo by the Vicaridge Houſe, drove them thro the Towne of Thame. Whereupon Phips and his Committee flying pretty faſt, till they came to the Bridg below Thame Mill (which is Eaſtward and a little by North about a Stone's-caſt from the Vicar's houſe) the[y] faced about, hoping to make good the bridge with their Dragoons. But this valiant Captaine Bunce, after he had receiv'd a volley from Phips and his partie (which touched only one common Soldier ſlightlie) charged over the Bridg, and with his piſtols ſhot one of them dead, and beat them off the Bridge, ſo as they all ran away, but loſt juſt half their number: for beſides him that was killed, there were nine taken, whereof two were Cap. Phips himſelf & his Lievtenant, ten only eſcaping, moſt of which had marks beſtowed on them.

---

[1] *Dele.* [2] *E Diario, è quo & alia itidem, uncis incluſa, reſtituimus.*

Capt. Bunce returned ſafe to Borſtall with 9 priſoners, 10 Horſes, ſix fire-lock Muſquets, and 4 caſe of Piſtols. This is that Bunce, who ſhot the pillaging Scot, called Major Jecamiah Abercromy (belonging, I think, to Aylesbury Garriſon) neare Stretton-Audley in Oxfordſhire; which entring deep into his ſide, fell from his Horſe on the 7 of March 1644: ſo that being carried off Priſoner, with others, to Borſtall Houſe, died there ſoon after, full of ſorrow for his activity in the Rebellion againſt K. Ch. I.

Another great Alarme to the juvenile Muſes in the Vicaridge houſe, particularly to A.W. was this. Colonel Rich. Greaves, a moſt confiding Presbyterian, laying couchant for a conſiderable time in Thame with a great partie of Horſe (upon what account I can not tell) in the beginning of Sept. 1645, it was knowne among the chief Officers in Oxon̄. Whereupon Col. Will. Legge, the Governour thereof, reſolving to beat up him and his partie, he ſent 400 Horſe from Oxon. commanded by Col. David Walter (High-Sherriff of the Countie) and Col. Rob. Legge the Governour's Brother. Theſe, with 60 Muſquetiers of the Governour's Regiment (commanded by Captaine -- -- -- -- -- Burgh) marched forth from Oxon. in the afternoon of Saturday Sept. 6, and before they came to Thame, they divided into two Bodies, the Van headed by Col. Walter and the Reer by Col. R. Legge. They found the Towne very ſtrongly barricaded at every Avenue: notwithſtanding which, Major. -- -- -- Medcalf (Maj. to Coll. Rob. Legge) charged the Rebells Guards, ſo as Maj. Medcalfe with 7 Troopers leapt from their Horſes, and removing the Carts opened the Avenue. This done, the two gallant Majors charged the Rebells up thro the Street, doing execution al the way to the Market-place, where Col. Greaves himſelf ſtood with about 200 Horſe drawn up; but Col. Walter being ready with the other Troops (*viz.* his owne, that of Col. Tooker and that of Major Triſt) gave the Rebels ſuch a Charg, as made them fly out of the Towne; and after purſuing the fugitive Rebels, drove them above half a Mile from Thame. In the meane while Coll. Legge, who with the Reere guarded the Towne and Avenews, leaſt other of the Rebells (being in all 800) ſhould break in and deſert the whole, now drew into the Towne, that others might have ſecure time to ſearch Houſes and Stables. Orders were given, and 'twas done accordingly. After which they all drew out of the Towne, and marched away with their Horſes and Priſoners.

Before they had gone two miles, at leaſt 200 Rebels were got in their Reere, but then Col. Legge charged them ſo gallantly, that the Rebels ran back, much faſter than they came on. Yet farr had they not gone, before theſe vexed Rebels came on againe, and then alſo Col. Legge beat them ſo farr back, that they never attempted to come on againe. In this laſt charge that moſt hopeful yong Gentleman Capt. Hen. Gardiner (Son of S^{r}. Tho. Gardiner, his Majeſtie's Sollicitor Gen.) was unfortunately ſhot dead; a Youth of ſuch high incomparable courage, mix'd with ſuch abundance of Modeſty and Sweetneſs, that wee cannot eaſily match him, unleſs with his brave Brother, yong S^{r}. Thomas Gardiner, which two are now buried both in one Grave in the Cathedral of Chriſt Church in Oxon. whether they were brought with much univerſal ſorrow and affection.

Beſides this gallant Gentleman, no Officer was killed, only 3 common Soldiers, nor ſcarce any hurt, only Maj. Medcalfe ſhot in the Arme. The Rebels dropt plentifully in the Street and in the Fields, and Col. Greaves eſcaped very narrowly, being run into the Body, and at firſt thought to have been ſlaine[1]. The

---

[1] *And that 'twas currently reported in* Oxford, *that he was ſlain, may appear from the following Paſſage I have entered in Vol.*88. *p.*71. *of my MSS. Collections from a Letter, in the Aſhmolean Muſéum, written by Mr.W.B.* [W.Browne] *to his Pupil the famous John Aubrey, Eſq;. on Tueſd. Sep.*9.1645. *from* Oxford, *which Mr.B. ſtiles himſelf* G. Fuſcus *in ſome Letters*

in

Rebells being thus beaten, his Majeſtie's Forces brought away thoſe Priſoners they had taken, which, beſides common Troopers, were 27 Officers: among whome were their Adjutant-General -- -- -- -- Puide, their Provoſt-General Marſhall (or Prov. Marſhal General) and their chief Engineer, four Captaines, as Capt. Hanſon, Joh. Thornhill, James the Elder *&c.* ſeven Lievtenants, *viz.* Wilmot, Hughes, Bagnall, Lampert, Canne, Wilſon, Crompton, and three Cornets, Bradſhaw, Brooks and Symons. There were alſo taken 13 Sergeants, Quartermaſters and Corporalls, and a great deal of Money was found in the Rebels Pockets, (having lately received Advance-Money.) Many Armes alſo were taken, and between two and three hundred good Horſe, beſides three Colours, two whereof had Mottos. The one was, *Non Reos Res,* and the other was, *Patria poſcente paratus.*

---

in Latin (to the ſaid Mr. Aubrey) which I have ſeen in the ſame Muſéum. "Sunday morning laſt our horſe from Oxon̄ fell "on the enemies quarters at Thame, where were ſome 300 "horſe reformadoes. All the quarters thereabout made "ſome 6 or 700 horſe and dragoons. Wee fell on them un- "expectedly, kill['d] and tooke 100 of them (amongſt the "taken was a Dutch man their Agitant generall, amongſt "the ſlaine Col. Greaves, hee that kept Lichfeild againſt "Prince Rupert) and 200 horſe. They gathered up their "ſcattered companies and purſued us in the reare, havinge "alſoe ſome helpe from Aliſburie *&c.* but were repulſed "with loſſe; onely in the laſt charge wee loſt Captain "Henrie Gardiner, ſon to Sr Thomas Gardiner the King's "Sollicitour, whoſe loſſe is generally lamented, not onely "in regarde of his valour, ſweet diſpoſition and hopefull "carriage, but 'cauſe too his brother, younge Sr Thomas, "was ſlaine in the ſame manner not paſt a month ſince.

This Alarm and Onſet was made by the Cavaliers from Oxon. about break of day on Sunday Morning Sept. 7. before any of the Rebels were ſtirring. But by the Alarm taken from the Sentinel, that ſtood at that end of the Towne leading to Oxon. many of them came out of their Beds into the Market place without their Doublets; whereof Adj. Gen. Puide was one, who fought in his ſhirt. Some that were quarter'd neare the Church, as in Vincent Barry's houſe between it and the School,[1] and in the Vicar's houſe (where A. W. then ſojourn'd) fled into the Church (ſome with their Horſes alſo) and going to the top of the Tower, would be peeping thence to ſee the Cavaliers run [2]run" into the Houſes, where they quarter'd, to fetch away their Goods.

There were about 6 of the Parliament Soldiers (Troopers) that quarter'd in the Vicar's Houſe, and one being ſlow and careleſs, was airing and warming his Boots, while they were fighting in the Towne: and no ſooner he was withdrawne, into the Garden I think, but ſome of the Cavaliers, who were retiring with their Spoyle towards Borſtall (for they had ſeparated themſelves from thoſe that went to Oxon.) ran into the Vicar's Houſe, and ſeized on Cloaks and Goods of the Rebels, while ſome of the ſaid Rebels (who had lock'd themſelves up in the Church) were beholding out of the Ch. Windows what they were doing.

On the day before (Saturday) ſome of the ſaid Rebels, that lodg'd in the ſaid Houſe, had been progging for Veniſon, in Thame Park I think, and one or two

---

[1] And thoſe in *Diarium*. [2] *Dele*.

Paſties of it were made, and newly put into the Oven before the Cavaliers entred into the Houſe. But ſo it was, that none of the ſaid Rebels were left at eleven of the clock to eat the ſaid Paſties, ſo their ſhare fell among the School-boyes, that were Sojournours in the ſaid Houſe.

As for the beforemention'd Adj. Gen. Puid, he had leave within 3 dayes after he was brought to Oxon. to depart upon his Parol; yet wanted the Civility, either to returne himſelf, or to releaſe the Gentleman, (or any other) that he had promiſed in exchange for him. Such, and no better, is the Faith and Humanity of the Rebels.

Beſides theſe, were other Alarms and Skirmiſhes, which being frequent and of little concern, yet much to the School-boyes, who were interrupted thereby, I ſhall forbeare the recital of them. They had alſo ſeveral times Troopers from Borſtal, who would watch and be upon the Guard in the Vicaridge houſe (the out-houſe Northward from Thame, as I have before told you) and continue there a whole night together, while ſome of their Partie were upon London Road neare Thame, to lay in wait for Proviſion or Wine that came from London towards Aylesbury, or to any perſons thereabouts that took part with the Rebells. Some of theſe Troopers would diſcourſe with the School-boyes, that lived in the Houſe (being of the number of ſix, or ſomtimes more) while they were making their Exerciſe in the Hall againſt the next day. Some of them A. W. found to have Grammar Learning in them, [1] as" by the queſtions they propoſed to the Boys: and others having been, or lived, in Oxon. knew the Relations of A.W. which would make them ſhew kindneſs to him and his Brother. But that which A. W. obſerv'd, was, that the Vicar and his Wife were alwaies more kind to the Parl. Soldiers or Rebells, than to the Cavaliers, as his Maſter W. Burt and his Wife were, having been alwaies acquainted with and obliged to the Families of the Ingoldesbies and Hamdens in Buckinghamſhire, and other Puritanical and factious Families in the ſaid Countie; who, while yong, had been moſtly bred in the ſaid School of Thame, and had ſojourned either with the Vicar or Maſter: But as for the Uſher Dav. Thomas, a proper ſtout Welſhman, A.W. alwaies took [him] to be a good Loyalliſt, as indeed he was.

---

[1] *Deeſt in Diario.*

An. {*Dom.* 1646.
22 *Car.* I.}

Jun. 10. Wedneſday Jun. 10, the Garriſon of Borſtall was ſurrendred for the uſe of the Parliament. The Schoolboys were allowed by their Maſter a free Libertie that Day, and many of them went thither (4 Miles diſtant) about 8 or 9 of the clock in the Morning, to ſee the forme of Surrender, the ſtrength of the Garriſon, and the Soldiers of each partie. They, and particularly A.W. had inſtructions given to them before they went, that not one of them ſhould either taſt any Liquor, or eat any Proviſion in the Garriſon; and the reaſon was, for feare the royal partie, who were to march out thence, ſhould mix Poyſon among the Liquor or Proviſion that they ſhould leave there. But as A.W. remembred, he could not get into the Garriſon, but ſtood, as hundreds did, without the Works, where he ſaw the Governour S^{r}. Will. Campion, a little man, who upon ſome occaſion laid flat on the ground on his belly, to write a Letter, or Bill, or the form of a Paſs, or ſome ſuch thing.

Jun. 24. Wedneſday and Midſomer day, the Garriſon of Oxon. which was the chiefeſt Hold the King had, and wherein he had moſtly reſided while the Civil Warr continued, was ſurrendred for the uſe of the Parliament, as moſt of his Garriſons were this yeare, occaſion'd by the fatal Battle of Naſeby, which hapned in the laſt yeare, wherein the King and his partie were in a woful manner worſted. In the Evening of the ſaid Day, many of the King's Foot-partie, that belonged to the ſaid Garriſon, came into Thame, and layd downe their Armes there, being then a wet ſeaſon. Some of whome continuing there the next day, A. W. went into the Towne to ſee them. He knew ſome of their Faces and they his, but he being a Boy, and having no Money, he could not then relieve them, or make them drink: yet he talked with them about Oxford and his Relations and acquaintance there; for the doing of which he was check'd when he came home.

In the latter End of Aug. or beginning of Sept. following his Brother Edw. Wood Bach. of Arts and Scholar of Trinity Coll. came on Foot from Oxon. with Leonard Pettie (the Brother of the Wife of his cozen Henant the Vicar) and another Scholar to ſee him and his Brother, the Vicar and the Maſter and their Wives. They continued at leaſt two Nights in the Vicar's houſe, and great Kindneſs was expreſſed by them towards A. W. and his Brother Chriſtop.

whom, the next day, the ſaid Edward told, that they were ſoon after to return to Oxon. that their Mother had much ſuffer'd in her Eſtate by the late dreadful Fire in Oxon. and therefore was not able to maintaine them any longer at School in Thame, *&c.* A.W. ſeemed very ſorry at this News, becauſe he was well and warme where he was, had good companie, and ſeem'd to have a fix'd Love for the place, even ſo much, that he did never afterwards care to hear of New Coll. School to have given him Scholaſtical Education; but applied all he had to that of Thame *&c.* But there was no Remedy, for go he muſt, and go he did with his Brother after Michaelmas following.

After his returne to the houſe of his Nativity, he found Oxford empty, as to Scholars, but pretty well repleniſhed with Parliamentarian Soldiers. Many of the Inhabitants had gained great ſtore of Wealth from the Court and Royalliſts, that had for ſeveral yeares continued among them; but as for the yong men of the City and Univerſity, he found many of them to have been debauch'd by bearing Armes, and doing the Duties belonging to Soldiers, as watching, warding, and ſitting in Tipling-Houſes for whole Nights together. His Mother put his Brother Chriſtopher to School in Oxon. and himſelf to the Tuition of his Brother Edward of Trinity College, to whom he went once or twice in a day to receive inſtruction, and alwaies ſpent every afternoon in his Chamber, which was a Cockleloft over the common Gate of that College.

While he continued in this condition, his Mother would alwaies be ſoliciting him to be an Apprentice, which he could never endure to heare of: And ſomtimes

times ſhe would tell him, that ſhe would ſet him out to an Attorney or Sollicitor, and he remembred well, that ſhe often mention'd Mr. Joh. Theyer, a Sollicitor (of whom ſhall be mention made under the yeare [1]166. .) as a fit Maſter for him, but ſtill he drew back and turn'd his eare. Nay ſhe was ſo ſilly, that ſhe would ſeveral times propoſe to him ſome inferior Mechanical Trade, becauſe ſhe found him to have a Mechanical head, and alwaies at leiſure times very active in framing little trivial Things or Baubles.

An. {*Dom.* 1647.
{23 *Car.*I.

A. Wood was matriculated as a Member of the Univerſity and a Gentleman's Son. This was done by his Brother Edward, who obtained a Certificate, that he was matriculated, from Matth. Croſs the ſuperior Beadle of Law, which he kept by him to the time of his death. But afterwards when he was Maſter of Arts, and had a full ſight of the Matriculation Books, he could not find his name regeſtred in any of them. May 26.

St. Luke's Day and Munday he was entred into the Buttery-Book of Merton College, being about that time made by Mr. Edw. Copley, Fellow of that Houſe, his Poſt-Maſter, and put into the Chamber under him in the great Quadrangle. He had not then any Tutor in that Coll. but continued ſtill under the Inſtruction of his Brother Edw. in Trin. Coll. Oct. 18.

At that time Chriſtmas appearing, there were Fires of Charcole made in the Common hall on Allſaints

---

[1] *See under the year* 1668.

Eve, Allſaints day and night, on the Holydayes,[1] their nights and eves between that time and Chriſtmas day. Then on Chriſtmas Eve, Chriſtm. day and holy dayes and their nights, and on Candlemas Eve, Candlemas day and night.

At all theſe Fires every Night, which began to be made a little after five of the clock, the Senior Under-Graduats would bring into the hall the Juniors or Freſhmen between that time and ſix of the clock, and there make them ſit downe on a Forme in the middle of the Hall, joyning to the Declaiming-Desk: which done, every one in Order was to ſpeake ſome pretty Apothegme, or make a Jeſt or Bull, or ſpeake ſome eloquent Nonſenſe, to make the Company laugh: But if any of the Freſhmen came off dull, or not cleverly, ſome of the forward or pragmatical Seniors would *Tuck* them, that is, ſet the nail of their Thumb to their chin, juſt under [2] the Lipp, and by the help of their other Fingers under the Chin, they would give him a Mark, which ſomtimes would produce Blood. On Candlemas day, or before (according as Shrove-Tueſday fell out) every Freſhman had warning given him to provide his Speech, to be ſpoken in the publick Hall before the Under-Graduats and Servants on Shrove-Tueſday night that followed, being alwaies the time for the obſervation of that Ceremony. According to the ſaid Summons A. Wood provided a Speech as the other Freſhmen did.

Feb. 15. Shrove-Tueſday Feb. 15, the Fire being made in the Common hall before 5 of the Clock at Night, the Fellowes would go to Supper before ſix, and making an end ſooner than at other times, they left the Hall to the Libertie of the Undergraduats, but with an Admonition from one of the Fellowes (who was the Principal of the Undergratuats and Poſtmaſters) that all things ſhould be carried in good Order. While they were at Supper in the Hall, the Cook (Will. Noble) was making the leſſer of the braſs Pots ful of Cawdel at the [1] Freſhman's Charge; which, after the Hall was free from the Fellows, was brought up and ſet before the Fire in the ſaid Hall. Afterwards every Freſhman, according to ſeniority, was to pluck off his Gowne and Band, and if [2] poſſibly to make himſelf look like a Scoundrell. This done, they were conducted each after the other to the high Table, and there made to ſtand on a Forme placed thereon; from whence they were to ſpeak their Speech with an audible Voice to the Company: which, if well done, the perſon that ſpoke it was to have a Cup of Cawdle and no ſalted Drinke; if indifferently, ſome Cawdle and ſome ſalted Drink; but if dull, nothing was given to him but ſalted Drink, or Salt put in College Beere, with Tucks to boot. Afterwards when they were to be admitted into the Fraternity, the Senior Cook was to adminiſter to them an Oath over an old Shoe, part of which runs thus: *Item tu jurabis, quod* **pennileſs bench** *non viſitabis*, &c. the reſt is forgotten, and none there are that now [3] remembers it. After which ſpoken with gravity, the Freſhman kiſt the Shoe, put on his Gowne and Band, and took his place among the Seniors.

---

[1] And their *Diarium*. [2] The Lower Lip, *in Diario*.

Penni-leſs bench is a Seat, joyning to St. Martin's Church *apud Quadrivium*, where Butter Women and Huckſters uſe to ſit.

Now for a diverſion, and to make you laugh at the Folly and Simplicity of thoſe times, I ſhall entertaine you with part of a Speech, which A. Wood ſpoke, while he ſtood on the Forme, placed on the Table, with his Gowne and Band of and uncovered.

---

[1] *Sic etiam in Diario. F.* Freſhmen's. [2] *Potius*, poſſible. [3] *L.* remember.

"*Moſt reverend Seniors,*

"May it pleaſe your Gravities, to admit into your "preſence a Kitten of the Muſes, and a meer Frog "of Helicon, to croak the Cataracts of his plumbeous "Cerebroſity before your ſagacious ingenuities. Per-"haps you may expect, that I ſhould thunder out De-"micannon words, and level my ſulphurious Throat "againſt my Fellowes of the Tyrocinian Crew; but "this being the univerſal judgment of wee freſh wa-"ter Academians, behold, as ſo many Stygian Furies, "or Ghoſts riſen out of their winding ſheets, wee "preſent our ſelves before your Tribunal, and there-"fore I will not ſublimate nor tonitruate words, nor "ſwell into Gigantick Streins: ſuch towring Ebulli-"tions do not exuberate in my Aganippe, being at the "loweſt Ebb. I have been no Chairman in the Com-"mittee of Apollo's Creatures, neither was I ever ad-"mitted into the cabinet Councils of the Pyerian "Dames, that my Braines ſhould evaporate into high "Hyperboles, or that I ſhould baſtinado the Times "with a tart Satyr of a Magic pen. Indeed I am but "a freſh water Soldier under the banners of Phœbus, "and therefore cannot as yet ſet Quart-pots or double "Juggs in Battalia, or make a good ſhot in Sack and "Claret, or give Fire to the piſtoletto Tobacco [1] Pipes, "charg'd with it's Indian Powder; and therefore "having but poor skill in ſuch Service, I were about "to turne Heliconian Dragooner, but as I were mount-

---

[1] Pipe, *in Diario.*

"ing of my dapper Nagg Pegaſus, behold Shrove-Tueſ-
"day night arreſted me, greeting me in the name of
"this honorable Convocation, to appeare before their
"Tribunal, and make anſwer for my ſelf, which, moſt
"wiſe Seniors, ſhall be in this wiſe.

"I am none of thoſe May-pole-Freſhmen, that are
"tall Cedars before they come to be planted in [the]
"Academian Garden, who [1] fed with the papp of Ari-
"ſtotle at twenty or thirtie yeares of age, and ſuck at
"the Duggs of their Mother the Univerſity, tho they
"be high Coloſſu[s]'s and Youths rampant.

"Theſe are they, who come newly from a Bagg-
"Pudding and a good brown Loaf to deal with a
"Penny-Commons, as an Elephant with a poor Fly,
"tumbles it and toſſes it, and at laſt gives him a [2] chop,
"that tugg as hard for a Poſtmaſter's place, as a Dog
"at Mutton.

"I am none of the Univerſity Blood-Hounds, that
"ſeek for preferment, and whoſe noſes are [as] acute
"as their eares, that lye perdue for places, and who
"good Saints do groan till the Viſitation comes.
"Theſe are they that eſteem a Tavern as bad as Pur-
"gatory, and Wine more ſuperſtitious than holy wa-
"ter: and therefore I hope this honorable Convoca-
"tion will not ſuffer one of that Tribe to taſt of the
"Sack, [leaſt they] ſhould be troubled with a *vertigo*
"and their heads turne *round*.

"I never came out of the country of Lapland. I
"am not of the number of Beaſts. I meane thoſe
"Greedie Dogs and Kitchin-Haunters, who noint

---

[1] *Sic etiam in Diario. F.* feed. [2] Chop. Theſe are the Mertonian Counterſcufflers, that tug as hard for a Poſtmaſter's place as Commons *in Diario.*

“ their chops every night with Greeſe, and rob the “ Cook of his Fees *&c.*

Thus he went forward with ſmart Reflections on the reſt of the Freſhmen and ſome of the ſervants, which might have been here ſet downe, had not the Speech been borrowed of him by ſeveral of the Seniors, who imbezel'd it. After he had concluded his Speech, he was taken downe by Edm. Dickenſon, one of the Bachelaur-Commoners of the Houſe, who with other Bachelaurs and the Senior Under-Graduats made him drink a good Diſh of Cawdle, put on his Gowne and Band, placed him among the Seniors, and gave him Sack.

This was the way and cuſtome that had been uſed in the College, time out of mind, to initiate the Freſhmen; but between that time and the reſtoration of K. Ch. 2. it was diſuſed, and now ſuch a thing is abſolutely forgotten.

An. { *Dom.* 1648.
24 *Car.* I.

The Viſitors, appointed by Parliament, having ſate ſeveral times in the Lodgings of S^{r}. Nath. Brent, Warden of Merton Coll. in the laſt yeare, but to little purpoſe, they proceeded this yeare with very great rigour, to the ruin of the Univerſitie. The members of every Coll. were all ſummoned to appeare on a certaine day, and ſomtimes two or 3 Colleges or more appeared in one day, and if they did not give a poſitive anſwer, whether they would ſubmit to them and their Viſitation, as appointed by Parliament, they were forthwith ejected.

Fri-

May 12. Friday (May 12) the Members of Merton College appear'd, and when A.W. was call'd in (for the Members were called in one by one) he was ask'd this Queſtion by one of the Viſitors: *Will you ſubmit to the authority of Parliament in this Viſitation?* To which he gave this Anſwer, and wrot [it] downe [1] on a paper, lying on the Table, as he was directed: *I do not underſtand the buſineſs, and therefore I am not able to give a direct Anſwer.*

Afterwards his Mother and Brother Edward, who adviſed him to ſubmit in plaine Termes, were exceeding angry with him, and told him, that he had ruined himſelf, and muſt therefore go a begging. At length, by the interceſſion of his Mother made to Sr. Nathan. Brent (who uſually cal'd her his little Daughter, for he knew her, and us'd to ſet her on his knee, when ſhee was a Girle and a Sojournour in her husband's houſe, during the time of his firſt Wife) he was conniv'd at and kept in his place, otherwiſe he had infallibly gon to the Pot.

Aug. His eldeſt Brother Tho. Wood, who had ſerved in the Quality of a Lievtenant of Horſe for his Majeſtie during the Warr, did, after the Warr was terminated, returne to his Coll. of Ch. Ch. and there receiv'd the profits of his place; but about the beginning of Aug. this yeare, he very abruptly left the Univerſitie, went into Ireland, and finding out his School-Fellow Colonel Hen. Ingoldesby, became an Officer in his Regiment, to fight againſt the Rebells there. The reaſon of his ſudden Departure was this: *viz.* that he being one of the prime Plotters of the remaining Cavaliers in Oxon. to ſeize on the Garriſon, Viſitors, and all the Armes they could find, to the end that they might joyne themſelves to others, that had plotted in the ſame manner in other Parliament Garriſons, to relieve the diſtreſſed Cavaliers that were beſieg'd in Colcheſter, the Plot was diſcovered by one or more of them when they were in their Cups; which made every one ſhift for themſelves as well as they could. but ſome being taken, one of them, named Edward Adams, a Barber, was upon the point of being hanged, having mounted the Ladder in order thereunto on the ſigne Poſt of the Catherine Wheel in Magdalen Pariſh (in which Inn they had layd the Foundation of their Plot.) Mr. Francis Croft, whome A. W. found to be one of the Chaplaynes of Merton Coll. at his firſt cōming thereunto, was deeply engaged in the ſaid Plot. He was a high-flone Cavalier and a boon Companion, and was the man that gave to every perſon, that was concern'd in the Plot, the Oath of Secrecy: which being done, they were to write their names in his little paper-book, which he uſually carried in his Pocket; but if they could not write, they were to ſet their Mark, and he to add their names to it. At the firſt diſcovery of the Plot, Mr. Croft fled, and ſome of the Parliament Soldiers of the Garriſon ſuppoſing that he might be in his Chamber, which joyned to that Chamber, which was afterwards the Common Room belonging to Merton Coll. they broke open his Dore, ſearched but found the Bird flown. This being done early in the Morning, his Dore ſtood open moſt of the day following, and A.W. with ſome of the Juniors going into it, ſaw it all adorn'd with Eſcocheons, which he (Mr. Croft) had got by burying ſeveral Perſons of Quality in Merton Coll. Church and elſwhere, during the abode of the King's and Queen's Courts in Oxon. but theſe, his Books and bedding were not then touched.

---

[1] In *Diarium*.

Edward Wood before mention'd, Bach. of Arts and Scholar of Trin. Coll. (who before had ſubmitted to the Viſitors) was with others admitted Probationer-Fellow of Merton Coll. They were ſeverely examin'd, and in due courſe elected and admitted: which was done by the favour of the Warden S^r^. N. Brent the Arch-Viſitor. Some Admiſſions that followed were done by the ſole Authority of the Committee and Viſitors. Soon after E. Wood being ſetled in the Bay-Tree-Chamber, in the firſt Quadrangle next to the Gate of Merton Coll. A. Wood was put into the Cockloft over him. So then, and after, his trudging to Trin. Coll. to receive his inſtruction was ſav'd. Nov. 6.

An. {*Dom.* 1649.
{I *Car.* II.

A. Wood's Mother (Mary Wood) being much out of Purſe in reedyfying the Stables and Out-Houſes of the Flowr de Luce, and in repairing the Inn it ſelf, ſhe gave off Houſe-keeping, and taking her Son Chriſtopher and a Maid with her, went to Caſſington neare Woodſtok, and ſojourn'd in [a] fair Stone-houſe, then inhabited by one -- -- -- Tipping, lately ſequeſtred from the Vicaridg of Shabbington in Bucks, neare to Thame, who had married an Oxford Gentlewoman, the dau. of one Will. Dewey, who had been acquainted with M^ris^. Wood from her Childhood. In the ſame Houſe did then ſojourn Mr. Joh. Lucas, lately ſenior Fellow of New College, and Mr. Rich. Sherlock, lately Chaplain of the ſaid College, but now (1649) Curat of Caſſington. A. Wood did often retire thither to ſee his Mother, and ſomtimes lodge there for a night or two. Mr. Sherlock was civil to him, and would give him good inſtruction, and talk fatherly to him. Mr. Joh. Goad was then Vicar of Yarnton, a mile diſtant from Caſſington; (to whom Chriſtop. Wood went dayly to School) and being a ſuffering Cavalier, did go often to the ſaid Mr. Tipping's houſe, to viſit his brother-ſufferers.

This perſon A.W. did often ſee there, and received Inſtruction from him in many particulars, and found him an exceeding loving and tender man. A.W. did not then in the leaſt think to write the Lives of the ſaid Rich. Sherlock and the ſaid J. Goad, as afterwards he did, or to live to ſee them well promoted, and become eminent Authors. But ſo it was, that length of time and ſufferings made them forget ſuch a little thing as A. W. was, and much adoe he had to make Dr. Sherlock know and underſtand him, when, 20 yeares after this time, he ſent to him Letters to Winwick in Lancaſhire (one of the fatteſt Parſonages in England) to let him have an Account of himſelf, to be put in *Hiſt. & Antiq. Univerſit. Oxon.*[a] At which time finding him ſhie in anſwering his Letters, he was forced at length, when he ſaw where the fault lay, to tell him, that he was [1] that he was" the ſon of that little woman (M^ris^.Wood) that ſomtimes ſojourn'd with him in the ſame Houſe at Caſſington, wherin he alſo had ſojourn'd; and then he was free with A. W. and anſwer'd his Letters.

(a) Lib. 2. p. 250. b. See alſo in *Ath. et Faſti Oxon.* Vol. 2. p. 533.

---

[1] *Delend.*

In like manner alſo when A.W. was conſulting, 30 yeares after this time, the *Athenæ et Faſti Oxon.* he ſent to Mr. Goad at Merchant Taylors School in London for ſome account of himſelf and Writings, and found him very ſhie; but giving him the like Anſwer that he gave to Dr. Sherlock, he was very free afterwards in his communications, and received from him ful [a] ſatisfaction, expreſſing himſelf, as Sherlock before did, verie joyfull, and congratulated themſelves, that they ſhould live to ſee ſuch a little Junior, that they had knowne him to be, to become an Author and a publiſher of ſeveral Folios, for the good and benefit of the Commonwealth of Learning.

(*a*) See in the ſecond Vol. of *Ath. et Faſti Oxon.* 1 Vol. 2″. p.637.

Mr. Anthony Hodges, Rector of Wytham in Berks (a mile diſtant from Caſſington) would often come among theſe Royalliſts at Mr. Tipping's Houſe, and there make them merry. He was a very good Scholar, and fit, in many reſpects, to oblige Poſterity by his Pen; but delighting himſelf in Mirth, and in that which was afterwards called Buffooning and Bantering, could never be brought to ſet pen to paper for that purpoſe. He was the Mirth of the Company, and they eſteem'd him their *Terræ filius.*

See in the firſt Vol. of *Ath. et Faſti Oxon.* p. 893.

Dec.

John Blanks, a hanſome yong man, and contemporarie with A.W. in Mert. Coll. being ſent for home to keep his Chriſtmas, A.W. went with him to the Houſe of his Father James Blanks, Gent. Impropriator of Bledlow in Bucks, neare to Thame in Oxfordſhire, where he continued more than a Weeke. The Church there ſtands upon a riſing Ground, and at the end of the Chancel, is a larg deep place, having on it's ſides

---

1 *Dele*,

Buſhes and Brambles growing. At the bottome of this deep place iſſues out one or more Springs, and gives the Original to a little River. Between the end of the Chancel and the brink or edg of this deep place, is contain'd as much Ground as the Space of ſix paces of a man. A.W. then heard ſeveral of the Inhabitants repeat two old verſes, that had gon from man to man theſe many yeares, which run thus:

He that lives & ſtil abide,
Will ſee the chancel fal in the Lyde.

This deep place is with them cal'd *the Lyde*, and the Ground between the Brink of it and the end of the Chancel doth ſenſibly weare away, ſo that if ſome care in time be not taken, the proverbial verſes may prove true.

In the Church here were ſome Armes in the Windowes, and an Inſcription or two on Grave ſtones, of which A.W. toke notice according to his then capacity, but afterwards obtained a better Method of taking them. Theſe things are here ſet downe, becauſe they were the firſt matters of that nature that A.W. took notice of.

Jan. In the latter end of January he ſent a generous Requital to Mr. Ja. Blanks, for the great Civilities he ſhew'd unto him, during his being in his houſe laſt Chriſtmas.

Feb. 16. His brother Edward, who was his Tutor, thinking it fit, that he ſhould chang him for another, he was put under the Tuition of Clinton Maund, an Iriſh man, borne of Engliſh Parents, as being deſcended from the Maunds of Cheſterton, near Biſter in Oxfordſhire. He was a Bach. Fellow, well growne in yeares, but a grand Presbyterian, alwaies praying in his Chamber, and when Maſter of Arts preaching abroad. A. Wood's brother was peviſh, and would be ever and anon angry, if he could not take or underſtand Logical Notions as well as he. He would be ſomtimes ſo angry, that he would beat him and turne him out of his Chamber; of which complaining to his Mother, ſhe was therefore willing, that Anthony ſhould take another Tutor.

An. { *Dom.* 1650.
2 *Car.* II.

In the beginning of this yeare A.W. was made one of [the] Bible Clerks, by the Favour of S^{r}. Nath. Brent, the Warden, for theſe reaſons (1) Becauſe the Viſitors cal'd in Queſtion the right of the Fellows of the ſaid Coll. their beſtowing of the Poſtmaſters Places. (2) Becauſe a Clerk's place was better than that of a Poſtmaſter, tho ſince not, becauſe that Benefactions have been after this time [1] have been" beſtowed to make the Poſtmaſters Places better. There was then no duty in the Chappel for the Clerks, becauſe the Common Prayer and Sacraments in the Chap. were put downe, and but very little Attendance there was for them in the Hall.

He anſwer'd Generals in the public Schools, and James Bricknell, his Chamberfellow and Clerk of Merton Coll. oppoſed him. Ap. 5.

He left the Cockleloft over his Brother's Chamber in the firſt Quadrangle, and removed to the Chamber in the little or old Quadrangle, oppoſite to the Exchequer Chamber, which was appointed for the Clerks. Ap. 22.

---

[1] *Delend.*

Aug. In the latter end of Aug. ſeveral Juniors of Mert. Coll. as Jo. Blanks, Brian Ambler, A. Wood, *&c.* got horſes, and rode to Wallingford in Berks, purpoſely to ſee the Caſtle there, being then about to be demoliſhed. They were in number about eight, and when they came to deſire the Guards to let them come into the Caſtle, they refuſed to doe it, for no other reaſon, as the Scholars ſuppoſed, but that their number was too great, and [1]may have ſome Deſigne upon them. Col. Arth. Evelin was then, as it ſeems, Governour, but was not at home, otherwiſe, as 'tis believed, they might have had entrance. So going back to the Towne of [2]Wallingford, they dined there, and return'd to Oxon.

Dec. 14. One Anne Green, a Servant Maid, was hang'd in the Caſtle of Oxon. for murdering her Baſtard-child, begotten by Jeffry Reade, Grand-ſon to Sir Tho. Read of Duns-Tew in Oxfordſhire. After ſhe had ſuffer'd the Law, ſhe was cut downe, and carried away in order to be anatomiz'd by ſome yong Phyſitians; but they finding life in her, would not venter upon her, only ſo farr, as to recover her to life. Which being look'd upon as a great wonder, there was a Relation of her Recovery printed, and at the end ſeveral Copies of Verſes, made by the yong Poëts of the Univerſitie, were added. See more in the next yeare.

Jan. 16. Twelve Poſtmaſters of Merton Coll. were expel'd by the Viſitors, *viz.* Joh. Blanks, John Wright, Brian Ambler, Rich. Philipps, *&c.* Some of which, who were

---

[1] *F.* might. [2] Wallingford, wee dined there and returned to Oxon. I had then by all accounterments [*ſic*] for a journey, which I kept till I grew too bigg for them. One Ann Green, *in Diario.*

godly Youths, as Georg Pricket, Steph. Richmond, Will. Stanie, *&c.* they afterwards reſtored to, and confirmed them in, their places. So that had A. W. continued Poſtmaſter a little longer, he had, without doubt, received his *Quietus.* As for Joh. Blanks, he afterwards retired to his Father's Houſe, and became an Attorney; Joh. Wright, after [the] King's reſtoration, became Maſter of the King's School at Worceſter; Brian Ambler a Miniſter in Shropſhire; and Rich. Philips, upon a ſecond Anſwer given in to the Viſitors, was kept in, and after he had taken a Degree in Arts, he became a mortified and pious Miniſter in Shropſhire, *&c.*

Jan. 22. Edward Wood, Fellow of Merton Coll. was, for divers pretended Miſcarriages and Miſdeameanors, ſuſpended by the Viſitors from his Commons and all Profits from his place, as alſo from being Tutor in that Coll. untill farther Order. The Miſcarriages were, firſt, for entertaining Strangers at his Chamber with more Wine, than 'twas thought convenient. (2) for drinking the King's Health at Medley neare Oxon. two yeares before, with ſome of his Contemporaries of Trinity Coll. *&c.* Which Suſpenſion was occaſion'd by the uncharitable Information made to the Viſitors by Tho. Franke, a junior Fellow of Mert. Coll. who now did lay in wait as 'twere to bring the ſaid Coll. into diſtraction and trouble.

This Thom. Franke, after all his obſequious Flatteries, fals Tales, cringing to the Presbyterians and Independent[s], and his being actually in Armes [1] in the Troop, raiſed by the Univerſity of Oxon. againſt K. Ch. 2. at Worceſter *an.* 1651, had the impudence, after the reſtoration of the ſaid King, to turn about, and for his money to get the Rectory of Cranfield in Derbyſhire, whilſt others, that had been great ſufferers for his Majeſtie's cauſe, and had no money, were forced to ſhark and live as Opportunity ſerved. He was a moſt vile perſon, and not fit to live in a Society; yet, if I am not miſtaken, he did, when he uſed to retire to the College, after he had been ſetled at Cranfield, [1] to" expreſs ſome repentance of what he had done to the injury of ſeveral of the Society before Mr. Pet. Nicolls and Joh. Powell Senior, Fellowes of the ſaid Coll.

---

[1] In the Univerſity Troop againſt K. Ch.2. at Worceſter *Diarium.*

This yeare Jacob a Jew opened a Coffey houſe at the Angel in the Pariſh of S. Peter in the Eaſt, Oxon. and there it was by ſome, who delighted in Noveltie, drank. When he left Oxon. he ſold it in Old Southampton buildings in Holborne neare London, and was living there 1671. See in 1654.

An. { *Dom.* 1651.
3 *Car.* II. }

Apr. 7. See in *an.* [2] 163 p. A fine of thirtie Pound was ſet by the Warden and Fellowes of Merton Coll. for M^{ris}. Wood (Mother to A. W.) to pay, by way of renewing, for the houſing and Gardens againſt Merton Coll. and for the Flour de Luce and it's appurtenances in S. Martin's Pariſh.

About the ſame time the ſecond Impreſſion of the Pamphlet concerning Ann Green, with the Verſes at the End, was publiſhed with it's old Title, viz. *Newes from the Dead: or a true and exact Narration of the Miraculous Deliverance of Ann Green*, &c. At the end of this Impreſſion are ſeveral Copies of Verſes added, which were not in the firſt Impreſſion, among which is one printed under the name of [1] A. Wood, beginning thus:

---

[1] *Rectius omittitur in Diario.* [2] *L.* 1635.

I'le ſtretch my Muſe, but that a Verſe
I'le hang upon thy living Hearſe.
Chime in yee Wits, and rhyme a knell;
For Death her ſelf [2] in lately fell &c.

Dec. Thom. Wood, eldeſt brother to A. W. died of the Flux at Drogheda, commonly called Tredagh, in the month of Decemb. He was borne at Tetſworth neare to Thame in Oxfordſhire, where his Father then had a Farme, educated moſtly in the Free School at Thame under his Kinſman Mr. W. Burt, was made Student of Ch. Church in 1638, as I have before told you, and afterwards was the firſt, or one of the firſt yong Scholars in Oxon. that threw off his Gowne, and ran to Edghill Battle. See more under the yeare 1642. At his returne thence he was actually created Bach. of Arts among Soldiers that had done Service at the ſaid Battle: and then his Father ſeeing, that he could not

See in the ſecond Vol. of *Ath. et Faſti Oxon.* p. 3

---

[1] "*Memorandum*, that whereas one Copy of Engliſh "Verſes, in the Verſes made and printed upon Anne "Green, is aſcribed to Ant. Wood, a Bit of Paper is paſt-"ed over the Name in the Copy I have ſeen in the Aſh-"molean Muſéum, and *E. W.* is written upon it, as if An-"thony's elder Brother Mr. Edw. Wood were the true "Author, which I believe to be right, it being certain, "that Anthony was no Poët". *Coll. noſtr. MSS. Vol.* 68. p. 88. [2] *L.* is, *ut in Diario.* [3] *Adjice*, 692.

perſwade him from being a [1] Scholar, he bought a Horſe, Armes, Cloaths, *&c.* ſet him up for a Troper, and got him a place to ride in the Troop of Captaine Tho. Gardiner of Cudeſdon neare Oxon. Afterwards he became a ſtout and deſperat Soldier, was in ſeveral Battels, and beſieged in divers Garriſons, particularly, if I am not miſtaken, at Baſing in Hampſhire, and was made a Lievtenant of Horſe. When the Warr was terminated, and the King's Cauſe utterlie vanquiſhed, he return'd to his College, was actually created Mr. of Arts, *an.* 1647, but in the next yeare being deeply engaged in the Cavaliering Plot, as I have told you under that yeare, (1648.) he, to avoid being taken and hanged for it, fled into Ireland, where finding out his *quondam* School-Fellow at Thame, called Col. Hen. Ingoldesbie, he became a Lievtenant in his Regiment, afterwards a Captaine, and, as I have heard, had a Commiſſion a little before his Death, to be a Major. About a yeare before that time, *viz.* in 1650, he returned for a time to Oxon. to take up his Arrears at Ch. Church, and to ſettle his other Affaires; at which time being often with his Mother and Brethren, he would tell them of the moſt terrible aſſaulting and ſtorming of Tredagh, wherein he himſelf had been engaged. He told them, that [3] beſides" 3000 at leaſt, beſides ſome Women and Children, were, after the Aſſaliants had taken part, and afterwards all the Towne, put to the Sword on the 11 and 12 of Sept. 1649; at which time Sr. Arth. Aſton the Governour had his

See more there p.[2]

---

1 *Sic MS. At* Soldier *in Diario*; *ita tamen ut lineam* (*in Diario*) *per* oldier *duxerit ipſe auctor*, *&* cholar *ſuperne ſcripſerit. qui proinde forſitan legi maluit*, perſwade him to be a Scholar. 2 *Adde*, 742. 3 *Deeſt in Diario. Et rectius.*

Braines beat out, and his body hack'd to pieces. He told them, that when they were to make the way up to the Lofts and Galleries [1] in the Church, and up to the Tower where the enemy had fled, each of the Aſſaliants would take up a child, [2] as uſe as a Buckler of Defence, when they aſcended the Steps, to keep themſelves from being ſhot or brain'd.

After they had kil'd all in the [3] Church, they went into the Vaults underneath, where all the flower and choiceſt of the Women and Ladies had hid themſelves. One of theſe, a moſt hanſome Virgin, arrai'd in coſtly and gorgeous Apparel, kneel'd downe to Tho. Wood with Teares and Prayers to ſave her Life: And being ſtrucken with a profound Pitie, took her under his Arme, went with her out of the Church, with intentions to put her over the Works to ſhift for her ſelf; but a Soldier perceiving his Intentions, he ran his ſword up her belly or Fundament. Whereupon Mr. Wood ſeeing her gaſping, took away her Money, Jewells, *&c.* and flung her downe over the Works, *&c.*

In the latter end of 1680, when the Parliament ſate at Oxon. A. Wood was walking with S^r^. Hen. S^t^. Georg, Clarentius King of Armes, in the School-Quadrangle. S^r^. Hen. then meeting with Coll. Hen. Ingoldesbie before mention'd, [4] telling him who A. W. was, A. W. thereupon did diſcourſe with him concerning his Brother Thomas: and, among ſeveral [5] Things that the Colonel told him, was, that Thomas was a good Soldier, ſtout and ventrous, and having an Art of Merriment, called Buffooning, his company was deſired and loved by the Officers of his Regiment. He told him then, he buried [him] in a Church at Tredagh anſwerable to his Quality, but could not tell him when he died. This Tho. Wood was a tall, proper and robuſt man, like his Father, but black and ſwarthy, unlike in that to any of his Brethren, or Father.

---

[1] In Churches, and up to the Towers *in Diario.* [2] *L.* and *cum Diario.* [3] Churches, *in Diario.* [4] and telling *Diar.* [5] Things, he told me, that he was a good *Diar.*

This yeare A. W. began to exerciſe his natural and inſatiable Genie he had to Muſick. He exerciſed his Hand on the Violin, and having a good eare to take any tune at firſt hearing, he could quickly draw it out from the Violin, but not with the ſame tuning of Strings that [1] other uſed. He wanted Underſtanding, Friends and Money, to pick him out a good Maſter, otherwiſe he might have equal'd in that Inſtrument, and in ſinging, any perſon then in the Univerſitie. He had ſome Companions that were muſical, but they wanted inſtruction as well as he.

$$\textit{An.}\left\{\begin{array}{l}\textit{Dom.}\,1652.\\ 4\ \textit{Car.}\ \text{II.}\end{array}\right.$$

Jul. 2. Friday Jul. 2. A. Wood was examin'd for the Degree of Bac. of Arts in the Natural Philoſophy School, by Will. Browne, M. A. of Magd. Coll. a Native of Oxon. He had before anſwer'd twice under a Bachelaur among the Crowd in the Divinity School, and once, if not both the times, under Matth. Bee, a Determining Bachelaur of Univerſitie Coll. in the Lent-time 165$\frac{0}{1}$: which M. Bee was afterwards Miniſter of Windlebury neare Biſter in Oxfordſhire: And on the 6 of the ſame month he was adm. Bach. of Arts.

---

[1] L. others.

Munday, and Shabington Wake as it ſeems, he rode July 26. in the Company of a Mimick and Buffoon, called Tho. Williams; and the horſe of A. W. being bad, or elſe that he was no good Rider, he had a fall, and put out his ------ Arme. When he came to Shabbington, he put off his Doublet, and found his Arme ſwel'd and exceeding tender. Th. Williams, who had been bred an Apothecary, would needs perſwade him, that his Arme was not out of Joynt, only bruiſed, and ſo applyed a Cloath and Oyle to it; yet, notwithſtanding this, he could not uſe it, which caus'd all his Mirth to be turn'd into Melancholy. In this condition he continued about a Week there, rode to Thame, eat and drank, but with little comfort or reſt, and at length came home in a moſt afflicted condition.

After he had been at home ſome dayes, he was adviſed to go to ----- Adams a Lock-Smith, living in Catſtreet, who was an expert Bone-ſetter, to the end that he might look upon it, and ſee what was to be done. He ſpoke mildly to A. W. when he look'd on his Arme, gave him ſweet words, and told him all was well. At length caſting his head aſide, Adams faſtned one of his hands above and another below the Elbow, pluck'd the Arme ſtraight and ſet it. But the paine being great and unexpected (becauſe that the arteries had been ſhrunk) he fell into a great ſown, and could ſee nothing but Green before his Eyes. Adams then laid him upon the Bed, gave him Cordials, and put him to ſleep. Afterwards he found himſelf at Eaſe, and better every day, but never before that time or ſince, knew [1] was ſowning was or is.

---

[1] L. what *ut in Diario.*

Thomas Williams before mention'd had an Eſtate in Land, Houſes and Money left to him by his Father, but never would follow his Trade, onlie live a loos Life, and took all advantages to do it *gratis*. Afterwards when A.W. came to underſtand the World better, he found him a Debaucher of Youth, and not fit to live in an Univerſitie among Gentlemen. His uſual way was, that after he had let out Money to any man, he would hang upon him, eat and drink in his Houſe: and if he could meet with any of his acquaintance, whoſe nature was eaſie, he would take him with him to eat, drink and lodg on the Debter. And to this Farmer [1] of Shabington did he go to hang upon him, and [2] take A.W. with him, as he afterwards underſtood.

Aug. Sept. In the latter End of Aug. or beginning of Septemb. A.W. went to angle with Will. Staine of Mert. Coll. to Wheately Bridge, and nutted in Shotover by the way. The day was hot, and A.W. ſitting and ſtanding ſome houres in Fiſhing, he got an Ague, came home faint and dry, with the loſs of an Appetite of eating. It prov'd a quartan Ague, and an houre or two before it came on him, he would be exceeding prone to vomit, and what in the Well-Days his Stomach had contracted, he would on the ſick-day vomit it out with great wretching and payne. 'This brought his Body low, but made him grow much taller: and much Phyſick and Slops being taken in the Winter following, yet he could find no remedy. At length he was adviſed to retire into the Country to take better Ayre than in Oxon. follow the plow, and uſe what exerciſe he could there to ſhake the Ague off.

---

[1] At Shabington, to whome he had lent Money, did he goe *Diar*. [2] Toke *Diar*.

Tueſday (Feb. 15.) A.W. went to Caſſington before mention'd, and becauſe Mr. Tipping and his Wife had quitted their Quarters in that Towne, he took up his Quarters at the next dore, in the houſe of an honeſt and ſufficient Farmer, called Francis Bolter; whoſe houſe tho thatched, yet he had a very fair Chamber therein with a Chimney, and a place to lay his books in. Feb. 15.

A.W. had a very ſad Dreame in his Sleep. He was in a melancholy place, had no companion, *&c.* Feb. 21.

His body was much out of order, and on thoſe nights, wherein he had his hot Fit (for his cold Fit would come with extreame vomiting about 5 or 6 at night) he would have diſconſolate Dreames, which would make him melancholy on the dayes following.

While he continued in the Country, he followed the Plow on his Well-Dayes, and ſomtimes plowed. He learnt there to ring on the ſix Bells, then newly put up: and having had from his moſt tender yeares an extraordinary raviſhing Delight in Muſick, he practiced privately there, without the help of an Inſtructer, to play on the Violin. It was then that he ſet and tuned in ſtrings in Fourths, and not in Fifths according to the manner: And having a good eare, [1] and ready to ſing any Tune upon hearing it once or twice, he would play them all in ſhort time with the ſaid way of Tuning, which was never knowne before.

His Landlord did once perſwade him to drink his Ague away: and thereupon going to the Alehouſe an Houre or two before it was come, they ſet hand to fiſt, and drunk very deſperatly. But then vomiting all

---

[1] And being ready *Diar.*

Mar. 4. up before it made any continuance in his ſtomach, or before it got up in his head, he was forced, after he had ſpent three ſhillings, to lead his Landlord home, notwithſtanding he had put in Mr. Wood's cup Tobacco. This Country man (a merry Fellow, and one that pretended to wit) thought, that the Ague was a little Spirit or Devil, that had got within him; and therefore when hot weather came, he would have him go into the water and drowne it, or go to Oxon. in a Boat, and ſo ſhift it from him into the water, and row haſtily from it, and leave it to ſhark for it ſelf. A. W. told him this was a Pythagoræan Opinion of his: at which hard word being ſtartled, he thought it was none of his, but the little Devil within him that ſent it out of his Mouth, *&c.* In this condition he continued till the weather was alter'd, and grew hotter, and then his Ague and fits grew leſs, yet when cold weather came againe it would be apt to return, and would have faſtned on him againe, had he not prevented it by Phyſick.

12. Saturday (Mar. 12) his brother Edw. and Robert Wood, with Mr. Tho. Cole Steward of Merton Coll. were with him to comfort him in his diſconſolate Condition. They dined with him, and then departed.

An. { *Dom.* 1653.
5 *Car.* II.
1° { *Oliv. Protect.*

After he had ſpent the Summer at Caſſington in a loniſh and retir'd condition, he return'd to Oxon. and being adviſed by ſome perſons, he entertain'd a Maſter of Muſick to teach him the uſual way of playing

on

Sept. 8.

on the Violin, that is, by having every String tuned 5 notes lower than the other going before. The Maſter was Charles Griffith, one of the Muſitians belonging to the City of Oxon. whom he thought then to be a moſt excellent Artiſt, but when A.W. improv'd himſelf in that Inſtrument, he found him not ſo. He gave him 2 s. 6 d. entrance, and 10 s. quarterly. This perſon after he had extreamly wondred how he could play ſo many Tunes as he did by Fourths, without a Director or Guide, he then tuned his Violin by Fifts, and gave him Inſtructions how to proceed, leaving then a Leſſon with him to practice againſt his next com̄ing.

The laſt yeare, after he was entred into the publick Library (which he took to be the happineſs of his Life, and into which he never entred without great Veneration) he could do but little in it, becauſe he was entred but a little while before his Ague took him. But this yeare being a conſtant Student therein, he became acquainted with the Places in the Arts Library, (for no farther could Bachelaurs of Arts then goe) where the books of Engliſh Hiſtorie and Antiquities ſtand. He lighted upon *The Deſcription of Leyceſterſhire*, written by Will. Burton: and being exceedingly delighted with the performance, he did this or in the yeare following, take notes thence, and make collections from it, which he had lying by him in his laſt dayes. He took great Delight in reading *The Diſplay of Heraldry*, written by John Guillim, and in other books of that Faculty, written by Joh. Boſſewell, John Ferne, *&c.* and endeavour'd to draw out and trick Armes with his Pen. And afterwards when he came to full yeares, he perceived it was his natural Genie, and could not avoid [1]them. Heraldry, Muſick and Painting did ſo much crowd upon him, that he could not avoid them; and could never give a reaſon why he ſhould delight in thoſe Studies, more than in others, ſo prevalent was Nature, mix'd with a generoſity of mind, and a hatred to all that was ſervile, ſneaking or advantagious for Lucre ſake. His brother Edw. Wood was much againſt theſe Studies, and adviſed him to enter on thoſe that were beneficial, as his Mother did. He had then a gentile companion of the ſame Coll. (J. W.) who delighted in vertuous Studies as he did, and would walk ſeveral times with him in ſhady receſſes and retired walkes, to each others content; but the ſame J. W. being a Gent. of a good Deſcent, and an heir to an Eſtate of *700 l. per an.* at leaſt, he went afterwards to London, mixed himſelf with idle company that flatter'd and admired him, and at length deba[u]ch'd him; which did not a little Trouble [2]to" A. W.

Nov. His Kinſman Charnel Pettie, Eſq; an old Puritan, and an honeſt and quiet man, became High-Sherriff of Oxfordſhire. His Eſtate was at Tetſworth and elſewhere, but lived now at Stoke-Lyne neare to Biſter, the Inheritance of his Daughter's Son, named Ralph Holt, who being a Minor, the ſaid Charnel Pettie was his Guardian.

An. { *Dom.* 1654.
6 *Car.* II.
½ { *Oliv. Prot.*

July 25. - - - - - Huſſey & - - - - - Peck, two Gentlemen that were lately Officers in the King's Army, were hang'd in the Caſtle-yard in Oxon. to the great Reluctancy of the generous Royalliſts then living in Oxon. They were out of Commiſſion and Employ, had no money to maintain them, which made them rob on the high-way. After a tedious Impriſonment in the Jayle at Oxon. they were condemn'd to dye by that inveterate Enemy to the Royal Partie John Glynn, Serjeant at Law, who this Yeare went Oxford Circuit.

---

[1] It *Diar.* [2] *F. delend.*

Huſſey was the eldeſt, had received ſome Marks of honour in his Face, and no doubt in his Body alſo, and died penitent. Peck, who was yonger, was proper, robuſt, and ſeemed a ſtout man. He died reſolute, and not ſo penitent as Huſſey. As ſoon as they were cut downe, they were carried away by ſome Royalliſts, and Huſſey was on the ſame day at night buried by them in the Church of S. Peter in the Baylie. This was the firſt or 2^{d} Execution that A.W. ever ſaw, and therefore it ſtruck a great Terror into him, to the diſturbance of his Studies and Thoughts. They were exceedingly pittied by all men.

A.W. was examined for the Degree of Maſter of Arts by Will. Bull of Trinity, afterwards Fellow of All-ſouls, Coll. The other Examiners were Georg Weldon of Magd. Coll. and Joh. Whitehead of Exeter Coll. who examin'd the reſt of the Claſs. He had certificats by him for the performance of other [1] Lectures, but they are imbezeld and loſt. Aug. 10.

Cirques Jobſon, a Jew and Jacobite, borne neare Mount-Libanus, ſold Coffey in Oxon. in an Houſe between Edmund hall and Queen[s] Coll. Corner. See in the yeare 1650 and 1655.

---

[1] Exerciſe, *in Diario.*

By his ſedulous and cloſe ſtudying in the publick Library, and by converſing with Books not uſed by the vulgar Students, eſpecially MSS. he was taken notice of by Mr. Tho. Barlow, the Head-Keeper of the ſaid Library, who began thereupon to expreſs ſome kindneſs towards him, with the offering his aſſiſting hand.

A. W. having by this time obtain'd proficiency in Muſick, he and his companions * were not without ſilly Frolicks, not now to be [1] maintaind.

* W. Bull.
E. G.
J. T.
G. M.

An. *Dom.* 1655.
7 *Car.* II.
$\frac{2}{3}$ *Ol. Prot.*

Ap. 25. Edw. Wood, eldeſt brother to A. W. and Fellow of Merton Coll. was inſtalled junior Proctor of the Univ. of Oxon. Whereupon he ſoon after appointed A. W. his Collector in Auſtins; which office he kept till he was admitted Mr. of Arts.

May 3. A. W. made his firſt Declamation in the Natural Philoſophy School for the Degree of Mr. of Arts. The Subject was, ***Bonum quoddam quilibet efficiat, Optimi autem ſolum perſeverant.***

16. A. W. made his 2d Declamation in the ſaid Schoole. And his Subject was, *Utrum præſtantius eſſet Ciceroni*[*s*] *libros comburere, quam mortem* [2] *ſubiri?*

22. Edw. Wood died, to the great Reluctancy of his Friends and Relations, in his Mother's houſe againſt Merton coll. being the fourth Week of his Proctorſhip. He was adminiſtred to in his laſt dayes by Ralp[h]

---

[1] *F.* mention'd. [2] *F.* ſubire.

Button, his *quondam* Tutor, now Canon of Ch. Church. He died of vomiting Blood and conſumption with it, and made a moſt religious end.

24 His Body was carried into the Common hall of Merton Coll. where the Society, and ſuch Maſters of Arts that were pleaſed to come to pay their laſt reſpects to him, had Gloves, Wine and Bisket in abundance, as alſo had the Doctors, Heades of Houſes, and his brother Proctor Samuel Bruen, to which laſt E. Wood had bequeathed Money to buy him a Mourning Gowne. Afterwards his body being carried to Merton Coll. Church, there was a Sermon preached for that occaſion by his aforeſaid *quondam* Tutor; which being not extant, I cannot refer you to it. His Hearſe was adorn'd with Eſcocheons and Verſes; among which laſt was a Copie made by his acquaintance Dr. Barton Holyday, Archdeacon of Oxford, an antient Poët, running thus:

Upon the death of his vertuous and prudent Friend Mr. Edw. Wood, in the beginning of his Proctorſhip of the Univerſitie of Oxon.

Choſen he was a Cenſor of the Times:
He choſe to dye, rather than view the Crimes.
The Cynique's Lanterne he far wiſer thought,
That for an honeſt man at high-noon ſought,
Then bring a Midnight ſinner to the Light,
Whoſe darker Actions do outſhade the Night.
Friend, thou was wiſe, with honour thus to dye,
Fame is thy Epitaph, thy Tombe the Skye.

Oct.12. A handſome Maid living in Catſtreet, being deeply in Love with Joſeph Godwin, a junior Fellow of New Coll. poyſon'd her ſelf with Rats-bane. This is mention'd, becauſe it made a great Wonder, that a Maid ſhould be in Love with ſuch a Perſon as he, who had a curl'd ſhag-pate, was ſquint-ey'd and purblind, and much deform'd with the Smal Pox. He was the Son of a Father of both his names, who was a Bookſeller at the upper End of Catſtreet, and before he had been tranſlated to Wincheſter School, had been in the ſame Forme with A.W. at New Coll. School.

Oct.17. On the Vigil of S. Luke, part or half of the Roof of the South part of Merton Coll. outer-Chappel, joyning to the Tower, fell within the Church about 9 of the Clock at night, and broke all the Stones laying on the Floor, of which ſome were Monumental Stones. Afterwards when the Ruins were taken away, A. W. retriev'd the braſs plates that were fixed on them, and tranſcrib'd and ſav'd the Inſcriptions on them, which he afterwards printed in his *Hiſtor. et Antiq. Univ. Oxon. lib.2.*

Dec.17. He was admitted Maſter of Arts, being then his birth-day, and at the ſame time he was admitted *ad Regendum.* It was his intention to be admitted 2 or 3 dayes after he had laſt declaim'd; but being troubled with the aking of a Tooth, he drew it, which cauſed a ſwelling in his Cheek, and that a Tumour, and that a Lancing, which made him unfit to appeare in public.

Mar.
See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol.2. p.[1]
In the beginning of March he publiſhed five Sermons of his brother Edw. Wood lately deceaſed, which he had preached before the Univerſitie. He dedicated

---

[1] *Supple*, 117.

them to Dr. Jonathan Goddard, Warden of Merton Coll. and ſent to him a very fair Copie of them bound in blew Turkey-Leather, with their Leaves gilt. [1] I ſent the Book by the carrier to London, and Jam. Bricknell, M.A. his *quondam* Chamberfellow preſented it in his (A. Wood's) name to the ſaid Warden living in Greſham Coll.

In this yeare Arth. Tillyard, [2] Apothecary and great Royalliſt, ſold Coffey publickly in his Houſe againſt All-Soules Coll. He was encouraged ſo to do by ſom Royalliſts, now living in Oxon. and by others, who eſteem'd themſelves either *Virtuoſi* or *Wits*; of which the chiefeſt number were of Allſ. Coll. as Peter Pett, Thom. Millington, Tim. Baldwin, Chriſtop. Wren, Georg Caſtle, Will. Bull, *&c.* There were others alſo, as Joh. Lamphire a Phyſitian, lately ejected from New Coll. who was ſomtimes the natural Droll of the Company, the two Wrens, Sojournours in Oxon. Mathew and Thomas, Sons of Dr. Wren Biſhop of Ely, *&c.* This Coffey houſe continued till his Majeſtie's Returne and after, and then they became more frequent, and had an Exciſe ſet upon Coffey.

An. { *Dom.* 1656.
8 *Car.* II.
¾ { *Oliv. Prot.*

By this time A.W. had genuine skill in Muſick, and frequented the Weekly Meetings of Muſitians in the houſe of Will. Ellis, late Organiſt of S. John's Coll. ſituat and being in a Houſe, oppoſite to that place whereon the Theater was built. The uſual Company that met and performed their parts were (1) Joh. Cock, M. A. Fellow of New Coll. by the Authority of the Viſitors. He afterwards became Rector of Heyford-Wareyne neare Biſter, and marrying with one of the Woodwards of Woodſtock, lived an uncomfortable Life with her. (2) Joh. Jones, M. A. Fellow of the ſaid Coll. by the ſame Authority. (3) Georg Croke, M. A.[1] of the ſaid Coll. alſo by the ſame Authority. He was afterwards drown'd, with Brome, Son of Brome Whorwood of Halton neare Oxon. in their Paſſage from Hampſhire to the Iſle of Wight, 5 Sept. 1657. (4) Joh. Friend, M. A. Fellow alſo of the ſaid Houſe and by the ſame Authority. He died in the Country *an.* 1658. (5) Georg Stradling, M. A. Fellow of Allſ. Coll. an admirable Lutiniſt, and much reſpected by Wilſon the Profeſſor. (6) Ralph Sheldon, Gent. a Rom. Catholick of Steple-Barton in Oxfordſhire, at this time living in Halywell neare Oxon. admired for his ſmooth and admirable way in playing on the Viol. He died in the City of Weſtminſter - - - - - - - - - 165 , and was buried in the Chancel of the Church of S. Martin in the Fields. (7) Thom. Wren, a yonger Son of Matthew Wren Biſhop of Ely, a Sojournour now in the Houſe of Franc. Bowman, Bookſeller, living in S. Marie's pariſh in Oxon. (8) Tho. James, M. A. of Magd. Coll. would be among them, but ſeldome played. He had a weekly Meeting in his Chamber at the Coll. practiced much on the Theorbo Lute, and Gervace Weſtcote being often with him as an Inſtructor, A. W. would ſomtimes go to their Meeting and play with them.

---

[1] *Sic.* [2] An Apothecary and Royalliſt, *Diar.*

---

[1] Fellow *adjiciend. ut videtur.*

The Muſick Maſters, who were now in Oxon. and frequented the ſaid Meeting, were (1) Will. Ellis, Bach. of Muſick, owner of the Houſe wherein the Meeting was. He alwaies play'd his part either on the Organ or Virginal. (2) Dr. Joh. Wilſon, the public Profeſſor, the beſt at the Lute in all England. He ſomtimes play'd on the Lute, but moſtly preſided the Conſort. (3) - - - - Curteys, a Lutiniſt, lately ejected from ſome Choire or Cath. Church. After his Majeſtie's Reſtoration he became Gent. or ſinging-man of Ch. Church in Oxon. (4) Tho. Jackſon, a Baſs-Violiſt; afterwards one of the Choire of S. John's Coll. in Oxon. (5) Edw. Low, Organiſt lately of Ch. Church. He play'd only on the Organ; ſo when he performed his part, Mr. Ellis would take up a Counter-Tenor Viol, and play, if any perſon were wanting to performe that part. (6) Gervace Littleton *aliâs* Weſtcot, or Weſtcot *aliâs* Littleton, a Violiſt. He was afterwards a ſinging man of S. John's Coll. (7) Will. Glexney, who had belonged to a Choire before the Warr. He was afterwards a Gent. or ſinging-man of Ch. Ch. He playd well upon the Baſs-Viol, and ſomtimes ſung his part. He died 6 Nov. 1692, aged 79 or thereabouts. (8) - - - - Proctor, a yong man and a new Commer. He died ſoon after, as I ſhall tell you anon. John Parker, one of the Univerſitie Muſitians, would be ſomtimes among them; but Mr. Low, a proud man, could not endure any common Muſitian to come to the Meeting, much leſs to play among them. Among theſe I muſt put Joh. Haſelwood an Apothecary, a ſtarch'd formal Cliſterpipe, who uſually play'd on the Baſs-Viol, and ſomtimes on the Counter-Tenor. He was very conceited of his Skil

(tho

(tho he had but little of it) and therefore would be ever and anon ready to take up a Viol before his betters: which being obſerved by all, they uſually call'd him, *Handlewood*. As for other Muſitians, who were about this time Beginners, you ſhall have the names of them under the yeare [1] 16

Jul. 22. - - - - Proctor died in Halywell, and was buried in the middle of the Church there. He had [been] bred up by Mr. Joh. Jenkyns, the Mirrour and Wonder of his Age for Muſic, was excellent for the Lyra-Viol and Diviſion-Viol, good at the Treble-Viol and Treble-Violin, and all comprehended in a man of three or 4 and twentie yeares of age. He was much admired at the Meetings, and exceedingly pittied by all the faculty for his loſs.

This Summer came to Oxon. *The Antiquities of Warwickſhire* &c. written by Will. Dugdale, and adorn'd with many Cuts. This being accounted the beſt book of it's kind that hitherto was made extant, my Pen cannot enough deſcribe, how A. Wood's tender affections, and inſatiable deſire of knowledg, were raviſhed and melted downe by the reading of that book. What by Muſick and rare books that he found in the public Library, his Life at this time and after was a perfect *Elyſium*.

Oct. 29. In the latter end of Octob. he began to ſurvey and tranſcribe the Monumental Inſcriptions and Armes in the ſeveral Parochial Churches and College Chappels, within the City and Univerſitie of Oxon.

Jan. 10. A. W. his Mother, and his two Brothers, Rob. and Chriſtopher Wood, gave 5^{li}. to Merton Coll. towards the Caſting of their five Bells into Eight. Theſe five were antient Bells, and had been put up [1] into the Tower at the firſt building thereof, in the time of Dr. Hen Abendon, Warden of Merton Coll. who began to be Warden in 1421. The Tenor or Great Bell (on which the name of the ſaid Abendon was put) was ſuppoſed to be the beſt Bell in England, being, as 'twas ſaid, of fine Mettal Silver found. The Generality of people were much againſt the altering of that Bell, and were for a Treble to be put to the five, and ſo make them ſix: and old Sarjeant Charles Holloway, who was a very covetuous man, would have given Money to ſave it, and to make [2] and to make" the five, ſix, Bells, that is to put a Treble to them. But by the Knavery of Thom. Jones, the Sub-Warden (the Warden being then abſent) and - - - - Derby, the Bell-Founder, they were made eight. Dr. Joh. Wilſon, Dr. of Muſick, had a Fee from the College to take order about their Tuning.

---

[1] *L.* 1658.

Whereas A. W. had before learned to play on the Violin by the Inſtruction of Charles Griffith, and afterwards of Jo. Parker, one of the Univerſitie Muſitians, he was now adviſ'd to entertaine one Will. James, a Dancing Maſter, by ſome accounted excellent for that Inſtrument, and the rather, becauſe it was ſaid, that he had obtained his knowledg in Dancing and Muſick in France. He ſpent in all half a yeare with him, and gained ſome improvement from him; yet at length he found him not a compleat Maſter of his facultie, as Griffin and Parker were not: and to ſay the Truth, there was yet no compleat Maſter in Oxon. for that Inſtru- Janu.

---

[1] In the Tower *Diar.* [2] *Redundant.*

ſtrument, becauſe it had not been hitherto uſed in Conſort among Gentlemen, only by common Muſitians, who played but two Parts. The Gentlemen in privat Meetings, which A.W. frequented, play'd three, four and five Parts with Viols, as Treble-Viol, Tenor, Counter-Tenor and Baſs, with an Organ, Virginal or [1]Harpſicon joyn'd with them: and they eſteemed a Violin to be an Inſtrument only belonging to a common Fidler, and could not endure, that it ſhould come among them, for feare of making their Meetings to be vaine and fidling. But before the Reſtoration of K. Ch. 2. and eſpecially after, Viols began to be out of Faſhion, and only Violins uſed, as Treble-Violin, Tenor and Baſs-Violin; and the King, according to the French Mode, would have 24 Violins playing before him, while he was at Meales, as being more airie and briſk than Viols.

An. *Dom.* 1657.
9 *Car.* II.
$\frac{4}{5}$ *Ol. Prot.*

Mar. 27. At the Funeral of Jane Wickham, the Widdow and ſomtimes the ſecond Wife of Will. Wickham of Garſingdon, neare Oxon. Gent. Shee was buried in the Chancel of the Church there by the Remaines of the ſaid W. Wickham. This Woman was Siſter to Hen. Brome, of Clifton neare Banbury in Oxfordſhire (of the ſame Familie with the Bromes of Halton) and died in Oxon. 25 March. A.W. did not then ſurvey the Monuments in Garſingdon Church, becauſe of the

---

[1] *Sic.*

Company there, but rode immediatly home to Oxon.

He began his Perambulation of Oxfordſhire: and the Monuments in Wolvercot Church were the firſt that he ſurvey'd and tranſcrib'd. Apr. 30.

All the eight Bells of Merton Coll. did begin to ring: and he heard them ring very well at his approach to Oxon. in the Evening, after he had taken his Rambles all that Day about the Country to collect Monuments. The Bells did not at all pleaſe the curious and critical Hearer. However he plucked at them often with ſome of his Fellow-Colleagues for recreation ſake. They were all afterwards re-caſt, and the Belfry, wherein the Ringers ſtood (which was a little below the Arches of the Tower, for while the five hanged the Ringers ſtood on the ground) being built of bad Timber, was plucked downe alſo, and after the Bells were put up againe, this Belfry, that now is, above the Arches, was new made, and a Window broke thro the Tower next to Corp. Ch. Coll. was made to give light. May 14.

He began to peruſe and run over all the Manuſcript Collections of the great Antiquary John Leland, that are repoſed in the Archives of Bodlie's Library. He was exceedingly [delighted] [1] in them, was never weary of them, but collected much from them. Aug. 4.

In his rambles about the Country, he went to Dorcheſter, ſeven Miles diſtant from Oxon. to ſee his old Maſter David Thomas, who, from being Uſher of Thame School, was now the Head-Maſter of the Free-School at Dorcheſter, founded by Joh. Feteplace, Eſq. an old Bachelaur. He had ſucceeded in that Office Joh. Drope, lately Fellow of Magd. Coll. who was the firſt Maſter Aug. 14.

---

[1] With *Diar.*

appointed by the Founder. A.W. could not but here acknowledge his owne weakneſs, you may call it folly if you pleaſe, as being ſtartled at his firſt ſight of this moſt antient City, famous for it's being a Station of the Romanes, for it's Entertaining S. Birinus, and afterwards for giving him burial, *&c.* The Church is larg and antique, and hath contained many Monuments of Antiquity, which are ſince ſpoyled and defaced. Thoſe that [1] remaine he took an account of, as alſo of the Armes in the Windowes, and tricked out with his Pen the Ichnography of the Church, Cloyſter and Buildings adjoyning. And at his departure Mr. Dav. Thomas gave him ſome Roman Coynes, found within the Libertie of Dorcheſter.

Sept. 5. Brome Whorwood, lately Gent. Com. of S. Marie's hall, only ſon and heir of Brome Whorwood of Halton neare Oxon. was drown'd in his paſſage from Hampſhire to the Iſle of Wight. He had been at the Election of Scholars at Wincheſter, and being minded to ſee the Iſle of Wight, did with George Croke of New Coll. hire a Veſſel that was leaky, which ſunk by that time they were half way in their Journey. I ſet this Memoire downe, becauſe A.W. had acquaintance with both of them. The Mother of the ſaid Brome Whorwood, who was drown'd, was Jane, daughter and one of the two Coheires of -- -- -- -- -- Ryther of Kingſton upon Thames in Surrey, ſomtimes Surveyor of the Stables to K. Jam. I. and dau. in Law to James Maxwell, Eſq; one of the Gromes of the Bed-Chamber to K. Ch. I. as having married her Mother after Ryther's death. A.W. remembred her well, as having often ſeen her in Oxon. She was red-hair'd, as her ſon Brome was, and was the moſt Loyal perſon to K. Ch. I. in his Miſeries, [1] as any Woman in England, as it appeares by ſeveral Exploits, that ſhe performed in Order to his Preſervation; among which I ſhall ſet downe theſe two.

---

[1] Remaind *Diar.*

After his Majeſtie had been taken away from Holdenby, he was conveyed by eaſie removals to Hampton Court Auguſt 1647, at which time the Citizens of London were very unruly, had alienated their affections from the Parliament, were very averſe to the Army, and wholly enclin'd to his Majeſtie, as having a Deſigne to get him among them, ſettle him in the Parliam. Houſe, and ſo conclude a Peace. His Maj. knew all this, and knew the Inſolencies and threatning of the Parliam. Soldiers which they gave out to deſtroy him, being animated ſo to do by the Cabal of Parliam. Officers ſitting at Putney, which therefore made him think of an Eſcape from Hampton Court, if he could well know to what place he could goe. Jane Whorwood knowing this, ſhee went to Will. Lillie the Aſtronomer, living in the Strand within the Libertie of Weſtminſter, to receive his judgment about it, that is to ſay, in what Quarter of the Nation he might be moſt ſafe, and not be diſcovered till himſelf pleaſed. When ſhee came to his dore, Lilly told her, he would not let her come in, for he had buried a Maid-ſervant of the Plague very lately. *I feare not the Plague but the Pox*, ſaith ſhee. So he let her in, and went up ſtaires. After Lillie had erected his Figure, he told her, that about 20 miles from London and in Eſſex, he was certaine the King might continue undiſcovered. Shee liked his Judgment very well, and being herſelf of a ſharp judgment, remembred a place in Eſſex about that diſtance, where was an excellent Houſe, and all conveniencies for his reception, *&c.* Away ſhee went early next morning to Hampton Court, to acquaint his Majeſtie; but ſee the misfortune, he either guided by his owne approaching hard fate, or miſguided by -- -- -- -- -- Aſhburnham, went to Tichfield in Hampſhire, and ſurrendred himſelf to Col. Rob.Hammond, Governour of the Iſle of Wight. A. W. has heard from W. Lilly, that Alderm. -- -- -- -- -- -- Adams of London, ſent to his Maj. at Hampton Court a thouſand pound in Gold: five hundred pound of which was put into Jane Whorwood's hands, who gave Lilly for this and other Judgments 20^{li}. of the ſame Money, as the ſaid Lilly uſually reported.

---

[1] *F.* of.

Another Loyal Exploit was this. His Majeſtie being in Caresbrok Caſtle in the ſaid Iſle of Wight, the Kentiſh men were then in Armes for him, and joyn'd with the Lord -- -- -- -- Goring. A conſiderable number of the beſt Ships alſo revolted from the Parliament, and the Citizens of London were forward to riſe againſt the Parliament: whereupon his Majeſtie deſign'd an Eſcape thence, if he could tell how. A ſmal Ship was provided and anchored not farr from the Caſtle to bring him into Suſſex, and Horſes were provided ready to carry him thro Suſſex into Kent, and from thence to march immediatly to London, where thouſands would have armed for him *&c.* Theſe things being knowne among the King's Friends, and particularly to Jane Whorwood, ſhe repaires againe to Lillie, and acquaints him with the matter: whereupon on he got G. Farmer, a moſt ingenious Lockſmith dwelling in Bow Lane in London, to make a Saw to cut Iron barrs aſunder, I meane to ſaw them, and *Aqua fortis* beſides. Theſe things being quickly obtain'd, his Maj. in a ſmal time did his worke. The barrs gave Libertie to him to go out, and he was out with his body till he came to his Breaſts, but then his Heart failing, he proceeded no farther; ſo afterwards he was kept cloſer. Theſe things A. W. had from Will. Lilly; who told him, (and ſo he afterwards found it among ſome of his Notes) that the ſaid Jane Whorwood came to him againe (upon the direction, as he thought, of Will. Lord Say) to know from the peruſal of his Figure, whether his Majeſtie ſhould ſigne the Propoſitions ſent to him by the Parliament, ſo ſoon as they were read: to which Will. Lillie conſenting, and that it was his only way ſo to doe, which by her, or her Letters, were communicated to his Majeſtie, yet the ſaid Lord Say ([1] then one of the Commiſſioners from the Parliament for a Peace) did, after his Majeſtie had communicated his Intentions to him what to doe, perſwade him from ſigning the ſaid Propoſitions, telling him, they were not fit for him to ſigne, that he (Say) had many Friends in the H. of Lords, and ſome in the Houſe of Commons, and he would procure more, and then they would frame more eaſie Propoſitions, *&c.* This perſwaſion of that unfortunate Lord occaſion'd his Maj. to wave the advice of Lilly and others, *&c.* This Jane Whorwood is the ſame Lady mention'd in the ſecond Vol. of *Ath. et*

---

[1] *Sic cum punctis (ab ipſo auctore) parentheſi incluſa delenda eſſe, ni fallor, indicantibus.*

Faſti Oxon. p.523. where you'l find, that K. Ch. I. had put into her hands a Cabinet of pretious Jewells, to be by her kept till ſuch time that he ſhould ſend for them; which he did a little before his Death: and what paſſed thereupon, you may ſee there. But all theſe things being ſpoken by the by, let's proceed.

Sept. 16. A.W. went to Einſham, to ſee an old Kinſman, called Thom. Barncote. He was there wonderfully ſtrucken with a Veneration of the ſtately, yet much lamented, ruins of the Abbey there, built before the Norman Conqueſt. He ſaw then there two high Towers at the Weſt end of the Church, and ſome of the North Walls of the Church ſtanding. He ſpent ſome time with a melancholy Delight in taking a proſpect[1] of the ruins of that Place. All which, together with the Entrance or Lodg, were ſoon after pul'd downe, and the Stones ſold to build Houſes in that Towne and neare it. The Place hath yet ſome Ruins to ſhew, and to inſtruct the penſive Beholder with an exemplary Frailty.

Dec. 24. At about eleven or twelve at noon (Merton College Bells being then ringing) Will. Bull, Fellow of All-ſouls Coll. and Hen. Hawley, Fellow of Oriel, were with A. W. at his Lodging neare Merton Coll. and ſmiling upon him and upon each other, they told him, he muſt walk with them to St. Barthelmew's Hoſpital, neare Oxon. and dine there with them and others of his acquaintance, but would not tell him, who they were, or upon what account. He went forthwith with them, and comming there about one of the clock, who ſhould he ſee there, newly up from his Bed and ready, but Edmund Gregory, Bach. of Arts, lately Gentleman Com. of Merton Coll.? who, in the Evening before, had conveyed thither a yong Gentlewoman of 15 yeares of age, named -- -- -- -- -- Pottinger, of Chouleſley neare Wallingford in Berks, whome he had ſtole from her Parents. They were married early that Morning in the Chappel of S. Barthelmew's Hoſpital, which being done, he bedded her for feare of a purſuit. The Company ſate downe between [1]between" one and two of the clock in the Afternoon, after the Bridegroom had preſented his Bride ſmiling to them. They tarried till 'twas dark, and then went to Cuxham neare Watlington, where, or neare it, his Father lived.

---

[1] *This Proſpect is now in the Aſhmolean Muſéum. It was lately engraved, but without any notice of Mr. Wood.*

Afterwards this Edm. Gregory, who had a faire Eſtate left him by his Father, and had a good Eſtate with his yong Wife, lived [2]afterwards" very high, farr beyond his Income, was High-Sheriff of Oxfordſhire in 1680; at which time being deeply in debt and beyond Recovery, his aforeſaid Wife died of Grief at Cuxham in June 1683. About which time Mr. Gregorie's Eſtate being all either ſold or mortgag'd, he kept ſome ſmall matter for himſelf, retired to or neare Bagſhot neare Windſor, under a ſtrang name, and died and was buried there.

Jan. 14. See in the 2 Vol. of *Ath. et Faſti Oxon.* p. 749.

He (A.W.) went with the Societie of Merton Coll. to Haſeley, about 7 miles diſtant from Oxon. being all invited to the Funeral of D^r. Edw. Corbet, Rector of that Towne, who was then and there (in the Chancel) buried. He had taken a view of the Monuments there before.

---

[1] *Dele.* [2] *Delend.*

Edm.

Mar. 12. Edm. Greg. and his new wife in Oxon. A. W. attended them, ſhew'd them the public libr. Anatomy School, *&c.*

17. or thereabouts his Cozen Joh. Taverner, ſon and heir of Joh. Tav. of Soundeſs neare Nettlebed in Oxfordſh. Eſq;, died at Greys-Inn, and was buried in S. Andrew's-Ch. in Holborne neare London. His Siſter Mary, the Wife of Joh. Harris of Silkſtede neare to Wincheſter, was his Heire.

23. He walked to Oſney, where ſeeing a poore man digging in the Ruins, he ſhew'd A.W. a Leaden impreſſion or the Seal of Pope John 23, which he bought of him.

Will. Byrd of Hallywell in the Suburbs of Oxon. Stonecutter, did in the latter end of this yeare find out the paynting or ſtayning of Marble: a Specimen of which he preſented to the King after his Reſtoration, as alſo the Queen, and in 1669 to Coſmo Prince of Tuſcany when in Oxon.

In the latter end of this yeare [1] Davis Mell, the moſt eminent Violiniſt of London, being in Oxon. Peter Pett, Will. Bull, Ken. Digby, and others of Allſoules, as alſo A.W. did [2] give a very handſome entertainment in the Taverne, cal'd *The Salutation*, in S. Marie's Pariſh Oxon. own'd by Tho. Wood, ſon of -- -- -- Wood of Oxon. ſomtimes ſervant to the Father of A. W. The Company did look upon Mr. Mell to have a prodigious hand on the Violin, and they thought that no perſon, as all in London did, could goe beyond him.

---

[1] David or Davys Mell, the eminent Violiniſt of London and clockmaker, being in Oxon. *Diar.* [2] *Adjice* him *è Diario.*

But when Tho. Baltſer, an Outlander, came to Oxon. in the next yeare, they had other thoughts of Mr. Mell, who tho he play'd farr ſweeter than Baltſar, yet Baltſar's hand was more quick, and could run it inſenſibly to the end of the Finger-board.

An. *Dom.* 1658.
10. *Car.* II.
5 *Oliv.* *Protect.*
1 *Rich.*

Will. George, Bach. of Arts and Student of Ch. Church, was buried in the Chancel of Garſingdon Church neare Oxon. This perſon had been Tutor to the Children of Joh. Wickham of that Towne Gent. and when reſident in the Univerſitie, was accounted a noted Sophiſter, and remarkable Courſer in the time of Lent in the publick Schooles. He was poore, and therefore ready to make the Exerciſe of dul or lazy Scholars. He could not, for want of Money, take the Degree of Maſter; yet the Generality of Scholars thought, that if he had Money, he would not, becauſe otherwiſe he ſhould not be accounted the beſt Scholar of a Bach. of Arts in Oxon, as he was. He look'd elderly, and was cynical and herſute in his behavior. Apr. 5.

Eaſter Tueſday Chr. Wood (brother to A. W.) was married to Elizabeth Seymour. Apr. 13.

At Cuxham, with other of his acquaintance, in the Houſe of Mr. Gregory; where continuing 3 dayes, he went to ſeveral Townes, to collect Monumental Inſcriptions and Armes, as at Watlington, Brightwell, *&c.* Apr. 13.

Alderm. Joh. Nixon's School, in the yard belonging to the Guildhall of Oxon. being finiſhd, the firſt Boyes made 19.

made their Entry; ſome of which were afterwards, by the help of another School, Academians.

May 4. A Maid was hang'd at Greenditch neare Oxon. for murdering her Infant-Baſtard. After ſhee was cut downe and taken away to be anatomiz'd, - - - - Coniers, a Phyſitian of S. John's Coll. and other yong Phyſitians, did in ſhort time bring life into her. But the Bayllives of the Towne hearing of it, they went between 12 and one of the Clock at night to the Houſe where ſhe laid, and putting her into a Coffin, carried her into Broken hayes, and by a halter about her neck drew her out of it, and hung her on a Tree there. She then was ſo ſenſible of what they were about to do, that ſhee ſaid, *Lord have mercy upon mee*, &c. The women were exceedingly enraged at it, cut downe the Tree whereon ſhe was hang'd, and gave very ill Language to Henry Mallory, one of the Baillives, when they ſaw him paſſing the Streets, becauſe he was the chief Man that hang'd her. And becauſe that he afterwards broke, or gave up his trade thro povertie (being a Cutler) they did not ſtick to ſay, that God's Judgments followed him for the Cruelty he ſhew'd to the poore Maid.

See Dr. Plot Nat. Hiſt. of Ox. p. 197.

July 14. A. W. entertain'd two eminent Muſitians of London, nam'd Joh. Gamble and Tho. Pratt, after they had entertain'd him with [1]with" moſt excellent Muſick at the Meeting Houſe of Will. Ellis. Gamble had obtain'd a great name among the Muſitians of Oxon. for his book before publiſh'd, entit. *Ayres and* [2]*Diologes to be ſung to the Theorbo-Lute or Baſs-Viol.*

See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol. I. p. 901.

---

[1] *Dele.* [2] *Sic.*

The other for ſeveral compoſitions, which they played in their conſorts.

July 24. Tho. Balſar or Baltzar, a Lubecker borne, and the moſt famous Artiſt for the Violin that the World had yet produced, was now in Oxon. and this day A. W. was with him and Mr. Edw. Low, lately Organiſt of Ch. Church, at the Meeting-Houſe of Will. Ellis. A. W. did then and there, to his very great aſtoniſhment, heare him play on the Violin. He then ſaw him run up his Fingers to the end of the Finger-board of the Violin, and run them back inſenſibly, and all [1] in alacrity and in very good tune, which he [2] now any in England ſaw the like before. A. W. entertain'd him and Mr. Low with what the Houſe could then afford, and afterwards he invited them to the Tavern; but they being engag'd to goe to other Company, he could no more heare him play or ſee him play at that time. Afterwards he came to one of the weekly Meetings at Mr. Ellis's houſe, and he played to the wonder of all the Auditory: and exerciſing his Fingers and Inſtrument ſeveral wayes to the utmoſt of his power, Wilſon thereupon the public Profeſſor (the greateſt Judg of Muſick [3] of Muſick" that ever was) did, after his humourſome way, ſtoop downe to Baltzar's Feet, to ſee whether he had a Huff on, that is to ſay, to ſee, whether he was a Devil, or not, becauſe he acted beyond the parts of Man.

About that time it was, that Dr. Joh. Wilkins, Warden of Wadham Coll. the greateſt Curioſo of his time, invited him and ſome of the Muſitians to his Lodgings in that Coll. purpoſely to have a conſort, and to ſee and heare him play. The Inſtruments and Books were carried thither, but none could be perſwaded there to play againſt him in Conſort on the Violin. At length the Company perceiving A. W. ſtanding behind in a corner neare the dore, they haled him in among them, and play, forſooth, he muſt againſt him. Whereupon he being not able to avoid it, he took up a Violin, and behaved himſelf as poor Troylus did againſt Achilles. He was abaſh'd at it, yet honour he got by playing with and againſt ſuch a grand Maſter as Baltzar was. Mr. [1]Davis Mell was accounted hitherto the beſt for the Violin in England, as I have before told you; but after Baltzar came into England, and ſhew'd his moſt wonderful parts on that Inſtrument, Mell was not ſo admired, yet he playd ſweeter, was a well bred Gentleman, and not given to exceſſive drinking as Baltzar was.

---

[1] With alacrity *Diar.* [2] *L.* nor *cum Diario.* [3] *Dele.*

Aug. 30. See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol.I. p. 323. Munday, a terrible raging Wind hapned, which did much hurt. Dennis Bond, a great Olivarian and Antimonarchiſt, died on that Day, and then the Devil took Bond for Oliver's appearance.

Sept. 3. Oliver Cromwell the Protector died. This I ſet downe, becauſe ſome Writers tell us, that he was hurried away by the Devill in the Wind before mention'd.

6. Richard Cromwell his ſon was proclaimed Protector at Oxon. at the uſual places where Kings have been proclaimed. While he was proclaiming before S. Marie's Church dore, the Mayor, Recorder, Townclerk, *&c.* accompanied by Col. Unton Croke and his Troopers, were pelted with Carret and Turnip-tops by yong Scholars, and others, who ſtood at a Diſtance.

---

[1] Dav. Mell *Diar.*

He went to Stoke-Lyne, to give a Viſit to his Kinſman Charnel Pettie and his Wife, and other of his Relations there. He continued there till the 22 of the ſaid Month: in which time he rode about the Country adjoyning, and collected ſeveral Monuments and Armes. He was at Cotſford, in hopes to find a Monument there for his Grand-Father by his Mother's ſide, named Rob. Pettie, *aliàs* Le Petite, Gent. but finding none, he ſearched in the Regiſter, and found, that he was buried on the 10 May 1612. Oct. 18.

Nath. Crew, M. A. and Fellow of Linc. Coll. brought to A. W. a Petition, to preſent to the Parliament againſt ſtanding Viſitors in the Univerſity: to which, upon his deſire, he ſet his hand, *&c.* The Independents, who called themſelves now the Godly Party, drew up another Petition contrary to the former, and ſaid, 'twas for the cauſe of Chriſt, *&c.* No perſon was more ready than Crew, a Presbyterian, to have the ſaid Viſitors put downe, notwithſtanding he had before ſubmitted to them, and had paid to them reverence and obedience. Feb. 11.

Egg-Saturday, Edward Bagſhaw, M. A. and Student of Ch. Ch. preſented his Bachelaurs *ad Determinandum*, without having on him any formalities, whereas every Deane beſides had formalities on. Dr. John Conant was then Vicechancellour, but took no notice of Bagſhaw. 12.

In this Lent, but the day when I cannot tell, A. W. went as a Stranger with Thom. Smith, Mr. of Arts, (ejected his Clerkſhip of Magd. Coll. by the Viſitors 1648) living now obſcurely in Oxon. I ſay he went with the ſaid Mr. Smith on a certaine Morning, to a private and lone houſe in or neare to Bagley wood, be-

between Oxon. and Abendon, inhabited by the Lord of Sunningwell called Hannibal Baskervyle, Eſq;. The houſe, called Bayworth, is an old Houſe, ſituated in a romancy place, and a man, that is given to Devotion and Learning, cannot find out a better place. In this Houſe A. W. found a pretty Oratory or Chappel up one pair of Staires, well furniſh'd with Velvet Cuſheons and Carpets. There had been painted Windowes in it, but defaced by Abendon Soldiers (Rebells) in the grand rebellion. He alſo found there an excellent Organ in the ſaid Oratory: on which Mr. Smith perform'd the part of a good Muſitian, and ſung to it. Mr. Baskervyle was well acquainted with him, and tooke delight to heare him play and ſing. He was civil to them, but A. W. found him to be a melancholy and retir'd man; and, upon Enquirie farther of the perſon, he was told, that he gave the third or fourth part of his Eſtate to the Poor. He was ſo great a cheriſher of wandring Beggars, that he built for them a larg place like a Barne to receive them, and hung up a little Bell at his Back-dore for them to ring when they wanted any thing. He had been ſeveral times indicted at Abendon Seſſions for harbouring Beggars. In his yonger Dayes, while he was a Student of Braſnoſe Coll. he would frequent the Houſe of his Kinſwoman the Lady Scudamore, oppoſite to Merton Coll. Church: at which time the Mother of A.W. being a Girle, and a Sojournour in his Father's Houſe neare to it, he became acquainted with her: and when he knew that A.W. was her Son, he was civil to him, and afterwards [1] frequented the houſe, eſpecially in the time of his Son Tho. Baskervyle, to refreſh his Mind with a melancholy walke, and with the retiredneſs of the place, as alſo with the ſhady Box-Arbours in the Garden.

---

[1] F. A. W. frequented.

In the latter End of this yeare (in Mar.) Scurvy Graſs-Drink began to be frequently drunk in the Mornings as Phyſick-Drinke.

All the time that A. W. could ſpare from his beloved Studies of Engliſh Hiſtory, Antiquities, Heraldry and Genealogies, he ſpent in the moſt delightful [1]falcultie of Muſick, either inſtrumental or vocal: And if he had miſſed the weekly Meetings in the Houſe of Will. Ellis, he could not well enjoy himſelf all the week after. All or moſt of the Company, when he frequented that Meeting, the names of them are ſet downe under the yeare 1656. As for thoſe that came in after, and were now performers, and with whome A. W. frequently playd, were theſe: (1) Charles Perot, M.A. Fellow of Oriel Coll. a well bred Gent. and a perſon of a ſweet nature. (2) Chriſtop. Harriſon, M. A. Fellow of Queen's Coll. a maggot-headed [3]perſon and humourous. He was afterwards Parſon

. . . .

of Burgh under Staynſmore in Cumberland, where he died in the Winter time *an.* 1694. (3) Kenelm Digby, Fellow of Allſ. Coll. He was afterwards LL.Dr. and dying in the ſaid Coll. on Munday night Nov. 5. *an.* 1688, was buried in the Chappell there. He was a Violiniſt, and the two former Violiſts. (4) Will. Bull, Mr. of Arts, Bach. of Phyſ. and Fellow of Allſ. Coll. for the Violin and Viol. He died 15 Jul. 1661. aged 28 yeares, and was buried in the Chappel there.

See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol.2. p.[2]

---

1 *Sic.* 2 *Supple*, 781. 3 *Puncta ab ipſo auctore.*

(5) Joh. Vincent, M. A. Fellow of the ſaid Coll. a Violiſt. He went afterwards to the Inns of Court, and was a Barreſter. (6) Sylvanus Taylor, ſomtimes Com. of Wadh. Coll. afterwards Fellow of Allſoules, [1] and Violiſt and Songſter. He went afterwards to Ireland, and died at Dublin in the beginning of Nov. 1672. His elder brother, capt. Silas Taylor, was a Composer of Muſick, playd and ſung his parts: and when his occaſions brought him to Oxon. he would be at the Muſical Meetings, and play and ſing his part there. (7) Hen. Langley, M. A. and Gent. Com. of Wadh. Coll. a Violiſt and Songſter. He was afterwards a worthy Knight, lived at Abbey-Foriat neare Shrewſbury, where he died in 1680. (8) Samuel Woodford, a Commoner and M.A. of the ſaid Coll. a Violiſt. He was afterwards a celebrated Poët, beneficed in Hampſhire, and Prebendary of Wincheſter. (9) Franc. Parry, M. A. Fellow of Corp. Ch. Coll. a Violiſt and Songſter. He was afterwards a Traveller, and belonged to the Exciſe Office. (10) Chriſtop. Coward, M. A. Fellow of C. C. Coll. He was afterwards Rector of Dicheat in his native Country of Somerſetſhire, proceeded D. of D. at Oxon. in 1694. (11) [2] Henr. Bridgeman, M.A. of Queen['s] Coll. and of Kin to Sr. Orlando Bridgeman. He was afterwards Archdeacon of Richmond. He died 26 Nov. 1678, and was buried in the Chap. belonging to that Coll. (12) Nathan. Crew, M. A. Fellow of Linc. Coll. a Violiniſt and Violiſt, but alwaies played out of Tune, as having no good eare. He was afterwards, thro ſeveral Prefer-

See in the ſame book before quoted, p.465.

a Violiſt and Diviſion-Violiſt.

2 Charles

---

1 *F.* a Violiſt. 2 *Sic ipſe auctor.* *Recte* Charles.

ments, Biſhop of Durham. (13) Matthew Hutton, M. A. Fellow of Braſnoſe Coll. an excellent Violiſt. Afterwards Rector of Aynoe in Northamptonſhire. (14) Thom. Ken of New Coll. a Junior. He would be ſomtimes among them, and ſing his part. (15) Chriſtop. Jeffryes, a junior Student of Ch. Church, excellent at the Organ and Virginals or Harpſichord, having been trained up to thoſe Inſtruments by his Father Georg Jeffryes, Steward to the Lord Hatton of Kirbie in Northamptonſhire and Organiſt to K.Ch. I. at Oxon. (16) Rich. Rhodes, another junior Student of Ch. Church, a confident Weſtmonaſterian, a Violiniſt to hold between his Knees.

See *Ath. et Faſti* Vol.2. p. 1

Theſe did frequent the Weekly Meetings, and by the help of publick Maſters of Muſick, who were mixed with them, they were much improv'd. Narciſſus Marſh, M.A. and Fellow of Exeter Coll. would come ſomtimes among them, but ſeldome play'd, becauſe he had a weekly Meeting in his Chamber in the ſaid Coll. where Maſters of Muſick would come, and ſome of the Company before mention'd. When he became Principal of S. Alban's hall, he tranſlated the Meeting thither, and there it continued when that Meeting in Mr. Ellis's houſe was given over, and ſo it continued till he went into Ireland, and became Mr. of Trin. Coll. at Dublin. He was afterwards Archb. of Tuam in Ireland.

After his Majeſtie's Reſtoration, when then the Maſters of Muſick were reſtored to their ſeveral places that they before had loſt, or elſe if they had loſt none, they had gotten then preferment, the weekly Meet-

---

1 *Adde*, 299.

ings at Mr. Ellis's houſe began to decay, becauſe they were held up only by Scholars, who wanted Directors and Inſtructors, *&c.* ſo that in few yeares after, the Meeting in that houſe being totally layd aſide, the chief Meeting was at Mr. (then D^{r}.) Marſhe's Chamber, at Exeter Coll. and afterwards at S. Alban's hall, as before I have told you.

Beſides the Weekly Meetings at Mr. Ellis's houſe, which were firſt on Thurſday, then on Tueſday, there were Meetings of the Scholaſtical Muſitians every Friday Night, in the Winter time, in ſome Colleges; as in the Chamber of Hen. Langley, or of Samuel Woodford in Wadham Coll. in the Chamber of Chriſtop. Harriſon in Queen's Coll. in that of Charles Perot in Oriel, in another at New Coll. *&c.* to all which ſome Maſters of Muſick would commonly retire, as Will. Flexney, Tho. Jackſon, Gervas Weſtcote, *&c.* but theſe Meetings were not continued above 2 or 3 yeares, and I think they did not go beyond the yeare 1662.

An. { *Dom.* 1659.
XI. *Car.* II.
[1 *Rich. Protect.*] }

Ap. 2. Saturday he went to Stoke-Lyne neare Biſter with his Mother, a ſervant-Mayd and a Man, to give a Viſit to his Cozen Charnel Petty, Eſq;. and other of his Relations there.

4. He went to Middleton-Cheyney in Northamptonſhire with his Mother and other of his Relations at Stoke-Lyne, to viſit his Cozen Joh. Cave and thoſe of his family. He continued there two or three Nights, in which time he took his Rambles to Banbury, vi-

ſited the Church and Antiquities there much broken and defaced: and thence to the antient and noble ſeat of Werkworth, then lately belonging to the Chetwoods; of whom it had then, ſome yeares before, ben bought by Philip Holman of London Scrivener, who dying in 1669, aged 76, was buried in the Church there. One Joh. Lewes his kinſman conducted him thither, where wee found the eldeſt ſon and heir of the ſaid Philip Holman named -- -- -- -- -- who was lately return'd from his Travells, had changed his Religion for that of Rome, and ſeemed then to be a melancholy and begotted Convert. He was civil to us, and cauſed the Church dore to be opened, where wee found ſeveral antient Monuments; the chiefeſt of which are of the Chetwoods, which A. W. then tranſcrib'd with the Armes on them. The Mannour Houſe is a ſtately Houſe, the antient Habitation of the Chetwoods of Chetwood in Bucks: part of which, *viz.* the former part, was built by the Chetwoods, the reſt by Philip Holman before mention'd. In the Gallery of the ſaid Houſe are the Armes, Quarterings, Creſts and Motto's of ſeveral of the Nobility in England. At Banbury is a very fair Church, but of 60 Coates of Armes that were in the Windowes there before the Warrs began, he could then ſee but 12 or 13. The Monuments there were alſo wofully defaced in the late Civil Warr, yet what remained he tranſcrib'd, and return'd to Middleton againe.

Ap. 6. He returnd to Stoke-Lyne with a great deale of Company (two Coaches full) that went thence with him to Middleton.

7. A fire hapned in Halywell in the Suburb of Oxon. in the houſe next on the Eaſt ſide to that which Mr.

*Alex. Fiſher had lately built. Mr. Joh. Lamphire, the then Owner of it, was viſiting his Patients in the Country, and loſt his books, many of his Goods, and ſome Money.

* Mr. Ben. Cooper now lives in it.

9. A. W. returned to Oxon. and brought with him a Tertian-Ague, which held him ten Dayes, and in that time pluckd downe his body much.

May 20. At Dorcheſter, and thence to Warborow to the houſe of Adam Hobbes a Farmer, to deſire Leave to ſee a book in his Hands, containing Matters relating to the Church of Dorcheſter. He denied him the ſight of it; but Hobbes being acquainted with Tho. Rowney, an Attorney of Oxon. A. W. perſwaded him to leave it in his hands for [1] my uſe, which he did the next Mercate day that he came to Oxon. 'Twas a book in 4°, written in Parchment, in the raigne, I think, of Qu. Elizabeth, and in it he ſaw the larg Will of Rich. Beauforeſt, dat. 13. July 1554, and proved the 8. of June 1555, whereby he gives the Abbey Church of Dorcheſter, which he had bought of the King, to the Towne of Dorcheſter.

Jun. 2. A great Meeting of the Anabaptiſts at Abendon, in order to make a Diſturbance in the Nation.

Jul. 20. His Mother's houſe againſt Merton Coll. was ſearched for Armes by a couple of Soldiers. Some other Houſes were ſearched, and the Stables of Colleges for Horſes. This was done to prevent a riſing of the Cavaliers here, and ſo the eaſier to ſuppreſs the riſing of S^r. George Booth and his partie in Cheſhire, and elſewhere, on the firſt of Auguſt, which was the time when they were to appeare.

---

[1] *Sic.*

Sunday, a terrible wind hapned in the Afternoon, while all people were at divine Service. Two or three ſtones and ſome rough-caſt Stuff were blown from off the Tower of S. Martin *aliâs* Carfax: which falling on the Leads of the Church, a great alarm and out-cry was among the people in the Church. Some cried Murder, and at that time a Trumpet or Trumpets ſounding neare the Croſs-inne dore, to call the Soldiers together, becauſe of the preſent Plott, they in the Church cried out, that the day of judgment was at hand. Some ſaid, the Anabaptiſts and Quakers were come to cut their Throats, while the Preacher, Mr. Georg Philips, perceiving their Errour, was ready to burſt with Laughter in the Pulpit, to ſee ſuch a miſtaken confuſion, and ſeveral of the People that were in the Galleries hanging at the bottom of them, falling on the Heads of People, crowding on the Floor to get out of the dores. This was on the very day before Sr. Georg Booth and his party were to appeare in Cheſhire. Col. Edw. Maſſey at that time was to appeare in Gloceſterſhire, but being taken, he was put behind a Trooper, to carry him away to Priſon. And as they were going downe a hill in the evening of this ſtormy day, the Horſe fell, and gave the Colonel an opportunity to ſhove the Trooper forward, and to make an Eſcape into an adjoyning Wood. Jul. 31.

In the beginning of Sept. the Library of the Learned Selden was brought into that of Bodley. A. W. labour'd ſeveral Weeks with Mr. Tho. Barlow and others in ſorting them, carrying them up Stairs and placing them. In opening ſome of the books they found ſeveral pair of Spectacles, which Mr. Selden had put in, and forgotten to take out, and Mr. Tho. Barlow Sept.

low gave A. W. a pair, which he kept in memorie of Selden to his laſt day.

Sept.16. One -- -- -- -- -- Kinaſton, a Merchant of London, with a long Beard and Haire over-grown, was at the Miter-Inn, and [1] faigning himſelf a Patriarch, and that he came to Oxford for a Modell of the laſt Reformation, divers Royalliſts repaired to him, and were bleſt by him, *viz.* Joh. Ball, Gilb. Ironſide and Hen. Langley [2] of Wadham Coll. Bernard Rawlins a Glaſier was alſo there, and crav'd his bleſſing on his knees, which he obtained. Joh. Harmar alſo the Greek Profeſſor of the Univerſity appeared very formally, and made a Greek Harangue before him. Whereupon ſome of the company, who knew the deſign to be waggiſh, fell a laughing, and betray'd the Matter. It was a piece of waggery to impoſe upon the Royalliſts, and ſuch that had a mind to be bleſt by a Patriarch inſtead of [3] Archbiſhop or Biſhop, and it made great ſport for a time, and thoſe that were bleſt were aſham'd of it, they being more than I have ſet downe. Mr. Will. LLoyd, then living in Wadham Coll. in the quality of a Tutor to Will. Buckhouſe of Swallowfield in Berks, was the Author of this piece of Waggery, as he himſelf uſed to make his braggs. And becauſe the Deane of Ch. Church Dr. Owen, and ſome of the Canons of that houſe and other Presbyterian Doctors, reſorted to him, or he to them, for to draw up and give him a Modell, they were ſo much incenſed, when they found the matter a Cheat, that LLoyd was forced to abſcond for the preſent, or, as he uſed to ſay, *run away*. This Mr. LLoyd was afterwards ſucceſſively Biſhop of S. Aſaph, Lichfield and Coventry.

---

[1] *Sic.* [2] All of *Diar.* [3] An Archbiſhop *in Diar.*

Georg Wharton the Aſtronomer did take notiçe of this matter in his Almanack *an.* 1661, and calls the Patriarch *Jeremias*, but puts the Memoire under the XI of Sept. which is falſe.

Sept. 29. Michaelm. day the eldeſt brother then living of A. W. named Robert Wood, was married to Mary Drope, dau. of Tho. Drope, Bach. of Div. It muſt be now knowne, that when his Father died, he did by his Will leave all his Eſtate, except that at Tetſworth, to the longeſt Liver of his Children, and therefore Rob. Wood being not in a capacity to ſettle a Joynture on his Wife, having but the third part of the ſaid Eſtate which laid in Oxon. (becauſe 3 of his Sons were now living) A. W. did therefore, upon Robert's requeſt, reſigne the intereſt he had in the ſaid Eſtate, as Surviver or longeſt Liver if it ſhould ſo happen; and this he did without any conſideration given to him, which no body elſe would have done. Afterwards he did the like to his brother Chriſtopher, upon his requeſt: which in after times did in a manner prove A. Wood's ruin; for he could hardly get his own ſhare from the Children of his brethren.

Oct. 24. A. W. began to peruſe the Regiſters or Leiger books of S. Frideſwide's Priory, Oſney and Einſham Abbeys, which are kept in Ch. Church Treaſury. They were taken out thence by Mr. Ralph Button, Canon of the ſaid Houſe, and repoſed in his Lodgings in the Cloyſter there. To which Lodgings A. W. did recurr dayly, till he had ſatisfied himſelf with them. It was an exceeding pleaſure to him, and he took very great Delight to be poring on ſuch books, and collecting matters from them.

Oct. In this Month Jam. Quin, M.A. and one of the ſenior Students of Ch. Church, a Middleſex man borne, but Son of Walt. Quin of Dublin, died in a crazed condition in his Bedmaker's Houſe in Penyfarthing ſtreet, and was buried in the Cathedral of Ch. Ch. A. W. had ſome acquaintance with him, and hath ſeveral times heard him ſing with great Admiration. His voice was a Baſs, and he had a great command of it. Twas very ſtrong and exceeding trouling, but he wanted skill, and could ſcarce ſing in conſort. He had been turn'd out of his Student's place by the Viſitors; but being well acquainted with ſome great men of thoſe times, that loved Muſick, they introduced him into the Company of Oliver Cromwel the Protector, who loved a good Voice and inſtrumentall Muſick well. He heard him ſing with very great Delight, liquor'd him with ſack, aud in concluſion ſaid: *Mr. Quin, you have done very well, what ſhall I doe for you?* To which Quin made anſwer with great complements, of which he had command with a great Grace, that *your Highneſs would be pleaſed to reſtore him to his Student's place*; which he did accordingly, and ſo kept it to his dying day.

Nov. 26. His Acquaintance Hen. Stubbe of Ch. Church ſitting in the upper chamber of his Friend Will. Sprigg (Fellow of Linc. Coll.) oppoſite [to] the Back-gate of the Miter-Inn, a Soldier ſtanding there and diſcharging his Gun, the Bullet came thro Stubbe's haire, and miſs'd him narrowly.

Dec. In the latter end of this Month, being Chriſtmas time, A.W. was at Cuxham in the houſe of Edm. Gregory. Mr. Bull, Hawley, *&c.* were there alſo.

Feb. In the beginning of Febr. Hen. Stubbe before mention'd was publickly complayn'd of in the Parliam. Houſe, for palliating in print the Wickedneſs and Roguery of Sr. Hen. Vane.

See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol.2. p.[1]

Feb.13. Munday at night was great rejoycing in Oxon. for the News, that then was brought, that there ſhould ſuddenly be a Free-Parliament. The Bells rang, and Bonfires were made, and ſome Rumps and Tayles of Sheep were flung into a Bonfier at Qu. Coll. gate. Dr. Joh. Palmer, a great Rumper, Warden of Allſouls Coll. in the place of Dr. Sheldon, being then very ill and weak, had a Rump throwne up from the Street at his Windowes. He had been one of the Rump Parliament, and a great Favourite of Oliver.

At this time A. W. being reſolv'd to ſet himſelf to the ſtudy of Antiquities, and do ſomthing in them in the Houſe where he was borne, he ſet up a Chimney in the upper roome looking Eaſtward; and in the next room joyning he put out a Window next to the ſtreet, and made it a Study, in which he compoſed for the moſt part thoſe things, which he afterwards publiſhed.

His thoughts were ſtrangly diſtracted, and his mind overwhelm'd with Melancholy, by reading a book entit. *A true and faithfull Narration of what paſſed for many yeares between Dr. Joh. Dee and ſome Spirits,* &c. which was publiſhed in fol. by Dr. Meric Caſaubon about the beginning of this yeare.

The Pictures of Prophets, Apoſtles, Saints, *&c.* that had been painted on the back-ſide of the Stalls in Merton Coll. Choire, in various and antique ſhapes, about the beginning of the raigne of K. Hen. 7. were daubed over with paint, by the command of the Uſurpers, about 1651, to the ſorrow of curious men that were admirers of antient Painting. But that daubing wearing away in two or three yeares, they were all painted over in Oyl-Colours this yeare (1659) and the antient Pictures [1] quite obliterated. While the Workmen were performing this work, ſeveral of the Braſs-plates, with Inſcriptions, on Grave-ſtones were moſt ſacrilegiouſly toren up, and taken away, either by ſome of the Paynters, or other Workmen then working in the Chappell. A.W. complayn'd of theſe things to the Fellowes, and deſired them to look after the Offenders; but, with ſhame be it ſpoken, not one of them did reſent the matter, or enquire after the Sacrilegiſts, ſuch were their degenerated and poore ſpirits. However A.W. had before this time tranſcrib'd them, which were afterwards printed. See *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* lib. 2. p.[2]

---

[1] *Supple*, 413.

An. { *Dom.* 1660.
12 *Car.* II.

Mar. 30. Fulk Grevill, being at or neare Banbury, of the antient and gentile familie of the Grevills of Warwickſhire, was condemn'd at Oxford Aſſize, for robbing on the high way, and killing, as 'twas [ſaid,] a man.

Ap. 1. A.W. his two brothers and Mother ſealed a leaſe of 21 yeares to Joh. Willgooſe, Taylor, of a Tenement in S. Martin's Pariſh, in the Bocherew. It is an Appertenent of the Flower de Luce.

Ap. 10. He was with Dr. Conant, Rector of Exeter Coll. and Vice-chancellour of the Univerſitie, to obtaine his leave to ſee the Univerſitie Regiſters and Writings, in order to the drawing up a Diſcourſe of the Antiquitie of the Univerſitie. He looked upon him as a yong man, and not able to doe ſuch a matter: and A.W. took him to be a Man, that did not underſtand the nature of ſuch a queſtion, being either ſurpriz'd with the ſuddaineſs or novelty of it, or that he did not underſtand that ſtudie, as really he did not. So nothing being done, they parted.

---

[1] Quite loſt. While *Diar.* [2] *Adde*, 91.

May 10 (Thurſday) gave to Dr. Hen. Savage, the Maſter [1]the Maſter" of Balliol. Coll. the Collection which he made of the Lives of all the Worthies of that Coll. from Jo. Leland, Bale and Pits. Alſo the opinions of ſeveral Authors concerning the Founder and Foundation of that Coll. and certaine Obſervations of the name of Balliol, which he had collected from ſeveral Hiſtories and Chronicles. Theſe Things Dr. Hen. Savage made uſe of, when he was compiling his book called, *Balliofergus: or a Commentarie upon the Foundation, Founders and Affaires of Balliol Coll.* &c. Oxon. 1668. qu. May 10.

He peruſed the MSS. in the Archives of Corp. Chr. Coll. and found ſeveral Matters there material for his uſe. May 14 *&c.*

There was a moſt excellent Muſick-Lecture of the Practick part in the public School of that facultie, where A. W. performed a part on the Violin. There were alſo Voices, and by the direction of Edw. Low, Organiſt of Ch. Church, who was then the Deputy Profeſſor for Dr. Wilſon, all things were carried very well, and gave great content to the moſt numerous Auditory. This Meeting was to congratulate his Majeſtie's 24.

---

[1] *Dele.*

ſafe arrival to his Kingdomes. The School was exceeding full, and the Gallery at the End of the School was full of the female Sex. After all was concluded, Mr. Low and ſome of the performers, beſides others that did not performe, retired to the Crowne Taverne, where they dranke a Health to the King, the two Dukes, Monke, *&c.* Of the number of performers, that were there preſent, were Sylv. Taylour of Allſ. Coll. Chr. Harriſon of Queen's Coll. Franc. Parry of C. C. coll. A. Wood, *&c.* beſides ſome Maſters of Muſick. There were alſo with them Will. Levinz of S. John's Coll. Thom. Gourney and Jack Glendall of Braſnoze, (the laſt of which Mr. Low took with him to make the company ſport, he being a witty and boon Companion,) Joh. Hill, Fellow of Allſ. coll. Eſay Ward of Ch. Ch. Hen. Flower of Wadham Coll. *&c.* Theſe were not performers, only the laſt. There were others, but their names I have forgot.

29. The day of Reſtoration of K. Ch. 2. obſerved in all or moſt places in England, particularly at Oxon. which did exceed any place of it's bigneſs. Many from all parts flocked to London to ſee his entrie, but A. W. was not there, but at Oxon. where the jollity of the day continued till next morning. The world of England was perfectly mad. They were freed from the chaines of Darkneſs and Confuſion, which the Presbyterians and Phanaticks had brought upon them; yet ſome of them ſeeing then what miſchief they had done, tack'd about to participate of the univerſal joy, and at length clos'd with the Royal partie.

Jun. 8. A. W. began to peruſe the MSS. in Ball. Coll. Libr. and afterwards at leiſure times he peruſed the MSS. in other College Libraries.

The Uncle by the Mother's ſide of A. W. named Harcourt Pettie, Mr. of A. and ſometimes of Gloc. hall, died at Biſter in Oxfordſhire, after he had ſpent a fair Eſtate left to him by his Father Rob. Pettie, Gent. which Eſtate was the Mannour of Wiveold or Wyfald between Henley and Reading, and a larg Farme at Cotsford neare Biſter before mention'd. He was buried in Biſter Church. 18.

June. In the latter end of June the antique Marbles, which the great Selden had left to the Univerſity, were ſet up in the Wall, which parts the Area lying before the Convocation-houſe dore and Canditch. But when the Wall was pul'd downe, to make room for the Theater, the Marbles were laid aſide for the preſent. Afterwards when the Theater was built, they were ſet up on the Wall that encompaſſes it. Each of them hath the letter *S.* engraven or painted, to diſtinguiſh them from Howard's, which have an *H.* on them.

Jul. 18. Dr. Edw. Reynolds, late Deane of Ch. Ch. was elected Warden of Merton Coll. by vertue of the King's Letters ſent thereunto, dat. Jul. 7.

19. At Meyſey-Hampton in Gloceſterſhire to viſit his Kinſman Hen. Jackſon, Bach. of Div. and Rector of that towne. He heard from him many ſtories of his contemporaries in Corp. Ch. Coll.

20. At Fairford neare Meyſey-Hampton, where Mr. Will. Oldſworth, the Impropriator, did with great curteſie ſhew him the beautiful Church there, and the moſt curious paynted Windows, ſet up in the raigne of K. Hen. 7. The ſaid Church Sr. Edmund Thame, Kt. (who died 1534[1]) did finiſh, having been begun by his father Joh. Thame, Eſq;. who died *an.* 1500.

---

[1] *See the* IId. *Vol. of Leland's Itin. p.*18.

It may compare with any Country Church in England for it's admirable Structure. It is built Cathedral wiſe, and hath a ſtately Tower ſtanding in the midſt of it, adorn'd with Pinacles, and S[c]ulptures of men's Faces and Armes. The Church is alſo adorn'd with Pinacles, and hath a fair roof: and in it is an Organ Loft, where hath been a tunable ſet of Organs. The Windows conſiſt of ſeveral Scripture Stories, verie well painted conſidering the time when done: and the excellency of them is deſcrib'd in a Copie of Verſes in a book, called *Univerſity Poëms*.

30. Dr. Joh. Wallis, the Keeper of the Univerſitie Regiſters, Muniments, Writings [1], of the ſaid Univerſitie, did put into the hands of A. Wood the Keys of the School-Tower, and the Key of the Room where the ſaid Regiſters *&c.* are repoſed, to the end that he might advance his eſurient Genie in Antiquities, eſpecially in thoſe of the ſaid Univerſitie. This was done, at the requeſt of Dr. Ralph Bathurſt, and on purpoſe to promote his generous deſigne. Here he layd the foundation of that book, which was 14 yeares after publiſhed, viz. *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* He was ſo exceedingly delighted with the place and the choice Records therein, and did take ſo much paynes for carrying on the work, leaſt the Keys ſhould be taken away from him, that a great alteration was made in him. About 2 months after his entrance into the ſaid Tower, his Acquaintance took notice of the falling away of his Cheeks, the chang of the redneſs in them to white, *&c.* Yet he was very cheerfull, [2] contended and healthfull, and nothing troubled him more than

---

[1] *Sic.* [2] *L.* contented.

the intermiſſion of his Labours by eating, drinking, ſleeping, and ſomtimes by Company which he could not avoid. Afterwards Dr. Wallis ſeeing his diligence, he told him, that he might carry home with him ſuch books and writings that he wanted, which he did.

He was with Dr. Savage of Balliol Coll. and he told him, that he ſhould peruſe his Collection which he had made of the ſaid Coll. within a quarter of an yeare after, when then he ſhould have finiſh'd [1] them. Oct. 4.

Joh. Glendall, Mr. of Arts and Fellow of Braſn. Coll. died, and was buried at the upper end of S. Marie's Chancell in Oxon. He was a Miniſter's Son of Cheſhire, had been the witty *Terræ-filius* of the Univerſitie in 1655, at which time the Acts were kept in S. Marie's Church. His Company was often deſired by ingenious men, and therefore thrown out at a reckoning. He was a great Mimick, and acted well in ſeveral Playes, which the Scholars before acted by ſtealth, either in the Stone houſe behind and Southward from Pembroke Coll. or in Kettle hall, or at Halywell Mill, or in the Refectory at Glocester hall. A. W. was well acquainted with him, and delighted in his Company. 8.

Charnell Pettie, Eſq;. ſomtimes High Sherriff of Oxfordſh. and Kinſman to A. W. died at Stoke-Lyne neare Biſter in the Houſe of his Grandſon Ralph Holt, Eſq;. He was buried in the Church there. Feb. XI.

Dr. E. Reynolds reſign'd his Wardenſhip of Merton Coll. having been lately promoted to the See of Norwich. 14.

The Fellowes of Merton Coll. proceeded to the Election of a new Warden, according to a citation that Mar. 5.

---

[1] *Sic.*

had before been ſtuck up; but they ſuppoſing, not without good ground, that Dr. Tho. Jones, one of their Society, would act foul play in the Election, (having been encouraged ſo to doe by Dr. Tho. Barlow, Provoſt of Queen's Coll. *viz.* that he ſhould name Dr. Thom. Clayton a ſtranger, and ſo make a Devolution) the Fellowes propoſed to Mr. Alex. Fiſher the Subwarden, that they might exclude him from voting for that time, and aſſigne another Fellow in his place, according as the Statutes of the College enabled him in that point. But Mr. Fiſher being of a timorous ſpirit, and looking upon it as an Innovation, denied their requeſt, ſo that Dr. Jones remaining one of the 7 Electors, Mr. Joſeph Harvey and Mr. Nath. Sterry, two of the ſaid ſeaven, did deſert them out of diſcontent, and the two next Fellowes were called up into their places. So that the ſaid 7 Fellowes going to Election in the public Hall, all the ſaid 7 Seniors, except Jones, did unanimouſly name three perſons according to Statute, *viz.* Sr. Rich. Browne, ſomtimes Fellow, now one of the Clerks of the King's Privie Councill, Mr. A. Fiſher, and Dr. Rich. Lydall a Phyſitian, ſomtimes Fellow; but Jones named Sr. Rich Browne, Dr. Tho. Clayton, the King's Profeſſor of Phyſick in the Univerſity, ſomtimes Fellow of Pembr. Coll. and Dr. Priaulx, ſomtimes Fellow of Merton. This being done, and the Election devolv'd to Dr. Juxon, Archbiſhop of Canterbury, who is the Viſitor or Patron of the Coll. Clayton and Jones immediatly went to London, to act in their buſineſs, and by their Friends endeavours to get the ſaid Archb. to confirme Clayton. Dr. Barlow by theſe his under-hand and falſe doings gained the ill will of the Society of Merton Coll. who ſtuck not [to] ſay, and that with concernment, that he was a moſt falſe, buſie and pragmatical perſon.

Mar. 18. Dr. Wallis ſent for A. W. to com to him, then in the Muniment-Room in the School Tower. He deſir'd him, to give his aſſiſting hand to the drawing up of ſome Things that he was then about, againſt his going to London, to proſecute the buſineſs then in being againſt the Citizens of Oxon. A. W. was there five dayes in aſſiſting Dr Wallis, and wrot about 7 or 8 ſheets concerning the Brewers, Inholders, Bakers, Alehouſes, Taverns, Maultſters, *&c. viz.* of the Incorporating them, and of other matters concerning them. The Univerſitie gave content to Mr. Wood for his Labour.

An. { *Dom.* 1661.
13 *Car.* II.

Mar. 26. [1]M'' Dr. Clayton obtained his Inſtruments in Parchment from Archb. Juxon, to be Warden of Merton Coll. This was done by the perpetual ſollicitations of Sr. Ch. Cotterell, which was troubleſome to the Archbiſhop, even ſo much, that he was in a manner forc't to it for quietneſs ſake. The next day Sr. Charles procured his brother in law Dr. Clayton to have the honour of Knigh[t]hood confer'd upon him.

30. Sr. Tho. Clayton com̄ing to Oxon. in a Stage-Coach, ſome of his Neighbours of S. Aldate's pariſh went on horsback to meet him, as -- -- -- Kirby Clerk of the Pariſh, Tho. Haſelwood his Barber, -- -- -- -- -- -- -- his Shoemaker, Turner the Cook of Pembroke Coll. Will. Collier the Butler of the ſame Coll. -- -- -- Wilcocks a Barber living in S. Michaël's Pariſh, Anth.

---

[1] *F. delend.*

ſelwood a Book-ſeller of S. Marie's Pariſh, and other rabble, beſides 4 or 5 Scholars of his Kindred. Theſe I ſay meeting him about Shotover, Sr. Thomas, either aſhamed of their Company, or for ſome other reaſon beſt knowne to himſelf, deſired them to diſperſe, and not to accompany him by his Coach-ſide, which they did accordingly, and afterwards came ſcatteredly into Oxon. a quarter of an hour [1]became the Coach came in.

Savil Bradley.

31. Sunday, there was a Sacrament and Ordination of Miniſters made in the Cath. Ch. of Ch. Ch. by Dr. Rob. Skinner, Biſhop of Oxon. Savil Bradley, M.A. Fellow of New Coll. (and afterwards Fellow of that of Magd. Coll.) was one of the perſons, that was to have holy Orders confer'd on him; but he having been uſed to eat Breakfaſts, and drink Mornings Draughts, being not able to hold out with Faſting, was troubled ſo much with wind in his Stomach, that he fell in a ſowne, and diſturb'd for a time the ceremony. At length ſome Cordial being procur'd, it ſet him up againe; yet he could hardly keep himſelf from a ſecond ſowning.

Further alſo, Dr. Barton Holyday, Archdeacon of Oxon. being there as an Aſſiſtant to the Biſhop and to give the Sacrament, it ſo hapned juſt before he was to give it, the Canopy over the Communion Table (which had been put up there, when the choire was wainſcoted about 1633) fell downe upon the Veſſells, and ſpilt the Wine, and tumbled the Bread about. This was a great Diſturbance to the ceremony, and many wondred at it. Afterwards when all things were put in order, D^{r}.Holyday took the Bole of Wine in his hand, and going downe the ſteps to adminiſter, it fell downe, and hurt his face. So D^{r}. Thom. Lamplugh of Qu. Coll. who was there, was faine to officiat in his place. All theſe Accidents hapning together, did cauſe much diſcourſe in the Univerſitie and City; and the Phanaticks being ready to catch at any thing, that ſeemed evill, made a foule ſtory of it, as if it had been a judgment that had befallen the Loyal Clergy.

---

[1] L. before.

Apr. 1.

Munday in the Morn. S^{r}. Tho. Clayton ſent his man to the Bible-Clerks of Merton Coll. to tell them, that [1]their Maſter would ſpeak with them: whereupon the clerks immediatly went to Mr. Fiſher the Sub-Warden, and asked him, what they had beſt to doe, whether to go to him or not? He told them, he would not bid them goe or [not] goe. So they went to S^{r}. Thomas, who told them, that they were to returne to their Coll. and warne all the Fellowes thereof, to meet him in the public hall of Merton Coll. between 9 and 10 of the clock that morning. Accordingly they return'd and did their Errand: whereupon when it drew towards nine of the clock, the Fellowes commanded the Butler, to go out of the Buttery, and to deliver up the Key to them. Which being done, the Juniors who were at Breakfaſt in [the] Hall were put out, and the Dores thereof were barred up within ſide. Afterwards they went into the Buttery, bolted the Dore thereof within, and then they conveyed themſelves thro the Cellar Dore next to the Treaſury-Vault, locked it, and one of them put the Key into his Pocket. The Fellowes by this time expecting the comming of Sr. Tho. Clayton, they retired to the Chamber of Mr. Rob. Cripps, which is over the common gate, to the end that they might ſee towards Corpus Chriſti Coll. when Sr. Thomas came. The Bachelaur Fellows alſo retired to the Chamber of Georg Roberts, one of their number, over that of Mr. Cripps, for the ſame purpoſe.

---

[1] *Sic, cum punctis.*

About 10 of the clock in the morning came Sr. Tho. Clayton, with the Vicechancellour and his Beadles, Dr. R. Skinner Biſhop of Oxon. Dr. Mich. Woodward Warden of New College, Dr. Tho. Yates Principal of Braſnoſe Coll. Dr. Walt. Blanford Warden of Wadham Coll. Dr. Jo. Fell Deane of Ch. Church, Dr. Rich. Alleſtrie and Dr. Jo. Dolben Canons, Mr. Joh. Houghton Sen. Fellow of Braſn. Coll. and many others. All which (ſome of whome were of the number of Viſitors or Commiſſioners, appointed by the King to viſit the Univerſitie *an.* 1660.) met the ſaid Dr. Clayton in the Lodgings of Dr. Yate at Braſnoſe, and came thence by Oriel Coll. to Merton.

At their appearance neare Corp. Chr. Coll. Gate, the Fellowes and Bachelaurs came downe from the aforeſaid Chambers, and ranked themſelves in the Gatehouſe next to the ſtreet. The Fellowes names were theſe, *viz.* Rog. Brent, Edm. Dickenſon, Joſeph Harvey, Pet. Nicolls, Rob. Cripps, Nath. Sterry, Hen. Hurſt and Rob. Whitehall. The Bachelaur Fellowes were theſe, *viz.* Georg. Roberts, Edw. Jones, Rich. Franklin, Jam. Workman, Rob. Huntingdon, Edw. Turner and Joh. Powell. All theſe had not long ſtood in the Gatehouſe, but Sr. Tho. Clayton and his Company came in at the Wicket (for the common Gates were not ſet open) and going ſtraight forward towards the Hall (he putting off his hat to the Fellowes as he paſſed by) Dr. Edm. Dickenſon, one of the Fellowes, went after him, pluckt him by the Sleeve, and ſaid, *Sr. Thomas, the Gatehouſe is the uſual Place of Reception.* When he heard this, he beckned to the Vicechancellour and the Biſhop, and told them *they were to be received at the Gate.* Upon this they returned back, and all ſtood in the Gatehouſe, and when they were all placed, Sr. Thomas asked, where Mr. Fiſher the Subwarden was? Mr. Brent, the Senior Fellow, anſwer'd: *Sr, Mr. Subwarden keeps* * *his Chamber, and is in his uſual courſe of Phyſick, ſo that he hath appointed me at this time his Deputy.* Then Sr. Thomas replyed, that *he came for admiſsion and poſſeſsion of the Wardenſhip of Merton Coll.* Mr. Brent thereupon asked him, *where was his Inſtrument or Authority for it?* Then Sr. Thomas calling his man, produced two black boxes, and in them two Inſtruments, both with the Archbiſhop's Seale to them, and putting them into the hands of Mr. John Holloway, a Covetuous Civilian and public Notary, (father to Rich. Holloway, a Counſellour, and afterwards in the time of K. Jam. 2 a Judge) he read them both uncover'd with a loud voice before the Company, and many others from other Colleges, that by this time were gathered together, to ſee the effect of the matter, being all exceeding wrath againſt the unreaſonable proceedings [1] againſt Clayton, by ſnatching the bread out of other folkes Mouthes.

* He made choice of this time purpoſely to avoid this Encounter, becauſe his timorous ſpirit could not undergoe it.

After the Inſtruments were read, Mr. Brent deſir'd them [2] deſir'd them", before they went any farther, to read a Paper, which he had in his hand, containing a Proteſtation in the name of all the Fellowes, under a public Notarie's hand, againſt the Admiſſion of Sr. Tho. Clayton to the Wardenſhip of Merton Coll.

---

[1] *F.* of. [2] *Dele.*

After Mr. Brent had read the Paper, Mr. Holloway asked him, *where was their Inhibition?* (meaning an Inhibition from ſome Court, to ſtop Sr. Thomas's Proceedings) at which Mr. Brent made a ſtop, and looking wiſtly upon the Fellowes, they all replyed, *they need no Inhibition, till they found Greiviance, and that the public Notarie's hand was ſufficient for that time.* Then replyed Holloway, *your Proteſtation is invalid and worth nothing, and therefore they would proceed.* Then Holloway, according to the Forme, required of them Admiſſion *primo, ſecundo, tertio*; which the Fellowes did all coragiouſly denie, and ſo immediatly withdrew themſelves, and went to their Chambers.

After this Sr. Thomas asked, *where the Clerks were?* The Clerks thereupon appeared. He bad them call Dr. Tho. Jones. Dr. Jones was thereupon called, and came forthwith to him in the Gatehouſe. After ſome whiſpering paſſed between them, they drew down to the Warden's Lodgings, and finding the Dores faſt ſhut, Holloway read the Inſtruments againe bareheaded at the Dore or Gate leading into the ſaid Lodgings. Which being done, Sr. Thomas asked Dr. Jones, *where* [*the*] *Keys of the Lodgings were?* he ſaid, *the Subwarden had them.* Then Sr. Thomas deſired Samuel Clerk, the Superior Beadle of Law, to go to the Subwarden, and demand of him the Keys. Mr. Clerk thereupon asked him, *whether he ſhould goe in the Vicechancellour's name, or in his name?* Sr. Tho. replyed, *in the Archbiſhop's and King's Commiſſioners names.* Clerk thereupon went, and ſoon after brought this Anſwer, that *there were two Keyes of the Warden's Lodgings, one that belonged to the Warden, which he* (the Subwarden) *had, the other to the ſenior Deane, which Dr. Jones had lately, but when he went up to London they took it from him, which is now layd up in the Exchecquer. As for the Key which he hath, he ſaith, he will not deliver it up but to the Warden when he is admitted.*

After Sr. Thomas had received this Anſwer, he ſent for Mr. Brent the Deputy-Subwarden, and then Holloway asked him againe *primo, ſecundo, tertio,* for poſſeſſion, but Mr. Brent denied it. Then Holloway bid Sr. Thomas lay his hand upon the Latch of the dore, leading into the Warden's Lodgings, which he did. Afterwards Dr. Jones whiſper'd Sr. Thomas in the Eare, and then they went to the Coll. Chappell. In the way Dr. Dickenſon, who had more than once proteſted againſt what had been done at the Warden's dore, drew up to Sr. Thomas, and told him, that *what he and other Fellowes had done at that time, was not in contempt of him or his perſon, but to ſave their Oaths and not break the Statutes* &c. but his words were heard with ſcorne by Sr. Thomas, and ſo Dickenſon left him.

Sr. Thomas being entred with all his Company (except Fell, Dolbin and Alleſtrie, who ran home to Prayers as ſoon as the Inſtruments were read at the Gate) into the Chappell thro the South dore, the ſaid Inſtruments were read againe neare the Warden's Seat. Which being done, Jones took Sr. Thomas by the hand, and lifted him up into the Warden's Seat, and ſaid, that he, as one of the ſenior Fellows, did inſtall him, or give him poſſeſſion as Warden. Afterwards riſing from his Seat, Jones took him by the hand, and repeated the Induction or Admiſſion, as Holloway

or words to that effect.

read it *verbatim* to him. After this was done, they all went out of the Chappell the ſame way as they came in, and ſo retir'd to their reſpective homes.

The Key of the Chappell they got thus. Robert Hanham, Under-Butler & Grome of Merton-Coll. having been employed by the Society, to carry letters to London to hinder Sr. Thomas from comming in Warden of Merton College, did, that night on which Sr. Thomas came from London, go to his Houſe in S. Aldate's Pariſh, oppoſite to the Bull Inn, and humbly deſired of him forgiveneſs for what he had done: which Sr. Thomas eaſily granting, Hanham laid downe before him the Key of the College Stable: whereupon Dr. Jones, who was then there conſulting with Sr. Thomas what was to be done on Munday Morn. following, when he was to crave Admiſſion, took it up, and told Sr. Thomas privately, that *that Key would open the Chappel dore, in caſe he ſhould be denied entrance therein.* Whereupon Dr. Jones kept it, and made uſe of it when the Warden Sr. Thomas went to take Poſſeſſion of his place, as before 'tis told you.

Afterwards the Fellows uſed all the Endeavours they could to hinder his admiſſion and comming in among them, but all, it ſeems, was in vaine. The next Munday following, Sr. Thomas ſent word to the College, that he would come in by force. Whereupon the Fellows meeting together, cauſed all the College Gates to be ſhut both forward and backward, and ſo they kept them a fortnight or 3 weeks, and cauſed ſome of the Bachelaurs to keep poſſeſſion of the Warden's Lodgings. At len[g]th the Appeale of the Fellowes being ſtopt, and [1] that no Juſtice could be done for them, nor have Right nor Law for their Money, they concluded, by the continual Interceſſions of *timorous Fiſher*, to admit him.

---

[1] *Sic.*

Friday, S^r^. Thomas, with the Vicechancellour, ſome of the King's Commiſſioners, and certaine Heads of Colleges, came a little before 10 of the Clock in the Morning, and the College Gates being ſet wide open, and the Fellowes in the Gate-houſe, M^r^. Fiſher the Subwarden did there formally, according to the manner and Statutes, admit him: which being done, they all went to the Warden's Lodgings, and gave him Poſſeſſion: which being done alſo, they went up into the dining Rome, and there had a ſhort banquet at the College charg. Which being all done by 3 quarters paſt ten, the Fellowes went to the Letany. May 3.

After S^r^. Thomas was admitted at the publick Gate, he ſpeake a Speech according to the Cuſtome: the effect of which is regiſtred. But whatſoever was acted in this matter, which is at larg here ſet downe, is not, nor would he ſuffer any thing of it to be, regiſtred; which is the reaſon that it is here committed to memory by A. W. who was preſent [1] throut all the tranſactions of the ſaid affaire, and wrot all the particulars downe, immediatly after they were acted.

While theſe things were in doing, all the Univerſity and City were much concern'd at them, as ſeveral people elſwhere were. All Seniors, that had known what Tho. Clayton had been, did look upon him, as the moſt impudent Fellow in nature, to adventure upon ſuch a Place, (the Wardenſhip of Merton Coll.) that had been held by eminent perſons. They knew him well to have been a moſt impudent and rude Fellow. They knew him to have been the very Lol-poop of the Univerſity, the common ſubject of every Lampoon that was made in the ſaid Univerſity, and a fellow of little or no religion, only for Forme-ſake. They knew alſo, that he had been a moſt laſcivious perſon, a great Haunter of Women's Company and a common Fornicator. Alſo, that he had ſided with the times after the grand Rebellion broke out in 1642, by taking the Covenant, ſubmitting to the Viſitors in 1648, by taking the Engagement, and afterwards the Oaths to be true and faithfull to Prince Oliver and Prince Richard, otherwiſe he could never have kept his Profeſſorſhip of Phyſick in the Univerſitie, as he did, from 1647 to his Majeſtie's (K. Ch. 2.) Reſtoration and after. In fine, all people were ſtrangly ſurpris'd and amaſed, to behold ſuch unworthy things done after his Majeſtie's Reſtoration, when then they thought that nothing but Juſtice ſhould have taken place, and Royalliſts prefer'd. But as I have told you before, Dr. Juxon, Archb. of Canterbury, being over-pres'd by Sr. Ch. Cotterel, and weary of his Solicitations in behalf of Clayton, he ſealed his Inſtruments, without any more adoe, for quietneſs ſake, he himſelf being a very quiet man, tho he knew well what Clayton had been. The Fellows of Merton Coll. did uſually ſay, in the hearing of A. W. that as the College was diſſolv'd in the time of the grand Rebellion, ſo 'twas no matter to them, if it was diſſolv'd againe, rather than Tom Clayton ſhould be Warden thereof.

---

[1] *Sic*.

Now let's proceed. All theſe things being done, I think it fit at this time, that wee ſhould take into conſideration the author of all this Miſchief, (Tho. Jones) and then what Miſchief befell the College, in having a Stranger ſo unreaſonably thruſt upon them.

Dr. Tho. Jones therefore being thought the fitteſt Inſtrument for Clayton to compaſs his Deſignes, and eſpecially for this reaſon, that he was ambitious, diſcontented, covetuous and deſtitute of preferment, told him, that if he would diſſent from the Fellowes, and name him with the reſt to be Warden, he would endeavour by all meanes imaginable to requite him for it, either by gratuity, preferment or other wayes. This was ſeconded by Th. Barlow of Queen's, who had firſt began to be tampering with him and draw him on in this piece of Roguery. He (Clayton) told Jones, that he could eaſily prefer him thro the Endeavours of his brother in law Sr. Charles Cotterel, Mr. of the Ceremonies: and if that took no effect, he would after ſome yeares reſigne his Wardenſhip, and by Friends get him to ſucceed him.

With theſe pitiful Promiſes, Invitations to his Houſe, Dinners, Treats, fair Words, Flatteries, and I know not what, Jones promiſed to be faithfull to him in his Knavery, and ſo he was, as 'tis before told you. But when Clayton was ſetled in his place, and Jones fully ſaw, that he neglected him, and made him only a ſhoinghorne (for the truth is Clayton was falſe, mealie mouth'd and poore ſpirited) and that alſo the Fellows and others of the junior Party did deſpiſe him, and look'd upon him as an errant knave, he in great diſcontent retir'd, kept his Chamber, and never came into the Company of any perſon in the Coll. or out of the Coll. ſo that ſoon after being poſſeſt with a deep Melancholy, which his ſtrength and reaſon could not weare away, without charg to himſelf; he fell, as 'twere, downe right mad, not raving, but idle and frantick, as it appeares by theſe paſſages. (1) By his walking on the Mount in the College Garden, very betimes in a Morning, at which time he fancied Birds to flutter about his head, and therefore he would be waving his armes and hat to keep them off. (2) By going oftentimes very unſeaſonably to the Warden's Lodgings, and there court and embrace one M^{ris}. -- -- -- Wood, asking her at the ſame time, whether the Lord Chancellour (Hyde) was not then behind the Hangings? (3) By going once, if not twice, betimes in the Morning to the Chamber of Mr. Pet. Nicolls, one of the Fellows, to get him to go with him to take poſſeſſion of the Warden's Lodgings, fan[c]ying himſelf to be Warden. (4) By walking often in the Warden's Gallery, ſuppoſing himſelf to be Warden, *&c.* with many other ridiculous matters, not now to be named; which ſhew, that the man wanted ſleep, and that he was blinded with Ambition and Covetuouſneſs.

At length, upon ſome perſwaſion, he went to London *an.* 1662-3. or thereabouts, and by the favour of ſome people (of whom Arnold a Civilian and College Tenant was one) he got a Chamber in Doctors Commons, endeavouring to get practice there among the Civilians. But at length being found to be craz'd, had little or no employment. Afterwards taking a Lodging in great Woodſtreet in that City, remained there in great Diſcontent till the great Plague raged, and then by the juſt hand of God being overtaken by that Diſeaſe, he was cut off from the Living in the latter End of Sept. or beginning of Octob. *an.* 1665, being a juſt reward for a knave and a rogue.

Now for the Miſchief that befel Mert. Coll. by having a married ſtranger thruſt upon them, will appeare by that which followes. But before I proceed to the particulars, I muſt tell you, that Clayton being fully poſſeſt at his firſt comming in Warden, that the Fellowes were all his Enemies, and that they endeavour'd to conceale the College-Treaſure from him, and not let him know the worth of his place, as it was often buz'd into his Head by his Flatterers (among whome Dr. Th. Barlow muſt not be [for]gotten, Dr. Jones alſo, and another of inferior note named John Haſelwood, a proud, ſtarch'd, formal and ſycophantizing Cliſterpipe, who was the Apothecary to Clayton when he practiced Phyſick) he took all occaſions imaginable to lay out Money, ſpend and imbezile, and this forſooth was done upon the information of thoſe perſons, that *whatſoever the Warden disburſes for his owne uſe, the College muſt defray*.

Firſt therefore, he and his Family, moſt of them Women-kind (which before were look'd upon, if reſident in the College, a Scandall and an Abomination thereunto) being no ſooner ſetled, but a great Diſlike was taken by the Lady Clayton to the Warden's ſtanding Goods, namely Chaires, Stooles, Tables, Chimney-Furniture, the Furniture belonging to the Kitchin, Scullery, *&c.* all which was well liked by Dr. Goddard, Brent, Savile, *&c.* Theſe, I ſay, being diſliked by that proud Woman, becauſe, forſooth, the ſaid Goods were out of Faſhion, muſt be all chang'd and alter'd, to the great expence of the College.

Secondly, the Warden's Garden muſt be alter'd, new Trees planted, Arbours made, Rootes of choice flowers bought, *&c.* All which tho unneceſſary, yet the

Rootes of flowers, which coſt 5 ſhil. a root.

poore Coll. muſt pay for them, and all this to pleaſe a Woman. Not content with theſe matters, there muſt be a new Summer-Houſe built at the South-End of the Warden's Garden, wherein her Ladyſhip and her Goſſips may take their pleaſure, and any Eves-Dropper of the Family may harken what any of the Fellows ſhould accidentally talk of in the paſſage to their owne Garden. And tho the Warden (Clayton) told the Society, that it would not coſt the College above 20^{li}. yet when it was finiſh'd there was an 100^{li}. paid for it by the Burſar, wanting ſome few ſhillings. This work was thought unneceſſary by many perſons, becauſe it joyned almoſt to the Long Gallery, the Larg Bay-Window whereof at it's South-End affords a better proſpect, than that of the Summer-Houſe.

Thirdly, by enlarging the Expences in the Stable much more than any of his Predeceſſors. For tho S^{r}. Nath. Brent did keep four Coach-Horſes, yet he was often abſent. But Sir Thomas tho he be often abſent, yet two of his Coach-Horſes (beſides Saddle-Nags) were alwaies in the Stable. Farther alſo, whereas the former Wardens would take but ten or twelve Load of Hay out of Halywell Meads (which belong to the Coll. and are in the Tenure of a Tenant) yet this doughty Knight did take up 34 Load at leaſt. And tho he uſed it not half, yet at the Yeare's End he did, like a Curr-Mudgin, ſell it, and put the Money in his purſe.

Fourthly, by burdning his Accompts with frivolous Expences, to pleaſure his proud Lady, as (1) for a Key to the Lock of the Ladies Seat in St. Marie's Church, to which ſhe would commonly reſort. (2) for Shoes and other things for the Foot-Boy.

Fiftly, by burning in one yeare threeſcore pounds worth of the choiceſt Billet that could be had, not only in all his Roomes, but in the Kitchin among his Servants; without any regard had to Cole, which uſually (to ſave Charges) is burnt in Kitchins, and ſomtimes alſo in Parlours.

Sixtly, by encroaching upon, and taking away the Rooms belonging to the Fellows. One Inſtance take for all. Mr. Fiſher quitted his Lodgings (*viz.* an upper Chamber with 3 Studies, and a lower Chamber with as many, in the great Quadrangle) in July *an.* 1665, upon notice that the King and Queen would ſhortly come to Oxon. there to take up their Winter-Quarters till towards the Spring. When the K. and Qu. came, which was about Michaëlmas following, Mris. Franc. Stuart, one of the Maids of honour (afterwardsDucheſs of Richmond) took poſſeſſion of thoſe Lodgings, and there continued till Febr. following; at which time the Queen, who lodged in the Warden's Lodgings, went to Weſtminſter, and Mris. Stuart with her, and then Mr. Fiſher's Lodgings laid empty for ſome time. At length the Warden finding, that the lower Chambers of the ſaid Lodgings were convenient for him, becauſe they joyned on the South ſide to his Parlour, and therefore they would make a dainty Retiring Room, or at leaſt an Inner Parlour, he did, by egregious Flattery with ſome of the Fellowes, particularly with Mr. Sterry, by inviting him and them often to his Lodgings, [1] did get their Conſents ſo farr, as when it was propoſed at a Meeting of the Society, to have the ſaid Rooms granted for his uſe, it was done conditionally, that the lower Chamber, joyning to the Bay-Tree, in the firſt Quadrangle, which did belong to the Warden, may henceforth be allowed to that Fellow, which ſhould hereafter come into that Chamber over thoſe lower Rooms that were allow'd for the Warden's uſe. This being granted, the Warden broke a dore thro the Wall that parts his Parlour from the ſaid lower Romes, and makes them fit for uſe, at his owne, and not at the College, charge; and they yet remaine for the Warden's uſe: whereby the beſt Lodgings in the College, which uſually belonged [to] the Senior Fellow, were ſevered and ſpoyl'd; and all this to pleaſe a proud and ſilly Woman. But afterwards when Mr. Sterry ſaw, that he was made a ſhoing-horne to ſerve the Warden's turne, (for afterwards he diſus'd his company, and never invited him to his Lodgings as formerly, only at Chriſtmas, when the whole Society uſed to dine there) he became his Enemy, repented of what he had done before the Society, and blamed his owne weakneſs much, to be ſo much impoſed upon, as he had been, by the moſt falſe and perfidious Warden.

---

[1] *Sic.*

Seventhly, by his going to Law with the Citie of Oxon. concerning certaine Liberties in Halywell neare the ſaid Citie, (the Mannour of which belongeth to Merton Coll.) *an.* 1666. For the doing of which tho, with much adoe, he got the conſent of the Fellowes, yet going inconſideratly on, and not taking the Counſell of old Charles Holloway, Serjeant at Law, the College was caſt and much endamaged. And A. W. doth well remember, that the Citizens inſulted ſo much, when they overcame the Coll. in their ſute, which was tried in Weſtminſter hall, that in their returne from

London, the Mayor, or chief Officers of the City, did ride into Oxon. triumphantly thro Halywell, to take, as it were, poſſeſſion of the Liberties, that they had obtained therein. And one -- -- -- -- Chilmead, as he remembers, who had been one of the Bel-men of the City, but then living as an Under-Tenant in Halywell, did in their paſſage preſent them with Wine and Ale, while the Pariſh Bells rang for joy, occaſion'd, as 'twas ſuppoſed, by the ſaid Chilmead.

In all theſe unreaſonable proceedings, Joſeph Harvey, one of the Fellowes, did conſtantly oppoſe the Warden, and had there been more Harveys (for he was a man of a high and undaunted ſpirit) they would have curb'd his proceedings ſo much, that they would have made him weary of the place; but moſt of them (the Fellowes) being ſneaking and obnoxious, they did run rather with the temper of the Warden, than ſtand againſt him, meerly to keep themſelves in and enjoy their comfortable importances.

And now by this time the College was ran exceedingly into debt, and how to pay it the Society knew not. At length, upon conſultation, the Society addreſs'd themſelves to their Patron, the Archbiſhop of Canterbury (Sheldon) *an.* 1671, before whom they made it plainly to appeare, that, by the Warden's meanes, the Coll. was run into debt, and that, by comparing his Accompts with the Accompts of thoſe of S^r^. Nath. Brent, he had ſpent a thouſand pound more than the ſaid S^r^. Nathaniel, for the Yeares behind, ſince he had been Warden, *&c.* The Warden S^r^. Thomas is therefore chid and reprehended by the Archbiſhop; which was all the remedy that they could get, and an order was then made, that the College ſhould pay the Debt, and not the Warden; which was then look'd upon as a moſt unreaſonable thing. But there was falſneſs in E. D. the matter; for he that had for 7 yeares ſpoken againſt the [1] Wardin and his Proceedings, and was an Enemy to him, the Warden did, by his uſual Flatteries, gain him for a time, collogu'd together, and work'd their ends ſo much, that they found meanes, that the College ſhould pay the Debt: which being done, he ſlighted him.

In 1667 twas expected there ſhould be an Election of Fellowes, but, upon pretence that the College was in debt, there was no Election made till 1672. ſo the publick ſuffer'd, and all people [2] than ſaid, that *Merton Coll. made but an inconſiderable Figure in the Univerſitie*, &c.

Notwithſtanding all theſe things, yet the Warden, by the Motion of his Lady, did put the College to unneceſſary Charges, and very frivolous Expences, among which were a very larg Looking-Glaſs, for her to ſee her ugly face, and body to the middle, and perhaps lower, which was bought in Hillary Terme 1674, and coſt, as the Burſar told me, above 10^{li}. A bedſteed and Bedding worth 40^{li}. muſt alſo be bought, becauſe the former Bedſtede and Bedding was too ſhort for him (he being a tall man) ſo perhaps when a ſhort Warden comes, a ſhort bed muſt be bought. As his bed was too ſhort, ſo the wicket of the Common Gate entring into the Coll. was too low, therefore that was made higher in 1676, in the month of Auguſt. The ſaid Burſar G. Roberts hath ſeveral times told me, that either he the Warden, or his Lady do invent, and ſit thinking how to put the College to charge, to pleaſe themſelves, and no end there is to their unlimited Deſire. He told me alſo, that there was no Terrier taken of the Goods he had, which were bought at the College charg; and therefore they did carry many of them, eſpecially the Looking Glaſs, to their Country Seat, called *the Vach*, in Chalfont Pariſh neare Wycomb in Bucks. which Sr. Tho. Clayton had bought of the Duke of York, who had received the ſaid Mannour from the King, fallen unto him by the Attainder of Georg Fleetwood, Eſq;. one that ſate in judgment on K. Ch. I.

---

[1] Sic. [2] Sic.

A. W. was at Sandford neare Oxon. in the Houſe of Joh. Powell, Gent. which was a Houſe and Preceptory ſomtimes belonging to the Knights Templars. He took a note of ſome Armes in a Bay-Window in a low Room there. Thence he went to Littlemore, and neare it he found an antient Houſe, called *Mincherie*, or *Minchionrea*, that is, the Place of Nunns, founded there of old time. But nothing of the Chappel or Church is there ſtanding. Jun. 29.

He was at Thame, continued there one or more nights, tranſcrib'd all the Monumentall Inſcriptions in the Church, Armes in the Windowes, and the Armes in the Windowes of the Free-Schoole. Aug. 20.

With Dr. Jo. Fell, Deane of Ch. Church, to have a ſight of the Leiger books of S. Frideſwide's Priory, and Einſham Abbey. His anſwer was, that he would acquaint the Treaſurer Dr. Joh. Dolbin, which he did. Afterwards A. W. went to Dr. Dolbin, who told him, he would propoſe the matter at the next Chapter. But the matter being defer'd from time to time, nothing was done in it this yeare. Sept.

Oct. 2. See Oxford Obital. His fatherly acquaintance Dr. Barton Holyday, Archdeacon of Oxon. died at Eifley, of an Ague, or of the new Epidemical Diſeaſe, which now raged.

5. Saturday, buried in the Cath. of Ch. Ch.

Jan. 10. A. W. had an Iſſue made in his left Legg under his Knee, by the advice of Rich. Lower, a Phyſitian of Ch. Ch. This he kept open ſeveral yeares after. And tho it did his ſtomach good, yet by his continual ſtanding at his Study, and much walking withall, too much of the Humour iſſued out, which alwaies after made his left Legg and Thigh cold, eſpecially in the Winter-time. And he now thinks, that when Age comes upon him, it will turne to the dead palſie, and be his Death.

Mar. 10. His Kinſwoman Ellen Pettie, the Widdow of Charnel Pettie, Eſq;. died at Stoke-Lyne, aged 85 or more, and was buried by her husband in the Church there.

21. He received his firſt Letters from Will. Somner the Antiquary of Canterbury, with a Copie of the Foundation-Charter of Canterbury College in Oxon.

An. { *Dom.* 1662.
An. { 13 *Car.* II.

Mar. *ult.* Charles[1], Duke of Richmond, took to Wife Margaret, the Widdow of Will. Lewes, of Glamorganſhire, and of Blechindon in Oxfor[d]ſhire, Eſq;. and ſoon after, with her conſent, ſold her Eſtate at Blechindon, which her husband had bought, as it ſeemes, of Sr. Tho. Coghill, to Arthur Earl of Angleſie. This Duke was a moſt rude and debauch'd perſon, kept ſordid Company, and having employed a little crook'd back taylor of Oxon. named -- -- -- -- Herne, he would often drink with him, quarrel, and the Taylor being too hard for him, would get him downe and bite his eare.

---

[1] Stuart.

Jun. 4. Hen. Jackſon, his kinſman, Rector of Hampton Meyſey, died, and next day A. W. went thither, and gave his aſſiſting hand to lay him in his Grave. He was one of the firſt Learned Acquaintance that A. W. had; and being delighted in his Company, he did for the 3 laſt yeares of his life conſtantly viſit every Summer, continue with him 4 or 5 dayes, and heare his Stories with Delight, that he would tell him, concerning divers learned men of the Univerſitie and his College (Corp. Chr.) that lived and flouriſhed when he was a yong man.

See *Ath. et Faſti* Vol. 2. p.[1]

6. J. W. Eſq;. an intimate Acquaintance with A. W. when a junior, died in the flower of his youth, and two dayes after was buried in the Church of Highworth in Wilts. He was the eldeſt ſon and heir of Edm. W.

Quid ſpecies, quid lingua mihi, quid profuit ætas?
Da lachrymas Tumulo, qui legis iſta, meo.

July. A. W. having then and before often conſidered, what want there was of a Regiſter for the Pariſh wherein he was borne, and wherein he lived, called *the Collegiate Pariſh of S. Joh. Baptiſt Merton*; he was reſolved to begin one. Wherefore getting the Notes of all ſuch Marriages, Births, Chriſtnings and Burialls, which Mr.

---

[1] *Adjice*, 194.

Joh. Wilton, an antient Chaplayn of Merton Coll. had made before he went to be Vicar of Great Wolford in Warwickſhire, and alſo taking an Account of all the Fathers and Mothers of the ſame Pariſh then living, what Children they had borne therein, chriſtned or buried, he bought a Parchment Regiſter, which coſt him 7s. at leaſt, and remitted them all therein, as alſo the names of ſuch that had been taken, in the time of Oliver and Richard, by one[1] Jellyman, that had been appointed by the uſurp'd Powers to write downe in a Regiſter the names of ſuch that had been chriſtned and buried in ſeveral Pariſhes in Oxon. of which S. Joh. Baptiſt's Pariſh was one, *&c.* This Regiſter which A. W. began, he doth continue to this day, and will do the like till the time of his death.

Sept. 10. At Abendon in Berks with J. C. purpoſely to ſee the manner of the Viſitation, then held by the Dioceſan, Dr. Hump. Henchman, Bp. of Salisbury. He then ſaw the Ruins[2] of the moſt antient and ſtately Abbey, that once ſtood there; but thoſe Ruins are ſince gone [to] Ruin. A great Scandal it is, that that moſt noble Structure ſhould now have little or no memory of it left.

---

[1] Matthew Jellyman, Regiſtrary for 5 Pariſhes, viz. St. Mary's, Allſaints, St. Peter's in the Eaſt, St. Michaëls, and St. John's. 1653. *Sic in notula quadam, meam in gratiam exſcripta à V. Rev. Johanne Pointero, A. M. & Coll. Mert. Capellano.* [2] *I have in my Study a printed Poëm,* (*being only a ſingle ſheet*) *in* 4to. *intituled,* In honour of Abingdon or on the Seaventh day of September's ſolemnization 1641. By John Richardſon Serjeant of Abingdon in the County of Berks. Printed in the yeare 1641. *I do not remember to have ſeen another Copy of this little Thing, which I have ſeveral times read with great pleaſure, there being ſeveral particulars of great Remark in it, as will appear from the following Abſtract thereof, which I have entered in my MSS. Collections,* (viz. *Vol.* 115. *p.* 114.) "It is dedicated To The Worſhipfull the Major, "Bayliffs, and Burgeſſes of Abingdon, The King and "Par-

With Dr. Mich. Woodward, Warden of New Coll. to ſee the Regiſters and ſome Records of that Houſe. He put me off from the preſent with ſome notes of his owne concerning the Wardens thereof, Benefactors, Biſhops, *&c.* Oct. XI.

"Parliament had publiſhed and decreed, that, on the ſaid "7th. of Sept. 1641. every pariſh ſhould keep a Feſtival "(religiouſly to be perform'd) in honour of the great "Peacemaker, upon account of the accommodation with "the Scots.

"*Calena* is here made to be Oxford. K. Ciſſa is made to "be founder of the Abbey. The ruin'd Battlements of the "Abbey then (1641) to be ſeen. The Croſſe then ſtand-"ing, which is here call'd *unparallel'd* and *harmleſs*, but "*threatn'd* to be deſtroy'd. St. Helen's bells (what I never "heard before) are call'd *Aaron's bells*. Chriſt's Hoſpitall "near the Church-yard Wall. Where were alſo Royſe's "fruitfull *Nurſeries*, out of which the E. of Pembrook's "Gardens were ſupplied. There is now no Nurſery, nor "any Tradition of one. The ſaid 7th. day was a Tueſday. "The Feſtival was proclaim'd, becauſe a joyfull peace was "concluded betwixt the Scots and us. Sr. Nicholas's bells "call'd *honeſt Nick's Lowbells*. The hundred and ſixth Pſalm "ſung by two thouſand *Quoriſters* at the Croſſe. The Fi-"gure of K. David upon the Croſſe, tho' afterwards de-"ſtroy'd by *hair-brain'd Separatiſts*, an Epithet made uſe of "for that Crew by the Author. Mention of the ſkilfull "Sergeant Corderoy. Mention of the well known Ante-"lop in Abbington. No feaſt to be parallel'd with this of "Abbingdon. A great deal of Money (*viz.* thirteene or "foureteene pounds) collected that day for the Poor. The "Author a Cavalier.

His

Nov. 10. His Kinſman Joh. Taverner, of Soundeſs in the Pariſh of Nettlebed, was made choice of by his Majeſtie to be High-Sherriff of Oxfordſhire *&c.*

Feb. XI. He was with his Cozen Taverner at the Swan-Inn in Oxon. where he was a Witneſs, that Mr. Abr. Davis ſhould let his Houſe in Grandpool in S. Aldate's Pariſh, during the time of Aſſize then approaching, and in the time of Aſſize in the Summer following, for 6li. a time; but if Mr. Taverner ſhould die before Summer Aſſize, then ſhould he have only 6li. for the Lent Aſſize. He was alſo then a Witneſs to other things, agreed upon between them *&c.*

Mar. 6. Joh. Taverner made his firſt Entry into Oxon. to conduct thereunto Juſtice Rob. Hyde.

9. Given to his Cozen Taverner the High Sherriff and Mris. Mary Harris his Daughter, upon their departure from Oxon. each of them a book fairly bound, containing the Works of his brother Edw. Wood, deceaſed.

An. { *Dom.* 1663.
14 *Car.* II.

Ap. 23. He began a Courſe of Chimiſty under the noted Chimiſt and Roſicrucian, Peter Sthael of Strasburgh in Royal Pruſſia, and concluded in the latter end of May following. The Club conſiſted of 10 at leaſt, whereof Franc. Turner of New Coll. was one, (ſince Biſhop of Ely) Benjam. Woodroff of Ch. Ch. another, (ſince Canon of Ch. Ch.) and Joh. Lock of the ſame houſe, afterwards a noted Writer. This Jo. Lock was a man of a turbulent Spirit, clamorous and never contented. The Club wrot and took notes from the Mouth of their Maſter, who ſate at the upper End of a Table, but the ſaid J. Lock ſcorn'd to do it; ſo that while every man beſides, of the Club, were writing, he would be prating and trobleſome. This P. Sthael, who was a Lutheran and a great Hater of Women, was a very uſeful man, had his Lodging in Univerſity Coll. in a Chamber at the Weſt End of the Old Chappel. He was brought to Oxon. by the honorable Mr. Rob. Boyle, *an.* 1659, and began to take to him Scholars in the Houſe of Joh. Croſs next, on the W. ſide, to Univerſity Coll. where he began but with three Scholars; of which number Joſeph Williamſon of Queen's Coll. was one, afterwards a Knight and one of the Secretaries of State under K. Ch. 2. After he had taken in another Claſs of ſix there, he tranſlated himſelf to the Houſe of Arth. Tylliard an Apothecary, the next Dore to that of Joh. Croſs, ſaving one, which is a Taverne: where he continued teaching till the latter end of 1662. The chiefeſt of his Scholars there were Dr. Joh. Wallis, Mr. Chriſtopher Wren, afterwards a Knight and an eminent Virtuoſo, Mr. Thom. Millington of Allſ. Coll. afterwards an eminent Phyſitian and a Knight, Nath. Crew of Linc. Coll. afterwards Biſhop of Durham, Tho. Branker of Exeter Coll. a noted Mathematician, Dr. Ralph Bathurſt of Trin. Coll. a Phyſitian, afterwards Preſident of his College and Deane of Wells, Dr. Hen. Yerbury and Dr. Tho. [1] Janes, both of Magd. Coll. Rich. Lower a Phyſitian of Ch. Ch. Rich. Griffith, M.A. Fellow of Univerſity Coll. afterwards Dr. of Phyſ. and Fellow of the Coll. of Phyſitians, and ſeverall others.

---

[1] *Sic.*

About the beginning of the yeare 1663 Mr. Sthael removed his School or Elaboratory to a Draper's houſe, called Joh. Bowell, afterwards Mayor of the citie of Oxon. ſituat and being in the Pariſh of Allſaints, commonly called Allhallowes. He built his Elaboratory in an old Hall or Refectory in the Backſide, (for the Houſe it ſelf had been an antient Hoſtle) wherein A. W. and his Fellowes were inſtructed. In the yeare following Mr. Sthael was called away to London, and became Operator to the Royal Society, and continuing there till 1670, he return'd to Oxon. in Nov. and had ſeveral Claſſes ſucceſſively, but the names of them I know not; and afterwards going to London againe, died there about 1675, and was buried in the Church of S. Clement's Danes, within the Libertie of Weſtminſter.

May 30. The Chimical Club concluded, and A. W. paid Mr. Sthael 30 ſhill. having, in the beginning of the Claſs, given 30 ſhillings beforehand. A. W. got ſome knowledge and experience; but his mind ſtill hung after Antiquities and Muſick.

June. Sr Charles Sedley, B^{t}, ſomtimes of Wadham Coll. Charles Lord Buckhurſt (afterwards Earl of Middleſex) S^{r}. Thom. Ogle, *&c.* were at a Cook's houſe, at the ſigne of the Cock in Bow-ſtreet neare Covent-Garden, within the Libertie of Weſtminſter; and being all inflam'd with ſtrong Liquors, they went into the Balcony, joyning to their Chamber-Window, and putting downe their Breeches, they excrementized in the Street. Which being done, Sedley ſtripped himſelf naked, and with Eloquence preached Blaſphemy to the People. Whereupon a Riot being raiſed, the people became very clamourous, and would have forced the

Dore, next to the Street, open; but being hindred, the Preacher and his Company were pelted into their Rome or Chamber, and the Windows belonging thereunto were broken.

This Frollick being ſoon ſpread abroad, eſpecially by the fanatical Party, who aggravated it to the utmoſt, by making it the moſt ſcandalous thing in nature, and nothing more reproachful to Religion than that, the ſaid Company were ſummoned to the Court of Juſtice in Weſtminſter hall, where being indicted of a Riot before Sr. Rob. Hyde, Lord Ch. Juſtice of the Common Pleas, were all fined, and Sr. Char. Sedley being fined 500li. he made anſwer, that he thought he was the firſt man that paid for ſhiting. Sr. Rob. Hyde asked him, whether he ever read the book, called, *The Compleat Gentleman* &c? to which Sr. Charles made Anſwer, that, *ſet aſide his Lordſhip, he had read more books than himſelf*, &c. The day of payment being appointed, Sr. Charles deſired Mr. Hen. Killigrew and another Gent. to apply themſelves to his Majeſtie, to get it off, but inſtead of that, they beg'd the ſaid ſum of his Majeſtie, and would not abate Sr. Charles two pence of the Money. Afterwards Sr. Charles taking up, and growing very ſerious, he was choſen a Recruiter for that long Parliament, which began 8 May 1661. and was diſſolved in the latter End of 1678. This Memoir is here ſet downe, becauſe A. W. had ſome acquaintance with Sir Ch. Sedley, and afterwards ſome acquaintance with Charles Ld. Buckhurſt, when he was Earl of Middleſex, at which time he would come with Fleetwood Shepheard to Great Rowlright in Oxfordſhire, and thence 3 miles beyond to Weſton, in the Pariſh of Long-Compton, to viſit Mr. Sheldon, where he found A. W. and diſcourſed very ſeriouſly with him.

June. About the 15 of June Arthur Crew, of Magot Mill neare Highworth in Wiltſh. Gent. died. A. W. had been acquainted with this Gentleman about 6 yeares before (he living then in Halywell, neare Oxon.) becauſe of his great skill and knowledge in Heraldry and matters relating to Engliſh Families. This Mr. Crew was very deaf, and therefore living a retir'd and ſtudious Life, did collect and write much. After he had left Halywell, he retired to Maggot-Mill, where having but little comfort of his Wife, he ſoon after died, leaving behind him a yong Heire, who valuing not his father's labours, becauſe of his Ignorance, put moſt of his papers, as I have heard, to [1] infimous uſes.

July 27. Thom. Baltzar, one of the Violins in the King's ſervice, mention'd before under the yeare [2] 16 , was buried in the Cloyſter belonging to S. Peter's Church in Weſtminſter. See before, under the ſaid yeare. This perſon being much admired by all lovers of Muſick, his company was therefore deſired: and Company, eſpecially muſical Company, delighting in drinking, made him drink more than ordinary, which brought him to his Grave.

Mar. 1. A controverſie having been on foot for ſome time, between Dr. Tho. Barlow and Dr. Tho. Lamplugh, concerning the Archdeaconry of Oxford, after the death of Dr. Holyday, it was decided on the firſt day of March by the Judges of Aſſize, ſitting in Oxon. for Dr. Barlow, the acquaintance of A. W.

---

[1] *Sic.* [2] *L.* 1658.

An. {Dom. 1664.
15 Car. II.

A Meeting of the Warden and Fellowes of Merton Coll. where the renewing of the Leaſes, belonging to the Family, concerning the Houſing (Portioniſts hall and it's appurtenances) againſt Merton Coll. as alſo of the Flour de Luce with it's appurtenances, was by them propoſed. They ſet a Fine of 70*li*. and the Leaſe was but 13 yeares expired. Ap. 13.

The ſaid Sum of Money was paid into the hand of Dr. Dickenſon the Burſar, and the Leaſes were ſeal'd, the Fees of which came to 7*li*. 9*s*. Rog. Brent and Edw. Turner, one a poore, and the other a buſy and ſneaking Fellow, ſhew'd themſelves Back-Friends in this matter to Mary Wood Widdow, Robert, Anthony and Chriſtop. Wood her Sons. 21. See before in the yeare

Will. Ayliff, LL. Bac. ſomtimes Fellow of New Coll. and a Founder's Kinſman there, now Vicar of Amerſden neare to Biſter in Oxfordſhire, and lately Schoolmaſter of Thame School (but began to teach there after A.W. had left that School) leaped naked out of his Window, belonging to the Vicaridge of Amerſden, and broke ſeveral parts of his body, and died ſoon after. He had married a yong rich widdow, li[v]ed high, and had ſeverall children by her; but ſhee dying in the prime of her yeares, and leving him and the Children little or nothing of her eſtate, and her joynture going away with her life, he grew exceedingly diſcontented thereupon, and made away with himſelf. 28.

From Ap.29. to May 27. A.W. aſſiſted Dr. Jo. Wallis in digeſting and ordering the Evidences, Writings Ap.29.

and Books belonging to the Univerſity, which are repoſed in the Muniment Room in the School-Tower.

Jun. 13. Dr. Tho. Barlow inſtalled Archdeacon of Oxon. in the Cath[e]drall of Ch. Church.

Sept. 6. At North-More with Mr. Pet. Nicolls, where we were entertain'd by Mr -- -- -- Twyford. Thence wee went to Bampton, where wee lodged one Night in the Houſe of Mr. Tho. Cook, one of the Vicars. The next Morning very early I went to the caſtle, neare the Church there, and took the Ruins [1] thereof, and ſo return'd to Oxon.

14. Upon the taking up of a thick Marble ſtone, lying in the middle of the Choire of Beverley in Yorkſhire, neare the entrance into the Choire, was found under it a Vault of ſquared free-ſtone, five foot in length, two foot in breadth at the head, and one foot and a half at the foot. In this Vault was diſcovered a ſheet of Lead, four foot in length, containing the duſt of St. John of Beverley, as alſo ſix Beades, three of which were Cornelian, the other crumbled to Duſt. There were alſo in it 3 great braſs Pins, and 4 iron Nayles. Upon this ſheet of Lead was fixed a Plate of Lead, whereon was this following Inſcription, a Copie of which was ſent to A. W.

1188. *Anno ab incarnatione Domini* MCLXXXVIII. *com-*
buſta fuit hæc eccleſia, in menſe Sept. in ſequenti no-
cte poſt Feſtum Sancti Matthæi Apoſtoli, et in anno
1197. MCXCVII. VI *Id. Martii, facta fuit Inquiſitio Reli-*
quiarum Beati Johannis in hoc loco, et inventa ſunt hæc
oſſa in orientali parte Sepulchri, et hîc recondita, et
pulvis cemento mixtus ibidem inventus & reconditus.

---

[1] *This Draught is now in the Aſhm. Muſ.*

A Box of Lead, about 7 Inches in length, ſix Inches broad, and five in height, did lay athwart the plate of Lead. In this Box were divers Pieces of bones mixt with Duſt, yeilding a ſweet ſmell.

Dec. 16. A blazing Starr ſeen by ſeveral people in Oxon. and A. W. ſaw it in few nights after on Botley Cauſey, about 6 at night, in his returne from Cumnore. In the next yeare followed a great plague in England, prodigious Births, great Inundations and Froſts, Warr with the Dutch, ſudden Deaths, particularly in Oxon. &c.

31. A. W. and his Mother, and his eldeſt Brother and his Wife, went to the Lodgings of Dr. Ralph Bathurſt, Preſident of Trinity College, to welcome him to Oxon. who had then very lately brought to Oxon. his new married Wife, Mary, the Widdow of Dr. Jo. Palmer, late Warden of Allſ. Coll. which Mary was of kin to the Mother of A. W. They had before ſent in Sack, Claret, Cake and Sugar, to welcome the ſaid married couple. Dr. Bathurſt was then about 46 yeares of age, ſo there was need of a Wife.

Jan. 2. Thom. Henant, M. A. Vicar of Thame, in whoſe Houſe A.W. ſojourned when he went to School there, died. He was buried in the Chancel there, and was deſcended from the Henants of Henant in the Arbour in Herefordſhire.

30. Mris. Kath. Fiſher, the Wife of Thom. Rowney of Oxon. an Attorney, and Godmother to A. W. died in her husband's Houſe in S. Giles Pariſh. Buried in the Chancell of S. Thomas Pariſh Church Oxon. at which time A. W. was one that held up the Pall.

Feb. 13. A. W. having now ſpent ſome years, in peruſing the Regiſters and Muniments in the School Tower, by the

Leave only of Dr. Wallis, it was now the deſire of the ſaid Doctor, for his owne ſecurity, that [1] I ſhould gaine the Leave of the Vicechancellour, Dr. Rob. Say of Oriel Coll. Whereupon A. W. did repaire to him on the 13 of Febr. and deſired his leave, which was afterwards granted.

Mar. 18. Dr. Wallis and A. W. repaired to the Vicechancellour, and there A. W. did take an Oath before them, in the preſence of Mr. Thom. Hyde a publick Notary, to be true and faithfull in the Truſt put on A. W. and not to imbezile or purloyne any of the ſaid Regiſters or Muniments.

An. { *Dom.* 1665.
16 *Car.* II.

Mar. 27. Another Comet in N. E. was ſeen at Oxon. with the Tayle towards S. E.

May *ult.* He began to peruſe the Evidences of Oriel. Coll. in their Treaſury, where the Society left him to himſelf, and lent him the Key. He continued there till the 5 of June. And at that time peruſed ſome of the Regiſters of that Coll.

Jun. 11. He began to peruſe the Evidences of Linc. Coll. The Rector and Fellows put the Keys of the Tower [2] his in my hands, and peruſed them in the chamber of Mr. Hen. Foulis, joyning to the ſaid Tower -------- Clerke a fellow, conceited and impertinent, pretended to direct him and inſtruct him. So whiſpering Foulis in the [3] yeare, wee got him to be remov'd. A. W. continued there at leaſt 4 dayes, and the Rector and

---

[1] *Sic.* [2] *Sic, m. auctoris.* [3] *Sic.*

Fellows had ſo good opinion of him, that they intruſted him with a long bag of Money in the ſaid Treaſurie or Tower, which A. Wood ſaw there laying.

He began to peruſe the Evidences of Univerſitie 22.
Coll. Mr. Will. Shippen, one of the Fellowes and lately Proctor of the Univerſitie, did attend him. They took the Evidences and Rolls out of the Tower into an upper Chamber adjoyning, and there continued till the 29 day.

In the Month of July he peruſed the Evidences, be- July.
longing to divers Churches in Oxon. as S. Michaël on the 5. and 6. S. Peter in the Eaſt on the 7. and 8. S^t^. Martin on the 21 and 22. S^t^. Aldate 28, 29. *&c.*

He began to peruſe the Evidences of Exeter Coll. Aug. 24.
Theſe are well ordered, and methodically digeſted, and are repoſed in a lower Rome, neare to the Gatehouſe looking Northwards. They were taken out of the ſaid Roome, and carried to the Lodgings of the Rector of that College, called D^r^. Joſeph Maynard, and in his dining Roome A. W. peruſed them in 4 or 5 dayes; in which time the ſaid Doctor was exceeding civil to him. This D^r^. was an old Standard, had much of a true Engliſh Temper in him, was void of Diſſimulation and ſneaking Politicks, and at leiſure times he would entertaine A. W. with old ſtories relating to the Univerſitie and the learned men of his time. He alſo then peruſed ſome of the Regiſters.

He began to peruſe the Cat. of Fellowes of Exeter Aug. 29.
Coll. which is repoſed in the Library there, and ſoon after tranſcrib'd it all for his owne uſe.

He began to peruſe the Evidences of Ball. Coll. Sept. 21.
They were taken out of the Treaſury there, which is a kind of a Veſtry, joyning on the S. ſide to the E. end

of the Chappell. The Evidences were taken thence by Dr. Savage, the Maſter of that College, and conveyed to his Lodgings, w[h]ere A. W. peruſed them in the ſpace of 3 or 4 days. The old Accompts of that Coll. wherein their Fellowes are either weekly or quarterly mention'd, are loſt. So A. W. was much put to a puſh, to find when learned men had been of that Coll.

25. The K. came from Salisburie to Oxon. to avoid the Plague raging throughout the Nation, and took up his Quarters in Ch. Ch.

26. The Queen came for the ſame purpoſe, and took up her Quarters in Merton Coll.

Jan. 27. The K. left Oxon. in Order to goe to Weſtminſter.

Feb. 3. A. W. was with Dr. Say the Vicechancellour, to have his leave to go up into the Galleries in Bodlie's library, where the MSS. are repoſed, to the end that he might have a full peruſal of them, without troubling the ſecond Keeper, or Porter of the ſaid Library, to fetch every book that he wants, which was granted. A little before this Grant, A. W. told Mr. Tho. Hyde, the chief Keeper of the ſaid Library, what he intended to doe, and that he ſhould goe with him to be a Witneſs of the Vicechancellour's Leave. Whereupon the time being appointed to goe, which was in the afternoon of the ſame day, he (Mr. Hyde) did goe in the morning before to the Vicechancellour, and deſired him not to grant Mr. Wood leave, unleſs he would promiſe him to give him his helping hand to the making of a Catalogue of the MSS. in Bodlie's Library. So tho there was underhand-Dealing in this Matter, yet Mr. Wood did then partly promiſe to do it; yet Mr. Hyde ſeeing afterwards how he (Mr.

Wood) was involv'd in a public Work, he never urged him to it a ſecond time.

The Queen left Oxon. and went after the King to Weſtminſter. Feb. 16.

About that time A.W. began to peruſe the MSS. in the public Library, and took great paynes in plucking downe every book.

An. { *Dom.* 1666.
17 *Car.* II.

Ap. XI. He began to peruſe the Evidences of Allſ. Coll. which were brought from the Tower over the Gate into the Lodgings of D^{r}. Th. James, Warden of the ſaid Coll. They were put in good Method, as Exeter College Evidences were, and therefore it ſaved him much Trouble. He alſo peruſed certaine Regiſters of that Houſe, which he was permitted to carry home with him for a time. D^{r}. Tho. Millington was not then at home, otherwiſe (as he had told A. W. afterwards) he ſhould never have ſeen them. A. W. asked him the reaſon why? He anſwer'd, that as the publication of the *Monaſticons* had bred a great deal of trouble, and had cauſed ſuits in Weſtminſter hall, ſo would the publication of *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* which A.W. was about to publiſh; but it hath not as yet.

May 4. It was allow'd by the Society of Merton Coll. that A. W. might peruſe the Evidences in their Treaſury, in the preſence of Mr. Pet. Nicolls, one of their number.

May 31. &c. Certaine Regiſters belonging to Magd. Coll. were by A. W. perus'd.

Jun. 2. He began to peruſe ſome of the Evidences belonging to the ſaid Coll. They were taken out of the

Treaſury for his uſe, and put into the Exchecquer, where he perus'd them, and kept the Key in his pocket till he had finiſh'd them. They were Evidences that moſtly belonged to St. John Baptiſt's Hoſpitall, which was annex'd by the Founder to his Coll.

25. Peruſed the Evidences of Queen's Coll. and afterwards a Leiger or Tranſcript of all the Evidences by the favour of Dr. Barlow. All done in the dining roome belonging to his Lodgings.

June 30. Dr. Hen. Deane of New Coll. and A.W. waited on the Warden of that Houſe, with a Deſire to ſee the Evidences of that Houſe. His anſwer was, that he would aske the conſent of the Fellowes. All their Evidences are tranſcrib'd into ſeveral Folios of Parchment or Velum.

July 30. The Warden, with the conſent of the Fellowes, lent A.W. the firſt Leiger-book, containing Evidences relating to the Scite of the Coll. their Tenements in the City of Oxon. and Lands in Oxfordſhire. The leave was granted 28. Jul. and A.W. peruſed it in his owne Study.

Aug. A.W. repaired to Dr.Rich.Baylie, Preſident of that Coll. to do [1] me ~~the~~ him favour to let him peruſe the Evidences of his Coll. as other Societies had done. He refer'd him to Mr. Joſeph Taylour, a lame Fellow of that houſe, who had drawne up a ſhort and trite account of the Founder, Foundation, Preſidents and Benefactors thereof, which he lent to him, and he tranſcrib'd it. But this contenting him not, Dr. Pet. Mews, who ſhortly after ſucceeded Dr.Baylie in [the] Preſidentſhip, did freely give him leave to peruſe the Evidences.

---

[1] *Sic, m. auctoris.*

About the ſame time he peruſed the Evidences of Braſnoſe and other Colleges.

In the beginning of Dec. he was taken with an Ague: whereupon taking Phyſick and blooding, his body was pluck'd downe, and much time was loſt before he could recover himſelf, and be in a poſture to ſtudy. Dec.

Marie Wood Widdow, the Mother of A. Wood, died in her houſe againſt Merton Coll. aged 65 or more. Feb. 28.

Buried by the Remaines of her husband in Merton College Church. Mar. 1.

Paid to the Collectors of the Pole-Money, of the Pariſh of S. Joh. Bapt. wherein he lived, 1^{li}. as a Gentleman, and 1^{s}. for his Head, towards the carrying on the Warr between the Engliſh and the Dutch at Sea. This is ſet downe here, becauſe it was the firſt Tax that A.W. ever paid. He paid others afterwards, eſpecially in the raigne of K. Will. 3. 18.

An. { 1667.
18 *Car.* II.

The bones of Tho. Wood, Father to A.W. were taken up, and laid cloſe to thoſe of his Wife. Ap. 2.

Peruſed the Evidences of S. Marie Magd. Church, in the North Suburb of Oxon. repoſed in a Veſtrie, joyning to the Church there. May 2.3.

He rec^{d}. Letters of Commendation from D^{r}. Thomas Barlow, Prov. of Queen's Coll. to Will. Dugdale, Eſq;. Norroy K. of Armes, to introduce him into the acquaintance of the ſaid perſon, and conſequently into the Library of S^{r}. Joh. Cotton at Weſtminſter. June 13.

14. He went to London in the Stage-Coach. His Companions were all Scholars, amonge whom was Obadiah Walker, the Senior Fellow of Univerſity Coll. They all lodg'd that night at Beconsfield, and then A.W. became acquainted with the ſaid Mr.Walker, and ſo continu'd his acquaintance til death parted them.

16. Early in the Morn. being Sunday, A.W. went to the Middle Temple, and found out Mr. Dugdale in the apartment belonging to Elias Aſhmole. He gave him Dr. Barlow's Letters, and after he had read them, which were to introduce him into the Cottonian Library, he expreſſed great Civility to him. He then appointed him to call on him the next Morning, and he ſhould have Letters from him to Sr. Jo. Cotton.

17. Accordingly he went, and found him in the ſaid Apartment (where he lodged) and diſcourſed with him concerning various matters of Antiquity. He then gave him his Letter to Sr. Joh. Cotton, wherein was incloſed that of Dr. Tho. Barlow. So poſting forthwith to Weſtminſter, he found Sr. Joh. Cotton in his houſe, joyning almoſt to Weſtminſter hall. He was then practicing on his Lute with his Inſtructor, and when he had done, he came out to him in the Hall, and receiv'd him kindly, invited him to Dinner, and directed him to Mr. Rich.Pearſon, who kept the Key of the Library. Here was another Trouble. For the ſaid Mr. Pearſon being a Lodger in the Houſe of Rob. Scot, a Bookſeller living in Little Britaine, he was forced to walke thither, and much adoe there was to find him, but find him at laſt he did, and by his appointment he met him the next day at Sr. John Cotton's houſe, where he lent him two MSS. which being run over and peruſed in half a day, yet before he could

get two more (for no more were to be at a time lent out) it would be a whole day (perhaps two) before A. W. could find out the ſaid Mr. Pearſon, to let him have more. This was very trobleſome, and how to help it he could not tell. At length an antient Gentleman, named Mr. Withrington, who was an old ſervant, and Houſe-Keeper when Sr. John and his Family went into the Country, ſeeing to what Trouble A. W. was put [1] to, adviſ'd him for the future to take his opportunities to come in the Long Vacation to ſtudy; for then Sr. John being abſent for 3 or more Months together, he did uſually leave the Key of his Library in his hands. Afterwards he took his Advice, and went to London in the Long Vacations, and then Mr. Withrington being conſtantly in the Houſe, he would conduct A. W. into the very next roome joyning to the Library, where he would bring to him what books he pleaſed, which he pointed at in the Catalogue. So that ſpending there 9 houres in a day conſtantly for a fortnight or more together, he at length did effect his buſineſs.

Jun. 21. See more in *Ath. et Faſti Oxon.* vol. 2. p. 3.

This Mr. Pearſon (who was a learned man, and yonger Brother to [2] Dr -- -- -- -- Pearſon, Bp. of Cheſter) being ſeldome to be found, A. W. went with Letters of Commendation from Dr. Rob. Say, Provoſt of Oriel Coll. (which he brought with him from Oxon.) to the Lodgings of Mr. Will. Prinn in Lincoln's Inne, Chief Keeper of the Records in the Tower of London, to the end that he would introduce him among the Records there, for the carrying on of a publick work. Mr. Prynne received him with old faſhion complements, ſuch as were uſed in the raigne of K. Jam. I. and told him, he ſhould ſee what he deſir'd, and ſeem'd to be glad, that ſuch a yong man as he (A. W.) was (for ſo he cal'd him) ſhould have inclinations towards venerable Antiquity, *&c.* He told him then, that if he would call upon him the next Morning at 8 of the clock, he would conduct him to the Tower, for he had buſineſs then to do there, being about to print another book.

---

[1] *Sic.* [2] *L.* Dr. John Pearſon, [3] *Supple*, 676.

Jun. 22. A. W. went preciſely at the time appointed, and found Mr. Prynne in his black Taffaty-Cloak, edg'd with black lace at the bottom. They went to the Tower directly thro the City, then lying in ruins, (occaſion'd by the grand Conflagration that hapned in 1666) but by his meeting with ſeveral Citizens, and prating with them, it was about 10 of the clock before they could come to the ſame place. He there ſhew'd A. W. a place where he ſhould ſit and write, ſhew'd him the *Repertorium*, and ſpoke to Jennings, the Reacher of the Records, that he ſhould let him have any Record, that he ſhould point at in the ſaid *Repertorium.* After that, he conducted A. W. into the white Tower, where he was ſtrangely ſurprized, to ſee ſuch vaſt number of Charters and Rolls, that were there repoſed *&c.* He found Mr. Dugdale in the Office where he was to ſit, who was running over a Courſe of Rolls, in order to the drawing up and finiſhing either his 3^{d}. Vol. of *Monaſticon Anglicanum*, or his Baronage: And ſo long as A. W. ſtayd in London, which were but a few Dayes, he ſpent them there in his Company, and at 12 of the Clock every day they dined together at a Cook's houſe within the Tower, and ſomtimes had Jenni[n]gs (a boon Blade) among them.

The ſame day at night, A. W. ſent Letters by the Poſt to Dr. Tho. Barlow, to let him know, what he had done at London, and to give him thanks for the fatherly favours he did unto him.

29. He returned to Oxon. It was the firſt time that A. W. was at London; and the truth is, his time being ſhort, he only took meaſures, what to doe at his next going to that place.

July 18. He began to peruſe the Evidences, Rent-Rolls, &c. in Ch. Ch. Treaſury, over the Cloyſter there, and continued ſo doing all the remaining part of July, all Auguſt, and part of Sept. For there was work enough for a curious and critical Antiquary, that would hold him tugg for a whole yeare. There are a great many Evidences which belonged to St. Frideſwyde's Priory, but no Rent-Rolls of their Lands and Tenements. There are many Evidences and Rent-Rolls that belonged to Oſney Abbey, and innumerable broken Writings and Rolls, which belonged to the Priories and Nunneries that were diſſolv'd by the meanes of Card. Wolſey, towards the Erection of his College in Oxon. But this the Reader muſt know, that the ſaid College being not ſetled by Law when the Cardinal fell, all the Lands, which were appointed for the ſaid Coll. came into the King's hands. So that between the Cardinal's fall, and the ſettlement of the College by the King, which was 3 years at leaſt, moſt of the Lands of the ſaid diſſolv'd Priories and Nunneries, being ſold to, or beg'd of the King by, hungry Courtiers, who had only the King's Grant for them, without the antient Evidences belonging to them, thoſe Evidences remained ſtill in Cardinal, now Ch. Ch. Coll. And becauſe the Members thereof have not the Lands, which thoſe Evidences concern, they take no care of the Evidences, but lay them in a By-place expos'd to Weather, and thereby are much periſhed, and become not legible. From theſe Evidences did A.W. furniſh Sr.Will.Dugdale with many things, which he inſerted in his third Vol. of *Monaſticon Anglicanum, viz.* with thoſe four Evidences in p. 11. concerning Wallingford: with eleven others in p. 13,14,15. concerning Littlemore Nunnery, within the Precincts of Sandford in Oxfordſhire, which by a Miſtake Sr. Willia hath added to Sandford in Berks: with 4 Copies i p.30,31. concerning Horkeſley, a Cell to the Abbe of Tefford: with a Copie in p.*77*. b. concerning Otteham Priory: with the Charter concerning the Hoſpital of Ginges in Eſſex, otherwiſe called Gynge-Montegney, and with many others, which he thought no fit to be publiſhed.

John Willis, yonger Brother to Dr. Thom. Willi the famous Phyſitian, was then Chapter-Clerk of Ch Church; and he then deſigning to make a Repertori of Records belonging to the ſaid Church, made choic of that time to do it, to the end that he might hav the Aſſiſtance of A. W. which he freely imparted, an demonſtrated to him from ſeveral Evidences, wha Encroachments that Church had ſuffered in man places in Oxon. on their Lands and Tenements, whic formerly belonged to St. Frideſwyde and Oſney.

Aug. 31. John Aubrey, of Eaſton-Piers in the Pariſh of King ton S.Michaël in Wiltſh. was in Oxon. with Edw. Fo reſt a Bookſeller, living againſt Allſ.Coll. to buy books. He then ſaw lying on the Stall *Notitia Academiæ Oxo nienſis*; and asking, who the Author of that book was: he anſwer'd, the Report was, that one Mr.Anth.Wood of Merton Coll. was the Author, but was not. Whereupon Mr. Aubrey, a pretender to Antiquities, having been contemporary to A. Wood's elder Brother in Trin. Coll. and well acquainted with him, he thought, that he might be as well acquainted with A. W. himſelf. Whereupon repairing to his Lodgings, and telling him who he was, he got into his acquaintance, talk'd to him about his Studies, and offer'd him what aſſiſtance he could make, in order to the completion of the Work that he was in hand with. Mr. Aubrey was then in a ſparkiſh Garb, came to Towne with his Man and two Horſes, ſpent high, and flung out A. W. at all Recknings. But his Eſtate of 700 *li. per an.* being afterwards ſold, and he reſerving nothing of it to himſelf, liv'd afterwards in a very ſorry condition, and at length made ſhift to rub out by hanging on Edm. Wyld, Eſq;. living in Blomesbury neare London, on James Earle of Abendon, whoſe firſt Wife was related to him, and on S^{r}. Joh. Aubrey, his Kinſman, living ſomtimes in Glamorganſhire, and ſomtimes at Borſtall neare Brill in Bucks. He was a ſhiftleſs perſon, roving and magotieheaded, and ſómtimes little better than craſed. And being exceedingly credulous, would ſtuff his many Letters ſent to **A. W.** with [1] folliries, and miſinformations, which ſomtimes would guid him into the paths of errour.

Sept. Perus'd the Evidences of S. Joh. Baptiſt's Coll. by the favour of D^{r}. Mews the Preſident, who treated A.W. with more freeneſs and libertie, than any other Head of a Houſe. The Keys of the Tower over the Gate were freely put into [2] his my hand, and he peruſed the Evidences partly in the Tower, and partly in a Chamber on the South ſide of it, which then belonged to Edw. Bernard, one of the Proctors of the Univerſity; for thro his chamber was the paſſage up to the Tower. There are many Evidences belonging to Walton Mannor, and the Mannour of S. Giles, both in the North Suburb of Oxon. which Evidences had belonged to Oſney, Godſtow, *&c.* as having been formerly Lords of thoſe Mannours.

---

[1] *Sic.* [2] *Sic, m. auctoris.*

Whereas in the Month of May *1667* A.W. had leave given to him by the Pariſhioners of S. Marie Magdalen Pariſh, to peruſe their Evidences, repoſed in their Church, he did then find among them a Regiſter of Paper, containing (1) Marriages from 1574 to 1591. (2) Chriſtnings from 1577 to 1591. (3) Burialls from 1574 to 1591; which Regiſter being worn, torn, and hardly legible, A.W. did tranſcribe on Dutch Paper, and cauſed it to be bound with a Paſt-board Cover Mar. 24. and Velam over it. Which Regiſter, with the old, he delivered to the Pariſhioners, the old to be laid up in the Cheſt, the Tranſcript to be kept in the Clark's hands, *&c.*

An. { *Dom.* 1668.
19 *Car.* II. }

May 16. Matthew Hutton, M. A. Fellow of Braſn. College, and A. W. went to Borſtall neare Brill in Bucks, the habitation of the Lady Penelope Dinham, being quite altered ſince A. W. was there in *1646*. For whereas then it was a Garriſon, with high Bulwarks about it, deep Trenches and Palliſadoes, now it had pleaſant Gardens about it, and ſeveral ſets of Trees well growne. The Errand of A.W. there was to ſee the Leiger of the

Family, firſt for the ſatisfying of himſelf, as to matters to be extracted thence for his book, about to be publiſhed, and ſecondly to extract thence what he could find for the 3d Vol. of *Monaſt. Anglicanum*; which were the Copies of ſome Charters that are printed in the ſaid 3d Vol. p. 18, concerning the Hermitage of Muſwell in the Pariſh of Piddington neare Borſtall. This Leiger-book, written in Parchment, containes the Evidences and other Matters concerning the Lands, pertaining to the Lords of Borſtall, lying at Borſtall, and in Bucks, and Oxfordſhire, and was made and written by the care of Edm. Rede, Eſq;. Lord of the Mannor of Borſtall, *temp.* H. 6. In the beginning of this book is repreſented in Colours the Mannour Houſe of Borſtall, with a Moat round it, and the Lord of the Mannour (*Johannes filius Nigelli*) iſſuing out of his houſe to meet a certain King and his retinew. And at ſome diſtance from the Houſe the Lord kneels downe to the King, and preſents him with a Boare's Head on the top of a ſword or ſpeare. This, as the Tradition of the Family goeth, is an Alluſion to the Cuſtome of the Mannour (Borſtall) to preſent the King with a Boare's head, becauſe the ſaid Mannour was in antient time, when 'twas wooddy, a Stall or Den for wild Boares.

Between 9 and 10 of the clock at night, being an hour or two after ſupper, there was ſeen by them M. H. and A. W. and thoſe of the Family of Borſtall, a *Draco volans* fall from the sky. It made the place ſo light for a time, that a man might ſee to read. It ſeemed to A. W. to be as long as Allſaints ſteeple in Oxon. being long and narrow: and when it came to the Lower Region, it vaniſhed into Sparkles, and, as ſome ſay, gave a Report. Great Raines and Inundations followed &c

18. M. Hutton and A. W. walked from Borſtall to ſee ſome Churches, and what of matter of Antiquity wee could find in them, and about 12 of the clock they arrived at Notley, in the Pariſh of Long-Crendon in Bucks, to ſee the Ruins of the Abbey there, originally built for Black Canons. Mr. Norris Lenton, the Owner of it (from the Family of the Lord Norris) was an antient Bachelaur, and had formerly been a great Traveller, and being a perſon of good breeding and a Scholar, he receiv'd them with great Curteſie. They met there Capt -- -- -- -- Sanders of Hadnam, and after Dinner they viewed the Ruins, which ſhew'd that it had been a ſtately place, and therefore the ſpectacle was more ſad *&c.* In one of the Windows of a lower Roome were the Armes of Stafford, Duke of Bucks. When A. W. went to School at Thame, he uſually retired to this place to gather Nuts, having been then great plenty, and more in antient time, which cauſed it to be called *Nutley*, that is, *the place of Nuts.*

21. See before under the year [1] - - - - -

Rec^d from D^r. Savage, Maſter of Balliol Coll. his book lately printed, entit. *Balliofergus* &c. in requitall for what A. W. had done in Order to it's Compoſition. In the ſaid book, p. 28. he calls A. W. *his Friend.*

30. He went to the houſe of S^r. George Croke, Lord of Water-ſtoke neare to Thame in Oxfordſhire, where he found a great Diverſion, in peruſing and taking the Armes and Monuments in the Church, and in the Mannour houſe belonging to the ſaid S^r. George. A. W. lodged, by the appointment of the ſaid S^r. George, in an antient Rome, called *the King's Rome*, becauſe

---

[1] *Supple*, 1660.

K.H.6. had lodged therein, and 'twas, as he remembers, at the End of the Dining-Rome. The Mannour of Water-ſtoke S^{r}.George Croke a Judg had purchaſed of the Caves or , and having an only ſon, who was a ſot or fool, or both, would not leave Water-ſtoke to him, but to the ſon of his brother (a Clergy man) named Sir Georg Croke, before mention'd, ſomtimes Fellow of Allſ. Coll. and afterwards High Sherriff of Oxfordſhire; but after the death of his wife (who was an Onſlow of Surrey) he ran into Debt, retired to London, followed women, and ruin'd himſelf. Some yeares after his death (which hapned in [1]1681) the heir and Executor, or thoſe that were intruſted with the Eſtate, ſold Water-ſtock to ---------- Aſhurſt, a Trader of London, who pulling downe all the old Houſe, built this that ſtands of Brick, *an.* 1695.

July. Tho. Gore of Alderton in Wilts, Eſq;. having publiſhed, about the beginning of this yeare, a Catalogue of Authors that had written of Heraldry, he ſent A.W. a printed copie of it, with a deſire that he would add more Authors to them. Whereupon interleaving the Book, he added to it as much as came to half that book that was printed this yeare: which being done, he ſent them away in the beginning of July this yeare, and afterwards more as they came to his hands. See more in Octob. 1674.

Aug. Rec^{d}. a Letter from Cornwall, that the body of a Giant of 10 foot long was there lately found in digging or plowing. D^{r}. Rich Trevour had alſo a letter thence, or elſe from Devonſhire, that atteſted the like matter.

---

[1] *In* Ath.Oxon.1680.

Sept. 1. A.W. went to Cooper's hill, in the Pariſh of Brockworth, 4 miles diſtant (towards Oxon.) from the City of Gloceſter, in the company of his Acquaintance Tim. Nourſe, M. A. and Fellow of Univerſity Coll. This Cooper's hill is a Lone-houſe, own'd by their Acquaintance [1] Joh. Theyer, Gent. who had then a very fair Library of MSS. repos'd in a Roome, which he had built to retaine them. The next day Mr. Nourſe went forward to ſee ſome of his Relations, and A.W. ſet himſelf to peruſe the MSS. which the ſaid Mr. Theyer had been neare 40 yeares in gathering, and did catalogue many of them.

4. Mr. Nourſe returning to us the day before, wee went this day to Gloceſter, where we ſaw the Cathedral and Monuments therein, and ſeveral parts of the City; afterwards wee went to the Taverne with one or two of the Choire, drank a glaſs of Wine and had a Song, and ſo when 'twas neare dark, we return'd to Cooper's hill.

7. Returned to Oxon. brought a MS. or two with him, and others were ſent after him by a Carrier to peruſe; which afterwards he returned.

12,13. Took phyſick and blooded to prevent the comming of an Ague.

Dec. 10. His Acquintance Rob. Dormer, of Rouſham in Oxfordſhire, Eſq;. did take to Wife Mrs. Anne Cotterel, one of the Daughters of S^{r}. Charles Cotterel, M^{r}. of the Ceremonies. This Rob. Dormer, when he was a yong man, lived very high in London, in the time of Oliver, and he and S^{r}. Will. Sedley, elder Brother to S^{r}. Charles, did ſtrive, who ſhould out-vie each other in Gallantry, and in ſplendid Coaches, but afterwards marrying Catherine, the daughter of Mountague Earl of Lindſey, which was his firſt Wife, he took up, and grew rich.

---

[1] *See above, under the year* 1646.

Went with Franc. Dryer (an Outlander, borne at Breme) now a Sojournour in Oxon. for the ſake of the Library, to Sr. Georg Croke's houſe at Water-ſtoke, to keep part of the Chriſtmas, and continued there till 2 of Jan. 30.

Sr. Edw. Byſſhe, Clarenceaux King of Armes, was at the Crowne Inn near Carfax in Oxon. in order to viſit part of the County of Oxon. being part of the Province belonging to Clarenceux. A. W. was with him ſeveral times, eate and drank with him, and had ſeveral diſcourſes with him concerning Armes and Armory, which he underſtood well, but he found him nice and ſupercilious. Few Gentlemen appeared, becauſe at that time there was a Horſe-Race at Brackley. Such that came to him, he entred if they pleaſed. If they did not enter, he was indifferent, ſo the Viſitation was a trite thing. Many look'd on this matter, as a Trick to get Money. A little before his Departure he gave A. W. a daſh of his Office, *viz.* he entred 3 or more Deſcents of his Family, a Copie of which he hath lying by him. Afterwards Sr. Edward having a Coach and four horſes with him, he went to Banbury. There were only with him old -- -- -- -- -- Wither a Herald Painter of London and his Clerk (Gregorie) the former of which trick'd the Coates, the other entred them in the book of Viſitation. He the ſaid Sr. Edw. Byſſhe was in Oxon. againe in 1675, to make an end of his Viſitation, but A. W. was then abſent. Mar. 18. 19.

Ap. 15. By Virtue of a Ticket, ſome dayes before put into the hands of A. W. he went to the Guild hall of Oxon. to participate of a Feaſt, there kept for the Natives of Oxon.

They all met at 9 of the Clock in the Morn. in the ſaid Hall, and marched thence very orderly (in number about 440) downe the high ſtreet, with a Miniſter before them, had a Sermon in the Church of S. Pet. in the Eaſt, preached by Rob. Field, M. A. of Trin. Coll. borne in Grope Lane in S^t. Marie's Pariſh, and retiring to the Hall againe, had a noble entertainment; which done, there was a Collection made to bind out two or more Boyes Apprentices. This was the firſt time that the Natives of Oxon. had a Feaſt, being begun and put forward by -- -- -- -- Paynton the Town-clerk, a Native of Oxon.

This was done in imitation of Berkſhire men, who kept their Feaſt on Candlemas day going before, Joh. Lamb being then Mayor.

26. Munday was the firſt day that the Flying-Coach went from Oxon. to London in one day. A. W. went in the ſame Coach, having then a Boot on each ſide. Among the ſix men that went, M^r. Rich. Holloway, a Counſellour of Oxon. (afterwards a Judge) was one. They then (according to the Vice-Chancellour's Order, ſtuck up in all public places) entred into the Coach at the Tavern Dore againſt Allſ. Coll. preciſely at 6 of the clock in the Morning, and at 7 at night they were all ſet downe in their Inn at London. The occaſion of A. Wood's going to London was, to carry on his Studies in the Cottonian Library and elſwhere.

Coſmo de Medicis, Prince of Tuſcany, entertaind by the Members of the Univerſitie of Oxon. May 3.

A. W. return'd from London, and ſoon after collected from his Friends the particulars of the Prince's Entertainment. 7.

Dr. Rich. Pearſon of Cambridge, and Mr. Tho. Hyde the Chief Library-Keeper, gave a Viſit to A. W. A. W. entertain'd them at the Taverne againſt Allſ. Coll. See before, in the yeare 1667. 21.

A. W. was diſmiſt from his uſual and conſtant Diet, which for many yeares he had taken in the Houſe where he was borne, and then lived, by the rudeneſs and barbarity of a brutiſh Woman, of which ſhe afterwards repented, when too late. A. W. was put to his Shifts, a great deale of Trouble, and knew not what to doe, becauſe his Diſmiſs was ſuddaine, whereas there ſhould have been a Month's warning at leaſt. He was aſham'd to go to a publick houſe, becauſe he was a ſenior Maſter, and becauſe his Relations lived in Oxon. and to go to Merton Coll. (which he had left, as to his Diet, for ſeveral yeares before) he was much reſolv'd in himſelf againſt it. He had a name in the Buttery-book there, and took bread and beere when he could go no where elſe for meat. By his much faſting, and drinking more than uſually, the whole courſe of his Body was chang'd. Weakneſſes came into ſeveral of his joynts, eſpecially in the leggs, and great noiſes in his eares: and in the next yeare he found a Deafneſs, firſt in his right, and afterwards in his left, eare, which continued more or leſs till Death. This Diſaſter, A. W. look'd upon as the firſt and greateſt Miſery of his Life. It made him exceeding melancholy and more retir'd; was alſo at great charg in June 26.

taking phyſick and ſlops, to drive the noiſes out of his ears, and Dr. Joh. Lamphire took a great deal of paines about them, but in vaine. You will heare more hereafter, what Trouble and Charge A.W. was put to, to obtaine his hearing.

Jul. 6. Elias Aſhmole, Eſq;. came to Oxon. to ſpend ſome time there, and to ſee the ſolemnity of the great Act approaching. He lodged in the Greyhound Inn without the Eaſt-Gate of Oxon. and then he very kindly ſent [1] of A. W. to come to him, purpoſely to deliver Commendations to him from his Father in Law Will. Dugdale, Norroy K. of Armes. He continued in Oxon. 7 or 8 Dayes, and A. W. attended him every day in ſeeing many Curioſities, as the painting in Allſ. Coll. Chappel, the paynting in Magd. Coll. Chappell, and the paynting in the Theater. They were often in the Phyſick Garden with Jacob Bobart the Keeper, (an old acquaintance of Mr. Aſhmole) who ſhewd them many choice Plants, Herbs, Grafts, and other Curioſities, to Mr. Aſhmole's great Content.

9. The Dedication of the Theater for a learned uſe. After which followed a very great and ſplendid Act.

Aug. 24. A.W. went to London in the Flying-Coach, having before been nominated by the Proctors one of the 12 Maſters of Arts, to attend the Solemnity of the Inſtallation of James Duke of Ormonde to the Chancellourſhip of the Univerſitie of Oxon.

25. A. W. went about 8 of the clock in the Morning by Whitehall towards Sr. John Cotton's Houſe neare Weſtminſter-hall, to borrow ſome MSS. from his Library, to carry on the grand work of the Hiſt. and Antiq. of

---

[1] *L.* for.

the Univ. of Oxon. He met neare Whitehall Gate with Dr. Joh. Fell, Dr. Rich. Alleſtrie, Dr. Tho. Yate, *&c.* comming from Prayers, as it ſeems, at Whitehall, who told him, that at 12 of the clock of the ſaid Day, he was to meet the Oxford Scholars then in London, to dine with his Grace the Archb. of Canterbury (Sheldon) at Lambeth. They told him then, that if he met by chance with any Oxford Doctors or Maſters, between that time and 12 of the Clock, he ſhould tell them of it, which he did. Afterwards he borrowed certaine MSS. and at 12 of the Clock he paſſed over the Water to Lambeth with Dr. Yate, Proctor Alſop and others. When they came there, the Archb. was at the Councill Table at Whitehall with the King, and did not returne till one of the Clock. In the meane time the Doctors and Maſters entertained themſelves with Pictures and other Rarities in the Gallery and had divers Diſcourſes. At length the Archb. came among them with Dr. Fell, and at their firſt entrie into the Gallery, A.W. being next to the Dore, Dr. Fell ſaid to the Archbiſhop: *If it pleaſe your Grace, here is a Maſter of Arts* (pointing to A.W.) *that you muſt take notice of. He hath done the Univerſitie a great deal of honour by a Book that he hath written.* Whereupon the Archb. comming towards him, A.W. kneeled downe, and he bleſs'd him, and laying his hand upon his Shoulder when he was riſen, ſpoke very kindly to him, and told him, that *he was glad that there was ſuch a perſon in the Univerſitie, that had a generous mind to ſuch a work.* He bid him to proceed in his Studies, that *he ſhould be encourag'd, and want nothing that was equal to his Deſerts.*

Afterwards the[y] all went downe into the common Hall, where were divers Biſhops and perſons of Qualitie, and others that thruſt in, beſides the Oxford Scholars that dined there. There was a high Table went croſs the upper end of the Hall, and Tables on each ſide, as in College Halls. Sr. Leolin Jenkins being then there, he laid his hands on A. W. and made him ſit at the high Table (whereas he ſhould have [1] ſit at one of the ſide Tables with his contemporaries) between him and Joh. Cook, an Under Secretarie to the Ld. Arlington, one of the Chief Secretaries of State. He was then exceedingly careſs'd by all learned and good men, *&c.*

26. James Duke of Ormonde was inſtall'd Chancellour of the Univerſitie at Worceſter houſe in the Strand neare London. After which followed a moſt noble Banquet. A.W. was there, and complemented by many, *&c.*

29. With Mr. Hugh Creſſey at Somerſet houſe. He diſcourſed with him, but found not his expectation ſatisfied. He was then one of the Chaplaines to Qu. Catherine.

Thence he was conducted by Will. Rogers of Linc. Inn to Mr. Davenport, commonly called Sancta Clara, who alſo had an apartment in the ſame houſe. He was then, or had been lately confeſſor to Qu. Catherine. He found him a complaiſant man, very free and diſcourſive. Which made him, when he went afterwards to London, to viſit him often.

Sep. 6. With Mr. Creſſey againe, and diſcourſed of divers matters relating to Antiquities, *&c.*

---

[1] *Sic.*

Oct. 17. Joh. Curteyne, M. A. ſomtimes Fellow of Linc. Coll. was buried in the Church at Borough in Lincolnſhire. He had been Phyſitian to A.W. after Rich. Lower went to London to practice Phyſick, which was in [1] 166

22. The Delegacy for printing of Books met between 8 and 9 in the morn. in -- -- -- -- Hall's Houſe behind and Northward of the Schooles, at which were preſent D^{r}. Pet. Mews the Vicechancellour, D^{r}. Joh. Fell, D^{r}. Tho. Yate, D^{r}. Th. Barlow, Obad. Walker [2] Alſop Proctor, *&c.* They ſent for A.W. to come unto them, and told him, that whereas he had taken a great deal of paines in writing the Hiſt. and Antiq. of the Univerſitie of Oxon. they would for his paines give him an 100 *li.* for his Copie, conditionally, that he would ſuffer the book to be tranſlated into Latine, for the honour of the Univerſity in forreigne Countries, and that he would take more paines in recovering tranſcripts of Original Charters which he cites in his book, as alſo *verba ipſa*, the Words themſelves, of old MS. Authors *&c.* to be put in Italic Character, and thereby add to the authority [3] to the book. Theſe propoſalls, tho they were ſuddain to the Author, yet he granted them their Deſires. They, it ſeems, had before been informed of the worth of the book by Mr. Obad. Walker, and Mr. Will. Stone the Principal of New Inn, who ſome time before had been at the Lodging of A. W. to ſee and peruſe the Book.

Nov. A.W. took a compleat Catalogue of all the MSS. in D^{r}. Tho. Barlow's Library in Queen's Coll. They were then in number at leaſt 76. beſides Bundells of Writings concerning Differences between the Univerſitie and Citie of Oxon. concerning Hedington in Oxfordſhire, found among the papers of Mr. Joh. Hearne a Lawyer, beſides divers papers and Bundells that had belonged to Dr. Uſher Primate of Ireland, and the [1] Copie of divers modern Sermons preached by eminent Divines of the Ch.of England.

---

[1] *L.* 1666. *See* Ath. & Faſti Oxon. *Vol.* 2. *col.* 652. [2] *L.* Nat. Alſop. [3] *L.* of.

Dec.24. See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol.2. p.[2] His Acquaintance and deare Friend Henry Foulis, Bac. of Div. and Subrector of Lincolne Coll. died between 4 and 5 of the clock in the Afternoone. He left behind him a larg ſtudie of Books; which being afterwards to be ſold, A. W. did, for the moſt part, make a Catalogue of them, at the deſire of Tho. Law and Joh. à Court, Maſters of Arts and Fellows of the ſaid Coll.

Jan. Upon the deſire of Dr.Bathurſt, Preſident of Trinity College, A.W. did communicate to him part of the Hiſt. and Antiquities of the Univerſitie of Oxon. but he being a moſt falſe perſon, did ſhew ſeveral parts of it to other perſons, particularly to Anth. Etterick, ſomtimes a Commoner of Trin. coll. who accidentally came to give him a Viſit, who finding a Paſſage therein, which reflected, as he thought, on the Credit of Dr. Joh. Bidgood, a Phyſitian of the City of Exeter, he did forthwith acquaint him by letters. *Et hinc lachrymæ* &c. Severall complaining letters he ſent to Dr. Bathurſt, to have that paſſage [3] expurg'd, wherein the Author was very ſlightly mentiond, *&c.* See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol.2. p.806. He the ſaid Dr. Bathurſt did alſo ſhew to Dr. Joh. Wallis the Memoire of his

---

[1] *F.* Copies. [2] *Adjice*, 330. [3] *L.* expung'd.

Election to the Cuſtodie of the Archives under the yeare 1657, as Dr. Wallis did afterwards intimate to the Author; but when the Hiſt. or Annalls of the ſaid Univerſity were printed, that Memoire was omitted, becauſe the Annalls reached no farther than the latter end of 1648. When the Author alſo communicated to the ſaid Dr. Bathurſt his ſecond book of the ſaid Hiſtorie, he daſhed out many things relating to Trin. Coll. and ſomthing of the Epitaph of Dr. Rob. Harris there: which Epitaph Dr. Bathurſt had made, but afterwards was aſham'd of it.

Now was A.W. put to a great deal of trouble to unravel his Hiſtorie, and make it fit for a Latin Tranſlation. (1) He was to take ſeveral Journeys to London, and elſewhere, to recover the Copies of Charters, Bulls and other matters, from the Tower and Sr. Joh. Cotton's Library. (2) He was to runn over all his Engliſh Copie, to direct the Tranſlator where, and what ſpace to leave for the ſaid Charters, *&c.* and whatſoever was to be repreſented in Italick Character; which done, he was to enter them into the Tranſlation, with his owne hand. (3) He was alſo to put all the Quotations and Marginal Notes with his owne hand. (4) He was to correct every ſheet as it came from the preſs, and if the Tranſlator did omit any, he was to ſupply it.

He was alſo, according to the deſire of the Delegacy, to write, while the Tranſlation was in doing, the Lives of all the Writers that he could obtaine, to be put in the reſpective Colleges and Halls, wherein the[y] had been bred; which accordingly he did, before the Hiſtorie and Annalls were work'd off. But this was not all; for, for the completion of this Work, he was forced to ſend very many letters abroad, to his great charge, for a *Notitia* of ſome of them. He alſo did, before the Annals (beginning with the Conquerour) went to the Preſs, write the Hiſtory of the Black, Grey, Auſtin, White, Trinitarian, Crouched and Penitentiarian, Fryers, amounting to about 10 ſheets when printed, which were not in the Engliſh Copie when it was ſold to the Univerſitie. And this he did, becauſe he knew full well, that the enumeration and characters of thoſe many learned Fryers, mention'd in the Hiſtory of thoſe orders, would make very much for the honour of the Univerſity of Oxon. in forreign Parts. His life day and night was in a continual Agitation.

Sr. Pet. Leyceſter, of Cheſhire, having written a book containing the Antiquities of ſome part of Cheſhire, he ſent the Copie by his ſon of Braſn. Coll. to be put into the hands of Mr. James Hamer, Fellow of that
Feb. 13. Houſe. Mr. Hamer being acquainted with A. W. he ſent him a note, to tell him, that he had ſuch a Book, ſignifying, that it was the deſire of the Author, that ſome of Oxford, who were knowing in Antiquities, might peruſe it, and correct or add to it as they thought fit. And A. W. being willing to ſee it, it was ſent to him; ſo that he taking ſome pains about it, he ſoon after returnd the Book to Mr. Hamer, with a looſe paper containing ſome Corrections and Additions.

An. { *Dom.* 1670.
21 Car. II.

Mar. 29. Recd. of Dr. Mew the Vicech. an 100 *li.* for the Copie of *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* which he afterwards put into the hand of his Brother Chriſtopher.

A.W. went to London, to carry on the Work relating to the Lat. Edit. of *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* Ap.27.

Dined with Mr. Aſhmole at his Houſe in Sheerlane, neare Temple Barr, and John Davis of Kidwelly was there. After Dinner he conducted A.W. to his Lodgings in the Middle Temple, where he ſhewed him all his Rarities, *viz.* antient Coines, Medalls, Pictures, old MSS. *&c.* which took them up neare two hours time. May 1.

Din'd with Franc. à S. Clara in his apartment in Somerſet houſe. It was Friday, and they had a good Fiſh-Dinner and Whitewine. Will. Rogers was with him. There was hearty Welcome, and good Diſcourſe and Freedome; and when A.W. went away, S. Clara gave him his Works in two Folios, printed at Doway in Latine. 6.

Return'd to Oxon. and ſoon after he receiv'd from the Carrier the ſaid two Volumes. See in Octob. XI.

At the Feaſt at the Guidhall for the Natives of Oxon. Mr. Ben. Woodroff of Ch. Ch. preached at St. Peter's Church in the Eaſt, as having been borne in a houſe oppoſite to the Theater in Canditch. 26.

Nich. LLoyd, M. A. Fellow of Wadham, a deare and intimate Acquaintance of A.W. publiſhed his Geographical Dictionary: and becauſe A. W. had communicated his *Hiſt. et Antiq. Oxon.* in MS. for his approbation, he therefore being exceedingly taken with the Performance, did give this Character of it and it's author in the ſaid Dictionary, *in verbo* Oxon. p. 593. col. 2. running thus: *Propediem vero, favente Deo, viſurus eſt Librum vere aureolum, plurimo labore nec minore judicio conſignatum, in quo Oxonia, ſive celeberrimæ Univerſitatis Oxonienſis Hiſtoria ex intima Antiquitate luculenter illu-* Jul.

ſtratur. Autore Antonio Wood, collegii Mertonenſis in eadem Univerſitate Artium Magiſtro, cujus laudes, integerrimam erga me amicitiam, et ſingularem in hiſce ſtudiis induſtriam et ſcientiam, deprædicabo

Dum Thymo paſcentur [1] Apes, dum rore Cicadæ.

Note, that this Geographical Dictionary was publiſhed 4 yeares before *Hiſt. et Antiq. Oxon.* became extant.

Aug. XI. Dr. Fell having provided a Bach. of Arts of his College (Ch. Ch.) Rich. Peers, to tranſlate the Hiſt. and Antiq. of the Univ. of Oxon. into Latine, he ſent to the Author for ſome of the Engliſh Copie. The Author brought it, and Dr. Fell putting it into Peers's hands, he did then begin to tranſlate. But ſo it was, that he being to ſeek for a Verſion, that would pleaſe the Doctor, it was a long time before he could hit it, and the Doctor took much paines to inſtruct him, and would correct what he had done ſo much, that the Tranſlator would be forced to write his Copie over twice, before it could go to the Preſs. At length having obtained the knack of a right Verſion, to pleaſe the Doctor, he went forward with the Work, yet all the proofs that came from the preſs went thro the Doctor's hands, which he would correct, alter, or daſh out or put in what he pleaſe[d,] which created a great Trouble to the Compoſer and Author; but there was no help. He was a great man, and carried all things at his pleaſure ſo much, that many look'd upon the Copie as ſpoyl'd and vitiated by him. Peers was a ſullen, dogged, clowniſh and perverſe Fellow, and when he ſaw the Author concerned at the altering of his Copie, he would alter it the more, and ſtudie to put things in that might vex him, and yet pleaſe his Deane Dr. Fell &c.

---

[1] Oves *MS.*

Sept. 20. With Dr. Barlow in his Lodgings in Queen's Coll. where complaining to him of wearing out his eyes with reading old MSS. written in a ſmal hand, he did therefore give to him (A. W.) a larg magnifying Glaſs, which coſt, as he told him, 40. ſhillings. He found it very ſerviceable to him afterwards, and it help'd him out at many a dead Lift, in peruſing obliterated MSS. &c.

24. John Wood a Scot, Philoſophie Profeſſor of the Univerſitie of Edenburgh, and Mich. Geddes, M. A. one of the firſt Scotchmen that did participate of the Exhibition of Dr. Joh. Warner, Bp. of Rocheſter [were with A. W.] Afterwards A. W. had them to the Taverne againſt Allſ. coll. and the[re] liberally treated them with Wine. At the ſame time Mr. Joh. Wood gave to A.W. a book by him lately publiſhed entit.

Oct. In the beginning of Octob. A. W. receiv'd from Franc. à S.Clara his Scholaſtical and Hiſtorical Works: which tho printed at Doway *an.* 1665. yet he found a Place therein to put a Supplement into the remaining part of the Copies, that were left behind. The Supplement is thus entit. *Supplementum Hiſtoriæ Provinciæ Angliæ* &c. printed at Doway 1671. fol. Towards the making of which Supplement A.W. lent to him a MS. then in his hands, entit. *De primo Adventu Fratrum Minorum in Anglia, et eorum geſtis*, written by Thom. Ec-

See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol. 2. p. 487.

cleſton, a Minorite or Franciſcan Fryer, living in the raigne of

26. At a Meeting of the Delegates for Printing in the Houſe behind and Northward of the Schooles, it was agreed upon by them, that Subſcribers be admitted to come in, at what proportion they think fit, to the printing of the Hiſt. and Antiq. of the Univerſity, written by Mr. A. Wood, and accordingly receive the Proportion of the Books, or Advantage to be receiv'd by them. There were then preſent D^r^. Mews the Vicechancellour, Dr. Yate, D^r^. Edw. Pocock, D^r^. Jo. Fell and M^r^. Ob. Walker. But this Project comming to nothing, or elſe that it was diſlik'd, D^r^. Fell undertook to print it at his own charge.

No. 12. See *Ath. et Faſti Oxon.* Vol. 2. p. 34. Receiv'd from Tho. Blount, of the Inner Temple, Eſq;. a Book of his writing and publiſhing, entit. *A Law Dictionary, interpreting ſuch difficult and obſcure words, as are found either in our* **Common** *or Statute, antient or modern, Laws* &c. printed in folio. This book he gave A. W. becauſe he had, in his great reading, collected ſome old Words for his uſe, which were remitted therein. Afterwards ſending to him more, they were remitted into the ſecond Edition of that Book.

Dec. 19. 20. William Henry Naſſau, Prince of Aurang and Naſſau, was entertain'd by the Univerſity of Oxon. A. W. hath a larg Account of this Entertainment elſewhere.

Jan. 5. -- -- -- -- -- Goodſon, Tenant to A. W. at the Flowr de Luce, died. His Son

Dr. Herb. Pelham, ſenior Fellow of Magd. Coll. and the Acquaintance of A. W. died in Magd. Coll. He had been for ſeveral years a conſtant Companion with him at a certaine Club; and from him had receiv'd ſeveral Informations concerning the learned men of his time, eſpecially thoſe of his coll. He was at leaſt 74 yeares of Age when he died. 19.

A Confe[re]nce or Delegacy held in the Lodgings of Dr. Jo. Lamphire, Principal of Hart hall, where were preſent Dr. Joh. Fell, Dr. Jo. Lamphire, and Sr. Samp. White, Juſtices of the Peace; Georg Napier, Gent. Chief Tenant to Merton Coll. in Halywell, Rob. Whitehall, Sub-Warden of Mert. Coll. and Anth. Wood of the ſaid Coll. Maſters of Arts. This Conference was in order for a Courſe to be taken, that the Towne Ditch, on the Eaſt ſide of New Coll. Wall, be drayn'd, that Buildings may be erected on it, and that the Owners of the ſaid Buildings repaire the way lying before their Dores, *viz.* that way between the ſaid Ditch and Magd. Coll. Wall, that incloſes the Grove. Feb. 21.

An. { *Dom.* 1671.
22 *Car.* II.

Whereas the Pariſhioners of S. Peter in the Eaſt had, for ſome yeares, intruded, in their time of Proceſſion on Holy Thurſdayes, on the Limits of S. John Baptiſt Pariſh *de* Merton, by taking in the Eaſt Part of S. Alban's hall, A. W. complained of it to ſome of the ſenior Fellowes of Merton Coll. Whereupon they deſired him the ſaid A. W. to go with the Sub-Warden, Mr. R. Whitehall, on Holy-Thurſday this yeare, Jun. 1. to prohibit them in comming into S. Alban's hall;

which they accordingly did, while they were making their Croſs on the Kitchin dore; but were run downe by Clamours. Yet afterwards, by the perſwaſion of A.W. the Subwarden and Fellowes of Mert.Coll. took order, that, on the following Holy-Thurſdayes, S. Alban hall Gates ſhould be kept lock'd till the Proceſſion was over.

Jul.7.8. Mr. Jo. Huddleſton a Benedictin Monke, a Preſerver of his Maj. K. Ch. 2. in his Flight from Worceſter Fight *an.* 1651, and Thom. Vincent, *aliâs* Vincent Sadler, another Benedictin Monk, were in Oxon. to ſee, as it ſeems, the Solemnity of the Act. Their Lodging was in Allſaints Pariſh, in the Back-ſide Houſing called *Amſterdam*. Mr. Tim. Nourſe of Univ.Coll. being acquainted with them, he conducted A. W. to their Company: where he heard Mr. Huddleſton (who in 1651 had been Chaplayn to a Rom. Cath. Gent. called Mr. Tho. Whitgrave, living at Moſeley in Staffordſhire) tell all the Particulars, that paſſed between his Majeſtie and him during his ſtay there, with very great delight. A. W. deſir'd him then, for poſterity ſake, that he would committ to writing, what he knew of that affaire; which he promiſed me he would. This is the ſame Mr. Huddleſton, who gave the extreame Unction to K. Ch. 2, when he lay on his death bed.

You may ſee many things of this Mr. Huddleſton in a book, entit. *Boſcobel.*

Ralph Sheldon, of Beoly in Worceſterſhire and of Weſton neare Long-Compton in Warwickſh. Eſq; being lately at London in the Company of Mr. Serenus *aliâs* Hugh Creſſey, an Acquaintance of A. W. it fell out, that, among other Diſcourſes between them, the ſaid S. Creſſey, talking of A.W. and his Worke in the Preſs, commended Mr. Sheldon to his Acquaintance; and that he might have acceſs to him, he ſent by him to A. W. a Book, entit. *Tabula Votiva* &c. written by Fath. Jo. Reed, a Benedictine, to be delivered to him by the ſaid Mr. Sheldon. Soon after Mr. Sheldon came to Oxon. (Jul.20.) and the next in Jul.21. the Morn. he went to the Chamber of Rog. Sheldon in Ch. Church, and deſir'd him to go with him to find out A.W. They therefore came to his Lodging about 10 in the Morn. of that day, and enquir'd for him; but being not at home (for he was at the Publ. Library) they went to Merton Coll. and enquired there, but *non eſt inventus*. About a quarter of an hour after they came againe, and left word, that when A.W. came home, they (the ſervants) ſhould tell him, that one Mr. Sheldon was to enquire after him, that he had a mind to be acquainted with him, and that he ſhould find [him] at the Miter Inn, *&c.* About XI of the clock A.W. return'd home, and receiving the errand from the ſervants, he put himſelf in Order, and went to him at the Miter, where he found with him S^{r}. Littleton Osbaldeſton and S^{r}. Tho Penyſton [1] with him''. Upon notice given, that A.W. was there, he came out of his chamber, talk'd kindly with him at the Stair-head, told him he had been lately at London with Mr. Creſſey, who remembred his ſervice to him, and had ſent to him a Book, but it being put up into his Cloak-Bagg, he could not let him have it at that time till he came home, and then he would ſend it by the Carrier, which he did. Mr. Sheldon then told A.W. that he had a great Love for the Study of Antiquity, and that if he had any occaſion for a Cut, or Cuts, to put into his Book, he would freely give him one or more.

---

[1] *Delend.*

This was the beginning of the Acquaintance between Mr. Sheldon and A. W. And ſeeing that he ſought after him, and deſired his Acquaintance, he could not in Civilitie denie him, &c. Now Mr. Sheldon being a zealous Papiſt, and A. W. afterwards being often in his Company, muſt be eſteem'd a Papiſt alſo, as he was by many ſniveling Saints, who make it a moſt horrible thing to be ſeen in the Company of any one of them.

Jun. 29. Sent many Additions to Tho. Gore, Eſq;. to be put in the next Edition of his Cat. of Heraldry Books. See in Oct. 1674.

Aug. 17. Thom. Allam, M. A. Fellow of Ball. coll. and an Acquaintance of A. W. died. buried in the Chancell of S. Croſs of Halywell, neare the Graves of the Napiers related to his Mother.

22. At Oxford Feaſt at the Guildhall. Will. Browne, Bac. of Div. and Fellow of Magd. Coll. preached at S. Marie's. Three poore Boyes were bound Apprentices with Moneys then collected.

Oct. 23. Alex. Fiſher, ſenior Fellow of Mert. Coll. and a Fatherly Acquaintance of A. W. died ſuddenly in his new houſe in Halywell. About half an yeare before he was taken ſuddenly with an apoplectical Fit, but recovering, he ſet workmen to pave Mert. Coll. Chap. with black and white Marble at his owne Charge.

Nov. 3. Receiv'd from Mr. Ralph Sheldon a Book entit. *The Rule of Faith*, (tranſlated by his Uncle Mr. Edw. Sheldon) with ſeveral others, to put into the hands of Oxford Book-ſellers.

27. A Book entit. *Animadverſions upon Sr. Rich. Baker's Chronicle and Continuation*, was firſt of all publiſhed at Oxon. in 8°, having been printed there. The Book

was written by Tho. Blount, of the Inner Temple, Eſq;. and 'twas ſent to A. W. to have it printed there, and to be by him corrected. In the [1] ninth page of it are theſe words: "Note likewiſe, that the Foundations of the Colleges of the Univerſities, eſpecially "of Oxford, are for the moſt part miſtaken, either in "point of time or names of the Founders, which I attempted not alwaies to rectifie, both in that it exceeded my skill, and chiefly becauſe the Hiſtorie of "that Univerſitie, as I am inform'd, is now in the Preſs, "which will cleare thoſe Miſtakes, with much certainty and ſatisfaction, being performed by the hand of "that faithfull and moſt induſtrious ſearcher of Antiquities, Mr. *Anthony Wood* of *Merton Coll.* &c. There was more that followed of A. W. but A. W. ſcor'd it out.

The ſaid *Animadverſions*, were called in and ſilenc'd in the beginning of Jan. by Dr. Mews, the Vicechancellour, becauſe therein, p. 30. 'tis ſaid, that the word *Conventicle* was firſt taken up in the time of Wickliff. Jan.

A. W. went to London, and the next day he was kindly receiv'd by Sr. Liolin Jenkyns, in his Apartment in Exeter houſe in the Strand, within the City of Weſtm. For his Lodgings in Doctors Commons, which had been burnt in Sept. 1666, were not then rebuilt. Feb. 9.

Sunday, Sr. Leol. Jenkyns took with him in the Morn. over the Water to Lambeth A. Wood, and after Prayers he conducted him up to the dining Rome, where Archb. Sheldon receiv'd him, and gave him his bleſſing. There then dined among the Company, Joh. XI.

---

[1] *L.* 101ſt.

Echard, the Author of *The Contempt of the Clergy*, who ſate at the Lower end of the Table between the Archbiſhop's two Chaplayns Sam. Parker and Tho. Thomkins, being the firſt time that the ſaid Echard was introduced into the ſaid Archbiſhop's company. After Dinner the Archbiſhop went into his withdrawing Roome, and *Echard* with the Chaplaynes and Ralph Snow to their Lodgings to drink and ſmoak. Sr. L. Jenkyns took then A. W. by the hand, and conducted him into the withdrawing Roome to the Archbiſhop; at which time deſiring him to produce the 12 printed ſheets of his book, (which he had carried with him from Oxon. by the advice of Dr. Fell) he thereupon put them into the hands of Sr. Leolin, and Sr. Leolin into the hands of the Archbiſhop, who ſpending ſome time upon them, liked well the character and paper, and gave A. W. great encouragement to proceed in his ſtudies. After the returne of A. W. to Exeter houſe, Sr. Leolin, who came after, told him, that he would warrant him an ample Reward, if he would preſent a fair copie bound to the Archb. when the Book was finiſh'd *&c.* but this came to nothing, becauſe Dr. Fell (who printed the book at his owne charg) took ſo much libertie of putting in and out what he pleaſed, that the Author was ſo far from dedicating or preſenting the book to any one, that he would ſcarce owne it.

Feb. 16. Returned to Oxon. This Journey was taken to Lond. by A. W. purpoſely to peruſe the Will-Office then in or neare Exeter-houſe, in order to write the Lives and Characters of certaine eminent Writers, to be put into his Book of *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* Sr. L. Jenkyns was Judge of the Prerog. and had the chief authority over the ſaid Office.

An. {*Dom.*1672.
23 *Car.*II.

Will. Cox, M.A. ſomtimes Fellow of Braſnoſe coll. now Vicar of Emildon in *Com.* Northumbr. and Kinſman to A.W. died there at Emildon. May 16.

With Dr. J. Fell in his Lodgings in Ch. Ch. Wee were then looking over and correcting the Story of Joh. Wycleve, in *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* before it was to be wrought off from the Preſs. He then told me, that "Jo. Wycleve was a grand Diſſembler, a man "of little Conſcience, and what he did as to Religion, "was more out of vaine Glory, and to obtaine unto him "a Name, than out of honeſtie, *&c.* or to that effect. Jun.

Receiv'd from Elias Aſhmole, Eſq; his Book entit. *The Inſtitutions, Lawes and Ceremonies of the noble Order of the Garter.* For which he ſent him a letter of Thanks for the Preſent, and afterwards his *Hiſt. et Antiq. Univ. Oxon.* when finiſht. Jul. 6.

With Dr. Barlow in his Lodgings at Queen's Coll. and, among ſeveral Diſcourſes, A.W. told him, what a certaine Perſon of this Univerſitie (not naming the man) had lately ſaid of Joh. Wycleve. Whereupon he preſently made anſwer, that it was Dr. Fell.

* * *

BISHOP HUMPHREYS's ADDITIONS TO, AND CORRECTIONS OF, ATHENÆ ET FASTI *OXONIENSES*,

From a Copy given to the Publiſher by the
Reverend Mr. THOMAS BAKER.

Part of Mr. Baker's Letter to the Publiſher, dated at Cambridge Apr. 2^d. [1730.]

Worthy S^r,

I ſend you Bp. Humphreys's Papers, all Originals (as I preſume) for ſo I find I have entred them. That [1] in my own hand, I am ſure is an Original, copied out lately from Bp. Kennet's Paper not long before his death. The others I have had by me many years, and tho' they be not in my own hand, yet I compar'd them with my own Copy, and hope, they are pretty perfect, tho' there be ſome difficulty in Welſh names, which may have occaſioned ſome miſtakes in Mr. Wood.

---

[1] Viz. *that directed* To Mr. Anthony Wood at his Lodgings *&c.*

Papers Original MSS. *ſent by Bp.* Humphreys, *then of* Bangor, *to Mr.* A. Wood, *now in the hands of the Right Reverend Dr.* Kennet, *Bp. of* Peterborough.

COL. 304. ad *Humph. Prichard*] This Humph. Prichard was in his Youth (as it ſeems) inſtituted to the Rectory of LLanbenlan in Angleſey (by the name of Humph. Prichard ap John, Clerk) by Bp. Arthur Bulkley. His Inſtitution bears date at Bangor Aug. 6. 1548. he being then, it ſeems, but in ſome of the inferiour Orders. For 1550. Bp. Bulkeley gives him Letters dimiſſory, *ut ad omnes ſacros ordines, quos nondum aſſecutus fuit, promoveri valeat.* After this, *viz.* 1552. Oct.

30. he is ordained Deacon at Bangor by the ſame Bp. After this, it ſhou'd ſeem, he ſtudied in Oxon. For in the year 1554. Dec. 22. he was ordained Subdeacon at Chriſt Church in Oxon. by *Thomas, Sidon̄. Epus̄. Suffraganeus,* as he is called in the Letters of Orders. There are two things odd in theſe Orders. Firſt, that he is ordained Subdeacon, after he was made Deacon. Secondly, that his Letters of Orders are in the Name and under the Seal of Robert Bp. of Oxon. teſtifying, that *Thomas, Sidon̄. Epus̄.* &c. had ordain'd him *vice & nomine noſtris.* 1555. April 13. he was ordained Prieſt, by *Thomas* [1] *Achaden̄. Epus̄. in Hiberniâ,* in the Chappel of London Houſe, and hath his Letters of Orders in the Name, and under the Teſt and Seal of, Edmund (Bonner) Bp. of London. In all his Orders, it is ſaid, *ad Titulum Rectoriæ ſuæ de LLanbenlan. Anno* 1570. Nov. 6. being the 13th. of Queen Eliz. he appeared before Bp. Robinſon at Bangor, and ſubſcribed the 39 Articles. He continued Rector of LLanbenlan till 1586. For Sep. 28th. that year, he appeared at a Viſitation as ſuch. But then advantage being taken at his Non-Reſidence, and the Irregularity of his Inſtitution and Orders, one Hugh Edwards was inſtituted into LLanbenlan, *Jure legitime vacantem,* the laſt of June 1587. But Mr. Prichard kept his poſſeſſion againſt him, till he was ſummoned to the Bp's Court; and then, upon a full hearing of Mr. Prichard, and his Allegations and Proofs, it was finally adjudged by Dr. Henry Moſton, then Chancellor, that Mr. Prichard was a meer Layman at the time of his Inſtitution, and that by Conſequence his Inſtitution and Ti-

---

[1] *Vulgo* Achonry.

tle to the ſaid Rectory was null and voyd, and order given for the Inſtitution of Edwards. This was in Court held at Bangor Oct. 13. 1587. We have no farther mention of Prichard in our Books, tho' he lived ſome years after, his Prefatory Epiſtle to Joh. Dav. Rheſe's Grammer being writ between 1590 and 1592.

Col. 330. ad *Joh. Williams*] He was Vicechancellor of Oxon. 1604. and inſtalled Dean of Bangor May the 8th. 1605. The Parſonage, which you call *LLanderico*, is *LLandrinio* in *Com. Salop.* and Dioc. of St. Aſaph, to which he was inſtituted Jan. 30. 1692. being then B. D.

Col. 381. ad *Lewis Thomas*] There was one Lewis Thomas Suffragan Bp. of Salop, who was inſtituted to the Rectory of LLan-Twroc in the Deanery of Arvon (then vacant by the Death of William Glyn, Archdeacon of Angleſey) Sept. 26. 1537. by Bp. Capon, and who died about 1560 or 61, for on the 2d. of May that Year 61. LLan-Twroc was voyd. *De illo quære, & de Succeſſore ejus in LLan-Twroc, viz. Jacobo Ellis, tunc A. M. poſtea LL. Doctore, &, ni fallor, Oxonienſi.*

Col. 400. ad *Joh. Owen*] He was the third Son of Thomas Owen, of Plâ dû in LLanarmon, in *Com.* Carnarvon, Eſq;, and of Jane, the Daughter of Morris ap Eliſa, and Siſter of Sr. William Morris of Cleneney, Knight.

Col. 417. ad finem *Miles Smith*] Among the Coats new granted or exemplifyed by William Camden, Clarencieux, there is this: "Aug. 26. 1615. Miles "Smith, Bp. of Gloceſter, or, a Chevron entre 2 Che-"veronells Sab. between 3 Roſes Gules, Leavs and "Stalks Vert.

Col. 472. ad *Joh. Bayly*] of D^{r}. *John Bayly*, See more in his Father.

Col. 485. ad *Lewis Bayly*] In a Paper, which (among other Curioſities of that ſort) was ſent me by Mr. Davies of LLanerch, I find, that on March 9. 1619. Mr. Secretary Nanton did, by his Majeſtie's order, call Bp. Bayly into the Council Chamber, and there gave him a ſevere Reprimand, in the preſence of the two Clerks of Council in Ordinary, becauſe, in his Prayer before Sermon the Sunday before in Lincoln's Inn, he had prayed for the King's Son in Law and his Daughter the Lady Elizabeth under the Titles of K. and Q. of Bohemia, contrary to the expreſs orders or directions of the ArchBp. of Cant. and the Bp. of London, and before his Majeſty had owned theſe Titles *&c.* He aggravates the matter much, and in concluſion tells him, his Majeſty was deſervedly offended with him, and ſo leaves him under his high diſpleaſure.

It is not to be doubted, but Bp. Bayly was the true Author of *the Practice of Piety*. I have heard from ſome old men, that knew the Bp. and from others that had it from many of the Clergy here, that were intimate with him, that the Bp. did not want learning for a greater work than that, and that they were well aſſured, he was the true Author of it. But this is a lying malitious puritan Story, invented by that proud Phariſaical Faction, who were not willing a Book ſo well eſteemed ſhould be writt by a Bp. And indeed after this Book had been printed above 30. times in Engliſh, and often in ſeveral other languages in the Bp's name, and particularly in Welch above 50 years ago: yet when a new Edition of it in that language was ſet forth 167—, and the Title-Page had been wrought off as the former with the Bp's Name, Mr. Gouge ordered that Title to be torn out of the Book, and another without the Bp's name printed inſtead of it. And when he was by ſome Gentlemen of this Country charged with injuring the Bp. by this, he had the confidence, not only to ſay, that Bp. Bayly was not the Author of it, but to alledge, that the then Bp. of Bangor (Dr. Hum. LLoyd) had told him ſo. Whereas on the contrary I was preſent, and heard that Bp. not many days before this, ratling Gouge for abuſing Bp. Bayly, by omitting his name in that Edition: and Mr. Gouge leaving a Parcell of thoſe Books to be diſtributed in this neighbourhoud, the Bp. himſelf did write Bp. Bayly's name in the Title Page of many of them, as I did in the reſt by his order. And the Bp. then ſayd, he was very well aſſured, that his Predeceſſor Bayly was the Author of it. And all this was in Mr. Gouges's preſence, tho' he ſo far forgot it, as to tell a contrary Story a few days after.

In Bp. Bayly's Regiſter-Book in Paper, I find this account of his Sonns, *viz.* "that John Bailey was A.M. "and ordained Deacon by his Father the 21 of Sept. "1617. was preferr'd to the Prebend of LLanfair in "the Church of Bangor the 2^d^. of Oct. the ſame year, "and to the Vicarage of the ſame LLanfair Aug. 20. "1618. To the Rectory of LLanddifrian Dec. 18th. "the ſame year. To LLantriſant Sept. 30. 1620. and "on the 24th. of Sept. 1631. being then D.D. he was "inſtituted to the Rectory *ſine Curâ* of LLanynis. "Theodore Bayly *literate* ordained Deacon Dec. 18. "1630. Prieſt May 1. 1631. and inſtituted to LLanllyfni Sept. 20. 1631. Thomas Bayly" (of whom you give ſo large an account) "was ordained Deacon "(being but A.B.) Auguſt 23. 1629. and Prieſt 23. of "May 1630. being yet but A.B. Before he was Prieſt, "*viz.* Aug.29.1629. he was inſtituted to the Vicarage "of LLanwnoe, and the next day after he was Prieſt, "*i.e.* May 24. 1630. to the Comportion of LLanddi-"nam. And laſtly on the 29th. of Aug. 1631. being "then A.M. to the Rectory of LLanjeſtyn". This is all in the Regiſtry.

In the firſt Viſitation of Bp. Dolben 1632. I find, that then Dr. John Bayly was Warden of Ruthyn and Rector of LLanowrog and LLanbeder in Diffryn Clwyd, and chantor of Bangor. Dr. John Bayly was alſo Rector of the *ſine cura* of LLandrillo in Rhôe in the Dioceſe of St. Aſaph, and dyed in Summer 1633. Dr. Thomas Bayly was Rector of LLandyrnog, and Comportioner of Landdinam. Mr. Theodore Bayly was Comportioner of LLanelidan. Nicholas Bayly was the Bp's younger Sonn, a military man and a Major in Ireland. He dyed in May or June 1689.

Col.519. *aliâs* 509. ad *Joh. Davies*] This John Davies was the Son of David ap John ap Rees ap ednyfed of LLanchiadr in Kinmerch, in the Dioceſe of Bangor and County of Denby, and of his Wife Elizabeth, the Daughter of Lewis David LLoyd, deſcended from Ednyfed Vaughan, the famous Generall under Leoline the great Prince of Wales. He was born at LLanchaiadr aforeſaid. His Preferments in the Dioceſe of St. Aſaph were the Prebend of LLannfudd in the Church of St. Aſaph, and the contiguous Rectories of LLany-mowddwy and Mallwyd, and the Sine Cure of Darowen, and after of LLanfawr. He dyed at Mallwyd about May 1644. for on the 28 of that Month the Prebend is diſpoſed of vacant by his death, and his other Preferments ſome time after. He was a Juſtice of Peace and an uſeful Magiſtrate, and univerſally beloved and eſteemed in his Country. He built 3 publick Bridges at his own charge, and did other Charities about Mallwyd, where he lived. He left his Eſtate in Land to be divided between a Nephew of his own and a Son of Bp. Parry's his Wife's Nephew.

For our Mr. Davies never had a Son or any Child. His Wife (who was Jane Price, ſiſter to Bp. Parry's wife) ſurvived him, and after marry'd Edward Wynn then A.M. and Rector of LLanymowdwy. This Edw. Wynn (who was a younger ſon of Edward Wynn of Bodewrid in Angleſey, Eſq;) was bred up at Jeſus Coll. in Cambridge, from whence being then but A. B. he was preferred to LLanymowddwy (vacant by Dr. Davies death) June 5th. 1644. by his uncle (Bp. Owen.) After the Reſtoration he was made Rector of LLanarmon in the Dioceſe of Bangor *Com.* Carnarvon, and before that of LLangeinwen in Angleſey. He was Member of Convocation for the Dioceſe of Bangor, in the Convocation 1661,2. and went out D.D. at Cambridge about that time. He was alſo Rector of LLanllechid near Bangor, Canon of St. Aſaph, and Chancellor of the Cathedral of Bangor. He writ and publiſhed a Book of Devotions, in the Britiſh tongue, entituled, *Trefnymwared diad y Gwir Griſtion*, London 1662, 3. By his laſt Will he left 50. *lib.* for the adorning of the Choir of Bangor, and 100. *lib.* for the maintenance of an Exhibitioner of 6. *lib. per an.* in Jeſus College Cambridge, to be named by the Bp. of Bangor, Heirs of Bodewrid and LLangoed, or any two of them.

There is in Mr. Vaughan's Library a MS. Welch Dictionary or rather Vocabulary, compoſed by Mr. John Jones of Flintſhire in a great many Volumes in large 4to.

Col. 543. ad *William Jones*] His Mother was Margeret, Daughter of Humphrey Wynn ap Mredyth of Hyſſoilgyfarch, Eſq. He was educated before the Foundation of the Free School. It was by his advice the Founder proceeded wholy in that Foundation. It was he ſetled it, and he was one of the firſt Feoffees of the School and Hoſpitall appointed by the Founder himſelf. The School was founded at Beumares *An. Domini* 1603. at which time Sr. William Jones was an eminent Lawyer *&c.* All this is plain in the Muniments of the School, and the Founder's Will, which was made after the Foundation, *viz.* Dec. 30th. 1609.

Col. 572. ad *Th. Skevington*] It is a Tradition at Bangor, that Bp. Skevington was never there, and it appears by that Piece of his Regiſter we have, that he was not there at leaſt from the third year of his Conſecration to the 17th. For all things in the Regiſter are dated at Beaulieu or Bangor houſe in London. But if he was not here, he was a very great Benefactor to this Place. For he finiſhed the Bp's Palace begun by Bp. Dean, and built the Porch and Oratory above it, as an Inſcription over the great Door ſhews, which is this, *Thomas Skevington, Epūs. Bangor fecit.* He alſo built the Cathedral as it now ſtands, as this Inſcription on the Steeple ſhews: *Thomas Skevington, Epiſcopus Bangoriæ, hoc Campanile & Eccleſiam hanc fieri fecit Anno Partus virginei* MDXXXII. His Heart was ſent hither in a ſmall lead Coffin, made in the form of a heart, and layd under a common Stone cloſe by the north wall, within the Rails of the Alter, under the place where Bp. Vaughan and Rowland's Monument was ſince erected. If there was any Monumental Stone or Inſcription or Picture of St. Daniel there, I am ſure there are no footſteps of either theſe 30. or 40. years at leaſt. When I was in School here in 1665. Bp. Skevington's Heart lay under a looſe Stone of the flagging in the place aforeſaid. I have ſeen the lead Coffin of it often taken up, and had it in my hand. After I came to Oxon. one of the School boys opened the Coffin, and the Heart was very entire: but upon the letting in the Air, it began to turn to duſt. Bp. Morgan hearing of this, ordered the little heart Coffin to be immediately ſodred up again, and buried deep, and the Stones well faſtned on it, and there it reſts.

Col. 577. ad *William Knight*] He was Prebend of LLanfair Dyffryn Clwyd in Bangor Church. When inſtituted I find not, but that it was in Bp. Skevington's time, and that he reſigned it and was ſucceeded by Foulk Salisbury 1579.

Col. 582. ad *Arthur Bulkeley*] Arth. Bulkeley was related to the Bulkleys of Beaumares in Angleſey (for the firſt Sr. Richard Bulkeley his Contemporary calls him his Coſin and Kinſman) but he was not a Son of that Family, nor of Porthame, which is the other antient Branch of the Bulkleys in that Country. All that I find of him is, that he was the Son of Richard Bulkley, Son of another Richard, the Son of John, Son of another John Bulkeley. But whether he was of the Angleſey or Cheſhire Branch, I find not. But as to his Preferments, I find, that he was inſtituted to the Rectory of LLanddenſant, in Angleſey, Aug. 18. 1525. and that he was alſo Canon of St. Aſaph, and then being

ing LL. D. he aſſiſted at a Chapter held there June the 8th. 1536. for the Election of Robert Wharton (ſo he is called in the Chapter Act) to be Bp. of St. Aſaph, and that he was appointed by the Chapter to carry the Return of the Conge d' Eſlire, and their Complement to the Bp. Elect. 1537. Aug. 8th. he was inſtituted to the Prebendary of Clynoc Vechan *aliàs* LLangeinwen, belonging to the Collegiate Church of Clynoc Vawr in Arvon. But this he had no great comfort of. For not long after Thomas Cromwell, Earle of Eſſex, having obtained a blank Inſtitution to the ſame LLangeinwen from the then Bp. of Bangor John Capon, he inſerted in it a Nephew of his own one Gregory Williamſon, a Child of 8 years old, and had him inducted by Proxy. And when Dr. Arth. Bulkeley oppoſed this Intruſion upon his right, Cromwell ſent a Letter to Sr. Richard Bulkeley, expoſtulating with him for countenancing his Kinſman Bulkley againſt Williamſon, and deſiring him to perſwade him by fair means to quit his pretenſions, otherwiſe he would make him repent it. And when this did not do, he ſent another Letter full of the higheſt Menaces imaginable (of both which I have Copies) to Sr Richard: upon which he prevailed with Dr. Bulkeley to reſign his Prebend. But after Cromwell's fall, he entred into it anew, alledging his Reſignation to be void, becauſe it was not *ſponte* but by force and after Spoliation. And I find he had it and kept it ſome years in Commendam, after he was Bp.

It is very true, that he ruin'd the Biſhoprick in great part by long Leaſes and Fee Farms, but it is as true, that ſome of his Predeceſſors had ſhewed him the way to do it, and that he was in ſome things better than they. For he lived and kept Hoſpitality upon his See, which none of them had done for near a hundred yeares before. But being Engliſhmen, and having ever ſome Abbey in England in Commendam or Proviſion, they reſided there, and ſeldom (ſome of them never) ſaw Bangor, or if they did, it was only like Strangers to come and go, but farmed the Revenue, and executed the Juriſdiction by Vicars Generall, and ſo let all to wrack. But Bp. Bulkeley was very carefull of the Rights of his See, and ſpent much pay'n and charge in defence of it, being not willing others ſhould wrong it, whatever he did himſelf. He ſeems alſo to have bin a Man of good Diſcipline.

As for the Story of his ſelling the Bells, I do not believe it, and have heard aged Men ſay there was no ground for that Report, on the Credit of which Bp. Godwin firſt related it. And indeed one that reads this Clauſe in his Will (of which I have not the Date, the Beginning being torn out) can ſcarce credit it.
“*Item*, I do declare & teſtifie by this my laſt Will &
“Teſtament, that when I had certain Summe of Money
“in my Cuſtody of the Cathedral Church goods,
“that by the Advice of Dr. William Glynn, & other
“the Canons there, I did fully beſtow the money, &
“much more upon the Roof and Leads of the South
“Side of the Church, the which before was ready to
“fall, the reparation whereof did coſt 42. *Lib.* *Item*,
“My Lord ArchBp. of Cant. hath of me ſpecially,
“whereby I am indebted to his Grace in the Sum of
“20.*lib.* whereof I have payd ten, & there for have an
“Acquittance, & I beſeech his Grace to forgive me &
“mine Executor the reſidue, in reſpect that I have incurred
“notable debpt in Defence of this poor Church.

Theſe are his own words in his Will, by which he left ſome Houſehold Stuff to the Bp's Houſe, and made his Nephew Rich. Fletcher (his Siſter's Son) Regiſtor of Bangor his Heir and Executor. He died March 14th. 1552, 3, having ſat eleven years and 22 days.

Maurice Clenoc I find was inſtituted to the Rectory of Corwen in the Dioceſe of St. Aſaph Nov. 20. 1556, and to the Rectory of Laneingan in LLyn Apr. 23. 1558. which is all we have of him.

Col. 642. ad *Tho. Bennet*] One Thomas Bennet was ordained Deacon at Bangor by Bp.Robinſon Nov.28. 1574. and the laſt day of the ſame Month inſtituted to the Rectory *ſine Curâ* of LLanrhaiadr in Kinmerch in the Dioceſe of Bangor. But I find he was a Cambridge man, for he is ſo ſtyled in his Prieſt's Orders, which were conferred on him on St. Andrew's day 1574. as I find in another place in the Regiſter.

Col.650. ad *Maurice Burchenſh:*] One Maurice Burchenſhaw was born, as I conceive, at LLanſannan in Denbighſhire, being a branch of the Family of that name there. I find, that in the year 1555 he was yet living, and was then Rector of the Sine Cure of Denbigh Town and Prebend of Vaynot in the Church of St. Aſaph, and he lived to 1575. being then alſo Rector of Dimerchion. But whether this was the ſame I know not.

Col. 652. ad *Maurice Glynn*] Of Maurice Glyn and his Brother I have given a full account in Bp. Glyn.

Col 664. ad *William Roberts*] This William Roberts was the Son of Robert ap LLywelin ap Ithel of Caſtellmarch in LLyn, and Brother to John ap Robert, Anceſtor to Sr. William Jones of Caſtellmarch mentioned Col. 543. He was domeſtic Chaplain to Bp.

Skevington, and by him preferred to the Archdeaconry of Merionith (upon the Reſignation of William Glyn, who was then preferred to the Archdeaconry of Angleſey) at Beaulieu Apr.9. 1524. After this I find nothing of him, till the time of Bp.Bulkley, who made him his Vicar Generall or Chancellor by a Patent dated at Bangor Jan.10.1542. Jun.3.1543. he reſigned the Rectory of Feſtineve *in Com. Merionith,* and was inſtituted to LLanddiniolen *juxta Bangor.* Upon the death of Bp.Bulkley in 1552. he was with Thomas Bulkley made Guardian of the Spiritualties of Bangor during the Vacancy. They deprived great numbers of the married Clergy, but ſometimes favoured their Friends, by giving them others inſtead of what they took from them. 1554. Aug. 2. Will. Roberts was inſtituted to the Treaſurerſhip of Bangor by his Collegue Thomas Bulkley. 1555. Apr.6. he was inſtituted to his native Rectory of LLanpedroc in LLyn by Dr. Tho. Yale, then alſo *Cuſtos Spiritualitatis ſede vacante.* To this he was inſtituted anew by Bp. Glyn Jan. 17. 1556. He died about the end of 1561. or beginning of 62. For on the 16 of June 1562 Nic. Robinſon, B. D. after Bp. was inſtituted to the Archdeaconry of Merionith vacant by his Death. He left behind him a Daughter called Margeret, who was married to Edward Coetmor, third Son of old William Coetmore, Eſq;.

Ib. ad *Thomas Runcorn*] Upon the death of Dr. Maurice Glyn, Archdeacon of Bangor, Bp. Skevington ſent to Cardinal Thomas Woolſey a blank inſtitution of the Archdeaconry, dated at Beulieu 27 Jul. 1525. that he might inſert what name he pleaſed, and I conceive he inſerted Thomas Runcorn, for he is the next Archdeacon I find of Bangor. But whether he came in ſo ſoon, I cannot find: but in Apr. 1535. he is writ to as Archdeacon, and upon the death of Fulk Saliſbury he was certainly inſtituted to the Rectory of LLanchaidr Nov. 3. 1543. He dyed in 1556. for Oct. 18. that year Edward Gregory was inſtituted to the Archdeaconry, vacant by the death of T. Runcorn.

Col. 710. ad *William Glyn*] This is a miſtake about William Glyn. For William Glyn, the Archdeacon of Angleſey, was originally an Oxon. man, and quite another perſon from Dr. William Glyn of Queen's College Cambridge, who was alſo the Bp. as I have ſhewed at large.

Col. 724. ad *Owen Owens*] Undoubtedly this was the ſame Owen Owens that was Rector of Burton Latimer, and Father of John Owen Bp. of St. Aſaph. If ſo, he was born at Bodfilin in the Pariſh of Aber and *Com.* Carnarvon, and was the ſecond Son of Owen ap Robert of Bodfilin, Eſq. and Angcharad the Daughter and Coheir of David ap William of the Family of the Williams of Cychwillan. He was very well deſcended on both ſides. What Preferments he had in England I cannot tell. But in this Dioceſe he was firſt inſtituted to LLangeinwen in Angleſey Aug. 11. 1573. being then A. M. This he kept to his death. Upon Bp. Robinſon's death he had the Archdeaconry of Angleſey. But the Regiſter being imperfect from the death of Bp. Robinſon 1584. till March 1586. we have not the time of his Inſtitution. He dyed about the latter end of 1592 or beginning of 1593. For May the 4th. 1593. Owen Jones ſucceeds in Langeinwen, voyd by his death, and Bp. Bellot ſoon after diſmiſſed the Deanery, and reſumed the Archdeaconry of Angleſey into his Commendam. He marryed two wifes, firſt Margeret Mathews, and after her death Jane the Daughter of Robert Griffith, Eſq; Conſtable of Carnarvon, by whom he had five Sons (of which the Bp. was eldeſt) and 3 Daughters ſayth the Herald's Viſitation Regiſter 1588.

Col. 725. ad *Tho. Bulkeley*] I find here one Thomas Bulkeley (which is allways pronounced as Buckley) LL.B. inſtituted to the Rectory of LLandenſant Oct. 10. 1543. (Bp. Bulkeley then reſigning it in his favor) He had before this bin inſtituted to the Rectory of Langefin Jan. 19. 1534. and was chanter of Bangor and Rector of LLanchuddlad in Angleſey. In the Vacancy after Bp. Bulkeley's death he was, with William Roberts, Archdeacon of Merionith, Guardian of the Spiritualties of Bangor. He was the Son of Roland Bulkeley of Beumares, Eſq; (by his Wife Alce Beconſall) and Brother to the firſt Sr. Richard Bulkeley of that place. He reſided upon his Rectory of LLanchuddlad, and was a very generous Hoſpitable Man, and very frequently entertained Seamen and Gentlemen Paſſengers, driven into the Bay under his Houſe oppoſite to Holy-Head, and once a Lord Lievtenant of Ireland, who, in requital of his generous Reception, would have perſuaded the Parſon along with him, and offered him a Biſhoprick in Ireland. But he declined that, and choſe to end his days in his native Country, which he did in May 1570, leaving the names of Bulkleys Bay and Bulkleys Head to the Bay and Hill by his Houſe at LLanchuddlad, which they retain to this day.

Col. 725. ad *Edm. Meyrick.*] This Edmund Meyrick was the ſixth Son of Meyrick ap LLywelin ap Heylin of Bodargan in Angleſey, and Brother by the full blood to Bp. Rowland Meyrick of Bangor. It ſeems he was made Archdeacon of Bangor either in the Vacancy after Bp. Glyn's death, or at leaſt ſoon after his Brother's being made Bp. and before his coming to Bangor. For his inſtitution is not regiſtred, and therefore it doth not appear whether he came in by the Death, Deprivation or Reſignation of Ed. Gregory his Predeceſſor. But this appears, that he was inſtituted, while he was but in inferior Orders. For he is the firſt ordained by his Brother, and his Ordination thus entred: *Edmundus Meric, Archidiaconus Bangor, in Legibus Bacc. ordinatus in Diaconum Maii* 5to. 1560. I do not find he had any other Preferments in the Dioceſe of Bangor, or any Cure of Souls in the Dioceſe of St. Aſaph: but he had there the Rectory *ſine Curâ* of Corwen in Merionithſhire, and was Chancellor of that Dioceſe, as well as Prebendary of Litchfield. He married at Bangor Elizabeth the Daughter of William Griffith of that place, and founded the family of the Mericks of Ucheldre in Merionethſhire: his eldeſt Son being Peter Meyrick, Eſq; Father of Edmund Meyrick of Ucheldre, Eſq; a Member of the healing Parliament 1660. for the County of Merionith, a Man of great prudence and authority in his Country. One of his Sonns is Edmund Meyrick, ſometime A.M. and Fellow of Jeſus College Oxon. now Vicar Caermarthen and Canon of St. David's *&c.*

Col. 736. ad *Tho. Williams*] He was not the Welch Critick. For Thomas Williams, the Welch Critick, was called *Sr. Thomas ap William*, which title of *Sr.* was never given (as old underſtanding people tell me) to any Mr. of Arts in Wales. Beſides, he was in the year 1573 Curate of Trefrw in Carnarvonſhire, and appeared ed as ſuch with the Addition of a degree at a Viſitation held at Bangor July 16. 1573. and exhibited his Letters of Orders. And at the time of the Synod held at Bangor Apr. 20. 1574. he was ſick at Cheſter, and his abſence excuſed on that account.

Col. 737. ad *Griffith Lewys*] Dr. Griffith Lewys was Rector of the *Sine Curâ* of LLandyſſit in *Com.* Montgomery and Dioceſe of St. Aſaph, which was vacant by his death Sep.28. 1607. and then collated on Godfrey Goodman.

Col.744. ad *Robert Salisbury*] He ſucceded Dr. David Powel in the Vicarage of Ruabon, which he reſigned Aug. 25.1598. and was ſucceeded by Sam. Powel, Son of his Predeceſſor Dr. Powel. He was alſo Vicar of Cornwen, and reſigned that alſo Dec.13.1581. He had bin inſtituted Jan.1.1578.

Col.746. ad *Tho.Powel*] There was one Tho. Powel inſtituted to the Archdeaconry of St. Aſaph, which was then voyd by the Reſignation of Richard Rogers. Dec.1.1560.

Col.752. ad *William Lewyn*] One Will. Lewyn was inſtituted to the Prebend of LLannfudd in the Church of St. Aſaph. He reſigned it, and was ſucceeded by one William Vaughan, D. D. who was inſtituted to it Apr. 22. 1598.

Col.754. ad *Hen. Salisbury.*] To what I ſent already of Henry Salisbury I add, that I have now in my Cuſtody his laſt MS. of his Dictionary, which one would think Dr. Davies did not ſee, becauſe it hath many words omitted by the Doctor. This he deſign'd to have publiſhed with a new Edition of his Grammer, as the Title imports, which is as follows:

Geirva Tavod Comroy I: hoc eſt, Vocabularium Linguæ Gomeritanæ, ſive vocum antiquitus Britannicarum ferme omnium, una cum Latinis quibus explicantur, Commentariolum per Henricum Salesbury.

Cui acceſſit ejuſdem Linguæ Grammatica ab eodem authore olim edita, jam denuo recognita, ad limam revocata, & pluribus locis adaucta, cum rerum & locorum inſignium locupletiſſimo Indice.

Col. 716. ad *Thom. Powel*] 1566. Dec. 1. One Tho. Powell was inſtituted to the Archdeaconry of St. Aſaph, vacant by the Reſignation of Richard Rogers, Suffragan of Dover, Dec. 1. 1566. and to the Rectory of Hirnant Dec. 5. 1588. He had alſo the Rectory of LLanfechen, and dyed in Spring 1589, 90.

Col. 770. ad *Lancelot Bulkeley*] Lanc. Bulkeley was born at Beumares in Angleſey. He was the younger (and eleventh) Son of the firſt Sr. Richard Bulkeley, of that place, by his ſecond Wife Agnes, Daughter of Thomas Needham. He (being then A. M.) was ordained Deacon by Bp. Hugh Bellot, in the private Oratory in the Bp's Palace at Bangor, on Tueſday the 13th of Nov. 1593. and was licenſed to preach at the ſame time, and inſtituted the ſame day to the Rectory of LLandyffnan. On the 4th of March following he was inſtituted to the Rectory of LLandegfan (or Beumares:) And on the 25 of March 1594. he was ordained Prieſt in the Cathedral Church of Bangor by the ſame Bp. On Dec. 18. 1619. John Bayly, the Bp's Son, was inſtituted to Landdyfnan, and the 15th. of March following John LLoyd, A. M. was inſtituted to LLandegfan, both void by the promotion of the ſaid Lanc. Bulkeley, then D. D. to the ArchBiſhoprick of Dublin, which is all we have of him in our Regiſter.

The Pedegree Books add, that he married Als, the Daughter of Roland Bulkeley of Conway, and had by her ſeveral Children. Among others Mr. Bułkeley, Archdeacon of Dublin, Father of Sr. Richard Bulkeley of old Baulm, Father of another Sr. Richard Bulkeley now of old Baulm, formerly Fellow of Trinity College near Dublin. He alſo ſtudyed in Oxon. as a Member of Chriſt's Church, and is a writer, being Author of, *Propoſals for ſending back the Nobility and Gentry of Ireland* &c. and ſome other things. The Arch-Bp. had a Daughter married to Dr. Aungier, Father to the preſent Earle of Longford, and another Daughter called Mary, married to William Bulkeley of Porthampt, Eſq;.

Col. 800. ad *Thomas Gwyn*] He was the younger Son of John ap Rees Wynn of Bodfeddan, paternally deſcended from Hwfa ap Kynddelis one of our 15 Tribes, whoſe Hereditary Office in the time of our Britiſh Princes was, to aſſiſt the Bp. of Bangor to place the Crown on the Prince's head on the Coronation day, and to have the Apparell the Prince was crowned in for his Fee. The Wife of John Prees Wynn, and Dr. Gwyn's Mother was Margeret Woods, the Daughter of William Woods of LLangwyfen and Talyllin, and Ellin Owen of Bodeon his Wife, which Woods was paternally deſcended from Rich. Wood of Wood-Hall in Lancaſhire. Dr. Wynn was born at Bodfeddan in the Pariſh of LLanbenlan in Angliſey. His elder Brother was Rhees Wynn Serjeant at Law, whoſe Daughter and Heir was married to Sr. Juſtinian Lewyn, Kt. and LL. D. He beſtowed on Jeſus Coll. the impropriate Rectory of Holy-Head, to the Intent that one Quarter of the Profits of it ſhould be for the Maintenance of a Preacher, another Quarter for two reading Curates and the poor, and the other two Quarters or one full half for the Maintenance of Two Fellows and two Scholars, as I take it, to be choſen out of the Iſle of Angliſey, if ſuch be found, and in default of ſuch out of the Dioceſe of Landaf. This Rectory when he purchaſed and beſtowed it was well worth 200 *lib. per an.* but by the poverty of the Country, and ſome other circumſtances, it is now ſet for about 120 *lib.* if ſo much.

Col. 803. ad *David Ellis*] David Ellis was inſtituted to the Rectory *ſine Cùra* of Cwmb in Flintſhire Apr. 21. 1608. He is then ſtyled B. D. But May 18th. next following he was inſtituted to the Rectory of Northop, and he is then ſtyled D. D. I find him continue Rector there till 1624. and then, I ſuppoſe, he dyed, for there is no farther mention of him.

Ib. ad *Joh. Williams*] For *Eglarſnache* read *Eglwys fâch.* For *Cugh Williams* read *Cychwillan.* His Donative in Wales was the Rectory *ſine Cura* of LLanchiadr in Kinmerch in the Dioceſe of Bangor, which he reſigned ſoon after he was Dean of Sarum, and Dr. Dan. Featley was inſtituted into it as the Proxy of Peter du Moulin Apr. 8. 1620. Penrhim Houſe ſtands eleven Miles from Conway, and little more than a Mile from Bangor.

He dyed at Glodduith not Glodedd *Anno* 1650. not 49. He was buried in the Pariſh Church of LLandegai near Bangor, where a very fair Monument was erected for him ſome time after by his Nephew and Heir Sr. Griffith Williams of Penrhyn, Bt. where is his Effigies in Alabaſter, the Arms of Family, and the Purſe and Mace (the Enſignes of his being Ld. Keeper) finely done, and a very handſome Inſcription on the black Marble, compoſed by his Chaplain Dr. Hacket, afterward Bp. of Litchfield (which you may ſee in the encloſed) to which I refer you for his Vindication and Charecter, as alſo to his Life writt by the ſame Dr. Hacket, extant in MS. I preſume in the hands of Sr. Andrew Hacket.

Col. 819. ad *Theodore Price*] Dr. Theodore Price was born at Bron y foel in the Pariſh of LLanenddwn in Dyffryn Ardudwy *Com.* Merion̄. He was the Son of Rees ap Tudor ap William Vaughan of Glgerran (deſcended paternally from Osburn Fits Gerald, Son to the Earle of Deſmond) and of Margery Stanley, Daughter of Edward Stanley, Eſq; Conſtable of Harleigh Caſtle, his Wife. All that I find of him here is, that 1591. Oct.18. he being then A.M. was inſtituted to the Rectory of LLanvair near Harleigh, where I have ſeen a fair Communion Chalice of his gift to that Church. He did not keep this Rectory, which is but a poor one, long. For 1605. I find one William Prytherch poſſeſt of it, and then reſigning it Oct.29. that year, and Owen Rowland B. D. collated to it. Dr. Theodore Price was alſo Rector of the great Sine Cure of LLanchaidr in Kinmerch of St. Aſaph Dioceſe.

Col.824. ad *John Hacket*] He writt alſo *the Hiſtory of the Life and Death of Dr.John Williams, ArchBp. of York* (to whom he had bin Chaplain) in a large Folio MS. which the preſent Bp. of Sarum told me ſome years ago, he had ſeen: but in whoſe hands I do not remember. I have bin ſince told it is in the hands of Sr.Andrew Hacket the Bp's Sonn.

Col. 829. ad *Hump. Henchman*] Bp. Henchman was born (as I am very well informed) at Burton Latimer in Northamtonſhire, in the Houſe of Owen Owens, Rector of that place, his Mother being Siſter to Mr. Owen's ſecond Wife, and daughter to Robert Griffith of Carnarvon, Eſq;.

Col. 834. ad *William Price*] This William Price the Moral Philoſopher was inſtituted to the Rectory of Dolgelley in the County of Merionith Feb. 10. 1631. where he afterward reſided and marryed Margeret, the Daughter of Robert Vaughan of Hengwrt the great Antiquary. He dyed at Dolgelley, and was buryed in that Church.

Col. 855. ad *William Griffith*] Dr. William Griffith was the eldeſt Son of Robert Griffith of Carveglwyd in LLanfaethln in Angliſey, by his wife Ann, the Daughter of Owen ap Hugh of Guenynoe in the ſame County. He was born at LLanfaethln aforeſaid Oct. 28. 1597. He was Fellow of New College, and in 1629 Oct. 13. Bp. Bayly granted the Juriſdiction of the Dioceſe of Bangor in a joint Patent to one Hugh Griffith LL. D. and this William Griffith then alſo LL.D. and one of the Advocates of the Arches. In the Vacancy upon Bp. Bayly's death, ArchBp. Abbot made him and the Dean Guardian of the Spiritualties, by a Patent dated Oct. 16. 1631. And ArchBp. Laud granted the Juriſdiction intirely to him upon the death of Bp. Dolben by Patent, dated Nov. 28. 1633. Upon Bp. Edmund Griffith's coming to this See, he ſurrendred up the joint Patent he had formerly to Dr. Hugh Griffith and him, and that Bp. made him ſole Chancellor and Vicar general dated July 27. 1635. In this he is ſtyled LL.D. and one of the Maſters of his Majeſtie's

High Court of Chancery. He was alſo Chancellor of St. Aſaph, and marryed Mary daughter of Bp. John Owen of that See, by whom he had ſix Children, of which John Griffith of LLanfaethln, Eſq; High Sherif of Angliſey for the year 1690. was the eldeſt. The ſecond was Francis Griffith A. M. of Jeſus College Oxon. and Rector of LLanfihengel y Gwynt in the County of Montgomery.

Chancellor Griffith's uſual Reſidence was at Lanfaethln, where he and his Brother John Griffith, a learned and good Rector of that place, did much better and enlarge the Parſonage Houſe, by the Addition of a very fair Parlour to it, and other Lodgings and conveniences, and beautify that little Church extreemely with a Set of the moſt uniform and decent Wainſcot Seats in the Dioceſe. He departed this life there Oct. 17. 1648. and was buryed in that Church in the Grave of his Father and cloſe to his Wife, where he had prepared his Dormitory 3 years before, as you'l ſee by the Inſcriptions on his and his Wife's Graves, which are theſe underwritten.

He hath nothing in print that I know of, except a Copy of Latin Verſes before Dr. Davies Welch Dictionary printed 1632.

Chancellor Griffith Wife's Epitaph.

Here in a bleſſed aſurance of a joyfull Reſurrection, reſteth the Body of Mary Griffith, daughter of John Owen, Ld. Bp. of St. Aſaph, and Wife of William Griffith of Carreyluid, Dr. of Law and one of the Maſters of the High Court of Chancery, with whom ſhe lived marryed in all Unity of affections near 13 *years, and bare him ſix Children, of which five ſurvive her. She was a Woman in all her* *ways pious and virtuous, in faith well inſtructed, in her Devotion indefatigable, in her Charity ſincere, and in her Converſation blameleſs, in her Conjugal love exemplary, and in her Children bleſſed, in Health thankfull, and in Sickneſs patient, in life contented and in death happy.* Obiit 9. Apr. An. Domini 1645. Ætat. ſuæ 31.

W. G. in Memoriam Chariſſimæ Conjugis P.

The ſame William Griffith, duely conſidering his Mortality, hath here prepared his Grave, if God ſhall ſo diſpoſe of him, at the Side of his beloved Wife, that death it ſelf may not part them, and in the Duſt of his dear Father here under buried, that he may return his Earth whence he was extracted.

Dictus W.G. 27°.Nov. An. Dnī.1645. Ætatis
ſuæ 49°. P. obiit 17°. Oct.1648.

Col.620. ad *Hen.Rowlands*] Henry Rowlands, who was the Son of Rolant ap Robert, of Mellteyrn, Eſq; and of Elizabeth the Daughter of Griffith ap Robert Vaughan, Eſq; was ordained Deacon in the Cathedral of Bangor, on Sunday the 14th. of Sept. by Bp. Robinſon, and inſtituted to the Rectory of Mellteyrn (the place of his birth) the next day 1572. He was a Student in St. Mary Hall in Oxon. in 1574. as appears by a Teſtimoniall, produced by his Father at the Viſitation, to excuſe his abſence, bearing Date the 28th. of May that year. He reſigned up Mellteyrn, and another is inſtituted into it Mar.20th.1581. He is inſtituted to the Rectory of Aberdaron Sept.30th. 1588. Prebend of Penmynydd Aug.4. 1584. And laſtly, he is inſtituted to the Deanery Aug.29. 1593. As to his Conſecration you are right, and he was inſtalled Bp. at Bangor Jan.19th. 1598.

But as to his living all his life in Celibacy, you are in a great miſtake. For he marryed while he lived in England, and lived in Marriage all the time he was Dean and Bp. and he left behind him a Relict called Frances. I conceive, She was of Glocesterſhire, and her name Hutchins. For in his Will he leaves 6 *lib. per an.* for 2. poor Boys, to be educated in Bangor School, by the name of Hutchins Scholars, in Memory of his Wife's Brother, one Mr. Hutchins a Glocesterſhire Gentleman. He left by his Will 40 *lib. per an.* for the maintenance of 6. old poor men in his Hoſpitall at Bangor. He left alſo Land, then worth 30 *lib. per an.* for the maintenance of the School of Botwnoe and the Salary of the Maſter, and a Mortgage he had upon ſome other Lands in the Pariſh of LLandega for the Maintenance of an Uſher. But this laſt as to the Uſher miſcarry'd, and came to nothing.

Since I wrote this, I am told, that Bp. Rowland marry'd his Wife at Lanton, and my Author, who is the Bp's Nephew and one of his Heirs, tells me, She was the Widow of one Cotesford about Lanton, and that he thinks her own Virgin name was Frances Pope, and that ſhe was an Oxfordſhire Woman: but he in his Will calls her Brother Mr. Hutchins a Glocesterſhire Gentleman. We have a Story here, that when the Bp. was making his Will, and leaving great Legacies to his Relations and to publick Charities, and nothing to her, but the Share which the Law gives, and that by the Cuſtome is half and the thirds of his Lands, ſhe asked him, *when you give all thus away, what will you leave me?* He replyed, *lame I found the, and lame I leave the.* But for all that Jeſt, her Legat Share came to a great Eſtate. He was a moſt excellent good Man, very charitaritable and conſcientious, and much more carefull of his See and Succeſſors than any that ever ſat here, for ought that appears.

He dyed at Bangor July 6th. 1616. and was buryed before the High Alter, in the Choir there. On his Grave was afterwards a Stone laid, and a piece of Braſs with this Epitaph:

D. O. M.
Piæ memoriæ Viri vere Reverendi
Henrici Rowlands, nuper
epiſcopi Bangor, qui obiit
6º. Julii Aº. Dom: 1616. et
Ætatis ſuæ 65º.
S. Cl. P.

Artes Oxonium, Langana[c] *cui dedit ortum,*
Bangor Præſulium, conditur hoc tumulo.
Abſciſſum deflent caput Uxor, Clerus, amici.
O! ter flenda dies, O! capitale malum!

Bp. Humphr. LLoyd is buried in the ſame Grave.

But beſides this on his Grave, there was a very fine Monument erected by him in his life time (on the North Wall, over againſt the place, he was afterward buried) to him and his Predeceſſor and Kinſman Bp. Vaughan, with both their Effigies in Playſter of Paris, and a large Inſcription on black Marble betwen both. The Effigies were decollated, and mangled by the Rebell Soldiers in the year 1650. The Trunks are ſtill left, and the Inſcription very cleare and perfect which is thus:

Pia

Piæ Memoriæ duorum Epiſcoporum, in hac Eccleſia proxime ſuccedentium, qui fuerunt Contigue nati, coætanei, ſibi invicem chari, Condiſcipuli et Conſanguinei, ex illuſtri Familia Vachanorum de Talhenbout in Enionith. Prior filius Thomæ ap Robert Vachan Gen̄. de niffrin in LLyn, Qui Sedem hanc per biennium tenuit, deinde Ceſtrenſem per ſeptem annos, poſtea Londinenſem per triennium, ubi vitam Menſis Martii ultimo, anno Domini 1607. immatura morte commutavit, Cujus Virtus poſt funera vivit. Poſterior Henricus, Filius Rolandi ap Robert, Armigeri, de Mellteyrn in LLyn, ex Elizabetha, filia Griffini ap Robert Vachan, Armigeri, de Talhenbout, Qui annum Conſecrationis Suæ jam agit decimum octavum, multoſque agat Feliciter ad honorem Dei et Evangelii propagationem. Mutuo amore alter utriſque hoc ſtruxit Monumentum, Menſe Maii anno Domini 1616.
Orimur viciſſim morimur.
Qui non præceſſerunt, ſequuntur.

Col.622. ad *Rich. Parry*] Bp. Parry with the aſſiſtance rather of Dr. Davies together reviewed and corrected rather Bp. Morgan's Tranſlation, according to the Originals, and new publiſht it *Anno* 1620. with an Epiſtle dedicatory to K. James, wherein he tells him, he had retained ſome of the former Tranſlation, and tranſlated it anew in other places, *adeo ut difficile dictu ſit, num vetus an nova Morgani an mea dicenda ſit Verſio.* This is the Tranſlation now uſed in Wales, and is one of the beſt Tranſlations extant, and much better than the Engliſh.

All that I find of Bp. Parry in our Regiſters, is, that on the Feaſt of St. Philip and Jacob 1584. he being then A. B. he was ordained Deacon in Bangor Cathedrall by Bp. Robinſon, and that on the 4th. of May following he was inſtituted to the Comportion of LLanelidan (which is the Endowment of Ruthin School.) That 1592. Dec. 24. he was inſtalled Chancellor of the Cathedrall Church of Bangor, being then B. D. which he reſigned up again Jan. 6. 1594. And 1599. Apr. 11. being then D. D. he was inſtalled Dean. And in St. Aſaph I only find, he was made vicar of Grefford, before he was Biſhop, Jan. 1. 1592.

Ib. ad *Godfrey Goodman* in the Life of *Miles Smith*] Godfrey Goodman was inſtituted to the Rectory *Sine Cura* of LLandyſit *Com.* Mongomery Sept. 28. 1607. and to the Sine Cure of LLanarmon in Yale July 21. 1621. in which later he was ſucceeded by Peter du Moulin Jun. 8. 1626. His two Tenements in Carnarvonſhire are Coed Mawr and Tŷ du in LLanberis, not Cordmaur and Tudne.

Col. 627. ad *John Hanmer*] The Hanmers of Pentr pant, of whom Bp. Hanmer and Dr. Meredith Hanmer were, are not the ſame Family with the Hanmers of Flintſhire, but are deſcended paternally from Madoc Heddwch, and ſo from LLewelyn aur Dorchog. But one of the Bp's Anceſtors having marry'd a Daughter of one John Hanmer of the Flintſhire Family, the Poſterity tooke the Sirname of Hanmer from that woman.

Ib. ad *John Owen*] Dr. John Owen Bp. of St. Aſaph was the Son of Owen Owens, Rector of Burton Latimer in Northamptonſhire, and Archdeacon of Angleſey, (of whom I give you an account on the *Faſti ad* *an.*1565.) by his ſecond Wife Jane, the Daughter of Robert Griffith, Conſtable of Carnarvon. What Steps he made, or preferment he had, before he was Bp. I know not, only that he marry'd 3 Wifes. The firſt was the Daughter of one Hodilow of Cambridgeſhire, by whome he had Robert Owen LL. B. and I think Fellow of All-Souls Coll. Oxoñ. and made Chancellor of the Dioceſe of St. Aſaph after the King's Reſtoration, and a Daughter (marry'd to Dr. William Griffith, Chancellor of Bangor and St. Aſaph, of whome more in the *Faſti.*) The ſecond was Elizabeth Gray, and the third Elin daughter of Robert Wyñ of Conway. This Bp. was very well deſcended, and, as he himſelf ſayd in Parliament, related to all the Gentlemen of any Quality in his Dioceſe, ſo he was univerſally eſteemed and beloved in it. But as to his writing of any Book, I believe, that it is not true. For that which you mention was writt by another, *viz.* by David Owen, whom you mention in your *Faſti* in the year 1608. C. 803.

Col.628. ad *Lewys Bayly*] Bp. Bayly was conſecrated at Lambeth on Sunday the 18th. of Dec. 1616. by Dr. Geo. Abbot ArchBp. of Cant. Bp. Andrews of Ely, Dr. Neal Bp. of Lincoln, Dr. Overall Bp. of Litchfield, and Dr. Buckeridge Bp. of Rocheſter aſſiſting. He dyed on Wedneſday the 26th. of October 1631.

Col.631. ad *Edmund Griffith*] Edmund Griffith was born at Kefenamwbch in LLyn in the year 1570. being a younger Son of Griffyth John Griffith of that place, Eſq; by his Wife Katherine, the daughter of Sr. Richard Bulkeley of Beumares, Kt. I find in the Parchment Regiſter this Edm. Griffith, then A. M. inſtituted to LLandwrog Aug. 8. 1599. made Canon of Bangor July 5.1600. being then B. D. inſtituted to LLanpedrog Dec. 10. 1604. by the King's Preſentation *propter lapſum temporis*, but this did not take. . . . . He was inſtalled Dean of Bangor Sept. 9. 1613. conſecrated and inſtalled Bp. Apr. 14. 1634. and dyed on Fryday the 26th. of May 1637.

Col. 632. ad *Will. Roberts* in the Life of *Edmund Griffith*] Bp. Roberts was made Archdeacon of Angleſey at the ſame time that he was made Bp. Owen Owens of Burton Latimer, Father of Bp. John Owen of St. Aſaph, was the laſt ſeperate Archdeacon. Since his death, which was in Bp. Bellot's time, the Biſhops all held it in Commendam, till it was annexed to the Biſhoprick by Act of Parliament, 1685.

Col. 632. ad *Dr. Price* in *Bp. Griffith's* Life] Dr. Robert Price Bp. of Fern in Ireland.

Ib. ad *Dr. Robert Morgan* in *Bp. Griffith*'s Life] Since you have mentioned Bp. Morgan, I will add this ſhort account of him. He was born 1608. at Bronfraith in the Pariſh of LLandyſſil in Montgomeryſhire, and was the third Son of Richard Morgan of Bronfraith (who ſometimes ſerved in Parliament for the Borough of Montgomery) and of Margeret, daughter of Thomas LLoyd of Gwern bu arth Gent. his wife. He was bred at School near that place, under one Mr. LLoyd, Father of Simon LLoyd Archdeacon of Merionith, and Edw. LLoyd Mercer at the Bear Inn in Oxon. He was firſt admitted of Jeſus Coll. in Cambrige, and continued till after he was A. M. And upon Bp. Dolben's advancement to the Biſhoprick of Bangor, he became his Chaplain, and was by him promoted firſt to the vicarage of LLanwnoe in Montgomeryſhire Sept. 16. 1632. then to the Rectory of LLangynhafal in Duffryn Clwyd. Upon Bp. Dolben's death, he returned to Cambrige, and ſetled at St. John's College with his great Friend Dr. Beale, there he commenced B.D. Upon Bp. Roberts's advancement, he returned again to Wales as his Chaplain, and was by him made Vicar of LLanfair Dyffryn Clewyd. He reſigned LLangynhafal, and was inſtituted to Tref draeth in Angleſey Jul. 16.1642. being then B. D. Then he reſigned LLanfair, and was inſtituted to LLandyffnan Nov. 19.1642. This LLandyffnan was then worth but 38 *lib. per an.* the Tythes being leaſed before the Statute of Limitation for 99. years to the Bulkeleys of Baronhill. But Mr. Morgan bought out that Term, which was about 15 or 16 years unexpired, and when he was outed of his other Preferments, he kept this in the times of Uſurpation, by virtue of the Aſſignment of that Leaſe. He never renewed the Leaſe, but left it free to the Church (tho it coſt him above 300 *lib.*) and is now worth 200 *lib. per an.* and the beſt Living in the Dioceſe. After the King's Reſtoration, he was reſtored to his Preferments, and made Archdeacon of Merionith, and likewiſe D.D. 1660. and then made Comportioner of LLanddinam July 23.1660. Upon Dr. Robert Price's death, he was elected to the Biſhoprick of Bangor, and was conſecrated July 1. 1666. Upon Archdeacon Moſtyn's death, he took the Archdeaconry of Bangor into his Commendam, and took care to have it ſecured for his Succeſſor, who likewiſe enjoyed it, and had it annexed to the Biſhoprick by Act of Parliament. He dyed Sept. 1. 1673. and was bury'd the ſixth of the ſame Month at Bangor, in the Grave of Bp. Robinſon, on the South Side of the Alter, where on a Braſs there is this Inſcription:

Roberti Morgan, S. T. P. *Epiſcopi*
Bangorienſis, Quod mortale
fuit hîc depoſitum eſt, in
Spem beatæ Reſurrectionis et
Immortalitatis MDCLXXIII, *anno*
Conſecrationis ejus VIII°.
Ætatis autem LXV°.

He marry'd Anne, the Daughter and Heir of William LLoyd, Rector LLanelian, of the family of Henblas, Brother to Rich̄. LLoyd, B.D. Father of the preſent Bp. of St. Aſaph, and had by her 4 Sonns and 4 Daughters, as (1) Richard his eldeſt, who dyed young. (2) Owen, who was firſt Commoner, then Scholar of Jeſus College Oxon. and after that a Member of Gray's Inn, where (after he had for ſome time alſo attended Sr. Leoline Jenkins at the Treaty of Neiumegen) he dyed Apr. 11. 1679. greatly lamented, not only by his Relations, but by all that knew him, as being a young Gentleman of extraordinary hopes. (3) William, LL. B. of Jeſus Coll. Oxon. and at this time Chancellor of the Dioceſe of Bangor. (4) Robert, now Student of Chriſt's Church. His eldeſt Daughter was marry'd to Edward Wyn̄, Cler̄. A. M. Son and Heir of John Wyn̄, of Bodewrid in Angleſey, Eſq;. The ſecond was marry'd to Thomas LLoyd of Kefn, Regiſter of St. Aſaph. The third to Hum. Humphreys, of Kyſſail gy farch *Com.* Carnarvon, D.D. and Dean of Bangor. The 4th. dyed unmarryed.

Bp. Morgan left behind him ſeverall things fitt for the Preſs, but becauſe, as he ſayd, they were ill tranſcribed, he forbid them to be publiſhed. He ordered the Inſide of the Choir to be new done with good

Waynſcoat Seats for the Dean, Prebends *&c.* and with the aſſiſtance of a Legacy, left by Bp. Roberts, and the Charity of ſeveral of the Gentry, furniſhed the Church with an excellent Organ, and repaired the Church, which then had not one Farthing Revenue to ſupport it's Fabrick. He was a man of great Prudence in buſineſs, good Learning, and Eloquence in preaching, both in the Engliſh and his native tongue, and he perfectly ſpent and wore himſelf away by his conſtant preaching.

A Letter or Paper ſent to Mr. Ant. Wood *from the Bp. of* Bangor.

Col. 599. at *John Salisbury*] In the Paper Regiſter of John Capon Bp. of Bangor, the ſaid Biſhop collates the Archdeaconry of Angleſey *Dilecto Confratri ſuo Joanni Thetford Epiſcopo,* on the 20th. of December 1537.

And I find in the Parchment Regiſter of Bangor, that on the 15th. of June *A.D.* 1554. William Roberts, Bac. of Lawes, *Cuſtos Spiritualitatis, Sede vacante,* by the death of Bp. Bulkeley, did collate the Archdeaconry of Angleſey on Geo. Griffith, vacant by the deprivation of Jo. Salisbury *Clerici Conjugati.* This was in the firſt of Queen Mary. He was reſtored again, when Qu. Eliz. came into the Government. For in Bp. Rowland Meirick's time, I find in an old Book of Preſidents, an Inhibition of John Suffragan of Thetford Archdeacon of Angleſey, from exerciſing his Juriſdiction, during the Metropoliticall Viſitation of ArchBp. Mathew Parker. This is without Date to it. In the ſame Book I find alſo an Appeal of this John Bp. of Thetford and Archdeacon of Angleſey, to ArchBp. Ma-

Mathew, from the unjuſt proceedings of Bp. Rowl. Meirick, by placing Vicars againſt his will, upon the Corps of his Archdeaconry, for proceeding further againſt him, while he was attending the Convocation at London, and finally for procuring a Sentence of Deprivation againſt him, for not appearing, from all which he appeals. This is a very broken, mutilated Copy of his Appeal, and hath no Date, and ſo I know not the time of it: only this by Bp. Meirick's Regiſter, the Vicars were placed on his Archdeaconry, one upon LLan Griſtiolis, and another on Amluich, both on the 14th. of May 1558. in Bp. Glyn's time, and before Qu. Mary's death, and the 17th. of May the ſame year, George Griffith was again made Archdeacon. Notwithſtanding which Collation on Griffith, it is plain John Salisbury came in again with Qu. Eliz. But what was the Iſſue of this Appeal in her time, I cannot find. But I am ſure he recovered his Archdeaconry, and held it in Commendam, with his Biſhoprick of Man. For ſo I find in the Viſitation Book of Bp. Robinſon, John Bp. of Sodor Commendatory Archdeacon of Angleſey, named among the Dignitarys of this Church, at the Chapter Viſitation, held Aug. 6. 1573, which would be long before his death, if his Succeſſor was inſtalled, as you ſay, Dec. 24. the ſame year. This John Salisbury was the Suffragan of Thetford, mentioned in ArchBp. Parker's Conſecration, at which he aſſiſted.

Of *Tho. Davies* in Bp. *Rich. Davies* Life Col. 605.] Tho. Davies was born at LLanbeder y Kenyn or Caerhun in *Com.* Carnarvon, and Dioceſe of Bangor, being the ſecond Son of David ap Robert of that place, paternally deſcended from the famous Knight Sr. Griffith LLoyd of Dinas Dinorwel, knighted by K. Edw. the firſt, for bringing him the firſt Newes of the birth of his Son Edw. Carnarvon, and after that beheaded in the year 1322. for a Rebellion or rather Revolt, into which the inſufferable oppreſſion of his Country by the Engliſh Officers, and particularly by Sr.Roger Mortimer Lord of Chir . . and Chief Juſtice of North Wales, had driven him and ſeverall others; ſo true it is,that Oppreſſion makes a wiſe man mad. Our Writers give him the Character of Luc. Sertorius, *Vir magnæ, ſed calamitoſæ virtutis.* The firſt thing I find in our Regiſters concerning Tho.Davies is, his being intituled to the Rectory of LLanbeder, and Vicarage of Caerhun, both antiently (and ſtill) united, Apr.15th.1535. being then LL.B. He was inſtituted alſo to the adjacent Rectory of Trifriw Aug.14th.1558. being LL.D. Upon Bp.Glyn's death, he was by Cardinal Pool appointed Guardian of the Spiritualties of Bangor, *Sede vacante.* He had ſome other Preferment in the Dioceſe of Bangor, as namely a Canonry in the Church, the comportionary Rectory *ſine curâ* of LLandinam, the Cure of LLanaelhairn, of ſeverall of which he made ſcandalous Leaſes, which by his Intereſt he had confirmed by Bp. Dean, and Chapter, and ſo diſpoſed of them by his Will to his Relations, leaving but a poore pittance to the ſucceeding Incumbents, during his Leaſes. He reſigned LLanddinam (as he had done Trefriw and LLanaelhairn ſome time before) to one Owen Davies (his Brother, I ſuppoſe, for he had one of that name) a little before he dyed. But he kept LLanbeder and Caerhun in Commendam to his death, and indeed lived moſtly at a Houſe of his own in LLan Beder, while he was Bp.of St. Aſaph. His Will is dated Apr.

19. 1570. by which he gives, beſide a Scholarſhip to Queen's College Cambridge, ten pound to the School of Bangor, ten pound towards the furniture of the Bp. of Bangor's Houſe, and ten pound to the Church, where he ſhould be buryed, which he deſires, might be either LLan peder or Aber Geley (not Aber gwily as you ſay.) He appoints Margaret Davies his wife Executrix, and his only Daughter Catharin, wife of William Holland of Abergeley, to be his Heir.

Ad *Lewis Owen* C.612.] Malle trayth is one of the Six Hundreds or Comotts, into which all Angleſey is divided, and not a Village. Bodeon is a Hamlet or *Villa* (belonging to the Bp. of Bangor's Mannor of Cantred) and lyes in Mall trayth, and in the Pariſh of LLanfeirian, a Chappelry belonging to LLangadwallader (*aliàs* Eglwyſael) the principall Houſe in the Hamlett of Bodeon, and eminently called by that name, is the Seat of the antient Family of the Owens, now belonging to Sr. Hugh Owen of Orielton *Com.* Pembrock, the Chief of that name. This Biſhop of Caſſano was not of that Family, but the Son of an ordinary Freeholder in that Neighbourhood in the Pariſh of LLanveirian aforeſaid.

Ad *Rich. Meredith* Col.614.] This Richard Meredith was the Son of Robert Meredyth ap Gronw, deſcended from Ithel velyn of Tal, and of Margaret, Daughter of William John ap Gronw, deſcended from LLowarch Holbwarch his Wife. He ſhould by his Pedigree, be a Denbighſhire Man. This I find is regiſtred in the Herald's Viſitation of Carnarvon and Angleſey. He was of the ſame Family, and nearly related to Richard Davies Bp. of St. David's.

Ad *John Merick* Col.615.] Dr. John Merick Bp. of Man was the naturall Son of Owen ap Hugh ap Meyrick, of Bodeon, Eſq; in Angleſey, by Gueullian Verch Evan of Penrhyn Dandraeth, and half Brother (by the Father) to the firſt Sr. Hugh Owen of Orielton in *Com.* Pembr. Kt. All the legitimate Children of Owen ap Hugh the Bp's Father took the name of Owen, which the Poſterity alſo retained, except William and Maurice, who being both educated at Wincheſter School, under the inſpection of their half Brother the Biſhop, took the name of Meyrick, as he had done. William Meyric, LL. D. was inſtituted to LLanvechell in Angleſey Febr. 8. 1581. and inſtalled Chantor of Bangor May 26.1582. He was Commiſſary of Bangor, under Dr. John LLoyd Chancellor of Bangor, and after that Chancellor himſelf. He died in Summer 1605. Maurice his Brother was the Father of Sr. William, that was Judg of the Prerogative, before Sr. Leoline Jenkins. The Wife of Owen ap Hugh, and Mother of Dr. William Merick and Maurice, was Sybill the Daughter of Sr. William Griffith of Penryn Kt. *Com.* Carnarvon, Chamberlain of North Wales, by his ſecond Wife Jane Puleſton.

Bp. Meyrick had one Brother by the full blood, called Edmund, and likewiſe a Siſter, called Jane, who were both marryed in the Countrey. But whether they had Iſſue, or who comes from them, I know not. I have heard, they got nothing from their Brother, but it is ſaid, Dr. William and Maurice had his whole Eſtate, but how true, I know not.

Ad *William Morgan* Col.615. in the Life of *William Hughs* Bp.] William Morgan, that incomparable Man for Piety and Induſtry, Zeal for Religion and his

Country, and a conſcientious care of his Church and Succeſſion, was born at a place called Gwibernant in the Pariſh of Penmachno, Diocеſe of Bangor, and *Com.* Carnarvon, and was the Son of John Morgan of that place (paternally deſcended from Hedd Molwynoc, one of the 15. Tribes of North Wales) and of his Wife Lowry Daughter of William ap John ap Madoc ap Evan Tegin of Bettws, paternally from Marcheudd another of the 15. Tribes. He was educated at St. John's Colledge in Cambridge, and for his Preferment, I find, he was firſt Vicar of Welſh Poole in *Com.* Montgomery, being inſtituted Aug. 8. 1575. From thence he removed to the Vicarage of LLanrhaiadrin in Mochnant, and Dioceſe of St. Aſaph, Octobr. the firſt 1578, where he finiſhed that excellent work of tranſlating the Bible into Welſh. After this he was inſtituted to the Rectory *Sine Curâ* of Pennant Melangell July 10. 1588, and the *Sine Curâ* of Denbigh 1594. He was made Bp. of Landaf 1595, and tranſlated to St. Aſaph Sept. the 17th. 1601.

Col. 615.] As to Bp. Hughes himſelf (of whome his Succeſſors have complained heavily) his Bequeſt towards a Free-School came to nothing, for it was only conditionall. He left his whole Eſtate to his Daughter Moſtyn and her Heirs, ſhe having then 2. or 3. Children living (which are now in their Iſſue above 30. or 40.) and it was only in default of ſuch Iſſue, he gave an Eſtate, to found a School at St. Aſaph, 20 *lib.* to the Schoolmaſter, and 40 *ſh.* each to 12. poore Boys. He alſo left 20 *lib.* to build a Library, and his own Study to begin a Library for public uſe. I cannot find, this came to any thing.

[There is no Date or name to this Paper or Letter, but it is directed *To Mr. Anthony Wood at his Lodgings near Merton College in Oxon. Free H. Bangor.* I copied it from the Original, then in the hands of the Right Reverend White Lord Bp. of Peterborough, to whome it was return'd, and may, I preſume, be found among his Papers.]

NB. *Having receiv'd the foregoing Papers of Biſhop Humphreys's, I exſpected to meet with no more of them. But ſince that* Mr. *Baker looking over his Books, found others, which he not only tranſcrib'd with his own hand, but took care to ſend them to me, to accompany (if I thought proper) the reſt. They are of that value, that I ſhould think it a crime to ſuppreſs them. For which reaſon I ſhall inſert them juſt as they are written, from whence it may be eaſily gathered, that theſe as well as the former were ſent (in the manner of Letters) at different times to* Mr. *Wood.* Mr. *Baker having turn'd all his Books, he is now pretty poſitive I have all. By giving 'em all the diſpatch he could, he had not time to compare 'em, but he us'd the utmoſt care in copying 'em out, and conceives good hopes, there are few, if any miſtakes. I had entertain'd, from what I had occaſionally heard, a great opinion of this Biſhop's Skill in Britiſh Antiquities, and theſe Papers, that he ſent to* Mr. *Wood, ſufficiently confirm, that this opinion was very well grounded. He uſed to diſcourſe with his Friends in Herefordſhire very learnedly of Antiquities Engliſh and Welſh, and would give the Welſh Etymons of Places in that and other Counties with ſo much Judgment, that they were look'd upon as very appoſite; but being tranſlated to the See of Hereford in a pretty advanced age, when infirmities were coming upon him* (*which*

(which meeting with a ſanguine Conſtitution, made him not ſo converſable as in his younger days) ſuch as were otherwiſe very deſirous of his Information, were very cautious not to wait upon him too often. He had made large Remarks (I have been told) upon Camden's Brit. *which Book I have much enquir'd after, but could never yet hear where it is. He was reckon'd next to Mr. Edw. Lhuyd for knowledge in the Britiſh Language; but Mr. Lhuyd uſed to ſay, he was a greater Maſter of it.*

T. H.

Papers Original MSS. ſent by Bp. Humphreys, *then of* Bangor, *to Mr.* A. Wood, *now in the hands of the Reverend Dr.* Kennet, *Bp. of* Peterborough.

Ad *Will. Glyn* in the Life of Bp. *Bulkeley* Col. 582, 583.] It is to be noted, that there were two Dr. William Glynnes at Bangor, who are generally confounded and miſtaken one for another.

The firſt was William Glynne LL.D. ſecond Son to Robert ap Meredyth of Glynllivon, by his Wife Elen, the Daughter of William Bulkeley, Eſq; Conſtable of Beaumares, and bred up in Oxon, as I take it. He was firſt Archdeacon of Merionith, which he reſigned up to Bp. Skevington at Bewley Apr. 6. 1524. and the ſame day was inſtituted to the Archdeaconry of Angleſey. He had abundance of other Preferments in the Dioceſe, as the Rectory of LLanturoe (in which he was ſucceeded by Lewis Suffragan Bp. of Salop) and LLanenigan in LLyn and LLanglelynin in Meronyth, the Rectory *ſine curâ* of LLandinam, the Prebend of Clinog-V. . . , Provoſtſhip of Clynoc Crawn, and was Vi-

Vicar Generall to Bp. Skevington, and managed the whole Affairs and Revenues of the Biſhoprick: which he farm'd of the Biſhop. I have ſeen very ſevere Articles, which were exhibited againſt him, and he left no good name behind him. Biſhop William Glyn hath ſuffered by being of his name, the ill things which the Archdeacon did, being often charged on the Biſhop.

This Archdeacon William Glyn's elder Brother was, Maurice Glyn LL. D. who was Rector of LLanieſtyn in LLyn, and LLanduſant LLanihwydras and the Chappelries annexed, and alſo Langgadwalader in Angleſey, and Archdeacon of Bangor. This Maurice died 1525. and his Brother William 1537. They were Gentlemen of a very antient and worthy Family in the County of Carnarvon, and many worthy Gentlemen are deſcended from their other Brethren. Their third Brother (eldeſt indeed that married) was Richard Anceſtor of Glyns of Plas Newydd and Elernion. Their fifth was Edmund, Anceſtor to the Glyns of Glynlivon, and to Sr. William Glyn near Biſciter in Oxon̄. and their ſixth, who was by another wife, was William Glyn the younger, Anceſtor to the Glyns of LLevar. Their fourth Brother was John, of whom I can give no account.

But William Glyn the Biſhop was the Son of John Glyn, Rector of Heneglwys in Angleſey (deſcended paternally from Eneonap Gwalchmay) and of Joanett the daughter of Meredyth ap Gwilim. This John Glyn, who himſelf was the Son of one Sr. Griffith ap Evan ap Tudur a Prieſt, had a great many Children by ſeverall women (of which I conceive, John Glyn the Dean of Bangor to be one, tho' I am not certain of it) but he names many of them in his laſt Will (which is dated *Junii* 6to. 1534.) as Geffrey Glyn (after LL.D. founder of the free School at Bangor) David Glyn, Hugh Glyn, Owen Glyn (afterwards M.D.) and two Daughters, and makes his Son William Glyn then A.M. his Executor and Overſeer. 1551. Febr. 3. this William Glyn then D. D. was inſtituted to Heneglwys (his Father's Preferment, but a very mean one, ſcarce worth 40 *lib. per an̄*. at this day) We have no more of him in our Regiſter, till his being made Biſhop. But in Fox Vol. 3. in 1554, you find he was one of them, that diſputed with Bp. Ridley at Cambridge [at Oxford] and thô he was Ridley's old Friend, yet made a contumelious Preface againſt him, which Bp. Ridley took ill, and for which Glyn afterwards begg'd pardon.

After the See of Bangor had continued void near 3. years (from Bp. Bulkeley's death) 1555. Sept. 8. William Glyn S.T.P. was conſecrated Biſhop. Upon his firſt coming to Bangor, he held there a Dioceſan Synod or Convocation, which began on Munday next after Trinity Sunday 1556. and wherein after a Solemn Proceſſion, and the Maſſe of the Holy Ghoſt, he preached, and then ordered the Decrees and Canons of the laſt Provinciall and Legantine Synod to be read, and admoniſhed the Clergy to obey them. I ſuppoſe, theſe were Cardinal Pool's Decrees and Canons, which paſſt in the Convocation that began Nov. 2. 1555. and are inſerted in the 14th. Vol. of the Councils (Edit. Labbe) Fol. 1733. Then was read the Pope's Bull of plenary Indulgence, and a Mandate from the Biſhop of London (Bonner) to obſerve the Contents. After this, and Conference with the Clergy about ſeverall matters relating to the public State of the Dioceſe: It was unanimouſly decreed, there ſhould be two Dioceſan Synods at Bangor every year; one the next Court day *poſt Feſtum Omnium Sanctorum*; the other next Court day after *Dominicam in Albis*, at which all the Clergy in the Dioceſe were to be preſent, to appear in their Surplices for Proceſſion, and to bring their Boxes, to have conſecrated Oyle for the Chriſme. And laſtly the Clergy preſented the Biſhop with a Benevolence of 100. Marks, according to the antient and laudable cuſtome of the ſaid Dioceſe, upon the coming of a new Biſhop.

At the next Dioceſan Synod, held at Bangor Nov. 4. the ſame year, he ordered the aforeſaid Decrees of the Legatine Synod to be read again, and ſtrictly admoniſhed the Clergy to obſerve them, under the Penalties therein contained.

At another Dioceſan Synod at Bangor Nov. 4. 1557. he moniſhed the Clergy to pay their Arrears of Subſidies, to exhibite Terriers and Inventaries of their Church goods by the next Synod, under pain of Deprivation, and injoyned Reſidence and Hoſpitality. He was a zealous Papiſt, but no Perſecutor, that I can finde. On the contrary, tho' he deprived many of the married Clergy, he generally gave them ſome other Living inſtead of that, they were deprived of, and often permitted them to exchange.

1558. 21. *die Maii, dictus Reverendus Pater Willimus, Epiſcopus Bangor, ſummo diluculo, diem claudebat extremum, ſedit annis duobus, menſibus octo, et diebus tredecim.* He was buried before the High Altar, and hath this Inſcription on his Grave.

Guylibamus Glyn natus in Inſulâ Monâ, Cantabrigiæ Doctor Theologiæ, Epiſcopus Bangor Romam vidit, Concionator Egregius ſuâ linguâ, & valde doctus. Vixit integerrime annos 54: *Moritur anno* 1558. *Regni Mariæ quinto.*

Duw a Digon.

Ad *Richard Rogers,* in the Life of *Rich. Thornden* C. 586, 587.] This Richard Rogers was alſo Archdeacon of St. Aſaph, which he reſigned, and was ſucceeded by one Thomas Powell, who was inſtituted to the Archdeaconry Dec. 1. 1566. This Rogers had alſo the Rectory *ſine Curâ* LLanarmon in Yale in St. Aſaph Dioceſe, and reſigned it in February 1595. He is there ſtyled *Suffragan of Dover.* He held alſo the Rectory *ſine Curâ* of Paſthyn in Queenhope in the ſame Dioceſe to his death, which it ſeems happened in Summer 1597. For *Julii* 8vo. that year, one Richard Puleſton is inſtituted to that Rectory, then vacant by the death of Richard Rogers Suffragan of Dover.

[[1] *Guil. Glin admiſſus Socius Coll. Regin. Cant. an.* 1529. Regr. Coll. Regin. Cant. *Gul. Glyn S. T. P. nominatus Socius primus et Vice-Magiſter Coll. Trin. in Charta Fundationis Dat. Dec.* 24to. *Anno Reg. Henr.* 8vi. 38vo. *Gul. Glyn S.T.B.* 1538. *S. T. P. an.* 1544. *Idem admiſſus Mr. ſive Præſidens Coll. Reginæ per ceſſionem aut deprivationem Gul. Mey. an.* 1553. Regr. Coll. Regin. Cant.

Gul. Glyn LL.D. non occurrit. Galfr. Glyn LL.D. an. 1539. Regr. Acad. Cant.

Anno Domini 1569. [Math. Parker Archiepiſcopus Cant.] *conſecravit Ricum. Rogers S. Th. Bac. in Epum. Suffraganeum Dovorienſ.* E vita Matthæi Parker ſcripta *à Johe Joſſeline, ejuſdem Matthæi à lingua Latina Amanuenſi, et etiam ab eadem Secretario.* MS. Coll. Corp. Chr. Cant.]

---

[1] *What is here, and below, incloſed in Hooks was added by Mr. Baker himſelf.*

Col 595. ad *Roland Meyric*, was the ſecond Son of Meyric ap Lewelyn ap Heylyn Eſq; of Bodorgan in the pariſh of LLangadwalader in Angleſey, by his wife Margaret, the daughter of Roland ap Howell, deſcended from Jardduz, and was born at Bodgorgan aforeſaid, where the Poſterity of his elder Brother have ever ſince continued a Family of much eſteem and reſpect in that Country. As to his Preferment, before his coming to be Biſhop, I ſuppoſe, you are right. The firſt of Queen Eliz. he was commiſſioned with Dr. Richard Davies, Dr. Tho. Young, and Richard Pates to viſit the four Welch Dioceſes, together with Hereford and Worceſter, and when the Viſitation was ended, he was conſecrated Biſhop of Bangor Dec. 21. 1559. and ſoon after, *viz.* Febr. 2. 2°. *Eliz.* he procured an *Inſpeximus*, Renewall, and Confirmation of the antient Charter of all the Rights, Priviledges, and Royalties, belonging to the Biſhops of Bangor, as appurtenant to the ſeverall Mannors, belonging to that See, which was firſt granted by Edward the firſt, who ſtyled himſelf the Conquerour of Wales, to Anian Biſhop of Bangor, at Rutlan Nov. 18. in the ſecond year of his Reign, enlarged by the ſame King in the twelfth of his Reign, confirmed by King Edward the ſecond, and with ſome Enlargements by Edward the third and Edward the Black Prince his Son, Ric. 2d, Hen. 4, 5, 6, Edw. 4, Henry 7th, and Henry 8th. He married Catherine Daughter to Owen Baret, ſayth the Herald's Book (I ſuppoſe it ſhould be Perrot) of Pembrokeſhire, and had Iſſue Sr. Gelley, Francis Eſq; Harry, and John, and 3. or 4. Daughters. He died Jan. 24. 1565. and was buryed at Bangor, on the South ſide of the Altar, near the Wall, where there was an Effigies in Braſſe, on a flat Stone over his Grave, but all is torn off, except the Arms of his See and Family, with a Labell, which it ſeems iſſued out of the mouth of the Effigies, with this Diſtich:

Inveni Portum, ſpes et fortuna valete,
Nil mihi vobiſcum, ludite nunc alios.

Ad *Nicol. Robinſon* in the Life of Roland Merrick C. 595.] Nicolas Robinſon was born in the Town of Conway, and was the ſecond Son of John Robinſon (Son of Henry Robinſon, Son of Robin Norris, a younger Son of Norris of Speak) and of Ellin the Daughter of William Brickdale of Conway his Wife. He was educated in Queen's Colledge in Cambridge, and was Fellow of that Colledge. He was ordained firſt Acolyth and Subdeacon Mar. 12, and then Deacon by Bp. William Glyn, at Bangor at a public Ordination, in the Cathedral of Bangor March 3. 1556, and the next day he was ordained Prieſt, and all this by virtue of a Faculty from Cardinal Pool, dated at Greenwich *7 Kal. Mart. anno ſecundo Pontificatus Pauli* 4ti. After this I find nothing of him till 1562, but then Preferment began to come apace; for on the ſixth of Auguſt that year, he was inſtituted to the Archdeaconry of Merionith in the Dioceſe of Bangor, and on the 26th. of the ſame Month, to the Rectory *Sine Curâ* of Northop in the Dioceſe of St. Aſaph. Upon the death of Bp. Merrick, he was promoted to the See of Bangor, and was conſecrated on Sunday the 20th. of Oct. 1566. He was a learned and diligent Man, and an excellent Governor; he wrote ſeverall things, of which, I think, none are publiſhed. As (1) a large Collection of Hiſtoricall things, relating to the Church and State of the Britains and Welſh in Fol. MS. The Original of which, writt with his own hand, I have ſeen in the Library of Mr. Robert Vaughan of Hengwrt. (2) The Life of Griffith ap Conan K. of Wales, tranſlated out of the antient Welſh Original into Latin, which is alſo in the Houſe of Gwedir *&c.* After he had ſat at Bangor 18. years, 3. months, and 22. days, he departed this life on Wedneſday the 13th. day of February, 1584, 5. He was buried the Lord's day following, in his Cathedral Church of Bangor, on the South ſide of the High Altar, where there is a flat Stone, with an Effigies, and his Coat of Arms in Braſs, and an Inſcription on a Braſs round the Edges of the Stone was afterwards layd, but all the Braſs was torn off, by the mad extravagance and fury of the Rebell Zealots, in the late time of Rebellion, and now there is nothing left, but a ſmall piece at the upper end of the Stone, with theſe words, *Hîc jacet Nicolaus Robinſonus* —— and alſo a Fragment of a Labell, iſſued out of the mouth of the Effigies with this broken piece . . . . *ne ſperavi*, I ſuppoſe, the whole was, *In te Domine ſperavi*. Bp. Robert Morgan was buried ſince in the ſame Grave. Lewis Dun in his Herald's Viſitation, ſayth, he was LL. D. of both the Univerſities, and that he had Iſſue by his Wife, which was Jane the Daughter of Randle Brereton Eſq;, by Mary Daughter of Sr. William Griffith of Penrhyn Kt. Chamberlain of North Wales. (1) William Robinſon of Gwerſyltt, who both acted valiantly, and ſuffred patiently for K. Charles the Martyr, had his Eſtate confiſcated and ſold, and was forced to fly for his Life, firſt to the Iſle of Man, and then into France. After the Reſtauration he had his Eſtate again, and a fair Houſe built (but not quite finiſhed) on it by the Uſurpers. He was elected Member for Beaumares, for the Parliament 1661. and continued till the diſſolution of it 1678, 9. He was alſo Vice-Admirall of North Wales, an honeſt, ingenious Man, a true Friend, a moſt loyall Subject, and zealous Son of the Church of England. He died in the latter end of March 1681, and was bury'd at Greſſord. The Biſhop's other Sons were Humphrey Robinſon, Harbert Robinſon, Pierce Robinſon, and Hugh Robinſon, mentioned in your *Faſti*, as a Member of New Coll. of whoſe Writings and Character I ſuppoſe, you are well informed; and a Daughter marryed to Edward Price of Vaynor in the County of Moungomery Eſq.

[*Nic. Robinſon Art. Bac. Cant. an.* 1547. Regr. Acad. Cant.

Nic. Robinſon admiſſus Socius Coll. Regin. Cant. an. 1548. Regr̄. Col. Regin.

Nic. Robinſon et Jo. Joſſelin -- impoſiti erant per Viſitatores Regis Edvardi Sexti. MS. Coll. Corp. Chr. Cant.

Conceditur 5to. *Aprilis* [1566] *M*^{ro}. *Nicho̅. Robynſon, ut ſtudium* 5. *annorum in Theologiâ, poſt Gradum Bac. in eadem Facultate ſuſceptum ----- ſufficiat ei ad Incipiendum in eadem Facultate: ſic ut ejus admiſſio ſtet pro completis gradu et forma Doctoratus in eadem Facultate, quoniam propter negotia, diem Comitiorum expectare non poteſt.* ---- Regr̄. Acad. Cant.

So you ſee, he proceeds regularly in Divinity, and could not be Dr. of Law, as ſayd in the Herald's Viſitation.]

Col. 857. ad *William Lewis*] This William Lewis (as I take it) was the Son of Rich. Lewis D. D. the Son of Lewis ap William ap Tudur of Egrin in the Pariſh of LLaneber *Com.* Merionith; for the Wife of this Ric. Lewis was Siſter to Dr. Theodore Price, and he had a Son called William Lewis D. D. which muſt be this. Richard was born in LLanaber in Merionithſhire,

ſhire, but whether William was born there, I know not. But in the Herald's Viſitation Regiſter, the Pedigree of Richard Lewis is regiſtred, as an Inhabitant of Bron y foel in LLanenddwyn Pariſh in Merionithſhire, and ſigned by Richard Lewis B. D. himſelf Oct. 14.1588. But this William was not born then, it ſeems; for it is ſayd, the Children of Richard were only Humphrey and Gwen. But in Mr. Vaughan of Hengwrt's Book, William Lewis D.D. Son of Richard Lewis D.D. is inſerted.

Col.860. ad *Richard LLoyd*] Richard LLoyd of Oriel was the 5th. Son of David LLoyd of Henblas in LLangriſtiolis in Angleſey, a very learned Lay Gentleman, who was an ingenious Poët, as ſeverall pieces of his Poëtry MSS. and a Welſh Proſodia MS. (compoſed by him before John David Rhees) ſhew. A very good Linguiſt, underſtanding perfectly ſeven Languages, beſides the Britiſh, as Mr. Hugh Roberts, Miniſter of Aberfraw, teſtifies in an Elogy compoſed by him on his death, and well skilled in the Scriptures, as I judg by notes writ by him in Welſh on the Margin of his Hebrew Pſalter, and on his Bible alſo. He educated his own Sons at home, of which three were Divines, *viz.* John LLoyd A.M. and, I think, Fellow of Oriel, and, I am ſure, Rector of Beaumares, his eldeſt. His 4th. William LLoyd A.M. Rector of LLanelian in Angleſey, a very learned, induſtrious, and Religious good man (whoſe Daughter and Heir was the Wife of Bp. Robert Morgan of Bangor) and this Richard his 5th. His ſecond Son was bred a Scholar, and became Steward or Secretary to the Earle of Northumberland, in whoſe Service he died. Owen LLoyd his third Son lived on his Eſtate at Henblas, both his elder Brothers having dyed without Iſſue, as he himſelf alſo did. The Mother of theſe and Wife of old David LLoyd was Catharine the Daughter of Rich Owen Tudor of Penmynydd, the Family of the famous Owen Tudor (from whom all our Princes ſince Henry VIIth. who was his Grandchild, are deſcended) She was a Poëteſs alſo as well as her Husband; for I have ſeen a good Welſh Poëm of hers, writ by way of advice to her Sons at Oriel College.

This Richard writ a Grammer and ſeverall other things relating to it. He lived in Berkſhire, where he marryed Joan the Daughter of . . . . Wickins, and had Iſſue Dr. William LLoyd Lord Bp. of St. Aſaph, a Daughter marryed to Iſaac Backhouſe A. M. and Fellow of St. John's Coll. in Oxford, now Rector of Northop in Flintſhire. Another Daughter marryed to James Davies A. M. and Fellow of Jeſus Coll. in Oxon, now Rector of Barton Mills in Suffolk, and I think, Prebend of Rippon. He is Author of a Sermon on the 119. Pſalm, v. 57. Entituled, *The good Man's Portion.* A third Daughter (Mr. LLoyd had by a ſecond Wife) marryed to Mr. Jonathan Blagrave A. M. Rector of Longworth, Prebend of Worceſter, and Chaplain in Ordinary and Subalmoner to their Majeſties. Mr. LLoyd was very loyall, affectionate, and zealous for K. Charles the Martyr, and ſuffered very much for his zeal for the King, in the time of the Wars, being 4. or 5. ſeverall times impriſoned by the Rebels. He dyed at Oxon in June 1659. and was bury'd at St. Peter's in the Bayley.

Col. 867. ad *Richard Owen*] Rich. Owen was the Son of Cadwalader Owen A. M. Vicar of LLanbrynmair, and Rector of LLanfechar *Com.* Montgomery, by his Wife Blanch, the Daughter and Coheir of John Roberts Eſq; younger Brother to Lewis Anwyl of Park in *Com.* Merionith Eſq;. This Cadwalader Owen, who, as I think, was of Oriel Coll. was in his time reputed a great Diſputant, and generally called by the name of, *Sic doceo.* He was inſtituted to the *Sine Cura* of LLanbrynmair Febr. 10. 1610. being Vicar before of the ſame place. He was alſo Rector of LLanfechan, and (as Lewis Dwn in his Herald's Viſitation ſayth) was a Juſtice of the Peace in *Com.* Montgomery. He dyed in 1617. I have heard he was a Writer, but what he writ, I know not. For his Son Richard Owen, he was Fellow of Oriel Coll. and Rector of London Stone and Eltham. He is ſayd to have put Dr. Bates's *Elenchus Motuum nuperorum* into Latin, and publiſhed a Latin Sermon called *Paulus multiformis* on 1. Cor. 9, 22. and perhaps others. He had ſome Lands of Inheritance from his Anceſtors in the Pariſh of Tracefynydd *Com.* Merionith, which he ſold to Sr. Thomas Middleton of Chirk.

Col. 876. ad *Hugh Williams.*] Dr. Hugh Williams was the ſecond Son of William Williams of Chwaenback in Angleſey Gent. and Margaret the Daughter of John Owen LLanfaethly his Wife, and was born at Chwaen in the Pariſh of LLantriſant. He was one of Bp. Dolben's Chaplains, but was Rector of LLantriſant long before, being inſtituted to it by Bp. Bayly the 8th. of May 1626. In Bp. Dolben's time he was firſt made Canon of Bangor Jan. 4. 1632. Rector of a Comportion of LLanddinam *Sine Cura* Mar. 17. following, and had the Rectory of LLanchudlad to hold with theſe Apr. 15. 1633. He had alſo the Prebend of Daynol (or the Golden Prebend) in St. Aſaph Church Oct. 2. 1633.

He died at Nantanog in the Pariſh of LLantriſant, and was bury'd in the Church of LLantriſant.

Col. 878. ad *Morgan Wynne.*] Morgan Wynne was born in the Pariſh of LLanfair Dolhairn in the County of Denbigh, being the ſeventh Son of William Wynne of LLanfair (or Melay) by Mary (the Daughter of Rich. Clough) his Wife. Beſide his Preferments in England, he had alſo the Sine Cure of Kilken in *Com̄*. Flint, to which he was inſtituted Nov. 18. 1622. and alſo the Sine Cure of LLanowſs, both which were vacant by his death in Sept. 1644. With a Summ of money left him by his Brother Sr. Eraſmus Wynne Kt. (a Captain of the Low Countreys) for pious uſes, he endowed a Fellowſhip of Jeſus Coll. Oxon. of which I had the benefit, and am therefore obliged thankfully to remember.

Col. 878. ad *George Griffyth.*] Dr. George Griffyth was the third Son of Robert Griffyth of Carrey lwyd, and Brother by the full blood to Dr. William Griffyth Chancellor of Bangor and St. Aſaph. He was born at LLanfaethlw in Angleſey. Upon his leaving the Univerſity, he became Chaplain to Bp. Owen of St. Aſaph, and was by him preferred, firſt to the Rectory of New Town Jun. 3. 1631. In 1632, he was Canon of St. Aſaph, and Jan. 19. 1632, 3. he was inſtituted to LLandrinio, which he kept to his death, and his Succeſſors Biſhops of St. Aſaph have ever ſince held it in Commendam. Jan. 7. 1633, 4. he had LLanfechan, which he exchanged for LLanymynach the 20th. of March following. This he alſo kept in Commendam, till a little before his death. He ſuffered in the times of the Rebellion, as all others of his Principles did, and upon the Reſtauration was rewarded with the Biſhoprick of St. Aſaph. He was a learned, Religious, and truly good Man. He hath in print (1) a Copy of Latin Verſes before Dr. Davies Dictionary. (2) A Diſputation between him and Vavaſor Powell. (3) An Expoſition of the Lord's Prayer in Welſh, printed at Oxon. 1685.

Col. 898. ad *William Moſtyn*] William Moſtyn was one of the younger Sons of Sr. Roger Moſtyn Kt. by his Lady Mary, the eldeſt Daughter of Sr. John Wynne of Gwidr Bt. He was Rector of Criſleton near Cheſter, and Archdeacon of Bangor. He dyed about 1670, or 71. His eldeſt Son and Heir by his firſt Wife is Roger Moſtyn of Brymbo Eſq; High Sherif of Denbyſhire for the year 1689. And his now eldeſt Son and Heir by his ſecond Wife (who was Ann, Daughter and Coheir of John Lewis of Chwaen wen *Com*. Anglefey Eſq; and is ſtill living) is John Moſtyn A. M. of Cambr. ſometime Chaplain to the preſent Biſhop of St. Aſaph, and now Rector of Caſtle and LLanginiw *Com.* Montgomery, and Prebend of Mivod in the Church of St. Aſaph, and Rector of the Sine Cure of Whitford. Edward Hughes was inſtituted to the Archdeaconry of Bangor on the death of Rich. Gwyn A. M. Oct. 24. 1617. and on his death William Moſtyn was inſtituted to it Oct. 26. 1633.

Ib. ad *Robert Price*] Robert Price was the younger Son of John Price the Elder of Rhiwlas in the County of Merion. Eſq; and of Ann, the Daughter of John LLoyd Regiſter of St. Aſaph his Wife. He was ordained Deacon in the Cathedral of Bangor on Sunday the firſt of June 1634, being then LL. B. of Chriſt Church. Soon after this he was inſtituted to the Vicaridge of Towin *Com.* Merion. and inſtalled Chancellor of the Church of Bangor Nov. 16. 1635. He reſigned both his Places here in 36. and went over into Ireland with my Lord Strafford as one of his Chaplains. What Preferments he had there I know not, more then that he was Bp. of Ferns, and had his Conge d' Eſlire to have been removed to Bangor, but dyed before that Affair was finiſhed in Spring 1666.

I am now aſſured by Capt. Henry Jones of LLangoed's Widow, that Dr. David LLoyd, Warden of Ruthin, is the Author of the Legend of Captain Jones, which ſhe often heard her Husband (who knew it well, and hath a Copy of Verſes before the Legend) averr.

I am
Rec. 28. May 1692. Your Aſſured Friend
H. Bangor.

Humphrey LLoyd follows (ſaith Mr. Baker) in my Copy, which I find is printed in Mr. Wood Col. 686, 7. only in my Copy, after the Latin Inſcription, is added:

I preſume it will be on the Grave, before your Book is wrought off. Mar. 7. 91, 2.

After that follows, *An Extract of Mr. Charles Jones his Will, concerning the Alms-Houſe founded by him,* &c. which here follows, taken out of the 9, 10, and 11 Pag.

I do further declare, that my Will is, that an Hoſpitall be built, near the Town of Pwllhely in the County of Carnarvon; for the building of which Hoſpitall, I have already appointed the Summe of money, and the meanes to raiſe the ſame. I appoint, that the number be twelve poor men, after fifty years of age, or otherwiſe unfit to labour before fifty, by hurt, wounds, manifeſt and apparent Infirmities, in the Diſcretion and Judgment of thoſe, I truſt with the Nomination and Election of them, which be ——— And I declare by this my Will, that the right Heir Male of the Houſe of Caſtell March, my dear Father Sr. William Jones, and the Heires Males of his body, and in default of ſuch Iſſue, the right Heirs of me the ſaid Charles Jones ſhall have from time to time the Nomination, Election, and Appointment of ſix of thoſe poor men, all of them to be out of the Commott of Gafflogien and Evyonydd. And my Will is, that the other ſix poor men be nominated, elected, and appointed by my Uncle John Griffith Eſq; and his right Heirs, and thoſe men ſo elected by him and his Heirs to be within the Commott of Commitment, and eſpecially dwelling near Porthyn LLayn. For my Will is, that my ſelf being come from Caſtell March by my Father and Cofnamſlwlch by my Mother, that the Heirs of both Houſes live in affection, love, and true correſpondence one with another, and that they joyn in their ſeverall Choices and Nomination, my Father firſt, my Uncle next, and ſo their Heirs do fairly and juſtly manage and govern this Hoſpitall, which I have long reſolved, and with the deſire of my dear deceaſed Wife, who was with my Father, and now Mother, my Brother Griffith, my Siſter his Wife, and other Servants mercifully preſerved and brought ſafe to land in Pwllhely, from eminent and preſent danger of the Sea, by God's unſpeakable love and favor. And whereas likewiſe my ſelf in my younger years, was miraculouſly by God's own hand drawn and led from the Houſe in Porthyn LLayn, that was inſtantly caſt and drawn down by the moultering of an Hill near thereunto, and therein nine perſons and Chriſtians killed by reaſon thereof, my ſelf a child of 3 or 4 years of age at the moſt having newly entred the Houſe, and in a moment of my ſelf returned out not thirty yards from the Houſe, but it fell all to Duſt and Rubbiſh. For theſe and many other of God's great Mercies, and loving Kindneſſes unto me moſt miſerable

ble and wretched Sinner, my Soule and Lips have given God thanks and praiſe, tho' not ſo often as I ſhould; and in memory of God's glory, and the good and comfort of poor men, I and my dear deceaſed Wiſe have determined of this poor Hoſpitall. For the maintenance of which Hoſpitall to be erected, I give and deviſe for ever theſe my Lands (viz.) *Tythyn Marſhy which is now valued and rented at* $24^{lib}.0^{s}.0^{d}$. per an. *and Tythyn Bron-y-myod rented at* 26^{lib}. 0. 0. per an. *Both theſe lye among my Lands before mentioned, and this to be equally divided among the* 12 *poor men; the* 2 *elder as choſen firſt in the Hoſpitall Houſe to have* 10th. *or* 20th. *a piece by the year more then the reſt, if the diſtribution will hold to that: which I leave to the diſcretion of thoſe that are truſted. But my Will is, that if other Lands to the value be aſſigned for ever to the maintenance of the ſaid Hoſpitall, by him or thoſe that are to have my Lands by this my Will, then theſe Tenements and Lands here mentioned to go as they are in generall terms of my lands already limited and appointed in this my Will. And for the manner how to proceed in this Hoſpitall building, and otherwiſe, I leave to the care and diſcretion of my Executor hereafter named, who muſt take advice and counſell herein. I do hereby in this my laſt Will and Teſtament ordain my loving Brother my Executor — January the* 17th. 1636. *I ſeale and ſigne and publiſh this my laſt Will and Teſtament.*

Robert Griffith, Robert Wynne.

Probat. coram me W^{mo}. Merick LL. D^{re}. Surrō: Hen. Marten Mil. LL. D. Arch. Commiſſarii, ult. die 9^{bris} 1640. Juramento Roberti Jones Fratris defuncti.

After Col. 755. ad *Owen Wood*] *To all Chriſtian people, to whome this preſent writing ſhall come, We the Principall, Fellows and Schollers of Jeſus Colledge, within the City* *ty and University of Oxford of Qu.Eliz. foundation, do ſend greeting in our Lord God Everlaſting. Whereas Mr.Owen Wood, Dean of Armagh in Ireland, hath, by his laſt Will and Teſtament, given to the aforeſaid College, the Summe of eight ſcore pounds in mony to be paid over, within one year, to the hand of the Reverend Father in God, the Lord Bp. of Bangor, to be beſtowed on a piece of land, for the finding of a Scholarſhip and Fellowſhip, in the ſaid Colledge for ever, with this Proviſo, that ſome of his name near him in bloud (if any ſuch ſhall be thought to be fit) to be preferred to the ſame places, as by the ſaid Will and Teſtament doth plainly appear. And whereas alſo Mrs. Joane Wood, the Relict of the ſaid Mr. Owen Wood, hath given in her life time forty pounds to the ſaid Colledge, which both Summs were payd to the ſaid Rev.Father in God, the Lord Bp.of Bangor. Know yee, that wee the ſaid Principall, Fellows and Schollers have received the* 160 lib. *to the uſe aboveſaid, and alſo have received the foreſaid* 40 lib. *of the ſaid Reverend Father in God Henry Lord Bp. of Bangor. And we do by theſe preſents diſcharge him, his Heirs, Executors, and Aſſignes of both theſe Summs, amounting to* 200 lib. *Moreover, wee the ſaid Principall, Fellowes, and Schollers do bind our ſelves and our Succeſſors to keep, obſerve, and performe truly and faithfully, that Clauſe of the ſaid Owen Wood his laſt Will and Teſt. wherein he giveth the ſaid money to the ſaid Colledge. In witneſs whereof wee have put to this writing the Common Seale of the ſaid Colledge, the 7th.day of Febr. in the 30th. year of the Reign of our Sov. Lord James of England, France, and Ireland King, Defendor of the Faith &c. and of Scotland the 49th.*

Owen Wood was the ſecond Son of Hugh Wood of Talyllyn in the Iſle of Angleſey (ſecond Son of William Wood, deſcended from Wood Hall in Lancaſhire) by his Wife Jane, the Daughter of Hugh Prys ap Howell of Moſſoglen Eſq; deſcended paternally from LLoworch ab Brân, one of the 15. Tribes. Dean Wood's Wife was *Joywan*, Daughter of Rich. *Cledden*, Chaplain to the Queen, and Juſtice of Peace in *Com.* Middl. ſaith Lewis Dwn in his Viſitation of North Wales 1588. The Book is Welſh *&c.* *Joywan* ſhould be *Joan*, and *Cledden*, *Clayton*.

P.25. ad Rich. Paice.] *A°.*1520. *Thom. Shevington, Epus̄. Bangor, contulit Mro. Richardo Pacy, Illuſtriſſ. Henrici octavi Regis Angl. et Fran. Secretario, Eccleſiam parochialem de LLanguric ſuæ Bangor Dioc̄. per liberam reſignat̄. Mri Dudley, ultimi Rectoris ejuſdem, vacantem. Dat. Nov.*14. *A°. Dnı̄.* 1520. *et dicti Patris A°.* 12°. This LLanguric is in the Deanery of Arnſtley *Com̄.* Montgomery and Dioceſe of Bangor.

P.31. ad *Joh. Allen.*] In the Month of Auguſt 1525. John Allen LL.D. was collated by Bp. Skevyngton to the Rectory of LLanieſlyn in LLyn *Com.* Carnarvon, then void by the death of Maurice Glyn LL. D. laſt Incumbent. In order to his Inſtitution, he appears before John Brett LL. D. who had the Biſhop's Commiſſion to inſtitute him; or rather Dr. Brett waits upon Dr. Allen; for ſo the Regiſter ſaith, “that in the “House of Dr. John Allen, on the North ſide of St. “Paul's Cathedral in London Aug. 5. 1525. he appeared before Dr. Brett, and exhibited ſeverall Apoſtolick “Bulls of Diſpenſation, and other Inſtruments. As “firſt, Letter Dimiſſory for the ſaid John Allen dated “at London Febr. 6. 1498. Secondly, his Title to “receive Orders, dated at the Mannor of Denham “Sept. 10. 1496. Thirdly, Subdeacon's Orders Febr. “23. 1498. Deacon's Orders March 16. 1498. Diſ-

"penſation for age dated Mar.8. 1499. Prieſts Or-
"ders Aug. 25.1499. Inſtitution to the Vicaridge of
"Cheſtlet in the Dioceſe of Cant. dated at Cant. Jul.6.
"1503. *Bulla Trialitatis dat. apud Sanctum Petrum Id.*
"*Febr.* 1503. Inſtitution to Riſborough in *Linc.Dioc.*
"dated at Lamhithe Jan. 25. 1511. *Literæ Inſtitutio-*
"*nis Archi*^{tus} *Calipolen̄.dat. Jun.* 2.1518. *Bulla unionis*
"*vicariæ de Cheſtlet ad Prebendam Sanctæ Margaretæ in*
"*Eccliā.Cath. Lincoln. dat. ſub Plumbo* 1505. *Id.Aprilis.*
"*Bulla unionis Eccliǣ de Sundrige Roſſen̄. Dioc. Canoni-*
"*catui de Weſtbury dat. ſub Plumbo apud S.Petrum* 1508.
"13.*Kal. Julii. Bulla unionis Aplicǣ Eccleſiæ parōch. de*
"*Sough Wakyngton Lond. Dioc̄.Prebendæ de Askerbie in*
"*Eccliā. Lincoln. dat. Florentiæ* 1515. 7°. *Idus Febr.*

P.73. ad *Jo.Rheſe*] Sr.Tho. ap William (mentioned Col.266.) in his Book of Pedigrees hath this account of Sr. John, *viz.* "Heriffordd "ac Aberhodni } i. e. Hereford & Brecnock } Sr. John "Priſe Kt.Dr. of both Lawes, one of the King's Coun-"cil in the Marches of Wales, was the Son of Rys ap "Gwilim Gwyn, and reckons up his paternall deſcent to Blethyn ap Maenyrch Lord of Brecnock. Then he names Sr. John's Children, *viz.* Gregory, Richard, John, William, and Bartholomew, Elin, Joan, Jane, Mary, and Urſula. By this, it ſeems, Sr. John was originally of Hereford or Brecknock, I have bin often told, he was of Brecknockſhire by birth, and that he lived in Hereford. *Sed de hoc, Quære.*

Sr. John Priſe firſt publiſhed in print the Lord's Prayer, the Creed, and the ten Commandments, in the Britiſh or Welſh tongue *Anno* 1555. I have alſo ſeen a Welch Almanack, printed in the Reign of K. Henry the 8th. but whether writ by Sr. John Priſe, or William Salisbury, I do not remember, for I have lent my Book long ſince, which perhaps is the only Copy extant, and cannot yet recover it. But it was by either of them two.

Col. 83. ad *Joh. Gwynneth.*] I find mention in the Papers of Bp. Arthur Bulkley, of one John Gwyneth, who the Biſhop ſayth, was the Son of David ap LLewelyn ap Ithel of LLyn (brother to Robert ap LLewelyn ap Ithel of Caſtelmarch, the Anceſtor of Sr. William Jones Kt. mentioned Col. 543. of this Book.) This John Gwyneth was preſented by the King to the Provoſtſhip or Rectory *ſine Cura* of Clynog fawr, upon the death of Dr. William Glyn (this William Glyn was not the ſame that was Bp. of Bangor, but another of the Family of Glyn LLivon, the Bp. was the Son of a Parſon of Hen Eglewys, and of the Family of Eneon ap Gwalchmai of Treveilir in Angleſey.) But Bp. John Capon, who was conſecrated at Croyden Apr. 19. 1534. would not admit him, but inſtituted another, *viz.* one Gregory Williamſon, a Kinſman of Tho. Cromwell Earl of Eſſex, to it. Gwyneth upon this, brought his *Quare impedit*, againſt the Bp. of Bangor July . . . *Anno* 32. Hen. 8. i. e. *Anno* 41. and in the Vacancy of the See by the Tranſlation of John Bird to Cheſter, Gwyneth got himſelf inſtituted to Clynog in the Month of October 1541. by the ArchBiſhop's Commiſſary. After this there was great Controverſy between Gwyneth and Bp. Bulkley in the Star Chamber in the year 1542, 43. in which latter year, *viz.* 43. Gwyneth had Judgment upon his *Quare impedit* alſo.

The way by which John Gwyneth got a Judgment on his *Quare Impedit*, as Bp. Bulkley relates it, was thus. He had brought his writ againſt John Capon the Biſhop, and Williamſon the Incumbent; and upon Capon's Removall to Sarum, he continued his writ againſt John Bird Biſhop, and Williamſon, and upon Bird's Tranſlation to Cheſter, and before Bulkley was come into the Country to reſide, he proceeds and ſummons Capon and Bird and Williamſon. The two former being one at Sarum, and the other at Cheſter, and Williamſon being in Flanders, no body appeared to the Suit, and ſo Judgment paſſed by Default, for loſs to the Biſhop of the Preſentation of Clynog *&c.* and it is by that Judgment the Crown firſt, and then the Earl of Pembroke had the Advowſon of Clynog.

In the proſecution of theſe Suits, Bp. Bulkley fell under a Præmunire, and was fain to knock under the Table, and give up the Patronage of Clynog, LLangeinwen, and LLangelynen, which did plainly of right belong to the Biſhops of Bangor. Whether Gwyneth kept Clynog to his death, or when he dyed, I do not find here. Only I find that one Henry Symonds was Provoſt of Clynog ſometime after, and that upon his death, one Hugh Morgan was inſtituted to Clynog by Bp. Meyric, on the preſentation of William Earle of Pembroke the 5th. of June 1564.

Col. 120. ad *William Salesbury*] William Salesbury compoſed a Welch Rhetorick, which was afterward reviſed, corrected, enlarged, and publiſhed by Henry Perry B.D. He tranſlated and firſt publiſhed in print the Epiſtles and Goſpels for the whole year, in K. Edw. the VIth's time. He publiſhed alſo the whole New Teſtament in Welch, at the Command, and by the direction of the Biſhops of Wales 1567. To which Bp. Ric. Davies of St. David's premiſed a large Prefatory Epiſtle. Some other things of his I have ſeen,

but

but do not now remember. Among others, I think, a Welch Almanack printed in the time of K. Henry VIII. and the firſt Book that ever was printed in Welch, was one. But I am not certain, whether this was by him, or by Sr. John Priſe.

Col. 160. ad *Rich. Davies*] Ric. Davies was the Son of David ap Gronw (deſcended paternally from Ithel Velyn Lord of Yale) by his Wife Joannett, Daughter of David ap Richard ap Kynric (deſcended from Ednowen Bendew, one of the 15. Tribes of North Wales) was born, as I take it, in Denbyſhire. What Preferments he had before he was Biſhop, I know not; but I find, that in the firſt year of Qu. Eliz. 1559, he was by the name of Rich. Davies D.D. commiſſioned with others, *viz.* Rowland Meyric, Thomas Young Doctors of Law, and Rich. Pates *Juriſperitus,* to viſit the Cathedrals and Dioceſes of St. David's, Landaf, Bangor, St. Aſaph, Hereford, and Worceſter; and on the third of Nov. that year, he ſat with the reſt, upon his Viſitation, in All Hallowes Church in Stratford upon Avon, and there deprived John LLoyd, Dean of St. Aſaph, for Contumacy.

He was alſo employed with others that year to tranſlate the Bible into Engliſh, and tranſlated all from the beginning of Joſhua to the end of the ſecond of Samuel. He alſo tranſlated part of the New Teſtament into Welch, particularly ſome of the Epiſtles. The Original MSS. of which Tranſlation, are in the cuſtody of that worthy ſtudious Gentleman Robert Davies of LLanerch, Eſq;. He was conſecrated Bp. of St. Aſaph Jan. 21. 1559, 60. and thence tranſlated to St. David's. He held the Rectory *ſine cura* of LLanſanfraid in March and Dioceſe of St. Aſaph till his death.

Col. 196. ad *David Powel*] Jun. 12. 1571. Dav. Powell was inſtituted to the Vicarage of Ruabon, and made alſo Rector of LLanfyllin Oct. 27. the ſame year. This laſt he reſigned in Sept. 1579. and was ſucceeded in it by Dr. William Morgan, afterward Bp. of Landaf and St. Aſaph. Dec. 23. the ſame year, David Powell was inſtituted to the Vicarage of Mivod *Com̄*. Montgomery, and 1588. Jun. 11. he had the Rectory *Sine Cura* of LLanſanfraid in Mechain. What Dignity he had in the Church of St. Aſaph, I cannot find; but he was either Prebend or Canon there. He dyed about the beginning of 1598, and was ſucceeded in Ruabon by Dr. Robert Salisbury, who in Auguſt that year reſigned it up again, and then Sam. Powell the Doctor's Son was inſtituted to it the 25th. of that Month.

Col. 226. ad *H. Salesbury.*] There was one Henry Salesbury, Son of Ed. Salesbury Rector of LLandurnoc, who was ordained Deacon at St. Aſaph, and Prieſt at Bangor Nov. 1. 1567. *ad Titulum Georgii Salesbury de LLandwrnoc*, his Father Ed. Salesbury being then dead. H. Salesbury had then no Degree.

Col. 246. ad *William Middleton*] William Middleton writt ſeverall other Poëms, which are extant in MS. and alſo added an Appendix to Jo. Da. Rhees Grammar, under the name of Gwilim Canol-dre, which is the literal Welch of William Middletown. This William was Brother to Sr. Thomas Middleton of London Kt. and to Hugh Middleton Goldſmith of London, afterward Sr. Hugh.

Col. 252. ad *Hen. Perry*] I am told by a Son in law of Hen. Perry, that he was born in Flintſhire, and was deſcended from Ednowen Bendew, one of the 15. Tribes, whoſe Coat he bore. He travelled much abroad, and had bin marryed and ſetled in another Country, before his Settlement in this Dioceſe. Hither he came firſt as Chaplain to Sr. Richard Bulkley, and upon the death of his firſt Wife, he marryed the Daughter of Robert Vaughan of Beumares Gent. upon which he was accuſed, that his firſt Wife was yet living: but he cleared that poynt by Certificate and proof of her death, and ſhewed the accuſation to be malitious; and then this Henry Perry or Parry (for he is written both ways) was inſtituted to the Rectory of Rhos colyn in Angleſey Aug. 21. 1601. being then B. D. He was inſtalled Canon of the Cathedral Church of Bangor Feb. 6. 1612. and inſtituted to LLanfachreth in Angleſey March the 5th. 1613. He dyed in the year 1617. for on the 30th. of Dec. that year Mr. William Hill was inſtalled to the Canonry, then voyd by the death of Henry Perry.

He augmented and publiſhed in print a Welch Rhetorick of William Salisbury's compoſure. My Book wants the Title Page, and ſo I cannot tell the year. The Title is, *Rhetoreq; neu Egluryn Ffrae thinck.* There are prefixed to it Verſes in praiſe of the Author by ſeverall perſons, in Greek, Latin, Engliſh, and Welch, as by Dav. Roberts (who was the Son of Robert Moris, and Brother to Lewis Anwyl of Park in Merioneth ſhire) Hen. Holland, William Middleton, Lodowic LLoyd, William Mathew, William Rankins, Hugh Lewis, and Hen. Salesbury. Dr. Davies gives this note in his Grammar printed 1621, P. 213, *de Figuris Syntaxeos conſule Wilhelmi Salesbury Rhetoricam MS. ab Henrico Perrio interpolatam & in lucem editam.* I beſtowed a very perfect Copy of this Book on Dr. Henry Maurice, the late worthy Margaret Profeſſor at Oxon, who was the Grandchild of this Henry Perry, out of whoſe Study you may ſee it.

Col.266. ad *Th. Williams*] Thomas Williams, commonly known in this Country by the name of Sr. Thomas ap William, was the Son of William ap Thomas ap Gronwy (paternally deſcended from Ednowen Bendew, one of the 15. Tribes of North Wales) and of Catherine (the naturall Daughter of Meredyth Wyn ap Evan ap Robert of Gwidwr) his Wife. He was born, as he himſelf ſayth in the beginning of his Book of Pedigree, in a place called Ardheu'r Menſich (or Monks Ardley) under the foot of Snowden in the Commot of LLechwedd ila in the County of Carnarvon.

He ſtyles himſelf Thomas Williams Phiſitian, and ſtyles his Book of Pedegree (which is a good Collection indeed) *Prif Achan holl Gymry ben Baladr* &c. i.e. *Primitive Pedegrees of all Wales* &c. He ſayth, he began his Collection 1578: encreaſed it 1595, and added very much to it 1609. He writ a Book of Phyſicall Directions and Receipts *&c.* and ſeverall other things, which have run up and down in MS, till they are, I think, loſt. He was reputed a Papiſt, and I find him proceeded againſt in the Correction at Bangor May 23. 1606. by the name of *Thomas Williams, aliâs Dns̄ Thomas Williams de Trefryw, eo quod recuſat venire ad Eccleſiam.* And Nov. 12. 1607. at a Metropoliticall Correction D^s^. *Tho. Williams recuſans excommunicatur.*

Concerning him, my Father tells me, that the Lady Bodvel (Grandmother to the Counteſs of Radnor) told him, that when her Father Sr. John Wyn of Gwidr was juſt ready to ſett out for the Parliament, at the opening of which, the Powder Treaſon was to have bin executed, this Th. Williams came to him, and earneſtly diſſwaded him from going up to that Seſſion, by which it was afterward collected, he had ſome hint of that deſign, and yet was not willing his Patron Sr. John ſhould ſuffer by it.

There is alſo extant in M̅S. a pretty large Herbal in Latin, Welch, and Engliſh, writ by Tho. Williams, giving an account of Herbs and their Phyſicall virtues. I am promiſed a ſight of it. He lived at a place called Trefryw, and the Tradition there is, that he was Curate of that place, and I do find one of that name (which is likely him) appear as Curate of Trefriw in the Biſhop's Viſitation 1573. V. Note upon the *Faſti.*

Col. 278. ad *Meredith Hanmer*] He was deſcended from the Hanmers by a Woman, not the Male Line. See more in *Bp. Hanmer.*

Col. 294. ad *Gab. Powell*] Hugh Goodman was immediate Predeceſſor to Rich Parry, in the School of Ruthin, and Goodman's Predeceſſor was John Price: and I do not find any mention of Gabriel Powel in our Regiſters, and therefore I do not believe, that he was Schoolmaſter at all at Ruthin.

Col. 304. ad *Joh.* D^{d}. *Rheſe*] It is commonly ſayd, that Dr. John Da. Rheſe was a Papiſt, but one can ſcarce believe it, that reads the Preface to his Grammar by Humph. Prichard, wherein it is ſayd, that John Da. Rheſe made that Book purpoſely for the promoting and better underſtanding of that excellent Tranſlation of the Bible into Welch, and that alſo principally for the ſake of the Miniſters, and to make the Scripture more intelligible to them and the people. And it is alſo there ſaid, that he was *ſinceræ Religionis propagandæ avidiſſimus*, by which Prichard, who was a Proteſtant,

and

PAPERS RELATING TO THE PROTESTANT NUNNERY OF LITTLE GIDDING IN HUNTINGDONSHIRE.

Tranſcrib'd and given to the Publiſher

By Mr. JOHN WORTHINGTON.

To which are prefix'd an Epitaph to the Memory of
Dr. JOHN WORTHINGTON (who pre-
ſerv'd thoſe Papers)

And ſome Hiſtorical Notes about the FERRARS, particularly
that Mirrour of Piety Mr. NICHOLAS FERRAR.

An Epitaph upon

Dr. *JOHN WORTHINGTON.*

To the Memory of the Reverend and Learned
Dr JOHN WORTHINGTON;
Sometime Fellow and Preſident of *Emmanuel-College* in *Cambridge*,
Afterwards Maſter of *Jeſus-College*, & Vice-Chancellor of the Univerſity:
Succeſſively Rector of
Horton in ***Buckinghamſhire***,
Graveley & ***Fen-Ditton*** in the County of ***Cambridge***,
Barking (with ***Needham***) in the County of ***Suffolk***,
Ingoldsby in ***Lincolnſhire*** :
As alſo Preacher at
S. ***Benet Fink*** within the City of ***London***
(Where he hazarded his Life all the Plague-time)
Holmes-Chapel in the County Pal. of ***Cheſter***
(Soon after his Loſſes by the Fire of ***London***)
And laſtly (A° 1670, *&c.*) at ***Hackney*** near ***London*** :
Being at the ſame time poſſeſt of
The Prebend of ***Asgarby*** in the Cathedral Church of ***Lincoln***
(Which was obtain'd for him by the Archbiſhop of ***Cant.*** A° 1667.)
The Rectory of ***Moulton-AllSts*** (a Sinecure) in ***Norfolk***
(To which he was Collated by the Biſhop of ***Norwich***, A°.1663.)
And the Rectory of ***Ingoldsby*** before named ;
But keeping there little more than a bare Title,
And purpoſing to reſign it,
So ſoon as his Suit to the Dean and Chapter of ***Windſor***,
For the Leaſe of the Rectory of S. ***Benet Fink*** in ***London***
(Which Church was at that time rebuilding)
Should take the decreed Effect.
IN His ſeveral Capacities, He was ever
Mindfull of, & Faithfull to
The great Ends of Being in this World,
To live to God, & to the Good of Others :

It

bus Carmen. In which there are two very wooden ones, relating to the Subject. It is printed by Rich. Pynſon.

P.119. with 149.] Leſley's Treatiſe I take to be the ſame, with that you may find in the Catalogue of Sr. Edw.Biſhe's Books P.34. num. 57. which Book I bought and read ſoon after it was ſold, as likewiſe Sr. Anth. Browne's Book, I think out of the ſame Library: and as far as I can remember, Sr. Anthony's Book, which is a thin 8vo. with his name, I think, in the Title Page, is nothing but one Chapter of Leſley's Book: both of them are now irrecoverably gone from me, but, I think, I had Sr. Anthony's out of the ſame Library; tho' I cannot hit upon it in the Catalogue. As for Leſley's Book, I am told, it is in Trinity Library in Cambridge, *ex dono Authoris.* 'Tis too in the Bodley.

P.129] Humphrey LLoyd *de Armamentario Romano,* is not a thing diſtinct from his Epiſtle, *de Monâ* &c.

P.255. Stapleton againſt Horn] I ſuſpect a miſtake in calling this Book, *The Horn Blaſt,* for the Copy which I have by me, printed at the ſame time and place, has the title thus, *A Counter-blaſt, to Mr. Horn's vayne Blaſt againſt Mr. Fekenham, wherein is ſet forth a Reply to Mr. Horn's Anſwer* &c. without any mention in the Title Page, of it's being in four Books.

P. 230. Woolton's Manuall] It is put down here without Date. But my Copy is printed at London for Tho. Sturruppe, dwelling in Paul's Church yard, at the Signe of the George 1576. 8vo.

P.273. Goodman's Blaſt of the Trumpet] I have a Book called, *A Harborowe for faithfull and trewe Subjects, againſt the late blowne Blaſte, concerning the goverment of Women* &c. A°.1559. *at Strasborowe the* 26. *of*

Apr. So it is in the Title Page. 'Tis about 15. Sheets in 4to. dedicated to the Earle of Bedford, In anſwere, as I ſuppoſe, to this ſame Book of Goodman's.

P.252. H. Perry] I have an Old Welch Rhetorick, by one who writes himſelf, *Henricus Perræus* (I doubt not the ſame perſon.) 'Tis called, *Egburyn Phraethineb* printed at London by Jo. Danter 1595, in about 16. Sheets 4°. dedicated *Johanni Salisburio Levenienſi* (i. e. of Leweney near Denbigh) with ſome Copies of Verſes in Latin, Greek, Engliſh, and Welſh, by ſeverall hands, in praiſe of it, prefixt.

P. 556. The firſt Preſident of Wales] I cannot inform you, how many might have been before him, but I do not believe, he was the firſt. *Vide*, an Inſtance of one ſooner in the 389. P. of the Hiſtory of Cambria, publ. by Dr. David Powell.

P.309. Leiceſter's Common Wealth pr.Lond.1641. 4to.] It may be ſo, but my Edition in that year is 8vo.

P. 237.] I know not why Sr. W. Cecil's Book pr. London 1583. 8°. is ſayd to be the ſecond Impreſſion. My Copy ſays no ſuch thing in the Title.

P.425.] Finch of the Calling of the Jews] There is a Story concerning this Book, in ſome of Dr. Fuller's Books, as I remember, in his Piſgah Sight, but I have it not by me to conſult.

Vol. 2d.

Somewhere to this Volume belongs, a Paper called, *Ruſtica Academiæ Oxon. nuper reformatæ deſcriptio, una cum Comitiis ibidem A.D.* 1648. *habitis, et reliquis notatu non indignis.* 'Tis a waggiſh Copy of Latin Rhymes, and if it be here mentioned, I have miſt it in turning of the Book.

P. 42. Luther's Life.] I cannot find this Book at preſent, but as far as I can truſt my memory, 'tis only a Tranſlation from Melchior Adam.

P. 177.] Hamlet Puleſton alſo writ an empty Pamphlet, called *Epitome Monarchiæ Britannicæ*, or a brief Chronology of the Britiſh Kings, pr. at Lond. 1663. 4to.

P. 137.] I know not whether, *Linguæ Perſicæ* Λείψανα ought to be reckoned among Burton's Writings. The title Page does not call it his, I think, I have been told, that Dr. Langbain wrote it, but this may be eaſily known by Enquiry.

P. 202. Whether there be the three Impoſtors doubted] Very right! but unleſs ſome Acquaintance of mine have told me lyes, for lying ſake, Dr. Troutbeck had the very Book, as they have averred with Circumſtances. Be it how it will, the beſt account hereof that ever I ſaw is, in *Morhoſius Polyhiſtor*: P. 71.

303.] In my Copies, It is the Book, called the *Regal* Apology, which has the word *Canvaſſed* in the Title (pr. 1648) but the Book printed at Paris, is called, The *Royall* Apology. In the title Page of this laſt, I find under my own hand, that it was ſuppoſed to be written by Chancellor Hide, but I cannot remember, who it was that told me ſo.

P. 255.] Robert Morray here, and likewiſe Pag. 503. is ſayd to be the Inventer of the Penny Poſt: Whereas the preſent State of England Part 2^{d}. P. 255. Ed. 1684. ſays, it was Mr. William Dockwray.

P. 270.] Bp. Griffith alſo printed a Sheet of Corrections of the Welſh Bible, but whether of the Tranſlation, or Print, or both, I cannot tell you, for upon Search, I perceive I have loſt my Copy.

P. 470] The Packquets of advice, and *Chriſtianiſſimus*

Chriſtianandus might be all written by Needham, for ought I know; but when they firſt came out, all people that I chanced to meet with, ſpoke of them as written by other men: but becauſe I know nothing but hearſay, I forbear to ſay further.

P. 789.] Mr. David LLoyd would frankly enough acknowledge, what Hiſtory and other Books he had written, tho' at the ſame time he would expreſs no great eſteem of his youthfull performances. He lived to read over the firſt Vol. of *Athenæ Oxonienſes*, which he was hughly taken with.

P. 814. Dr. Edward Hicks] What is ſayd of him here, may be true for ought I know; but this I can ſay, having occaſion to be often at his Houſe, towards his latter end, I underſtood that he had been a Captain of Horſe, in Charls the firſt's Army: and I have heard him tell, how the Fanaticks had like to have knockt out his brains, as he was going to preach (I think about Oliver's time) by a Logg of Wood, which they had contrived to fall, with opening the Pulpit Door. I have reaſon to think, that this Sermon is all, he ever publiſhed.

and a Miniſter of the Church of England, muſt mean the Proteſtant Religion.

Athenæ Oxon. Vol. I.

P. 1. Things under the name] Among theſe, it ſeems a ſort of Omiſſion, that the Univerſitie's Anſwere to the Summons of the Viſitors *Anno* 1647. after the Privileges of the Univerſity of Oxford (is *not mentioned*) which is ſayd to be written by Dr. Alleſtrey.

[Vol.2. P.506.] There is alſo a Prayer for the Preſervation of the Univerſity, to be uſed in Chappells, printed at Oxford 1644. belonging leſs properly to this Head.

P. 23.] Fiſhe's Supplication is not expreſsly ſayd to have bin printed, tho', I ſuppoſe, it was in Hen. the 8th's. days. My Copy is printed *Anno* 1680. in two Sheets Fol. and in the firſt Page ſayd, to have bin preſented to Hen. 8. 1538. The Author Fiſh is reported to have turned Papiſt afterward. V. P. 128. of Sr. Tho' More's Life printed in 4to.

P. 37.] *Tyndall's Tranſlation* &c. *firſt into the Engliſh*, there is ſome Inaccuracy in this Expreſſion. For the Author knows well, there were ſeverall antient ones.

P.58.] I ſuppoſe, there is a miſtake in the Title of Sr. T. E's. Tranſlation of what is ſayd here to be compiled by Severus; at leaſt in my Copy, It runs thus, *The Image of Governaunce, compiled of the Actes and Sentences notable of the moſt Noble Emperour Alexander Severus, late tranſlated out of Greek into Engliſh by Sr. Thomas Elyote Kt. in the favour of Nobilitie* Anno 1549. 8o.

P.32.] Sr. Tho. More, There is printed an Engliſh Life of his, not here referr'd to. It is a Quarto in a large Print, dedicated to Queen Mary, tho it plainly appears to be written in Qu. Eliz. time. The Author M.T.M. The Publiſher M. C. M. E. without Date.

P.115.] reckons the Life of Sr. T. M. among Raſtal's Works. It would have been acceptable to the Reader to be informed, where it might be ſeen; for, as I remember, 'tis the Tract chiefly quoted by the Romaniſts in proof of their Storys, tending to the defamation of Queen Ann Bullen. But be this matter how it will, the foreſaid Author of Sr. T. M's. Life, tho' it appears, he wrote long after Raſtal's death, yet he mentions not the Book, tho' he quotes Sr. Tho's. Life wrote by Rooper.

Pag.83. Tracy's Preparation reprinted, as it is ſayd.] It was actually reprinted with this Title, Vox Piſcis, *or* The Book Fiſh, *containing three Treatiſes, which were found in the Belly of a Cod fiſh in Cambridge Market, on Midſummer Eve laſt* A°. 1626. 8°. The Preface, which gives an account how, and where it was taken, ſays, Frith was the Author, but I rather believe it was Tracy, becauſe it is ſo ſayd in Uſher's Letters Num. 100, and 101.

P. 98.] Whatever ought to be reply'd, to the Objection drawn from the time of Parker's Conſecration, I cannot but believe, what is here ſayd of Tonſtall, becauſe I find it in Bp. Andrews againſt *Tortus* P. 146.

P.117. One of the firſt Books that hath many Cutts] This put me upon conſidering, what was the Oldeſt Book, I had ſeen printed in England with any Cutts at all, and I remember none earlier, then a 4to. Pamphlet, in Hen. VIIth's time, *viz. Petri Carmeliani de Illuſtriſſimorum Principum Caſtellæ Karoli et Mariæ Sponſalibus*

It being his earneſt Deſire & Endeavour
To promote Piety & Learning, Peace & Charity,
According to the reſpective Opportunities put into his Hands.
HIS Judgement and Practice was
To live Peaceably with all Men,
And to do Good to All;
But He was no Time-Server:
In the worſt of Times,
Bene latuit, & Bene vixit.
How he bewaild the Calamities which befell
The Church, King & Nation,
Was well known to Many:
And how ſtedfaſtly he adhered to the Church
In thoſe Times of Trial,
Was known as well to the (afterwards) moſt Rev^{d}. Primat, *&c.*
Archbiſhop *Sandcroſt*,
And other Contemporaries of His in *Emmanuel-College*;
Witneſs their Teſtimonial Letters in his Behalf, A. D. 1646.
In which Year he was Ordaind both Deacon & Prieſt.
Nor was it unknown to his Grace's Predeceſſor, Archb^{p}. *Sheldon*
(Who expreſſed great Kindneſs to him upon all Occaſions)
How firmly he was reſolved
To live and dy *Praying for the Peace of* our *Jeruſalem*,
Though he receivd not the Fruits of it.
HE was Born the Beginning of *February*, A.D. 16$\frac{17}{18}$.
At *Mancheſter* in the County Palatine of *Lancaſter*;
His Father (*Roger* W.) being a Perſon of Chief Note & Eſteem in y^{t} Town.
BY his moſt Affectionate, Prudent & Religious Wife,
Mary the Daughter of *Chriſtopher Whichcote* Eſq;,
And Neece to Sr *Jeremy Whichcote* Baronet
(Who died in Childbed, *Aug.* 8. 1667. after a ſafe Delivery)
He had Iſſue (1.) *Mary*, who died in her Infancy, *Jan.* 26. 1658.
(2.) *Damaris*, ſometime Wife to *Nathanael Turner* Eſq;, Citizen of *London*, Once Maſter of the Skinners Company, for many Years Deputy in the Ward of *Faringdon-Without*, & at the ſame time (as ſtill) a Member of the Honble. Lieutenancy for the City of London, & One of the Governors of the 4 Great Hoſpitals: Who, by the ſaid *Damaris*, had 8 Sons & 4 Daughters; All born within the Pariſh of S. *Dunſtan in the Weſt*, where her worthy Memory is perpetuated by a Curious Monument, in the Eaſt-Wall of the Chancell.

(3.) *John Worthington*, Son & Heir, Born *June* 18. 1663. at *Ditton* near *Cambridge*; Never married, now Aged: *Cujus Animæ propitietur Deus* (4.) *Anne*, Born at *Hackney* near *London*, in the Sickneſs-Year: Who being 2^d^ Wife to the Rev^d^. Mr. *Meſbach Smith*, Prebendary of *Wells*, and Vicar of *Hendon* in *Middleſex*, changed this Life for a better *Febr*.28.1701. leaving iſſue *William Smith*, her onely Child; who died lately unmarried, at *Fort St George* in *Eaſt-India* (5.) *Mary*, a Child much noted for her great Wit; Who died in *January* 1674. at a Boarding-School in *Surrey*, but was buried at *Alhallows Breadſtreet* in *London*.

HAVING in all Reſpects approved Himſelf
A Perſon *of whom the World was not Worthy*;
He departed this Life at *Hackney* aforeſaid, *Novemb*.26. 1671.
And on *Novemb*. 30. was interred there, in the Chancell.
Who *being Dead*, *yet ſpeaketh*;
His *Select Diſcourſes*, newly Printed, Remaining
(With the reſt of his Works)
Moſt durable Monuments of his great Uſefulneſs;
And affording ample Teſtimonies of his Deſerving
The Beſt of Characters he left behind him.

2 TIM. 4.

I have fought a good Fight, I have finiſhed my Courſe, I have kept the Faith: Henceforth there is laid up for me a Crown of Righteouſneſs; which the Lord, the righteous Judge ſhall give me at that Day: And not to me onely, but unto all them alſo that love his Appearing.

Parentavit J.W. Cantabrig. A. M. Collegii D. P. *Ex-ſocius.*

HISTORICAL NOTES
RELATING TO THE
FERRARS,
Particularly to that truly great and good Man
Mr. NICHOLAS FERRAR.

§. I. From a Funeral Certificate.

NICHOLAS Farrar Gent. & Merch^{t}. of London departed this mortal lyfe the 1st day of Apr. 1620, & was bur^{d}. in the Pariſhe Churche of S. Ben^{t}. Shere-hogge London the 12 day of the ſame moneth immediately following. He married Mary daughter of Laurence Woodnett[1] *of Shavinton*[2] *in the County of Cheſter Eſq^{r}; by whom he had iſſue John Farrar eldeſt Sonne of the age of 30 yeares, Nicholas 2d ſonne Fellow of Clare Hall in Cambr. of the age of 27 Yeares, Rich^{d} 3d ſonne Merch^{t} of Lond̄ of the age of 24 Yeares, Suſan only*

---

[1] Aliàs *Woodnoth*. [2] Aliàs *Shavington*.

daughter lyving married to John Collett of Bourne in the County of Cambridge Gent[1]. *He had alſo iſſue by Mary his ſaid Wife, Eraſmus and William, both Barreſters of the Common Law, that dyed both without iſſue. John Farrar eldeſt ſonne of the ſaid Mr Nich̄. Farrar married 2 Wives: His 1ſt Wife was Anne daughter of Wil̄lm Shepard of Great Rolwright in the County of Oxon. Eſq*^{r}, *by whom he had no iſue: His 2d Wife was Berſabe*[2], *daughter of Iſrael Owen of London Gent', by whome he had iſſue Mary who dyed yonge, & Nich̄ of the age of 2 Yeares. Sole Executor of the laſt Will & Teſtament of the ſaid M*^{r} *Nicholas Farrar is Nicholas Farrar his 2d ſonne.*

§. II. From a Pedigree of the Family, A°. 1684.

John Ferrar of Gidding parva Co: Hunt: obiit circa Annum 1654. = *Bathſheba daughter of Iſrael Owen of London Merchant.*

1. *Nicholas died unmarried, æt: circa 22 Ann.*
2. *John Ferrar of Gedding parva Eſq*^{r}, *one of his Majeſties Juſtices of the Peace, Ætatis 55 Annorum.* = *Anne youngeſt dau: of S*^{r} *Tho: Brookes of Lubbenham in Co: Leic: K*^{nt}.

Virginia now living unmarried.

1. *John, æt. 24 Annorum.*
2. *Thomas, æt. 21 Annorum.*
3. *Baſil, æt. 16 Annorum.*
4. *Edward, æt: 13 Annorum.*

1. *Anne, æt: 25 ann.*
2. *Mary, æt: 15. ann.*

Both unmarried, A°. 1684.

§. III. An Account of Mr. NICHOLAS FERRAR'S firſt Years, from a Paper MS. of D^{r}. WORTHINGTON'S.

Mr. Nicholas Ferrar *was born about the Year* 1596. *in* London, *of religious Parents; who taught him in his*

---

[1] *This John Collett* (alias *Collet*) *had iſſue by the ſaid Suſan 5 ſons & 7 daughters: The eldeſt of which Daughters* (*by Name Mary*) *was unmarried A°.* 1684. *The reſt of them, & the 2 eldeſt ſons, married.* [2] Alias *Bathſheba.*

Infancy the firſt Foundations of Chriſtian Religion. He was taught at the Age of 4 or 5 Years to ſay his Prayers often every Day, to repeat the Church-Catechiſm, and to read the Pſalter & the New Teſtament.

When he was 6 Years old, and by his Mother had been taught to read perfectly throughout the whole Bible, it is worthy of Memory & Admiration to hear what he did. Upon a Friday Night in Summer, having ſupped (as the manner was) with Bread & Beer, & ſaid his Prayers and Catechiſm; his Mother ſent him up to Bed. But this good Child having a Mind ſet upon God, went not to Bed, but into an upper Chamber or Garret; Where upon his Knees, & ſometimes flat upon the Ground, he prayed, wept, communed with his own Heart and with his Gracious God all the Night. Two things eſpecially in that Night's holy Exerciſe were ſo imprinted in the Heart and Mind of the Child, that they came freſh into his Memory every Day of his Life. (This he told me more than once, 2 or 3 Years before his Death.) The one was, the Joy and Sweetneſs which he did in that watching Night conceive and feel in his Heart. The other was the gracious Promiſe which God made to him, to bleſs and keep him all his whole Life, ſo that he would conſtantly fear God and keep his Commandments.

This Invocation and fervent Prayer of this Child ſtirred up in him by the Spirit and Grace of God, was ſo followed by the ſame Spirit in an evident effectual Vocation of him, that it reſembleth the Calling of Samuel, *when yet he was a Child, and* Timothy's *knowing God from his Youth by his Mother* Eunice *and his Grandmother* Lois *their godly Admonitions and Inſtructions.*

At his Age of 13. *he went to* Cambridge, *to* Clare-Hall.

§.IV. An Account of Mr. NICHOLAS FERRAR &c. from Mr. ISAAC WALTON.

Mr. Nicholas Farrer (*who got the reputation of being call'd St.* Nicholas *at the age of ſix years) was born in* London, *and doubtleſs had good education in his youth; but certainly was at a fit age made Fellow of* Clare-Hall *in* Cambridge, *where he continued to be eminent for his temperance and learning. About the* 26th *year of his Age he betook himſelf to Travel; in which he added to his Latin and Greek, a perfect knowledge of all the Languages ſpoken in the Weſtern parts of our Chriſtian world, and underſtood well the principles of their Religion, and their manners, and the reaſons of their Worſhip. In this his Travel, he met with many perſwaſions to come into a Communion with that Church which calls it ſelf* Catholick; *but he return'd from his Travels as he went, eminent for his obedience to his Mother,* the Church of England. *In his abſence from* England, *M*r Farrer'*s father (who was a Merchant) allow'd him a liberal maintenance; and, not long after his return into* England, *he had by the death of his father, or an elder brother, an Eſtate left him, that enabled him to buy Land to the value of* 500 l. *a year; the greateſt part of which Land was at* Little Gidden, *four or ſix miles from* Huntington, *and about* 18 *from* Cambridge; *which place he choſe for the privacy of it, and the Hall, which had the Pariſh-Church or Chappel belonging, and adjoining near to it; for M*r Farrer *having ſeen the manners and vanities of the World, and found them to be, as M*r Herbert *ſayes, A* nothing between two Diſhes; *he did ſo contemn the World, that he reſolv'd to ſpend the remainder of his life in mortifications, and in devotion, and charity, and to be alwayes prepar'd for Death.* ——— *And his Life was ſpent thus.*

He, and his Family, which were like a little Colledge, and about Thirty in number, did moſt of them keep Lent, *and all* Ember-weeks *ſtrictly, both in faſting, and uſing all thoſe Prayers that the Church hath appointed to be then uſed; and he and they did the like on* Fridayes, *and on the* Vigils, *or Eves appointed to be faſted before the Saints dayes; and, this frugality and abſtinence turn'd to the relief of the Poor; but this was but a part of his charity, none but God and he knew the reſt.*

This Family, which I have ſaid to be in number about Thirty, were a part of them his Kindred, and the reſt choſen to be of a temper fit to be moulded into a devout life; and all of them were for their diſpoſition ſerviceable and quiet, and humble, and free from ſcandal. Having thus fitted himſelf for his Family, he did about the year 1630. betake himſelf to a conſtant and methodical ſervice of God, and it was in this manner. ——— He did himſelf uſe to read the Common prayers (for he was a Deacon) every day, at the appointed hours of ten and four, in the Church, which was very near his Houſe, and which he had both repair'd and adorn'd; for it was fall'n into a great ruine, by reaſon of a depopulation of the Village before Mr Farrer *bought the Mannor. And he did alſo conſtantly read the* Mattins *every morning at the hour of ſix, either in the Church, or in an Oratory which was within his own Houſe: And many of the Family did there continue with him after the Prayers were ended; and there they ſpent ſome hours in ſinging Hymns, or Anthems; ſometimes in the Church, and after to an Organ in the Oratory. And they ſometimes betook themſelves to meditate, or to pray privately, or to read a part of the New Teſtament, or to continue their praying or reading the Pſalms; and in caſe the Pſalms were not all read in the day, then* Mr Farrer, *and others of the Congregation, did at Night,* *at the ring of a Watch-bell, repair to the Church or Oratory, and there betake themſelves to prayers, and lauding God, and reading the Pſalms that had not been read in the day; and when theſe, or any part of the Congregation grew weary or faint, the Watch-bell was rung, ſometimes before, and ſometimes after Midnight; and then a part of the Family roſe, and maintain'd the Watch, ſometimes by praying, or ſinging Lauds to God, or reading the Pſalms; and when after ſome hours they alſo grew weary or faint, then they rung the Watch-bell, and were reliev'd by ſome of the former, or by a new part of the Society, which continued their devotions (as hath been mentioned) until morning. - - - - And it is to be noted, that in this continued ſerving of God, the Pſalter, or whole Book of Pſalms, was in every four and twenty hours ſung or read over, from the firſt to the laſt Verſe; and this done as conſtantly as the Sun runs his Circle every day about the World, and then begins it again the ſame inſtant that it ended.*

Thus did Mr Farrer, *and his happy Family, ſerve God day and night. Thus did they alwayes behave themſelves, as in his preſence. And they did alwayes eat and drink by the ſtricteſt rules of Temperance; eat and drink ſo, as to be ready to riſe at Midnight, or at the Call of a Watch-bell, and perform their Devotions to God. -- -- -- And 'tis fit to tell the Reader, that many of the Clergy that were more inclin'd to practical piety, and devotion, than to doubtful and needleſs Diſputations, did often come to* Gidden Hall, *and make themſelves a part of that happy Society; and ſtay week or more, and join with* Mr Farrer *and the Family i theſe Devotions, and aſſiſt and eaſe him or them in thei Watch by Night; and theſe various Devotions had never leſ than two of the domeſtick Family in the Night; and th Watch was alwayes kept in the Church or Oratory, unleſ i* *in extreme cold Winter-nights, and then it was maintain'd in a Parlor which had a Fire in it, and the Parlor was fitted for that purpoſe: and this courſe of piety, and great liberality to his poor Neighbours,* Mr Farrer *maintain'd till his death, which was in the year* 1639.

Mr Farrer's *and* Mr Herbert's *devout lives were both ſo noted, that the general report of their Sanctity gave them occaſion to renew that ſlight acquaintance which was begun at their being Contemporaries in* Cambridge; *and this new holy friendſhip was maintain'd without any interview, but only by loving and endearing Letters. And one teſtimony of their friendſhip, and pious deſigns, may appear by* Mr Farrer's *commending the Conſiderations of* John Valdeſſo (*a Book which he had met with in his Travels, and Tranſlated out of* Spaniſh *into* Engliſh) *to be examin'd and cenſur'd by* Mr Herbert; *which Book* Mr Herbert *did read, and return back with many marginal Notes; as they be now printed with that excellent Book, and with them Mr* Herbert's *affectionate Letter to* Mr Farrer.

This is the whole Acct of Mr Ferrar *in* Mr Walton's *Life of* Mr George Herbert, *printed at* London 1670. *Pag.* 98, &c. *to Pag.* 105. *incluſive. In which however there are ſome miſtaken Gueſſes about* Mr Nich. Ferrar's *being Owner of* Little Gedding, *which I take this Occaſion to rectify. That Eſtate was not his, but his Mother's; being purchaſed in her Widowhood, about the Year* 1625.

I might here produce many other Extracts about this excellent Man Mr Nicholas Ferrar; *but this would be too large for my Deſign. I ſhall therefore prefix nothing more on this Head to the following Papers, unleſs it be to refer the Reader to ſome very remarkable Notices concerning him, in* *a* Prefatory View of Mr. *Herbert*'s Life, *placed before Mr.* Herbert'*s Book, entituled,* The Country Parſon, *in the firſt Edition, and at the End in the* 2d. *and* 3d. *which Prefatory Account was written by Mr. Barnabas Oley, as is thus obſerved by Mr. Walton in his Life of Mr. Herbert,* viz. “*At the Death of Mr.* Herbert, *this Book fell into* “*the Hands of his Friend Mr.*Woodnot; *and he commend*“*ed it into the truſty Hands of Mr.* Bar. Oly; *who pu*“*bliſhed it with a moſt conſcientious and excellent Pre*“*face* ——

E litteris v. amiciſſ. Thomæ Bakeri ad nos datis Cantabrigiæ Aug. 4. 1730.

*As for the ſaid Mr. Barnabas Oley (who was a Man of very great worth) he was elected Fellow of Clare-Hall Nov.*28. 1623, Art. Bac. Aul. Clar. 1621, *and proceeds Mr. in the ſame Coll.* an.1625. Regr̄. Acad.

Having been Tutor to Bp. Gunning (when Scholar) at Clare-Hall, his Pupill when Bp. of Ely would needs force upon him the Archdeaconry of Ely, which he was ſoon weary of, and reſign'd it.

I find a Mandat [Originall] for him and Mr. Herbert Thorndike (not ſought for) and one other, to be Doctors of Divinity —— conſidering their Learning, Piety, and Integrity, and how eminently they have ſerved the Church *&c.* dated 14th. day of Aprill, 1663, Lect. et publicat: per Drem Rainbow Procan: in Domo Regentium 17°. Junii 1663. *But they were poſſibly the only Men, that refus'd that Honor, when offerd them.*

By his Will, he leaves all his Eſtate reall and perſonall to charitable uſes (ſome few Legacies excepted) —— For Legacies to my near kindred and blood, I thank God, I have given in my life time good Summes. And therefore I give to my Brother Joſeph Oley, only twelve pence, and to every one of his Children, begotten of his Body, one Duty of Man —— *& ſo to others*

others of his Relations, moſt of them, at Wooley 3 or 4 Miles from Wakefeild in the County of York, *where, I preſume, he was born.* Item, I give to the Honble: Sr John Hewett of Wareſley the beſt Fether Bed and Bolſter —— & alſo two of the beſt Chaires & Stooles in my Houſe, & I account this rather a due Reſtitution, then a Legacy or gift, in regard he ſent them to me, when I came hither [*Great Granſden in the County of Huntingdon*] in the year 1659. and had not whereon to lay my head —— I deſire my body may be interred either at Worceſter [*where Preb.*] or Granſden at which – it ſhall pleaſe God, I ſhall dye. *Noted there in the hand of William Thursby of the Middle Temple London Eſq;. his Executor.* He dyed at Granſden, & was there buryed 22 Feb.1685. with decency, in the night, but with as much frugality, as I could contrive.

I have not heard of any Monument or Inſcription over his Grave, but there is the following Inſcription (or was lately) upon the Wall at the Weſt end of the inſide of the Church of Granſden, tranſcribed by Mr. Worthington Nov.2.1699.

"*The Reverend Mr. Barnabas Oley, Archdeacon of Ely,*
"*Prebendary of the Cathedral Church of Worceſter, and Vi-*
"*car of Great Granſden 53 Teares, gave the Pulpit* 1633.
"*gave the Wainſcot Seates in the Chancell* 1681. *And*
"*in* 1664. *Mr. Oley was the firſt Contriver and Chief Be-*
"*nefactor of the Brick-School Houſe. And he built Brick-*
"*Houſes for ſix poor People upon his own Freehold-Land,*
"*and did leaſe them for One Thouſand Teares to the Church-*
"*Wardens and their Succeſſors at the Tearly Rent of one*
"*Pepper Corn, if lawfully demanded upon Chriſtmas Day.*
"*He gave one Acre of Freehold Land for ever, to enlarge*
"*the Herd Commons at Hanginton-Layes in this Pariſh.*
"*He gave ſix godly Books, named The Whole Duty of Man,*

“ *for the Benefit of poor People that can read Engliſh: And*
“ *the preſent Vicar of this Church is to lend them ſix Moneths*
“ *together to ſix ſeveral perſons, and then call for them, and*
“ *deliver them to ſix other perſons; that the whole Pariſh*
“ *in time may have the Benefit of reading them. He gave*
“ *ſix Leather-Buckets to prevent Caſual Fires in this Town.*
“ *He alſo built a ſtrong and large Vicarage-Houſe, with*
“ *Barns, Stables and Out-Houſes, and a Brick-Wall next*
“ *the Highway, or Town-Street, and againſt the Church-*
“ *yard.*

Beſides the above-mentioned Prefatory Account, (and a new Preface, conſiſting of ſix Paragraphs, to the ſecond and third Edition of The Country Parſon) *he wrote nothing that I know of, except A Preface to Dr. Thomas Jackſon's Works, which he publiſh'd* an. 1673. *a Work much read & valued formerly, tho' now too much neglected, and a Dedication to Arch-bp Sheldon, in both which you may find ſomewhat further concerning Mr. Oley.*

PAPERS
RELATING TO THE
PROTESTANT NUNNERY
OF
LITTLE GIDDING
IN HUNTINGDONSHIRE.

I.

Mr. Ed. Lenton's[1] *Letter to Mr.* John Ferrar, *about a Libellous Pamphlet intituled,* The Arminian Nunnery at Little Gidding, &c.

Sir,

IF your Meſſenger had ſtaid but one Night longer, I would not have delayed mine Anſwer to your ſo diſcreet & reſpective a Letter; which makes me wiſh we were better acquainted, in hope to confirm your good & charitable Opinion of me. Sir, I confeſs, I ſhould much degenerate from my Birth (being a Gentleman) my Breeding (well known to the World) & the Religion I profeſs; if having, upon ſomething a bold Viſit, being entertained in your Family with kind & civil Reſpects, I ſhould requite it with ſuch Scorn & Calumny as this Libellous Pamphlet ſeems to inſinuate.

---

[1] *The Author of this Letter was Edward Lenton of Grey's* Inn,

Sir, my Conceit of it is, That in this time of too much Liberty (if not Licentiouſneſs) of the Preſs, many Ballad-makers and neceſſitous perſons (it may be ſet a Work by ſome Printers themſelves, to promote their Trade) diſtill their barren Brains to make Proviſion for their empty Bellies, by publiſhing ſuch Novelties & Fictions as they think will vent beſt; & when they have ſpent their own little Wit, borrow of others to cake it out, and enterlacing ſome ſhreds of their own they patch up a Penny-Pamphlet, to ſerve for their Morning Draught. Of this ſtrain I take this Book to be. The ground whereof (you doubt, but I doubt not) was the Letter I writt to Sir Thomas Hetly many Years ſince, upon his Requeſt that in my Paſſage from him to my Lord Mountague's, being by your Houſe, I would ſee & certify what I could in ſo ſhort a Stay, touching the various Reports divulged in moſt places of your Religious Rites & Ceremonies. To which my true Relation (which I am ſorry & mar-

---

Inn, & of Noteley Abbey, Eſq;: who was living A. D. 1634. *& by Anne his Wife (the Daughter of one Rants of Wicomb) had iſſue Norris Lenton (his eldeſt Son) Edward Lenton (his* 2d *Son) & Katharine (his onely Daughter) married to Samuel Tipping, younger Son of Sir George Tipping of Oxfordſhire. His Father (whoſe Chriſtian Name I have not found) was of Aldwinkle in Northamptonſhire: And his Brother Symon Lenton (who married, & had iſſue) was of the ſame place. This is all the Account I can give at preſent of this Gentleman.*

vell how it ſhould light in ſuch huckſters hands) the Pamphleter by his Addition and Subſtraction, interweaving Truth with Falſhood to purchaſe ſome Credit to his Untruths, hath drawn Concluſions & Accuſations of Arminianiſme & other Fopperies not once mentioned in my Letter: But as wiſely as that Atheiſt who, to prove there was no God, vouched one End of a Verſe where David in his Pſalms ſaith *There is no God*; & left out the Beginning of the Verſe, That *the Fool hath ſaid* it *in his Heart*.

By this time, Sir, I hope you ſee I am ſo far from being the Author, Infuſer, Abettor, or Countenancer of this Fable, that by it I take myſelf as much abuſed, & as much Aſperſion caſt upon me as upon your Family, by a ſly & cunning Intimation (my Letter being his groundwork) to make me thought (by ſuch as know me not well) the Author & Divulger of his Lies & Scandals, which (by God's Mercy) my Soul abhorres. Had he ſhewed his Diſlike of ſome of the Ceremonies, &c. as I myſelf did by way of Argument, I ſhould not, nor I think you, ſo much have kindled at it: But ſo to add, ſubſtract, pervert, & falſify my Letter; I think the Author (if haply he may be found out) deſerves to be cenſured as a Counterfeiter of falſe Letters & Tokens, and as a Contriver and Publiſher of falſe News, according to the Law of the Land & the Statutes in like caſe provided. His Ignorance (which yet excuſeth not *à toto*, if *à tanto*) I think will be his beſt Plea: For it ſhould ſeem, he is no great Clerk; which I obſerve even almoſt at the Beginning of his Story, where he tells a Tale as of a third perſon, & in the ſame Clauſe, within 2 or 3 Lines after, ineptly changeth it into the firſt perſon, without any apt

Tranſition; A Soleciſm which a mean Scholar would hardly have fallen into.

To have put the true Copy of my Letter in Print without my Privity, had been a great Inhumanity: But to pervert it with ſo many Falſifications, and laying his Inhumanities on me; I think, none but a licentious Libeller, or a beggarly Ballad-maker, would have offered.

I was ſo Conſcious to myſelf of intending no Wrong to your Family in my Relation, that I thought to have ſent to your Brother[1] a Copy thereof; & had done it, if Want of Opportunity in his Lifetime, and his Death afterwards had not prevented: And would now ſend you a true Copy thereof, if you had not writt to me, that you had it preſently after my writing it. And ſith I have been at your Houſe long ſince (for it is about 7 Years paſt, as I take it, that I writt the Relation) I preſume, you would have expoſtulated the matter with me, if you had taken any juſt Exception o Diſtaſt at it. But therein you might well perceive, that I endeavoured not to detract any thing from you or to conceal even the Civility or Humility I found, or what I had heard or beleeved of your Works o Charity.

Thus, Sir, even the very ſame Day I received your (for there needs no long time to anſwer a matter o Fact with matter of Truth; and being full of Indignation to be thus traduced, whereof I longed inſtantly to diſcharge myſelf) I ſcribled over this candid & ingenuous Anſwer. And I am now troubled, that yo gave me no Direction for the Addreſs thereof to you which when haply you ſhall receive, I leave to your own Diſcretion, to make what Uſe thereof you pleaſe, preſuming that you will have therein the like Reſpects to me that herein I have had to you. So leaving us to the Guidance of our Good God, I ſubſcribe, as you to me,

---

[1] *Nicholas Ferrar*.

Your Friend & Servant
Notley near Thame Ed. Lenton.
8br 27.

The Superſcription was { To the Worl my worthily eſteemed Friend John Ferrar Eſqr, at his Houſe in Little Gidding in Huntingtonſhire.

II.

Two Letters of Mr. John Ferrar*'s to Dr.* Baſire, *about Bibles and Teſtaments, as alſo about the Labours of the reputed Nuns of* Little Gidding.

At your beſt Leaſure.

Worthy Sir, That you will pleaſe to favour me with your Help & Adviſe, how and where to procure theſe enſuing things, by your own or Friends Aſſiſtance.

I. All the ſeveral Tranſlations that have bin ſince Henry the 8ths time of the Holy Bible in the Engliſh Tongue. The new Teſtament is my chief Aime. Theſe ſeveral Tranſlations I hear to have been extant, viz.

1. King Henry's Bible, as they call it, printed Anno } 1539.
2. By Richard Taverner, —— 1540.
3. By Miles Coverdale, —— —— 1550.

4. By Thomas Matthew, —— 1551.
5. By the Preachers of Geneva, 1560.
6. By Tyndall, —— —— 1553.
7. By Eraſmus, —— —— 1538.
8. By the Biſhops, —— 1572.
9. By Sir John Cheek Knight, —— 1556.
10. By Beza, tranſlated by Tomſon, —— 1589.
Beſide 2 Romiſh Tranſlations.

And

II. All the ſeveral Tranſlations of the New Teſtament, which are ſaid to be 20 in Number in the Latine Tongue.

All the ſeveral that have been in the French.
All in the Italian.
All in the Spaniſh.
All in the Low Dutch.
All in the High Dutch.

III. To enquire if the great & ſtately Bible of the King of France, in the 7 ſeveral Languages, be come yet into England, and the Price of it; if not, how it is at Paris ſold; & if the New Teſtament be not to be had ſingle, and the Price of it —— I ſuppoſe the French Preachers in London can inform you at full of it. So can the Italian & Dutch of the above-mentioned.

IV. If you could by the help of any Friend procure me 2 Teſtaments in the Cantabrian Tongue, the Language ſpoken in Navarr: They were printed at Rochel, Anno 1571. & Dedicated to the then Queen of Navarr, Dame Soverain de Bearn, & in 8°. Some of the French Preachers might (methinks) procure them you. I ſuppoſe at Geneva, or Bourdeaux, or thereabouts, they may be had.

V. 2 Teſtaments in the Ethiopian Tongue.
2 in the Slavonian Tongue.
2 in the Armenian.
2 in the Perſian.
2 in the Portingal.

They muſt be both the Teſtaments in the ſame Language, alike, and the ſame Impreſſion.

Theſe, or all but the laſt, are to be had at Venice: So that Signior Burlamac, the Poſtmaſter at London, ſpoken to by any Friend, would eaſily ſend for them to come in the firſt Ship that comes from Venice; which would infinitely pleaſure me.

The 4 Evangeliſts tranſlated by Mr Fox in the Old Saxon & Engliſh is a Book in 4°, printed Anno 1570. One of theſe I have; but two I muſt have of all ſorts for my Work, juſt alike. I have alſo one in the Cantabrian Tongue already; but one will not ſerve my turne, as I muſt uſe them ——

If ſo be our dear brother Thriſtcroſs ſhould deſire, or you ſo think good, that he take a Copy of the Titles of theſe Books in the other Paper, which were done at Gidding, He may. For it may be ſome of his Acquaintance of noble Perſonages may deſire ſome of them to be made for them: Yea, ſome rich Divines, as Deans, or Prebends, &c. And it may be, there may be more Occaſion to ſhew them, upon this Libell;

that makes as if they did no Work at Gidding, but all the Time ſpent in Contemplation, as it would make the World beleeve: But they may ſee this Coſt hath Time & much Labour every Way; & it may do us much right in that thing.

At your beſt & ſpare Leaſure, and when there is fitting Time & Opportunity for it.

Sir, I have now further taken the Preſumption to ſend you herein encloſed the Titles, or Frontiſpieces, of ſome of thoſe Works & Books done at Gidding; the Inventions & Patterns left us by our deareſt Brother.

The Intent & End I have in it (ſubmitting this & all other my Deſires to your better Judgement) is, that if you think ſo good to ſhew them to my Lord of Durham, or to ſome other worthy noble Perſonages; If his L^{d}ſhip or they might deſire to have any of theſe made for their Uſes, & would beſtow their Money upon them, if not for their own Uſe, yet it may be for ſome Library, as Rarities in their kinds & the handywork of Women (for their Manufacture, I mean, & Labour of putting together, by the way of paſting, &c.) We ſhould be glad of the Employment for our younger & elder people; & it may be if noble Perſonages & learned knew of them, they would be caſting away Money upon them as well as upon other things. My Lord Wharton, upon the ſight of Kings-Concordance, deſired to have one of an inferior kind & ſort: For the King's ſtands us in above 100 Pounds; but my Lord Wharton's coſt him but 37 Pounds: And ſo much he gave us for it willingly; but it was deemed by all that ſaw it, to be of more Worth.

Well, Sir, I know you love us, & would be glad in any good Way to promote our Affairs & Employments: If you ſhall find that the Times ſettle, & Men grow out of theſe Fears & Doubts: I hope in God; if the Biſhops & Book of Common-Prayer be eſtabliſhed, all will ſettle ſhortly in a good End: Which God Allmighty graunt; unto whom I recommend this & yourſelf, & am

Yours J. F.

But all this is but ſent you; that if you ſhall find all things to concurr to do us any Pleaſure in this way, you may the better know how to do it, having theſe things by you: For no Man knows what may   by ſome affected in this kind, & may ſo like them, that they may deſire, as my Ld Wharton did, to have ſome made; & you may by Chance be able to do us a high & rare Benefit, with but a Word of your Mouth, this Way. Adieu.

If any thing of theſe kinds be thought of any to be of Worth or Rarity, & that God ſhall enable us to finiſh them, we muſt & ſhall always ſay; Not unto us, Not unto us, but to the Great God be the Praiſe & Glory, who hath made us any Inſtruments of theſe things wholly by his Goodneſs & Grace.

The Superſcription { To D^{r} Baſier at his beſt
Leaſure and fitting Time.

◆

III.

M^{r}. Lenton's *Letter to* S^{r}. Thomas Hetly.

The Coppy of my Letter to Sr Thomas[1] *Hetly, Kn^{t} and Serjant at Law, upon his Requeſt to certify as I found.*

Good Mr Serjant,

I can give you but a ſhort Account of my not two Houres ſtay at the reputed (at leaſt reported) Nunnery at Gidding; and yet muſt leave out three parts of our Paſſages, as fitter for a Relation then a Letter. I came thither after ten; and found a faire Houſe, fairely ſeated; to which I paſſed through a fine Grove, and ſweet Walks, letticed and gardened on both ſides: Their Livelyhood 500^{ll} per annum, as my Lord Mountague told me; one of his Manſion-houſes being within two or three Miles of them. A Man-ſervant brought me into a faire ſpatious Parlour; whither ſoon after came to me the old Gentlewoman's ſecond ſonne, a Bachelour, of a plain Preſence, but of able Speech and Parts: Who, after I had, as well as in ſuch Caſe I could, deprecated any ill Conceite of me, for ſo unuſuall and bold a Viſite, entertained me very Civilly, and with much Humility; yet ſaid, I was the Firſt that ever came to them in that kind; though not the Firſt that they had heard of, that determined to come. After Deprecations, and ſome Complements, he ſaid; I ſhould ſee his Mother, if I pleaſed. I ſhewing my Deſire, he went up into a Chamber, and preſently returned with theſe, namely; his Mother, a tall, ſtraite, cleare-complexioned, grave Matron, of 80 Yeares of Age; his elder Brother, married (but whether a Widdower, I asked not) a ſhort, black-complexioned Man, his Apparell & Haire ſo faſhioned as made him ſhew Prieſt-like; and his Siſter, married to one Mr. Colet, by whom ſhe hath 14 or 15 Children: All which are in the Houſe (which I ſaw not yet) and of theſe and 2 or 3 Maid-ſervants the Family conſiſts. I ſaluted the Mother and Daughter not like Nuns; but as we uſe to ſalute other Women. And after we were all ſet Circular-wiſe, and my Deprecations renewed to the other three, I deſired that to their Favour of entertaining me, they would add the giving of me a free Liberty to ſpeake ingenuouſly what I conceived of any thing I ſhould ſee, or have heard of, without any Diſtaſt to them. Which being graunted; I firſt told them what I had heard of the Nuns of Gidding; Of two watching and praying all Night, of their Canonical Houres, of their Croſſes on the outſide and inſide of their Chappell, of an Altar there richly decked with Plate, Tapeſtry and Tapers, of their Adorations and Geniculations at their entring therein; which, I objected, might ſavour of Superſtition and Popery. Here the younger Sonne, the Mouth for them all, cut me off; and to this laſt anſwered firſt, with a Proteſtation,

---

[1] *I do not doubt but this Sr Thomas Hetly was the ſame that is mentioned in the following Note, which is all that I have yet met with relating to his Name and Family.*

Willelmus Hedley ſive Hetley =

Thomas Hetly, vulgo
Hedley, de Brampton
in Com. Hunt. ſuperſtes
A. D. 1613.

Anna nupta Willelmo
Hatley de Caxton
in Com. Cantabrig.

That he did as verily beleive the Pope to be Antichriſt as any Article of his Faith: Wherewith I was ſatisfied, and ſilenced touching that Point. For the Nunnery; He ſaid, That the Name of Nuns was odious; but the Truth from whence that untrue Report might ariſe was, that two of his Neices had lived one 30 the other 32 Years Virgins, and ſo reſolved to continue (as he hoped they would) the better to give themſelves to Faſting and Prayer, but had made no Vowes. For the Canonical Houres, he ſaid; They uſually prayed ſix times a Day: As I remember, twice a Day publickly in the Chappell, and four times more privately in their Houſe; In the Chappell, after the Order of the Book of Common Prayer; In their Houſe, particular Prayers for a private Family. I ſaid; If they ſpent ſo much Time in Praying, they would leave little for Preaching, or for their Weekly Callings. For the one I vouched the Text, *He that turneth away his face from hearing the Law, his Prayer is abominable*: For the other; *Six days ſhalt thou labour*, &c. To the one he anſwered, That a Neighbour Miniſter of another Pariſh came on Sunday-Mornings, and preached; and ſometimes they went to his Pariſh: To the other, That their Calling was to ſerve God; which he took to be the beſt. I replied, that for Men in Health, and of active Bodies and Parts, it were a tempting of God to quit our Callings, and wholly to betake ourſelves to Faſting, Prayer, and a Contemplative Life, which by ſome is thought little better then a ſerious kind of Idleneſs; not to terme it as S. Auſtin termes Moral Vertues without Chriſt, *ſplendida Peccata*. He rejoyned, That they had found divers Perplexities, Diſtractions, and almoſt utter Ruine, in their Callings: But if others knew, what Comfort & Content God had miniſtred unto them ſince their Sequeſtration, and with what incredible Improvement of their Livelyhood; it might encourage others to the like Courſe. I ſaid, that ſuch an Imitation might be of dangerous Conſequence: And that if any in good Caſe before ſhould fall into Poverty, few afterwards would follow the Example. For their Night-Watchings, and their riſing at 4 a Clock in the Morning (which I thought was much for one of fourſcore Yeares, and for Children) To the one he ſaid, It was not much; ſince they always went to bed at 7 of the Clock in the Evening. For the other, he confeſt, there were every Night two (*alternatim*) continued all Night in their Devotions, that went not to Bed untill the reſt aroſe. For the Croſſes, he made the uſuall Anſwer; That they were not aſhamed of that Badge of Chriſtian Profeſſion which the firſt Propugners of the Faith bare in their Banners, & which we in our Church-Diſcipline retain to this Day. For their Chappell; that it was now neare Chappell-time (for 11 is the Houre in the Forenoon) & that I might, if I pleaſed, accompany them thither, and ſo ſatisfy myſelf beſt of what I had heard concerning that: Which afterwards I willingly entertained. In the Mean time I told them, I perceived all was not true that I heard of the place; for I could ſee no ſuch Inſcription on the Frontiſpeice of the Houſe, containing a kind of Invitation of ſuch as were willing to learne of them, or would teach them better: Which was ſome Encouragement for me to come (as one deſirous to learne, not to teach) and might be ſome Excuſe of my Audacity, if they would be pleaſed ſo to accept it. But he barring me from further Complements, ſaid; The ground of that Report hung over my Head. We ſitting by the Chimney, in the Chimney-peice was a Manuſcript Tableture; which after I had read, I craved Leave to begg a Coppy thereof, ſo they would not take me for too bold a Begger: Which he forthwith took down, and commanded to be preſently tranſcribed and given me. I offered the Writer Money for his deſerved Paines; which was refuſed: And the Maſter conjured me not to offer it the ſecond time; & thereupon made it his ſuite, not to offer any thing to any in that Houſe at my parting, or otherwiſe. The Words of the Proteſtation are as followeth.

✝
IHS

He that by Reproofe of our Errours, and Remonſtrance of that which is more perfect, ſeekes to make us better, is Wellcome as an Angel of God.	*And*	*He that by a chearfull participation & approbation of that which is good confirmes us in the ſame, is Wellcome as a Chriſtian Freind.*
	But	
He that any ways goes about to divert or diſturb us, in that which is & ought to be amongſt Chriſtians, though it be not uſuall in the World, is a Burthen whilſt he ſtays; & ſhall bear his Judgement, whoſoever he be.	*And*	*He that faults us in Abſence, for that which in Preſence he made ſhew to approve of, doth by a double Guilt of Flattery and Slaunder, violate the Bands of Freindſhip & Chriſtianity.*

Mary Farrar Widdowe,
Mother of this Family,
And aged about Fourſcore Yeares;
That bids Adieu to all Feares and Hopes in this World,
and onely deſires to ſerve God.

The Matter of this Declaration being in ſuch generall Termes, I ſaid, I thought it without Exception; but prayed Leave to except againſt a Circumſtance, namely the Superſcription; it being the proper Character of the Jeſuites in every Book & Exhibite of theirs. He ſaid, It was that Auſpicious Name worthy to be the *Alpha* & *Omega* of all our Doings; & we are commanded to write ſuch things on the Poſts of our Houſes, & upon our Gates. I told him, I was farre from excepting againſt that ſacred, ſaving Name of Jeſus; onely I could have wiſhed it written at length, or any other Way, to have differenced it from that the Papiſts onely uſe, but no Proteſtants: And that the Text he mentioned, was in the Old Teſtament, where there was no Mention of Jeſus, but of Jehovah, to my Remembrance. But we paſſed from this towards the Chappell, being about 40 paces from the Houſe: Yet ſtaid a little (as with a Parentheſis) by a Glaſs of Sack, Sugar-cake, & a fine Napkin, brought by a mannerly Maid: Which refreſht my Memory, to tell them what my Lord Bp of Lincoln ſaid of them. Wherein yet I brake no Laws of Humanity, nor Hoſpitality, though ſpoken at his Table: For he ſaid nothing but what they wiſht, and were glad to hear; being but the relation of the grave and diſcreet Anſwers (as my Lord himſelf termed them) of the old Gentlewoman to ſome of his Lordſhips Expoſtulations. To that part concerning the young Deacon, whom his Lordſhip had heard of, to come from Cambridge to officiat in their Chappell; He (*innuendo* ever the younger Sonne, who onely was the Speaker) ſaid, that himſelf was the young Deacon intended: That he is two & fortie yeares old; was Fellow of a Houſe in Cambridge, & hath taken Orders of a Deacon. To ſay nothing of his having been at Rome (whereof I could have excepted no more againſt him then he might againſt me) For having been ſo long in the labour of the Chappell, it is now high time we were at the Church. At the entring thereof he made a low Obeyſance, few paces further a lower; coming to the Half-pace which was at the Eaſt-End, where the Table ſtood, he bowed to the ground, if not proſtrated himſelf; then went up into a faire, large Reading-place (a Preaching-place being of the ſame Proportion right overagainſt it) The Mother with all her Traine (which were her Daughter & Daughter's Daughters) had a faire Iſland-Seate. He placed me above, upon the Half-pace, with two faire Window-Cuſhions of green Velvet before me. Overagainſt me was ſuch another Seate, ſo ſuited; but no body to ſet in it. The Daughter's four Sonnes kneeled all the while on the Edge of the Half-pace; all in black Gownes (and they went to Church, in round Monmouth Caps, as my Man ſaid, for I looked not back) the reſt all in Black, ſave one of the Daughter's Daughters, who was in a Fryer's Grey Gowne. We being thus placed, the Deacon (for ſo I muſt now call him) with a very loud & diſtinct Voice, began with the Letany, read divers Prayers & Collects in the Book of Common Prayer, and Athanaſius his Creed, and concluded with *the Peace of God*, &c. All ended, the Mother with all her Company attended my coming down; but her Sonne Deacon told her, I would ſtay a while to view the Chappell: So with all their Civil Salutations towards me (which I returned them a farr off; & durſt not come nearer, leſt I ſhould have light upon one of the Virgins; not knowing whether they would have taken a Kiſs in good part or no) they departed home. Now none but the Deacon & I left; I obſerved the Chappell in general to be fairely and ſweetly adorned with Herbs and Flowers, Natural in ſome places, and Artificial upon every Pillar along both ſides the Chappell (ſuch as are in Cathedral Churches) with Tapers (I meane great Virgin-Wax-Candles) on every Pillar. The Half-ſpace at the upper End (for there was no other Diviſion betwixt the Body of the Chappell & the Eaſt-part) was all covered with Tapeſtry: And upon that Half-ſpace ſtood the Communion-Table (not Altar-wiſe, as was reported) with a rich Carpet hanging very large upon the Half-pace, & ſome Plate; as a Chalice, & Candleſticks with Wax-Candles. By the Preaching-place ſtood the Font; the Leg, Laver & Cover, all of Braſs, cut & carved: The Cover had a Croſs erected; the Laver was of the bigneſs of a Barber's Baſon. And this is all that I had leiſure to obſerve in the Chappell; ſave that I asked for the Organs, and he told me; they were not there, but they had a paire in their Houſe. I asked alſo, what Uſe they made of ſo many Tapers: He ſaid; To give them Light, when they could not ſee without them. Then (having, as I told you before, obtained Leave to ſay what I liſted) I asked him, To whom he made all the Curteſies: He ſaid, To God. I asked, if the Papiſts made any other Anſwer for their bowing to Images & Crucifixes; yet we account them Idolaters for ſo doing. He ſaid; We have no ſuch Warrant for the one; But for the other we had a Precept, To do all things with Decency and Order; as he took this to be. I demanded then, Why he uſed not the ſame Solemnity in his Service at his Houſe; and whether he thought the Chappell more holy then his Houſe: He ſaid, No; But that God was more immediately preſent, while we were a worſhipping him in the Temple. I replied, That I thought God was as preſent at Paul's Croſs as at Paul's Church; and at the Preaching-place at Whitehall, & Spittal-Sermons, as elſewhere; for where two or three are gathered together in his Name, God is in the midſt of them: And yet in thoſe places, no not in the Body of the Church, though there be a Sermon & Prayers there, we do not uſe this threefold Reverence; nor any low bowing, unleſs in the Chancell towards the Eaſt, where an Altar, or ſome Crucifix is. He anſwered me ſomething of the Trinary Number, which I did not underſtand, nor well hear. This, as all other our Diſcourſe, being ended with Mildneſs and Moderation (on his part at leaſt) I ſaid further; Sith their Devotions (from which they would be loth to be diverted or interrupted, as in the ſaid Proteſtation appears) are more ſtrict and regular then uſuall, if in their Conſciences they were perſwaded that all their Formalities and Ceremonies were but *Adiaphora* (things indifferent) I then thought they were as wiſe as Serpents (in the Scripture Senſe) in complying ſo with the Church-Ceremonies, that they might the ſafelier hold on their Courſe without Exception: For in this Comportment, I thought, Authority would not except againſt them, unleſs for exceeding the Cathedrals; who make but one Reverence, whereas they make three. He ſaid; I ſpake like one that ſeemed to have had Experience in the World. It being now near 12 a Clock, we ended our Diſcourſe, & I called for my Horſes; hoping that thereupon he would have invited me to ſtay Dinner: Not that I cared for his or any Man's Meat (for you had given me a Dinner in too good a Breakfaſt) but that I might have gained more time to have ſeen and obſerved more of their Faſhions, & whether the Virgins and younger ſort would have mingled with us, with divers other things that a Dinner-time would have beſt miniſtred matter for. But inſtead of making me ſtay, he helped me in calling for my Horſes; accompanying me even to my Stirrup: And ſo I not returning into the Houſe; as we freindly met, we freindly parted. Many more Queſtions I thought on, when it was too late; and yet you ſee, I was not idle for the ſhort time I ſtayed. I asked him of their Monthly receiving of the Sacrament; and whether their Servants, when they received, were attended by their Maſters and Miſtreſſes, and ſuffered not ſo much as to lay and take away their own Trenchers, as I had heard. Whereat he ſmiled, as at a frivolous Fable, and ſaid; The onely difference from other Days was, that the Servants the Day they received, ſate at the ſame Table with them. I heard alſo, that they never roſte any Meat, onely boile and bake (but not in Paſte) that their Servants may not be much hindred from their Devotions; and that they have but one Horſe amongſt them all: But of theſe I made no Mention. They are extraordinary well reported of by their Neighbours; That they are very liberal to the poore, at great Coſt in preparing Phyſick and Surgery for the ſick and ſore; whom they alſo viſite often: And that ſome 60 or 80 poore people they task with Catechiſticall Queſtions; which when they come and make Anſwer to, they are rewarded with Monyes and their Dinner: By means of which Reward of Meat and Mony the poore Catechumens learne their Leſſons well; and ſo their Bodies & Souls are well fed. I find them full of Humanity and Humility; and others ſpeake as much of their Charity: Which I alſo verily beleive; and therefore am farre from cenſuring them, of whom I think much better then of myſelf. My oppoſing of ſome of their Opinions and Practiſes, as you ſee in this my Relation (wherein I may have varied in ſome Circumſtances, but nothing from the Subſtance) was onely by way of Argument, and for my own better Information. I ſhall be glad to obſerve, how wiſer Men will judge of them, or imitate their Courſe of Life. I intended not a third part of this, when I began; as you may ſee by my firſt Lines: But one thing drawing on another, I have now left out little or nothing to my Remembrance; ſaving what I thought fit in good Manners, upon my firſt Affront, to make Way for my Wellcome, and *ad captandam Benevolentiam*; which is not worth the repeating, if I could; and I am ſomething better at acting ſuch a Part, then at relating it, though good at neither. After this long and tedious Relation, I muſt now make but ſhort Thanks to your ſelf and my Lady for my long and kind Wellcome: Wherein my Wife joynes with me; praying your remembring our loving Reſpects to our kind Neices (hoping the good Schollars at Weſtminſter are well) And ſo I leave you to the Grace of God; and am

The ſame, your Loving Freind.

IV.

Some Remains *of the* Maiden-Siſters Exerciſes *at* Little Gidding *in* Huntingdonſhire.

I H S.

IT was the ſame time when the Church celebrates the great Feſtival of the *Purification*, that the *Maiden-Siſters* longing to be Imitators of thoſe glorious *Saints* by whoſe Names they were called (for all bare *Saints* Names, and ſhe that was elected *Chief*, that of the Bleſſed Virgin *Mary*) having entred into a joynt-Covenant between themſelves and ſome others of neareſt Blood (which according to their ſeveral Relations they ſtyled *Founder*, *Guardian* and *Viſitor*) for the performance of diverſe *Religious Exerciſes*, leſt (as ſweet Liquors are oftentimes corrupted by the Sowreneſs of the Veſſels wherein they are infuſed) there ſhould ariſe in their Hearts a Diſtaſt or Abuſe of thoſe Excellent things which they purpoſed, they therefore reſolved together with the Practice of Devotion to intermingle the Study of Wiſedom, ſearching and enquiring diligently into the Knowledge of thoſe things which appertain to their Condition and Sex: Finding in themſelves, and obſerving in others that do ſincerely purſue Virtue, *That the greateſt Barr of Perfection was Ignorance of the Truth*, whereby through Miſapprehenſion many prejudicial things were embraced, and many moſt behoofefull to their Ends, & moſt delightfull in Performance, were not onely neglected, but abhorred. Which having by many Particulars experimented in themſelves, doubting that they were alike abuſed in moſt of thoſe things which we have received by Tradition from our Fathers; They determined with firm Promiſes each to other to make a particular Survey of thoſe Opinions and Practices which the World recommends or diſallows; weighing them not in the Scales of common Judgment, but of true & right *Reaſon*, according to the Weights and by the Standard of the *Scripture*; wherein being excellently verſed, ſo as they were able to repeat by Heart both the Book of the *Pſalms* and moſt part of the *New Teſtament*, they found that there was neither Action nor Opinion that could be propounded, but might receive a clear Solution and Direction from that Book.

Wherefore not upon Preſumption of their own Abilities, but on Confidence of God's gracious Aſſiſtance to their humble & diligent Endeavours, they agreed, every Day, at a ſet Hour, to conferr together of ſome ſuch Subject as ſhould tend either to the Information of the Underſtanding or to the exciting of the Affections to the more ready Proſecution of Virtues, & better Performance of all ſuch as in their preſent or other Courſe of Life hereafter ſhould be required of them.

The firſt Proceedings, as it always happens in great Attempts that have no Precedents to direct, were both in Form and Subſtance far ſhort of that whereunto they were in the End reduced. Wherefore as Artiſts upon the full Accompliſhment of their Works caſt away the firſt Draughts: So ſilencing what was leſs exactly done, I ſhall go on with the recording of things from that time which themſelves account the Beginning, being about the End of *May*. Onely by way of Introduction, as Porches were anciently ſet in the Fronts of greater Buildings, I will ſet down ſome Paſſages, which may well ſerve for a Preface to the Reader for this following Book; as in truth they were main Arguments to the Confirmation of their Minds who were the Actors of this & other noble Undertakings.

ON *Aſh-wedneſday* therefore although for the better ſuiting of their Bodies to their Hearts, & their Hearts to the Meditations of the Day, they forbore the Refreſhment of corporal Food, yet ſo much the more deſirous to feaſt their Minds in the Faſt of their Bodies, meeting at their appointed Time and Place, together with that other Company which were always Auditors, and ſometimes (at leaſt one of them) Partner-Actors in theſe *Exerciſes*;

The *Chief* began thus.

My deareſt Siſters and ſweet Companions, the Solemnity of this Day inviting us to ſober Thoughts, I ſhall deſire our Stories may be ſuch as both befit the Seaſon, and tend to a ſerious Confirmation of our well-choſen Reſolutions: And that ſo much the rather, becauſe if you ſhall agree thereunto, we will make this Day the Beginning of our *Exerciſe*; accounting this Week already paſt but as the tuning of Inſtruments before the Muſick, harſh Jarring to ſweet Harmony.

The whole Company ſeeming by cheerfull Geſture to approve the Matter, The *Guardian* in all their Behalfs made Anſwer; Fair *Chief*, The Motion is like yourſelf moſt acceptable, and worthy to be ſo. Wherefore in God's Name do you make Entrance, and we will to the beſt of our Abilities ſecond you both in Cloth and Colour, as the Proverb is. Whereupon ſhe thus proceeded.

That brave King & Captain *Pyrrhus* (whom *Hannibal* judged the worthieſt Chieftain next *Alexander* that ever the World had) boiling with ambitious Deſires of enlarging his Dominions and encreaſing his Honors, brought one Day into Conſultation amongſt his Captains and other Friends the Reſolution of warring upon ſome of his Neighbours, againſt whom he had rather made then found a juſt Quarrell. The whole Council gave their Votes according to the King's Mind, onely one excepted, named *Cyneas*, a man of long Robes; who excuſing his Ignorance in Martial matters, beſought his Majeſty, that waving all Arguments touching that Subject, he might freely demand ſome few Queſtions of him. To which the King graciouſly condeſcending; *Cyneas* ſaid, S^r^, when you have overcome thoſe againſt whom you are now bent, what will your Grace further do? Truly, quoth the King, if we herein prove ſucceſsfull, the whole State of *Greece* muſt ſubmit to our Empire. Be it ſo, ſaith *Cyneas*, will you reſt there? Nay verily, quoth *Pyrrhus*; but then immediately will we go againſt the *Romans*, and if we overthrow them, then *Italy* ſhall be the Fruit of our Labors and Hazard. A noble and happy Conqueſt, ſaid *Cyneas*; but when this ſhall be effected, what ſhall we then do? Why then (quoth the King) we ſhall not doubt to ſet on the *Carthaginians*. And ſuppoſe you have overcome them, what then? Why then (quoth he) all *Africa* ſhall be Ours. In a bleſſed Hour, replied *Cyneas*; and what ſhall we then do? *Pyrrhus* now grown weary, half in Anger, half in Mirth, O *Cyneas* (ſaid he) then will we give ourſelves to reſt & Quiet, to Banquets, & enjoy all the Happineſs which we ſhall have purchaſed. If that (ſaid he) Dread Soveveraign, be the Upſhot of your Intents & Aims, who forbids you now to accompliſh the ſame with ſaving of all that Labour and Hazard which we ſhall undergo, & perhaps be overwhelmed with? How can it be conformable to your excellent Wiſdom, to fetch a large and weariſom Courſe about for the Attainment of thoſe Pleaſures into the Fruition whereof you may immediately enter, if you pleaſe? If a happy & delightfull Life be that you aime at in the End, why do we not without Delay take our Part thereof?

This ſaid *Cyneas*. And though *Pyrrhus* could not gainſay, yet could he not follow the prudent Advice of this Counſellor; but led on ſtifly by his confuſed and blind Deſires, after ſome Years ſpent in Extremities of Toil and Anguiſh of Body & Mind, was miſerably ſlain by a peice of Timber caſt down from the top of an Houſe by a Woman's hand. But his Tragical End is not that which I have recounted this Story for; but the Propoſal of *Cyneas* his Argument to convince the Madneſs of us *Chriſtians*, that profeſſing the Service of God out of a pure Heart & good Conſcience to be the Main & Upſhot of all our Deſires & Aims, do notwithſtanding all, by a joint-conſpiracy as it were in Folly, ſet that Part to be performed in the Cataſtrophe of our Life, giving our Youth & preſent Times to the Purſuit of Vanities, ſpending the Strength & Vigour both of Mind and Body in a violent Race, clean contrary to that Path at the Head whereof the Prize is ſet which we pretend to ſeek. But let us no more (my deareſt *Siſters*) be as Children, toſſed to and fro with every windy & frothy Argument of the lovers of this World; but come to a clear & a ſtable Reſolution touching the leading of our Lives henceforth. If the

Service of the World & the Fleſh be good & beneficial, & worthy our Souls that fetch their Original from Heaven; why then let us ſet ſeriouſly thereabout, loſing no time, get what we may of the Pleaſures & Profits they afford, & perhaps offer a liberal Taſt unto us, & herein let us ſet up our Reſt. If we ſay, Nay; but though for a while we ſhall be glad to be Partakers of this World's Delights, yet on no hand will we take them for our Portion, but purpoſe in the End bidding Adieu to them all (as with greateſt Honour to her, and Joy to ourſelves, we ſee our deareſt *Grandmother* to have done) why then what ſilly Fondneſs will it be, not to begin from this very Inſtant to follow that Courſe which in the End we reſolve to take, & to endeavour the Attainment of thoſe things which we know onely to be worthy keeping, Wiſdom, Temperance, Patience, Meekneſs, Humility, and the reſt of theſe Heavenly Ornaments? As for the vain Fancies in Apparell, the licouriſh Appetites in Diet, fooliſh Employments of our Minds and Times in Gawdes and Trifles, peeviſh venting of Humors, & all the like Infirmities which vex our weaker Sex; why ſhould we not from this very Hour bid an utter Defiance unto them, ſince at the laſt we mean with Shame to caſhier them as our Reproch & Danger? If it will be honourable & good in our Gray hairs, how much more now in Youth, to be wiſe & virtuous!

Here the *Chief* ſtayd, & having for a good ſpace ſet her Eyes on the ground, at laſt with a cheerfull Eye viewing the Company round about; Your thoughtfull Countenances (ſaid ſhe) give Teſtimony, that I have ſaid too much, & perhaps in other manner then I ought, & therefore I will no further encreaſe your Wearineſs, or my own Fault.

Not ſo (replied the *Guardian*) moſt worthy *Chief*; but rather the Excellency of the Matter, & your anſwerable handling of it, hath bred this ſolemn Alteration on our parts; ſo as though we could gladly hear your Diſcourſe till the Stars ſhould appear, yet that we may not at preſent overcharge yours nor our own Memories, deſirous to bear away that which you have already ſaid, we are content to yeild to your Deſires.

Whereupon the *Chief* aroſe, and took the *Patient* by the hand, and ſet her down in the Chair, ſaying; To you belongs (dear Siſter) by ſome better recounted Story to make Satisfaction for that which I have been wanting in. To whom the *Patient* replied, Whatſoever ſhall this Day (worthy *Chief*) be ſaid on this Subject, muſt be Deſcant on the Song which you have now ſet: And in Proof thereof I ſhall tell you an Example tending to that purpoſe, That every Man in his place ſhould be carefull to perform his own Office without Delay.

Trajan, that incomparable Emperour, being on a Day in ſpeedy March againſt ſome Barbarians, that had broken into the *Roman* pale; a poor Widow preſſing through the midſt of his Guard, caſting herſelf on her Knees, took hold of his Stirrop, & with a Showre of Tears beſought him to do her Juſtice of one that had cruelly murdered her onely Son. The Emperour bad her riſe, ſaying that at his Return he would do her Juſtice to the full: But now Mother (ſaid he) my Haſt is too great. Whereupon the old Woman replied, Suppoſe you come not back again, who then ſhall do me Right? That ſhall my Succeſſor, ſaid *Trajan*. Ahlas S^r^ (ſaid ſhe) If he ſhould fail me too, ſhall not you then remain endebted to Juſtice, and to me? But put Caſe that thy Succeſſor do me Right, ſhall his Juſtice free thee? Nay, ſhall it not rather augment thy Fault? Happy will it be for him, if all that he can do, ſuffice to diſcharge himſelf, which is more (as thou perceiveſt) than thou now canſt do. The Emperour hearing this, diſmounted preſently, and ſent for the accuſed, did the Widow Juſtice, according to her Deſire and his own Duty; & afterwards diſcomfited his Enemies, and returned with great Honour.

This is one of thoſe noble Acts that made this Emperour ſo famous & beloved, as that After-Ages, out of Compaſſion that ſuch incomparable Virtues ſhould be damned, feigned *Trajan*'s Soul to be returned out of Hell by S. *Gregory* the Great his Prayers. But ſurely, wherever his Soul be, the Wiſdom & Worth of his Actions ought to be imitated by us; never putting off the doing of Right & Juſtice, which we are bound to perform.

The *Patient*'s Story was of all much commended, & the *Chief* taking the *Cheerfull* by the Hand; Although (ſaid ſhe) the Amends of my Defects be already made by this renowned Story, yet that it may be with greater Advantage, I ſhall deſire you (ſweet Siſter) to fit us with ſome of thoſe excellent ones which you are Miſtreſs of.

Whereupon the *Cheerfull* made Anſwer.

I am at the moſt but a Steward, that keep others Wealth: But becauſe I know, with their good liking I may make Uſe of that which is in my Store, I ſhall tell you an Example; Not to deferr the beſtowing of our Almes & the Exerciſe of our Charity (as the Manner of too many is) to the Period of our Lives, but whileſt Opportunity ſerveth, to be *ready to diſtribute*, & *willing to communicate*, according to the Apoſtle's Counſell & Encouragement, *laying up in ſtore a good Foundation againſt the time to come.* For this Purpoſe ſhall my Story be; whereof however the Fact may be doubtfull, the Moral, I am ſure, is moſt profitable.

A great Lady, high both in Blood & Riches, but much more high & happy in the Virtues of her Son, by Dignity a Biſhop, & in holy Converſation a Saint; being oftimes preſſed by him to the Exerciſe of Charity in an overflowing Meaſure, ſtill put him off with the large Bequeſt that ſhe intended in her Will to good Uſes; which ſhe conceived would be as acceptable to God, & as profitable, as any preſent Diſtribution. Her good Son perceiving that by ſolid Arguments he was not able to perſwade her, bethought himſelf by a more plain & material kind of Proof to convince her. One Night therefore having invited her to Supper at his Palace, which he ſtudiouſly protracted, at her getting into the Coach to return home (it being very late & dark) ſhe called for Torches to attend & guid the Way. The Biſhop (who had purpoſedly commanded there ſhould be none ready) deſired her to let the Coachman drive on eaſily. To which when ſhe made Anſwer, that all the Way being bad needed Light, but eſpecially the paſſage of the Bridge, which was very perilous; The Biſhop counſelled her to proceed, ſaying that he would ſend the Lights after, which ſhould overtake her by that time ſhe came to the Bridge. Whereunto, in much Paſſion, ſhe replyed, That will I not hazard by any Means: For ſuppoſe (ſaid ſhe) we ſhould be on it before we are aware, there would then perhaps need more Lights to help us out again, & to re-

remedy the Hurt that might befall us: I will not therefore ſtirr, untill I have the Torches before me. The Biſhop ſeeing that it wrought as he wiſhed, with great Humility beſought her to conſider, Whether it were not fit to obſerve the ſame Courſe in that which was of far more Importance; ſending her good Works & Almes-deeds before her, by the performance of them in her Life-time, rather then to leave them till the laſt Hour, which might haply, as it did many others, by ſudden Approch prevent her Expectation: Which if it ſhould, Madam (ſaid he) I cannot ſay, how certainly you might promiſe yourſelf to accompliſh what you intend: Many more & greater Hazards of Diſappointment muſt needs be undergone then that which you now fear from me. But howſoever this I am certain of, that at beſt the Light can but follow; which will be nothing like, either for Comfort or Safety in ſo dreadfull a Paſſage, as to have it brightly ſhining before you. The good Lady being a Woman of deep Underſtanding, after ſhe had well pondered the matter, told her Son, that the Caſes were indeed ſo like, that ſhe meant to hold the ſame Courſe in both: And therefore (ſaid ſhe) let me now have the Torches along with me, to prevent Bodily Danger; & come you to morrow, and take Order for the providing as much Light as may be needfull for the conducting of my Soul in that dark and fearfull Paſſage of Death.

You have (dear *Cheerfull*) ſaid the *Guardian*, paſſed our Expectations in this Story. Let us hear (ſaid the *Chief*) what the *Affectionate* intends, & I doubt not (Honoured *Guardian*) but you ſhall have further matter of Commendation.

My Story (ſaid the *Affectionate*) being ſhort, & to perſwade the ſparing of Faults; I ſhould make a double one, to trouble you with a Preface.

A certain Courtier having obtained of the Prince, towards the repairing of his decayed Fortunes, a Charter to exact a Penny for every Defect in Man or Beaſt that paſſed the Gates of the City; his Officers ſeeing one come limpingly by, called to him for their Due: He pretending that it was but a Caſual ſtirring, refuſed to pay; whereupon drawing nearer to him, the Officers perceived a Blemiſh in his Eyes, & ſo required Two Pence: He then offered the firſt Penny; for the laſt, he began ſtoutly to maintain, that ſeeing his Sight was perfect, that Blemiſh was not within the Compaſs of their Charter. They as reſolutely claiming as he denying, by Misfortune his Hat fell off, & much Scurfe & ſome Soreneſs appearing in his Head, they then told him, they would have Three Pence; whereat growing enraged, he ſtriving to be gone, & they haling him back again, in their ſtrugling they perceived he wore a Truſs for Burſtneſs, whereupon they told him, he muſt now pay Four Pence: Which in the End the poor Man was forced to do, that might at firſt have gone clear for a Penny. How often hath it happened ſo with me, in the fooliſh Defence of Errors; multiplying the Guilt, & pulling upon myſelf the Neceſſity of diſcompting by fourfold Sorrow and Shame that which at firſt a light Acknowledgment would have redeemed! Its beſt therefore at the firſt to make the Amends of that which is done amiſs. So I counſell you, & ſo (God willing) will myſelf practiſe; paying my Penny at the firſt Demand, to prevent further Arrearages.

This is as much of that Day's Paſſages as the Actors themſelves give Leave to recount.

IN the like kind were their appointed Hours ſpent till after *Eaſter*. When the whole Frame of this lower World (wherein we are bounded) ſeeming to ſet itſelf forth with all manner of Bravery, to entertain the approaching Sun, her Paramour; leſt the outward Glory & Pleaſure that every way offered itſelf, ſhould by raviſhment of the Senſes ſteal away their Hearts from the Purſuit of thoſe far more rich, though leſs evident Beauties & Delights which they were enamour'd of; This ſober Company reſolved, both for a Counterpoiſe to the common Jollity of that Seaſon, & for a wholeſom Reſtraint of their weaker Affections (that they might not melt away through too much Sweetneſs in an unparallelled Proſperity which God had every way crown'd them with) by the Choice of more ſad & ſolemn Meditations & Diſcourſes to allay that Lightneſs & Exceſs of Cheerfulneſs which too much Happineſs doth unhappily breed in moſt Mens Minds: Perſwading themſelves, that in a moderate and temperate Enjoyment of their outward Comforts they ſhould both better confirm the Fruition of them, & more certainly attain thoſe Benefits to which Proſperity, when it is conferred by God's Love & Favor, is intended: Which in their Judgment they determined to be, not the Debauchment of the Soul through a diſſolute ſurfetting in thoſe Vanities & Pleaſures which the World ſucks out of God's Bleſſings, but rather the compoſing of Mens Minds, by the Experiment of the Inſufficiency of all Earthly things to give Content, to a right Eſteem & Uſe of them; not as things wherein our Deſires ſhould reſt and ſettle themſelves, but whereby by they ſhould be carried up to the Contemplation and Purſuit of thoſe true eternal & abſolute Good things, whereof all that ſeems Good here below, is but as a Beam, or rather a Glimpſe of Light, to the Body of the Sun itſelf.

Theſe great Thoughts working in the Minds of this little Society, and a Neceſſity of handling ſome choice Subject being occaſioned by the Preſence of certain Friends whom deareſt Affection enforced to admit, and Worth required to entertain with more then ordinary Preparations;

The *Chief* thus gave vent to their overflowing Thoughts.

The Deſire of Happineſs is one and the ſame in all men, but the Apprehenſions & Purſuits thereof are almoſt as many as the Men themſelves. Some few ſelect Souls agree, that it is not elſwhere to be found but in God: But the moſt part, deceived by falſe Appearances, or rather Shadows, hope to attain it in the heaping up of Riches, Honors and Pleaſures. Hence ariſeth that continual reſtleſs Toil of Mind and Body with which we find all men overwhelmed, whilſt they ſeek to multiply the ſtore and poſſeſſion of thoſe things to themſelves wherein they conceive Happineſs to be included. And though they find their Expectation ſtill fruſtrated of that Content which they imagined, yet bewitched with the glorious Proſpective of things which are before them, they are led on both with unſatiable Deſires & unwearied Attempts in the following of theſe Vanities, ever imputing the Want of their Content to the Want of ſome one thing or other; whereas in truth, if all whatſoever the World hath from its Beginning afforded in matter of Riches, Honour and Pleaſure, were molded into one lump, and given to any one Man to enjoy, it were not able to ſatisfy his Soul, but he would ſtill find an Emptineſs, or rather an Encreaſe of Anguiſh.

Its a well-known Story of *Alexander* the *Great*, that having conquered the greateſt part of the World, and undoubtedly poſſeſſed himſelf of all the Good in it, hearing talk of more Worlds, he fell a weeping: So little was all that he had able to ſatisfy his Deſires, that it could not keep him from lamenting his miſerable Eſtate. Queſtionleſs, if we did as ſeriouſly weigh as we muſt neceſſarily beleeve the Truth of this, we ſhould not be ſo violently and vainly led on to the ſpending of ourſelves in the ſeeking of the things of this World. I ſuppoſe therefore that there can be nothing more profitable either to the turning of our Minds from the overgreedy Purſuit of things here below, or to inflame them to the Endeavour after thoſe things which are above, then to adde to the continual Experiment of the Inſufficiency of thoſe things which every one findeth in their own Souls by daily Triall, the often-refreſhment of thoſe illuſtrious Examples which God hath continually ſet before our Eyes for the full Reformation of our Underſtanding touching the Vanity of all Earthly things: Still making this Application to our own Hearts, that if the mighty Men of the World could not attain Joy nor Content in the Height and Fullneſs of all things that this World affords, it will be meer Madneſs for us to hope to find it in the Offalls and Scraps of meaner Fortunes; and if they were enforced at laſt to goe to God, and to ſeek their Happineſs in his Service, how much Wiſedome and Happineſs will it be in us to begin timely whither all in the End ſtrive.

But becauſe old Stories move not ſo much, either becauſe they have been often heard formerly, or perhaps are not ſo fully credited, I ſhall deſire that our Inſtances may be of latter times; and that you (Dear *Patient*) would make the Entrance, by the recounting of that incomparable Story touching the Death of the laſt King of *Spain*, *Philip* the *Third*; then which I have never heard a more convincing Proof, both of this World's Vanity, and of the Worth of God's Service.

When King *Philip* lay deſperately ſick, he cauſed *Florentius*, his Confeſſor & Preacher of his Court, to be thrice ſent for at Midnight; who preſently came unto him with the Provincial of *Caſtile*, and bringing with him Father *Ignatius* his Chirograph; who diſcourſed with the King of his approching Death, & exhorted him to ſubmit himſelf to the Divine Pleaſure of God. The King gave *Florentius* great Thanks for ſuch Comforts, & turning towards him; Truly (ſaid he) my *Florentius* I am much obliged unto thee for thoſe wholeſome Admonitions, with which thou haſt continually raiſed up & refreſhed my Soul in thy Sermons. *Florentius* made Anſwer; That he had nothing more in his Wiſhes, if God prolonged his Life, then that he ſhould now vow, that he would build a Chapell in the Honor of the holy & immaculate Conception of the Virgin *Mary*, and perſwade the Pope that he ſhould at laſt decide the Controverſy, which had been ſo long debated thereabout. To whom the King; Do not you remember (ſaid he) that in your Sermon on *Aſh-wedneſday* you ſaid, that one of your Auditors ſhould finiſh his laſt Day this preſent *Lent*? That touched me; & now the fatal Hour is upon me. But ſhall I be partaker of everlaſting Felicity? Then great

Heavineſs & Anxiety ſurprized his Mind. And then he preſently ſaid to his Confeſſor; Thou haſt not hitherto uſed the right Courſe of healing me: Which when the Confeſſor underſtood of the Medicining of the Body, the King added; I am not ſollicitous for my Body and temporal Diſeaſe, but for my Soul: To whom the Confeſſor; I have done, what I could; that which remains, is to be left to God's Providence. And upon this Occaſion *Florentius* did largely diſcourſe of the Mercies of God; and brought into his remembrance thoſe things which he had laudably performed for Chriſtian Religion. But the King anſwered; Ah! how happy had I been, if I had lived in a Deſert theſe 23 years wherein I have held this Kingdome! To whom Florentius ſaid, that his Majeſty might perform even now alſo an acceptable Duty to God, if he would caſt down all Earthly things, his Kingdom, Dignity, Life, and Salvation at the feet of his crucified Saviour *Jeſus Chriſt*, & commit all to his Will. Then the King ſaid, Very willingly will I do this; and even in this very Moment, whatever God hath given me, my Principalities, my Power & my Life itſelf I lay down at the feet of *Jeſus Chriſt*, the Saviour crucified for me: Whoſe Image he did kiſs with ſingular Affection, & further ſaid to *Florentius*; Now truly thou haſt miniſtred egregious Comforts to my Soul, & I ſhall henceforth endeavour that it may be openly ſignified to the People, That I at the point of Death have acknowledged all things that are in this World to be but vain things, & this very Kingly Dignity which during Life may be ſplendent & pleaſant, in the point of Death it is very bitter & troubleſome. And ſo he did joyfully render up his Spirit to God his Heavenly Father, as be-

became a Chriſtian King. Before his Death he did likewiſe exhort his Sons to all Piety; & eſpecially his Eldeſt-born he admoniſhed, that he ſhould well weigh that he alſo was mortal, & therefore ſhould ſo inſtitute both his Life & the Adminiſtration of his Kingdom, that it might not repent him at his End, of his Kingly Power and Dignity, as it now befell him breathing out his Soul: That he ſhould be a Father of the poor, & of the Common-Wealth; that he ſhould be enflamed with the Zeal of God's Glory, & that he ſhould account the Diſhonour done to the Divine Majeſty to be put upon himſelf. Then he gave him a ſealed Codicill, and charged him to obſerve all that which was therein contained. And preſenting him likewiſe the Image of Chriſt crucified, he ſaid; This Image thy great Grandfather *Charles* 5th gave my Father, which I do now as it were by Will bequeath unto thee; thou ſhalt reverence it, as a Chriſtian and Catholick King, & by the beholding thereof remember thine own Mortality.

As concerning his Will; he bequeathed nothing therein, ſave Admonitions belonging to Piety. He diligently recommended unto his Son the Monaſtery at Madrid built by his Mother, & the College of the *Jeſuites* which is at *Salamanca*: And gave Commandment that his Body ſhould be buried with ſlender Pomp, or without many or magnificent Ceremonies; & that it ſhould not be prepared with Spices: For being ſo great a Sinner, I account myſelf unworthy of any Buriall at all, ſaid he.

This was the End of that great Monarch; whoſe Devotion, that it was not righter ſet in many Particulars, deſerves methinks rather Tears then Cenſures:

But even where he went moſt wrong himſelf, there perhaps he may moſt confirm us in the Truth. But leaving him to God's Mercy touching his Soul's Eſtate, I wiſh that the Remembrance of his Acknowledgment touching this World's Vanity may ever remain freſh in mine own & all your Minds.

The *Patient* having ended; after a good Pauſe allowed for Conſideration of this wonderfull Hiſtory, the *Cheerfull* began.

A Concurrent to K. *Philip* of *Spain* was *Henry* the 4th of *France*, the Father of our Royal Queen *Mary*. How his Tragical End made Proof of the Miſery of Humane Condition, is too well underſtood to be repeated in this Company. But that which went before his Death, is not perhaps ſo generally known, though far more Obſervable, in my Judgement, & moſt ſuitable to the Theme propounded.

Whatever on Earth could be deviſed for the affording of Content & Joy, might juſtly ſeem to be united in the Perſon & Proſperity of this Prince; a large fair flouriſhing Kingdom, more Honour from abroad, more Love at home of his Subjects, then any of his Predeceſſors had; a ſtrong Body, a fair Iſſue, abundance of Treaſure, a ſettled Peace; & what could be imagined to give Content, that he wanted? Beſides a Feſtival time, the Queen's Coronation being then ſolemnized, debarred out all Cares and Buſineſſes, & in a thouſand kind of Vanities brought in Mirth & Jollity into the Court. How full of Joy & Comfort may we deem this Prince to be! And yet (alas!) it is all otherwiſe: His Heart is ſwallowed up with Grief & Melancholy, though he knows not why: He riſeth early from his wearied Bed, & goes to Maſs; that he hears devoutly: At his Return they bring him his Children, & amongſt others the Duke of *Orleans*, whom he loved dearly, & in whom he took great Delight; but then very penſively he bid carry the Child to Breakfaſt, & turning himſelf away ſadly caſteth himſelf upon his Bed, to ſleep, if he might. But Reſt forſakes him through Anguiſh of Mind; which makes him riſe, & fall on his knees in Prayer to God; from him to find Comfort, which no where elſe he could. Then again he lies down, & again riſeth to Prayer. This he did three times. In the End, to ſhift by Change of place the Weariſomneſs of his own Thoughts, he goes to walk in the Gallery till Dinner. Coſtly Victualls reſtore his Body; but they refreſh not his Mind: That's ſtill incombred with Perplexity; which the Noblemen perceiving & pittying, ſtrive by divers merry Paſſages to allay; themſelves mutually laughing to draw him on to Mirth. With much adoe they force a feigned Smile or two from him, though Naturally of a moſt pleaſant Diſpoſition. In the End he breaks off all with a *French* Proverb; *We have laughed enough for Friday, we may well weep on Sunday.* And ſo they did indeed. But of his Death I mean not to ſpeak at this time; Its the Inſufficiency of all Worldly things to breed Comfort, that I have told this Story in Proof of (which, I ſuppoſe, we may read as it were in Text-letters) and withall where indeed true Happineſs is to be found; which he ſeeking it in God's Service, and particularly in Prayer, directeth us unto.

The *Chief* ſeeing the Story ended, and by the fixed Eyes of all the Auditors perceiving, that they eſteemed ed Silence the fitteſt Deſcant on ſo ſad a Tragedy; conforming her Demeanour to their ſolemn Countenances and Stillneſs, did by a gentle Invitation of her Hand direct the *Affectionate* to the Chair; who, with great Reverence to her & all the reſt, thus began & proceeded.

My *Siſters* have ſeverally told you of 2 *Kings*; I ſhall bring 2 *Popes* to ſerve on this Jury, *Adrian* 6th and *Marcellus* 2d. It is not much above an Hundred years agoe that the firſt, & little above half the time that the other lived: Both of them for Wiſedom, Learning & Integrity paſſing any of that Rank that went before them many Hundreds of Years; & both of them advanced from low Degree, which ſhould have made their Happineſs ſeem the greater to themſelves, which to all others ſeemed the very Crown of Humane Felicity. But hear the Evidence that themſelves give. *Adrian* wills it to be graven on his Tomb, that he eſteemed nothing to have befallen him more unhappily than that he had reigned. And *Marcellus* even in the heat of the Congratulations which all the World offered him, grows into ſo deep Diſpleaſure with that which others term Sovereign Happineſs, that repeating Pope *Adrian* his Epitaph, he brake off his Dinner, & ſmiting his Hand on the Table he cries out, I ſee not how they that hold ſuch high Dignities can be ſaved.

Go now and ſeek for Content and Happineſs in the Proſperity of a few Acres of Land, or in the Command of a few ſilly People, or in the Wantonneſs of a few vain Pleaſures, which neither Kings nor Popes could find in all that their Royal Eſtate did afford. Is he not a mad Man, that hopes to fill himſelf in the ſhallow

low Pits of Civil or Eccleſiaſtical Dignities, when he ſees that the overflowing Rivers of Crowns and Triple Miters leave their Poſſeſſors Souls as dry & thirſty of Content as the Sands of *Arabia* are of Moiſture? If neither Kings nor Popes can find Joy or Happineſs, who can hope to do it in this World?

Both the Vehemency of Spirit & the Abruptneſs of the Period with which the *Affectionate* cloſed, made the Company for a while to expect her further proceeding; which by her riſing from the Chair proving to be otherwiſe, One of them ſmiling, as though he would make us beleeve that the *Affectionate*, whom they prized for a good Hiſtorian, was but a bad Herald, ſtaid her, ſaying; Your Concluſion is not neceſſary, becauſe your Induction is not full, having left out that which is the Chief, the Imperial Diademe, which perhaps by its tranſcendent Power & Dignity circles in that perfect Happineſs and Content which thoſe leſſer Orbs of Kings & Popes Crowns cannot.

The *Affectionate* turning her Eyes to the *Chief*, as admoniſhing her of her Cue: That part (ſaid the *Chief*) is impoſed on me for the Conformity of Name; not for the Proportionableneſs of Abilities, for it might have been performed better by ſome others. And although, in regard of the Worth & Weight of the Subject, it requires a more curious Hand then mine, yet that I may ſhew that juſt Obedience to your Authority, which I ſhall require in the like kind from you, I ſhall recount a true and freſh Hiſtory, which ſhall ſerve as a Seal to the Confirmation of all which my *Siſters* by their former Stories have endeavoured to perſwade themſelves and us.

Is it poſſible (ſaid the *Guardian*) that we ſhould hear any more convincing Proofs and Examples than thoſe which have already been told?

Yes verily (ſaid the *Chief*) By how much the Exceſs of Dignity, the Excellence of Perſonal Worth, and the more lively manner of bearing Evidence (he having put in Execution thoſe Conceptions which the former recounted Princes uttered onely in Word) by ſo much do I eſteem *Charles* the 5th a more pregnant Teſtimony, that all which this World yields, is nothing but Vanity and Vexation of Spirit.

The Name of *Charles* ſtilled not onely the Tongues, but even the Thoughts of   ; who ſettling themſelves with great Attention, ſeemed with much Earneſtneſs to require the *Chief*'s Performance of her Promiſe, & Satisfaction of their Deſires: But ſhe drawing back from the Chair, to which ſhe had all this while ſat next; The time (ſaid ſhe) is now far ſpent at preſent, nor am I provided as I wiſh. Beſides, the Story itſelf is worthy of an entire Day. The Company yielding to the juſtneſs of her Excuſes, without further Reply diſſolved that time.

THE next Day meeting at their ordinary Place and Hour, the *Chief* finding herſelf unfurniſhed for the Diſcharge of her Promiſe, caſting about with Wit to ſalve what indeed proceeded of Want; as if it had been of deliberate Choice, what was indeed conſtrained by Neceſſity; began thus.

Leſt as it happens in Royal Banquets, when they come too thick, the greateſt Dainties are not ſet by, ſo it ſhould prove in our Royal Stories: I ſuppoſe it not amiſs, for the better preparing of our Minds to receive them with that due Attention and Affection which they deſerve, to give a little Reſpite to the digeſting of thoſe which have been Yeſterday told; leſt perhaps elſe, as Honey to a full Stomach, they ſhould prove leſs regardfull in our Minds. Wherefore by your good leave, waving for the preſent the Performance of my Purpoſe & your Expectation touching *Charles* the 5th his Relinquiſhment of this World's Vanity, I ſhall tell you a particular Act of his; which as it was perhaps a Preparation to theſe excellent Reſolutions which he at laſt undertook, ſo it ſhall ſerve me for a Preface to the recounting of them.

Having overcome *John Frederick* of *Saxony* and *Maurice* of *Sileſia* in a moſt unexpected manner; when all the World rang the Applauſe of his invincible Prowess, Wiſedom and good Fortune, comparing him to *Julius Cæſar* in the Greatneſs of his Attempts, and particularly in the happy Atchievement of this Victory, attributing to him as of Right that famous Motto which *Julius Cæſar* uſed, [*I came, I ſaw, I overcame*:] He ſtriking out the laſt Word, as too full of Arrogancy, added a Couple of far more Truth and Sobriety, making it thus to run, [*I came, and I ſaw, and God overcame.*] By his Humility and Wiſedom far more deſerving Admiration then by his Victory.

The *Chief* having ended her Story, the *Patient* thus ſeconded her.

There is no Meadow more abundant of ſweet & beautifull Flowers then this noble Prince's Life was of fair Actions and Virtues: Wherefore I deſire, ſince we are in ſo rich a Garden for Beauty & Delight, that we ſhould not ſeek any further to finiſh this Day's Work. Our *Chief* hath told you a Paſſage of his *Humility* to Godward; I ſhall tell you one of the *Moderation* of his Mind towards his Equals and Enemies. As he was going to Even-ſong, News was brought him, his great & potent Enemy, *Francis* the *Firſt*, was overthrown, & taken Priſoner by his Captains. When his Counſellors & Courtiers attending on him brake out into great Rejoycings & Boaſtings, he with a ſevere Countenance ſtilling all their unreaſonable Mirth, kept on his Courſe to Church; where commanding Publick Thanks to be given in a ſolemn manner for the Victory which he had obtained, he did ſtrictly forbid all thoſe Expreſſions of Publick Mirth which by Fires, Bells, and other ways, were intended in the City; deeming the Effuſion of ſo much Chriſtian Blood, and the Calamity of ſo great a Prince to deſerve rather Tears and Compaſſion then Mirth or Inſultation. The next Morning he received the Sacrament with evident tokens of great Devotion, and went accompanied with the whole Court in Proceſſion; neither in Words or Deeds (ſaith the Prince of Hiſtorians) did he diſcover any ſpice of unfitting Mirth or ſwelling Thoughts. To the Congratulations of Embaſſadors and other Great perſons about him his Anſwer was; That he could not but much rejoyce by the manifeſt Aſſiſtance of the Divine Power to have received a certain Earneſt of God's Favor towards him, and to be made confident, though moſt unworthy, that he was in his Grace, from whom he had received ſo ſingular a Mercy: For the reſt, he no further rejoyced, then that there was thereby Opportunity offered him to ſettle Peace in Chriſtendom, to turn their joint Arms againſt the common Enemy of our Faith; and together with theſe greater Deſigns, to be able to benefit his Friends, and pardon his Enemies: And in Confirmation of theſe Intents, he did then receive the Juſtification of certain States which had highly offended him, although (as he profeſſed) their Excuſes were altogether inſufficient, and by this Occaſion he had gained much Advantage to right himſelf: But he rather choſe to follow S. *Paul*'s Example; uſing the *Authority* which God had given him to *Edification*, & not to *Deſtruction*.

Yet all this, methinks, ſeems little (ſaid the *Affectionate*) in point of *Moderation*, in regard of that ſurpaſſing *Patience* which this Heroical Emperour ſhewed, when at the Siege of *Metz* a Souldier of baſe Rank, but baſer Condition, after the bitter Imputation of their common Miſeries to his Folly, called him to his Face *the Son of a mad Woman*. How great a Magnanimity was there in his Breaſt, that could without Diſquiet paſs over ſuch an Affront, which to that Anguiſh of Mind which he then endured in the greateſt of all Calamities that ever befell him, muſt needs be like the powring of ſcalding Oil upon ſmarting Wounds! The Reproches againſt Proſperity and Innocency are but the beating of the Garments: Thoſe cut to the Soul which are true, and given upon Advantage. I commend him of Generouſneſs, that contemneth that Injury which hurts him not: But I admire him that holds his Hands, whereas his Heart is pierced to the quick, and reſtrains the Power of Revenge, when he is offended out of Preſumption of Weakneſs.

The *Cheerfull's* Story at that time being more proper to another Head, and hereafter to be remembred; in Supply take that which was told the next Day, as more ſuitable to the former Peices; being of the ſelfſame *Charles* & *Mary* Q. of *Hungary*, his Siſter in Blood & Virtue during Life, and his Companion in Death, & in the ſelfſame Reſolutions of abandoning the World whilſt they lived in it.

AFTER her Husband the King of *Hungary*'s Death, She returned home to her Brother the Emperour, & continued with him; in Preſence counſelling & aſſiſting, & in his Abſence governing ſome of the moſt noble Parts of his moſt large ſpreading Empire. It ſo happened, that a Gentleman of noble Birth & great Eſtate corrupted one of her Maids of Honour; which ſhe took ſo heinouſly, that the Gentleman was fain to fly to the Emperour, beſeeching him to mediate the Pardon of his Offence; which the Emperour, loving the Gentleman very dearly, did in moſt effectual manner: But the Royal Lady, ſtanding conſtant in her Judgment, would by no means be intreated. The Emperour hoping that Time & Opportunity might perſwade her, ceaſed not with all Earneſtneſs to ſollicite her Reconciliation. She ſeeming wearied therewith, beſought her Brother the Emperour no more to trouble her in that matter, which was unworthy for him to meddle with; who being the Fountain of Juſtice, ought rather to urge the Execution thereof then the . But (ſaid ſhe) as it becomes a Siſter, for the Supply of what is defective on your part, I vow to God & you, that if he ever come near me, though it be in your Company, I will cauſe him to be hanged on the next Tree that can be found. Whether this auſtere Love of Chaſtity, and undaunted Courage in the Puniſhment of Vice were greater in this noble Queen, or the Moderation and unpartial Mind of the Emperour, that could both patiently endure the Diſappointment of his earneſt Deſires, & the generous Reproof of his Siſter, I leave to your Judgment: To me they ſeem both worthy of higheſt Praiſe and Imitation.

THE Story of *Charles* the 5th's Relinquiſhment of the World being grown already to a Volume, & yet not perfected (although as much as was done, was recited in Summer) is here omitted: Aud we paſs on to the ſetting down of the *Chriſtmaſs-Stories*; the Occaſion whereof is expreſſed by the *Chief*, in the Introduction which ſhe then made, and here next follows.

IT is a hard Task that is impoſed on us (moſt honoured *Grandmother*, and *Founder* of our little *Academy*) that we ſhould make Supply of Delights to your Family, for thoſe vain Paſtimes of Cards, and the like, which you have ſo Chriſtianly deprived them of. But when it is added, that we muſt likewiſe endeavour *to profit* them in the way of Virtue, as well as *to pleaſe* them; in requiring of two ſuch things as ſcarce can ſtand together, there is made a great Surcharge of Difficulty of the Work and Pains to us. To make it a merry and a true *Chriſtmaſs* both together to your Houſehold by delightfull and Virtuous Exerciſes, that they ſhould have no cauſe to envy others greater Liberty or better Cheer, is your own Injunction: But that it ſhould be our Performance, were more then we durſt hope, but for the great Encouragement of our worthy *Guardian*; who perſwades us, that it will be eaſily and certainly effected by the Dayly recounting of ſome good Hiſtories, whereof we ought not in Truth to be unfurniſhed, conſidering the Opportunity that God hath given us to grow rich in theſe kind of Jewels: For Jewels they are indeed; eſpecially when they are well ſet by a gracefull Delivery and a ſeaſonable Application: With which two Conditions could we be ſure to have our Stories qualified, we ſhould indeed make no Queſtion, by giving moſt delightfull Entertainment to your whole Family, to give full Satisfaction to your Deſires and the Command that is impoſed on us.

But though we cannot hope ſo much touching our Stories, yet ſince we have no Hope by any other Means then by our Stories, in any part or manner to diſcharge ourſelves of what we are bound unto, we have reſolved this way to make Eſſay; wherein if your good Acceptation ſhall give Encouragement, we ſhall proceed the reſt of this Feſtival: Otherwiſe, if by this Day's Experiment you find our Deſigns unworthy of your precious Hours, or unanſwerable to your worthy Intentions, you may pleaſe, by the Intimation of your Diſlike, to give an End unto them, and by the Direction of your Wiſedom to ſet us in a better and more acceptable Way.

Having thus ſpoken, ſhe roſe, and ſang an Hymn; which the Maſter of their Muſick plaid on the Viol.

The Hymn being ended, She with a low Reverence ſettling herſelf in the Chair, thus proceeded.

This Song refreſhing to your Memories the Ground of this Day's Solemnity, leads us of Neceſſity (except we will make a treble Diſproportion, to the *Feſtival*, to the *Muſick*, and to your *Minds*, which I am ſure are in Expectation of Matter anſwerable to this Time and this Preface) to begin and end our preſent Exerciſe with Stories of ſuch Affections, Words and Actions as in and by the *Example* of Bleſſed S. *Stephen* are recommended to our Imitation by God and the Church. You muſt not look to hear from us any thing that ſhall match the Height of this Perfection. It were hard to find, and perhaps would not prove ſo ſuitable. Dimme Eyes ſee better in a ſhady Light then in the Brightneſs of the Sun; and midling Examples and Arguments do more prevail with weak and feeble Minds then thoſe that are more excellent, as in all other kinds, ſo eſpecially in matter of Virtue. That which muſt ſtrongly move to Imitation, muſt not be too far removed from Hope of matching in ſome good Proportion. Wonder not therefore, if now and then you hear that which may ſeem but ordinary: It is purpoſely contrived; as courſer Diſhes are ſerved in great Feaſts, that there may be ſuch as is proper and pleaſing to every man's liking and Conſtitution. But the Main ought to be Dainties. And that it ſhould be ſo in our Banquet you do juſtly expect, and we, as God enableth us, ſhall endeavour: And accordingly I ſhall firſt preſent you with a Story full of admirable Actions and Events, and worthy of everlaſting Remembrance. It is a true Story for the Subſtance and main Paſſages of it; Every Circumſtance I dare not warrant, neither in this, nor in moſt others perhaps that you ſhall hereafter hear. *Thus he ſpake, & in this manner he did,* are

Garniſhes, which wiſe Maſters do make Supply of, when the Originals are periſhed. Things did not paſs nakedly, though they be nakedly recorded to us. It hath been judged therefore no Diminution of the Truth of Hiſtory, to make Supply of ſuch kind of Particulars; which when they are rightly fitted, ſerve not onely to Pleaſure, by repreſenting the matter as it were in Proſpective, but to great Benefit, by Inſtruction and preparing the Hearers Minds how to behave themſelves comely in the like Occaſions.

This Apology (ſaid the *Guardian*) is needleſs at all times; now very unpleaſant, becauſe it hinders the Story which we ſo much deſire.

Whereupon the *Chief* began.

Sapritius was a Prieſt of *Antioch* in *Syria*, every way venerable for Excellence of Learning, for Sanctity of Life, for indefatigable Pains & happy Fruit of his Pains and Labours in Chriſt's Church; not onely confirming the Beleevers, but converting many Infidels to the Faith by his Doctrine and Example. Amongſt many that frequented his Divine Sermons, there was one *Nicephorus*, a young Man in Age, but old in Wiſdom; whoſe extraordinary Zeal and Diligence recommending him at firſt to *Sapritius* his Acquaintance, afterwards ſo endeared him in his Affections, that *Sapritius* could not forbear, if *Nicephorus* came not of himſelf, to ſeek him out every Day; finding ſuch an Exceſs of Content in *Nicephorus* his ready Apprehenſion & carefull Practice of higheſt Myſteries which he was able to teach, as he thought no Time nor Pains too much that was thus employed. But when after 2 or 3 Years ſpace *Nicephorus*, as well by the Eminency of his own true Worth, as by the continual Recommendation of *Sapritius* uſing to put him for the Inſtance of holy Converſation, began to grow into ſuch Reputation, as *Sapritius* thought it did much detract from his; the Love and Goodwill, which was not truly founded upon the Advancement of Chriſt's Honour (howbeit it had altogether been exerciſed in things pertaining thereto) began by little and little, through the undermining of Envy, to ſink. And firſt by a Cavillous kind of Demeanour in all things, and afterwards by an affected Strangeneſs, *Sapritius* gave *Nicephorus* plain Remonſtrance of an alienated Mind and Affection: Which ſeeking Occaſion to break off Friendſhip, quickly found it; ſome Difference ariſing between them, Words were multiplied, and in Heat of Paſſions Wrongs and Injuries offered on both Parts. *Nicephorus* is ſcarce gone, when (as Men in cool Blood begin to feel the Smart of thoſe Wounds which they felt not in the Fray) the Conſideration of his Error, and of his Loſs, being repreſented in the clear Light of true Judgment, he finds the Burden of them intolerable. To diſcharge himſelf therefore of that which he could not bear, he haſtens to *Sapritius*, makes Confeſſion of his Fault, offers all Amends that could be; humbly ſues for Pardon, but cannot obtain it. He hopes Time ſhall afford him Help, for what he cannot now effect; and continues by Meekneſs, giving of Honour, and all manner of good Offices, to endeavour the regaining of *Sapritius* his Love & Friendſhip: But in vain. *Sapritius* every Day gives Proof of more and more Diſpleaſure. It was *Nicephorus* his Virtue that he began to fear, and now was given to hate. Goodneſs, that appeaſeth all other kind of Wickedneſs, adds to the rage of Envy. *Nicephorus* ſeeing that himſelf was not able to prevail, em-

employs his Friends to find the Cauſe, and mediate the Peace between him and *Sapritius*: But herein he proves as unhappy as in all his other Attempts. *Sapritius* his Obſtinacy encreaſeth by the Application of the Remedies. *Nicephorus*, though wearied in Body & wounded in Mind, yet reſolving not to be overcome by any Faintneſs till he had overcome by Virtue, enforceth himſelf to make the laſt Experiment. He goes to *Sapritius* his Houſe, falls down at his Feet, and with his Hands lifted up and Tears running down his Cheeks, begs Forgiveneſs of what he knew, and what he did not know, to have done amiſs. But *Sapritius* his Anſwers were Frowns & cruel Words: And when they ſerved not to drive him away, he lays Hands on *Nicephorus*, and thruſts him out of Doors; bitterly laying to his Charge, not onely forepaſt matters, but even his preſent Diſtemper, and all thoſe misbeſeeming Outrages which himſelf had then committed. The Imputation of this Guilt, and the unexpected Iſſue of the Buſineſs, ſo amazed poor *Nicephorus*, as he went away fuller of Perplexity then he came. Yet though many Fears and ſowre Thoughts ſet upon him, he would give admiſſion to none; but with meek and humble Affections addreſſing himſelf to God, beſought equally the Pardon both of his own and *Sapritius* his Errors: And for the reſt, perceiving all things ſort contrary to Reaſon, and his own Forecaſt, he grew to a firm Reſolution to commit himſelf wholly to the Direction of God's good Spirit, & no more to diſquiet himſelf touching what he was further to do or ſuffer in this Matter; but with Patience to wait what the Event ſhould be; aſſuring himſelf, that by God's Mercy all ſhould turn to his Good.

Within a ſhort Space after, the Perſecution that was begun at *Rome* by *Valerian* and *Galienus* (whoſe Thirſt of *Chriſtian* Blood was ſo great as every Day 3 or 4 Thouſand Martyrs were not ſufficient to quench it) ſpread to *Antioch*. A Preſident is ſent, armed with much Power, and enforced by a rigorous Commiſſion to deſtroy all that will not deny Chriſt. He enters; and the ſame Hour begins his Examination. A Light on a Hill cannot be hid. The general Voice of all the Idolaters approch *Sapritius*, as the chief Upholder of his own *Chriſtian* Religion, and the greateſt Enemy of theirs. He appears, confeſſeth the Accuſations, and after many cruel Torments (wherein he ſeemed rather to triumph then to ſuffer) is adjudged, for his Conſtancy in the *Chriſtian* Faith, to have his Head ſtruck off. *Nicephorus* ſees and hears all this; & leaping for Joy upon *Sapritius* his bringing forth from the Tribunal, meets him, falls down, and being aſhamed (not for his own, but for *Sapritius* his ſake) to give any Intimation of ſuch Unworthineſs and Weakneſs as the Memory of Injuries implies, inſtead of Pardon craves his Bleſſing. *Sapritius* turns away his Countenance, as ſtill retaining the former Enmity: And immediately the Concourſe of the People, ſtriving to gaze on the condemned man, forcibly carries *Nicephorus* away, and debarrs him from all further Speech. Hereupon he makes haſt, and running before to the place where he knew *Sapritius* muſt of Neceſſity paſs, preſents himſelf a ſecond time in a Suppliant Geſture, and with Words of great Submiſſion beſeeches him now at laſt to pardon his forepaſt Errors. The Standers by, and the very Guard that led him, ſecond the Requeſt, by making room, keeping Silence, and Compaſſionate Looks: And when they ſaw that theſe prevail not, by plain Words willing him to forgive and grant, whatſoever it were that was ſo earneſtly, ſo humbly, and at ſuch a time deſired. But *Sapritius* perſiſts obſtinate; and being not able to make a good Anſwer, forbears to give any at all. Hereupon the Guard grew angry, and drag him away with much more Deſpite then formerly. And *Nicephorus* caſt off again by the Preſs, runs before to the place of Execution; where, as ſoon as *Sapritius* appears, caſting himſelf on his Face, and kiſſing his Feet, he cries out aloud, the Tears trickling down his Face; *Martyr of Chriſt, forgive me for his ſake, for whom thou giveſt thy Life.* Theſe Words and Tears, that moved all others, moved not *Sapritius* at all: He remains ſettled in his former Perverſeneſs, to part with all things but his enraged Affections that he bears to *Nicephorus*.

This matter was like to have gone on in length: But the Guard ſeeming wearied as well with the one's Importunity as with the other's Obſtinacy, removes *Nicephorus*, and wills *Sapritius* to lay down his Head to the Block. At which Speech, lifting up his Eyes like a Man come out of a Trance, he demanded very ſeriouſly, Why he was to die. Becauſe thou refuſeſt to offer Sacrifice to the immortal Gods (replied the Executioner) and deſpiſeſt the Commandment of our moſt godly Emperours. *Then hold thy Hand* (ſaid the wretched old Man) *I am ready in all things to do as our moſt godly Emperours have and ſhall appoint; Their Gods ſhall be my Gods: And for Jeſus Chriſt* ——— He was about to have added ſome fearfull Blaſphemy, when *Nicephorus* ſtarting forth, interrupted him: And wilt thou now at laſt, *Sapritius*, deny that Bleſſed Lord, whom thou haſt ſo long time ſerved, whom thou haſt preached, whom thou haſt praiſed, for whom thou haſt done and ſuffered ſo much? Why, what *Evil* hath he done unto thee? Nay, what *Good* hath he not done unto thee? And how much more & more ineſtimable is the *Good* & *Grace* which he yet intends and offers unto thee, if thou deſpiſe it not! Look up & ſee, blind fainting Soul, that Crown of Glory that is prepared for thy Head, as ſoon as it ſhall be ſtrucken off for his ſake. Loſe not for a little Pain, that is gone before it be felt, that ineſtimable Happineſs that ſhall never have an End. But *Sapritius*, full of gaſtly Horror, ſeeming as deaf at his Exhortations as he was before at his Entreaties, without any Reply drew back. Which *Nicephorus* ſeeing, ſtepped boldly forth, & preſenting himſelf before the Executioner; *Strike, Friend* (ſaid he) *& ſend me quickly hence, to recover that immortal Inheritance of Bliſs in Heaven, which this wretched Man hath made Exchange of for a few Days Continuance of his miſerable Life here on Earth.* The Standers by hearing this, as ſoon as Amazement gave leave, began ſharply to reprove *Nicephorus*; calling him mad Man, and threatening that he ſhould indeed undergo what he ſought & deſerved, except he quickly withdrew, & recanted his vain Speeches, as they termed them. They be not vain Words, ſaid *Nicephorus*; but Words of Sobriety & Truth. Nor am I beſide myſelf, as you think, in offering to die for him that died for me: But you are beſide yourſelves, in leaving that God which made you, to worſhip Gods which yourſelves have made. Judge in yourſelves; Is it meet, that you ſhould be ſo diligent & carefull for the Satisfaction & Honour of the Emperour, whoſe periſhing Bread you eat; and that I ſhould not be much more zealous for the Glory & Service of my Lord *Jeſus Chriſt*, who hath redeemed me with his Blood, and promiſed an everlaſting Kingdom to them that faithfully beleeve and confeſs his holy Name? The Miniſters of Execution ſtopping his Mouth, preſently led both him & *Sapritius* to the Preſident; who, after many flattering Courteſies & vain Promiſes heaped upon the miſerable *Sapritius*, turning him to *Nicephorus*, with marvellous Commendations & Compaſſionate Eſteem of the many Excellencies both of his Mind & Body, which he ſaid he ſaw & heard to be in him, began with fair Speeches to deſire, & with many Reaſons to perſwade him, to follow the Example which his Maſter *Sapritius* had given; ſwearing that ſo doing he ſhould receive many great Favours, not onely from himſelf, but from the Emperours, when they ſhould underſtand the matter. I have a better Maſter, replied *Nicephorus*, to follow then *Sapritius*: And if *Sapritius* muſt ſtill be my Maſter; it is better that I ſhould follow the good Counſell which he hath heretofore given me, then the fooliſh Courſe which he himſelf hath now taken, in preferring Men before God, & the Love of a few wretched Days in this World before the Enjoyment of Eternal Bliſs in Heaven. But if thou refuſe to follow his Example, fooliſh young Man (ſaid the Preſident) know, thou ſhalt aſſuredly undergo the Puniſhment which he hath eſcaped. Why, that is it I long for (ſaid the Bleſſed Saint) Thy other Gifts & Favors keep for thyſelf & *Sapritius*: Let him have what thou intendedſt me; & let me have what thou formerly ordainedſt for him. And thou ſhalt have it double & treble, cried the enraged Preſident. Bring forth the Torments; & let him prove the Sweetneſs of that which he entreats for, & deſires. Whips & Racks, & Iron Combs, Fire & ſcalding Liquors, & other Inſtruments of painfull Death are inſtantly preſented by the ready Miniſters: And when the Sight of them could not terrify *Nicephorus*, they are with all Cruelty & Force applied to his Body. That's wounded & torn on every ſide: But his Mind remains firm & cheerfull; ſinging, & praiſing God, that had made him worthy to ſuffer ſuch things for Chriſt's ſake. At laſt the Preſident ſeeing *Nicephorus* his Strength & Courage to go on, encreaſing in Torments; thinking it a double Shame to be foiled in the putting to of greater Force, & envious at the Honour which his own Heart told him ſuch incomparable Magnanimity and Patience deſerved, reſolves to loſe the Victory in the lighteſt manner; & ſo commanding the Tormentors to ceaſe, wills his Head to be ſtricken off: Which was immediately performed. And in the Fall of his Body on the Earth, his Soul mounting up to Heaven hath in the Example of his Chriſtian Meekneſs, left the Way tracked out for us to follow, & attain the Eternal Happineſs which he now enjoys. As on the Contrary, *Sapritius* his miſerable Ruine, like the Downfall of a mighty Tower, gives a fearfull Warning of that Danger which is wrapped up in envious and emulating Thoughts; and a full Proof of the certain Damnation which at laſt attends on implacable Diſpoſitions.

It is impoſſible to retain jointly in the ſame Breaſt the Faith of Chriſt and the Memory of Injuries, when Amends is offered. He that denies his Chriſtian Brother Pardon, when he ſues for it, hath already denied Chriſt in his Heart: His own Conſcience tells him as much; and his Tongue will not ſpare to tell it others.

If he be put to the Trial, upon the Hazard of any great Sufferings, you ſhall ſee him turn *Renegado*. The Shipwreck of his Faith muſt needs follow, the Loſs of whoſe Faith is gone before, by the ſettled Purpoſe of Revenge, or the obſtinate putting back of *Reconciliation*.

The *Chief* had no ſooner given Evidence, that ſhe had concluded what ſhe then meant to ſay, when the *Affectionate* taking the Eccho of her laſt Word; *Reconciliation*, ſaid ſhe, with our Brethren is one of thoſe main Services which God for ever enjoin'd us, when he made the Reconciliation himſelf with us in our Lord Jeſus Chriſt. But *Revenge* is one of thoſe Peculiars which he hath for ever reſerved unto himſelf. We cannot enter upon the Exerciſe thereof, without incurring a *Præmunire* in the higheſt Degree. You have heard the Proof thereof in miſerable *Sapritius*: You ſhall know the Reaſon thereof from good *Siſois*. I ſhould do you Wrong to deprive you of the Preface with which I was firſt taught the Story, you ſhall therefore have it entire, being indeed full of good Matter.

A certain holy Father taught his Diſciples touching *Anger* on this wiſe;

It proceeds from 4 Cauſes, {
Covetouſneſs,
Self-Will,
Deſire of Honour, and
Conceit of a Man's own Wit.

And it works 4 deadly Effects in a Man's Soul towards his Neighbour, {
Hatred,
Contempt,
Envy, and
Evil Speech.

And it hath 4 Degrees of working in a Man,
- 1st in the Heart,
- 2dly in the Face,
- 3dly in the Tongue,
- 4thly in the Actions.

Let a Man therefore ſeek to kill it in the Heart; but if it do forcibly ariſe there, let him reſtrain it in his Countenance: If he cannot there maſter it, yet let him be ſure to reſtrain it in his Tongue; & moſt of all keep it from performance by Deeds. And further this good Man added; That he that being offended willingly pardons, is after the Nature of *Chriſt*; He that would not be offended, is after the Nature of *Adam*: But he that offends and doth Wrong, is after the Nature of the *Devil*. And to the inducing to the Neceſſity of forgiving, this Story is recounted.

One, having received a great Injury, comes to Father *Siſois*; complaining much, & deeply threatning Revenge. *Siſois* willed him to leave Vengeance to God, to whom it belonged: And do you forgive the Wrong; that's your Part. Nay (ſaid the other) I will right myſelf. *Siſois* perceiving his Obſtinacy, before he would let him depart, went (as his Cuſtom was) to Prayers: And when the other kneeling down was ready to ſecond him, he ſpake on this manner; Lord God, henceforth we have no more Need of thee, as far as I perceive by this my Brother here; who takes upon him to have both Juſtice & Power enough in himſelf to right himſelf, & to revenge the Wrong that he hath received. The other hearing this, cried out, falling on his Face; Mercy Lord, Mercy Lord: I did not know what I did; but now I do not onely forgive, but be-

beſeech thee likewiſe to forgive him that hath done me this Wrong.

A Word is enough to the Wiſe, ſaid the *Cheerfull*: A little Warning ſets a right Underſtanding in the right Way. So it happened to this good Man; & to another of whom I ſhall tell you, who by the good Odour of this excellent Virtue of *Love* & *Meekneſs* was drawn to embrace the *Chriſtian Faith*.

Macarius travelling to Mount *Nitra* upon ſome Occaſions, ſent his Diſciple before him; a young Man, & highly conceited, rather for the Fame of his Maſter's Worth then his own Virtue. This Diſciple meeting one of the Idolatrous Prieſts running in great Haſt with a peice of Timber on his Shoulders, ſcornfully demands; Whereaway runs this *Bedlam*? The Prieſt flinging down his Burden, fell upon him; & when he had beaten him almoſt to Death, taking up again the Timber, proſecuted his journey, till he met with *Macarius*; who, being far of another Temper, with great Affability ſaluted the Prieſt. He wondring thereat, asked *Macarius*, whence this Courteſy proceeded. Ahlas (ſaid *Macarius*) perceiving thee over-toiled, I cannot but pity thee, & therefore was willing by a gentle Greeting to give thee Opportunity of breathing; ready likewiſe to afford thee Help, if in any thing I may ſteed thee, either for the Care of the Labors, or for the mollifying of thoſe other Diſcontents which (it is evident by thy Face) do vex thee. It had been happy for him whom I met laſt (ſaid the Prieſt) if he had learned ſo good Language as thou now uſeſt. Oh me (ſaid *Macarius*) haſt thou perhaps done him any Hurt? Sure it was my Diſciple. I, ſo I gueſs (ſaid the Prieſt) by your Habits: But however you are like;

yet aſſuredly your Hearts are far unlike. He reviled me without Cauſe; & I have left him ſore wounded in my Rage. But by thy *Meekneſs* & *Love* I am ſo far convinced, that I purpoſe from henceforth to be of thy Religion; which muſt undoubtedly be the beſt, that hath made thee ſo full of true Goodneſs. Having thus ſpoken, *Macarius* with Tears embraced & baptized him; having firſt given Order for the Cure of his Diſciple: Whom, & all other, he was wont by his Example to admoniſh to the Practice of *Kindneſs* & *Love*; which, he ſaid, was the true *Cognizance* of a *Chriſtian*: Willing them to obſerve for certain Truth, That proud & evil Words make even good Folks the worſe; but ſweet & humble Speech induceth them that do amiſs the rather to Amendment.

Well might *Macarius* teach (ſaid the *Moderator*) that the Love of Enemies, the ſpeaking kindly & doing good to them that hate us, is the Cognizance of a *Chriſtian*. He may perhaps be of another Religion, & have ſome other Power, *Mars* or *Bellona*, or ſome ſuch other Deity, for his God, who reſolves that no body ſhall wrong him, but (according to the Proverb) he ſhall *carry as good as* he *brings*: But *Chriſtian* Religion he cannot be of, nor have Intereſt in their God, except he be reſolved to overcome evil with Good: So far muſt he be from requiting it with the like. To which Purpoſe I ſhall tell you a famous Story, & worthy Imitation.

John the *Almner* being one Day with much Company about him; his young Nephew (whoſe Name was *Gregory*) entring in a troubled Cheer & a confuſed manner, made a bitter Complaint to him of one, who upon the Demand of ſome Arrearages of Rent, had not onely loaden him with many opprobrious Words before a great number of People, but otherwiſe manifoldly abuſed him. The Standers by diſcovering a manifeſt Alteration in the Patriarch's Countenance, eſteeming it to proceed from the Senſe of his Nephew's Wrongs & Tears, thinking to ingratiate themſelves into the Patriarch's Favor by complying that Way which they conceived his Affections to incline, began much to exaggerate the Offence; jointly concluding, that it was not to be paſſed over without ſharp & Exemplary Puniſhment, that might teach all others, with what Reſpect they ought to proceed toward them which have ſo near Relation unto him. You ſay true, replied the Patriarch; there is no Queſtion but mine Honor ſuffers much in this buſineſs, & that in the Injury of my Nephew, whom every one knows to be as dear to me as mine own Eyes, there was an Affront intended to me; which ſince you all agree it requires ſome Amends, I will take ſuch Order as all *Alexandria* ſhall ring of it. The young Man gave his Uncle great Thanks for the profeſſion of ſo much Love, & the Promiſe of ſuch full Right; & departed very joyfully to call the Steward over thoſe Affairs, as his Uncle willed him. Who coming, immediately, the Patriarch openly told the Steward; That whereas ſuch a Taverner (of that Profeſſion he was) had very much miſbehaved himſelf by evil Words & Deeds toward his Nephew *Gregory*, which in all Mens Opinions (ſaith the good Patriarch) trencheth very deep to my Credit; I would have you henceforth forbear to exact any Rents or other Duties from him, to the Intent that by the unexpected Benefit which he receives from us, he may the better underſtand the undeſerved Injury, which he hath offered to my Nephew, and in him to me. And ſo ſtepping to his Nephew, to prevent the further Affliction of Shame & Grief (both which Paſſions the changing Colour of his Face gave remonſtrance began to work in his Heart) he firſt embraced & kiſſed him, & afterwards thus beſpake him; My Son, That is true Kindred which meets in Virtue, not in Blood onely: If thou wilt therefore be mine, thou muſt be like-minded; patient to bear, & ready to forgive. That is it which I, by God's Grace, have reſolved touching the Requital of Injuries. If herein thou reſolve to follow me, thou ſhalt have me, nay thou ſhalt have God himſelf for thy Father, & Heaven for thine Inheritance. But to repay evil with evil, proceeds from the wicked one, and carries the Soul headlong to everlaſting Death. Let theſe Thoughts, my Son, reſtrain thee, when ever thine own Paſſion, or others Inſtigation puts thee to revenge. He certainly loſeth all his own good, that thinks to gain by harming others.

Bleſſed be God, ſaid the *Patient*, there have not wanted even in theſe laſt and evil Days of ours Illuſtrious Examples of this Virtue. I have one to tell you, which, both for the Excellency of the Action and the admirable Concluſion which it inferrs, deſerves in my Opinion to wear the Crown of this Day's Hiſtories; eſpecially conſidering that it was a King that did and ſaid it, the Great *Henry* of *France*, the Father of our happy Queen.

This noble Prince lying before *Roan*, having certain Intelligence of an Enterprize that was to be attempted againſt his Life; as he walked one Day with an obſervant Eye, perceived a ſuſpitious perſon not far from him; whom, by the Confrontment of many particular Signs that had been given him, he began to conceit was the Murderer whom he was adviſed to beware of. Whereupon he commanded the Gentleman (ſuch he was in Appearance, and indeed by Birth) to be brought unto him. The paleneſs of his guilty Face, and ſhaking of his Joints in his Approch, verifying the Suſpitions; Your Countenance, ſaid the King, ſpeaks aloud that you know what I have to charge you with: Leaving therefore all fruitleſs Denials, as you tender your Life, confeſs plainly the whole Truth of your Intendment againſt mine. The wretched man ſeeing himſelf taken in the Snare that he was laying, began with Tears & ſtretched out Hands to beg for Mercy. Speak Friend, ſaid the King; Did I ever do thee any Wrong, or any of thy Friends? Or what may be the Cauſe that thou goeſt about my Death with the Hazard of thine own? The miſerable Wretch, as ſoon as he could recover his fainting Spirits, with a trembling Voice made Anſwer; That no particular Occaſion of his own (having never received any Offence from his Majeſty) but the Intereſt of the general Cauſe of his Party had drawn him to theſe Reſolutions; having been perſwaded by his Ghoſtly Father, that the making away, by what Means ſoever, of ſo great an Enemy to their Religion, was an Act of ſo high Merit, as a Crown of Eternal Happineſs was but the due Reward of it. Well then, ſaid the King, ſince it is the Difference of Religion that hath ſet you a Work, I will ſhew you the Difference between thoſe two Religions which you & I profeſs: Yours perſwades you to kill them that never have hurt you; and mine wills me to pardon them that never ſo much offend me:

It is a matter of Merit with you, to murder them that have done you no Injury; and it is a matter of Neceſſity with me, to forgive mine Enemies, though they ſeek my Life. Go your Way then; and let me never ſee you here again: And judge in yourſelf, which of the twain anſwers more to the Doctrine of Chriſt; Your Religion, that makes you an   ; or mine, that makes me ſo mercifull: And whether is likelier to be the right Way to Heaven; that which overrules to ſpare the guilty Soul, or that which teacheth to ſhed the innocent Blood.

The Traitor's Hap that thus eſcaped (ſaid the *Guardian*) was much better, though the Deed far worſe then of that *Moor* who would have ſlain *Alphonſo* the XIth of *Caſtile*; in which Point (dear *Patient*) your Story, that in every thing beſides is equal, is perhaps not a little inferior: The barbarous King's *Juſtice* being no leſs admirable then the Chriſtian King's *Patience*.

It is no great Marvell (ſaid the *Moderator*) if there were two Kings for one, that your Story ſhould in ſome part exceed. Defraud us not therefore, I pray, of that Delight, which the Conjunction of two ſo different Virtues in one & the ſelfſame Action muſt needs breed; eſpecially when they meet in their Height, as it ſeems here they did.

Why, ſince you will not be denied (ſaid the *Guardian*) take it briefly & plainly, as my Author ſets it down.

Alphonſus the XIth having ſtraitly begirt *Algezira*; one of the beſieged *Moors* iſſued forth, with intent to kill him before he ſhould carry the place, which he was certain within a few Days to do. The *Moor*'s purpoſe was diſcovered, and himſelf brought to the King.

When all expected he ſhould be put to ſome cruel Death, *Alphonſus* gave him a rich Garment, & a good Summ of Money; & cauſed him to be conveyed ſafe to his own King, whoſe Name was *Belmarin.* The *Moor* (no doubt) went full of Joy; expecting to receive a double Reward from his Maſter, for whoſe Service he had ſo deſperately engaged himſelf, both Soul & Body. But *Belmarin* hearing the matter, after he had with ſharp Words rebuked & terrified the poor *Moor*, commanded he ſhould be inſtantly ſlain; ſaying, he was unworthy to live, who would have robbed the World of ſo *magnanimous* and *meek* a King.

A notable Example of Royal *Juſtice* (ſaid the *Chief*) & an admirable Proof of the univerſal Grace which *Meekneſs* hath both in Heaven & Earth. It is a thing *of great price with God*, ſaith S. *Peter*; & of great Power with Men, you ſee by this Inſtance; when it wins Favour & obtains Juſtice from a barbarous King, & he an Enemy too: And in the Height of his own Wrongs he is zealous to do *Meekneſs* right; though it be in the Cauſe of his Adverſary, & on the Perſon of his Friend; He cannot forbear to give Teſtimony, that it deſerves Love above all things, and ſhall find Protection every where. Let others, if they liſt, pride themſelves of their great Stomach, & ſeek to ward off Injuries with Power; but let *Meekneſs* of Spirit, Lord, be my Arms againſt Offences, & the Ornament which my Soul deſires to be beautified with. Let others learn of the World to prevent Wrongs by doing the firſt, & to keep Peace by making War: Let me learn of thee, *Lord Jeſus*, & of thy *Saints*, to be *meek* & *lowly*: So, I am ſure, I ſhall find *Reſt* unto my *Soul*; & otherwiſe, I am ſure, I cannot.

The Company was about to riſe, when the *Moderator* ſtaying them with the beckning of the hand to ſit down again, I ſhould be ſorry (ſaid ſhe) that we ſhould part without an Example of this Grace of *Meekneſs* in ſome of our own Sex; to which it ſeems more properly, at leaſt more neceſſarily, to belong then to Men.

The *Submiſſe's* Countenance (ſaid the *Chief*) ſeems in mine Eye to promiſe the Satisfaction of your Deſires, moſt honoured *Moderator*, if ſhe might be admitted to bear a part in this *Exerciſe*.

I have been much troubled (ſaid the *Guardian*) in mine own Mind, that both She & the *Obedient* have been ſo long left out from that whereunto they ought to have been compelled: I pray therefore, let us not loſe the Advantage of this Occaſion to bring them in. And in regard the firſt Attempt cannot be ſo perfect, let them have the Liberty for a while of telling their Stories as they can; I mean, without the Expectation of any Preface or Application from them: So they be to the purpoſe, it ſhall ſuffice. If they cannot truly be caſt into the rank with other, they ſhall ſerve apart as auxiliary Supplies upon ſpecial Occaſion that may happen.

Whereupon the *Submiſs* told the Story following.

Katharine, the Wife of *Henry* the 8th of *England*, was Aunt to *Charles* the Emperour: After above 20 Years Continuance in Wedlock, the King procured a Divorce. The Cauſe was undoubtedly juſt; but the Affections & Carriage of the King full of Unkindneſs & Harſhneſs: Yet could not this Queen be perſwaded by the moſt earneſt Invitation of the Emperour, nor of his Brother *Ferdinand* King of the *Romans*, nor of her Neeces, the Queens of *France*, *Hungary*, *Portugal*

& *Denmark*, to leave *England*; but rather choſe, in an unhealthfull place, & in a retired manner, to lead a deſolate Life in *England*, then to have Honors & Comforts abroad. Neither was ſhe ever heard, during her Life, to make any Complaints againſt the King's Unkindneſs: And on her Death-bed ſhe wrote him a Letter full of Affection & ſweet & profitable Counſel, without any touch of Diſtaſt. At the hearing of her Cauſe at *Bridewell* before Cardinal *Wolſey* & *Campegius*, She refuſing to anſwer after her Appeal to the Pope; the King vexed thereat, after ſhe was departed, ſent for her again into the Court: She ſubmiſſively returning, was admoniſhed by her Proctor, that if ſhe appeared again in the Court, ſhe did *ipſo facto* diſannull the Appeal; & the Cardinals, being made for the King, would certainly give Sentence againſt her. Whereupon ſhe immediately retired to *Baynard's Caſtle*, the place of her Abode; but all the Way ſhewing a marvellous Perplexity in her Mind. As ſoon as ſhe was landed, turning to her Attendants, that ſtood about her; This is (ſaid She) the firſt time that ever I diſobey'd my Husband's Command: And although the Occaſion may ſeem moſt juſt; yet next time that I ſee him, I will on my Knees beg his Pardon for this neceſſary Diſobedience. This ſhe delivered with Paſſionate Words, & accompanied them with many Tears; leaving a rare Example for all Women of Wifely Obedience.

This Story (ſaid the *Guardian*) is indeed an Honour to your Sex; but a Shame to the Age. It's beyond Commendation of Words. Let's hear what the *Obedient* hath to ſay.

Abbot *Apollinus* happening into a Fray, ſought with many Arguments & much Earneſtneſs to ſet them at Unity. One of the Combatants bade him ſpare his Pains; for he would not prevail: As I live (ſaid he) I will have no Peace with mine Enemy. To which the holy Man, with a troubled Cheer, made Reply; Thou haſt refuſed Peace, & Peace hath forſaken thee; Thou ſhalt want thyſelf, when thou moſt needeſt, what thou wilt not give thy Brother. The other made light of the matter; but the next Day proved it a heavy & ſad Doom to him: They that heard him thus threatned, found him the next Day torn in peices of wild Beaſts.

He had his due, ſaid the *Moderator*; and they that follow his Example, muſt look for his Reward. Things that belong to God, are in a joint-confederacy one with another; & for the Maintenance of Peace, have ſworn a common League both for Offence and Defence. He breaks Peace with all, that proclaims War to any; and makes the whole Creation his Enemy, that will needs be his Brother's Adverſary. When any Ill therefore comes upon a Man, the firſt Quære which I ſhould wiſh him to make, is, Whether he bear Ill Will to any. If he do, he need go no further for the Ground of his Calamity; nor may he juſtly expect the Releaſe, untill the Cauſe be removed. He that keeps Others Faults alive in his Memory, refreſheth the Guilt of his own before God; and in ſeeking to take Vengeance, neceſſarily pulls it upon his own Head. *Sapritius* loſt his Soul, and this other his Life, by theſe Deſires. But *Meekneſs* carried up *Nicephorus*, whither S. *Stephen*, by the ſame Steps, had before aſcended. And not onely in Heaven, but here on Earth, it crowns all the Poſſeſſors thereof with a happy Quiet in themſelves, and an honourable and everlaſting Remembrance to After-Ages.

This is the *Inference* of our *Stories*; I pray God, it may be the *Practice* of our *Actions*.

[*This Storying was proceeded in, till the full Number of Twelve Days were made up: But of the 2 next Days Exerciſes ſome Fragments only are found. The 4th Day's Exerciſe was as followeth.*]

THOUGH Earthly things ſeem to them that are unexperienced full of Happineſs, yet to thoſe that have made any ſmall Trial, they are found ſo full of Inſufficiency, that moſt Men perhaps would be eaſily perſwaded to call back their Affections, if they knew where elſe to place them. But now becauſe *Love* cannot but work, & *Deſire* purſue ſomething, there ſeems to moſt Men a kind of Neceſſity impoſed on them to follow that which they ſee here below; becauſe thoſe things that are above, being far removed out of Sight, they can ſcarce be perſwaded that they are at all. The Inevidence of the things after this Life breeds a Doubt in moſt Mens Minds of the Certainty, whether they be or no: And the Affections that, like the Concluſion, follow the weaker part (thinking it Ground enough to be cold in the Love of what they have not known,

& in the Fear of what they have not ſeen) ſpend all their Strength in the embracing or avoiding of that Good or Evil that falls under their Senſes: Further then they reach, few will adventure; holding it great Folly to leave what we have in our Hands, for the Apprehenſion of that which is repreſented to us in Hope.

It will be therefore in my Opinion (ſweet Companions) moſt profitable, to carry up our Thoughts, that are amated with the Wretchedneſs of this World, to the Meditation of thoſe Better things in Heaven, by the recounting of ſome ſuch Story as may tend to the Confirmation of our mutual Vows, touching the deſpiſing of all which the World tenders unto us now, for the Love of that which Faith promiſeth us hereafter to enjoy.

What an Abſurdity ſeems it to Fleſh & Blood, to put a Man's ſelf to certain Pain here in Expectation of future Joy, or to defie preſent for Fear of future Torment?

To take away this Perplexity there is nothing more effectual than the Remembrance of thoſe Proofs, which God hath ſometimes extraordinarily given, of the Certainty & Largeneſs both of the Rewards & Puniſhments that ſhall crown Good or Evil Actions. I pray therefore let this Day's Stories be to this Effect. But let them be ſuch as may ſuit with the Excellency & Dignity of our former Diſcourſes. And becauſe all Mens Minds, when they enter into theſe Meditations, do firſt ſtumble at the very Entrance of the other World [that is, How it can be that there ſhould be any ſenſible Apprehenſion of things, when the Senſes are all diſſolved with the Body's Corruption in the Grave]; I pray you (dear *Patient*) to remove this Block by the recounting of that admirable Paſſage, which our *Viſitour* lately told us out of S. *Auguſtine*, if I miſtake not.

You miſtake not at all (replied the *Patient*) for it is S. *Auguſtine* that recounts it in a certain Letter which he wrote to one *Evodius*. This particular I afterwards learned; for the Excellency of the Matter made me curious to inform myſelf more fully of it.

You did therein (replied the *Affectionate*) anſwerably to that good Diſcretion which you uſe in all other Matters. The knowledge of theſe Circumſtances not onely gives much Satisfaction to the Hearers, but adds Authority to the Relation itſelf. But, I pray you, proceed; for our Deſires brook no Delay.

You ſhall have it (ſaid the *Patient*) neither of mine nor of any others compoſing, but in the very Words of S. *Auguſtine* himſelf; for ſo did our *Viſitour*, giving me the Story in writing, adviſe, if ever Occaſion were that I ſhould recount it.

Our brother *Gennadius*, famous amongſt all, & very dear to us (who now lives a Phyſitian at *Carthage*, & was highly eſteemed for his Skill at *Rome*) is, as thou knoweſt, a very devout Man, moſt bountifull in the free Diſpoſition of his Mind, & of unwearied Mercifullneſs touching the Care of the poor. Neverthleſs (as himſelf lately related) when he was a young Man, & very fervent in thoſe kind of Almes-deeds, he fell into a Doubtfulneſs, whether there were indeed any other Life after Death. Now God no way purpoſing to deſert this Mind of his, & theſe Works of Mercy; there appeared unto him in his Sleep a young Man, very conſpicuous & regardfull, & ſaid unto him, Follow me: Whom whilſt *Gennadius* followed, he came into a certain City, from the right hand whereof he be-

began to hear the ſound of Muſick moſt delectable, beyond all uſual or known Sweetneſs: And whilſt he was muſing what it might be, the other told him, that they were the Hymns of Bleſſed Men & Saints. What he reported to have ſeen on the left hand, I now remember not. In the End *Gennadius* awaked, and his Dream departed; & he thought no more of the Perſon then of the Dream. But behold, another Night the ſame young Man comes to him again, & demands whether he knew him. *Gennadius* made Anſwer, that he knew him full well. The other asked him, Where he had known him. *Gennadius* his Memory was not wanting what to anſwer; but with a great Facility, as things freſhly done, he remembred both all the Viſion, & thoſe Hymns of the Saints which he came to the hearing of by his Guidance. Whereupon the other asked, Whether he had ſeen thoſe things which were now related, in Sleep or waking. *Gennadius* anſwered, in Sleep. You ſay right (replied the other) you ſaw them in your Sleep: But know, that what thou now ſeeſt, thou likewiſe ſeeſt in thy Sleep. *Gennadius* hearing this, beleeved it to be ſo; & by his Acknowledgment confirmed it. Then he that taught the Man, added further, ſaying; Where is now thy Body? In my Chamber, ſaid he. And doſt thou know (replied the other) that thoſe Eyes of thy Body are now bound up, ſhut & ſilent, & thou ſeeſt nothing at all with them? To which *Gennadius* not knowing what to anſwer, became mute. Whereupon the other, in this Perplexity, took the Hint to open unto him, that which he had intended to teach by theſe former Queſtions, & immediately ſaid; As thoſe Eyes of thy Fleſh are altogether ſtill in this Sleep on thy Bed, without any manner of Operation, and yet nevertheleſs are the ſelfſame with which thou now lookeſt on me, & uſeſt in this Viſion; So likewiſe when thou ſhalt be dead, the Eyes of thy Fleſh ceaſing from all Works, there ſhall yet remain a Life to thee, whereby thou ſhalt live, & a Senſe, whereby thou ſhalt be ſenſible: Take heed therefore, that thou doubt no more, whether there be any Life after Death. By this Means that faithfull Man affirms his Doubtfulneſs was removed; Who inſtructing him about the Providence & Mercy of God (for he was ſo taught by a Natural Inſtance) that his Mind being illuminated by the Brightneſs of Heavenly Grace, he was *changed* (as the Apoſtle ſpeaks) from *Glory to Glory, even as by the Spirit of the Lord.*

The *Patient* having finiſhed her Story, the *Cheerfull* began. If the Credit of my Author were equal to S. *Auguſtine*'s, my Story would be no whit inferiour to that which you have heard. I cannot deliver it upon ſo bold Warranty; no, *Sophronius* that relates it in his *Spiritual Medow*, is not ſo authentick a Witneſs. If any refuſe it, I will not contend: Let him have his Opinion, ſo he will allow me mine. The Approbation of many excellent Men hath in my Judgment ſet the Seal of Truth to it. None can deny it in the Moral; I beleeve it ſo in the Fact.

The famous *Syneſius*, choſen a Biſhop almoſt as ſoon as baptized, labouring earneſtly to bring *Evagrius*, his Companion in Philoſophy, to the Fellowſhip of the ſame true Religion which he had himſelf by God's Mercy attained; was by him ſtill anſwered, that he could not condeſcend thereunto; chiefly becauſe of the Impoſſibility of the Reſurrection, & the Unlikelyhood of that great Repayment which our holy Faith promiſeth to them that beſtow their Subſtance on the poor for Chriſt's ſake, that they ſhall receive Treaſure in Heaven for that which they had parted with on Earth, an Hundred fold, & everlaſting Life for Vantage. This to him, as he profeſſed, ſeemed but a Fancy in them that beleeved it, & a Subtlety, if not worſe, in them that perſwaded it. *Syneſius*, like a true Friend to *Evagrius*, & a faithfull Servant to his Maſter, ceaſed not with all Diligence to inſtruct, exhort & intreat him; till in the End the Light of God ſhining into his Heart, he gained him to become as ſtrong in true Faith, as before he was obſtinate in the Errors of corrupt Reaſon. Shortly after he was baptized, intending to free himſelf of all Worldly Superfluities, that he might the more expeditely run the Race that he had begun, he brought unto the Biſhop a great Summ of Money, ſaying; Take this here, & diſpoſe as thou knoweſt beſt among the poor, and give me a Bill under thy Hand, that I may receive proportionably, as thou haſt told me I ſhould hereafter do in Heaven, from the hand of Chriſt. *Syneſius* gladly received the Money, immediately beſtowed it; & under his hand gave the Writing that the other required. *Evagrius*, after ſome Years ſpent in Holineſs, coming to dy, called his Sons, & delivering the Obligation which he had received from *Syneſius* unto them, without acquainting them how it was, When you bury me (ſaid he) put this Deed into my Hands; which they accordingly with all Care performed. The Biſhop, that knew nothing of the Obligation, early in the Morning ſending for *Evagrius* his Children, demanded of them, whether they had put any thing in the Grave with their Father: They doubting he might ſuſpect the burying of ſome Mo-

Money, anſwered; Nothing, my Lord, but the uſual Grave-cloths. Nothing at all? ſaid the Biſhop; no Writing nor Paper, are you ſure? Yes, ſaid they remembring themſelves: Our Father indeed at his Death gave us a certain Writing, and charged us to put it into his Hands when we put him into the Grave; but what the Contents thereof may be, we are altogether ignorant; for he not pleaſing to reveal it himſelf, we durſt not preſume to open it. Whereupon the Biſhop declared unto them his Viſion; & ſending for the Clergy, & the chief Magiſtrates of the City, went immediately to the Grave: Which after they had opened, perceiving the Writing in his Hand, the Biſhop took it & read it, & found newly written by *Evagrius* his own Hand; "I *Evagrius* the Philoſopher ſend greeting "to the moſt holy Lord *Syneſius* the Biſhop, I have re"ceived the Debt ſpecified under thy Hand in this "Writing, & acknowledge myſelf to be contented, "neither have I any Right againſt thee touching that "Gold which I gave thee, & by thee to Chriſt our Lord "God & Saviour. They that were preſent, hearing this, brake into great Outcries of Praiſe & Thankſgiving to God, that of his infinite Mercy was pleaſed for the Satisfaction of our Weakneſs to give ſuch Evidency of Proofs touching the Infallibility of his Promiſes.

This is a Story which I the more boldly report unto you, becauſe I have heard it to have been publickly delivered by a famous Divine in a very ſolemne Aſſembly. But however the Action paſſed, we have a ſure Word concerning the Truth of the Doctrine itſelf, even the Teſtimony of that great Doctor of the *Gentiles*, That *every Man ſhall receive according to the things which*

which he hath done in his body, whether they be good or bad.

Undoubtedly they ſhall (ſaid the *Affectionate*) & in Confirmation of this latter Point [That ſtrict Judgement & ſevere Puniſhment ſhall follow wicked Deeds after this Life] I ſhall tell you a Story every way admirable, as being of moſt famous perſons, containing rare Paſſages of unqueſtionable Verity.

I pray you, of whom is your Story (ſaid the *Chief*) & by whom is it written?

It is written by *Gregory Turonenſis* (ſaid the *Affectionate*) and is of that renowned Man both for Learning & Holineſs, *Sidonius* the Biſhop of *Arverne* in *France*: Who being (as my Author ſaith) wholly given over to the Service of God, ſo that he led the Life of Heaven here on Earth; two Prieſts of his riſing up againſt him, by diſpoiling him of his Authority, & ſtripping him of his Means, brought him both to great Neceſſity & Shame: But the Judgment of God was quicker to puniſh then their Malice to perform the uttermoſt of their evil Intendments.

One of thoſe *Sons of Belial* having threatned one Night to drag the holy Biſhop out of the Church upon the firſt Sound to Morning-Prayers; before he could go out, the Neceſſity of Nature urging him, he withdraws apart, willing his Servant to attend: Which whilſt he doth, a Meſſenger comes poſting from his Companion in Evil, upbraiding his Sluggiſhneſs; that it was now broad Day-light, & they had yet done nothing. The long Stay of the Maſter, & the Importunity of the Meſſenger, forced the Servant to call firſt; & receiving no Anſwer, he goes into the place where his Maſter was; whom he found dead, his Bowels having guſhed out below.

The Fearfullneſs of this Judgment abated both the Courage & Power of his Companion; ſo that the Biſhop was immediately, by the Help of good Men, reſtored to all that which he had been deprived of by theſe wicked ones. But being too good for Earth, God ſhortly after by a Feaver ſent for him to Heaven: Which the holy Man perceiving, cauſed himſelf in his Sick-bed to be carried into the Church; whither inſtantly by troops reſorted, not onely Men & Women, but the very Children alſo, with one mournfull Voice crying, Why doſt thou forſake us, thou good Paſtour? To whom doſt thou leave us all Orphans? What a Life ſhall we have, when thine is departed? Who ſhall henceforth ſeaſon us with the Salt of Heavenly Wiſdom; & who ſhall by prudent Reproof inforce us to the Fear of God's Name? Theſe & the like things ſpake the Multitude, in a confuſed manner & mixed Expreſſions of Words & Tears: Whom the holy Man having a good while accompanied in their Weeping; at laſt the ſpirit of Courage and Comfort deſcending down upon him, he began to encourage & comfort them, ſaying; Fear not (my Children) behold, *Aprunculus* my Brother liveth, and he ſhall be your Prieſt & Paſtor. They not underſtanding him, thought that what they heard, was not intended to them, but ſpoken in an Extaſy. He had ſcarce ſurrendred his faithfull Soul to Heaven, when that curſed Prieſt, left alive to a more fearfull Vengeance, ſeized upon all that *Sidonius* had left behind on Earth; & flattering himſelf in his abominable Sin, to wipe out the Terror which his Fellow's horrible Confuſion had bred, inſults upon the Saint's liveleſs Corps. At laſt (ſaid he) God hath looked down upon my Wrong, & hath revenged me of mine Enemy; having taken him from that Dignity which he unworthily uſurped, & beſtowed it on me whom he hath found more faithfull. In theſe & the like Conceits he proudly hurries up & down the City; & on the Sunday following invites the whole People to a ſolemn Feaſt, where contemning all others, he ſits down in the chiefeſt Seat, & takes that Honour to himſelf which no Man ought to take but he that is called of God. Having begun to eat without Fear, he calls for Wine to increaſe his Mirth: Which the Cupbearer with a low Obeiſance delivering unto him; I ſaw, my Lord (ſaid he) in a Viſion to Night, that which, if you give me leave, I will now declare. The Sadneſs of the Relator's Countenance affrighted the unhappy Man; ſo that he could not tell what readily to anſwer: Whereupon the other proceeded thus. This Sunday-Night I ſaw a Stately Palace; & there was a Throne placed, wherein a Judge ſat, ſeeming to excell all others in Power: Many Prieſts in white Veſtments attended near, & an innumerable Company of all other ſorts of People round about him. Whilſt with great Amazement I beheld theſe things, I perceived Bleſſed *Sidonius* earneſtly contending with that Prieſt once ſo dear unto thee, & ſo ever unhappy in his moſt wretched Death. After ſome while pleading, *Sidonius* having convicted him; immediately the King commanded, that the other Prieſt ſhould be caſt into the innermoſt Dungeon. He was ſcarce removed, when *Sidonius* riſing up again, began to accuſe thee alſo, ſaying, that thou likewiſe wert a partaker in that Wickedneſs for which this other was condemned. Whereupon the Judge beginning to enquire, whom he might ſend to warne thy Appearance, I fearfully drew back;

doubt-

doubting with myſelf, leſt peradventure if I were known to be there, it might be impoſed on me. Whilſt I ſilently caſt thoſe things in my Heart, Lo, I find myſelf on a ſudden left alone with the Judge: Who beckning unto me; I not able to endure the Brightneſs of his Countenance, mine Eyes became dimme, & all my Joints fell a quaking. But he cheerfully ſaid unto me; Fear not (young Man) but go thy Way to that Prieſt, and will him immediately to come to his Trial; for *Sidonius* hath deſired to have him ſummoned. Take heed therefore (ſaid the Cup-bearer to the Prieſt) that thou make no Delay; for with a vehement Proteſtation the King charged me to tell thee all this, ſaying unto me; If thou forbear to ſpeak what I have commanded thee, thou ſhalt dy ſurely a curſed Death. He had no ſooner ended theſe Words then the affrighted Prieſt, letting the Cup fall out of his Hand, fell down likewiſe Eternally Dead.

Thus (ſaith my Author) were the Judgements of God upon theſe two rebellious Prieſts; the firſt periſhing with the Deſtruction of *Arrius*, and the other condemned after the Example of *Simon Magus*, falling down from the high ſoarings of Pride into the loweſt pit of Condemnation: And the like End ſhall in the end befall thoſe that ſwelling with Pride & Envy, oppoſe & perſecute that Goodneſs which they cannot, or will not, reach unto.

The *Affectionate* having ended, the *Moderator* began; I will warrant the Truth of my Story, touching the Excellency of it yourſelves ſhall be judges. And ſo, having before obtained the Privilege for that once to read her Story, which Shortneſs of time & other Occaſions had not given leave fully to finiſh, much leſs to commit to Memory, ſhe proceeded.

Licinius, Brother in Law to *Conſtantine* the *Great*, & Partner with him in the Empire, upon the Breach of Friendſhip between them, caſting away Fear & all other Reſpects which had cauſed him to diſſemble, makes open profeſſion of his ſecret Enmity againſt Chriſt himſelf, & all that called upon his holy Name, & were called by it. Fire long ſmothered breaks forth with greater Violence, & ſuppreſſed Malice is fiercer when it comes to uncontrolled Vent. A publick Edict is made; That the fading Worſhip of Idols ſhall be revived, the encreaſing Worſhip of Chriſt ſhall be aboliſhed. Fire & Sword & Gibbets, Racks and Wheels & Scourges, & all other Inſtruments that Cruelty could invent, are ſet forth every where to open View; firſt by their Sight to terrify, & (if that prevail not) by the bitter Senſe of Torment to enforce gainſayers. Barbarous-minded Judges, bloody-handed Miniſters are picked out for the Execution of theſe Laws: Spies are ſuborned, Accuſers are rewarded; curious Inquiſition to find out *Chriſtians*, is the beſt Service that can be done to the State. There is no Poſſibility of Concealment, there is no Mercy in Diſcovery. Many fly, & keep their Faith with the Loſs of all other things: Others ſtay for the Love of other things, & loſe themſelves. Some begin well, but fainting in their Trials, like Ships driven from their Anchor-hold, make Shipwrack in the Haven.

In the Emperour's Camp, which was then in *Armenia*, there was one Company of Souldiers, ſmall in Number (being onely Fourty) but great in Reputation for many notable Exploits which they had performed; *Cappadocians* by their Country, & *Chriſtians* by their Religion; & that they ſo openly profeſſed, as the whole Army took notice of it. The Judge deputed in this Commiſſion (whoſe Name was *Agricola*) reſolves to begin here; hoping that as in Conqueſt of War great Cities & Holds being taken, the leſſer Forts come in of themſelves, ſo upon this famous Band's Denial of Chriſt there would be no other of inferiour Quality dare to confeſs him for their God. The firſt Battery that he lays is fair Words; magnifying their approved Valour, their mutual Love & ſober Converſation, for which things ſake they might aſſure themſelves, as they well deſerved, to find great Reward from the Emperour's Bounty & Juſtice, if now they overthrow not all by an obſtinate Diſobedience of an abſolute Command, which was, That they ſhould offer Incenſe to the Gods upon the Altar there prepared. They jointly made Anſwer; The Demand was unjuſt, & the Conditions unequal; they hoped for better Crowns than the Emperour himſelf wore, by ſerving *Chriſt Jeſus*; the true & onely Lord of Heaven & Earth, & therefore by this Right to be much rather obeyed & ſerved then *Licinius*. The angry Judge adviſed them to bethink themſelves well, what they loſt, & what they were like to incurr, & to bring him a better Reſolution; in the mean time committing them to ſafe Ward. The next Day they appeared, & the Unchangeableneſs of their Anſwers breeds a Change of *Agricola*'s Proceedings. Fierce Words, baſe Taunts, bitter Threats are heaped on them: Which they anſwer, though mildly, boldly; plainly telling him, that what he thinks to affright them with, is that which they above all other things long after, to dy a ſpeedy, a painfull and a ſhamefull Death for Chriſt's ſake. *Agricola*'s incenſed Rage was deſirous to have ſatisfied their ſtrange Requeſts, but divers good reſpects perſwaded him to forbear till their Captain's coming, which was not till 7 Days; when ſuddenly they are ſent for, & that with ſuch Terrors of Words, & other frightfull Circumſtances, as a chill Paleneſs of their Faces manifeſted ſome fearfull Apprehenſions to have ſeized their Hearts: Which one of them, named *Gryan*, perceiving; he began to chear them up by the Remembrance of former Dangers [We have, through God's Power ſtrengthening us, withſtood (ſaid he, my Brethren) with undaunted Courage, as you well know, Thouſands of Enemies that have aſſaulted us; & come off Victors, where the whole Army fled: And now there's no more at moſt than the Judge, our Captain, & the Devil, that aſſault us; & ſhall we faint in ſo great Odds as Fourty hath of Three? Or ſhall God now at laſt abandon us in the laying down of our Lives for his Honour; that hath ever heretofore ſo ſtrongly & faithfully aſſiſted, when it was but the Emperour's Pleaſure & Service that we went upon, and hazarded ourſelves for? Let us lift up our Eyes, whence our Help cometh; & carry up our Thoughts to thoſe Joys, whither we are going.] Having thus ſpoken, they jointly repeated that * *Pſalm* of *David* which begins; *Save me, O God, for thy Name's ſake, & avenge me in thy Strength.* Thus armed, they preſent themſelves at the Tribunal; & by wiſe Anſwers to what was objected, conſtant Profeſſion of what they beleeved, & patient enduring of the Injuries which were done to them, leave their Enemies ſo confounded & enraged, as taking time to bethink themſelves of Torments anſwerable to the Exceſs of Malice which they had conceived, they for that Night return the bleſſed Saints to their for-

* Pſal. 54.

former Priſon: Where continuing in Prayers, as ſome relate, they heard a Voice, with greater Majeſty of Sound then can proceed from Man's breaſt, ſaying; *Your Beginnings are good, but happy is he that perſeveres unto the End.* But that which is certain by S. *Baſil*'s Relation is, that the next Day, towards Evening, they were adjudged to be put into a great Lake near unto the Walls of *Sebaſt*, & there to freeze to Death, except they would deny *Chriſt Jeſus*; on which Condition they might, when they deſired, be taken out of the cold Water, & put into a warm Bath, which was ready prepared, & at hand, for the enforcement of the Temptation, & the doubling of their Torment, as well by the Sight of Comfort as by the Senſe of Pain. The Sentence that others trembled to hear, theſe bleſſed Souldiers of *Chriſt Jeſus* received with Gladneſs. As ſoon as they came to the place, they make haſt to ſtrip themſelves; & entring Manfully unto the very Chins, beſeech God with a joint-cry, that as they went in, ſo they might come out, *Fourty Martyrs* for his holy Name's ſake. God hears & grants their Petitions (ſaith S. *Baſil*) although he made it good after an unexpected manner. The Guard walk trembling on the Shore, & the Martyrs ſtand cheerfully in the Water; encouraging themſelves & one another with Thouſand the like Words, as S. *Baſil* reports [It is a hard thing to endure the Pains of this Cold; but it is a happy thing to enjoy the Delights of Paradiſe. Heaven ſhall reſtore, with endleſs Joy, the Momentary Pains that we now ſuffer. This bitter Night ſhall be changed into an everlaſting Day of Happineſs] But the tender Pity of God, that cannot endure their Grief ſo long as themſelves are content to endure it, ſets a ſhorter Period to their Sufferings than themſelves had appointed; not by taking away the Pain, but by Supply of ſuch Comfort as Man's Heart is not able to conceive. The Angels deſcend from Heaven; & by putting Crowns on their Heads, give them the Recompence of their preſent Miſery by the Earneſt of their future Happineſs: Onely one of the Fourty is omitted. The Bath-keeper, that ſtood to watch, ſees this; & whilſt he ſees, & wonders at what he ſees, he hears that miſerable Wretch, who was left uncrowned by the Angels & uncomforted, calling to be taken out of the cold Water, and to be put into the warm Bath: Which is inſtantly performed by the willing Guard; but with greater Anguiſh to the noble Martyrs, his Companions, than all their own Sufferings had cauſed: A ſharper Cold ſeized their Souls than before touched their Bodies; their Hearts quake, and their Spirits groan, in Evidency of their Fellow's backſliding, & in the Doubtfulneſs of their own Continuance. But having received the Firſt-fruits of Glory, there was no Reſidence for Grief in their Souls. God comforts & confirms them without Delay, in a double manner. He that would not continue in the cold Water for *Chriſt*'s ſake, dies when he comes out of it: He no ſooner ſet foot in the warm Bath, but his Life departs, for which he had loſt his Soul. The Bath-keeper, that had before ſeen the Viſion, & now fully underſtood the Myſtery, cries out to his Companions, See, I am a *Chriſtian*; & inſtantly deſpoiling himſelf of his Cloths, ſteps naked into the Water, joining himſelf in Sufferings to them with whom he deſired to be partner in Glory. It came to paſs here (ſaith S. *Baſil*) as it did in the Caſe of *Judas*; He left his Office, & another took it, to make up the number of the Apoſtles. And it came to paſs as it did with S. *Paul*; He that ſtood to ſeduce others, becomes himſelf the Martyr of Chriſt.

The *Moderator*'s long Pauſe gave Evidence, that ſhe was come to the End of what ſhe then meant to ſay.

The Company was about to diſſolve, when the *Guardian* ſtaying them with the Sign of his Hand, ſpake thus. The leaſt of theſe Four Services might have ſufficed for a King's Entertainment: But to refuſe the Banquet which I know is prepared anſwerable to the Richneſs of the former Meſſes, were not the Wiſdom of Temperance, but the Exceſs of Folly. There's no ſurfetting in this kind of Feaſt. Let us therefore, I beſeech you, ſit down again, & receive thoſe further Dainties, which the *Chief*'s Bounty intendeth to the perfecting of this Day's Work, that it may every way be a complete Peice.

I underſtand (ſaid the *Chief*) moſt honoured *Guardian*, & hope to ſatisfy your Deſires. You expect, that according to the *wiſe Houſholder*'s Practice in the Goſpel, bringing both *new* & *old things* out of his Treaſures, theſe elder Miracles ſhould be confirmed & ſet forth by ſome further Examples of latter times.

You ſo well know my Thoughts, deareſt *Chief* (ſaid the *Guardian*) that you have much better expreſſed them than I myſelf could have done.

The Proof of having taken ſo right Aim at your Intention (ſaid the *Chief*) makes me the rather hope to hit the Mark which you deſire. If you do but beleeve it true, you cannot eſteem it leſs wonderfull then any you have yet heard. And that you may beleeve it to be true, you ſhall know, that it is not onely confidently written in ſerious Works of moſt famous Men, but hath been often by very diſcreet & religious perſons delivered in the Pulpits of *Italy* as an undoubted Truth; received at firſt from the Relation of thoſe whoſe Fidelity & Wiſedom was above all Suſpicion, either of deceiving others, or being deceived themſelves.

Marſilius Ficinus (the Oracle of his Times for Learning) had a dear Friend & Companion in the ſelfſame Studies of Philoſophy, named *Michael Mercatus*; to whom amongſt his Works there is extant an Epiſtle full of excellent matter touching the Eternity of God & the Immortality of Mens Souls. One time, amongſt their Philoſophical Diſcourſes, happening to fall upon the Conſideration of thoſe things which follow after the Determination of this Life, finding a greater Perplexity according to the Principles of Philoſophy (though they both followed that which is far the beſt, *Plato*'s School) then they could well explicate; & perhaps even in this regard, the rather by God's juſt award intangled in this Labyrinth of Human Reaſon, becauſe they had attributed too much thereunto; they in the end grew to a Covenant, & confirmed it with ſolemn Oath, that he that ſhould firſt die of them two, would, if it might be, give the other notice of his Eſtate. A long time paſt after this, & a large Separation by diſtance of place between them: But in the end, as *Michael Mercatus* one Morning was very deep in his Philoſophical Speculations, he hears afarr off the Noiſe of a Horſe running very ſwiftly, & at laſt, upon a ſtopping under his Window, the well known Voice of his Friend *Marſilius*, calling out aloud; *O Michael, Michael, thoſe things are true, they are true indeed.* At this, with much Aſtoniſhment, *Michael* ſtarts up; but his Speed was far ſlower then *Marſilius*, who before the other could thruſt his Head out of the Window, had turned about his

Horſe, & was now upon a ſwift pace departing. But though he ſaw not his Face; yet by that which he ſaw, he knew him perfectly to be the Man whoſe Voice he heard; onely his Habit was farr different, all white, & of the ſame Colour was his Horſe. *Michael* followed him with his Voice, doubling the Name of *Marſilius*; but he anſwered him not: He followed him with his Eyes; but theſe were immediately likewiſe diſappointed by the other's vaniſhing. When Wonderment had given Way to other Thoughts, he gave preſent Order to enquire touching *Marſilius*; whom, in the end, he underſtood the very ſelfſame Hour that he appeared unto him, to have departed this Life at *Florence*.

You deſire to know, I'le tell you, what followed; & wiſh, that as it will be to the Confirmation of the Truth of this Fact, ſo it may be to the impreſſion of the like Affections & Reſolutions in our Minds. Though *Michael* was a Man of that Goodneſs, which becauſe we cannot find in our preſent times, we attribute to the Old World; though he had led a Life, not onely full of Innocency, but of much Benefit to others, as a true Philoſopher ſhould do; yet from that Day, ſending a bill of Divorce to all his former Studies of Learning, he applied himſelf onely *to learn Chriſt Jeſus crucified*: And the remainder of his Days was altogether ſpent in the Preparation for that better Life, which is to ſucceed the ſhort & miſerable Ages on Earth. And he dies more famous for Devotion than he lived ever honoured for Learning; and yet therein, by the common Vote of the World, he was not ſecond to any.

This was the Concluſion of that Day's Stories; Two Songs excuſing the *Submiſs* and the *Obedient*, for thoſe Stories which they otherwiſe were bound to have told.

The Maiden-Siſters *Letter to their* Grandmother, Mrs Mary Farrar.

Moſt Dear and Honoured *Grandmother*,

The finiſhing of this Book in the Return of the ſelfſame Feſtival in which it began, having (amongſt many other Conſiderations) brought to Remembrance the Love you that Day ſhewed, in beſtowing the beſt of your Rooms & Furniture upon us, for the Performance of this & other good Exerciſes, hath made us judge, that the Firſt-fruits of our Labours in every kind are due to you, by whoſe Bounty we have received the Opportunity of beginning & continuing in them. We moſt humbly beſeech you therefore favourably to accept now in writing, that which you ſo favourably was pleaſed to approve in the rehearſing; and together with it our faithfull Acknowledgement, that we owe to you, as the great Inſtrument of God's Mercy, not onely the Conveniency & Opportunity, but even the very Abilities themſelves that are in us towards the Performance of this or any other good thing: Conſidering that the Vacancy of Time, the Means of Inſtruction, and all other neceſſary concurrent Helps, have had their prime & chief Riſe from & by means of your Love; and on your Love and Life do at this preſent mainly depend. Beſides, for that whereunto this Exerciſe is chiefly intended, The Diſcovery of thoſe falſe Opinions all Mankind, eſpecially our weaker Sex, , we have received both by your Precept & Example, if not the greateſt & weightieſt, yet ſurely the moſt proper & effectual Arguments & Motives that could have been brought. You have forſaken all thoſe Affections, Employments & Delights, wherein the World perſwades the chief Content of Womens Minds ſhould lie; & you have cenſured them as *Vanities*, at the beſt; as *Sins*, and great Ones, as they are commonly purſued. You have taught us often that which we hope ſhall ever remain as firm in our Minds as in this Book; *That there is nothing but the Practices of Virtue & Religion, that can in the End yeild Comfort; all other things will turn to Bitterneſs at the laſt.* We know, your Experience hath been more large & full than moſt Others in theſe Matters; & therefore cannot but beleeve your Judgment to be right, & upon this Ground have been the rather encouraged to the Contempt of that which is indeed contemptible, & to the endeavouring after thoſe things which are alone worthy of Love & Honour.

We are bold (Dear *Grandmother*) to refreſh theſe things upon this Occaſion; the rather as it were by the recording thereof, to oblige ourſelves to the following both of your Example and Adviſe: The Benefits whereof in the Continuance of your Life we moſt humbly beſeech God of his infinite Mercy to continue to us, and to your whole Family.

Your moſt bounden Daughters,

February 2.1631. *The Siſters.*

Part of a Conference *in the time of* Advent.

CHeerfull — Pardon me, if I ſeem importunate in occaſioning this Meeting ſo much before your Expectation: Not onely the Earneſtneſs of mine own Deſires, but the Neceſſity of the thing itſelf admits no Delay.

Mother — You ſay very true; for except you now give us the better Satisfaction, we may not longer forbear the making of our *Chriſtmaſs-proviſions.*

Cheerfull — Call them as they be, I pray; Carnal Exceſſes & Spiritual Prejudices, that corrupt the Body, defile the Soul, & waſt the Eſtate. All this is included in that good Cheer wherewith the World generally ſolemnizeth this approching Feſtival. Judge then with what Reaſon it uſurps the Name of *Chriſtmaſs-fare & proviſions.*

Mother — I dare not but recant what I have ſaid amiſs. It muſt needs be ſome other Deity that they intend to honour by this Means: Sure it cannot be *Chriſt*, whoſe Kingdom is not Meat & Drink; but *Righteouſneſs, & Peace, & Joy in the Holy Ghoſt; & he that in theſe things ſerveth Chriſt, is acceptable to God, & approved of Men*; ſo ſaith S. *Paul*. But he that *walketh in Laſciviouſneſs, Luſts, Exceſs of Wine, Revellings & Banquetings* (the common Entertainment of this Feſtival Seaſon) *works the Will of the Gentiles*, ſaith S. *Peter*, & will with them be found guilty of *abominable Idolatry*, even to have made his *Belly* his *God*.

Affectionate — Seeing we know theſe things before, we are bound doubly to beware, that neither the Errors of any Example (however authorized) miſlead us from our own Stableneſs, nor the Violence of any Oppoſition (however intended) cauſe us to run into the ſame Exceſs of Riot: Conſidering that though it appear very ſtrange to Men, & they ſpeak evil of us; yet it will be much leſs Hazard & Danger to undergo the uttermoſt of that which they can ſay or do, then to go along with them to the Trial of thoſe Practices at that Great Aſſize, which the *Goſpel* read the former *Sunday* gave us Warning of. The Church ſuited not things well, if the World's Cuſtom be right, to make the Remembrance of *the Day of Judgment* the Uſher to bring in *Chriſtmaſs*. It was done as if they meant purpoſely to overthrow all that which commonly makes it to be prized as the beſt of all other times. What Dainties can a Man reliſh, or what Sports can he delight in, that hath the Sound of that Trumpet in his Ears, *Ariſe & come to Judgment?*

Patient — Or what Waſt of Coſt dare they make in any kind, though never ſo rich, if they think themſelves to be but *Stewards*, & know that *it is required in Stewards to be faithfull*; as the *Epiſtle* read the laſt *Sunday* teacheth? It was a very unmeet Conſideration to be propoſed ſo near this Feſtival, if either Gluttony or Gaming were to be privileged therein. That we ſpend & play away none but our own Money, is the beſt Defence that I can hear any Man make for his Licentiouſneſs in both theſe kinds: Now if that hold breaks, & all that we poſſeſs proves our Maſter's Eſtate, & not our own; what Cenſure ſhall we fall upon, if our Accompts come in with great Summes laid out & loſt for our own Honour & Pleaſure, and very little (if any at all) for his? Shall we have the *Praiſe of God*, which the *Epiſtle* ends with? or not rather the Condemnation of *Dives*, whoſe Sin we imitate?

Guardian — No man can ſay, Theſe are ſtreightned Collections, that heard the *Epiſtle* on *Advent-Sunday*, the firſt Summons that our Church gives to this Feſtival, *Let us walk honeſtly, as in the day-time; not in eating & drinking*, as it was read; or if we take the New Tranſlation, *in rioting & drunkenneſs*, it amounts to the ſame, & inferrs a plain Contradiction to that which the World uſeth to do at this time; ſpecially driving out the Spirit of God, and drowning his Graces in their Souls by this inundation of Meat & Drink, wherewith they ſurcharge their Stomachs.

Moderator — They that go ſo far by eating & drinking (& yet in truth who doth not almoſt at *Chriſtmaſs*) can by no means excuſe themſelves. But yet in a gladſome Feſtival a little Addition in Diet, & ſome Exchange for that which is more dainty, ſeems ſuitable to Natural Reaſon, warranted by Scripture, and confirmed by the Example of the beſt. We ſolemnize a Benefit that tends to the Happineſs, not of the Soul onely, but of the Body alſo; & therefore it is every way Reaſon, that the Body ſhould have that likewiſe in all kinds miniſtred unto it, whereby after its own proper manner it may become partaker of Joy and Gladneſs as the Spirit. *My Heart & my Fleſh rejoiceth*, ſaith *David*, upon this Ground & a like Occaſion.

Cheerfull --- But take with it what follows; it is *in the living God* that both their Mirths & Jubilees are founded & exerciſed. *My heart & my fleſh rejoiceth in the living God*. This Pretence which you have alledged the Church foreſaw, & therefore to take away the Occaſion of abuſing it, gives in the Epiſtle of the *Sunday* immediately preceding *Chriſtmaſs* a Direction which Way thoſe Streams of Joy both of Soul & Body which fit the Time & ourſelves, are to be derived, *Rejoice in the Lord always, & again I ſay rejoice.* We may eat Fleſh & drink Wine, that our Fleſh may rejoice the more, but our rejoicing muſt not be in the Fleſh & in the Wine, but in the Lord. We may ſo cheriſh our Bodies as they may truly bear a part with our Spirits in their common Joy; but the Joy itſelf is to be onely in the Lord: That Mirth which goes otherwiſe, is all loſt, if not worſe. *Rejoice in the Lord always*, is the Church's Leſſon; & her Allowance of better Cheer on Feſtival Seaſons, onely ſo far as may ſerve to the encreaſe of this aſcending Joy: But when we bring down our rejoicing to the Meat, & the Delight that was begun in the Spirit ends in the Fleſh, we fall ſo far ſhort of *good Chriſtians* as we ſcarcely deſerve the Name of *reaſonable Men*: For to eat purpoſely for Delight, belongs not but to the Nature of Beaſts; & whenſoever we ſtoop ſo brutiſhly with our Affections, we rank our Souls with theirs.

Moderator —— Do you then exclude all Delight from eating?

Cheerfull —— No verily; but I debarr all eating for Delight, as unworthy the Excellency of Man's Condition. The Difference between Temperance & Gluttony lies not in the Senſe of the Palate, but in the ſetting of the Heart upon the Meat. The Pleaſure that Food brings with it, is no Prejudice to Holineſs, as long as it paſſeth not the Mouth; but if it ſink down into the Heart, then it turns to Sin. Not the taking of Delight with Meat, nor the taking of Meat with Delight, but the taking of Meat for Delight, & the ſeeking of Delight in Meat, is that which defiles the Soul, & brings us within the Compaſs of that Idolatry which ſets up the Belly in God's ſtead.

Moderator —— A nice Diſtinction to make ſo great a Difference in the Quality of Men & in the future Cenſure of God.

Mother —— It was a light matter that two & fourty Thouſand *Ephraimites* loſt their Lives for at the Paſſage of *Jordan*: *Shibboleth* & *Sibboleth* carry ſo much Reſemblance, as he that knows it not before, would ſcarce be able to find where the Difference lay. The matter at the Day of Judgment, whereof that dreadfull Execution by *Jephtah* & the *Gileadites* was a Figure, will be carried much alike. The Difference ſeems ſo little touching the Uſe of all outward things between the Godly & the Sinner, as you can by no means beat it into their Heads, that there is any at all. But what they will not now underſtand, they ſhall one Day feel; That a little Difference in the Intention makes a great one in the Action; & the putting in or leaving out of but a Tittle as they eſteem, ſo alters the Caſe, as that ſhall be ground of Condemnation to one that ſhall be Occaſion of Reward to another. Let us not therefore go hand over head, & think ourſelves well becauſe we are near the Mark: Except we hit the White, we ſhall not attain the Prize. If our Meaning be not the ſame with that of God's Children, the Likeneſs of our outward Demeanour touching things of this Life will not be able to bear us out. He that *deſires the Office of a Biſhop, deſires a good Work*; He that deſires the *Preeminency* of a Biſhop, runs upon *Diotrephes* his Guilt. I be-

begin too high: Let us come home to ourſelves; The putting on of better Apparell ſeems to be the ſame thing in all the comers to Church on Solemn Days; & yet in very truth, when it is done by one out of the Honour that he beareth to the Exerciſe & to the Congregation, & by another for the Honour that he deſireth to his own perſon, it comes to be in theſe 2 ſeveral perſons as different as Pride & Humility can make a thing. The ſeeking by ſhew of Kindneſs to gain the Goodwill of them who are out of the right Way, ſeems to be the ſame in all that exerciſe it; & yet in very truth, when it is done by one to make himſelf the better thought of, & by another to make him the better that he makes much of, it hath in theſe 2 perſons as different an Iſſue as the Promotion of God's Kingdom & the Canvaſing for the Devils: For he that ſheweth Love & Friendſhip for his own ſake, to them that do amiſs, confirms them in their Errour, & makes himſelf guilty of the ſame.

Guardian —— You may ſpare your labour in going to other Particulars: We perceive by what you have already inſtanced, that the Difference between Good & Evil lies in a Point which the blear Eyes of Fleſh & Blood are as unfit to diſcern as duller Ears to judge between *Shibboleth* & *Sibboleth*. But is there no other Difference, I pray, of theſe 2 Words then that which is in the Sound of the Letters?

Mother —— The one ſignifies *an Ear of Corn*, & the other *Chaff* or *a Burthen*, as I have been taught.

Affectionate —— This verily ſuits right to make this Paſſage a lively Type of *the Day of Judgment*. The whole Buſineſs will then lie upon the right Pronunciation of the ſelf-ſame Word: I mean as touching Hypopocrites & falſe Chriſtians; every one pretends to be a Friend to the great *Jephtah*, our Lord & Saviour *Jeſus Chriſt*. Feaſting ſeems to releeve the poor, & fine Cloths to ſet them a Work. Going to Law is for Defence of Right, & heaping of Riches to do good: And who dare ſay, they are in the Wrong; eſpecially being ſo clear in their own Conſciences as themſelves tell us? But if you look well, you ſhall find it all but *Sibboleth*, Chaff & Vanity, Sin & a Burthen, that is included in their Hearts, & comes forth in their Actions; & they muſt not look for better Speed then the *Ephraimites*.

Cheerfull —— It then concerns us to look well about us; that we periſh not by the ſame Miſtake: And we cannot have a better Occaſion to begin our provident Circumſpection in this kind then at preſent; endeavouring that both our Coſt & our Rejoicing which this approching Feſtival requires, may be ſo husbanded & ordered as we may be found at the Paſſage of *Jordan* (the Departure of our Souls out of our Bodies) true Pronouncers of *Shibboleth*; that is, that our Celebration of this gladſome Solemnity may in all reſpects be performed as it may not prove a Burthen to our Conſciences, & be condemned for Chaff in God's Judgment, but become an Ear, I, a Sheaf of good Corn to be carried into the Granary of Heaven. Which, I hope, undoubtedly it ſhall do, if we put in Practice the Church's Counſell, which is *to put on the Lord Jeſus Chriſt*, by conforming our Actions & Diſpoſitions of Mind anſwerably to that which he requires, & gave us Example of, & not by *making proviſion for the Fleſh to fulfill the Luſts thereof*.

Moderator —— That's indeed the Cloſe of the firſt Summons that the Church gives on *Advent-Sunday* to this great Feſtival, & is point-blank oppoſite to that which the World both by Word & Deed invites unto: All whoſe Care & Study now runs, that there be nothing wanting to the uttermoſt Satisfaction for every Luſt & Deſire both of Mind & Body; & then it is ſaid, we have kept a good *Chriſtmaſs*. As for *putting on the Lord Jeſus* in our Spirit (which is ſo admirably accommodated to this Feſtival, when we ſolemnize the Remembrance of his putting on of our Fleſh) it is a thing ſo little thought upon by the moſt, & ſo much diſliked by the greateſt, as they that ſhould really go about the performance thereof, ſhall (I am perſwaded) miniſter more Occaſion both of Talk & Mirth then all the good Cheer & Revells of the Country beſides.

Patient —— *It is better, if the Will of God be ſo* (ſaith S. *Peter*) *that we ſhould ſuffer for well doing then for evil doing*. Its better to run upon the Obloquy of the World for leaving of their Company in that which is amiſs, then upon God's Cenſure for going along with them. The Diſgrace which they threaten, is nothing ſo heavy as the *Wo* that God pronounced by the mouth of *Iſaiah* the ſame *Sunday* when *the Day of Judgment* was brought to remembrance. You can hardly (I am perſwaded) ſingle out a Chapter in the whole Bible ſo unſeaſonable to the Time, if the Faſhion of the World be right. Peruſe it well, & you ſhall find the Production of Wo & Guilt by God's Accompt to come forth out of thoſe ſelfſame Parcells which the World ſets down & ſummes up the Virtue & Happineſs of this Time by. *Wine* and *ſtrong Drink*, & *mingled Drink*, and *good Chear*, and *Muſick*, are imputed to the *Jews* as great Crimes & the Ground of their Calamities: And why, think you? Becauſe they begun & ended the Day in following them till they were *inflamed*, without any *regard of the Work of the Lord*, or *conſidering the operation of his Hands*. There's neither Surfetting nor Drunkenneſs, but onely *Inflammation*; nor Wantonneſs nor Madneſs in their Feaſts, but onely *Muſick*; nor Contempt of God's Works, but *Forgetfulneſs* & *Neglect* that is thus heavily laid to their Charge. And how then ſhall we *Chriſtians* eſcape, that have added ſo much to Exceſs & Exorbitance in all kinds, as this which they are taxed for, ſeems nothing? I appeal to yourſelves, if we have hitherto not deemed ourſelves very innocent touching the keeping of this good Time, becauſe we have not gone ſo far as our Neighbours, though much beyond that which is here condemned.

Mother —— As that which you have alledged, is plain; ſo thoſe other Generalities in the ſelfſame Chapter which are marked with Woes, ſeem to my Apprehenſion ſo appliable to the Practices of this good Time eſpecially, as I cannot think any Man's Conceit able to expreſs them ſo lively as the bare View of a great *Chriſtmaſs*, kept after that manner that the World moſt applauds, would do to an obſervant Eye. Tell me where *the drawing of iniquity with cords of vanity, & ſinning as it were with a cart-rope*, is to be more eaſily, more fully exemplified then in the Revels, Sports and Gamings of this Seaſon. Tell me where the plain & open ſetting up of evil deeds & works of darkneſs and bitter fruits of death, for the debaſing of that which is good, belonging to the light & yeilding true ſweetneſs, is more evidently & more eminently to be inſtanced in, then in the common ſolemnizing of this holy Feſtivall. I tremble to ſpeak what I ſee done every where: Even the moſt of thoſe that pretend to have put on Chriſt all the Year before, are not aſhamed at this Time to make direct Profeſſion of putting him off. There's no Luſt of their Fleſh, nor Malitiouſneſs of the Mind which they make not *Chriſtmaſs-Liberty* to ſerve as a Cloke and Occaſion unto. All Religion is laid aſide, all Laws are ſilenced, I all Authority is diſſolved, that Impiety, Injuſtice & uncontrolled Appetites may have their full ſwinge. I need not deſcend to particulars. Take it from the higheſt to the loweſt; That's allowed in publick, in private, to Children, to Servants, to who will make uſe of it, which at all other times is ſtrictly reſtrained, & would be ſeverely puniſhed. Conſider well & ſee, whether we may not truly apply the Prophet's Words to this Time above all other; *Hell hath enlarged herſelf, & opened her mouth without meaſure.*

Cheerfull —— As the *Doctrine*, ſo the *Examples* which the Church now propoſeth to our Imitation, inferr a flat Contradiction to all that which the World commends as moſt ſeaſonable for the Time & Occaſion. *John Baptiſt*, who came in a *raiment* of *Camels hair*, with *a leather girdle* about *his loins*, neither *eating nor drinking*, but *Locuſts* & *wild Honey*; & loſt his Head at a Feaſt, & upon a dancing; is twice brought to remembrance in the 2 preceding *Sundays* of this good Time. What think you? Is this Man a fit Meſſenger to invite the Gueſts, if fine Cloths, Balls & Banquets be the Complement of this Feſtivall?

Affectionate —— Nor will any of thoſe other, whoſe Memory we celebrate at this Time, better fit the Purpoſe.

Mother —— Lets come to that which is infallible, *Stephen's Martyrdom, John's Doctrine*, the *Innocents Maſſacring*,

ſacring, Chriſt's ſhedding his Blood in Circumciſion, & *his Manifeſtation to the Gentiles*; Theſe are the attendant Feſtivalls to this great Solemnity. In which of them can we adventure to make uſe of that Liberty and thoſe Pleaſures which the World allows, without an open Defiance both of Reaſon & Conſcience? Its a double Incongruity, & ſuch as I have heard cannot be parallel'd by any erring Superſtition of the *Heathen*, who never ſo miſmatched things (like that fooliſh Oratour, crying out O Heavens, & pointing to the Earth) as to celebrate ſad Accidents with Mirth & Laughter, & to honour ſober Deities with Mirth & Wantonneſs. There was a *Flora* picked out on purpoſe, a *Bacchus* or a *Venus* ſet up for Precedents, when they meant to exerciſe thoſe Practices which we have ſorted out for the Honour of *Chriſtmaſs* & the Entertainment of the *Saints*.

Guardian —— I have heard, it ſhould be the Saying of *Picus Mirandula*; That it cannot but be extreme Obſtinacy to doubt any thing of the Truth of *Chriſtian Religion*, which hath been ſo notably preached & ſo wonderfully confirmed by Miracles through the whole World; But to beleeve it, & not to live accordingly, could not but be extreme Madneſs.

But to ſet out Solemn Days for the Praiſes of them that have excelled in it, & to go to Church, & with Reverence & Admiration to attend the Remembrance of their Virtues; & to come home & fall a doing all the Day after, & moſt part of the Night too, clean Contrary; muſt needs be a peice of tranſcendent Frenzy.

Moderator —— But Men do not perhaps conceive them ſo different as you do.

Mother —— Let them put them together, & the matter will be plain. Take the Inſtance in S. *Stephen*; He full of the Holy Ghoſt, We of Luſt; He full of Faith, Wiſdom & Power, & We of Wine & good Cheer; He miniſtring to Widows, & We attended upon with much Pomp & many Servants; He diſputing with the *Jews*, We ſhuffling Cards; He repeating the Scriptures, We ſinging Catches, & beholding Interludes; He rebuking Sin, & We encouraging it; He praying for his Murtherers, & We curſing ill luck; He kneeling, & We dancing: If we go the right way to that Bleſſedneſs which he hath obtain'd, then we may boldly ſay, We are much more in God's Favour than He, that find a Paradiſe here on Earth more then He did.

Affectionate —— There's no Conformity with S. *Stephen* in any one Point, in all that the World delights to paſs his Day with: And evident it is, if Compariſon be made, the ſame Contradiction will be found between all the reſt. S. *John's Doctrine*, which on his Day we pray *to be enlightend with*, bears no more Proportion then S. *Stephen's Example* to thoſe Courſes which the World takes to pleaſe & honour themſelves; & neither God, nor the Saints; without any Warranty as we ſee, either from the Word of God, or from the Practice of the Church.

[*Cætera deſiderantur.*]

N O-

NOTÆ.

PAG. 3. lin. 12. *Nam alter* &c.] *Narratio inepta*, inquit MILESIUS WINDESORE ad marginem exemplaris illius (penes me) *Londinenſis*, de quo in Gloſſario ad Petrum Langtoftum, p.595.

P.5.l.25. *Iritatæ*] Sic in ERRATIS emendavit ipſe Londinenſis. Neque aliter in Ed. ſecunda. Antea (id quod rectius alioqui cenſuerim) *irritatæ*.

P.6. l.7. *Ut ego homo Londinenſis*,] **A man partiall**, *ἀνώνυμος*, ſimulator, judex iniquus. *M. WINDESORE.* Ib. l.23. *Leviſſimam labem*] At convicia multa. *M.W.* Ib.l.27. *Docebo*,] Aſſumpſit hypocrita. *M. W.*

P.7. l.3. *Nube contegi, ſub* &c.] **No more ſen[ſ]e then a noſe in a man's face.** *M.W.* Ib. l.9. *Honeſtum enim* &c.] Durum hoc. *M.W.* Ib. l.15. *Eandem humanitatem*] Talio. *M.W.* Ib. l.17. *Ardentis juventutis*] Comminatio. *M.W.* Ib. l. 26. *Amantis*] Simulatio. *M.W.* Ib. *Quid enim attinet*] Res nihili. *M.W.*

P. 8. l.2. *Conſectari*, &c.] Tibi uſitatum. *M.W.*

P.9. l.2. *Diſſidiis puerilibus*] Væ! homini, per quem venit ſcandalum. *M.W.* Ib. l.22. *Iritabili*] Sic etiam hîc in Erratis correxit auctor. Neque ſecus in Ed. ſecunda. Antea (idque rectius, ut videtur) *irritabili*. M.W.

P.10. l.2. *Tandem conſequetur*] Comminatio. *M.W.*

P. 12. *Ultra Caſtrum*,] Oppone **Stockwellſtrete**, et 52 ædes cauponarias, cum pluribus hoſpitiis. *M.W.*

P.13. l.31. *Omnes*] Non omnes. *M. W.*

P.20. l.4. *Tria tantum millia*] Armachanus obiens anno Domini 1328, docet ſtudioſos Oxonii 30000 ſimul. *M.W.* Ib.l.25. *Aut ſaltem pares*] Lelandus & Baleus Grantebrigienſis ipſe plures numeravit literatos Oxonienſes. *M.W.*

P.22. l.5. *Cantabrigienſem Academiam*] Eraſmi epiſtola ad Claymondum Somatochriſtianum: *Mi. præſagit animus, futurum, ut veſtrum collegium inter præcipua decora Brytanniæ numeretur.* M. W.

P.24.l.26. *Feris*,] *Ferris* antea. Neque aliter in Ed. ſecunda.

P.27. l.13. *Ranulphi & Malmesb.*] Malmesburienſis, Ranulphus, Beda neque Alfredus meminere. *M. W.* Ib. l.33. *Plus minus* 70.] At Cantilepus obiit A. D. 1441. 27. die Sept. Vide Sprottum noſtrum, p.248, &c.

P.29. l.6. *Quoſdam miræ vetuſt. ſcriptores*] Sylveſter Gyraldus, Alexander Neckamus, & Merlinus Ambroſius Scholas Oxonienſes celebrant tempore Brytonum. *M. W.*

P.40. l.27. *Anonymos*] **Robyn Hood.** *M. W.*

P.41. l.22. 394.] 375. Cantabrigienſis Tabula. *M. W.* Ib. l.23. *Gildas in l. Brit.*] Gildas Brytannice non ſcripſit. *M. W.*

P.43. l.12. *Poëta*] Juveni impoſuerat fama mendax Cantabr. *M. W.* Ib. l.16. *Illuſtris*] Pro hac voce, *ut fertur* mavult Mileſius Windeſorius, qui & è regione in margine ſcripſit, *luſit more Cantabrigienſium.* Ib. l.22. 1566.] An.1566. At an.1584. & 1592. diverſum. *M. W.*

P.44. l.20. *Lanqueti*] Lanquetus non ſcribit, Stoveus dubitat, vel Grantam aut Grantebrigiam à Gorboniano ſtructam. *M. W.*

P.45. l.5. *Middendorpius*] Ab Hatchero Cant. inſtructus ſequitur Middendorpius Polydori errorem. *M. W.* Ib. l.29. *Aſſerus*] Aſſerus docet, natum Alphredum 849. *M. W.*

P.46. l.20. *Cui conſentit & Gildas*] Parerga hæc omnia. *M. W.* Ib. l.24. *Silceſtre,*] **Turnaceſtre** Beda l.4. c.22. Eccl. hiſt. *M. W.*

P. 47. l.19. *Muro cincta Cantabrigia.*] Non eſt muro cincta. *M. W.* Ib. l. 23. *Docet.*] & civitatulam deſolatam. *M. W.*

P.48. l.8. *Qui*] Ita etiam Ed. ſecunda. F. *quæ.*

P.63. l.22. *Plebeis,*] Potius, *plebeiis.*

P.68. l.11. *Martiæ.*] Seu *Mertiæ.* M. W.

P.69. l.7. *Communem opinionem,*] Communis error (ſi communis) non facit fidem. *M. W.*

P.72. l.8. *Oxonia excluſa*] Cum ſit Londino proxima, privilegiis ſimilibus conſocia. *M. W.*

P.80. l.14. *Fecerat,*] *Faceret,* Ed. ſecunda.

P.84. l.2. *Cantabr. educatus.*] Oxoniæ potius, ubi & ipſe Aulam extruxit an.1131. *M. W.*

P.86. l.15. *Præſtaturum*] *Præſtiturum* Ed. ſecunda.

P.89. l.17. *Vulgarem*] Potius, *vulgare.*

P.97. l.12. *Appellantur.*] F. *appellatur.*

P.98. l.31. *Memorabile.*] F. *memorabilia,* niſi præcedens *quæ* in *quid* mutari malis.

P.101. l.25. *Sed Cantabrum Hiſpanum,*] Qui nullus erat. *M. W.*

P.102. l.4. *Balliolus,*] Collegium Baliol non ſtruxit Rex fœdifragus, ſed pater ejus & Derverguilla mater. *M.W.*

P.110. l.3. *Eum bene & gnaviter* &c.] Ironice nimis. *M.W.*

P.112. l.31. *Academia Cantabrigienſis*] Beda li.4. ca.17. Granteceſtriam dicit civitatulam fuiſſe deſolatam. Beda obiit an.734. ætatis ſuæ 72. *M.W.*

P.113. l.7. *Sigebertum*] Beda li.3.ca.18.an.636. *Sigebertus de Gallia in regnum Orientalium Anglorum reverſus, ubi regno potitus eſt, mox ea quæ in Galliis bene diſpoſita vidit imitari cupiens, inſtituit ſcholam in qua pueri erudirentur: juvante epiſcopo Felice, quem de Cantia acceperat, eiſque Pædagogos ac Magiſtros juxta morem Cantuariorum præbente.* M. W. *Ib.* l.20. *At quum nec Beda*, &c.] Sermone levi eludit argumenta graviora. *M.W.*

P.114. l.18. *Nugamenta*] Durum hoc. *M W.*

P.115. l.7. *Quod ſi ex aliis,*] Ludicra multa & inania ludibria. præter evaſiones nihil, ut lectorem fallat evaſionibus. *M.W.* Ib. l.20. *Fides*] Neque aliter Ed. ſecunda. Malim, *fidem.*

P.117. l.24. *Scholas*] Scholas non Cantabrigiæ, ſed per diverſa regni loca, quaſi locis ſingulis ſcholam, non Academias, quales in Gallia viderat, quæ tunc nullæ erant, aut more Cantuariorum, ubi Academia nulla. *M.W.*

P.130. l.17. *Cantabrigia interdictis non ſublata.*] Minime verum. *M.W.*

P.133. l.7. *Sanxitum*] *Sancitum* Ed. ſecunda.

P.139. l.16 *Detractator*] Potius, *detrectator.*

P.141. l.8. marg. *Cantabr. ſtuduerunt.*] Armachanus nobilis Oxonii ſtuduit 1128. *M.W.*

P.143. l.17. *Nec bene inſtitutis,*] Durum hoc. *M. W.*

P.144. l.22. *Scholam ſecundam*] Poſitio vana. *M.W.*

P.149. l.17. 2100] 1200. Ed. ſecunda.

P.156. l.21. *Non enim ab equis ad aſinos,*] Inverſio malicioſa *M W.*

P.163. l.6. *Primativæ*] Sic etiam Ed. ſecunda. *Primitivæ* vulgo.

P.165. l.17. *Scacarii*] Sic quoque Ed. ſecunda. Vulgo cum duplici *c*. Non tamen diffiterer, ſimplex *c* magis congruere voci Arabicæ ſive Perſicæ *Scach*, quæ *Regem* ſonat, unde ortum duxiſſe putant plerique. Nempe in ludo celebri ſcacorum ſive ſcachorum, vulgo **cheſs**, perſona præcipua nominatur *Rex*. At vero et à ſcachis ſive ſcacis *ſcacarium* etiam appellari notius eſt, quam ut probatione egeat. Quippe in ſcacario etiam tabulis utebantur, iiſdem neutiquam diſſimilibus quas & in ipſo ludo adhibebant. Dialogi de Scacario ſive Scaccario auctorem advocare liceret. Sed non eſt neceſſe, ut ipſius verba adſcribam.

P.166. l.18. *Regni, ex chronicis,*] *Regni, docens ex chronicis,* Ed. ſecunda.

P.167. l.5. *Ex Gual. Coventrenſi.*] Eadem hæc ipſa habentur etiam apud Rogerum Hovedenum. Gualteri Coventrienſis (quem Willelmum perperam appellat Joannes Joſcelinus ſive Joſſelinus in Catalogo Hiſtoricorum, p. 292. ad finem Roberti Avesburienſis) Chronici Codicem MS. mutuo mihi dedit nobiliſſimus Comes Oxonienſis, Edvardus Harleius. unde intelligo, Gualterum deſcripſiſſe Hovedenum, nihilque fere inter utrumque eſſe diſcriminis, niſi quod continuationem addiderit Gualterus, quam tamen & ipſi etiam Rogero adſcribit (ſed minus recte) Baleus, in notis nempe quas in librum ſuum de Scriptoribus ipſe adjecit, noſque edidimus ad calcem Trokeloi &c. Fateor autem, in Codice Harleiano deſiderari locum illum inſignem, quem contra Jocobum Tyrrellum in Lelandi noſtri Collectaneis (Tom.VI.p.76.) divulgavi. Qui locus pariter atque alia noſtra argumenta ita moverunt Tyrrellum, ut ſententiam plane mutaverit. Id quod & ipſe agnoſces, ſi illa attendas, quæ proprio calamo in Hiſtoria ſua ſcripſit Tyrrellus, in bibliotheca quadam publica exſtante. quibuſcum & illa conveniunt, quæ nobis retulit Tyrrellus, quum jam in vivis hac de re nobiſcum ageret. Atque in ea parte ingenue quidem fecit Tyrrellus.

P.170. l.10. *& hiſtoriolæ*] *& authorem hiſtoriolæ* Ed. ſecunda. *Ib.* l.16. *Hoc eſt, non ante annum ſalutis* 1067.] Non ſunt poſita aliqua. *M. W.*

P.171. l.5. *Convincam tamen facile,*] Domus Petri prima an.1280. *M. W.* Ib. l.18. *Aulas*] Quales erant in **Stockwell ſtreete.** M. W.

P.173. l.22. *Magna aula univerſitatis*] **Michell univerſitie hall.** M.W. *Ib.* l.23. *Ante Balliolenſe aut Mertonenſe,*] 1265.1274. *M.W.* Numeros hoſce adpoſuit Windeſorus, ut inde doceat, collegium hoc A.D.1274. illud A.1265. fundatum fuiſſe. At vero A.D.1262. collegium Balliolenſe conditum fuiſſe comprobant alii. Nec tamen negare poſſum, rectius alios anno 1268. vel ſaltem 1267. adſcribere. Nam ſic etiam Antonius à Wood, (Hiſt. & Antiq. Univ. Oxon. l.II. p.69.) in quo certe eum ratio non fugit.

P.175. l.10. *Quod vis & non vis, edocebo.*] Jactantia nulla:

Si vis, ſi non vis, debes comedere **Stockfiſhe.** M.W.

P.177. l.8. *Libri*] Sic etiam Ed. ſecunda. F. *libris.*

P.183. l.4. *Erret dixi,*] Durum & ridiculum. *M.W.* Ib. l.12. *Senſerit,*] *Cenſuerit,* Ed. ſecunda. *Ib.* l. 18. *Lechelade*] Sic hodie appellatur. *M.W.* Ib. l.27. *Quum tamen*] Evaſio eſt, dum Burleo nihil reſpondeat. *M.W.*

P.184. l.12. *Pendam,*] Tyrannus Principibus melioribus male comparatus. *M.W.*

P.185. l.25. *Elwardo*] *Edwardo* Ed. ſecunda. male.

P.186. l.11. *Cujus ipſe in com.*] Eluſio vana. *M.W.* Ib. l.25. *Eadem ratione*] Et Pariſienſi, Oxon. Bonon. & Salaman. ſtudiis diſcernet præcipue & maxime indultum. Conſt.Provin.tit.de hær. *M.W.*

P.187. l.13. *Quod Gualterus Hemingfordus Gisburn. ſcripſit,*] Monachis ſolenne erat ſeſe invicem exſcribere, deinde alia inſuere pro ſuo cujuſque judicio, quæ ad hiſtoriam complendam maxime faciebant. Recte igitur Matthæus Parkerus animadvertit (in Præfatione ad Florilegum) ſcriptorem monaſterii de Abbington ad vivum delineaſſe Gualterum Hemingforde, Canonicum Gisbornenſem. Quare nec imperitia factum, quum in libro II. de Hiſtoricis Latinis ſic ſcripſerit Ger. Joan. Voſſius: *Hunc autorem* [Gualterum Hemmyngforde] *Excribere ſolet hiſtoricus monaſterii de Abbington: ut obſervat is qui præfatur in Matthæum Florilegum.*

P.188. l.16. *Eligerant,*] *Elegerant,* Ed. ſecunda. Sed cum *i* alibi etiam in MSS. vett. melioris notæ. *Ib.* l.20. *Quorumdam*] Sic in Erratis legi juſſit auctor, quum antea *quorundam* eſſet. In Ed. nihilominus ſecunda retinetur *quorundam.*

P.189. l.20. *Quod de eis quoque* &c.] Malitioſe ſatis. *M.W.*

P.190. l.7. **Caeroxon** *diceretur*:] Potius, **Caerbos** *diceretur.* M.W. *Ib.* l.12. *Britannicum nomen*] Oxonii nomen Brit. *urbs ſylvis circumdata, urbs ſylvis conſpicua, urbs ſilveſtris, quaſi ſylvis abundans.* **Shotover. Stowood. Baglye wood. Comner woodes. Newnham woodes. Enſam woodes.** ac ſi dicas, *capitanea ſilva.* M.W.

P.191. l.17. *Pariſium*] Forſan Weſtmonaſterienſis. Pariſius enim nunquam Florilegus nuncupatur. nec narrat iſte author aliquid de Rege Edgaro. *Jacobus Tyrrellus ad marginem autographi.* Neque mirum, Tyrrellum ita autographum emendare potuiſſe, quum ipſe magni Uſſerii è filia nepos eſſet, eoque pacto Thomæ Caii autographum (quod ad Uſſerium olim pertinuerat) perlegendi copia ipſi fieret. *Ib.* l.31. *Hoc intelligo*] Potuit & intellexiſſe ex Eveſhamienſis vita Ricardi II^{di}. ſi modo unquam vidiſſet.

P.193. l.5. *Oxonienſ.*] *Oxonienſem* Ed. ſecunda. Malim, *Oxonienſis.*

P.195. l.8. *Hiſtoria magna Jorenallenſis,*] *Hiſtoricus Jorenallenſis,* Ed. ſecunda.

P.202. l.7. Peneȝa] Potius peneȝaꞃ. id quod monuerat etiam cl. Hickeſius in Diſſertatione Epiſtolari, p.109.

P.209. l.16. *Quam*] *Poſtquam* Ed. ſecunda.

P.211. l.1. *Elfredi*] *Ælfredi* Ed. ſecunda.

P.212. l.1. *Conſiſtentem,*] *Conſiſtentium,* Ed. ſecunda. *Ib.* l.23. *Plegimundum*] *Plegmundum* Ed. ſecunda.

P.215. l.22. *Lincolnienſi archidiaconatu,*] Sic emendavit ipſe auctor in Erratis, quum jam antea eſſet (quod quidem in ipſa Ed. ſecunda, multis nominibus priori deteriori, retinetur) *Archidiaconatu Lincolnienſi.*

P.217. l.4. *Adjungat,*] Sic etiam Ed. ſecunda. Neſcio an, *adjungit*? Ib. l.25. *In exordio mundi* &c. *quod produxit ab origine mundi ad annum* 1322.] *In exordio mundi ad annum* 1322. omiſſis *& initio creaturarum opifex omnium deus &c. quod produxit ab origine mundi,* in Ed. ſecunda, typographi errore, oculos conjicientis ad poſterius *mundi* citius quam par erat.

P.228. l.19. *Etheredus*] Sic emendavit ipſe auctor in Erratis, quum antea eſſet *Æthelredus,* quo modo & in Ed. etiam ſecunda, niſi quod *E* pro *Æ* ibi uſurpetur.

P.229. l.3. *Regno*] *Regnum* Ed. ſecunda.

P.232. l.4. *Octingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo.*] 871. Ed. ſecunda, quo modo nimirum legendum eſſe ipſe monuit noſter Caius Oxonienſis.

P.233. l.1. *Nervi*] *Nervos* Ed. ſecunda.

P.235. l.2. *Venerant,*] Minime. *M.W.* Ib. l.9. *Scholæ Cricladenſis*] Græcoladenſis Græca, Latinoladenſis Latina, Oxonienſis Hebraica, Philoſophia & Scientiarum omnium Academia inter Britannos antiquiſſima. *M.W.*

P.237. l.11. Pro 1013. legend. potius 1036. Ibid. *Subvertiſſe ſcholas veſtras,*] Cantabrigienſis ſibi contrarius. *M.W.* Ib. l.28. *Nam plura non ſinit*] Sperne repugnando tibi tu contrarius eſſe. *M.W.* Ib. l.29. *Itaque hactenus oſtendimus*] Pulchre ſane. *M.W.*

P.238. l.19,20. *Hucheſon,*] *Huchēſon,* Ed. ſecunda.

P.239. l.22. *Ante Edwardum Sanctum.*] A.756. Humfridus Winton Epiſcopus obiit. Mat.Weſt. A.748. Carolus. M.W. *Mileſ. Windeſ.* Ibid. *Nam iſta nomina*] Nomina propria non ante Edw. Sanctum. ubi tunc Jo. Erigena? *M.W.*

P.240. l.14. *Multa*] *Multæ* Ed. ſecunda.

P.241. l.1. *Hoc omiſſum* &c.] Additamentum ſubſequens abſoluto jam opere conſignavit & excudit, atque ut hîc inſereretur mandavit auctor. Inde factum, ut in quibuſdam exemplaribus deſit prorſus, quod eò contigiſſe arbitror,quia exemplaria aliquot diſperſa fuiſſent, antequam, ut adjiceretur, curaverat Londinenſis. *Ib.* l.28. *Atque benemeritæ,*] *Tamque benemeritæ* Ed. ſecunda.

P.244. l.17. *Calendis*] Potius, *Calendas* vel *Calendarum.* In Ed. ſecunda *Kal.* compendiariò.

P.245. l.9. *Lincolnenſis,*] *Lincoln.* Ed. ſecunda. *Ib.* l.12. *Quas*] *In quas* Ed. ſecunda.

P.247. l.5. *Weremue*] *Weremne* Ed. ſecunda. *Ib.* l.6. *Annus non ſufficeret*] Hyperbolice ſatis. *M. W.* Ib. l.19. *Quod hujus controverſiæ definitio ſit.*] Satis pro imperio. Controverſia definita, infinita. quia adhuc ſub Judice lis eſt. *M. W.*

P.250. l.10. *Quam calumniis* &c.] Confidenter ſatis. *M. W.* Ib. l.28. *Non qui ſum qui ſcribo,*] Calidus vidit malum & abſcondit ſe. *M. W.*

P.251. l.19. *Gravent*] *Gravet* Ed. ſecunda. *Ib.* l.20. *Poſſunt*) *legemve intendant*] *Poſſit*) *legemve intendat* Ed. ſecunda.

P.252. l.17. *Si optimis* &c.] Aſſumit quod lubet. *M. W.*

P.255. l.2. *Oxon*] *Oxon.* cum puncto Ed. ſecunda. *Ib.* l.10. *Sanxitum*] *Sancitum* Ed. ſecunda.

P.256. l.15. *Non perducunt.*] Declamatorie omnia, invectiva multa & acerba nimium. *M. W.*

P.258. l.31. *De actis Alexandri, anonymos.*] Penes me habeo Codicem admodum vetuſtum in 4to typis excuſum, *Actus Alexandri Magni*, ut & *Guidonis de Columpna Hiſtoriam deſtructionis Trojæ*, complectentem. Quod quidem exemplar impreſſum Vitæ Alexandri Magni, nondum conſpexeram quum Juſtinum Oxoniæ ederem, in quo ejuſdem vitæ Codicem MS. advocavi. Nec ſane vitæ hujus Codicem impreſſum unquam viderat Londinenſis, qui proinde Codicem MS. ſequitur. Et tamen is permultas rimatus fuerat bibliothecas, & quam plures, tum excuſos tum etiam calamo exaratos, pervolutaverat libros, ſqualle ſenioque notatos. Quin et tunc etiam temporis, quando Juſtinum protuli, editio, quam dixi, vetuſtiſſima Guidonis de Columpna, me prorſus latebat. Quis vitam Alexandri ſcripſerit, non conſtat. Quemadmodum et me etiam æque fugit, quonam anno, vel quonam etiam loco utervis auctor prodierit. Gerardus Joannes Voſſius Alexandri hanc vitam fœ-

fœtum eſſe vetuſtum agnoſcit. Id quod verum eſſe liquet, quòd etiam ante quinque ſecula ejus meminerit Silveſter Gyraldus. Prodigioſis plenam eſſe mendaciis notat idem Voſſius. Neque aliter ſentiendum de Columpna. Utriuſque operis Codices MSS. citat Voſſius. Neſciebat autem, opera hæcce typis fuiſſe excuſa. Sunt et alii quoque, qui allegent è Codicibus MSS. ignorantes itidem, fuiſſe impreſſa. Vitæ auctorem Æſopum appellat Franciſcus Juretus, Notis in Symmachi epiſtt. ac interpretem ejus Julium Valerium. Sed & auctoris, & interpretis nomen fictitium eſſe aperte conſtat. Certe auctor diverſus prorſus erat à Nicanore (Grammatico, ut Thyſio videtur, Alexandrino) cujus meminit Lactantius, Inſtit. Divin. p. 24. Ed. Oxon. Nec dubium, quin monachus quiſpiam Latine, ut potuit, ſcripſerit. eo modo, quo & alios id genus fœtus parturiebant ſcriptores aliquot monaſtici, è fabulis quas vulgo admodum placere ſciebant. Sed quamvis minus ſit compertum, ubinam fuerit excuſus rariſſimus hicce Codex, ſuſpicio tamen eſt, è prelo prodiiſſe Oxonienſi, typographumque fuiſſe Fredericum Corſellis, eundem ſcilicet qui Hieronymum, vel potius Rufinum, de Fide A. D. M. CCCC. LXVIII. excuderat. Conjectura etiam eſt, ejuſdem eſſe antiquitatis. Non me latet, editionis Columpnæ Argentoratenſis in folio A.D. M.CCCC.LXXXIX. mentionem facere eruditos; quam tamen aliam eſſe atque eam quam Oxonienſem eſſe cenſeo, argumento eſt, quod annus in Codice noſtro haud compareat, vitæque Alexandri editionis Argentoratenſis neutiquam meminerint iidem eruditi.

P. 259. l. 22. *Proſecutor Hiſtoriæ Rog. Hovedeni,*] Is fuit Gualterus Coventrienſis. Vide Not. ad pag. 167. l. 5.

P. 260. l. 17. *Quæ appendix eſt ad Treviſam,*] Iccirco appendicem hanc, *Hiſtoriam S. Albani* appellat, quia ex Hiſtoria illa inſigni (à monacho quodam S. Albani conſignata) decerpſerit Caxtonus quæ vulgo audit **Brute of England**, quam profecto Hiſtoriam & ipſe etiam Caxtonus edidit, ita tamen mutatam, ut opus genuinum nondum prodierit. Quamobrem non immerito *Caxtoni Chronicon* vocant plerique, quum pro ſuo vix etiam agnoverit Hiſtoriæ auctor verus (quicunque demum fuerit) ſi modo nunc in vivis eſſet. Sed quamvis Caxtoni Chronicon à libro illo, *Fructus temporum* inſcripto, alium eſſe cenſeant plerique (qui & ea de re digladiari ſolent) pro uno tamen eodemque opere habendum eſſe non eſt cur dubites, ſi Baleum alioſque inſpicias, apud quos re vera Caxtoni opus non alium titulum quam, *Fructus temporum*, præ ſe fert. Nec tamen inficior, ***Fructum Temporum*** Wynkini de Worde mire diſcrepare à Caxtoni ***Fructu temporum***, floccique etiam eſſe faciendum præ Caxtoni fœtu authentico, cujus exemplaria (nam centum viginti, aut circiter, duntaxat excuſa fuiſſe perhibetur) admodum ſunt rara, auroque plane contra non chara. Recte igitur illi, qui quovis pretio coëmunt. adeo ut ineptiarum manifeſtos eſſe cenſuerim, qui fragmenta etiam *Caxtoni Chronici* perdi patiantur; non alia nimirum de cauſſa, quam quod ipſius locutio exoleverit. *Ib.* l. 21. *J. Raſtelli chronicon.*] Chronici hujus exemplaria adeo rara ſunt, ut unicum duntaxat hactenus viderim. mutuo nempe datum ab amiciſſ. viro Joanne Murraio. Ejuſdem ſpecimina dedi apud Langtoftum. Quonam anno prodierit ignoro. Nam valde mancum eſt exemplar Murraianum. Neque annum exhibet vel Pitſeus vel Wodius. Quid vero Nicolſonus? Is tantum abeſt ut expediat, ut nullum unquam exemplar adſpexerit. id quod (ne me temere ſcribere exiſtimes) plane colligas ex hiſce ipſius verbis, Bibl. Hiſt. Angl. p 71. Ed. fol. John Raſtal, **a Citizen and Printer in** London (**who marry'd Sir** Thomas Moor'**s Siſter, and died** A. D. 1536.) **wrote an** [1] Engliſh **Chronicle; but I know no more where to find it than another of the ſame Age, written by** Richard Turpin **a** Leiceſterſhire **Gentleman, and an Officer in the Garriſon at** Calais, **which I find quoted by his** [2] **Countryman.** Sic potuiſſe ſcribere Nicolſonum vix credas, ſi conſideres, Catalogum [3] Hiſtoricorum noſtrorum, à Guilielmo quodam Cowpero, bibliopola Londinenſi, in Folio (quod dicimus) conſignatum, non tantum vidiſſe, ſed & eundem Catalogum diu apud ipſum fuiſſe (uti me certiorem fecit Joannes Bagfordius, ad quem idiographum olim pertinebat) ipſi accommodante amico noſtro doctiſſimo Hanſio Sloano, cujus nunc eſt peculium, eodem nimirum homine clariſſimo, qui & nobis paucis abhinc annis mutuo dedit, in quo Catalogo hoc pacto ſcribitur de Raſtallo ſive Raſtello, quemadmodum è Collectaneis noſtris intelligo MSS. Vol.

---

[1] Ath. Oxon. vol. I. p. 38. & J. Pitts, p. 726. [2] Burton, Deſcript. Leic. p. 153. [3] Cui tit. *Muſeum Britannicum Hiſtoriale*, **or an Alphabeticall Catalogue of the Hiſtories and Antiquities of great** Britain & Ireland, **both Eccleſiaſticall and Civile, whether** Engliſh, Latin *&c.* *Inceptum erat* (verba ſunt ipſius Cowperi) *Menſe* Martii *anno mileſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo ſexto.* Coll. noſtr. MSS. Vol. 93. p. 55.

93. p. 83. **The Paſtyme of People, the Cronicles of divers Realmys, and moſt ſpecially of the Realme of England, brevely compiled and emprinted in Chepeſyde at the ſygne of the Meare-Mayd next to Pollys gate** cum Privilegio. **The** Prologus **hath at the top,** Johannis Raſtell. **It begins in the Margin** Eneas, **then follows** Aſcanius, Silvius etc. **William the Conquerour a woden Picture of him in full proportion, and ſoe of all the Kings, the Picture of Richard the third being the laſt. the word** Tyrannus **ends. The Picture of the Creation.** Johannes Raſtall cum Privilegio Regali. **in large Folio.** Vir clariſſimus Ricardus Smithus in Catalogo MS^{to}. quorundam librorum ſelectorum (in Muséo ſuo) mihimet donato ab amiciſſimo viro Thoma Bakero Cantabrigienſi, Raſtalli commemorat Chronicon breve à Bruto ad uſque Guilielmum Conquæſtorem. hiſce ſcilicet verbis. **Raſtals brief Chron: of Engl^{d} & other places from Brute to William Conqueror. Pr. by Raſtall.** quod (in folio etiam) diverſum forſitan opus ab eo, de quo locuti ſumus, putes. Id tamen mihi neutiquam veriſimile ſit. Sed quomodocunque hoc ſit, certe annus in Catalogo non comparet. Atque hæc hactenus litteris conſignaveram, quum aliud mihi in manus traditur Raſtalli chronici exemplar. illud ſcilicet quod mutuo ſumpſi ab amico prænobili ac pereruditо, Edvardo Harleio, Comite Oxonienſi. Murraiano ſane longe præſtantius eſt exemplar, utpote in quo nihil præter folium primum deeſt. Sed (necubi hac in parte induſtria noſtra meritò deſideretur) idcirco hîc mihi potiſſimum commemorandum eſſe duxi, quod ex exemplari hocce Harleyano colligendum eſſe videatur, librum excuſum fuiſſe vel A. D. 1530. vel 1531. Nam hunc in modum Raſtallus ſub Henrico IIII^{to}. **¶ After the depoſynge of this kynge Rycharde | [**the II**] kyng Henry [**the IIII.**] founde great treaſour | what in his treaſourye & what in other places | in money & iewels | to the value of. VIII. M. li. But yet here ye muſt note that. XL. s. in thoſe dayes was better than. XL. s. is at this preſent day | whiche is nowe the XXI. yere of kynge Henry the. VIII. for at thoſe dayes. V. grotes made an ounce | and nowe at this day. XI. grotes maketh an ounce.** Quin & hoc demum notatu dignum, quod chronicon hoc Codex admodum ſit tenuis; adeo ut quod notat Cowperus de ejuſdem magnitudine, de longitudine (quæ formam vulgarem quaſi ſuperat) non de craſſitudine intelligi debeat.

P.267. col.2. l.23. *Hugo Cantelupus*] Repone, *Nicolaus Cantelupus.*

P.274. l.22. *Belloſitum*] Oxonia à Memvricio ſundata. A Vortigero inſtaurata. dicta **Cayr Memprice. Cayr Vortiger. Cayr Boſa.** *Belleſitum. Calena* aliquibus. **Rydechen. Oxenfourde.** Aulæ ſub Ed.3.247. **Cayrboſo** à Boſone præſide Arthuri tempore. *M. W.*

P.275. l.6. *Magna univerſitatis aula*] Quia fuerant aliæ longe antiquiores, nempe *Regia*, & *nigra* in parochia Sti. Ægidii. *M. W.*

P.297. l.11. *Corpwaldum*] Potius, *Eorpwaldum.*

P.299. l.16. *Inſtitutione*] F. *inſtitutioni.*

P.300. l.3. *Citat.*] Malim, *citet.*

P.329. l.5. *Intra ſe*] Sic MS. alioqui *inter ſe* malim.

P.343. l.13. *Carpualdo,*] Vide ſupra ad pag.297.

P.352. l.10. *Tiberius.*] Potius, *Fiberius.* Ib. l.15. *Jocelim*] Rectius, *Jocelin.*

P.357. l.23. *Perinde*] Sic MS. Malim, *proinde.*

P.401. l.8. *Collegii animarum*] Sic MS. Recte. Nam Sodalitio ipſi nomen inditum eſt, *Collegium Animarum Omnium fidelium defunctorum de Oxon.* Vide Hiſt. & Antiq. Univ.Oxon. l.II. p.174. Vulgo vocitatur, *Collegium Omnium Animarum.*

P.402. l.17. *Glaſcouienſe*] Sic MS. Potius, *Glaſconienſe.*

P.434. l.28. *Joannes epiſcopus*, &c.] Vide Brian. Twynum, p.109.

P.436. l.31. *Labaſcantem*] Sic MS. *Labaſcentem* forte malint alii.

P.438. l.1. *The Life of Mr. Anthony à Wood* &c.] There is no Title in the original MS. but in the firſt Part of Mr. Wood's Diary (written with his own hand) now in the hands of the Earl of Oxford (who lent it me) from which (in good meaſure) he extracted this imperfect Life, there is the following Title :

THE DIARIE OF THE LIFE
of Anthony à Wood,
Hiſtoriographer and Antiquarie
of the moſt famous Univerſitie of
OXFORD.
In which are intermix'd
ſeverall Memorialls relating to his neare Allies,
Kindred, and others;
as alſo
certaine publick Actions of his time;
which may be uſeful hereafter
to Hiſtorians.

Cuncta aperit ſecreta dies, ex tempore verum
Naſcitur, et veniens ætas abſcondita pandit.
Mantuan.

Lord make me to know mine end, and
the meaſure of my dayes, what it is; that
I [1] might know how frail I am.
*Pſal.*39. 4.

So teach me to number my daies,
that I may apply my heart unto wiſdome.
*Pſal.*90. 12.

As for the Diary it ſelf, as it is nothing near ſo full, even in what relates to Affairs before the Reſtauration, ſo neither is it ſo exact as the Life, and yet in ſome Things the Life may be corrected from it, as may appear partly from what I have printed at the bottom of the pages, and partly from theſe Notes at the End. When I firſt ſaw the Diary, I preſently concluded (and ſo I told ſome particular Friends) that I thought it ought not to be printed, for ſome reaſons that I then gave, and I find, that I have no reaſon to alter that opinion ſince I have had the uſe of the Life, which is (for the main) both more exact, and of greater value and ſatisfaction. I ſhall ſay nothing more, unleſs it be to acquaint the Reader, that the Earl of Oxford (when he was only Lord Harley) had [2] the Diary from Mr. Anſtis (now Garter principal King of Arms) who gave it him in the year 1712, and that Mr. Anſtis receiv'd it from Mr. Dale the Herald many years ſince, in exchange for ſeveral original Letters of Mr. Wood's to Sir Peter Pett, the King's Advocate general for the Kingdome of Ireland, which he bought at the Sale of his Books. The Letters were moſtly about his method of defending himſelf againſt the proſecution in the Vice-chancellour's Court, and deſiring his advice, and he is very ſorry, that he did not take Copies of them.

P.443. l.5. *Yonger*] *Yongeſt* Diar.

P.444. l.7. In the Diary *&c.* is added after ***a quiet man***.

P.445. *Montillet*] *Montillok* Diar.

P.451. l.22. *In Thame. Afterwards*] *In Thame, founded by John Lord Williams of Thame. Afterwards* Diar.

P.459. l.13. *Came to Thame,*] *Came neare to Thame,* Diar. *Ib.* l.15. *By Col. R. Legge. ——— opened the Avenue.*] *By Col. Rob. Legge.*

---

[1] L. may. [2] *Coll. noſtr.* MSS. *Vol.* 125. *p.*137.

They found the Towne very ſtrongly barricadoed at every Avenue : notwithſtanding which, Major . . . . Medcalfe (Maj. to Col. Rob. Legg) gallantly led up the forlorne hope, charged the Rebells Guard, & maintained his Ground ſo handſomly, that Major Aglionby coming up to his Aſsiſtance, the Rebels were beat off the Guards, ſo as Maj. Medcalf with 7 Troopers leapt from their Horſes, & removing the Carts opned the Avenue Diar.

P.461. l.4. *Puide,*] Over againſt this Word, in the Margin of the Diary is written, *Puid. See Micro-chron. at the end of Quer. Cant. an.* 1645. *in Sept.*

P.465. l.3. *Some occaſion laid flat*] *Some occaſion or other layd flat* Diar.

P.467. l.6. *Nay ſhe was ſo ſilly,* &c. *or Baubles.*] *Nay ſhee was ſo ſilly, that ſhee would ſeveral times forſooth propoſe to me the trade of a Tinner or Tin-man, or a man that makes Kitchin-ware, Lanthorns, & ſuch like trivial things, becauſe ſhe found me to have a Mechanical Head, & alwaies at leiſure times active in framing little Baubles.* Diar.

P.469. l.25. *Viſitabis,*] *Frequentabis,* Diar.

P.471. l.12. *A Bagg-Pudding*] *A country Bagg-Pudding* Diar.

P.475. l.10. *The Arch-Viſitor, yet all that were then admitted, ſubmitted to the Viſitors. Some Admiſsions of Fellowes that followed* Diar.

P.478. l.5. *as much Ground that I can go over with about ſix of my paces. I then heard* Diar. *Ib.* l.13. *weare away & fall into the Lyde, ſo that if care* Diar.

P.483. l.15. *A Farme, educated*] *A farme, on the* 24 *May* 1624, *educated* Diar.

P.485. l.5. *Hack'd to pieces.*] *Hack'd & chop'd to pieces* Diar. *Ib.* l.2. *The way*] *Their way* Diar. *Ib.* l.4. *Tower*] *Towers* Diar. *Ib.* l.14. *A profound Pitie,*] *A deep remorſe,* Diar.

P.487. l.53. after *was* or *is* is added in the Diary, *which without doubt is as bad as death.*

P.488. l.6. *And not fit*] *And ſcarſe fit* Diar.

P.493. *Honour*] Over this word in the Diary is written *valour,* by Mr. Wood's own hand, but in a paler Ink. *Ib.* l.21. *Maſter of Arts by Will. Bull*] *Maſter in the Natural Philoſophy School by Will. Bull* Diar. *Ib.* l.28. *Cirques Jobſon,* &c. *and* 1655.] This §. is thus read in the Diary, *viz. Coffey, which had been drank by ſome perſons in Oxon.* 1650, *was this yeare publickly ſold at or neare the Angel within the Eaſt Gate of Oxon. as alſo Chocolate by an Outlander or a Jew.*

P.494. l.9: *Silly Frolicks,*] What thoſe *ſilly Frolicks* were, the Reader will eaſily underſtand from what occurrs in the Diary, where inſtead of this Paragraph we have what follows :

Having by this time got ſome muſical acquaintance, a frolick by all meanes muſt be taken by us; and what ſhould it be, but to diſguiſe our ſelves in poore habits, & like contry fidlers ſcrape for our Livings? Farringdon fair this yeare was the place deſigned to go to: And all of us (five in number) lodging in a Houſe in the Middle rew in Magd. pariſh, belonging to one Gregory a chandler, wee ſate out very early the next Morning, & calling firſt on Mr. Th. Latton's houſe at Kingſton Bakepuze, wee bid him good morrow by 2. or 3. Tunes — He came in the hall among us, liſtned to our Muſick, gave us money, & ordered Drink to [be] carried to us. After wee had done with him, wee retired to the In ſtanding on the road going to Farringdon, dined there, & after dinner wee were entertain'd by ſome of the Neighbours, who dancd (as I remember) in the Green, gave us ſome money & victualls, & I think wee returnd very late that evening to Oxon. The names of thoſe in this exploit were, my ſelf & Will. Bull before mentiond, who played on the Violins, Edm. Gregorie B. A. & Gent. com. of Mert. Coll. who playd on the Baſs Viol, Joh. Nap of Trinity on the Citerne, and George Maſon of the ſaid Coll. on another wyer Inſtrument, but could do nothing. —— Soon after wee took another voyage Northward, called at Hampton Poyle, playd at Mr. Weſt's houſe, had ſome Money, but more drink —— Afterwards wee went (I think) to Kidlington, got ſomething there, returnd in the Evening, & certain Soldiers overtaking us, they by force made us play in the open feild, & then left us without giving a penny.

Moſt of my Companions would afterwards glory in this, but I was aſhamd, & could never endure to hear of it.

P.495. l.29. *Thou was wiſe,*] F. *thou waſt wiſe.*

P.497. l.7. *Had genuine*] *Had ſome genuine* Diar.

P.498. l.26. *James,*] Reponendum vel *Janes* (quo modo legitur infra, p.559.) vel *Jeanes.*

P.501. l.8. *Found.*] Sic MS. Neque aliter in Diario. Et tamen *ſound* edidi in Neubrigenſi, p.797.

P.504. l.20. *Croke*] So it ſhould be read, tho' it be *Crake* in the MS. Neither is it otherwiſe than *Crake* in the Diary.

P.514. l.12. *Wind before mention'd,*] Which they make to have happen'd upon Sept.3. upon which day likewiſe the Earl of Clarendon (by miſtake) fixes the Wind, and not on Aug.30th.

P.516. l.1. *Inhabited by the Lord of Bayworth, called Hannibal Baskervyle, Eſq. It is an old Houſe, ſituated* Diar.

P.525. l.4. *Which is falſe.*] In the margin of the Diary is added by the Author's own hand, *A. W. was askd to go, but he would not.*

Ib. l.7. *Tho. Drope B. Div. lately Rector of Ardley neare Biſter in Oxfordſh.*

fordſh. & Vicar of Comnore neare to Abendon in Berks. It muſt be here noted, that Diar.

P.555. l.27. *Baptiſt Merton;*] F. *Baptiſt de Merton.*

P.570. l.22. *Repaired to Dr.*] F. *repaired to St. John's Coll. to Dr.*

P.574. l.24. *Such vaſt*] Sic. F. *ſuch a vaſt.*

P.609. l.11. 1692.] Sic Apogr. *F.*1602.

P.610. l.ult. 167 —] *If you have Bp. Kennet's Regiſter or Chronicle, at Pag.*350, *you will find the Paſſage concerning Bp. Bayley's being the Author of*, The Practice of Piety, *quoted* (as I ſent it) *from* Original Papers in the hands of the Biſhop of Peterborough [viz. *Bp. Kennet*] *— thus,* After this Book had been printed above 30. times in Engliſh, & often in ſeveral other Languages in the Bp's name, & particularly in Welſh above 50 years ago: yet when a new Edition of it in that Language, was ſet forth 167 — & the Title Page had been wrought off as the former with the Bp's name, Mr. Gouge ordered that Title to be torn out of the Book *&c. For the reſt I muſt refer you to Bp. Kennet's Book, in the Margin whereof you will find,* Original Papers in the hands of the Bp. of Peterborough, *viz. Inner Margin, & in the Outer, thus,* By Bp. Humfryes of Bangor, afterward of Hereford. *So the miſtake or omiſſion in the Date was the Bp's (Humphreys's) own, not ſurely remembring the year: & from this Quotation, you may be aſſur'd the Papers were Originals, whereof in my laſt I durſt not be too poſitive, it being ſo long ſince I copied 'em out. You know, Mr. Gouge died* an. 1681. *& Dr. Hum. LLoyd was conſecrated Bp. of Bangor* an. 1673, *from whence the Date may be collected pretty nearly.* So the Rev. Mr. Thomas Baker, in his Letter to the Publiſher from Cambridge Apr. 14. 1730.

P.614. l.6. *Mredyth*] It ſhould be rather *Meredyth.*

P.635. l.29. *Griffyth John Griffith*] So 'tis in the Tranſcript ſent me by Mr. Baker, who (upon my doubt) inform'd me, that 'tis ſo alſo in his Copy from whence he took that Tranſcript.

P.655. l.8. *Gwen.*] So Mr. Baker's Copy, & the Tranſcript he ſent me. Probably it ſhould be *Owen.*

P.657. l.23. *Owen LLanfaethly*] F. *Owen of LLanfaethly.*

P.663. l.28. *the* 30*th. year*] This is undoubtedly a Miſtake. I believe it ſhould be *the* 13*th. year.*

P.684. l.17. *Nicholas died unmarried, æt. circa* 22. *Ann.*] This moſt incomparable young man died in the 21ſt year of his Age, as I learn from his *Elogium Sepulchrale*, which I received from the Reverend Dr. Thomas Tanner, Chancellour of Norwich. Had he lived longer, he would undoubtedly have proved as great a Man as his Uncle. For the ſake of Piety, Virtue and Learning, I ſhall here publiſh this Elogie, eſpecially becauſe it contains nothing but what is true, provided the Author of it was (as Archbiſhop Sancroft believed) Mr. Richard Craſhaw, who was himſelf likewiſe a moſt religious, virtuous and pious Man, and a profeſt Enemy of Flattery and Falſhood.

Mr. Nicholas Farrar's Elogium Sepulchrale. (by *Mr. Craſhaw* I think) note of Archbiſhop Sancroft.

LECTOR,
Quiſquis es,
Quem { vel ſortis humanæ,
vel eluſæ ſpei,
vel ereptæ virtutis, } miſeret;
Siſte te paulùm ad hoc lacrymarum monimentum;
Sepulchrum NICOLAI,
Generoſæ FARRORUM familiæ hæredis;
Piiſſimi illius NICOLAI,
Quem ipſe orbis admiratur
Tanquam unicum integræ virtutis Domicilium,
Chariſſimi nepotis:
LONDINI, ſi patriam quæris, oriundi,
GEDDINGÆ parvæ, juxta Venantodunum, educati.
Juvenis nimirum,
Qui, inter privatas illas ſolitudines,
Stupendâ ſuâ indole actus,
Ipſum ſibi Academiam habuit.
Qui ad viceſimam tertiam linguam
Vix Tutorem habuit, vix indiguit,
Vix annos petiit;
Et tamen annorum numerum linguis duabus
Superavit,
Ingenio quam annis major.
Cui { Grammatica neceſſitati
Hiſtoria otio
Philoſophia ſtudio
Mathematica voluptati
Muſica pietati
Theologia praxi } fuit.

QUI
Eleganti (admirandâ potiùs) induſtriâ
In Sacris concinnandis Harmoniis,
Quibus ne verbum aut ſupereſſe
aut deeſſe Evangeliſtis oſtenditur,
Regi et aulæ cognitus,
Et doctrinæ ſimul et religionis ſpecimen dedit.
Qui { Precibus,
jejuniis crebris,
Vigiliis,
Temperantiâ perpetuâ, }
Vel à primo decennio Deo inſervivit;
Familiæ ſuæ et exemplum et ſolatium pietatis.
Summæ erga Parentes obedientiæ,
Singularis erga amicos amicitiæ,
Eximiæ erga omnes humanitatis,
Profuſæ erga pauperes benignitatis,
Veſte, vitâ, verbis ſobrius, modeſtus, humillimus.
Qui in omnibus { Parentum vota
Amicorum ſpem
Omnium fidem } longe poſt ſe reliquit.
Nec hîc ſtetit;
Dum majora ad huc anhelans,
Nullum ſtudiis ſuis ſtatuerat
Niſi univerſæ naturæ terminum;
Sed Natura præproperè terminum poſuit,
Ne deeſſet tandem velociſſimo ingenio
quod evolveret.
Libentiſſime hic aſſenſit,
Ut mens, nondum ſatiata ſcientiis,
Inveniret in Deo, quod in terris non potuit.
Inde eſt
Amicorum dolori, Reip. literariæ damno,
Spei humanæ confuſioni, gloriæ tamen ſuæ,
quod hinc abiit
Vel ad doctorum vel Virginum chorum,
Anno Regis Caroli XVI°. Ætatis ſuæ XXI°.
Chriſti MDCXL.
die Maii XIX°.

At the ſame time Dr. Tanner ſent me another Paper, which he entitles, *The Works of Mr. Nicholas Farrar.* From the Character given in the Elogium of the young Man's induſtry *in ſacris concinnandis Harmoniis,* and of his great knowledge in Languages, ſome, it may be, would be apt to conclude, that theſe Works are to be aſcribed to the Nephew; but the firſt Work being ſaid to be done at Gedding *A. D.* 1630, it can't ſurely be aſcribed to a Child of 10 or XI years old (he could then be no more) and therefore I am fully of opinion, that the Uncle ought to be look'd upon as the real Author of them, tho' I make no doubt but the Nephew as well as the Females had their Share in them, their leiſure or ſpare Hours being moſt laudably employ'd in Works of this nature. The Book in St. John's College Library at Oxford, ſaid to be compiled by the Nuns of Gedding, is certainly one of the Harmonies hinted at in the Elogie, being all Patch Work. But beſides theſe 7 Works of Mr. Nich. Ferrar the Uncle, there were many others, among which I reckon *Some Remains of the Maiden Siſters of the Proteſtant Nunnery of Little Gidding* (which I have now publiſhed) as well as what that truly loyal and religious Prelate, the Right Reverend Father in God Francis Turner late Lord Biſhop of Ely, had met with, who intended to have wrote the Life of this good Man, to ſay nothing of a multitude beſides, which, did I think it proper, might be a little inſiſted on. Dr. Tanner's Paper now follows:

The Works of Mr. Nicholas Farrar.

Glory be to God on high.

The firſt Work.

The Actions, Doctrine, & other paſſages touching our B. Lord & Saviour Jeſus Chriſt, as they are related by the 4 Evangeliſts; Reduced into one compleat Body of hiſtory, wherein that which is ſeverally Related by them is digeſted into Order, & that which is joyntly related by all, or any of them, is (1) expreſſed in their own words by way of Compariſon (2) brought into one Narration by way of Compoſition (3) extracted into one clear context by way of Collection. Yet ſo as whatſoever is omitted in the Context, is inſerted by way of Supplement in another print, in ſuch manner, as all the Fower Evangeliſts may be read ſeverally from firſt to laſt, & diſtinctly apart. Done at little Gedding *An.* 1630. Alſoe ſeveral Tables belonging to this work, for the better underſtanding & finding out all things therein, with Advertiſements & Directions to inform the Reader in each particular.

Monoteſſaron. The Actions, Doctrines, & other paſſages touching our Bleſſed Lord & Saviour Jeſus Chriſt, as they are related in the 4 Evangeliſts, harmonically, ſymmetrically & collaterally in fower Languages, Engliſh, Latin, French, Italian; Reduced into one compleat body of Hiſtory, wherein that which is ſeverally Related by them is digeſted into Order: & that which is joyntly by all or any of them is (1) Extracted into one narration by way of Collection, & (2) Brought into one clear context by way of Compoſition. The ſecond Work.

The whole Law of God, as it is delivered in the 5 Books of Moſes, methodically diſtributed into three Claſſes, Morall, Ceremoniall, Politique: & each of theſe againe ſubdivided into ſeveral heads, as the Variety of Matter requireth, wherein each particular ſubject diſperſedly related in the forementioned Books, is reduced to it's proper head & place, conteyning in all 133 ſeveral heads; alſo ev'ry head of the Politicall Law is reduced to the precept of the morall Law, to which it properly belongs. Likewiſe ſundry Treatiſes, how & in what diverſe of the Ceremonial laws were Shaddows & Types of the bleſſed Meſſiah to come: & in what Adam, Enoch, Noe, Abraham, Iſaac, Jacob, Joſeph, Moſes, Aaron, Joſhua, Gedeon, Jephta, Samſon, David, Solomon & his Temple, Eliſha, Job, Daniel, Jonah, the Pillar of Fire, the Red Sea, the Rock, Manna, were all Figures of Jeſus Chriſt, with a Harmony of all the Prophets foretelling the Birth, Life and Death of our Lord & Saviour, that was to come in the fullneſs of Time; to Confirm the Chriſtian & Convince the Jew. Together with a Diſcourſe of the twelve Stones in Aaron's Pectorall, their Virtues & Colours, *&c.* And alſo an harmonical paralel, between the Types of the Old Teſtament & the Evangelicall Relations concerning Our Bleſſed Saviour, reſpectively prefigured & foretold by the Prophets & other ſacred Writers. Likewiſe diverſe Treatiſes, ſhewing, how & in what Times, Manners & Places the ſeverall promiſes & threatnings foretold by Moſes did accordingly befall the Jews, with the fulfilling of our Bleſſed Saviour's propheſie in the Deſtruction of the City & Temple, & Deſolation of the land of Jewry, with the Miſeries that they have ſuſteyned under many Nations, & in particular here in England, Germany, France & Spaine, their ſtrong Diſperſions and God's Judgments upon them to this Day: All to Teſtifie the truth of Divine Oracles. The third Work.

The fourth Work. The Hiſtory of the Iſraelites from the Death of Saul to their carrying away Captive to Babylon, collected out of the Books of Kings & Chronicles in the words of the Text themſelves, without any alteration of Importance by Addition to them or Diminution from them, whereby (1) all the Actions & Paſſages related in either of theſe Books of Kings & Chronicles, whether joyntly or ſeverally, are reduced into the body of one compleat Narration. And (2) they are digeſted into an Orderly dependance & ſequution upon one another. (3) Many difficult Places are cleared, and many ſeeming Differences between the ſaid Books of Kings & Chronicles compounded; and all this ſo contrived, as notwithſtanding theſe mutual Compoſitions of the Books of Kings & Chronicles in this Hiſtoricall Collection; yet the Frame of each of them is preſerved entire in ſuch a manner, as they may eaſily be read ſeverally & diſtinctly from firſt to laſt. Together with three ſeverall Tables: The firſt ſummarily declaring the ſeveral Heads & Chapters into which this hiſtorical Collection is Divided: the ſecond ſpecifying what paſſages are related ſeverally by the aforeſaid Books of Kings & Chronicles, & what are joyntly related by them both, as alſo in what heads of this Collection they may be found: And the third ſhewing where every Chapter of the Texts themſelves, and every Part of them may be readily found in this Hiſtoricall Collection. This Worke our Sacred & Pious Soveraign King Charles out of his own moſt excellent judgment was the Author of, Commanding it to be done for his Uſe. And being preſented to him, he with much delight & content received it, ſaying it was a Book every way befitting a King's Study & Library, a Looking Glaſs for a Prince to behold the Actions of Kings, & therein to Diſcern the Mercy & Juſtice of the King of Kings, who ever rewarded the good and virtuous, & puniſhed the greateſt on Earth that preſumed to do ill.

The fifth Work. The Goſpel of our Lord & Saviour Jeſus Chriſt according to the holy Evangeliſts in Hebrew, Greeke, Latin, French, Spaniſh, High Dutch, Saxon & Welch: all Interpreted with Latin or Engliſh, word for word, Interlineally placed at one View to be ſeen, ſo done and contrived for the uſe & benefit of ſuch, as are deſirous with Succeſs, Eaſe, Speed, & Pleaſure to attain the Knowlege of theſe Languages. Likewiſe it may be a very good help to ſtrangers, that deſire to learn the Engliſh Tongue.

The ſixth Work. Sacroſanctum Sancti Johannis Evangelium in totidem linguis quot ſunt Capita, viz. Cap. 1mo. Æthiopicè. 2do. Græcè. 3tio. Syria-

riacè. 4to. Arabicè. 5to. Latinè. 6to. Saxonicè. 7mo. Hebraicè. 8vo. Anglicè. 9°. Cambro-Britannicè. 10mo. Cantabricè. 11°. Germanicè. 12mo. Bohemicè. 13°. Hungaricè. 14to. Gallicè. 15to. Danicè. 16to. Italicè. 17mo. Suedicè. 18vo. Hiſpanicè. 19. Polonicè. 20mo. Belgicè. 21mo. Hibernicè & Moſcoviticè, & Unaquæque Lingua per Interlinearem Latinam Interpretationem ad Verbum redditam & poſitam explicata.

Gloria in Cœlis Altiſſimis Deo &c.

The ſeventh Work.

Novum Teſtamentum Domini & Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti 24 Linguis Expreſſum, viz. Hebraicè, Græcè, Syriacè, Arabicè, Æthiopicè, Latinè, Anglo-Saxonicè, Moſcoviticè, Cambro-Brittanicè, Belgicè, Suedicè, Hibernicè, Germanicè, Danicè, Polonicè, Bohemicè, Hungaricè, Anglicè, Gallicè, Italicè, Hiſpanicè, Cantabricè, Luſitanicè, Sclavonicè. Unaquæque Lingua proprio ſuo Charactere ſcripta eſt, & Omnes harmonicè & ſymmetricè collocatæ. Etiamque Syriaca literis, & Vocalibus Hebraicis ſcripta, cum interlineari Latinâ Interpretatione . . . . Boderiani : Et Græca cum interlineari Latinâ Interpretatione Ar. Montani, inſuper adjectæ.

Laus Deo.

Not unto us, not unto us, but unto thy name be Glory & Praiſe Ever *&c.*

NF.

◆

EDITORIS
INDEX
In THOMAM CAIUM, &c.

A

ABENDON, Abingdon, or Abington 556
Abendon (a great Meeting of the Anabaptiſts at) 522
Abendon (Hen.) 501
Abendon (James E. of) 577
Abercromy (Major Jecamiah) 458
Abingdon or Abington. *Vide* Abendon.
Academiæ à Ro. pontificibus interdictæ 133,146,147
Academicis (Doctrina excellens à ſolis) non eſt profecta 412
Accurſius 353
Achaden̄. (Thomas) Ep̄us 608
Adams 487,506
Adams (Edw.) 474
Adamus Muremuthenſis 352
Adrian VIth. Pope 732
Adulphius 400
Æmilius (Paulus) 352
Aglionby 807
Ailredus Rhievallenſis 426
Akers (Jo.) 398
Albani (S.) Fanum 363,403. Albani (S.) Hiſtoria 802
Albion Mareoticus 416
Alcuinus, ſive Alcwinus vel Alquinus 276,290,304,409,421. Alcuinus non erat Cantabrigienſis 305. non ſtuduit Cantabrigiæ 368, 369. [*Verum enimvero* τὸ Alquinus *pag.* 276. *plane delendum eſſe monuit ipſe Thomas Caius.*]
Alexander the Great 726. Alexandri Magni Actus 82,86,258,801
Alfredus. *Vide* Aluredus.
Allam (Thom.) 600
Allen (Joh.) 664,665
Alleſtrie ſive Alleſtrey (Rich.) 538, 541,587,673
Alfridus ſive Alphredus Fibroleganus ſive Beverlacenſis 27,333,340,349, 351,353,355,376
Alphonſus the XIth, K. of Caſtile 757
Alquinus. *Vide* Alcuinus.
Alſop 587,589
Aluredus ſive Alfredus vel Alphredus Magnus 135. ſecundus fundator Academiæ Oxonienſis 205. Multa de Aluredo apud alios auctores veteres ſcribuntur, de quibus nulla prorſus mentio apud Aſſerum 214. Aluredus ſcholas publicas Oxoniæ inſtituit privilegiiſque ornat 216, 218,221,231. qua de cauſſa rectiſſime in collegio Univerſitatis vetus admodum conſuetudo recepta orandi pro Aluredo, tanquam primario collegii fundatore 216. Alfredi infortunia 223. Aluredus, ſecundum Nigellum, non tantum Oxonienſes, ſed & Cantabrigienſes magnis privilegiis inſignivit 240. Aluredi præceptores ac conſiliarii 276. Aluredi ædificia Oxoniæ, ipſiuſque in bonas ibi literas munificentia 298,302. Alphredus, regno recuperato, multa pia & egregia facinora perficit 362. Aluredi regis munificentia in pauperes, cœnobia & Academiam Oxonienſem 376. Quænam præcipua cauſſa, cur Alphredus ſcholas, ad Iſidis vadum collapſas, repararet? 380. Alphredus rex fundator collegii Univerſitatis *ibid.* Tres aulæ, ab Aluredo fundatæ, à Roſſo commemoratæ, unum tantum habuerunt præfectum, quem *Magiſtrum*

vocabant 381. tam parva quam minor aula etiam hodie à Magiſtro quidem & ſociis collegii Univerſitatis poſſidentur *ibid.* lis inter Gulielmum Abbatem de Oſney & Ricardum Witton Magiſtrum collegii Univerſitatis, ab Aluredo fundati *ib.* Alfredo regnante cæcitas & ignorantia in literis 395. qua de cauſſa è partibus tranſmarinis litteratos accerſit 396,400. academiamque inſtituit citra operam Cantabrigienſium, aliter atque ſtatuit Londinenſis 399,400. Alfredi monaſteria multis poſſeſſionibus ac divitiis (idque ab ipſo etiam fundatore) ditata 404,408. Alfredus quando pietatis operibus incubuerit, ſtudiiſque vacaverit? 410,411. Alfredi ſeculo ſtatus doctrinæ 413. Aluredus perfectam nobis inſtituit academiam 415. Aluredus potuit Oxoniæ academiam condere, etſi eſſet extra regnum ſuum 422. Aluredi liberorum educatio 423. in ſchola nempe Oxonienſi 423,424

Ambler (Brian) 480,481

Anaxagoras 414. non Cantabrigiæ ſepultus 169,170,289,291

Anaximander 289,291,414

Angervillus. *Vide* Aungervillus.

Angleſie (Ar. E. of) 554

Anglorum doctrina & ſcholæ interdictæ 368

Annius (Jo.) 416

Anſtis 806

Antiquitatis opinio vana 280

Antoninus 352

Apollinus 761

Apollodorus 414

Apology (The *Regal*) 677

Aprunculus 770

Argumenta negantia cujus vis? 209

Ariſtophanes 187

Ariſtoteles 279,325,362

Arlington (Lord) 588

Arnold 545

Arthuri diploma fictum & adulterinum 340,347,357

Aſhburnham 506

Aſhmole (Elias) 572,586,593,603

Aſhurſt 581

Aſſer, Aſſerus, Aſſerius, vel Aſſerio Menevenſis 204,212,214,218,221, 223, 224, 318, 340, 347, 350, 359, 360, 362, 370, 372, 374, 376, 400, 402, 405, 407, 408, 410, 423, 424, 425,426,427

Aſton (Arth.) 484

Aſhwardebus (Joan.) 309

Aubrey (John) 460, 576, 577

Auguſtine (S.) 764

Auguſtinus 74,337,421. De Auguſtini in Angliam adventu 345

Aungervillus vel Angervillus ſive de Byrry (Ricardus) 432. ejus Bibliotheca *ib.* ejus Philobiblos 433

Aungier 625

Aurang (William Henry Naſſau, Prince of) 596

Ayliff (Will.) 563

B

Backhouſe (Iſ) 656

Bacon (N.) 398

Bacon (Rog.) 324

Baconthorpius 325

Bagfordius (Joan.) 803

Bagnall 461

Bagſhaw (Edw.) 515

Bailey. *See* Bayly.

Baker (Rich.) 600

Bakerus (Thomas) 804

Baldwin (Tim.) 497

Baleus (Jo.) 26, 125, 132, 134, 143, 148, 151, 152, 154, 157, 197, 213, 222, 231, 235, 238, 241, 246, 284, 293, 295, 298, 299, 301, 317, 321, 325, 328, 329, 330, 333, 334, 335, 338, 340, 347, 348, 352, 365, 368, 370, 371, 373, 378, 379, 382, 383, 389, 390, 392, 393, 396, 399, 400, 403, 406, 408, 409, 412, 416, 417. 418, 424, 428, 434, 529. Balei error quoad Rogerum Hovedenum 798

Ball (Joh.) 524

Balliolenſis (Joannes) collegium Balliolenſe incepit tantum, non perfecit 102

Baltſer, Baltſar, Balſar or Baltzar 511, 513,562

Bampton 564

Banacchorenſe (Monaſterium) 149, 402. *Vide* Bangorenſis.

Banbury 520,521

Bancus 21,322

Bangorenſis abbatia 345. *Vide* Banacchorenſe.

Bangorizare ſive *Banochorizare* 163, 413

Baret ſive Perrot (Owen) 651

Barlow (Tho.) 494, 523, 534, 545, 547, 562, 564, 570, 571, 572, 574, 589,595,603

Barnardus 322

Barncote (Tho.) 508

Barry (Vincent) 462
Bartholomæus dux Cantaber 286. Bartholomæus Cantaber in Hiberniam profectus 287
Baſil (S.) 776,777
Baſire or Baſier (Dr.) 697,701
Baskervyle (Han.) 516
Baskervyle (Tho.) 517
Bates (Dr.) 657
Bathurſt (Ralph) 532, 559, 565, 590, 591
Batus (Joh.) 324
Baylie (Rich.) 570
Bayly ſive Bailey (Joh.) 610,611,612, 624
Bayly (Lewis) 610,635,809
Bayly (Nich.) 612
Bayly (Theod.) 611,612
Bayly (Tho.) 611,612
Bayworth 516
Beauforeſt (Rich.) 522
Beda ſive Bedas 12, 31, 47, 92, 122, 126, 135, 199, 222, 284, 290, 298, 299, 300, 317, 329, 333, 338, 339, 342, 343, 349, 350, 353, 355, 357, 360, 363, 365, 368, 370, 374, 376, 377, 378, 379, 382, 383, 384, 386, 387, 393, 399, 401, 403, 405, 409, 412,415,421,425. Beda non egreſſus monaſterium 305. non ſtuduit Cantabrigiæ 321, 372. non docuit Cantabrigiæ 368,369,371,372. De Bedæ ſtudiis egregia quædam 369, 370,371,372. De titulo hiſtoriæ à Beda conſcriptæ 376
Bee (Matth.) 486
Belloſitum. *Vide* Oxonia.
Belmarin K. of the Moors 758
Benevelius (Tho.) 309
Bennet (Tho.) 618
Bergomas ſive Bergomenſis (Jac. Philippus) 148,351,401
Berinus 245
Berkſhire Feaſt 584
Bernard (Edw.) 578
Bernardus 21
Beroſus 416
Bertes (Guil.) 398
Beverlacenſis. *Vide* Alfridus.
Beverlacius (Joannes) 308
Beverlaco (Joannes de) 308,564
Bible (Tranſlations of the) ſince Hen. VIII's time 697. The Excellency of the Welſh Tranſlation of the Bible 633,644,672
Bidgood (Joh.) 590
Biſhe ſivé Byſſhe (Edw.) 583,675
Blagge (Tho.) 454,455,456,457
Blagrave (Jon.) 656
Blanford (Walt.) 538
Blanks (James) 477,478
Blanks (John) 477,480,481
Bledlow 477,478
Blount (Tho.) 596, 601
Bobart (Jacob) 586
Boëthus ſive Boëthius (Hector) 148, 160,352,396,407
Bolter (Fr.) 489
Bond (Dennis) 514
Booth (Geo.) 522,523
Borſtall 458,463,464,578,579
Boſo (De) Ridocenſi conſule 193
Boſſewell (Joh.) 491
Boſtonus Burienſis 237,429
Bovillus (Henr.) 323,413
Boulus. *Vide* Bowleus.
Bowell (Joh.) 560
Bowleus ſive Bowlus vel Boulus (Rogerus) 39, 208, 227, 328,332,334, 353,391,425
Bowman (Fr.) 498
Boyle (Rob.) 559
Bradley (Savil) 536
Bradſhaw 461
Brakelondius (Jocelim) 352
Branker (Tho.) 559
Brent (Nath.) 472,473,475,479,547, 548,551
Brent (Rog.) 538,539,540,541,563
Bricknell (James) 479,497
Bridgeman (Charles) 511
Bridgeman (Orlando) 518
Britannia (Gygantes in) 417
Britannica inſula ſtatim poſt inundationem Noachicham incolas obtinuit 416. Britannicarum (Rerum) compendii auctor 417
Brome (Hen.) 502
Brookes (Anne) 684
Brookes (Tho.) 684
Brooks 461
Browne (Anth.) 675
Browne (Rich.) 534
Browne (Will.) 460,486,600
Bruen (Samuel) 495
Brute of England, the Hiſtory ſo called 802
Buckhouſe (Will.) 524
Buckhurſt (Ch. Lord) 560,561
Bulkeley (Arth.) 615,666,667
Bulkeley (Lanc.) 624
Bulkeley (Rich.) 625
Bulkeley (Tho.) 621
Bulkeley (William) 625
Bull (Will.) 493, 494, 497, 508, 510, 517, 526, 808

Bullæ (Pontificum Ro.) Honorii Imi. &c. tempore ignotæ, 345,346
Bunce (Capt.) 458
Burchenſhaw (Maur.) 618
Burgenſis ſive de Burye (Jo.) 352
Burgh (Cap.) 459
Burleus ſive Burlæus (Gualterus) 182, 279,325
Burnham (Thomas) 446
Burrhedus ſive Burghredus 225
Burt (William) 451,455,464,483
Burton (Will.) 491
Burtonenſis Cœnobii annales 347,357
Button (Ralph) 445,494,495,525
Byrd (Will.) 510
Byrkley (Wilh.) 431
Byrry. *Vide* Aungervillus.
Byſſhe. *Vide* Biſhe.

C

C. (J.) 556
Cadwallader diploma Cantabrig. nunquam conceſſit 28. Cadwalladri diploma evertitur 346,357
Caërgrantum ſive Cairgrantum 46, 47. urbs perantiqua 339,358. Cairgrantum & Granteceſtria Muros habuerunt, non Cantabrigia 47
Caerichen vox plane Britannica 190
Cair quid 48
Cairgrantum. *Vide* Caërgrantum.
Caius 4
Caius Oxonienſis 315. Caius (Thomas) notitiam ſuam de collegio Univerſitatis non ex vulgo accepit 238
Caldwell (Rog.) 431
Calena 325,418
Camerarius (Joach.) 395
Campion (Will.) 458,465
Canibus (Fabula de duobus) 373
Canne 461
Cantaber forſan condidit academiam Grantanam, non Cantabrigienſem 42. Cantaber quis fuerit? 284. Cantaber ludi-magiſter non Rex 285. Cantaber an proprium nomen? 358. Cantaber Utopienſis 362. Cantabri omnia incerta *ib.* *Vide* Gurguntius.
Cantabrianæ (Scriptores vetuſtiores pro antiquitate academiæ) poſſunt proferri 425
Cantabrigia Romanorum temporibus urbs fortaſſe, non academia 48. Cantabrigia villa ad Sabrinam 146. Cantabrigia non poteſt cum Oxonio de antiquitate contendere 194. uti nec Cantabrigienſis academia cum Oxonienſi 198. Cantabrigia hodierna non eadem cum veteri 235. Cantabrigiæ antiquitatem à fabulis vanis petunt aliquammulti 280. Cantabrigiæ in Annalibus noſtris initium Gorbomanno ſive Gorboniano adſcriptum 288. Cantabrigiam antiquam eſſe academiam conceditur 320. hodierna Cantabrigia non *Granteceſtria* olim dicta *ibid.* Cantabrigia quando facta academia? 329. Cantabrigienſis academia à Croylandienſibus monachis incepit 334. Cantabrigia ſtudiorum mater à Londinenſi ridicule appellata 336. Urbium veterum in Brytannia numerus nihil ad antiquitatem Cantab. facit 340. *Cantabrigia* nomen Britonibus ignotum 346. Vaniſſimum figmentum de doctoribus Cantabrigienſibus 347. Cantabrigia Orientalium Saxonum non prima urbs *ibid.* variæ opiniones de initio Cantabrigiæ 353. earumque abſurditas 354. Scriptores pro Cantabrigiæ antiquitate à Londinenſi adducti examinantur 355,360. Cantabrigia hodierna à Cairgranto, poſtea Granteceſtria, diverſa 358,359. Cantabrigia hodierna alia à Cairgranta ſive Granteceſtria veteri 362,364,365. ratio nominis 364. Cantabrigia, ſeu potius Grantbrigia, nomen recentius 374. Cantabrigia à Cantabro non conſtructa 376. De ſchola ſive ſcholis quas Cantabrigiæ fundaſſe dicitur Sigebertus 377,378. Cantabrigia an Pelagianis reſtiterit? 391. Londinenſis ſupputatio de initio Cantabrigiæ abſurda 414. Quo tempore Cantabrigia primum facta ſit Univerſitas, una cum Pontificio ea de re diplomate 434. *Vide* Londinenſis.
Cantabrigienſis academia à nullo ſcriptore commemorata ante Gulielmi, Neuſtriorum ducis, tempora 20. Cantabrigienſis ſchola pædagogica (à Sigeberto poſita) jam collapſa, ab Edvardo ſeniore reparata 171. Academia Cantabrigienſis à monachis cœpit *ibid.* tempore nimirum Henrici Belloclerici 173. Orator Cantabrigienſis Johanni Leylando

inſenſus 281. Oratoris hac in re verba *ibid.* Leylandi defenſio 283. Cantabrigienſis liber niger fabularum farrago 289. Cantabrig. gymnaſium ante Sigeberti tempora certiſſime non fuit 295. & tamen Sigeberto longe recentior erat Academia Cantabrigienſis 296. Quamobrem Sigebertus academiam Cantabrigienſem condidiſſe dicitur? 328. Niger Codex Cantabrigienſis à Polydori incerto auctore diverſus 330. Niger Codex emendatur *ib.* De urbis Cantabrigienſis nomine 359. Cantabrigienſis academiæ origo 366. Sigebertus pædagogium ibi tantummodo fundavit *ib.* Edwardus Senior academiam fundaſſe dicitur 366,377. ita tamen ut ab academia Oxonienſi ſcholares acceſſiverit 366, 373. Edwardi nihilominus privilegium manifeſte ſpurium eſt 367. adeo ut Academiæ Cantabrigienſis temporibus recentioribus origo rectius forſitan ſit tribuenda *ib.* monachis nimirum Croylandienſibus, qui in magno horreo docebant 368,375,377. Cantabrigienſis academia à parvis initiis, & non niſi longo poſt Sigebertum tempore in juſtam academiæ magnitudinem accrevit 385. Cantabrigienſis academia an reparata vel potius incepta ab Edvardo ſeniore? 386. Cantabrigienſes ab Oxonienſibus beneficia accipiunt opera Cardinalis Wulſæi 394. Cantabrigienſibus mire gratæ ſunt deliciæ Oxonienſes 395. utpote quæ deliciis Cantabrigienſibus ſunt plane anteferendæ *ibid.* merum figmentum, Cantabrigienſes Oxoniæ tempore Aluredi docuiſſe 396. Vana & commentitia illa, quæ protulit Londinenſis de Cantabrigienſibus, Lupo & Germano aſſociatis 400. Cantabrigienſis academia an Danica violentia concuſſa? 405. Doctrina qualis fuerit olim apud Cantabrigienſes? 413. Edwardus ſenior reparat ſcholam Sigebertinam 414. At academia Cantabrigienſis diu poſtea originem debuit monachis Croylandienſibus 414

Cantelupus ſive Cantilepus (Nic.) 27, 295

Cantianæ (Scholæ) grammaticales 387

Cantilepus. *Vide* Cantelupus.

Cantuarios (Quid per) intelligendum? 383,384

Capgravius ſive Capgravus (Joan.) 351,400,403

Capito. *Vide* Groſted.

Cappadocian Souldiers martyred (Company of) 773

Caradocus 351

Carmelianus (Petrus) 674

Caſaubon (Mer.) 527

Caſſington Bells 489

Caſtellus (Joan.) 309

Caſtle (Geo.) 497

Cave 581

Cave (Joh.) 453,520

Caulfield (William Viſcount) 44

Caxtonus 284,352,802,803

Cecil (W.) 676

Ceſtrenſis. *Vide* Ranulphus.

Ceſtria (Rogerus de) 216, 220, 328, 351,372,374,378,389

Chapyrnay (Lud.) 430,431

Charles V. Emperor 729,734

Charles I. (K.) *&c.* enter Oxford, and are there entertain'd 441,442. enter into Oxford after Edghill Fight 447

Charles II. (K.) his Reſtoration 530

Chaucerus (Galfridus) 333,352

Chergrantium oppidum 285,320

Chetwood 521

Chewingham (Adomarus de) 431

Chilmead 551

Chronica Chronicarum 351

Chronologia apud hiſtoricos monaſticos admodum incerta 238

Cicero (Marcus) 102,302

Clarendon (Lord) 808

Claymundus (Jo.) 108

Clayton (Tho.) 534, 535, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 547, 548, 551, 553

Cledden or Clayton (Rich.) 664

Clemens Bedæ diſcipulus 368

Clemens (Claudius) 409,421

Clement. conſtitut. 418

Clenoc (Maurice) 618

Clerk (Sam.) 540

Clerke (........) 566

Clopton (Anth.) 439

Cock (Joh.) 498

Coetmor 619

Coghill (Tho.) 554

Cole (Tho.) 490

Colepepper (John Lord) 447

Collett or Collet (John) 683,684

Collier (Will.) 535

Columpna (Guido de) 801
Conant (Joh.) 515,528
Congellus 403
Coniers 512
Cook (Tho.) 564,588
Cooper's hill 582
Cooper (Ben.) 522
Cooperus 284
Copley (Edw.) 467
Corbet (Edw.) 509
Corderoy 557
Coriatus 338,356,425
Corſellis (Fredericus) 802
Coteſford 631
Cotterel (Anne) 582
Cotterell (Ch.) 535,544,545,582
Cotton (Joh.) 571,572,573,586
Court (Joh. à) 590
Coward (Chriſtop.) 518
Cowperus (Guil.) 803, 804
Cox (Will.) 603
Coxus (Rich.) 398
Crafford (Col.) 454,455,456
Crafford (Hugh) 456
Crafford (Laurence) 456,457
Craſhaw (Rich.) 810
Crawfordus ſive Crayfordus (Joan.) 108,310,397,398
Crekelada, ſeu verius Grekocolada 277,330
Creſſey (Serenus *aliàs* Hugh) 588, 598,599
Crew (Arth.) 562
Crew (Nath.) 515,518,559
Cripps (Rob.) 538
Crocus 395
Croft (Francis) 474
Croke (Geo.) 498,504,580,581,583
Croke (Unton) 514
Crompton 461
Cromwell (Oliver) 514
Cromwell (Rich.) 514
Croſs (Joh.) 559
Croſs (Matth.) 467
Curteyne (Joh.) 589
Curteys 499
Cutts (The antiquity of Books with) 674

D

Dale 806
Danica rabies in monaſteria 147
Davenport, *aliàs* Sancta Clara 588, 593,595
Davies (James) 656
Davies (Owen) 641
Davies (Ric.) 667,668
Davies (Rob.) 668
Davies (Tho.) 640,641
Davis (Abr) 558
Davys, ſive Davis vel Davies (Joh.) 444,593,612,623,633
Dawſon (Edw.) 439
Deane (Hen.) 570
Dee (Joh.) 527
Derby 501
Dewey (Will.) 475
Diceto (Rad. de) 351
Dickenſon (Edm.) 472,538,539,541, 552,563
Digby (Ken.) 510,517
Dinham (Penelope) 578
Dinotus ſive Dinoothus, abbas Bangorenſis 345,403
Diodorus Siculus 324,416
Diogenes Laërtius 169,414
Dionyſius 360
Dionyſius Areopagita 396,397
Diviſienſis ſive Diviſenſis 178, 425
Diviſienſis cujus auctoritatis? 392, 393
Dockwray (William) 677
Dolben ſive Dolbin (Jo.) 538,541,553
Dolenſis 357
Dorcheſter 503,522
Dormer (Rob.) 582
Doroberni ſchola Theodori & Adriani 151
Drogheda or Tredagh ſtorm'd 484
Drope (Joh.) 503
Drope (Mary) 525
Drum (Jo.) 398
Dryer (Franc.) 583
Ducum, Marchionum, Comitum, & Baronûm gradus & tituli olim non in uſu 348
Dufore (Charles) 444,445
Dufore (Dennis) 445
Dugdale (Will.) 500, 571, 572, 574, 576,586
Dunelmenſe (Chronicon) 426
Duns philoſophus 397
Dunwolphus 400

E

Eadmerus Dorob. 351
Eccleſton (Tho.) 595
Echard (Joh.) 601,602
Edgerley (Tho.) 442
Edghill Fight 446,447
Edmundus Abingdonenſis 308
Edwards (Hugh) 608
Edwardus ſenior Cantabrigienſem ſcholam à Sigeberto poſitam, ſed jam collapſam, in veterem, hoc eſt, pædagogicam, formam reparat 170,171

Ein-

Einſham 508,553
Elchutus 403
Ellis (Dav.) 626
Ellis (Jacobus) 609
Ellis (Will.) 497,499,512,513,517,519,520
Elredus Rhivallenſis 404
Elyote (Tho.) 673
Eraſmus Rot. 22, 252, 323, 324, 325, 395,398,413,436
Erigena ſive Erigina (Joannes) Scotus 140,141,148,151,152,153,160, 162,276,304,400,402,405. Erigenæ (Jo.) Deſcriptio 396,397,406, 407,410. non erat Cantabrigienſis 397. Bedam non diſcipulus audivit 399. Oxoniæ docuit *ibid. item* 406, 407. cujas fuerit? 408. *Vide* Scotus.
Eſſex (Rob. E. of) 445,450
Ethelinge ſive **Athelinge**, monaſterium ibi 404,408
Ethelſtanus 400,411
Ethelueardus, Alfredi regis filius 423, 424
Etterick (Anth.) 590
Evagrius 766
Evans (Joannes) 452
Evelin (Anth.) 480
Eureſdenus (Jo.) 352
Euripides 162
Euſebius 360,412,414

F

Fabianus 214,284,352
Fabius 416
Fairford 531
Farmer (G.) 507
Farrar. *Vide* Ferrar.
Faſciculus temporum 352
Felicis vita D. Guthelaci 360
Felix epiſcopus 293,300
Fell (Joh.) 538, 541, 553, 587, 589, 594,595,596,597,602,603
Ferne (John) 491
Ferrar or Farrar (Anne) 684. Baſil *ibid.* Edw. *ibid.* Eraſm. *ibid.* John 683,684,693,697, *&c.* Mary 684, 706,781. Nich. 683,684,685,686, *&c.* 810,*&c.* Tho. 684. Virginia *ib.* William *ib.*
Feteplace (Joh.) 452,503
Ficinus (Marſilius) 779
Field (Rob.) 584
Filius Nigelli (Johannes) 579
Finch 676
Fiſh 673,674
Fiſher (Alex.) 522,534,539,543,549, 600
Fiſher (Cath.) 439,565
Fleetwood (Geo.) 553
Flexney (Will.) 520
Florentius Wigornienſis 68, 69, 357, 426
Florilegus (Matthæus) ſive Matthæus Weſtmonaſterienſis 132, 147, 149, 204, 214, 231, 277, 284, 297, 308, 341, 368, 370, 372, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 382, 383, 389, 392, 418, 422, 423, 424, 425
Flower (Hen.) 530
Foreſt (Edw.) 576
Foulis (Hen.) 566,590
Foxus 349
Foxus (Rich.) 394. academiæ Oxonienſi impenſius favet quam Cantabrigienſi 395
Franke (Tho.) 481
Franklin (Rich.) 538
Frecolfus 88
Freſhmen. *Vide* Oxonia.
Friend (Joh.) 498
Frith 674
Froyſardus 352
Fructus temporum, hiſtoria ſic dicta 802
Fundulus juxta Oxonium cujus nomen ſimile fere nomini *Grekelade* 183

G

Galenus 362
Galfridus, Galfredus vel Gaufridus Monumetenſis ſive Monumethenſis 18,149,284,286,287,333,339,342, 343, 345, 348, 358, 359, 375, 402, 403, 420, 421, 422
Gamble (Joh.) 512
Gardiner (Hen.) 460,461
Gardiner (Tho.) 460,461,484,485
Gaufridus. *Vide* Galfridus.
Geddes (Mich.) 595
Gennadius 764
George (Will.) 511
Geraldus. *Vide* Giraldus.
Gerardus Cornubienſis 357
Gervaſius Dorobernenſis 350
Gervaſius Tilberienſis 350
Geruicenſe monaſterium 370
Geſnerus 335,336,348,412
Giant (A) found 581
Gildas 207, 317, 335, 340, 349, 350, 356, 375, 376, 402, 416, 425
Giraldus, Gyraldus ſive Geraldus (Sylveſter) Cambrenſis 194, 195, 337,351,359,373,421
Glendall (Jack vel Joh.) 530,533
Glexney (Will.) 499
Glyn (Edm.) 647

Glyn

Glyn (Geff.) 648
Glyn (Hugh) 648
Glynn (Joh.) 493,647
Glyn (Maurice) 618,647
Glyn (Owen) 648
Glyn (Rich.) 647
Glyn (William) 609,620,646,647, 648,649,650,666
Goad (Joh.) 476,477
Goddard (Jon.) 496, 497, 547
Godwin (Bp.) miſtaken 617
Godwin (Joſeph) 496
Goodman 634,672,675
Goodſon 596
Gore (Tho.) 581,600
Goring 506
Gotcelinus 350
Gouërus (Joan.) 352
Gouge 611,809
Gourney (Tho.) 530
Gradus non neceſſarii, ut quis Academiæ cujuſvis membrum evadat 398
Græcolada 418,422
Græcoladienſe ſtudium 200
Græcorum ſcholæ non ad Aluredi uſque ætatem Græcoladæ floruerunt 235
Graius (Tho.) 197
Granta & Grantamia ſive Granthamia 44, 338. Granta vetus 46. Granta à Cantabrigia diverſa 387
Grantana urbs an poſt Saxonicam cladem ad priſtinam celebritatem reſtituta? 388
Granteceſtria à Cantabrigia diverſa urbs 89,320,335,336,374. Granteceſtria civitatula deſolata 12. Granteceſtriæ originem ad Sigebertum authorem multi referunt ſcriptores 321,328
Grantham & Cantabrigia 44
Greaves (Col. Rich.) 459,460, 461
Green (Anne) 480,482,483
Gregorianum decretum 295
Gregorii Dialogi 399
Gregorius Papa 411
Gregorie 583
Gregory 808
Gregory (Edm.) 509,510,511,526, 808
Gregory Turonenſis 769
Gregory (Edw.) 620,622
Grekelada 279
Grekocolada. *Vide* Crekelada.
Grekelande 274
Grevill (Fulk) 528
Griffith ſive Griffin (Ch.) 491, 501
Griffith (Edmund) 635
Griffith ſive Griffyth (Geo.) 658,677
Griffith (John) 629
Griffith (Mary) 629
Griffith (Rich.) 559
Griffith (William) 628,629,630,635
Grimbaldus ſive Grymbaldus (S.) 162, 218, 276, 396, 400, 406, 411
Grocinus (Gul.) 324
Groſted ſive Capito (Rob.) 323, 324
Gualterus Coventrienſis 326,798,802
Guillim (Jo.) 491
Gulielmus primus infenſus Oxonienſibus 306
Gulielmus Archidiaconus Dunelm. 246,307,430,431,432
Gulielmus Malmesburienſis 351,370, 378,382,383,423
Gulielmus Parvus Neoburgenſis ſive Neubrigenſis 351,373,808
Gulielmus Rameſeganus 360
Gulielmus Rhievallenſis 351
Gulielmus Riſhanger 351
Gunning (Biſhop) 690
Gurguntio (Naves 30) obviæ 286, 287. Gurguntius & Cantaber non contemporanei 362. De Gurguntio 375
Gwyn (Tho.) ſive Wynn 625
Gwynneth or Gwyneth (Joh.) 666, 667
Gygantes in Britannia 417
Gymnaſia publica Gregoriano decreto ſublata 389. & qua de cauſſa id factum fuerit à Gregorio primo 390,392. quamdiu interdictio illa duraverit *ib.*
Gyraldus. *Vide* Giraldus.

H

Hacket (Joh.) 627
Haddonus (Gualt.) 398
Hall 589
Hamden 464
Hamer (James) 592
Hammond (Rob.) 506
Hanham (Rob.) 542
Hanmer (John) 634
Hanmer (Meredith) 672
Hanſon (Capt.) 461
Harcourt 444
Harcourt (Joh.) 444
Hardingus (Joan.) 351
Harleius (Edv.) Comes Oxonienſis 440,798,804,806
Harmar (Joh.) 524
Harris (Joh.) 510
Harris (Mary) 558
Harris (Rob.) 591
Harriſon (Chr.) 517,520,350

Harriſonus. *Vide* Herriſonus.
Harvey (Joſeph) 534,538,551
Haſelwood (Anth.) 534,535
Haſelwood (Joh.) 499,547
Haſelwood (Tho.) 535
Hatefelde (Rich.) 432,433
Hatley (Will.) 702
Hawley (Hen.) 508,526
Hawlus 352
Hearne (Joh.) 590
Hector. *Vide* Boëthus.
Hedley ſive Hetley (Will.) 702
Hedley vel Hetley (Anna) 702
Hemmingfordus ſive Hemingfordus (Gualt.) 351
Hen 457
Henant (Eliz.) 451,453
Henant (Tho.) 451,452,465,565
Henchman (Hump.) 556,628
Henricus Belloclericus Grammatices præceptis inſtructus forſan Cantabrigiæ 173
Henry VIII. King of England. *Vide* Katharine.
Henry IV. of France 730,755
Herbert 689,690
Hermogenes 325
Herne 555
Herriſonus ſive Harriſonus (Joannes) 42,170,208,227,328,335,336,356, 425
Hetly or Hedley (Tho.) 694,702
Hewett (John) 691
Heywood 457
Hicks (Edw.) 678
Hide (Chancellor) 677
Hieronimus 412
Higdenus (Ranulphus) Ceſtrenſis ſive Ceſtrienſis 302, 365, 370,371,372, 374,375
Hill (Joh.) 530
Hill (William) 670
Hobbes (Adam) 522
Hodges (Anth.) 477
Holcottus 325
Holland (Hen.) 670
Holloway (Charles) 501,550
Holloway (John) 539,540,541
Holloway (Rich.) 539,584
Holman (Ph.) 521
Holt (Ralph) 492,533
Holyday (Barton) 495,536,537,554, 562
Homerus 362
Honorii primi diploma fictum & adulterinum 343,357
Horatius 284
Horn 675
Horniggeſſeyenſe cœnobium 149
Hovedenus (Rog.) 150,204,214,351, 404,407,408,411,798
Houghton (Joh.) 538
Howard 531
Huddleſton (Jo.) 598
Hughes 461
Hughes (Edw.) 659
Hughes (William) 644
Humphreys (Hum.) 638. his Learning 645,646
Huntingdon (Rob.) 538
Huntingdonus (Gregorius) 323
Huntudonenſis ſive Huntedunenſis vel Huntingdonenſis (Henricus) 46,87,214,339,351, 356, 359, 407, 408,410
Hurſt (Hen.) 538
Huſſey 492,493
Hutchins 631
Hutchinſonus (Leonardus) 310
Hutton (Matth.) 519,578,580
Hyde 546
Hyde (Rob.) 558,561
Hyde (Tho.) 566,568,585
Hygdenus (Ran.) 351

I

Jackſon (Hen.) 531,555
Jackſon (Tho.) 499,520,692
Jacob a Jew 482
James the Elder 461
James (Tho.) 569
James (Will.) 501
Janes (Tho.) 498,559
Jeffryes (Chr.) 519
Jeffryes (Geo.) 519
Jellyman (Matth.) 556
Jenkyns (Joh.) 500
Jenkins ſive Jenkyns (Leol.) 588, 601,602
Jennings 574
Jeoffridus, Joffridus ſive Jeofflinus abbas & Croylandienſis hiſtoricus 129,144,317,334,367
Iles (Tho.) 441,442
Impoſtors (the three) 677
Ina ſcholam Anglorum Romæ ædificari facit 392
Ingoldesbie 464
Ingoldesby ſive Ingoldesbie (Hen.) 473,484
Ingulphus 430
Joannes XXII*dus*, vel, ut alii, XXIII*us*, papa diplomate ſuo, Edvardo II*do* regnante, ut Cantabrigia Univerſitas evadat efficit 436
Jobſon (Cirques) 493
Joffridus. *Vide* Jeoffridus.

Johannes preſbyter & monachus, abbas Ethelingienſis monaſterii 404, 406,408,411
John the Almner and Gregory his Nephew 753
Jones (Charles) 660,661,662
Jones (Edw.) 538,541,542
Jones (Hen.) 660
Jones (Joh.) 498,614
Jones (Owen) 620
Jones (Tho.) 501,534,540,544,545, 547
Jones (William) 614,661,666
Jornallenſis (Hiſtoria) 330,352,422
Joſcelinus ſive Joſſelinus (Joan.) emendatur 798
Joſephus Damnonius ſive Iſcanus 317, 350,425
Ironſide (Gilb.) 524
Iſidis (Græcæ ſcholæ ad ripas) tempore Britonum 325
Juſtinianus 340
Juſtus (Guolfgangus ſive Guolphgangus) 338,356,425
Juxon 534,535,544

K

Katharine Wife of H.VIII.of England her Meekneſs 759
Ken (Tho.) 519
Kennett 809
Killigrew (Hen.) 561
Kinaſton 524
Kirby 535
Knight (William) 615
Knighthood Money 449

L

Lamb (Joh.) 584
Lampert 461
Lamphire (Joh.) 497,522,586,597
Lamplugh (Tho.) 537,562
Lanfrancus 334,335,355
Langley (Hen.) 518,520,524
Lanquetus 284,352
Lant (John) 439
Lathelada 330
Latimerus (Gul.) 324
Latinolada 418
Latton (Th.) 808
Laud (Dr.) 441
Law (Tho.) 590
Laylandus. *Vide* Lelandus.
Lechla 330
Legge (Rob.) 459,460
Legge (Will.) 459
Leiceſter 676
Lelandus, Leylandus ſive Laylandus (Joh.) 26,30,32,49,125,130,152, 178, 180, 196, 197, 205, 213, 221, 222, 235, 238, 279, 281, 282, 283, 284, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 298, 300, 309, 317, 320, 321, 324, 325, 327, 330, 340, 348, 352, 360, 363, 364, 365, 368, 373, 378, 383, 387, 389, 393, 400, 403, 415, 418, 429, 430, 503, 529. Leylandi liber de academiis 280, 328. paulo ante mortem Oxoniæ ſcriptus *ibid.* Lelandi ingenium & eruditio 326
Lenton (Ed.) 693,*&c.* 702,*&c.*
Lenton (Kath.) 694
Lenton (Norris) 580,694
Lenton (Simon) 694
Leo tertius 353
Leones pro avibus 294
Leſley 675
Levinz (Will.) 530
Lewes (Joh.) 521
Lewes (Will.) 554
Lewis (Hugh) 670
Lewis (Rich.) 654,655
Lewis (William) 654,655
Lewyn (Juſtinian) 625
Lewyn (William) 623
Lewys (Griffith) 623
Leyceſter (Peter) 592
Leyceſtrienſis (Dominus) 316
Leylandus. *Vide* Lelandus.
Licinius the Emperour 773
Lilius (Georg.) 197, 284, 293, 321, 329,338,352,356,383
Lillie (Will.) 505,506,507
Linacer (Tho.) 108, 324. ei monumentum à D. Caio Cantabrigienſi poſitum 108
Lindſey (Mountague E. of) 583
Littlemore 553
Littleton (Gerv.) *aliàs* Weſtcot 498, 499,520
LLoyd (Dav.) 656,660,678
LLoyd (Griffith) 641
LLoyd (Humph.) 632,560,675
LLoyd (John) 624,655,668,809
LLoyd (Lodow.) 670
LLoyd (Nich.) 593
LLoyd (Owen) 655
LLoyd (Rich.) 638,655,656
LLoyd (Tho.) 638

LLoyd (Will.) 524,638,655,656
Lock (Joh.) 558,559
Londinenſis argumenta valde invalida 316. Londinenſis ſupputatio de initio Cantabrigiæ abſurda 414. *Londinenſis* Editio ſecunda multis nominibus priori deterior 800
Low (Edw.) 499,513,529,530
Lower (Rich.) 554,559,589
Lucas (Joh.) 475
Lucio (De) 361
Luther 677
Lydall (Rich.) 534
Lydgatus (Jo.) 227,333,334,349,353,355,376,391,425

M

Macarius 752
Maidulphesbery ſive **Malmesberye** 390
Mailroſus (Jo.) 140, 141. *Vide* Scotus.
Major (Jo.) Scotus 141,352,397,398,412. male contrahit Oxoniæ ſtudentium numerum ad numerum ſtudentium Cantabrigiæ 322
Mallory (Hen.) 512
Malmesburienſe monaſterium conditum 423
Malmesburienſis (Gul.) 87, 91, 148, 207, 213, 214, 240, 372, 376, 393, 395, 396, 399, 402, 404, 405, 407, 408
Marcellus IId. Pope 732
Marianus Scotus 352,424
Maro 95
Marrham (Radulphus) 340
Marſh (Narciſſus) 519,520
Martia Cantabrigiæ artibus non inſtructa 347
Martinus Polonus 148,360,401
Martonus (Joan.) 309
Mary Q. of Hungary 738
Maſon (George) 808
Maſſey (Edw.) 523
Mathew (William) 670
Matthæus Pariſius 221,322,324,351,389,392,430,432
Matthæus Weſtmonaſt. ſive Florilegus 134, 221, 343, 345, 351, 393, 401,402,403,406,407,409,411
Maund (Clinton) 478
Maurice (Hen.) 670
Mauricius 193,351,359
Maxwell (James) 504
Maydulphi cœnobium 151
Mayland (John) 444
Maynard (Joſeph) 567
Medcalf or Medcalfe (Major) 459, 460,807
Medicis (Coſmo de) 585
Melkinus 403
Mell (Dav.) 510,511,514
Mercatus (Michael) 779
Meredith (Rich.) 642
Merick (John) 643
Merlinus 195,337,338,421
Mews ſive Mew (Pet.) 570,577,589, 592,596,601
Meyric (Roland) 651
Meyrick (Edm.) 621,622
Meyrick (Maurice) 643
Meyrick (William) 643
Middendorpus, Myddendorpus, Middendorpius vel Myddendorpius (Jac.) 252,321,352,356,436
Middleton (William) 669,670
Millington (Tho.) 497,559,569
Monachorum (Viri undecunque doctiſſimi ex ordine) 412
Monaſteriis (Scholæ olim in) 390. quæ Gymnaſiorum publicorum vice erant *ib.* Monaſteria à Danis non ita deleta, quin bene multa remanſerint ſalva & intacta 401,402. Monaſteria majora literis maxime celebria 403. Monaſteria autem aliquot ante Danorum adventum magna fuiſſe, ſatis liquet *ibid.* in quibus & doctos aliquammultos fuiſſe æque itidem conſtat 405
Money (Difference of) in H.VIIIth's days from what it was in the time of Rich.II. & H.IV. 804
Monumetenſis. *Vide* Galfridus.
More (Tho.) 673,674
Morgan (Hugh) 667
Morgan (Owen) 638
Morgan (Rich.) 636,638
Morgan (Rob.) 636, 637, 638, 639, 653,655
Morgan (William) 633, 638, 643, 644
Morganenſe (Chronicon) 353
Morray (Rob.) 677
Moſtyn (John) 659
Moſtyn (Roger) 659
Moſtyn (William) 659
Murraius (Joan.) 803
Myddendorpius. *Vide* Middendorpus.
Myrſilus 416

N

N

Nap (Joh.) 808
Napier (G.) 597,600
Neckam ſive Neccamus (Alexander) 195,325,337,340,421
Needham 678
Nemnius ſive Nennius 317,318,340, 350,360,403,425
Neotus 400,402
Nicazius ſive Nicaſius Cadnæus 336, 337,354,356,425
Nicephorus 412,742,761
Nicolaus Græcus 324
Nicolls (Pet.) 482, 538, 546, 564, 569
Nicolſonus 803
Nigellus 175,178,184, 200,234,235, 240
Niger Codex Cantabr. 391. Hujus Codicis auctoritas nulla plane 184
Niger (Rad.) 322,351
Ninianus 340
Nixon (Joh.) 511
Noble (Will.) 469
Norris (Lord) 580
Northamptona. *Vide* Oxonia.
Notley 580
Nourſe (Tim.) 582,598

O

Ogle (Tho.) 560
Oldſworth (Will.) 531
Oley or Oly (Barn.) 690,691,692
O Neale (Philim) 444
Onſlow 581
Ormonde (James Duke of) 586, 588
Oroſius 360
Osbaldeſton (Littleton) 599
Oſney 510. Oſney (Gulielmus Abbas de) 381
Oſneyenſis cœnobii (Chronica) 430
Ovidius 95,416
Owen 524
Owen (Berſabe or Bathſheba) 684
Owen (Cadwalader) 656,657
Owen (Georg.) 439
Owen (Hugh) 642
Owen (Joh.) 609,634
Owen (Iſrael) 684
Owen (Lewis) 642
Owen (Rich.) 656,657
Owen (Rob.) 635
Owens (Owen) 620
Oxonia inter antiquiſſimas civitates numerata 72. Oxonienſis Academia Britonum temporibus incepit 179, 181. atque floruit 196, 198. reparata vero temporibus Saxonum 179,181,196,197. *Oxoniam* Angloſaxones appellabant *Oxenford* 189. *Belliſitum* appellabant antiqui, quod vocabulum Latinum plane eſt 190. Oxoniæ nomina Britannica 193. **Oxon** vox mere Saxonica 190. Oxonienſe gymnaſium Britonum temporibus floruit 194. Oxonium non Occidentalium Saxonum, ſed Merciorum, urbs 199. Græci philoſophi Oxoniæ 200. Oxonia non Weſtſaxonum ſed Merciorum urbs 202,204,205,225. Academia Oxonienſis primo aut ſecundo (ſummum) anno regni Aluredi condita ſive reſtaurata 204, 214. Oxoniæ Aula quædam Neoti nomine 214. Collegium Gul. de Wikham 215. Oxonienſe Gymnaſium Britonum temporibus floruit 235. Oxonium qua primùm ætate *Belloſitum* appellari cœperit non ita certum 236. Scholæ Oxonienſes ab Haraldo primo magna clade affectæ 237. Oxonienſis Academiæ privilegia 240, 243,244,245. Academiæ Oxonienſis celebritas 252. Oxonienſis Univerſitatis origo ac antiquitas 274. Collegium Univerſitatis, quod primum *magna univerſitatis aula* appellabatur, ab Alphredo, qui & Aluredus, fundatum 275. quo videlicet tempore in Academiæ Oxonienſis inſtaurationem incumbebat *ibid.* Scholas collapſas ad vadum Iſidis Aluredus reſtituit 276, 279. Cur inſtauratio ſcholarum, *inſtitutio* dicebatur 279. Oxonienſe Gymnaſium à Græcis Philoſophis *ibid.* Oxoniæ ſitus *ib.* Tempore Britonum tam Græcæ quam Latinæ literæ ad vadum Iſidis *ib.* Hiſtoriæ Oxon̄ incerta fides 289. Tria collegia Oxoniæ ab Aluredo ædificata 298,302,306. Aula *urbana* ibi 298. ut & complures aliæ antiquitus *ib.* Oxonienſis Academia ab initio celeberrima 301. Oxonienſis certe Academia pro gymnaſio publico jam olim paſſim approbata 303. nec

quidem doctos ab Academia Cantabrigienſi eſt mutuata 303, 304. docti Oxon̄ primi è monaſteriis 304. Docti primi in urbibus *ibid.* Oxonienſes non ingrati 305. Cœnobium Theologorum in Coll. Univerſitatis 306. Cui adhæſit Pædagogium ſive grammaticorum collegium *ib.* Philoſophorum συνοικία in Coll. Ænei naſi *ib.* Sed quamvis tres ſtudioſorum eſſent catervæ, unicum tamen duntaxat re vera fuiſſe collegium quod conſtruxit Aluredus, è vetuſtis collegii Univerſitatis monumentis liquet *ibid.* Aluredi de collegio ſuſtentando ſanctio à Gul. primo violata *ibid.* Collegium tandem à Gul. Dunelmenſi inſtauratum 307. poſtea alii ſequebantur benefactores *ibid.* Hoc nobile, & antiquum, Muſéum permultos omni ætate Reip. utiliſſimos produxit alumnos *ib.* Bibliotheca collegii Reginæ 308. Concertationis de antiquitate academ. Oxonienſis ac Cantabrigienſis ratio 315. Quæſtionis ſtatus 318. Oxoniæ Numerus ſtudentium 322. Duo Oxonienſes in diſputationibus opponunt ſe univerſis Cantabrigienſium ſcholis *ib.* artes bonæ ibi repullulaſcere incipiunt 323. Oxoniæ aliquando ſcholaſtica doctrina in pretio 325. Oxonienſis academia ab Aluredo fundata 336. Oxonia inter quatuor primaria orbis gymnaſia numeratur 337. quam (Oxoniam ſcilicet) etiam hodie **Redichen** appellant Britanni 338. Oxonia tanquam urbs Britonum tempore inſignis à bonis ac vetuſtis auctoribus commemorata 359. Oxonienſis Academia, *ſchola grammaticalis* in initio 379,385. ita tamen ut & aliæ bonarum artium ſcholæ ab Aluredo eodem tempore fuerint ordinatæ 380,385. Aulæ Oxoniæ ab Aluredo fundatæ *ibid.* Alphredus rex fundator collegii Univerſitatis 380. de primis academiæ Oxonienſis ædibus 381. Tres aulæ ab Aluredo fundatæ, à Roſſo commemoratæ, unum tantum habuerunt præfectum, quem *Magiſtrum* vocabant *ib.* tam parva quam minor aula etiam hodie à Magiſtro quidem & ſociis collegii Univerſitatis poſſidentur *ib.* lis inter Gulielmum Abbatem de Oſney & Ricardum Witton Magiſtrum collegii Univerſitatis ab Aluredo fundati *ibid.* Oxonienſis academia ſtatim à principio celeberrima 385, 388. De numero ſcholarium Oxoniæ olim, ut & de conflictibus ibi illis temporibus 389. De Pariſienſium Oxoniam tranſlatione 388, 389. Oxonienſis academiæ ob fidei catholicæ profeſſionem laus 391. Oxoniæ antiquitus fuit academia, Belliſitenſis appellata *ibid.* impudentiſſimum figmentum, Cantabrigienſes philoſophos à Crekelada ad Oxonienſem academiam fuiſſe tranſlatos 393. Oxonia antiquitus appellata Belloſitum *ib.* Oxonienſium amor in Cantabrigienſes 394. qua de cauſſa & in ipſos erant benefici *ib.* Academia perfecta Oxoniæ ab Aluredo inſtituta 415. Collegia olim Aulæ appellata *ib.* inter quas Aulas & ipſum etiam numerabatur collegium Mertonenſe *ibid.* Oxonia in Clement. conſtitut. inter ſelectiſſimas totius Europæ academias cenſetur 418. Oxoniæ ſeditio, veteris nimirum civium odii impulſu 419. Clerici Oxonia Northamptonam tranſlati 420. Oxonia à Mempricio condita *ib.* varia ejus nomina 421. Aluredus potuit Oxoniæ academiam condere, etſi Oxonia eſſet extra regnum ſuum 422. Aluredi liberorum educatio 423. in ſchola nempe Oxonienſi 423,424. Quando ab Alfredo inſtituta fuerit Oxonienſis academia? 425, &c. Haraldus levipes urbem & academiam Oxonienſem magna clade afficit 428. Willelmus Conquæſtor Aluredi exhibitionem retrahit 429. Rob. Pullenii in bonas litteras Oxonii beneficium 429, 430. ut & Gulielmi archidiaconi Dunelmenſis 430. de cujus donatione teſtimonium exhibetur præclarum ex Archivis collegii Univerſitatis *ibid.* Aula Dunelmenſis Oxoniæ 432. Oxoniæ collegium Trinitatis 433. Edvardi III. amicitia in Univerſitatem Oxonienſem, quam Cantabrigienſi præfert *ibid.*

ibid. Et quidem proculdubio Oxonia tanquam Univerſitas Cantabrigiam ætate ſuperat 434. The Mint at New Inne in Oxon. 450. A dreadfull fire in Oxon. 453. Oxford ſurrendred 465. the ſtate of the place at that time 466. Cuſtom of initiating Freſhmen at Oxon̄ 468. viſitation of the Univerſitie 472. Plot of the Cavaliers at Oxford, and how diſcovered and defeated 474, 484. The Poſtmaſters and Bible Clerks places of Merton Coll. at Oxford 479. Coffey when firſt drank and ſold in Oxford? 482,493,497,807. Part of Merton Coll. Chappel falls down 496. Merton Coll. Bells 501,503, 508. A fire in Halywell 521. a terrible wind, which cauſes a diſturbance at Carfax 523. the Painting and Monuments in Merton Coll. Chappell 527,528. K.Charles II. his Reſtoration how obſerv'd at Oxford? 530. Merton Coll. Election 533, *&c.* St. John Bapt. Pariſh Regiſter 555. A Blazing Starr ſeen at Oxford 565,566. K.Charles II. and his Q. at Oxford 568, 569. The Mannour of St.Giles 578. The Regiſter of St.Marie Magd. Pariſh *ib.* Oxford Feaſt 584. The Limits of St.John Baptiſt's Pariſh de Merton 597. Books under the Name of the Univerſity of Oxford 673. Ruſtica Academiæ Oxon̄ nuper reformatæ deſcriptio 676. Oxoniæ varia nomina 805. Aularum ibi numerus regnante Edv.III. *ib. Vide* Aluredus. *Vide* Walton.

Oxonienſis (hoc eſt, Thomas Caius) non ſcripſit ad Reginam 182

P

Pædagogium (quale illud erat quod fundavit Sigebertus) longe diverſum ab Academia 384
Paice (Rich.) 664
Palmer (Joh.) 527,565
Pariſienſis academia 436
Pariſienſis (Jo.) 426
Pariſius. *Vide* Matthæus.
Parker's (Archbiſhop) Conſecration 674
Parker (John) 499,501
Parker (Sam.) 602
Parry (Franc.) 518,530
Parry (Rich.) 633. *Vide* Perry.
Partholomo, &c. (De) 375
Paynton 584
Pearſon (John) 573
Pearſon (Rich.) 572,573,585
Pecchamus 245
Peck 492,493
Peers (Rich.) 594
Pelagius 403
Pelham (Herb.) 597
Penda, Merciorum rex, non inſtituit Scholas Græcoladienſes 277, 289. ejus vita flagitioſa 184. ac crudelitas 418
Πενία non probroſa 187
Penyſton (Tho.) 599
Percæus (Henricus) 307
Perot (Charles) 517,520
Perrot. *Vide* Baret.
Perry or Parry (Hen.) 667,669,670, 676.
Petrus Bleſenſis 352,367,368,375
Pett (Pet.) 497,510,806
Pettie (Charnel) 492, 515, 520, 533, 554. Eliz. 451. Ellen 554. Harcourt 531. Leonard 451,465. Mary 449. Maximilian 440, 451. Penelopie 444. Rob. 444, 515, 531
Pharenſe ſive Streneſhallenſe (Cœnobium) 151,404
Philip the IIId K. of Spain 727
Philips (Geo.) 523
Philipps (Rich.) 480,481
Philo Judæus 417
Philoſophos, ut ſcientiam ſuam per varias gentes propagarent profectos, non eſt credibile uno loco conſtitiſſe eodemque craſſo, & Philoſophiæ incommodo 278
Phips 457,458
Phræa (Jo.) 324
Pink (Dr. Rob.) 445,446
Pits 529
Platinas ſive Platina 148,345,371,401, 436
Plegmundus 400,411
Plinius 103
Pocock (Edw.) 596
Poggius Florentinus 324
Pointerus (Joh.) 556
Polenius. *Vide* Pullenius.
Polydorus. *Vide* Vergilius.
Pope 631
Popus (Tho.) 433

Pot-

Pottinger 509

Powel ſive Powell (Dav.) 623, 669. Gab. 672. Joh. 482,538,553. Sam. 623,669. Tho. 623,624,650.

Pratt (Tho.) 512

Priaulx 534

Price (Anne) 452

Price (Edw.) 654

Price ſive Priſe (John) 665,666,668, 672

Price (Rob.) 636,659

Price (Theodore) 627

Price (William) 628

Prichard (Humph.) 607,672

Pricket (Geo.) 481

Prinn ſive Prynne (Will.) 573,574

Priſe. *Vide* Price.

Probabile quid? 373

Proctor 499,500

Promptuarii linguæ Latinæ author 373

Prynne. *Vide* Prinn.

Pueri vox à Beda memorata, quo ſc. ſenſu intelligenda 384

Puide or Puid (Adj. Gen.) 461, 462, 463

Puleſton (Hamlet) 677

Puleſton (Rich.) 650

Pullenius ſive Polenius (Rob.) 429, 430

Pygmæi 374

Pyrrhus 716

Q

Quin (Jam.) 526

Quin (Walt.) 526

Quintilianus 362

R

Rabanus 368,421

Rankins (William) 670

Rants 694

Ranulphus ſive Raynulphus Ceſtrenſis vel Ceſtrienſis, aliâs Ranulphus Higdenus 47,93,148,150,152,184, 216,227, 240, 284, 317, 339, 340, 356, 379, 380, 385, 393, 401, 402, 406,418,420,425

Raſtal 674

Raſtellus ſive Raſtallus (J.) 803,804

Rawlins (Bernard) 524

Reade (Jeff.) 480

Reade (Sir Tho.) 480

Rede (Edm.) 579

Redmannus 108,322

Reed (Jo.) 599

Regia (Hiſtoria) 297, 302, 351, 378. ſic nempe dicta, quia Richardi II juſſu conſcripta fuit 227, 284, 287

Reynolds (Edw.) 531,533

Rhegino (Otho) 352

Rhenanus (Beatus) 352

Rheſe (Joh. Da.) 665,672

Rhodes (Rich.) 519

Richardſon (Joh.) 556

Richardus Ciceſtrienſis 351

Richardus Deviſenſis 356

Richardus Hagulſtadenſis 351

Richmond (Steph.) 481

Ridleius ſive Rydleius (Nich.) 310, 322,397,398

Riſhanger (Gul.) 351

Ritus tres precandi in eccleſia Anglicana 413

Roberts (Dav.) 670

Roberts (Geo.) 538,552

Roberts (Hugh) 655

Roberts (William) 618,636

Robinſon (Harbert) 654

Robinſon (Hugh) 654

Robinſon (Humph.) 654

Robinſon (Nic.) 618,652,653,654

Robinſon (Pierce) 654

Robinſon (William) 653

Rodburnus ſive Rudburnus (Tho.) 138,173,386

Roffenſes (Annales) 134,389

Roffenſis hiſtoria 392

Rogers (Rich.) 650

Rogers (Will.) 588,593

Rogerus de Ceſtria. *Vide* Ceſtria.

Rooper 674

Roſſus (Joh.) Verovicanus 32, 138, 170, 196, 216, 238, 290, 298, 317, 351, 365, 366, 367, 380, 381, 386, 390, 415, 418, 420, 428, 430, 432. ejus diligentia ac eruditio 329

Rotheramus (Tho.) 394

Rowlands ſive Rowland (Hen.) 630, 631,632,633

Rowney (Tho.) 439,522,565

Royſe 557

Rudburnus. *Vide* Rodburnus.

Runcorn (Tho.) 619

Rydleius. *Vide* Ridleius.

Ryley (Will.) 439

Ryther 504

S

S

Sabellicus 161
Sadler. *Vide* Vincent.
St. Georg (Hen.) 485
Salesbury (William) 667,668,670
Salisburia. *Vide* Severia.
Salisbury (Foulk) 615
Salisbury (Hen.) 623,669,670
Salisbury (John) 639,640
Salisbury (Rob.) 623
Salisbury (William) 666
Samothei 416
Sancta Clara. *Vide* Davenport.
Sandcroft ſive Sancroft (Archbp) 681, 810.
Sanders 580
Sandford 553
Sapritius 742,761
Sarisburius (Jo.) 352
Savage (Hen.) 529,533,568,580
Savile 547
Saxo Grammaticus 352
Say (Rob.) 566,568,573
Say (Will. Lord) 507
Scala mundi, chronicon ſic dict. 420
Schola (Non quælibet) Academia appellanda, ſed celebre approbatumque gymnaſium 377. Schola & ſcholæ, & de vocum illarum differentia 378,382. Scholæ temporariæ 90. Scholæ publicæ à Romanis epiſcopis interdictæ 392
Scienſe (Rich. *aliàs* Ral.) 451
Scot (Rob.) 572
Scoti olim literarum gratia Oxoniam appulerunt 397
Scotus (Joannes) 148, 156, 157, 159, 218,321,368,421. *Vide* Erigena.
Scotus (Jo.) Mailroſius 409. *Vide* Mailroſius.
Scriptorum veterum ac recentiorum authoritas 206, 208, 221, 222. Receptæ & probatæ fidei ſcriptores Britannici, Saxonici & Anglici, tam veteres quam recentes, qui Cantabri, & Cantabrigienſis per eum fundatæ [Academiæ,] hiſtoriam, verius fabulam, intactam reliquerunt 350. Scriptores antiqui cum delectu & judicio legendi 374, 375
Scudamore (Lady) 516
Scurvy-Graſs Drink 517
Sedley (Charles) 560,561,582
Sedley (Will.) 582
Selden's library 523. and old Marbles 531
Senowme (Rad.) 431
Sergii diplomatis impoſtura 346,357
Severia ſive Salisburia vetus ac nova 358
Seymour (Eliz.) 511
Seymoure (Will.) 439
Shaftesbrig, monaſterium ibi Sanctimonialium 404
Sheldon 498, 527, 551, 561, 587, 598, 599,600,601,681
Shepard (Will.) 684
Shepheard (Fleetw.) 561
Sherlock (Rich.) 475,476,477
Sherwodus (Gul.) 309
Shippen (Will.) 567
Sidon̄. (Thomas) Ep̄us Suffraganeus 608
Sidonius Bp of Arverne 769
Sigebertus Leylando &c. author Cantabr. 291. Nec tamen Academia Cantabrigienſis tantæ erat antiquitatis 296. Sigebertus non aliter academiæ Cantabrigienſis inſtitutor, niſi quatenus futuræ academiæ veluti fundamenta primus jecerit 373, 374,377. Sigeberti ſchola vel ſcholæ 297, 377, 378,379,383,384,387, 389. Sigeberti tempore Scholæ Grammaticales in Gallia non Academiæ 384. *Vide* Cantabrigia. *Vide* Cantabrigienſis.
Simeon Dun. 351
Siſois 751
Skevington 614
Skinner (Rob.) 536,538
Skirleus (Gualterus) 307
Sloanus (Hanſius) 803
Smith (Meſhack) 682
Smith (Miles) 609
Smith (Tho.) 515,516
Smith (William) 682
Smytheus (Gul.) 394
Snow (Ralph) 602
Somerſetus (Gul.) 426
Somner (Will.) 554
Sprigg (Will.) 526
Stafford 580
Stanie or Staine (Will.) 481,488
Stapleton 675
Starr (A Blazing) 565,566
Sterry (Nath.) 534,538,549,550
Sthael (Peter) 558,559,560
Stobeus, Stoveus, Stoueus vel Stoweus

weus 43, 126, 284, 328, 338, 356, 386,387,425
Stone (Will.) 589
Stoveus. *Vide* Stobeus.
Stoweus. *Vide* Stobeus.
Stradling (Geo.) 498
Streneſhallenſe. *Vide* Pharenſe.
Stuart (Ch.) Duke of Richmond 554
Stuart (Franc.) 549
Stubbe (Hen.) 526,527
Studium idem quod *generalis univerſitas* 419. Studia generalia in variis partibus, Oxoniæ præcipue 421
Sumnerus (H.) 398
Swithuni (D.) Chronicon 367, 385. D. Swithuni Chronicorum author 399
Sylvius 327
Symeon Dunelmenſis 426
Symonds (Hen.) 667
Symons 461
Syneſius 766

T

Tanner (Tho.) 438,809,812
Taverner (Joh.) 510,558
Taverner (Mary) 510
Taverner (Rich.) 398,444,448
Taylor (Silas) 518
Taylor ſive Taylour (Sylv.) 518, 530
Taylour (Joſeph) 570
Thame 553
Thame (Edm.) 531
Thame (Joh.) 531
Theed (Rich.) 441
Theodori & Adriani ſchola (De) 386
Theyer (Joh.) 467,582
Thomas (David) 452,464,503,504
Thomas (Lewis) 609
Thomkins (Tho.) 602
Thornhill (Joh.) 461
Thriſtcroſs 699
Throgmartonus 21,322,323
Thursby (William) 691
Tiberius (Jo.) 352
Tillyard ſive Tylliard (Arth.) 497, 559
Tipping 475,476,477,489
Tipping (Sam.) 694
Toloza 436
Tonſtall 674
Tooker (Col.) 459
Tracy 674
Trajan 719
Tredagh. *See* Drogheda.
Trevour (Rich.) 581
Trickinghamus (Elias) 351
Triſt (Major) 459
Tritemius 348,412
Trivethus (Nic.) 351
Trogus 416
Troutbeck (Dr) 677
Tudor (Cath.) 656
Tudor (Owen) 656
Turner 535
Turner (Edw.) 538,563
Turner (Franc.) 558,812
Turner (Nath.) 681
Turpin (Rich.) 803
Twyford 564
Tylliard. *V.* Tillyard.
Tyndall 673
Tyrrellus (Jac.) 798,799

V

Valdeſſo (John) 689
Vane (Hen.) 527
Vaughan (Bp.) 632,633
Vaughan (Rob.) 628,653,655
Vaughan (William) 623
Vergilius ſive Virgilius (Polyd.) 12, 19, 33, 34, 38, 43,45, 124, 125, 144, 145, 154, 195, 197, 279, 285, 291, 293, 300, 301, 302, 317, 320, 321, 325, 328, 329, 330, 331, 332, 334, 335, 338, 346, 352, 354, 355, 356, 358, 373, 375, 378, 379, 382, 383, 385, 388, 404, 409, 410, 416, 417, 418, 428. Polydori Epiſtola 292. Polydorus Virgilius ſub titulo incerti authoris, nigri codicis Cantabrigienſis authoritatem non confirmat 330. neque cum Polydoro multi, quod ait Londinenſis, ſcriptores conſentiunt 332
Verulamium & Fanum Albani urbes diverſæ 340. Verulamium vetus 363
Verumnius (Ponticus) 351
Uſforde (Jo.) 340
Vincent (Joh.) 518
Vincent (Thom.) *aliâs* Vincent Sadler 598
Vincentius 148,351
Virgilius 416. *Vide* Vergilius.
Vives (Jo. Lod.) 325,436
Urbes plures ſunt, quas Saxones **ceaſtres** non appellarunt 190.
Ur-

Advertiſement.

THE Publiſher is now printing from three MSS. (the firſt in the Harleyan Library, the ſecond in that of the Herald's Office, and the third in Trinity-College Library in Cambridge) (1) *Walteri Hemingford, Canonici de Giſſeburne, Hiſtoria regni Edvardi* I^{mi}, *& partis regni Edvardi* II^{di}. (2) *Ejuſdem Walteri Hemingford Chronicon Edvardi* III. from an ancient MS. written in or very near the time of the Author. To which will be added another old Chronicle of that Reign (by an anonymous Author) from a MS. in the hands of a private Friend. To the whole will be ſubjoyn'd, beſides the Hiſtorical Paſſages in *Thomas Gaſcoigne's Dictionarium Theologicum*, A particular Account (from old Regiſters and other authentick Evidences) of the Religious Houſes of the Dioceſe of Bath and Wells, with an Account alſo of the Rectories, Vicarages and perpetual Curacies in the Dioceſe of Bath and Wells that belonged to Religious Houſes in other Dioceſes. The Price of this Work, which will make two Volumes in 8vo. and was never before printed (for the ſaid Pieces of Hemingford are omitted by Dr. Gale) will be (the ſame with that of *Thomas Key &c. viz.*) two Guineas the large, and a Guinea the ſmall, Paper; which Money is to be paid all together at the time of Subſcribing. Subſcriptions are taken in either by the Publiſher at Edmund-Hall, or by Joſeph Brookland at the THEATER Printing-Houſe, in Oxford.

[illegible]vertisement.

THE Publisher is now printing from three MSS. (the first in the Bodleian Library, the second in that of [illegible], and the third in Trinity [illegible] in Cambridge) [illegible] Gif- [illegible] and one [illegible] Edition. To which will be added another [illegible] of [illegible] from MSS. [illegible] To the [illegible] Historical [illegible] Thro- [illegible] Copies, [illegible] Da- [illegible] to Reli- gious Houses [illegible] Price of the Work, which will make [illegible] in 8°, and was [illegible] the last Pieces of Hemingford are [illegible] Only) will be (the same with that of [illegible] viz.) two Guineas the large, and [illegible] the small Paper; which Money is to be paid altogether at the time of Subscrib[illegible] [illegible] ptions are taken in either by the Publisher at Edmund Hall, or by Mr. [illegible] the [illegible] in Oxford.

Urbium initia in annalibus noſtris, Regibus, & non mediocris ſortis hominibus, adſcripta 288
Uſher 590

W.

W. (Edm.) 555
W. (J.) 492,555
Wales (Firſt Preſident of) 676
Walker (Obad.) 572,589,596
Waller (Sir Will.) 450
Wallingford 480
Wallis (Joh.) 532, 533,535,559,563, 566,590,591
Walſinghamus (Tho.) 351
Walter (Captain) 454,455
Walter (David) 459
Walton (Iſ.) 686,689
Walton (Mannour of) near Oxford 578
Ward (Eſay) 530
Warkeworth ſive Warkworthus (Jo.) 334,335,355
Warner (Joh.) 595
Water-ſtoke 580
Weldon (Georg) 493
Werebertus 411
Werferthus, Werefrithus, Werfridus vel Wirifridus, epiſcopus 201,276, 400,411
Werkworth 521
Werwulphus 400
Weſt 808
Weſtcot. *See* Littleton.
Weſtmonaſterienſis. *Vide* Florilegus.
Wharton (Geo.) 525
Wharton (Lord) 700,701
Wharton (Rob.) 616
Whichcote (Jeremy) 681
Whichcote (Mary) 681
White (Samp.) 597
Whitehall (Rob.) 538,597
Whitehead (Joh.) 493
Whitgrave (Tho.) 598
Whithill ſive **Whythill** 285, 330,331,336,358
Whorwood (Brome) 498,504,505
Whorwood (Jane) 504,505,506,507
Wicamius (Tho.) 352
Wickham (Jane) 502
Wickham (Joh.) 511
Wickham (Wil.) 502
Wickins 656
Wickliff 601
Wiclevus, Wickliff ſive Wycleve (Joh.) 186,603. Wiclevi ſectatores, *Lolardi* vocati 186
Wigornenſes (Annales) 68, 348, 354, 357
Wikham (Gul. de) 215
Wilcocks 535
Wilkins (Joh.) 513
Willgooſe (Joh.) 528
Williams (Hugh) 657
Williams (Joh.) 609,626
Williams (Tho.) 487, 488, 622, 671, 672
Williamſon (Greg.) 616,666,667
Williamſon (Joſeph) 559
Willis (John) 576
Willis (Tho.) 576
Wilmot 461
Wilſon 461
Wilſon (Joh.) 498,499,501,513,529
Wilton (Joh.) 556
Wind (a terrible raging) 514
Wirifridus. *Vide* Werferthus.
Wirley 443
Wirmuthenſe. *Vide* Wyrmuthenſe.
Wither 583
Withrington (Mr.) 573
Witton (Richardus) 381
Wolſey (Card.) 575
Wood 448
Wood (Chriſtopher) 449, 451, 453, 465, 466, 475, 476, 500, 511, 525, 563,592
Wood (Edw.) 445,450,465,466,467, 473, 475, 478, 481, 483, 490, 492, 494,495,496,558
Wood (Henry) 448
Wood (Jam.) 448
Wood (Joane) 663
Wood (John) 443,448,595
Wood (Margaret) 448
Wood (Mary) 448,475,482,563,571
Wood (One Mris.) 546
Wood (Owen) 662,663,664
Wood (Rich.) 449
Wood (Rob.) 444,445,448,449,450, 490,500,525,563
Wood (Tho.) 438,442,446,447,448, 449, 450, 473, 483, 485, 486, 510, 571
Woodford (Sam.) 518,520
Woodnett or Woodnoth (Laurence) 683
Woodnot 690
Woodroff (Benj.) 558,593
Woodward 498
Woodward (Mich.) 538,557

Woolton 675
Worde (Wynkinus de) 803
Workman (Jam.) 538
Worthington (Anne) 682
Worthington (Damaris) 681
Worthington (John) 680,681,682
Worthington (Mary) 681,682
Worthington (Roger) 681
Wren (Chr.) 497,559
Wren (Mat.) 497,498
Wren (Tho.) 497,498
Wright (John) 480,481
Wulſæus Cardinalis 394
Wycleve. *Vide* Wiclevus.
Wykeus (Thomas) 352
Wyld (Edm.) 577
Wyn (John) 671,672
Wyndorus (Rogerus) 352
Wynn ſive Wyn (Edw.) 613,638. *Vide* Gwyn
Wynne (Eraſm.) 658
Wynne (Morg.) 658
Wyrmuthenſe ſive Wirmuthenſe (Cœnobium) 151,370,405

Y

Yates or Yate (Tho.) 538, 587, 589, 596
Yerbury (Hen.) 559.

F I N I S.

MVSEVM
BRITAN
NICVM